สำเนา

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๕๐๕/ว ๕๔

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๒ มีนาคม ๒๕๖๖

เรื่อง การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

กราบเรียน/เรียน รอง-นรม., รัฐ-นร., กระทรวง, กรม

สิ่งที่ส่งมาด้วย บัญชีสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วย

ด้วยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้เสนอเรื่อง การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ไปเพื่อดำเนินการ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เสนอความเห็นและข้อสังเกตไปเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีด้วย ความละเอียดปรากฏตามบัญชีสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วยนี้

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ ลงมติว่า

๑. เห็นชอบในหลักการการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอ และให้ส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจอย่างจริงจังและต่อเนื่องต่อไป สำหรับค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินการดังกล่าวในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ และในปีงบประมาณต่อ ๆ ไป ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามความเห็นของสำนักงบประมาณ

๒. ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับความเห็นของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสถาบันพระปกเกล้า รวมทั้งข้อสังเกตของกระทรวงสาธารณสุขไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไปด้วย

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบ/จึงเรียนยืนยันมา/จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ (อย่างยิ่ง)

ณัฐฏ์จารี อนันตศิลป์

(นางณัฐฏ์จารี อนันตศิลป์)
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองพัฒนายุทธศาสตร์และติดตามนโยบายพิเศษ
โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๑๗๓๒ (จิดานุช), ๑๕๒๒ (เฉลิมขวัญ)
โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๑๔๔๖
www.soc.go.th
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ saraban@soc.go.th

หมายเหตุ อัยการสูงสุด : จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบ
รอง-นรม., รัฐ นร., กระทรวง : จึงเรียนยืนยันมา
องค์กรอิสระ, กรม : จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

บัญชีสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วย

เรื่อง การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๑. สำเนาหนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ นร ๐๔๐๓ (กน)/๐๗๔๐ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๖
๒. สำเนาหนังสือกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ด่วนที่สุด ที่ อว (ปคร) ๐๒๑๓/๒๔๘๖ ลงวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖
๓. สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๒๑๑.๔/๑๙๕๔ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๖
๔. สำเนาหนังสือกระทรวงสาธารณสุข ด่วนที่สุด ที่ สธ ๐๒๐๙.๐๓/๓๐๓ ลงวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖
๕. สำเนาหนังสือสำนักงบประมาณ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๗๑๕/๓๐๒ ลงวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖
๖. สำเนาหนังสือสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ด่วนที่สุด ที่ นร ๑๑๑๒.๑/๖๐๘ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๖
๗. สำเนาหนังสือสถาบันพระปกเกล้า ที่ พป ๐๐๐๔/๒๗๗ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๖

ที่ นร ๐๔๐๓ (กน)/๐๗๔๐ สำนักนายกรัฐมนตรี

ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๑๗ มกราคม ๒๕๖๖

เรื่อง การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานผลการดำเนินการขับเคลื่อนกิจกรรมและการให้การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองคุณภาพภายใต้แนวคิดการเลือกตั้งคุณภาพโดยพลเมืองคุณภาพ และการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้กราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อกรุณาทราบรายงานผลการดำเนินการขับเคลื่อนกิจกรรมและการให้การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองคุณภาพภายใต้แนวคิดการเลือกตั้งคุณภาพโดยพลเมืองคุณภาพ และเพื่อพิจารณาเห็นชอบให้เสนอเรื่องให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบในหลักการในการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อกำหนดให้เป็นวาระแห่งชาติ และวาระสำคัญในแผนยุทธศาสตร์ชาติ รวมทั้ง การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับส่วนราชการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่ได้แนบมาพร้อมนี้

ในการนี้ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีได้นำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีพิจารณาแล้ว โดยเห็นชอบให้ส่งเรื่องดังกล่าวให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายประทีป กีรติเรขา)

รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง

ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการนายกรัฐมนตรี

กองงานนายกรัฐมนตรี

โทร. ๐-๒๒๘๘-๔๑๗๗

โทรสาร ๐-๒๒๘๘-๔๒๖๒

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ : saraban@thaigov.go.th

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวเฉลิมขวัญ ทองจันทร์)

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

๒๕ ก.พ. ๖๖

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

คำนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖๕ บัญญัติให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว และต่อมาได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ประกาศให้ใช้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป (วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๖๑) ส่งผลให้หน่วยงานภาครัฐที่เป็นหน่วยงานหลักในการบูรณาการพัฒนาการขับเคลื่อนประเทศ มีหน้าที่และภารกิจหลักสำคัญที่จะต้องเร่งสร้างและส่งเสริมนอกเหนือจากภารกิจหลักตามกรอบหน้าที่และอำนาจตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ คณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นหนึ่งในองค์กรหลักก็มีหน้าที่และภารกิจหลักในการบูรณาการภารกิจตามหน้าที่ให้สอดรับกับการขับเคลื่อนตามยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดไว้ในประเด็นสำคัญ คือ การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อันเป็นหมุดหมายหลักในการที่จะสร้างสรรค์และส่งเสริมให้เกิดความเป็นพลเมืองที่ดีและเป็นกำลังสำคัญต่อประเทศ

คณะกรรมการการเลือกตั้งชุดปัจจุบันนับแต่ได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ก็ได้เร่งสร้างและส่งเสริมภารกิจหน้าที่ในส่วนนี้ โดยถือเป็นภารกิจหลักที่ได้ดำเนินการต่อเนื่องมาโดยตลอด ผ่านกิจกรรมและเครือข่ายที่ได้ดำเนินการมานับแต่รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้มีคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรอิสระหนึ่งตามรัฐธรรมนูญ โดยได้พยายามผลักดันให้เกิดการบูรณาการ ต่อยอดองค์ความรู้และพัฒนาให้เกิดภารกิจร่วมกันกับหน่วยงานภายนอกที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมและเป็นภาคีเครือข่ายในการขับเคลื่อนกิจกรรม/โครงการ ต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด

การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับนี้ เป็นการรวบรวมผลการขับเคลื่อนของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ที่ตั้งไว้ สำหรับใช้เป็นฐานข้อมูลในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ปัญหา อุปสรรค ผลสำเร็จ และสิ่งที่ต้องนำไปพัฒนาปรับปรุงการดำเนินกิจกรรม/โครงการ ให้สามารถดำเนินการต่อเนื่องได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดความเข้าใจและการมองเห็นภาพรวมร่วมกัน เกิดการแลกเปลี่ยนและนำไปใช้เป็นข้อมูลปรับปรุง แก้ไข กำหนดวิธีการให้สอดรับกับสถานการณ์บ้านเมือง บริบททางสังคม เพื่อนำไปสู่พลวัตทางสังคมอย่างเป็นรูปธรรม ก่อให้เกิดการยอมรับและพร้อมร่วมมือกันในการบูรณาการภารกิจที่ทุกฝ่ายมีอยู่ ให้เกิดการขับเคลื่อนสอดรับกัน พร้อมผลักดันให้การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นวาระแห่งชาติอย่างแท้จริงและยั่งยืนต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ตุลาคม ๒๕๖๕

สารบัญ

เรื่อง		หน้า
คำนำ		
สารบัญ		
บทที่ ๑	**บทนำ**	**๑**
	๑.๑ ความเป็นมา	๑
	๑.๒ หน้าที่และอำนาจ	๒
บทที่ ๒	**แนวนโยบายการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข**	**๔**
	๒.๑ มติคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ฯ	๔
	๒.๒ ยุทธศาสตร์ฯ และกรอบเนื้อหาหลักในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ฯ	๖
	๒.๓ ขั้นตอนในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ฯ	๘
บทที่ ๓	**ผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข**	**๑๐**
	๓.๑ ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ผ่านมา	๑๐
	- ผลการดำเนินงานระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๖๑	๑๑
	๓.๒ ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งชุดปัจจุบัน	๑๔
	- ผลการดำเนินงานระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๖๒ - ปัจจุบัน	๒๑
	๑) กลุ่มเป้าหมายนักเรียน เยาวชน นิสิต นักศึกษา ในสถานศึกษา	๒๑
	๒) กลุ่มเป้าหมายประชาชนทั่วไป	๓๐
	๓) การบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ	๔๑
	๔) รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง การส่งเสริมความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ของคณะกรรมาธิการการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา	๔๗
	๕) การเป็นเจ้าภาพในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติ ประเด็น (๐๑) ความมั่นคง เป้าหมายแผนแม่บทย่อย การเมืองมีเสถียรภาพและธรรมาภิบาลสูงขึ้น	๔๙
	๓.๓ งบประมาณเพื่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ฯ	๕๐
บทที่ ๔	**แนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข**	**๕๙**
	๔.๑ แนวทางความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยราชภัฏ	๕๙
	๔.๒ แนวทางการผลักดันหลักสูตร ๔ ช่วงวัย และการขยายผลการให้ความรู้เพื่อสร้างพลเมืองคุณภาพสู่สภานักเรียน	๕๙
	๔.๓ แนวทางขยายผลการให้ความรู้เพื่อสร้างพลเมืองคุณภาพผ่านกิจกรรมค่ายนักศึกษา	๖๐
	๔.๔ การปรับปรุงโครงสร้างศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย	๖๑
	๔.๕ การสร้างวิทยากรประชาธิปไตยประจำตำบล	๖๑
	๔.๖ การพัฒนาศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยเป็น “ศูนย์เรียนรู้วิถีประชาธิปไตยตำบล”	๖๒

เรื่อง **หน้า**

๔.๗ การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อสร้างพลเมืองคุณภาพและสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยความร่วมมือเชิงนโยบายกับกระทรวงหลักที่เกี่ยวข้อง ๖๓

บทที่ ๕ การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข : เป้าหมายสู่ความยั่งยืน **๖๕**

ภาคผนวก **๖๖**

ผนวก ก : รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง การส่งเสริมความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ของคณะกรรมาธิการการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา ๖๗

ผนวก ข : การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อสร้างพลเมืองคุณภาพและสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยความร่วมมือเชิงนโยบายกับกระทรวงหลักที่เกี่ยวข้อง ๙๒

การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง
เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

บทที่ ๑
บทนำ

๑.๑ ความเป็นมา

ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตั้งแต่วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ จนบัดนี้เป็นเวลากว่า ๙๐ ปี ปรากฏว่าภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของสังคมไทย ประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญ ๒๐ ฉบับ มีการเลือกตั้งทั่วไป ๒๖ ครั้ง ทำให้นักวิชาการทางรัฐศาสตร์ส่วนใหญ่เห็นว่า การพัฒนาทางการเมืองไทยยังไม่อาจบรรลุเป้าหมายได้อย่างแท้จริง ด้วยปัจจัยหลายประการ ได้แก่

ปัจจัยที่ ๑ การขาดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข นำหลักการของระบอบประชาธิปไตยในสังคมตะวันตกมาใช้โดยไม่คำนึงถึงความสอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย

ปัจจัยที่ ๒ การขาดกระบวนการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง การปกครองของไทย (Political Education) อย่างแท้จริงและต่อเนื่องโดยเฉพาะการให้การศึกษาแก่เด็กเยาวชนที่อยู่ในระบบการศึกษา ทำให้ขาดการแยกแยะ วิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นจริง นำไปสู่การใช้วิจารณญาณที่ไม่ถูกต้อง ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่สามารถเข้าถึงอย่างรวดเร็ว จาก Social Media และเกิดความขัดแย้งทางความคิดระหว่างคนรุ่นเก่ากับคนรุ่นใหม่

ปัจจัยที่ ๓ การขาดความตระหนักรู้ ความกระตือรือร้น และความสนใจในการมีส่วนร่วมทางการเมือง กิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองส่วนใหญ่เกิดขึ้นเฉพาะในช่วงที่มีการเลือกตั้ง ด้วยการออกไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง แต่การมีส่วนร่วมต่อปัญหาสาธารณะ และการตรวจสอบฝ่ายการเมืองยังมีน้อย

ปัจจัยที่ ๔ การขาดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดี ซึ่งเป็นพื้นฐานหลักของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เนื่องจากวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยการสั่งสมทางประวัติศาสตร์ ประเพณี วิถีชีวิตและมีค่านิยมที่ดีในสังคมรองรับ

ปัจจัยที่ ๕ การขาดกระบวนการให้การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองคุณภาพ (Civic Education) ที่เป็นระบบและจริงจัง ต่อเนื่อง มีหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งควรมีแผนบูรณาการให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

คณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตระหนักดีว่า หัวใจหลักในการสร้างพลเมืองคุณภาพอยู่ที่ “การสร้างต้นน้ำให้ใสสะอาด” ประชาชนทุกระดับในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตยมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สามารถประพฤติปฏิบัติตนให้มีคุณลักษณะของพลเมืองคุณภาพ ตระหนักถึง “หน้าที่” และ “ความรับผิดชอบ” ในฐานะพลเมืองที่มีจิตสำนึกสาธารณะและมีการดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ด้วยการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในรูปแบบต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เพื่อให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึงในทุกระดับอย่างต่อเนื่อง ผ่านกระบวนการปลูกฝัง (Socialization) อย่างเป็นระบบ โดยการให้การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองคุณภาพ (Civic Education)

๑.๒ หน้าที่และอำนาจ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ หมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ มาตรา ๒๕๗ ได้บัญญัติให้มีการปฏิรูปประเทศและกำหนดเป้าหมายในการปฏิรูปประเทศไว้ ดังนี้

๑. ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ

๒. สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ

๓. ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) กำหนดกรอบแผนงานและแนวทางการขับเคลื่อนในการพัฒนาประเทศไทยให้บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน แม้แต่แผนปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ได้มุ่งเน้นประเด็นสำคัญของการปฏิรูปประเทศโดยการสร้างพลเมืองให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และสร้างพรรคการเมืองให้เป็นสถาบันทางการเมืองของประชาชน โดยให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหน่วยงานหลักในการให้ความรู้เพื่อสร้างพลเมืองคุณภาพ

ดังนั้น เพื่อให้การปฏิรูปประเทศเกิดผลตามที่กำหนดอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อให้บรรลุแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ซึ่งมีเป้าประสงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองและกระบวนการนโยบายสาธารณะ การเมืองมีเสถียรภาพและความมั่นคงและเกิดความสามัคคีปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติ ตลอดจนเพื่อให้พรรคการเมืองและนักการเมืองยึดมั่นในประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นหลัก โดยในแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง (ฉบับปรับปรุง) ได้ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งรับผิดชอบใน ๒ ประเด็น กล่าวคือ

กิจกรรมปฏิรูปที่ ๑ ได้กำหนดเป้าหมายให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ความรับผิดชอบ มีสำนึกความเป็นพลเมือง และเสริมสร้างวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ โดยกำหนดให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการเมือง

กิจกรรมปฏิรูปที่ ๔ ได้กำหนดเป้าหมายให้มีการส่งเสริมการพัฒนาพรรคการเมือง โดยมีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการปฏิรูปให้มีการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองคุณภาพ นักการเมืองคุณภาพ การเลือกตั้งระดับชาติ และการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ตลอดจนการมีส่วนร่วมของพรรคการเมืองและการเลือกตั้งขั้นต้นของพรรคการเมืองให้แก่ทุกภาคส่วน อาทิ พรรคการเมือง ประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๒ (๕) กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่และอำนาจ "ส่งเสริม สนับสนุน ให้หน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษา องค์กรเอกชน ในการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การมีส่วนร่วมทางการเมือง หรือการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้งและการให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ” จึงกำหนดเป็นพันธกิจของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งภายใต้ยุทธศาสตร์สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) โดยมุ่งเน้นการสร้างความเข้มแข็งของกระบวนการเลือกตั้ง เพื่อให้ได้คนดีมาปกครองบ้านเมือง ภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ ๓ ด้าน คือ

๑. เร่งรัดการบูรณาการ การบริหารการจัดการเลือกตั้ง และการบริการดิจิทัล

๒. เสริมความเข้มแข็งของเครือข่ายประชาธิปไตย และส่งเสริมการพัฒนาพรรคการเมือง

๓. สร้างเสริมความรู้ พลังศรัทธา และพลังร่วมวิถีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

โครงสร้างของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งแบ่งส่วนงานเป็นส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ทำให้สามารถรองรับภารกิจครอบคลุมพื้นที่ระดับจังหวัด โดยส่วนกลาง มีส่วนงานที่รับผิดชอบ ๒ สำนัก คือ สำนักพัฒนาเครือข่ายการเลือกตั้ง และสำนักส่งเสริมความเป็นพลเมือง ขณะที่ส่วนภูมิภาค มีส่วนงานระดับจังหวัด คือ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด จำนวน ๗๖ จังหวัดและกรุงเทพมหานคร โดยมีกลุ่มงานจัดการเลือกตั้งและงานการมีส่วนร่วม เป็นผู้รับผิดชอบขับเคลื่อนกิจกรรมในระดับพื้นที่

.....

บทที่ ๒
แนวนโยบายการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๒.๑ มติคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่องการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ดำเนินการขับเคลื่อนกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการให้เกิดกระบวนการการให้การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง (Civic Education) ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๖๑ ภายใต้แนวคิด “การเลือกตั้งคุณภาพ โดยพลเมืองคุณภาพ” ด้วยหวังว่า การเลือกตั้งที่จะมีขึ้นจะต้องเป็นการเลือกตั้งที่ไม่มีการทุจริตซื้อสิทธิขายเสียง ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างมีคุณภาพ รู้เท่าทันการเมือง ผลการเลือกตั้งทำให้ได้ผู้แทนที่ดีเป็นที่ยอมรับเข้าไปทำหน้าที่แทนประชาชนตามนโยบายหาเสียง หรือที่เรียกว่าสัญญาประชาคมที่ให้ไว้กับประชาชน

ภายหลังการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ดำเนินการสัมมนาทบทวนผลการดำเนินการสร้างพลเมือง (Big Forum) เพื่อนำข้อเสนอแนะแนวทางและรูปแบบการพัฒนาขยายผลการสร้างความเป็นพลเมืองไปยังเครือข่ายใหม่ร่วมกำหนดแนวทางส่งเสริม สนับสนุนหรือประสานหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการพัฒนาเครือข่ายเพื่อการสร้างพลเมือง ตลอดจนทิศทางการขับเคลื่อนการสร้างพลเมืองให้เกิดประสิทธิภาพและต่อเนื่องอย่างยั่งยืน เมื่อวันที่ ๑๙ - ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๒ ณ โรงแรมเซ็นทรา บาย เซ็นทารา ศูนย์ราชการและคอนเวนชั่นเซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย เครือข่ายของหน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษา องค์กรเอกชน เครือข่ายอื่นของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้บริหารของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

จากการสัมมนาทบทวนผลการดำเนินการสร้างพลเมือง (Big Forum) คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มีมติคณะกรรมการการเลือกตั้ง เห็นชอบหลักการให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งประกอบด้วยแนวทางหลัก ๓ ประการ ได้แก่

ประการที่ ๑ การทบทวนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กรเครือข่ายที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ดำเนินการได้แล้ว คือ ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) ลูกเสืออาสา กกต. เพื่อพัฒนาประชาธิปไตย รด.จิตอาสา ดีเจประชาธิปไตย และหมู่บ้านไม่ขายเสียง

ประการที่ ๒ การขยายผลโครงการหลักสูตร ๔ ช่วงชั้น สำหรับเด็กนักเรียน นักศึกษา และโครงการพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยสำหรับประชาชนทั่วไป

ประการที่ ๓ การต่อยอดการขับเคลื่อนศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) กับองค์กรเครือข่ายที่มีศักยภาพในพื้นที่ คือ องค์กรสตรี คณะกรรมการหมู่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และผู้สูงอายุ และเห็นชอบให้แต่งตั้งปรับปรุงคณะกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การจัดการเลือกตั้งที่ประชาชนมีส่วนร่วม

คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ จำนวน ๔ คณะ เพื่อให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด ตามคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ ๓/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๓ ได้แต่งตั้งที่ปรึกษา คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์

เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยกำหนดให้มีหน้าที่ ดังนี้

๑. คณะอนุกรรมการด้านการพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง

มีหน้าที่ศึกษา วิเคราะห์และเสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนการสอนหรือกิจกรรมการเรียนรู้ในสถานศึกษาและการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างเป็นระบบ โดยมีเนื้อหาและสมรรถนะหรือคุณลักษณะของพลเมืองที่เข้มแข็ง สอดคล้องกับแนวทางของคณะกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ฯ รวมถึงหลักสูตร คู่มือและสื่อประกอบการจัดการเรียนรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็งในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของครู อาจารย์และวิทยากรให้มีความรู้ความเข้าใจและสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอน กระบวนการจัดการเรียนรู้และการฝึกอบรม เพื่อสร้างพลเมืองที่เข้มแข็ง สำหรับเด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ กำหนดแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการให้การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองที่เข้มแข็ง โดยกำหนดเป็นสมรรถนะหรือคุณลักษณะและจัดเป็นหลักสูตรวิชาบังคับหรือกิจกรรมการเรียนรู้ภาคบังคับ สำหรับการพัฒนาผู้เรียนระดับปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา กำหนดแนวทางการส่งเสริม สนับสนุน ให้หน่วยงานของรัฐและสถาบันการศึกษาที่รับผิดชอบในการให้การศึกษา พัฒนาเด็กและเยาวชน จัดการเรียนรู้การฝึกอบรมผ่านกิจกรรมเสริมหลักสูตรและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้มีความรู้ สมรรถนะ คุณลักษณะในการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เสนอแนะแนวทางในการบูรณาการความร่วมมือในการขยายผลการให้การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองที่เข้มแข็ง สำหรับเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา เสนอแนะแนวทางในการติดตามประเมินผลและการรายงานความก้าวหน้า พร้อมทั้งปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไข

๒. คณะอนุกรรมการด้านการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีแก่ประชาชน

มีหน้าที่ศึกษา วิเคราะห์แนวทางพัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองคุณภาพให้เป็นหลักสูตรแกนกลางสำหรับถ่ายทอดความรู้ พัฒนาคู่มือและสื่อประกอบการอบรมให้ความรู้แก่วิทยากร หน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษา และองค์กรเอกชน ด้วยกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ตามความเหมาะสม เพื่อให้การพัฒนาพลเมืองเป็นไปอย่างต่อเนื่องบรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง รวมทั้งกำหนดแนวทางการพัฒนาวิทยากร ขยายผลที่ได้ดำเนินการไว้แล้วและการพัฒนาศักยภาพผู้นำเครือข่ายเป็นวิทยากรประชาธิปไตย ตลอดจนวางแนวทางการขับเคลื่อนเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนตามแนวทางความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษา และองค์กรเอกชน

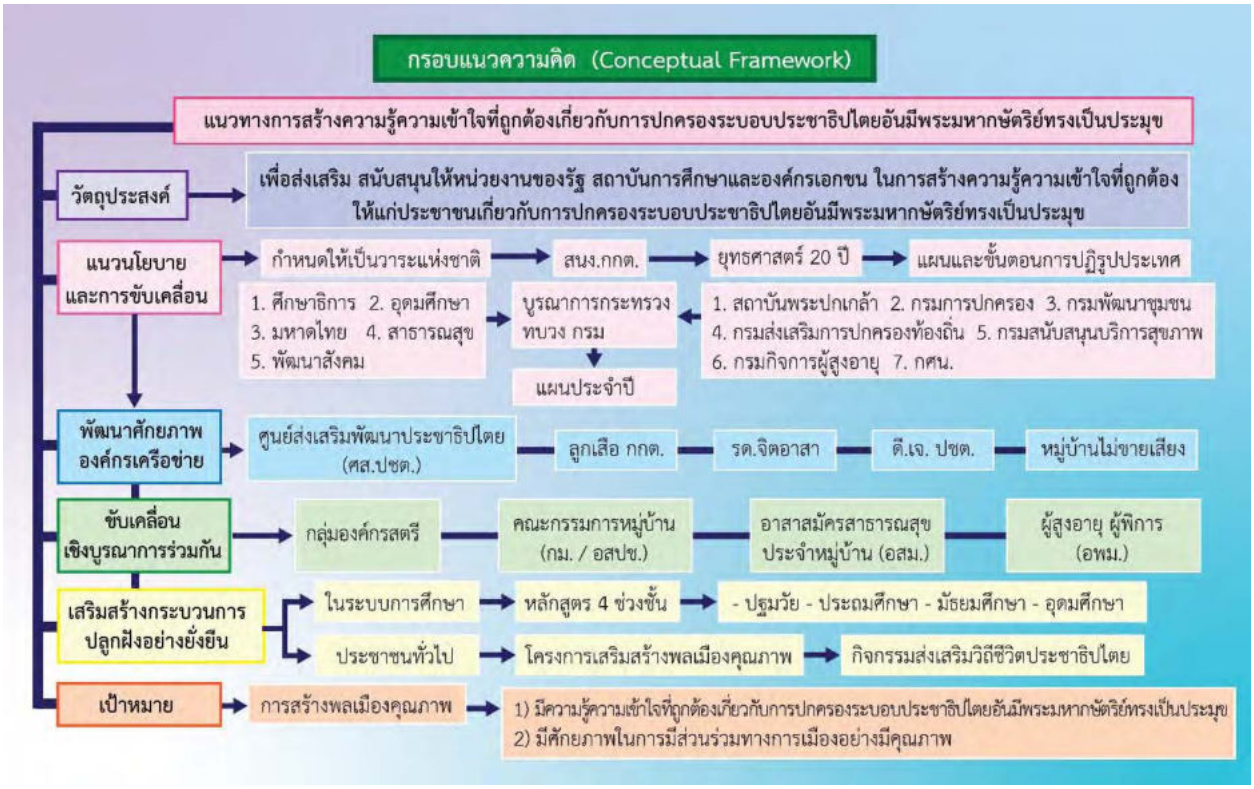
๓. คณะอนุกรรมการด้านการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยร่วมกับเครือข่ายประชาธิปไตย

มีหน้าที่กำหนดแนวทางการขับเคลื่อน ศส.ปชต. ให้เป็นกลไกหลักในการประสานงานและบูรณาการการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน แนวทางการจัดกิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและจิตสำนึกความเป็นพลเมือง กำหนดแนวทางและวิธีการพัฒนาศักยภาพของ ศส.ปชต. เพื่อให้ขับเคลื่อนภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถบูรณาการความร่วมมือกับเครือข่ายมวลชนอื่นโดยเฉพาะกลุ่มผู้นำสตรี ชมรมผู้สูงอายุ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิผล ตลอดจนกำหนดแนวทางการพัฒนาที่ทำการ ศส.ปชต. ให้เป็นศูนย์การเรียนรู้วิถีประชาธิปไตย เพื่อเป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนและเครือข่ายในพื้นที่ รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินกิจกรรม ศส.ปชต. เพื่อใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาให้เกิดความยั่งยืน

๔. คณะอนุกรรมการด้านการพัฒนาสื่อสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ความเป็นพลเมือง

มีหน้าที่กำหนดแนวทางและวิธีการพัฒนาสื่อสารสนเทศ เพื่อเป็นเครื่องมือสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขแก่ประชาชน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง และส่งเสริมให้ประชาชนตรวจสอบการเลือกตั้ง กำหนดแนวทางและวิธีการพัฒนาช่องทางการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนผ่านสื่อสารสนเทศเพื่อให้วิทยากรได้รับข้อมูลข่าวสาร สาระความรู้อย่างต่อเนื่องและมีสื่อสนับสนุนการถ่ายทอดความรู้ต่อกลุ่มเป้าหมายที่มีความหลากหลายในแนวทางเดียวกัน กำหนดแนวทางการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่กลุ่มเป้าหมายเพื่อใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาประชาชนให้เป็นพลเมืองที่มีจิตสำนึกสาธารณะที่พร้อมเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีคุณภาพ

๒.๒ ยุทธศาสตร์ฯ และกรอบเนื้อหาหลักในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ฯ

คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ได้ดำเนินการขับเคลื่อนกิจกรรมตามแนวทางหลัก ๓ ประการ ดังนี้

๑. ยุทธศาสตร์พัฒนาศักยภาพองค์กรเครือข่าย

๑.๑ พัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถให้ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) เป็นศูนย์กลางการส่งเสริมประชาธิปไตย

๑.๒ พัฒนาหมู่บ้านไม่ขายเสียง เป็นหมู่บ้านพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย

๑.๓ พัฒนาช่องทางการสื่อสารผ่านดีเจประชาธิปไตย

๑.๔ พัฒนาทักษะวิทยากร ในการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๒. ยุทธศาสตร์เสริมสร้างกระบวนการปลูกฝังอย่างยั่งยืน

คณะกรรมการการเลือกตั้ง และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เล็งเห็นว่า การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จะต้องเริ่มต้นจากการปลูกฝังค่านิยมและทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และการมีวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ด้วยกระบวนการ ดังนี้

๒.๑ พัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ๔ ช่วงชั้น

๒.๒ พัฒนาหลักสูตรพิเศษ สำหรับการจัดการเรียนการสอนนักศึกษาวิชาทหาร ลูกเสือ เนตรนารี

๒.๓ สร้างการเรียนรู้ประชาธิปไตยในกลุ่มเยาวชนทั้งในและนอกสถานศึกษา

๒.๔ สร้างพลเมืองคุณภาพ โดยมี ศส.ปชต. เป็นกลไกบูรณาการขับเคลื่อนขยายผลร่วมกับเครือข่ายประชาธิปไตยในแต่ละพื้นที่

๓. ยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนเชิงบูรณาการร่วมกัน

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้บูรณาการต่อยอดความร่วมมือกับเครือข่ายหน่วยงานภาครัฐ คือ กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมการพัฒนาชุมชน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ และกรมกิจการผู้สูงอายุ ซึ่งแต่ละหน่วยงานมีเครือข่ายและกลุ่มเป้าหมายที่เข้มแข็งร่วมสนับสนุนให้ดำเนินการสัมฤทธิ์ผล มีสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นฝ่ายสนับสนุน

การบูรณาการความร่วมมือมีเป้าหมายร่วมกันในการผลักดันแนวทางการให้การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง (Civic Education) เป็นนโยบายของรัฐบาลและเป็นวาระแห่งชาติ (National Agenda)

การดำเนินการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ดังกล่าว ได้ดำเนินการภายใต้กรอบเนื้อหาหลักในการให้การศึกษาเกี่ยวกับการสร้างพลเมืองคุณภาพ ๘ ประการ ดังนี้

๑. การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๒. การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

๓. การยึดมั่นในสถาบันหลักของชาติ

๔. ความผูกพัน ความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์ ประเพณี วิถีชีวิต และค่านิยมที่ดีของสังคมไทย

๕. คุณลักษณะความเป็นพลเมืองระบอบประชาธิปไตย

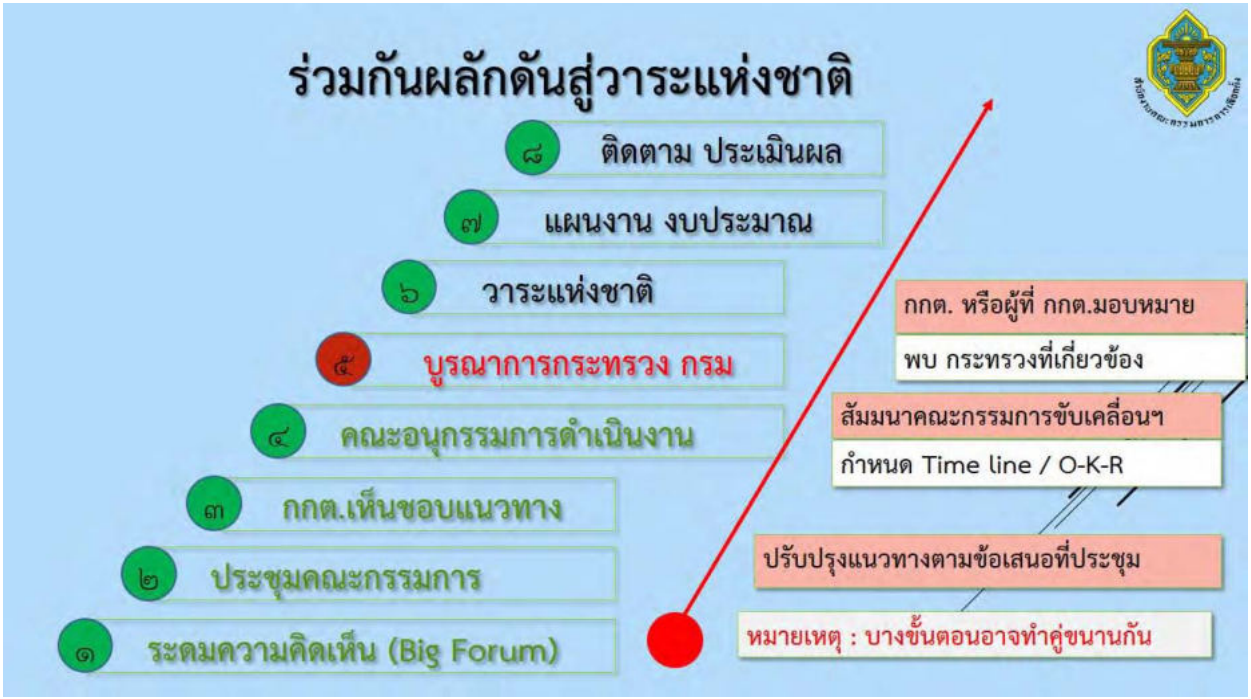
๖. การมีส่วนร่วมทางการเมือง และการตรวจสอบการเลือกตั้งให้สุจริตและเที่ยงธรรม

๗. การเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตยในชีวิตประจำวัน

๘. การดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๒.๓ ขั้นตอนในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ฯ

คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้เห็นชอบการดำเนินการขับเคลื่อนตามแนวทางการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ดังนี้

ขั้นที่ ๑ การขับเคลื่อนแนวทางดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติ โดยคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ฯ และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ขั้นที่ ๒ การบูรณาการการทำงานร่วมกับกระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้อง โดยผลักดันให้การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองคุณภาพ (Civic Education) เป็นวาระแห่งชาติ และจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ รวมทั้งแผนการปฏิบัติงานในระดับพื้นที่โดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ศส.ปชต. และองค์กรเครือข่ายต่าง ๆ

ขั้นที่ ๓ การจัดทำแผนงาน โครงการ งบประมาณ ให้สอดคล้องและต่อเนื่อง เป็นไปตามแนวทางที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นชอบ

ขั้นที่ ๔ การจัดทำระบบติดตาม ประเมินผลและรายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบ

และคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีความเห็นและข้อสังเกตเพิ่มเติมในการดำเนินการเพื่อกำหนดขั้นตอนแนวทางการประสานความร่วมมือระดับนโยบายกับส่วนราชการ ดังนี้

ขั้นที่ ๑ การประสานงานระดับส่วนราชการ มอบเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือรองเลขาธิการฯ ที่ได้รับมอบหมาย หารือร่วมกับปลัดกระทรวงที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ ๒ การประสานงานระดับกระทรวง มอบกรรมการการเลือกตั้งที่ได้รับมอบหมายหารือร่วมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ ๓ ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งรายงานผลการดำเนินการให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบขั้นที่ ๑ และขั้นที่ ๒ ในทุกระยะ

.....

บทที่ ๓
ผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๓.๑ ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ผ่านมา

คณะกรรมการการเลือกตั้ง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ดำเนินการขับเคลื่อนกิจกรรมระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๖๑ ภายใต้แนวคิด “การเลือกตั้งคุณภาพ โดยพลเมืองคุณภาพ” ด้วยหวังว่าการเลือกตั้งที่จะมีขึ้นในอนาคตจะต้องเป็นการเลือกตั้งที่ไม่มีการทุจริตซื้อสิทธิขายเสียง ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างมีคุณภาพ รู้เท่าทันการเมือง ผลการเลือกตั้งทำให้ได้ผู้แทนที่ดีเป็นที่ยอมรับเข้าไปทำหน้าที่แทนประชาชนตามนโยบายหาเสียง หรือที่เรียกว่าสัญญาประชาคมที่ให้ไว้กับประชาชน

ดังนั้น เพื่อให้เกิดการเลือกตั้งคุณภาพ โดยพลเมืองคุณภาพ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงได้มีการดำเนินงานโดยลำดับ ดังต่อไปนี้

๑. จัดตั้งศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย เป็นกลไกประสานงานและเป็นศูนย์กลางการขับเคลื่อนกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและการเลือกตั้ง ระดับตำบล โดยมีคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยที่มาจากการคัดเลือกกันเองของประชาชนแต่ละหมู่บ้านร่วมเป็นกรรมการ มีครู กศน.ตำบลเป็นกรรมการและเลขานุการ ภายใต้ความร่วมมือของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

๒. พัฒนาหลักสูตรพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย และสร้างวิทยากรพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยจากผู้บริหารและพนักงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง สร้างชุดความรู้ และสื่อสนับสนุนการถ่ายทอดความรู้แก่เครือข่าย เช่น ดีเจประชาธิปไตย พระสังฆาธิการ ผู้นำนักศึกษา องค์กรเอกชน เป็นต้น

๓. จัดตั้งกองลูกเสืออาสา กกต. เพื่อพัฒนาประชาธิปไตย โดยจัดการฝึกอบรมแก่บุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และบุคลากรทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อแต่งตั้งเป็นผู้บังคับบัญชาลูกเสืออาสา กกต. เพื่อพัฒนาประชาธิปไตย และมอบภารกิจจัดตั้งกองลูกเสืออาสา กกต. เพื่อพัฒนาประชาธิปไตย อย่างน้อยอำเภอละ ๑ กอง และมีแนวคิดในการผลักดันเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยเป็นวิชาพิเศษลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

๔. บรรจุหลักสูตรพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยในคู่มือนักศึกษาวิชาทหาร เพื่อให้นักศึกษาวิชาทหารได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างน้อยชั้นปีละ ๔ ชั่วโมง รวมถึงการจัดฐานเรียนรู้ ณ ค่ายฝึกนักศึกษาวิชาทหารเขาชนไก่ ตำบลลาดหญ้า อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ทั้งนี้ ได้จัดให้มีการความรู้แก่วิทยากรครูฝึกนักศึกษาวิชาทหารก่อนนำความรู้ไปถ่ายทอดและร่วมประเมินการจัดการเรียนการสอนกับหน่วยบัญชาการรักษาดินแดนเป็นประจำทุกปี

๕. ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งหมู่บ้านรณรงค์ไม่ขายเสียง เพื่อเป็นต้นแบบขยายผลไปยังหมู่บ้านและชุมชนต่างๆ เริ่มจากจังหวัดละ ๑ แห่ง ขยายเป็นอำเภอละ ๑ แห่ง และจะขยายเป็นอย่างน้อยอำเภอละ ๒ แห่ง โดยมีเป้าหมายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ อย่างน้อยต้องมีหมู่บ้านไม่ขายเสียงต้นแบบ ตำบลละ ๑ แห่ง

๖. ออกระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยองค์การเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติที่กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่สนับสนุนองค์การเอกชนในการให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การส่งเสริม

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และการช่วยเหลือในการสังเกตการณ์และการตรวจสอบการเลือกตั้ง โดยเสนอโครงการขอรับการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมใน ๓ ภารกิจ คือ

- ภารกิจการให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- ภารกิจการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
- ภารกิจการตรวจสอบการเลือกตั้ง

จากการเลือกตั้งทุกระดับที่ผ่านมาองค์การเอกชนได้เข้ามามีส่วนช่วยเหลือการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในหลายภารกิจ ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือตรวจสอบการเลือกตั้ง โดยการรับแจ้งเหตุ สอดส่องเพื่อป้องปรามการทุจริตการเลือกตั้ง การสังเกตการณ์การเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้ง รวมถึงการให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ผลการดำเนินงานระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๗ – ๒๕๖๑

๑. ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ประสานความร่วมมือกับสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย อย่างน้อยตำบลละ ๑ แห่ง โดยใช้สถานที่ของ กศน.ตำบล เป็นที่ตั้งของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย และมีครู กศน.ตำบล ทำหน้าที่เป็นกรรมการและเลขานุการ เพื่อร่วมขับเคลื่อนกิจกรรมส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

จากนั้นจึงได้ดำเนินการสรรหาและแต่งตั้งกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (กก.ศส.ปชต.) จากตัวแทนประชาชนทุกหมู่บ้านอย่างน้อยหมู่บ้านละ ๑ คน เป็นคณะกรรมการ พร้อมทั้งจัดอบรมให้ความรู้ตามหลักสูตรพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย และอบรมให้ความรู้ตามหลักสูตรอื่น เช่น การออกเสียงประชามติ สาระสำคัญรัฐธรรมนูญ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การปฏิบัติหน้าที่ของผู้จัดการประจำหน่วยเลือกตั้งมืออาชีพ และการสังเกตการณ์การเลือกตั้ง เป็นต้น ก่อนมอบหมายภารกิจช่วยเหลืองานสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดต่อไป

ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย ได้นำความรู้ไปขยายผลเพื่อสร้างพลเมืองในทุกพื้นที่ตำบล พร้อมทั้งประสานความร่วมมือกับเครือข่ายพลเมือง กลุ่ม ชมรม องค์การเอกชน หน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษา เพื่อเป็นฐานพลังสนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย เช่น ดีเจประชาธิปไตยชุมชน นักศึกษาวิชาทหาร (รด.จิตอาสา) เครือข่ายนักศึกษามหาวิทยาลัย ลูกเสืออาสา กกต. เพื่อพัฒนาประชาธิปไตย เป็นต้น เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนในพื้นที่ในช่วงที่มีการเลือกตั้ง โดยใช้พลังของพลเมืองที่มีคุณภาพทำให้การเลือกตั้งมีคุณภาพ ปัจจุบันมีศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยทั่วประเทศทั้งสิ้น ๗,๕๑๗ แห่ง มีกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยประมาณ ๑๒๐,๐๐๐ คน

เพื่อให้ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยเป็นกลไกการขับเคลื่อนกิจกรรมระดับตำบล คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ออกระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย พ.ศ. ๒๕๖๑ ตามบทบัญญัติของกฎหมายที่กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่และอำนาจส่งเสริม สนับสนุน หน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษา องค์การเอกชน ในการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การมีส่วนร่วมทางการเมือง หรือการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้ง และการให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ โดยมีหน้าที่ช่วยเหลือ

คณะกรรมการการเลือกตั้ง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด และหน่วยงานพันธมิตรอื่น ดังนี้

๑) เป็นศูนย์กลางพัฒนาประชาธิปไตย
๒) ให้ความรู้ประชาธิปไตยและการเลือกตั้ง
๓) ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตยที่สอดคล้องวิถีชีวิตประจำวัน
๔) พัฒนาต่อยอดการเสริมสร้างและขยายเครือข่ายพลเมือง
๕) สร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง

๒. ลูกเสืออาสา กกต. เพื่อพัฒนาประชาธิปไตย

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ประสานความร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ ร่วมลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือการดำเนินโครงการลูกเสืออาสา กกต. เพื่อพัฒนาประชาธิปไตย เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และปลูกจิตสำนึกให้ลูกเสือและบุคลากรทางการลูกเสือได้กระทำตนให้เป็นประโยชน์ในการรณรงค์ถ่ายทอดความรู้ในเรื่องดังกล่าวแก่ประชาชน ทั้งให้ความช่วยเหลือและบริการประชาชนในการเลือกตั้ง ปัจจุบันมีกองลูกเสืออาสา กกต. เพื่อพัฒนาประชาธิปไตย จำนวน ๑,๐๗๗ แห่ง/โรงเรียน มีลูกเสืออาสา กกต. เพื่อพัฒนาประชาธิปไตย จำนวน ๖๗,๙๕๗ คน และผู้บังคับบัญชาลูกเสืออาสา กกต. เพื่อพัฒนาประชาธิปไตย จำนวน ๑,๑๗๐ คน

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มีการฝึกอบรมเพิ่มเติมและฝึกทบทวนความรู้แก่ผู้บังคับบัญชาลูกเสือในทุกปี เพื่อให้สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอดแก่ลูกเสืออาสา กกต. เพื่อพัฒนาประชาธิปไตย ได้อย่างต่อเนื่อง โดยแยกเป็นหลักสูตร ดังนี้

๑) หลักสูตรการฝึกอบรมลูกเสืออาสา กกต. เพื่อพัฒนาประชาธิปไตย สำหรับผู้บังคับบัญชาลูกเสืออาสา กกต. เพื่อพัฒนาประชาธิปไตย (ครู)

๒) หลักสูตรฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือระดับผู้นำ ขั้นความรู้ชั้นสูง สำหรับผู้บริหารหรือพนักงานจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

นอกจากนี้ เพื่อเป็นการขยายผลในการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้เกิดความต่อเนื่องและเพื่อให้ผู้บังคับบัญชาลูกเสือวางแผนจัดการเรียนการสอนให้ลูกเสือได้เรียนรู้เรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยและเข้ามามีส่วนร่วมในการรณรงค์การเลือกตั้งทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น รวมถึงการออกเสียงประชามติให้เป็นไปด้วยความสุจริตและเที่ยงธรรม มีจิตอาสาที่จะเผยแพร่ความรู้สู่เพื่อนลูกเสือ ผู้ปกครอง ชุมชน รวมถึงการปฏิบัติหน้าที่บำเพ็ญประโยชน์ตามอุดมการณ์ลูกเสือ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้จัดทำคู่มือวิชาพิเศษลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ประกอบด้วย วิชานักประชาธิปไตยและการเลือกตั้ง วิชานักบริการการเลือกตั้ง และวิชานักสร้างเครือข่ายการเลือกตั้ง โดยได้รับความร่วมมือและสนับสนุนจากกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ และสำนักการลูกเสือยุวกาชาดและกิจการนักเรียน จนทำให้หลักสูตรวิชาพิเศษลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ลูกเสืออาสา กกต. เพื่อพัฒนาประชาธิปไตยสำเร็จลุล่วงด้วยดี ขณะนี้อยู่ระหว่างการร่วมกันผลักดันเพื่อบรรจุเป็นหลักสูตรสำหรับการเรียนรายวิชาลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

๓. รด.จิตอาสา

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ขับเคลื่อนกิจกรรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และการสร้างพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยร่วมกับเครือข่ายหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน ซึ่งเป็นหน่วยงานสำคัญในการสร้างเยาวชน นักเรียน นิสิต นักศึกษา ให้เป็นผู้รักชาติ มีความสามัคคี พร้อมที่จะเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมในรูปแบบของนักศึกษาวิชาทหาร ซึ่งถือว่าเป็นผู้มีคุณสมบัติเบื้องต้นของความเป็นพลเมืองดีที่พร้อมจะเป็นกำลังของบ้านเมือง

โดยได้บรรจุหลักสูตรพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยลงในคู่มือนักศึกษาวิชาทหารทุกชั้นปี ภายใต้ ***"วิชาพลเมืองคุณภาพในคู่มือนักศึกษาวิชาทหาร ชั้นปีที่ ๑ - ๕"*** เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และความเป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย นอกจากนี้ เพื่อเป็นกลไกกระตุ้นเตือนและสร้างความตระหนักรู้แก่นักศึกษาวิชาทหาร สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ดำเนินกิจกรรม รด.จิตอาสา ปฏิบัติงานประจำหน่วยเลือกตั้ง และการมอบหมายภารกิจให้นักศึกษาวิชาทหาร (รด.จิตอาสา) ร่วมเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง กระบวนการ ขั้นตอนการออกเสียงลงคะแนนและการเตรียมตัวไปใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนน โดยตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ จนถึงปัจจุบันมีครูฝึกนักศึกษาวิชาทหารที่ผ่านการฝึกอบรม จำนวน ๒๗๘ นาย และ รด.จิตอาสา จำนวน ๓๗๖,๙๙๔ นาย

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มีการฝึกอบรมเพิ่มเติมและฝึกทบทวนความรู้แก่ครูฝึกนักศึกษาวิชาทหาร เพื่อให้สามารถนำความรู้ไปถ่ายทอดแก่นักศึกษาวิชาทหารได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้เมื่อมีการเลือกตั้งหรือออกเสียงประชามติ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและกรุงเทพมหานคร จะมีการฝึกทบทวนให้แก่ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหารและนักศึกษาวิชาทหาร เพื่อร่วมปฏิบัติงานเป็นผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติ

๔. ดีเจประชาธิปไตย

ดีเจประชาธิปไตย เป็นสื่อสารมวลชนมืออาชีพที่มีศักยภาพในการช่วยเหลือภารกิจการรณรงค์ประชาสัมพันธ์และสร้างการเรียนรู้ประชาธิปไตยแก่ประชาชน แต่ด้วยข้อจำกัดด้านงบประมาณทำให้ช่วงที่ผ่านมาสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ดำเนินการประสานขอความร่วมมือจัดทำรายการวิทยุประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ โดยสนับสนุนสื่อความรู้ เอกสาร ซีดีเสียง ให้นักจัดรายการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุชุมชนจังหวัดช่วยรณรงค์ประชาสัมพันธ์ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งเฉพาะช่วงที่มีการเลือกตั้งเท่านั้น

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้จัดอบรมการเป็นวิทยากรให้กับดีเจประชาธิปไตย จำนวน รวม ๑๐ รุ่น ตามหลักสูตรพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย และในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้จัดอบรมให้ความรู้เพิ่มเติม "หลักสูตรการเลือกตั้งคุณภาพ โดยดีเจประชาธิปไตยคุณภาพ" และให้ดีเจประชาธิปไตยวางแผนเพื่อขยายผลความรู้สู่ผู้จัดรายการวิทยุ สื่อมวลชนท้องถิ่น รวมทั้งประชาชนทั่วไป และกำหนดแนวทางสนับสนุนกิจกรรมของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและเครือข่ายพลเมือง

๕. วิทยากรพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้จัดทำหลักสูตรพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย เป็นหลักสูตรแกนกลางในการขยายผลการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเพื่อสร้างพลเมืองคุณภาพด้วยกระบวนการสร้างการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เข้าอบรมเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ประกอบด้วย

วิชา ชีวิตกับการเมือง
วิชา ต้นไม้ประชาธิปไตย
วิชา พลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย

จากนั้น จึงสร้างวิทยากรพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย โดยเริ่มต้นจากพนักงานสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เพื่อสร้างวิทยากรต้นแบบ จำนวน ๖๐ คน และขยายเป็นวิทยากรหลัก (MT : Master Trainer) หรือที่เรียกว่า วิทยากรทหารเสือ จำนวน ๓๕๐ คน ก่อนที่จะสร้างวิทยากรขยายผล (TOT : Training of Trainer) จำนวน ๙๐๐ คน แก่พนักงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เนื่องจากตระหนักว่าบุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งทุกคนควรเป็นพลเมืองคุณภาพ และสามารถถ่ายทอดความรู้เรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขให้แก่เครือข่ายพลเมือง และกลุ่มเป้าหมายอื่นในแนวทางเดียวกัน

๖. หมู่บ้านรณรงค์ไม่ขายเสียง

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องการจะแก้ไขปัญหาเรื่องการทุจริตซื้อสิทธิขายเสียง จึงเกิดแนวคิดการรณรงค์หมู่บ้านไม่ขายเสียงขึ้น เริ่มจากการรณรงค์หมู่บ้านไม่ขายเสียงต้นแบบอำเภอละ ๑ หมู่บ้าน โดยหมู่บ้านต้นแบบนี้จะดำเนินกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้หมู่บ้านอื่นตื่นตัวไม่ซื้อสิทธิขายเสียง ซึ่งได้ขยายผลต่อเป็นตำบลละ ๑ หมู่บ้าน และเมื่อถึงช่วงเลือกตั้งทุกหมู่บ้านจะเข้าร่วมรณรงค์การไม่ซื้อสิทธิขายเสียงเพื่อเป็นการสร้างกระแสตอบรับทั้งประเทศ จึงเป็นการเตรียมการหมู่บ้านต้นแบบรณรงค์ไม่ขายเสียง และจัดกิจกรรมให้ความรู้เพื่อสร้างพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยในหมู่บ้านที่เข้าร่วมรณรงค์ให้ครอบคลุมทุกครัวเรือน

ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การรณรงค์หมู่บ้านไม่ขายเสียงเป็นไปอย่างคึกคักในทุกพื้นที่ทุกจังหวัด ประชาชนมีการรวมตัวกันลงสัตยาบันประกาศเจตนารมณ์ว่าจะไม่มีการทุจริตซื้อสิทธิขายเสียงในการเลือกตั้ง บางหมู่บ้านมีการประชุมหารือกำหนดแนวทางวิธีการป้องปรามการทุจริตซื้อสิทธิขายเสียง บางหมู่บ้านมีพิธีการทางศาสนาก่อนจะประกาศเจตนารมณ์ ทั้งนี้ หมู่บ้านที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นต้นแบบจะผ่านกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยโดย ศส.ปชต. และวิทยากรทหารเสือ กกต.

๓.๒ ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งชุดปัจจุบัน

คณะกรรมการการเลือกตั้งชุดปัจจุบัน เล็งเห็นว่าการขับเคลื่อนสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นหัวใจหลักสำคัญของการสร้างพลเมืองคุณภาพ จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ด้วยการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในรูปแบบต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เพื่อให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย อย่างทั่วถึงในทุกระดับอย่างต่อเนื่อง ผ่านกระบวนการปลูกฝัง (Socialization) อย่างเป็นระบบ โดยการให้การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองคุณภาพ (Civic Education) จึงได้มีการสัมมนาทบทวนผลการดำเนินการสร้างพลเมือง (Big Forum) เพื่อนำข้อเสนอแนะแนวทางและรูปแบบการพัฒนาขยายผล มากำหนดเป็นทิศทางการขับเคลื่อนการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และการสร้างพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย ให้เกิดประสิทธิภาพและต่อเนื่องอย่างยั่งยืน ดังนี้

๑. การขับเคลื่อนกิจกรรมศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.)

๑.๑ โครงสร้างคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย

๑) ควรให้ ศส.ปชต. ประกอบด้วย คณะกรรมการที่มาจากตัวแทนที่หลากหลายและครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มทุกเครือข่ายภายในเขตตำบล อย่างน้อย ๑ คน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) กรรมการพัฒนาสตรีประจำหมู่บ้าน (กพสม.) อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) สมาชิกชมรมผู้สูงอายุ

๒) เลขานุการ ศส.ปชต. ให้ที่ประชุมเลือกจาก กรรมการ ศส.ปชต. (เดิมเป็น ครู กศน.) เพื่อให้ ศส.ปชต. เป็นการบริหารงานโดยกรรมการ ศส.ปชต. และภาคประชาชนอย่างแท้จริง

๓) ที่ปรึกษา ศส.ปชต. ให้คณะกรรมการ ศส.ปชต. เชิญข้าราชการ พนักงานของรัฐ ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อเป็นที่ปรึกษาในภารกิจของ ศส.ปชต. ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงความเป็นกลาง ความสมัครใจ และความรับผิดชอบในการให้คำปรึกษา

๔) การรับสมัครสมาชิกศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (สมาชิก ศส.ปชต.) ให้ยึดหลักจิตอาสาและจิตสำนึกสาธารณะ เพื่อรองรับการฝึกอบรมหรือขยายผลในภารกิจ ศส.ปชต. ทดแทนเมื่อกรรมการ ศส.ปชต. เดิมหมดวาระ หรือลาออก

๑.๒ การบริหารจัดการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย

ควรกำหนดกรอบแนวทาง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข การดำเนินงานของ ศส.ปชต. ในการจัดกิจกรรมการประชุม การสื่อสาร การประสานงาน การรายงาน เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินกิจกรรมตามมาตรฐาน ๕ ก (กลุ่ม กรรมการ กติกา กองทุน กิจกรรม) ของ ศส.ปชต. และเพื่ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน ควรจัดให้มีบัตรประจำตัว กรรมการ ศส.ปชต.

๑.๓ การสร้างความต่อเนื่อง ยั่งยืนให้ ศส.ปชต.

๑) ให้มีสัญลักษณ์ หรือ โลโก้ ของ ศส.ปชต. เพื่อการรณรงค์ประชาสัมพันธ์

๒) ให้มีคำขวัญ หรือ สโลแกนร่วมในการทำงานของ ศส.ปชต.

๓) ให้มีฐานข้อมูล ศส.ปชต. เพื่อการสื่อสาร และแสดงผลงานต่อสาธารณะ

๔) ให้มีแผนพัฒนา กรรมการ ศส.ปชต. สมาชิก ศส.ปชต. เป็นแผนระยะ ๕ - ๒๐ ปี ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ โดยกำหนดเรื่อง (Theme) ที่จะให้ ศส.ปชต. นำข้อมูลและความรู้ไปเผยแพร่อย่างต่อเนื่อง

๕) ให้ ศส.ปชต. ที่มีผลงานดีเด่น เป็นต้นแบบถ่ายทอด หรือแสดงผลงานอันเป็นที่ประจักษ์ให้กับ ศส.ปชต. อื่น ๆ ได้

๖) ให้มีการติดตาม ประเมินผล ศึกษา วิจัยการทำงานของ ศส.ปชต. กับแนวทางการพัฒนาพลเมือง เพื่อให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิผลและเป็นไปตามเป้าหมาย วัตถุประสงค์แผนงานตามที่กำหนด

๒. กิจกรรมหมู่บ้านรณรงค์ไม่ขายเสียง

๒.๑ การบริหารกิจกรรมหมู่บ้านรณรงค์ไม่ขายเสียง

๑) ให้กำหนดเป็นตัวชี้วัดต่อเนื่องจนกว่าจะมีการเลือกตั้ง เพื่อประเมินผลในแง่มุมว่า “หมู่บ้านมีพฤติกรรมต่อการซื้อ ขายเสียงอย่างไร” โดยจัดทำสถิติที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งทุกระดับและสถิติเกี่ยวกับคดีเลือกตั้ง เช่น
- จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง จำนวนผู้ไม่มาใช้สิทธิเลือกตั้ง
- จำนวนบัตรเสีย
- จำนวนเรื่องร้องคัดค้านการเลือกตั้ง
- จำนวนเรื่องร้องคัดค้านการนับคะแนน
- จำนวนคดีเลือกตั้ง

๒) เสนอให้เปลี่ยนชื่อหมู่บ้านตามโครงการเป็นชื่อที่แสดงการพัฒนาหมู่บ้าน เพื่อให้กรอบการดำเนินโครงการขยายประเด็นเรื่อง พลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย รวมถึงให้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) คณะกรรมการชุมชน

๓) ให้แต่ละจังหวัดกำหนดเป้าหมายให้สอดคล้องกับภารกิจ คุณภาพการดำเนินงาน โดยจัดทำแผน ๕ ปี หมู่บ้านรณรงค์ไม่ขายเสียง ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๗

๒.๒ การประเมินผล

๑) ให้มีการติดตามประเมินผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของโครงการ และแนวทางการดำเนินงาน

๒) ให้มีการถอดบทเรียนของหมู่บ้านดีเด่น หรือเป็นที่ประจักษ์ เพื่อจัดทำเป็นแนวทางการดำเนินงาน หรือศึกษาดูงานของหมู่บ้านอื่น ๆ

๓) ให้มีการประกวดหรือประเมินและมอบรางวัลแก่หมู่บ้านเพื่อสร้างขวัญกำลังใจ

๔) ให้ขยายความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการทุจริต หรือกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม เพื่อให้หมู่บ้านมีความยั่งยืน มีภูมิต้านทานการทุจริต เช่น ร่วมมือกับสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกรมการปกครอง

๓. กิจกรรมลูกเสืออาสา กกต. เพื่อพัฒนาประชาธิปไตย

๓.๑ เมื่อหลักสูตรวิชาพิเศษลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ๓ วิชา ได้รับการอนุมัติหลักสูตรให้สามารถเลือกใช้ในการจัดการเรียนการสอน ควรส่งเสริมให้ลูกเสือ - เนตรนารีได้เลือกเรียน

๓.๒ ให้โรงเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมลูกเสืออาสา กกต. เพื่อพัฒนาประชาธิปไตย จัดทำแผนงานประจำปีต่อเนื่องเป็นแผน ๕ ปี เพื่อให้ลูกเสืออาสา กกต. เพื่อพัฒนาประชาธิปไตยเข้าร่วมกิจกรรมการเลือกตั้งอย่างต่อเนื่อง

๓.๓ ให้มีฐานข้อมูลลูกเสืออาสา กกต. เพื่อพัฒนาประชาธิปไตยต่อเนื่องจนถึงฐานข้อมูลการมีส่วนร่วมทางการเมือง และด้านอื่น ๆ เช่น การเป็นผู้ช่วยเหลือปฏิบัติหน้าที่หรือสังเกตการณ์เลือกตั้ง การตรวจสอบการเลือกตั้ง การเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง หรือเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

๓.๔ ให้สถาบันการศึกษาที่มีลูกเสือ ส่งเสริม สนับสนุนให้ลูกเสือ เนตรนารี มีกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในห้วงที่มีการเลือกตั้ง กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เพื่อประดับปลอกแขนลูกเสือได้

๔. กิจกรรม รด.จิตอาสา

๔.๑ ให้สถาบันการศึกษาที่มีนักศึกษาวิชาทหาร สนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ รด.จิตอาสา และจัดให้มีการฝึกอบรมครูฝึกนักศึกษาวิชาทหาร เพื่อทำหน้าที่สอนหรือถ่ายทอดความรู้ตามหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

๔.๒ ให้มีกรอบแนวทาง วิธีการดำเนินการแก่นักศึกษาวิชาทหาร (รด.จิตอาสา) ให้มีโอกาสได้เรียนรู้การมีส่วนร่วมทางการเมือง จากการสังเกตการณ์การช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ บริเวณหน้าที่เลือกตั้ง กิจกรรมรณรงค์ประชาสัมพันธ์ ให้ข้อมูลการเลือกตั้ง กิจกรรมการส่งเสริมความเป็นพลเมืองและวิถีประชาธิปไตย

๕. ดีเจประชาธิปไตย

๕.๑ ให้มีการฝึกอบรม ดีเจประชาธิปไตยชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์การไม่ฝ่าฝืนกฎหมาย เช่น ความผิดว่าด้วยพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๖๐ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอันเป็นเท็จทางสังคมออนไลน์ เป็นต้น

๕.๒ ให้มีคณะกรรมการพัฒนารูปแบบและเนื้อหาของสื่อ เพื่อให้ดีเจสามารถนำไปถ่ายทอดผ่านช่องทางการสื่อสารทุกรูปแบบทั้งที่เป็นสื่อวิทยุ สื่อสังคมออนไลน์ ทั้งนี้ เพื่อให้มีเนื้อหาที่ถูกต้องชัดเจน ประชาชนทุกภาคส่วนรับข่าวสารได้อย่างทั่วถึง

๕.๓ ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เป็นศูนย์กลางองค์ความรู้เรื่องประชาธิปไตย การส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการเลือกตั้ง ในการสนับสนุนดีเจประชาธิปไตย และส่งเสริมให้ถ่ายทอดในรูปแบบภาษาถิ่นให้ตรงตามเนื้อหาต้นฉบับ

๕.๔ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนการใช้งานหอกระจายข่าว หรือเสียงตามสาย ในการดำเนินรายการถ่ายทอดรายการวิทยุของดีเจประชาธิปไตยในหัวข้อที่ต้องการรณรงค์ให้ความรู้ตามความเหมาะสม

๖. การให้การศึกษาการเป็นพลเมืองในสถานศึกษา

๖.๑ โครงสร้างเนื้อหาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

๑) สาระการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ ๑ (ป.๑ - ป.๓) : จุดเน้นเรื่องวิถีประชาธิปไตยในครอบครัว โรงเรียน ชุมชน

๒) สาระการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ ๒ (ป.๔ - ป.๖) : จุดเน้นเรื่องความสำคัญของกฎ กติกา ข้อบัญญัติ กฎหมาย และบทบาทหน้าที่ของการเป็นสมาชิกของครอบครัว ห้องเรียน (พลเมืองดี การเป็นผู้นำ การทำงานเป็นทีม)

๓) สาระการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ ๓ (ม.๑ - ม.๓) : จุดเน้นเรื่องการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหลักการสิทธิมนุษยชน

๔) สาระการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ ๔ (ม.๔ - ม.๖) : จุดเน้นเรื่องพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตย การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิหน้าที่ และบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ

<u>แนวทางการจัดกิจกรรมเรียนรู้</u>

๑) ส่งเสริมผู้สอนให้มีทัศนคติและพฤติกรรมเป็นนักประชาธิปไตย เช่น เคารพความคิดเห็นของผู้เรียน ยอมรับในความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียน ใช้สันติวิธีแก้ไขปัญหา

๒) สนับสนุนให้จัดกิจกรรมการเรียนรู้วิถีประชาธิปไตยโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น การเล่าเรื่อง การร่วมแสดงความคิดเห็น การร่วมอภิปราย การฝึกปฏิบัติ การวิเคราะห์

๓) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมประชาธิปไตย เช่น การณรงค์เลือกตั้ง การทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำ และสมาชิกกลุ่ม เป็นต้น

๔) ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเอง และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่น และประโยชน์ส่วนรวม เช่น ติดตามข้อมูลข่าวสาร ฝึกฝนทักษะวิเคราะห์แยกแยะข่าวสารที่ถูกต้อง

<u>แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน</u>

๑) ควรพัฒนาหลักสูตร คู่มือ แนวทางการจัดกิจกรรมขึ้นโดยความร่วมมือของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยมุ่งเน้นเนื้อหาให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับครู - อาจารย์ เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมประชาธิปไตยในวิถีชีวิตเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายและพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตย

๒) ควรเป็นคู่มือทางเลือก สำหรับครูกลุ่มสาระสังคมนำไปใช้วางแผนจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์และวิชาหน้าที่พลเมือง

๓) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ควรร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการกำหนดนโยบายในการจัดกิจกรรมในเรื่องประชาธิปไตยในสถานศึกษาทุกระดับได้ชัดเจน มีการกำกับ ติดตาม และทบทวน

๖.๒ โครงสร้างสมรรถนะวิชา “พลเมืองที่เข้มแข็ง” ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

๑) สามารถปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

๒) สามารถปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่เคารพสิทธิ และเสรีภาพ

๓) สามารถปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่เคารพกฎหมาย ระเบียบ กฎกติกาของสังคม

๔) สามารถดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย

๕) มีจิตอาสา และจิตสำนึกสาธารณะ

<u>แนวทางการพัฒนาวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง</u>

๑) ควรพัฒนาเป็นรายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็งโดยความร่วมมือของมหาวิทยาลัยราชภัฏร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยยึดแผนพัฒนาการศึกษาชาติ มาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. ๒๕๖๑ และคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตย (๔ ช่วงชั้น) เป็นแกนในการพัฒนา

๒) ส่งเสริมให้เป็นรายวิชาการศึกษาทั่วไป (General Education : GE) ที่นักศึกษาวิชาชีพครูมหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่งต้องเรียน เพื่อการพัฒนาตนเองเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งตามวิถีประชาธิปไตย และนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนตามสมรรถนะหลัก

๖.๓ โครงสร้างเนื้อหาวิชา “พลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย” ของนักศึกษาวิชาทหาร

๑) นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ ๑ : วิชาชีวิตกับการเมือง

๒) นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ ๒ : วิชารัฐธรรมนูญสำคัญอย่างไร

๓) นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ ๓ : วิชาการเป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย

๔) นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ ๔ : วิชาต้นไม้ประชาธิปไตย

๕) นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ ๕ : วิชากลไกการตรวจสอบเพื่อความโปร่งใส

<u>แนวทางการพัฒนาวิชาพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยในคู่มือนักศึกษาวิชาทหาร</u>

๑) พัฒนารายวิชาร่วมกับหน่วยบัญชาการรักษาดินแดนโดยยึดแนวทางการให้ความรู้ตามหลักสูตรพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยเป็นแกนในการพัฒนา

๒) กำหนดเป็นรายวิชาที่นักศึกษาวิชาทหารทุกชั้นปีต้องเรียน (๔ ชั่วโมง/ชั้นปี) เพื่อการพัฒนาตนเองเป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย มีจิตอาสา และจิตสำนึกสาธารณะ กระทำตนเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ

๖.๔ โครงสร้างวิชาพิเศษลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ลูกเสืออาสา กกต. เพื่อพัฒนาประชาธิปไตย

๑) วิชานักประชาธิปไตยและการเลือกตั้ง

๒) วิชานักบริการการเลือกตั้ง

๓) วิชานักสร้างเครือข่ายการเลือกตั้ง

<u>แนวทางการพัฒนาวิชาพิเศษลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่</u>

๑) พัฒนาเป็นรายวิชาเลือกโดยความร่วมมือของสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ ร่วมกับสำนักการลูกเสือ ยุวกาชาดและกิจการนักเรียน กระทรวงศึกษาธิการ

๒) พัฒนาเป็นรายวิชาพิเศษลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ที่ผู้บังคับบัญชาลูกเสือใช้เลือกจัดการเรียนการสอนสำหรับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในสถานศึกษา เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การเป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย การมีจิตอาสา และการบำเพ็ญประโยชน์

เพื่อให้การศึกษาการเป็นพลเมืองในสถานศึกษาเกิดการขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรม จึงจำเป็นต้องจัดให้มีบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษาฯ และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อกำหนดนโยบาย และแนวทางการขับเคลื่อนกิจกรรมที่ชัดเจน

โดยในระดับอุดมศึกษา เน้นให้นักศึกษาเป็นผู้นำในการสร้างพลเมือง ในลักษณะ Civic Engagement และ Civic Participation และจัดให้มีการติดตามประเมินผลการใช้สื่อ คู่มือ ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์เน้นการบริหารผลลัพธ์ และการปฏิบัติ (doing to learn)

๗. การให้การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองแก่ประชาชน

๗.๑ ควรให้ ศส.ปชต. เป็นกลไกขับเคลื่อนการให้การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง โดยมีโครงสร้างมาจากตัวแทนหน่วยงานทุกภาคส่วนในระดับตำบล หมู่บ้าน เพื่อให้ ศส.ปชต. เป็นศูนย์กลางการดำเนินกิจกรรม

๗.๒ บูรณาการงานในพื้นที่และปรับปรุง ขยายเครือข่าย โดยมีกลุ่มเป้าหมายให้มีคนรุ่นใหม่กลุ่มที่ใช้สื่อสังคม (Social Media) เช่น Instagram Facebook Line ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำตามธรรมชาติ เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนกิจกรรมให้มากขึ้น เพื่อให้ประชาชนตระหนักรู้ถึงสิทธิ หน้าที่ สำนึกในความเป็นพลเมือง

๗.๓ ภารกิจให้ความรู้แก่ประชาชน หรือการเป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย เช่น

- ให้ความรู้เรื่องพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยแก่ประชาชน
- รณรงค์ให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
- กิจกรรมรณรงค์ต่อต้านการซื้อสิทธิขายเสียง
- กิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง การเลือกตั้ง
- รณรงค์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง
- กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องพลเมือง
- กิจกรรมชุมชนเข้มแข็ง (บวร : บ้าน วัด โรงเรียน)
- กิจกรรมหมู่บ้านรณรงค์ไม่ขายเสียง เพื่อต่อยอดเป็นหมู่บ้านประชาธิปไตยเข้มแข็ง

๘. การพัฒนาเครือข่ายเพื่อการสร้างพลเมือง

๘.๑ วิธีการดำเนินงานสร้างเครือข่ายพันธมิตรใหม่ (อสม. สตรี กรรมการหมู่บ้าน ผู้สูงอายุ)

๑) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นหน่วยงานหลัก (เจ้าภาพ) ในการปฏิบัติงานร่วมกันโดยจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ระหว่างกระทรวงมหาดไทย, กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

๒) จัดอบรมให้ความรู้ สนับสนุนสื่อและเอกสารความรู้อย่างต่อเนื่อง ในประเด็นที่เกี่ยวข้อง เช่น พลเมืองคุณภาพ, หลักประชาธิปไตย, กระบวนการเลือกตั้ง, การไม่ทุจริตไม่ซื้อสิทธิขายเสียง, การรณรงค์ออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

๓) สอดแทรกความรู้เป็นประจำแก่ประชาชนในระหว่างเยี่ยมบ้าน (อย่างน้อย ๔ ครั้ง/สัปดาห์)

๔) ปรับโครงสร้างคณะกรรมการ ศส.ปชต. ให้เหมาะสมกับภารกิจ เนื้อหา แนวทาง เพื่อรองรับเครือข่ายที่จะเข้ามามีส่วนร่วมให้มากขึ้น โดยให้กรรมการหมู่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน กรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน เป็นกรรมการ ศส.ปชต. อย่างน้อยตำบลละ ๑ คน หรือส่งเสริมให้ ศส.ปชต. เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

๕) จัดตั้งศูนย์ประสานงานระหว่างกรรมการหมู่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน กลุ่มผู้นำสตรี ชมรมผู้สูงอายุ กับ ศส.ปชต. และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดในระดับหมู่บ้าน ชุมชน

๖) ส่งเสริมการขับเคลื่อนกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยและสร้างพลเมืองคุณภาพ เช่น การรณรงค์และเผยแพร่ประชาธิปไตยร่วมกับ ศส.ปชต.

๗) มีการถอดบทเรียนและขยายผลคัดเลือกตำบลต้นแบบวิถีประชาธิปไตย ติดตามและประเมินผลการขับเคลื่อนกิจกรรม

๘.๒ การบูรณาการร่วมกับเครือข่าย อสม. กลุ่มสตรี กรรมการหมู่บ้าน ผู้สูงอายุ

๑) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องเป็นหน่วยงานกลางในการสนับสนุนความรู้ ทางวิชาการ วิทยากร สื่อให้ความรู้ แนวทางสร้างการเรียนรู้ เครื่องมือในการขับเคลื่อนการสร้างพลเมืองคุณภาพ

๒) ส่วนราชการต้องยอมรับและเข้าร่วมเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนในวงกว้างและมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกันมากขึ้น เมื่อได้รับการยอมรับแล้วการขับเคลื่อนกิจกรรมจะมีประสิทธิภาพ

๓) จัดทำแผนร่วมกันในการส่งเสริมให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาคนรุ่นใหม่ให้เป็นพลเมือง ช่วยกันพัฒนาชุมชนและหมู่บ้านของตนเอง

๔) ดูแล สนับสนุน ปัจจัยการบริหารอย่างเหมาะสมจะทำให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารงาน ง่ายต่อการทำงานกับคนหมู่มาก และทำให้งานมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๕) แต่งตั้งผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นกรรมการเพิ่มเติม เพื่อหารือกระบวนการขับเคลื่อนกิจกรรมร่วมกันทำให้เกิดมุมมองในการทำงานที่แปลกใหม่หลากหลายมากขึ้น และจะได้เกิดการบูรณาการในการทำงานในทุกระดับต่อไป

๖) ควรนำข้อเสนอเชิงนโยบายต่อรัฐบาลอย่างเป็นรูปธรรม ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการผลักดันให้เกิดการสร้างพลเมืองคุณภาพ เพื่อบรรจุลงในตัวชี้วัดของทุกกระทรวง ทุกหน่วยงาน ทุกจังหวัดให้เห็นถึงความสำคัญในประเด็นที่ควรเร่งพัฒนา และเสนอคณะรัฐมนตรีให้การศึกษาด้านพลเมืองเป็นวาระแห่งชาติ

๙. แนวทางยกระดับการขับเคลื่อนงานสร้างพลเมืองเป็นวาระแห่งชาติ

๙.๑ ด้านการให้การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองคุณภาพ

๑) มีการจัดทำหลักสูตรใหม่และพัฒนาหลักสูตรทั้งในระบบการศึกษา เช่น หลักสูตรการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ๕ ช่วงชั้น คือ

- ระดับอนุบาล
- ระดับประถมศึกษา
- ระดับมัธยมศึกษา
- ระดับอาชีวศึกษา
- ระดับอุดมศึกษา

๒) มีการจัดทำหลักสูตรแกนกลางสำหรับกลุ่มเป้าหมายนอกระบบการศึกษา เช่น กลุ่มคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล (ศส.ปชต.) กลุ่มดีเจประชาธิปไตย กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มภาคีเครือข่าย เช่น กลุ่มผู้นำสตรี ของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, กลุ่มคณะกรรมการหมู่บ้าน ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ของกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข, ชมรมผู้สูงอายุ ของกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

๙.๒ ด้านการประชาสัมพันธ์

มีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การสร้างพลเมืองให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย และสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการให้การศึกษาแก่พลเมือง (Civic Education) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๙.๓ ด้านระเบียบกฎหมาย

มีการปรับปรุงกฎหมายและระเบียบให้สามารถรองรับการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายการสร้างพลเมือง (Civic Education) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๙.๔ ด้านการบริหารจัดการ

มีการจัดตั้งคณะกรรมการอำนวยการขับเคลื่อนภารกิจการสร้างพลเมือง หรือคณะทำงานที่มาจากตัวแทนทุกภาคส่วนทั้งรัฐ เอกชนและภาคประชาสังคม เข้ามาบริหารจัดการ

ผลการดำเนินงานระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๖๒ – ปัจจุบัน

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีหน้าที่และอำนาจในการส่งเสริม สนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษา และองค์การเอกชน ในการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน หรือให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้ง และความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ เพื่อให้การออกไปใช้สิทธิออกเสียงเป็นไปโดยอิสระและคำนึงถึงประโยชน์ของประเทศเป็นสำคัญ

การดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามบทบัญญัติดังกล่าวซึ่งอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านคณะกรรมการการเลือกตั้งชุดปัจจุบันเข้ารับตำแหน่ง เมื่อ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ขับเคลื่อนภารกิจการสร้างพลเมืองคุณภาพอย่างต่อเนื่องด้วยการส่งเสริม สนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษา และองค์กรเอกชน มีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง ในช่วงก่อนการเลือกตั้ง ระหว่างการเลือกตั้ง และหลังการเลือกตั้ง โดยมีศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยเป็นกลไกหลักในการส่งเสริมการเรียนรู้ประชาธิปไตยในระดับตำบล นอกจากนี้ ได้มีการสร้างเครือข่ายสื่อบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนกระบวนการเลือกตั้ง เช่น ลูกเสืออาสา กกต. เพื่อพัฒนาประชาธิปไตย รด.จิตอาสา ดีเจประชาธิปไตย กลุ่มผู้นำสตรี นักเรียน นักศึกษา ฯลฯ

๑. กลุ่มเป้าหมายนักเรียน เยาวชน นิสิต นักศึกษา ในสถานศึกษา

๑.๑ แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาพลเมืองคุณภาพสำหรับผู้เรียน ๔ ช่วงชั้น

คณะอนุกรรมการด้านการพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองได้ดำเนินการตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย โดยศึกษา วิเคราะห์และเสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนการสอนหรือแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในสถานศึกษาและการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างเป็นระบบ โดยมีเนื้อหาและสมรรถนะหรือคุณลักษณะของพลเมืองคุณภาพสำหรับเด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ตลอดจนกำหนดแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการให้การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองคุณภาพเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ภาคบังคับสำหรับการพัฒนาผู้เรียนระดับปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอุดมศึกษา โดยให้สถาบันการศึกษานำแนวทางการดำเนินงานในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาพลเมืองคุณภาพแต่ละช่วงชั้นไปเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีลักษณะเป็นพลเมืองคุณภาพ ดังนี้

ช่วงชั้นที่ ๑

พลเมืองคุณภาพระดับปฐมวัย ปฏิบัติตนตามกฎ ระเบียบของโรงเรียนและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น มีความซื่อสัตย์สุจริต อยู่ร่วมกันในโรงเรียนได้อย่างมีความสุข เคารพต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น

ช่วงชั้นที่ ๒

พลเมืองคุณภาพระดับประถมศึกษาตอนต้น ผู้ที่รู้บทบาท หน้าที่ เสรีภาพ สถาบันหลักของชาติ วิถีประชาธิปไตยในชีวิตประจำวัน

พลเมืองคุณภาพระดับประถมศึกษาตอนปลาย ผู้ที่มีความผูกพันกับประวัติศาสตร์ ประเพณี วิถีไทย ค่านิยมที่ดีของสังคมไทย ทำหน้าที่พลเมือง เคารพกฎกติกา และแก้ไขความขัดแย้งด้วยสันติวิธี

ช่วงชั้นที่ ๓

พลเมืองคุณภาพระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้ที่มีความผูกพันกับประวัติศาสตร์ ประเพณี วิถีไทย ค่านิยมที่ดีของสังคมไทย ทำหน้าที่พลเมือง เคารพกฎกติกา และแก้ไขความขัดแย้งด้วยสันติวิธี ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความเสมอภาค สังคมเป็นธรรม เท่าเทียม มีทัศนคติเชิงบวกต่อการเปลี่ยนแปลง มีจิตอาสา จิตสำนึกสาธารณะ

พลเมืองคุณภาพระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นผู้ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความเสมอภาค สังคมที่เป็นธรรม เท่าเทียม มีทัศนคติเชิงบวกต่อการเปลี่ยนแปลง มีจิตอาสา จิตสาธารณะ เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง รับผิดชอบการกระทำที่มีผลต่อสังคมร่วมกัน เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และแสดงความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น

พลเมืองคุณภาพระดับอาชีวศึกษา เป็นผู้ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความเสมอภาค สังคมที่เป็นธรรม เท่าเทียม มีทัศนคติเชิงบวกต่อการเปลี่ยนแปลงมีจิตอาสา จิตสาธารณะ เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง รับผิดชอบการกระทำที่มีผลต่อสังคมร่วมกัน เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และแสดงความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น เรียนรู้อย่างลึกซึ้ง รู้จักคิด วิเคราะห์ กลั่นกรองข้อมูลข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณ และมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ตามวิถีประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ช่วงชั้นที่ ๔

พลเมืองคุณภาพระดับอุดมศึกษา ผู้ที่เรียนรู้อย่างลึกซึ้ง รู้จักคิดวิเคราะห์ และกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณ มีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ตามวิถีประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง รับผิดชอบการกระทำที่มีผลต่อสังคมร่วมกัน เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และแสดงความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น

โดยมีเป้าประสงค์ (Ultimate Goals) การสร้างพลเมืองคุณภาพ ให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขในสังคมที่มีความแตกต่าง หลากหลายด้านวัฒนธรรม ความคิดความเชื่อ ทัศนคติบนพื้นฐานความเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

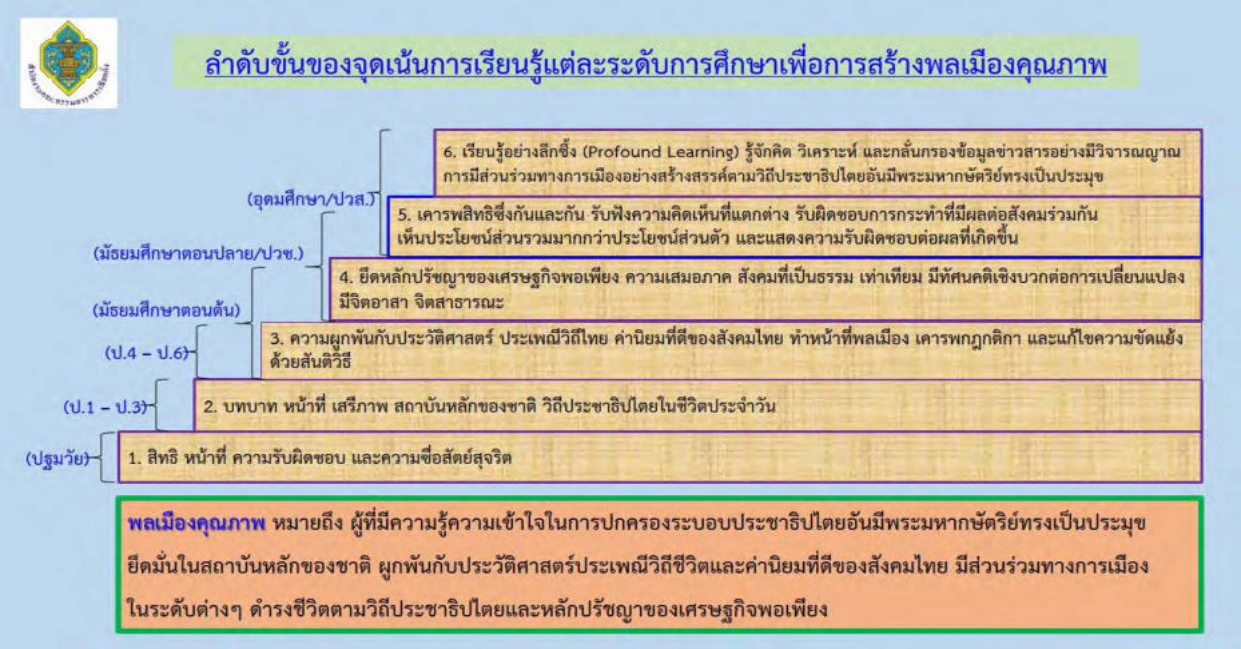
หลักการพื้นฐาน ๔ ประการ ในการสร้างคุณลักษณะพลเมืองคุณภาพ ประกอบด้วย

๑) เคารพกฎกติกา และแก้ไขความขัดแย้งด้วยสันติวิธี

๒) เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง

๓) รับผิดชอบการกระทำที่มีผลต่อสังคมร่วมกัน เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และแสดงความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น

๔) รู้จักคิด วิเคราะห์ และกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณ

๑.๒ หลักสูตร ๔ ช่วงวัย : หลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)

๑) สาระสำคัญของแต่ละช่วงวัย

การดำเนินโครงการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมืองเด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ได้จัดแบ่งระดับผู้เรียนออกเป็น ๔ ช่วงวัย ประกอบด้วย ช่วงวัยอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งในแต่ละช่วงวัยมีจุดเน้นการเรียนรู้แต่ละระดับการศึกษาเพื่อการสร้างพลเมืองคุณภาพ ดังนี้

(๑) ช่วงวัยอนุบาล จุดเน้นการเรียนรู้ : เกี่ยวกับสิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์สุจริต

(๒) ช่วงวัยประถมศึกษา จุดเน้นการเรียนรู้ : เกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ เสรีภาพ สถาบันหลักของชาติ วิถีประชาธิปไตยในชีวิตประจำวัน ความผูกพันกับประวัติศาสตร์ ประเพณีวิถีไทย ค่านิยมที่ดีของสังคมไทย ทำหน้าที่พลเมือง เคารพกฎกติกาและแก้ไขความขัดแย้งด้วยสันติวิธี

(๓) ช่วงวัยมัธยมศึกษาตอนต้น จุดเน้นการเรียนรู้ : ความผูกพันกับประวัติศาสตร์ ประเพณีวิถีไทย ค่านิยมที่ดีของสังคมไทยทำหน้าที่พลเมือง เคารพกฎกติกาและแก้ไขความขัดแย้งด้วยสันติวิธี การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน ความเสมอภาค สังคมที่เป็นธรรมเท่าเทียม มีทัศนคติเชิงบวกต่อการเปลี่ยนแปลง มีจิตอาสา จิตสาธารณะ

(๔) ช่วงวัยมัธยมศึกษาตอนปลาย จุดเน้นการเรียนรู้ : การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน ความเสมอภาค สังคมที่เป็นธรรมเท่าเทียม มีทัศนคติเชิงบวกต่อการเปลี่ยนแปลง มีจิตอาสา จิตสำนึกสาธารณะ การเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง รับผิดชอบการกระทำที่มีผลต่อสังคมร่วมกัน เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น

๒) โครงการทดลองหลักสูตร ๔ ช่วงวัย : หลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)

การพัฒนาหลักสูตร Civic Education สำหรับ ๔ ช่วงวัย เป็นความร่วมมือระหว่างหน่วยงานไตรภาคี ประกอบด้วย สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะอนุกรรมาธิการการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา โดยมีขั้นการดำเนินกิจกรรม ดังนี้

(๑) การประชุมบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน แล้วแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร ๔ ช่วงวัย จากผู้แทนหน่วยงานไตรภาคีเครือข่าย เพื่อร่วมกันจัดทำหลักสูตร Civic Education สำหรับ ๔ ช่วงวัย

(๒) การจัดทำคู่มือสำหรับวิทยากร เพื่อนำไปใช้ในการถ่ายทอดแนวทางการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร Civic Education สำหรับ ๔ ช่วงวัย ให้แก่ครูผู้สอนเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้เอื้ออำนวยกระบวนการ

(๓) สร้างทีมวิทยากรกลางและจัดฝึกอบรมครูผู้สอน จำนวน ๘๐ คน แบ่งตามช่วงวัย ๔ ช่วงวัย ๆ ละ ๒๐ คน ประกอบด้วยการจัดประชุมคณะวิทยากร และให้วิทยากรกลางจัดอบรมเทคนิค วิธีการกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฯ ให้แก่ครูผู้สอน Facilitator

ครูผู้สอนที่ผ่านการฝึกอบรม ทั้ง ๘๐ คน จะนำหลักสูตร Civic Education ไปจัดการเรียนการสอนในภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๕ (๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ถึง ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๖) และติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรฯ จากครูผู้สอน นักเรียนที่ผ่านการเรียนรู้ตามหลักสูตร และผู้บริหารสถานศึกษาที่มีการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ ซึ่งเป็นการดำเนินกิจกรรมในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

๑.๓ การดำเนินงานในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิจากมหาวิทยาลัยราชภัฏร่วมพัฒนาหลักสูตรพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นรายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง โดยใช้หลักในการทำสมรรถะหลัก เป็นแนวทางการพัฒนากรอบเนื้อหาวิชาภายใต้แผนพัฒนาการศึกษาชาติมาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. ๒๕๖๑ และคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตย (๔ ช่วงชั้น)

จากการประสานความร่วมมือทางวิชาการ เมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒ ระหว่างรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง ส่งผลให้คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏผลักดันให้วิชาดังกล่าวเป็นวิชาหนึ่งในหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป (General Education : GE) หลักสูตร ๔ ปี และเริ่มทดลองจัดการเรียนการสอนในปีการศึกษา ๒๕๖๓

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้จัดทำแนวทางการจัดกิจกรรมและแผนการสนับสนุนวิทยากรเพื่อให้ความรู้แก่ครูผู้สอนในมหาวิทยาลัยราชภัฏให้สามารถจัดกิจกรรมสร้างการเรียนรู้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และสามารถจัดการเรียนการสอนในวิชา “พลเมืองที่เข้มแข็ง” ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในปีงบประมาณ ๒๕๖๕ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้จัดประชุมความร่วมมือในการขับเคลื่อนภารกิจในการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน ๓๘ แห่งทั่วประเทศ เพื่อติดตามการนำหลักสูตรพลเมืองที่เข้มแข็งไปใช้ในการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย โดยจัดประชุมในรูปแบบออนไลน์ (Zoom Cold Meeting) เมื่อวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ ณ โรงแรมทีเค พาเลซ แอนด์ คอนเวนชัน ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร โดยมีกลุ่มเป้าหมาย (ต้นทาง) ประกอบด้วย ผู้บริหารและพนักงานสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้แทนจากกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ผู้แทนจากคณะอนุกรรการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ฯ ด้านการพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง และอาจารย์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เกี่ยวข้อง และกลุ่มเป้าหมาย (ปลายทาง) ประกอบด้วย

คณบดีคณะครุศาสตร์ รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา และอาจารย์คณะครุศาสตร์ที่สอนในรายวิชาศึกษาทั่วไป จากมหาวิทยาลัยราชภัฏ ทั้ง ๓๘ แห่ง โดยสรุปผลได้ ดังนี้

๑) ด้านการจัดการเรียนการสอน

(๑) มีการสอดแทรกในทุกรายวิชาของคณะ

(๒) จัดสอนในรายวิชา GE ของคณะครุศาสตร์และ GE ของมหาวิทยาลัย

(๓) บูรณาการลงในรายวิชาอื่น เช่น วิศวกรสังคม ศาสตร์พระราชา กฎหมายในชีวิตประจำวัน วัยใสใจสะอาด

๒) รูปแบบการจัดการเรียนการสอน

(๑) Project based learning research based learning

(๒) การทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน

(๓) ใช้สถานการณ์จริง

(๔) กรณีศึกษา

(๕) การลงมือปฏิบัติจริง

ตัวอย่างกิจกรรมที่ มรภ.เชียงใหม่ได้จัดเป็น Model ที่น่าสนใจ คือ แบ่งเป็น ๔ ทีม ได้แก่ *ทีมนักปั้น คือ สโมสรนักศึกษา*

ทีมอำนวยการ คือ ผู้บริหารของคณะโดยแต่งตั้ง
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ เป็นประธาน
รองคณบดีฝ่ายกิจกรรม เป็นรองประธาน

ทีม Coach คือ อาจารย์ที่คอยให้คำแนะนำ ปรึกษา

ทีมทำ คือ นักศึกษาที่ทำกิจกรรมกับชุมชนร่วมกับสโมสรนักศึกษา

๓) ข้อเสนอแนะสิ่งที่อยากให้ กกต. สนับสนุน

(๑) สื่อการสอน Clip VDO ฯลฯ ในแต่ละเนื้อหา

(๒) แนวการจัดกิจกรรม / กิจกรรมที่จะดำเนินการค่าย

(๓) การจัดทำ Pre test - Post test หลังดำเนินการกิจกรรม ตัวอย่างเช่น แบบวัดทัศนคติ

(๔) อยากให้ กกต. ป.ป.ช. กระทรวงมหาดไทย ได้มีการจัดทำหลักสูตรร่วมกันเนื่องจากปัจจุบัน มรภ. ต้องดำเนินการเรียนการสอนของหน่วยงานต่าง ๆ ที่พัฒนาหลักสูตรมาให้ดำเนินการจัดการเรียนการสอน

(๕) การจัดในรูปแบบกิจกรรม/กิจกรรมเสริมหลักสูตร

- กิจกรรมปฐมนิเทศ
- กิจกรรมการรณรงค์ประชาธิปไตย
- กิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง
- การศึกษาศูนย์การเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ

๑.๔ กิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน

๑.๔.๑ ลูกเสืออาสา กกต. เพื่อพัฒนาประชาธิปไตย

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้สานต่อภารกิจการสร้างเครือข่ายความเป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย ในกลุ่มลูกเสืออาสา กกต. เพื่อพัฒนาประชาธิปไตย อย่างต่อเนื่อง เพื่อปลูกจิตสำนึกให้ลูกเสือซึ่งเป็นเยาวชนของชาติได้เห็นคุณค่าและความสำคัญของการเลือกตั้งและได้กระทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ โดยได้ดำเนินการจัดฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสืออาสา กกต. เพื่อพัฒนาประชาธิปไตย เพื่อสร้าง

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การสร้างจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ผู้รับผิดชอบกิจกรรมลูกเสือ เป็นประจำทุกปี โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้ดำเนินการอบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การสร้างจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยแก่ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ จำนวน ๔ รุ่น ยกเว้นในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ และ ๒๕๖๔ ไม่ได้ดำเนินการเนื่องจากเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างรุนแรงและขยายในวงกว้าง เป็นเหตุให้ไม่สามารถดำเนินกิจกรรมได้ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ จึงปรับเปลี่ยนรูปแบบการฝึกอบรมเป็นการฝึกอบรมออนไลน์ โดยมีการจัดกิจกรรมสันทนาการเพื่อสร้างกระบวนการการมีส่วนร่วมระหว่างการฝึกอบรม

ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ได้ดำเนินการร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดจัดฝึกอบรมลูกเสืออาสา กกต. เพื่อพัฒนาประชาธิปไตย (ทดแทน) ให้ครบ ๔๐ คน ต่อหน่วยลูกเสืออาสา กกต. เพื่อเตรียมการสำหรับการปฏิบัติหน้าที่รณรงค์ประชาสัมพันธ์และช่วยเหลืองานอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่หน้าหน่วยเลือกตั้ง

๑.๔.๒ รด.จิตอาสา

กองทัพบกโดยหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน เล็งเห็นว่าเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการนำพาประเทศไปสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จึงร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการเพิ่มเติมเนื้อหาหลักสูตรพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยในหลักสูตรของหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน จัดอบรมให้ความรู้ครูฝึกนักศึกษาวิชาทหาร และสนับสนุนให้นักศึกษาวิชาทหารเป็นอาสาสมัครช่วยเหลืองานเผยแพร่ความรู้และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่หน้าหน่วยเลือกตั้ง ทั้งนี้ ได้ดำเนินการสัมมนาทบทวน ประเมินผลหลักสูตรพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยในคู่มือนักศึกษาวิชาทหาร ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ จำนวน ๒ รุ่น รวมทั้งสิ้น ๑๗๕ คน ณ โรงแรมทีเค พาเลซ แอนด์ คอนเวนชัน ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ดังนี้

รุ่นที่ ๑ ระหว่างวันที่ ๕ - ๗ สิงหาคม ๒๕๖๒

รุ่นที่ ๒ ระหว่างวันที่ ๗ - ๙ สิงหาคม ๒๕๖๒

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มีการฝึกอบรมเพิ่มเติมและฝึกทบทวนความรู้แก่ครูฝึกนักศึกษาวิชาทหาร เป็นประจำทุกปีอย่างต่อเนื่อง ยกเว้นในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ไม่ได้ดำเนินการเนื่องจากเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างรุนแรงและขยายในวงกว้าง เป็นเหตุให้ไม่สามารถดำเนินกิจกรรมได้ อย่างไรก็ตามในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้พัฒนาหลักสูตรพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย และแนวทางการบรรยายวิชาพลเมืองคุณภาพในคู่มือนักศึกษาวิชาทหาร ชั้นปีที่ ๑ - ๕ เพื่อให้สามารถนำความรู้ไปถ่ายทอดแก่นักศึกษาวิชาทหารได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ เมื่อมีการเลือกตั้งทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและกรุงเทพมหานคร จะมีการฝึกทบทวนให้แก่ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหารและนักศึกษาวิชาทหาร เพื่อร่วมปฏิบัติงานเป็นผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการต่อไป

๑.๔.๓ กิจกรรม ๖ สัปดาห์ประชาธิปไตย

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ร่วมกับสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ สถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร และสถานศึกษาสังกัดอื่นๆ ที่ให้ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรม ๖ สัปดาห์ประชาธิปไตยรณรงค์การเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ (รวมถึงการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง : ซึ่งจะย่นระยะเวลาการดำเนินกิจกรรมลง) เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ประชาธิปไตยในสถานศึกษาสำหรับเยาวชนและบุคลากรทางการศึกษา โดยแบ่งขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมเป็น ๖ สัปดาห์ ดังนี้

สัปดาห์ที่ ๑ จัดการประชุมผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู อาจารย์ผู้รับผิดชอบกิจกรรม และการวางแผนการกำหนดกิจกรรม

สัปดาห์ที่ ๒ การเตรียมการเพื่อการเรียนรู้ในส่วนที่เกี่ยวข้องที่เป็นอุปกรณ์การเรียนการสอน การค้นหาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น หลักการสำคัญของการเลือกตั้ง การออกเสียงประชามติ กระบวนการขั้นตอน และการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง การออกเสียงประชามติ

สัปดาห์ที่ ๓ นักเรียนเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษา จัดทำกิจกรรม เช่น การวาดภาพ เขียนเรียงความ คิดคำขวัญ เขียนสุนทรพจน์ แสดงสาธิต เช่น จัดกิจกรรมจำลองกระบวนการแสดงตนและใช้สิทธิลงคะแนนในหน่วยออกเสียง ซึ่งเป็นสัปดาห์ที่จะสร้างความมั่นใจก่อนที่จะให้นักเรียนออกไปขยายผลสู่ครอบครัวและชุมชน

สัปดาห์ที่ ๔ การนำความรู้สู่ครอบครัว เช่น การเขียนจดหมายถึงผู้ปกครอง การตรวจสอบผู้มีสิทธิออกเสียงในครอบครัว การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสมาชิกในครอบครัว เป็นต้น

สัปดาห์ที่ ๕ กิจกรรมในสถานศึกษาหรือชุมชนที่อยู่ใกล้สถานศึกษา เช่น การเดินรณรงค์ประชาสัมพันธ์ เชิญชวนให้ชาวบ้าน ครู นักเรียน มีความรู้ความเข้าใจและเห็นถึงความสำคัญของการไปใช้สิทธิออกเสียง

สัปดาห์ที่ ๖ ชักจูงผู้ปกครองให้ไปใช้สิทธิออกเสียง โดยเยาวชนพาผู้ปกครองไปใช้สิทธิและร่วมสังเกตการณ์การออกเสียง ณ หน่วยออกเสียงใกล้บ้าน แล้วนำประสบการณ์มาถ่ายทอดให้กับเพื่อน ๆ ในชั้นเรียน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยการสังเกต บันทึก รวบรวมข้อมูล ส่งรายงานให้ครู

๑.๔.๔ สภานักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ประสานความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อดำเนินกิจกรรมการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แก่สมาชิกสภานักเรียน ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ แต่เนื่องจากเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างรุนแรงและขยายในวงกว้าง เป็นเหตุให้ไม่สามารถดำเนินกิจกรรมได้ โดยเริ่มมีการประสานความร่วมมือเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมอย่างจริงจังในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ซึ่งได้จัดประชุมบูรณาการความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง กับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เพื่อติดตามประเมินผลการดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองและการมีส่วนร่วมพัฒนาประชาธิปไตยแก่สมาชิกสภานักเรียน การประชุมจะมีการจัดขึ้น ๓ ครั้ง ประกอบด้วย

ครั้งที่ ๑ : การประชุมหารือแนวทางการดำเนินกิจกรรมร่วมกันระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง กับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๔

ครั้งที่ ๒ : ประมาณเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๕ การประชุมเพื่อติดตามการดำเนินกิจกรรมตามโครงการและหารือแนวทางการคัดเลือกผลงาน

ครั้งที่ ๓ : ประมาณเดือนกันยายน ๒๕๖๕ การประชุมเพื่อติดตามการดำเนินกิจกรรมตามโครงการและหารือแนวทางการจัดกิจกรรมมอบรางวัลการประกวดคลิปวีดิทัศน์ประชาสัมพันธ์

ผลจากการประชุมหารือครั้งที่ ๑ จึงได้จัดให้มีการประชุมชี้แจงการดำเนินกิจกรรมแก่ผู้บริหารและบุคลากรของสถานศึกษานำร่อง (ออนไลน์) และผู้บริหารและพนักงานสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและกรุงเทพมหานคร จำนวน ๑๕๕ แห่ง โดยมีการดำเนินการ ๒ ส่วน คือ

<u>ส่วนที่ ๑</u> การประชุมชี้แจงการดำเนินกิจกรรมทางออนไลน์ผ่านระบบการประชุม Zoom Cloud Meeting เมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๕ ณ ห้องประชุม ชั้น ๙ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (ต้นทาง)

<u>ส่วนที่ ๒</u> การประชุมชี้แจงการดำเนินกิจกรรมแก่ผู้บริหารและพนักงานสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและกรุงเทพมหานคร กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและกรุงเทพมหานคร รวม ๗๗ จังหวัด ๆ ละ ๒ คน จำนวน ๑ ครั้ง เมื่อวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๖๕ ณ ห้องประชุม ชั้น ๙ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (ต้นทาง)

ภายหลังชี้แจงภารกิจแล้ว สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้โอนงบประมาณให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและกรุงเทพมหานคร ดำเนินกิจกรรมร่วมกับสถานศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรม รวมจำนวน ๑๕๕ แห่ง ประกอบด้วย สถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน ๗๗ แห่ง (จังหวัด/กทม. ละ ๑ แห่ง) และสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน ๗๘ แห่ง (จังหวัดละ ๑ แห่ง/กทม. ๒ แห่ง) เพื่อดำเนินกิจกรรม ดังนี้

๑) จัดอบรมสมาชิกสภานักเรียนของสถานศึกษาในพื้นที่ จำนวน ๑ ครั้ง ผู้เข้าร่วมไม่น้อยกว่า ๕๐ คน ภายใน ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๕ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การเสริมสร้างความเป็นพลเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เพื่อให้ผู้ผ่านการอบรมเป็นผู้นำการจัดกิจกรรมพัฒนาพลเมืองคุณภาพในสถานศึกษา

๒) สถานศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน ๑๕๕ แห่ง จัดกิจกรรมพัฒนาพลเมืองคุณภาพในสถานศึกษา โดยมีกิจกรรมบังคับที่จะต้องดำเนินการคือการจัดทำสื่อ (คลิปวีดิทัศน์) ประชาสัมพันธ์ หัวข้อ “พลเมืองวิถีใหม่” เพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองและการมีส่วนร่วมพัฒนาประชาธิปไตย

๒.๑) การดำเนินกิจกรรมผลิตสื่อ และ/หรือกิจกรรมเผยแพร่ขยายผลการพัฒนาพลเมืองคุณภาพ ภายใน ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๕

๒.๒) การจัดทำคลิปวีดิทัศน์ประชาสัมพันธ์ หัวข้อ “พลเมืองวิถีใหม่” เพื่อส่งเข้าประกวด ภายใน ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๕

๓) การประกวดคลิปประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองและการมีส่วนร่วมพัฒนาประชาธิปไตย หัวข้อ “พลเมืองวิถีใหม่”

๓.๑) การคัดเลือกผลงานระดับเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ส่งเสริมการศึกษาและการมีส่วนร่วมของพลเมืองที่ ๑ - ๘ (ศสร. ที่ ๑ - ๘) ภายใน ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๕ ดังนี้

- สถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา : คัดเลือกจำนวน ๒ ผลงาน/พื้นที่ประกวดของ ศสร.

- สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา : คัดเลือกจำนวน ๒ ผลงาน/พื้นที่ประกวดของ ศสร.

๓.๒) การคัดเลือกผลงานระดับประเทศ ดังนี้

- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ดำเนินการคัดเลือกผลงานระดับประเทศ จากสถานศึกษาที่ได้รับการคัดเลือกในระดับภูมิภาค จำนวน ๖ รางวัล ประกอบด้วย สถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน ๓ รางวัล และสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน ๓ รางวัล ภายในเดือนกันยายน ๒๕๖๕

- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณาผลการเผยแพร่คลิปประชาสัมพันธ์ (Clip VDO) ผ่านทาง Youtube ช่อง ectmedia ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อรับรางวัล Popular Vote จำนวน ๑ รางวัล โดยเปิดให้ประชาชนโหวตผลงานที่ชอบผ่านทาง Youtube ช่อง ectmedia ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อรับรางวัล Popular Vote ตั้งแต่วันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๕ ถึงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๕ ภายใต้เกณฑ์การให้คะแนน ประกอบด้วย จำนวนการเข้าชม (View) จำนวนการกดถูกใจ (Like) และจำนวนการเผยแพร่ต่อ (Share)

๓.๓) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จัดกิจกรรมมอบรางวัลเชิดชูเกียรติแก่สถานศึกษาที่ได้รับรางวัล ภายในเดือนกันยายน ๒๕๖๕

๑.๔.๕ ค่ายนักศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้จัดประชุมความร่วมมือในการขับเคลื่อนภารกิจในการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน ๓๘ แห่ง ทั่วประเทศ เพื่อชี้แจงแนวทางการดำเนินกิจกรรมในมหาวิทยาลัยราชภัฏและติดตามการนำหลักสูตรพลเมืองที่เข้มแข็งไปใช้ในการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย ในการประชุมความร่วมมือดังกล่าวได้ร่วมกันวางแผนการดำเนินกิจกรรมการสนับสนุนสื่อรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งการสนับสนุนวิทยากรอบรมให้ความรู้แก่นักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและกรุงเทพมหานคร เพื่ออบรมให้ความรู้สร้างประสบการณ์และเสริมสร้างทักษะกระบวนการถ่ายทอดความรู้แก่นักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่ง โดยนำร่องจากนักศึกษาคณะครุศาสตร์ จำนวน ๒๐ คน เพื่อสร้างเป็น “วิทยากรแกนนำส่งเสริมความเป็นพลเมือง” หลังจากผ่านการอบรมแล้ว นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ จะต้องดำเนินกิจกรรมขยายผลโดยจัดทำค่ายในมหาวิทยาลัยเพื่อวางแผนให้ความรู้แก่นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่ จำนวน ๓ แห่ง โดยการจัดทำค่าย ซึ่งนักศึกษาจะต้องกำหนดกลุ่มเป้าหมาย ออกแบบกิจกรรม จัดทำสื่อ วางแผนรูปแบบการถ่ายทอดความรู้ และทดลองใช้ก่อนขยายผลต่อในพื้นที่ โดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและกรุงเทพมหานคร ส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมและติดตามการดำเนินกิจกรรมเข้าค่ายในมหาวิทยาลัยด้วย โดยคาดว่าจะสามารถสร้าง “วิทยากรแกนนำส่งเสริมความเป็นพลเมือง” ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน ๗๖๐ คน และขยายผลในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน ๑๔๔ แห่ง ๆ ละไม่น้อยกว่า ๕๐ คน รวม ๕,๗๐๐ คน

๑.๔.๖ โครงการ U2T

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้เข้าพบหารือกับ ศาสตราจารย์ศุภชัย ปทุมนากุล รองปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๕ ณ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เพื่อหารือแนวทางความร่วมมือในการร่วมดำเนินกิจกรรมในโครงการ U2T ระยะที่ ๒

ผลการประชุมหารือ กลุ่มเป้าหมายบัณฑิตจบใหม่ที่จะเข้าร่วมกิจกรรม U2T คือ บัณฑิตจบใหม่ จำนวน ๖๐,๐๐๐ คน ประกอบด้วย นักศึกษา และประชาชน โดยมีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

๑) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ร่วมกับกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ปฐมนิเทศแก่ผู้เข้าร่วมโครงการ U2T

๒) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการให้คำแนะนำ (Coaching) แก่ผู้เข้าร่วมโครงการ U2T โดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดดำเนินการร่วมกับมหาวิทยาลัยในพื้นที่และเครือข่ายคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (กก.ศส.ปชต.)

๓) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและกรุงเทพมหานคร มอบหมาย (ใบงาน) ให้ผู้เข้าร่วมโครงการ U2T ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ตำบล โดยบูรณาการการทำงานตามโครงการ U2T ร่วมกับแผนปฏิบัติงานในพื้นที่ของคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (กก.ศส.ปชต.)

๔) ให้ผู้เข้าร่วมโครงการ U2T รายงานผลการปฏิบัติงานไปยังมหาวิทยาลัยในพื้นที่ที่กำกับดูแลโครงการ U2T

๒. กลุ่มเป้าหมายประชาชนทั่วไป

๒.๑ หลักสูตรพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้พัฒนาหลักสูตรพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย เป็นหลักสูตรพลเมืองคุณภาพด้วยมีเป้าหมายเพื่อ

๒.๑.๑ สร้างความรู้ความเข้าใจ ค่านิยม และทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

๒.๑.๒ พัฒนาและเสริมสร้างพลเมืองให้มีความตระหนักและผูกพันต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ มีความรักชาติและมีความสามัคคีปรองดองของคนในชาติ

๒.๑.๓ สร้างความตระหนักรู้ สิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบในฐานะพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย

หลักสูตรพลเมืองคุณภาพในระยะแรกประกอบด้วย ๓ วิชาหลัก ดังนี้

วิชาที่ ๑ ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (๙๐ นาที)

มีขอบเขตเนื้อหาวิชา ดังนี้

- ความภาคภูมิใจในความเป็นไทย เอกลักษณ์ และวัฒนธรรมไทย
- บทบาทพระมหากษัตริย์กับการปกครองระบอบประชาธิปไตย
- รัฐธรรมนูญกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย
- สาระสำคัญของประชาธิปไตย

วิชาที่ ๒ พลเมืองคุณภาพ (๖๐ นาที)

มีขอบเขตเนื้อหาวิชา ดังนี้

- สรุปสาระสำคัญของแผนปฏิรูปประเทศ ด้านการเมือง
- ความหมายและความแตกต่างระหว่างจิตอาสา และจิตสำนึกสาธารณะ
- การสร้างวัฒนธรรมการเมืองของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย
- ความหมายของพลเมืองและหลักการพื้นฐานความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย
- วิถีประชาธิปไตยในชีวิตประจำวัน
- แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และแนวทางการปรับใช้ในการดำเนินชีวิต

วิชาที่ ๓ การมีส่วนร่วมทางการเมืองและการตรวจสอบการเลือกตั้งของพลเมือง (๙๐ นาที)

มีขอบเขตเนื้อหาวิชา ดังนี้

- ความหมายและความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมือง
- รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงและโดยอ้อม
- หน้าที่ของพลเมืองตามรัฐธรรมนูญ
- ความหมายและความสำคัญของการเลือกตั้ง
- ผู้แทนทางการเมืองที่พึงประสงค์
- รูปแบบ โครงสร้าง และอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- การแสวงหาข้อมูลข่าวสารในการเลือกตั้ง
- ข้อห้ามและความผิดในการเลือกตั้งที่สำคัญ
- การให้ข้อมูลข่าวสารหรือชี้เบาะแสการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งต่อ กกต.

- การดำเนินการกรณีการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม
- ความสำคัญและบทบาทของพลเมืองในกระบวนการเลือกตั้ง

เพื่อให้หลักสูตรพลเมืองคุณภาพ สามารถนำไปถ่ายทอดสู่วิทยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้จัดอบรมทดลองหลักสูตร เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้สะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาและกระบวนการฝึกอบรม โดยมีกลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย เครือข่ายหน่วยงานของรัฐ เครือข่าย ศส.ปชต. และพนักงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ซึ่งภายหลังจากการทดลองหลักสูตรดังกล่าวได้รวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะไปปรับปรุงหลักสูตรให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ก่อนนำหลักสูตรไปใช้ในการอบรมวิทยากรตามหลักสูตร โดยจัดทดลองหลักสูตร ๒ ครั้ง

ครั้งที่ ๑ ระหว่างวันที่ ๒๒ - ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๔
ครั้งที่ ๒ ระหว่างวันที่ ๒๔ - ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๔

ผลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการดังกล่าว จะนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้มีเนื้อหา ที่เข้าใจง่าย สื่อที่มีความเหมาะสมทันสมัย และรูปแบบกระบวนการถ่ายทอดที่สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายระดับพื้นที่ โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม รวมถึงการดำเนินการสัมมนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานวิทยากรตามหลักสูตรพลเมืองคุณภาพ เพื่อทบทวนและซักซ้อมรูปแบบกระบวนการถ่ายทอดความรู้ก่อนนำไปเผยแพร่ขยายสู่เครือข่ายระดับตำบลต่อไป

ทั้งนี้ คณะทำงานซึ่งประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานพันธมิตร ได้นำความรู้และประสบการณ์ของแต่ละส่วนงานร่วมยกร่างและปรับปรุงเนื้อหาหลักสูตรพลเมืองคุณภาพ และแนวทางการถ่ายทอดความรู้ภายใต้กรอบเนื้อหาหลัก และพัฒนาปรับปรุงเป็น ๔ วิชา ประกอบด้วย

วิชา การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
วิชา การเป็นพลเมืองคุณภาพ
วิชา การมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมือง
วิชา การขับเคลื่อนศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย

การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรในครั้งนี้มุ่งเน้นให้มีเนื้อหาที่เข้าใจง่าย สื่อที่มีความเหมาะสมทันสมัย และรูปแบบกระบวนการถ่ายทอดที่สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายระดับพื้นที่ โดยเน้นกระบวนการการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม รวมถึงการดำเนินการสัมมนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานวิทยากรตามหลักสูตรพลเมืองคุณภาพ เพื่อทบทวนและซักซ้อมรูปแบบกระบวนการถ่ายทอดความรู้ก่อนนำไปเผยแพร่ขยายสู่เครือข่ายระดับตำบลต่อไป

๒.๒ สร้างวิทยากรหลัก วิทยากรขยายผล และวิทยากรประชาธิปไตย

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้วางแนวทางการสร้างสื่อบุคคล หรือวิทยากรที่จะทำหน้าที่เผยแพร่และขยายความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามหลักสูตรพลเมืองคุณภาพ เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการสร้างความรู้ไปยังเครือข่ายของแต่ละหน่วยงานและประชาชนทั่วไป ดังนั้น การฝึกอบรมวิทยากรประชาธิปไตย จึงเป็นหนึ่งในวิธีการเผยแพร่ความรู้ที่ขยายผลได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพแตกต่างจากการให้วิทยากรส่วนกลางเป็นผู้ให้ความรู้โดยตรง ทั้งในแง่จำนวนผู้รับการถ่ายทอดและเครือข่ายการเรียนรู้ ทั้งนี้ เนื่องจากวิทยากรตัวคูณจะทำหน้าที่ขยายผลนำความรู้ ทักษะที่ได้จากการฝึกอบรมไปถ่ายทอดแก่ประชาชนในพื้นที่ของตนอย่างทั่วถึง อีกทั้ง ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรมท้องถิ่นของวิทยากรที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ถือเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้กระบวนการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๒.๑ การอบรมวิทยากรพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย (วพป.) โดยมุ่งเน้นให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ทบทวน ถอดบทเรียนภารกิจการดำเนินกิจกรรมเพื่อนำไปปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำหน้าที่วิทยากร

และพัฒนาองค์ความรู้ที่จำเป็น สามารถนำไปขับเคลื่อนภารกิจให้เกิดผลสัมฤทธิ์มีประสิทธิภาพและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย พนักงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด รวมทั้งสิ้น ๑๕๘ คน ซึ่งภายหลังจากการอบรมดังกล่าว วิทยากรพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยหรือ วพป. ได้เข้ามามีส่วนร่วมทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยวิทยากรตามหลักสูตรเพื่ออบรมให้แก่วิทยากรขยายผลหน่วยงานของรัฐ

๒.๒.๒ การอบรมวิทยากรหลักหน่วยงานของรัฐ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้วิทยากรที่ผ่านการอบรมตามหลักสูตรพลเมืองคุณภาพครั้งนี้ทำหน้าที่เป็นวิทยากรร่วมกับวิทยากรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ในการอบรมวิทยากรขยายผลหน่วยงานของรัฐ ทั้งยังมุ่งเน้นให้วิทยากรหน่วยงานของรัฐเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการสร้างความรู้รวมถึงข้อกฎหมายที่เป็นปัจจุบันไปขยายผลหรือสอดแทรกในภารกิจของแต่ละหน่วยงาน จำนวน ๒ รุ่น กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานเครือข่ายพันธมิตร ๕ หน่วยงาน คือ กรมการปกครอง กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ และกรมกิจการผู้สูงอายุ มีผู้ผ่านการอบรม ๑๕๘ คน

๒.๒.๓ การอบรมวิทยากรขยายผลหน่วยงานของรัฐ กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานเครือข่ายพันธมิตร ๕ หน่วยงาน คือ กรมการปกครอง กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ และกรมกิจการผู้สูงอายุ จำนวน ๗๗ จังหวัด มีผู้ผ่านการอบรม ๑,๔๘๙ คน โดยแบ่งการอบรมเป็น ๘ รุ่น คือ

รุ่นที่ ๑ ระหว่างวันที่ ๗ - ๙ กันยายน ๒๕๖๓
วิทยากรหน่วยงานของรัฐ จำนวน ๑๖๒ คน
รุ่นที่ ๒ ระหว่างวันที่ ๗ - ๙ กันยายน ๒๕๖๓
วิทยากรหน่วยงานของรัฐ จำนวน ๑๘๐ คน
รุ่นที่ ๓ ระหว่างวันที่ ๗ - ๙ กันยายน ๒๕๖๓
วิทยากรหน่วยงานของรัฐ จำนวน ๒๓๖ คน
รุ่นที่ ๔ ถึง รุ่นที่ ๖ ระหว่างวันที่ ๗ - ๑๒ กันยายน ๒๕๖๓
รุ่นที่ ๔ วิทยากรหน่วยงานของรัฐ จำนวน ๑๙๓ คน
รุ่นที่ ๕ วิทยากรหน่วยงานของรัฐ จำนวน ๑๘๕ คน
รุ่นที่ ๖ วิทยากรหน่วยงานของรัฐ จำนวน ๒๐๐ คน
รุ่นที่ ๗ ระหว่างวันที่ ๑๐ - ๑๒ กันยายน ๒๕๖๓
วิทยากรหน่วยงานของรัฐ จำนวน ๑๘๕ คน
รุ่นที่ ๘ ระหว่างวันที่ ๑๐ - ๑๒ กันยายน ๒๕๖๓
วิทยากรหน่วยงานของรัฐ จำนวน ๑๔๘ คน

ภายหลังการอบรมดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้วางแนวทางการเผยแพร่และขยายความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามหลักสูตรพลเมืองคุณภาพ ซึ่งภารกิจดังกล่าวสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุภารกิจได้เพียงลำพัง จำเป็นต้องประสานความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐที่เป็นพันธมิตรในทุกระดับทุกมิติโดยเฉพาะระดับจังหวัด ซึ่งเปรียบเสมือนแกนนำหลักในการขับเคลื่อนลงสู่พื้นที่ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เพื่อสนับสนุนการทำงานร่วมกัน โดยมีการติดตามประเมินผลสัมฤทธิ์และจัดทำทะเบียนรายชื่อวิทยากรหรือการสร้างกลุ่มเพื่อการประสานงานให้เกิดความต่อเนื่องในพื้นที่

๒.๓ ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.)

๒.๓.๑ ความเป็นมาของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ดำเนินการฝึกอบรมพลเมืองอาสาพัฒนาประชาธิปไตย (พลเมืองอาสา กกต.) โดยมีเป้าหมายให้มีพลเมืองอาสา กกต. หน่วยเลือกตั้งละ ๑ คน ภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ (พ.ศ. ๒๕๕๔ - พ.ศ. ๒๕๕๘) เพื่อให้มีบทบาทส่งเสริมความรู้ประชาธิปไตยและการเลือกตั้งในตำบล และเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

ต่อมาจึงมีแนวคิดจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและการเลือกตั้งตำบล (พ.ศ. ๒๕๕๗ - พ.ศ. ๒๕๖๐) เพื่อเป็นศูนย์กลางการติดต่อประสานงานระหว่างพลเมืองอาสา กกต. กับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ให้สามารถติดตาม สนับสนุนการปฏิบัติงานได้สะดวก มีสถานที่ติดต่อประสานงาน และสามารถนำกิจกรรมการให้ความรู้ประชาธิปไตยและการเลือกตั้งไปสู่ตำบลและหมู่บ้านผ่านการจัดเวทีให้ความรู้ควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมของชุมชน เพื่อให้กิจกรรมการให้ความรู้เป็นรูปธรรมทั่วถึงควบคู่ไปกับวิถีชีวิตมากขึ้น รวมทั้งให้ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและการเลือกตั้งตำบล (ศส.ปชต.) เป็นศูนย์กลางในการสรรหาบุคคลเข้ามาทำหน้าที่เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งในภาวะปกติ และในภาวะที่เกิดวิกฤตการณ์ ทั้งนี้โดยไม่กระทบต่อกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่เดิมและทำหน้าที่มาอย่างดีแล้ว ตลอดจนทำหน้าที่ในการช่วยสอดส่องสังเกตการณ์ และแจ้งข่าวการทุจริตการเลือกตั้ง

ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและการเลือกตั้งตำบล (ศส.ปชต.) ได้ริเริ่มและจัดตั้งในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ โดยความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ เมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๗ กำหนดให้มีการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและการเลือกตั้งตำบล จังหวัดละ ๑ ตำบล (๑ ศูนย์) และมีเป้าหมายจัดตั้งให้ครบทุกตำบลในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยมีการสรรหาคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและการเลือกตั้งตำบล จากพลเมืองอาสา กกต. ในพื้นที่ตำบล เพื่อเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ขับเคลื่อนกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาและให้ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยและการเลือกตั้งในตำบล

๒.๓.๒ วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและการเลือกตั้งตำบล

เพื่อให้ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและการเลือกตั้งตำบล เป็นศูนย์กลางการปฏิบัติงานและประสานงานเครือข่ายในการพัฒนาประชาธิปไตยและการเลือกตั้งระดับตำบลของพลเมืองอาสาพัฒนาประชาธิปไตยในรูปคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและการเลือกตั้งตำบล

๑) เพื่อให้สามารถเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งในชุมชนได้ในทุกรูปแบบ เพื่อปลูกจิตสำนึกให้เยาวชน นักเรียน นักศึกษา และประชาชน อันเป็นการพัฒนาประชาธิปไตยและการเลือกตั้งในระยะยาวอย่างมั่นคงและยั่งยืน

๒) เพื่อให้ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและการเลือกตั้งตำบล เป็นศูนย์กลางในการเก็บรวบรวมข้อมูลการสรรหากรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ทั้งในภาวะปกติ และในภาวะที่เกิดวิกฤตการณ์ เพื่อเป็นหลักประกันว่าจะมีกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งปฏิบัติหน้าที่ในทุกสถานการณ์

๓) เพื่อเป็นเครือข่ายในการช่วยสอดส่องสังเกตการณ์ และแจ้งข่าวการทุจริตและฝ่าฝืนกฎหมายเลือกตั้ง ซึ่งจะทำให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีเครือข่ายอยู่ทั่วทุกชุมชน

๔) เพื่อเป็นการพัฒนาต่อยอดการสร้างพลเมืองอาสาพัฒนาประชาธิปไตย (พลเมืองอาสา กกต.) ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

๒.๓.๓ ภารกิจของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและการเลือกตั้งตำบล (ศส.ปชต.)

ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและการเลือกตั้งตำบล (ศส.ปชต.) จะเป็นศูนย์กลางหรือศูนย์รวมของพลเมืองในการทำกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยในตำบล หมู่บ้านอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีภารกิจ ดังนี้

๑) การบริหารจัดการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและการเลือกตั้งตำบล

เตรียมพร้อมในการทำกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เป็นที่ยอมรับของประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ เช่น

(๑) จัดที่ทำการ ศส.ปชต. ให้มีความพร้อมในการทำงาน เช่น มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีการจัดเอกสารเป็นหมวดหมู่ สะดวกต่อการค้นหา เป็นต้น

(๒) จัดประชุม กก.ศส.ปชต. โดยมีการจัดทำบันทึกรายงานการประชุม จัดทำแผนปฏิบัติงานของ ศส.ปชต. เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางการทำงาน เช่นแผนประจำเดือน แผนประจำไตรมาส แผนประจำปี เป็นต้น

(๓) ประสานและบูรณาการแผนการปฏิบัติงานกับผู้นำกลุ่มองค์กรเครือข่าย รวมทั้งอาสาสมัครหน่วยงานในพื้นที่ เช่น คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการชุมชน ชมรมผู้สูงอายุ เป็นต้น

(๔) บันทึกผลการปฏิบัติงาน และรายงานผลการปฏิบัติงาน เพื่อใช้ประโยชน์ในการจัดทำแผน และการประสานงาน รวมถึงการประเมินผลการปฏิบัติงาน

๒) การให้ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย

หน้าที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองแก่ประชาชนให้เห็นแก่ประโยชน์ของสังคมและส่วนรวม ต่อต้านพฤติกรรมทุจริตคอร์รัปชันและการซื้อสิทธิขายเสียง เช่น

(๑) ให้ความรู้ตามกิจกรรมที่ ศส.ปชต. ได้รับมอบหมาย เช่น เป็นวิทยากรให้ความรู้ตามหลักสูตรพลเมืองคุณภาพ หลักสูตรผู้จัดการประจำหน่วยเลือกตั้งมืออาชีพ เป็นต้น

(๒) ให้ความรู้ตามโครงการ/กิจกรรม โดยบูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่น

(๓) ให้ความรู้สอดแทรกไปกับวิถีชีวิตประจำวันของประชาชน

๓) ขยายเครือข่ายพลเมือง

หน้าที่แสวงหาบุคคลที่มีความประสงค์เข้ามาร่วมปฏิบัติงาน เพื่อมาเป็นเครือข่าย โดยจัดทำทะเบียนสมาชิกเครือข่ายที่ได้รับการอบรมตามหลักสูตรพลเมืองคุณภาพ หรือผู้ที่มีแนวคิดและความรู้ในการปฏิบัติงาน เมื่อมีภารกิจจะประสานงานให้เข้ามาร่วมในการปฏิบัติงาน เพื่อประสานงานและร่วมปฏิบัติหน้าที่ในฐานะสมาชิกศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย

๔) ส่งเสริมหมู่บ้าน/ชุมชนประชาธิปไตย

พัฒนาหมู่บ้านหรือชุมชนประชาธิปไตยต้นแบบ เพื่อเป็นตัวอย่างให้เห็นว่าประชาชนในชุมชนสามารถบริหารจัดการแก้ปัญหาชุมชนได้ด้วยกระบวนการประชาธิปไตย และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เป็นการบริหารจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนด้วยพลังของพลเมืองในชุมชน และขยายผลถ่ายทอดประสบการณ์ไปยังหมู่บ้านหรือชุมชนอื่น เพื่อยืนยันว่าปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นสามารถแก้ไขได้ด้วยกระบวนการประชาธิปไตย และพัฒนาสู่การเป็นหมู่บ้านพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย

๕) ส่งเสริมกิจกรรมประชาธิปไตย

หน้าที่ในฐานะผู้นำทางความคิดและมีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย ส่งเสริมพลเมืองให้มีกิจกรรมประชาธิปไตยในชุมชน หมู่บ้าน ตำบล เช่น ถ้าชุมชนมีปัญหาเรื่องใด ก็ควรมีการระดมความคิดเห็นจากสมาชิก เสนอแนวทางแก้ไขที่มาจากความเห็นพ้องต้องกัน ยึดหลักเหตุผล โดยยอมรับเสียงส่วนใหญ่ และรับ

ฟังเสียงข้างน้อยไม่ใช้เสียงข้างมากลากไป หรือใช้อิทธิพลหรือสิ่งจูงใจที่ทำให้การออกเสียงไม่ได้เป็นไปตามเหตุและผล เมื่อได้กฎกติการ่วมกัน ทุกคนก็ต้องยึดถือปฏิบัติโดยไม่มีการฝ่าฝืนหรือหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติ ถ้าเห็นว่ากฎกติกาไม่เหมาะสม ก็ควรนำเข้ามาพิจารณาในที่ประชุมของสมาชิกเพื่อปรับปรุงแก้ไข โดยมี ศส.ปชต. เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ประชาธิปไตย ร่วมคิด ร่วมทำ เพื่อพัฒนา ศส.ปชต. ให้เป็นศูนย์เรียนรู้วิถีประชาธิปไตย

๖) มีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง

มีบทบาทในการส่งเสริมให้การเลือกตั้งในตำบล หมู่บ้าน และส่งเสริมการเลือกตั้งที่สุจริต โปร่งใส เที่ยงธรรม และชอบด้วยกฎหมาย โดยเข้าร่วมกระบวนการเลือกตั้ง เช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง การรณรงค์ให้ออกมาใช้สิทธิเลือกตั้ง รณรงค์ป้องกันการทุจริตซื้อสิทธิขายเสียง การสมัครเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (กปน.) ตรวจสอบการหาเสียงของผู้สมัคร การป้องกันไม่ให้มีการฝ่าฝืนกฎหมายเลือกตั้ง

๒.๓.๔ การประเมินความเข้มแข็งและยั่งยืนของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย

๑) ก๑ - กลุ่ม

ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) ต้องสร้างเครือข่ายโดยการแสวงหาสมาชิกจากเครือข่ายกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้ว รวมทั้งที่ต้องแสวงหาเพิ่มเติม เพื่อให้เป็นอาสาสมัครพัฒนาการเมืองที่พร้อมจะร่วมกับศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) ในการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง โดย

(๑) ควรมาจากกลุ่มที่หลากหลาย ทั้งปริมาณและคุณภาพ พร้อมที่จะสนับสนุนการปฏิบัติงาน

(๒) มีการจัดทำทะเบียนสมาชิกเครือข่ายไว้ในฐานข้อมูลอย่างเป็นระบบ

(๓) มีความเข้าใจบทบาทหน้าที่และวัตถุประสงค์ของการเป็นเครือข่าย มีการประชุมวางแผน การทำกิจกรรม สรุปผล เสนอแนะ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมต่อไป

๒) ก๒ - กรรมการ

กรรมการเป็นกลไกสำคัญที่จะขับเคลื่อนศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) คือ ผู้ที่ได้รับมอบหมายจาก กลุ่ม ให้ทำหน้าที่เป็นกรรมการ ต้องมีความเสียสละ มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีการประชุมร่วมกัน ขยายผลสู่เครือข่ายสมาชิกกลุ่ม องค์กรของตน และประสานงานภาคีเครือข่ายอื่นในพื้นที่ โดยบูรณาการการทำงานร่วมกันมีการนำผลการดำเนินงานเผยแพร่ให้ประชาชนรับทราบ

๓) ก๓ - กฎ

กติกา กฎ กติกา ข้อตกลง จรรยาบรรณ ซึ่งใช้ในการทำงานร่วมกันของกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) และเครือข่าย ต้องเกิดจากการตกลงร่วมกัน และมีการประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนได้รับทราบโดยทั่วกัน

๔) ก๔ - กองทุน

กองทุนมิได้หมายถึง ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) มีเงินทุนก่อนหรือต้องมีการจัดตั้งเป็นกองทุน สนับสนุน จึงจะสามารถทำงานได้ แต่หมายรวมถึงการขับเคลื่อนกิจกรรมนั้นอาจต้องอาศัยความรู้เป็นทุน หรือแรงงานเป็นทุน แม้บางกิจกรรมอาจต้องใช้งบประมาณหรือจำเป็นต้องใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ จึงควรมีการระดมทุน กองทุนจึงเป็นทั้งที่เป็นเงินและทรัพยากรอื่น ๆ จากภายในและนอกชุมชน ทั้งภาครัฐ เอกชนและประชาชนเพื่อมาใช้ในการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความสะดวกคล่องตัวในการขับเคลื่อนกิจกรรม

๕) ก๕ - กิจกรรม

การดำเนินกิจกรรม ประชาชนในชุมชนต้องมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง และมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ เพื่อให้บรรลุภารกิจและบทบาทหน้าที่ของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) เช่น

(๑) การส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในตำบล ชุมชน หมู่บ้าน ของตน

- การขยายผลความรู้ความเข้าใจ เรื่อง วิถีประชาธิปไตยในชีวิตประจำวัน และขยายผลการสร้างพลเมืองคุณภาพ

- การส่งเสริมให้หมู่บ้านที่ประชาชนส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย เช่น มีความรัก ความสามัคคี ขยันทำกิน ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต พึ่งพาตนเอง และช่วยเหลือเกื้อกูล แบ่งปันกัน ไม่มีปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด หรือความขัดแย้งแตกแยกรุนแรง รวมทั้งไม่มีพฤติการณ์การทุจริตซื้อสิทธิขายเสียงในการเลือกตั้ง ฯลฯ เพื่อพัฒนาเป็น “หมู่บ้านพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย”

(๒) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง

- รณรงค์สร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อให้ประชาชนรู้เท่าทันการเลือกตั้ง สามารถ ตัดสินใจเลือกตัวแทนที่ดีมีความสามารถมาทำหน้าที่ทั้งในระดับชาติ ระดับท้องถิ่นและท้องที่

- รณรงค์การมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง เช่น เป็นอาสาสมัครสังเกตการณ์การเลือกตั้ง กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ช่วยเหลือรณรงค์ให้เพื่อนบ้านมาใช้สิทธิเลือกตั้ง ป้องปรามการทุจริตซื้อสิทธิขายเสียง โดยมีการเฝ้าระวังตรวจสอบการเลือกตั้ง ให้สุจริตเที่ยงธรรม รณรงค์ลดจำนวนบัตรเสีย ฯลฯ

(๓) กิจกรรมอื่น ๆ ตามความเหมาะสม โดยประสานความร่วมมือกับเครือข่ายพันธมิตรสอดแทรกคุณลักษณะพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย เช่น การนำความรู้สอดแทรกในการประชุม หรือการทำงานของกลุ่มองค์กร

๒.๓.๕ การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย

๑) การปรับปรุงโครงสร้างศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ดำเนินการยกร่างแก้ไขระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย เพื่อเปิดโอกาสให้หน่วยงานพันธมิตรตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือเข้ามามีบทบาทหน้าที่ร่วมกันในการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยปรับปรุงโครงสร้างคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยจากเดิมที่ระบุเพียงเป็นผู้แทนจากประชาชนในหมู่บ้านในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย เป็นผู้แทนจากคณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้แทนจากคณะกรรมการพัฒนาสตรีประจำหมู่บ้าน ผู้แทนจากอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และผู้แทนจากสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ (ถ้ามี) หน่วยงานละ ๑ คน ร่วมเป็นกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยโดยตำแหน่ง และกำหนดให้ครู กศน.ตำบล เป็นกรรมการและเลขานุการ แต่หากศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยใดมีบุคลากรที่มีความพร้อมและมีศักยภาพคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยสามารถเสนอชื่อกรรมการและเลขานุการให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศแต่งตั้งบุคคลที่เห็นสมควรได้เช่นกัน ซึ่งจะส่งผลดีต่อการขยายเครือข่ายการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น และเป็นการบูรณาการงานส่งเสริมประชาธิปไตยในพื้นที่ โดยอาศัยอาสาสมัครหน่วยงานของรัฐที่มีศักยภาพร่วมขับเคลื่อนกิจกรรมหรือสอดแทรกความรู้ในกิจกรรมตามภารกิจของอาสาสมัคร

การสร้างกลไกการขับเคลื่อนกิจกรรมในเชิงนโยบาย โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการขับเคลื่อนศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย ซึ่งมีที่มาจากผู้แทนส่วนราชการระดับกรม เช่น

กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมการพัฒนาชุมชน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กรมกิจการผู้สูงอายุ และสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ร่วมเป็นคณะกรรมการ

ทั้งนี้ ร่างระเบียบดังกล่าว ได้กำหนดให้มีการประชุมคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย อย่างน้อย ๓ เดือนครั้ง และกำหนดให้มีการประเมินมาตรฐานศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยเพื่อพัฒนาศักยภาพกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย และกำหนดนโยบายส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ตลอดจนส่งเสริมให้ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยบริหารจัดการภารกิจโดยใช้รูปแบบการประชุมหารืออย่างต่อเนื่องเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมาย

๒) การสนับสนุนงบประมาณในการบริหาร

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้นำร่องจัดสรรงบประมาณสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดประชุมกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย จำนวน ๗,๕๑๗ แห่ง ๆ ละ ๓ ครั้ง ๆ ละ ๕๐๐ บาท เพื่อสนับสนุนให้คณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยมีโอกาสพบปะ พูดคุย และวางแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมวิถีชีวิตประชาธิปไตยในพื้นที่หมู่บ้านที่ตนรับผิดชอบ รวมทั้งประเทศประมาณ ๑๐,๒๐๘ หมู่บ้าน ทั้งนี้ได้มอบภารกิจให้จัดกิจกรรมให้ความรู้ใน ๒ ลักษณะ กล่าวคือ จัดกิจกรรมโดยใช้งบประมาณสนับสนุนของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และจัดกิจกรรมโดยไม่ใช้งบประมาณหรือขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากภาคีเครือข่ายในลักษณะการสอดแทรกความรู้เพื่อสร้างพลเมืองคุณภาพ

โดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและกรุงเทพมหานครทำหน้าที่กำกับ ติดตามและรายงานความก้าวหน้าการขับเคลื่อนกิจกรรมตามแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และแนวทางความร่วมมือตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ ประกอบด้วย กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ และกรมกิจการผู้สูงอายุ เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๓ และบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับกรมการพัฒนาชุมชน เมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๖๓ เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินการเสริมสร้างความเข้มแข็งของ ศส.ปชต. และขับเคลื่อนกิจกรรมส่งเสริมให้ทุกครัวเรือนดำเนินชีวิตตามแนวทางวิถีประชาธิปไตย

๓) การประเมินความเข้มแข็งศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย

คณะอนุกรรมาธิการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา ได้เชิญหน่วยงานที่ทำงานมวลชนในระดับพื้นที่ให้ข้อมูลการดำเนินงานของเครือข่ายในพื้นที่ตำบล หมู่บ้าน เพื่อรวบรวมข้อมูลการดำเนินกิจกรรมและรับทราบแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งปรากฏว่าหน่วยงานส่วนใหญ่มีการติดตาม ประเมินผลอย่างเป็นระบบ ดังนั้น เพื่อพัฒนาศักยภาพของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยให้มีความพร้อมขับเคลื่อนกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมในพื้นที่ร่วมกับเครือข่ายหน่วยงานอื่น จึงให้ความร่วมมือกับคณะอนุกรรมาธิการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา สำรวจข้อมูลองค์กรชุมชนที่มีอยู่ทั่วประเทศ และจัดทำฐานข้อมูลเครือข่ายองค์กรต่าง ๆ เพื่อพัฒนาบทบาทของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยในฐานะเป็นกลไกประสานหน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษา และองค์กรเอกชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมส่งเสริมวิถีชีวิตประชาธิปไตยและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ทั้งนี้ เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่มีฐานข้อมูลเกี่ยวกับความเข้มแข็งของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยแต่ละแห่งว่ามีศักยภาพภาพ มีความพร้อมได้มาตรฐานตามที่กำหนดหรือไม่ ประกอบกับระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย พ.ศ. ๒๕๖๕ ได้กำหนดให้มีการประเมินมาตรฐานศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย และศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยที่ผ่านการประเมินสามารถเสนอโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตามที่เห็นสมควร จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดให้มีการประเมินมาตรฐานศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย

๔) การสนับสนุนกรรมการ ศส.ปชต. ให้มีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้พัฒนาหลักสูตรผู้จัดการประจำหน่วยเลือกตั้ง (ผจ.ปน. มืออาชีพ หรือ กปน. มืออาชีพ) ขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งภายในหน่วยเลือกตั้ง โดยมุ่งหวังให้มีกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งอย่างน้อยหน่วยเลือกตั้งละ ๑ คน โดยจะจัดให้มีการพัฒนาทักษะของกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยให้มีศักยภาพบริหารจัดการหน่วยเลือกตั้ง หรือช่วยเหลือสังเกตการณ์การเลือกตั้ง ในฐานะคนของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงจะได้แก้ไขระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อเปิดโอกาสให้กรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง ทั้งนี้ ในเบื้องต้นจะได้ประสานกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น พิจารณากำชับให้มีการแต่งตั้งกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยร่วมเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเป็นกรณีพิเศษ ขณะที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จะได้จัดอบรมทบทวนกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยในหลักสูตรผู้จัดการประจำหน่วยเลือกตั้งมืออาชีพในโอกาสต่อไป

๕) การสร้างความเป็นเอกลักษณ์ (แสดงว่าเป็นคนของ กกต. รูปแบบ สัญลักษณ์)

เพื่อเป็นการสร้างเสริมขวัญและกำลังใจแก่เครือข่ายของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ร่วมขับเคลื่อนภารกิจการมีส่วนร่วม ด้วยความทุ่มเท เสียสละ ด้วยจิตสำนึกสาธารณะ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคม โดยไม่มุ่งหวังผลตอบแทน และเป็นสื่อในเชิงสัญลักษณ์เพื่อแสดงว่าผู้สวมใส่เป็นเครือข่ายของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีเป้าหมายเดียวกันในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การมีส่วนร่วมทางการเมือง และการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนในชาติ จึงมีแนวคิดในการจัดทำเสื้อปฏิบัติการให้แก่เครือข่ายของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งขึ้น โดยกำหนด “เสื้อปฏิบัติการ” ในรูปแบบ “เสื้อก๊กปฏิบัติการ” ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวเมื่อต้องสวมใส่ปฏิบัติงาน แสดงถึงความเข้มแข็ง ทะมัดทะแมงของผู้สวมใส่ เหมาะกับสภาพอากาศของประเทศไทย อีกทั้งสามารถสวมใส่ได้ทั้งการปฏิบัติงานในพื้นที่ งานที่เป็นทางการหรือกึ่งทางการ โดยสามารถสวมทับเสื้อเชิ๊ต หรือเสื้อโปโล หรือเสื้อยืดเพื่อให้แสดงถึงความเป็นทางการได้มากยิ่งขึ้น

๖) การพัฒนาศักยภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรพลเมืองคุณภาพ เป็นหลักสูตรแกนกลางในการอบรมวิทยากรให้ความรู้เพื่อสร้างพลเมืองคุณภาพ โดยเริ่มต้นจากวิทยากรหลักหน่วยงานภาครัฐตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ และขยายผลต่อวิทยากรขยายผลหน่วยงานของรัฐรวมจำนวนทั้งสิ้น ๑,๖๐๐ คน และในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ เพื่อให้วิทยากรประชาธิปไตยซึ่งเป็นผู้แทนหน่วยงานภาครัฐสามารถทำงานร่วมกับวิทยากรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีแนวทางการถ่ายทอดความรู้ไปในทิศทางเดียวกัน จึงได้จัดให้มีการสัมมนาเชิงปฏิบัติการวิทยากรหลักสูตรพลเมืองคุณภาพ เพื่อพัฒนาศักยภาพและมอบภารกิจให้ดำเนินการสร้าง **วิทยากรตัวคูณ (Multiplier)** ระดับตำบลจากตัวแทนภาคประชาชน ภายใต้ชื่อ “วิทยากรประชาธิปไตยตำบล” (วปต.) ทำหน้าที่จัดส่งเสริมความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการเลือกตั้งไปสู่ประชาชนกลุ่มต่าง ๆ อย่างทั่วถึง

จากการที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขโดยร่วมมือกับ ๕ หน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีหน้าที่กำกับดูแล และสนับสนุนการขับเคลื่อนกิจกรรมของกลุ่มองค์กรเครือข่ายพลเมืองในพื้นที่ จึงหวังว่าวิทยากรประชาธิปไตยจะนำความรู้ที่ได้รับไปขยายผลต่อกับกลุ่มอาสาสมัคร เช่น กรรมการหมู่บ้าน (กม.) กรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ผู้นำท้องถิ่น และสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อาสาสมัครแกนนำประชาธิปไตย (อสปช.) ซึ่งเป็น

กลุ่มแกนนำในการส่งเสริมวิถีชีวิตประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาชน โดยมีเป้าประสงค์

(๑) การสร้างสื่อบุคคล หรือวิทยากรที่จะทำหน้าที่เผยแพร่และขยายความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามหลักสูตรพลเมืองคุณภาพ เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการสร้างความรู้ไปยังเครือข่ายของแต่ละหน่วยงานและประชาชนทั่วไป

(๒) การสร้างกระบวนการถ่ายทอดความรู้ระหว่างชาวบ้านสู่ชาวบ้านต่อยอดเครือข่ายอาสาสมัครในพื้นที่ให้มีทักษะในการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สร้างวัฒนธรรมทางการเมืองและดำเนินวิถีชีวิตประชาธิปไตยภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการสอดแทรกความรู้ผ่านภารกิจหลักของหน่วยงาน ๕ หน่วยงาน คือ กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมการพัฒนาชุมชน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กรมกิจการผู้สูงอายุ

เครื่องมือในการสร้างพลเมืองคุณภาพ

(๑) จัดทำหลักสูตรพลเมืองคุณภาพ โดยพัฒนามาจากหลักสูตรพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย ประกอบด้วย แผนการถ่ายทอดความรู้ เนื้อหาใบความรู้ และสื่อการเรียนรู้ โดยยึดกรอบเนื้อหา ๘ ด้าน ในการสร้างความรู้ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ประกอบด้วยเนื้อหา ๔ วิชา

วิชาที่ ๑ การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

วิชาที่ ๒ การเป็นพลเมืองคุณภาพ

วิชาที่ ๓ การมีส่วนร่วมทางการเมืองและการตรวจสอบการเลือกตั้ง

วิชาที่ ๔ การขับเคลื่อนศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย

(๒) จัดทำสื่อการเรียนรู้ “คู่มืออบรมหลักสูตรพลเมืองคุณภาพ” และสื่อสำหรับการเรียนรู้ เช่น คู่มือประชาชน แอปพลิเคชัน และสื่อออนไลน์ ทั้งนี้ ได้ทดลองหลักสูตรและประเมินผล เพื่อพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและสถานการณ์

(๓) สร้างวิทยากรหลักและวิทยากรขยายผลหน่วยงานของรัฐ จากผู้แทนกรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมการพัฒนาชุมชน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กรมกิจการผู้สูงอายุ และสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน.) เพื่อเตรียมพร้อมในการสร้างความรู้ความเข้าใจตามหลักสูตรแก่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นเครือข่ายของหน่วยงานและประชาชนทั่วไป

(๔) สร้างวิทยากรประชาธิปไตยของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เพื่อเตรียมพร้อมสนับสนุนด้านวิชาการ การถ่ายทอดองค์ความรู้ และบูรณาการความร่วมมือแก่เครือข่ายหน่วยงานรัฐ สถาบันการศึกษา และองค์กรเอกชน

(๕) สร้างวิทยากรตำบลจากเครือข่ายศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) เพื่อเตรียมความพร้อมในการถ่ายทอดองค์ความรู้ระหว่างชาวบ้านสู่ชาวบ้าน ผ่านกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรและพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการขับเคลื่อนกิจกรรมส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยและการเลือกตั้ง

๒.๔ การปรับปรุงสถาบันวิทยาการพรรคการเมืองและการเลือกตั้ง

วัตถุประสงค์ : มุ่งเน้นการส่งเสริม สนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษา และองค์กรเอกชน ในการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน หรือให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้ง และความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ

กลุ่มเป้าหมาย :

๑) บุคลากรภาครัฐ เช่น กรมการปกครอง กรมการพัฒนาชุมชน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน สำนักงาน กศน. ฯลฯ

๒) บุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยภาครัฐ มหาวิทยาลัยเอกชน มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยในสังกัดอื่น

๓) บุคลากรในสถาบันการศึกษา เช่น โรงเรียน หน่วยลูกเสืออาสา กกต. ฯลฯ

๔) เครือข่ายภาคประชาชน เช่น ศส.ปชต. ออช. กลุ่มผู้นำสตรี พระสงฆ์ ดีเจประชาธิปไตย ฯลฯ

๒.๕ การพัฒนาสื่อสร้างการเรียนรู้ประชาธิปไตยและการเลือกตั้ง

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้จัดทำและพัฒนาสื่อเพื่อสร้างการเรียนรู้ประชาธิปไตยและการเลือกตั้ง ทั้งในรูปแบบสื่อออนไลน์และออฟไลน์ ในหลากหลายรูปแบบ เพื่อให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายทุกภาคส่วน ทุกช่วงวัย ดังนี้

๑) ผลิตสื่อออนไลน์ประกอบการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้ของวิทยากร และสื่อการเรียนรู้สำหรับประชาชนและผู้ที่สนใจ เช่น สื่อการสอนของวิทยากร ผ่านทาง YouTube Motion Graphics สื่อสารคดีพลเมืองคุณภาพ สื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ E-book สื่อการเรียนรู้พลเมืองคุณภาพออนไลน์ (e-Learning) ฯลฯ

๒) ผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ประกอบการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เช่น คู่มือวิทยากรพลเมืองคุณภาพ คู่มือประชาชนพลเมืองคุณภาพ คู่มือปฏิบัติงาน ศส.ปชต. คู่มือประชาชนให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งท้องถิ่น ชุด “๑๐๘ ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งท้องถิ่น” ฯลฯ

๓) แอปพลิเคชัน Civic Education บนโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบสมาร์ทโฟน โดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้กำหนดแนวทางและวิธีการพัฒนาสื่อสารสนเทศ ให้เป็นเครื่องมือในการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขแก่ประชาชน พร้อมทั้งกำหนดแนวทางวิธีการพัฒนาช่องทางการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนผ่านสื่อสารสนเทศ เพื่อให้วิทยากรได้รับข้อมูลข่าวสาร สาระความรู้อย่างต่อเนื่อง และมีสื่อสนับสนุนการถ่ายทอดความรู้ต่อกลุ่มเป้าหมายที่มีความหลากหลาย หน่วยงานเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา ตลอดจนกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) เพื่อเป็นช่องทางการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ผ่านสื่อสารสนเทศในรูปแบบแอปพลิเคชัน Civic Education บนโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบสมาร์ทโฟน โดยสามารถดาวน์โหลดการใช้งานแอปพลิเคชันได้ทั้งระบบ iOS และ Android ซึ่งถือเป็นนวัตกรรมใหม่เป็นการนำเทคโนโลยีมาพัฒนาเพื่อเพิ่มช่องทางการสื่อสารในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

QR code สำหรับดาวน์โหลด
แอปพลิเคชัน
Civic Education

QR code สำหรับดาวน์โหลด
คู่มือการใช้แอปพลิเคชัน
Civic Education

๓. การบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ

๓.๑ การสนับสนุนเชิงนโยบายร่วมกับกระทรวงมหาดไทย

๓.๑.๑ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ร่วมกับ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง เสนอคณะรัฐมนตรีให้กำหนด “การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทางเป็นประมุข” ให้กับคณะกรรมการพัฒนาสตรีทุกระดับและคณะทำงานสนับสนุนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีทุกระดับ คณะกรรมการหมู่บ้าน และคณะกรรมการชุมชน โดยให้เป็นวาระแห่งชาติ

๓.๑.๒ กำหนดเป็นนโยบายต่อเนื่องของกระทรวงมหาดไทยและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อการดำเนินงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อ “การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชน เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” แก่คณะกรรมการพัฒนาสตรีทุกระดับและคณะทำงานสนับสนุนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีทุกระดับ คณะกรรมการหมู่บ้าน และคณะกรรมการชุมชน โดยบูรณาการการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างกระทรวงมหาดไทยกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๓.๑.๓ กำหนดนโยบายให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอ ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จัดอบรมบุคลากรของส่วนราชการในส่วนภูมิภาค ให้เป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมสร้างพลเมืองคุณภาพในระดับพื้นที่ร่วมกับคณะกรรมการพัฒนาสตรีทุกระดับและคณะทำงานสนับสนุนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีทุกระดับ คณะกรรมการหมู่บ้าน และคณะกรรมการชุมชน โดยส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรของส่วนราชการที่สนใจ เป็นวิทยากรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับการฝึกอบรม

๓.๑.๔ ส่งเสริมสนับสนุนให้คณะกรรมการพัฒนาสตรีทุกระดับและคณะทำงานสนับสนุนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีทุกระดับ คณะกรรมการหมู่บ้าน และคณะกรรมการชุมชน เข้าร่วมเป็นกรรมการและสมาชิกศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) ในพื้นที่ เพื่อเป็นแกนนำขับเคลื่อนกิจกรรมในพื้นที่ชุมชน

๓.๑.๕ ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดแนวทางในการพัฒนาประชาธิปไตยโดยบูรณาการร่วมกับศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) ในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ

๓.๑.๖ พัฒนาหลักสูตรและจัดฝึกอบรมบุคลากรของหน่วยงานสังกัดกระทรวงมหาดไทยที่สนใจเป็นวิทยากรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพ และได้รับมอบวุฒิบัตรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๓.๑.๗ จัดทำแผนบูรณาการความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการดำเนินการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชน เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในด้านต่าง ๆ เป็นแผนต่อเนื่องระยะ ๕ ปี (ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ - พ.ศ. ๒๕๗๐)

๓.๒ การสนับสนุนเชิงนโยบายร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข

๓.๒.๑ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ร่วมกับ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง เสนอคณะรัฐมนตรีให้กำหนด “การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” ให้กับเครือข่ายอาสาสมครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นวาระแห่งชาติ

๓.๒.๒ กำหนดเป็นนโยบายต่อเนื่องของกระทรวงสาธารณสุขและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อการดำเนินงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อ “การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชน เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข” แก่เครือข่ายอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านทุกแห่ง โดยใช้แนวทางการจัดกิจกรรมของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งบูรณาการร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข

๓.๒.๓ กำหนดนโยบายให้กับสำนักงานสาธารณสุขระดับจังหวัด ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดอบรมบุคลากรของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ให้เป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมสร้างพลเมืองคุณภาพในระดับพื้นที่ร่วมกับเครือข่ายอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) โดยส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ที่สนใจเป็นวิทยากรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับการฝึกอบรม

๓.๒.๔ ส่งเสริมสนับสนุนให้เครือข่ายอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เข้าร่วมเป็นกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) ในพื้นที่ เพื่อเป็นแกนนำขับเคลื่อนกิจกรรมในพื้นที่ชุมชน

๓.๒.๕ พัฒนาหลักสูตรและจัดฝึกอบรมบุคลากรของกระทรวงสาธารณสุขที่สนใจเป็นวิทยากรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและมอบวุฒิบัตรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๓.๒.๖ จัดทำแผนบูรณาการความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการดำเนินการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชน เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ในด้านต่าง ๆ เป็นแผนต่อเนื่องระยะ ๕ ปี (ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ - พ.ศ. ๒๕๗๐)

๓.๓ การสนับสนุนเชิงนโยบายร่วมกับกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งร่วมกับกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระดับนโยบายในการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ในประเด็นดังต่อไปนี้

๓.๓.๑ กำหนดแนวทางการดำเนินการร่วมกันเสนอคณะรัฐมนตรีให้กำหนด “การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” ให้กับนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเป็นวาระแห่งชาติ

๓.๓.๒ กำหนดเป็นนโยบายต่อเนื่อง ในการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขแก่นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่ง โดยใช้แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ระดับอุดมศึกษา

๓.๓.๓ ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งกับกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม รวมทั้ง คณะกรรมการการอุดมศึกษา คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย ที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ประชุมคณะกรรมการอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย สถาบันวิทยาลัยชุมชน และสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่ง เพื่อสนับสนุนการนำแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ระดับอุดมศึกษา ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและจัดทำกิจกรรมสำหรับนิสิตนักศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละสถาบัน

๓.๓.๔ จัดทำคู่มือการสอนรายวิชาศึกษาทั่วไป (General Education) วิชาพลเมืองคุณภาพ (Quality Citizen) ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งกับกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษา

๓.๓.๕ พัฒนาหลักสูตรและจัดฝึกอบรมให้อาจารย์และบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาที่สนใจจะเป็นวิทยากรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการจัดกิจกรรมเพื่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพฯ และมอบวุฒิบัตรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๓.๓.๖ ร่วมมือกันในการดำเนินโครงการติดตามและประเมินผลการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพฯ สำหรับนิสิตนักศึกษาที่อยู่ในสถาบันอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงาน รวมทั้งการร่วมสนับสนุนการวิจัยเพื่อแสดงผลสัมฤทธิ์หรือรูปแบบของการดำเนินงานพัฒนาพลเมืองคุณภาพ

๓.๓.๗ จัดทำแผนบูรณาการความร่วมมือกับกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ในการดำเนินการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพฯ ในด้านต่าง ๆ โดยกำหนดและจัดสรรงบประมาณที่จะร่วมดำเนินการ และเป็นแผนต่อเนื่องระยะ ๕ ปี (ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ - พ.ศ. ๒๕๗๐)

๓.๓.๘ ส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง ๓๘ แห่ง ดำเนินการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรวิชา “พลเมืองที่เข้มแข็ง” เป็นวิชาศึกษาทั่วไป (General Education : GE) หรือบูรณาการกับรายวิชาศึกษาทั่วไปอื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๓.๓.๙ สนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่ง มีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง เช่น ช่วยสังเกตการณ์การเลือกตั้งในวันเลือกตั้ง ร่วมเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง เป็นต้น

๓.๔ การสนับสนุนเชิงนโยบายร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระดับนโยบายในการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยได้กำหนดแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

๓.๔.๑ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ร่วมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เสนอคณะรัฐมนตรีให้กำหนด “การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” ให้กับนักเรียนในสถานศึกษาเป็นวาระแห่งชาติ

๓.๔.๒ กำหนดเป็นนโยบายต่อเนื่องของ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในการร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการเพื่อการดำเนินงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ในการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แก่นักเรียนในสถานศึกษาทุกแห่ง โดยใช้แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แต่ละช่วงชั้นของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในการร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการ

๓.๔.๓ จัดทำและมอบเอกสารแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาพลเมืองคุณภาพ (รูปแบบอิเล็กทรอนิกส์) ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องที่เข้าถึงได้สะดวกในแอปพลิเคชัน Civic Education บนโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบสมาร์ทโฟน

๓.๔.๔ พัฒนาหลักสูตรและจัดฝึกอบรมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถาบันการศึกษาที่สนใจจะเป็นวิทยากรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพฯ และมอบวุฒิบัตรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๓.๔.๕ ร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการและสถานศึกษาในการจัดอบรมสมาชิกสภานักเรียนให้เป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมพัฒนาพลเมืองคุณภาพในสถานศึกษา

๓.๔.๖ ร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการในการดำเนินโครงการติดตามและประเมินผลการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพฯ ตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งกับกระทรวงศึกษาธิการสำหรับนักเรียนที่อยู่ในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงาน รวมทั้งการร่วมสนับสนุนการวิจัยเพื่อแสดงผลสัมฤทธิ์หรือรูปแบบของการดำเนินงานพัฒนาพลเมืองคุณภาพ

๓.๔.๗ มอบหลักสูตรวิชาพิเศษลูกเสืออาสา กกต. เพื่อบรรจุไว้ในข้อบังคับหลักสูตรวิชาพิเศษลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ เพื่อเป็นรายวิชาเลือกในหลักสูตรการเรียนการสอนรายวิชาลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

๓.๔.๘ กำหนดนโยบายให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งร่วมกับสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จัดอบรมบุคลากรของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด ให้เป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมสร้างพลเมืองคุณภาพในระดับพื้นที่ โดยส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดที่สนใจเป็นวิทยากรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับการฝึกอบรม

๓.๔.๙ ส่งเสริมสนับสนุนให้สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด ร่วมติดตามประเมินผลการขับเคลื่อนศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) ในพื้นที่เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรและการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๓.๔.๑๐ จัดทำแผนบูรณาการความร่วมมือกับสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการดำเนินการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชน เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในด้านต่าง ๆ เป็นแผนต่อเนื่องระยะ ๕ ปี (ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ - พ.ศ. ๒๕๗๐)

๓.๕ การสนับสนุนเชิงนโยบายร่วมกับกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

๓.๕.๑ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ร่วมกับ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง เสนอคณะรัฐมนตรีให้กำหนด “การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชน เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” ให้กับเครือข่ายผู้สูงอายุเป็นวาระแห่งชาติ

๓.๕.๒ กำหนดเป็นนโยบายต่อเนื่องของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อการดำเนินงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อ “การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชน เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” แก่เครือข่ายผู้สูงอายุทุกแห่ง สภาเด็กและเยาวชน และอาสาพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) โดยใช้แนวทางการจัดกิจกรรมของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งบูรณาการร่วมกับแนวทางของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

๓.๕.๓ กำหนดนโยบายให้กับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดอบรมบุคลากรของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ให้เป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมสร้างพลเมืองคุณภาพในระดับพื้นที่ร่วมกับเครือข่ายผู้สูงอายุ สภาเด็กและเยาวชน และอาสาพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) โดยส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ที่สนใจเป็นวิทยากรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับการฝึกอบรม

๓.๕.๔ ส่งเสริมและสนับสนุนให้เครือข่ายผู้สูงอายุ เข้าร่วมเป็นกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) ในพื้นที่ เพื่อเป็นแกนนำขับเคลื่อนภารกิจในพื้นที่ชุมชน

๓.๕.๕ พัฒนาหลักสูตรและจัดฝึกอบรมบุคลากรของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่สนใจเป็นวิทยากรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพ และมอบวุฒิบัตรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๓.๕.๖ จัดทำแผนบูรณาการความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการดำเนินการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชน เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทางเป็นประมุข ในด้านต่าง ๆ เป็นแผนต่อเนื่องระยะ ๕ ปี (ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ - พ.ศ. ๒๕๗๐)

๓.๖ ความร่วมมือกับคณะกรรมาธิการฯ คณะอนุกรรมาธิการ คณะทำงานวุฒิสภา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ผู้แทนคณะกรรมาธิการการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา ผู้แทนคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ฯ ด้านการพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง จัดทำโครงการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) โดยการให้การศึกษาแก่เด็กและเยาวชนและมุ่งเน้นสร้างพื้นฐานที่ดีแก่เด็กและเยาวชน ๔ ด้าน ประกอบด้วย

๑) การมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง
๒) การมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง
๓) การมีงานทำ-มีอาชีพ และ
๔) การเป็นพลเมืองดี ซึ่งโครงการดังกล่าวประกอบไปด้วยกิจกรรม ๓ กิจกรรม ดังนี้

๓.๗ อนุกรรมาธิการ กอ.รมน. : อนุกรรมการขับเคลื่อนแผนระดับที่ ๓ รองรับแนวทางการพัฒนาด้านการเมือง

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๖๕ กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว โดยให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ ถึง ๒๕๘๐) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน ประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ๑) ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ๒) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ๓) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ๔) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ๕) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ ๖) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย เอกราช อธิปไตย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน มุ่งเน้นการพัฒนาคน เครื่องมือเทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบและทุกระดับความรุนแรง ควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน และที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศทั่วโลกบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล โดยประเด็น

ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ประกอบด้วย ๕ ประเด็น ได้แก่ ๑) การรักษาความสงบภายในประเทศ ๒) การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง ๓) การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ ๔) การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ ๕) การพัฒนากลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม

เพื่อให้การขับเคลื่อน ติดตาม และการรายงานผลการดำเนินการตามแผนระดับที่ ๓ รองรับแนวทางการพัฒนาด้านการเมือง ภายใต้แผนย่อยด้านการรักษาความสงบภายในประเทศ มีความเหมาะสมและเป็นเอกภาพ โดยมีการบูรณาการการดำเนินการระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามแนวทางการพัฒนาด้านการเมือง เลขาธิการกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ประธานกรรมการขับเคลื่อนแผนย่อยด้านการรักษาความสงบภายในประเทศ) ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนแผนระดับที่ ๓ รองรับแนวทางการพัฒนาด้านการเมือง โดยมีเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นประธานอนุกรรมการ ผู้อำนวยการสถาบันวิทยาการพรรคการเมืองและการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมความเป็นพลเมือง ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาเครือข่ายการเลือกตั้ง เป็นอนุกรรมการ ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ นอกจากนี้ยังมีผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ ร่วมเป็นอนุกรรมการ ประกอบด้วย สถาบันพระปกเกล้า กรมการพัฒนาชุมชน กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และสำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติและการสร้างความสามัคคีปรองดอง

๓.๘ สถาบันพระปกเกล้า

เมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๕ ณ สถาบันพระปกเกล้า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งกับสถาบันพระปกเกล้า ได้จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสองหน่วยงานเพื่อร่วมกันในการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดย ศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า กับ นายแสวง บุญมี รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง รักษาการแทน เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง (ตำแหน่งในขณะนั้น ตำแหน่งปัจจุบัน เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง) โดยมีรายละเอียดความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ดังนี้

๓.๘.๑ ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสองหน่วยงาน ในการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

๓.๘.๒ สถาบันพระปกเกล้าจัดทำแผนและดำเนินการขับเคลื่อนกิจกรรมปฏิรูปประเทศประเด็นปฏิรูปที่ ๑ การส่งเสริมความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) กิจกรรมที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) โดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งร่วมสนับสนุน ส่งเสริม และร่วมดำเนินการขับเคลื่อนกิจกรรมปฏิรูปประเทศฯ

๓.๘.๓ สองหน่วยงานร่วมสนับสนุนงานวิชาการ งานวิจัย หลักสูตร คู่มือ บทความ สื่อองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การเสริมสร้างความเป็นพลเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ระหว่างกันเพื่อจัดการศึกษา

อบรม สัมมนา (On-Site) และการจัดการศึกษาผ่านระบบออนไลน์ (E-Learning) รวมถึงการเผยแพร่เนื้อหา (Content) ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบที่เข้าใจง่าย ครอบคลุมทั้งออนไลน์และออฟไลน์

๓.๘.๔ ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า ในการดำเนินการเสริมสร้างความเป็นพลเมือง การดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในระดับพื้นที่ รวมถึงการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการบูรณาการดำเนินงานร่วมกันระหว่างศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง กับศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า

๓.๘.๕ สองหน่วยงานร่วมสนับสนุนผู้ทรงคุณวุฒิ เจ้าหน้าที่และวิทยากรในการจัดทำหลักสูตรทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การฝึกอบรม การทดลองใช้หลักสูตร และดำเนินงานร่วมกัน

๓.๘.๖ สองหน่วยงานร่วมกันดำเนินการติดตามและประเมินผลการพัฒนาพลเมืองคุณภาพ ผลสัมฤทธิ์ของการสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

๔. รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง การส่งเสริมความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ของคณะกรรมาธิการการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา (รายละเอียดตามภาคผนวก ก)

ตามที่ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาได้เสนอรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง การส่งเสริมความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ของคณะกรรมาธิการการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา และรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี พิจารณาแล้วมีคำสั่งให้กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานหลักรับรายงานและข้อเสนอแนะของคณะกรรมาธิการฯ ไปพิจารณาร่วมกับกระทรวงกลาโหม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงมหาดไทย กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาศึกษาแนวทางและความเหมาะสมของรายงานและข้อเสนอแนะดังกล่าว และสรุปผลการพิจารณาหรือผลการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวในภาพรวม แล้วส่งให้สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

ต่อมากระทรวงศึกษาธิการได้ประสานงานและพิจารณาร่วมกับกระทรวงกลาโหม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงมหาดไทย กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงได้จัดทำรายงานผลการพิจารณารายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง การส่งเสริมความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ของคณะกรรมาธิการการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา ผลสรุปในภาพรวม เห็นชอบในหลักการตามข้อสังเกตและข้อเสนอแนะฯ ของรายงาน ของคณะกรรมาธิการการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา ในการส่งเสริมความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้สอดคล้องและเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ แผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง และทิศทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐ โดยมีข้อสังเกตเกี่ยวกับแนวทางและความเหมาะสม พร้อมให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ดังนี้

๑. กรณีการส่งเสริมความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นแนวทางการพัฒนาซึ่งมีความสอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองและด้านการศึกษา ประกอบกับคณะรัฐมนรีมีมติให้ความเห็นชอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๖๑ ได้กำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์ของคนไทยเพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งยึดเป็นกรอบสำหรับสร้างคนไทย ๔.๐ เพื่อเป็นผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และพลเมืองที่เข้มแข็งที่สามารถสร้างความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ให้กับประเทศและแข่งขันได้ในเวทีโลก โดยหน่วยงานองค์กรของกระทรวงศึกษาธิการที่เกี่ยวข้องต้องร่วมดำเนินการผลักดันนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่ภาคปฏิบัติให้บังเกิดผล ทั้งนี้ โดยความร่วมมือกับกระทรวงและกรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาสังคม เพื่อยกระดับการศึกษาของประเทศให้รองรับต่อการพัฒนาประเทศในปัจจุบัน ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือการทำงานร่วมกันแบบบูรณาการจากหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม

๒. แนวทางการสร้างพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยในบริบทไทย (Civic Education) อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเห็นว่า การสร้างความเข้าใจที่ตรงกันเป็นเรื่องสำคัญอันจะนำไปสู่การกำหนดเป้าหมายของการให้การศึกษาและออกแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย กับหน่วยงานแต่ละแห่งที่รับผิดชอบได้เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่และสามารถเชื่อมโยงถ่ายทอดองค์ความรู้และคุณค่านิยมความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยในบริบทไทยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้กับประชาชน เด็กและเยาวชน ครอบครัว ชุมชน และสังคมโดยรวม เพื่อให้เกิดความเป็นวิถีประชาธิปไตย ซึมซับเข้ากับการดำรงชีวิประจำวันของทุกคนในสังคม ผ่านกระบวนการให้การศึกษาทั้งแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งปัจจุบันการให้การศึกษานอกจากการให้ความรู้ในโรงเรียน สถาบันการศึกษา การจัดประชุมอบรมสัมมนาแล้ว ยังสามารถถ่ายทอดผ่านทางสื่อมีเดียหรือสื่อออนไลน์ ซึ่งทุกคนสามารถเข้าถึงได้ง่ายและสะดวก ดังนั้น การมี Platform ที่รวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับหลักการประชาธิปไตย สื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย ช่องทางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จะมีส่วนช่วยในการส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกคนเข้าถึงทางการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยในบริบทไทยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขได้เพิ่มมากขึ้น

๓. การผลักดันให้การสร้างพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยเป็น “วาระแห่งชาติ” หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเห็นว่า จากสภาพปัญหาการเมืองการปกครองของไทยประการหนึ่งก็คือ การที่ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ส่งผลให้การเมืองตามระบอบประชาธิปไตยต้องหยุดชะงักในบางช่วงเวลา และไม่เกิดการพัฒนาตามวิถีครรลองของประชาธิปไตย ดังนั้น การสร้างความตระหนักรู้ให้ประชาชนเห็นถึงความสำคัญของการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยมีความตื่นตัว สนใจ ไม่นิ่งเฉย สามารถตัดสินใจ และมีส่วนร่วมต่อการกำหนดทิศทางการเมืองได้ด้วยตนเอง จึงเป็นสิ่งสำคัญในปัจจุบัน รัฐบาลอาจต้องกำหนดเป็นนโยบายที่สำคัญ “วาระแห่งชาติ” เพื่อขับเคลื่อนการให้การศึกษาและสร้างพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย สามารถเกิดผลสัมฤทธิ์ได้ตามวัตถุประสงค์ ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือ การทำงานร่วมกัน จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและทุกภาคส่วน และจำเป็นต้องมีหน่วยงานที่เป็นศูนย์กลางในการขับเคลื่อนที่สามารถบูรณาการเครือข่ายพลเมืองร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ **สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีความพร้อมเป็นศูนย์กลางในการส่งเสริม สนับสนุนภารกิจดังกล่าว ให้เป็นวาระแห่งชาติ และเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป**

โดยในส่วนของข้อสังเกตเกี่ยวกับแนวทางและความเหมาะสม พร้อมทั้งข้อเสนอแนะดังกล่าวข้างต้น กระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานหลักในการรับรายงานพร้อมทั้งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้เสนอผลการพิจารณารายงานการพิจารณาศึกษาในเรื่องดังกล่าว และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๕ รับทราบผลการพิจารณารายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง การส่งเสริมความรู้ทางการเมือง

ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ของคณะกรรมาธิการการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา ตามที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอ และได้แจ้งให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาทราบแล้ว

๕. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นเจ้าภาพในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติ ประเด็น (๐๑) ความมั่นคง เป้าหมายแผนแม่บทย่อย การเมืองมีเสถียรภาพและธรรมาภิบาลสูงขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งรับเป็นเจ้าภาพในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติ ประเด็น (๐๑) ความมั่นคง เป้าหมายแผนแม่บทย่อย การเมืองมีเสถียรภาพและธรรมาภิบาลสูงขึ้น สืบเนื่องจากที่คณะรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๒ ที่เห็นชอบการมอบหมายหน่วยงานขับเคลื่อนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ผ่านกลไก ๓ ระดับ ได้แก่

(๑) หน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนประเด็นแผนแม่บทฯ (จ.๑)

(๒) หน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนเป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บทฯ (จ.๒)

(๓) หน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนเป้าหมายระดับแผนย่อยของแผนแม่บทฯ (จ.๓)

ซึ่งเป็นกลไกหลักในการประสานและบูรณาการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐที่มีภารกิจที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินงานต่าง ๆ ในลักษณะที่เป็นการมุ่งบรรลุผลลัพธ์ตามเป้าหมายแผนแม่บทฯ ที่กำหนดไว้ตามแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติบนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๓ และวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๔ โดยในส่วนของแผนแม่บทฯ ประเด็น (๐๑) ความมั่นคง ได้มีการมอบหมายให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนเป้าหมายระดับแผนย่อยของแผนแม่บทฯ (จ.๓) เป้าหมาย ๐๑๐๑๐๓ การเมืองมีเสถียรภาพและธรรมาภิบาลสูงขึ้น และเพื่อให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติบนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ได้จัดให้มีการประชุมส่วนราชการเพื่อแบ่งมอบหน่วยงานรับผิดชอบแนวทางการพัฒนาภายใต้แผนย่อยของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง เมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๕ โดยได้จัดทำข้อเสนอการทบทวนแผนแม่บทฯ ประเด็นความมั่นคงในส่วนของการแบ่งมอบหน่วยงานรับผิดชอบ ตามแนวคิดการบริหารจัดการยุทธศาสตร์ชาติฯ ระดับปฏิบัติ ของแผนแม่บทย่อย : การรักษาความสงบภายในประเทศ (แผนแม่บทย่อยที่ ๑) แนวทางพัฒนาด้านการเมือง โดยได้<u>เสนอปรับ</u>หน่วยงานเจ้าภาพจาก **สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ** <u>เป็น</u> **สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง**

ในการนี้ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาแล้วเห็นว่า หน้าที่และอำนาจของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประกอบด้วย การอำนวยความสะดวกช่วยเหลือสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งและมีภารกิจเกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดให้มีการเลือกตั้งตามที่กฎหมายกำหนด ควบคุมตรวจสอบการดำเนินงานของพรรคการเมือง สนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชน คณะบุคคล องค์การเอกชน และประชาคมจังหวัด เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง การให้ความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตลอดจนพัฒนาการเมืองและการเลือกตั้ง ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (๐๑) ความมั่นคง แผนแม่บทย่อยที่ ๑ การรักษาความสงบภายในประเทศ เป้าหมายของแผนแม่บทย่อย ๐๑๐๑๐๓ การเมืองมีเสถียรภาพและธรรมาภิบาลสูงขึ้น สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงได้ตอบรับเป็นหน่วยงานเจ้าภาพการขับเคลื่อนเป้าหมายย่อย (จ.๓) ดังกล่าว ทั้งนี้ เมื่อสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ประสานไปยังสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติซึ่งเป็นหน่วยงานเจ้าภาพฯ (จ.๑) และหน่วยงานเจ้าภาพฯ (จ.๒) ของประเด็นความมั่นคงในประเด็นการเปลี่ยนแปลงหน่วยงานเจ้าภาพฯ (จ.๓) ของประเด็นดังกล่าวด้วยแล้ว สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติจะนำผลการเปลี่ยนแปลงการเป็นหน่วยงานเจ้าภาพฯ (จ.๓) รายงานต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและคณะรัฐมนตรี ซึ่งจะมีผลให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องให้ความสำคัญและเร่งรัดการขับเคลื่อนเป้าหมาย โดยคำนึงถึงการดำเนินงานบูรณาการร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของตัวชี้วัดตามที่กำหนดต่อไป

๓.๓ งบประมาณเพื่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ และ ๒๕๖๖

เพื่อให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความต่อเนื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีการจัดสรรงบประมาณ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการต่าง ๆ ดังนี้

๓.๓.๑ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ คณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติในการประชุมด้วยคะแนนเสียงเอกฉันท์เห็นชอบงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง วงเงินงบประมาณรวมทั้งสิ้น ๓,๕๒๔,๐๙๑,๕๓๐ บาท (สามพันห้าร้อยยี่สิบสี่ล้านเก้าหมื่นหนึ่งพันห้าร้อยสามสิบบาทถ้วน) เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการตามยุทธศาสตร์ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ สร้างเสริมความรู้ พลังศรัทธา และพลังร่วมวิถีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ภายใต้ความรับผิดชอบของกลุ่มภารกิจการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย สำนักส่งเสริมความเป็นพลเมือง และสำนักพัฒนาเครือข่ายการเลือกตั้ง ดังนี้

โครงการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕
กลุ่มภารกิจการมีส่วนร่วม

ที่	โครงการ/กิจกรรม	งบประมาณดำเนินการ		รวมงบประมาณ
		ส่วนกลาง	ส่วนจังหวัด	
๑	สำนักส่งเสริมความเป็นพลเมือง (จำนวน ๔ โครงการ)	๗,๖๖๘,๓๐๐	๑๖,๘๔๑,๖๐๐	๒๔,๕๐๙,๙๐๐
๒	สำนักพัฒนาเครือข่ายการเลือกตั้ง (จำนวน ๕ โครงการ)	๒๙,๗๔๕,๒๐๐	๕๙,๖๒๓,๖๐๐	๘๙,๓๖๘,๘๐๐
รวมโครงการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ จำนวน ๙ โครงการ		**๓๗,๔๑๓,๕๐๐**	**๗๖,๔๖๕,๒๐๐**	**๑๑๓,๘๗๘,๗๐๐**

**ข้อมูล ณ วันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๕

โครงการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕
สำนักส่งเสริมความเป็นพลเมือง

ที่	โครงการ/กิจกรรม	งบประมาณดำเนินการ		รวมงบประมาณ
		ส่วนกลาง	ส่วนจังหวัด	
๑	**โครงการเผยแพร่อุดมการณ์และค่านิยมประชาธิปไตย ด้วยการแสดงแบบอย่างที่ดี (archetype)**	**(๑,๖๑๘,๑๐๐)**	**(๔,๓๘๖,๕๐๐)/ (ศสร.:๗๓๗,๖๐๐)**	**(๖,๗๔๒,๒๐๐)**
	กิจกรรมรองที่ ๑ จัดประชุมบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและติดตามประเมินผลการดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองและการมีส่วนร่วมพัฒนาประชาธิปไตยแก่สมาชิกสภานักเรียน	๑๒๐,๐๐๐	-	๑๒๐,๐๐๐
	กิจกรรมรองที่ ๒ **กิจกรรมย่อยที่ ๑** จัดประชุมชี้แจงการดำเนินกิจกรรมแก่ผู้บริหารและบุคลากรของ สถานศึกษานำร่องสถานศึกษา (ออนไลน์) **กิจกรรมย่อยที่ ๒** จัดประชุมชี้แจงการดำเนินกิจกรรมแก่ผู้บริหารและพนักงาน สนง.กกต.จว. และ กทม. (ออนไลน์)	๑๑๑,๐๐๐	-	๑๑๑,๐๐๐
	กิจกรรมรองที่ ๓ จัดสรรงบประมาณให้ สนง.กกต.จว.และ กทม. เพื่อดำเนินกิจกรรมการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองและการมีส่วนร่วมพัฒนาประชาธิปไตย	๒,๕๐๐	๔,๓๘๖,๕๐๐	๔,๓๘๙,๐๐๐
	กิจกรรมรองที่ ๔ จัดประกวดคลิปประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองและการมีส่วนร่วมพัฒนาประชาธิปไตย **ส่วนที่ ๑** คัดเลือกระดับเขตพื้นที่รับผิดชอบของ ศสร. ๑ - ๘ **ส่วนที่ ๒** คัดเลือกระดับประเทศ **ส่วนที่ ๓** จัดกิจกรรมมอบรางวัลสภานักเรียนที่ชนะการประกวดคลิปประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองและการมีส่วนร่วมพัฒนาประชาธิปไตย	- ๖๕,๖๐๐ ๑,๓๑๙,๐๐๐	๗๓๗,๖๐๐ (ศสร. ๑ – ๘) - -	๗๓๗,๖๐๐ ๖๕,๖๐๐ ๑,๓๑๙,๐๐๐
๒	**โครงการสร้างจิตสำนึกพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย**	**(๓,๓๐๑,๕๐๐)**	**(๑๑,๗๑๕,๐๐๐)**	**(๑๕,๐๑๖,๕๐๐)**
	กิจกรรมรองที่ ๑ เผยแพร่ความรู้แก่ลูกเสืออาสา กกต. เพื่อสร้างพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข **กิจกรรมย่อยที่ ๑** ฝึกอบรมหลักสูตรผู้บังคับบัญชาลูกเสืออาสา กกต. เพื่อพัฒนาประชาธิปไตย **ส่วนที่ ๑** ประชุมจัดทำแนวทางการดำเนินกิจกรรม **ส่วนที่ ๒** ฝึกอบรมออนไลน์ **ส่วนที่ ๓** การจัดทำสื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรม	๒,๐๖๕,๐๐๐ ๑๙๒,๐๐๐ ๖๗๒,๐๐๐ ๒๐๐,๐๐๐	๒,๐๐๐,๐๐๐ - - -	๔,๐๖๕,๐๐๐ ๑๙๒,๐๐๐ ๖๗๒,๐๐๐ ๒๐๐,๐๐๐
	กิจกรรมย่อยที่ ๒ จัดฝึกอบรมลูกเสืออาสา กกต. เพื่อพัฒนาประชาธิปไตย โดย สนง.กกต.จว. งบประมาณ ๒,๕๖๐,๐๐๐ บาท **ส่วนที่ ๑** จัดสรรงบประมาณให้ สนง.กกต.จว. และ กทม. จัดฝึกอบรมลูกเสืออาสา กกต. เพื่อพัฒนาประชาธิปไตย **ส่วนที่ ๒** ค่าผลิตเครื่องหมายสื่อสัญลักษณ์ลูกเสืออาสา กกต. (ปลอกแขนและแบดจ์)	- ๕๖๐,๐๐๐	๒,๐๐๐,๐๐๐ -	๒,๐๐๐,๐๐๐ ๕๖๐,๐๐๐

ที่	โครงการ/กิจกรรม	งบประมาณดำเนินการ		รวมงบประมาณ
		ส่วนกลาง	ส่วนจังหวัด	
	กิจกรรมย่อยที่ ๓ นิเทศติดตามการดำเนินกิจกรรม โดยดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการ	๙๐,๐๐๐	-	๙๐,๐๐๐
	กิจกรรมย่อยที่ ๔ จัดจ้างผลิตธงลูกเสืออาสา กกต. เพื่อพัฒนาประชาธิปไตย	๓๕๑,๐๐๐	-	๓๕๑,๐๐๐
	<u>กิจกรรมรองที่ ๒</u> เสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองและการมีส่วนร่วมพัฒนาประชาธิปไตยแก่มหาวิทยาลัยราชภัฏ	๓๑๐,๐๐๐	๑,๑๔๐,๐๐๐	๑,๔๕๐,๐๐๐
	กิจกรรมย่อยที่ ๑ การประชุมความร่วมมือในการขับเคลื่อนภารกิจเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏ	๓๑๐,๐๐๐	-	๓๑๐,๐๐๐
	กิจกรรมย่อยที่ ๒ การขับเคลื่อนกิจกรรมการสร้างพลเมืองคุณภาพในมหาวิทยาลัย	-	๑,๑๔๐,๐๐๐	๑,๑๔๐,๐๐๐
	<u>กิจกรรมรองที่ ๓</u> เผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนเพื่อสร้างพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	-	๘,๕๗๕,๐๐๐	๘,๕๗๕,๐๐๐
	<u>กิจกรรมรองที่ ๔</u> ให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการสร้างพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยแก่นักศึกษาวิชาทหาร	๔๗๖,๕๐๐	-	๔๗๖,๕๐๐
	กิจกรรมย่อยที่ ๑ จัดประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรพลเมืองคุณภาพในคู่มือนักศึกษาวิชาทหาร	๑๓๓,๕๐๐	-	๑๓๓,๕๐๐
	กิจกรรมย่อยที่ ๒ อบรมหลักสูตรพลเมืองคุณภาพในคู่มือนักศึกษาวิชาทหาร	๒๔๓,๐๐๐	-	๒๔๓,๐๐๐
	กิจกรรมย่อยที่ ๓ ผลิตสื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการสร้างพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยแก่นักศึกษาวิชาทหาร	๑๐๐,๐๐๐	-	๑๐๐,๐๐๐
	<u>กิจกรรมรองที่ ๕</u> ผลิตสื่อเผยแพร่ความรู้เพื่อสร้างพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	๔๕๐,๐๐๐	-	๔๕๐,๐๐๐
๓	**โครงการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)**	**(๒,๗๕๑,๒๐๐)**	**(-)**	**(๒,๗๕๑,๒๐๐)**
	<u>กิจกรรมหลักที่ ๑</u> การประชุมคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร Civic Education	๒๕๐,๐๐๐	-	๒๕๐,๐๐๐
	<u>กิจกรรมหลักที่ ๒</u> การจัดทำคู่มือสำหรับวิทยากร	๕๖๐,๐๐๐	-	๕๖๐,๐๐๐
	<u>กิจกรรมหลักที่ ๓</u> สร้างทีมวิทยากรกลางและจัดฝึกอบรมครูผู้สอน Facilitator	๒๕๑,๒๕๐	-	๒๕๑,๒๕๐
	<u>ส่วนที่ ๑</u> จัดประชุมคณะวิทยากร	๑,๖๘๙,๙๕๐	-	๑,๖๘๙,๙๕๐
	<u>ส่วนที่ ๒</u> จัดฝึกอบรมครูผู้สอน Facilitator			
๔	**<u>โครงการสร้างจิตสำนึกพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย (เพิ่มกิจกรรม)</u>**	**-**	**-**	**-**
	<u>กิจกรรมรองที่ ๖</u> สัมมนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข งบประมาณ ๒๕๕,๐๐๐ บาท (เบิกจ่ายจากงบประมาณโครงการสร้างจิตสำนึกพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย กิจกรรมรองที่ ๑ ส่วนที่ ๒ ฝึกอบรมออนไลน์ จำนวน ๖๗๒,๐๐๐ บาท)			
	โครงการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ จำนวน ๔ โครงการ	**๗,๖๖๘,๓๐๐**	**๑๖,๘๔๑,๖๐๐**	**๒๔,๕๐๙,๙๐๐**

**ข้อมูล ณ วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๕

โครงการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕
สำนักพัฒนาเครือข่ายการเลือกตั้ง

ที่	โครงการ/กิจกรรม	งบประมาณดำเนินการ		รวมงบประมาณ
		ส่วนกลาง	ส่วนจังหวัด	
๑	**โครงการพลเมืองศึกษา (Civic Education)**	**(๓,๗๔๙,๘๐๐)**	**(-)**	**(๓,๗๔๙,๘๐๐)**
	กิจกรรมรองที่ ๑ ประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรพลเมืองคุณภาพ	๒๖๔,๘๐๐	-	๒๖๔,๘๐๐
	กิจกรรมรองที่ ๒ สัมมนาเชิงปฏิบัติการวิทยากรหลักสูตรพลเมืองคุณภาพ	๓,๔๘๕,๐๐๐	-	๓,๔๘๕,๐๐๐
๒	**โครงการสร้างจิตสำนึกพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย**	**(๙,๑๑๘,๔๐๐)**	**(๑๘,๐๔๐,๘๐๐)**	**(๒๗,๑๕๙,๒๐๐)**
	กิจกรรมรองที่ ๑ ผลิตสื่อออนไลน์ประกอบการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	๕,๐๐๐,๐๐๐	-	๕,๐๐๐,๐๐๐
	กิจกรรมรองที่ ๒ ผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ประกอบการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	๓,๖๒๐,๐๐๐	-	๓,๖๒๐,๐๐๐
	กิจกรรมรองที่ ๓ อบรมเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขแก่เครือข่ายระดับตำบล	-	๑๘,๐๔๐,๘๐๐	๑๘,๐๔๐,๘๐๐
	กิจกรรมรองที่ ๔ ประเมินผลการใช้สื่อออนไลน์ในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	๔๙๘,๔๐๐	-	๔๙๘,๔๐๐
๓	**โครงการเสริมสร้างเครือข่ายดำเนินการตามค่านิยม และวัฒนธรรมการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข**	**(๑๐,๐๑๗,๐๐๐)**	**(-)**	**(๑๐,๐๑๗,๐๐๐)**
	กิจกรรมรองที่ ๑ เสวนาวิชาการรวมพล คน ศส.ปชต.	๒,๔๙๔,๘๐๐	-	๒,๔๙๔,๘๐๐
	กิจกรรมรองที่ ๒ เสวนาเครือข่ายดีเจประชาธิปไตยชุมชน	๑,๕๒๒,๕๐๐	-	๑,๕๒๒,๕๐๐
	กิจกรรมรองที่ ๓ พัฒนาช่องทางการสื่อสารเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อสร้างพลเมืองคุณภาพ	๓,๐๐๐,๐๐๐	-	๓,๐๐๐,๐๐๐
	กิจกรรมรองที่ ๔ ประเมินผลการขับเคลื่อนกิจกรรมหมู่บ้านไม่ขายเสียงในพื้นที่ ศสร. ๑-๘	๓,๐๐๐,๐๐๐	-	๓,๐๐๐,๐๐๐
๔	**โครงการเสริมสร้างเครือข่ายดำเนินการตามค่านิยม และวัฒนธรรมการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข**	**(๑๖๓,๕๐๐)**	**(๔๑,๔๑๙,๓๐๐)**	**(๔๑,๕๘๒,๘๐๐)**
	กิจกรรมรองที่ ๑ จัดประชุมเชิงปฏิบัติการกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย โดย ศส.ปชต. และเครือข่ายระดับจังหวัด	-	๔,๕๑๐,๒๐๐	๔,๕๑๐,๒๐๐
	กิจกรรมรองที่ ๒ พัฒนาศักยภาพแกนนำเครือข่าย ศส.ปชต.	-	๑๑,๒๗๕,๕๐๐	๑๑,๒๗๕,๕๐๐
	กิจกรรมรองที่ ๓ ส่งเสริมและพัฒนา ศส.ปชต. ต้นแบบ	๑๖๓,๕๐๐	๘,๐๗๓,๖๐๐	๘,๒๓๗,๑๐๐
	กิจกรรมรองที่ ๔ ศส.ปชต. เสริมสร้างหมู่บ้านพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย	-	๑๗,๕๖๐,๐๐๐	๑๗,๕๖๐,๐๐๐

ที่	โครงการ/กิจกรรม	งบประมาณดำเนินการ		รวมงบประมาณ
		ส่วนกลาง	ส่วนจังหวัด	
๕	**โครงการเครือข่ายเฝ้าระวังประชาธิปไตย กิจกรรมหลัก สร้างเครือข่ายภาคประชาชนเพื่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง**	**(๖,๘๖๐,๐๐๐)**	**(-)**	**(๖,๘๖๐,๐๐๐)**
	กิจกรรมรองที่ ๑ ประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำคู่มือ ชุดความรู้ และสื่อเสริมสร้างเครือข่ายภาคประชาชน	๒๐๔,๐๐๐	-	๒๐๔,๐๐๐
	กิจกรรมรองที่ ๒ ประชุมเชิงปฏิบัติการเสริมสร้างเครือข่ายภาคประชาชนเพื่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง	๑,๕๔๑,๗๐๐	-	๑,๕๔๑,๗๐๐
	กิจกรรมรองที่ ๓ อบรมวิทยากรแกนนำพัฒนาประชาธิปไตย	๕,๑๑๔,๓๐๐	-	๕,๑๑๔,๓๐๐
โครงการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ จำนวน ๕ โครงการ		**๒๙,๗๔๕,๒๐๐**	**๕๙,๖๒๓,๖๐๐**	**๘๙,๓๖๘,๘๐๐**

**ข้อมูล ณ วันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๕

๓.๓.๒ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ คณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติเห็นชอบงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง วงเงินงบประมาณรวมทั้งสิ้น ๓,๒๘๗,๙๘๐,๕๐๐ บาท (สามพันสองร้อยแปดสิบเจ็ดล้านเก้าแสนแปดหมื่นห้าร้อยบาทถ้วน) เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการตามแผนยุทธศาสตร์ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ สร้างเสริมความรู้ พลังศรัทธา และพลังร่วมวิถีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ภายใต้ความรับผิดชอบของกลุ่มภารกิจการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย สำนักส่งเสริมความเป็นพลเมือง และสำนักพัฒนาเครือข่ายการเลือกตั้ง ดังนี้

โครงการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖
กลุ่มภารกิจการมีส่วนร่วม

ที่	โครงการ/กิจกรรม	งบประมาณดำเนินการ		รวมงบประมาณ
		ส่วนกลาง	ส่วนจังหวัด	
๑	สำนักส่งเสริมความเป็นพลเมือง (จำนวน ๕ โครงการ)	๑๔,๒๘๙,๐๐๐	๑๐,๘๐๐,๐๐๐	๒๕,๐๘๙,๐๐๐
๒	สำนักพัฒนาเครือข่ายการเลือกตั้ง (จำนวน ๕ โครงการ)	๑๔,๕๗๕,๕๐๐	๖๙,๘๕๘,๐๐๐	๘๔,๔๓๓,๕๐๐
รวมโครงการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ จำนวน ๑๐ โครงการ		**๒๘,๘๖๔,๕๐๐**	**๘๐,๖๕๘,๐๐๐**	**๑๐๙,๕๒๒,๕๐๐**

**ข้อมูล ณ วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๖๕

โครงการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖
สำนักส่งเสริมความเป็นพลเมือง
(งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ค่าใช้จ่ายใจการดำเนินโครงการตามแผนยุทธศาสตร์)

ที่	โครงการ/กิจกรรม	งบประมาณดำเนินการ		รวมงบประมาณ
		ส่วนกลาง	ส่วนจังหวัด	
๑	**โครงการพัฒนาช่องทางการมีส่วนร่วมทางกรเมืองอย่างสร้างสรรค์** **<u>กิจกรรมหลัก</u>** จัดทำนวัตกรรมสื่อสารเพื่อให้บริการข่าวสารด้านการขับเคลื่อนวิถีประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข กับเครือข่ายและประชาชนอย่างสร้างสรรค์ (ECT Box/ เกมออนไลน์)	(๒,๓๒๕,๐๐๐)	(-)	(๒,๓๒๕,๐๐๐)
	<u>กิจกรรมรองที่ ๑</u> จัดประชุมเชิงปฏิบัติการการจัดทำนวัตกรรมสื่อสารเพื่อให้บริการข่าวสารด้านการขับเคลื่อนวิถีประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข กับเครือข่ายและประชาชนอย่างสร้างสรรค์ กลุ่มเป้าหมาย ผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานของรัฐ ผู้บริหาร พนักงานเจ้าหน้าที่ของ สนง.กกต. จำนวน ๓๕ คน ระยะเวลา ๓ วัน ๒ คืน	๓๒๕,๐๐๐	-	๓๒๕,๐๐๐
	<u>กิจกรรมรองที่ ๒</u> นวัตกรรมสื่อสารเพื่อให้บริการข่าวสารด้านการขับเคลื่อนวิถีประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข กับเครือข่ายและประชาชนอย่างสร้างสรรค์ ในการให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับวิถีชีวิตประชาธิปไตย วัฒนธรรมการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และการเป็นพลเมืองคุณภาพ ผ่านเทคโนโลยีสื่อสารสนเทศ (ECT Box/ เกมออนไลน์)	๒,๐๐๐,๐๐๐	-	๒,๐๐๐,๐๐๐
๒	**โครงการเผยแพร่อุดมการณ์และค่านิยมประชาธิปไตย ด้วยการแสดงแบบอย่างที่ดี (archetype)** **<u>กิจกรรมหลัก</u>** เสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองและการมีส่วนร่วมพัฒนาประชาธิปไตยแก่สภานักเรียน	(๑,๗๐๐,๐๐๐)	(๔,๖๒๐,๐๐๐)	(๖,๓๒๐,๐๐๐)
	<u>กิจกรรมรองที่ ๑</u> จัดประชุมบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและติดตามประเมินผลการดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองและการมีส่วนร่วมพัฒนาประชาธิปไตยแก่สมาชิกสภานักเรียน กลุ่มเป้าหมาย ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและผู้แทนจากกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน ๓๐ คน ๆ ละ ๓ ครั้ง ๆ ละ ๑ วัน	๑๒๐,๐๐๐	-	๑๒๐,๐๐๐
	<u>กิจกรรมรองที่ ๒</u> จัดประชุมชี้แจงการดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองและการมีส่วนร่วมพัฒนาประชาธิปไตย จัดประชุมชี้แจงการดำเนินกิจกรรมแก่ผู้บริหารและบุคลากรของสถานศึกษานำร่องและผู้บริหารและพนักงาน สนง.กกต.จว. และ กทม. (ออนไลน์) กลุ่มเป้าหมาย ผู้บริหารและบุคลากรจาก สถานศึกษา จำนวน ๑๕๔ แห่ง ผู้แทน สนง.กกต.จว. และ กทม. ๗๗ จังหวัด ๆ ละ ๒ คน	๘๐,๐๐๐	-	๘๐,๐๐๐
	<u>กิจกรรมรองที่ ๓</u> การขับเคลื่อนกิจกรรมเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองและการมีส่วนร่วมพัฒนาประชาธิปไตย โดยจัดสรรงบประมาณให้ สนง.กกต.จว. และ กทม. เพื่อดำเนินกิจกรรมร่วมกับสถานศึกษานำร่องที่เข้าร่วมกิจกรรมในพื้นที่ (๗๗ จังหวัด ๆ ละ ๒ แห่ง) จำนวน ๑๕๔ แห่ง ๆ ละ ๓๐,๐๐๐ บาท	-	๔,๖๒๐,๐๐๐	๔,๖๒๐,๐๐๐

ที่	โครงการ/กิจกรรม	งบประมาณดำเนินการ		รวมงบประมาณ
		ส่วนกลาง	ส่วนจังหวัด	
	<u>กิจกรรมรองที่ ๔</u> จัดประกวดคลิปประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองและการมีส่วนร่วมพัฒนาประชาธิปไตย กลุ่มเป้าหมาย สภานักเรียนจากสถานศึกษาระดับประถมศึกษา (ขยายโอกาส) และระดับมัธยมศึกษา จำนวน ๑๕๔ แห่ง **ส่วนที่ ๑** การประชุมเพื่อพิจารณาคัดเลือกคลิปประชาสัมพันธ์จากสถานศึกษาระดับประถมศึกษา (ขยายโอกาส) และระดับมัธยมศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรม **ส่วนที่ ๒** การประชุมเพื่อพิจารณาคัดเลือกคลิปประชาสัมพันธ์จากสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลชนะเลิศระดับพื้นที่ ศสร. ที่ ๑ – ๘ **ส่วนที่ ๓** จัดกิจกรรมมอบรางวัลสภานักเรียนที่ชนะเลิศการประกวด	**๑,๕๐๐,๐๐๐**	**-**	**๑,๕๐๐,๐๐๐**
๓	**โครงการสร้างจิตสำนึกพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย** **<u>กิจกรรมหลักที่ ๒</u>** เผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนเพื่อสร้างพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	**(๘,๗๑๔,๐๐๐)**	**(๖,๑๘๐,๐๐๐)**	**(๑๔,๘๙๔,๐๐๐)**
	<u>กิจกรรมรองที่ ๑</u> เผยแพร่ความรู้แก่ลูกเสืออาสา กกต. เพื่อสร้างพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	**๔,๙๔๐,๐๐๐**	**๓,๗๕๐,๐๐๐**	**๘,๖๙๐,๐๐๐**
	กิจกรรมย่อยที่ ๑ ฝึกอบรมหลักสูตรผู้บังคับบัญชาลูกเสืออาสา กกต. เพื่อพัฒนาประชาธิปไตย ระดับผู้นำ ขั้นความรู้ชั้นสูง และสอบสัมภาษณ์แทนการตรวจขั้นที่ ๕ เพื่อขอรับเครื่องหมายวูดแบดจ์	๑,๐๖๐,๐๐๐	-	๑,๐๖๐,๐๐๐
	กิจกรรมย่อยที่ ๒ ฝึกอบรมหลักสูตรผู้บังคับบัญชาลูกเสืออาสา กกต. เพื่อพัฒนาประชาธิปไตย	๓,๑๘๐,๐๐๐	-	๓,๑๘๐,๐๐๐
	กิจกรรมย่อยที่ ๓ จัดฝึกอบรมลูกเสืออาสา กกต. เพื่อพัฒนาประชาธิปไตย โดย สนง.กกต.จว.	๗๐๐,๐๐๐	๓,๗๕๐,๐๐๐	๔,๔๕๐,๐๐๐
	<u>กิจกรรมรองที่ ๒</u> เสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองและการมีส่วนร่วมพัฒนาประชาธิปไตยแก่มหาวิทยาลัย	**๑,๙๕๐,๐๐๐**	**๒,๔๓๐,๐๐๐**	**๔,๓๘๐,๐๐๐**
	กิจกรรมย่อยที่ ๑ การประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับมหาวิทยาลัยเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข กลุ่มเป้าหมาย คณะบดีและอาจารย์หรือผู้แทนจากมหาวิทยาลัยเครือข่าย จำนวน ๘๑ แห่ง ๆ ละ ๒ คน จำนวน ๑๖๒ คน นักวิชาการบุคลากรทางการศึกษาและผู้บริหารจาก สนง.กกต. จำนวน ๓๒ คน รวมจำนวนทั้งสิ้น ๑๙๔ คน จำนวน ๑ ครั้ง ระยะเวลา ๓ วัน ๒คืน	๑,๙๕๐,๐๐๐	-	๑,๙๕๐,๐๐๐
	กิจกรรมย่อยที่ ๒ การขับเคลื่อนกิจกรรมการสร้างพลเมืองคุณภาพในมหาวิทยาลัย โดยจัดสรรงบประมาณให้ สนง.กกต.จว. ดำเนินกิจกรรมร่วมกับมหาวิทยาลัยในพื้นที่ จำนวน ๘๑ แห่ง ๆ ละ ๓๐,๐๐๐ บาท	-	๒,๔๓๐,๐๐๐	๒,๔๓๐,๐๐๐
	<u>กิจกรรมรองที่ ๓</u> ให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการสร้างพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยแก่นักศึกษาวิชาทหาร	**๑,๓๗๔,๐๐๐**	**-**	**๑,๓๗๔,๐๐๐**
	กิจกรรมย่อยที่ ๑ อบรมหลักสูตรพลเมืองคุณภาพในคู่มือนักศึกษาวิชาทหาร กลุ่มเป้าหมาย วิทยากร ภายนอกและภายใน ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่โครงการ สนง.กกต. จำนวน ๑๔ คน ครูฝึกนักศึกษาวิชาทหาร	๙๙๙,๐๐๐	-	๙๙๙,๐๐๐

ที่	โครงการ/กิจกรรม	งบประมาณดำเนินการ		รวมงบประมาณ
		ส่วนกลาง	ส่วนจังหวัด	
	(ศูนย์การฝึก/หน่วยฝึก/ศูนย์ฝึกย่อยส่วนกลาง/โรงเรียนรักษาดินแดน ศูนย์การกำลังสำรอง จำนวน ๑๐๐ นาย จำนวน ๒ รุ่น ระยะเวลา ๓ วัน ๒ คืนต่อครั้ง **กิจกรรมย่อยที่ ๒** ผลิตสื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการสร้างพลเมืองคุณภาพแก่นักศึกษาวิชาทหาร	๓๗๕,๐๐๐	-	๓๗๕,๐๐๐
	<u>กิจกรรมรองที่ ๔</u> ผลิตสื่อมัลติมีเดียเผยแพร่ความรู้เพื่อสร้างพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	**๔๕๐,๐๐๐**	**-**	**๔๕๐,๐๐๐**
๔	**โครงการพัฒนานวัตกรรมสื่อสารและให้บริการข่าวสารด้านการขับเคลื่อนวิถีประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข** **<u>กิจกรรมหลัก</u>** จัดทำนวัตกรรมสื่อสารและให้บริการข่าวสารด้านการขับเคลื่อนวิถีประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	**(๔๐๐,๐๐๐)**	**(-)**	**(๔๐๐,๐๐๐)**
	กิจกรรมรองที่ ๑ พัฒนาระบบแอปพลิเคชัน Civic Education บนโทรศัพท์สมาร์ทโฟน โดยจัดทำสื่อวีดิโอ (Video Viewer) บนแอปพลิเคชัน Civic Education จำนวน ๒ เรื่อง	**๔๐๐,๐๐๐**	**-**	**๔๐๐,๐๐๐**
	โครงการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ จำนวน ๔ โครงการ	**๑๓,๑๓๙,๐๐๐**	**๑๐,๘๐๐,๐๐๐**	**๒๓,๙๓๙,๐๐๐**

**ข้อมูล ณ วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๖๕

โครงการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ สำนักส่งเสริมความเป็นพลเมือง

(งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖)

ที่	โครงการ/กิจกรรม	งบประมาณดำเนินการ		รวมงบประมาณ
		ส่วนกลาง	ส่วนจังหวัด	
๑	**โครงการส่งเสริมความรู้ให้ภาคประชาชนเข้ามามีบทบาทสำคัญในการจัดการเลือกตั้งด้วยตนเองทุกระดับ**	**(๑,๑๕๐,๐๐๐)**	**(-)**	**(๑,๑๕๐,๐๐๐)**
	<u>กิจกรรมที่ ๖</u> ผลิตสื่อวีดิทัศน์อินโฟกราฟฟิกและภาษามือให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง ส.ส. จำนวน ๓ ตอน	**๕๐๐,๐๐๐**		**๕๐๐,๐๐๐**
	<u>กิจกรรมที่ ๗</u> ผลิตคู่มือประชาชนรณรงค์การเลือกตั้ง ส.ส. (อักษรเบลล์) จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม ๆ ละ ๔๕๐ บาท	**๔๕๐,๐๐๐**	**-**	**๔๕๐,๐๐๐**
	<u>กิจกรรมที่ ๘</u> ผลิตคู่มือประชาชนให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง ส.ส. จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม ๆ ละ ๒๐ บาท	**๒๐๐,๐๐๐**	**-**	**๒๐๐,๐๐๐**
	โครงการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ จำนวน ๑ โครงการ	**๑,๑๕๐,๐๐๐**	**-**	**๑,๑๕๐,๐๐๐**

**ข้อมูล ณ วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๖๕

โครงการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ สำนักพัฒนาเครือข่ายการเลือกตั้ง

ที่	โครงการ/กิจกรรม	งบประมาณดำเนินการ		รวมงบประมาณ
		ส่วนกลาง	ส่วนจังหวัด	
๑	**โครงการพลเมืองศึกษา (Civic Education)** **กิจกรรมหลัก เสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพ**	**(๓,๖๗๖,๙๐๐)**	**(-)**	**(๓,๖๗๖,๙๐๐)**
	<u>กิจกรรมรองที่ ๑</u> ประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรพลเมืองคุณภาพและสื่อเรียนรู้	๑๐๘,๐๐๐	-	๑๐๘,๐๐๐
	<u>กิจกรรมรองที่ ๒</u> สัมมนาเพิ่มประสิทธิภาพวิทยากรหลักสูตรพลเมืองคุณภาพ	๓,๕๖๘,๙๐๐	-	๓,๕๖๘,๙๐๐
๒	**โครงการสร้างจิตสำนึกพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย** **กิจกรรมหลัก เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข**	**(๒,๕๙๓,๐๐๐)**	**(๑๙,๙๕๘,๐๐๐)**	**(๒๒,๕๕๑,๐๐๐)**
	<u>กิจกรรมรอง</u> เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	๒,๕๙๓,๐๐๐	๑๙,๙๕๘,๐๐๐	๒๒,๕๕๑,๐๐๐
๓	**โครงการเสริมสร้างเครือข่ายดำเนินการตามค่านิยม และวัฒนธรรมการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข** **กิจกรรมหลัก เครือข่ายรณรงค์ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข**	**(๔,๐๘๓,๒๐๐)**	**(-)**	**(๔,๐๘๓,๒๐๐)**
	<u>กิจกรรมรองที่ ๑</u> อบรมเสริมความรู้ให้แก่เครือข่ายดีเจ	๓,๘๔๗,๗๐๐	-	๓,๘๔๗,๗๐๐
	<u>กิจกรรมรองที่ ๒</u> ดีเจประชาธิปไตยเผยแพร่ความรู้พลเมืองคุณภาพ	๒๓๕,๕๐๐	-	๒๓๕,๕๐๐
๔	**โครงการศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยตำบล (ศส.ปชต.)** **กิจกรรมหลัก เสริมสร้างความเข้มแข็งพัฒนา ศส.ปชต.**	**(๔,๒๒๒,๔๐๐)**	**(๔๙,๙๐๐,๐๐๐)**	**(๕๔,๑๒๒,๔๐๐)**
	<u>กิจกรรมรองที่ ๑</u> ประชุมชี้แจงแนวทางการขับเคลื่อนกิจกรรมเสริมสร้างประชาธิปไตยระดับจังหวัดแก่ ศส.ปชต.	๓,๗๕๘,๕๐๐	๗,๕๑๗,๐๐๐	๑๑,๒๗๕,๕๐๐
	<u>กิจกรรมรองที่ ๒</u> เสริมสร้างความรู้ประชาธิปไตยระดับตำบล	๔๖๓,๙๐๐	๔๒,๓๘๓,๐๐๐	๔๒,๘๔๖,๙๐๐
	โครงการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ จำนวน ๔ โครงการ	**๑๔,๕๗๕,๕๐๐**	**๖๙,๘๕๘,๐๐๐**	**๘๔,๔๓๓,๕๐๐**

**ข้อมูล ณ วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๖๕

.....

บทที่ ๔
แนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

จากการที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ส่งเสริมสนับสนุนการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ในช่วงเวลาที่ผ่านมา และการกำหนดยุทธศาสตร์ เพื่อทบทวน ต่อยอด และขยายผล โดยการบูรณาการความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและหน่วยงานภาคีเครือข่าย จึงได้กำหนดแผนแม่บท ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) โดยมีแนวทางในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของงานการมีส่วนร่วม ดังนี้

๔.๑ แนวทางความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยราชภัฏ

๔.๑.๑ จัดการเรียนการสอนรายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็งเป็นวิชาศึกษาทั่วไป (General Education : GE) หรือบูรณาการกับรายวิชาศึกษาทั่วไปอื่น ๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

๔.๑.๒ จัดการเรียนการสอนรายวิชาพลเมืองคุณภาพ โดยใช้แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และคู่มือการสอนรายวิชาศึกษาทั่วไป (General Education : GE) วิชาพลเมืองคุณภาพ (Quality Citizen) เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยในสังกัด

ซึ่งกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา ได้มีหนังสือแจ้งอธิการบดี สถาบันอุดมศึกษาเพื่อถือปฏิบัติตามข้อตกลงความร่วมมือดังกล่าวข้างต้น และนำคู่มือการสอนรายวิชาศึกษาทั่วไป (General Education : GE) วิชาพลเมืองคุณภาพ (Quality Citizen) ไปเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หรือใช้เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เรียบร้อยแล้ว

๔.๒ แนวทางการผลักดันหลักสูตร ๔ ช่วงวัย และการขยายผลการให้ความรู้เพื่อสร้างพลเมืองคุณภาพสู่สภานักเรียน

คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ตระหนักถึงสภาพปัญหาด้านสังคมและการเมืองการปกครองในปัจจุบันว่า ส่วนหนึ่งที่ถือเป็นสาเหตุสำคัญที่จำเป็นต้องแก้ไขโดยเร่งด่วน คือ การที่เด็กและเยาวชน ขาดการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ อย่างมีวิจารณญาณ จึงก่อให้เกิดความเข้าใจส่งผลไปสู่ความเชื่อหรือความสำคัญผิดในการดำรงตนในครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

จากเหตุดังกล่าวในข้างต้น คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงให้ความสำคัญต่อกระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขให้กับเด็กและเยาวชนทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา ซึ่งนอกจากแนวคิดในการสร้างความรู้ความเข้าใจแล้วยังรวมถึงการขยายผลการให้ความรู้เพื่อสร้างให้เด็กและเยาวชนมีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองคุณภาพด้วย

สำหรับแนวทางการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และการขยายผลการให้ความรู้เพื่อสร้างพลเมืองคุณภาพ ให้แก่เด็กและเยาวชนในสถานศึกษา ได้ดำเนินการผ่านโครงการ/กิจกรรม ดังนี้

๔.๒.๑ โครงการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)

เป็นการบูรณาการความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง กับคณะอนุกรรมาธิการการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อพัฒนาหลักสูตร Civic Education สำหรับ ๔ ช่วงวัย ประกอบด้วย ช่วงวัยอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย และจัดทำคู่มือสำหรับครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้เอื้ออำนวยกระบวนการตามหลักสูตรดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนในสถานศึกษาได้มีความรู้ความเข้าใจ เกิดความเชื่อมั่นศรัทธาและมีส่วนร่วมอย่างถูกต้องต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยวางแผนดำเนินการเผยแพร่ความรู้และสร้างภูมิคุ้มกันเกี่ยวกับแนวคิดประชาธิปไตยให้แก่เด็กและเยาวชน

๔.๒.๒ โครงการเผยแพร่อุดมการณ์และค่านิยมประชาธิปไตย ด้วยการแสดงแบบอย่างที่ดี (archetype)

กิจกรรมเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองและการมีส่วนร่วมพัฒนาประชาธิปไตยแก่สภานักเรียน เป็นการบูรณาการความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อเผยแพร่ความรู้ผ่านกลุ่มสภานักเรียน เพื่อให้เยาวชนในสถานศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมและขยายผลไปยังเพื่อนนักเรียนในสถานศึกษา ครอบครัว และชุมชนต่อไป โดยลักษณะการดำเนินกิจกรรมเป็นการนำกระบวนการ Active Learning เข้ามาเป็นการเสริมสร้างการเรียนรู้ให้แก่เด็กและเยาวชน ซึ่งเมื่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและกรุงเทพมหานครได้ใช้กระบวนการให้ความรู้ผ่านการอบรมแบบการมีส่วนร่วมแล้ว สถานศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมจะร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและกรุงเทพมหานคร ในการคิดกิจกรรมและดำเนินกิจกรรมในสถานศึกษาหรือชุมชน ถือเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำและได้ใช้กระบวนการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เขาได้กระทำลงไป โดยผู้เรียนจะถูกเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ (Receive) ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ (Co-Creators)

๔.๓ แนวทางขยายผลการให้ความรู้เพื่อสร้างพลเมืองคุณภาพผ่านกิจกรรมค่ายนักศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้วางแผนการดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองและการมีส่วนร่วมพัฒนาประชาธิปไตยแก่มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยบูรณาการความร่วมมือกับสถาบันพระปกเกล้า และมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน ๓๘ แห่ง ทั่วประเทศ เพื่อร่วมดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับความเป็นพลเมือง ในการดำเนินกิจกรรมได้ร่วมกันวางแผนการดำเนินกิจกรรม การสนับสนุนสื่อในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งการสนับสนุนวิทยากรอบรมให้ความรู้แก่นักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ทั้งนี้ สถาบันพระปกเกล้าให้การสนับสนุนวิทยากรในพื้นที่จากศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่จำนวน ๕๖ จังหวัด ทั่วประเทศ ร่วมกับวิทยากรจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เพื่ออบรมให้ความรู้ สร้างประสบการณ์ และเสริมสร้างทักษะกระบวนการถ่ายทอดความรู้แก่นักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยนำร่องจากนักศึกษาคณะครุศาสตร์ จำนวน ๒๐ คน

การอบรมให้ความรู้แก่นักศึกษา เพื่อเป็น “วิทยากรแกนนำส่งเสริมความเป็นพลเมือง” หลังจากผ่านการอบรมถ่ายทอดความรู้แล้ว นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ จะต้องดำเนินกิจกรรมต่อยอดขยายผลโดยจัดทำค่ายในมหาวิทยาลัย เพื่อวางแผนการให้ความรู้แก่นักเรียนในระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษาในพื้นที่ใกล้เคียงต่อไป โดยในการจัดทำค่ายนั้นนักศึกษาจะต้องกำหนดกลุ่มเป้าหมาย ออกแบบกิจกรรม จัดทำสื่อ วางแผนรูปแบบการถ่ายทอดความรู้ และประเมินผลการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้กำหนดให้นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ๑ แห่ง ขยายผลต่อนักเรียนระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษาในพื้นที่เพิ่ม จำนวน ๓ แห่ง ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ คาดว่าจะสามารถสร้างวิทยากรแกนนำส่งเสริมความเป็นพลเมืองในมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน ๗๖๐ คน และขยายผลในสถานศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา จำนวน ๑๑๔ แห่ง ๆ ละ ๑๕๐ คน รวม ๕,๗๐๐ คน

๔.๔ การปรับปรุงโครงสร้างศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ดำเนินการยกร่างแก้ไขระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย เพื่อเปิดโอกาสให้หน่วยงานพันธมิตรตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือเข้ามามีบทบาทหน้าที่ร่วมกันในการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยปรับปรุงโครงสร้างคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย จากเดิมที่ระบุเพียงเป็นผู้แทนจากประชาชนในหมู่บ้านในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย เป็นผู้แทนจากกรรมการหมู่บ้าน ผู้แทนจากกรรมการพัฒนาสตรีประจำหมู่บ้าน ผู้แทนจากอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และผู้แทนจากสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ หน่วยงานละ ๑ คน ร่วมเป็นกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยโดยตำแหน่ง ซึ่งจะส่งผลดีต่อการขยายเครือข่ายการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น และเป็นการบูรณาการงานส่งเสริมประชาธิปไตยในพื้นที่ โดยอาศัยอาสาสมัครหน่วยงานของรัฐที่มีศักยภาพร่วมขับเคลื่อนกิจกรรมหรือสอดแทรกความรู้ในกิจกรรมตามภารกิจของอาสาสมัคร

การสร้างกลไกการขับเคลื่อนกิจกรรมในเชิงนโยบาย โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการขับเคลื่อนศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย ซึ่งมีที่มาจากผู้แทนส่วนราชการระดับกรม เช่น กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมการพัฒนาชุมชน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กรมกิจการผู้สูงอายุ และสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ร่วมเป็นคณะกรรมการ

ทั้งนี้ ร่างระเบียบดังกล่าว ได้กำหนดให้มีการประเมินมาตรฐานศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยเพื่อประกอบการวางแผนพัฒนาศักยภาพศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย และเป็นข้อมูลประกอบการกำหนดนโยบายส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ตลอดจนส่งเสริมให้ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยบริหารจัดการภารกิจโดยใช้รูปแบบการประชุมหารืออย่างต่อเนื่องเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมาย

๔.๕ การสร้างวิทยากรประชาธิปไตยประจำตำบล

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรพลเมืองคุณภาพเป็นหลักสูตรแกนกลางในการอบรมวิทยากรให้ความรู้เพื่อสร้างพลเมืองคุณภาพ โดยเริ่มต้นจากวิทยากรหลักหน่วยงานภาครัฐตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ และขยายผลต่อวิทยากรขยายผลหน่วยงานของรัฐ รวมจำนวนทั้งสิ้น ๑,๖๐๐ คน และในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ เพื่อให้วิทยากรประชาธิปไตยซึ่งเป็นผู้แทนหน่วยงานภาครัฐสามารถทำงานร่วมกับวิทยากรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีแนวทางการถ่ายทอดความรู้ไปในทิศทางเดียวกัน จึงได้จัดให้มีการสัมมนาเชิงปฏิบัติการวิทยากรหลักสูตรพลเมืองคุณภาพ เพื่อพัฒนาศักยภาพและมอบภารกิจให้ดำเนินการสร้าง **วิทยากรตัวคูณ (Multiplier)** ระดับตำบลจากตัวแทนภาคประชาชน ภายใต้ชื่อ “วิทยากรประชาธิปไตยตำบล” (วปต.) ทำหน้าที่จัดอบรมส่งเสริมความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการเลือกตั้งไปสู่ประชาชนกลุ่มต่าง ๆ อย่างทั่วถึง

จากการที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขโดยร่วมมือกับ ๕ หน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีหน้าที่กำกับดูแล และสนับสนุนการขับเคลื่อนกิจกรรมของ

กลุ่มองค์กรเครือข่ายพลเมืองในพื้นที่ จึงหวังว่าวิทยากรประชาธิปไตยจะนำความรู้ที่ได้รับไปขยายผลต่อกับกลุ่มอาสาสมัคร เช่น กรรมการหมู่บ้าน (กม.) กรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ผู้นำท้องถิ่น และสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อาสาสมัครแกนนำประชาธิปไตย (อสปช.) ซึ่งเป็นกลุ่มแกนนำในการส่งเสริมวิถีชีวิตประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาชน

๔.๖ การพัฒนาศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยเป็น “ศูนย์เรียนรู้วิถีประชาธิปไตยตำบล”

ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นศูนย์ในการทำกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในตำบล แต่การจะพัฒนาศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยให้มีความเข้มแข็ง ต่อเนื่อง ยั่งยืน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาศักยภาพทั้งด้านบุคลากร สถานที่ และการบริหารจัดการ จึงเป็นที่มาของการพัฒนาต่อยอด เพื่อให้ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย เป็น “ศูนย์เรียนรู้วิถีประชาธิปไตย” นั่นคือ เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ของวิทยากร ชาวบ้าน และสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตประชาธิปไตย และสร้างพลเมืองคุณภาพ โดยมุ่งหวังให้ทุกครัวเรือนดำเนินชีวิตตามหลักประชาธิปไตยและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อยกระดับให้หมู่บ้านรณรงค์ไม่ขายเสียง เป็นหมู่บ้านพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย โดยมีวิทยากรประชาธิปไตย ซึ่งเป็นกรรมการของ ศส.ปชต. เป็นกลไกการดำเนินงานในการถ่ายทอดความรู้ผ่านการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยที่ดำเนินการโดยคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย หรือการจัดกิจกรรมสอดแทรกความรู้ประชาธิปไตยในภารกิจของอาสาสมัครหน่วยงานพันธมิตร

องค์ประกอบในการพัฒนาศูนย์เรียนรู้วิถีประชาธิปไตย

๑) สร้างองค์ความรู้ ชุดความรู้ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตยและการเลือกตั้ง

๒) มีวิทยากรประชาธิปไตย ประจำศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย

๓) มีกระบวนการเรียนรู้ หรือสถานีเรียนรู้

๔) มีการจัดกิจกรรมและสร้างการเรียนรู้ รูปแบบเวทีประชาธิปไตยชุมชน

๕) มีเครือข่ายสังคมออนไลน์วิถีประชาธิปไตย

รูปแบบการจัดของศูนย์เรียนรู้วิถีประชาธิปไตย เช่น

๑) การประชุมวางแผนงานการขับเคลื่อนกิจกรรมส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย

๒) การจัดเสวนาหรืออภิปราย เปิดเวทีพูดคุย วิพากษ์วิจารณ์

๓) การถ่ายทอดความรู้แบบชาวบ้านสอนชาวบ้าน

๔) การจัดมุมความรู้ หรือสถานีเรียนรู้ตามกรอบเนื้อหาหลัก

๕) การสื่อสารด้วยอินเตอร์เน็ต

แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่ายพันธมิตร

๑) บูรณาการแผนงาน โครงการ กิจกรรม

๒) สนับสนุนให้เป็นวิทยากรกระบวนการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตย

๓) สนับสนุนให้เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (กปน.)

๔) สนับสนุนให้เป็นอาสาสมัครสังเกตการณ์การเลือกตั้ง

๕) สนับสนุนให้เป็นสมาชิกศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย

การพัฒนาศูนย์เรียนรู้วิถีประชาธิปไตยตำบล ในระยะแรกจะได้ดำเนินการเพิ่มศักยภาพของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย โดยกำหนดให้จัดประชุมหารือ และจัดทำแผนการทำงานร่วมกัน อย่างน้อย ๓ - ๔ ครั้ง ต่อปี โดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งสนับสนุนงบประมาณในการบริหารจัดการประชุม ซึ่งจะทำให้ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย มีความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องมากยิ่งขึ้น ไม่เฉพาะในช่วงที่มีการเลือกตั้งเท่านั้น นอกจากนี้ ได้จัดให้มีการประเมินความเข้มแข็งของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยอย่างเป็นระบบร่วมกับองค์กรชุมชนอื่น เพื่อวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง และแนวทางการขยายความร่วมมือกับเครือข่ายองค์กรอื่น

๔.๗ การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อสร้างพลเมืองคุณภาพและสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยความร่วมมือเชิงนโยบายกับกระทรวงหลักที่เกี่ยวข้อง (รายละเอียดตามภาคผนวก ข) ดังนี้

๔.๗.๑ กระทรวงมหาดไทย

๑) กำหนดเป็นนโยบายในการสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แก่คณะกรรมการพัฒนาสตรีทุกระดับ คณะกรรมการหมู่บ้าน และคณะกรรมการชุมชน

๒) ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอ ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จัดอบรมบุคลากรของส่วนราชการในภูมิภาคที่สนใจเป็นวิทยากรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อเป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมสร้างพลเมืองคุณภาพ

๓) สนับสนุนให้คณะกรรมการพัฒนาสตรีทุกระดับ คณะกรรมการหมู่บ้าน และคณะกรรมการชุมชน ร่วมเป็นกรรมการและสมาชิกของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.)

๔) ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดแนวทางในการพัฒนาประชาธิปไตยร่วมกับศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.)

๕) จัดฝึกอบรมแก่บุคลากรของกระทรวงมหาดไทยที่สนใจเป็นวิทยากรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๖) จัดทำแผนความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) เป็นแผนต่อเนื่องระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

๔.๗.๒ กระทรวงสาธารณสุข

๑) กำหนดเป็นนโยบายในการสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แก่เครือข่ายอาสาสมครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)

๒) ให้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จัดอบรมแก่บุคลากรที่สนใจเป็นวิทยากรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อเป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมสร้างพลเมืองคุณภาพ

๓) สนับสนุนให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เข้าร่วมเป็นกรรมการในศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.)

๔) จัดฝึกอบรมแก่บุคลากรของกระทรวงสาธารณสุขที่สนใจเป็นวิทยากรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๕) จัดทำแผนความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) เป็นแผนต่อเนื่องระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

๔.๗.๓ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

๑) กำหนดเป็นนโยบายในการสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๒) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง กับสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่ง เพื่อนำแนวทางการสร้างพลเมืองคุณภาพและการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและจัดทำกิจกรรมสำหรับนิสิต นักศึกษา ให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละสถาบัน

๓) จัดทำคู่มือการสอนรายวิชาศึกษาทั่วไป (General Education) วิชาพลเมืองคุณภาพ ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษา

๔) จัดฝึกอบรมแก่อาจารย์และบุคลากรที่สนใจเป็นวิทยากรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๕) ส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยราชภัฏ ทั้ง ๓๘ แห่ง จัดการเรียนการสอนหลักสูตรวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง เป็นวิชาศึกษาทั่วไป (General Education) หรือบูรณาการร่วมกับรายวิชาศึกษาทั่วไปอื่น ๆ

๖) สนับสนุนการให้สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง เช่น เป็นผู้สังเกตการณ์เลือกตั้งหรือเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

๗) จัดทำแผนความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) เป็นแผนต่อเนื่องระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐)

๔.๗.๔ กระทรวงศึกษาธิการ

๑) กำหนดเป็นนโยบายในการสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๒) ร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่นักเรียนแต่ละช่วงชั้นในสถานศึกษาทุกแห่ง

๓) จัดฝึกอบรมแก่ครูและบุคลากรที่สนใจเป็นวิทยากรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๔) จัดอบรมแก่สมาชิกสภานักเรียนให้เป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

๕) บรรจุหลักสูตรวิชาพิเศษลูกเสืออาสา กกต. ไว้ในข้อบังคับหลักสูตรวิชาพิเศษลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

๖) ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จัดฝึกอบรมแก่บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) เพื่อดำเนินการขับเคลื่อนศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.)

๗) จัดทำแผนความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) เป็นแผนต่อเนื่องระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

๔.๗.๕ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

๑) กำหนดเป็นนโยบายในการสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพ และสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๒) ให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) สนับสนุนในการจัดกิจกรรมร่วมกับเครือข่ายผู้สูงอายุ สภาเด็ก และอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.)

๓) จัดอบรมแก่บุคลากรที่สนใจจะเป็นวิทยากรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๔) จัดทำแผนความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) เป็นแผนต่อเนื่องระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

ทั้งนี้ ทั้ง ๕ กระทรวง จะร่วมมือสนับสนุนให้การสร้างพลเมืองคุณภาพและการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข**ยกระดับเป็นวาระแห่งชาติ**

.....

บทที่ ๕
การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข : เป้าหมายสู่ความยั่งยืน

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข นอกจากเป็นการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว เป้าหมายสุดท้ายที่เป็นความยั่งยืนของประเทศชาติและสังคมโดยรวม คือ การสร้างพลเมืองคุณภาพภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งหากจะให้ประสบความสำเร็จอย่างแท้จริงจะต้องดำเนินงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยขยายผลจากแนวทางที่ได้ดำเนินการมาแล้ว คือ

๑. การบูรณาการความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งกับหน่วยงานต่าง ๆ อย่างจริงจัง และในขอบเขตที่กว้างขวางขึ้น เพื่อร่วมกันผลักดันให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและยกระดับเป็นวาระแห่งชาติ

๒. การปลูกฝังเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยกระบวนการ Socialization โดยเฉพาะแก่กลุ่มเป้าหมายหลักที่สำคัญ คือ เด็ก / นักเรียน / เยาวชน / นิสิต - นักศึกษา ในสถานศึกษา ด้วยการจัดหลักสูตรที่เหมาะสมและกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสในการมีส่วนร่วม ส่วนเป้าหมาย ประชาชนทั่วไปด้วยการส่งเสริมการเรียนรู้วิถีประชาธิปไตยในชีวิตประจำวัน

๓. การเสริมสร้างความเข้มแข็ง (Capacity Building) แก่องค์กรเครือข่ายภาคประชาชนคือ ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) ให้เป็นศูนย์กลางขับเคลื่อนและบูรณาการการทำงานกับทุกภาคส่วนในระดับพื้นที่เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และยกระดับ ศส.ปชต. สู่การเป็นศูนย์เรียนรู้ประชาธิปไตยระดับตำบล

๔. การขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ โดยนำบันทึกข้อตกลงต่าง ๆ ที่ร่วมลงนามไว้แล้วระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประธานกรรมการการเลือกตั้งกับหน่วยงานต่าง ๆ แปลงเป็นแผนปฏิบัติการประจำปี (Action Plan) และแผนแม่บท (Master Plan) ทุกระยะ ๕ ปี

๕. การบูรณาการความร่วมมือในระดับจังหวัดระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและกรุงเทพมหานคร กับภาคีเครือข่ายในส่วนภูมิภาค เช่น ศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง มหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ในพื้นที่ เครือข่ายองค์กรชุมชน ภาคประชาชน และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันสนับสนุนการขับเคลื่อนของ ศส.ปชต.

๖. สำหรับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ควรมีการพิจารณาเสริมสร้างบทบาทของสถาบันวิทยาการพรรคการเมืองและการเลือกตั้งให้สามารถทำหน้าที่เป็นสถาบันให้การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองคุณภาพ (Civic Education Institution) เหมือนเช่นที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในหลายประเทศได้ดำเนินการประสบความสำเร็จมาแล้ว

.....

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก :
รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง การส่งเสริมความรู้ทางการเมือง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ของคณะกรรมาธิการการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา

สง.ลธ.
เลขรับ ๖๐๑
๑๘ พ.ค. ๒๕๖๕
๑๔.๓๐ น.
สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
เลขที่ 9743
วันที่ ๑๘ พ.ค. ๒๕๖๕
เวลา 13:30 น.

ที่ นร ๐๕๐๓/ว ๒๓๗

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๕

สำนักเลขาธิการ
เลขรับ 512
วันที่ 19 พ.ค. 2565
09.22 น.

เรื่อง ผลการพิจารณารายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง การส่งเสริมความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ของคณะกรรมาธิการการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๓/๓๗๔๖ ลงวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกระทรวงศึกษาธิการ ด่วนที่สุด ที่ ศธ ๐๔๐๑๐/๗๓๘ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๕ และเอกสารประกอบ

ตามที่แจ้งว่าได้ส่งผลการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเกี่ยวกับรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง การส่งเสริมความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ของคณะกรรมาธิการการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา ไปเพื่อกระทรวงศึกษาธิการทราบแล้ว นั้น

กระทรวงศึกษาธิการได้เสนอผลการพิจารณารายงานการพิจารณาศึกษาในเรื่องดังกล่าวไปเพื่อดำเนินการ ความละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๕ รับทราบผลการพิจารณารายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง การส่งเสริมความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ของคณะกรรมาธิการการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา ตามที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอและแจ้งให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาทราบต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ ทั้งนี้ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้แจ้งให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาทราบแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวอลิสา มาพมงคล)
ผู้อำนวยการกองนิติธรรม ปฏิบัติราชการแทน
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

-ทราบ
- มอบ รอง ลธ. ที่กำกับกลุ่มภารกิจงานสื่อสารสังคม

(นายแสวง บุญมี)
เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง
๒๕ พ.ค. ๒๕๖๕

-ทราบ
- มอบ สพด., สสพ. ศึกษาและดำเนินการที่เกี่ยวข้อง

(นายวีระ ยี่แพร)
รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง
๑๙ พ.ค. ๒๕๖๕

กองนิติธรรม
โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๑๓๖๒ (ภายใน)
โทรสาร ๐๒๒๙๐ ๙๐๕๘ (แจ้งล่วงหน้า)
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ : saraban@soc.go.th

ด่วนที่สุด

ที่ ศธ ๐๔๐๑๐/๗๓๔

กระทรวงศึกษาธิการ
กทม. ๑๐๓๐๐

๑๕ มีนาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ผลการพิจารณารายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง การส่งเสริมความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ของคณะกรรมาธิการการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๓/๓๘๔๕๔ ลงวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือรองนายกรัฐมนตรีเห็นชอบให้เสนอคณะรัฐมนตรี
๒. รายงานผลการพิจารณารายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง การส่งเสริมความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของคณะกรรมาธิการการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา
๓. สำเนาหนังสือกระทรวงกลาโหม ด่วนมาก ที่ กห ๐๒๐๗/๒๑๖ ลงวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๖๕
๔. สำเนาหนังสือสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ นร ๐๑๐๗/๕๒๓ ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๖๕
๕. สำเนาหนังสือกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ด่วนที่สุด ที่ อว ๐๒๐๕๕/๒๐๑๔ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๕
๖. สำเนาหนังสือกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ด่วนมาก ที่ พม ๐๓๐๒/๑๓๓๙ ลงวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕
๗. สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๘๑๐.๗/๒๐๗๕ ลงวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕
๘. สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ลต ๐๐๑๗/๑๑๕๖ ลงวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๕

ตามหนังสือที่อ้างถึง รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) มีคำสั่งให้กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานหลักรับรายงานพร้อมทั้งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมาธิการการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา เรื่อง การส่งเสริมความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ของคณะกรรมาธิการการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา ไปพิจารณาร่วมกับกระทรวงกลาโหม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงมหาดไทย กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณาศึกษาแนวทางและความเหมาะสมของรายงานพร้อมทั้งข้อสังเกต และสรุปผลการพิจารณาหรือผลการดำเนินการที่เกี่ยวข้องเสนอสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประสานงานและพิจารณาร่วมกับกระทรวงกลาโหม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงมหาดไทย กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว พร้อมจัดทำรายงานผลการพิจารณารายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง การส่งเสริมความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น

/ประมุข...

ประมุข ของคณะกรรมาธิการการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒ (QR CODE ท้ายหนังสือนี้) โดยผลสรุปในภาพรวมเห็นชอบในหลักการตามข้อสังเกตและข้อเสนอแนะฯ ของรายงานของคณะกรรมาธิการการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา ในการส่งเสริมความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้สอดคล้องและเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ แผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง และทิศทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐ ทั้งนี้ มีข้อสังเกตเกี่ยวกับแนวทางและความเหมาะสม พร้อมให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ดังนี้

๑. กรณีการส่งเสริมความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นแนวทางการพัฒนาซึ่งมีความสอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองและด้านการศึกษา ประกอบกับคณะรัฐมนตรีมีมติให้ความเห็นชอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๖๑ ได้กำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์ของคนไทยเพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งยึดเป็นกรอบสำหรับสร้างคนไทย ๔.๐ เพื่อเป็นผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และพลเมืองที่เข้มแข็งที่สามารถสร้างความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ให้กับประเทศและแข่งขันได้ในเวทีโลก โดยหน่วยงานองค์กรหลักของกระทรวงศึกษาธิการที่เกี่ยวข้องต้องร่วมดำเนินการผลักดันนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่ภาคปฏิบัติให้บังเกิดผล ทั้งนี้ โดยร่วมมือกับกระทรวงและกรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาสังคม เพื่อยกระดับการศึกษาของประเทศให้รองรับต่อการพัฒนาประเทศในปัจจุบัน ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือการทำงานร่วมกันแบบบูรณาการจากหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม

๒. แนวทางการสร้างพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยในบริบทไทย (Civic Education) อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเห็นว่า การสร้างความเข้าใจที่ตรงกันเป็นเรื่องสำคัญอันจะนำไปสู่การกำหนดเป้าหมายของการให้การศึกษาและออกแบบการเรียนรู้ เพื่อสร้างพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย กับทั้งหน่วยงานแต่ละแห่งที่รับผิดชอบได้เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่และสามารถเชื่อมโยงถ่ายทอดองค์ความรู้และคุณค่านิยมความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยในบริบทไทยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้กับประชาชน เด็กและเยาวชน ครอบครัว ชุมชน และสังคมโดยรวม เพื่อให้เกิดความเป็นวิถีประชาธิปไตย ซึมซับเข้ากับการดำรงชีวิตประจำวันของทุกคนในสังคม ผ่านกระบวนการให้การศึกษาทั้งแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งปัจจุบันการให้การศึกษานอกจากการให้ความรู้ในโรงเรียนสถาบันการศึกษา การจัดประชุมอบรมสัมมนาแล้ว ยังสามารถถ่ายทอดผ่านทางสื่อมีเดียหรือสื่อออนไลน์ซึ่งทุกคนสามารถเข้าถึงได้ง่ายและสะดวก ดังนั้น การมี Platform ที่รวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับหลักการประชาธิปไตย สื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย ช่องทางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จะมีส่วนช่วยในการส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกคนเข้าถึงทางการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยในบริบทไทยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขได้เพิ่มมากขึ้น

๓. การผลักดันให้การสร้างพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยเป็น “วจระแห่งชาติ” หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเห็นว่า จากสภาพปัญหาการเมืองการปกครองของไทยประการหนึ่งก็คือ การที่ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ส่งผลให้การเมืองตามระบอบประชาธิปไตยต้องหยุดชะงักในบางช่วงเวลา และไม่เกิดการพัฒนาตามวิถีครรลองของประชาธิปไตย ดังนั้น การสร้างความตระหนักรู้ให้ประชาชนเห็นถึงความสำคัญของการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

/มีความ...

มีความตื่นตัว สนใจ ไม่นิ่งเฉย สามารถตัดสินใจ และมีส่วนร่วมต่อการกำหนดทิศทางทางการเมืองได้ด้วยตนเอง จึงเป็นสิ่งสำคัญในปัจจุบัน รัฐบาลอาจต้องกำหนดเป็นนโยบายที่สำคัญ "วาระแห่งชาติ" เพื่อขับเคลื่อนการให้การศึกษาและสร้างพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย สามารถเกิดผลสัมฤทธิ์ได้ตามวัตถุประสงค์ ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือการทำงานร่วมกันจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและทุกภาคส่วน และจำเป็นต้องมีหน่วยงานที่เป็นศูนย์กลางในการขับเคลื่อนที่สามารถบูรณาการเครือข่ายพลเมืองร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีความพร้อมเป็นศูนย์กลางในการส่งเสริม สนับสนุนภารกิจดังกล่าว ให้เป็นวาระแห่งชาติ และเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

ทั้งนี้ รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) กำกับการบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการได้เห็นชอบให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวตรีนุช เทียนทอง)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
โทร. ๐ ๒๒๘๘ ๕๗๔๐
โทรสาร ๐ ๒๒๘๘ ๕๙๑๙

รายงานผลการพิจารณาฯ

สำเนาถูกต้อง
(นายชาญชัย โชติพานิช)
ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
15 มี.ค. 2565

สำเนาถูกต้อง
(นายภานุมาศ อิติพันธ์นิติกร)

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) โทร. ๐ ๒๒๘๘ ๔๑๕๗

ที่ นร ๐๔๐๓ (กร ๒) / ๓๕๖๔ **วันที่** ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ผลการพิจารณารายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง การส่งเสริมความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ของคณะกรรมาธิการการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ด้วยกระทรวงศึกษาธิการ ได้เสนอเรื่อง ผลการพิจารณารายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง การส่งเสริมความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ของคณะกรรมาธิการการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา มาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา ซึ่งได้พิจารณาแล้วเห็นชอบด้วย จึงเห็นควรให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

(นายวิษณุ เครืองาม)
รองนายกรัฐมนตรี

รายงานผลการพิจารณารายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง การส่งเสริมความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ของคณะกรรมาธิการการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา

ข้อสังเกต/ข้อเสนอแนะ/ผลการพิจารณา/การดำเนินการจากรายงานการพิจารณาศึกษาฯ
๑. กระทรวงกลาโหม
กระทรวงกลาโหมเห็นว่าข้อเสนอแนะของคณะกรรมาธิการฯ เป็นการส่งเสริมความรู้ทางการเมืองและทำให้เกิดความตระหนักถึงความสำคัญของสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ บนพื้นฐานการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งมีความสอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง และเป็นไปตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ ในส่วนของการพิทักษ์รักษา ปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ ตลอดจนสนับสนุนภารกิจของสถาบันพระมหากษัตริย์ ทั้งยังได้ดำเนินกิจกรรมโครงการจิตอาสา “เราทำความดี เพื่อชาติ ศาสน์ กษัตริย์” เพื่อสร้างการตระหนักรู้ เผยแพร่ และปลูกฝังให้ข้าราชการ นักเรียน และประชาชน มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและเห็นความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ ด้วยรูปแบบกิจกรรมการบรรยายขยายผลของวิทยากรจิตอาสา ๙๐๔ ในหัวข้อ “สถาบันพระมหากษัตริย์กับประเทศไทย” รวมถึงมีความพร้อมที่จะสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามนโยบายรัฐบาล และ/หรือ ให้กับส่วนราชการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ
๒. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะของคณะกรรมาธิการฯ ที่รัฐบาลจะกำหนดให้การสร้างพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็น “วาระแห่งชาติ” โดยเน้นการเรียนรู้ถึงความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ อันเป็นสถาบันหลักของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข นอกเหนือไปจากเนื้อหาสาระอื่น ๆ ที่ประมวลรวบรวมได้จากการศึกษา เพื่อให้ส่วนราชการนำไปกำหนดในแผนยุทธศาสตร์และปฏิบัติให้เกิดผล และเห็นด้วยกับแนวทาง ๔ ประการ ได้แก่ ประการที่ ๑ หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบโดยตรง ประกอบด้วย สถาบันพระปกเกล้า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง กระทรวงศึกษาธิการ สถาบันอุดมศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) มีหน้าที่รับผิดชอบร่วมกันในการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ด้านวิถีประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขให้เป็น “กรอบองค์ความรู้” จัดทำหลักสูตรที่ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ หลักการประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หน้าที่พลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย หลักธรรม ศีลธรรมและศาสนา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การรับฟังความคิดเห็นต่าง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ข้อสังเกต/ข้อเสนอแนะ/ผลการพิจารณา/การดำเนินการจากรายงานการพิจารณาศึกษาฯ
การเคารพสิทธิ เสรีภาพและกติกาของสังคม สาระความรู้ด้านกฎหมายในการปกครองบ้านเมือง ประวัติศาสตร์ชาติไทย สิทธิมนุษยชนและสิ่งแวดล้อม ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ความเสมอภาค คุณค่าความเป็นมนุษย์ โดยสามารถวิเคราะห์ได้อย่างมีเหตุผล ประการที่ ๒ ให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ประการที่ ๓ พรรคการเมือง และภาคส่วนอื่น ๆ ของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งพรรคการเมือง ซึ่งมีบทบาทสำคัญตามที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญในการส่งเสริมให้ความรู้กับประชาชน และประการที่ ๔ หน่วยงานที่เป็นหน่วยสมอง (Think Tank) ของรัฐสภาและฟากฝั่งการเมืองโดยตรง เช่น สถาบันพระปกเกล้า และหน่วยงานของรัฐสภาและวุฒิสภา ซึ่งมีบทบาทในการสร้าง Database โดยการรวบรวมกฎหมาย ผลิต พัฒนางานวิจัย และผลงานวิชาการที่จะเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้พัฒนาหลักสูตรและองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาและต่อยอดของสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประการที่ ๑ ซึ่งกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม รับผิดชอบโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๗ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มีหน้าที่และอำนาจ (๒) ส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแลการอุดมศึกษาให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยมีความเป็นอิสระทางวิชาการและการบริหารจัดการ ให้มีการพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ และให้ดำเนินการวิจัยและสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศ ทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และสหวิทยาการ และพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕ การจัดการอุดมศึกษาต้องเป็นไปเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ (๒) พัฒนาบุคคลให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และทักษะที่จำเป็น เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ เข้าใจสังคมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถปรับเปลี่ยน ตนเองเพื่อรองรับสังคมโลกที่จะเปลี่ยนแปลงในอนาคต มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ร่วมกันแก้ปัญหาสังคม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข **<u>การดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง</u>** ๑. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมได้ประกาศแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐ โดยกำหนดกลยุทธ์เสริมสร้างการเป็นพลเมืองของผู้เรียน เป็นกลยุทธ์หนึ่งใน ๒๘ กลยุทธ์ในการขับเคลื่อน คือ “เสริมสร้างการเป็นพลเมืองของผู้เรียน สถาบันอุดมศึกษาจะต้องพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองคุณภาพ ภายใต้การปกครองระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สามารถแสดงศักยภาพที่แท้จริง โดยมุ่งส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนให้มีความพร้อมในทุกด้าน เช่น การปฏิบัติตนตามหลักการพื้นฐานการเป็นพลเมือง มีวิถีชีวิตแบบวิถีประชาธิปไตย และใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต การใช้เหตุผล การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การเคารพสิทธิเสรีภาพ การเคารพกฎหมาย การมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น สังคมและประเทศชาติ การคิดวิเคราะห์ การคิดคำนวณ การเข้าใจตนเอง การมีมนุษยสัมพันธ์ ความสามารถการใช้ทักษะภาษาต่างประเทศ การเข้าใจมิติสัมพันธ์

ข้อสังเกต/ข้อเสนอแนะ/ผลการพิจารณา/การดำเนินการจากรายงานการพิจารณาศึกษาฯ
การเสริมทักษะดนตรี การสร้างสมดุลในการเคลื่อนไหวร่างกาย การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการรู้เท่าทันดิจิทัลเทคโนโลยี รวมถึงส่งเสริมหลักคิดที่ถูกต้องโดยสอดแทรกการปลูกฝังวินัย จริยธรรม คุณธรรม จิตสาธารณะ และสืบสานศิลปวัฒนธรรม” ๒. ประกาศกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เรื่อง กำหนดปรัชญาการอุดมศึกษาไทยและระบบอุดมศึกษาใหม่ด้านการสร้างบัณฑิตและพัฒนากำลังคนการอุดมศึกษาไทย โดยเน้นการมุ่งสร้างบัณฑิตและพัฒนากำลังคนในทุกช่วงวัย (Lifelong Learning) ให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และมีสมรรถนะ (Competency) ที่จำเป็น และรองรับสังคมและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไปอย่างฉับพลัน (Disruption) ทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้เป็นอย่างดี รวมถึงเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน (Competitiveness) ของประเทศในระดับสากล และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน แต่ในขณะเดียวกัน ก็มีความรักและภูมิใจในสถาบัน วัฒนธรรม และประเพณีที่ดีงามของชาติ ทั้งนี้ การสร้างบัณฑิตและพัฒนากำลังคนต้องดำเนินการร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ เช่น ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และชุมชนอย่างใกล้ชิด ประกาศเมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ ๓. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งกำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะในประเด็นโครงสร้างหลักสูตร หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ซึ่งเป็นหมวดวิชาที่เสริมสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ให้มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง เข้าใจ และเห็นคุณค่าของตนเอง ผู้อื่น สังคม ศิลปวัฒนธรรมและธรรมชาติ ใส่ใจต่อความเปลี่ยนแปลงของสรรพสิ่ง พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรม พร้อมให้ความช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ และเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของสังคมไทยและสังคมโลก สถาบันอุดมศึกษาอาจจัดวิชาศึกษาทั่วไปในลักษณะจำแนกเป็นรายวิชาหรือลักษณะบูรณาการใด ๆ ก็ได้ โดยผสมผสานเนื้อหาวิชาที่ครอบคลุมสาระของกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ภาษาและกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์ ในสัดส่วนที่เหมาะสม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป โดยให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า ๓๐ หน่วยกิต ทั้งนี้ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม อยู่ระหว่างการจัดทำร่างกฎกระทรวงเกี่ยวกับมาตรฐานการอุดมศึกษา รวมจำนวน ๕ ฉบับ ประกอบด้วย ๑) ร่างกฎกระทรวงมาตรฐานการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ๒) ร่างกฎกระทรวงมาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา ๓) ร่างกฎกระทรวงมาตรฐานตำแหน่งทางวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา ๔) ร่างกฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานการอุดมศึกษาอื่น และ ๕) ร่างกฎกระทรวงมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ซึ่งร่างกฎกระทรวงทั้ง ๕ ฉบับ ได้ผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี เมื่อ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๔ และอยู่ระหว่างการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา พร้อมกันนี้ ได้จัดทำร่างกฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการอุดมศึกษา อีกจำนวน ๗ ฉบับ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ร่างระเบียบกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. .... และร่างระเบียบกระทรวง

ข้อสังเกต/ข้อเสนอแนะ/ผลการพิจารณา/การดำเนินการจากรายงานการพิจารณาศึกษาฯ
การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. .... ๔. เมื่อวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๔ จัดกิจกรรมร่วมลงนามบันทึกความเข้าใจ (MOU) ความร่วมมือทางวิชาการในการขับเคลื่อนโครงการอาสาพัฒนาการเมืองการเลือกตั้ง และส่งเสริมการมีส่วนร่วมภาคประชาชน โดยการลงนามดังกล่าว เป็นความร่วมมือระหว่าง ๕ หน่วยงาน ประกอบด้วย คณะกรรมาธิการการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชนและการมีส่วนร่วมของประชาชน กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สถาบันพระปกเกล้า สถาบันส่งเสริมประชาธิปไตยเพื่อการต่างประเทศ และเครือข่าย We Watch ๕. อยู่ระหว่างการประสานงานระดับนโยบายระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งกับกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และหารือความร่วมมือการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ผ่านแนวทางการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองคุณภาพ ให้กับนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อผลักดันให้เป็นวาระแห่งชาติ ซึ่งเป็นเป้าประสงค์ในการผลักดันหลักสูตรวิชา “พลเมืองที่เข้มแข็ง” เป็นวิชาศึกษาทั่วไป (General Education : GE) หรือบูรณาการกับรายวิชาศึกษาทั่วไปอื่น ๆ รวมทั้งการส่งเสริม สนับสนุน การจัดกิจกรรมในรูปแบบที่หลากหลายให้กับนิสิต นักศึกษา เพื่อพัฒนาเสริมสร้างคุณลักษณะพลเมืองคุณภาพ เช่น กิจกรรมค่ายอาสาประชาธิปไตย หรือจัดประกวดกิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ประชาธิปไตย นอกจากนี้ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้ร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาพัฒนาการศึกษาแบบเปิด เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผ่าน Thai MOOC ที่เป็นระบบการศึกษาแบบเปิดที่นักเรียน นิสิต นักศึกษาและประชาชนทั่วไปสามารถเข้าเรียนผ่านอินเทอร์เน็ต โดยปัจจุบันมีรายวิชาที่เปิดการเรียนการสอนผ่านระบบดังกล่าว เช่น รายวิชา “ความเป็นพลเมืองโลก Global Citizenship” โดยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ “พลเมืองดิจิทัล Digital Citizenship” โดยมหาวิทยาลัยศิลปากร “การเป็นพลเมือง Citizenship” โดยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นต้น พร้อมทั้งส่งเสริม/สนับสนุนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้กับนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เช่น โครงการค่ายเรียนรู้และเผยแพร่โครงการพระราชดำริ โดยนำหลักคุณธรรม ๔ ประการ จากพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ได้แก่ พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา โครงการค่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้สังคมพหุวัฒนธรรม การจัดงานศิลปวัฒนธรรมอุดมศึกษา และการจัดงานดนตรีไทยอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริม สืบสาน อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและดนตรีไทย ปลูกจิตสำนึกให้เยาวชนเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมและดนตรีไทย

ข้อสังเกต/ข้อเสนอแนะ/ผลการพิจารณา/การดำเนินการจากรายงานการพิจารณาศึกษาฯ
๓. กระทรวงศึกษาธิการ
กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเห็นว่ารายงานการศึกษาดังกล่าวมีความครบถ้วน สมบูรณ์ และเนื้อหาสาระที่ครอบคลุมในทุกประเด็น อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อสังเกตบางประการที่สามารถเรียนรู้เพื่อการพัฒนาระบบการเรียนรู้ สร้างความเข้าใจการเป็นพลเมืองที่ดีตามวิถีประชาธิปไตยที่เหมาะสมในอนาคต และนิยามของคำว่า “พลเมืองที่ดี” ซึ่งเหมือนการติดกระดุมเม็ดแรกให้ถูกต้อง การติดกระดุมที่เหลือจะไม่มีปัญหาที่ตามมา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา คำนึงถึงประเด็นข้อสังเกตดังกล่าวจึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (กนป.) ซึ่งมีนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ อดีตนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ (กนป.) ด้านพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดี เพื่อทำหน้าที่เสนอนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง ผลักดัน ขับเคลื่อน และประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบายและยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ รวมทั้งติดตามและประเมินผลการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ เมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๕๓ ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการ (กนป.) ด้านพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดีได้จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง พ.ศ. ๒๕๕๓ - ๒๕๖๑ ประกอบด้วย ๔ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ๑) การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองสำหรับเด็กและเยาวชน ๒) การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองสำหรับผู้ใหญ่ ครอบครัว และชุมชน ๓) การสร้างพลเมืองในวงกว้างและการสร้างความตระหนักในสังคมโดยใช้สื่อมวลชน และ ๔) การเชื่อมประสานเครือข่ายภาครัฐและเอกชน นำเสนอต่อคณะกรรมการนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (กนป.) เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ เมื่อวันศุกร์ที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกกระทรวงศึกษาธิการ จะได้นำไปดำเนินการสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ผลของการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการ (กนป.) นำไปสู่การจัดทำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยคณะรัฐมนตรีในรัฐบาลของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร ที่มีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ให้ความเห็นชอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๖๑ โดยที่มาตรฐานการศึกษาของชาติ เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์ของคนไทยเพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งยึดเป็นกรอบสำหรับสร้างคนไทย ๔.๐ เพื่อให้ธำรงความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลก ซึ่งหน่วยงานองค์กรหลักของกระทรวงศึกษาธิการที่เกี่ยวข้องต้องร่วมดำเนินการผลักดันนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่ภาคปฏิบัติให้บังเกิดผล เพื่อให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ขึ้นกับผู้เรียนทั้งในระหว่างที่กำลังศึกษาและหลังสำเร็จการศึกษา เป็นผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และพลเมืองที่เข้มแข็ง ซึ่งถือเป็นลักษณะของคนไทย ๔.๐ ที่สามารถสร้างความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ให้กับประเทศ โดยร่วมดำเนินงานกับกระทรวงและกรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดถึงภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคประชาสังคม เพื่อยกระดับการศึกษาของประเทศให้รองรับต่อการพัฒนาประเทศที่แข่งขันได้ในเวทีโลกสำหรับนิยามของพลเมืองที่เข้มแข็งเพื่อสันติสุข ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ คือ เป็นผู้มีความรักชาติ รักท้องถิ่น รู้ถูกผิด มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองไทยและพลโลก มีจิตอาสา มีอุดมการณ์และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชาติ บนหลักการประชาธิปไตย ความยุติธรรม ความเท่าเทียม

ข้อสังเกต/ข้อเสนอแนะ/ผลการพิจารณา/การดำเนินการจากรายงานการพิจารณาศึกษาฯ
เสมอภาค เพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน และการอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและประชาคมโลกอย่างสันติ โดยผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ที่เหมาะสมตามช่วงวัย ที่มีความต่อเนื่อง เชื่อมโยงและสะสมตั้งแต่ระดับการศึกษาปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย/อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ดังนี้ ๑) ระดับปฐมวัย มีพัฒนาการรอบด้านและสมดุล สนใจเรียนรู้และกำกับตัวเองให้ทำสิ่งต่าง ๆ ที่เหมาะสมตามช่วงวัยได้สำเร็จ ๒) ระดับประถมศึกษา สามารถแยกแยะผิดถูก ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ของตน โดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น เป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม มีจิตอาสา รักท้องถิ่นและประเทศ ๓) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เชื่อมั่นในความถูกต้อง ยุติธรรม มีจิตประชาธิปไตย มีสำนึกและภาคภูมิใจในความเป็นคนไทยและพลเมืองอาเซียน ๔) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/อาชีวศึกษา เชื่อมั่นในความถูกต้อง ยุติธรรม มีจิตประชาธิปไตย มีสำนึกและภาคภูมิใจในความเป็นคนไทยและพลเมืองอาเซียน ๕) ระดับอุดมศึกษา กล้าต่อต้านการกระทำในสิ่งที่ผิด ให้คุณค่ากับความรู้ความสามารถ ร่วมมือสร้างสรรค์การพัฒนาที่ยั่งยืน ขจัดความขัดแย้งและสร้างสันติสุขทั้งในสังคมไทยและประชาคมโลก ทั้งนี้ การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ ไปขับเคลื่อนมีกรณีตัวอย่างที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม จากหน่วยงานต้นสังกัดและที่เกี่ยวข้อง เช่น **สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)** นำเสนอโรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ สีลม ซึ่งมีจุดเน้นที่ส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เน้นผลการดำเนินงานที่บรรลุเป้าหมายการจัดการศึกษาระดับมาตรฐานสากล **กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สถ.)** นำเสนอโรงเรียนเทศบาล ๔ (อุดมวิทย์สมใจ) เทศบาลเมืองปราจีนบุรี ซึ่งมีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ธนาคารโรงเรียนเป็นธนาคารจำลอง ที่ดำเนินการโดยนักเรียนในโรงเรียน มีครู อาจารย์ และพนักงานธนาคาร ธ.ก.ส. เป็นที่ปรึกษา มีนักเรียนเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อน ส่งผลให้ผู้เรียนมีบุคลิกภาพที่ดีในการให้บริการ มีความละเอียดรอบคอบ มีความรับผิดชอบ และการวางแผนการทำงาน **กรุงเทพมหานคร (กทม.)** นำเสนอโรงเรียนวัดสุทธิสะอาด สำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร ดำเนินโครงการค่ายวิชาการบูรณาการ (STEM Education) หัวข้อ “ข้าวหลาม” เป็นโครงการที่ส่งเสริมการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ เพื่อเพิ่มผมสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเพิ่มแนวทางในการศึกษาเรียนรู้ของนักเรียน **ตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.)** นำเสนอกรณีตัวอย่างโรงเรียนบ้านแม่กลองคี ตำบลโมโกร อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ประสบความสำเร็จในการบูรณาการหลักสูตรการศึกษาและกิจกรรมจากโครงการตามพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะในการเป็นผู้ประกอบการ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย **(กศน.)** นำเสนอตัวอย่างการจัดการศึกษานอกระบบในลักษณะการศึกษาต่อเนื่องเพื่อสร้างอาชีพสร้างรายได้ให้แก่ผู้เรียน กรณีตัวอย่างศูนย์วงเดือน อาคมสุรทัณฑ์ จังหวัดอุทัยธานี เป็นสถานศึกษาแห่งหนึ่งที่สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้จัดตั้งขึ้น **สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สป.อว.)** นำเสนอกรณีตัวอย่างการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของการศึกษา ผ่านโครงการสร้างบัณฑิตพันธุ์ใหม่และกำลังคนเพื่อตอบโจทย์ภาคการผลิตตามนโยบายการปฏิรูป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ในราชการเท่านั้น ห้ามมิให้นำไปใช้ประโยชน์ในทางมิชอบ ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น

ข้อสังเกต/ข้อเสนอแนะ/ผลการพิจารณา/การดำเนินการจากรายงานการพิจารณาศึกษาฯ
กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการเห็นด้วยกับรายงานการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมาธิการฯ เนื่องจากมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยมีการจัดทำหลักสูตรหรือแนวทางการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองคุณภาพแก่นักเรียน ผ่านการเรียนรู้ในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ปฐมวัย ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา/อาชีวศึกษา แต่การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ก็ยังประสบปัญหาจากปัจจัยต่าง ๆ อาทิเช่น ๑) การไม่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ๒) การขาดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดี ๓) การขาดการให้ความรู้ทางการเมือง (Political Education) ๔) การไม่มีส่วนร่วมทางการเมือง ๕) ความขัดแย้งระหว่างคนรุ่นเก่า/รุ่นใหม่ (Generation Conflict) ๖) การบิดเบือนหลักการประชาธิปไตยเพื่อประโยชน์ทางการเมือง และ ๗) การเน้นการบริหารการเลือกตั้งมากกว่าการให้การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองคุณภาพ (Civic Education) การดำเนินงานเกี่ยวกับการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีการจัดตั้งองค์กรและสร้างเครือข่ายการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ฯ อาทิ การจัดตั้งกองลูกเสืออาสา (กกต.) โดยสอดแทรกกิจกรรมการเรียนรู้วิถีประชาธิปไตยในระดับพื้นที่ การรณรงค์หมู่บ้านไม่ขายเสียง เพื่อสร้างหมู่บ้านที่คนในชุมชนมีความเป็นประชาธิปไตย การจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตย และนำไปสู่การเลือกตั้งที่บริสุทธิ์ ยุติธรรม และเที่ยงธรรม กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเห็นด้วยกับรายงานการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมาธิการฯ เนื่องจากแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สามารถส่งเสริม สนับสนุนให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ผู้เรียนเข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม ยึดมั่น ศรัทธา ธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข ครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนผ่านรายวิชาหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยฯ โดยความร่วมมือกันระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและกระทรวงศึกษาธิการ มีส่วนช่วยในการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนใช้เป็นแนวทางจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ความรู้แก่ผู้เรียนเพิ่มขึ้นได้เป็นอย่างดี กับทั้งการพัฒนาหลักสูตรการสร้างพลเมืองที่เข้มแข็งให้ครอบคลุมถึงการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาปฐมวัย จะมีส่วนช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนได้มีแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยได้มากขึ้น เพื่อสร้างรากฐานชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีคุณค่าต่อตนเองและสังคม ปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง อยู่ระหว่างทำความร่วมมือกันเพื่อพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) สำหรับ ๔ ช่วงวัย ประกอบด้วยช่วงวัยอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ เกิดความเชื่อมั่นศรัทธา มีส่วนร่วม

ข้อสังเกต/ข้อเสนอแนะ/ผลการพิจารณา/การดำเนินการจากรายงานการพิจารณาศึกษาฯ
อย่างถูกต้อง ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเห็นว่ารายงานการพิจารณาศึกษามีความเหมาะสม มีส่วนช่วยในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และหน่วยงานได้ดำเนินงานให้สอดรับกับแนวทางดังกล่าว ดังนี้ ได้จัดทำโครงการการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย (Democratic Citizenship Education) เพื่อสอดรับกับการที่องค์การสหประชาชาติจัดทำเป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals –SDGs) ทั้งหมด ๑๗ ข้อ เพื่อมุ่งหวังจะช่วยแก้ปัญหาที่โลกกำลังเผชิญอยู่ เช่น ความยากจน ความไม่เท่าเทียม สภาวะโลกร้อน และสันติสุข โดยเฉพาะ เป้าหมายที่ ๔.๗ ที่ให้มีการดำเนินการแนวทางการสอนการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลก และการศึกษาด้านสันติภาพ ประกอบกับแผนการปฏิรูปประเทศที่คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติให้ความเห็นชอบ และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๑ สาระสำคัญโดยเฉพาะแผนปฏิรูปประเทศด้านการเมือง กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินโครงการและกิจกรรมที่ช่วยสนับสนุนการปฏิรูปประเทศ ประกอบด้วยตัวชี้วัดสำคัญเกี่ยวกับแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ดังนี้ ๑) การปฏิรูปและพัฒนาระบบการศึกษาตลอดจนหลักสูตร “การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” ในทุกระดับชั้นเพื่อประสิทธิภาพสูงสุดในการถ่ายทอดความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับระบอบการเมืองการปกครอง ๒) จัดให้มีการให้ความรู้ทางด้านการเมืองการปกครอง (Political Education) วัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย และความรู้ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย (Civic Education) ๓) สนับสนุนให้มีโครงการพัฒนาการเรียนรู้ทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ประกอบด้วย การพัฒนาการเรียนรู้ คือ การพัฒนาครูผู้สอนในการสร้างหลักสูตรและคู่มือการเรียนการสอน การสร้างสื่อการเรียนการสอน และกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น การทัศนศึกษา การจัดค่ายอบรมผู้นำเยาวชนประชาธิปไตย ๔) เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับทัศนคติ ค่านิยม แบบแผน ความเชื่อ ความโน้มเอียงด้านการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยมีรูปแบบการดำเนินโครงการดังนี้ **๑) การจัดหลักสูตรพัฒนาวิทยากรกระบวนการ (Training the trainer to be Professional)** เป็นหลักสูตรการพัฒนาเน้นการจุดประกายความคิดเกี่ยวกับความรู้ ความสำคัญ และแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนเป็นการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับมโนทัศน์สำคัญเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง โดยแบ่งหลักสูตรการอบรมเป็น ๒ ระดับ คือ (๑) หลักสูตรอบรมขั้นพื้นฐาน (Introduction course) และ (๒) หลักสูตรอบรมขั้นสูง (Advance Course) **หลักสูตรอบรมพื้นฐาน** (Introduction course) ประกอบด้วยมโนทัศน์หลัก ๗ เรื่อง ดังนี้ ๑) การรู้เท่าทันการเมือง (Political Literacy) และประชาธิปไตยศึกษา (Democracy Study) โดยร่วมมือกับคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒) พลเมืองกับสิ่งแวดล้อมศึกษาและการพัฒนาที่ยั่งยืน (Environmental Education and Sustainable Development Education) โดยร่วมมือกับศูนย์วิจัยและพัฒนาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๓) สิทธิมนุษยชนศึกษา (Human Rights Education) และสันติศึกษา (Peace Education) โดยร่วมมือกับสถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล ๔) พหุวัฒนธรรมศึกษา (Multi-Cultural Education) โดยร่วมมือกับคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๕) การรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล (Media, Information and Digital

ข้อสังเกต/ข้อเสนอแนะ/ผลการพิจารณา/การดำเนินการจากรายงานการพิจารณาศึกษาฯ
Literacy) โดยร่วมมือกับสถาบันสื่อเด็กและเยาวชน ๖) ประวัติศาสตร์ร่วมรากอุษาคเนย์ (Shared Histories) กับการพัฒนาความเป็นพลเมือง โดยร่วมกับ UNESCO ประเทศไทย และ ๗) ความเป็นพลเมืองโลก (Global Citizenship Education) โดยร่วมกับคณะครุศาสตร์ **หลักสูตรอบรมขั้นสูง** (Advance Course) ประกอบด้วย เรื่องศาสตร์ศิลป์การออกแบบกระบวนการเรียนรู้สำหรับครูสร้างพลเมือง (Pedagogy for Teacher as Civic) **๒) การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ (Network as Learning Community : NLC)** ส่งเสริมสนับสนุนให้วิทยากรกระบวนการที่ผ่านการพัฒนา ได้ทำงานเชิงเครือข่ายร่วมกันพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ เช่น กลุ่มเครือข่ายครูในภาคเหนือร่วมกันจัดค่ายวิชาการสำหรับนักเรียนในเขตภาคเหนือ การดำเนินการเป็นการสนับสนุนให้เครือข่ายนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับการพัฒนาแล้วนั้น ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งการพัฒนาต่อยอดหรือขยายประสบการณ์การทำงานในหลายลักษณะ **๓) การพัฒนารูปแบบและแนวทางการจัดการเรียนรู้** ส่งเสริมให้มีการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานหรือการสนับสนุนให้เครือข่ายครูทำงานเชิงวิชาการ พัฒนารูปแบบและแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการแนวคิดการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย จัดทำเป็นเอกสารแนวทางการจัดการเรียนการสอน เพื่อเป็นทางเลือกให้ครูเลือกนำไปใช้เป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน **๔) การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน** ดำเนินการจัดค่ายเยาวชนพลเมือง โดยสนับสนุนงบประมาณให้โรงเรียนบ้านกาดวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ ดำเนินการร่วมกับคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และเครือข่าย Thai Civic ล้านนา **๕) การพัฒนาสื่อการเรียนรู้** การพัฒนาสื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ช่วยให้ครูผู้สอนสามารถเลือกไปใช้ได้ตามบริบทของตนเอง อาทิ (๑) หนังสือ “พลังเยาวชน พลังพลเมือง: การจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง” (๒) หนังสือ “ครูผู้สร้างพลเมือง: พลังของการเปลี่ยนแปลง” (๓) หนังสือ “เมื่อครูไทยเรียนรู้การสอนประชาธิปไตยในออสเตรเลีย” **๖) การเผยแพร่ความรู้ผ่านช่องทางต่าง ๆ** ได้แก่ การจัดทำเว็บไซต์และเว็บเพ็จ Thai Civic Education การเสวนาวิชาการ และการเผยแพร่ผลงานในการประชุมระดับชาติ **<u>การเชื่อมงานโครงการที่เกี่ยวข้อง</u>** งานด้านการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย มีความเชื่อมโยงกับศาสตร์หลากหลายสาขาและมีองค์กรหน่วยงานที่รับผิดชอบจำนวนมาก จำเป็นต้องมีการวางแผนการทำงาน ให้โอกาสแก่บุคลากรได้ทำงานในหลากหลายมิติเพื่อขับเคลื่อนแนวคิดการศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง ดังนี้ **๑) โครงการส่งเสริมการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษา (Human Rights Education) ในสถานศึกษา** สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตระหนักในความสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชน จึงร่วมกันพัฒนาคู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษา (Human Rights Education) สำหรับนักเรียน ๕ ระดับชั้น ประกอบด้วย ระดับปฐมวัย ประถมศึกษาตอนต้น ประถมศึกษาตอนปลาย มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย นอกจากนี้ ได้ร่วมมือกับศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค ร่วมกันจัดประชุมปฏิบัติการพัฒนาวิทยากรกระบวนการด้านสิทธิมนุษยชนศึกษา เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถนำคู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปประยุกต์ใช้ โดยมีเป้าหมายพัฒนาวิทยากรกระบวนการจังหวัดละ ๕ คน รวมทั้งสิ้น ๑,๑๒๕ คน เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจด้านสิทธิมนุษยชนและสามารถจัดการเรียนการสอนรวมทั้งได้ร่วมเป็นเครือข่ายการนำกรอบหลักสูตร

ในระยะที่ผ่านมาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย

ข้อสังเกต/ข้อเสนอแนะ/ผลการพิจารณา/การดำเนินการจากรายงานการพิจารณาศึกษาฯ
ฐานสมรรถนะ (Competency-Based Curriculum) ไปทดลองใช้ในโรงเรียน และสามารถอบรมหรือให้คำแนะนำแก่ครูคนอื่น ๆ ได้ **๒) โครงการจัดทำแนวทางการจัดการเรียนรู้กฎหมายเบื้องต้นสำหรับผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน** นายกรัฐมนตรี (พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา) ได้มอบนโยบายในการประชุมหัวหน้าส่วนราชการเมื่อวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ เรื่อง การสอนและให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่จำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวันหรือในการประกอบอาชีพแก่ประชาชน ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงยุติธรรมได้ดำเนินโครงการส่งเสริมการเรียนรู้กฎหมายเกี่ยวกับชีวิตประจำวันสำหรับผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อสร้างการรับรู้ให้เด็กและเยาวชนเข้าใจการกระทำที่ถือว่าผิดกฎหมาย อันจะทำให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจทางกฎหมายในการดำเนินชีวิตและปลูกจิตสำนึกที่ดีสำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยมีการพัฒนาและออกแบบสื่อการเรียนการสอนที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ในเรื่องหลักคิดเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง การเคารพซึ่งกันและกัน การจัดการความขัดแย้ง การป้องกันตนเองจากภัยคุกคามต่าง ๆ โดยใช้สถานการณ์ปัญหาจริงที่เกิดขึ้นในบ้าน โรงเรียน ชุมชน และสังคม การพัฒนาเอกสารใช้วิธีการประชุมระดมความคิดและออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน การนำไปทดลองใช้ในบริบทของสถานศึกษา และการจัดพิมพ์เป็นเอกสาร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการสอนสำหรับครู **๓) โครงการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ร่วมรากอุษาคเนย์ : สานเสวนาเพื่อความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรมและสันติวัฒนธรรม (Promoting Intercultural Dialogue and a Culture of Peace in SEA through Shared Histories)** สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สพฐ. ร่วมกับ UNESCO Bangkok ร่วมกันดำเนินโครงการนำร่อง การเรียนรู้ประวัติศาสตร์เพื่อความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Promoting Intercultural Dialogue and a Culture of Peace in SEA through Shared Histories) มีประเทศอาเซียนที่เข้าร่วมโครงการจำนวน ๗ ประเทศ ประกอบด้วย ประเทศไทย กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และบรูไน มีเป้าหมายที่จะแสวงหาแนวทางปลูกฝังให้เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจด้านภูมิหลังทางวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ของภูมิภาค ซึ่งจะมีส่วนช่วยลดความขัดแย้งและสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศอาเซียน ประกอบด้วย ชุดจัดกิจกรรม ๔ เรื่อง ดังนี้ (๑) ผู้คนและพื้นที่ (People and Peace) (๒) ศูนย์กลางอำนาจสมัยโบราณ (Early of Power) (๓) ข้าวและเครื่องเทศ (Rice and Spice) และ (๔) เอเชียตะวันออกเฉียงใต้และโลก (South-East Asia and the World) ในส่วนของประเทศไทยได้ดำเนินการแปลต้นฉบับเป็นภาษาไทย และมีการทดลองใช้ในสถานศึกษาจำนวน ๖ แห่ง กับทั้งได้จัดพิมพ์เป็นเอกสารเพื่อเผยแพร่จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม จัดส่งให้แก่สถานศึกษาทั่วประเทศ รวมถึงห้องสมุดของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ทุกแห่ง **๔) โครงการส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาสมรรถนะความเป็นพลเมืองในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีเด็กซึ่งได้รับผลกระทบจากการโยกย้ายถิ่น** สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมมือกับองค์การยูนิเซฟประเทศไทย ดำเนินโครงการส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาสมรรถนะความเป็นพลเมืองในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีเด็กซึ่งได้รับผลกระทบจากการโยกย้ายถิ่น มีกลุ่มเป้าหมายเป็นโรงเรียนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล (นครปฐม ปทุมธานี สมุทรปราการ และสมุทรสาคร) รวม ๑๓ โรงเรียน และโรงเรียนในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน ๒ โรงเรียน รวมทั้งสิ้น ๑๕ โรงเรียน ทั้งนี้มีเป้าหมายเพื่อเพิ่มศักยภาพของบุคลากรทางการศึกษาและหน่วยงานภาคการศึกษา ในการบริหารจัดการศึกษาสำหรับเด็กต่างด้าว และเสริมศักยภาพของครูในการบูรณาการพลเมืองโลกศึกษา การเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ผลลัพธ์ที่ได้เป็นการพัฒนาหลักสูตรพัฒนาครู คู่มือการจัดการเรียนรู้พลเมืองโลกศึกษา

ข้อสังเกต/ข้อเสนอแนะ/ผลการพิจารณา/การดำเนินการจากรายงานการพิจารณาศึกษาฯ
และรายงานเชิงประจักษ์กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเห็นว่ารายงานการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมาธิการฯ มีแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสม ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้มีการบรรจุรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ต่อสังคมไทย อยู่ในกลุ่มวิชาสังคมศึกษา หมวดวิชาสมรรถนะแกนกลาง ในหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช ๒๕๖๒ อาทิ หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม ประวัติศาสตร์ชาติไทย ภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ชาติไทย ซึ่งเป็นรายวิชาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชาติไทยและสถาบันสำคัญของชาติ เพื่อธำรงความเป็นไทยอย่างยั่งยืน และเป็นรายวิชาบังคับที่นักเรียนทุกคนต้องเรียนในรายวิชาดังกล่าว สำหรับหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช ๒๕๖๓ มีการบรรจุรายวิชาศาสตร์พระราชา และรายวิชาการเมืองการปกครองของไทย ในกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ หมวดวิชาสมรรถนะแกนกลาง ซึ่งเป็นรายวิชาเกี่ยวกับการประยุกต์ศาสตร์พระราชาในการดำเนินชีวิต หลักการทรงงานและพระบรมราโชบาย พระราชปณิธานตามรอยด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นรายวิชาบังคับเลือก โดยสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาแต่ละแห่ง มีการบูรณาการการเรียนการสอนเกี่ยวกับรายวิชาดังกล่าว ในกิจกรรมเสริมหลักสูตรหลากหลายรูปแบบ อาทิ การนำนักเรียน นักศึกษา ไปศึกษาเรียนรู้ในสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ การเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ประเพณีและวัฒนธรรม และกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี นักศึกษารักษาดินแดน และกิจกรรมอาชีวะอาสาเพื่อบริการสังคม เป็นต้น
๔. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่ารายงานการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมาธิการฯ มีความสอดคล้องกับแนวนโยบายของคณะกรรมการการเลือกตั้งและการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตลอดจนเป็นภารกิจตามอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุน ให้หน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษา องค์กรเอกชน ในการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชน เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้ง และการให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้กำหนดแนวทางการขับเคลื่อนการสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อสร้างพลเมืองคุณภาพ โดยมีแนวทางการดำเนินการที่สอดคล้องกับแนวทางการสร้างพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยในบริบทอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของคณะกรรมาธิการฯ วุฒิสภา ดังนี้ ๑) ค่านิยมหรือคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย (Civic Education) อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ประกอบด้วย ๑.๑) เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ๑.๒) เคารพสิทธิ เสรีภาพ กฎ กติกาสังคม ๑.๓) รับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น สังคม และประเทศชาติ ๒) เนื้อหาที่จะนำไปถ่ายทอดในวิถีการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ประกอบด้วย ๒.๑) การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ๒.๒) การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ๒.๓) การยึดมั่นในสถาบันหลักของชาติ ๒.๔) ความผูกพัน ความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์ประเพณี วิถีชีวิต และค่านิยมที่ดีของสังคมไทย ๒.๕) คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ๒.๖) การมีส่วนร่วมทางการเมือง และการตรวจสอบ

ข้อสังเกต/ข้อเสนอแนะ/ผลการพิจารณา/การดำเนินการจากรายงานการพิจารณาศึกษาฯ
การเลือกตั้งให้สุจริตและเที่ยงธรรม ๒.๗) การเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตยในชีวิตประจำวัน ๒.๘) การดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ๓) วิธีการถ่ายทอดวิถีการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ประกอบด้วย ๓.๑) พัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ๓.๒) พัฒนาหลักสูตร สำหรับการจัดการเรียนการสอน แก่นักศึกษาวิชาทหาร ลูกเสือและเนตรนารี ๓.๓) สร้างการเรียนรู้ประชาธิปไตยในกลุ่มเยาวชนทั้งในและนอกสถานศึกษา ๓.๔) สร้างพลเมืองคุณภาพ โดยมีศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) เป็นกลไกประสานการขับเคลื่อนและขยายผลร่วมกับเครือข่ายประชาธิปไตยในแต่ละพื้นที่ ๓.๔.๑) พัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถให้ ศส.ปชต. เป็นศูนย์กลางในการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย ๓.๔.๒) พัฒนาช่องทางการสื่อสารผ่านสื่อมีเดีย สื่อออนไลน์ และดีเจประชาธิปไตย ๓.๔.๓) พัฒนาทักษะวิทยากร ในการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ๔) บทบาทของแต่ละหน่วยงานที่รับผิดชอบและเชื่อมโยงการถ่ายทอดวิถีการเรียนรู้เป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง กำหนดเป็นนโยบายต่อเนื่องร่วมกันเพื่อให้การดำเนินงาน “การสร้างเสริมความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” แก่นักเรียน นิสิต นักศึกษา โดยใช้แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการพัฒนาให้เหมาะสมกับสมรรถนะของผู้เรียนแต่ละช่วงวัย และต่อยอดความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ คือ กรมการปกครอง กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ และกรมกิจการผู้สูงอายุ ซึ่งมีเครือข่ายที่เข้มแข็งร่วมสนับสนุนให้ดำเนินการสัมฤทธิ์ผล โดยมีสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นฝ่ายสนับสนุนเพื่อนำมาสู่เป้าหมายร่วมกันในการผลักดันแนวทางการให้การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง (Civic Education) เป็นนโยบายของรัฐบาลและเป็นวาระแห่งชาติ (National Agenda) รายงานฉบับนี้ได้รวบรวมแนวทางที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ของแต่ละหน่วยงาน โดยมีแนวคิดในการให้ความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่คล้ายคลึงกัน จึงจำเป็นต้องระบุทักษะหรือคุณลักษณะพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย (Good Citizen) ให้ตรงกันทุกหน่วยงาน และส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการอย่างจริงจัง จึงเห็นควรประกาศเป็นแนวทางหลักหรือกำหนดเป็นวาระแห่งชาติ เพื่อให้ทุกส่วนงานยึดถือและสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและการเสริมสร้างพลเมืองคุณภาพให้เป็นไปตามแนวทางเดียวกัน การสร้างวัฒนธรรมการเมืองประชาธิปไตย จำเป็นต้องหล่อหลอมเด็ก เยาวชน โดยไม่ยึดติดกับการให้การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองที่ดีตามวิถีประชาธิปไตยผ่านระบบการศึกษาอย่างเป็นทางการ หากแต่ต้องส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้จากครอบครัว ชุมชน และสังคม จึงจำเป็นต้องวางแผนอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างสำนึกความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น สังคม และโลก ให้เกิดเป็นวิถีประชาธิปไตย โดยนำกระบวนการกลุ่มมาใช้แก้ปัญหา

ข้อสังเกต/ข้อเสนอแนะ/ผลการพิจารณา/การดำเนินการจากรายงานการพิจารณาศึกษาฯ
อย่างมีส่วนร่วม ดังนั้น จึงเห็นชอบกับแนวทางที่ว่า จำเป็นต้องมีศูนย์กลางการขับเคลื่อนที่สามารถบูรณาการเครือข่ายพลเมือง นั่นคือ ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีความพร้อมเป็นศูนย์กลางในการส่งเสริม สนับสนุนภารกิจดังกล่าว ให้เป็นวาระแห่งชาติ **<u>การดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง</u>** สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ดำเนินการตามภารกิจการให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนทุกภาคส่วน เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม กับทั้งได้ดำเนินโครงการเพื่อสร้างพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ซึ่งต้องอาศัยการปลูกฝังวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ความคิด วิถีชีวิตในแบบประชาธิปไตย ประกอบกับการปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์การสร้างพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย โดยใช้แก่นความคิดอันประกอบด้วย ๑) การกล่อมเกลาให้ประชาชนมีเหตุผล ๒) การให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแข็งขัน ๓) การเคารพสิทธิของผู้อื่น และ ๔) การปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบสังคม ผ่านรูปแบบกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้ **๑) กิจกรรมลูกเสืออาสา กกต. เพื่อพัฒนาประชาธิปไตย** มีการจัดตั้งกองลูกเสืออาสา กกต.โดยจัดฝึกอบรมหลักสูตรลูกเสืออาสา กกต. เพื่อพัฒนาประชาธิปไตย สำหรับผู้บังคับบัญชา ลูกเสืออาสา กกต. เพื่อพัฒนาประชาธิปไตย และจัดตั้งกองลูกเสืออาสา กกต.เพื่อให้ลูกเสืออาสา กกต. เพื่อพัฒนาประชาธิปไตย ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือปฏิบัติงานในการเลือกตั้ง การออกเสียงประชามติ การอำนวยความสะดวก ณ บริเวณหน้าที่เลือกตั้ง รวมถึงการรณรงค์ประชาสัมพันธ์การเลือกตั้ง และการออกเสียงประชามติ **๒) กิจกรรมศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.)** มีการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) ระดับตำบล ๗,๕๑๗ แห่ง และระเบียบ กกต. ว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย พ.ศ. ๒๕๖๐ การจัดทำหลักสูตรพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย เพื่อให้การศึกษาความเป็นพลเมืองผ่าน (ศส.ปชต.) โดยให้กรรมการ (ศส.ปชต.) ทุกคนต้องผ่านหลักสูตรพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย **๓) กิจกรรม รด.จิตอาสา** มีการบรรจุเนื้อหาวิชาพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย และสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญในหลักสูตรการเรียนการสอนของนักศึกษาวิชาทหาร จัดการอบรมครูฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้สามารถถ่ายทอดแนวคิดประชาธิปไตยและการเป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย ให้กับชุมชนและนักศึกษาวิชาทหาร การจัดให้นักศึกษาวิชาทหารโครงการ “รด.จิตอาสา” เข้าเป็นอาสาสมัครช่วยเหลืองานเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการออกเสียงประชามติและการเลือกตั้ง กับเป็นผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงาน โดยปฏิบัติหน้าที่อำนวยความสะดวก ณ บริเวณหน้าที่เลือกตั้ง **๔) การจัดทำหลักสูตรเกี่ยวกับพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย** สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและกระทรวงศึกษาธิการร่วมกันจัดทำหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมหน้าที่พลเมือง ๔ ช่วงชั้น เพื่อใช้เป็นคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยสำหรับครูผู้สอน ๔ ช่วงชั้น ประกอบด้วย ช่วงชั้น ๑) ป.๑ - ป.๓ ช่วงชั้น ๒) ป.๔ - ป.๖ ช่วงชั้น ๓) ม.๑ - ม.๓ และ ช่วงชั้น ๔) ม.๔ - ม.๖ การถ่ายทอดความรู้ตามหลักสูตรแก่เครือข่ายพลเมืองอื่น เช่น ค่ายนักศึกษา พระสังฆาธิการ ดีเจประชาธิปไตย หลักสูตรผู้จัดการประจำหน่วยเลือกตั้งมืออาชีพ (ผจ.ปน.) เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งรายตำแหน่ง และเตรียมความพร้อมพลเมืองเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง โดยกำหนดให้มีการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ผ่านการอบรมส่งให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแต่งตั้งเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง หลักสูตรอาสาสมัครสังเกตการณ์การเลือกตั้งมืออาชีพ (อสส.) เพื่อให้ความรู้แก่อาสาสมัครองค์กรเอกชนในการสังเกตการณ์การเลือกตั้ง เกี่ยวกับข้อสังเกตในการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการ

ข้อสังเกต/ข้อเสนอแนะ/ผลการพิจารณา/การดำเนินการจากรายงานการพิจารณาศึกษาฯ
ประจำหน่วยเลือกตั้ง หลักสูตรบทบาทสตรีกับการพัฒนาประชาธิปไตย เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการเป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย และกระตุ้นให้เห็นความสำคัญของบทบาทสตรีในการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประชาธิปไตยแก่ผู้นำสตรีในแต่ละจังหวัด **๕) กลุ่มเป้าหมายในระบบการศึกษา** การให้การศึกษาผ่านทางสถาบันการศึกษาโดยใช้หลักสูตรต่าง ๆ ดังนี้ ๕.๑) แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาพลเมืองคุณภาพสำหรับผู้เรียน ๔ ช่วงชั้น มุ่งเน้นเนื้อหาให้สอดคล้องกับสมรรถนะหรือคุณลักษณะของพลเมืองสำหรับเด็กและเยาวชน เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมประชาธิปไตยในวิถีชีวิตเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายและพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตย และเป็นแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการให้การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองคุณภาพแต่ละช่วงชั้นเป็นไปตามแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีลักษณะเป็นพลเมืองคุณภาพ คือ (๑) ระดับปฐมวัย เน้นค่านิยมที่ดีในการอยู่ร่วมกันภายในครอบครัว เช่น การเคารพเชื่อฟังพ่อแม่ การรักษาความเป็นระเบียบวินัยในชีวิตประจำวัน (๒) ระดับประถมศึกษา เน้นค่านิยมที่ดีในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น เช่น ความสามัคคี หน้าที่ความรับผิดชอบต่อโรงเรียนต่อครอบครัว (๓) ระดับมัธยมศึกษา เน้นความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสถาบันชาติ สถาบันพระมหากษัตริย์ และหลักการของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การเคารพกฎ กติกา และการรับฟังความคิดเห็น (๔) ระดับอุดมศึกษา เน้นการปลูกฝังความเป็นสถาบันชาติ สถาบันพระมหากษัตริย์ ประวัติศาสตร์การเมืองไทย และบทบาทหน้าที่ของพลเมืองที่ดีภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งที่มีคุณภาพ ๕.๒) หลักสูตรพิเศษ ประกอบด้วย (๑) หลักสูตรวิชา “พลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย” เป็นความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งกับหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน จัดทำเนื้อหาและบรรจุวิชาพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย โดยให้ผู้เรียนสามารถค้นคว้าหาความรู้ และทำความเข้าใจร่วมกับเนื้อหาวิชาทหารต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ตามหลักสูตรการฝึก ๘๐ ชั่วโมง โดยวิชาหลักประกอบด้วย การฝึก และการศึกษาวิชาทหารที่สำคัญที่นักศึกษาวิชาทหารแต่ละชั้นปีควรรู้และสามารถนำไปปฏิบัติได้ สำหรับวิชารองประกอบด้วย วิชาที่ปลูกฝังและเสริมสร้างให้นักศึกษาวิชาทหารเป็นพลเมืองดีเป็นพลเมืองคุณภาพของประเทศ (๒) หลักสูตรวิชาพิเศษลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ “ลูกเสืออาสา กกต. เพื่อพัฒนาประชาธิปไตย” เป็นความร่วมมือ ระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ และกระทรวงศึกษาธิการ พัฒนาเนื้อหาการให้ความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข การเป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย การมีจิตอาสา และการบำเพ็ญประโยชน์ เป็นวิชาพิเศษลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ จำนวน ๓ รายวิชา โดยให้ผู้บังคับบัญชาลูกเสือนำไปจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และกำหนดแนวทางมอบวุดแบดจ์แก่ลูกเสืออาสา กกต. ที่ผ่านการเลือกเรียนวิชาพิเศษ และปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือการเลือกตั้ง **๖) การให้การศึกษาการเป็นพลเมืองในสถานศึกษา** การจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมเรียนรู้ประชาธิปไตยสำหรับครูผู้สอน โดยความร่วมมือกันระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในสาระที่ ๒ ว่าด้วยหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม มีคู่มือประกอบการเรียนการสอนประชาธิปไตยและใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และ **๗) หลักสูตรพิเศษ** การบรรจุเนื้อหาในคู่มือนักศึกษาวิชาทหาร ชั้นปีที่ ๑ - ๕ เพื่อปลูกฝังและเสริมสร้างให้นักศึกษาวิชาทหารมีจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดี เป็นพลเมืองคุณภาพของประเทศ ภายใต้ชื่อวิชา “พลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย” วัตถุประสงค์เพื่อให้นักศึกษาวิชาทหารได้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญ มีทักษะและสามารถจะนำคุณลักษณะ

ข้อสังเกต/ข้อเสนอแนะ/ผลการพิจารณา/การดำเนินการจากรายงานการพิจารณาศึกษาฯ
ความเป็นพลเมืองไปถ่ายทอดแก่นักศึกษาวิชาทหารได้อย่างถูกต้อง กับทั้งให้มีความรู้ความเข้าใจในองค์ประกอบที่สำคัญของหลักการประชาธิปไตยโดยเปรียบเทียบจากต้นไม้ คือ ราก หมายถึง หลักการประชาธิปไตย ดิน หมายถึง อุดมการณ์หรือค่านิยมที่ควรปลูกฝัง ลำต้น หมายถึง องค์กรส่งเสริมสนับสนับสนุนประชาธิปไตย รวมทั้งสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งมีความสำคัญและมีคุณูปการต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยเป็นอย่างมาก โดยมีกิ่ง ก้าน หมายถึง ระบบ กลไก หรือกระบวนการตรวจสอบเพื่อความโปร่งใส หากดินดี รากแข็งแรง ลำต้นมั่นคง กิ่งก้านใบสมบูรณ์ ย่อมเกิดดอกผลที่ดี โดยโครงสร้างเนื้อหาวิชาพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยเป็นดังนี้ นศท.ชั้นปีที่ ๑ : ชีวิตกับการเมือง นศท.ชั้นปีที่ ๒ : รัฐธรรมนูญสำคัญอย่างไร นศท.ชั้นปีที่ ๓ : วิชาการเป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย นศท.ชั้นปีที่ ๔ : วิชาต้นไม้ประชาธิปไตย นศท.ชั้นปีที่ ๕ : วิชากลไกลการตรวจสอบเพื่อความโปร่งใส
๕. กระทรวงมหาดไทย
กระทรวงมหาดไทยเห็นว่ารายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง การส่งเสริมความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของคณะกรรมาธิการฯ มีความเหมาะสม เนื่องจากมีการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขให้กับนักเรียน นิสิต นักศึกษา และประชาชนทั่วไป ได้เห็นถึงความสำคัญ ซึ่งจะทำให้เกิดการเคารพศักดิ์ศรีและไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ตลอดจนการมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม กับทั้งควรส่งเสริมให้เกิดการถ่ายทอดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายช่องทาง โดยความร่วมมือของหน่วยงานต่าง ๆ ร่วมกันสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ เพื่อก่อให้เกิดการสร้างพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ยั่งยืนต่อไป โดยกระทรวงมหาดไทยมีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับรายงานการพิจารณาศึกษาดังกล่าว ในเรื่องการจัดตั้งและการดำเนินการของสภาเด็กและเยาวชน การให้ประชาชนเข้าฟังการประชุมสภาท้องถิ่น และการรณรงค์ให้ความรู้เรื่องประชาธิปไตยในด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งท้องถิ่น **<u>การดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง</u>** กรณีการจัดตั้งและการดำเนินการของสภาเด็กและเยาวชน ปัจจุบันภารกิจการจัดตั้งและการดำเนินการของสภาเด็กและเยาวชนอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของกรมกิจการเด็กและเยาวชน (ดย.) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ซึ่งเป็นภารกิจใหม่ที่พิจารณาเห็นสมควรให้ถ่ายโอนเพิ่มเติมให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล โดยได้มีการบรรจุไว้ใน (ร่าง) แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. .... และ (ร่าง) แผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. .... แล้ว ขณะนี้แผนการกระจายอำนาจฯ และแผนปฏิบัติการฯ ดังกล่าว อยู่ระหว่างนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา กรณีการให้ประชาชนเข้าฟังการประชุมสภาท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยได้ให้ความสำคัญในการกำหนดให้ประชาชนเข้าฟังการประชุมสภาท้องถิ่น โดยกำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยข้อบังคับการประชุมสภาท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๗ แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔ ข้อ ๑๑๗ วรรคสี่ กำหนดให้ประธานสภา

ในระหว่างการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ของสภาผู้แทนราษฎร

ข้อสังเกต/ข้อเสนอแนะ/ผลการพิจารณา/การดำเนินการจากรายงานการพิจารณาศึกษาฯ
ท้องถิ่นมีอำนาจอนุญาตให้ประชาชนเข้าฟังการประชุมและการปรึกษาของสภาท้องถิ่นได้ตามระเบียบที่สภาท้องถิ่นกำหนด และกระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือแจ้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล ดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยดังกล่าว โดยให้สภาท้องถิ่นกำหนดระเบียบเกี่ยวกับการอนุญาตให้ประชาชนเข้าฟังการประชุมและการปรึกษาของสภาท้องถิ่น รวมทั้งขอความร่วมมือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกำหนดการประชุมสภาท้องถิ่นและผลการดำเนินงานของสภาท้องถิ่นให้ประชาชนทราบตามวิธีการที่เห็นสมควร กรณีการณรงค์ให้ความรู้เรื่องประชาธิปไตยในด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งท้องถิ่น ประกอบด้วย ๑) คณะรัฐมนตรีมีมติ เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๖๓ ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดและคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๓ การดำเนินการเลือกตั้งเสร็จสิ้นและได้มีการประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดครบทุกแห่งแล้ว ๒) คณะรัฐมนตรีมีมติ เมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๖๔ ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นของเทศบาลและคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๔ การดำเนินการเลือกตั้งเสร็จสิ้น และได้มีการประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีครบทุกแห่งแล้ว ๓) คณะรัฐมนตรีมีมติ เมื่อวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๖๔ ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลและคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ และอยู่ระหว่างการพิจารณาประกาศรับรองผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ภายหลังที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้ดำเนินการจัดทำโครงการเพื่อสร้างการรับรู้ถึงบทบาทภารกิจและเป็นการสนับสนุนการประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้รับรู้บทบาทหน้าที่ในการใช้สิทธิเลือกตั้งและไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เพื่อประโยชน์ของท้องถิ่น ดังนี้ (๑) โครงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านสิ่งพิมพ์นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์เพื่อสนับสนุนการประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล (๒) โครงการออกแบบและผลิตอินโฟกราฟิก เพื่อสนับสนุนการประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล (๓) โครงการผลิตและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อโซเชียลมีเดียเพื่อสนับสนุนการประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล
๖. สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานในกำกับสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ดำเนินการพิจารณารายงาน

ข้อสังเกต/ข้อเสนอแนะ/ผลการพิจารณา/การดำเนินการจากรายงานการพิจารณาศึกษาฯ
การพิจารณาศึกษา เรื่อง การส่งเสริมความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ของคณะกรรมาธิการฯ แล้วเห็นว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในหมวดที่ ๑๔ การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา ๒๕๓ ซึ่งกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น เปิดเผยข้อมูลและรายงานผลการดำเนินงานให้ประชาชนทราบ ตลอดทั้งมีกลไกให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วม และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒ (๑๒) กำหนดให้คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่เสนอแนะ จัดระบบตรวจสอบและการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น และแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แลแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๒) ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ภาคประชาสังคม และการตรวจสอบติดตามประเมินผลได้กำหนดแนวทางดำเนินการส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ภาคประชาสังคมให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น **<u>การดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง</u>** การส่งเสริมและผลักดันภารกิจด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน มีดังนี้ ๑) การเสริมสร้างความรู้การกระจายอำนาจและการสร้างเครือข่ายกระจายอำนาจภาคประชาชน นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ จนถึงปัจจุบัน ได้ดำเนินการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและสร้างเครือข่ายภาคประชาชน เพื่อสนับสนุนการกระจายอำนาจภาคประชาชนทุกภูมิภาค จำนวนประมาณ ๒,๙๒๕ คน ในการเป็นแกนนำส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นทุกขั้นตอน ๒) การจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนขึ้น ในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลการบริหารจัดการที่ดี เพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อสนับสนุน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ เปิดโอกาสเปิดช่องทางให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานและตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเป็นศูนย์ต้นแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รวมทั้งการคิดค้นนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาและความต้องการของประชาชน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมได้จัดตั้งศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนตามแนวทาง การจัดตั้งศูนย์ฯ เพิ่มขึ้นรวมเป็น ๗๘ แห่ง โดยแยกออกเป็น ๓ ประเภท ได้แก่ (๑) องค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน ๑๓ แห่ง (๒) เทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล จำนวน ๔๑ แห่ง และ (๓) องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๒๔ แห่ง
๗. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยกรมกิจการเด็กและเยาวชนเห็นด้วยกับหลักการรวมถึงข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมาธิการการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา เรื่อง การส่งเสริมความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและมี

ข้อสังเกต/ข้อเสนอแนะ/ผลการพิจารณา/การดำเนินการจากรายงานการพิจารณาศึกษาฯ
ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในประเด็นการสอดแทรก "ความเป็นวิถีประชาธิปไตย" ผ่านการละเล่น กิจกรรมในโรงเรียนและสถานศึกษา เกม โครงการกิจกรรมจิตอาสา (volunteer) ประชาธิปไตยแก้ไขปัญหาให้กับพื้นที่และชุมชน (problem-based and project-based learning approaches) และเวทีการแสดงออกทางประชาธิปไตยในรูปแบบอื่น ๆ นอกเวลาเรียนอย่างไม่เป็นทางการในสื่อทุกประเภท และสื่อออนไลน์ทุกรูปแบบ โดยมีแนวทางที่สอดคล้องภารกิจของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ คือ มีการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนทุกระดับ จำนวน ๘,๗๗๘ แห่ง โดยการคัดเลือกคณะบริหารสภาเด็กและเยาวชน ใช้วิธีการให้สมาชิกเป็นผู้คัดเลือกกันเอง ซึ่งผู้ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นคณะบริหารสภาเด็กและเยาวชน มาจากเสียงส่วนใหญ่ของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนในแต่ละระดับ ซึ่งเป็นไปตามหลักประชาธิปไตย และการบริหารจัดการองค์กรของสภาเด็กและเยาวชนหรือการจัดโครงการ/กิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชน จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะบริหารสภาเด็กและเยาวชนเกินกึ่งหนึ่งของที่ประชุม **การดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง** กรมกิจการเด็กและเยาวชนได้สนับสนุนงบประมาณประเภทเงินอุดหนุนในปี ๒๕๖๔ ให้แก่สภาเด็กและเยาวชนทุกระดับ ภายใต้โครงการส่งเสริมความเข้มแข็งสภาเด็กและเยาวชน เพื่อให้สภาเด็กและเยาวชนได้ดำเนินกิจการตามบทบาทหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด กิจกรรมตามนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล และจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามบริบทของพื้นที่เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยสภาเด็กและเยาวชนได้มีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ และร่วมติดตามประเมินผล ทำให้เด็กและเยาวชนได้รับการพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างทักษะในด้านกระบวนการตัดสินใจ การแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี รู้จักและเข้าใจตนเอง ความเห็นใจผู้อื่น และการจัดการกับอารมณ์ ซึ่งสภาเด็กและเยาวชนได้มีการบูรณาการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยได้รับการส่งเสริม สนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ เพื่อสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันอันจะทำให้สภาเด็กและเยาวชนมีความยั่งยืน เป็นกลไกที่สำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในพื้นที่ รวมจำนวนทั้งสิ้น ๔,๘๖๖ กิจกรรม มีเด็กและเยาวชนได้รับการพัฒนาศักยภาพและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคม จำนวนทั้งสิ้น ๒๔๑,๗๗๔ คน ในปีงบประมาณ ๒๕๖๔ สภาเด็กและเยาวชนได้ดำเนินการจัดกิจกรรมด้านการบำเพ็ญประโยชน์หรือจิตอาสา จำนวน ๓๕๕ กิจกรรม มีเด็กและเยาวชนได้รับการพัฒนาศักยภาพและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน จำนวน ๒๐,๘๓๓ คน ซึ่งเป็นโครงการ/กิจกรรมที่สภาเด็กและเยาวชนร่วมบำเพ็ญประโยชน์ในพื้นที่ เป็นการสร้างเสริมให้เด็กและเยาวชนมีจิตสาธารณะการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การเรียนรู้ที่จะเสียสละ ไม่ให้เกิดความรู้สึกเห็นแก่ตัว เน้นการเรียนรู้ที่จะรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและการมองโลกในแง่ดี การรักษาผลประโยชน์ของสาธารณะ การรักษาสมบัติของชุมชน และของประเทศชาติ เช่น การซ่อมแซมบ้านผู้สูงอายุ/ผู้ด้อยโอกาส การทำความสะอาดวัด/โรงเรียน เป็นต้น โดยสภาเด็กและเยาวชนได้ดำเนินการจัดกิจกรรมสอดแทรก "ความเป็นวิถีประชาธิปไตย" และการให้ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ รวมถึงการจัดกิจกรรมจิตอาสาต่าง ๆ ซึ่งได้มีการบูรณาการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการจัดกิจกรรมดังกล่าว เช่น ๑) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดปทุมธานี จัดกิจกรรมด้านการบำเพ็ญประโยชน์หรือจิตอาสา "โครงการเด็กและเยาวชนจิตอาสารวมพลัง เราทำดี"

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ในราชการเท่านั้น ห้ามมิให้นำไปใช้ประโยชน์ในทางมิชอบ หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชน

ข้อสังเกต/ข้อเสนอแนะ/ผลการพิจารณา/การดำเนินการจากรายงานการพิจารณาศึกษาฯ
เพื่อให้เด็กและเยาวชนตระหนักถึงความสำคัญและเกิดความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ปลูกจิตสานึกและปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนมีจิตอาสา เต็มใจช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน ณ ลานอเนกประสงค์ บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดปทุมธานี ตำบลรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ๒) สภาเด็กและเยาวชนอำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา จัดโครงการวิถีพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ณ ห้องประชุมเทศบาล ตำบลเชียงม่วน อำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา ๓) สภาเด็กและเยาวชนอำเภอศีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย จัดโครงการเยาวชนศีรีมาศเทิดทูนสถาบัน สร้างสรรค์สังคม ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการมีความปรองดองสมานฉันท์ มีความเข้าใจร่วมกัน เกิดความสมัครสมานสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ณ หอประชุมวัดสามพวง ตำบลสามพวง อำเภอศีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย
๘. กรุงเทพมหานคร
กรุงเทพมหานครเห็นว่ารายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง การส่งเสริมความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ของคณะกรรมาธิการการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา มีความเหมาะสม ทั้งนี้ กรุงเทพมหานครได้ดำเนินการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้กับนักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมาอย่างต่อเนื่อง เช่น การกำหนดเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การดำเนินโครงการโตไปไม่โกง โครงการช่อสะอาด การจัดกิจกรรมจิตอาสาพระราชทานตามแนวพระราชดำริฯ การจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนมีความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

ภาคผนวก ข :
การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อสร้างพลเมืองคุณภาพและสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยความร่วมมือเชิงนโยบายกับกระทรวงหลักที่เกี่ยวข้อง

บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ
ระหว่าง
สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และ
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนา เยาวชน นักเรียน นักศึกษา และประชาชนให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย ว่าเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าอันนำมาซึ่งความอยู่ดีกินดีและบังเกิดสันติสุขอย่างยั่งยืนถาวร และส่วนประกอบของการพัฒนาประชาธิปไตยส่วนหนึ่ง คือผู้แทนของประชาชนที่มาจากการเลือกตั้ง หากการเลือกตั้งเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ ยุติธรรม ถูกต้องตามระเบียบที่กฎหมายกำหนดไว้ ผลที่ตามมาก็จะทำให้ได้ผู้แทนที่เป็นไปตามความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง แต่ยังมีประชาชนอีกจำนวนมากที่ยังไม่เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและไม่เห็นความสำคัญของการเลือกตั้ง ทำให้ผลการเลือกตั้งเกิดการเบี่ยงเบนไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ก่อให้เกิดปัญหาตามมาอย่างมากมาย เช่น การซื้อสิทธิขายเสียงการฉ้อราษฎร์บังหลวง การแตกแยกขาดความสามัคคี ฯลฯ ดังนั้น การรณรงค์เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยและการเลือกตั้ง จึงเป็นเรื่องสำคัญเร่งด่วนที่ต้องรีบดำเนินการให้บรรลุผลโดยเร็วซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่ได้บัญญัติไว้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง มาตรา ๒๓๖ (๘) ที่ว่า “ส่งเสริมและสนับสนุนหรือประสานงานกับหน่วยราชการหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือสนับสนุนองค์การเอกชน ในการให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและส่งเสริมการมีส่วนร่วม

ทางการเมืองของประชาชน ประกอบกับ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ดำเนินการฝึกอบรม จัดตั้งและขยายเครือข่ายบุคคลที่จะช่วยส่งเสริม และสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้หลายกลุ่ม อาทิ พลเมืองอาสาพัฒนาประชาธิปไตย เยาวชนประชาธิปไตย ลูกเสืออาสา กกต. เพื่อพัฒนาประชาธิปไตย ดีเจประชาธิปไตย รวมถึงโครงการร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ในการส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งยั่งยืนของการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะการประสานความร่วมมือกับสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเรื่องดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย และเห็นว่าบุคลากรในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ในการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยและการเลือกตั้งให้แก่นักศึกษาและประชาชน จึงเห็นพ้องต้องกันที่จะผนึกกำลังร่วมมือกันในการดำเนินการสร้างเครือข่ายการดำเนินงานพัฒนาประชาธิปไตยและการเลือกตั้งอย่างจริงจัง ต่อเนื่องและยั่งยืน และเพื่อให้ความร่วมมือดังกล่าวมีความชัดเจนเป็นรูปธรรม หน่วยงานทั้งสองจึงตกลงร่วมกันในการดำเนินโครงการจัดตั้งและขยายเครือข่ายประชาธิปไตยระดับตำบล โดยการจัดตั้ง “ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและการเลือกตั้งตำบล(แขวง)” ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์หลัก ๕ ประการ ดังนี้

๑. เพื่อจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและการเลือกตั้งตำบล(แขวง) เป็นศูนย์กลางในการปฏิบัติงานและประสานเครือข่ายพลเมืองอาสา กกต. ในการพัฒนาประชาธิปไตยระดับตำบล

๒. เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย และปลูกจิตสำนึกให้แก่เยาวชน นักเรียน นักศึกษา และประชาชน อันเป็นการพัฒนาประชาธิปไตยในระยะยาวอย่างมั่นคงและยั่งยืน

๓. เพื่อให้เยาวชน นักเรียน นักศึกษาและประชาชน ตระหนักถึงภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของตนต่อการพัฒนาประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นผู้มีส่วนได้เสียและเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและประเทศชาติให้กระทำตนเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ

๔. เพื่อเป็นเครือข่ายในการรณรงค์ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับประชาธิปไตยและการเลือกตั้งให้แก่ประชาชน ช่วยสอดส่องสังเกตการณ์และแจ้งข่าวการทุจริตการเลือกตั้ง รวมทั้งให้ความช่วยเหลือการบริการประชาชนในการเลือกตั้งและกิจกรรมอื่นๆ

๕. เพื่อเป็นการพัฒนาต่อยอดการสร้างพลเมืองอาสาพัฒนาประชาธิปไตยและการเลือกตั้ง (พลเมืองอาสา กกต.) ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

การดำเนินงานตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ

เพื่อให้บันทึกข้อตกลงความร่วมมือดำเนินงานตามโครงการ "ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและการเลือกตั้งตำบล(แขวง)" บรรลุวัตถุประสงค์ทั้งสองฝ่าย จึงเห็นควรกำหนดแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

ความร่วมมือของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๑. สนับสนุนงบประมาณวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานตามภารกิจของ "ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและการเลือกตั้งตำบล(แขวง)" ตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๕๗ เป็นต้นไป

๒. จัดตั้งศูนย์ประสานงานศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและการเลือกตั้งตำบล(แขวง) ณ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

๓. ประสานงานกับสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการจัดตั้ง "ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและการเลือกตั้งตำบล(แขวง)" ให้ครบทุกตำบลในปีงบประมาณ ๒๕๕๙

๔. สนับสนุนผู้ทรงคุณวุฒิ เจ้าหน้าที่และวิทยากรในการจัดทำหลักสูตร ฝึกอบรมและดำเนินงานของ "ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและการเลือกตั้งตำบล(แขวง)" ร่วมกับ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

๕. ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และสถานศึกษาในภารกิจของ "ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและการเลือกตั้งตำบล(แขวง)"

๖. สรุปและประเมินผลการดำเนินงานโครงการ "ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและการเลือกตั้งตำบล(แขวง)" เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร วิธีการฝึกอบรมและการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและรายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบ

ความร่วมมือของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

๑. ให้หน่วยงาน สถานศึกษา และบุคลากร ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำนวยความสะดวกดำเนินงานโครงการจัดตั้ง "ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและการเลือกตั้งตำบล(แขวง)"

๒. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล(แขวง) ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจัดตั้ง "ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและการเลือกตั้งตำบล(แขวง)" และให้การสนับสนุนสถานที่ที่จะใช้ในการจัดตั้ง "ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและการเลือกตั้งตำบล(แขวง)"

๒. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล(แขวง) ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจัดตั้ง "ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและการเลือกตั้งตำบล(แขวง)" และให้การสนับสนุนสถานที่ที่จะใช้ในการจัดตั้ง "ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและการเลือกตั้งตำบล(แขวง)"

๓. ในปีงบประมาณ ๒๕๕๗ ประสานความร่วมมือจัดตั้ง "ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและการเลือกตั้งตำบล(แขวง)" จังหวัดละ ๑ ตำบล (๑ ศูนย์) ในปีงบประมาณ ๒๕๕๘ จัดตั้งอำเภอละ ๑ ตำบล (๑ ศูนย์) ครบทุกตำบล

๔. สนับสนุนผู้ทรงคุณวุฒิ เจ้าหน้าที่และวิทยากรในการจัดทำหลักสูตร ฝึกอบรม และดำเนินงานตามโครงการ "ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและการเลือกตั้งตำบล(แขวง)" ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและหน่วยงานสนับสนุนอื่น

๕. ดำเนินงานประชาสัมพันธ์โครงการ "ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและการเลือกตั้งตำบล(แขวง)" ให้กลุ่มเป้าหมายได้รับทราบรายละเอียดและวัตถุประสงค์ของโครงการ

๖. สนับสนุนงบประมาณร่วมดำเนินการตามโครงการจัดตั้ง "ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและการเลือกตั้งตำบล(แขวง)" รวมถึงกิจกรรมของศูนย์ฯ ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย

๗. สรุปและประเมินผลการดำเนินโครงการ "ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและการเลือกตั้งตำบล(แขวง)" เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรและวิธีการอบรมและการปฏิบัติงาน ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และรายงานให้กระทรวงศึกษาธิการทราบ

ลงชื่อ
(นายภุชงค์ นุตราวงศ์)
เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ลงชื่อ
(นายประเสริฐ บุญเรือง)
เลขาธิการ กศน.

ลงชื่อ
(นายสุเทพ พรหมวาศ)
รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ลงชื่อ
(นายชาญวิทย์ ทับสุพรรณ)
รองเลขาธิการ กศน.

บันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือ
การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับ
การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขแก่ประชาชน

บันทึกข้อตกลงฉบับนี้จัดทำขึ้นระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งกับหน่วยงานพันธมิตร ประกอบด้วย กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ และกรมกิจการผู้สูงอายุ ด้วยมีความตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญของการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขแก่ประชาชน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ แผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนปฏิรูปประเทศด้านการเมือง

สืบเนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้จัดตั้งศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ โดยความร่วมมือกับสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สร้างอาสาสมัครเพื่อเป็นกลไกการขับเคลื่อนกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยระดับตำบล จึงส่งเสริม สนับสนุนให้จัดตั้งศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) เป็นศูนย์กลางการพัฒนาประชาธิปไตย สร้างการเรียนรู้ประชาธิปไตยและการเลือกตั้ง ส่งเสริมกิจกรรมประชาธิปไตย พัฒนาต่อยอดการสร้างและขยายเครือข่ายพลเมืองระดับตำบล และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง ที่ผ่านมาการดำเนินการของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) ประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง ซึ่งพบว่าอุปสรรคสำคัญคือขาดกลไกการขับเคลื่อนการสร้างพลเมืองคุณภาพในระดับหมู่บ้านประกอบกับ หน่วยราชการ ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม กลุ่มหรือองค์กรในพื้นที่ยังขาดการรับรู้ถึงบทบาทและหน้าที่ของกลไกดังกล่าว จึงไม่มีการสนับสนุนและเข้ามามีส่วนร่วมขับเคลื่อนกิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น เพื่อเป็นการพัฒนาต่อยอดกลไกการขับเคลื่อนกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) ให้บังเกิดผลอย่างเต็มที่ และบูรณาการความร่วมมือเครือข่ายในการพัฒนาพลเมืองคุณภาพในวิถีประชาธิปไตย สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และหน่วยงานพันธมิตรที่เป็นหน่วยงานกำกับดูแลและสนับสนุนองค์กรเครือข่ายความร่วมมือภาคประชาชนในพื้นที่หมู่บ้าน ชุมชน จึงตกลงร่วมกันในการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขแก่ประชาชน ดังนั้น เพื่อให้บันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือบรรลุวัตถุประสงค์ทุกฝ่าย จึงเห็นควรกำหนดแนวทางความร่วมมือ ดังนี้

ความร่วมมือของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๑. สนับสนุนการดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยการประสานงาน ติดตาม สนับสนุน ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) ให้เป็นศูนย์กลางการพัฒนาประชาธิปไตย รวมถึงกิจกรรมส่งเสริมวิถีชีวิตประชาธิปไตย หรือบูรณาการแผนงาน โครงการหรือกิจกรรมร่วมกับองค์กรเครือข่าย และพัฒนาศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) ให้เป็นศูนย์การเรียนรู้วิถีประชาธิปไตย ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ จัดตั้งจังหวัดละ ๑ ตำบล (๑ ศูนย์) ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ จัดตั้งอำเภอละ ๑ ตำบล (๑ ศูนย์) และครบทุกตำบลในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

๒. ส่งเสริม สนับสนุน และประสานความร่วมมือขับเคลื่อนโครงการ "หมู่บ้านพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย" เพื่อส่งเสริมให้ทุกครัวเรือนดำเนินชีวิตตามแนวทางวิถีประชาธิปไตย โดยมีศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) เป็นกลไกประสานงานดำเนินการตามแผนงาน โครงการประจำปีร่วมกับองค์กรเครือข่าย

๓. ส่งเสริม สนับสนุนให้ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) หรือผู้นำองค์กรเครือข่าย เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง หรือเป็นผู้สังเกตการณ์การเลือกตั้ง เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง

๔. จัดทำหลักสูตร สื่อ และองค์ความรู้การสร้างพลเมืองคุณภาพ และจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้พลเมืองคุณภาพ สู่ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) กรรมการและอาสาสมัครพัฒนาการเมืองของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) เพื่อพัฒนาศักยภาพเป็นวิทยากรหลักสูตรพลเมืองคุณภาพ หรือสอดแทรกความรู้ในการดำเนินตามแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมขององค์กรเครือข่าย

๕. จัดทำการประเมินมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินจากผลงานที่ทำร่วมกับองค์กรเครือข่าย พร้อมจัดประกวดผลงาน ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) ดีเด่น และมอบรางวัลในงานมหกรรมศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจ

ความร่วมมือของกรมการปกครอง

๑. มอบหมายปลัดจังหวัดอำนวยการให้นายอำเภอสนับสนุนการดำเนินงานของ ศส.ปชต. โดยให้กรรมการหมู่บ้านเข้าร่วมเป็นกรรมการและอาสาสมัครพัฒนาการเมืองของ ศส.ปชต. ในพื้นที่

๒. มอบหมายนายอำเภอบูรณาการและสนับสนุนการทำงานร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กรมกิจการผู้สูงอายุ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนกลุ่มองค์กรเครือข่ายในพื้นที่ตำบล หมู่บ้าน ตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือฯ

๓. ให้กรรมการหมู่บ้านวางแผนงาน/โครงการประจำปี โดยให้มี "โครงการหมู่บ้านพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย" ของ ศส.ปชต. บูรณาการแผนการดำเนินงานร่วมด้วย โดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งสนับสนุนและจัดสรรงบประมาณให้กรมการปกครองและหมู่บ้าน

๔. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ข้าราชการ พนักงานราชการ กรรมการหมู่บ้าน เข้าร่วมประชุม ฝึกอบรม และเป็นคณะทำงานบูรณาการร่วมกันตามที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด หรือ ศส.ปชต. ดำเนินการการในพื้นที่

๕. กำหนดเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ดีเด่นประจำปี โดยให้นำผลงานที่ร่วมกับ ศส.ปชต. กำหนดไว้ในตัวชี้วัดผลงานด้วย

ความร่วมมือของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

๑. ส่งเสริมความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสนับสนุนการดำเนินการของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) ตามหน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒. ส่งเสริมความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพิจารณาบรรจุแผนงาน/โครงการประจำปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การดำเนินการตามกิจกรรมของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) โดยเฉพาะ "โครงการหมู่บ้านพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย" ส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวทางวิถีประชาธิปไตย และส่งเสริมให้ "ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.)" เป็นแหล่งส่งเสริมความรู้ประชาธิปไตยของหมู่บ้าน ตำบล

๓. ส่งเสริมความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพิจารณาสนับสนุนการดำเนินการตามแผนงาน โครงการของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) ตามหน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๔. การดำเนินการด้านการจัดประชุม ฝึกอบรม สัมมนา และกิจกรรมของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด หรือศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) โดยเชิญผู้แทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าร่วมในการประชุม ฝึกอบรม สัมมนา และกิจกรรมดังกล่าว

ความร่วมมือของกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ

๑. ขอความร่วมมือนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด ให้สนับสนุนการดำเนินการของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) โดยการให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เข้าร่วมเป็นกรรมการและอาสาสมัครพัฒนาการเมืองของ ศส.ปชต. ในพื้นที่

๒. ส่งเสริมให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) วางแผนงานโครงการประจำปีโดยมีกิจกรรมของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) บูรณาการอยู่ในแผนงาน โครงการด้วย โดยเฉพาะ "โครงการหมู่บ้านพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย" และโครงการศูนย์การเรียนรู้วิถีประชาธิปไตย เพื่อเป็นแหล่งส่งเสริมความรู้ประชาธิปไตยของหมู่บ้าน ตำบล

๓. สนับสนุนให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เข้าร่วมประชุม ฝึกอบรม สัมมนา และกิจกรรมของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดดำเนินการ หรือที่ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) รับผิดชอบดำเนินการในพื้นที่ และมีการสอดแทรกความรู้ในหลักสูตรพลเมืองคุณภาพในการประชุมหรืออบรมของ อสม.ทุกระดับ

๔. กำหนดเกณฑ์ประเมินผลการปฏิบัติงานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ดีเด่น ประจำปีหรือที่เรียกชื่ออย่างอื่น โดยนำผลงานที่ร่วมกับศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) เข้าไว้ในตัวชี้วัดผลงานด้วย

ความร่วมมือของกรมกิจการผู้สูงอายุ

๑. ส่งเสริมและสนับสนุนให้อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เชี่ยวชาญด้านผู้สูงอายุ/สาขาสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยฯ/ชมรมผู้สูงอายุ/คณะกรรมการศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.)/เครือข่ายด้านผู้สูงอายุ เข้าร่วมเป็นกรรมการและอาสาสมัครพัฒนาการเมืองของ ศส.ปชต. ในพื้นที่

๒. ส่งเสริมความร่วมมือให้อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เชี่ยวชาญด้านผู้สูงอายุ/สาขาสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยฯ/ชมรมผู้สูงอายุ/คณะกรรมการศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.)/เครือข่ายด้านผู้สูงอายุ ร่วมวางแผนงาน/โครงการประจำปี โดยมีกิจกรรมของ ศส.ปชต. บรรจุอยู่ในแผนงาน/โครงการด้วย โดยเฉพาะโครงการ หมู่บ้าน "หมู่บ้านพลเมืองคุณภาพดี วิถีประชาธิปไตย" เพื่อส่งเสริมให้ทุกครัวเรือนดำเนินชีวิตตามแนวทางวิถีประชาธิปไตยและโครงการ ศูนย์การเรียนรู้ดี บนวิถีประชาธิปไตย เพื่อเป็นแหล่งส่งเสริมความรู้ประชาธิปไตยของหมู่บ้าน ตำบล

๓. ส่งเสริมความร่วมมือให้อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เชี่ยวชาญด้านผู้สูงอายุ/สาขาสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยฯ/ชมรมผู้สูงอายุ/คณะกรรมการศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.)/เครือข่ายด้านผู้สูงอายุ เข้าร่วมประชุม ฝึกอบรม สัมมนา และกิจกรรม ที่สำนักงาน กกต.จังหวัดดำเนินการหรือที่ ศส.ปชต. รับผิดชอบดำเนินการในพื้นที่และมีการสอดแทรกความรู้ในหลักสูตรพลเมืองคุณภาพในการประชุมหรืออบรมของผู้สูงอายุ อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เชี่ยวชาญด้านผู้สูงอายุ ชมรม สมาคม มูลนิธิที่เกี่ยวข้อง

ทุกฝ่ายได้พิจารณาบันทึกข้อตกลงความร่วมมือฉบับนี้ร่วมกันด้วยความเข้าใจและมุ่งมั่นที่จะดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ด้วยการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและองค์กรเครือข่ายให้เป็นศูนย์กลางการพัฒนาประชาธิปไตย และบูรณาการความร่วมมือเพื่อนำไปสู่การสร้างประชาชนให้เป็นพลเมืองคุณภาพ จึงได้ลงนามร่วมกัน

พันตำรวจเอก
(จรุงวิทย์ ภุมมา)
เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(นายธนาคม จงจิระ)
อธิบดีกรมการปกครอง

(นายประยูร รัตนเสนีย์)
อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

(นายแพทย์ธเรศ กรัษนัยรวิวงศ์)
อธิบดีกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ

(นางสุจิตรา พิทยานรเศรษฐ์)
อธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ

บันทึกข้อตกลงความร่วมมือระดับนโยบายในการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพ
และความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง
เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
ระหว่างกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
กับ
สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

****

ด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ.๒๕๖๐ ได้บัญญัติให้ "คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่และอำนาจในการส่งเสริม สนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษา และองค์กรเอกชนในการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน หรือให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้ง และความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ" ประกอบกับยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง และแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ด้านการเมือง มีเป้าประสงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และให้พรรคการเมืองและนักการเมืองยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นหลัก

เพื่อขับเคลื่อนการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงมีความเห็นร่วมกันว่านิสิตนักศึกษาเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญและเป็นทรัพยากรอันมีคุณค่าของประเทศชาติที่ควรเร่งรัดให้มีการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพ จึงเห็นสมควรกำหนดแนวทางการดำเนินการร่วมกัน ดังนี้

๑. การสนับสนุนในเชิงนโยบายและการดำเนินการของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

๑.๑ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ร่วมกับประธานกรรมการการเลือกตั้ง เสนอคณะรัฐมนตรีให้กำหนด "การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข" ให้กับนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเป็นวาระแห่งชาติ

๑.๒ กำหนดเป็นนโยบายต่อเนื่องของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เพื่อการดำเนินงานทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค เพื่อ "การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข" แก่นิสิตนักศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่ง โดยใช้แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ระดับอุดมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

๑.๓ ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งกับกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม รวมทั้ง คณะกรรมการการอุดมศึกษา คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย ที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ประชุมคณะกรรมการอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย สถาบันวิทยาลัยชุมชน และสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่ง เพื่อสนับสนุนการนำแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ระดับอุดมศึกษา ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและจัดทำกิจกรรมสำหรับนิสิตนักศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละสถาบัน

๑.๔ ส่งเสริมสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาจัดการเรียนการสอนรายวิชาพลเมืองคุณภาพ โดยใช้คู่มือการสอนรายวิชาศึกษาทั่วไป (General Education) วิชาพลเมืองคุณภาพ (Quality Citizen) ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งกับกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษา โดยสถาบันอุดมศึกษาอาจพิจารณารับรองเป็นหน่วยกิตการศึกษาตามหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาในรายวิชาศึกษาทั่วไป

๑.๕ ส่งเสริมสนับสนุนให้อาจารย์และบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาที่สนใจจะเป็นวิทยากรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพฯ ได้รับการฝึกอบรมและได้รับวุฒิบัตรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๑.๖ ร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการดำเนินโครงการติดตามและประเมินผลการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพฯ ตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สำหรับนิสิตนักศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงาน รวมทั้งการร่วมสนับสนุนการวิจัยเพื่อแสดงผลสัมฤทธิ์หรือรูปแบบของการดำเนินงานเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพฯ

๑.๗ จัดทำแผนบูรณาการความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการดำเนินการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพฯ ในด้านต่างๆ โดยกำหนดงบประมาณที่จะร่วมดำเนินการและเป็นแผนต่อเนื่องระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

๑.๘ ส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง ๓๘ แห่ง ดำเนินการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรวิชา "พลเมืองที่เข้มแข็ง" เป็นวิชาศึกษาทั่วไป (General Education : GE) หรือบูรณาการกับรายวิชาศึกษาทั่วไปอื่นๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๑.๙ สนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง เช่น ช่วยสังเกตการณ์การเลือกตั้งในวันเลือกตั้งร่วมเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง เป็นต้น

๒. การสนับสนุนในเชิงนโยบายและการดำเนินการของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๒.๑ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ร่วมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เสนอคณะรัฐมนตรีให้กำหนด "การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข" ให้กับนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเป็นวาระแห่งชาติ

๒.๒ กำหนดเป็นนโยบายต่อเนื่องของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการร่วมมือกับกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เพื่อการดำเนินงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ในการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขแก่นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่ง โดยใช้แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ระดับอุดมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งกับกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

๒.๓ ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งกับกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม รวมทั้ง คณะกรรมการการอุดมศึกษา คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย ที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ประชุมคณะกรรมการอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย สถาบันวิทยาลัยชุมชน และสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่ง เพื่อสนับสนุนการนำแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ระดับอุดมศึกษา ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและจัดทำกิจกรรมสำหรับนิสิตนักศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละสถาบัน

๒.๔ จัดทำคู่มือการสอนรายวิชาศึกษาทั่วไป (General Education) วิชาพลเมืองคุณภาพ (Quality Citizen) ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งกับกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษา

๒.๕ พัฒนาหลักสูตรและจัดฝึกอบรมให้อาจารย์และบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาที่สนใจจะเป็นวิทยากรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการจัดกิจกรรมเพื่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพฯ และมอบวุฒิบัตรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๒.๖ ร่วมมือกับกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ในการดำเนินโครงการติดตามและประเมินผลการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพฯตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สำหรับนิสิตนักศึกษาที่อยู่ในสถาบันอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงาน รวมทั้งการร่วมสนับสนุนการวิจัยเพื่อแสดงผลสัมฤทธิ์หรือรูปแบบของการดำเนินงานพัฒนาพลเมืองคุณภาพ

๒.๗ จัดทำแผนบูรณาการความร่วมมือกับกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ในการดำเนินการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพฯ ในด้านต่าง ๆ โดยกำหนดและจัดสรรงบประมาณที่จะร่วมดำเนินการ และเป็นแผนต่อเนื่องระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

๒.๘ ส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง ๓๘ แห่ง ดำเนินการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรวิชา "พลเมืองที่เข้มแข็ง" เป็นวิชาศึกษาทั่วไป (General Education : GE) หรือบูรณาการกับรายวิชาศึกษาทั่วไปอื่นๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๒.๙ สนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่ง มีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง เช่น ช่วยสังเกตการณ์การเลือกตั้งในวันเลือกตั้ง ร่วมเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง เป็นต้น

เพื่อแสดงถึงเจตนารมณ์ในการดำเนินงานตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้ ทั้งสองฝ่ายจึงได้ลงนามร่วมกัน โดยบันทึกข้อตกลงนี้ทำขึ้นเป็นสองฉบับและมีข้อความเป็นอย่างเดียวกัน โดยทั้งสองฝ่ายได้อ่านและเข้าใจข้อความตลอดโดยละเอียดแล้ว เห็นว่าถูกต้องตามวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ จึงลงลายมือชื่อไว้ในบันทึกข้อตกลงนี้ และถือไว้ฝ่ายละหนึ่งฉบับ

ลงนาม ณ วันที่ ๑๗ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๕

ลงชื่อ.....
(ศ.พิเศษ ดร.เอนก เหล่าธรรมทัศน์)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา
วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

ลงชื่อ..... พยาน
(ศ.นพ.สิริฤกษ์ ทรงศิวิไล)
ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา
วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

ลงชื่อ.....
(นายอิทธิพร บุญประคอง)
ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

ลงชื่อ..... พยาน
(นายแสวง บุญมี)
รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง รักษาการแทน
เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ
ในการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง
เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
ระหว่าง สถาบันพระปกเกล้า กับ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

บันทึกข้อตกลงความร่วมมือฉบับนี้ทำขึ้น ณ **สถาบันพระปกเกล้า** เมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2565 ระหว่าง **สถาบันพระปกเกล้า** โดย ศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า ผู้มีอำนาจลงนาม สำนักงานตั้งอยู่ที่ สถาบันพระปกเกล้า ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษาฯ อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 5 (โซนทิศใต้) เลขที่ 120 หมู่ที่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210 กับ **สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง** โดย นายแสวง บุญมี รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง รักษาการแทน เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้มีอำนาจลงนาม สำนักงานตั้งอยู่ที่ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษาฯ อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 2 - 9 (โซนทิศตะวันออก) เลขที่ 120 หมู่ที่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210

โดยที่สถาบันพระปกเกล้าและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ต่างตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญของการส่งเสริมและพัฒนาประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ให้ประชาชนตระหนักว่าการเมืองการปกครองเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า อันนำมาซึ่งความอยู่ดีกินดีและบังเกิดสันติสุขอย่างยั่งยืนถาวร ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง และแผนการปฏิรูปประเทศ ด้านการเมือง ดังนั้น ทั้งสองฝ่ายจึงเห็นพ้องร่วมกันจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อแสดงถึงความเข้าใจระหว่างกันในอันที่จะประสานความร่วมมือในการพัฒนา แลกเปลี่ยนและสนับสนุนซึ่งกันและกันในการดำเนินงาน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

/ ความร่วมมือ ...

ความร่วมมือของสถาบันพระปกเกล้า

1. ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันพระปกเกล้า กับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การเสริมสร้างความเป็นพลเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

2. จัดทำแผนและดำเนินการขับเคลื่อนกิจกรรมปฏิรูปประเทศ ประเด็นปฏิรูปที่ 1 การส่งเสริมความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) กิจกรรมที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock)

3. สนับสนุนงานวิชาการ งานวิจัย หลักสูตร คู่มือ บทความ สื่อ องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การเสริมสร้างความเป็นพลเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เพื่อจัดการศึกษาอบรม สัมมนา (On-Site) และการจัดการศึกษาผ่านระบบออนไลน์ (E-Learning) รวมถึงการเผยแพร่เนื้อหา (Content) ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบที่เข้าใจง่าย ครอบคลุมทั้งออนไลน์และออฟไลน์

4. ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า และศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการดำเนินการเสริมสร้างความเป็นพลเมือง การดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในระดับพื้นที่ รวมถึงการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการบูรณาการดำเนินงานร่วมกันระหว่างศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า กับศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

5. สนับสนุนผู้ทรงคุณวุฒิ เจ้าหน้าที่และวิทยากรในการจัดทำหลักสูตรทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การฝึกอบรม การทดลองใช้หลักสูตรและดำเนินงานร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

6. ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการดำเนินการติดตามและประเมินผลการพัฒนาพลเมืองคุณภาพ ผลสัมฤทธิ์ของการสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ความร่วมมือของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

1. ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง กับสถาบันพระปกเกล้า ในการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การเสริมสร้างความเป็นพลเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

/ 2. สนับสนุน ...

2. สนับสนุน ส่งเสริม และร่วมดำเนินการขับเคลื่อนกิจกรรมปฏิรูปประเทศ ประเด็นปฏิรูปที่ 1 การส่งเสริมความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) กิจกรรมที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock)

3. ร่วมส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานเพื่อเผยแพร่ รวมถึงการประยุกต์ใช้งานวิชาการ งานวิจัย หลักสูตร คู่มือ บทความ สื่อ องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การเสริมสร้างความเป็นพลเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ไปยังเครือข่ายของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ครอบคลุมทั้งออนไลน์และออฟไลน์

4. ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า ในการดำเนินการเสริมสร้างความเป็นพลเมือง การดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในระดับพื้นที่ รวมถึงการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการบูรณาการดำเนินงานร่วมกันระหว่างศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง กับศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า

5. สนับสนุนผู้ทรงคุณวุฒิ เจ้าหน้าที่และวิทยากรในการจัดทำหลักสูตรทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การฝึกอบรม การทดลองใช้หลักสูตรและดำเนินงานร่วมกับสถาบันพระปกเกล้า

6. ร่วมกับสถาบันพระปกเกล้า ในการดำเนินการติดตามและประเมินผลการพัฒนาพลเมืองคุณภาพ ผลสัมฤทธิ์ของการสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

บันทึกข้อตกลงความร่วมมือฉบับนี้มีผลใช้บังคับนับแต่วันที่มีการลงนามร่วมกัน ทั้งนี้ทุกระยะเวลาสองปี นับแต่วันที่ลงนามในบันทึกข้อตกลงนี้ สถาบันพระปกเกล้าและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จะร่วมกันทบทวนการปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงนี้ ทั้งสองฝ่ายอาจพิจารณาและตกลงให้มีการเปลี่ยนแปลง แก้ไข หรือเพิ่มเติม ข้อตกลงนี้ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมก็ได้ โดยจัดทำเป็นบันทึกข้อตกลงแนบท้ายบันทึกข้อตกลงนี้

การยกเลิกข้อตกลงความร่วมมือนี้ ให้กระทำได้โดยผู้มีอำนาจของสถาบันพระปกเกล้าหรือผู้มีอำนาจของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง แจ้งให้อีกฝ่ายหนึ่งทราบล่วงหน้าเป็นลายลักษณ์อักษรเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 30 วัน แต่ทั้งนี้ ไม่กระทบกระเทือนถึงกิจการ เรื่องที่ผูกพัน หรือเรื่องที่ดำเนินการค้างอยู่ โดยให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จต่อไป

/ บันทึกข้อตกลง ...

บันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้ จัดทำขึ้นเป็นสองฉบับ มีข้อความถูกต้องตรงกันทุกประการ ผู้แทนทั้งสองฝ่ายได้อ่าน รับทราบ และทำความเข้าใจเงื่อนไขในบันทึกข้อตกลงฉบับนี้โดยตลอด เห็นว่าถูกต้องตรงตามความประสงค์ และเพื่อเป็นการแสดงถึงเจตนารมณ์ในการดำเนินงานตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้ ทั้งนี้สถาบันพระปกเกล้าและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ลงลายมือชื่อพร้อมประทับตรา (ถ้ามี) ไว้เป็นสำคัญ และถือไว้ฝ่ายละหนึ่งฉบับ

ลงนาม ณ วันที่ 21 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2565

ลงชื่อ.....
(ศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย)
เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า

ลงชื่อ.....
(นายแสวง บุญมี)
รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง รักษาการแทน
เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ลงชื่อ..... พยาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.อรทัย ก๊กผล)
รองเลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า

ลงชื่อ..... พยาน
(นายวีระ ยี่แพร)
รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

บันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือระดับนโยบายการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพ และความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ระหว่างกระทรวงสาธารณสุข กับ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

****

บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ ฉบับนี้ จัดทำขึ้น ณ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๘ เดือน เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๕ ระหว่างกระทรวงสาธารณสุข โดยนายอนุทิน ชาญวีรกูล ตำแหน่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ตั้งอยู่เลขที่ กระทรวงสาธารณสุข ถนนติวานนท์ ตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐ ซึ่งต่อไปในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้เรียกว่า "กระทรวงสาธารณสุข" ฝ่ายหนึ่ง และ "สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง" โดยนายอิทธิพร บุญประคอง ตำแหน่ง ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ตั้งอยู่เลขที่ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง อาคารรัฐประศาสนภักดี เลขที่ ๑๒๐ หมู่ ๓ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐ อีกฝ่ายหนึ่ง

ด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้บัญญัติให้ "คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่และอำนาจในการส่งเสริม สนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษา และองค์กรเอกชนในการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน หรือให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้ง และความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ" ประกอบกับ ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นยุทธศาสตร์ความมั่นคง และแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ด้านการเมือง มีเป้าหมายประสงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชน เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และให้การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองคุณภาพ

เพื่อขับเคลื่อนการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชน เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ทั้งสองฝ่ายจึงมีความเห็นร่วมกันว่าเครือข่ายอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญและเครือข่ายที่มีความเข้มแข็งในการขับเคลื่อนภารกิจในระดับพื้นที่ชุมชน จึงเห็นควรกำหนดแนวทางการดำเนินการร่วมกัน ดังนี้

๑. การสนับสนุนในเชิงนโยบายและการดำเนินการของกระทรวงสาธารณสุข

๑.๑ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ร่วมกับ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง เสนอคณะรัฐมนตรีให้กำหนด "การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชน เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข" ให้กับเครือข่ายอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นวาระแห่งชาติ

/๑.๒ กำหนด...

๑.๒ กำหนดเป็นนโยบายต่อเนื่องของกระทรวงสาธารณสุข เพื่อการดำเนินงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อ "การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชน เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข" แก่เครือข่ายอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านทุกแห่ง โดยใช้แนวทางการจัดกิจกรรมของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งบูรณาการร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข

๑.๓ กำหนดนโยบายให้กับสำนักงานสาธารณสุขระดับจังหวัด ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จัดอบรมบุคลากรของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ให้เป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมสร้างพลเมืองคุณภาพในระดับพื้นที่ร่วมกับเครือข่ายอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) โดยส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ที่สนใจเป็นวิทยากรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับการฝึกอบรม

๑.๔ ส่งเสริมสนับสนุนให้เครือข่ายอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เข้าร่วมเป็นกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) ในพื้นที่ เพื่อเป็นแกนนำขับเคลื่อนกิจกรรมในพื้นที่ชุมชน

๑.๕ จัดทำแผนบูรณาการความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในการดำเนินการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ในด้านต่างๆ เป็นแผนต่อเนื่องระยะ ๕ ปี (ปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

๒. การสนับสนุนในเชิงนโยบายและการดำเนินการของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๒.๑ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ร่วมกับ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เสนอคณะรัฐมนตรีให้กำหนด "การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชน เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข" ให้กับเครือข่ายอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นวาระแห่งชาติ

๒.๒ กำหนดนโยบายต่อเนื่องของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการร่วมมือกับกระทรวงสาธารณสุข เพื่อการดำเนินงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ในการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชน เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แก่เครือข่ายอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ทุกแห่ง โดยใช้แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งกับกระทรวงสาธารณสุข

๒.๓ พัฒนาหลักสูตรและจัดฝึกอบรมบุคลากรของกระทรวงสาธารณสุขที่สนใจเป็นวิทยากรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและมอบวุฒิบัตรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

/๒.๔ จัดทำ...

๒.๔ จัดทำแผนบูรณาการความร่วมมือกับกระทรวงสาธารณสุข ในการดำเนินการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชน เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ในด้านต่างๆ เป็นแผนต่อเนื่อง ระยะ ๕ ปี (ปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

เพื่อแสดงถึงเจตนารมณ์ในการดำเนินงานตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้ ทั้งสองฝ่ายจึงได้ลงนามร่วมกัน โดยบันทึกข้อตกลงนี้ทำขึ้นเป็นสองฉบับและมีข้อความเป็นอย่างเดียวกัน โดยทั้งสองฝ่ายได้อ่านและเข้าใจข้อความตลอดโดยละเอียดแล้ว เห็นว่าถูกต้องตามวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ จึงลงลายมือชื่อไว้ในบันทึกข้อตกลงนี้ และถือไว้ฝ่ายละหนึ่งฉบับ

ลงชื่อ .....
(นายอนุทิน ชาญวีรกูล)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

ลงชื่อ .....
(นายอิทธิพร บุญประคอง)
ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

ลงชื่อ .....
(นายแพทย์เกียรติภูมิ วงศ์รจิต)
ปลัดกระทรวงสาธารณสุข
พยาน

ลงชื่อ .....
(นายแสวง บุญมี)
เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง
พยาน

บันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือระดับนโยบายการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพ และความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ระหว่างกระทรวงมหาดไทย กับ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

****

ด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้บัญญัติให้ "คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่และอำนาจในการส่งเสริม สนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษา และองค์กรเอกชนในการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน หรือให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้ง และความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ" ประกอบกับยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นยุทธศาสตร์ความมั่นคง และแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ด้านการเมือง มีเป้าหมายประสงค์ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และการให้การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองคุณภาพ

เพื่อขับเคลื่อนการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชน เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข กระทรวงมหาดไทยและสำนักคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงมีความเห็นร่วมกันว่าเครือข่ายของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทย ประกอบด้วย คณะกรรมการพัฒนาสตรีทุกระดับและคณะทำงานสนับสนุนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีทุกระดับ กรมการพัฒนาชุมชน เครือข่ายกรรมการหมู่บ้าน กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นเครือข่ายที่มีความเข้มแข็งและเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญในการมีส่วนร่วมขับเคลื่อนภารกิจในระดับพื้นที่ชุมชน กระทรวงมหาดไทย โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยประธานกรรมการการเลือกตั้ง จึงเห็นควรกำหนดแนวทางการดำเนินการร่วมกัน ดังนี้

๑. การสนับสนุนในเชิงนโยบายและการดำเนินการของกระทรวงมหาดไทย

๑.๑ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ร่วมกับ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อโปรดพิจารณากำหนด "การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชน เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทางเป็นประมุข" ให้กับคณะกรรมการพัฒนาสตรีทุกระดับและคณะทำงานสนับสนุนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีทุกระดับ คณะกรรมการหมู่บ้าน และคณะกรรมการชุมชน ให้เป็นวาระแห่งชาติ

/๑.๒ กำหนด...

๑.๒ กำหนดเป็นนโยบายต่อเนื่องของกระทรวงมหาดไทย เพื่อการดำเนินงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อ "การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข" แก่คณะกรรมการพัฒนาสตรีทุกระดับและคณะทำงานสนับสนุนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีทุกระดับ คณะกรรมการหมู่บ้าน และคณะกรรมการชุมชน โดยบูรณาการการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างกระทรวงมหาดไทยกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๑.๓ กำหนดนโยบายให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอ ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จัดอบรมบุคลากรของส่วนราชการในส่วนภูมิภาค ให้เป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมสร้างพลเมืองคุณภาพในระดับพื้นที่ร่วมกับคณะกรรมการพัฒนาสตรีทุกระดับและคณะทำงานสนับสนุนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีทุกระดับ คณะกรรมการหมู่บ้าน และคณะกรรมการชุมชน โดยส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรของส่วนราชการที่สนใจเป็นวิทยากรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับการฝึกอบรม

๑.๔ ส่งเสริมสนับสนุนให้คณะกรรมการพัฒนาสตรีทุกระดับและคณะทำงานสนับสนุนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีทุกระดับ คณะกรรมการหมู่บ้าน และคณะกรรมการชุมชน เข้าร่วมเป็นกรรมการและสมาชิกศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) ในพื้นที่ เพื่อเป็นแกนนำขับเคลื่อนกิจกรรมในพื้นที่ชุมชน

๑.๕ ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดแนวทางในการพัฒนาประชาธิปไตยโดยบูรณาการร่วมกับศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) ในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ

๑.๖ จัดทำแผนบูรณาการความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในการดำเนินการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชน เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในด้านต่าง ๆ เป็นแผนต่อเนื่องระยะ ๕ ปี (ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

๒. การสนับสนุนในเชิงนโยบายและการดำเนินการของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๒.๑ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ร่วมกับ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อโปรดพิจารณากำหนด "การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชน เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข" ให้กับคณะกรรมการพัฒนาสตรีทุกระดับและคณะทำงานสนับสนุนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีทุกระดับ คณะกรรมการหมู่บ้าน และคณะกรรมการชุมชน ให้เป็นวาระแห่งชาติ

๒.๒ กำหนดนโยบายต่อเนื่องของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการร่วมมือกับกระทรวงมหาดไทย เพื่อการดำเนินงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ในการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชน เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แก่คณะกรรมการพัฒนาสตรีทุกระดับและคณะทำงานสนับสนุนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีทุกระดับ คณะกรรมการหมู่บ้าน และคณะกรรมการชุมชน โดยบูรณาการการจัดกิจกรรมเพื่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ร่วมกันระหว่างกระทรวงมหาดไทยกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๒.๓ พัฒนาหลักสูตรและจัดฝึกอบรมบุคลากรของหน่วยงานสังกัดกระทรวงมหาดไทยที่สนใจเป็นวิทยากรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพ และได้รับมอบวุฒิบัตรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

/๒.๔ จัดทำ ...

๒.๔ จัดทำแผนบูรณาการความร่วมมือกับกระทรวงมหาดไทย ในการดำเนินการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพ เป็นแผนต่อเนื่องระยะ ๕ ปี (๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

๓. บันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือฉบับนี้ มีผลบังคับใช้ ๕ ปี นับแต่วันที่ลงนามเป็นต้นไป ทั้งนี้ ในกรณีที่ฝ่ายใดประสงค์จะยกเลิก แก้ไข เปลี่ยนแปลง เพิ่มเติมรายละเอียด หรือขยายระยะเวลาในการบังคับใช้บันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือฉบับนี้ สามารถกระทำได้ด้วยความยินยอมของทั้งสองฝ่ายเป็นลายลักษณ์อักษร

บันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือฉบับนี้ จัดทำขึ้นที่กระทรวงมหาดไทย จำนวนสองฉบับ มีข้อความถูกต้องตรงกันทุกประการ และทั้งสองหน่วยงานได้พิจารณาข้อความโดยละเอียดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อไว้ต่อหน้าพยาน เพื่อแสดงเจตนารมณ์และความตั้งใจในการดำเนินการตามบันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือฉบับนี้ และทั้งสองหน่วยงานต่างยึดถือไว้ฝ่ายละฉบับ

ลงนาม ณ วันที่ ๑๖ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๕

ลงชื่อ พลเอก
(อนุพงษ์ เผ่าจินดา)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ลงชื่อ
(นายอิทธิพร บุญประคอง)
ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

ลงชื่อ
(นายสุทธิพงษ์ จุลเจริญ)
ปลัดกระทรวงมหาดไทย
พยาน

ลงชื่อ
(นายแสวง บุญมี)
เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง
พยาน

ลงชื่อ
(นายธนาคม จงจิระ)
อธิบดีกรมการปกครอง
พยาน

ลงชื่อ
(นายประยูร รัตนเสนีย์)
อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
พยาน

ลงชื่อ
(นายสมคิด จันทมฤก)
อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน
พยาน

บันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือระดับนโยบายการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพ
และความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง
เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
ระหว่าง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
กับ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

****

ด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้บัญญัติให้ "คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่และอำนาจในการส่งเสริม สนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษา และองค์กรเอกชนในการ สร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน หรือให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้งและความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ" ประกอบกับยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นยุทธศาสตร์ความมั่นคง และแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ด้านการเมือง มีเป้าหมายประสงค์ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และการให้การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองคุณภาพ

เพื่อขับเคลื่อนการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชน เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สำนักคณะกรรมการการเลือกตั้ง และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จึงมีความเห็นร่วมกันว่าเครือข่ายภายใต้สังกัดของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญและมีความเข้มแข็งในการขับเคลื่อนภารกิจในระดับพื้นที่ชุมชน จึงเห็นควรกำหนดแนวทางการดำเนินการร่วมกัน ดังนี้

๑. การสนับสนุนในเชิงนโยบายและการดำเนินการร่วมกัน ระหว่างสำนักคณะกรรมการการเลือกตั้ง กับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

๑.๑ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ร่วมกับ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เสนอคณะรัฐมนตรีให้กำหนด "การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชน เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข" ให้เป็นวาระแห่งชาติ

๑.๒ กำหนดเป็นนโยบายต่อเนื่องของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง กับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อการดำเนินงานทั้งในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ในการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชน เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยใช้แนวทางการจัดกิจกรรมของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งบูรณาการร่วมกับแนวทางของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

/๑.๓ จัดทำ...

๑.๓ จัดทำแผนบูรณาการความร่วมมือระหว่างกันในการดำเนินการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชน เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ในด้านต่างๆ เป็นแผนต่อเนื่องระยะ ๕ ปี (ปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

๒. การสนับสนุนในเชิงนโยบายและการดำเนินการของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

๒.๑ กำหนดนโยบายให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จัดอบรมบุคลากรของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ให้เป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมสร้างพลเมืองคุณภาพในระดับพื้นที่ โดยส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรที่สนใจของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด เป็นวิทยากรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับการฝึกอบรม

๒.๒ ส่งเสริมและสนับสนุนให้เครือข่ายภายใต้สังกัดของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เข้าร่วมเป็นกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) ในพื้นที่ เพื่อเป็นแกนนำขับเคลื่อนภารกิจในพื้นที่ชุมชน

๓. การสนับสนุนในเชิงนโยบายและการดำเนินการของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

พัฒนาหลักสูตรและจัดฝึกอบรมบุคลากรที่สนใจของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นวิทยากรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพ และมอบวุฒิบัตรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง แก่บุคลากรของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่ผ่านการอบรมหลักสูตร

เพื่อแสดงถึงเจตนารมณ์ในการดำเนินงานตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้ ทั้งสองฝ่ายจึงได้ลงนามกัน โดยบันทึกข้อตกลงนี้ทำขึ้นเป็นคู่ฉบับและมีข้อความเป็นอย่างเดียวกัน โดยทั้งสองฝ่ายได้อ่านและเข้าใจข้อความตลอดโดยละเอียดแล้ว เห็นว่าถูกต้องตามวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ จึงลงลายมือชื่อไว้ในบันทึกข้อตกลงนี้ และถือไว้ฝ่ายละหนึ่งฉบับ

ลงนาม ณ วันที่ ๒๕ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

ลงชื่อ .....
(นายอิทธิพร บุญประคอง)
ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

ลงชื่อ .....
(นายจุติ ไกรฤกษ์)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ลงชื่อ .....
(นายแสวง บุญมี)
เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง
พยาน

ลงชื่อ .....
(นางพัชรี อาระยะกุล)
ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
พยาน

บันทึกข้อตกลงความร่วมมือระดับนโยบาย
ในการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง
เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
ระหว่าง กระทรวงศึกษาธิการ กับ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

****

บันทึกข้อตกลงความร่วมมือฉบับนี้ทำขึ้นระหว่าง

(ก) กระทรวงศึกษาธิการ

โดย นางสาวตรีนุช เทียนทอง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ที่อยู่ ๓๑๙ วังจันทรเกษม ถนนราชดำเนินนอก เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๐๐ ซึ่งต่อไปนี้ในบันทึกข้อตกลงเรียกว่า "ศธ." ฝ่ายหนึ่ง

กับ

(ข) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

โดย นายอิทธิพร บุญประคอง ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ที่อยู่ ๑๒๐ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐ ซึ่งต่อไปนี้ในบันทึกข้อตกลงเรียกว่า "สำนักงาน กกต." อีกฝ่ายหนึ่ง

โดยทั้งสองฝ่ายต่างตระหนักถึงความสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษา องค์กรเอกชน และประชาชนทั่วไปมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน หรือให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้งและมีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญประกอบกับยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง และแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ด้านการเมืองมีเป้าประสงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และให้พรรคการเมืองและนักการเมืองยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นหลัก ทั้งสองฝ่ายจึงเห็นพ้องต้องกันว่านักเรียนเป็นกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญและเป็นทรัพยากรอันมีคุณค่าของประเทศชาติ ที่ควรเร่งรัดให้มีการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม จึงได้ตกลงทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระดับนโยบายในการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ระหว่าง ศธ. และ สำนักงาน กกต. โดยกำหนดขอบเขตของความร่วมมือและหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละฝ่าย ดังต่อไปนี้

/๑. ขอบเขต...

๑. ขอบเขตความร่วมมือของ ศธ. มีดังนี้

๑.๑ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง เสนอคณะรัฐมนตรีให้กำหนด "การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข" ให้กับนักเรียนในสถานศึกษาเป็นวาระแห่งชาติ

๑.๒ กำหนดเป็นนโยบายต่อเนื่องของ ศธ. เพื่อการดำเนินงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อ "การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข" แก่นักเรียนในสถานศึกษาทุกแห่ง โดยใช้แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แต่ละช่วงชั้นของ สำนักงาน กกต. และ ศธ.

๑.๓ นำแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาพลเมืองคุณภาพ รวมทั้งแอปพลิเคชัน Civic Education บนโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบสมาร์ทโฟน ของ สำนักงาน กกต. ไปใช้ในการสอนและทำกิจกรรมของนักเรียนสำหรับทุกช่วงชั้นของการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอาชีวศึกษา รวมทั้งลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และสภานักเรียนไทย โดยใช้ลำดับขั้นของจุดเน้นการเรียนรู้แต่ละระดับการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองคุณภาพ

๑.๔ ส่งเสริมให้สถานศึกษาบูรณาการกิจกรรมความเป็นผู้นำให้สอดคล้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ร่วมกับสำนักงาน กกต. โดยไม่เกิดผลกระทบต่อการเรียนและกิจกรรมตามหลักสูตร

๑.๕ ส่งเสริมสนับสนุนให้ข้าราชการครูที่สนใจจะเป็นวิทยากรของ สำนักงาน กกต. ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาพลเมืองคุณภาพ ได้รับการฝึกอบรมที่สามารถใช้ประกอบการเลื่อนวิทยฐานะและนับเป็นชั่วโมงการพัฒนาตนเองเพื่อต่อใบประกอบวิชาชีพ

๑.๖ ร่วมมือกับ สำนักงาน กกต. ในการดำเนินโครงการติดตามและประเมินผลการพัฒนาพลเมืองคุณภาพตามแนวทางของคณะกรรมการการเลือกตั้ง สำหรับนักเรียนที่อยู่ในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงาน รวมทั้งการประเมินผลสถานศึกษาที่สามารถปฏิบัติและมีผลสำเร็จได้เป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อนำมาถอดบทเรียนและขยายผล โดยมีโครงการความร่วมมือระหว่าง ศธ. และ สำนักงาน กกต. ในการกำกับติดตาม และประเมินผลการพัฒนาพลเมืองคุณภาพตามแนวทางของคณะกรรมการการเลือกตั้ง สำหรับเยาวชนที่อยู่ในสถานศึกษา

๑.๗ บรรจุวิชาพิเศษลูกเสืออาสา กกต. ไว้ในข้อบังคับหลักสูตรวิชาพิเศษลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ เพื่อเป็นรายวิชาเลือกในหลักสูตรการเรียนการสอนรายวิชาลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

๑.๘ กำหนดนโยบายให้กับสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยร่วมกับสำนักงาน กกต. จัดอบรมบุคลากรของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด ให้เป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมสร้างพลเมืองคุณภาพในระดับพื้นที่ โดยส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดที่สนใจเป็นวิทยากรของสำนักงาน กกต. ได้รับการฝึกอบรม

๑.๙ ส่งเสริมสนับสนุนให้สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด ร่วมติดตามประเมินผลการขับเคลื่อนศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) ในพื้นที่ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรและการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

/๑.๑๐ จัดทำแผน...

๑.๑๐ จัดทำแผนบูรณาการความร่วมมือกับสำนักงาน กกต. ในการดำเนินการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชน เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ในด้านต่างๆ เป็นแผนต่อเนื่องระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

๒. ขอบเขตความร่วมมือของ สำนักงาน กกต. มีดังนี้

๒.๑ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ร่วมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เสนอคณะรัฐมนตรีให้กำหนด "การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข" ให้กับนักเรียนในสถานศึกษาเป็นวาระแห่งชาติ

๒.๒ กำหนดเป็นนโยบายต่อเนื่องของ สำนักงาน กกต. ในการร่วมมือกับ ศธ. เพื่อการดำเนินงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ในการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แก่นักเรียนในสถานศึกษาทุกแห่ง โดยใช้แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แต่ละช่วงชั้นของ สำนักงาน กกต. กับ ศธ.

๒.๓ จัดทำและมอบเอกสารแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาพลเมืองคุณภาพ (รูปแบบอิเล็กทรอนิกส์) ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องที่เข้าถึงได้สะดวกในแอปพลิเคชัน Civic Education บนโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบสมาร์ทโฟน

๒.๔ พัฒนาหลักสูตรและจัดฝึกอบรมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถาบันการศึกษาที่สนใจจะเป็นวิทยากรของสำนักงาน กกต. ในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพฯ และมอบวุฒิบัตรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๒.๕ ร่วมมือกับ ศธ. และสถานศึกษาในการจัดอบรมสมาชิกสภานักเรียนให้เป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมพัฒนาพลเมืองคุณภาพในสถานศึกษา

๒.๖ ร่วมมือกับ ศธ. ในการดำเนินโครงการติดตามและประเมินผลการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพฯ ตามแนวทางของ สำนักงาน กกต. และ ศธ. สำหรับนักเรียนที่อยู่ในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงาน รวมทั้งการร่วมสนับสนุนการวิจัยเพื่อแสดงผลสัมฤทธิ์หรือรูปแบบของการดำเนินงานพัฒนาพลเมืองคุณภาพ

๒.๗ มอบหลักสูตรวิชาพิเศษลูกเสืออาสา กกต. เพื่อบรรจุไว้ในข้อบังคับหลักสูตรวิชาพิเศษลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ เพื่อเป็นรายวิชาเลือกในหลักสูตรการเรียนการสอนรายวิชาลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่

๒.๘ กำหนดนโยบายให้สำนักงาน กกต. ร่วมกับสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จัดอบรมบุคลากรของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด ให้เป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมสร้างพลเมืองคุณภาพในระดับพื้นที่ โดยส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด ที่สนใจเป็นวิทยากรของสำนักงาน กกต. ได้รับการฝึกอบรม

๒.๙ ส่งเสริมสนับสนุนให้สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด ร่วมติดตามประเมินผลการขับเคลื่อนศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) ในพื้นที่ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรและการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

/๒.๑๐ จัดทำแผน...

๒.๑๐ จัดทำแผนบูรณาการความร่วมมือกับสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในการดำเนินการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชน เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ในด้านต่างๆ เป็นแผนต่อเนื่องระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

๓. ข้อตกลงความร่วมมือนี้ มีระยะเวลา ๔ ปี (สี่ปี) นับตั้งแต่วันที่ทั้งสองฝ่ายได้ลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือเป็นต้นไป โดยทุกระยะ ๒ ปี (สองปี) นับตั้งแต่วันที่ลงนามในข้อตกลงนี้ ทั้งสองฝ่ายจะร่วมมือกันประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อทบทวนผลลัพธ์กิจกรรมความร่วมมือการดำเนินงานตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือฉบับนี้

ทั้งสองฝ่าย อาจพิจารณาและตกลงให้มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง แก้ไข หรือเพิ่มเติมข้อตกลงนี้ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมก็ได้ด้วยความเห็นชอบของทั้งสองฝ่าย โดยจัดทำเป็นบันทึกข้อตกลงแนบท้ายบันทึกข้อตกลงนี้และให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของข้อตกลงฉบับนี้

๔. ความร่วมมือนี้ให้มีผลตั้งแต่วันที่ลงนามเป็นต้นไป หากสำนักงาน กกต. หรือ ศธ. ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือทั้งสองฝ่าย มีความประสงค์จะปรับปรุง เปลี่ยนแปลง แก้ไข หรือเพิ่มเติมข้อตกลงนี้ ให้แจ้งอีกฝ่ายหนึ่งทราบล่วงหน้า เป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน (สามสิบวัน) และเมื่อทั้งสองฝ่ายพิจารณาตกลงเห็นชอบในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง แก้ไข หรือเพิ่มเติมข้อตกลงนี้แล้ว ให้จัดทำบันทึกเพิ่มเติมเป็นลายลักษณ์อักษรและให้มีผลสมบูรณ์ นับตั้งแต่วันที่ทั้งสองฝ่ายได้ลงนามในบันทึกเพิ่มเติมนั้น

หากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งประสงค์จะยุติความร่วมมือตามข้อตกลงนี้ สามารถกระทำได้โดยให้แจ้งเป็นหนังสือให้อีกฝ่ายทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๖๐ วัน (หกสิบวัน) เพื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งพิจารณา โดยให้มีผลเมื่อทั้งสองฝ่ายพิจารณาเห็นชอบเป็นลายลักษณ์อักษรในการยกเลิกบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ

๕. ข้อความในบันทึกข้อตกลงนี้ เป็นเพียงข้อตกลงเบื้องต้นที่แสดงถึงเจตนาของทั้งสองฝ่ายในการให้ความร่วมมือที่จะดำเนินการร่วมกันตามวัตถุประสงค์เท่านั้น ไม่ก่อให้เกิดหรือสร้างความสัมพันธ์หรือเป็นการผูกมัดทางนิติกรรมสัญญา หรือความสัมพันธ์ทางกฎหมายใด ๆ ต่อกัน

เพื่อแสดงถึงเจตนารมณ์ในการดำเนินงานตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้ ทั้งสองฝ่ายจึงได้ลงนามร่วมกัน โดยบันทึกข้อตกลงนี้ทำขึ้นเป็นสองฉบับและมีข้อความเป็นอย่างเดียวกัน โดยทั้งสองฝ่ายได้อ่านและเข้าใจข้อความตลอดโดยละเอียดแล้ว เห็นว่าถูกต้องตามวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ จึงลงลายมือชื่อไว้ในบันทึกข้อตกลงนี้ และถือไว้ฝ่ายละหนึ่งฉบับ

ลงนาม ณ วันที่ ๑๖ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

ลงชื่อ.....	ลงชื่อ.....
(นางสาวตรีนุช เทียนทอง)	(นายอิทธิพร บุญประคอง)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ	ประธานกรรมการการเลือกตั้ง
ลงชื่อ..... พยาน	ลงชื่อ..... พยาน
(นายสุภัทร จำปาทอง)	(นายแสวง บุญมี)
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ อาคารบี ถนนแจ้งวัฒนะ
แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐
www.ect.go.th

หลักสูตรพลเมืองคุณภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

คู่มือวิทยากร

พลเมืองคุณภาพ

(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2565)

สำนักพัฒนาเครือข่ายการเลือกตั้ง
สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ชื่อหนังสือ : คู่มือวิทยากร หลักสูตร “พลเมืองคุณภาพ” (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2565)

ครั้งที่พิมพ์ : ครั้งที่ 1

จำนวนพิมพ์ : 800 เล่ม

ที่ปรึกษา : นายกิตติพงษ์ บริบูรณ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง
: นายวีระ ยี่แพร รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง
: คณะอนุกรรมการด้านการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีแก่ประชาชน

ออกแบบและเขียนหลักสูตร :

นายอาธิศักดิ์ จอมสืบวิสิฐ	ผู้ทรงคุณวุฒิ
นายเบญจพล อุดมสุวรรณ์	ผู้ทรงคุณวุฒิ
นายชนาธิป บุณยเกตุ	ผู้ทรงคุณวุฒิ
นางสาวภัชรา คติกุล	ผู้ทรงคุณวุฒิ
นางสาวสุธีรัตน์ ฉิมฉวี	ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาเครือข่ายการเลือกตั้ง
ว่าที่ ร.ต. ภาสกร สิริภคยาพร	ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ 1
นายจักรินทร์ ชาลีพุทธาพงศ์	รองผู้อำนวยการสำนักสนับสนุนงานสืบสวนสอบสวน
นางสาวสุธิดา โชคพระสมบัติ	รองผู้อำนวยการสำนักพัฒนาเครือข่ายการเลือกตั้ง
นางสาวณัฏฐ์รมณ รัตนนิตย์	ผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาเครือข่าย 1
นายชาญพล สุขดี	พนักงานการเลือกตั้งชำนาญการ

ฝ่ายเลขานุการและประสานงาน :

นางชญาภรณ์ พร้อมภูล	พนักงานการเลือกตั้งชำนาญการ
นางสาวสุชาดา คำป้อง	พนักงานการเลือกตั้งชำนาญการ
นางสาวปัณณพร พูลผล	นักวิชาการตรวจสอบภายในชำนาญการ
นายยุทธพิชัย จอมพุทธางกูร	เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน

ออกแบบและจัดรูปเล่ม : นางสาวปัณณพร พูลผล นักวิชาการตรวจสอบภายในชำนาญการ

จัดทำโดย : ฝ่ายพัฒนาเครือข่าย 1 สำนักพัฒนาเครือข่ายการเลือกตั้ง

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง อาคารรัฐประศาสนภักดี
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา
ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210
โทรศัพท์ 0 2141 8540-8 โทรสาร 0 2143 8594

คำนำหลักสูตร “พลเมืองคุณภาพ”

กว่า 89 ปี ของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาประชาธิปไตยของไทยต้องอยู่ในสภาพล้มลุกคลุกคลาน มีการเลือกตั้งสลับกับการรัฐประหารยึดอำนาจ ดังที่เรียกว่าวงจรอุบาทว์ทางการเมืองมาโดยตลอด ที่เป็นเช่นนี้เพราะเราเห็นประชาธิปไตยเป็นเพียงแค่รูปแบบพิธีกรรมในการเข้าสู่อำนาจ หลายต่อหลายครั้งที่เราต้องมีการร่างรัฐธรรมนูญกันใหม่ แล้วก็มีการเลือกตั้ง มีรัฐบาลใหม่ขึ้นใช้อำนาจทางบริหาร มีรัฐสภามาใช้อำนาจทางนิติบัญญัติ และมีศาลใช้อำนาจในทางตุลาการ เช่นเดียวกันกับประเทศประชาธิปไตยอื่น ๆ

แต่สิ่งหนึ่งที่เรายังขาดแคลนหรือมีอยู่เพียงน้อยนิด นั่นคือ พลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งหมายถึงพลเมืองที่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเป็นผู้มีคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง มีส่วนร่วมทางการเมืองและการเลือกตั้ง รวมทั้งเป็นแบบอย่างของการนำวิถีประชาธิปไตยไปใช้ในชีวิตประจำวัน และนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องเร่งส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อให้ประชาชนมีความเป็นเป็นพลเมืองมากขึ้น และพัฒนาพลเมืองที่มีอยู่บ้างแล้วให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ ทั้งนี้เพื่อให้ระบอบประชาธิปไตยของเรานั้นได้เดินหน้าไปอย่างมั่นคงและยั่งยืน

ที่ผ่านมา สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งให้ความสำคัญต่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมือง โดยการจัดทำหลักสูตร “พลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย” ใช้ในการอบรมและขยายเครือข่ายพลเมืองออกไปอย่างกว้างขวาง รวมทั้งมีการจัดตั้ง “ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย หรือ ศส.ปชต.” ขึ้นทุกตำบล เพื่อเป็นศูนย์กลางดำเนินกิจกรรมของบรรดาพลเมืองเหล่านั้น จนเป็นที่ยอมรับว่า “ศส.ปชต.” มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการเมืองในระดับตำบล หมู่บ้าน ดังปรากฏในแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง และเอกสารรายงานของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

อย่างไรก็ดี ต้องยอมรับว่าด้วยข้อจำกัดด้านงบประมาณและการสนับสนุนอย่างเพียงพอทำให้ ศส.ปชต. ไม่สามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่องและมักทำได้ในช่วงที่มีการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติเท่านั้น การสร้างและขยายเครือข่ายพลเมืองจึงยังไม่กว้างขวางครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายเท่าที่ควร

ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ของบ้านเมืองในปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงได้ปรับปรุงหลักสูตรพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยเดิม มาเป็นหลักสูตร “พลเมืองคุณภาพ” โดยมีกรอบเนื้อหาหลัก 4 วิชา คือ 1.การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 2.การเป็นพลเมืองคุณภาพ 3.การมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมือง และ 4.การขับเคลื่อนศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) ใช้ระยะเวลาถ่ายทอด 5 ชั่วโมง ด้วยเทคนิควิธีการอบรมแบบมีส่วนร่วมและใช้สื่อที่ง่ายต่อการสร้างการเรียนรู้

แม้ว่าหลักสูตรพลเมืองคุณภาพนี้จะได้ผ่านการทดลองใช้และรับการวิพากษ์วิจารณ์และข้อเสนอแนะมาแล้ว 2 ครั้งในการอบรมกลุ่มเป้าหมายเครือข่ายพลเมืองของ 5 หน่วยงาน ได้แก่ กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมการพัฒนาชุมชน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ และกรมกิจการผู้สูงอายุ รวมทั้งตัวแทน ศส.ปชต. และพนักงานของ สนง.กกต. ที่มีประสบการณ์จากการเป็นวิทยากรที่ได้นำหลักสูตรพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยไปใช้ แต่ก็อาจจำเป็นต้องมีการพัฒนาให้เหมาะสมกับยุคสมัย และเท่าทันต่อสถานการณ์บ้านเมืองที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งในด้านเนื้อหา วิธีการถ่ายทอด สื่อการเรียนรู้ และระยะเวลาที่ใช้ในการอบรมในโอกาสต่อไป

“หลักสูตรที่ดีในวันนี้ อาจไม่เหมาะสำหรับวันพรุ่งนี้”

เมษายน 2565
สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

สารบัญ

หน้า

คำนำหลักสูตร

แนะนำคู่มือวิทยากรหลักสูตร “พลเมืองคุณภาพ” 1

วิชาที่ 1 การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 13

กระบวนการอบรม 14

สื่อและวัสดุอุปกรณ์ 21

ชุดภาพนิ่ง 24

ใบความรู้ที่ 1.1 ความภาคภูมิใจในความเป็นไทย 32

ใบความรู้ที่ 1.2 บทบาทพระมหากษัตริย์กับการปกครองระบอบประชาธิปไตย 38

ใบความรู้ที่ 1.3 รัฐธรรมนูญกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย 43

ใบความรู้ที่ 1.4 คำอธิบาย ต้นไม้ประชาธิปไตย 46

ใบความรู้ที่ 1.4.1 จุดมุ่งหมายสูงสุดหรือดอกผลของประชาธิปไตยที่คาดหวัง 48

ใบความรู้ที่ 1.4.2 ค่านิยม/อุดมการณ์ ที่ควรปลูกฝังในระบอบประชาธิปไตย 49

ใบความรู้ที่ 1.4.3 หลักประชาธิปไตย 51

ใบความรู้ที่ 1.4.4 สถาบัน/องค์กร/หน่วยงาน ที่มีส่วนส่งเสริมประชาธิปไตย 53

ใบความรู้ที่ 1.4.5 กลไกการตรวจสอบเพื่อความโปร่งใสในระบอบประชาธิปไตย 56

วิชาที่ 2 การเป็นพลเมืองคุณภาพ 59

กระบวนการอบรม 60

สื่อและวัสดุอุปกรณ์ 67

ตัวอย่างใบงาน 69

ชุดภาพนิ่ง 71

ใบความรู้ที่ 2.1 แผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ 75

ใบความรู้ที่ 2.2 พลเมืองคุณภาพ 84

ใบความรู้ที่ 2.3 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 90

วิชาที่ 3 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมือง 101

กระบวนการอบรม 102

สื่อและวัสดุอุปกรณ์ 108

โจทย์คำถามและคำตอบ กิจกรรม “รู้ทันการเลือกตั้ง” 110

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ชุดภาพนิ่ง	112
ใบความรู้ที่ 3.1 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมือง	121
ใบความรู้ที่ 3.2 หลักการและกระบวนการเลือกตั้ง	128
ใบความรู้ที่ 3.3 บทบาทพลเมืองในการตรวจสอบการเลือกตั้ง	155
วิชาที่ 4 การขับเคลื่อนศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.)	**165**
กระบวนการอบรม	166
สื่อและวัสดุอุปกรณ์	173
ชุดภาพนิ่ง	175
ใบความรู้ที่ 4 รู้จักศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.)	180

แนวคิดและที่มาของหลักสูตร

ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมาตั้งแต่วันที่ 24 มิถุนายน 2475 ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมากล่าวได้ว่าประชาธิปไตยของไทยเราอยู่ในสภาพล้มลุกคลุกคลานตลอดมา นักวิชาการบางท่านอาทิ ศาสตราจารย์ ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช ราชบัณฑิตทางรัฐศาสตร์ชี้ว่าประชาธิปไตยของประเทศไทยตกอยู่ในวงจรอุบาทว์ทางการเมือง กล่าวคือ มีการร่างรัฐธรรมนูญ มีการเลือกตั้ง มีการรัฐประหาร มีการร่างรัฐธรรมนูญ มีการเลือกตั้ง มีการรัฐประหาร... วนเวียนไปเช่นนี้ไม่รู้จบสิ้น สอดรับกับข้อมูลเชิงประจักษ์ว่าแท้จริงแล้ว 90 ปีประชาธิปไตยของประเทศไทยแม้จะมีรัฐธรรมนูญมาแล้วถึง 20 ฉบับ มีการเลือกตั้งทั่วไป 28 ครั้ง มีรัฐบาล 61 คณะ โดยมีนายกรัฐมนตรี 29 คน ที่ผลัดหน้าเปลี่ยนตากันเข้ามาบริหารประเทศ แต่ในขณะเดียวกันก็ยังมีการปฏิวัติรัฐประหารถึง 13 ครั้ง อันเกิดจากการแก่งแย่ง แย่งชิงอำนาจและผลประโยชน์ของชนชั้นนำขยายตัวสู่ความขัดแย้งและการแตกแยกทางความคิดของคนในสังคม

จนถึงปัจจุบัน สถานการณ์ความขัดแย้งดังกล่าวก็ยังไม่ยุติ ทั้งยังลุกลามบานปลายถึงขนาดบางฝ่ายตั้งคำถามว่า “ประเทศไทยพร้อมหรือยังที่จะมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามแบบตะวันตก?” หรือ “ถ้าประชาธิปไตยวุ่นวายรุนแรงอย่างนี้ อย่ามีเลยจะดีกว่า” บ้างก็กล่าวว่า “ประเทศไทยยังไม่เป็นประชาธิปไตยตามหลักสากลอย่างแท้จริง” ไปจนถึง “รูปแบบการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขนั้นเหมาะสมสอดคล้องต้องกันกับบริบทสังคมวัฒนธรรมไทยจริงหรือ?” สภาพปัญหาและความสับสนดังกล่าว อาจเกิดขึ้นจากปัจจัยดังต่อไปนี้

ปัจจัยที่ 1 การขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ทำให้ไม่ผูกพันหรือไม่เห็นความสำคัญของประวัติศาสตร์การเมืองไทยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้นำการกอบกู้รักษาชาติไทยและการวางรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตย นอกจากนั้นปรากฏการณ์หรือพฤติการณ์ทางการเมืองของนักการเมืองบางส่วนทำให้เกิดทัศนคติในทางลบ โดยเห็นว่าเรื่องการเมืองเป็นเรื่องไกลตัว น่าเบื่อหน่าย ไม่ควรเข้าไปเกี่ยวข้อง บ้างก็เห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องของนักการเมือง และชนชั้นนำ หรือผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมที่จะเข้าไปช่วงชิงอำนาจแก่งแย่งผลประโยชน์ในลักษณะสมบัติผลัดกันชม ฯลฯ ทั้งหมดนี้ล้วนทำให้ความหมายของประชาธิปไตยที่มุ่งประโยชน์สุขของประชาชนเป็นใหญ่กลายเป็น “ประชาธิปไตย” แบบมือใครยาวสาวได้สาวเอา เพื่อประโยชน์ของตนเองมากกว่าประโยชน์ของส่วนรวม

ปัจจัยที่ 2 การขาดกระบวนการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง (Political Education) อย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง และเหมาะสมกับยุคสมัย ในสังคมโลกยุคข้อมูลข่าวสารที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ข้อมูลที่หลั่งไหลมาจากหลากหลายช่องทางส่งผลให้คนในสังคมปัจจุบันรีบร้อนที่จะรับเฉพาะข้อมูลข่าวสารส่วนที่ตนสนใจหรืออยู่ในกระแส ซึ่งมีทั้งข้อมูลจริงและข้อมูลอันเป็นเท็จปะปนกันไป โดยปราศจากการตรวจสอบกลั่นกรองที่ดีพอก่อนที่จะตัดสินใจเชื่อหรือยอมรับข้อมูลดังกล่าว

ทั้งนี้ คนรุ่นเก่าตั้งแต่ GEN X (เกิดก่อนปี 2523) หรือมีอายุ 40 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่ไม่ถนัดที่จะใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่จึงมีช่องทางการรับรู้ข้อมูลน้อยกว่าคนรุ่นใหม่ซึ่งมีความถนัดและเข้าถึง

เทคโนโลยีได้ดีกว่า อย่างไรก็ตามคนรุ่นเก่าบางส่วนมีประสบการณ์และรอบคอบ จึงไม่เชื่อถือข้อมูลต่างๆ ง่ายดายนัก และมีการตรวจสอบกลั่นกรองข้อมูลก่อนการตัดสินใจ

ดังนั้น หากมีปฏิบัติการข่าวสารจากฝ่ายใดก็ตามที่ให้ข้อมูลอย่างจริงจังต่อเนื่องในเรื่องเกี่ยวกับสาระสำคัญของหลักประชาธิปไตย หรือแม้แต่มีการปลูกฝังค่านิยมอุดมการณ์ที่ไม่สอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย หรือส่งภาพข่าวสถานการณ์บ้านเมืองที่มีการปรุงแต่งหรือตัดต่อ หรือรายงานข้อมูลที่บิดเบือนข้อเท็จจริง แล้วผู้รับข้อมูลขาดการวิเคราะห์ตรวจสอบอย่างรอบด้านและมีการส่งต่อข้อมูลหรือนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ ในที่สุดก็อาจนำไปสู่ความเข้าใจผิดและขัดแย้งแตกแยกในสังคม โดยเฉพาะระหว่างกลุ่มที่มีช่วงอายุแตกต่างกันมากทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างรุ่นได้ (Generation conflict)

ปัจจัยที่ 3 การขาดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดี ซึ่งเป็นค่านิยมพื้นฐานรองรับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ได้แก่ วัฒนธรรมทางการเมืองที่เกิดจากการหล่อหลอมค่านิยมอุดมการณ์จนกลายเป็นวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งนี้ สังคมไทยมีการผสมผสานของสองวัฒนธรรม คือ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ได้รับอิทธิพลจากตะวันตกและวัฒนธรรมไทยที่ยึดมั่นเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์และการเชื่อถือผู้นำที่มีอำนาจบารมี ดังนั้นการหลอมรวมสองวัฒนธรรมเข้ามาเป็นวัฒนธรรมการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขจึงมีความจำเป็น เพราะหากยึดถือรูปแบบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยตะวันตกอย่างสุดโต่งตายตัว โดยไม่ปรับให้สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทของสังคมวัฒนธรรมไทย หรือตีความประชาธิปไตยเข้าข้างตนเอง เช่น เรามีสิทธิและเสรีภาพก็อาจทำให้เกิดความขัดแย้งทางวัฒนธรรมและไม่ยอมรับการปกครองแบบประชาธิปไตย

ขณะเดียวกันยังมีความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรมบางอย่างในสังคมไทยที่ไม่สอดคล้องวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย เช่น ค่านิยมการเมืองระบบอุปภัมภ์ การเชื่อถือศรัทธาในผู้มีอำนาจบารมีมากกว่าคุณงามความดี การเชื่อสิ่งลี้ลับมากกว่าหลักเหตุผล รวมทั้งสุภาษิตคำพังเพยและการอบรมเลี้ยงดูสั่งสอนบางอย่างเป็นตัวหล่อหลอมพฤติกรรมของคนในสังคม เช่น จงทำดีแต่อย่าเด่นจะเป็นภัย (ทำให้คนไม่กล้าทำความดีเพราะเกรงจะมีภัย) ไม่ฆ่าน้อง ไม่ฟ้องนาย ไม่ขายเพื่อน (แม้ว่าน้องหรือนายหรือเพื่อนกระทำความผิดก็จะปกป้อง) มีเงินนับเป็นน้อง มีทองนับเป็นพี่ (การให้คุณค่าของคนจากฐานะทางเศรษฐกิจ) ฯลฯ ก็ควรมีการแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมสอดคล้องกับวัฒนธรรมแบบประชาธิปไตยด้วยเช่นกัน

ปัจจัยที่ 4 การขาดความตระหนักรู้ ความสนใจ กระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหารจัดการเรื่องที่กระทบต่อตนเองและชุมชน ส่งผลให้ขาดการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

ปัจจัยที่ 5 การให้ความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ผ่านมา มุ่งเน้นเฉพาะการเลือกตั้งและการส่งเสริมให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง แต่มิได้มีการปลูกฝังการให้การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง (Civic Education) ทำให้ประชาชนเข้าใจเพียงว่าประชาธิปไตย คือการเลือกตั้ง หรือ ถ้ามีการเลือกตั้งนั่นแสดงว่าเป็นประชาธิปไตยแล้ว ขณะที่พฤติกรรมของคนในสังคมยังไม่มีคุณลักษณะของการเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยแต่อย่างใด

สภาพปัญหาดังกล่าว รวมทั้งสถานการณ์ทางการเมืองปัจจุบันล้วนสะท้อนภาพความขัดแย้งทางความคิดของคนในสังคม จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องแก้ไขโดยเร่งด่วน โดยการส่งเสริม สนับสนุน และบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษา และองค์กรภาคประชาสังคม ในการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

หัวใจหลักในการแก้ไขปัญหาครั้งนี้ จึงอยู่ที่การสร้างต้นน้ำให้ใสสะอาด ปลูกฝังจิตสำนึกและพฤติกรรมของเยาวชนและประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตยให้มีคุณลักษณะของพลเมืองคุณภาพ นั่นคือ การปลูกฝังแนวคิดความเป็นพลเมือง สร้างความตระหนักถึง “การใช้สิทธิ-การทำหน้าที่” และ “การใช้เสรีภาพด้วยความรับผิดชอบ” รวมทั้งการเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตยภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องมีการสร้างหลักสูตร “พลเมืองคุณภาพ”และสร้างวิทยากรพลเมืองคุณภาพที่มีประสบการณ์เพื่อทำหน้าที่เป็น **วิทยากรตัวคูณ (Multiplier)** ในการขยายความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งความรู้พื้นฐานด้านการเลือกตั้งและการมีส่วนร่วมทางการเมืองไปสู่ประชาชนกลุ่มต่างๆ อย่างทั่วถึง

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงร่วมมือกับกรมการปกครอง กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ และกรมกิจการผู้สูงอายุ ซึ่งมีภารกิจส่งเสริมสนับสนุนกลุ่มองค์กรเครือข่ายพลเมืองในพื้นที่ เช่น กรรมการหมู่บ้าน (กม.) กรรมการชุมชน (กช.) กลุ่มสตรี ผู้นำท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ผู้สูงอายุ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อาสาสมัครแกนนำประชาธิปไตย (อสปช.) รวมทั้งสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) และได้ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยมีแนวทางดำเนินการดังนี้

1. สนับสนุนการบูรณาการแผนงาน โครงการ และงบประมาณ เพื่อพัฒนาศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) ให้เป็นแหล่งเรียนรู้วิถีชีวิตประชาธิปไตยของหมู่บ้าน ตำบล หรือที่เรียกว่าศูนย์เรียนรู้วิถีประชาธิปไตย

2. ส่งเสริมให้ทุกครัวเรือนดำเนินชีวิตตามหลักประชาธิปไตยและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อยกระดับให้หมู่บ้านรณรงค์ไม่ขายเสียง เป็นหมู่บ้านพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย

3. ส่งเสริม สนับสนุนโดยมี ศส.ปชต. เป็นกลไกการดำเนินงานในการถ่ายทอดความรู้ผ่านการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย หรือการจัดกิจกรรมสอดแทรกความรู้ประชาธิปไตยในภารกิจของหน่วยงานพันธมิตร

พร้อมกันนั้น หน่วยงานความร่วมมือทั้ง 6 หน่วยงานยังได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ริเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2557 เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันมากยิ่งขึ้น ทั้งในด้านเนื้อหาใบความรู้ เทคนิควิธีการถ่ายทอดและสื่ออุปกรณ์ อีกทั้งยังให้ความร่วมมือสนับสนุนบุคลากรในสังกัดที่มีพื้นฐานการเป็นวิทยากรมาก่อนเพื่อเข้ารับการอบรมตามหลักสูตรวิทยากรพลเมืองคุณภาพ รองรับภารกิจขยายผลการเรียนรู้สู่ ศส.ปชต. รวมทั้งองค์กรเครือข่ายพลเมืองและประชาชนกลุ่มต่างๆ ต่อไป โดยมีเนื้อหาประกอบด้วย

วิชาที่ 1 การปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (90 นาที)

วิชาที่ 2 การเป็นพลเมืองคุณภาพ (60 นาที)

วิชาที่ 3 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมือง (90 นาที)

วิชาที่ 4 การขับเคลื่อนศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) (60 นาที)

พร้อมทั้งได้จำแนกหลักสูตรออกเป็น 3 หลักสูตร สำหรับใช้ในการอบรมกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ดังนี้

1. วิชาที่ 1-3 สำหรับหลักสูตรฝึกอบรมผู้นำกลุ่มองค์กรเครือข่ายพลเมืองและประชาชนทั่วไป ระยะเวลา 4 ชั่วโมง

2. วิชาที่ 1-4 สำหรับหลักสูตรฝึกอบรมคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) ระยะเวลา 5 ชั่วโมง

3. วิชาที่ 1-4 และวิชาที่ 5 เทคนิคการเป็นวิทยากรแบบมีส่วนร่วม พร้อมด้วยกิจกรรมการฝึกปฏิบัติการเป็นวิทยากร สำหรับหลักสูตรฝึกอบรมวิทยากรพลเมืองคุณภาพ ระยะเวลา 3 วัน

<u>วัตถุประสงค์ของหลักสูตร</u> : เพื่อให้ผู้เข้าอบรม

1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบที่สำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และสามารถอธิบายความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์วัฒนธรรมไทยที่ส่งผลต่อการวางรากฐานประชาธิปไตยของไทย ตลอดจนสิทธิ เสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญและสาระสำคัญของประชาธิปไตย

2. สามารถอธิบายความหมายของ “ประชาชน-พลเมือง” และยกตัวอย่างเชิงพฤติกรรมเกี่ยวกับคุณลักษณะของพลเมืองได้ พร้อมทั้งแนวทางการดำเนินวิถีชีวิตประชาธิปไตย โดยนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ได้

3. สามารถอธิบายการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมืองทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง พร้อมทั้งแสดงเจตนารมณ์การเป็นพลเมืองคุณภาพได้

4. กลุ่มเป้าหมายที่เป็นกรรมการ ศส.ปชต. มีวัตถุประสงค์เพิ่มเติมให้สามารถอธิบายบทบาทหน้าที่ของตน สามารถระบุเครือข่ายพลเมืองที่ตนต้องร่วมปฏิบัติงาน สามารถอธิบายแนวทางการทำงานที่มีประสิทธิภาพ 5 ก. รวมทั้งสามารถระบุตัวอย่างกิจกรรมของ ศส.ปชต. ในการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งได้

สำหรับ วิทยากรพลเมืองคุณภาพ ซึ่งมีภารกิจต้องนำหลักสูตรนี้ไปขยายผลกับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ นอกจากจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาวิชาต่างๆอย่างถ่องแท้ ยังต้องมีทักษะการเป็นวิทยากรแบบมีส่วนร่วมที่เน้นผู้เข้าอบรมเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ มิใช่วิทยากรแบบเก่าที่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ดังนั้น ผู้ที่จะสำเร็จการฝึกอบรมหลักสูตรวิทยากรคุณภาพจำเป็นต้องผ่านการฝึกปฏิบัติการเป็นวิทยากรแบบมีส่วนร่วมด้วย

อย่างไรก็ตาม แม้จะมีกระบวนการฝึกอบรมอย่างเข้มข้น 4 วิชา รวมทั้งมีการฝึกปฏิบัติเป็นรายวิชา แต่ระยะเวลาการอบรมเพียง 3 วัน คงไม่สามารถ “ปั้น” วิทยากรแบบมีส่วนร่วมที่มีคุณภาพได้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งเมื่อเสร็จสิ้นการฝึกอบรมแล้ว วิทยากรทุกคนจะต้องหมั่นศึกษาทบทวนเนื้อหาใบความรู้ เทคนิควิธีการถ่ายทอด และสื่ออุปกรณ์ พร้อมทั้งฝึกฝนวิทยายุทธ์จากคู่มือนี้อย่างต่อเนื่อง เพื่อรักษาสถานภาพ **การเป็นวิทยากรพลเมืองคุณภาพ** *ไว้ให้ยาวนานที่สุด*

<u>ปรัชญา แนวคิด และวิธีการอบรม</u>

หลักสูตรนี้ยึดหลักปรัชญาอย่างง่ายๆ ไม่ซับซ้อน นั่นคือ หลักที่ว่าคนทุกคนต่างก็เป็นคนเสมอกัน ไม่มีใครมีความเป็นคนมากกว่าหรือน้อยกว่าคนอื่น จึงเชื่อมั่นในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้เข้าอบรมทุกคนว่า เขาสามารถเรียนรู้ได้ถ้ามีโอกาส ไม่มีใครมีศักดิ์ศรีมากกว่าใคร ไม่มีใครรู้ทุกเรื่องและไม่มีใครที่ไม่รู้อะไรเลย

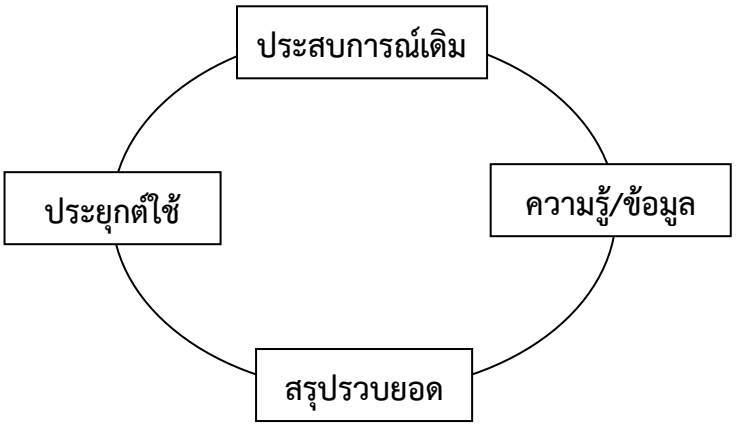
ดังนั้น แนวคิดของหลักสูตรจึงเห็นผู้เข้าอบรมทุกคนเป็นผู้ใหญ่ ไม่ว่าเขาและเธอจะเป็นใครที่แตกต่างกัน? จะเป็นหญิงหรือชาย จะเป็นประชาชน ข้าราชการ ผู้นำท้องถิ่น พ่อค้า แม่ขาย ฯลฯ หรือเป็นเยาวชน นอกจากความเป็นคนที่มีเหมือนกันแล้ว สิ่งหนึ่งที่เขามีความต้องการเหมือนกัน คือ ได้รับการยอมรับนับถือในความเป็น “ผู้ใหญ่”

ทฤษฎีการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่กล่าวไว้ว่า...ผู้ใหญ่ไม่ชอบให้ใครมาสอน (ใครจะแนะนำอะไรก็มักจะบอกว่า...รู้แล้วๆ) พูดแล้วต้องมีคนรับฟัง ต้องการเป็นผู้นำไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ดังนั้น กระบวนการอบรมจึงลดการสอนแบบครูสอนนักเรียนที่เห็น **นักเรียนเป็นข้างฝา-วิชาเป็นตะปู-ครูเป็นฆ้อน** (อยากให้นักเรียนรู้อะไรก็ตอกตะปูเข้าไป) ลงให้มากที่สุด แต่ขณะเดียวกันก็ตระหนักดีว่า ประชาชน โดยเฉพาะเยาวชนนั้น ยังรักสนุกสนาน ชอบความท้าทาย ชอบการแข่งขัน วิทยากรจึงไม่อาจยัดเยียดเนื้อหาวิชาการที่อัดแน่นเต็มเวลาได้ โดยต้องหันมาใช้วิธีการแบบ **เล่นปนเรียน** หรือ **เรียนปนเล่น (PLAY+LEARN=PLEARN)** ให้มากที่สุด ดังที่ ศ.ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช ได้เคยนำไปใช้ได้ผลที่โรงเรียนวชิราวุธ และเขียนถ่ายทอดออกมาเป็นหนังสือชื่อ **เพลิน** มาแล้ว

ดังนั้น การจัดการอบรมตามหลักสูตรพลเมืองคุณภาพ จึงมีรูปแบบและวิธีการในลักษณะ **เรียนปนเล่น** ซึ่งจะทำให้ผู้เข้าอบรมสามารถเรียนรู้ได้มากกว่าในอดีต กล่าวคือ **ต้องเรียนให้สนุก นั่งลุกสบาย และได้ความรู้** ดังนั้น ปรัชญาของหลักสูตรจึงใช้วิธีการอบรม **แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning)** ซึ่งวิทยากรมีบทบาทในการจัดสถานการณ์/กิจกรรมการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ให้แก่ผู้เข้าอบรม **เน้นศูนย์กลางการเรียนรู้อยู่ที่ผู้เข้าอบรม** เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมเรียนรู้ตนเอง และได้เรียนรู้ซึ่งกันและกันตามเนื้อหาและกิจกรรมในหลักสูตรมีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

1. มีรูปแบบทิศทาง/กติกาการเรียนรู้ที่ชัดเจน
2. มีกิจกรรมที่สนุกสนาน โดยผู้เข้าอบรมมีส่วนร่วมอย่างสอดคล้องกลมกลืนกับเนื้อหา
3. มีจุดเน้นและความคิดรวบยอดของเนื้อหาในแต่ละขั้นตอน/กิจกรรม
4. มีการวางแผนเตรียมการล่วงหน้าระหว่างทีมวิทยากร
5. มีสื่ออุปกรณ์เพียงพอและเหมาะสมในแต่ละกิจกรรม
6. สถานที่กว้างขวางพอสมควรอันไม่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรม
7. ผู้เข้าอบรมแต่ละคนได้มีส่วนร่วม และแสวงหาคำตอบด้วยตนเองอย่างทั่วถึง

โดยมีกระบวนการเรียนรู้ตามภาพ

จากภาพดังกล่าว จะเห็นได้ว่ากระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจะมีลักษณะสำคัญ 4 ประการที่สัมพันธ์ต่อเนื่องกัน โดยเริ่มจาก

1. การนำเอาประสบการณ์หรือความรู้เดิมของผู้เข้าอบรมมาแลกเปลี่ยนกัน
2. อภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้/ข้อมูลใหม่
3. สรุปความคิดรวบยอดและตัดสินใจว่าจะเลือกข้อมูลใด
4. นำข้อมูลที่ได้ไปประยุกต์ใช้

<u>วิทยากร</u> (Facilitator)

วิทยากรเป็นผู้ที่มีบทบาทและภาระหน้าที่สำคัญในการฝึกอบรม ต้องเข้าใจเนื้อหาวิชา และขั้นตอนการดำเนินการทุกขั้นตอนอย่างแจ่มชัด **เน้นผู้เข้าอบรมเป็นศูนย์กลาง** การเรียนรู้ รับฟัง และปฏิบัติต่อผู้เข้าอบรมอย่างเหมาะสม และเปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมได้แสดง ความคิดเห็นอย่างกว้างขวางและทั่วถึง

วิทยากรต้องทำงานเป็นทีมๆ ละประมาณ 3-4 คน โดยสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันรับผิดชอบในแต่ละวิชา ซึ่งแต่ละวิชาวิทยากรจะแบ่งหน้าที่กัน ดังนี้

คนที่ 1 เป็นวิทยากรหลักประจำวิชา ทำหน้าที่เปิดเกม สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ นำเข้าสู่บทเรียน เป็นตัวกระตุ้น ตั้งคำถามและสรุป

คนที่ 2 เป็นคนช่วยเหลือคนที่ 1 คอยเก็บตก หรือคนปิดเกม คอยเก็บประเด็นสำคัญต่างๆ มานำเสนอ อาจเป็นคนช่วยเขียนคำตอบ เก็บรวบรวมคำตอบของผู้เข้าอบรมมาจัดหมวดหมู่ รวมทั้งช่วยเตรียมสื่อ ช่วยฉายแผ่นทึบก็ได้

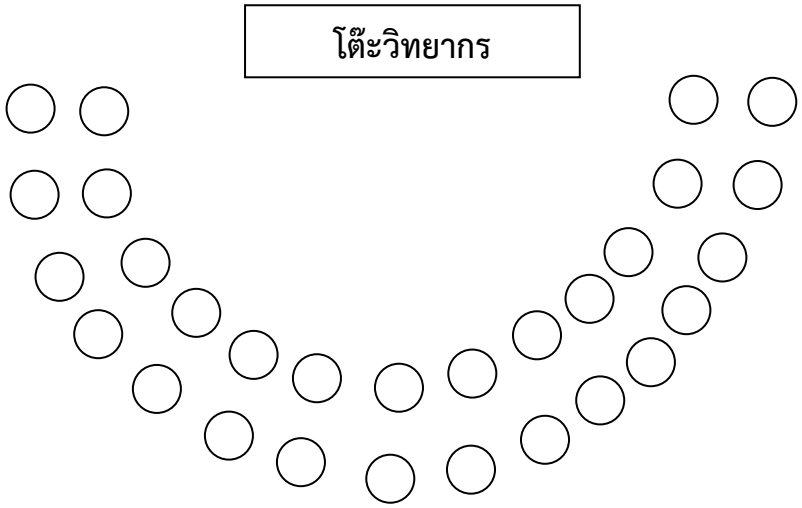
คนที่ 3 เป็นผู้กำกับเวที คอยสังเกตการณ์พฤติกรรมผู้เข้าอบรม บรรยากาศการเรียนรู้ ช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในช่วงก่อนเข้าสู่เนื้อหา ช่วยเหลือในการเขียน การแบ่งกลุ่ม จัดเตรียมอุปกรณ์-เก็บอุปกรณ์ที่ใช้แล้วเข้าที่ จัดสถานที่ ประสานเรื่องเวลาพักอาหารว่าง คอยส่งสัญญาณหมดเวลา ฯลฯ รวมทั้งอาจเสริมเพิ่มเติมเนื้อหาได้เท่าที่จำเป็น โดยปกติมักจะเห็นเขาอยู่บริเวณด้านข้างหรือด้านหลังที่นั่งผู้เข้าอบรม

คนที่ 4 กรณีที่มีวิทยากรคนที่ 4 จะทำหน้าที่สรุปผลการอบรม ทั้งในด้านเนื้อหา เทคนิคการอบรม กิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่ออุปกรณ์ รวมทั้งบรรยากาศในการอบรมและให้ข้อสังเกตต่างๆ เนื่องจากอาจไม่มีภารกิจในวิชาที่กำลังดำเนินการมากนัก จึงสามารถมองภาพรวมของการอบรมในวิชาดังกล่าวได้ดี นอกจากนั้นวิทยากรคนที่ 4 ยังเป็นผู้ช่วยในการจัดสถานที่ จัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ในวิชาที่กำลังดำเนินการ หรืออาจต้องเตรียมเป็นวิทยากร คนที่ 1 ในหัวข้อวิชาต่อไปด้วย

จากที่ได้อธิบายจะเห็นได้ว่า ในการทำหน้าที่วิทยากรแบบมีส่วนร่วมนั้น วิทยากรต้องทำงานเป็นทีมช่วยกันทำงานเหมือนทีมนักฟุตบอล นอกจากแต่ละคนจะมีหน้าที่เฉพาะยังต้องสามารถสับเปลี่ยนหมุนเวียนทำหน้าที่อื่นๆตามจังหวะเวลาที่เหมาะสม และต้องมีความรับผิดชอบร่วมกันอีกด้วย จึงต้องมีการวางแผนเตรียมการล่วงหน้า ทั้งด้านวัสดุ-อุปกรณ์ สถานที่ฝึกอบรม หมั่นฝึกฝน ซักซ้อม และเตรียมทีมทั้งในเรื่องเนื้อหาสาระ วิธีการ เทคนิคตามกระบวนการทุกขั้นตอน จนบรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักสูตร

<u>สถานที่อบรม ห้องฝึกอบรม และการจัดที่นั่ง</u>

สถานที่อบรมควรมีพื้นที่กว้างขวางสำหรับจัดกิจกรรม มีเครื่องเสียงและไฟฟ้าแสงสว่างสำหรับจัดกิจกรรมกลางคืนได้ (ในกรณีมีการพักค้างหรือมีเวลาจำกัด อาจต้องใช้เวลาช่วงกลางคืนในการอบรมเพิ่มเติม) ห้องฝึกอบรมควรมีขนาดที่นั่งที่เหมาะสมกับจำนวนผู้เข้าอบรม (ประมาณ 50-70 คน) ที่นั่งควรจัดเก้าอี้เป็นรูปครึ่งวงกลม หรือตัว U โดยไม่มีโต๊ะขวางกั้นเป็นอุปสรรคในการเข้าร่วมกิจกรรม และมีที่ว่างเพียงพอเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการเคลื่อนไหวของผู้เข้าอบรม

<u>หมายเหตุ</u> หากห้องฝึกอบรมและการจัดที่นั่งมีข้อจำกัด ให้พิจารณาตามความเหมาะสมแต่มุ่งเน้นบรรยากาศที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้

เนื้อหาวิชา วิธีการ และระยะเวลา

เนื้อหา	ระยะเวลา	วิธีการฝึกอบรม
วิชาที่ 1 การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	1 ชั่วโมง 30 นาที	1. กระตุ้นความคิด และแลกเปลี่ยนความเห็น 80 % 2. บรรยายประกอบสื่อ 20 %
วิชา 2 การเป็นพลเมืองคุณภาพ	1 ชั่วโมง	1. กิจกรรมกลุ่ม และแลกเปลี่ยนความเห็น 80 % 2. บรรยายประกอบสื่อ 20 %
วิชาที่ 3 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมือง	1 ชั่วโมง 30 นาที	1. กิจกรรมกลุ่ม และแลกเปลี่ยนความเห็น 80 % 2. บรรยายประกอบสื่อ 20 %
วิชาที่ 4 การขับเคลื่อนศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.)	1 ชั่วโมง	1. กิจกรรมกลุ่ม และแลกเปลี่ยนความเห็น 70 % 2. บรรยายประกอบสื่อ 30 %

สื่อและอุปกรณ์

1. คอมพิวเตอร์แบบพกพา (โน๊ตบุ๊ค)/เครื่องโปรเจคเตอร์พร้อมจอ
2. บอร์ดอย่างน้อย 4 บอร์ด หรือฝาผนัง
3. กระดาษฟลิปชาร์ท (Flip Chart) 50 แผ่น
4. ปากกาเคมีด้ามใหญ่สำหรับเขียนกระดาษฟลิปชาร์ท สีดำ และสีน้ำเงิน สีละ 1 โหล และสีแดง 6 ด้าม (สำหรับวิทยากร)
5. กระดาษกาวย่นอย่างน้อย 1 ม้วน และกรรไกร/คัตเตอร์
6. ปากกาเมจิก (ด้ามลาย) สีดำหรือน้ำเงิน เท่าจำนวนผู้เข้าอบรม และควรมีสำรองให้เพียงพอ
7. กระดาษขนาดเอ 1 ประมาณ 1 รีม (ใช้กระดาษ Re-used ก็ได้)
8. กระดาษการ์ดสี (กระดาษปก) สีชมพู ฟ้า เหลือง เขียว อย่างละ 1 ห่อ สำหรับทำบัตรคำ
9. กระดาษบันทึกชนิดมีกาวติดในตัวรูปหัวใจ (POST-IT) เท่าจำนวนผู้เข้าอบรม และควรมีสำรองให้เพียงพอ
10. สื่อและอุปกรณ์ต่างๆ เช่น แผ่นทึบ ใบงาน ใบความรู้ บัตรคำ ฯลฯ

การวัดและประเมินผลการอบรม

1. การสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้เข้าอบรม
2. แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจ เกณฑ์การวัดผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

(ตัวอย่าง) กำหนดการอบรมหลักสูตร พลเมืองคุณภาพ
(สำหรับ ผู้นำกลุ่มองค์กรเครือข่ายพลเมืองและประชาชนทั่วไป ระยะเวลา 1 วัน)

เวลา

08.00 – 08.30 น.	ลงทะเบียน/*รับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม*
08.30 – 08.45 น.	พิธีเปิด
08.45 – 09.00 น.	ชี้แจงโครงการ และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
09.00 – 09.30 น.	กิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์ และทดสอบก่อนอบรม (Pre Test)
09.30 – 11.00 น.	**วิชาที่ 1** การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
11.00 – 12.00 น.	**วิชาที่ 2** การเป็นพลเมืองคุณภาพ
12.00 – 13.00 น.	*รับประทานอาหารกลางวัน*
13.00 – 14.30 น.	**วิชาที่ 3** การมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมือง
14.30 – 14.45 น.	*รับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม*
14.45 – 15.00 น.	ทดสอบหลังอบรม (Post Test)
15.00 – 15.30 น.	เน้นย้ำภารกิจขยายผลการสร้างพลเมืองคุณภาพ เสร็จสิ้นการอบรม/เดินทางกลับ

****

หมายเหตุ : กำหนดการอาจเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม

(ตัวอย่าง) กำหนดการอบรมหลักสูตร พลเมืองคุณภาพ
(สำหรับ กรรมการ ศส.ปชต. ระยะเวลา 1 วัน)

เวลา

08.00 – 08.20 น.	ลงทะเบียน
08.20 – 08.35 น.	พิธีเปิด
08.35 – 08.50 น.	ชี้แจงโครงการ และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
08.50 – 09.15 น.	กิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์ และทดสอบก่อนอบรม (Pre Test)
09.15 – 10.45 น.	**วิชาที่ 1** การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
10.45 – 11.00 น.	*รับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม*
11.00 – 12.00 น.	**วิชาที่ 2** การเป็นพลเมืองคุณภาพ
12.00 – 13.00 น.	*รับประทานอาหารกลางวัน*
13.00 – 14.30 น.	**วิชาที่ 3** การมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมือง
14.30 – 14.45 น.	*รับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม*
14.45 – 15.45 น.	**วิชาที่ 4** การขับเคลื่อนศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.)
15.45 – 16.00 น.	ทดสอบหลังอบรม (Post Test)
16.00 – 17.00 น.	วางแผนปฏิบัติการขยายผลการสร้างพลเมืองคุณภาพ มอบเกียรติบัตร/เสร็จสิ้นการอบรม/เดินทางกลับ

****

หมายเหตุ : กำหนดการอาจเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม

(ตัวอย่าง) กำหนดการอบรมหลักสูตร พลเมืองคุณภาพ
(สำหรับ วิทยากรประชาธิปไตยตำบล ระยะเวลา 3 วัน 2 คืน)

วันแรก

08.00 – 08.40 น.	ลงทะเบียน
08.40 – 09.20 น.	กิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์ ชี้แจงวัตถุประสงค์ของกิจกรรมและหลักสูตร
09.20 – 09.50 น.	พิธีเปิดการอบรม
09.50 – 10.10 น.	ทำแบบทดสอบ Pre-Test
10.10 – 10.30 น.	*พักรับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม*
10.30 – 12.00 น.	**วิชาที่ 1** การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
12.00 – 13.00 น.	*พักรับประทานอาหารกลางวัน*
13.00 – 14.00 น.	**วิชาที่ 2** การเป็นพลเมืองคุณภาพ
14.00 – 15.30 น.	**วิชาที่ 3** การมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมือง
15.30 – 15.50 น.	*พักรับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม*
15.50 – 16.50 น.	**วิชาที่ 4** การขับเคลื่อนศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.)
16.50 – 17.20 น.	ทำแบบทดสอบ Post-Test พร้อมเฉลย และแจกคู่มือวิทยากร
18.00 – 19.00 น.	*รับประทานอาหารเย็น*

วันที่สอง

08.00 – 08.30 น.	ลงทะเบียน
08.30 – 10.00 น.	เปิดเผยเบื้องหลังหลักสูตร
10.00 – 10.20 น.	*พักรับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม*
10.20 – 12.00 น.	จัดทีมเตรียมฝึก/Coaching รายวิชา/ซ้อมทีม
12.00 – 13.00 น.	*พักรับประทานอาหารกลางวัน*
13.00 – 13.15 น.	ชี้แจงการฝึก
13.15 – 15.00 น.	**ฝึกปฏิบัติวิชาที่ 1** การปกครองระบอบประชาธิปไตยฯ และสะท้อนภาพ
15.00 – 15.15 น.	*พักรับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม*
15.15 – 15.30 น.	ชี้แจงการฝึก
15.30 – 16.45 น.	**ฝึกปฏิบัติวิชาที่ 2** การเป็นพลเมืองคุณภาพ และสะท้อนภาพ
18.00 – 19.00 น.	*รับประทานอาหารเย็น*

วันที่สาม

08.00 – 08.30 น.	ลงทะเบียน
08.30 – 08.45 น.	ชี้แจงการฝึก
08.45 – 10.30 น.	**ฝึกปฏิบัติวิชาที่ 3** การมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมือง และสะท้อนภาพ
10.30 – 10.45 น.	*พักรับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม*
10.45 – 11.00 น.	ชี้แจงการฝึก
11.00 – 12.15 น.	**ฝึกปฏิบัติวิชาที่ 4** การขับเคลื่อนศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) และสะท้อนภาพ
12.15 – 13.15 น.	*พักรับประทานอาหารกลางวัน*
13.15 – 14.00 น.	ถอดบทเรียนและตอบข้อซักถามจากฝึกปฏิบัติ
14.00 – 14.30 น.	ชี้แจงรายละเอียดภารกิจแผนการดำเนินงาน
14.30 – 14.45 น.	*พักรับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม*
14.45 – 15.00 น.	ประเมินผลการอบรม
15.00 – 15.30 น.	พิธีปิดการอบรมและมอบเกียรติบัตร

****

หมายเหตุ : กำหนดการอาจเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม

วิชาที่ 1 การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถ

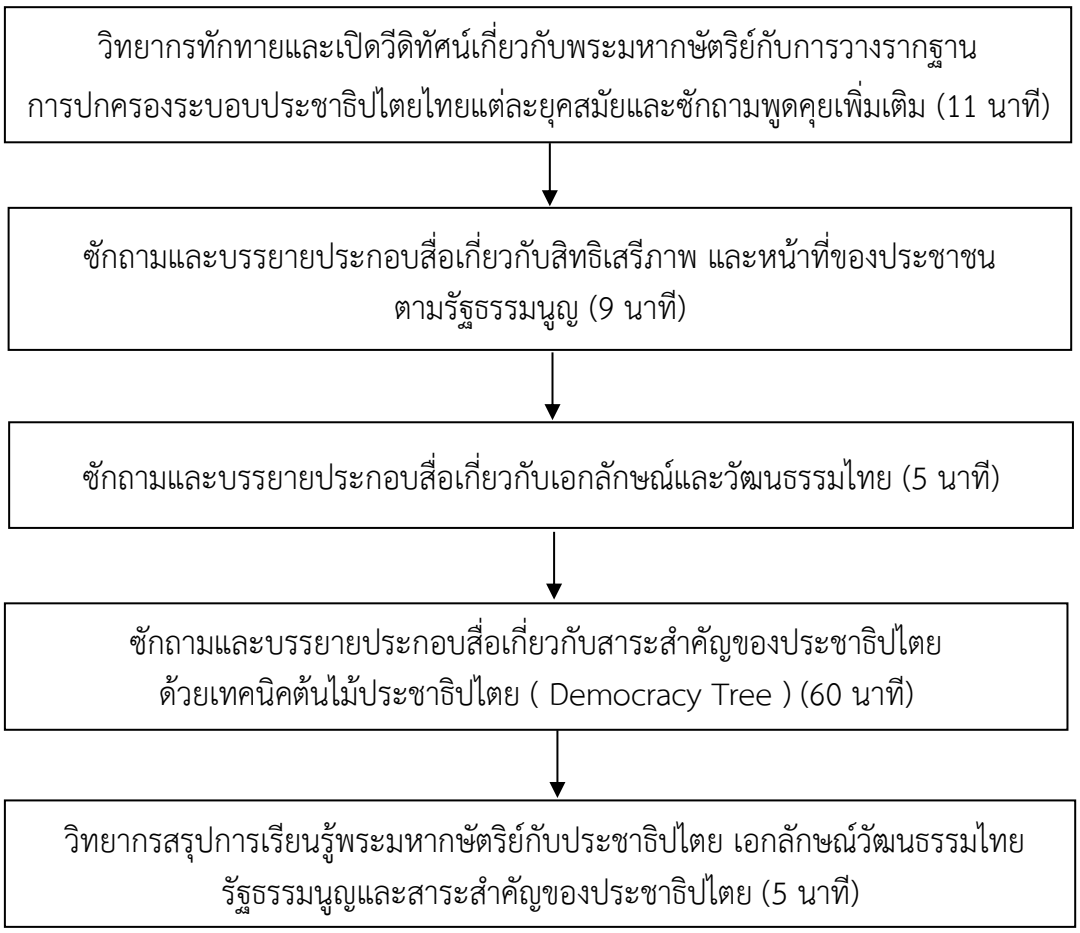
1. อธิบายถึงที่มาของชาติไทยที่เชื่อมโยงกับการวางรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในแต่ละยุคสมัยได้
2. อธิบายถึงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมไทยที่สร้างความภาคภูมิใจได้
3. อธิบายถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญได้
4. อธิบายสาระสำคัญของประชาธิปไตยได้

ขอบเขตเนื้อหา

1. ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชาติไทยกับการวางรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
2. เอกลักษณ์และวัฒนธรรมไทยอันเป็นลักษณะเด่นที่น่าภาคภูมิใจ
3. ความสำคัญของรัฐธรรมนูญ สิทธิเสรีภาพ และหน้าที่ของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ
4. สาระสำคัญของประชาธิปไตย

ระยะเวลา 90 นาที

กระบวนการอบรม

สาระสำคัญ	วิธีการฝึกอบรม/เวลา	สื่อ/อุปกรณ์
1. สถาบันหลักของชาติ และความภาคภูมิใจในความเป็นไทย	**<u>ขั้นที่ 1</u> (11 นาที)** 1. วิทยากรทักทาย แสดงความยินดีที่ทุกคนได้เข้าร่วมอบรมในครั้งนี้ และขอบคุณที่มุ่งมั่นตั้งใจเข้ารับการอบรม เพื่อจะได้นำความรู้ไปถ่ายทอดสู่ชุมชน จากนั้นฉายวีดิทัศน์ ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชาติไทยและการวางรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตย (6 นาที) 2. วิทยากรฉายภาพนิ่งที่ 1.1 และถามว่า **“จากวีดิทัศน์จะเห็นว่าประเทศไทยมีการวางรากฐานประชาธิปไตยมาอย่างไรแล้ว และท่านคิดว่ายังมีพระมหากษัตริย์พระองค์ใดที่มีส่วนในการเสริมสร้างประชาธิปไตยอีกบ้าง”** ให้ผู้เข้าอบรมแสดงความคิดเห็น 2-3 คำตอบ (3 นาที) 3. วิทยากรฉายภาพนิ่ง 1.2 อธิบายเพิ่มเติมพระปฐมบรมราชโองการของ ร.9 **“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”** ว่าหมายถึงการใช้อำนาจในการปกครองประเทศด้วยความเป็นธรรม โดยยึดหลักธรรมาธิปไตย ที่ยึดถือประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ รวมถึงทรงพระราชทานหลักในการดำเนินชีวิตโดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (1 นาที) 4. วิทยากรฉายภาพนิ่งที่ 1.3 อธิบายเพิ่มเติมพระปฐมบรมราชโองการของ ร.10 **“เราจะสืบสาน รักษาและต่อยอดและครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งอาณาราษฎรตลอดไป”** โดยทรงมีพระราชกรณียกิจตามรอยพระบิดาของพระองค์ เช่น การก่อตั้งโครงการจิตอาสาพระราชทาน อีกทั้งในสถานการณ์โควิด 19 ทรงช่วยเหลือประชาชนด้วยการพระราชทานอุปกรณ์ทางการแพทย์ รถตรวจเชื้อ ถุงยังชีพพระราชทาน เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของอาณาราษฎร (1 นาที)	1. วีดิทัศน์ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชาติไทยและการวางรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตย 2. ภาพนิ่งที่ 1.1 คำถาม 3. ภาพนิ่งที่ 1.2 ภาพรัชกาลที่ 9 4. ภาพนิ่งที่ 1.3 ภาพรัชกาลที่ 10
2. รัฐธรรมนูญกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย	**<u>ขั้นที่ 2</u> (9 นาที)** 1. วิทยากรเชื่อมโยงว่านอกจากสังคมไทยจะปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขแล้ว องค์ประกอบที่สำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอีกประการหนึ่งคือ การมี	5. ภาพนิ่งที่ 1.4 ร.7 พระราชทานรัฐธรรมนูญ 6. ภาพนิ่งที่ 1.5

สาระสำคัญ	วิธีการฝึกอบรม/เวลา	สื่อ/อุปกรณ์
	รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดที่ใช้ในการปกครองประเทศ (1 นาที) 2. วิทยากรฉายภาพนิ่งที่ 1.4 อธิบายว่าหลังคณะราษฎรเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 ทรงพระราชทานรัฐธรรมนูญเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2475 อันเป็นจุดเริ่มต้นที่พระมหากษัตริย์ทรงสละพระราชอำนาจมาอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญและเป็นการเกิดขึ้นของรัฐธรรมนูญฉบับแรกในสังคมไทย (1 นาที) 3. วิทยากรฉายภาพนิ่งที่ 1.5 อธิบายว่า ในเวลาต่อมาครั้นพระองค์ทรงตระหนักว่าอำนาจอธิปไตยที่พระองค์พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทยนั้นหาได้เป็นของประชาราษฎรอย่างแท้จริงไม่ จึงได้ทรงมีพระราชหัตถเลขาความว่า “ข้าพเจ้ามีความเต็มใจที่จะสละอำนาจอันเป็นของข้าพเจ้าอยู่แต่เดิมให้แก่ราษฎรโดยทั่วไป แต่ข้าพเจ้าไม่ยินยอมยกอำนาจทั้งหลายของข้าพเจ้าให้แก่ผู้ใด คณะใดโดยเฉพาะ เพื่อใช้อำนาจนั้นโดยสิทธิขาดและโดยไม่ฟังเสียงอันแท้จริงของราษฎร” แสดงให้เห็นความสำคัญของอำนาจอธิปไตยที่พระองค์ทรงประสงค์ให้ราษฎรมีสิทธิมีส่วนร่วมในการปกครองอย่างแท้จริง ดังนั้น จากนี้เราจะมาคุยกันว่ารัฐธรรมนูญ มีความสำคัญและมีประโยชน์กับประชาชนอย่างไร (2 นาที) 4. วิทยากรฉายภาพนิ่งที่ 1.6 และถามว่า **“รัฐธรรมนูญคืออะไร มีความสำคัญกับประชาชนอย่างไร”** (ได้คำตอบ 2-3 คำตอบ) ถ้าเช่นนั้นเรามาดูกันว่ารัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันให้ประโยชน์กับประชาชนอย่างไร และประชาชนมีหน้าที่ที่พึงปฏิบัติต่อประเทศชาติตามรัฐธรรมนูญอย่างไร อธิบายเพียงบางประเด็น ตามภาพนิ่งที่ 1.7-1.8 (4 นาที) 5. วิทยากรฉายภาพนิ่งที่ 1.9 สรุปให้เห็นถึงความสำคัญของรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกติกาสำคัญสูงสุดของประเทศ เป็นแหล่งที่มาของอำนาจทั้งปวง และเป็นหลักประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชน รัฐธรรมนูญจะ	พระราชหัตถเลขา ร.7 7. ภาพนิ่งที่ 1.6 คำถาม 8. ภาพนิ่งที่ 1.7 ประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากรัฐธรรมนูญ 9. ภาพนิ่งที่ 1.8 หน้าที่ปวงชนชาวไทย 10. ภาพนิ่งที่ 1.9 รัฐธรรมนูญ

สาระสำคัญ	วิธีการฝึกอบรม/เวลา	สื่อ/อุปกรณ์
3. เอกลักษณ์และวัฒนธรรมไทย	เป็นประชาธิปไตยหรือไม่ จะยกร่างหรือแก้ไขอย่างไรให้เหมาะสมกับสังคมไทย จึงขึ้นกับความสนใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตยเป็นสำคัญ (1 นาที) **<u>ขั้นที่ 3</u> (5 นาที)** 1. วิทยากรเชื่อมโยงจากขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 ว่า นอกจากเราจะมีสถาบันพระมหากษัตริย์ที่วางรากฐานการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมาอย่างต่อเนื่อง เรามีรัฐธรรมนูญที่เป็นกติกาสูงสุดในการปกครองประเทศและคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพของประชาชนแล้ว ลักษณะเด่นที่น่าภาคภูมิใจอีกประการหนึ่งคือ เอกลักษณ์วัฒนธรรมที่บ่งบอกถึงความเป็นไทยและเป็นที่รู้จักของคนทั่วโลก จากนั้นวิทยากรฉายภาพนิ่งที่ 1.10 แล้วให้ผู้เข้าอบรมยกตัวอย่างเอกลักษณ์วัฒนธรรมไทยที่โดดเด่น สัก 2-3 ตัวอย่าง แล้ววิทยากรอธิบายเพิ่มเติมตามภาพนิ่งที่ 1.11 (2 นาที) 2. วิทยากรฉาพภาพนิ่งที่ 1.12 แล้วถามว่า **“วัฒนธรรมประเพณีต่อไปนี้ เป็นของภาคไหน เรียกว่าอะไร”** จากนั้นวิทยากรฉายภาพนิ่งที่ 1.13 - 1.16 ทีละภาพและเฉลยว่าเป็นวัฒนธรรมประเพณีอะไร ของภูมิภาคใด (2 นาที) 3. วิทยากรสรุป แม้ว่าประเทศไทยจะมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายหลักในการปกครองที่คุ้มครองสิทธิ เสรีภาพของประชาชน รวมทั้งสังคมไทยมีเอกลักษณ์วัฒนธรรมที่น่าภาคภูมิใจมากมาย แต่ถ้าจะพูดถึงสาระสำคัญของประชาธิปไตยแล้ว กลับมีข้อถกเถียงกันมากมายจนบางครั้งหาขอยุติไม่ได้ว่าประชาธิปไตยที่แท้จริงนั้นเป็นอย่างไร ดังนั้น เพื่อให้ทุกคนได้เข้าใจสาระของประชาธิปไตยอย่างง่ายๆ เราจะใช้ต้นไม้ซึ่งทุกคนรู้จักกันดี เป็นสื่อในการเรียนรู้ (1 นาที)	11. ภาพนิ่งที่ 1.10 คำถาม 12. ภาพนิ่งที่ 1.11 เอกลักษณ์วัฒนธรรมไทย 13. ภาพนิ่งที่ 1.12 คำถาม 14. ภาพนิ่งที่ 1.13 -1.16 วัฒนธรรมท้องถิ่น

สาระสำคัญ	วิธีการฝึกอบรม/เวลา	สื่อ/อุปกรณ์
4. เปรียบเทียบส่วนต่างๆ ของต้นไม้ประชาธิปไตย	**<u>ขั้นที่ 4</u> (60 นาที)** ก่อนดำเนินการ วิทยากรควรศึกษาใบความรู้ที่ 1.4 กิจกรรมต้นไม้ประชาธิปไตย จากนั้นวิทยากรฉายภาพนิ่งที่ 1.17 เกริ่นนำการเรียนรู้และเข้าใจในเรื่องประชาธิปไตย โดยใช้เทคนิค Democracy Tree **ตอนที่ 1 (5 นาที)** 1. วิทยากรอธิบายถึงส่วนต่างๆ ของต้นไม้ 5 ส่วนที่สำคัญ เริ่มตั้งแต่ ดอกผล ดิน ราก ลำต้น และกิ่งก้าน มีหน้าที่และสัมพันธ์กันอย่างไร จากนั้นอธิบายเปรียบเทียบส่วนต่างๆ ของต้นไม้นั้น กับสาระที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตย ซึ่งมีอยู่ 5 เรื่องเช่นเดียวกัน ตามภาพนิ่งที่ 1.18 โดยยกตัวอย่างเปรียบเทียบมะม่วงมีหลายชนิดหลายพันธุ์ เหมือนรูปแบบการปกครองก็มีหลายรูปแบบเช่นกัน แต่เนื่องจากเราปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เราจึงต้องอธิบายให้ได้ว่าประชาธิปไตยนั้น จะให้ประโยชน์อะไรกับเราเช่นเดียวกับที่เราเลือกจะปลูกมะม่วงพันธุ์ใดก็ตาม เราก็ต้องบอกได้ว่ามะม่วงพันธุ์นั้นดีอย่างไร ตามภาพนิ่งที่ 1.19 (5 นาที)	15. ภาพนิ่งที่ 1.17 ภาพต้นไม้ประชาธิปไตย 16. บอร์ด 1 บอร์ด 17. กระดาษฟลิปชาร์ท 12 แผ่น 18. ปากกาเคมีสีน้ำเงิน 2 ด้าม 19. ภาพนิ่งที่ 1.18 เปรียบเทียบประชาธิปไตยกับต้นไม้ 20. ภาพนิ่งที่ 1.19 ภาพต้นมะม่วง
1) ประโยชน์ของประชาธิปไตย (ดอกผลของต้นไม้)	**ตอนที่ 2 (10 นาที)** 1. แบ่งผู้เข้าอบรมออกเป็นกลุ่มย่อย 5 - 6 กลุ่ม (ให้แต่ละกลุ่มมีความหลากหลาย เช่น วัย/เพศ/สถานะตำแหน่ง/ที่ทำงาน/ที่อยู่ ฯลฯ) (1 นาที) 2. วิทยากรฉายภาพนิ่งที่ 1.20 หากเปรียบดอกผลหรือผลผลิตของต้นไม้นั้นเหมือนกับดอกผลหรือประโยชน์ของประชาธิปไตยแล้ว จากนั้นฉายภาพนิ่งที่ 1.21 แล้วถามผู้เข้าอบรมว่า **“อะไรคือประโยชน์สูงสุดที่ท่านหวังว่าจะได้รับจากประชาธิปไตย”** ให้อภิปรายแลกเปลี่ยนกันในกลุ่มย่อย (ขอเพียง 1 คำตอบ) (2 นาที) 3. ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอคำตอบพร้อมอธิบายและวิทยากรเขียนคำตอบลงบนแผ่นฟลิปชาร์ท (4 นาที) 4. วิทยากรสรุปตามภาพนิ่งที่ 1.22 อธิบายความหมายคำต่างๆ เพิ่มเติม (3 นาที)	21. ภาพนิ่งที่ 1.20 ดอกผล 22. ภาพนิ่งที่ 1.21 คำถาม 23. ภาพนิ่งที่ 1.22 ผลประโยชน์หรือจุดมุ่งหมายสูงสุดของประชาธิปไตย

สาระสำคัญ	วิธีการฝึกอบรม/เวลา	สื่อ/อุปกรณ์
2) ค่านิยม/อุดมการณ์ เปรียบได้กับสารอาหารในดิน (ปุ๋ย)	**ตอนที่ 3 (10 นาที)** 1. วิทยากรฉายภาพนิ่งที่ 1.23 อธิบายคำว่า “คุณค่าหรือค่านิยม (Values) ที่ดีที่มีต่อประชาธิปไตย” เปรียบได้กับดินที่ปลูกต้นไม้ หากได้มีการเติมคุณค่าหรือสารอาหารลงไปในดิน ต้นไม้ก็จะให้ดอกผลงดงาม เพราะดินอุดมสมบูรณ์มีแร่ธาตุดี (1 นาที) 2. จากนั้นวิทยากรฉายภาพนิ่งที่ 1.24 และถามหากเป็นต้นไม้ประชาธิปไตยแล้ว สารอาหารที่ทำให้ดินอุดมสมบูรณ์ ซึ่งก็คือค่านิยมที่ดีที่มีต่อประชาธิปไตย ท่านคิดว่า **“คุณค่าหรือค่านิยมใดบ้าง ที่ควรปลูกฝังในสังคมไทย เพื่อให้ประชาธิปไตยเกิดความมั่นคง”** ให้อภิปรายแลกเปลี่ยนกันในกลุ่มย่อย (ขอเพียง 1 คำตอบ) (2 นาที) 3. ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอคำตอบพร้อมอธิบายและวิทยากรเขียนคำตอบลงบนแผ่นฟลิปชาร์ท (4 นาที) 4. วิทยากรสรุปอธิบายความหมายของคำต่าง ๆ เพิ่มเติมตามภาพนิ่งที่ 1.25 (3 นาที)	24. ภาพนิ่งที่ 1.23 ค่านิยม/อุดมการณ์ 25. ภาพนิ่งที่ 1.24 คำถาม 26. ภาพนิ่งที่ 1.25 ค่านิยม/อุดมการณ์ ที่ส่งเสริมประชาธิปไตย
3) หลักประชาธิปไตย (ราก)	**ตอนที่ 4 (15 นาที)** 1. วิทยากรฉายภาพนิ่งที่ 1.26 อธิบายถึงคำว่า “หลักการ” เปรียบได้ดังราก (Root) ของต้นไม้ที่ทำหน้าที่ดูดซึมสารอาหารจากดินและยึดลำต้นของต้นไม้ไม่ให้ล้มลงไป ดังนั้น รากของต้นไม้จึงเปรียบได้กับหลักที่สำคัญในระบอบประชาธิปไตย เพราะถ้าหลักมั่นคง เข้าใจหลักประชาธิปไตยตรงกันแล้วก็จะไม่ทะเลาะขัดแย้งกัน เพราะยึดหลักเดียวกัน ประชาธิปไตยก็จะไม่สั่นคลอน ไม่ถูกโค่นล้มได้ง่าย (1 นาที) 2. จากนั้นวิทยากรฉายภาพนิ่งที่ 1.27 แล้วถามผู้เข้าอบรมว่า “**ท่านคิดว่าหลักประชาธิปไตยควรมีอะไรบ้างที่เป็นหลักการสำคัญซึ่งเราจะไม่เห็นในระบอบการปกครองอื่น...**” ให้อภิปรายแลกเปลี่ยนกันในกลุ่มย่อย (ขอเพียง 1 คำตอบ) (2 นาที) 3. ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอคำตอบพร้อมอธิบายและวิทยากรเขียนคำตอบลงบนแผ่นฟลิปชาร์ท (4 นาที) 4. วิทยากรสรุปความหมายทั้ง 6 หลัก ตามภาพนิ่งที่ 1.28-1.34 และเน้นย้ำว่าหลักอำนาจอธิปไตยเป็นของ	27. ภาพนิ่งที่ 1.26 หลักประชาธิปไตย 28. ภาพนิ่งที่ 1.27 คำถาม 29. ภาพนิ่งที่ 1.28 -1.34 หลักประชาธิปไตย 6 หลัก

สาระสำคัญ	วิธีการฝึกอบรม/เวลา	สื่อ/อุปกรณ์
4) สถาบันที่มีส่วนส่งเสริมประชาธิปไตยทั้งโดยตรงและโดยอ้อม (ลำต้น)	ประชาชน เป็นหลักที่สำคัญที่สุด เพราะถ้าไม่มีหลักนี้แล้ว หลักอื่นๆ ก็ไม่อาจเกิดขึ้นได้ (8 นาที) **ตอนที่ 5 (10 นาที)** 1. วิทยากรฉายภาพนิ่งที่ 1.35 อธิบายคำว่า “สถาบัน” เปรียบได้ดังลำต้นของต้นไม้ที่มีโครงสร้างใหญ่ที่สุด ยิ่งมีความแข็งแรงมากก็สามารถแตกกิ่งก้านสาขาออกไปได้มาก ต้นไม้ก็เจริญเติบโตออกดอกออกผลได้ (1 นาที) 2. วิทยากรฉายภาพนิ่งที่ 1.36 แล้วถามผู้เข้าอบรมว่า **“มีสถาบัน องค์กร หรือหน่วยงานใดบ้างที่มีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างประชาธิปไตย ทั้งโดยตรงหรือโดยอ้อม”** ให้อภิปรายแลกเปลี่ยนกันในกลุ่มย่อย (ขอเพียง 1 คำตอบ) (2 นาที) 3. ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอคำตอบและอธิบายด้วยว่าองค์กร/สถาบันเหล่านั้น มีบทบาทส่งเสริมประชาธิปไตยอย่างไร วิทยากรเขียนคำตอบลงบนแผ่นฟลิปชาร์ท (4 นาที) 4. วิทยากรอธิบายเพิ่มเติมตามภาพนิ่งที่ 1.37 (3 นาที)	30. ภาพนิ่งที่ 1.35 สถาบัน/องค์กร 31. ภาพนิ่งที่ 1.36 คำถาม 32. ภาพนิ่งที่ 1.37 สถาบัน/องค์กร/หน่วยงาน ที่มีส่วนส่งเสริมประชาธิปไตย
5) กลไกและกระบวนการตรวจสอบในระบอบประชาธิปไตย (กิ่งก้าน)	**ตอนที่ 6 (10 นาที)** 1. วิทยากรฉายภาพนิ่งที่ 1.38 อธิบายความหมายของคำว่า “กลไกและกระบวนการ” ซึ่งเปรียบเสมือนกิ่งก้านของต้นไม้ประชาธิปไตยที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบการทำงานของหน่วยงานให้เกิดความโปร่งใส (1 นาที) 2. วิทยากรฉายภาพนิ่งที่ 1.39 แล้วถามผู้เข้าอบรมว่า **“ในสังคมประชาธิปไตยนั้นต้องมีกลไกหรือมาตรการในการตรวจสอบเพื่อความโปร่งใสได้ ท่านคิดว่าจะมีหน่วยงานใดหรือระบบใดที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการทำงานขององค์กรต่างๆ ให้เกิดความโปร่งใสได้บ้าง”** ให้อภิปรายแลกเปลี่ยนกันในกลุ่มย่อย (ขอเพียง 1 คำตอบ) (2 นาที) 3. ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอคำตอบและอธิบายด้วยว่ากลไกเหล่านั้นทำหน้าที่ตรวจสอบในเรื่องใดจนครบทุกกลุ่ม และวิทยากรเขียนคำตอบลงบนแผ่นฟลิปชาร์ท (4 นาที)	33. ภาพนิ่งที่ 1.38 กลไกและกระบวนการ 34. ภาพนิ่งที่ 1.39 คำถาม 35. ภาพนิ่งที่ 1.40-1.41 กลไกตรวจสอบเพื่อความโปร่งใส

สาระสำคัญ	วิธีการฝึกอบรม/เวลา	สื่อ/อุปกรณ์
5. สรุปการเรียนรู้ประชาธิปไตย	4. วิทยากรอธิบายเพิ่มเติมตามภาพนิ่งที่ 1.40-1.41 (3 นาที) **<u>ขั้นที่ 5</u> สรุป (5 นาที)** 1. วิทยากรสรุปสาระสำคัญของประชาธิปไตย ตามภาพนิ่งที่ 1.42 (4 นาที) 2. วิทยากรฉายภาพนิ่งที่ 1.43 แล้วถามว่า “**ต้นไม้ประชาธิปไตยที่พวกเราทุกคนช่วยกันปลูกขึ้นมานี้ ท่านคิดว่าท่านเป็นส่วนไหนของต้นไม้ประชาธิปไตย ?**” (คำตอบอาจจะเป็นส่วนใดของต้นไม้ก็ได้ ขึ้นกับแง่คิดมุมมอง ซึ่งไม่มีถูก ไม่มีผิด) ดังนั้น ไม่ว่าเราจะอยู่ส่วนไหนก็ขอให้ทำหน้าที่ของตนด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจเท่านั้น สรุปว่า... ในการพัฒนาประเทศไปสู่ความเป็นประชาธิปไตยที่เข้มแข็งได้นั้น คนจึงเป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่สุด ถ้าคนมีคุณภาพประชาธิปไตยจะยั่งยืนมั่นคง เพราะคนมีความเข้าใจในเรื่องประชาธิปไตย ดังนั้นการพัฒนาประชาธิปไตยจึงต้องควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพของคนไปด้วย และฉายภาพนิ่งที่ 1.44 “**ร่วมกันปลูกต้นไม้ประชาธิปไตยด้วยมือเรา**” (1 นาที)	36. ภาพนิ่งที่ 1.42 สาระสำคัญของประชาธิปไตย 37. ภาพนิ่งที่ 1.43 ต้นไม้ประชาธิปไตย 38. ภาพนิ่งที่ 1.44 ร่วมกันปลูกต้นไม้ประชาธิปไตยด้วยมือเรา

สื่อและวัสดุอุปกรณ์

1. ภาพนิ่ง

ภาพนิ่งที่ 1.1 คำถาม
ภาพนิ่งที่ 1.2 ภาพรัชกาลที่ 9
ภาพนิ่งที่ 1.3 ภาพรัชกาลที่ 10
ภาพนิ่งที่ 1.4 ร.7 ทรงพระราชทานรัฐธรรมนูญ
ภาพนิ่งที่ 1.5 พระราชหัตถเลขา ร.7
ภาพนิ่งที่ 1.6 คำถาม
ภาพนิ่งที่ 1.7 สิทธิ เสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ
ภาพนิ่งที่ 1.8 หน้าที่ของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ
ภาพนิ่งที่ 1.9 รัฐธรรมนูญ
ภาพนิ่งที่ 1.10 คำถาม
ภาพนิ่งที่ 1.11 เอกลักษณ์วัฒนธรรมไทย
ภาพนิ่งที่ 1.12 คำถาม

ภาพนิ่งที่ 1.13-1.16	ภาพวัฒนธรรมท้องถิ่น
ภาพนิ่งที่ 1.17	ต้นไม้ประชาธิปไตย
ภาพนิ่งที่ 1.18	เปรียบเทียบประชาธิปไตยกับต้นไม้
ภาพนิ่งที่ 1.19	ภาพต้นมะม่วง
ภาพนิ่งที่ 1.20	ดอกผล
ภาพนิ่งที่ 1.21	คำถาม
ภาพนิ่งที่ 1.22	ผลประโยชน์หรือจุดมุ่งหมายสูงสุดของประชาธิปไตย
ภาพนิ่งที่ 1.23	ค่านิยม/อุดมการณ์
ภาพนิ่งที่ 1.24	คำถาม
ภาพนิ่งที่ 1.25	ค่านิยม/อุดมการณ์ ที่ส่งเสริมประชาธิปไตย
ภาพนิ่งที่ 1.26	หลักประชาธิปไตย
ภาพนิ่งที่ 1.27	คำถาม
ภาพนิ่งที่ 1.28-1.34	หลักประชาธิปไตย 6 หลัก
ภาพนิ่งที่ 1.35	สถาบัน/องค์กร
ภาพนิ่งที่ 1.36	คำถาม
ภาพนิ่งที่ 1.37	สถาบัน/องค์กร/หน่วยงาน ที่มีส่วนส่งเสริมประชาธิปไตย
ภาพนิ่งที่ 1.38	กลไกและกระบวนการ
ภาพนิ่งที่ 1.39	คำถาม
ภาพนิ่งที่ 1.40-1.41	กลไกตรวจสอบความโปร่งใส
ภาพนิ่งที่ 1.42	สาระสำคัญของประชาธิปไตย
ภาพนิ่งที่ 1.43	สรุปต้นไม้ประชาธิปไตย
ภาพนิ่งที่ 1.44	ร่วมกันปลูกต้นไม้ประชาธิปไตยด้วยมือเรา

2. วีดิทัศน์

ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชาติไทยและการวางรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตย

3. ใบความรู้

ใบความรู้ที่ 1.1	ความภาคภูมิใจในความเป็นไทย
ใบความรู้ที่ 1.2	บทบาทพระมหากษัตริย์กับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
ใบความรู้ที่ 1.3	รัฐธรรมนูญกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย
ใบความรู้ที่ 1.4	คำอธิบาย ต้นไม้ประชาธิปไตย
ใบความรู้ที่ 1.4.1	จุดมุ่งหมายสูงสุดหรือดอกผลของประชาธิปไตยที่คาดหวัง
ใบความรู้ที่ 1.4.2	ค่านิยม/อุดมการณ์ ที่ควรปลูกฝังในระบอบประชาธิปไตย
ใบความรู้ที่ 1.4.3	หลักประชาธิปไตย
ใบความรู้ที่ 1.4.4	สถาบัน/องค์กร/หน่วยงาน ที่มีส่วนส่งเสริมประชาธิปไตย
ใบความรู้ที่ 1.4.5	กลไกการตรวจสอบเพื่อความโปร่งใสในระบอบประชาธิปไตย

4. วัสดุ อุปกรณ์อื่นๆ

4.1 คอมพิวเตอร์โน๊ตบุ๊ค

4.2 กระดาษฟลิปชาร์ท

4.3 บอร์ด

4.4 ปากกาเคมี 2 หัว

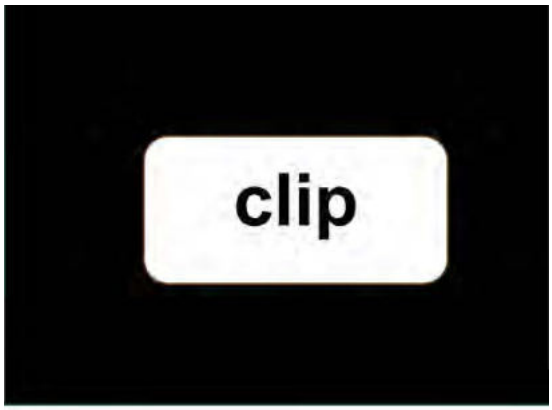
5. การวัดและประเมินผล

5.1 การสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้เข้าอบรม

5.2 แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ เกณฑ์การวัดผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

ประชาธิปไตยของประชาชน
ยินดีต้อนรับ
“พลเมืองคุณภาพ” ทุกท่าน
ด้วยความยินดียิ่ง

ภาคภูมิ
แผ่นดิน
ไทย
วิชาที่ 1 การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

clip

มีพระมหากษัตริย์พระองค์ใดอีกบ้าง
ที่ทรงมีส่วนเสริมสร้างประชาธิปไตย
ภาพนิ่งที่ 1.1

รัชกาลที่ 9 ทรงมีพระปฐมบรมราชโองการว่า เราจะครองแผ่นดิน
โดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม
ตลอดระยะเวลา 70 ปี ในการครองราชย์ พระองค์ทรงมีพระราชดำรัส พระบรม
ราโชวาท และโครงการพระราชดำริถึง 4,877 โครงการ พระราชกรณียกิจของพระองค์ล้วน
แสดงถึงพระอัจฉริยภาพของพระมหากษัตริย์นักประชาธิปไตย ทรงช่วยแก้ไขสถานการณ์
วิกฤติทางการเมืองหลายครั้ง อีกทั้งทรงพระราชทานแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียง ให้กับประชาชนคนไทย เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตให้อยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข
ภาพนิ่งที่ 1.2

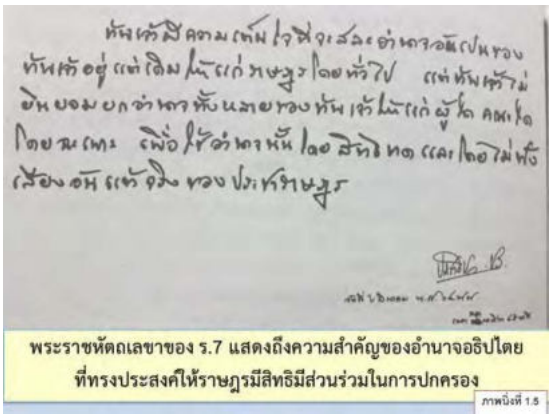

รัชกาลที่ 10 ทรงมีพระปฐมบรมราชโองการว่า เราจะสืบสาน รักษา และต่อยอด
และครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งอาณาราษฎรตลอดไป
ทรงริเริ่มกิจกรรมจิตอาสาในการทำประโยชน์เพื่อบ้านเมืองและช่วยเหลือพสกนิกร
ในยามทุกข์ร้อน เช่น ในสถานการณ์โควิด19 ทรงพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์
จัดหาเครื่องมืออุปกรณ์ทางการแพทย์ในการรักษาผู้เจ็บป่วยจากการติดเชื้อโควิด 19 ทั้งยัง
ทรงพระราชทานที่ดินให้มหาวิทยาลัยสร้างโรงพยาบาล และสวนสาธารณะอีกหลายแห่ง
ภาพนิ่งที่ 1.3

รัชกาลที่ 7 ทรงพระราชทานรัฐธรรมนูญฉบับแรกของไทย

ภายหลังที่คณะราษฎรได้เปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 ร.7 ได้ทรงลงพระปรมาภิไธยในพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยาม ชั่วคราว เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรก เมื่อ 27 มิถุนายน 2475

ภาพนิ่งที่ 1.4

พระราชหัตถเลขาของ ร.7 แสดงถึงความสำคัญของอำนาจอธิปไตย ที่ทรงประสงค์ให้ราษฎรมีสิทธิมีส่วนร่วมในการปกครอง

ภาพนิ่งที่ 1.5

ภาพนิ่งที่ 1.6

ภาพนิ่งที่ 1.7

ภาพนิ่งที่ 1.8

ภาพนิ่งที่ 1.9

ยกตัวอย่าง
เอกลักษณ์
วัฒนธรรมไทย
ที่โดดเด่น

พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
ศูนย์รวมจิตใจคนไทย
การนับถือศาสนาต่าง ๆ
อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
เอกลักษณ์
วัฒนธรรมไทย
อาหารไทย ภาษาไทย
ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีไทย
กิริยามารยาทและจิตใจคนไทย
ภาพนิ่งที่ 1.11

วัฒนธรรม
ประเพณีต่อไปนี้
เป็นของภาคไหน
เรียกว่าอะไร

ภาพนิ่งที่ 1.13

ภาพนิ่งที่ 1.14

ภาพนิ่งที่ 1.15

ภาพนิ่งที่ 1.16

ภาพนิ่งที่ 1.17

ภาพนิ่งที่ 1.18

ภาพนิ่งที่ 1.19

ภาพนิ่งที่ 1.20

ภาพนิ่งที่ 1.21

1. ดอกผล = ผลประโยชน์หรือจุดมุ่งหมายสูงสุด
หากเปรียบกับระบอบประชาธิปไตย ดอกผลของประชาธิปไตยก็คือ ประโยชน์หรือจุดมุ่งหมายสูงสุด คือ การกินดีอยู่ดี คุณภาพชีวิตที่ดี ความสุขของประชาชน ความสันติสุข ประเทศมีความเจริญมั่นคง สังคมสงบสุข เป็นต้น
ภาพนิ่งที่ 1.22

2. ดิน = ค่านิยม / อุดมการณ์
"ค่านิยม อุดมการณ์ ประชาธิปไตย"
เปรียบได้กับดินที่ปลูกต้นไม้ ต้นไม้จะเจริญเติบโต ต้องปลูกในดินดีมีความอุดมสมบูรณ์ มีปุ๋ยหรือสารอาหารที่มีคุณค่า หากขาดสารอาหารในดินที่สำคัญแล้ว ต้นไม้ก็ อาจตายหรือ ไม่ให้ผลผลิตที่ดีได้
ภาพนิ่งที่ 1.23

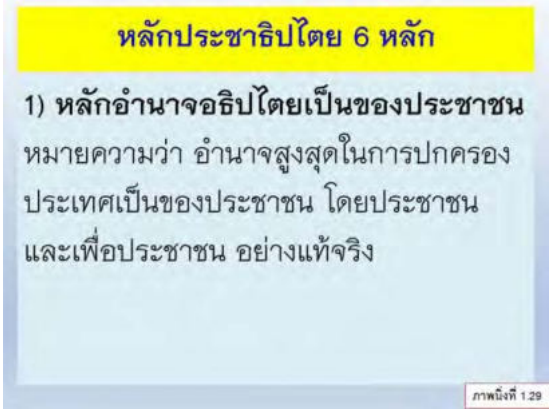

2. ดิน = ค่านิยม / อุดมการณ์
"ค่านิยม หรืออุดมการณ์อะไรบ้าง ที่ควรปลูกฝังในระบอบประชาธิปไตย"
ภาพนิ่งที่ 1.24

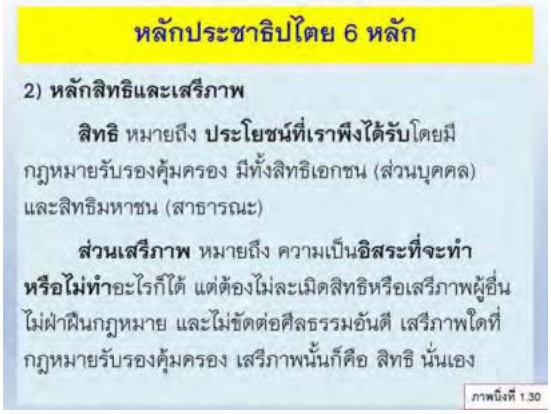

ค่านิยม/อุดมการณ์ที่ส่งเสริมประชาธิปไตย ที่สมควรปลูกฝังให้กับเด็ก เยาวชน และประชาชน
1. ความรักชาติ
2. เคารพกฎหมาย/กติกา
3. คุณธรรม
4. จริยธรรม
5. ความมีระเบียบวินัย
6. การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
7. ความรับผิดชอบ
8. ความสามัคคี
9. ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงาม
10. หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ฯลฯ
ภาพนิ่งที่ 1.25

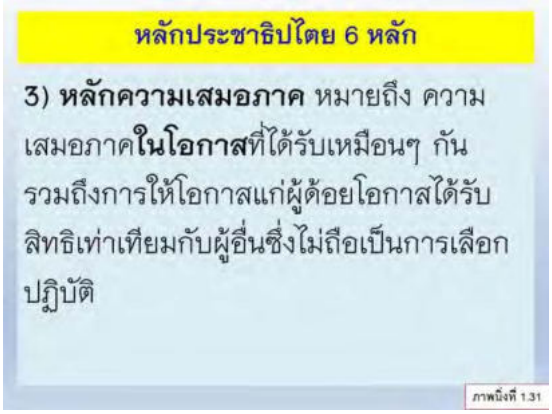

3. ราก = หลักประชาธิปไตย
"หลักการ" เปรียบได้ดังราก (Root) ของต้นไม้ที่ทำหน้าที่ยึดลำต้นและดูดซึมสารอาหารจากดิน ถ้ารากไม่มั่นคงแข็งแรง หยั่งไม่ลึก ต้นไม้ก็จะไม่เติบโต อาจเหี่ยวเฉาหรือตายได้ เหมือนหลักการประชาธิปไตย ถ้าหลักไม่ดี หรือไม่มีหลัก ประชาธิปไตยก็อาจล่มสลายได้
ภาพนิ่งที่ 1.26

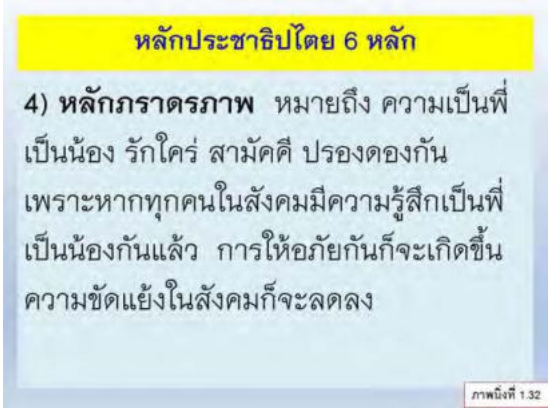

3. ราก = หลักการประชาธิปไตย
"หลักการที่สำคัญในระบอบประชาธิปไตย มีหลักอะไรบ้าง"
ภาพนิ่งที่ 1.27

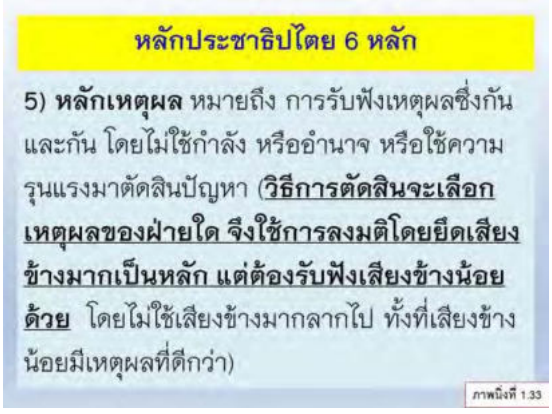

3. ราก = หลักประชาธิปไตย
1.หลักอำนาจอธิปไตยเป็นของ ปชช.
2.หลักสิทธิเสรีภาพ
3.หลักความเสมอภาค
4.หลักภราดรภาพ
5.หลักเหตุผล
6.หลักนิติธรรม
ภาพนิ่งที่ 1.28

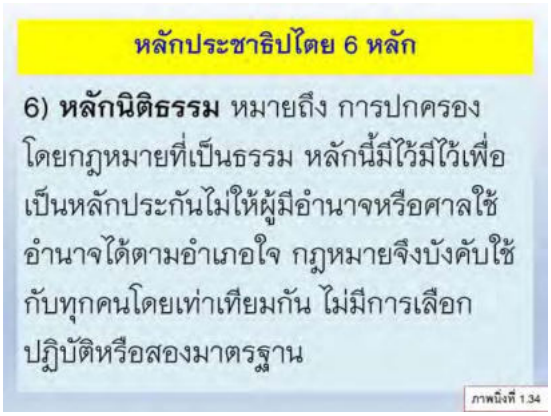

หลักประชาธิปไตย 6 หลัก
1) หลักอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน หมายความว่า อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศเป็นของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน อย่างแท้จริง
ภาพนิ่งที่ 1.29

หลักประชาธิปไตย 6 หลัก
2) หลักสิทธิและเสรีภาพ
สิทธิ หมายถึง ประโยชน์ที่เราพึงได้รับโดยมีกฎหมายรับรองคุ้มครอง มีทั้งสิทธิเอกชน (ส่วนบุคคล) และสิทธิมหาชน (สาธารณะ)
ส่วนเสรีภาพ หมายถึง ความเป็นอิสระที่จะทำหรือไม่ทำอะไรก็ได้ แต่ต้องไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพผู้อื่น ไม่ฝ่าฝืนกฎหมาย และไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดี เสรีภาพใดที่กฎหมายรับรองคุ้มครอง เสรีภาพนั้นก็คือ สิทธิ นั่นเอง
ภาพนิ่งที่ 1.30

หลักประชาธิปไตย 6 หลัก
3) หลักความเสมอภาค หมายถึง ความเสมอภาคในโอกาสที่ได้รับเหมือนๆ กัน รวมถึงการให้โอกาสแก่ผู้ด้อยโอกาสได้รับสิทธิเท่าเทียมกับผู้อื่นซึ่งไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติ
ภาพนิ่งที่ 1.31

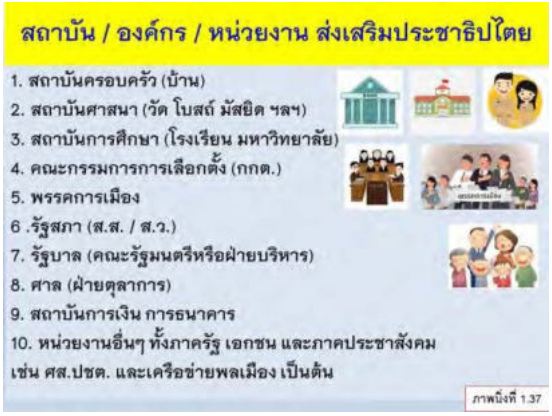

หลักประชาธิปไตย 6 หลัก
4) หลักภราดรภาพ หมายถึง ความเป็นพี่เป็นน้อง รักใคร่ สามัคคี ปรองดองกัน เพราะหากทุกคนในสังคมมีความรู้สึกเป็นพี่เป็นน้องกันแล้ว การให้อภัยกันก็จะเกิดขึ้น ความขัดแย้งในสังคมก็จะลดลง
ภาพนิ่งที่ 1.32

หลักประชาธิปไตย 6 หลัก
5) หลักเหตุผล หมายถึง การรับฟังเหตุผลซึ่งกันและกัน โดยไม่ใช้กำลัง หรืออำนาจ หรือใช้ความรุนแรงมาตัดสินปัญหา (วิธีการตัดสินจะเลือกเหตุผลของฝ่ายใด จึงใช้การลงมติโดยยึดเสียงข้างมากเป็นหลัก แต่ต้องรับฟังเสียงข้างน้อยด้วย โดยไม่ใช้เสียงข้างมากลากไป ทั้งที่เสียงข้างน้อยมีเหตุผลที่ดีกว่า)
ภาพนิ่งที่ 1.33

หลักประชาธิปไตย 6 หลัก
6) หลักนิติธรรม หมายถึง การปกครองโดยกฎหมายที่เป็นธรรม หลักนี้มีไว้มีไว้เพื่อเป็นหลักประกันไม่ให้ผู้มีอำนาจหรือศาลใช้อำนาจได้ตามอำเภอใจ กฎหมายจึงบังคับใช้กับทุกคนโดยเท่าเทียมกัน ไม่มีการเลือกปฏิบัติหรือสองมาตรฐาน
ภาพนิ่งที่ 1.34

4. ลำต้น = สถาบัน / องค์กร
ส่วนที่เป็นลำต้นซึ่งเป็นส่วนใหญ่ที่สุดและทำให้ต้นไม้ตั้งตรงอยู่ได้ เปรียบได้กับสถาบัน องค์กร หรือหน่วยงานที่มีส่วนเสริมสร้างและพัฒนาประชาธิปไตย ทั้งโดยทางตรงหรือทางอ้อม
ภาพนิ่งที่ 1.35

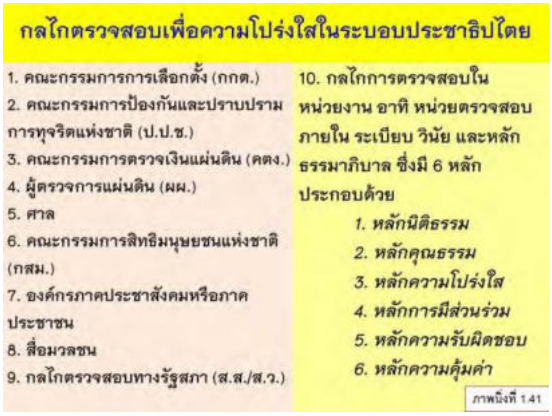

4. ลำต้น = สถาบัน / องค์กร
มีสถาบัน องค์กร หรือหน่วยงาน ใดบ้าง ที่มีส่วนส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตย
ภาพนิ่งที่ 1.36

สถาบัน / องค์กร / หน่วยงาน ส่งเสริมประชาธิปไตย
1. สถาบันครอบครัว (บ้าน)
2. สถาบันศาสนา (วัด โบสถ์ มัสยิด ฯลฯ)
3. สถาบันการศึกษา (โรงเรียน มหาวิทยาลัย)
4. คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.)
5. พรรคการเมือง
6 .รัฐสภา (ส.ส. / ส.ว.)
7. รัฐบาล (คณะรัฐมนตรีหรือฝ่ายบริหาร)
8. ศาล (ฝ่ายตุลาการ)
9. สถาบันการเงิน การธนาคาร
10. หน่วยงานอื่นๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม เช่น ศส.ปชต. และเครือข่ายพลเมือง เป็นต้น
ภาพนิ่งที่ 1.37

5. กิ่งก้าน = กลไกและกระบวนการตรวจสอบ
ส่วนที่เป็นกิ่งและก้านของต้นไม้เปรียบได้กับระบบ มาตรการ กลไก (อาจเป็นหน่วยงาน/บุคคล ในสถาบันหรือหน่วยงานนั้นๆ) ที่ช่วยตรวจสอบให้เกิดความโปร่งใส
ภาพนิ่งที่ 1.38

5. กิ่งก้าน = กลไกและกระบวนการตรวจสอบ
มีระบบ กลไก หรือหน่วยงานใดบ้าง ที่ช่วยตรวจสอบการทำงานของสถาบัน องค์กรให้เกิดความโปร่งใส?
ภาพนิ่งที่ 1.39

5. กิ่งก้าน = กลไกและกระบวนการตรวจสอบ
สตง.
ป.ป.ช.
ภาคประชาสังคม
การบังคับใช้กฎหมายที่เข้มแข็ง
ธรรมาภิบาล
การมีส่วนร่วมของประชาชน
ภาพนิ่งที่ 1.40

กลไกตรวจสอบเพื่อความโปร่งใสในระบอบประชาธิปไตย
1. คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.)
2. คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)
3. คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (คตง.)
4. ผู้ตรวจการแผ่นดิน (ผผ.)
5. ศาล
6. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.)
7. องค์กรภาคประชาสังคมหรือภาคประชาชน
8. สื่อมวลชน
9. กลไกตรวจสอบทางรัฐสภา (ส.ส./ส.ว.)
10. กลไกการตรวจสอบในหน่วยงาน อาทิ หน่วยตรวจสอบภายใน ระเบียบ วินัย และหลักธรรมาภิบาล ซึ่งมี 6 หลัก ประกอบด้วย
1. หลักนิติธรรม
2. หลักคุณธรรม
3. หลักความโปร่งใส
4. หลักการมีส่วนร่วม
5. หลักความรับผิดชอบ
6. หลักความคุ้มค่า
ภาพนิ่งที่ 1.41

ความสุขในชีวิต
คุณภาพชีวิตที่ดี
สาระสำคัญ
ของประชาธิปไตย
1 ดอกผลของประชาธิปไตย
2 ค่านิยม อุดมการณ์ประชาธิปไตย
3 หลักประชาธิปไตย
4 สถาบันที่มีส่วนส่งเสริม ปชต.
5 กลไก/กระบวนการตรวจสอบ
คุณธรรม
จริยธรรม
ระเบียบวินัย
ซื่อสัตย์ สุจริต
อำนาจอธิปไตย
ความเสมอภาค
สิทธิ/เสรีภาพ
ภราดรภาพ
เหตุผล
นิติธรรม
บวร
รัฐบาล/รัฐสภา
องค์กรอิสระ
ศาล
พรรคการเมือง
อื่น ๆ
ประชาชนมีส่วนร่วม
หลักธรรมาภิบาล
องค์กรตรวจสอบ

ท่านคิดว่า ท่านเป็นส่วนใด
ของต้นไม้ประชาธิปไตย?
ภาพนิ่งที่ 1.43

ร่วมกันปลูกต้นไม้ประชาธิปไตย
ด้วยมือเรา
ภาพนิ่งที่ 1.44

ใบความรู้ ที่ 1.1
ความภาคภูมิใจในความเป็นไทย

ชาติไทยของเรา แผ่นดินของเราที่น่าภาคภูมิใจ

"คนไทย" เป็นชนชาติที่มีรากเหง้าทางประวัติศาสตร์และความเป็นมาที่ยาวนานไม่แพ้ชาติใดในโลก เรามีแผ่นดินไทยที่อุดมสมบูรณ์ ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว อุดมด้วยพืชพันธุ์ธัญญาหารมีภูมิอากาศและภูมิประเทศที่เป็นชัยภูมิ อากาศไม่ร้อนมาก ไม่หนาวมากมีความหลากหลายของแหล่งทรัพยากรธรรมชาติมีที่ราบลุ่มแม่น้ำเหมาะแก่การเพาะปลูก มีป่าไม้ ภูเขา ทะเลที่มีความสมดุลและสมบูรณ์เพียบพร้อม นอกจากนี้ ชนชาติไทยยังมีขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมที่ดีงามหลากหลาย งดงาม เป็นเอกลักษณ์ของชาติที่โดดเด่น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ลูกหลานไทยทุกคนควรภาคภูมิใจที่ได้เกิดมาเป็นคนไทย ในแผ่นดินไทย

แต่เราจะรู้หรือไม่ว่า กว่าที่จะสามารถรวมชนชาติไทยให้เป็นปึกแผ่น ทำให้ลูกหลานไทยได้มีแผ่นดินอาศัยอยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุขหลายชั่วอายุคนมาจวบจนทุกวันนี้บรรพบุรุษของไทยได้สละชีพเพื่อชาติ ใช้เลือดทาแผ่นดิน ต่อสู้เพื่อปกป้องดินแดนไทย กอบกู้เอกราชด้วยหวังไว้ว่า ลูกหลานไทยต้องมีแผ่นดินอยู่ ไม่ต้องไปเป็นทาสของชนชาติอื่น หรือต้องร่อนเร่พเนจร ล่องเรือหาแผ่นดินอยู่ ไปที่ไหนก็มีแต่ถูกขับไสไล่ส่งหรือไม่ก็ถูกทำร้ายทุบตีเข่นฆ่าทารุณราวกับมิใช่มนุษย์ดังที่บางชนชาติต้องประสบชะตากรรม จึงนับว่าคนไทยโชคดียิ่งนักที่*"บรรพบุรุษของไทยแต่โบราณ ปกบ้านป้องเมืองคุ้มเหย้า เสียเลือดเสียเนื้อมิใช่เบา หน้าที่เรารักษาสืบไป ลูกหลานเหลนโหลนภายหน้า จะได้มีพสุธาอาศัย อนาคตจะต้องมีประเทศไทย มิยอมให้ผู้ใดมาทำลาย..."*

ดังนั้น กว่าจะมาเป็นชาติไทย มีผืนแผ่นดินไทยให้เราได้อยู่สุขสบายจนถึงทุกวันนี้ จึงมิใช่เรื่องที่สามารถทำได้โดยง่าย ต้องอาศัยความรัก ความสามัคคี ความกล้าหาญ ความเสียสละอดทนของบรรพบุรุษไทยและพระปรีชาสามารถของพระมหากษัตริย์ไทยในอดีตที่สามารถรวบรวมชนชาวไทยปกป้องรักษาเอกราชและรวบรวมชาติไทยให้เป็นปึกแผ่น ซึ่งหากจะย้อนรอยไปศึกษาพงศาวดารฉบับต่างๆ รวมถึงประวัติศาสตร์ชาติไทย ตั้งแต่ยุคก่อนการสถาปนากรุงสุโขทัย ให้เป็นราชธานีแห่งแรกของชนชาวไทยแล้ว การสถาปนาราชธานีทุกยุคทุกสมัยไม่ว่าจะเป็นการสถาปนากรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรี กรุงรัตนโกสินทร์ รวมไปถึงการกอบกู้เอกราชหลังจากการเสียกรุงศรีอยุธยาทั้ง 2 ครั้ง ล้วนเป็นวีรกรรมและบทบาทอันสำคัญของพระมหากษัตริย์ไทยทั้งสิ้น

หากรัฐใดแคว้นใด ไม่มีผู้นำที่เข้มแข็ง มีความสามารถทั้งด้านการรบ การปกครอง การต่างประเทศ รวมถึงด้านการค้า การคลัง รัฐนั้นหรือแคว้นนั้นย่อมเสื่อมอำนาจลงและถูกยึดครองไปเป็นเมืองขึ้นหรือประเทศราชภายใต้การปกครองของชนชาติอื่น จึงนับเป็นโชคดีของคนไทยที่พระมหากษัตริย์ไทยได้ทรงมีบทบาทสำคัญในการรวมชาติให้เป็นปึกแผ่น ปกป้องประเทศชาติ และรักษามาตุภูมิไว้ให้ลูกหลานไทยได้มีแผ่นดินอยู่ ซึ่งหากชนชาติไทยในอดีตไม่มีผู้นำหรือพระมหากษัตริย์ที่ทรงพระปรีชาสามารถ ในวันนี้อาจไม่มีชาติไทยหลงเหลืออยู่ในแผนที่โลก หรือชนชาติไทยอาจต้องตกอยู่ภายใต้การปกครองของชาติใดชาติหนึ่งแล้วก็เป็นได้

เอกลักษณ์ความเป็นไทย

เอกลักษณ์ความเป็นไทย คือลักษณะที่แสดงให้เห็นถึงจุดเด่นและดีงามเฉพาะที่ร่วมกันของชาติไทยเกี่ยวกับประชากร ดินแดน ศิลปวัฒนธรรม ภาษาไทย ความเป็นเอกราชและอธิปไตย เกียรติภูมิของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อันเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความเป็นชาติ ช่วยให้ประเทศไทยสามารถรักษาความมั่นคง ความเจริญก้าวหน้าบนพื้นฐานของความสงบสุข ประชาชนมีความรัก ความสามัคคี เอื้ออาทรและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมาได้จนทุกวันนี้

เอกลักษณ์ไทย จึงมีความแตกต่างจากลักษณะสังคมของชนชาติอื่นอย่างเห็นได้ชัด ทั้งการประพฤติปฏิบัติ กิริยาท่าทาง การแต่งกาย ภาษา วัฒนธรรมจารีตประเพณี ฯลฯ ทำให้ลักษณะเด่นของความเป็นไทยนั้นไม่ว่าจะอยู่ที่ใด ก็สามารถแยกออกจากชนชาติอื่นได้ นอกจากภาษาพูดแล้ว ความยิ้มแย้มแจ่มใสก็เป็นลักษณะเด่นอย่างหนึ่งของสังคมไทย จนได้รับสมญานามว่า “สยามเมืองยิ้ม” ตัวอย่างเอกลักษณ์ไทย ที่บ่งบอกความเป็นไทยได้อย่างชัดเจน ได้แก่

1) ภาษาไทย คือ ภาษาพูดที่ใช้สื่อสารกันได้อย่างเข้าใจ ถึงแม้จะมีสำเนียงที่แตกต่างกันไปบ้างในแต่ละพื้นที่มีถ้อยคำที่สละสลวยรวมถึงการใช้ศัพท์กับบุคคลในระดับต่างๆ และยังมีอักษรไทยใช้ในภาษาเขียนโดยทั่วไป ภาษาไทยจึงเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทยที่ไม่มีชาติใดเสมอเหมือน

2) การแต่งกาย ถึงแม้ว่าในปัจจุบันการแต่งกายของชาวไทยจะเป็นสากลมากขึ้น แต่ก็ยังคงเครื่องแต่งกายของไทยไว้ในโอกาสสำคัญต่างๆ เช่น ในงานพระราชพิธี งานที่เป็นพิธีการ หรือในโอกาสพบปะสังสรรค์เทศกาลและงานประเพณีหรือในกิจกรรมต่างๆ รวมถึงหน่วยงานราชการบางแห่งและในจังหวัดต่างๆ ก็มีการรณรงค์ให้แต่งกายในรูปแบบไทยๆ โดยใช้ผ้าไทยด้วยเพื่อแสดงสัญลักษณ์ของจังหวัดหรือหน่วยงานของตน

3) การแสดงความเคารพด้วยการไหว้และกราบ ซึ่งแบ่งแยกออกได้อย่างชัดเจน เช่น กราบพระพุทธรูป กราบพระสงฆ์ กราบไหว้บุคคลตามฐานะหรือวัยต่างๆ ตลอดจนการวางตนด้วยความสุภาพอ่อนน้อมถ่อมตน

4) สถาปัตยกรรม ประติมากรรม เห็นได้จากชิ้นงานที่ปรากฏในศาสนสถาน โบสถ์ วิหาร ปราสาทราชวัง อาคารบ้านทรงไทย งานปั้น งานแกะสลักและพระพุทธรูปปางต่างๆ

5) ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี ประเทศไทยมีการติดต่อกับหลายเชื้อชาติ ทำให้มีการรับวัฒนธรรมของชาติต่าง ๆ เข้ามา แต่คนไทยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม และปฏิบัติสืบต่อกันมาจนกลายเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตของไทย เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง ประเพณีตานก๋วยสลาก ประเพณีไหลเรือไฟ ประเพณีแข่งเรือ เทศกาลเข้าพรรษา ตักบาตรเทโว ฯลฯ

6) ดนตรีไทย กีฬาไทย รำไทย และการละเล่นพื้นเมืองต่าง ๆ เช่น สะล้อ ซอ ซึง ปี่ พิณ พาทย์ ระนาด ฆ้องวงซึ่งเป็นเครื่องดนตรีไทย ส่วนกีฬาไทยที่ขึ้นชื่อคือ มวยไทย และการละเล่นพื้นบ้านอีกมากมาย เช่น ลิเก โขน ลำตัด แหล่ เพลงผีบอก หมอลำ ซอ กลองยาว มโนราห์ หนังตะลุง ฯลฯ

ที่กล่าวมานั้น แม้เป็นเพียงบางส่วนที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย แต่ก็บ่งบอกถึงความเป็นไทยที่บรรพบุรุษได้สั่งสมสืบทอดโดยมอบเป็นมรดกให้แก่อนุชนรุ่นหลังไว้ให้เป็นความภาคภูมิใจในความเป็นชาติ นอกจากเอกลักษณ์เหล่านี้ที่คนไทยควรนำมาปฏิบัติและสืบสานต่อไปแล้ว ยังมีวัฒนธรรมไทยและค่านิยมของสังคมไทยที่เป็นเอกลักษณ์ของไทยยากที่จะมีชนชาติเสมอเหมือนอีกด้วย

วัฒนธรรมไทย

สังคมไทยเป็นสังคมที่มีวัฒนธรรมเป็นของตนเองสั่งสมมาเป็นเวลานานนับพันปี การที่มีพื้นฐานมาจากเกษตรกรรมทำให้มีลักษณะเป็น "วัฒนธรรมเกษตร" เช่น มีการช่วยเหลือกัน เรียกว่า การลงแขกเกี่ยวข้าว การแห่นางแมวเพื่อขอฝน การทำขวัญข้าว ไหว้แม่โพสพ การบวชต้นไม้ นอกจากนั้น สังคมไทยยังรักความสนุกสนาน ระหว่างการทำงานจึงมีความรื่นเริงด้วย เช่น เมื่อเกี่ยวข้าวจะร้องเพลง “เกี่ยวเถอะนะแม่เกี่ยวชะชะเกี่ยวเถอะนะแม่เกี่ยว อย่ามัวชะแง้แลเหลียว เดี๋ยวเคียวจะเกี่ยวก้อยเอย” ทำให้วิถีแบบไทยๆ เป็นมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษมาจนถึงอนุชนคนรุ่นหลังกลายเป็นเอกลักษณ์ของไทยอันทรงคุณค่าควรยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ และเป็นสิ่งที่แสดงถึงความเป็นชาติที่มีวัฒนธรรมอันดีงามมาแต่ครั้งอดีต นอกจากนั้นจากการที่ได้ติดต่อสัมพันธ์กับชาติอื่นๆ แล้วเห็นว่ามีวัฒนธรรมใดมีประโยชน์เหมาะสมควรยึดถือก็นำมาดัดแปลงผสมกลมกลืนกลายเป็นวัฒนธรรมไทยทำให้วัฒนธรรมไทยมีเอกลักษณ์โดดเด่นหลายอย่าง ดังนี้

1. สังคมไทยรับเอาพระพุทธศาสนาเป็นที่นับถือของชาวไทยมาตั้งแต่ก่อนสุโขทัย คนไทยส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนากว่าร้อยละ 90 พระมหากษัตริย์ไทยทรงเป็นพุทธมามกะและอัครศาสนูปถัมภก ทำให้เกิดความสัมพันธ์แน่นแฟ้นระหว่างคนในชาติแม้จะมีศาสนาต่างกัน เพราะพระมหากษัตริย์ทรงอุปถัมภ์ทุกศาสนา จึงก่อให้เกิดพลังความสามัคคีในชาติ ไม่บาดหมางกันด้วยการมีศาสนาต่างกัน

2. การมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข สังคมไทยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขสืบทอดกันมาแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน

3. อักษรไทยและภาษาไทย สังคมไทยมีอักษรใช้มานานตั้งแต่สมัยสุโขทัยโดยได้รับอิทธิพลจากขอมและได้รับการพัฒนาโดยพ่อขุนรามคำแหงมหาราชดังที่ปรากฏในหลักศิลาจารึก อักษรและภาษาถือว่าเป็นอารยธรรมขั้นสูงอันเป็นเอกลักษณ์ที่น่าภูมิใจ

4. ประเพณีไทย เป็นสิ่งแสดงถึงวิถีชีวิตของคนไทยทั้งในอดีตและปัจจุบัน ซึ่งส่วนมากเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา โดยอาจมีคติลัทธิศาสนาอื่นผสมอยู่ด้วย ประเพณีที่นำมาปฏิบัติกัน เช่น ประเพณีการบวช ประเพณีการแต่งงานผีตาโขน บุญบั้งไฟ การแห่ปราสาทผึ้ง แห่นางแมว เป็นต้น

5. วัฒนธรรมที่เป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต อันได้แก่ปัจจัยสี่ คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค

5.1 อาหารไทยสมัยก่อนมักผูกติดกับวัฒนธรรมการเกษตรมีลักษณะต่างๆ เช่น ปลาร้า ปลาส้ม แกงเลียง รวมทั้ง ส้มตำและต้มยำกุ้งที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักและโด่งดังไปทั่วโลก สังคมไทยในอดีตมักกินข้าวเป็นอาหารหลักที่บ้าน 3 มื้อ

5.2 เครื่องนุ่งห่มและการแต่งกายของคนไทยเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย มีการรับวัฒนธรรมการแต่งกายชาวตะวันตกมาใช้มากขึ้น ตั้งแต่สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น โดยการแต่งกายของผู้ชายมักมีรูปแบบง่ายๆ ส่วนผู้หญิงจะเป็นไปตามสมัยนิยม

5.3 ที่อยู่อาศัยบ้านไม้ทรงเรือนไทยเหมาะกับสภาพธรรมชาติของสังคม มีลักษณะใต้ถุนสูงไม่มีห้องมากนักรับลมเย็นได้ทุกเวลา ป้องกันแดดฝนได้ดี แต่ปัจจุบันมีคนนิยมปลูกเรือนไทยน้อยลงเพราะราคาสูง จึงสนใจสร้างบ้านแบบตะวันตก

5.4 ก่อนนี้การรักษาโรคภัยไข้เจ็บนิยมตามแบบโบราณ ถ้าไม่ใช้ยาแผนโบราณหรือให้หมอพื้นบ้านรักษา ก็จะไปซื้อยาที่ร้านค้าตามคำแนะนำของคนใช้ยา แต่ปัจจุบันคนไทยนิยมรักษาโรคภัย

ไข้เจ็บตามสถานพยาบาลมากขึ้น รวมทั้งยังมีการใช้สมุนไพรไทยนำมาเป็นยาป้องกันรักษาโรค เช่น ว่านหางจระเข้ กระชายดำ กราวเครือ ฟ้าทะลายโจรเป็นต้น

6. ศิลปกรรมไทย เป็นวัฒนธรรมที่เกิดจากการเพียรพยายามของมนุษย์ในการปรุงแต่งชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น ทำให้สิ่งแวดล้อมที่อยู่อาศัยสวยงามรวมทั้งเป็นอาหารใจด้วยวัฒนธรรมในด้านศิลปกรรมของไทย ได้แก่ วรรณกรรม ดนตรี จิตรกรรม ประติมากรรม และสถาปัตยกรรม เป็นต้น

7. จรรยามารยาทและจิตใจของคนไทย คนไทยมีลักษณะสุภาพอ่อนน้อม ปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดี มีการแสดงความเคารพแตกต่างไปจากสังคมอื่นๆ เช่น การยิ้ม การทักทาย การไหว้ ทางด้านจิตใจ คนไทยได้รับอิทธิพลจากพระพุทธศาสนา ทำให้คนไทยมีความเอื้อเฟื้อเพื่อแผ่ มีน้ำใจไมตรี มีความโอบอ้อมอารีต่อคนทั่วไป ชอบเรื่องการทำบุญ สร้างกุศล ให้ทาน ช่วยเหลือผู้ทุกข์ยากเดือดร้อน ตัวอย่างที่เห็นชัดเจนคือ ช่วงเหตุการณ์ที่เกิดโรคระบาดโควิด 19 บรรดากลุ่มแม่บ้านและ อสม. ในพื้นที่ต่างๆ ได้ช่วยกันทำหน้ากากผ้าอนามัยแจกจ่ายเพื่อนบ้านและบริจาคแก่โรงพยาบาลต่างๆ เป็นต้น

ค่านิยมของสังคมไทยในอดีต

ค่านิยม เป็นแนวความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์ หรือความต้องการของกลุ่มคนในสังคม ซึ่งยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ดีมีคุณค่าควรแก่การนำไปเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ ใช้เป็นกรอบของการดำเนินชีวิตเพื่อประโยชน์สุขของตนเองและส่วนรวม ซึ่งค่านิยมบางอย่างในสังคมนั้นจะเป็นพื้นฐานของการเกิดขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมต่อไปด้วย ดังนั้น จึงอยู่ในดุลยพินิจของแต่ละคนหรือแต่ละสังคมที่จะคิดและเชื่ออย่างไรเพราะทุกสังคมจะมีทั้งค่านิยมที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ควบคู่กันไป

วิถีชีวิตของสังคมไทยในอดีต ส่วนใหญ่ยึดมั่นปฏิบัติสืบตามบรรพบุรุษ พ่อแม่ และญาติผู้ใหญ่ รวมถึงผู้ที่มีคุณวุฒิและวัยวุฒิ ด้วยเชื่อว่าผู้อาวุโสเป็นผู้มีประสบการณ์ มีความสามารถ ดังสำนวนที่ว่า “ผู้ใหญ่อาบน้ำร้อนมาก่อน” “เดินตามหลังผู้ใหญ่หมาไม่กัด” เชื่อว่าการเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่จะทำให้ชีวิตมีความสุข เจริญก้าวหน้าเพราะเมื่อทำแล้ว เกิดความสบายใจ ไม่ขัดใจใครมีความสุขจากการทำบุญ ทำให้คนมีจิตใจดี มีความอ่อนโยน มีเมตากรุณาไว้วางใจกัน ชอบพึ่งพาอาศัยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แบ่งปันกัน หรือแม้แต่การทำงานที่ต้องใช้เวลาจำกัด เช่น การทำนา ทำไร หรือจัดงานบุญที่บ้านหรือที่วัด ก็นิยมช่วยเหลือกันเรียกประเพณีนิยมนี้ว่า “การลงแขก” “การเอาแฮง” เป็นต้น

ค่านิยมสังคมไทยในอดีตอีกอย่างหนึ่ง คือ ค่านิยมในเรื่องอำนาจและบารมี เนื่องจากสภาพสังคมในอดีตเป็นระบบศักดินา เชื่อว่าผู้มีฐานะร่ำรวย มีการศึกษา ตำแหน่งทางสังคมสูง หรือเป็นบุคคลในตระกูลสูงศักดิ์ เป็นผู้มีบารมีที่ได้รับการยกย่องเกรงกลัว จึงทำให้กลุ่มผู้มีอำนาจพยายามสร้างบารมีในตนเอง แสดงตนเป็นผู้มีจิตใจกว้างขวางเมตตาต่อผู้ยากไร้ทำให้เกิดระบบอุปถัมภ์มีสมุนบริวาร นำไปสู่อำนาจและอิทธิพล

ค่านิยมที่ควรปลูกฝังในสังคมไทย

จะเห็นได้ว่า ค่านิยมทั่วไปของสังคมไทยในปัจจุบันมีทั้งที่ดีและไม่ดี ขึ้นกับทัศนคติของแต่ละบุคคลว่าจะยอมรับหรือไม่ หากสิ่งใดที่เห็นว่าไม่ดีก็ควรหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติ สิ่งใดเห็นว่าดีเป็นประโยชน์แก่สังคมก็ควรนำไปปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างสังคมให้ดีขึ้นดังมีค่านิยมที่น่ายกย่องและควรปลูกฝังในสังคมไทยหลายประการ เช่น

1. ยึดมั่นหลักการประชาธิปไตย เคารพกฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับ เพื่อความสงบสุขของสังคม

2. มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ แสดงออกด้วยการกระทำ เช่น เสียภาษีให้รัฐ เคารพกฎหมายปฏิบัติตามหลักของศาสนา เคารพเทิดทูนปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์

3. มีคุณธรรม ทำความดีละเว้นความชั่ว ซื่อสัตย์สุจริต ไม่คดโกง มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่เห็นแก่ตัวไม่ผูกพยาบาท ยกย่องคนทำความดี ไม่ร่วมมือสนับสนุนการกระทำผิด

4. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การพึ่งพาตนเอง ขยันมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ เพื่อให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างราบรื่น

5. อดทน มุ่งมั่นในการทำงาน ไม่ย่อท้อต่อปัญหาชีวิตประหยัดและอดออม ไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สินส่วนตัวหรือส่วนรวมก็ตาม

6. มีค่านิยมความเป็นไทย ส่งเสริมภูมิปัญญาไทย ใช้สินค้าไทย ลดการใช้สินค้าต่างประเทศ ดังคำกล่าวที่ว่า “ไทยทำ ไทยใช้ ไทยเจริญ”

7. เห็นความสำคัญของสถาบันครอบครัว สร้างความรักความอบอุ่นมีความกตัญญูรู้คุณ เคารพผู้อาวุโส รักษาขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม

ค่านิยมที่ควรแก้ไขในสังคมไทย

อย่างไรก็ตามค่านิยมของสังคมไทยนั้นใช่ว่าจะก่อให้เกิดผลดีต่อสังคมทั้งหมด เพราะยังมีค่านิยมบางอย่างที่ไม่ควรยอมรับให้เกิดขึ้นในสังคม เพราะถ้าคนในสังคมยึดถือปฏิบัติ ย่อมก่อให้เกิดผลเสียหายและอาจเหนี่ยวรั้งการพัฒนาประชาธิปไตยของสังคมไทยได้ดังนี้

1. ให้ความสำคัญกับวัตถุหรือเงินตรา เห็นว่าคนจนหรือคนด้อยโอกาสได้รับการดูถูกดูแคลน เป็นที่รังเกียจของต่อสังคมนับถือวัตถุมากกว่าพระธรรม ทำบุญเอาหน้าหวังความสุขในชาติหน้ากล้าทำบาปในชาตินี้

2. ยึดถือในตัวบุคคล ยกย่องผู้มีอำนาจ มีเงิน มากกว่าการกระทำคุณงามความดีของบุคคล

3. รักพวกพ้อง รักความสนุกสนาน ความสบาย ละเลยสังคมส่วนรวม เห็นแก่ประโยชน์ตนและพวกพ้องแม้ทำผิดมากกว่าประโยชน์ที่ส่วนรวมพึงได้รับ

4. รักความหรูหรา ฟุ่มเฟือย นิยมใช้สินค้าแพง รสนิยมสูงรายได้ต่ำ

5. ไม่ตรงเวลา ขาดระเบียบวินัย ขาดความกระตือรือร้นและความอดทน

6. เชื่อเรื่องโชคลาง อำนาจเหนือธรรมชาติ ชอบเล่นการพนัน

7. ขาดการยอมรับผู้อาวุโสไม่ยอมรับฟังความเห็นผู้อื่น

8. นิยมตะวันตกลืมภาษาไทย ซึ่งเป็นภาษาของชาติจนทำให้ภาษาไทยผิดเพี้ยน

9. พูดมากกว่าทำ หน้าใหญ่ใจโต สอดรู้สอดเห็น อิจฉาไม่อยากให้ใครเด่นกว่าตน

ค่านิยมเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลาได้เช่นเดียวกับความเชื่อ ซึ่งแตกต่างกันไปตามสังคมและวัฒนธรรมส่วนใหญ่ จึงควรพิจารณาเลือกปฏิบัติตามค่านิยมที่ดีและเหมาะสมสำหรับสังคมไทยปัจจุบัน

เอกลักษณ์ไทย วัฒนธรรมไทยจะอยู่อย่างไรในสังคมโลกปัจจุบัน?

วัฒนธรรมไทยเป็นเอกลักษณ์ของไทยที่มีคุณค่าเป็นสิ่งที่ต้องอนุรักษ์ไว้ แต่การจะดูแลรักษาทำนุบำรุงและสร้างสรรค์วัฒนธรรมไทยได้นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับ “คนไทย” เป็นสำคัญหากคนไทยรู้จักรักษาและหวงแหน คอยสอดส่องดูแล ปกป้องมิให้ใครเหยียดหยามและทำลาย เอกลักษณ์ไทยจะมีอายุยืนยาวสืบเนื่องยาวนาน แต่ถ้าเมื่อใดคนไทยไม่ช่วยกันดูแลรักษา ไม่เอาใจใส่ปล่อยให้เป็นไปตาม

ยถากรรมคิดเพียงว่ามิใช่ของเราคนเดียวหรือทำลายคุณค่าวัฒนธรรมไทยอันดีงามนั้นเสียเอง เช่นนี้เอกลักษณ์ไทยก็จะสูญสลายหายไปในที่สุด ดังนั้น จำเป็นต้องปลูกฝังความรัก ความห่วงใย และสร้างความตระหนักให้คนไทยทุกคนโดยเฉพาะเยาวชนไทยได้รู้จักคุณค่า รู้จักรักหวงแหน มีความสำนึกรักชาติไทย ผืนแผ่นดินไทยและเผยแพร่ให้ผู้อื่นได้รับรู้ถึงวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย

ใบความรู้ ที่ 1.2
บทบาทพระมหากษัตริย์กับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

การปกครองของไทยมีพระมหากษัตริย์ทำหน้าที่ปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อาณาจักรสุโขทัย อาณาจักรอยุธยา และกรุงรัตนโกสินทร์เช่น อาณาจักรสุโขทัยปกครองโดยพระมหากษัตริย์ หรือเรียกว่า “พ่อขุน” โดยมีพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ พ่อขุนรามคำแหง เป็นการปกครองแบบ “พ่อปกครองลูก” ดูแลความเป็นอยู่ของไพร่ฟ้าอย่างใกล้ชิดเหมือนคนในครอบครัว ใครทุกข์ร้อนให้ไปสั่นกระดิ่งที่ประตูวังให้ได้ยินถึงพระกรรณ (หู) ของพระองค์ได้ตลอดเป็นการเปิดโอกาสให้ไพร่ฟ้าได้สะท้อนปัญหาความเดือดร้อนให้พระองค์ได้รับรู้และช่วยตัดสินแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนดังกล่าวให้แก่ไพร่ฟ้า นับเป็นพื้นฐานสำคัญประการหนึ่งในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ส่วนอาณาจักรกรุงศรีอยุธยา ปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ฐานะของกษัตริย์ในสมัยกรุงศรีอยุธยาเปรียบเสมือนสมมติเทพ ไม่ใช่อยู่ในฐานะของพ่อ ดังเช่น สมัยสุโขทัยการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ถือว่าพระมหากษัตริย์ทรงเป็นเจ้าของทุกสิ่งทุกอย่าง ในพระราชอาณาจักร ไม่ว่าจะเป็นแผ่นดิน หรือแม้กระทั่งชีวิต พระราชอำนาจของกษัตริย์ในสมัยกรุงศรีอยุธยานั้นมีมากมาย แต่ก็มีขอบเขตภายใต้หลักธรรมของพระพุทธศาสนาคือทศพิธราชธรรม ราชสังคหธรรม จักรวรรดิธรรม

กรุงรัตนโกสินทร์ มีการปกครองโดยพระมหากษัตริย์ ในบรมราชจักรีวงศ์แบ่งได้ 2 ยุค คือ

(1) ยุครัตนโกสินทร์ตอนต้น **มีการปกครองตามระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์** นับจากพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ 1 พระปฐมบรมกษัตริย์ในบรมราชจักรีวงศ์ จวบจนถึงพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 พระมหากษัตริย์ทรงปกครองด้วยระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เหมือนอาณาจักรอยุธยา แต่มีการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงรูปแบบให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ทางการเมืองในแต่ละช่วงเวลา

(2) ยุครัตนโกสินทร์ หลังคณะราษฎรทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาสู่**การปกครองระบอบประชาธิปไตย** เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 หลังจากนั้น คณะราษฎรได้อัญเชิญพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 เป็นพระประมุขของประเทศสยามภายใต้ธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยาม เป็นพระองค์แรกในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช 2475 เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา

การปกครองกรุงรัตนโกสินทร์ยุคกลาง สมัยรัชกาลที่ 5

สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 แม้จะทรงปกครองตามระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์กล่าวคือ พระมหากษัตริย์ทรงมีอำนาจสิทธิ์ขาดเหนือราษฎร แต่ทรงตระหนักถึงสิทธิ ความเป็นคนของราษฎร เมื่อพระองค์ทรงบรรลุนิติภาวะ ทรงแจ้งแก่เสนาบดี และขุนนาง เสนาอำมาตย์ทั้งปวงว่า **“ทรงใคร่จะเลิกทาส”** พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงประกาศในทำนองนักปฏิวัติในขณะพระราชพิธีบรมราชาภิเษก โดยการสนับสนุนของสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ ผู้สำเร็จราชการว่า “ต่อไปภายหน้าในวันหนึ่ง ทุกๆ คนที่กำเนิดในรัชกาลของพระองค์จะเป็น “ไท” และต่อมาโปรดตั้งคณะกรรมการขึ้น โดยทรงเป็นประธาน เพื่อร่างกฎหมายให้มีการเลิกทาส

โดยประกาศใช้เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ. 2417 ซึ่งจำนวนทาสก็ลดน้อยลงโดยลำดับ จนกระทั่งทาสหมดไปในปี พ.ศ. 2475 ซึ่งฝรั่งชาวต่างประเทศตื่นเต้นสนใจการเลิกทาสของพระองค์เป็นอย่างยิ่ง

ในรัชสมัยของพระองค์ มีการรวบรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลางและเข้าสู่สถาบันกษัตริย์ เนื่องจากเกรงภัยของประเทศตะวันตก เช่น ประเทศอังกฤษ และประเทศฝรั่งเศส ที่เข้ามาในสยาม ในขณะนั้น พระองค์ มีพระราโชบายปรับปรุงประเทศให้มีความทันสมัย มีการจัดตั้งสถาบันทางการเมืองที่สำคัญ 2 สถาบัน คือ

1) **สภาที่ปรึกษาราชการแผ่นดิน** (Council of State) ประกอบด้วยสมาชิก 10-20 คน โดยคัดเลือกจากเจ้านายและข้าราชการที่มีความรู้ความสามารถ เพื่อทำหน้าที่ออกกฎหมาย สมาชิกของสภานี้สามารถเสนอความคิดเห็นได้อย่างอิสระ **มีลักษณะค่อนข้างเป็นประชาธิปไตย** ในการประชุมพระมหากษัตริย์ทรงทำหน้าที่เป็นประธาน และที่ประชุมเลือกรองประธานขึ้นมา 1 คน เพื่อทำหน้าที่ในกรณีที่พระมหากษัตริย์ไม่ได้เสด็จออกปรึกษาราชการแผ่นดิน พระมหากษัตริย์อาจทรงปลดรองประธานนี้ได้

2) **สภาที่ปรึกษาในพระองค์** (Privy Council) พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากพระบรมวงศานุวงศ์ หรือบุคคลใดก็ได้ มีหน้าที่ถวายความเห็นในเรื่องที่พระมหากษัตริย์ประสงค์จะไต่ถามเป็นการให้ความเห็นในขั้นต้นในกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งตามพระราชดำริของพระมหากษัตริย์ ก่อนจะนำเรื่องดังกล่าวสู่ “สภาที่ปรึกษาราชการแผ่นดิน” ต่อไป

ในสถานการณ์ที่ประเทศตะวันตกเริ่มเข้ามามีอิทธิพลในขณะนั้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเห็นว่า “การบริหารในรูปแบบเดิมไม่เหมาะสมแก่กาลสมัย และหน้าที่การงานมีสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม” จึงมีพระราโชบายให้มีการปรับปรุงระบบการบริหารราชการแผ่นดินแบบเดิม โดยยกเลิกตำแหน่งอัครมหาเสนาบดี 2 ตำแหน่ง (ฝ่ายทหาร ตำแหน่ง สมุหพระกลาโหม ฝ่ายพลเรือน ตำแหน่ง สมุหนายก) และตำแหน่งเสนาบดี 4 ตำแหน่ง (กรมเวียง กรมวัง กรมคลัง และกรมนา) และเปลี่ยนแปลงการปกครองแบบเดิมเป็นระบบการบริหารราชการใหม่ 3 ส่วน ดังนี้

(1) **การจัดระบบการบริหารส่วนกลาง** เป็นระบบกระทรวง

(2) **การปกครองส่วนภูมิภาค** เป็นการจัดให้มีการปกครองแบบเทศาภิบาลขึ้น มีการแบ่งปันหน้าที่ระหว่างกระทรวงกลาโหม และกระทรวงมหาดไทยใหม่ โดยให้หัวเมืองทั้งหมด ไปขึ้นกับกระทรวงมหาดไทยเพียงแห่งเดียว

(3) **การปกครองส่วนท้องถิ่น** เริ่มจากที่รัชกาลที่ 5 โดยให้ประชาชนได้ริเริ่มปกครองตนเองตามรูปแบบประชาธิปไตย และทรงห่วงใยเรื่องสุขภาพอนามัยและความเป็นอยู่ของราษฎร ต่อมาอีก 8 ปี ได้โปรดเกล้าให้มีการจัดตั้งสุขาภิบาลท่าฉลอม ตำบลท่าฉลอม จังหวัดสมุทรสาครขึ้นในส่วนภูมิภาค เป็นแห่งแรกของประเทศ

การปกครองกรุงรัตนโกสินทร์สมัยรัชกาลที่ 6

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 ทรงปูพื้นฐานการปกครองแบบประชาธิปไตย เช่น

- **การจัดตั้ง “ดุสิตธานี”** เป็นนครจำลองการปกครองระบอบประชาธิปไตย ณ พระราชวังดุสิต โดยมีการจำลองสิ่งต่างๆ เช่น ที่ทำการรัฐบาล สถานที่ราชการ อาคาร บ้านเรือน วัด สาธารณูปโภค ถนน ฯลฯ โปรดให้มีการบริหารในดุสิตธานี มีการจัดการเลือกตั้งตามรูปแบบการปกครองระบอบ

ประชาธิปไตย โดยมีการจัดตั้งพรรคการเมืองจำลองขึ้น คือ “พรรคโบว์น้ำเงิน” มีพระองค์ซึ่งใช้นามแฝงว่า “ราม ณ กรุงเทพฯ” เป็นหัวหน้าพรรคฝ่ายรัฐบาล และ “พรรคโบว์แดง” มี “เจ้าพระยารามราฆพ” เป็นหัวหน้าฝ่ายค้าน สมาชิกของพรรคการเมืองทั้งสองพรรค คือข้าราชบริพารของพระองค์ บริหารเรียกว่า “นคราภิบาล” มีการบริหารงาน “แบบเทศบาล” ถือเป็นวางพื้นฐานรูปแบบของการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยมีพรรคการเมืองทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้านในไทยในเวลาต่อมา

- **มีการจัดตั้ง “กองเสือป่า”** เพื่อสร้างความรู้สึกชาตินิยม รวมตัวบุคคลในการทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อสร้างความสามัคคี การรู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม นอกจากนี้ การจัดตั้ง “กองเสือป่า” เป็นการเปิดโอกาสให้พลเรือน พ่อค้า และคหบดี ได้มีโอกาสอบรมเรียนรู้วิชาการทหาร ระเบียบวินัย เพื่อเกื้อหนุนบ้านเมืองในยามสงบสงคราม และสร้างความสามัคคีในหมู่พลเรือน เป็นการปลูกฝังการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดูแลบ้านเมือง

การปกครองกรุงรัตนโกสินทร์ สมัยรัชกาลที่ 7

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 เสด็จขึ้นครองราชย์ตามกฎมณเฑียรบาลว่าด้วยการสืบราชสันติวงศ์ พ.ศ. 2467 เป็นพระมหากษัตริย์ในพระบรมราชจักรีวงศ์พระองค์สุดท้ายที่ดำรงสิริราชสมบัติในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ หรือ ราชาธิปไตยเป็นเวลา 7 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2468 ถึง พ.ศ. 2475 และเป็นพระมหากษัตริย์ในพระบรมราชจักรีวงศ์พระองค์แรกในการปกครองระบอบประชาธิปไตย หลังจากที่คณะราษฎรทำการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เป็นกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญการปกครองแผ่นดิน

ผลจากคณะราษฎรทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ที่อำนาจนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ ซึ่งเคยอยู่ที่องค์พระมหากษัตริย์เพียงผู้เดียว มาสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตย ที่อำนาจเป็นของประชาชนทุกคน จึงต้องมีการออกแบบโครงสร้างอำนาจและกำหนดให้มีสถาบันทางการเมืองเพื่อรองรับการใช้อำนาจสูงสุดของราษฎร ดังบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช 2475 มาตรา 1 อำนาจสูงสุดของประเทศนั้นเป็นของราษฎรทั้งหลาย นับเป็นจุดเริ่มต้นของการปกครองระบอบประชาธิปไตยด้วยระบบรัฐสภาในสยามประเทศที่พระมหากษัตริย์ทรงอยู่ใต้รัฐธรรมนูญนับว่าได้รับอิทธิพลจากประเทศอังกฤษ ต่อมาพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 ขณะประทับรักษาพระเนตรที่ประเทศอังกฤษได้มีพระราชหัตถเลขาประกาศสละราชสมบัติเมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2477 มีข้อความสำคัญตอนหนึ่งว่า **“ข้าพเจ้ามีความเต็มใจจะสละอำนาจอันเป็นของข้าพเจ้าแต่เดิม แต่ข้าพเจ้าไม่ยินยอมยกอำนาจทั้งหลายของข้าพเจ้าให้แก่ผู้ใด คณะใดโดยเฉพาะ เพื่อใช้อำนาจนั้นโดยสิทธิขาดและโดยไม่ฟังเสียงอันแท้จริงของราษฎร”**

การปกครองกรุงรัตนโกสินทร์ สมัยรัชกาลที่ 9

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ทรงครองราชย์สมบัติตามกฎมณเฑียรบาลว่าด้วยการสืบสันตติวงศ์ พ.ศ. 2467 โดยความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2497 ต่อมาทรงเข้าสู่พระราชพิธีบรมราชาภิเษก เป็นพระมหากษัตริย์พระองค์ที่ 9 แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2493 ทรงมีพระปฐมบรมราชโองการว่า **“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”** พระองค์ทรง

เปี่ยมล้นด้วย “ธรรม” อันหมายถึง ธรรมาธิปไตย ได้แก่ ธรรมะเป็นใหญ่ในการปกครอง หรือการใช้อำนาจในการปกครองประเทศ สังคม ชุมชน หรือองค์กรต่างๆ ด้วยความเป็นธรรม การใช้อำนาจในการปกครองทั้งปวง ไม่ว่าจะเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตย หรือระบอบอื่นใด จำเป็นต้องยึดหลักธรรมาธิปไตย จึงจะสามารถจรรโลงประเทศ สังคม ชุมชน หรือองค์กรนั้นๆ ให้มีความร่มเย็น มีความสุข ความเจริญที่ยั่งยืนต่อไป แต่หากการปกครองประเทศ สังคม ชุมชน หรือองค์กรใด มิได้ยึดหลักธรรมาธิปไตย ย่อมจะมีความวิบัติเกิดขึ้นอย่างแน่นอนพระองค์ทรงยึดหลัก “ธรรมาธิปไตย” ในการใช้พระราชอำนาจและพระราชกรณียกิจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกษัตริย์ ประกอบด้วยหลักธรรม 3 ประการ คือ **1) ทศพิธราชธรรม** หรือธรรมะในการปกครองประเทศ 10 ประการ **2) ราชสังคหะ** หรือธรรมะในการทำนุบำรุงราษฎร ประกอบด้วยหลักธรรม 4 ประการ **3) จักรวรรดิวัตร** หรือธรรมะในการคุ้มครองป้องกันอาณาประชาราษฎร์ เป็นแนวทางปฏิบัติของพระมหากษัตริย์สำคัญๆ เช่น พระมหากษัตริย์จะต้องทรงพิทักษ์ชีวิตและ ทรัพย์สมบัติของประชาชน จะต้องทรงอนุเคราะห์ประชาชนในทุกภาคส่วนโดยฐานานุรูป ทรงแนะนำชักนำให้ประชาชนตั้งอยู่ในกุศลสุจริต ประกอบอาชีพโดยชอบธรรม ทรงพระราชทานทรัพย์แบ่งปันให้ด้วยวิธีอันเหมาะสม สำหรับราษฎรที่ไม่มีทรัพย์พอเลี้ยงชีพโดยสัมมาอาชีวะ จะต้องทรงดำเนินนโยบายต่างประเทศอย่างลึกซึ้ง ด้วยการผูกพระราชไมตรีสมานราชสัมพันธมิตรกับกษัตริย์ ประธานาธิบดี และผู้นำของประเทศต่างๆ เพื่อให้ราชอาณาจักรอยู่รอดปลอดภัย และจะต้องทรงส่งเสริมศิลปะและการศึกษา รวมทั้งสุขภาพอนามัย สุขาภิบาล ทรงให้ความช่วยเหลือทางการแพทย์ ปลดเปลื้องภาระคนยากจน ตลอดจนการกระทำอันเป็นบุญกุศล เป็นต้น

พระปฐมบรมราชโองการ พระราชดำรัส พระบรมราโชวาท แนวพระราชดำริ และพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ตลอดจนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริจำนวน 4,877 โครงการ ได้แสดงให้เห็นถึงพระอัฉริยภาพอันแหลมคมของพระมหากษัตริย์นักประชาธิปไตย ที่ทรงแสดงให้เห็นถึงหลักการในระบอบประชาธิปไตย การคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนส่วนร่วมเป็นสำคัญ รวมทั้งความห่วงใยต่อปัญหาสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ทรงตักเตือนทุกฝ่ายทั้งในเรื่องการดำรงชีวิต ความซื่อสัตย์สุจริต การบริหารประเทศ และแนวทางการแก้ไขปัญหาวิกฤตการณ์ทางการเมือง ล้วนเป็นสิ่งที่คนไทย นักวิชาการ นักการเมือง รัฐบาลไทย และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเห็นพ้องต้องกันว่าควรนำไปเป็นหลักการและแนวทางในการปฏิบัติภารกิจของตนเองอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดผลต่อการแก้ไขปัญหาวิกฤตและพัฒนาบ้านเมือง

การปกครองกรุงรัตนโกสินทร์ สมัยรัชกาลที่ 10

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงครองราชย์สมบัติ เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2559 ต่อมาทรงเข้าสู่พระราชพิธีบรมราชาภิเษก เป็นพระมหากษัตริย์พระองค์ที่ 10 แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานพระปฐมบรมราชโองการ ว่า **“เราจะสืบสาน รักษาและต่อยอด และครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งอาณาราษฎรตลอดไป”** ตามรอยพระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพล อดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระองค์ทรงส่งเสริมสนับสนุนให้พสกนิกรร่วมทำกิจกรรมจิตอาสา จัดทำความสะอาดคูคลองทั้งในกรุงเทพมหานคร ทั้งในจังหวัดต่างๆ ตลอดจนได้จัดระเบียบให้ประเทศมีความสงบเรียบร้อย

บทบาทของพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่มีต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย

พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงปฏิบัติพระราชภาระเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย สืบเนื่องมาในหลายโอกาสตั้งแต่ทรงดำรงพระอิสริยยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ต่อมาเมื่อสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูรได้ทรงครองราชย์สืบราชสันตติวงศ์ ตามกฎมณเฑียรบาลแล้ว ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจนานัปการ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2560 เป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่ 20 ในประวัติการเมือง 85 ปีของไทย และเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกในรัชสมัยของพระองค์

พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจแก่พสกนิกรเป็นอเนกอนันต์ เมื่อเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พระองค์ทรงพระราชทานพระราชทรัพย์และเครื่องมือทางการแพทย์ให้แก่โรงพยาบาลต่างๆ ในประเทศไทย และพร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี พระราชทานรถตรวจโรคติดเชื้อชีวนิรภัยจำนวน 13 คัน เพื่อกระทรวงสาธารณสุขนำไปใช้ประโยชน์ ดูแลรับผิดชอบเพื่อใช้เป็นห้องปฏิบัติการเคลื่อนที่ในการเก็บตัวอย่างโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ให้แก่ประชาชนในพื้นที่ต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว เช่น โรงเรียน วัด ชุมชนแออัด และกลุ่มอาชีพเสี่ยงทั่วประเทศ เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในระบบการเฝ้าระวังและค้นหาผู้ติดเชื้อโรคโควิด 19 เชิงรุกเพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์อันจะนำมาซึ่งคุณภาพชีวิตที่ดี ทรงถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องตอบแทนคุณแผ่นดิน อันเป็นหน้าที่ที่ประชาชนชาวไทยทุกคนจะต้องร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติ

ใบความรู้ที่ 1.3
รัฐธรรมนูญกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย

1. แนวคิดเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ

แนวคิดเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ มุ่งให้รัฐจัดทำรัฐธรรมนูญแบบลายลักษณ์อักษรขึ้นมาใช้ในการกำหนดรูปแบบการปกครอง กำหนดองค์กร หรือสถาบันทางการเมืองขึ้นมาปกครองประเทศ เพื่อให้รัฐบรรลุถึงจุดมุ่งหมายทางการปกครองในด้านต่างๆ มีการสร้างกลไกให้มีการถ่วงดุลการใช้อำนาจอธิปไตยไม่ให้เกินขอบเขต มีการกำหนดสิทธิ เสรีภาพของประชาชนไว้ชัดเจน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน แนวคิดรัฐธรรมนูญ มีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้รัฐธรรมนูญเป็นเครื่องมือในการปฏิรูปทางการเมือง หรือเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองไปสู่จุดหมาย หรือเป้าหมายที่วางไว้ตามสภาพการเปลี่ยนแปลงไปของสังคม การเมือง การปกครองระบอบประชาธิปไตยด้วยแนวคิดรัฐธรรมนูญ หรือใช้รัฐธรรมนูญที่เป็นลายลักษณ์อักษร เป็นการเชื่อมโยงระหว่างรัฐในฐานะผู้ใช้อำนาจสูงสุดในการปกครอง กับประชาชนผู้อยู่ภายใต้การปกครอง ซึ่งรัฐจะให้การปกป้องคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพให้แก่ประชาชน โดยประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ

2. ความสำคัญของรัฐธรรมนูญ

จากความหมายของ “รัฐธรรมนูญ” ข้างต้น ได้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของ “รัฐธรรมนูญ”ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะรัฐธรรมนูญนั้นเป็น “กติกาสูงสุดในการปกครองประเทศ หรือรัฐ” จึงเป็นแหล่งที่มาของอำนาจทั้งปวงทางการเมืองการปกครองที่เรียกว่า อำนาจอธิปไตย ที่ประชาชนเป็นเจ้าของและยินยอม โดยมีเจตนารมณ์ให้รัฐปกป้อง คุ้มครองสิทธิ เสรีภาพในด้านร่างกาย ทรัพย์สิน ความเป็นอยู่ การแสดงความคิดเห็น เป็นต้น และประโยชน์ร่วมกันอื่นๆ ของประชาชน โดยรัฐธรรมนูญได้กำหนดหน้าที่และการใช้อำนาจของรัฐ องค์กรทางการเมือง หรือสถาบันทางการเมือง ที่มีอยู่ในรัฐธรรมนูญ เช่น รัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา คณะรัฐมนตรี ศาลต่างๆ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ องค์กรอื่น และหน่วยงานของรัฐต้องปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ กฎหมายและหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ และความผาสุกของประชาชนโดยรวม ด้วยรัฐธรรมนูญ เป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ หรือการกระทำใดจะขัด หรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญไม่ได้

3. ประโยชน์ของรัฐธรรมนูญ (สิทธิและเสรีภาพของประชาชน)

เนื่องจากรัฐธรรมนูญ เป็นหลักการปกครองของรัฐสมัยใหม่ในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งประเทศในแถบยุโรป เช่น ประเทศอังกฤษ เยอรมัน ฝรั่งเศส และประเทศสหรัฐอเมริกา ยึดถือสำหรับการปกครองประเทศ โดยประชาชนถือเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยร่วมกัน ต่างหวงแหนในสิทธิและเสรีภาพของตน จึงรักษาหรือพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพดังกล่าวไว้ โดยมีส่วนร่วมในทางการเมือง ตั้งแต่การคัดสรรบุคคลเข้าไปเป็นผู้แทนของตนในการทำหน้าที่เพื่อผู้แทนที่ตนเลือกเข้าไปในสภา ได้ทำหน้าที่ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชน หากเห็นว่าบุคคลที่เลือกเข้าไปไม่สามารถทำหน้าที่เพื่อปกป้องหรือพิทักษ์ รักษาผลประโยชน์ให้เกิดขึ้นแก่ประชาชน หรือทำให้ประชาชนกินดีอยู่ดีได้ ประชาชนก็มี

สิทธิที่จะวิพากษ์วิจารณ์ แสดงความคิดเห็น เสนอแนะ ชุมนุมประท้วงโดยสงบโดยปราศจากอาวุธ หรือไม่เลือกบุคคลนั้นเข้ามาทำหน้าที่แทนประชาชนต่อไป

รัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2560 (ฉบับปัจจุบัน) ได้บัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพและหน้าที่ของประชาชน โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

1. บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ทั้งหญิงและชายมีสิทธิเท่าเทียมกัน

2. บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย การจับกุมคุมขังต้องมีหมายศาล ยกเว้นการกระทำผิดซึ่งหน้า

3. การเกณฑ์แรงงานจะกระทำมิได้ ยกเว้นกรณีภัยพิบัติ สถานการณ์ฉุกเฉิน หรือภาวะสงคราม

4. บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการนับถือศาสนาหรือประกอบพิธีกรรม แต่ต้องไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

5. บุคคลย่อมมีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียงและครอบครัว บุคคลอื่นจะละเมิดให้บังเกิดความเสียหายมิได้

6. บุคคลย่อมมีเสรีภาพในเคหะสถาน บุคคลอื่นหามเข้าโดยปราศจากการยินยอม การค้นจะกระทำมิได้เว้นแต่มีหมายศาล

7. บุคคลมีเสรีภาพในทางวิชาการ การแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ เว้นแต่มีกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อความมั่นคงของรัฐ

8. เสรีภาพในการเสนอข่าวสารตามวิชาชีพสื่อมวลชน

9. บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการเดินทางและเลือกถิ่นที่อยู่

10. บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ การแข่งขันอย่างเป็นธรรม ป้องกันการผูกขาด การคุ้มครองผู้บริโภค

11. บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิรับทราบและเข้าถึงข่าวสารสาธารณะของรัฐ

12. บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม สหกรณ์ สหภาพ ชุมชน หรือหมู่คณะ

13. บุคคลย่อมมีสิทธิ อนุรักษ์ ฟื้นฟู ส่งเสริมภูมิปัญญา วัฒนธรรมท้องถิ่น บำรุงรักษาสิ่งแวดล้อม เสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐในการดำเนินการที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน

14. บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ เว้นแต่เพื่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนตามที่กฎหมายบัญญัติ

15. บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมือง โดยเปิดเผยและตรวจสอบได้

16. สิทธิผู้บริโภคย่อมได้รับการคุ้มครอง รวมถึงการจัดตั้งเป็นองค์กรของผู้บริโภค

17. บุคคลยากไร้ย่อมมีสิทธิได้รับบริการสาธารณสุขจากรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

18. สิทธิของมารดาในช่วงระหว่างก่อนและหลังการคลอดบุตรย่อมได้รับความคุ้มครองและช่วยเหลือจากรัฐ อายุเกิน 60 ปีและไม่มีรายได้เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพ มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ

19. สิทธิที่จะได้รับการศึกษาตั้งแต่ก่อนวัยเรียน จนจบการศึกษาภาคบังคับ เป็นเวลา 12 ปี โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

4. หน้าที่ของประชาชน

รัฐธรรมนูญกำหนดให้บุคคลมีหน้าที่ ดังนี้

1. พิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2. ป้องกันประเทศ พิทักษ์รักษาเกียรติภูมิ ผลประโยชน์ของชาติ และสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

3. ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

4. เข้ารับการอบรมในการศึกษาภาคบังคับ

5. รับราชการทหาร

6. เคารพและไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น ไม่กระทำการให้เกิดความแตกแยกและเกลียดชังในสังคม

7. ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและลงประชามติโดยอิสระ

8. ร่วมมือและสนับสนุนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

9. เสียภาษีตามที่กฎหมายกำหนด

10. ไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริตประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ

ใบความรู้ที่ 1.4
คำอธิบาย ต้นไม้ประชาธิปไตย

<u>คำอธิบาย</u>

กิจกรรมในการเรียนรู้เรื่องประชาธิปไตยนี้ ได้ประยุกต์เอาส่วนประกอบต่างๆ ของต้นไม้มาเปรียบเทียบกับประชาธิปไตย โดยให้ผู้เข้าอบรมได้มีการแลกเปลี่ยน อภิปราย รับฟังความเห็นซึ่งกันและกัน โดยการเปรียบเทียบส่วนต่างๆ ของต้นไม้ที่สำคัญ 5 ส่วน กับองค์ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย ซึ่งมีอยู่ 5 เรื่องที่สำคัญ เช่นเดียวกัน

จากนั้นวิทยากรจึงทำการแบ่งกลุ่มย่อยตามขนาดที่เหมาะสม เพื่อให้ร่วมกันวิเคราะห์คำถาม เพื่อหาคำตอบ โดยให้ วิเคราะห์กันในกลุ่มและนำเสนอคำตอบของกลุ่ม ไปทีละคำถาม วิทยากรอาจเปิดประเด็นให้มีการแลกเปลี่ยนความเห็นร่วมกัน เพื่อความกระจ่างชัด จากนั้นวิทยากรสรุปเพิ่มเติม ทำเช่นนี้ไปทีละข้อทั้ง 5 ข้อ

1. อะไรคือประโยชน์ของประชาธิปไตยที่ทุกคนคาดว่าจะได้รับเมื่อสังคมเป็นประชาธิปไตยโดยสมบูรณ์แล้ว

2. อุดมการณ์ค่านิยมใดบ้างที่ควรปลูกฝังเพื่อให้ประชาธิปไตยมีความเข้มแข็งยั่งยืน

3. หลักประชาธิปไตยนั้น คิดว่ามีอะไรบ้าง ที่เห็นเด่นชัดในระบอบประชาธิปไตยแต่จะไม่เห็นหลักนี้ในระบอบการปกครองอื่น

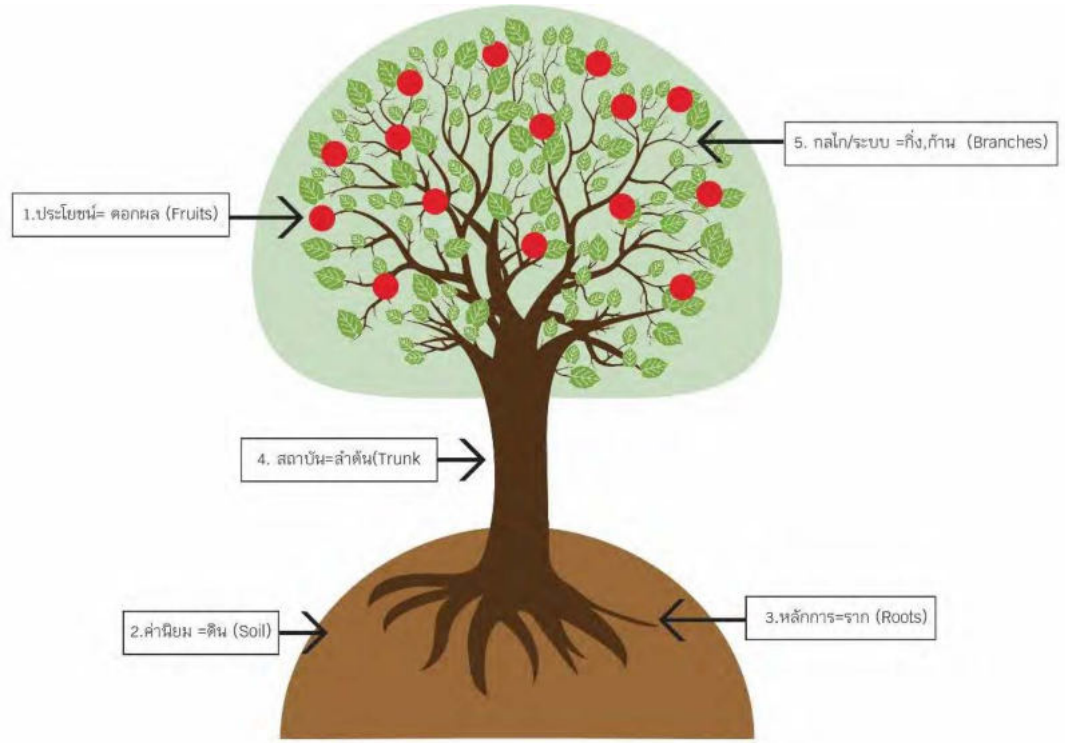
4. สถาบัน องค์กร หรือหน่วยงาน ที่มีบทบาทหรือช่วยส่งเสริมประชาธิปไตยไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อม ท่านคิดว่ามีหน่วยงานอะไรบ้าง

5. กลไก หน่วยงาน หรือระบบในการตรวจสอบการทำงานให้เกิดความโปร่งใส ท่านคิดว่ามีหน่วยงานใดหรือระบบอะไรบ้าง

6. วิทยากรสรุปภาพรวมให้เห็นว่าทั้งหมดนี้คือภาพรวมของต้นไม้ประชาธิปไตย และถามด้วยคำถามสุดท้ายว่า “**ท่านคิดว่าท่านเป็นส่วนใดของต้นไม้ประชาธิปไตยนี้**” ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนี้เกิดความตระหนักว่าตัวเองนั้นก็มีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างประชาธิปไตยให้เข้มแข็งและยั่งยืนไม่ว่าจะเป็นส่วนใดของต้นไม้ก็ตาม

ภาพรวมต้นไม้ประชาธิปไตย

(สำหรับใช้ในขั้นที่ 1 แสดงส่วนต่างๆ ของต้นไม้ซึ่งมี 5 ส่วน
เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับองค์ประกอบของประชาธิปไตย)

.

ส่วนต่างๆ ของต้นไม้นี้ เปรียบได้กับองค์ประกอบของประชาธิปไตยที่สำคัญ คือ

1. ผลไม้ของต้นไม้	**เปรียบได้กับ**	ประโยชน์ของประชาธิปไตย
2. ดินหรือปุ๋ยที่ปลูกต้นไม้	**เปรียบได้กับ**	ค่านิยม/อุดมการณ์ประชาธิปไตย
3. รากของต้นไม้	**เปรียบได้กับ**	หลักประชาธิปไตย
4. ลำต้น	**เปรียบได้กับ**	สถาบันหรือองค์กรในระบอบประชาธิปไตย
5. กิ่งก้านของต้นไม้	**เปรียบได้กับ**	กลไกและกระบวนการตรวจสอบในระบอบประชาธิปไตย

ใบความรู้ที่ 1.4.1
จุดมุ่งหมายสูงสุดหรือดอกผลของประชาธิปไตยที่คาดหวัง

จุดหมายสูงสุดหรือดอกผลของประชาธิปไตยก็คือ ประโยชน์ที่คนในสังคมประชาธิปไตยคาดหวังว่าจะได้รับเมื่อประเทศปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง เปรียบความคาดหวังที่เราต้องการประชาธิปไตย เสมือนเมื่อเราต้องการจะปลูกต้นไม้หรือผลไม้ที่เราชอบ เราย่อมคาดหวังจะได้ดอกผลความคาดหวังตามธรรมชาติของการปลูกต้นไม้ เช่นปลูกมะม่วง ก็เพราะต้องการมะม่วงที่มีรสหวาน ผลผลิตดี เป็นต้นหรือหากเป็นไม้ดอก ก็ต้องการดอกไม้ที่สมบูรณ์สวยงามคุณภาพดี ก้านแข็งแรงส่งขายได้ราคา

ดังนั้น ดอกผลของประชาธิปไตยก็คือ การกินดีอยู่ดี ความสุขของประชาชนคุณภาพชีวิตที่ดี ความสันติสุข ประเทศมีความเจริญมั่นคง สังคมสงบสุขเป็นต้น

ใบความรู้ที่ 1.4.2
ค่านิยม/อุดมการณ์ ที่ควรปลูกฝังในระบอบประชาธิปไตย

ค่านิยม/อุดมการณ์ที่ส่งเสริมประชาธิปไตยที่สมควรปลูกฝังให้กับเด็กและเยาชน อาทิ

1. ความรักชาติ

หมายถึง มีความรัก ความสำนึก และภาคภูมิใจในความเป็นไทย นิยมไทย มีความผูกพันหวงแหนในมาตุภูมิ บ้านเกิดเมืองนอนรักผืนแผ่นดินไทย ปฏิบัติตนตามหน้าที่และสิทธิในฐานะพลเมืองดี บำเพ็ญประโยชน์ต่อชาติบ้านเมือง

2. เคารพกฎหมาย/กติกา

หมายถึง หลักการพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมอย่างปกติสุข ไม่ว่าจะเป็นสังคมใดหรือประเทศใด การอยู่ร่วมกันของผู้คนเป็นจำนวนมากในสังคมต้องอาศัยกฎระเบียบ กติกา ของสังคม ซึ่งคนในสังคมนั้นๆ จำต้องเรียนรู้กฎกติกาของสังคมและปฏิบัติ เพื่อให้การดำรงชีวิตอยู่ของสมาชิกในสังคมได้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

3. คุณธรรม

คำว่า"คุณธรรมจริยธรรม" นี้ เป็นคำที่คนส่วนใหญ่จะกล่าวควบคู่กันเสมอ จนทำให้เข้าใจผิดได้ว่า แท้ที่จริงแล้วคำว่า "คุณธรรม" กับคำว่า"จริยธรรม" เป็นคำแยกออกได้ 2 คำ และมีความหมายแตกต่างกันคำว่า " คุณ" แปลว่า ความดี เป็นคำที่มีความหมายเป็นทางนามธรรมภาพของจิตใจกล่าวคือคุณสมบัติที่เสริมสร้างจิตใจให้ดีงาม ให้เป็นจิตใจที่สูง ประณีตและประเสริฐ เช่น มีเมตตา กรุณา เป็นต้น

4. จริยธรรม

คำว่า "จริย" แปลว่า ความประพฤติกริยาที่ควรประพฤติเป็นคำที่มีความหมายทางรูปธรรม แนวทางของการประพฤติปฏิบัติจนให้เป็นคนดีเพื่อประโยชน์สุขของตนเองและส่วนรวม เช่น ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต มีระเบียบ วินัย เป็นต้น

5. ความมีระเบียบวินัย

ระเบียบวินัย หมายถึง แบบแผน กฎเกณฑ์ ที่กำหนดไว้เป็นแนวปฏิบัติ คนที่มีระเบียบวินัยเป็นคนที่สมารถควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติตนได้ตามแบบแผนกฎเกณฑ์ และข้อบังคับของสังคมนั้นได้ การอยู่ร่วมกันเป็นหมู่เหล่า ถ้าขาดระเบียบวินัย ต่างคนต่างทำตามอำเภอใจ ความขัดแย้งและลักลั่นก็จะเกิดขึ้น ยิ่งมากคนก็ยิ่งมากเรื่อง ไม่มีความสงบสุข การงานที่ทำก็จะเสียหาย

6. การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ในอดีตการหยามเกียรติดูหมิ่นศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ต่อหน้าสาธารณชน คือการลงโทษรูปแบบหนึ่งที่ถูกใช้ในแทบทุกวัฒนธรรม เพราะคนสมัยก่อนเชื่อว่า คนที่ทำผิดไม่มีสิทธิมีเสียงอะไรต้องก้มหน้ายอมรับความผิด พร้อมกับถูกใช้เป็นเครื่องมือของผู้มีอำนาจในการปรามมิให้ผู้อื่นเอาอย่าง การหยามศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ยังปรากฏในหลายลักษณะใช่ว่าจะต้องประกอบด้วยความรุนแรง การขู่เข็ญเชิงกายภาพเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงการใช้คำพูด เหยียดหยาม ดูถูกดูแคลน ให้คนรู้สึกต้อยต่ำ ด้อยค่า

ขาดความเชื่อมั่นตัวเอง การแสดงออกในลักษณะต่างๆ ซึ่งบางครั้งเป็นเรื่องวัฒนธรรม หรือความเชื่อมาเกี่ยวข้องด้วย

7. ความรับผิดชอบ

หมายถึง การยอมรับผลการกระทำของตนเอง หรือการทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ หรือหมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมุ่งมั่นต่อการทำงานทั้งในส่วนตนและส่วนรวม ความรับผิดชอบแบ่งออกเป็น 3 ด้าน

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง
2. ความรับผิดชอบต่อครอบครัว
3. ความรับผิดชอบต่อสังคม

8. ความสามัคคี

หมายถึง ความพร้อมเพรียงกัน ความปรองดองกัน ร่วมมือร่วมใจกันทำให้บรรลุผลตามที่ต้องการปราศจากการทะเลาะวิวาท ไม่เอารัดเอาเปรียบกัน ยอมรับความมีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางความคิด ความหลากหลายทางเชื้อชาติ เรียกอีกอย่างว่า ความสมานฉันท์

9. ขนบธรรมเนียมประเพณี

ขนบธรรมเนียม หมายถึง สิ่งที่สังคมในประเทศไทยนิยมประพฤติปฏิบัติต่อเนื่องสืบกันมาเป็นเวลานาน จนยึดถือกันในจิตใจว่าต้องปฏิบัติเช่นนั้น จึงจะเกิดความสุขความเจริญ มักแฝงไปด้วยศีลธรรมจรรยา ความคิด ความเชื่อ เช่น มารยาทไทย การปฏิบัติตนอย่างถูกกาลเทศะ รวมถึงการมีประเพณีต่างๆซึ่งเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของชาติไทย ขนบธรรมเนียมแบ่งออกเป็น 6 ประเภท ได้แก่

1. ขนบธรรมเนียมประเพณีส่วนบุคคลหรือประเพณีครอบครัว เป็นเรื่องเกี่ยวกับครอบครัวโดยเฉพาะ เช่น ประเพณีการเกิด ประเพณีการบวช ประเพณีการแต่งงาน

2. ขนบธรรมเนียมประเพณีสังคมเป็นขนบธรรมเนียมประเพณีที่ทุกคนในชาติต้องกระทำร่วมกัน เช่น วันสงกรานต์ วันลอยกระทง

3. ขนบธรรมเนียมประเพณีเกี่ยวกับศาสนา เป็นธรรมเนียมประเพณีที่ปฏิบัติกันในวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันวิสาขบูชา วันมาฆบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา

4. ขนบธรรมเนียมประเพณีเกี่ยวกับอาชีพ เป็นขนบธรรมเนียมประเพณีที่เกิดจากความเชื่อเกี่ยวกับอาชีพท้องถิ่น เช่น ประเพณีแห่นางแมว ประเพณีสู่ขวัญข้าว ประเพณีบุญบั้งไฟ

5. พระราชพิธี เป็นงานที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งตามพระราชประเพณี เช่น การถวายผ้าพระกฐินหลวง พระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ พระราชพิธีฉัตรมงคล

6. รัฐพิธี เช่น งานวันเฉลิมพระชนมพรรษา งานถวายบังคมพระบรมราชานุสาวรีย์

ใบความรู้ที่ 1.4.3
หลักประชาธิปไตย

" **หลักประชาธิปไตย** " นั้นเป็นอย่างไร เพื่อให้เกิดความเข้าใจโดยง่าย เราอาจเปรียบหลักประชาธิปไตยได้ดังราก (Root) ของต้นไม้ ซึ่งรากของต้นไม้นั้นเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า รากของต้นไม้นั้นจะทำหน้าที่ในการดูดซึมสารอาหารจากดิน เพื่อขึ้นมาเลี้ยงลำต้นให้เจริญเติบโต อีกทั้งรากยังทำหน้าที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ยึดลำต้นไว้กับดินเพื่อให้ต้นไม้เจริญเติบโตสูงตระหง่านขึ้นไป ยิ่งรากมีความแข็งแรงมากขึ้นเท่าไร ต้นไม้ก็จะมีลำต้นที่แข็งแรงมากขึ้นเท่านั้นแม้ในยามที่มีพายุโหมกระหน่ำรุนแรงสักเท่าใดต้นไม้ก็ไม่อาจล้มครืนพังลงมาได้ ก็เพราะมีรากที่แข็งแรงคอยยึดลำต้นไว้กับดินนั่นเอง แต่ถ้าหากรากไม่มั่นคง แข็งแรง หยั่งลงไปในดินไม่ลึก ต้นไม้ก็จะไม่เติบโตอาจเหี่ยวเฉาหรือตายได้ และล้มลงมาได้ ดังนั้น หากเราเปรียบเรื่องของหลักประชาธิปไตยเช่นเดียวกับรากของต้นไม้เหมือนกับหลักการประชาธิปไตยแล้ว ถ้าหลักไม่ดีหรือไม่มีหลักหรือมีความเข้าใจที่แตกต่างกันไป ประชาธิปไตยก็อาจล่มสลายได้ หลักการประชาธิปไตยที่มีลักษณะเห็นได้ชัดเจน ที่เราจะไม่เห็นในลักษณะการปกครองระบอบอื่น (เช่น ระบอบเผด็จการ สังคมนิยม หรือคอมมิวนิสต์) ประกอบด้วย 6 หลักที่สำคัญ ได้แก่

1) หลักอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน หมายความว่า อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศเป็นของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน เป็นหลักที่มีความสำคัญที่สุด ประชาชนจะใช้อำนาจสูงสุดที่มีนี้ได้ใน 3 ทาง คือ 1.ทางการบริหารในรูปแบบคณะรัฐมนตรีโดยเลือกผู้แทนที่ตนไว้วางใจเข้าไปบริหารประเทศเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนทุกคนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน 2.ทางนิติบัญญัติ โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ออกกฎหมาย และ 3.ทางศาลหรือตุลาการทำหน้าที่ในการตัดสินคดีความต่างๆ ดังนั้นหากเราได้รัฐบาลที่มาจากผู้แทนของประชาชนอย่างแท้จริง รัฐบาล ก็จะบริหารงานโดยคำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชนเป็นหลัก เปิดโอกาสให้สิทธิเสรีภาพกับประชาชน มีความเป็นพี่เป็นน้อง คำนึงถึงหลักเหตุผลในการทำงานมากกว่าการใช้เสียงส่วนใหญ่พวกมากลากไป หรือเป็นเผด็จการรัฐสภา บังคับใช้กฎหมายโดยยึดหลักนิติธรรม ที่เป็นพื้นสำคัญของกฎหมายคือใช้อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันทุกคน และอำนวยประโยชน์สาธารณะให้โอกาสกับทุกคนด้วยความเสมอภาค หลักประชาธิปไตยข้อนี้จึงเป็นหลักสำคัญที่สุดหากหลักอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนไม่เกิดแล้ว หลักอื่นๆ ก็ยากที่จะเกิดขึ้นได้

2) หลักสิทธิและเสรีภาพ

สิทธิ หมายถึง ประโยชน์ที่เราพึงได้รับโดยมีกฎหมายรับรองคุ้มครอง มีทั้งสิทธิเอกชน (ส่วนบุคคล) และสิทธิมหาชน (สาธารณะ) ลักษณะของสิทธิจึงมีลักษณะที่เป็นประโยชน์ที่ทุกคนควรได้รับอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน เมื่อเป็นสิทธิของประชาชน รัฐมีหน้าที่ต้องจัดหาให้เช่น สิทธิผู้สูงอายุ สิทธิรักษาพยาบาลฟรี สิทธิรับการศึกษาฟรี สิทธิของคนพิการ เป็นต้น

ส่วนเสรีภาพ หมายถึง ความเป็นอิสระที่จะทำหรือไม่ทำอะไรก็ได้ แต่ต้องไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพผู้อื่น ไม่ฝ่าฝืนกฎหมาย และไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีเช่น เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นการพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา เสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมือง เสรีภาพในการรวมกลุ่มเป็นชมรมสมาคม เสรีภาพในการเดินทาง เสรีภาพในการนับถือศาสนา เป็นต้น ลักษณะของเสรีภาพจะมีลักษณะเป็นพฤติกรรมหรือการกระทำนั่นเอง เสรีภาพใดที่กฎหมายรับรองคุ้มครอง เสรีภาพนั้นก็คือ สิทธิ นั่นเอง

3) หลักความเสมอภาค หมายถึง ความเสมอภาคในโอกาสที่ได้รับเหมือนๆ กันรวมถึงการให้โอกาสแก่ผู้ด้อยโอกาสได้รับสิทธิเท่าเทียมกับผู้อื่นซึ่งไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติเช่น คนจนได้รับการรักษาฟรี ผู้สูงอายุได้เบี้ยยังชีพ ล่ามภาษามือสำหรับผู้พิการทางการได้ยินในรายการข่าวทางโทรทัศน์ ทางลาดสำหรับผู้พิการที่ใช้รถเข็น ที่จอดรถยนต์ที่จัดเฉพาะให้ผู้พิการและผู้สูงอายุ หรือการให้มีบัตรทาบบัตรเลือกตั้งสำหรับผู้พิการทางสายตาในการลงคะแนนเลือกตั้ง เป็นต้น ซึ่งจะแตกต่างจากคำว่า “ความเท่าเทียม” อันหมายถึงการที่ทุกคนจะได้รับทุกอย่างเท่าๆ กัน เช่น ประชาชนที่ทีรายได้น้อยก็จะได้รับการรักษาพยาบาลจากรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายเหมือนกันทุกคน คนยากจนที่ไม่มีรายได้ ก็จะได้รับเงินช่วยค่าครองชีพจากรัฐเท่ากัน เป็นต้น ความเสมอภาคในที่นี้จึงเป็นความเสมอภาคในโอกาสที่ทุกคนต้องได้รับเหมือนๆ กัน

4) หลักภราดรภาพ หมายถึง ความเป็นพี่เป็นน้อง รักใคร่ สามัคคี ปรองดองกัน เพราะหากทุกคนในสังคมมีความรู้สึกเป็นพี่เป็นน้องกันแล้ว การให้อภัยกันก็จะเกิดขึ้น ความขัดแย้งในสังคมก็จะลดลง

5) หลักเหตุผล หมายถึง การรับฟังเหตุผลซึ่งกันและกัน (ยึดหลักเสียงข้างมาก โดยต้องรับฟังเสียงข้างน้อย ไม่ใช้เสียงข้างมากลากไป ทั้งที่เสียงข้างน้อยมีเหตุผลที่ดีกว่า) ไม่ใช้ความรุนแรงมาตัดสินปัญหา ทุกคนหรือทุกฝ่ายได้แสดงเหตุผลของตนอย่างเต็มที่ หากต่างก็มีเหตุผล วิธีการตัดสินว่าจะเลือกเหตุผลของคนใดหรือฝ่ายใดจึงจะใช้วิธีการลงมติหรือการออกเสียงที่ยึดเสียงข้างมาก ดังนั้นการลงมติจึงเป็นเพียงวิธีการหาข้อสรุปของเหตุผลที่ดีที่สุดหาใช่หลักการไม่ เหตุผลต่างหากคือหลักการของประชาธิปไตย ซึ่งจะเห็นว่ามีบางคนเกิดความเข้าใจผิดคิดว่าหลักประชาธิปไตยคือใช้เสียงข้างมาก ซึ่งเป็นเพียงวิธีการในการตัดสินเท่านั้นไม่ใช่หลักการ

6) หลักนิติธรรม หมายถึง การปกครองโดยกฎหมายที่เป็นธรรม หลักนี้มีไว้มีไว้เพื่อเป็นหลักประกันไม่ให้ผู้มีอำนาจหรือศาลใช้อำนาจได้ตามอำเภอใจ และทุกคนอยู่ภายใต้บังคับกฎหมายเดียวกัน ไม่มีการเลือกใช้กฎหมายกับคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ และเป็นกฎหมายที่รักษาผลประโยชน์ของทุกคนทุกกลุ่มอย่างเป็นธรรม เช่น ใครทำผิดกฎหมาย แม้จะรวยหรือจนมีตำแหน่งใหญ่โตอย่างไรก็ต้องมีความผิดเช่นกัน โดยไม่เลือกปฏิบัติหรือสองมาตรฐาน

ใบความรู้ ที่ 1.4.4
สถาบัน/องค์กร/หน่วยงาน ที่มีส่วนส่งเสริมประชาธิปไตย

ในสังคมประชาธิปไตยนั้นประกอบไปด้วยหน่วยงานองค์กรต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชน ซึ่งต่างก็ล้วนมีบทบาทในการส่งเสริมประชาธิปไตยไม่ว่าจะโดยตรงคือมีบทบาทในการส่งเสริมประชาธิปไตยโดยมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย หรือบางองค์กรก็มีบทบาทส่งเสริมประชาธิปไตยโดยอ้อม เช่น องค์กรในภาคธุรกิจหรือสถาบันการเมือง เป็นต้น

หน่วยงานหรือองค์กรที่ส่งเสริมประชาธิปไตยโดยตรง อาทิ

1. คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.)

จัดหรือดำเนินการให้มีการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกสมาชิกวุฒิสภา การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น และการออกเสียงประชามติให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม สืบสวนหรือไต่สวน สั่งระงับ ยับยั้ง แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือสั่งยกเลิกเลือกตั้งหรือการเลือก หรือการออกเสียงประชามติ และดำเนินการสั่งให้มีการเลือกตั้ง การเลือก หรือออกเสียงประชามติใหม่

2. พรรคการเมือง

ในสังคมประชาธิปไตย พรรคการเมืองมีความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชน ประชาชนมีสิทธิในการเลือกตั้งผู้นำประเทศและตัวแทนของตนเองโดยการสนับสนุนพรรคการเมืองที่มีนโยบายพรรคที่ตนพอใจ พรรคการเมืองจึงมีบทบาทในการส่งเสริมประชาธิปไตยโดยกำหนดเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาประเทศ คัดเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมลงสมัครรับเลือกตั้ง ให้ความรู้ด้านการเมืองกับประชาชนโดยทั่วไป และควบคุมการทำงานของรัฐบาลให้เป็นไปตามนโยบายที่ได้แถลงไว้ต่อรัฐสภา

3. รัฐสภา (หรือฝ่ายนิติบัญญัติ)

รัฐสภาไทย ประกอบด้วย สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา

สภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ทำหน้าที่ในการพิจารณาร่างกฎหมาย ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย เสนอญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลหรือทั้งคณะได้ รวมทั้งเสนอญัตติเพื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปโดยไม่มีการลงมติเพื่อตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลได้ นับว่าเป็นกลไกในระบอบประชาธิปไตยที่สำคัญของผู้แทนของประชาชน

วุฒิสภา (ส.ว.) ทำหน้าที่ในการพิจารณากลั่นกรองกฎหมายที่จะนำมาบังคับใช้กับประชาชน และเห็นชอบการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ อีกทั้งตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการ

4. รัฐบาล (คณะรัฐมนตรีหรือฝ่ายบริหาร)

ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี 1 คน และรัฐมนตรีอื่นอีกไม่เกินจำนวนที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน กำหนดให้มีรัฐมนตรีอื่นอีกไม่เกิน 35 คน) ทำหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดินตามรัฐธรรมนูญ กฎหมายและนโยบายที่แถลงไว้ต่อรัฐสภา รวมทั้งต้องรับผิดชอบต่อรัฐสภาในการดำเนินการตามนโยบายของคณะรัฐมนตรี นอกจากนี้รัฐบาลยังต้องมีหน้าที่ในการส่งเสริมความรู้

ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยผ่านหน่วยงานต่างๆ ในสังกัดของรัฐบาล เช่น กระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น

5. หน่วยงานอื่น ๆ

องค์กรเอกชนด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม หรือมูลนิธิองค์กรกลางเพื่อประชาธิปไตย (P-Net) องค์กรด้านสิทธิมนุษยชน เป็นต้น

หน่วยงานหรือองค์กรที่ส่งเสริมประชาธิปไตยทางอ้อม อาทิ

1. สถาบันครอบครัว (บ้าน)

เป็นสถาบันแรกและใกล้ชิดกับเด็กในการพัฒนาทุกด้านทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและพัฒนาบุคลิกภาพภายนอก ภายใน (ทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ) ของทุกคน เพราะเด็กจะเรียนรู้สิ่งเหล่านี้จากพ่อแม่และบุคคลในครอบครัวโดยทั่วไปเด็กไทยไม่ค่อยกล้าแสดงออก ไม่เชื่อมั่นในตนเอง ไม่กล้าคิด ไม่กล้าพูด เกรงจะไม่ถูกต้อง ไม่ถูกใจผู้ฟัง แม้จะมีเหตุผลก็ตาม ซึ่งขัดกับวัฒนธรรมประชาธิปไตยที่ต้องเคารพสิทธิในการแสดงความคิดเห็นการเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น

2. สถาบันศาสนา (วัด โบสถ์ มัสยิด)

มีบทบาทในการสร้างความเป็นปึกแผ่นให้แก่สังคม สร้างเสริมและถ่ายทอดวัฒนธรรมแก่สังคม ควบคุมสมาชิกให้ปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคม ให้รู้ผิดรู้ถูกถึงการกระทำที่ถูกต้อง และสนองความต้องการทางจิตใจแก่สมาชิกเมื่อสมาชิกเผชิญกับปัญหา เป็นสถานที่อบรมบ่มเพาะให้เกิดสติและปัญญาแก่คนทุกคน

3. สถาบันการศึกษา (โรงเรียน มหาวิทยาลัย)

สถาบันการศึกษา นอกจากสอนให้อ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็นแล้ว ยังต้องสอนเด็ก ให้มีความสำนึก ความเชื่อ ค่านิยม มีความอดทน มีวินัย หรือมีบุคลิกภาพอย่างไร รวมถึงการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การฝึกฝนให้นักเรียน นักศึกษาได้เรียนรู้การปฏิบัติแบบประชาธิปไตย เช่น รูปแบบสภานักเรียน สโมสรนิสิตนักศึกษา หรือสภานักศึกษา

4. ศาลยุติธรรม (ฝ่ายตุลาการ)

มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวง เพื่อยุติข้อขัดแย้งหรือข้อพิพาทต่างๆ ของคนในสังคม ทำให้สังคมอยู่กันด้วยความปกติสุข มีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีและลงโทษผู้กระทำผิดตามกฎหมาย ระบบศาลยุติธรรม ประกอบด้วย 3 ศาล คือศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาได้ต่อสู้เพื่อสิทธิของตนเองตามกระบวนการยุติธรรมจนถึงที่สุด

5. สถาบันการเงิน การธนาคาร

ในสังคมทุกสังคมย่อมต้องมีหน่วยงานสถาบันการเงิน การธนาคารเพื่อส่งเสริมความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ซึ่งถ้าระบบเศรษฐกิจดำเนินไปได้ด้วยดีมีความมั่นคงประชาชนมีรายได้ ระบอบประชาธิปไตยหรือระบบการเมืองก็จะมีความมั่นคงตามไปด้วย ความมั่นคงทางเศรษฐกิจจึงเป็นภาพสะท้อนทางการเมืองด้วยเช่นกัน ในทางตรงกันข้ามหากสถาบันทางการเงินล้มละลายไม่สามารถดำเนินการทางธุรกิจต่อไปได้ย่อมส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนด้วยเช่นกัน และย่อมส่งผลกระทบต่อระบบการเมืองหรือระบอบประชาธิปไตยให้เกิดความไม่มั่นคงด้วย

6. หน่วยงานอื่น ๆ

นอกจากนั้นยังมี สถาบัน/องค์กร/หน่วยงานอื่นๆ ที่มีส่วนส่งเสริมประชาธิปไตยทางอ้อม เช่น สื่อมวลชน สภาทนายความ สถาบันพัฒนาบทบาทหญิงชาย เป็นต้น

ใบความรู้ที่ 1.4.5
กลไกการตรวจสอบเพื่อความโปร่งใสในระบอบประชาธิปไตย

ในระบบสังคมแบบประชาธิปไตยย่อมต้องมีการถ่วงดุลและตรวจสอบซึ่งกันและกันอันจะนำมาซึ่งความโปร่งใสในการบริหารงานและปกป้องผลประโยชน์ของประชาชนในสังคม องค์กรการตรวจสอบเพื่อความโปร่งใสนั้นมีทั้งหน่วยงานภาครัฐ องค์กรอิสระ และองค์กรภาคประชาสังคม อาทิ

1. คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)

มีอำนาจหน้าที่ไต่สวนกรณีร้องขอให้ถอดถอนจากตำแหน่งกรณีการดำเนินคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน รวมถึงเจ้าหน้าที่รัฐ *กรณีร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม และตรวจสอบความถูกต้องความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง* เพื่อดำเนินคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองให้ทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกตินั้นตกเป็นของแผ่นดินตลอดจนตรวจสอบและวินิจฉัยกรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองว่าจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ หรือจงใจยื่นบัญชีด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบหรือไม่ เพื่อเสนอเรื่องให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้วินิจฉัยและพิพากษาต่อไป

2. ผู้ตรวจการแผ่นดิน

มีอำนาจหน้าที่พิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนกรณีเขาจะการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่ตามกฎหมายการปฏิบัติหรือละเลยไม่ปฏิบัติหน้าทีซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ร้องเรียนหรือประชาชนโดยไม่เป็นธรรม ไม่ว่ากันนั้นจะชอบหรือไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ก็ตาม รวมทั้งจัดทำรายงานพร้อมทั้งเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ระงับความเดือดร้อนและความไม่เป็นธรรมนั้น และหากหน่วยงานละเลยไม่ปฏิบัติให้แจ้งคณะรัฐมนตรีทราบเพื่อพิจารณาสั่งการตามที่เห็นสมควร และหากเป็นกรณีที่เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนให้ผู้ตรวจการแผ่นดินส่งเรื่องให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนดำเนินการต่อไป

3. ศาลรัฐธรรมนูญ

มีอำนาจหน้าที่วินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และวินิจฉัยเกี่ยวกับหน้าที่ และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรีหรือองค์กรอิสระ หรือกฎหมายอื่นใดที่อาจขัดกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ ผลการวินิจของศาลรัฐธรรมนูญผูกพันกับทุกองค์ต้องปฏิบัติตาม

4. ศาลปกครอง

มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีปกครองอันเนื่องมาจากการใช้อำนาจทางปกครองตามกฎหมายหรือเนื่องมาจากการดำเนินกิจการทางปกครอง เป็นคดีที่เป็นข้อพิพาทระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงาน

ของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่รัฐที่กระทำการโดยมิชอบตามกฎหมายกับเอกชน ศาลปกครองแบ่งออกเป็นศาลปกครองชั้นต้น และศาลปกครองสูงสุด

5. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน

ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนของหน่วยงานของรัฐต่อเอกชนหรืออันไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน และเสนอมาตรการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลของรัฐหรือหน่วยงานที่กระทำการละเมิดนั้นให้ดำเนินการแก้ไข หากละเลยหรือไม่กระทำให้รายงานต่อรัฐสภา

6. องค์กรภาคประชาสังคมหรือภาคประชาชน

หมายถึง องค์กรเอกชนที่ไม่แสวงหากำไรทั้งที่มีการรวมตัวกันมีสถานะทางกฎหมายหรือไม่มีสถานะทางกฎหมายโดยมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาสังคมต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมหรือเรียกร้องสิทธิของตนเองรวมทั้งสามารถมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจแต่กิจกรรมดังกล่าวต้องไม่ได้มุ่งแสวงหากำไรเข้า กลุ่มตนเอง องค์กรในกลุ่มนี้เกิดขึ้นเองตามยุคสมัยหรือตามภาวการณ์ ขณะเดียวกันก็เสื่อมสลายและยุติการดำเนินการไปตามเหตุการณ์ตามภาวการณ์และเงื่อนไขที่ทำให้ต้องสลาย

7. สื่อมวลชน

เป็นสถาบันสำคัญที่จะสะท้อนสภาพแวดล้อมและความเป็นไปในสังคม เช่น สะท้อนพฤติกรรมของผู้หญิงในละครที่ไม่รับผิดชอบ ไม่ประกอบอาชีพ อิจฉาริษยา หรือหากสื่อตอกย้ำการไม่ต้องคิดวิเคราะห์ หรือนำเสนอข่าวสารข้อมูลเพียงด้านเดียวผิดพลาดก็จะเป็นพฤติกรรมที่เด็กจะเรียนรู้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม หรือสื่อเสนอข่าวผู้มีบทบาทเป็นผู้นำในสังคมซึ่งจะเป็นตัวแบบให้เด็กในบทบาทที่ไม่สอดคล้องกับการสร้างแนวคิดของพลเมือง เช่น ไม่อดทนที่จะฟังความเห็นที่แตกต่าง ยกย่องคนมีทรัพย์สมบัติโดยไม่คำนึงว่าจะได้มาจากการทุจริตหรือไม่

8. กลไกตรวจสอบทางรัฐสภา

ในระบบรัฐสภาซึ่งประกอบไปด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ต่างก็มีกลไกในการตรวจสอบการทำงานเพื่อให้เกิดความโปร่งใส เช่น การตั้งกรรมาธิการสามัญคณะต่างๆ หรือการตั้งกรรมาธิการวิสามัญ เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบประเด็นปัญหาต่างๆ อันเกิดจากการบริหารงานของฝ่ายบริหาร หรือกลไกการเปิดอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ หรือการเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อตอบข้อซักถามโดยไม่ไม่มีการลงมติไม่ไว้วางใจ เป็นต้น

9. กลไกการตรวจสอบในเชิงระบบการทำงานภายในหน่วยงาน อาทิ

หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) หมายถึง หลักการหรือวิธีการที่ใช้ในการบริหารจัดการบ้านเมืองให้มีประสิทธิภาพ และไม่ทุจริต คอร์รัปชัน เป็นมาตรการสร้างความโปร่งใสในหน่วยงานหรือองค์กรมีด้วยกัน 6 หลัก ประกอบด้วย

1. หลักนิติธรรม (The Rule of Law) คือการปฏิบัติตามกฎหมายกฎระเบียบต่างๆ ซึ่งรวมถึงการไม่เลือกปฏิบัติการไม่ทำตามอำเภอใจการไม่ละเมิดกฎหมายและการไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

2. หลักคุณธรรม (Morality) คือการยึดมั่นถือมั่นในคุณธรรมความดีงามความถูกต้องตามทำนองคลองธรรม รวมถึงมีความซื่อสัตย์ จริงใจและยึดมั่นในความสุจริตคุณธรรมเป็นแนวทางที่ถูกต้องในการดำเนินชีวิตทั้งความประพฤติและจิตใจ ซึ่งแต่ละสังคมกำหนดและยอมรับปฏิบัติกัน

3. หลักความโปร่งใส (Accountability) คือความถูกต้องชัดเจนปฏิบัติตามหลักการที่ควรจะเป็นรวมถึงการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันมีกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องได้รวมทั้งการให้และรับข้อมูลที่เป็นจริงตรงไปตรงมา

4. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) คือการให้โอกาสบุคคลที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ที่สำคัญ รวมทั้งการเปิดรับฟังความคิดเห็นเพื่อรับคำแนะนำมาร่วมวางแผนและปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์

5. หลักความรับผิดชอบ (Responsibility) คือความรับผิดชอบในงานของตนความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองรวมถึงการตระหนักและสำนึกในสิทธิและหน้าที่

6. หลักความคุ้มค่า (Cost – Effectiveness or Economy) คือการบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุด การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า เช่น การใช้พลังงานอย่างคุ้มค่าและรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้ยั่งยืน เป็นต้น

วิชาที่ 2 การเป็นพลเมืองคุณภาพ

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้าอบรมสามารถ

1. อธิบายความหมายของ “พลเมือง” ได้
2. อธิบายความหมายและความแตกต่างของจิตอาสา และจิตสำนึกสาธารณะได้
3. อธิบายคุณลักษณะสำคัญของการเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยได้
4. อธิบายวิถีชีวิตประชาธิปไตยได้
5. อธิบายความสำคัญ และบทบาทหน้าที่ของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) ได้
6. ระบุเครือข่ายพลเมืองที่ทำงานร่วมกับ ศส.ปชต. ได้

ขอบเขตเนื้อหา

1. ที่มา เป้าหมายของแผนยุทธศาสตร์ชาติ และแผนปฏิรูปประเทศด้านการเมือง
2. ความหมายของ “ประชาชนและพลเมือง”
3. ความหมายและความแตกต่างระหว่างจิตอาสา และจิตสำนึกสาธารณะ
4. คุณลักษณะสำคัญของการเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย
5. วิถีประชาธิปไตยในชีวิตประจำวัน
6. แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและแนวทางการนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต
7. ความสำคัญ บทบาทหน้าที่ของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) และเครือข่ายพลเมืองที่ทำงานร่วมกับ ศส.ปชต.
8. เครือข่ายพลเมืองที่ทำงานร่วมกับ ศส.ปชต.

ระยะเวลา 60 นาที

กระบวนการอบรม

สาระสำคัญ	วิธีการฝึกอบรม/เวลา	สื่อ/อุปกรณ์
1. ที่มา และเป้าหมายของแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนปฏิรูปประเทศด้านการเมือง	**<u>ขั้นที่ 1</u> (5 นาที)** 1. วิทยากรเชื่อมโยงจากวิชาที่ 1 โดยใช้ภาพนิ่งที่ 2.1 อธิบายว่า แม้ประเทศไทยจะมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมาเป็นระยะเวลาเกือบ 90 ปี แต่ที่ผ่านมาอยู่ในสภาพล้มลุกคลุกคลานตลอดมา มีการเปลี่ยนผ่านผู้นำด้วยการยึดอำนาจ การเมืองขาดเสถียรภาพ ทำให้การพัฒนาประเทศขาดความต่อเนื่อง ไม่สามารถสร้างความผาสุกให้กับประชาชนได้อย่างแท้จริง 2. ฉายภาพนิ่งที่ 2.2 อธิบาย รัฐธรรมนูญจึงกำหนดให้รัฐจัดให้มีแผนยุทธศาสตร์ชาติ และให้มีการปฏิรูปประเทศด้านต่างๆ เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้เกิดความต่อเนื่อง บรรลุวิสัยทัศน์” มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนฯ เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน”	1. ภาพนิ่งที่ 2.1 90 ปีประชาธิปไตยไทย 2. ภาพนิ่งที่ 2.2 แผนยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ
2. ความหมายของ “พลเมือง”	**<u>ขั้นที่ 2</u> (10 นาที)** 1. วิทยากรฉายวีดิทัศน์ จำนวน 3 เรื่อง (ความยาวประมาณ 3 นาที) คือ 1. เรื่อง “The tree” 2. เรื่อง “จราจร” 3. เรื่อง “คนแย่งซื้อของ” เสร็จแล้ววิทยากรถามว่า “จากวีดิทัศน์ ทั้ง 3 เรื่อง อยากให้คนในสังคมไทยเป็นแบบไหน เพราะอะไร” (ให้ได้ 2 - 3 คำตอบ) (5 นาที) 2. วิทยากรฉายภาพนิ่งที่ 2.3 อธิบายความหมายของคำ 2 คำ ที่ทุกคน ได้ยินกันบ่อยๆ **<u>คำแรก คือ “ประชาชน”</u>**ซึ่งหมายถึง คนไทยทั้ง 67 ล้านคน ทุกคนเป็นประชาชนทั้งหมด **<u>คำที่สอง คือ “พลเมือง” (พละ+เมือง)</u>** หมายถึง คนที่เป็นกำลังของบ้านเมือง เป็นผู้มีจิตสำนึกสาธารณะมีความรับผิดชอบต่อสังคม เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว ไม่ยอมรับต่อความไม่ถูกต้อง ไม่เป็นธรรม และมักแสดงออกถึงการปกป้องคุ้มครองสิทธิของตนเองและผู้อื่น” (2 นาที) 3. วิทยากรถามต่อว่า “ในช่วงที่เกิดโรคระบาดโควิด 19 มีใครคิดว่าตนเองได้ทำประโยชน์ช่วยเหลือ	3. วีดิทัศน์ 3 เรื่อง แสดงพฤติกรรมการเป็นพลเมือง - ไม่เป็นพลเมือง 4. ภาพนิ่งที่ 2.3 ความหมายของ “พลเมือง”

สาระสำคัญ	วิธีการฝึกอบรม/เวลา	สื่อ/อุปกรณ์
	ส่วนรวมบ้าง ทำอย่างไร” (ให้ได้ตัวอย่าง 4-5 คน) และวิทยากรชมเชยว่าท่านได้เป็นพลเมืองแล้ว (2 นาที) 4. วิทยากรถามต่อว่า “พลเมืองที่มีอยู่ มีมากพอแล้วหรือยัง (ยัง)” และสรุปว่า ในสังคมไทยเรา มีประชาชนอีกจำนวนมากที่ยังเฉยชา ยอมจำนนต่อความไม่ถูกต้อง เห็นการทุจริตคอร์รัปชัน การเอารัดเอาเปรียบเป็นเรื่องธรรมดา ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพให้มากขึ้น (1 นาที)	
3. ความหมายและความแตกต่างระหว่างจิตอาสาและจิตสำนึกสาธารณะ	**<u>ขั้นที่ 3</u> (7 นาที)** 1. วิทยากรแสดงบทบาทสมมุติเหตุการณ์การทิ้งขยะ 2 เหตุการณ์ (2 นาที) <u>เหตุการณ์ที่ 1</u> เด็กคนหนึ่ง เห็นเพื่อนบ้านทิ้งขยะลงกับพื้นโดยไม่นำไปทิ้งที่ถังขยะซึ่งอยู่ใกล้ๆ เธอจึงเกิดความคิดว่าหากปล่อยให้ขยะทิ้งเรี่ยราดอยู่เช่นนี้ บ้านเมืองจะไม่สะอาดและเป็นแหล่งเพาะเชื้อโรค เธอจึงเดินไปเก็บขยะทิ้งลงในถังขยะเสียเอง (ต่อมาถ้าเธอพบว่ามีคนทิ้งขยะไม่เป็นที่อีกเธอก็จะเก็บไปทิ้งให้อีก) <u>เหตุการณ์ที่ 2</u> แม้เด็กคนนี้จะช่วยเก็บขยะแทนคนอื่นที่ทิ้งไม่เป็นที่ ปัญหาขยะก็ไม่หมดไปเสียที เด็กจึงคิดได้ว่า เธอต้องทำอะไรบางอย่าง เพื่อให้ปัญหานี้หมดไป ดังนั้น เมื่อมีคนทิ้งขยะไม่เป็นที่อีก เธอจึงเดินไปบอกอย่างสุภาพว่า “ขอโทษค่ะ คุณอา ทิ้งขยะไม่เป็นที่ ตรงนี้ห้ามทิ้ง ผิดกฎหมายค่ะ ช่วยนำขยะไปทิ้งในถังขยะด้วยนะคะ ช่วยกันรักษาความสะอาดเถอะคะ” แรกๆ ผู้ใหญ่ทำท่าไม่พอใจ แต่เมื่อเธอพยายามขอร้องอย่างสุภาพและยืนรอทำให้ผู้ใหญ่คนนั้นเกิดความสำนึกและนำขยะไปทิ้งในถัง 2. ถาม “ชอบเหตุการณ์ใดมากกว่ากัน” รอคำตอบและถามต่อ “เพราะเหตุใด” (1 นาที) 3. สรุป แม้เป็นเรื่องที่ดีทั้ง 2 เหตุการณ์ แต่เราจะชอบเหตุการณ์ที่ 2 มากกว่า เพราะเป็นการช่วยเหลือแก้ปัญหาส่วนรวม ส่วนเหตุการณ์แรก แม้จะเป็นการช่วยเหลือผู้อื่นเช่นกัน แต่ปัญหาส่วนรวมไม่ได้แก้ไขเพราะคนไม่เปลี่ยนพฤติกรรม (1 นาที)	6. อุปกรณ์การแสดงทิ้งขยะ เช่น ถังขยะ/เศษขยะ ฯลฯ 7. ภาพนิ่งที่ 2.4 ความหมายของจิตสำนึกสาธารณะ

สาระสำคัญ	วิธีการฝึกอบรม/เวลา	สื่อ/อุปกรณ์
	<u>วิทยากรอธิบายเพิ่มเติม</u> ว่า **เหตุการณ์ที่ 1** แม้การอาสาช่วยเหลือผู้อื่นจะเป็นเรื่องที่ดี แต่บางครั้งอาจไม่เพียงพอในการแก้ปัญหาของส่วนรวม และผู้ที่อาสาช่วยเหลืออาจท้อแท้เนื่องจากรากเหง้าปัญหาไม่ได้รับการแก้ไข เพราะไม่ได้แก้ที่พฤติกรรมของผู้ที่ก่อปัญหา **ส่วนเหตุการณ์ที่ 2** เป็นการอาสาแก้ปัญหาของสังคมส่วนรวม โดยมุ่งแก้ไขที่ต้นตอของปัญหา ซึ่งบางครั้งทำแล้วอาจประสบปัญหาต่างๆ ตามมา แต่เมื่อคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม เราต้องกล้าที่จะบอกกล่าว หรือ เสนอแนะ แนะนำ หรือแม้แต่การคัดค้าน ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมนั่นเอง 4. วิทยากรฉายภาพนิ่งที่ 2.4 อธิบายความหมายของ “จิตสำนึกสาธารณะ” ว่าหมายถึง “สำนึกของพลเมืองในการดูแลคุ้มครองประโยชน์ของส่วนรวม แสดงออกได้หลายวิธี เช่น กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าคัดค้าน กล้าเสนอแนะ กล้าตรวจสอบติดตามเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม มุ่งสนับสนุนให้เกิดสิ่งที่ดี และปรับปรุงแก้ไขสิ่งที่ควรแก้ไขปรับปรุง เป็นต้น (2 นาที) 5. วิทยากรเน้นย้ำ การเป็นผู้มี “จิตสำนึกสาธารณะ” ไม่ได้เกิดขึ้นตามธรรมชาติ แต่อยู่ที่การหมั่นฝึกฝนตนเองให้มีจิตอาสาช่วยเหลือผู้อื่น แล้วยกระดับสู่การช่วยเหลือสังคมส่วนรวมเป็นประจำสม่ำเสมอ การเป็นผู้มีจิตอาสาจึงเป็นพื้นฐานที่ดีที่จะนำไปสู่การเป็นผู้มีจิตสำนึกสาธารณะ ดูแลคุ้มครองรักษาประโยชน์ของส่วนรวม อันเป็นคุณสมบัติสำคัญของการเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย (1 นาที)	
4. คุณลักษณะการเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย	**<u>ขั้นที่ 4</u> (16 นาที)** 1. วิทยากรฉายภาพนิ่งที่ 2.5 อธิบายคุณลักษณะของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย 3 ประการ คือ (1 นาที) 1) การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ 2) การเคารพสิทธิ เสรีภาพ กฎ กติกาของสังคม 3) ความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อสังคม และประเทศชาติ	8. ภาพนิ่งที่ 2.5-2.8 คุณลักษณะของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย 9. ใบงาน 4 กลุ่ม

สาระสำคัญ	วิธีการฝึกอบรม/เวลา	สื่อ/อุปกรณ์
	2. วิทยากรแบ่งกลุ่มผู้เข้าอบรมเป็น 4 กลุ่ม และแจกใบงานพร้อมชี้แจงกติกา (1 นาที) พร้อมแจกใบงานให้แต่ละกลุ่มยกตัวอย่างคุณลักษณะการเป็นพลเมือง ตามใบงานที่ได้รับ (เวลาในกลุ่ม 4 นาที) **กลุ่ม 1** การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ **กลุ่ม 2** การเคารพสิทธิ เสรีภาพ กฎ กติกาของสังคม **กลุ่ม 3** ความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อสังคม และประเทศชาติ **กลุ่ม 4** ประโยชน์ที่สังคมไทยได้รับจากการมีพลเมือง 3. เมื่อหมดเวลาอภิปรายในกลุ่มแล้ว วิทยากรให้แต่ละกลุ่มนำเสนอ กลุ่มละ 2 นาที (8 นาที) 4. วิทยากรฉายภาพนิ่งที่ 2.6-2.8 อธิบายและยกตัวอย่างเกี่ยวกับพฤติกรรมของพลเมืองในลักษณะต่างๆ เพิ่มเติม พร้อมทั้งสรุปว่า การเป็นพลเมืองมิใช่อยู่ที่คำพูด แต่อยู่ที่พฤติกรรมหรือการกระทำว่าเป็นไปตามคุณลักษณะของการเป็นพลเมืองทั้ง 3 ประการ หรือไม่ (2 นาที)	10. กระดาษฟลิปชาร์ท เท่าจำนวนกลุ่ม และปากกาเคมี 2 หัว สีดำสีน้ำเงิน สีแดง 11. บอร์ด 4 บอร์ด
5. วิถีประชาธิปไตยในชีวิตประจำวัน	**<u>ขั้นที่ 5</u> (7 นาที)** 1. วิทยากรฉายภาพนิ่งที่ 2.9-2.12 อธิบายว่า คนในสังคมมีความแตกต่างกันทั้ง เพศ วัย ความคิดเห็น ความรู้ ฐานะ ฯลฯ การจะอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุขจำเป็นต้องมีวิถีประชาธิปไตยในการดำเนินชีวิตประจำวัน ทั้งการใช้ชีวิตครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ดังนี้ 1) เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เคารพสิทธิและเสรีภาพ (ไม่รังเกียจ กีดกัน ดูหมิ่นเหยียดหยามบุคคลอื่นว่าด้อยค่ากว่าตน ไม่กระทำความรุนแรง ทำร้ายทุบตีกัน ฯลฯ) 2) เคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย (ตัวอย่างเช่น การไม่ขับรถฝ่าไฟแดง ในยามวิกาลแม้ว่าจะไม่มีใครรู้เห็น)	12. ภาพนิ่งที่ 2.9-2.12 วิถีชีวิตประชาธิปไตย

สาระสำคัญ	วิธีการฝึกอบรม/เวลา	สื่อ/อุปกรณ์
	3) รู้หน้าที่ มีวินัย และมีความรับผิดชอบ (ทำหน้าที่ของตนมิให้บกพร่อง และมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว สังคม ประเทศชาติ) 4) ใช้เหตุผล เคารพความเห็นที่แตกต่าง (ใช้เหตุผล ไม่ใช้อารมณ์ หรือกำลังความรุนแรงเป็นเกณฑ์การตัดสิน รับฟังเสียงข้างน้อย ฯลฯ) 5) มีส่วนร่วม และตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐโดยไม่เพิกเฉยต่อปัญหาส่วนรวม (แม้จะมีกลไกการตรวจสอบการใช้อำนาจของ จนท. และหน่วยงานของรัฐ เช่น องค์กรอิสระต่างๆ แต่ประชาชนยังต้องมีส่วนร่วม โดยให้ข้อมูล เบาะแส หรือร้องทุกข์กล่าวโทษเมื่อเห็นการทุจริต หรือมีการใช้อำนาจโดยมิชอบ ฯลฯ)	
6. แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและแนวทางการนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต	**<u>ขั้นที่ 6</u> (5 นาที)** 1. วิทยากรฉายภาพนิ่งที่ 2.13-2.15 “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เชื่อมโยงถึงสถานการณ์โรคโควิด 19 ที่ระบาดหนักส่งผลกระทบด้านเศรษฐกิจอย่างรุนแรงทั่วโลก โชคดีที่เรายังมีปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงมอบไว้แก่คนไทย ให้เราใช้เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตโดยไม่ประมาท ทำให้เราได้รับผลกระทบไม่รุนแรงมากนัก จากนั้นวิทยากรฉายภาพนิ่งที่ 2.16 และถามประสบการณ์การนำไปใช้ของผู้เข้าอบรมว่า **“มีใครบ้างที่ได้นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้”** (1 นาที) 2. วิทยากรถามต่อว่า “นำไปใช้อย่างไร” (4 - 5 คำตอบ) จากนั้นฉายภาพนิ่งที่ 2.17 และสรุปว่า ผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นพลเมืองคุณภาพ คือ ผู้ที่ได้รับการยอมรับเป็นแบบอย่างของการทำคุณความดี เป็นผู้มีจิตสำนึกสาธารณะทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม มีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย และได้นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต กล่าวคือการเป็นพลเมืองคุณภาพต้องเป็นอยู่ตลอดเวลา ทั้งในชีวิตส่วนตัว ในครอบครัว ในชุมชน สังคม และประเทศชาติ (4 นาที)	13. ภาพนิ่งที่ 2.13 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 14. ภาพนิ่งที่ 2.14 3 ห่วง 15. ภาพนิ่งที่ 2.15 2 เงื่อนไข 16. ภาพนิ่งที่ 2.16 คำถาม 17. ภาพนิ่งที่ 2.17 พลเมืองคุณภาพ

สาระสำคัญ	วิธีการฝึกอบรม/เวลา	สื่อ/อุปกรณ์
7. ความสำคัญ บทบาทหน้าที่ของ ศส.ปชต.และ เครือข่ายพลเมืองที่ ทำงานร่วมกับ ศส.ปชต.	**<u>ขั้นที่ 7</u> (10 นาที)** 1. วิทยากรถาม “ทุกวันนี้ เรามีพลเมืองมากพอแล้วหรือยัง” (ยัง) และอธิบายเพิ่มเติมว่า...ภารกิจในการสร้างพลเมือง จึงเป็นหน้าที่ของเราทุกคน ซึ่งต้องเริ่มตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป จากประชาชนสร้างให้เป็นพลเมือง และจากพลเมืองที่มีอยู่บ้างแล้ว เราต้องช่วยกันพัฒนาให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ ผู้มีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย และนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต (1 นาที) 2. วิทยากรฉายภาพนิ่งที่ 2.18 และถาม “แม้จะมีพลเมืองแล้ว แต่ถ้าต่างคนต่างคิด ต่างคนต่างทำ ผลจะเป็นอย่างไร” (ไม่มีพลังในการทำงาน และอาจแก้ไขปัญหาอะไรไม่ได้) จากนั้นฉายภาพนิ่งที่ 2.19 อธิบายความจำเป็นที่ต้องมีศูนย์กลางในการประสานความคิด ประสานกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน ซึ่งก็คือ ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) นั่นเอง (3 นาที) 3. วิทยากรอธิบายบทบาทหน้าที่ของ ศส.ปชต. ตามภาพนิ่งที่ 2.20 และการขับเคลื่อนกิจกรรมส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยร่วมกับเครือข่ายพลเมือง ตามภาพนิ่งที่ 2.21 (4 นาที) 4. วิทยากรฉายภาพนิ่งที่ 2.22 สรุปว่า “ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย หรือ ศส.ปชต.ไม่ใช่ศูนย์ของหน่วยงานใด หรือของใครคนใดคนหนึ่ง แต่เป็นศูนย์รวมใจของพลเมืองทุกคน ที่จะช่วยกันปลูกต้นไม้ประชาธิปไตยให้เจริญงอกงาม หยั่งรากลึก ยืนต้นอย่างมั่นคง ผลิดอกออกผลให้คนไทยทุกคนได้เก็บกิน และดำรงชีวิตอยู่ภายใต้ร่มเงาอันอบอุ่นของต้นไม้ประชาธิปไตยต้นนี้ ด้วยความผาสุกตลอดไป **ศส.ปชต.ที่เราทุกคนได้สร้างขึ้น จะมีชีวิตอยู่อย่างยั่งยืนมั่นคง หรือล้มหายตายจาก? คำตอบ..อยู่ที่พลเมืองคุณภาพทุกคน!** (2 นาที)	18. ภาพนิ่งที่ 2.18 คำถาม 19. ภาพนิ่งที่ 2.19 ความจำเป็นที่ต้องมี ศส.ปชต. 20. ภาพนิ่งที่ 2.20 หน้าที่ของ ศส.ปชต. 21. ภาพนิ่งที่ 2.21 ศส.ปชต. และเครือข่ายพลเมือง 22. ภาพนิ่งที่ 2.22 ศส.ปชต. คือศูนย์รวมใจของพลเมืองทุกคน

สื่อและวัสดุอุปกรณ์

1. ภาพนิ่ง

ภาพนิ่งที่ 2.1	“90 ปี ประชาธิปไตยไทย”
ภาพนิ่งที่ 2.2	แผนยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ
ภาพนิ่งที่ 2.3	ความหมายของ “พลเมือง”
ภาพนิ่งที่ 2.4	ความหมายของ “จิตสำนึกสาธารณะ”
ภาพนิ่งที่ 2.5-2.8	คุณลักษณะของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย
ภาพนิ่งที่ 2.9-2.12	วิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย
ภาพนิ่งที่ 2.13	ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ภาพนิ่งที่ 2.14	3 ห่วง
ภาพนิ่งที่ 2.15	2 เงื่อนไข
ภาพนิ่งที่ 2.16	คำถาม
ภาพนิ่งที่ 2.17	พลเมืองคุณภาพ
ภาพนิ่งที่ 2.18	คำถาม
ภาพนิ่งที่ 2.19	ความจำเป็นที่ต้องมี ศส.ปชต.
ภาพนิ่งที่ 2.20	หน้าที่ของ ศส.ปชต.
ภาพนิ่งที่ 2.21	ศส.ปชต. และเครือข่ายพลเมือง
ภาพนิ่งที่ 2.22	ศส.ปชต. คือศูนย์รวมใจของพลเมืองทุกคน

2. วีดิทัศน์

วีดิทัศน์เรื่องที่ 1	The tree
วีดิทัศน์เรื่องที่ 2	จราจร
วีดิทัศน์เรื่องที่ 3	คนแย่งซื้อของ

3. ใบความรู้

ใบความรู้ที่ 2.1	แผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ
ใบความรู้ที่ 2.2	พลเมืองคุณภาพ
ใบความรู้ที่ 2.3	ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4. ใบงาน

ใบงานที่ 1	ให้ยกตัวอย่าง การกระทำที่มีลักษณะของการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อย่างน้อย 3 ตัวอย่าง
ใบงานที่ 2	ให้ยกตัวอย่าง การไม่เคารพ สิทธิ เสรีภาพ กฎกติกาของสังคมและกฎหมาย อย่างน้อย 3 ตัวอย่าง
ใบงานที่ 3	ให้ยกตัวอย่าง พฤติกรรมที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อสังคม และประเทศชาติ อย่างน้อย 3 ตัวอย่าง
ใบงานที่ 4	สังคมไทยจะได้รับประโยชน์อะไรบ้าง จากการมีพลเมือง ให้ระบุ หรือยกตัวอย่างมาอย่างน้อย 3 ตัวอย่าง

5. วัสดุ อุปกรณ์อื่น ๆ

4.1 คอมพิวเตอร์โน๊ตบุ๊ค

4.2 กระดาษฟลิปชาร์ท

4.3 ปากกาเคมี 2 หัว

4.4 บอร์ด

6. การวัดและประเมินผล

5.1 การสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้เข้าอบรม

5.2 แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจเกณฑ์การวัดผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

ตัวอย่างใบงาน (ขนาด เอ4)

ใบงานที่ 1

ให้ยกตัวอย่างการกระทำที่มีลักษณะของการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อย่างน้อย 3 ตัวอย่าง

เวลาในกลุ่ม 4 นาที
ผู้แทนกลุ่มนำเสนอ 2 นาที

ใบงานที่ 2

ให้ยกตัวอย่าง การไม่เคารพสิทธิ เสรีภาพ กฎกติกาของสังคม และกฎหมาย อย่างน้อย 3 ตัวอย่าง

เวลาในกลุ่ม 4 นาที
ผู้แทนกลุ่มนำเสนอ 2 นาที

ใบงานที่ 3

ให้ยกตัวอย่าง พฤติกรรมที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อสังคม และประเทศชาติ อย่างน้อย 3 ตัวอย่าง

เวลาในกลุ่ม 4 นาที
ผู้แทนกลุ่มนำเสนอ 2 นาที

ใบงานที่ 4

สังคมไทยจะได้รับประโยชน์อะไรบ้าง จากการมีพลเมือง ให้ระบุ หรือยกตัวอย่างมาอย่างน้อย 3 ตัวอย่าง

เวลาในกลุ่ม 4 นาที
ผู้แทนกลุ่มนำเสนอ 2 นาที

ประชาธิปไตยของประชาชน
วิชาที่ 2 การเป็นพลเมืองคุณภาพ

90 ปี ประชาธิปไตยไทย
รัฐธรรมนูญ 20 ฉบับ
การเลือกตั้ง 28 ครั้ง
รัฐบาล 62 คณะ
นายกรัฐมนตรี 29 คน
ปฏิวัติรัฐประหาร 13 ครั้ง

20 ปี
มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน
ด้วยพลเมืองคุณภาพ
แผนการปฏิรูปประเทศ ต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วย ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคี สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกัน เพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ การปฏิรูปประเทศต้องสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับยุทธศาสตร์ชาติ
แผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง

clip

ประชาชน
คนทั่ว ๆ ไป
พลเมือง
(กำลังของบ้านเมือง)
ประชาชนที่มี...
- มีจิตสำนึกสาธารณะ
- มีความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม
- เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว
-ปกป้องคุ้มครองสิทธิของตนเองและผู้อื่น
-ไม่จำนนต่อความไม่ถูกต้อง
-ไม่ร่วมมือสนับสนุนการทุจริต
ประพฤติมิชอบทุกกรณี

จิตสำนึกสาธารณะ
สำนึกของประชาชนในการดูแลคุ้มครองประโยชน์และความเป็นธรรมของสังคมแสดงออกโดย.....
1.แสดงความคิดเห็น
2.คัดค้านสนับสนุนเสนอแนะ
3.ค้นคว้าหาสาเหตุและเผยแพร่ข้อมูล
4.ติดตามตรวจสอบ

คุณลักษณะของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย
๑.เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
๒.เคารพสิทธิ เสรีภาพและกฎกติกาของสังคม
๓.รับผิดชอบต่อตนเองต่อผู้อื่น ต่อสังคมและประเทศชาติ
ภาพที่ 2.5

๑.เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
-ยอมรับนับถือ เคารพในความเป็นคนของตนเองและผู้อื่น
-ปฏิบัติต่อกันเยี่ยงมนุษย์ ไม่ดูหมิ่นเหยียดหยาม ด้อยค่า ทำร้ายกัน
-เคารพความหลากหลายแตกต่างทางสังคมวัฒนธรรม
-ไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม
ภาพที่ 2.6

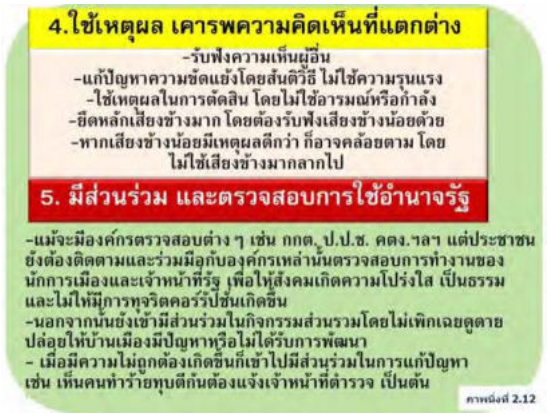

๒.เคารพสิทธิ เสรีภาพ กฎกติกาของสังคม และกฎหมาย
-เคารพและปกป้องสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น มิให้ใครล่วงละเมิดตน โดยตนก็ไม่ละเมิดคนอื่น
-เคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย กฎกติกาของสังคม
-ไม่กระทำขัดต่อหลักศีลธรรมอันดี
ภาพที่ 2.7

๓.รับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น สังคม และประเทศชาติ
-ทำหน้าที่สมาชิกของสังคมมิให้บกพร่อง เช่น ไม่สร้างปัญหาให้สังคม ช่วยเหลือผู้เดือดร้อน ด้อยโอกาส
-พบเห็นการกระทำผิดกฎหมายหรือการทุจริต แจ้งเจ้าหน้าที่
-เสียภาษีให้รัฐฯลฯ
ภาพที่ 2.8

วิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย..
เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
เคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย
รู้หน้าที่ มีวินัยและมีความรับผิดชอบ
ใช้เหตุผล เคารพความแตกต่าง
มีส่วนร่วมและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ
ภาพที่ 2.9

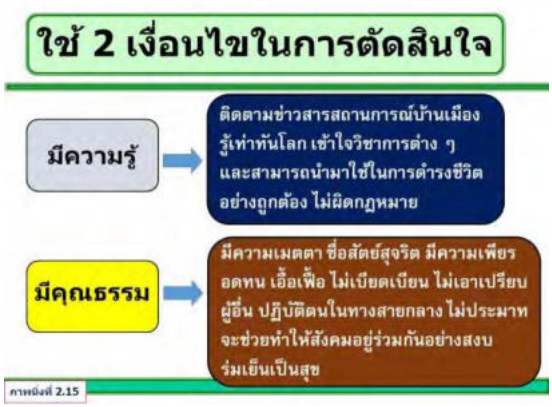

วิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย..
1. เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
-ไม่รังเกียจ กีดกัน ดูหมิ่นเหยียดหยาม เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม
-ไม่ใช้ความรุนแรง บังคับ ทำร้าย การคุกคามทางเพศ
-ซึ่งแสดงออกโดยการใช้คำพูด ท่าทาง ร่างกาย สีหน้า ใช้สื่อโซเชียลคุกคามด้อยค่าผู้อื่น
-รวมถึงการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ต่าง ๆ เช่น การซื้อสิทธิ์ขายเสียงฯลฯ
2.เคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย
-ไม่ฝ่าฝืนกฎหมาย กติกาสังคม
-หากทำผิดก็รับโทษตามกฎหมาย โดยไม่ใช้อภิสิทธิ์หลีกเลี่ยง
-เห็นว่ากฎกติกาใดไม่ชอบธรรม หรือล้าสมัย ก็เสนอแก้ไขตามครรลองหรือช่องทางกฎหมาย
-กฎกติกาใดที่เราเสียประโยชน์ หรือไม่พึงพอใจ หากยังไม่ยกเลิก ก็ต้องปฏิบัติตาม เช่น การสวมหน้ากากช่วงโควิดระบาดฯลฯ
ภาพที่ 2.10

3.รู้หน้าที่ มีวินัย รับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ประเทศชาติ
เมื่อมีสิทธิ ย่อมต้องทำหน้าที่ และการใช้เสรีภาพต้องอยู่ในขอบเขตโดยไม่ไปละเมิดสิทธิเสรีภาพผู้อื่น รัฐธรรมนูญจึงกำหนดหน้าที่คนไทยไว้ใน ม. 50 เช่น
-พิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
-ปฏิบัติตามกฎหมายเคร่งครัด เข้ารับการศึกษาภาคบังคับ รับราชการทหาร เสียภาษีอากร
-ป้องกันประเทศ รักษาเกียรติภูมิ ผลประโยชน์ของชาติ สาธารณสมบัติของแผ่นดิน ร่วมมือป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
-เคารพและไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น
-ไม่กระทำการที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยก เกลียดชังในสังคม
-ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงประชามติอีสระโดยคำนึงประโยชน์ของประเทศ
-ร่วมมือสนับสนุนการอนุรักษ์และคุ้มครองสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งมรดกทางวัฒนธรรม
-ไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริตประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ
ภาพนิ่งที่ 2.11

4.ใช้เหตุผล เคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง
-รับฟังความเห็นผู้อื่น
-แก้ปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี ไม่ใช้ความรุนแรง
-ใช้เหตุผลในการตัดสิน โดยไม่ใช้อารมณ์หรือกำลัง
-ยึดหลักเสียงข้างมาก โดยต้องรับฟังเสียงข้างน้อยด้วย
-หากเสียงข้างน้อยมีเหตุผลดีกว่า ก็อาจคล้อยตาม โดยไม่ใช้เสียงข้างมากลากไป
5. มีส่วนร่วม และตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ
-แม้จะมีองค์กรตรวจสอบต่าง ๆ เช่น กกต. ป.ป.ช. คตง.ฯลฯ แต่ประชาชนยังต้องติดตามและร่วมมือกับองค์กรเหล่านั้นตรวจสอบการทำงานของนักการเมืองและเจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อให้สังคมเกิดความโปร่งใส เป็นธรรม และไม่ให้มีการทุจริตคอร์รัปชั่นเกิดขึ้น
-นอกจากนั้นยังเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมส่วนรวมโดยไม่เพิกเฉยดูดายปล่อยให้บ้านเมืองมีปัญหาหรือไม่ได้รับการพัฒนา
- เมื่อมีความไม่ถูกต้องเกิดขึ้นก็เข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา เช่น เห็นคนทำร้ายทุบตีกันต้องแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นต้น
ภาพนิ่งที่ 2.12

พอประมาณ
มีเหตุผล
มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี
ความรู้
รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง
คุณธรรม
ซื่อสัตย์สุจริต ขยันอดทน สติปัญญา แบ่งปัน
ชีวิต / เศรษฐกิจ / สังคม / สิ่งแวดล้อม / วัฒนธรรม
สมดุล / มั่นคง / ยั่งยืน / พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง
ภาพนิ่งที่ 2.13

พอประมาณ
ใช้จ่ายให้เหมาะกับฐานะความเป็นอยู่ ไม่โลภ ไม่ใช้จ่ายเกินตัว ดูแลตนเองและครอบครัวอย่างเหมาะสม
มีเหตุผล
มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี
การตัดสินใจเรื่องใด ๆ ใช้หลักของเหตุผล ไม่ตัดสินใจด้วยอารมณ์ ศึกษาหาข้อมูลก่อนพิจารณาอย่างรอบคอบ
การเตรียมตัวให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงด้วยความไม่ประมาท หากเกิดสถานการณ์ที่คาดไม่ถึงเกิดขึ้น เช่น แม้ไวรัสโควิด-19 จะแพร่ระบาดสักกี่รอบ เราก็ต้องมีความพร้อมและไม่ประมาท
ภาพนิ่งที่ 2.14

ใช้ 2 เงื่อนไขในการตัดสินใจ
มีความรู้
ติดตามข่าวสารสถานการณ์บ้านเมือง รู้เท่าทันโลก เข้าใจวิชาการต่าง ๆ และสามารถนำมาใช้ในการดำรงชีวิตอย่างถูกต้อง ไม่ผิดกฎหมาย
มีคุณธรรม
มีความเมตตา ซื่อสัตย์สุจริต มีความเพียร อดทน เอื้อเฟื้อ ไม่เบียดเบียน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ปฏิบัติตนในทางสายกลาง ไม่ประมาท จะช่วยทำให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบร่มเย็นเป็นสุข
ภาพนิ่งที่ 2.15

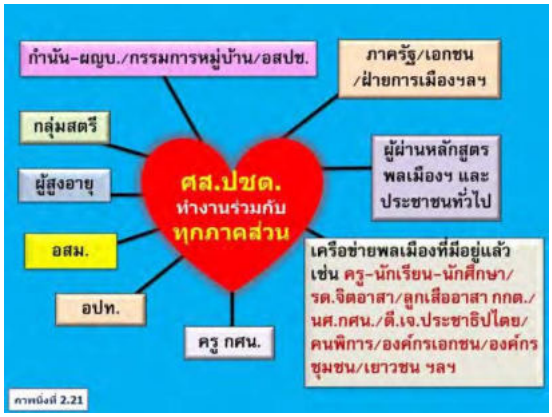

ใครได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้บ้าง
ภาพนิ่งที่ 2.16

พลเมืองคุณภาพ คือ
ผู้เป็นแบบอย่างของการทำความดี มีจิตสำนึกสาธารณะ ทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม มีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย และนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต
การเป็นพลเมืองคุณภาพ ต้องเป็นอยู่ตลอดเวลา ทั้งในชีวิตส่วนตัว ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ
ภาพนิ่งที่ 2.17

ถ้ามีพลเมืองแล้ว
ต่างคนต่างคิด
ต่างคนต่างทำ
ผลจะเป็นอย่างไร?
ภาพนิ่งที่ 2.18

ความจำเป็นที่ต้องมี ศส.ปชต.
ไม่มีพลัง
แย่แน่ ๆ
จึงต้องมีศูนย์กลางในการประสานความคิด/กิจกรรมในชุมชน เรียกว่า ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.)
มี กก.เช่น กรรมการหมู่บ้าน/อสม./ผู้สูงอายุ/ผู้นำกลุ่มสตรี /ปราชญ์ชาวบ้าน/ผู้นำชุมชน/เยาวชนและอาสาสมัครอื่น ๆ เป็นกลไกขับเคลื่อน โดยมี ครู กศน.เป็น กก.และเลขาฯ
ภาพนิ่งที่ 2.19

หน้าที่ ศส.ปชต.
เป็นศูนย์กลางการพัฒนาประชาธิปไตย
สร้างการเรียนรู้ประชาธิปไตยและการเลือกตั้งแก่ประชาชนและเยาวชน
ส่งเสริมกิจกรรมประชาธิปไตย
สร้างและขยายเครือข่ายพลเมือง
มีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง
ภาพนิ่งที่ 2.20

กำนัน-ผญบ./กรรมการหมู่บ้าน/อสปช.
ภาครัฐ/เอกชน /ฝ่ายการเมืองฯลฯ
กลุ่มสตรี
ผู้สูงอายุ
อสม.
อปท.
ครู กศน.
ศส.ปชต. ทำงานร่วมกับ ทุกภาคส่วน
ผู้ผ่านหลักสูตร พลเมืองฯ และประชาชนทั่วไป
เครือข่ายพลเมืองที่มีอยู่แล้ว เช่น ครู-นักเรียน-นักศึกษา/ รด.จิตอาสา/ลูกเสืออาสา กกต./ นศ.กศน./ดี.เจ.ประชาธิปไตย/ คนพิการ/องค์กรเอกชน/องค์กรชุมชน/เยาวชน ฯลฯ
ภาพนิ่งที่ 2.21

ศส.ปชต.
ศส.ปชต. ไม่ใช่ศูนย์ของใคร หรือหน่วยงานใด
แต่เป็นศูนย์รวมใจของพลเมืองไทยทุกคน
ภาพนิ่งที่ 2.22

ใบความรู้ที่ 2.1
แผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ

นับแต่ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มาตั้งแต่วันที่ 24 มิถุนายน 2475 ประชาธิปไตยของไทยล้มลุกคลุกคลานมาตลอดระยะเวลาเกือบ 9 ทศวรรษที่ผ่านมา เรามีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญมาแล้ว 20 ฉบับ มีการเลือกตั้งทั่วไป 28 ครั้ง มีรัฐบาลมาแล้ว 62 คณะ มีนายกรัฐมนตรี 29 คน แต่เราก็มีการปฏิวัติรัฐประหารถึง 13 ครั้ง ซึ่งเป็นการเปลี่ยนผ่านผู้นำด้วยการยึดอำนาจล้มล้างรัฐธรรมนูญ กลายเป็นวัฏจักร ของการบริหารประเทศระหว่างรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง และรัฐบาลที่มาจากการยึดอำนาจโดยมีรัฐธรรมนูญที่แก้ไขเปลี่ยนแปลงใหม่เป็นเป้าหมายหลักของการแก้ไขสถานการณ์บ้านเมือง นั่นก็เพราะรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ

เหตุผลในการรัฐประหาร บ่อยครั้งมักจะอ้างว่ามาจากนักการเมืองขาดคุณธรรมจริยธรรม พรรคการเมืองเป็นของนายทุน มีการทุจริตคอร์รัปชัน เกิดปัญหาจากการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ เกิดความแตกแยกในทางการเมืองจนไม่สามารถใช้กลไกตามกฎหมายบังคับใช้ จึงมีการรัฐประหาร ทำให้การพัฒนาประเทศขาดความต่อเนื่อง แผนพัฒนาประเทศและแผนยุทธศาสตร์ชาติไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน อันเนื่องมาจากความไม่มีเสถียรภาพทางการเมือง การบริหารประเทศเกิดความยุ่งยาก และไม่อาจสร้างความผาสุกให้กับประชาชนทั้งประเทศ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ จึงกำหนดไว้ในมาตรา 65 ให้รัฐจัดให้มีแผนยุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายในการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่งอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบและแนวทางในการจัดทำแผนการพัฒนาประเทศ ให้สอดคล้องและบูรณาการทุกภาคส่วนไปพร้อมกัน เพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว โดยการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ การกำหนดเป้าหมาย การกำหนดระยะเวลาที่จะบรรลุเป้าหมาย และสาระที่พึงมีในยุทธศาสตร์ชาติ โดยต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วนอย่างทั่วถึงด้วย

แผนยุทธศาสตร์ชาติ จึงเป็นการกำหนดเป้าหมาย และทิศทางการพัฒนาประเทศระยะยาวที่ทุกภาคส่วนจะต้องมองเห็นภาพอนาคตของประเทศร่วมกัน และพร้อมที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาขับเคลื่อนประเทศไปสู่เป้าหมายเดียวกัน ยุทธศาสตร์ชาติจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต โดยเฉพาะเมื่อกำหนดให้เป็นแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561 – 2580) ย่อมเป็นกรอบที่มีแผนงานและแนวทางการขับเคลื่อนที่ชัดเจนในการพัฒนาประเทศไทยให้บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน

ความมั่นคง

ความปลอดภัยจากภัยและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทั้งระดับประเทศ สังคม ชุมชน ครัวเรือน และปัจเจกบุคคล ซึ่งเป็นความมั่นคงในทุกมิติที่ประชาชนพึงได้รับจากรัฐ เช่น ประเทศมีความมั่งคงในเอกราชและอธิปไตย มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น

ประมุข สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์เป็นศูนย์กลางและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชน มีระบบการเมืองที่มั่นคงเป็นกลไกนำไปสู่การบริหารประเทศที่ต่อเนื่อง โปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาล สังคมมีความปรองดองและสามัคคี มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ ชุมชนให้มีความเข้มแข็งมีครอบครัวที่อบอุ่น มีความมั่นคงในชีวิต มีงานและรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิต เป็นต้น

ความมั่งคั่ง

การขยายตัวของเศรษฐกิจของประเทศอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน มุ่งเน้นการลดความเหลื่อมล้ำในการพัฒนาให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกัน และมีการพัฒนาอย่างทั่วถึง มีคุณภาพชีวิตตามมาตรฐานขององค์การสหประชาชาติ มีเศรษฐกิจที่เข้มแข็งสามารถแข่งขันเพื่อสร้างรายได้ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ และสามารถพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านทุนมนุษย์ ทุนทางปัญญา ทุนทางการเมือง ทุกที่เป็นเครื่องมือเครื่องจักร ทุนทางสังคม และทุนทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ประเทศไม่มีประชาชนที่อยู่ในภาวะความยากจน

ความยั่งยืน

การพัฒนาที่สามารถสร้างความเจริญ รายได้ และคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นความเจริญเติบโตบนพื้นฐาน การรักษาและฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ไม่ใช้เกินพอดี ไม่สร้างมลภาวะ รักษาและเยียวยาระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์ คนมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเอื้ออาทร เสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนร่วม รัฐบาลให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน และมุ่งเน้นประโยชน์ส่วนรวมอย่างยั่งยืน โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เป้าหมายการพัฒนาประเทศตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี คือ

1) ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย

2) ขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจ และการกระจายรายได้

3) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของชาติ

4) ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม

5) ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ

6) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการให้บริการของรัฐ

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาประเทศในทุกมิติ และสร้างความสมดุลระหว่างการพัฒนาความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน จึงกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ แบ่งเป็น 6 ด้าน ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง มีเป้าหมายการพัฒนา เพื่อให้ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย มีเอกราชอธิปไตย มีความสงบเรียบร้อย โดยมุ่งเน้นที่การพัฒนาคน เทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูล เพื่อรองรับภัยคุกคามและภัยพิบัติ ควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาบนพื้นฐานหลักธรรมาภิบาล

2. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มีเป้าหมายการพัฒนาเพื่อยกระดับศักยภาพของประเทศ บนพื้นฐานแนวคิด **ต่อยอดอดีต** นำจุดเด่นความเป็นไทยผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้สอดรับบริบทของเศรษฐกิจและสังคมโลก **ปรับปัจจุบัน** ปูทางสู่อนาคต

ผ่านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศและปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการ **สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต** โดยการเพิ่มศักยภาพผู้ประกอบการ พัฒนาคนรุ่นใหม่ และปรับรูปแบบธุรกิจ พร้อมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐให้สามารถสร้างรายได้และการจ้างงานใหม่ บนเวทีโลก ควบคู่กับการยกระดับรายได้และการกินดีอยู่ดี ลดความเหลื่อมล้ำของคนในคราวเดียวกัน

3. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ เพื่อพัฒนาคนทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ดีรอบด้าน มีจิตสำนึกสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น เป็นพลเมืองดีของชาติ รักการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

4. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ เพื่อดึงพลังจากทุกภาคส่วนมาร่วมขับเคลื่อน โดยสนับสนุนให้ประชาชนร่วมคิดร่วมทำเพื่อส่วนรวม กระจายอำนาจและความรับผิดชอบไปสู่กลไกบริหารราชการแผ่นดินระดับท้องถิ่น สร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน ให้ประชาชนมีคุณภาพสามารถพึ่งตนเองและทำประโยชน์แก่ครอบครัว โดยรัฐให้หลักประกันการเข้าถึงบริการและสวัสดิการอย่างเท่าเทียม

5. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ธรรมาภิบาล และความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือโดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง และให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมแบบทางตรงบนพื้นฐานการเติบโตร่วมกันทั้งเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต

6. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับปรุงสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ เพื่อปรับเปลี่ยนภาครัฐ เป็นภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม ปรับวัฒนธรรมการทำงานให้มุ่งผลสัมฤทธิ์ นำนวัตกรรม เทคโนโลยีข้อมูลขนาดใหญ่ ระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัลมาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่า เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส โดยร่วมปลูกฝังค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริต ปฏิเสธไม่ยอมรับการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างสิ้นเชิง และกระบวนการยุติธรรม ต้องมีกฎหมายต้องชัดเจน ลดความเหลื่อมล้ำ ไม่เลิกปฏิบัติ และยึดหลักนิติธรรม

ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติเหล่านี้ หากสามารถส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือและบูรณาการจากทุกภาคส่วนแล้ว จะนำมาสู่การขับเคลื่อนประเทศให้ก้าวสู่เศรษฐกิจและสังคมที่มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน สร้างสถาบันหลักของชาติให้ดำรงอยู่อย่างมั่นคงเป็นจุดยึดเหนี่ยวของสังคม มีความสามัคคีของคนในชาติ มีความสงบสุขและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในทุกพื้นที่ มีรายได้ในกลุ่มประเทศรายได้สูง มีความเป็นธรรมในสังคมและความเหลี่ยมล้ำลดลงในทุกมิติ ส่งผลให้ประเทศไทยมีบทบาทสำคัญในภูมิภาคและโลก สิ่งเหล่านี้เปรียบได้กับดอกผลของต้นไม้ประชาธิปไตย ที่จะผลิบานในสังคม ทั้งนี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกคนในการพัฒนาประเทศไปในทิศทางเดียวกัน จึงถึงเวลาแล้วที่ทุกคนทุกฝ่ายจะต้องลุกขึ้นมาปฏิรูปประเทศให้บรรลุตามยุทธศาสตร์ชาติ “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

นอกจากนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดหมวดขึ้นใหม่เพื่อรองรับการพัฒนาประเทศให้บรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี นั่นคือ หมวด 16 การปฏิรูปประเทศ ด้วยมีความมุ่งหวังว่า

1. ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ

2. สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ

3. ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ดังนั้น เพื่อให้การปฏิรูปประเทศเกิดผลตามเป้าหมาย จึงได้กำหนดแผนและขั้นตอนมุ่งเน้นการปฏิรูปอย่างแท้จริง โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานต่างๆ ร่วมดำเนินการปฏิรูปประเทศ ดังนี้

“ด้านการเมือง”

การเมืองดีจำเป็นต้องสร้างประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองรวมตลอดทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ รู้จักยอมรับในความเห็นทางการเมืองโดยสุจริตที่แตกต่างกัน และกระตุ้นให้ประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้งและออกเสียงประชามติโดยอิสระปราศจากการครอบงำไม่ว่าด้วยทางใด ขณะเดียวกันพรรคการเมืองจะต้องดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองให้เป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ เพื่อให้พรรคการเมืองพัฒนาเป็นสถาบันทางการเมืองของประชาชนซึ่งมีอุดมการณ์ทางการเมืองร่วมกัน มีกระบวนการให้สมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบอย่างแท้จริงในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองและการคัดเลือกผู้มีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริต และมีคุณธรรมจริยธรรม เข้ามาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม ทั้งสร้างกลไกที่กำหนดความรับผิดชอบของพรรคการเมืองในการประกาศโฆษณานโยบายที่มิได้วิเคราะห์ผลกระทบ ความคุ้มค่า และความเสี่ยงอย่างรอบด้าน ส่วนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองก็ต้องมีกลไกควบคุมให้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และรับผิดชอบต่อประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่ของตน และจำเป็นต้องมีมาตรการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองโดยสันติวิธีภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

การปฏิรูปประเทศด้านการเมือง จึงมุ่งเน้นการสร้างพลเมืองให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และสร้างพรรคการเมืองให้เป็นสถาบันทางการเมืองของประชาชน

“ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน”

การสร้างภาครัฐที่เข้มแข็ง จะต้องจัดให้มีปรับปรุงการบริหารราชการแผ่นดินและการจัดทำบริการสาธารณะโดยนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการแก่ประชาชน บูรณาการฐานข้อมูลของหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานเข้าด้วยกัน เพื่อให้เป็นระบบข้อมูลปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้าง ระบบการบริหารงาน แผนกำลังคนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายใหม่ๆ ในสังคม โดยต้องดำเนินการให้เหมาะสมกับภารกิจของหน่วยงานของรัฐแต่ละหน่วยงานที่แตกต่างกัน ทั้งปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานบุคคลภาครัฐเพื่อจูงใจให้ผู้มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริงเข้ามาทำงานในหน่วยงานของรัฐ และสามารถเจริญก้าวหน้าได้ตามความสามารถและผลสัมฤทธิ์

ของงานของแต่ละบุคคล มีความซื่อสัตย์สุจริต กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องโดยคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว มีความคิดสร้างสรรค์และคิดค้นนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อให้การปฏิบัติราชการและการบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีมาตรการคุ้มครองป้องกันบุคลากรภาครัฐจากการใช้อำนาจโดยไม่เป็นธรรมของผู้บังคับบัญชา และที่สำคัญต้องปรับปรุงระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐให้มีความคล่องตัว เปิดเผยตรวจสอบได้ และมีกลไกในการป้องกันการทุจริตทุกขั้นตอน

การปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน จึงมุ่งเน้นการปรับปรุงและพัฒนาระบบการบริหารงานของรัฐโดยยึดหลักธรรมาภิบาล และสร้างมาตรการคุ้มครอง ป้องกันจากการใช้อำนาจโดยไม่เป็นธรรมของผู้บังคับบัญชา

“ด้านกฎหมาย”

กฎหมายจะต้องถูกบังคับเท่าที่จำเป็นอย่างเท่าเทียม โดยปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับต่างๆ ที่ใช้บังคับให้สอดคล้องกับหลักการว่าด้วยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายและพัฒนาให้สอดคล้องกับหลักสากล โดยให้มีการใช้ระบบอนุญาตและระบบการดำเนินการโดยคณะกรรมการเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อให้การทำงานเกิดความคล่องตัว โดยมีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน และไม่สร้างภาระแก่ประชาชนเกินความจำเป็น เพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ปฏิรูประบบการเรียนการสอนและการศึกษาอบรมวิชากฎหมายเพื่อพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายให้เป็นผู้มีความรอบรู้ มีนิติทัศนะ และยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรมของนักกฎหมาย และพัฒนาระบบฐานข้อมูลกฎหมายของรัฐโดยใช้เทคโนโลยีต่างๆเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลกฎหมายได้สะดวก และสามารถเข้าใจเนื้อหาสาระของกฎหมายได้ง่าย รวมทั้งจัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย

การปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย จึงมุ่งเน้นพัฒนาการออกกฎหมายด้วยหลักนิติธรรมที่สอดคล้องและเป็นสากล สร้างความเป็นธรรมและขจัดความเหลื่อมล้ำในสังคม

“ด้านกระบวนการยุติธรรม”

กระบวนการยุติธรรมจะต้องสร้างความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายให้เข้าถึงได้โดยง่ายและเป็นธรรม โดยให้มีการกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจนเพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า มีกลไกช่วยเหลือประชาชนผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ ทั้งสร้างกลไกเพื่อให้มีการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมในสังคม ปรับปรุงระบบการสอบสวนคดีอาญาให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการอย่างเหมาะสม กำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ให้ชัดเจนเพื่อมิให้คดีขาดอายุความ และสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา รวมทั้งกำหนดให้การสอบสวนต้องใช้ประโยชน์จากนิติวิทยาศาสตร์ และจัดให้มีบริการทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มากกว่าหนึ่งหน่วยงานที่มีอิสระจากกันเพื่อให้ประชาชนได้รับบริการในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงอย่างมีทางเลือก เสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรขององค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมให้มุ่งอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชน

โดยสะดวกและรวดเร็ว และ ดำเนินการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับหน้าที่ อำนาจ และภารกิจของตำรวจให้เหมาะสม,และแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการตำรวจให้เกิดประสิทธิภาพ มีหลักประกันว่าข้าราชการตำรวจจะได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมได้รับความเป็นธรรมในการแต่งตั้งและโยกย้าย และการพิจารณาบำเหน็จความชอบตามระบบคุณธรรมที่ชัดเจน ซึ่งในการพิจารณาแต่งตั้งและโยกย้ายต้องคำนึงถึงอาวุโสและความรู้ความสามารถประกอบกัน เพื่อให้ข้าราชการตำรวจสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีอิสระไม่ตกอยู่ใต้อาณัติของบุคคลใด มีประสิทธิภาพและภาคภูมิใจในการปฏิบัติหน้าที่ของตน

การปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม จึงมุ่งเน้นการถ่วงดุลให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรม เท่าเทียม มีประสิทธิภาพ ทั้งต้องปรับปรุงให้การดำเนินงานของตำรวจให้เกิดประสิทธิภาพ

“ด้านการศึกษา”

การศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งในการสร้างคนในชาติให้มีความเป็นพลเมือง ดังนั้น จึงต้องให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาก่อนเข้ารับการศึกษา เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาให้สมกับวัยโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย จัดตั้งกองทุนช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์เพื่อลดความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา (พ.ร.บ.กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. 2561)

สร้างกลไกและระบบการผลิต คัดกรองและพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์ให้ได้ผู้มีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับความสามารถและประสิทธิภาพในการสอน รวมทั้งมีกลไกสร้างระบบคุณธรรมในการบริหารงานบุคคลของผู้ประกอบวิชาชีพครูและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความถนัดและปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าวโดยสอดคล้องกันทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่

การปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา จึงมุ่งเน้นการปรับปรุงจัดการเรียนการสอนตั้งแต่เด็กเล็กก่อนวัยเรียน ครอบคลุมถึงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับ ด้วยครู อาจารย์ ที่มีความเป็นวิชาชีพ

“ด้านเศรษฐกิจ”

ระบบเศรษฐกิจต้องปฏิรูปให้เกิดการแข่งขันเพื่อให้ประเทศชาติและประชาชนได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกลุ่มเศรษฐกิจต่างๆ อย่างยั่งยืน โดยมีภูมิคุ้มกันที่ดี นำความคิดสร้างสรรค์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ปรับปรุงระบบภาษีอากรให้มีความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ เพิ่มพูนรายได้ของรัฐด้านต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ และปรับปรุงระบบการจัดทำและการใช้จ่ายงบประมาณให้มีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผล และส่งเสริมสหกรณ์และผู้ประกอบการแต่ละขนาดให้มีความสามารถในการแข่งขันอย่างเหมาะสม และส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจเพื่อสังคมและวิสาหกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสร้างกลไกเพิ่มโอกาสในการทำงานและการประกอบอาชีพของประชาชน

การปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ จึงมุ่งเน้นการเสริมสร้างการแข่งขันของประเทศให้เติบโต ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ และปรับปรุงระบบภาษีอากรให้เกิดความเป็นธรรม

“ด้านอื่นๆ”

นอกจากการปฏิรูป 6 ด้านดังกล่าวแล้ว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้ให้ความสำคัญกับการปฏิรูปประเทศด้านอื่นๆ เช่น การพัฒนาระบบบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่มีประสิทธิภาพ เป็นธรรมและยั่งยืนโดยคำนึงถึงความต้องการใช้น้ำในทุกมิติ รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและสภาพภูมิอากาศประกอบกัน การกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม รวมทั้งการตรวจสอบกรรมสิทธิ์และการถือครองที่ดินทั้งประเทศเพื่อแก้ไขปัญหากรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครองที่ดินอย่างเป็นระบบ การจัดให้มีระบบจัดการและกำจัดขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ด้านอื่นๆ ได้ สร้างหลักประกันสุขภาพให้ประชาชนได้รับสิทธิและประโยชน์การเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพและสะดวกทัดเทียมกัน จัดให้มีระบบการแพทย์ปฐมภูมิที่มีแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวดูแลประชาชนในสัดส่วนที่เหมาะสม

ดังนั้นการปฏิรูปประเทศให้บรรลุยุทธศาสตร์ชาติ จึงเป็นกระบวนการสำคัญในการแก้ปัญหาของประเทศ และจะทำให้ประเทศมีการพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้น ด้วยการวางรากฐานทางการเมืองเพื่อสร้างประเทศไทยให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ด้วยพลเมืองคุณภาพ

การปฏิรูปประเทศด้านการเมืองสำคัญอย่างไร

เป้าหมายประการสำคัญของการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองของไทยคือการธำรงไว้ซึ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่มีความมั่นคง มีความชอบธรรม ก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประเทศชาติ บ้านเมือง และประชาชน เพื่อให้ประเทศมีความสงบเรียบร้อย สังคมมีความสามัคคีปรองดอง ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ดังกล่าว การปฏิรูปการเมืองของไทยจึงไม่ควรยึดติดหรือ เคร่งครัดกับทฤษฎี แนวคิด รูปแบบและกฎกติกาประชาธิปไตยของประเทศตะวันตกมากจนเกินไป แต่ควรมีความยืดหยุ่น ผสมผสานกับวิถีแบบตะวันออก ประสบการณ์การเมืองการปกครองของประเทศที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้อดีและจุดแข็งต่างๆ ซึ่งเป็นลักษณะพิเศษพื้นฐานดั้งเดิมของไทยเข้าร่วมด้วย ทั้งนี้ มิได้หมายความว่าการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองจะปฏิเสธแนวคิดสำคัญของระบอบประชาธิปไตยอันเป็นสากล แต่จุดแข็งซึ่งเป็นลักษณะพิเศษที่สำคัญที่สุดของประเทศไทย คือ “สถาบันพระมหากษัตริย์” เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยอย่างยาวนาน กล่าวคือ ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข สถาบันพระมหากษัตริย์เป็นที่มาแห่งความชอบธรรมสูงสุดในระบอบการเมืองการปกครองผ่านกระบวนการที่มีการบัญญัติไว้ในกฎหมายอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรและเป็นแนวทางปฏิบัติที่สืบทอดต่อกัน ดังนั้น การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จึงเป็นลักษณะพิเศษและเป็นข้อได้เปรียบที่สำคัญสำหรับการปฏิรูปการเมืองของไทย

แท้จริงแล้ว คำว่า “ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” เป็นคำที่สะท้อนให้เห็นถึงการดำรงอยู่คู่กันระหว่างสองวัฒนธรรมทางการเมือง ด้วยสังคมไทยมีรากฐานวัฒนธรรมยึดมั่นสถาบันพระมหากษัตริย์คงอยู่อย่างยาวนานควบคู่ไปกับวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่ส่งเสริมให้ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ นอกจากนี้ แนวคิดวัฒนธรรม และอุปนิสัยของคนไทยที่เป็นพื้นฐานดั้งเดิมที่ถูกนำมาปรับใช้ เพื่อเสริมสร้างความเป็น

ประชาธิปไตยแบบไทย เช่น วัฒนธรรมของคนไทยที่มีความยืดหยุ่น ประนีประนอม การมีระบบอาวุโส ระบบรุ่นพี่รุ่นน้อง ผู้ใหญ่-ผู้น้อย รู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย ซึ่งเป็นพื้นฐานที่ดียิ่งสำหรับประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ ซึ่งเป็นวิถีของประชาธิปไตยที่ดำเนินการทางการเมืองแบบไม่เป็นคู่ขัดแย้ง ไม่เป็นปรปักษ์ ไม่แบ่งฝักแบ่งฝ่าย มีการหาฉันทามติร่วมกันในการทำงาน ทั้งนี้ ประชาธิปไตย แบบปรึกษาหารือยังมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี ตลอดจนช่วยเสริมสร้างการรู้รักสามัคคีของสังคมไทยด้วย

การปฏิรูปประเทศด้านการเมืองจึงจำเป็นต้องเริ่มจากการวางรากฐานความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขให้แก่ประชาชนทุกคน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ต่อด้วยการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และการมีส่วนร่วมของประชาชน เป้าหมายที่สำคัญจึงอยู่ที่การสร้าง “พลเมือง” ที่ดีในระบอบประชาธิปไตยควบคู่กันไปกับการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม เพราะการปกครองในระบอบประชาธิปไตยต้องเน้นการปกครองโดยประชาชนเป็นหลักการสำคัญ ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการปกครองและบริหารบ้านเมืองด้วยตนเอง

ดังนั้น การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมจึงเป็นประเด็นสำคัญยิ่งประการหนึ่ง ในการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองของไทย เพื่อให้ประชาชนทุกคน ทุกกลุ่ม ทุกภาคส่วนในประเทศไทย ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองด้วยตนเอง นอกเหนือไปจากการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ผ่านการเลือกตั้งเท่านั้น นอกจากนั้น ต้องปลูกฝังเรื่องหน้าที่ของประชาชนในฐานะพลเมืองลงในจิตสำนึกของคนไทยให้เข้มข้นขึ้นด้วย มิใช่คำนึงหรือย้ำแต่เรื่องสิทธิหรือผลประโยชน์เท่านั้น หน้าที่ของพลเมือง เป็นเรื่องเกี่ยวกับความทุ่มเทและเสียสละเพื่อส่วนรวมและบ้านเมืองว่าจะทำอะไรให้กับบ้านเมือง เช่น ต่อสู้เพื่อหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การกวดขันและตรวจสอบนักการเมืองด้วยความรู้สึกว่าตนเองเป็นเจ้าของประเทศและบ้านเมืองนี้ เป็นต้น โดยเรื่องดังกล่าวถูกกำหนดเป็นจุดเน้นที่สำคัญในการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ได้แก่

(1) การให้การศึกษาและเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุขของพลเมือง

(2) การคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ และเสริมสร้างสำนึก ทักษะ และหน้าที่ ของพลเมือง

(3) การเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือและกลไกในการดูแลเสียงข้างน้อย

(4) การพัฒนาและเสริมสร้างวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมของประชาชน และ

(5) การส่งเสริมการรวมกลุ่ม และยกระดับบทบาทของภาคประชาสังคมให้มีความเข้มแข็ง

สำหรับสภาพปัญหาทางการเมืองของไทยที่ผ่านมา ซึ่งมีความขัดแย้งทางการเมืองและเกิดความรุนแรงขึ้นหลายครั้ง ประชาชนเกิดความคิดเห็นที่แตกแยก แบ่งเป็นฝักเป็นฝ่าย และไม่เป็นมิตรต่อกัน เกิดความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน จนนำไปสู่การทำให้ประเทศไทยเกิดความเสียหายในหลายทาง ดังนั้น เพื่อการพัฒนาการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำให้ประชาชนในชาติมีความรู้รักสามัคคีปรองดอง มีความสมานฉันท์ อยู่ร่วมกันอย่างสันติวิธี รู้จักยอมรับและเคารพในความคิดเห็นทางการเมืองโดยสุจริตที่แตกต่างกัน อยู่ภายใต้กฎกติกาของประชาธิปไตยร่วมกัน อีกทั้งต้องสร้างบรรยากาศทางการเมืองให้มีความสงบเรียบร้อย รู้รักสามัคคี และอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ด้วยการดำเนินการให้เกิดการปฏิรูปประเทศด้วยการ

สร้างกลไกในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธีและการรู้รักสามัคคีของสังคมไทย ซึ่งเชื่อว่าวัฒนธรรมทางการเมืองเหล่านี้จะมีส่วนทำให้การพัฒนาการเมืองของไทยเกิดเสถียรภาพมีความมั่นคงยั่งยืน จึงจำเป็นต้องสร้างการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วน

ทั้งนี้ การปฏิรูปประเทศด้านการเมืองของไทย จะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด จุดเริ่มต้นที่สำคัญคือการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองที่ถูกต้อง ด้วยการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองให้เกิดขึ้นจากการเรียนรู้และปลูกฝัง สร้างความเข้าใจ สร้างนิสัย พฤติกรรมให้มีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรม มีจริยธรรม มีระเบียบวินัย ให้การยอมรับในการอยู่ร่วมกัน ยอมรับฟังเหตุผลซึ่งกันและกัน ไม่เบียดเบียนกัน มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม ยอมรับการตัดสินใจของคนส่วนใหญ่ และเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับคนรุ่นใหม่ สิ่งเหล่านี้ จึงกลายเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง และมีส่วนร่วมขับเคลื่อนเพื่อให้การปฏิรูปประเทศด้านการเมืองของไทยเกิดขึ้นได้จริง ผ่านการผสมผสานรูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยทั้งที่เป็นแบบตะวันตกและแนวคิดแบบตะวันออกเข้าด้วยกัน รวมทั้งผสมผสานกับวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดีงามของไทยมาเป็นแนวทางในการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ซึ่งจะส่งผลให้การพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทย เกิดเสถียรภาพมีความมั่นคงและยั่งยืน เกิดการเปลี่ยนแปลงในทุกมิติ

ใบความรู้ที่ 2.2
พลเมืองคุณภาพ

การที่ประเทศใดมีพลเมืองที่เข้มแข็งจำนวนมาก ประเทศนั้นก็จะมีการพัฒนามากมีความเข้มแข็งมั่นคงมาก ประเทศใดมีพลเมืองที่เข้มแข็งน้อยก็จะมีการพัฒนาน้อยและมีความเข้มแข็งมั่นคงน้อย ทุกประเทศจึงให้ความสำคัญกับการสร้างพลเมืองที่เข้มแข็ง

ความหมายของคำว่า ประชาชน - พลเมือง

พลเมือง (พละ + เมือง หรือ กำลังของบ้านเมือง) หมายถึง ประชาชนผู้มีจิตสำนึกสาธารณะ มีสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีเสรีภาพ ควบคู่กับหน้าที่ เคารพกติกาการอยู่ร่วมกัน

จิตสำนึกสาธารณะ หมายถึง สำนึกของประชาชนในการดูแล คุ้มครองประโยชน์และความเป็นธรรมของสังคม และแสดงออกโดย

- แสดงความคิดเห็น
- คัดค้าน / สนับสนุน / เสนอแนะ
- ค้นคว้า / หาสาเหตุ / เผยแพร่ข้อมูล
- ติดตาม / ตรวจสอบ

ต่อการ **กำหนด** และ **ปฏิบัติ** นโยบายสาธารณะและการกระทำกิจการของรัฐบาล เพื่อให้มั่นใจว่า **ประโยชน์เป็นของคนส่วนใหญ่ในสังคม มิใช่เพื่อคนเพียงไม่กี่คน หรือคนบางกลุ่ม ดังนั้น จึงต้องให้การศึกษาประชาชนให้เป็นพลเมือง (Civic Education)**

การให้การศึกษาประชาชนให้เป็นพลเมือง (Civic Education) หมายถึง การสร้างการเรียนรู้ทำให้ประชาชนเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อสังคมโดยรวม เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ - ความแตกต่างของทุกคนในสังคม เข้าใจ และส่งเสริมความเสมอภาค สิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น ปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างเคร่งครัด ใช้ชีวิตอย่างมีวินัยในตนเอง ต้องมีความอดทน มีเหตุ มีผล เป็นต้น

ในการให้การศึกษาประชาชนให้เป็นพลเมือง จะผลักภาระให้เป็นของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่ได้ ทุกสถาบันทางสังคมต้องรับผิดชอบร่วมกัน เช่น

1. สถาบันครอบครัว เป็นสถาบันแรกและใกล้ชิดกับเด็กในการพัฒนาทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และพัฒนาบุคลิกภาพภายนอก ภายใน (ทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ) ของทุกคน เพราะเด็กจะเรียนรู้สิ่งเหล่านี้จากพ่อแม่และบุคคลในครอบครัว

สังคมไทยเดิมเป็นสังคมที่มีวัฒนธรรมอำนาจนิยม ปลูกฝังให้คนในสังคม ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น *นิยมชมชอบผู้ที่เชื่อฟังผู้มีสถานะสูงกว่า* สงบเสงี่ยม ไม่โต้เถียง ไม่แสดงความคิดเห็นถ้าไม่ถาม จึงทำให้เด็กไทยไม่ค่อยกล้าแสดงออก ไม่เชื่อมั่นในตนเอง ไม่กล้าคิด ไม่กล้าพูด เกรงจะไม่ถูกต้อง ไม่ถูกใจผู้ฟัง แม้จะมีเหตุผลก็ตาม ซึ่งขัดกับวัฒนธรรมประชาธิปไตยที่ต้องเคารพสิทธิในการแสดงความเห็น การเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น

2. สถาบันการศึกษา นอกจากการสอนให้อ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็นแล้วสถาบันการศึกษายังต้องสอนเด็กให้มีความสำนึก ความเชื่อ ค่านิยม มีความอดทน มีวินัยหรือมีบุคลิกภาพอย่างไรเป็นสำคัญด้วย ถ้าโรงเรียนสอนให้เด็กเคารพเชื่อฟังครู ทำตามครูบอก ห้ามโต้เถียง ห้ามวิพากษ์วิจารณ์

สถาบันการศึกษาก็จะเป็นแหล่งตอกย้ำพฤติกรรมที่แสดงวัฒนธรรมแบบอำนาจนิยมตามที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากครอบครัว ฉะนั้นสถาบันการศึกษาจึงเป็นแหล่งที่จะขัดเกลาและปลูกฝังเด็กได้เป็นอย่างดี เพราะมีหน้าที่ให้ความรู้ต่างๆ เป็นพื้นฐานอยู่แล้ว

3. สภาพแวดล้อมทางสังคม โดยเฉพาะสื่อที่สะท้อนคุณลักษณะของพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของคนในสังคมว่าจะให้มีพฤติกรรมอย่างไร เช่น สะท้อนพฤติกรรมของผู้หญิงในละครที่ไม่รับผิดชอบ ไม่ประกอบอาชีพ อิจฉาริษยา หรือหากสื่อตอกย้ำการไม่ต้องคิดวิเคราะห์ หรือนำเสนอข่าวสารข้อมูลด้านเดียว ผิดพลาด ก็เป็นพฤติกรรมที่เด็กจะเรียนรู้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม หรือสื่อเสนอข่าวผู้มีบทบาทเป็นผู้นำในสังคมซึ่งจะเป็นตัวแบบให้กับเด็กในบทบาทที่ไม่สอดคล้องกับการสร้างแนวคิดของพลเมือง เช่น ไม่อดทนที่จะฟังความเห็นที่แตกต่าง ยกย่องคนมีทรัพย์สมบัติ โดยไม่คำนึงว่าจะได้มาจากการทุจริตหรือไม่ การมีพฤติกรรมที่ไม่มีคุณธรรม/จริยธรรม ทำลายสิ่งแวดล้อม/ทรัพยากรธรรมชาติก็จะตอกย้ำความคิดและพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองที่ดี

4. นโยบายของรัฐบาล นโยบายรัฐบาลมีส่วนสำคัญที่จะส่งผลสะท้อนต่อพฤติกรรมของคนในสังคม เพราะรัฐบาลเป็นกลไกหลักในการบริหารจัดการดูแลสังคม หากรัฐบาลตระหนักถึงพลังสำคัญของเยาวชนในการเป็นพลเมืองที่ดี มีนโยบายส่งเสริม ความเสมอภาค/การไม่เลือกปฏิบัติ/สิทธิมนุษยชน ตลอดจนการมีส่วนร่วมของประชาชน และส่งเสริมให้มีกระบวนการจัดการให้ความรู้ ส่งเสริมกระบวนการให้การศึกษาทางการเมืองแก่เยาวชนอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการคุ้มครองสิทธิ ตลอดจนส่งเสริมกระบวนการการมีส่วนร่วมของเยาวชน จัดสรรบุคลากรและทรัพยากร รวมทั้งงบประมาณสนับสนุนให้พอเพียง นโยบายรัฐบาลต้องสนับสนุนการสร้างเสริมจิตสำนึก/การปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้องให้เยาวชน เพื่อให้เป็นพลเมืองที่มีประสิทธิภาพ ทั้งหลักสูตรการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ใช้สันติวิธีในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเคารพคุณค่าความเป็นมนุษย์ย่อมนำไปสู่ความเป็นพลเมืองที่ดี

5. กฎหมาย กฎ ระเบียบ ย่อมส่งผลสะท้อนโดยตรงต่อพฤติกรรมของคนในสังคม การกำหนดกติกา กฎ ระเบียบ หรือกฎหมายใดๆ ย่อมเป็นไปเพื่อให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสันติ นอกจากนั้น กฎหมายยังมีบทบาทในการส่งเสริมความเสมอภาค หรือการไม่ได้รับโอกาสที่เท่าเทียม ทั้งนี้ หากมีการส่งเสริมกระบวนการการมีส่วนร่วมในการพิจารณากฎหมาย ย่อมมีผลโดยตรงต่อการปฏิบัติตามกฎหมายหรือบังคับใช้กฎหมาย

คนทุกเพศ ทุกวัย ล้วนมีความสำคัญกับการพัฒนาประชาธิปไตย โดยเฉพาะเยาวชนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในฟันเฟืองที่จะขับเคลื่อนสังคมให้ก้าวรุดไปในอนาคต ดังนั้น การสร้างโอกาสให้เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพของประชาชนจึงเป็นเรื่องสำคัญ เพื่อสร้างความตระหนักรู้ในสิทธิ และหน้าที่ของตน และตระหนักถึงและความสำคัญของตนในฐานะพลังสร้างสรรค์สังคม เพื่อสร้างรากฐานประชาธิปไตยให้กับประเทศอย่างถาวร

คุณลักษณะของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย (เรียบเรียงจากเอกสารของคณะกรรมการด้านการสื่อสารทางการเมืองของรัฐสภา โดยคณะอนุกรรมการการเผยแพร่องค์ความรู้ด้านความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย) ได้แก่

1. การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
2. การเคารพสิทธิ เสรีภาพ และกฎกติกาของสังคม

3. ความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อสังคมและประเทศชาติ

คุณลักษณะที่ 1 การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ได้แก่ การยอมรับในเกียรติภูมิของแต่ละบุคคล แม้ว่าคนเราจะมีความแตกต่างกัน เช่น มีอายุต่างกัน ความรู้ต่างกัน เป็นคนรวย คนยากจน เป็นหญิง หรือชาย ผู้ใหญ่ คนแก่ ผู้พิการ หรือเด็ก แต่อย่างหนึ่งที่ทุกคนมีเหมือนกันคือ “มีความเป็นคนเหมือนกัน” มีศักยภาพ มีความสามารถที่จะเรียนรู้ได้ เปลี่ยนแปลงได้ ต่างช่วยเหลือเกื้อกูลกัน จนทำให้มีสังคมอยู่รอดจนทุกวันนี้ แต่ละคนล้วนมีคุณูปการต่อสังคมตามกำลังและความสามารถของตน รักชีวิต รักเกียรติศักดิ์ของตน และต้องการมีชีวิตอยู่รอดปลอดภัย มีความสุขตามวิถีของตน จึงต้องเคารพในคุณค่าของความเป็นคน เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียมกัน

ตัวอย่างเช่น

1.1 การไม่ดูหมิ่นเหยียดหยาม หรือกระทำต่อกันเสมือนหนึ่งเขาไม่ใช่คน จึงต้องปฏิบัติต่อกันด้วยความเคารพ ให้เกียรติกัน ดังกรณีการด่าว่าลูกจ้างว่าไอ้ลูกหมาชาติชั่ว ด่าว่าโง่เหมือนควาย ครูทุบตีนักเรียนอย่างรุนแรงเพราะดื้อซนหรือชอบเถียงตน เจ้าของโรงงานบางแห่งนำแรงงานต่างชาติไปทิ้งกลางทาง หรือร้านอาหารบางแห่งไม่ยอมขายอาหารให้เพราะรังเกียจว่าจะแพร่เชื้อไวรัสโควิด 19 หรือกรณีตำรวจข่มขืนผู้ต้องขังเพราะเห็นว่าเป็นแรงงานต่างชาติที่หลบหนีเข้าเมือง หรือ ลูกหลานขับรถพาพ่อแม่มาทิ้งไว้ที่วัดฯลฯ

1.2 ตระหนักในความเสมอภาคของความเป็นมนุษย์ ทั้งนี้เพราะในสังคมยังมีกลุ่มคนต่างๆ ที่ด้อยโอกาส เช่น คนยากจน คนพิการ ผู้สูงอายุ ฯลฯ ดังนั้น รัฐ หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมีมาตรการพิเศษที่จัดให้สำหรับคนที่ด้อยโอกาสกลุ่มต่างๆ เหล่านั้นได้รับโอกาส หรือเข้าถึงบริการต่างๆ ของรัฐได้อย่างทั่วถึง และเท่าเทียมกับคนทั่วไป เช่น ในรายการข่าวโทรทัศน์มีล่ามภาษามือสำหรับแปลข้อมูลข่าวสารให้ผู้พิการทางหู มีทางลาด หรือห้องน้ำสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ คนพิการ เป็นต้น

1.3 การเคารพในความหลากหลายทางสังคม วัฒนธรรม เชื้อชาติ ศาสนา ภาษาฯลฯ ของคนในสังคม โดยไม่ดูหมิ่นเหยียดหยามความหลากหลายเหล่านั้นว่าด้อยกว่าของตน

1.4 ยึดหลักขันติธรรม โดยใช้ความอดทน อดกลั้น ไม่ใช้ความรุนแรงต่อกัน

คุณลักษณะที่ 2 การเคารพสิทธิ เสรีภาพและกฎกติกาของสังคม และกฎหมาย ได้แก่ การเคารพและปกป้องสิทธิและเสรีภาพของตนเอง ของผู้อื่น และของชุมชน โดยไม่ให้ผู้ใดล่วงละเมิดอันขัดต่อกฎกติกาของสังคมและกฎหมาย ตัวอย่างเช่น การตักเตือนหรือแจ้งเจ้าหน้าที่เมื่อพบการกระทำผิดกฎหมาย เช่น ทิ้งขยะในแม่น้ำลำคลอง การรุกล้ำที่สาธารณะ การทำร้ายร่างกาย ขับรถชนแล้วหนี หรือการลักขโมย ปล้นจี้ ฯลฯ แต่ขณะเดียวกันเราต้องไม่ฝ่าฝืนกฎหมายเสียเองแม้เป็นเรื่องเล็กน้อย อย่างการลัดคิวซื้อของ การไม่สวมหน้ากากอนามัยช่วงเชื้อไวรัสระบาด การฝ่าฝืนกฎจราจร เช่น จอดรถในที่ห้ามจอด หรือการใช้ระบบเส้นสายฝากลูกเข้าเรียน การวิ่งเต้นขอตำแหน่ง เลื่อนขั้น เป็นต้น

คุณลักษณะที่ 3 ความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อสังคมและประเทศชาติ ได้แก่ การตระหนักในบทบาทหน้าที่ และพันธกิจของการเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยในฐานะสมาชิกของสังคม เช่น การทำหน้าที่เป็นลูก พ่อแม่ สามีภรรยาที่ดีในครอบครัว การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนของตน ตัวอย่างเช่น การช่วยกันกำจัดขยะ ขุดลอกคลอง ไม่ทำน้ำขังให้เป็นบ่อเกิดของยุงลาย การเสียภาษีอย่างถูกต้อง การให้ความร่วมมือแก่เจ้าหน้าที่หรือตามประกาศของส่วนราชการ เช่น

การตรวจวัดอุณหภูมิและลงทะเบียนเมื่อต้องเดินทางเข้า-ออกในสถานที่สาธารณะต่างๆ เพื่อลดการแพร่เชื้อไวรัสโควิด 19 เป็นต้น

จิตสำนึกสาธารณะ

นอกจากพลเมืองจะมีคุณลักษณะสำคัญอย่างน้อย 3 ประการ ดังกล่าวแล้ว พลเมืองยังเป็นผู้เสียสละทำงานเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมโดยไม่หวังผลตอบแทนใดๆ เป็นผู้มี **"จิตอาสา"** หรือบางครั้งก็เรียกว่า **"มีจิตสำนึกสาธารณะ"** ซึ่งคำสองคำนี้มีความเข้มข้นในเชิงพฤติกรรมที่แตกต่างกัน

จิตอาสา หมายถึง การสมัครใจเสียสละในการช่วยเหลือผู้อื่น (แต่อาจยังไม่เพียงพอในการแก้ปัญหาของสังคมส่วนรวม) เช่น เด็กคนหนึ่งเห็นคนอื่นทิ้งขยะไม่เป็นที่ก็เดินไปหยิบเศษขยะนั้นมาทิ้งในถังขยะ มีคนทิ้งขยะไม่เป็นที่อีกเขาก็เก็บแทนอีกทุกครั้งไป คนที่ทิ้งขยะไม่เป็นที่นั้นก็ไม่ได้เรียนรู้หรือเกิดจิตสำนึกอะไร ยังคงทิ้งขยะไม่เป็นที่ต่อไปเรื่อย ๆ ปัญหาการทิ้งขยะ ไม่เป็นที่ก็จะแก้ไขไม่ได้สักที ส่วน **จิตสำนึกสาธารณะ** นั้นหมายถึง สำนึกของประชาชนในการดูแลคุ้มครองประโยชน์และความเป็นธรรมของสังคม จากตัวอย่างข้างต้น เมื่อมีการทิ้งขยะไม่เป็นที่และเด็กคนนั้นต้องเก็บขยะแทนคนอื่นทุกครั้ง เขาจึงได้ข้อคิดว่าหากต้องเก็บขยะแทนคนอื่นตลอดไป คงไม่สามารถแก้ปัญหาได้ เพราะคนทิ้งยังไม่เปลี่ยนพฤติกรรม ดังนั้น เมื่อเขาเห็นคนอื่นทิ้งขยะไม่เป็นที่อีก จึงรวบรวมความกล้าเดินไปบอกว่าการทิ้งขยะไม่เป็นที่เป็นสิ่งผิดกฎหมาย หากเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือเทศกิจมาเห็นเข้าจะเดือดร้อนอาจถูกจับปรับได้ จึงควรนำขยะไปทิ้งในถังขยะ การอธิบายด้วยท่าทีสุภาพ มีเหตุผล ทำให้ผู้ที่ทิ้งขยะเกิดความสำนึกที่จะต้องนำขยะไปทิ้งให้ถูกที่ และต่อมาเขาก็ทิ้งขยะลงในถังขยะทุกครั้ง ซึ่งจะเห็นว่าทั้ง 2 กรณีมีพฤติกรรมการแสดงความเป็นพลเมืองแตกต่างกัน ส่งผลต่อการแก้ปัญหา และการพัฒนาบ้านเมืองที่แตกต่างกันด้วย

การมี **"จิตสำนึกสาธารณะ"** ของพลเมือง หรือ **"จิตสำนึกพลเมือง"** สามารถแสดงออกได้หลายวิธี เช่น

1. การแสดงความคิดเห็น

พลเมือง ต้องกล้าแสดงความคิดเห็นในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนและชุมชน เพื่อให้ประชาชนตระหนักในปัญหาของชุมชน ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาสังคม ฯลฯ และกระตุ้นให้ประชาชนในชุมชนตื่นตัวลุกขึ้นมาแก้ปัญหาด้วยตนเอง และด้วยพลังของชุมชนเองก่อน โดยไม่รอ ความช่วยเหลือจากภายนอกหรือจากรัฐแต่เพียงอย่างเดียว

2. การคัดค้าน สนับสนุน เสนอแนะ

หากมีความไม่ถูกต้องเกิดขึ้น เช่น มีการทุจริตซื้อสิทธิขายเสียงในการเลือกตั้ง หรือมีการทุจริตคอร์รัปชัน มีการกระทำความผิดกฎหมาย พลเมืองต้องกล้าที่จะแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือแจ้งเจ้าหน้าที่ กกต.ทราบ หรือแจ้งความ ให้การเป็นพยาน เพื่อดำเนินการกับผู้กระทำความผิด หรือมีการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ มีความไม่เป็นธรรมใดๆ ก็คัดค้านหรือเสนอแนะ หรือเข้ามีส่วนร่วมดำเนินการแก้ปัญหาหรือปรับปรุงแก้ไข ในขณะเดียวกันก็ต้องกล้าสนับสนุนนโยบาย หรือกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม มิใช่นิ่งดูดายปล่อยให้ดำเนินการตามลำพังโดยไม่ให้ความช่วยเหลือใดๆ

3. การค้นคว้า หาสาเหตุ เผยแพร่ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ ในเรื่องต่างๆ ที่เป็นปัญหาสาธารณะ เมื่อได้ผลการศึกษาวิจัยแล้วเห็นว่ามีผลกระทบและเป็นประโยชน์ต่อสังคมแล้วนำข้อมูลมาเสนอเพื่อให้สังคมได้รับรู้ และตระหนัก ก็ถือว่าเป็นผู้มีจิตสำนึกสาธารณะด้วยเช่นกัน

4. การติดตาม ตรวจสอบ การทำงานของภาครัฐและนักการเมืองทุกระดับ

ในฐานะที่พลเมืองเป็นผู้มีจิตสำนึกสาธารณะ เป็นผู้นำทางความคิดและกระตือรือร้นสนใจกิจกรรมของส่วนรวม รวมทั้งหวงแหนในสิทธิประโยชน์ของส่วนรวม จึงทำหน้าที่ติดตามและตรวจสอบการทำงานของรัฐและนักการเมืองทุกระดับ รวมทั้งเข้าร่วมการต่อสู้เรียกร้องความถูกต้องเป็นธรรมจากรัฐเพื่อประโยชน์ของคนส่วนใหญ่

จิตสำนึกสาธารณะ ไม่สามารถเกิดขึ้นได้โดยอัตโนมัติ แต่เกิดจากการเอาชนะใจตนเอง มีชีวิตเหนือความโลภ ความหลง และต้องฝึกฝน ประพฤติ ปฏิบัติเป็นประจำ จากเรื่องเล็กๆ ไปสู่เรื่องใหญ่ จนเป็นนิสัยประจำตัว ความเป็นพลเมืองผู้มี “**จิตสำนึกสาธารณะ**” จึงไม่ได้เป็นมาตั้งแต่เกิด ไม่ได้อยู่ที่ฐานะ ชาติตระกูล หรือการศึกษา หากแต่อยู่ที่การฝึกฝนบ่มเพาะความประพฤติพฤติกรรมให้เป็นผู้สมัครใจ เสียสละทำงานเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมโดยไม่หวังผลตอบแทนใดๆ โดยเริ่มจากการมีจิตอาสาช่วยเหลือผู้อื่น แล้วยกระดับสู่การช่วยเหลือสังคมส่วนรวมในที่สุด

การเป็นผู้มีจิตอาสา จึงเป็นพื้นฐานที่ดีที่จะนำไปสู่การเป็นผู้มีจิตสำนึกสาธารณะกล้าลุกขึ้นมาปกป้องคุ้มครองดูแลรักษาประโยชน์ของส่วนรวม อันเป็นคุณสมบัติสำคัญของการเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย

พฤติกรรมของคนในสังคมประชาธิปไตย (วิถีชีวิตประชาธิปไตย)

สังคมประชาธิปไตยเป็นสังคมของคนหมู่มาก มีความแตกต่างกันทั้งความต้องการ แนวคิด ความเห็น ความรู้ ฐานะ ฯลฯ แต่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข เพราะคนในสังคมประชาธิปไตยมีพฤติกรรม ดังนี้

1. เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยไม่รังเกียจ กีดกัน ไม่ดูหมิ่นเหยียดหยาม ไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลที่มีความแตกต่างกันในเรื่องถิ่นกำเนิด/เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกาย หรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมือง เคารพสิทธิ เสรีภาพของตนเองและผู้อื่น และการใช้สิทธิ เสรีภาพนั้นต้องไม่ไปละเมิดสิทธิ เสรีภาพของผู้อื่น ไม่ฝ่าฝืนกฎหมาย และไม่ขัดต่อศีลธรรม

2. เคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย โดยไม่ฝ่าฝืนกฎหมาย กฎ กติกาของสังคม หากทำผิดก็ต้องยอมรับโทษตามกฎหมาย ตัวอย่างเช่น การขับรถฝ่าไฟแดง หากยังมีกฎหมาย หรือกฎกติกาใดไม่ยุติธรรมและไม่ชอบธรรม ก็ย่อมสามารถปรับปรุง แก้ไข หรือยกเลิกตามครรลองหรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎหมาย มิใช่ใช้วิธีการอื่นใดที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย

3. มีวินัย และมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ

4. ใช้เหตุผล เคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง ใช้เหตุใช้ผลในการตัดสิน โดยไม่ใช้อารมณ์หรือกำลังมาตัดสิน ไม่ใช้ความรุนแรง ยึดหลักเสียงข้างมากโดยต้องรับฟังเสียงข้างน้อยด้วย หากเสียงข้างน้อยมีเหตุผลดีกว่า เสียงข้างมากก็อาจจะคล้อยตามได้ โดยไม่ใช้เสียงข้างมากลากไป

5. มีส่วนร่วม ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ แม้จะมีองค์กรตรวจสอบต่างๆ เช่น กกต. ป.ป.ช. คตง. ฯลฯ แต่ประชาชนยังต้องติดตาม และให้ความร่วมมือกับองค์กรเหล่านั้นตรวจสอบการทำงานของนักการเมือง และเจ้าหน้าที่รัฐ ว่าเป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชนหรือไม่ เพื่อให้สังคมเกิดความโปร่งใส เป็นธรรม และไม่ให้มีการทุจริต คอร์รัปชันเกิดขึ้น รวมถึงการมีส่วนร่วม ได้แก่ การไม่เพิกเฉยดูดายปล่อยปละละเลยให้บ้านเมืองมีปัญหา ไม่ได้รับการพัฒนา หรือเมื่อมีความไม่ถูกต้องเกิดขึ้นก็เข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาในสังคม

ใบความรู้ที่ 2.3
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ที่มาของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นพระบรมราโชวาทที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 พระราชทานแก่นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งแรก เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2517 โดยทรงเน้นการพัฒนาประเทศที่ต้องสร้างพื้นฐานจากความพอมี พอกิน พอใช้ ของประชาชนส่วนใหญ่ในเบื้องต้นก่อน ดังมีพระบรมราโชวาทที่สำคัญตอนหนึ่งว่า

“การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน คือความพอมีพอกินพอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่ของประชาชนเป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัดแต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เมื่อได้พื้นฐานความมั่นคงพอควรและปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญและฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป...”

ต่อมา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ได้มีพระราชดำรัสเกี่ยวกับแนวความคิดเศรษฐกิจพอเพียงอีกหลายโอกาส ดังจะเห็นได้จากพระราชดำรัสที่พระองค์ได้พระราชทานแก่ผู้ที่ไปเข้าเฝ้าฯ เพื่อถวายชัยมงคล ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2517 เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2540 เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2541 และเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2543 โดยลำดับ ดังมีข้อความสำคัญว่า

“...คนอื่นจะว่าอย่างไรก็ช่างเขา จะว่าเมืองไทยล้าสมัย ว่าเมืองไทยเชย ว่าเมืองไทยไม่มีสิ่งที่สมัยใหม่ แต่เราอยู่พอมีพอกิน และให้ทุกคนมีความปรารถนาที่จะให้เมืองไทยพออยู่พอกิน มีความสงบและทำงานตั้งจิตอธิษฐาน ตั้งปณิธานในทางนี้ ที่จะให้เมืองไทยอยู่แบบพออยู่พอกิน ไม่ใช่ว่าจะรุ่งเรืองอย่างยอด แต่ว่ามีความพออยู่พอกิน มีความสงบ เปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ถ้าเรารักษาความพออยู่พอกินนี้ได้ เราก็จะยอดยิ่งยวดได้...”

“...เศรษฐกิจพอเพียงนี้ ขอย้ำว่าเป็นทั้งเศรษฐกิจ หรือความประพฤติที่ทำอะไรเพื่อให้เกิดผล โดยมีเหตุและผลคือเกิดผลนั้นมาจากเหตุ ถ้าทำเหตุที่ดี ถ้าคิดให้ดี ให้ผลที่ออกมาคือสิ่งที่ติดตามเหตุ การกระทำก็จะเป็นการกระทำที่ดี และผลของการกระทำนั้น ก็จะเป็นการกระทำทีดี ดี แปลว่ามีประสิทธิผล ดี แปลว่า มีประโยชน์ ดี แปลว่า ทำให้มีความสุข...”

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่แสดงถึงแนวทางการดำรงชีวิตและการปฏิบัติตนของประชาชนไม่ว่าจะอยู่ในสาขาอาชีพใดๆ ก็ตาม โดยจะต้องมาจากการสร้างพื้นฐานให้พอมี พอกินเป็นพื้นฐานก่อน กล่าวคือสามารถพึ่งตนเอง หรืออุ้มชูตนเองได้ จากนั้นค่อยเสริมความเจริญและฐานะทางเศรษฐกิจให้สูงขึ้นตามลำดับได้ โดยจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ดังนี้

1. ความพอประมาณ หมายถึง มีความพอดีที่ไม่น้อยเกินไป ไม่มากเกินไป ทั้งในการหารายได้ หรือการใช้จ่าย โดยในการหารายได้นั้น ต้องกระทำงาน หรือประกอบอาชีพที่สุจริต ไม่ผิดกฎหมายบ้านเมือง ทำงานด้วยความรู้ความสามารถและทำเต็มกำลังไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

ให้ได้รับความเดือดร้อน ส่วนความพอประมาณในการใช้จ่าย หมายถึง การใช้จ่ายให้เหมาะกับฐานะความเป็นอยู่ ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยหรือใช้จ่ายเกินตัว และในขณะเดียวกัน ก็ใช้จ่ายในการดูแลตนเอง และครอบครัวอย่างเหมาะสม ไม่อยู่อย่างลำบาก และฝืดเคืองจนเกินไป

2. ความมีเหตุผล หมายถึง มีการตัดสินใจเกี่ยวกับความพอเพียง หรือความพอประมาณในเรื่องนั้นๆ อย่างเป็นระบบ บนหลักของเหตุผล ไม่ตัดสินใจด้วยอารมณ์ โดยสามารถมองเห็นถึงเหตุปัจจัยต่างๆ ที่จะก่อให้เกิดผลลัพธ์จากการกระทำเรื่องนั้นๆ ได้อย่างรอบคอบ กระจ่างชัด

3. การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้มีความพร้อม เพื่อจะรับผลที่จะเกิดขึ้นทั้งด้านความสำเร็จ และความล้มเหลว รวมถึงการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นทั้งระยะสั้น ระยะยาวในชีวิต ด้วยความไม่ประมาท ในการดำเนินการในการหารายได้ หรือการใช้จ่ายต้องมีการวางแผน และมีแผนสำรองไว้รองรับ หากเกิดสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน หรืออาจคาดไม่ถึงเกิดขึ้น

การใช้ชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง นั้น นอกจากจะต้องมีองค์ประกอบ 3 ห่วงแล้ว จำเป็นต้องมีอีก 2 เงื่อนไข ประกอบการตัดสินใจในการดำเนินการต่างในชีวิตด้วย คือ

1. ความรู้ หมายถึง มนุษย์ทุกคนจะต้องได้รับการศึกษา อบรม ให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิชาการต่างๆ และมีทักษะในการนำความรู้ในสาขา วิชาต่างๆ มาใช้ในการดำรงชีวิตทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ให้เป็นไปอย่างถูกต้อง ไม่ผิดกฎหมายจารีตประเพณีอันดีงามของสังคม

2. คุณธรรม หมายถึง การที่มนุษย์ทุกคนตระหนักเห็นว่าสังคมที่มนุษย์มีคุณธรรม เช่น การพึ่งตนเองความเมตตา ความซื่อสัตย์สุจริต มีความเพียร มีความอดทน ความเที่ยงธรรม ความเอื้อเฟื้อ การไม่เบียดเบียน การไม่เอาเปรียบผู้อื่น การปฏิบัติตนในทางสายกลาง ความไม่ประมาท ย่อมจะทำให้สังคมมนุษย์ มีการอยู่ร่วมกันอย่างสงบ ร่มเย็น เป็นสุข

ประเทศไทยกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงเข้าใจถึงสภาพสังคมไทย ดังนั้น เมื่อได้พระราชทานแนวพระราชดำริ หรือพระบรมราโชวาทในด้านต่างๆ จะทรงคำนึงถึงวิถีชีวิต สภาพสังคมของประชาชนด้วย เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งทางความคิด ที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้งในทางปฏิบัติได้

ด้วยประเทศไทยประชาชนมีอาชีพเกษตรกรเป็นหลัก แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเกษตรกรสามารถนำมาปรับใช้โดย มุ่งเน้นให้ผู้ผลิต หรือผู้บริโภค พยายามเริ่มต้นผลิต หรือบริโภคภายใต้ขอบเขต ข้อจำกัดของรายได้ หรือทรัพยากรที่มีอยู่ไปก่อน ซึ่งก็คือ หลักในการลดการพึ่งพา เพิ่มขีดความสามารถในการควบคุมการผลิตได้ด้วยตนเอง และลดภาวะความเสี่ยงจากการไม่สามารถควบคุมระบบตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ เศรษฐกิจพอเพียง มิใช่หมายความถึงการกระเบียดกระเสียรจนเกินสมควร หากแต่อาจฟุ่มเฟือยได้เป็นครั้งคราวตามอัตภาพ แต่คนส่วนใหญ่ของประเทศ มักใช้จ่ายเกินตัว เกินฐานะที่หามาได้ เศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำไปสู่เป้าหมายของการสร้างความมั่นคงในทางเศรษฐกิจได้ กล่าวโดยพื้นฐานแล้ว ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม เศรษฐกิจของประเทศจึงควรเน้นที่เศรษฐกิจการเกษตร เน้นความมั่นคงทางอาหาร เป็นการสร้างความมั่นคงให้เป็นระบบเศรษฐกิจในระดับหนึ่ง จึงเป็นระบบเศรษฐกิจที่ช่วยลดความเสี่ยง หรือความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจในระยะยาวได้

เศรษฐกิจพอเพียง สามารถประยุกต์ใช้ได้ในทุกระดับ ทุกสาขา ทุกภาคของเศรษฐกิจ ไม่จำเป็นจะต้องจำกัดเฉพาะแต่ภาคการเกษตร หรือภาคชนบท แม้แต่ภาคการเงิน ภาคอสังหาริมทรัพย์ และการค้าการลงทุนระหว่างประเทศ โดยมีหลักการที่คล้ายคลึงกันคือ เน้นการเลือกปฏิบัติอย่างพอประมาณ มีเหตุมีผล และสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ตนเองและสังคม

การน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติในวิถีชีวิต

สถานการณ์ของประเทศไทยในปัจจุบันกำลังเผชิญกับโรคระบาด และผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ระบบนิเวศที่มีแนวโน้มเสื่อมโทรมลง คาดว่าจะมีความรุนแรง ความผันผวน ความถี่ และมีขอบเขตที่กว้างขวางขึ้น ซึ่งจะสร้างความเสียหายต่อชีวิต ทรัพย์สินและโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น ตลอดจนระบบการผลิตและการบริโภคของประชาชน ในขณะเดียวกันก็มีปัญหาที่ต้องแก้ไขในด้านต่างๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ ปัญหาความยากจนของประชาชน การว่างงาน ขาดที่ทำกิน มีหนี้สิน ไม่มีเงินออม ไม่มีรายได้หรือรายได้ไม่เพียงพอ ขาดปัจจัยการผลิต การเข้าถึงแหล่งทุน ด้านสังคม มีปัญหายาเสพติด อาชญากรรม สุขภาพจิต อบายมุขขาดความสามัคคี ไม่มีส่วนร่วม ด้านสิ่งแวดล้อม มีมลพิษทางอากาศและน้ำเสีย ขยะ น้ำท่วม ภัยแล้ง ป่าไม้ถูกทำลาย ด้านการเมือง ทุจริตคอรัปชัน ความขัดแย้งทางความคิด ขาดจริยธรรมทางการเมือง ประชาชนไม่มีส่วนร่วม เป็นต้น

ทางออกของประเทศไทยในการรอดพ้นวิกฤติสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน คือ การขับเคลื่อนงานตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) และนโยบายของรัฐบาลที่กำหนดสืบสาน รักษา ต่อยอดและพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤบดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร ซึ่งมีส่วนราชการการต่างๆ น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติ ตัวอย่าง เช่น กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ได้น้อมนำสู่การปฏิบัติตามภารกิจของหน่วยงาน ตั้งแต่ระดับนโยบายและถ่ายทอดเป้าหมายจนถึงในระดับพื้นที่ โดยใช้พื้นที่หมู่บ้าน/ตำบลเป็นฐานการพัฒนา มุ่งสร้างภูมิคุ้มกันตั้งแต่ระดับครัวเรือน เน้นการพัฒนาคนให้มีความรู้และปรับตัว มีอาชีพ สร้างรายได้ให้สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขท่ามกลางโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จากนั้น มุ่งพัฒนาความร่วมมือกันในระดับกลุ่มและชุมชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืนต่อไป

การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นหลักในการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชน **เพื่อให้ประชาชนนำไปสู่การปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิต** โดยการขับเคลื่อนผ่านกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมเพื่อสร้างความเข้าใจแก่ผู้นำชุมชนผ่านกระบวนการสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชน ดำเนินการใน 6 ด้าน ประกอบด้วย

1) ด้านการลดรายจ่าย (ทำสวนครัว ปลอดอบายมุข)
2) ด้านการเพิ่มรายได้ (มีอาชีพสุจริต ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม)
3) ด้านการประหยัด (มีการออม มีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต)
4) ด้านการเรียนรู้ (สืบทอดภูมิปัญญา มีการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง)
5) ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (ใช้วัตถุดิบในชุมชนประกอบอาชีพ ปลูกต้นไม้)
6) ด้านการเอื้ออารีต่อกัน (ช่วยเหลือคนจน รู้รักสามัคคี)

ดังมีตัวอย่างการส่งเสริมการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติ ผ่านการขับเคลื่อนกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกและประเทศไทย ดังนี้

การปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ได้ส่งผลกระทบทำให้เศรษฐกิจของประเทศไทยอยู่ในภาวะชะงักงัน ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยว ธุรกิจโรงแรม ร้านอาหาร สถานบันเทิง การคมนาคมขนส่ง ผู้คนบางส่วนตกงาน มีรายได้ลดลง กระทบด้านสังคม ผู้คนต้องเว้นระยะห่างทางสังคม ต้องกักตัวอยู่กับบ้าน และประชาชนบางส่วนต้องเดินทางกลับไปอยู่บ้านที่ต่างจังหวัด สภาวะความเป็นอยู่มีความยากลำบากมากขึ้น

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงพระราชทานแนวทางการสร้างพื้นฐานความพอมี พอกิน พอใช้ ของประชาชน เพื่อให้พึ่งตนเองได้ จึงเป็นทางออกสำหรับวิกฤตโรคระบาดที่ประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่ กรมการพัฒนาชุมชน จึงได้ประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และน้อมนำแนวพระราชดำริโครงการ **“บ้านนี้มีรัก ปลูกผักกินเอง”** ของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สู่ **“แผนปฏิบัติการวันปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร”** โดยรณรงค์ให้มีการปลูกผักสวนครัวทุกครัวเรือนทั่วประเทศ เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารในระดับครอบครัว และชุมชน เน้นการพึ่งตนเอง และความสามัคคีของคนในชุมชน เพื่อให้รอดพ้นจากวิกฤตในครั้งนี้ โดยเริ่มจากตัวเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน ผู้นำทุกระดับไปสู่ครัวเรือน มีภาคีเครือข่ายร่วมสนับสนุนการดำเนินงาน เช่น การสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ผัก ปุ๋ยอินทรีย์ และการขยายผลปลูกผักสวนครัวจากวัดสู่ชุมชน ตามหลัก “บวร” โดยมีกระบวนการดำเนินงาน 5 กระบวนการ ได้แก่ 1) จะพัฒนาใครเขา ต้องเริ่มจากตัวเราก่อน 2) ผู้นำต้องทำก่อน 3) ผนึกกำลังตั้งระบบ ทำให้ครบวงจร 4) ส่งเสริมการปลูกผักสวนครัว แบบเข้าถึงทุกครัวเรือน และ 5) สร้างเครือข่ายขยายผล ดำเนินการระหว่างวันที่ 1 เมษายน ถึง 30 มิถุนายน 2563 และเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการปลูกผักสวนครัว จึงได้สร้างกระบวนงานปลูกผักสวนครัว ระยะ 2 “สร้างวัฒนธรรมปลูกผักสวนครัว” ประกอบด้วย 5 กระบวนการ ได้แก่ 1) ความต่อเนื่องคือพลัง 2) ทำเป็นบ้านสานเป็นกลุ่ม 3) ชุมชนสีเขียวเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 4) จากวัฒนธรรมสู่นวัตกรรม และ 5) ชุมชนเกื้อกูล เพิ่มพูนสามัคคี วิถีพอเพียง ดำเนินการระหว่างวันที่ 28 กรกฎาคม ถึง 5 ธันวาคม 2563

การสร้างสัมมาชีพชุมชน ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จากการประกอบอาชีพของคนในชุมชน โดยเฉพาะในภาคการเกษตรที่ยังมีภาวะเสี่ยงต่อการประกอบอาชีพแบบดั่งเดิม ทำมากแต่ได้น้อย ราคาปัจจัยการผลิตเพิ่มสูงขึ้น แต่ราคาผลผลิตตกต่ำ การประกอบอาชีพใช้สารเคมีมาก ทำให้เกิดสารพิษตกค้าง เกิดอันตรายทั้งผู้ผลิต ผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม ขาดการวางแผนการผลิตและการตลาด ไม่มีอาชีพเสริมหลังฤดูการผลิต ประชาชนชนบทเคลื่อนย้ายไปประกอบอาชีพในเมือง ทำให้ปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำที่เป็นช่องว่างของความแตกต่างยิ่งสูงขึ้น ประกอบกับในหมู่บ้านมีปราชญ์ชุมชนด้านอาชีพที่มีความรู้และประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ แต่ไม่ได้มาถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่น

ดังนั้น การพัฒนาอาชีพที่มั่นคงต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมี พอกิน พอใช้ ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศเป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่

ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อได้พื้นฐานมั่นคงพร้อมพอควร และปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญ และฐานะเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับ กรมการพัฒนาชุมชน จึงได้ส่งเสริมการสร้างสัมมาชีพชุมชนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง “สัมมาชีพ” หมายถึง อาชีพที่ไม่เบียดเบียนตนเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่เบียดเบียนสิ่งแวดล้อม และมีรายได้มากกว่ารายจ่าย โดยใช้แนวคิด “ชาวบ้านสอนชาวบ้าน” สอนอาชีพที่เขาต้องการอยากทำ ประกอบกับการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางดำเนินงาน เป็นความพอเพียงขั้นพื้นฐานในระดับครอบครัว ให้ครัวเรือนมีความเป็นอยู่ที่พึ่งตนเองได้อย่างมีความสุข ยกระดับรายได้พ้นความยากจน ด้วยการพึ่งพาอาศัยกันในแนวราบ ทั้งการบริหารจัดการปัจจัยการผลิต การฝึกอบรมอาชีพของครัวเรือนที่ทำให้เกิดรายได้ กระบวนการ “สร้างสัมมาชีพชุมชน” เริ่มต้นด้วยการพัฒนาทักษะการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับปราชญ์ชุมชนด้านอาชีพ ให้เป็นวิทยากรสัมมาชีพชุมชน จากนั้นปราชญ์ชุมชนกลับไปสร้างทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชนและจัดการฝึกอบรมอาชีพให้กับครัวเรือนที่ต้องการฝึกอาชีพในหมู่บ้าน ติดตาม และสนับสนุนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ครัวเรือนที่เข้ารับการฝึกอาชีพสามารถปฏิบัติอาชีพได้จริง จนพัฒนาเป็นอาชีพที่สร้างรายได้ให้กับครัวเรือนได้อย่างมั่นคง บนวิถีพอเพียง และส่งเสริมให้ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเดียวกันหรือประเภทอาชีพเดียวกันเกิดการรวมตัวกันเป็นกลุ่มอาชีพเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ตัวอย่างการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

“บ้านนี้มีรัก ปลูกผักกินเอง บ้านคลองกลางบางใหญ่”

คุณตันหยง สุขเกษม ปราชญ์สัมมาชีพ บ้านคลองกลางบางใหญ่ หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบประจำปี 2562 หมู่ที่ 3 ตำบลบางกระบือ อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

เหตุผลที่ต้องปลูกผักสวนครัวไว้กินเอง เพราะผักที่เราหาซื้อมาจากท้องตลาดอาจมีสารพิษสารเคมีปนเปื้อน กินเข้าไปก็อันตราต่อร่างกาย ดังนั้น คุณตันหยง สุขเกษม ปราชญ์สัมมาชีพบ้านคลองกลางบางใหญ่ จังหวัดสมุทรสงคราม จึงหันมาปลูกผักไว้กินเอง ไม่ว่าจะปลูกบริเวณพื้นที่รอบๆ บ้านหรือปลูกในตะกร้า โดยคุณตันหยงกล่าวว่า จุดสำคัญของการปลูกผักไว้กินเอง คือ เราปลูกเราต้องกินเองด้วย ไม่ออกไปซื้อ ยิ่งสถานการณ์ปัจจุบันที่ไวรัสโควิด-19 แพร่ระบาด เราก็ไม่ต้องออกไปหาซื้ออาหารนอกบ้านให้เสี่ยงโรคภัย ยกตัวอย่างบ้านคลองกลางบางใหญ่ที่เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ชาวบ้านใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งไม่ได้หมายความว่าพอเพียงมาตลอดชีวิตแต่เมื่อมีสถานการณ์อย่าง โรคระบาดเกิดขึ้น เราก็สามารถอยู่ได้ไม่เดือดร้อนเหมือนคนอื่น เมื่อชาวบ้านในหมู่บ้านได้ผลผลิตที่ไม่ใช่แค่ผักแต่รวมถึงไข่ไก่ที่ได้จากการเลี้ยงไก่ด้วยอาหารเหล่านี้เราก็กินเอง ถ้าเหลือก็แบ่งปันกัน หากเหลืออีกก็นำไปขายในราคาย่อมเยา เพราะที่หมู่บ้านเราก็เป็นกลุ่มสัมมาชีพกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง เอื้อเฟื้อให้เราอยู่ได้ เขาอยู่ได้ก็พอแล้ว ทั้งนี้ตนเองและคนในชุมชนบ้านคลองกลางบางใหญ่อยากขอให้ทุกคนใช้ชีวิตแบบพอเพียง ไม่มีทุนเราก็ยังไม่ทำ ถ้ามีแล้วเราค่อยทำจะได้ไม่เดือดร้อนมากอยู่กันได้อย่างสบาย

สร้างความสำเร็จสัมมาชีพชุมชนสู่การพัฒนาอาชีพอย่างยั่งยืน

กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์และผลิตสบู่ หมู่ 1 ตำบลบาโหย อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา

บ้านบาโหย อยู่ห่างจากตัวจังหวัดสงขลามากว่าหนึ่งร้อยกิโลเมตร ถูกจัดอยู่ในกลุ่มพื้นที่ที่ยังมีเหตุการณ์ความไม่สงบในชายแดนภาคใต้ในประเทศไทย อาณาเขตติดกับจังหวัดยะลาประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพทำสวนยางพาราชุมชนแห่งนี้มีความได้เปรียบในเรื่องทุนทางธรรมชาติที่มีความเป็นป่า

ค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ เนื่องด้วยอยู่ใกล้พื้นที่อุทยานแห่งชาติสันกาลาคีรี ในปีงบประมาณ 2560 บ้านบาโหยเป็นหมู่บ้านเป้าหมายการสร้างสัมมาชีพชุมชนในระดับหมู่บ้าน โดยครัวเรือนเป้าหมาย 20 ครัวเรือน สนใจปฏิบัติอาชีพเลี้ยงผึ้งโพรง มีการนำงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากโครงการสัมมาชีพชุมชนไปจัดซื้ออุปกรณ์สำหรับทำรังผึ้ง มีนายนิคม จันทร์เกตุ เป็นปราชญ์ชุมชนที่มีความชำนาญในการเลี้ยงผึ้งโพรงในนามกลุ่มเกษตรธรรมชาติและเกษตรอินทรีย์บ้านบาโหย ซึ่งสอดคล้องกับบริบทของชุมชนซึ่งเป็นพื้นที่ป่าและเป็นไปตามแนวทางสัมมาชีพชุมชนที่ไม่เบียดเบียดตนเอง ไม่เบียดเบียนสิ่งแวดล้อม ผู้นำชุมชนได้ประสานสำนักงานอุทยานแห่งชาติสันกาลาคีรีเพื่อขอวางรังผึ้งในเขตพื้นที่ของอุทยาน และปัจจุบันครัวเรือนสัมมาชีพชุมชนได้รับความอนุเคราะห์เข้าไปวางรังผึ้งในเขตอุทยานฯ แล้ว

ครัวเรือนสัมมาชีพชุมชนที่บ้านบาโหย ปัจจุบันยังดำเนินการต่อเนื่องมีสมาชิก 26 คน ผลจากการสร้างสัมมาชีพชุมชนทำให้ครัวเรือนสัมมาชีพชุมชนที่เลี้ยงผึ้งโพรงเกิดรายได้เพิ่มขึ้นครัวเรือนละประมาณ 2,000-3,000 บาท/เดือน จากราคาผลิตภัณฑ์น้ำผึ้งขวดละ 600 บาท ซึ่งจำหน่ายตามร้านค้าชุมชนทั้งในและต่างหมู่บ้าน และจำหน่ายตามงานต่างๆ เช่น งาน OTOP ตลาดสองเล ตลาดในวิทยาลัยสงขลานครินทร์ งานของดีสะบ้าย้อย รวมถึงการสั่งซื้อทางโทรศัพท์ ในการเลี้ยงผึ้งโพรงชุมชนเกิดการเรียนรู้ในระหว่างเลี้ยงคือ เกิดปัญหาปลวกและมดที่จะทำลายเสาไม้ของรังผึ้ง ชุมชนจึงพัฒนาเป็นท่อ PVC มาใช้แทนเสาไม้

จากความเข็มแข็งของชุมชนและการเห็นความสำคัญของการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ครัวเรือนสัมมาชีพชุมชนได้รวมกลุ่มกันประกอบอาชีพตามแนวทางสัมมาชีพชุมชน โดยจัดตั้งกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์และสบู่ สมาชิกได้ไปศึกษาดูงาน ณ ศูนย์เรียนรู้คู่คุณธรรมสู่เศรษฐกิจพอเพียง หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านทหาร อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา นอกเหนือจากสำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอสะบ้าย้อยที่สนับสนุนการพัฒนาอาชีพแล้วยังมีภาคีอื่นๆ ได้เข้ามาสนับสนุนอีกด้วย เช่น ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนปัตตานี ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสะบ้าย้อย อาสาสมัครบัณฑิตแรงงาน มีสมาชิก 23 คน การดำเนินงานของกลุ่มมีคณะกรรมการที่ได้กำหนดบทบาทหน้าที่กันชัดเจน โดยมีนางอัญชลี อ่อนแก้ว เป็นประธาน มีเลขานุการและเหรัญญิก แรกเริ่มสมาชิกมีการระดมทุนคนละ 300 บาท เพื่อเป็นทุนในการดำเนินการ กำลังการผลิตต่อเดือนสามารถผลิตสบู่ได้ประมาณ 100 ก้อน นอกเหนือจากสูตรน้ำผึ้งที่มีการต่อยอดผลิตภัณฑ์จากกลุ่มเลี้ยงผึ้งแล้ว ยังมีสบู่สูตรสมุนไพรในชุมชน เช่น ใบย่านาง กลีบแรด มะละกอและมะขาม ปัจจุบันกลุ่มผลิตสบู่ ได้ขึ้นทะเบียน OTOP แล้ว

การบริหารจัดการของกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์และผลิตสบู่ สมาชิกกลุ่มจะรวมกันผลิตและรวมกันขายในรูปแบบกลุ่ม เมื่อมีรายได้จากการขายทั้งหมดจะหักต้นทุนออกและจัดสรรผลกำไรโดยหักไว้ที่กลุ่ม 20% ส่วนที่เหลือจะแบ่งเป็นค่าแรงสมาชิกและจะปันผลกันในวันที่ 25 ธันวาคม ของทุกปี นอกจากนี้สมาชิกของกลุ่มยังได้มีการทำกิจกรรมเพื่อสังคมโดยรวมตัวกันจัดสร้างกฐิน

นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติ ผ่านการขับเคลื่อนกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกและประเทศไทย ดังนี้

ตามรอยพระบาทจอมปราชญ์แห่งการพัฒนา
ต้นแบบภาคกลาง
โก่งธนู โมเดล : ต้นแบบความสำเร็จในการพัฒนาชุมชน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

นายบรรหาร เนาวรัตน์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลโก่งธนู และนางแสงจันทร์ ระวังกิจ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลโก่งธนู อำเภอเมืองฯ จังหวัดลพบุรี ได้เผยเคล็ดลับความสำเร็จคือ “ผู้นำต้องทำก่อน” ใช้หลัก บวร (บ้าน วัด โรงเรียน) ในการผนึกกำลังทุกภาคส่วนในการพัฒนา

การพัฒนาเริ่มต้นจากการบริหารจัดการขยะ 64% เป็นขยะอินทรีย์ จัดการโดยใช้ถังขยะเปียก ลดโลกร้อน ซึ่งดำเนินการทุกครัวเรือนโดยไม่ใช้งบประมาณของทางราชการ เมื่อเวลาผ่านไป 2 เดือน ก็จะได้ปุ๋ยหมักจึงดำเนินการโครงการ “บ้านนี้มีรัก ปลูกผักกินเอง” ซึ่งเน้นปลูกไว้กินเอง เหลือแบ่งปันเพื่อนบ้าน ทุกบ้านจะปลูกผัก ผลไม้ ไม่น้อยกว่า 10 ชนิด และได้ขยายงานเป็น “โครงการทางนี้มีผล ผู้คนรักกัน” โดยปลูกผลไม้ตามทางในหมู่บ้านเพื่อเป็นแหล่งอาหารในชุมชน อบต.โก่งธนู ได้แบ่งงานเจ้าหน้าที่ตรวจเยี่ยมแปลงทุกครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้กำลังใจและติดตามงาน และได้ถ่ายทอดสู่เด็กเล็กให้เรียนรู้การปลูกผัก เทถังขยะเปียก และแพ็คเมล็ดพันธุ์ผักไปให้ผู้ปกครองปลูกต่อไป

ขยะอีก 30% เป็นขยะรีไซเคิล นำมาออม เพื่อนำมาขายให้พ่อค้าขยะ โดยมีการวางระบบบัญชี ทำให้เกิดโครงการสวัสดิการเพื่อนช่วยเพื่อน เมื่อเสียชีวิตจะได้เงินจากกองทุนขยะ ศพละ 80,000 บาท และได้จากกองทุนหมู่บ้านอีก 226,350 บาท ส่วนขยะอีก 3% เป็นขยะที่ขายไม่ได้ เช่น กล่องนม หลอด พลาสติก ซองกาแฟ จะนำมาประดิษฐ์ เป็นสินค้าจำหน่าย

สินค้าที่ทำรายได้ ปีละ 300,000 บาท คือ พวงหรีดจากพัด เป็นการนำไม้ไผ่มาสานเป็นพัด และนำมาทำเป็นพวงหรีด แล้วจากนั้นก็นำพัดที่ประกอบอยู่แจกให้กับชาวบ้านเป็นของชำร่วย ถือเป็นวิธีการลดต้นทุน และลดขยะได้เป็นอย่างมาก เศษที่เหลือจากการทำพัดก็นำมาทำเป็นส่วนประกอบของก้อนเห็ด สร้างรายได้เพิ่มให้ชุมชนอีกด้วย ส่วนขยะที่เหลืออีก 3% จะถูกบดอัดและส่งไปยังองค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี และขยะติดเชื้อก็จะฝากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเพื่อส่งไปทำลายที่โรงพยาบาลต่อไป

โดยทั่วไปแล้ว คนจะนำพระบรมฉายาลักษณ์ในหลวงรัชกาลที่ 9 มาบูชา แต่ชาวโก่งธนูจะน้อมนำหลักคำสอนของพระองค์มาปฏิบัติ เพื่อถวายแด่พระองค์ท่าน

ต้นแบบภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
พระอาจารย์สังคม ธนปัญโญ ศูนย์กสิกรรมธรรมชาติสุรินทร์ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์
สถานการณ์และแรงบันดาลใจ

พระอาจารย์สังคม ธนปัญโญ มองเห็นความทุกข์ของชาวบ้าน เพราะเป็นหนี้สินมาก มีความทุกข์เรื่องการส่งลูกหลานเรียนแล้วไม่กลับมาบ้าน อยากเห็นความเปลี่ยนแปลงของชาวบ้าน ท่านจึงมีความคิดว่าจะช่วยเหลือให้ชาวบ้านมีความสุขได้อย่างไร จุดนี้เลยทำให้คิดหาวิธีที่จะช่วยชาวบ้าน นำมาสู่การวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน โดยนำ SWOT Analysis มาใช้ในการวิเคราะห์

ซึ่งจากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน ของชุมชน พบว่า ชุมชนมีการซื้อสารเคมี ปุ๋ยเคมี เมล็ดพันธุ์ ทำให้มีต้นทุนการผลิตสูง หนี้สินมาก ไม่สามารถปลดหนี้สินได้ ส่งผลให้มีความทุกข์อย่างยิ่ง ทำให้นึกถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ในเรื่องการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง การช่วยเหลือ

ปากท้องของประชาชน เพราะทุกคนต้องอยู่ต้องกิน ซึ่งสามารถพึ่งพาตนเองได้โดยการปลูกอยู่ ปลูกกิน ปลูกใช้ และทรงแนะนำว่าอย่าไปตามฝรั่ง

หลักการ ขั้นตอน และวิธีการ

1. ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลชุมชนตามแนวทางอริยสัจ 4 (ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค)
2. เรียนรู้ศาสตร์พระราชาและน้อมนำมาปฏิบัติ ใช้หลัก Our loss is Our gain (ขาดทุน คือ กำไร)
3. บูรณาการการทำงานด้วยหลัก “บวร” บ้าน วัด โรงเรียน (ราชการ)
4. เน้นให้การศึกษากับชุมชน และเยาวชน เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้รับการศึกษาที่ถูกต้องตามระบบ ไม่เน้นตามก้นฝรั่ง
5. ลงมือทำ โดยน้อมนำหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า (บันได 9 ขั้น) มาใช้ในการดำเนินงาน
6. เป็นตัวอย่างในการปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา โดยการพาชาวบ้านทำในสิ่งที่ชาวบ้านต้องกิน ต้องใช้ ปลูกเอง ทำเอง และทำให้ชุมชนเชื่อใจ หลักใดที่เข้มแข็งให้พัฒนาหลักนั้นก่อน แล้วค่อยเชื่อมโยงหลักอื่นๆ เข้ามาและเดินไปพร้อมๆ กัน โดยมีหลักการให้การศึกษา ดังนี้

6.1 เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง

6.2 ทำอย่างไรการเรียนรู้จะได้เงินด้วย

6.3 ช่วยเหลือชุมชน

และที่สำคัญต้องให้ลูกหลานเรียนรู้ตามภูมิสังคม เช่น ทำนา ไม่ได้กินแต่ข้าว ต้องกินผัก กินปลา แต่ถ้าปลูกอย่างเดียว ก็ต้องขายข้าว และซื้อกิน ทำให้เกิดการโกง และกินหัวคิว เรียกว่า ชาวนาถูกหลอก แต่พ่อแม่เราแต่ก่อนไม่เคยทำแบบนั้น ในหลวงท่านเห็นจึงได้พาทำแบบผสมผสาน ปลูกหลายๆ อย่างมีกินมีใช้ สอนให้ลูกหลานเราได้ตระหนักถึงทรัพยากรในชุมชน ปลูกฝังการรักษาป่า และสอนการป้องกันไฟป่าโดยใช้แนวกันไฟ ด้วยการปลูกป่าแบบ “บวร” ไปพร้อมกันกับชาวบ้าน ลูกหลานก็ได้มาเรียนรู้และเข้าใจ สามารถปฏิบัติได้ ซึ่งเป็นการพัฒนาจิตใจไปพร้อมๆ กับวัตถุ

การพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล”

โคก-หนอง-นา โมเดล คือ การจัดการพื้นที่ในรูปแบบต่างๆ ตามภูมิสังคม ประยุกต์จากพระราชดำริเกษตรทฤษฎีใหม่ ที่เหมาะสมกับพื้นที่ประเทศไทย ซึ่งเป็นการผสมผสานเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ เข้ากับภูมิปัญญาพื้นบ้านที่อยู่อย่างสอดคล้องกับธรรมชาติในพื้นที่ ต่อยอดด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมกับพื้นที่ เพิ่มพื้นที่ป่า สร้างความมั่นคงทางอาหาร เป็นการที่ให้ธรรมชาติจัดการตัวมันเองโดยมีมนุษย์เป็นส่วนส่งเสริมให้มันสำเร็จเร็วขึ้น ในขั้นพื้นฐาน เน้นการพึ่งพาตนเอง ด้าน น้ำ อาหาร และพลังงานอย่างเป็นระบบ สามารถนำผลผลิตที่ได้มาต่อยอด แปรรูป ในขั้นก้าวหน้าเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากและคุณภาพชีวิต ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม สร้างความสามัคคีในชุมชน เกิดการจ้างงาน เกิดพื้นที่เรียนรู้ชุมชนต้นแบบ ครัวเรือนต้นแบบ ผู้เข้าร่วมโครงการมีรายได้เพิ่มขึ้น ลดปัญหาภัยแล้ง น้ำท่วม เกิดพื้นที่ป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง ลดการชะล้างหน้าดิน เพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำฝนได้ โคก-หนอง-นา โมเดล เป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน มีองค์ประกอบดังนี้

1) โคก คือ พื้นที่สูง

– ดินที่ขุดทำหนองน้ำนั้นให้นำมาทำโคก บนโคกปลูก “ป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง” ตามแนวทางพระราชดำริ

– ปลูกพืช ผัก สวนครัว เลี้ยงหมู เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา ทำให้พออยู่ พอกิน พอใช้ พอร่มเย็น เป็นเศรษฐกิจพอเพียงขั้นพื้นฐาน ก่อนเข้าสู่ขั้นก้าวหน้า คือ ทำบุญ ทำทาน เก็บรักษา ค้าขาย และเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย

– ปลูกที่อยู่อาศัยให้สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศ และภูมิอากาศ

2) หนอง คือ หนองน้ำหรือแหล่งน้ำ

– ขุดหนองเพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ยามหน้าแล้งหรือจำเป็น และเป็นที่รับน้ำยามน้ำท่วม (หลุมขนมครก)

– ขุด “คลองไส้ไก่” หรือคลองระบายน้ำรอบพื้นที่ตามภูมิปัญญาชาวบ้าน โดยขุดให้คดเคี้ยวไปตามพื้นที่เพื่อให้น้ำกระจายเต็มพื้นที่เพิ่มความชุ่มชื้น ลดพลังงานในการรดน้ำต้นไม้

– ทำ ฝายทดน้ำ เพื่อเก็บน้ำเข้าไว้ในพื้นที่ให้มากที่สุด โดยเฉพาะเมื่อพื้นที่โดยรอบไม่มีการกักเก็บน้ำ น้ำจะหลากลงมายังหนองน้ำ และคลองไส้ไก่ ให้ทำฝายทดน้ำเก็บไว้ใช้ยามหน้าแล้ง

– พัฒนาแหล่งน้ำในพื้นที่ ทั้งการขุดลอก หนอง คู คลอง เพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ยามหน้าแล้ง และเพิ่มการระบายน้ำยามน้ำหลาก

3) นา คือ พื้นที่นาและคันนา

– พื้นที่นานั้นให้ปลูกข้าวอินทรีย์พื้นบ้าน โดยเริ่มจากการฟื้นฟูดิน ด้วยการทำเกษตรอินทรีย์ยั่งยืน คืนชีวิตเล็กๆ หรือจุลินทรีย์กลับคืนแผ่นดินใช้การควบคุมปริมาณน้ำในนาเพื่อคุมหญ้า ทำให้ปลอดสารเคมีได้ ปลอดภัยทั้งคนปลูก คนกิน

– ยกคันนาให้มีความสูงและกว้าง เพื่อใช้เป็นที่รับน้ำยามน้ำท่วม ปลูกพืชอาหารตามคันนา

การขับเคลื่อนโคก หนอง นา โมเดล

ศูนย์กสิกรรมธรรมชาติสุรินทร์ อำเภอรัตนบุรี เริ่มขุดเมื่อปี 2558 จนถึงเมษายน 2561 เป็นเวลา 4 ปี เริ่มต้นพร้อมๆ กับการทำ “โคก หนอง นา ดาราโมเดล”

การออกแบบและลงมือทำ

การออกแบบพื้นที่แบ่งสัดส่วนเป็น 30 : 30 : 30 : 10 เป็นนา เป็นโคก เป็นหนองที่อยู่อาศัย

1. เริ่มขุดดินเป็นหนอง เป็นคลอง ขุดลึกประมาณ 7 - 8 เมตร ขึ้นไป เป็นธนาคารน้ำใต้ดิน (Groundwater Bank) ลึกประมาณ 7 - 8 เมตร ขุดให้ทะลุชั้นหินอุ้มน้ำ (หินตับปลา หินตับเป็ด) แต่ละจุดในพื้นที่โครงการอย่างน้อย 2 – 3 จุดให้ทะลุหินดินดานลงไป เวลาฝนตกมาก็จะดูดน้ำลงไป น้ำจะมีโอกาสซึมซับลงไปชั้นใต้ดินมาก

2. ทำโคกให้เป็นป่าและเก็บน้ำใต้ดิน โดยปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (ไม้สูง ไม้กลาง ไม้เตี้ย ไม้เรี่ยดิน ไม้กินหัว) การปลูกป่าไม่จำเป็นต้องปลูกเรียงกัน วิธีการปลูกให้ปลูกรวมกัน เช่น กล้วย ไม้สูง ไม้กลาง เพื่อให้กล้วยเป็นพี่เลี้ยง พอไม้สูงโต กล้วยตายไปเป็นปุ๋ย เพราะเราต้องปลูกเลียนแบบธรรมชาติ

3. หากบริเวณพื้นที่ของเรามีน้ำซึมผ่านหรือมีลำธารก็ไม่ต้องขุดลึก แต่เราต้องพึ่งตนเองให้มากที่สุด ต้องมีน้ำในพื้นที่ของเราอย่างเพียงพอ เพื่อไม่ต้องรับน้ำในพื้นที่ใกล้เคียง เพราะนาใกล้ๆ เรา เขาไม่ทำเหมือนเราคือไม่ทำแบบปลอดสารเคมี จึงต้องป้องกันไว้ ในพื้นที่ต้องมีอย่างน้อย 2 จุด

4. เหมืองไส้ไก่ ขุดให้มันต่อกัน เราต้องมีคลอง แล้วก็ต้องปลูกแฝกบล็อกไว้ในพื้นที่ของเรา เพื่อป้องกันยาฆ่าแมลง หรือสารเคมีเข้ามาในพื้นที่ เราไม่ต้องการสารพิษ เราต้องการน้ำสะอาดในพื้นที่เรา วิธีการทำต้องขุดลอกคลองเพื่อให้ความชุ่มชื้นไปได้ทุกที่ เพราะจะทำให้ต้นไม้อุดมสมบูรณ์ โดยที่เราไม่ต้องทำระบบน้ำสปริงเกอร์ใด ๆ ที่สำคัญต้องมีการห่มฟางเพื่อให้ดินมีความชุ่มชื้น

5. นา ต้องทำให้ได้อย่างน้อย 30 % และต้องทำนาแบบปลอดภัยจากสารเคมี เพราะการให้ทานที่พระพุทธเจ้าสอน ต้องเป็นการให้ที่ไม่เกิดโทษ คือ ให้เขากินแบบปลอดภัย เราคนให้ก็ได้บุญ พื้นที่ตรงนี้ 22 ไร่ ขุด 12 ไร่ ขุดไปแล้วกำลังจะขุดใหม่อีก เหลือนาประมาณ 4 ไร่

แพนเค้ก เขมนิจ จามิกรณ์

อาชีพ ดารา นักแสดง “แพนเค้ก” ลงทุนทำ โคก หนอง นา ดาราโมเดล ที่จังหวัดสุรินทร์ โดยการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของในหลวง รัชกาลที่ 9 มาเป็นต้นแบบให้กับชุมชนที่นี่

สถานการณ์และแรงบันดาลใจ

เมื่อปี 2554 ได้ร่วมโครงการเนื่องจากน้ำท่วม จึงได้นำศาสตร์พระราชามาใช้ในการพัฒนาพื้นที่ของตนเอง คือ โคก หนอง นา เราเริ่มจากการขุดดินขึ้นมาเป็นโคก แบ่งส่วนเป็นป่า เป็นหนองน้ำ และเป็นนา เป็นที่อยู่และปลูกต้นไม้ ปลูกป่า 3 อย่างประโยชน์ 4 อย่าง มีคลองไส้ไก่เพื่อนำน้ำเข้าไปในพื้นที่ให้เกิดการกระจายตัวของความชุ่มชื้นและเพิ่มต้นไม้โดยการปลูกแบบห่มดินให้หนาๆ เพื่อเพิ่มความชุ่มชื้นให้กับดินจะปลูกรวม ๆ กันทั้งกล้วยและต้นไม้ใหญ่เพื่อให้กล้วยเป็นพี่เลี้ยงกับต้นไม้ใหญ่ เมื่อต้นไม้โตขึ้นกล้วยก็จะตายไป ตอนแรกที่มาพื้นที่เป็นดินเหนียว แห้งแล้งมากแต่ก็ทำเพื่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลง เริ่มจากการขุดหนองไปทำโคก โดยได้เรียนรู้กับอาจารย์ยักษ์และพระอาจารย์สังคม เป็นการทำแบบครอบครัวทั้งพ่อ แม่ ลูกทำให้รู้สึกว่าครอบครัวมีกิจกรรมอะไรที่ทำร่วมกัน และมีความสุข โดยที่ไม่ต้องไปค้นหาความสุขภายนอกบ้าน

หลักการ ขั้นตอน และวิธีการ

1. ศึกษาข้อมูลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. ศึกษาแนวทางทฤษฎีใหม่ โดยแบ่งสัดส่วนพื้นที่ 30 : 30 : 30 : 10 โดยพื้นที่ทั้งหมด 3 ไร่

3. เริ่มต้นลงมือทำ โดยการขุดดินให้เป็นหนองน้ำ และขุดคลองไส้ไก่ ให้มีน้ำกระจายความชุ่มชื้นไปในทุกพื้นที่ และเพื่อเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำ

4. การทำนา เน้นเรื่องการทำแบบปลอดภัย ซึ่งไม่ใช้สารเคมี แต่ก่อนเป็นดินที่แห้งแล้งมาก แต่ลองทำมาก็ได้ผล เพราะคำแนะนำของพระอาจารย์สังคม ธนปัญโญ ซึ่งท่านได้ชวนมาทำเป็นต้นแบบให้พี่น้องคนที่นี่ได้ดูเป็นตัวอย่าง

5. โคก หรือว่าป่า เมื่อเราขุดหนอง เอาดินมาทำเป็นโคก ต้องเอาหน้าดินไม่เกิน 50 เซนติเมตร มาทำเป็นโคก และปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง ตามแนวทางในหลวงรัชกาลที่ 9 ได้แก่ ไม้สูง เช่น ไม้มะค่า พยุง ยางนา ไม้กลาง ได้แก่ ขนุน มะม่วง ลำไย เงาะ ไม้เตี้ย เช่น กล้วย ไม้เรี่ยดิน และไม้กินหัว หรือพวกสมุนไพร พืชผักสวนครัว ปลูกได้หมด ซึ่งจะเป็นป่าเป็นปอดให้โลกในอนาคต ทำให้เกิดเป็น

ความร่มเย็น เมื่อเราพออยู่ พอกิน พอร่มเย็นแล้ว เราก็ให้ทาน ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง บันได 9 ขั้น และเมื่อมีกิน มีใช้ แล้วก็แบ่งปัน สร้างเครือข่าย และก็แปรรูป ขาย

สิ่งที่ภาคภูมิใจในการทำ โคก หนอง นา ดาราโมเดล

การได้มาเรียนรู้ในแบบที่พ่อเคยทำและสอนให้พวกเราทำ มันยิ่งใหญ่มาก โดยเฉพาะที่สำคัญที่สุดคือเรากินข้าวทุกวัน เพราะฉะนั้นมันจึงทำให้เราเห็นคุณค่าของข้าวแต่ละเมล็ดว่า กว่าเราจะได้มามันสำคัญขนาดไหน ซึ่งนี่ก็เป็นเหตุผลสำคัญที่ซึ่งเราหาที่ไหนไม่ได้อีกแล้ว แต่เมื่อเราได้นำศาสตร์ที่พระองค์ท่านสอนมาปรับใช้ เพื่อเป็นอาวุธในการดำเนินชีวิต มาต่อสู้กับความยากจน ความขาดแคลนต่างๆ ซึ่งเราก็อยากจะทำให้เป็นตัวอย่างว่า ในพื้นที่ของเขาสามารถเปลี่ยนแปลงและทำได้ โดยทำเป็นเกษตรอินทรีย์ซึ่งดีและมีประโยชน์มาก และสิ่งสำคัญที่สุดของการทำโคก หนอง นา โมเดล ก็คือความสามัคคี คือเราไม่สามารถทำทุกอย่างให้เกิดขึ้นด้วยตัวเราเองเพียงคนเดียวได้ ต้องอาศัยเครือข่ายที่ทำให้เรารู้สึกว่า ได้ดูแลช่วยเหลือ ซึ่งกันและกันเพื่อที่จะทำให้ทุกอย่างดีขึ้นอีกด้วย

วิชาที่ 3 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมือง

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถ

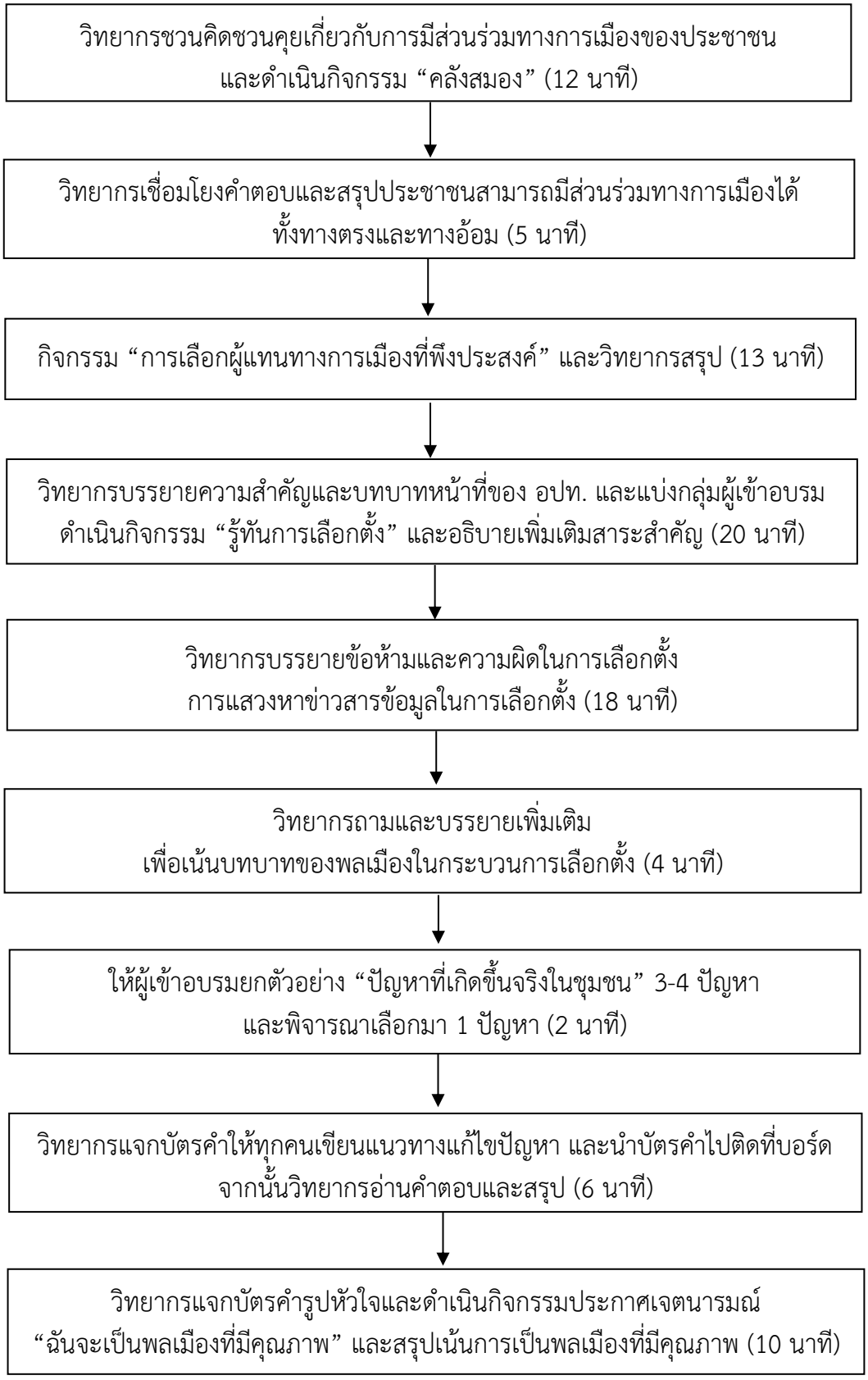
1. อธิบายการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมืองทั้งทางตรงและทางอ้อมได้
2. อธิบายความสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระบบและวิธีการเลือกตั้งท้องถิ่นได้
3. อธิบายข้อห้ามและความผิดในการเลือกตั้งที่สำคัญได้
4. อธิบายบทบาทของพลเมืองในการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งได้
5. อธิบายความสำคัญและบทบาทของพลเมืองในการแก้ไขปัญหาของชุมชนได้

ขอบเขตเนื้อหา

1. ความหมายและความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมือง
2. รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงและโดยอ้อม
3. ผู้แทนทางการเมืองที่พึงประสงค์
4. ความสำคัญและบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระบบและวิธีการเลือกตั้งท้องถิ่น
5. ข้อห้ามและความผิดในการเลือกตั้งที่สำคัญ
6. การแสวงหาข่าวสารข้อมูลในการเลือกตั้ง
7. การให้ข้อมูลข่าวสารหรือชี้เบาะแสการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งต่อ กกต.
8. การดำเนินการกรณีการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม
9. การมีส่วนร่วมของพลเมืองในการแก้ปัญหาในกระบวนการเลือกตั้ง
10. การมีส่วนร่วมของพลเมืองในการแก้ปัญหาของชุมชน

ระยะเวลา 90 นาที

กระบวนการอบรม

สาระสำคัญ	วิธีการฝึกอบรม/เวลา	สื่อ/อุปกรณ์
1. ความหมายและความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมือง 2. รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงและโดยอ้อม	**<u>ขั้นที่ 1</u> (17 นาที)** 1. วิทยากรชวนคิดชวนคุยโดยถามเกี่ยวกับประสบการณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้เข้าอบรม (2 นาที) 2. วิทยากรแบ่งผู้เข้าอบรมเป็น 4 กลุ่ม และดำเนินกิจกรรม “คลังสมอง” ระดมความเห็น โดยมีคำถาม **“เราจะมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างไรบ้าง”** มีวิธีการ ดังนี้ (10 นาที) 2.1 ตั้งบอร์ด 4 บอร์ด ระยะห่างประมาณ 50 ซม. และตั้งเก้าอี้ 4 ตัวหันหน้าเข้าบอร์ด ระยะห่าง 1 เมตร และวางปากกาเคมีบนเก้าอี้ 1 ด้าม 2.2 ให้ผู้เข้าอบรมเข้าแถวตอน 4 แถวหลังเก้าอี้แต่ละตัวตามที่ได้แบ่งกลุ่มไว้ และเตรียมความพร้อมของแต่ละกลุ่ม 2.3 วิทยากรชี้แจงกติกา ดังนี้ (1) ผู้เขียนต้องเป็นคนนั่งเก้าอี้ เขียนได้ครั้งละ 1 คำตอบ เมื่อเขียนเสร็จให้ส่งปากกาให้กับคนที่นั่งรอที่เก้าอี้แล้วไปต่อท้ายแถว (2) คนลำดับถัดไปซึ่งนั่งเก้าอี้รอ ออกมาเขียนไม่ให้ซ้ำคำตอบเดิม และส่งปากกาให้คนลำดับต่อไปซึ่งต้องนั่งเก้าอี้รอเท่านั้น โดยไม่มีการลัดคิว (3) ทำเช่นนี้จนกว่าวิทยากรจะบอกหมดเวลา 2 นาที 2.4 เมื่อหมดเวลา 2 นาที วิทยากรแบ่งกันตรวจสอบคำตอบแต่ละบอร์ด โดยให้ผู้เข้าอบรมร่วมพิจารณาด้วย 3. วิทยากรสรุปตามภาพนิ่งที่ 3.1-3.2 ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นมีทั้งทางตรง (ใช้สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ) และทางอ้อม (ผ่านทางตัวแทนโดยการเลือกตั้ง) (5 นาที)	1. เก้าอี้ 4 ตัว 2. บอร์ด 4 บอร์ด 3. ปากกาเคมี 4 ด้าม - สีดำ/น้ำเงิน (สำหรับผู้เข้าอบรม) - สีแดง (สำหรับวิทยากร) 4. กระดาษฟลิปชาร์ท 4 แผ่น (เขียนคำถาม) 5. กระดาษกาวย่น 1 ม้วน 6. ภาพนิ่งที่ 3.1 อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย 7. ภาพนิ่งที่ 3.2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมือง

สาระสำคัญ	วิธีการฝึกอบรม/เวลา	สื่อ/อุปกรณ์
3. ผู้แทนทางการเมืองที่พึงประสงค์	**<u>ขั้นที่ 2</u> (13 นาที)** 1. ฉายภาพนิ่งที่ 3.3 วิทยากรนำคำตอบจากขั้นที่ 1 ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งมาเชื่อมโยงสู่กิจกรรม “การเลือกผู้แทนทางการเมืองที่พึงประสงค์” มีวิธีการ ดังนี้ 1.1 แจกบัตรคำ 1 แผ่น พร้อมปากกาให้ผู้เข้าอบรมทุกคน และให้ผู้เข้าอบรมพิจารณาเลือกเพื่อนในห้องที่เหมาะสมจะเป็นผู้แทนของห้องได้ โดยให้เขียนชื่อ และเหตุผลในการเลือกเพื่อน (2 นาที) 1.2 วิทยากรสุ่มถามผู้เข้าอบรม 4-5 คน ว่าเลือกใครเป็นผู้แทนของห้อง ด้วยเหตุผลอะไร โดยให้อ่านจากบัตรคำ และวิทยากรเขียนคำตอบบนฟลิปชาร์ท (3 นาที) 1.3 วิทยากรสรุปว่าในการเลือกผู้แทนของห้องนั้น ผู้เข้าอบรมมีเหตุผลที่แตกต่างกัน ขึ้นกับการรับรู้ข้อมูลและประสบการณ์ของแต่ละคน (1 นาที) 2. จากนั้นวิทยากรถามต่อว่า **“ถ้าเราจะเลือกผู้แทนที่มาทำหน้าที่แก้ไขปัญหาให้ท้องถิ่น สร้างความเจริญให้ท้องถิ่น เราจะเลือกผู้แทนแบบไหน”** วิทยากรเขียนคำตอบบนฟลิปชาร์ท และนำตอบมาอธิบายเพิ่มเติมตามภาพนิ่งที่ 3.4 (7 นาที)	8. ภาพนิ่งที่ 3.3 ผู้แทนทางการเมือง 9. บัตรคำ A4 (ตัดเป็น 3 ส่วน เท่าจำนวนผู้เข้าอบรม และสำรองไว้อีก 10 แผ่น) 10. ปากกาด้ามลายสีดำ/น้ำเงิน (เท่าจำนวนผู้เข้าอบรม) 11. บอร์ด 1 บอร์ด 12. กระดาษฟลิปชาร์ท 13. ภาพนิ่งที่ 3.4 ผู้แทนทางการเมืองที่พึงประสงค์
4. ความสำคัญและบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระบบและวิธีการเลือกตั้งท้องถิ่น	**<u>ขั้นที่ 3</u> (20 นาที)** 1. วิทยากรกล่าวนำอธิบายความสำคัญและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามภาพนิ่งที่ 3.5 - 3.6 (3 นาที) 2. วิทยากรดำเนินกิจกรรม “รู้ทันการเลือกตั้ง” มีวิธีการดำเนินการ ดังนี้ (17 นาที) 2.1 วิทยากรแบ่งผู้เข้ารับการอบรมเป็นกลุ่มๆ ละเท่าๆ กัน จำนวน 5-6 กลุ่ม (กลุ่มละ 10-12 คน) โดยให้แต่ละกลุ่ม นั่งล้อมวงห่างกันพอประมาณหันหน้าเข้าหาเวที 2.2 เตรียมความพร้อมกลุ่ม จากนั้นวิทยากรชี้แจงกติกา ตามภาพนิ่งที่ 3.7	14. ภาพนิ่งที่ 3.5 ความสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 15. ภาพนิ่งที่ 3.6 อำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 16. ภาพนิ่งที่ 3.7 กติกา “รู้ทันการเลือกตั้ง”

สาระสำคัญ	วิธีการฝึกอบรม/เวลา	สื่อ/อุปกรณ์
	1) บัตรที่แต่ละกลุ่มได้รับเป็นบัตรคำตอบ มีจำนวน 16 บัตร ให้ร่วมกันศึกษาและแจกจ่ายให้สมาชิกในกลุ่ม 2) วิทยากรจะถามคำถามเกี่ยวกับการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น จำนวน 10 คำถาม 3) สมาชิกกลุ่มใดประสงค์จะตอบ ให้ยืนขึ้นพร้อมชูบัตรคำตอบ สมาชิกของกลุ่มใดยืนขึ้นก่อนกลุ่มอื่นจะได้สิทธิตอบก่อน โดยการอ่านคำตอบในบัตรที่ถือไว้ กรณีมีสมาชิกกลุ่มใดยื่นก่อนที่วิทยากรอ่านคำถามเสร็จ วิทยากรจะหยุดถาม และชี้ให้สมาชิกกลุ่มนั้นตอบทันที หากตอบถูกจะได้ 1 คะแนน ตอบผิดหัก 1 คะแนน และจะให้สมาชิกกลุ่มอื่นที่ลุกขึ้นยืนเป็นลำดับที่ 2 เป็นผู้ตอบ กลุ่มใดยืนเกิน 1 คน หรือชูบัตรเกิน 1 บัตร หรือเปลี่ยนบัตร หรือลุกยืนโดยไม่ชูบัตรจะถือว่าผิดกติกา หัก 2 คะแนน 3. วิทยากรแจกบัตรคำตอบให้แต่ละกลุ่มๆ ละ 16 บัตร แจกจ่ายสมาชิกในกลุ่มให้ถือไว้ 4. จากนั้นวิทยากรถามคำถาม เมื่อดำเนินการเสร็จข้อใดแล้ว ให้เฉลยร่วมกับผู้เข้าอบรมพร้อมกับให้คะแนนกลุ่มไปด้วย และอธิบายคำตอบ ข้อ 1 ข้อ 2 และ ข้อ 3 ตามภาพนิ่งที่ 3.8 ข้อ 4 และ ข้อ 5 ตามภาพนิ่งที่ 3.9 ข้อ 6 ตามภาพนิ่งที่ 3.10 ข้อ 7 ตามภาพนิ่งที่ 3.11 ข้อ 8 ตามภาพนิ่งที่ 3.12 ข้อ 9 ตามภาพนิ่งที่ 3.13 ข้อ 10 ตามภาพนิ่งที่ 3.14 5. เมื่อดำเนินการเสร็จจนครบทั้ง 10 คำถามแล้ว ให้วิทยากรสรุปผลรวมคะแนน	17. บัตรคำถามและเฉลยสำหรับวิทยากร 18. บัตรคำตอบจำนวนเท่ากลุ่ม (1 ชุด มี 16 บัตร) 19. กระดาษฟลิปชาร์ท ตีตาราง สำหรับให้คะแนน 20. ปากกาเคมี สีดำ สีน้ำเงิน สีแดง สีละ 1 ด้าม 21. ภาพนิ่งที่ 3.8 คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 22. ภาพนิ่งที่ 3.9 ไม่ไปเลือกตั้ง จะถูกจำกัดสิทธิ... 23. ภาพนิ่งที่ 3.10 ขั้นตอนการลงคะแนน 24. ภาพนิ่งที่ 3.11 หลักฐานการแสดงตนในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง 25. ภาพนิ่งที่ 3.12 แอปพลิเคชัน Smart Vote 26. ภาพนิ่งที่ 3.13 ข้อห้ามและความผิดในการเลือกตั้ง 27. ภาพนิ่งที่ 3.14 การเพิ่มชื่อ-ถอนชื่อ

สาระสำคัญ	วิธีการฝึกอบรม/เวลา	สื่อ/อุปกรณ์
5. ข้อห้ามและความผิดในการเลือกตั้งที่สำคัญ 6. การแสวงหาข่าวสารข้อมูลในการเลือกตั้ง 7. การให้ข้อมูลข่าวสารหรือชี้เบาะแสการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งต่อ กกต. 8. การดำเนินการกรณีการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม 9. การมีส่วนร่วมของพลเมืองในกระบวนการเลือกตั้ง

สาระสำคัญ	วิธีการฝึกอบรม/เวลา	สื่อ/อุปกรณ์
	ที่ 3.47 ให้ผู้เข้าอบรมยกตัวอย่าง “ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชุมชน” 3-4 ปัญหา จากนั้นวิทยากรเขียนปัญหาบนฟลิปชาร์ทและให้ผู้เข้าอบรมพิจารณาเลือกมา 1 ปัญหา (2 นาที) 2. แจกบัตรคำให้ทุกคนๆ ละ 1 บัตร เขียนแนวทางการแก้ปัญหา 1 คำตอบ และให้ทุกคนนำบัตรคำมาติดที่บอร์ด และวิทยากรอ่านคำตอบทั้ง 3 บอร์ด (4 นาที) 2.1 บอร์ดที่ 1 แนวทางแก้ปัญหาที่ประชาชนแก้ปัญหาได้เอง 2.2 บอร์ดที่ 2 แนวทางแก้ปัญหาที่ประชาชนและบุคคล/หน่วยงานภาครัฐ/ภาคเอกชน/การเมือง จากภายนอก ร่วมกันแก้ไขปัญหา 2.3 บอร์ดที่ 3 แนวทางแก้ปัญหาที่ประชาชนต้องขอความช่วยเหลือจากภายนอก (บุคคล/หน่วยงานภาครัฐ/ภาคเอกชน/การเมือง/อื่นๆ) 3. วิทยากรฉายภาพนิ่งที่ 3.48 สรุปแนวทางในการแก้ปัญหา พร้อมทั้งอธิบายเพิ่มเติมเพื่อเน้นบทบาทของพลเมืองว่า ในการแก้ปัญหาชุมชนนั้น พลเมืองสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตัวเอง ร่วมกับบุคคลหรือหน่วยงานอื่นในการแก้ปัญหา และในกรณีที่เกินขีดความสามารถของชุมชน การแก้ปัญหาอาจต้องพึ่งพาบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกให้เข้ามาช่วยเหลือ (2 นาที)	ฟลิปชาร์ท (เขียนแนวทาง) 42. บัตรคำเท่าจำนวนผู้เข้าอบรม 43. ปากกาด้ามลายสีน้ำเงิน เท่าจำนวนผู้เข้าอบรม 44. ภาพนิ่งที่ 3.47 “ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชุมชน” 45. ภาพนิ่งที่ 3.48 แนวทางการแก้ไขปัญหาชุมชน
11. การประกาศเจตนารมณ์ของพลเมืองคุณภาพ	**<u>ขั้นที่ 6</u> (10 นาที)** 1. วิทยากรถาม **“ถึงเวลานี้แล้วใครคิดว่าตนเองเป็นพลเมืองแล้วบ้าง”** (ผู้เข้าอบรมยกมือแสดงความมุ่งมั่นการเป็นพลเมือง และวิทยากรกล่าวชื่นชมและขอบคุณผู้เข้าอบรมที่จะเป็นพลเมืองคุณภาพ) (1 นาที) 2. วิทยากรฉายภาพนิ่งที่ 3.49 และแจก POST IT รูปหัวใจให้ผู้เข้าอบรมเขียนเจตนารมณ์ที่จะเป็นพลเมืองคุณภาพ ด้วยคำถามว่า **“สิ่งแรกที่ท่านจะทำในฐานะพลเมืองคุณภาพ คืออะไร”** จากนั้นให้นำไปติดที่บอร์ดรูปหัวใจแผ่นใหญ่ (5 นาที)	46. ภาพนิ่งที่ 3.49 การประกาศเจตนารมณ์พลเมืองคุณภาพร่วมกัน 47. บอร์ด 1 บอร์ด วาดรูปหัวใจแผ่นใหญ่ 48. POST-IT รูปหัวใจ เท่าจำนวนผู้เข้าอบรม

สาระสำคัญ	วิธีการฝึกอบรม/เวลา	สื่อ/อุปกรณ์
	3. วิทยากรอ่านสรุปและย้ำว่า **“เจตนารมณ์ที่ทุกคนประกาศและนำไปติดที่บอร์ดพลเมืองคุณภาพในครั้งนี้ เป็นสิ่งที่ยืนยันว่า แม้พวกเราจะมาจากต่างหมู่บ้าน ต่างตำบล ต่างอำเภอ ต่างเพศ ต่างวัย สถานะ แต่สิ่งหนึ่งที่เราเห็นตรงกันคือ เราทุกคนจะเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ จะรวมดวงใจให้เป็นหนึ่ง เป็นแบบอย่างที่ดี และร่วมกันสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพ ให้เป็นกำลังสำคัญของบ้านเมืองต่อไป”** (4 นาที) (หมายเหตุ : กรณีเป็นการอบรมกรรมการ ศส.ปชต. ในขั้นที่ 6 นี้ ให้วิทยากรดำเนินการเฉพาะข้อ 1 ส่วนข้อ 2 และ 3 นั้น ได้ย้ายไปอยู่ในวิชาที่ 4 ของหลักสูตรอบรม ศส.ปชต. แล้ว)	49. ปากาเคมีด้ามลายสีน้ำเงิน เท่าจำนวนผู้เข้าอบรม 50. กระดาษกาวย่น

สื่อและวัสดุอุปกรณ์

1. ภาพนิ่ง

ภาพนิ่งที่ 3.1	อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย
ภาพนิ่งที่ 3.2	การมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมือง
ภาพนิ่งที่ 3.3	กิจกรรม “ผู้แทนทางการเมืองที่พึงประสงค์”
ภาพนิ่งที่ 3.4	ผู้แทนทางการเมืองที่พึงประสงค์
ภาพนิ่งที่ 3.5	ความสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ภาพนิ่งที่ 3.6	อำนาจและหน้าที่ขององค์ปกครองส่วนท้องถิ่น
ภาพนิ่งที่ 3.7	กติกา “รู้ทันการเลือกตั้ง”
ภาพนิ่งที่ 3.8	คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
ภาพนิ่งที่ 3.9	ไม่ไปเลือกตั้งจะถูกจำกัดสิทธิ...
ภาพนิ่งที่ 3.10	ขั้นตอนการลงคะแนน
ภาพนิ่งที่ 3.11	หลักฐานการแสดงตนในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
ภาพนิ่งที่ 3.12	แอปพลิเคชัน Smart Vote
ภาพนิ่งที่ 3.13	ข้อห้ามและความผิดในการเลือกตั้ง
ภาพนิ่งที่ 3.14	การเพิ่มชื่อ-ถอนชื่อ
ภาพนิ่งที่ 3.15	ข้อห้าม ความผิด
ภาพนิ่งที่ 3.16-3.39	คำถามเกี่ยวกับข้อห้ามกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายเลือกตั้ง
ภาพนิ่งที่ 3.40	การมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง
ภาพนิ่งที่ 3.41	คำถาม

ภาพนิ่งที่ 3.42 การมีส่วนร่วม ก่อนการเลือกตั้ง
ภาพนิ่งที่ 3.43 คำถาม
ภาพนิ่งที่ 3.44 การมีส่วนร่วม ในวันเลือกตั้ง
ภาพนิ่งที่ 3.45 คำถาม
ภาพนิ่งที่ 3.46 การมีส่วนร่วม หลังการเลือกตั้ง
ภาพนิ่งที่ 3.47 “ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชุมชน”
ภาพนิ่งที่ 3.48 แนวทางการแก้ไขปัญหาชุมชน
ภาพนิ่งที่ 3.49 การประกาศเจตนารมณ์พลเมืองคุณภาพร่วมกัน

2. ใบความรู้

ใบความรู้ที่ 3.1 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมือง
ใบความรู้ที่ 3.2 หลักการและกระบวนการเลือกตั้ง
ใบความรู้ที่ 3.3 บทบาทพลเมืองในการตรวจสอบการเลือกตั้ง

3. วัสดุ อุปกรณ์อื่น ๆ

3.1 คอมพิวเตอร์โน๊ตบุ๊ค
3.2 กระดาษฟลิปชาร์ท
3.3 ปากกาเคมี 2 หัว
3.4 บอร์ด
3.5 กระดาษกาวย่น
3.6 บัตรคำ
3.7 POST-IT รูปหัวใจ
3.8 ปากกาด้ามลาย
3.9 บัตรคำตอบ

4. การวัดและประเมินผล

4.1 การสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้เข้าอบรม
4.2 แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ เกณฑ์การวัดผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

กิจกรรม “รู้ทันการเลือกตั้ง”

คำถาม	คำตอบ
1. ในการเลือกตั้งท้องถิ่น ผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้ง ติดต่อกันมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเท่าใด	**1 ปี**
2. ผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีอายุเท่าใด	**ไม่ต่ำกว่า 18 ปีในวันเลือกตั้ง** *(ไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ ในวันที่ 1 มกราคม ของปีที่มีการเลือกตั้ง)*
3. ภิกษุสามเณร นักพรต หรือนักบวช ไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้หรือไม่	**ไม่ได้** เพราะเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง *(ได้)*
4. ถ้าไม่ได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง จะถูกจำกัดสิทธิเลือกตั้งครั้งละกี่ปี	**2 ปี**
5. หากไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและไม่ต้องการจะถูกจำกัดสิทธิ จะต้องแจ้งเหตุต่อนายทะเบียนอำเภอ/นายทะเบียนท้องถิ่นภายในช่วงใด	**ภายใน 7 วัน ก่อนวันเลือกตั้งหรือภายใน 7 วัน นับแต่วันเลือกตั้ง** *(ภายใน 10 วัน ก่อนวันเลือกตั้งหรือภายใน 10 วัน นับแต่วันเลือกตั้ง)*
6. การเลือกตั้งท้องถิ่น กำหนดระยะเวลาในการลงคะแนนไว้อย่างไร	**08.00-17.00 น.** *(08.00-15.00 น.)*
7. หลักฐานการแสดงตนประเภทใด ที่ไม่สามารถใช้สิทธิเลือกตั้งได้	**ใบขับขี่ที่หมดอายุ** *(บัตรประจำตัวประชาชนที่หมดอายุ)*
8. แอปพลิเคชันใดของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่สามารถตรวจสอบ หน่วยเลือกตั้ง/ลำดับที่ในการใช้สิทธิ และสามารถแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิได้	**แอปพลิเคชัน Smart Vote** *(แอปพลิเคชัน ตาสับปะรด)*
9. ในการเลือกตั้ง หากปรากฏว่าตนเองหรือบุคคลในครอบครัวที่เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ไม่มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จะต้องดำเนินการอย่างไร	**ยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อ ก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 10 วัน** (พร้อมสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านและบัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรประจำตัวอื่นที่ทางราชการออกให้ ไปยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น) *(ยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อ ก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 7 วัน)*

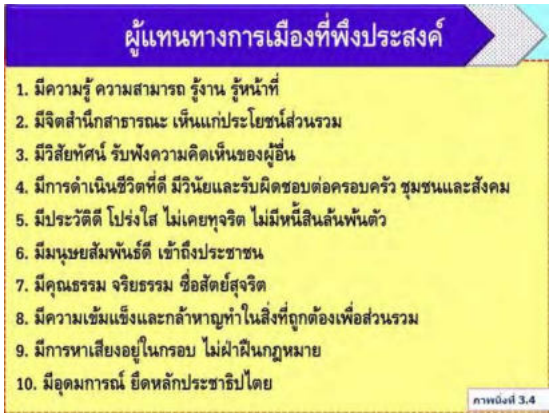
คำถาม	คำตอบ
10. ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถเรียกรับหรือยอมรับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด สำหรับตนเองหรือผู้อื่นเพื่อลงคะแนนเลือกตั้งไม่เลือกผู้สมัครใด หรืองดเว้นไม่ลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครใด ได้หรือไม่	**<u>ไม่ได้</u>** เพราะเป็นความผิดตามกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุก 1-10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 20,000-200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนด 20 ปี *(ได้)*

ประชาธิปไตยของประชาชน
วิชาที่ 3 การมีส่วนร่วมทางการเมือง
ของพลเมือง

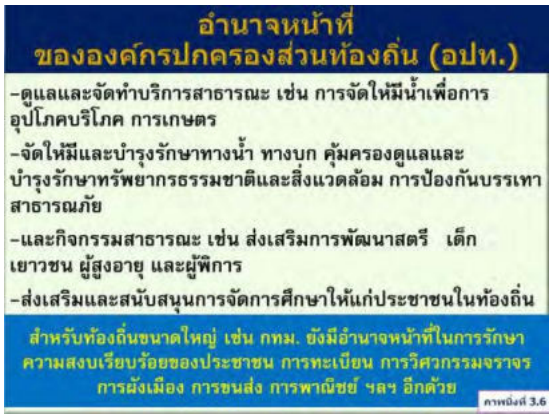

มาตรา 3 อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย
ทางตรง
ทางอ้อม
ภาพนิ่งที่ 3.1

การเมืองระบบตัวแทน
-เลือกตั้งระดับชาติ
-เลือกตั้งระดับท้องถิ่น
การเมืองภาคพลเมือง
การมีส่วนร่วม
ทางการเมือง
ของพลเมือง
การถอดถอนนักการเมือง
ระดับท้องถิ่น
การใช้สิทธิเสรีภาพ
ตามรัฐธรรมนูญ
ติดตาม ตรวจสอบ
การทำงาน
ของนักการเมือง
และเจ้าหน้าที่รัฐ
สร้างกติกา
กฎหมายระดับต่าง ๆ
การตัดสินใจ/กำหนด
นโยบายสาธารณะ/
เสนอแนะหน่วยงานรัฐ
ภาพนิ่งที่ 3.2

ผู้แทน
ทางการเมือง
ภาพนิ่งที่ 3.3

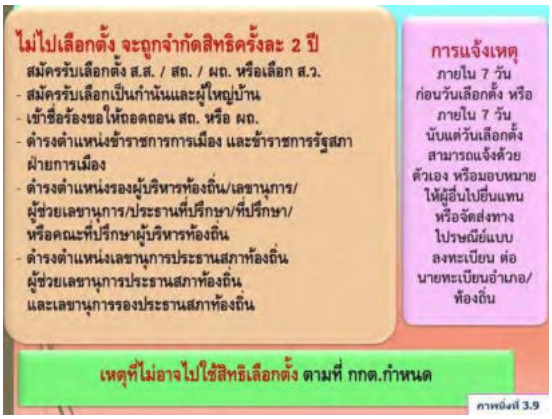

ผู้แทนทางการเมืองที่พึงประสงค์
1. มีความรู้ ความสามารถ รู้งาน รู้หน้าที่
2. มีจิตสำนึกสาธารณะ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม
3. มีวิสัยทัศน์ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
4. มีการดำเนินชีวิตที่ดี มีวินัยและรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชนและสังคม
5. มีประวัติดี โปร่งใส ไม่เคยทุจริต ไม่มีหนี้สินล้นพ้นตัว
6. มีมนุษยสัมพันธ์ดี เข้าถึงประชาชน
7. มีคุณธรรม จริยธรรม ซื่อสัตย์สุจริต
8. มีความเข้มแข็งและกล้าหาญทำในสิ่งที่ถูกต้องเพื่อส่วนรวม
9. มีการหาเสียงอยู่ในกรอบ ไม่ฝ่าฝืนกฎหมาย
10. มีอุดมการณ์ ยึดหลักประชาธิปไตย
ภาพนิ่งที่ 3.4

ความสำคัญ
ของท้องถิ่น
รัฐกระจายอำนาจให้ประชาชน
ในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมปกครอง
ตนเอง โดยการเลือกตั้งตัวแทน
ในท้องถิ่นให้เข้ามาทำหน้าที่
บริหารจัดการท้องถิ่นของตน
เพื่อให้การแก้ปัญหา และ
จัดบริการสาธารณะต่าง ๆ ได้
สะดวกรวดเร็ว และตรงตาม
ความต้องการของประชาชน
การเลือกตั้งท้องถิ่นจึงมีความสำคัญ เพราะเป็นโอกาสที่ประชาชน
จะได้เลือกตัวแทนมาบริหารและพัฒนาท้องถิ่นด้วยตัวของประชาชนเอง
อนาคตของคนท้องถิ่นจะเป็นไปในทิศทางใด
จึงขึ้นอยู่กับการตัดสินใจเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น
ภาพนิ่งที่ 3.5

อำนาจหน้าที่
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)
-ดูแลและจัดทำบริการสาธารณะ เช่น การจัดให้มีน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค การเกษตร
-จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำ ทางบก คุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การป้องกันบรรเทาสาธารณภัย
-และกิจกรรมสาธารณะ เช่น ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
-ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น
สำหรับท้องถิ่นขนาดใหญ่ เช่น กทม. ยังมีอำนาจหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน การทะเบียน การวิศวกรรมจราจร การผังเมือง การขนส่ง การพาณิชย์ ฯลฯ อีกด้วย
ภาพนิ่งที่ 3.6

กติกา
1. สมาชิกกลุ่มใดจะตอบ ให้ยืนขึ้น 1 คน พร้อมชูบัตรคำตอบได้ 1 บัตร
2. กลุ่มใดยืนขึ้นก่อน จะได้สิทธิตอบก่อน ถ้าตอบถูกได้ 1 คะแนน ถ้าตอบผิดติดลบ 1 คะแนน และจะให้กลุ่มที่ยืนเป็นลำดับถัดไปเป็นผู้ตอบ
3. กลุ่มใดยืนเกิน 1 คนหรือชูบัตรเกิน 1 บัตร ยืนโดยไม่ชูบัตร หรือเปลี่ยนบัตร ถือว่าผิดกติกา จะถูกหัก 2 คะแนน
ภาพนิ่งที่ 3.7

คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
มีสัญชาติไทย ถ้าแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทยมาแล้ว ไม่น้อยกว่า 5 ปี
มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี ในวันเลือกตั้ง
มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งติดต่อกันมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปีนับถึงวันเลือกตั้ง
บุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง
ภิกษุ สามเณร นักพรตหรือนักบวช
อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ไม่ว่าคดีนั้นจะสิ้นสุดแล้วหรือไม่
ต้องคุมขังอยู่โดยหมายศาลหรือคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย
วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
ภาพนิ่งที่ 3.8

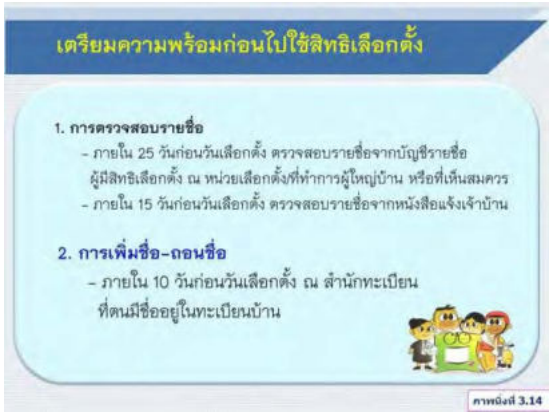

ไม่ไปเลือกตั้ง จะถูกจำกัดสิทธิครั้งละ 2 ปี
สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. / สถ. / ผถ. หรือเลือก ส.ว.
- สมัครรับเลือกเป็นกำนันและผู้ใหญ่บ้าน
- เข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอน สถ. หรือ ผถ.
- ดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมือง และข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมือง
- ดำรงตำแหน่งรองผู้บริหารท้องถิ่น/เลขานุการ/ผู้ช่วยเลขานุการ/ประธานที่ปรึกษา/ที่ปรึกษา/หรือคณะที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น
- ดำรงตำแหน่งเลขานุการประธานสภาท้องถิ่น ผู้ช่วยเลขานุการประธานสภาท้องถิ่น และเลขานุการรองประธานสภาท้องถิ่น
การแจ้งเหตุ
ภายใน 7 วัน ก่อนวันเลือกตั้ง หรือ ภายใน 7 วัน นับแต่วันเลือกตั้ง สามารถแจ้งด้วยตัวเอง หรือมอบหมายให้ผู้อื่นไปยื่นแทน หรือจัดส่งทางไปรษณีย์แบบลงทะเบียน ต่อนายทะเบียนอำเภอ/ท้องถิ่น
เหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ตามที่ กกต.กำหนด
ภาพนิ่งที่ 3.9

5 ขั้นตอนการลงคะแนนเลือกตั้งท้องถิ่น
1 ตรวจสอบรายชื่อ
2 ยื่นหลักฐานแสดงตน
3 รับบัตรเลือกตั้ง 2 ใบ
4 ทำเครื่องหมาย กากบาท X
5 หย่อนบัตรเลือกตั้งด้วยตนเอง
เวลาออกเสียง 08.00 - 17.00 น.
ภาพนิ่งที่ 3.10

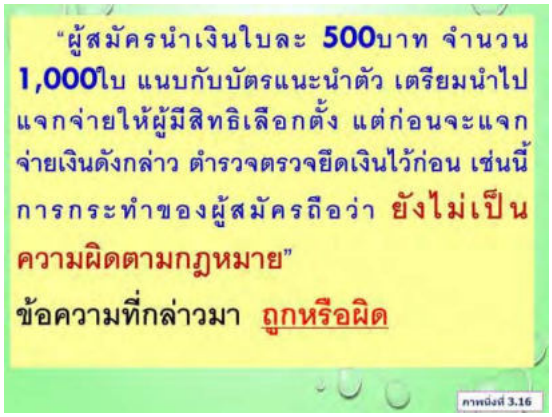

หลักฐานการแสดงตนในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
บัตรประชาชน (บัตรหมดอายุก็ใช้ได้)
หรือ
บัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่รัฐ
ใบขับขี่
หนังสือเดินทาง (Passport)
ภาพนิ่งที่ 3.11

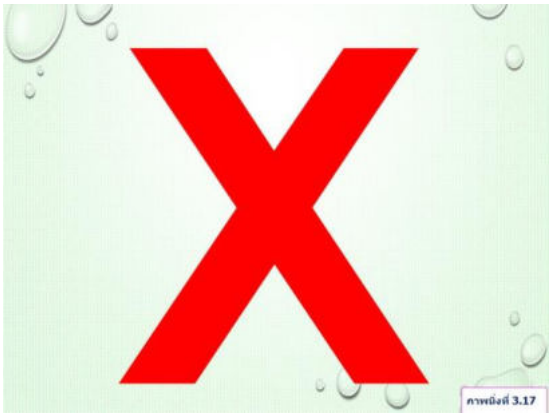

แอปพลิเคชัน
"Smart Vote"
เลือกตั้งท้องถิ่น
ร่วมกันใช้สิทธิ อย่างสุจริตโปร่งใส
ภาพนิ่งที่ 3.12

ห้ามเรียกรับ เงิน ทรัพย์สิน หรือ ผลประโยชน์
เพื่อจะลงคะแนน หรือไม่ลงคะแนน
2 คะแนน
3,000นะครับ
ฝ่าฝืนมีโทษจำคุกตั้งแต่ 1-10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 20,000-200,000 บาท
หรือทั้งจำทั้งปรับ และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง 20 ปี
ภาพนิ่งที่ 3.13

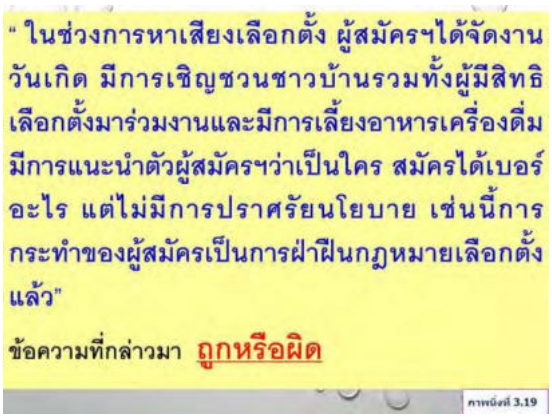

เตรียมความพร้อมก่อนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
1. การตรวจสอบรายชื่อ
- ภายใน 25 วันก่อนวันเลือกตั้ง ตรวจสอบรายชื่อจากบัญชีรายชื่อ
ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ณ หน่วยเลือกตั้งที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน หรือที่เห็นสมควร
- ภายใน 15 วันก่อนวันเลือกตั้ง ตรวจสอบรายชื่อจากหนังสือแจ้งเจ้าบ้าน
2. การเพิ่มชื่อ-ถอนชื่อ
- ภายใน 10 วันก่อนวันเลือกตั้ง ณ สำนักทะเบียน
ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน
ภาพนิ่งที่ 3.14

ข้อห้าม
ความผิด
ภาพนิ่งที่ 3.15

"ผู้สมัครนำเงินใบละ 500บาท จำนวน
1,000ใบ แนบกับบัตรแนะนำตัว เตรียมนำไป
แจกจ่ายให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง แต่ก่อนจะแจก
จ่ายเงินดังกล่าว ตำรวจตรวจยึดเงินไว้ก่อน เช่นนี้
การกระทำของผู้สมัครถือว่า ยังไม่เป็น
ความผิดตามกฎหมาย"
ข้อความที่กล่าวมา ถูกหรือผิด
ภาพนิ่งที่ 3.16

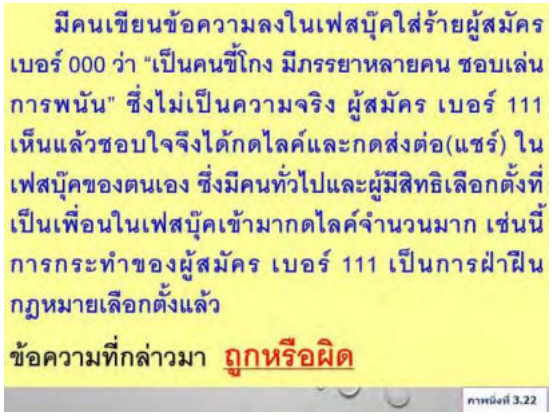

X
ภาพนิ่งที่ 3.17

หาเสียงด้วยการ "ให้" หรือ "สัญญาว่าจะให้" ทรัพย์สิน
ฝ่าฝืนมีโทษจำคุกตั้งแต่ 1-10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 20,000-200,000 บาท
หรือทั้งจำทั้งปรับ และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง 20 ปี
ภาพนิ่งที่ 3.18

" ในช่วงการหาเสียงเลือกตั้ง ผู้สมัครฯได้จัดงานวันเกิด มีการเชิญชวนชาวบ้านรวมทั้งผู้มีสิทธิเลือกตั้งมาร่วมงานและมีการเลี้ยงอาหารเครื่องดื่ม มีการแนะนำตัวผู้สมัครฯว่าเป็นใคร สมัครได้เบอร์อะไร แต่ไม่มีการปราศรัยนโยบาย เช่นนี้การกระทำของผู้สมัครเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายเลือกตั้งแล้ว"
ข้อความที่กล่าวมา ถูกหรือผิด
ภาพนิ่งที่ 3.19

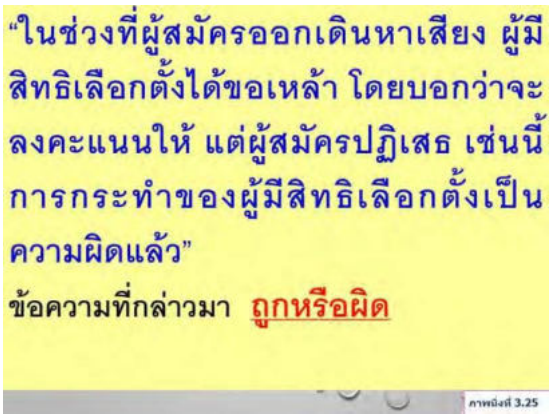

ภาพนิ่งที่ 3.20

หาเสียงด้วยการ 'เลี้ยง' หรือ 'รับจะจัดเลี้ยง'
ฝ่าฝืนมีโทษจำคุกตั้งแต่ 1-10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 20,000-200,000 บาท
หรือทั้งจำทั้งปรับ และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง 20 ปี
ภาพนิ่งที่ 3.21

มีคนเขียนข้อความลงในเฟสบุ๊คใส่ร้ายผู้สมัครเบอร์ 000 ว่า "เป็นคนขี้โกง มีภรรยาหลายคน ชอบเล่นการพนัน" ซึ่งไม่เป็นความจริง ผู้สมัคร เบอร์ 111 เห็นแล้วชอบใจจึงได้กดไลค์และกดส่งต่อ(แชร์) ในเฟสบุ๊คของตนเอง ซึ่งมีคนทั่วไปและผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เป็นเพื่อนในเฟสบุ๊คเข้ามากดไลค์จำนวนมาก เช่นนี้ การกระทำของผู้สมัคร เบอร์ 111 เป็นการฝ่าฝืนกฎหมายเลือกตั้งแล้ว
ข้อความที่กล่าวมา ถูกหรือผิด
ภาพนิ่งที่ 3.22

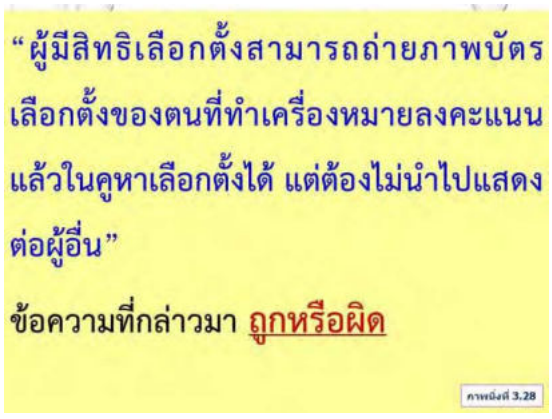

ภาพนิ่งที่ 3.23

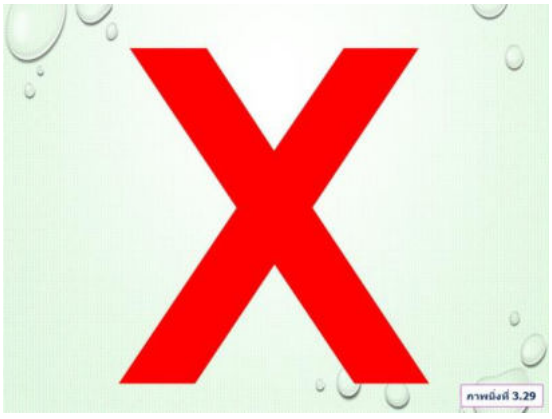

ระวัง! การหาเสียง โดยโพสต์หรือแชร์ข้อความใส่ร้าย มีความผิด
ฝ่าฝืนมีโทษจำคุกตั้งแต่ 1 – 10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 20,000 – 200,000 บาท
หรือทั้งจำทั้งปรับและเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง 20 ปี
ภาพนิ่งที่ 3.24

"ในช่วงที่ผู้สมัครออกเดินหาเสียง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ขอเหล้า โดยบอกว่าจะลงคะแนนให้ แต่ผู้สมัครปฏิเสธ เช่นนี้ การกระทำของผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นความผิดแล้ว"
ข้อความที่กล่าวมา ถูกหรือผิด
ภาพนิ่งที่ 3.25

ภาพนิ่งที่ 3.26

ห้ามเรียกรับ เงิน ทรัพย์สิน หรือ ผลประโยชน์
เพื่อจะลงคะแนน หรือไม่ลงคะแนน
2 คะแนน
3,000นะครับ
ฝ่าฝืนมีโทษจำคุกตั้งแต่ 1-10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 20,000-200,000 บาท
หรือทั้งจำทั้งปรับ และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง 20 ปี
ภาพนิ่งที่ 3.27

"ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถถ่ายภาพบัตรเลือกตั้งของตนที่ทำเครื่องหมายลงคะแนนแล้วในคูหาเลือกตั้งได้ แต่ต้องไม่นำไปแสดงต่อผู้อื่น"
ข้อความที่กล่าวมา ถูกหรือผิด
ภาพนิ่งที่ 3.28

ภาพนิ่งที่ 3.29

พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562

มาตรา 87 ในระหว่างการออกเสียงลงคะแนน ห้ามมิให้ผู้ใดใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ใดถ่ายภาพบัตรเลือกตั้งเพื่อให้เห็นเครื่องหมายลงคะแนน ในคูหาเลือกตั้ง

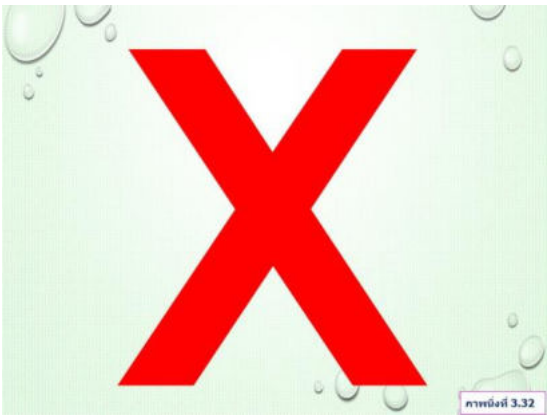
ผู้ใดฝ่าฝืนระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ภาพนิ่งที่ 3.30

"การจดบันทึกเหตุการณ์กระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง ผู้จดบันทึกจะต้องเพิ่มความเห็นส่วนตัวลงไปด้วย เพื่อความชัดเจนสมบูรณ์"

ข้อความที่กล่าวมา ถูกหรือผิด

ภาพนิ่งที่ 3.31

ภาพนิ่งที่ 3.32

การบันทึกเหตุการณ์

ใคร (WHO) มีใครบ้างอยู่ในเหตุการณ์
ทำอะไร (WHAT) บุคคลเหล่านั้นทำอะไรบ้าง
ที่ไหน (WHERE) เหตุเกิดขึ้นที่ใด
เมื่อใด (WHEN) เหตุการณ์เกิดขึ้น ณ เวลาใด
อย่างไร (HOW) เหตุการณ์เกิดขึ้นอย่างไร
ทำไม (WHY) ทำไมจึงเกิดเหตุการณ์ดังกล่าว

ในบางครั้งการบันทึกเหตุการณ์ก็ไม่จำเป็นต้องครบทั้ง 6 ข้อ ก็ได้ แต่ขอให้มีรายละเอียดมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และต้องบันทึกตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ไม่ควรใส่ความเห็นส่วนตัวเข้าไปด้วย

ภาพนิ่งที่ 3.33

"การชี้เบาะแสกระทำความผิดในการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตั้งรางวัลสูงสุดถึง 1 ล้านบาท"

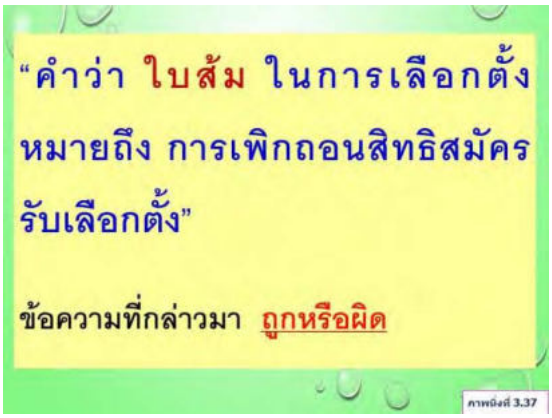
ข้อความที่กล่าวมา ถูกหรือผิด

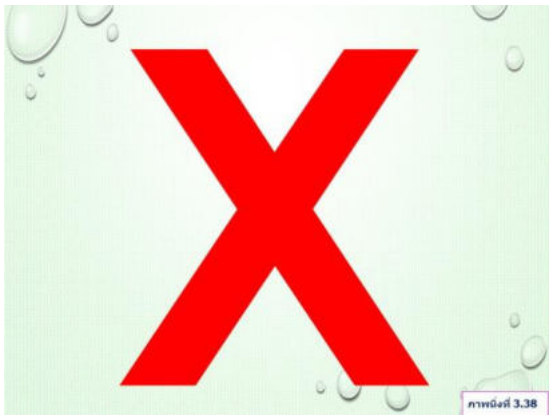
ภาพนิ่งที่ 3.34

ภาพนิ่งที่ 3.35

เงินรางวัลในการชี้เบาะแส ตามระเบียบ กกต.
การเลือกตั้ง ส.ส./การเลือก ส.ว./การเลือกตั้งผู้ว่าฯ กทม./นายกเมืองพัทยา/นายก อบจ./นายกเทศมนตรีนคร/นายกเทศมนตรีเมือง
ไม่เกิน 1 ล้านบาท
การเลือกตั้ง ส.ก./ส.เมืองพัทยา/ส.อบจ./นายกเทศมนตรีตำบล/นายก อบต.
ไม่เกิน 5 แสนบาท
การเลือกตั้ง ส.ท./ส.อบต.
ไม่เกิน 250,000 บาท
ภาพนิ่งที่ 3.36

“คำว่า ใบส้ม ในการเลือกตั้ง หมายถึง การเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง”
ข้อความที่กล่าวมา ถูกหรือผิด
ภาพนิ่งที่ 3.37

X
ภาพนิ่งที่ 3.38

การดำเนินการกรณีการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม
ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง
(กกต. มีอำนาจ : คำสั่ง กกต. ให้เป็นที่สุด)
หลังประกาศผลการเลือกตั้ง
(กกต. ยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์เพื่อพิจารณา)
เลือกตั้งใหม่
(ใบเหลือง)
สั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ไว้เป็นการชั่วคราว เป็นระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี
(ใบส้ม)
เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง
(ใบดำ)
เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง 10 ปี
(ใบแดง)
กรณี กกต.สั่งระงับสิทธิสมัครฯ ไว้ชั่วคราวเป็นเวลาไม่เกิน 1 ปี (ใบส้ม) ให้ กกต.ยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์เพื่อพิจารณาเพิกถอนสิทธิสมัคร หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งต่อไป
ภาพนิ่งที่ 3.39

การมีส่วนร่วม
ในกระบวนการเลือกตั้ง
ภาพนิ่งที่ 3.40

ก่อนการเลือกตั้ง ท่านจะมีส่วนร่วมอย่างไร
ภาพนิ่งที่ 3.41

การมีส่วนร่วมของพลเมือง ในกระบวนการเลือกตั้ง
1. ก่อนการเลือกตั้ง (เตรียมตนเองให้พร้อม)
- ตรวจสอบรายชื่อผู้มีสิทธิ/จัดเตรียมบัตรประชาชน หรือบัตรอื่น
- ศึกษาระบบ/วิธีการเลือกตั้ง/ขั้นตอนลงคะแนนเลือกตั้ง
- ร่วมรณรงค์เชิญชวนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
- ติดตามการหาเสียง/ศึกษาข้อมูลผู้สมัคร
- สอดส่องดูแล เฝ้าระวังการทุจริตเลือกตั้ง
ภาพนิ่งที่ 3.42

ระหว่าง
เลือกตั้ง
ท่านจะมีส่วนร่วม
อย่างไร
ภาพนิ่งที่ 3.43

การมีส่วนร่วมของพลเมือง ในกระบวนการเลือกตั้ง
2. ในวันเลือกตั้ง
- ใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างมีคุณภาพ รู้เท่าทัน
- สังเกตการณ์การทำหน้าที่ กปน.
- สังเกตการณ์การลงคะแนน/นับคะแนน
ภาพนิ่งที่ 3.44

หลังจากการเลือกตั้ง
ท่านจะมีส่วนร่วมอย่างไร
ภาพนิ่งที่ 3.45

การมีส่วนร่วมของพลเมือง ในกระบวนการเลือกตั้ง
3. หลังการเลือกตั้ง
- ติดตาม ตรวจสอบ เสนอแนะการทำงานของตัวแทน
- ศึกษาหาข้อมูล รู้เท่าทันการเมือง
ภาพนิ่งที่ 3.46

ขอให้ท่านยกตัวอย่าง
“ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชุมชน”
ภาพนิ่งที่ 3.47

แนวทางการแก้ปัญหาชุมชน
1.คนในชุมชนแก้ปัญหากันเอง
2. คนในชุมชนและหน่วยงาน/บุคคลภายนอกร่วมกันแก้ปัญหา
3.ชุมชนขอให้หน่วยงาน/บุคคลภายนอกช่วยแก้ปัญหา
ภาพนิ่งที่ 3.48

การประกาศเจตนารมณ์ของพลเมืองคุณภาพร่วมกัน
ภาพนิ่งที่ 3.49

ใบความรู้ที่ 3.1
การมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมือง

ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การปกครองระบอบประชาธิปไตยหัวใจอยู่ที่ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงบัญญัติไว้ว่า “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย...”

อำนาจอธิปไตยหรืออำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศนั้น ประกอบด้วยอำนาจนิติบัญญัติ (การออกกฎหมาย) อำนาจบริหาร(การบริหารประเทศ) และอำนาจตุลาการ (การพิจารณาพิพากษาคดี) โดยพระมหากษัตริย์ในฐานะองค์พระประมุขของประเทศทรงเป็นผู้ใช้อำนาจทั้ง 3 อำนาจนี้ผ่านทางสถาบันต่างๆ ตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ กล่าวคือ ทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติผ่านทางรัฐสภา (สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา) อำนาจบริหารผ่านรัฐบาลหรือคณะรัฐมนตรี และทรงใช้อำนาจตุลาการผ่านทางศาล เมื่อ “อำนาจอธิปไตย” ซึ่งหมายถึงอำนาจการปกครองสูงสุดเป็นของประชาชน ประชาชนจึงย่อมต้องรักและหวงแหนในอำนาจอธิปไตยของตนและใช้ประโยชน์จากอำนาจนั้นเพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ ชีวิต ทรัพย์สินและผลประโยชน์ ของตน ทั้งที่เป็นผลประโยชน์ส่วนตัว และผลประโยชน์ของส่วนรวม โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งโดยทางตรงและโดยทางอ้อม

อย่างไรก็ตาม ยังมีคนไทยจำนวนไม่น้อยที่ชอบบ่นว่า..เบื่อการเมือง ไม่ชอบการเมือง หรือไม่ค่อยสนใจการเมือง ไม่ติดตามข่าวสารการเมือง ไม่อยากมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองใดๆ แม้แต่การไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งก็นอนหลับทับสิทธิ์ ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะ...เรามักคิดว่าการเมืองเป็นเรื่องสกปรกที่เต็มไปด้วยการขัดแย้ง ทะเลาะเบาะแว้ง ช่วงชิงอำนาจและผลประโยชน์ของนักการเมือง ดังนั้น เมื่อเอ่ยถึง **“การเมือง”** ความรู้สึกแรกของคนทั่วไปก็คือ เราไม่ควรไปยุ่งกับการเมือง-อย่าไปยุ่งกับการเมืองนะ-เบื่อการเมือง-การเมืองเป็นเรื่องสกปรก-การเมืองเป็นเรื่องของนักการเมือง ไม่ใช่เรื่องของเรา ฯลฯ ทั้งนี้ เพราะเรามองการเมืองเป็นเรื่องยุ่งยากและอาจจะนำความวุ่นวายมาสู่ตัวเราได้นั่นเอง

เมื่อเป็นเช่นนี้ การจะให้ประชาชนทั่วไปเข้าใจว่า **การเมืองคืออะไร ? มีความสำคัญอย่างไร? สัมพันธ์กับชีวิตเราอย่างไร?** และเกิดความสนใจเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง จึงเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยาก

แต่ถ้าเราเริ่มตั้งคำถามว่า ตั้งแต่ตื่นนอนจนถึงเข้านอน เราทำอะไรบ้าง ? และในแต่ละกิจกรรมที่ทำมีอะไรบ้างที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง หรือมีอะไรบ้างที่เกี่ยวข้องกับการเมือง คำตอบเกือบจะร้อยทั้งร้อยก็มักจะตอบว่า แทบไม่มีอะไรที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง เช่น อาบน้ำ ล้างหน้าการใช้น้ำก็เป็นการใช้ทรัพยากรน้ำ ซึ่งเป็นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ โยงไปสู่ปัญหาว่าจะจัดสรรน้ำอย่างไร ใครเป็นผู้กำหนดราคาน้ำ ถูกหรือแพงอย่างไร การแบ่งสรร การจัดการน้ำ การกำหนดราคาก็คือการเมืองนั่นเอง หรือจะพูดถึงการหายใจหากอากาศที่หายใจเข้าไปไม่บริสุทธิ์หรืออากาศไม่ดี ก็เป็นการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อม ย่อมหนีไม่พ้นการเมืองเช่นกัน

อีกเรื่องหนึ่งที่คนไทยส่วนใหญ่ยังตระหนักรับรู้น้อย คือเรื่องการเสียภาษี โดยเห็นว่าเป็นเรื่องของผู้มีรายได้ถึงเกณฑ์ที่ต้องยื่นชำระภาษีเงินได้ซึ่งในแต่ละปีมีจำนวนเพียง 7-8 ล้านคนเท่านั้น และเมื่อ

ยื่นแบบเสียภาษีแล้วปรากฏว่ามีผู้ที่ต้องจ่ายเงินจริงๆ เพียงไม่กี่แสนคน ส่วนใหญ่เมื่อได้คำนวณหักค่าลดหย่อนต่างๆ แล้วไม่ต้องชำระเงินอีก รวมทั้งยังมีผู้ได้รับคืนเงินภาษีอีกเป็นจำนวนมากนับล้านคน เมื่อเป็นเช่นนี้ทำให้คนบางคนโดยเฉพาะผู้มีรายได้ไม่ถึงเกณฑ์ที่จะต้องยื่นเสียภาษีอาจคิดไปว่าเรื่องของการเสียภาษีนั้นไม่เกี่ยวข้องกับตน

แต่เราจะทราบหรือไม่ว่า แท้ที่จริงแล้ว...คนไทยทั้ง 67 ล้านคนต้องเสียภาษีกันทุกคน เสียทุกวัน ตั้งแต่เกิดจนตาย นั่นก็คือ ภาษีทางอ้อมทั้งหลายที่แฝงอยู่ในราคาสินค้าแทบทุกชนิดที่เราซื้อหามาใช้เพื่อการอุปโภคบริโภค เช่น ข้าวสาร น้ำปลา น้ำตาล ค่าน้ำ ค่าไฟฯลฯ เราได้เสียภาษีมูลค่าเพิ่ม (ร้อยละ 7) และภาษีสรรพสามิต (ซึ่งเก็บในอัตราสูงมากจากสินค้าฟุ่มเฟือยต่างๆ เช่น บุหรี่ เหล้า เบียร์ น้ำอัดลม น้ำมัน มอเตอร์ไซค์ รถยนต์ เป็นต้น) นอกจากนี้รัฐบาลยังเก็บภาษีพวกเราอีกมากมาย เช่น ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีศุลกากร ภาษีธุรกิจเฉพาะ ภาษีรางวัลหัก ณ ที่จ่าย ภาษีดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร ภาษีบำรุงท้องที่ เป็นต้น การที่รัฐบาลเก็บภาษีก็เพื่อนำมาใช้เป็นงบประมาณในการบริหารและพัฒนาประเทศ รวมทั้งจัดหาสวัสดิการด้านต่างๆ สำหรับประชาชนนั่นเอง

เราทราบกันหรือไม่ว่า..ในปีหนึ่งๆ รัฐบาลเก็บภาษีไปเป็นงบประมาณแผ่นดินปีละไม่ต่ำกว่าสองล้านล้านบาทมานับสิบปีแล้ว

ปี 2556 เป็นเงิน 2,400,000,000,000 บาท
ปี 2557 เป็นเงิน 2,525,000,000,000 บาท
ปี 2558 เป็นเงิน 2,575,000,000,000 บาท
ปี 2559 เป็นเงิน 2,720,000,000,000 บาท
ปี 2560 เป็นเงิน 2,733,000,000,000 บาท
ปี 2561 เป็นเงิน 2,900,000,000,000 บาท
ปี 2562 เป็นเงิน 3,000,000,000,000 บาท

สำหรับงบประมาณปี 2563 สูงถึง 3,200,000,000,000 บาท (สามล้านสองแสนล้านบาท)

มีใครรู้บ้างไหมว่าเงิน 3,200,000,000,000 บาท มีปริมาณมากมายมหาศาลขนาดไหน หากนึกภาพไม่ออก ถ้านำงบประมาณปี 2563 ที่เป็นธนบัตรฉบับละหนึ่งพันบาททั้งหมดไปใส่ในห้องเรียนที่กว้าง 6 เมตร ยาว 7 เมตร สูง 3 เมตรครึ่ง จะต้องใช้ถึง 25 ห้องเรียนเลยทีเดียว และหากเทียบกับอายุของรัฐบาลที่มีวาระการดำรงตำแหน่งตามอายุของสภาผู้แทนราษฎรคือประมาณ 4 ปี โดยสมมุติว่างบประมาณคงที่ (ซึ่งความเป็นจริงมีแต่เพิ่มขึ้นทุกปี) ปีละ 3,200,000,000,000 บาท X 4 ปี = 12,800,000,000,000 บาท นั่นเท่ากับว่าการไปเลือกตั้งหนึ่งครั้งเท่ากับการมอบอำนาจให้นักการเมืองไปดูแลเงินภาษีของพวกเรามากถึง 12,800,000,000,000 บาท หรือเท่ากับธนบัตรฉบับละหนึ่งพันบาทเต็มตึกสิบชั้นทั้งหลัง (ชั้นละ10 ห้อง รวม 100 ห้อง)

ยิ่งไปกว่านั้น นอกจากการใช้จ่ายเงินงบประมาณแล้ว การเลือกตั้งยังหมายถึงการมอบอำนาจให้นักการเมืองไปดูแลที่ดิน ป่าไม้ แหล่งน้ำ แร่ธาตุ ทรัพยากรต่างๆ อีกมากมายมหาศาล ตลอดจนคลื่นความถี่วิทยุโทรทัศน์และโทรคมนาคม หรือทรัพยากรอื่นใดที่อาจมีขึ้นได้ในอนาคต และยังรวมไปถึงการมอบอำนาจให้นักการเมืองไปใช้อำนาจในการอนุมัติ อนุญาต สัมปทาน และการใช้อำนาจอำนวยความยุติธรรม คุ้มครองดูแลสิทธิและเสรีภาพต่างๆ ของประชาชนอีกด้วย

ในเมื่อการเมืองเกี่ยวพันกับการดำเนินชีวิตประจำวันของเราอย่างแนบแน่นในทุกๆ เรื่อง ตั้งแต่ตื่นนอนจนเข้านอน แม้กระทั่งเวลาหลับ และเกี่ยวพันตั้งแต่เกิดจนตายเช่นนี้ **การเมืองกับชีวิตเรา** จึงมีผลกระทบกับชีวิตของเราทุกคน โดยที่เรารู้ตัวหรือไม่รู้ตัว ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งในระดับบุคคล ชุมชน สังคมตลอดจนถึงระดับประเทศชาติ จนอาจกล่าวได้ว่า ชีวิต คือการเมือง หรือ การเมือง คือชีวิตนั่นเอง

เราทุกคนอยากให้การเมืองดีเพราะถ้าการเมืองดี จะทำให้ชีวิตของเราดีขึ้น ถ้าการเมืองแย่ชีวิตของเราก็คงจะแย่แน่ๆ พวกเราจึงควรที่จะสนใจและมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อสร้างสรรค์การเมือง ทำการเมืองให้ดี ให้เป็นประโยชน์ต่อพวกเราทุกคน

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมือง หมายถึง การที่พลเมืองได้เข้าไปมีสิทธิมีส่วนร่วมแสดงออกทางการเมืองและการบริหารจัดการในเรื่องต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อตนเองและชุมชน ซึ่งสามารถดำเนินการได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม

การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงนั้น ประชาชนสามารถทำได้ทั้งในลักษณะที่ดำเนินการด้วยตนเอง และที่ต้องดำเนินการร่วมกับผู้อื่น ดังที่เรียกว่า “การเมืองภาคพลเมือง” หรือ “การเมืองภาคประชาชน” ได้แก่ การใช้สิทธิและเสรีภาพในเรื่องต่างๆ โดยรัฐธรรมนูญก็ได้มีบทบัญญัติรองรับและคุ้มครองไว้แล้ว

ส่วนการมีส่วนร่วมทางอ้อม หรือที่เรียกว่า “การเมืองระบบตัวแทน” นั้น ประชาชนสามารถดำเนินการผ่านทางตัวแทนที่เลือกเข้าไปให้ทำหน้าที่แทนตน ซึ่งมีทั้งตัวแทนระดับชาติ ได้แก่ การเลือกตั้ง ส.ส. และการเลือก(ตั้ง) ส.ว. และตัวแทนระดับท้องถิ่นได้แก่ การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบต่างๆ เช่น อบต. เทศบาล อบจ. เมืองพัทยา และกทม. เป็นต้น นอกจากนั้น ในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตยประชาชนยังสามารถเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งตัวแทนระดับต่างๆ ได้ ทั้งช่วงก่อนการเลือกตั้ง ระหว่างการเลือกตั้ง และหลังจากการเลือกตั้ง ประชาชนก็ยังสามารถเข้ามีส่วนร่วมได้

ต้องยอมรับว่า 90 ปีของการปกครองระบอบประชาธิปไตยไทย เรื่องของการเมืองภาคตัวแทนนั้นเราค่อนข้างรู้จักคุ้นเคยกันดีพอสมควร เพราะได้ผ่านการเลือกตั้งมาแล้วหลายครั้ง เฉพาะการเลือกตั้ง ส.ส.เป็นการทั่วไปมีถึง 28 ครั้ง การเลือกตั้ง ส.ว. เป็นการทั่วไป 4 ครั้ง นอกจากนั้นยังมีการเลือกตั้งท้องถิ่นทุกประเภทอีกหลายครั้ง (ไม่นับมีการเลือกตั้งใหม่และการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างในกรณีต่างๆ ทั้ง ส.ส. ส.ว. และท้องถิ่นซึ่งเกิดขึ้นบ่อยนับครั้งไม่ถ้วน)

แต่สำหรับ “การเมืองภาคพลเมือง” หรือ “การเมืองภาคประชาชน” ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยตรงนั้น ประชาชนยังไม่ค่อยรู้จักคุ้นเคยมากนักและเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองกันน้อย ทั้งๆ ที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้ประชาชนและชุมชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้หลายรูปแบบ เช่น การใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการกำหนดนโยบายสาธารณะ การสร้างกติกาและกฎหมายระดับต่างๆ การตรวจสอบกระบวนการนิติบัญญัติ การติดตามตรวจสอบการทำงานของนักการเมืองและเจ้าหน้าที่รัฐ และการถอดถอนนักการเมืองระดับท้องถิ่น เป็นต้น

การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หรือกำหนดนโยบายสาธารณะ เช่น

- เข้าชื่อเพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานรัฐ ให้ดำเนินการอันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชน หรือชุมชนหรืองดเว้นการดำเนินการ

- ร่วมแสดงความคิดเห็น ในกรณีที่รัฐจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้องก่อนที่จะพิจารณาดำเนินการหรืออนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิตหรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใด

- การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น

- การเข้าร่วมชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ เพื่อเรียกร้องสิทธิอันชอบธรรมหรือแสดงความไม่เห็นด้วยกับนโยบายสาธารณะเรื่องต่างๆ เช่น นโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ นโยบายด้านสิ่งแวดล้อม ด้านพลังงาน นโยบายเรื่องที่ดินทำกิน หรือเกี่ยวกับค่าจ้างแรงงาน เป็นต้น

- ร่วมออกเสียงประชามติในเรื่องสำคัญๆ ในกรณีดังต่อไปนี้

(1) การออกเสียงเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ตามที่มีบทบัญญัติกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

(2) การออกเสียงกรณีเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่ามีเหตุอันสมควร

(3) การออกเสียงตามที่กฎหมายกำหนดให้มีการออกเสียง

(4) การออกเสียงกรณีที่รัฐสภาได้พิจารณาและมีมติเห็นว่าเป็นเรื่องที่มีเหตุสมควรที่จะให้มีการออกเสียง และได้แจ้งเรื่องให้คณะรัฐมนตรีดำเนินการ

(5) การออกเสียงกรณีประชาชนเข้าชื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อให้ความเห็นชอบในการออกเสียง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

เมื่อมีกรณีที่ต้องให้มีการออกเสียงตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภาแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบ และให้นายกรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีการออกเสียงตามวันที่กำหนด ตามที่ได้หารือร่วมกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งต้องไม่เร็วกว่า 90 วัน และไม่ช้ากว่า 120 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากประธานรัฐสภา

2. การมีส่วนร่วมในการสร้างกติกา และกฎหมายระดับต่างๆ

แม้ว่านักการเมืองทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่นที่ประชาชนเลือกตั้งให้เป็นตัวแทนและมีอำนาจหน้าที่ด้านนิติบัญญัติโดยการออกกฎหมาย หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นสำหรับเป็นกฎกติกาบังคับใช้ในสังคม แต่ประชาชนในฐานะที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยก็ยังมีสิทธิมีส่วนร่วมในการสร้างกติกาและกฎหมายระดับต่างๆ ได้ เช่น

- ประชาชนสามารถเข้าร่วมเสนอความเห็นในการตรากฎหมายฉบับต่างๆ ได้

- ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวนไม่น้อยกว่า 10,000 คน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภาพิจารณากฎหมายในหมวด 3 เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของชนชาวไทย และหมวด 5 เกี่ยวกับหน้าที่ของรัฐได้

- ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวนตามที่กฎหมายกำหนดมีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานสภาท้องถิ่นเพื่อให้ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นได้

- ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวนไม่น้อยกว่า 50,000 คน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภาพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญได้

การที่ประชาชนมีสิทธิมีส่วนร่วมร่างกฎหมายนี้ ในด้านหนึ่งเป็นการสะท้อนภาพให้เห็นอำนาจของประชาชนที่สามารถเข้าไปทำหน้าที่ทางด้านนิติบัญญัติ หรือการออกกฎหมายที่สามารถตอบสนองความต้องการ และการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่ตนประสบอยู่ได้โดยตรง อีกด้านหนึ่งนั้นเป็นการกระตุ้นเตือนตัวแทนที่ได้รับเลือกตั้งให้สนใจในปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนให้มากขึ้น โดยต้องทำหน้าที่ให้สมดังที่ประชาชนให้ความไว้วางใจ มิใช่เพิกเฉยจนประชาชนทนรอคอยไม่ไหว ต้องเสนอร่างกฎหมาย หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นเสียเอง

3. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของนักการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

เจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งที่เป็นข้าราชการ พนักงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ รวมทั้งนักการเมืองทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่นเป็นผู้ที่ใช้อำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติ หากปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และยุติธรรม ประโยชน์สุขก็จะเกิดแก่ประชาชน แต่หากเจ้าหน้าที่ของรัฐทุจริตประพฤติมิชอบ ไม่มีความยุติธรรมก็ย่อมสร้างความเสียเดือดร้อนแก่ประชาชน

ดังนั้น ในฐานะที่ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยจึงย่อมมีสิทธิมีส่วนร่วมในการตรวจสอบควบคุมการทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ เช่น

- การตรวจสอบการเลือกตั้ง และร้องต่อ กกต. กรณีพบว่ามีการทุจริตในการเลือกตั้ง หรือการเลือกตั้งไม่สุจริตและเที่ยงธรรม หรือพรรคการเมืองมีการดำเนินการไม่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบต่างๆ

- การตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชั่นหรือการใช้จ่ายเงินของแผ่นดิน และร้องต่อ ป.ป.ช. และคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินหรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

- การตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน และร้องต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

- การตรวจสอบว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ หน่วยงานของรัฐมีการใช้อำนาจหน้าที่ไม่ถูกต้อง ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ประชาชนได้รับความเดือดร้อน หรือไม่ได้รับความเป็นธรรม และร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน

- การตรวจสอบว่ามีการใช้อำนาจทางการปกครอง (คำสั่งทางปกครอง สัญญาทางการปกครอง) ไม่ถูกต้อง ไม่เป็นไปตามกฎหมาย และร้องต่อศาลปกครอง

- ตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น โดยในการดำเนินงานต่างๆ นั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นต้องเปิดเผยข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลก่อนดำเนินงาน และรายงานผลให้ประชาชนทราบ รวมตลอดทั้งมีกลไกให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมนอกจากนั้น หากเห็นว่าสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นผู้ใดไม่สมควรดำรงตำแหน่งต่อไปประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในท้องถิ่นนั้นๆ สามารถเข้าชื่อขอให้มีการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนออกจากตำแหน่งได้ด้วย

- เข้าชื่อเพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานรัฐให้ดำเนินการหรือให้งดเว้นการดำเนินการอันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือชุมชน

- ประชาชนและชุมชน มีสิทธิฟ้องหน่วยงานของรัฐให้รับผิดเนื่องจากการกระทำหรือละเว้นการกระทำของข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ

- ประชาชนและชุมชน มีสิทธิที่จะติดตามและเร่งรัดให้รัฐดำเนินการตามหน้าที่เพื่อให้ประชาชนและชุมชนได้รับประโยชน์

4. การมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง

นอกจากประชาชนจะสามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองได้โดยตรงแล้ว ทั้งการเข้าร่วมด้วยตนเองตามลำพัง และการร่วมกับผู้อื่นในการแสดงพลังการมีส่วนร่วมแล้ว ประชาชนยังสามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองได้โดยอ้อมผ่านตัวแทน โดยการเลือกตั้งตัวแทนทั้งระดับชาติ คือ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) และการเลือกสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) และตัวแทนระดับท้องถิ่น คือ การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภท ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เมืองพัทยา และกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ไปทำหน้าที่ตามที่ประชาชนมอบหมาย

นอกจากการมีส่วนร่วมการเมืองระบบตัวแทนซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมโดยอ้อมแล้ว การมีส่วนร่วมโดยตรงในกระบวนการเลือกตั้งนั้น ประชาชนสามารถเข้ามีส่วนร่วมได้ทั้งในช่วงก่อน ระหว่าง และหลังการเลือกตั้ง เช่น

ในช่วงก่อนการเลือกตั้ง โดยการรณรงค์ประชาสัมพันธ์การเลือกตั้ง ศึกษาและให้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายของผู้สมัครและพรรคการเมือง การศึกษาและสังเกตการณ์การหาเสียงของผู้สมัครและพรรคการเมือง การสอดส่องดูแลเฝ้าระวังการทุจริตทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง กระตุ้นเชิญชวนให้ผู้มีสิทธิไปใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างมีคุณภาพ

ช่วงระหว่างการเลือกตั้ง นอกจากการไปใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างมีคุณภาพและรู้เท่าทันโดยเลือกผู้ที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับการเป็นตัวแทน ซื่อสัตย์สุจริต และหาเสียงโดยไม่ฝ่าฝืนกฎหมายแล้ว ประชาชนยังสามารถมีส่วนร่วมโดยการสังเกตการทำหน้าที่ของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง กรรมการนับคะแนนให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ปฏิบัติหน้าที่ถูกต้องตามระเบียบกฎหมาย ทั้งในระหว่างการลงคะแนนและการนับคะแนน สังเกตการลงคะแนนของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง สังเกตพฤติกรรมของผู้สนับสนุน(หัวคะแนน) ผู้สมัครและพรรคการเมือง(หัวคะแนน) ทั้งนี้ในการสังเกตการณ์ดังกล่าวต้องระมัดระวังไม่ให้เป็นการฝ่าฝืนกฎหมายเลือกตั้ง เช่น ก้าวก่ายหรือเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

ช่วงหลังการเลือกตั้ง เมื่อเลือกได้ตัวแทนแล้วประชาชนต้องติดตามตรวจสอบการทำงานของตัวแทนว่าได้ทำหน้าที่อย่างเหมาะสมกับความเป็นตัวแทนของประชาชนหรือไม่ เช่นการเข้าประชุมประจำสม่ำเสมอ การอภิปรายและการลงมติในสภา การทำหน้าที่กรรมาธิการ การรับฟังปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนเพื่อเสนอฝ่ายบริหารแก้ไข การทำหน้าที่ฝ่ายบริหารและฝ่ายค้านในสภา โดยการศึกษาหาข้อมูลจากสื่อมวลชน สื่อออนไลน์ แหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น การสนทนาพูดคุยกับเพื่อนบ้าน การถ่ายทอดเสียงการประชุมสภา นอกจากนั้นประชาชนสามารถสนับสนุนเสนอแนะการทำงานของตัวแทน รวมทั้งหากพบว่าตัวแทนทำงานขาดประสิทธิภาพ ทุจริตคอร์รัปชั่น หรือไม่สมควรดำรงตำแหน่งต่อไปก็สามารถคัดค้านต่อต้านตามสิทธิ เสรีภาพที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมายต่างๆได้ รวมถึงยื่นเรื่องต่อประธานสภาเพื่อร้องเรียนกล่าวหาได้

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยอ้อมมิได้มีความหมายเฉพาะการไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือมีส่วนร่วมผ่านทางตัวแทนเท่านั้น แต่การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงประชาชนยังสามารถมีส่วนร่วมด้วยตนเองในหลายโอกาส ดังที่กล่าว อีกทั้งในความเป็นจริงยังมีคนจำนวนมากที่ไม่มีสิทธิเลือกตั้ง (อายุต่ำกว่า 18 ปี หรือผู้ที่มีลักษณะต้องห้ามต่างๆ) หรือบางคนมีสิทธิแต่ไม่ได้ไปใช้สิทธิ แต่เมื่อกระบวนการเลือกตั้งหรือการใช้อำนาจอธิปไตยของประชาชนได้เกิดขึ้นแล้วก็ถือว่าคนไทยทุกคนมีฐานะเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยย่อมต้องรับผิดชอบในผลที่เกิดขึ้นจากการเลือกตั้งหรือผลจากการกระทำของตัวแทนของตน

ใบความรู้ที่ 3.2
หลักการและกระบวนการเลือกตั้ง

การเลือกตั้ง หมายถึง กิจกรรมและกระบวนการได้มาซึ่งตัวแทนของประชาชน ที่ประชาชนผู้เลือกตั้ง เลือกตัวแทนของตนจากบรรดาผู้สมัครรับเลือกตั้ง เพื่อให้ผู้ได้รับเลือกไปดำรงตำแหน่งและทำหน้าที่แทนประชาชน

เนื่องจากการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ของประเทศประชาธิปไตยต่างๆ ทั่วโลกในปัจจุบันเป็นประชาธิปไตยโดยอ้อมหรือประชาธิปไตยแบบมีตัวแทนของประชาชน การเลือกตั้งจึงถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากที่จะขาดไม่ได้ของประชาธิปไตยในทางปฏิบัติ เพราะการเลือกตั้งเป็นเครื่องมือที่แสดงให้เห็นว่า อำนาจอธิปไตยนั้นเป็นของประชาชน และประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจนั้นผ่านทางผู้แทนของตนในการปกครองและบริหารประเทศ การเลือกตั้งจึงเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นในเบื้องต้นว่าประเทศนั้นปกครอง “โดยประชาชน”

ความสำคัญของการเลือกตั้ง

เจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยโดยทางผู้แทนนั้นย่อมแสดงออกผ่านการเลือกตั้งผู้แทนของประชาชนหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยประชาชนจะพิจารณาจากนโยบายของผู้แทนแต่ละคนหรือของพรรคการเมืองแต่ละพรรค เพื่อเป็นการตัดสินใจในขั้นตอนสุดท้าย เพราะการที่ประชาชนจะเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยอย่างแท้จริง ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศเพื่อให้การปกครองนั้นๆ ยังคงหลักอำนาจสูงสุด ในการปกครองยังคงเป็นของประชาชน ประชาชนจึงมีสิทธิเสรีภาพในการสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองโดยเสรี และไม่ถูกจำกัดโดยอำนาจรัฐ มีความเสมอภาคและเท่าเทียมกันในฐานะที่ตนเป็นเจ้าของอำนาจ โดยรัฐต้องพยายามปกครองตามเจตนารมณ์ของประชาชนมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เจตนารมณ์ของประชาชนจึงถูกแสดงออกโดยอ้อมผ่านทางผู้แทนของตน หลักการปกครองในระบบผู้แทนและหลักการมีพรรคการเมืองจึงเป็นหลักการที่สำคัญยิ่ง เนื่องจากเป็นหลักการที่สะท้อนความต้องการของประชาชนในทางการเมืองได้ตรงจุดที่สุด ดังนั้น กระบวนการและขั้นตอนในการได้ผู้แทนจึงมีความสำคัญ เพราะจะส่งผลให้ได้ผู้แทนที่ตรงตามเจตนารมณ์ของประชาชนมากที่สุด ระบบการเลือกตั้งจึงเป็นกระบวนการและขั้นตอนที่จะนำไปสู่การได้ผู้แทนของประชาชนตามหลักประชาธิปไตย

วัตถุประสงค์ของการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตย คือ การจัดการเลือกตั้งขึ้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์เพื่อให้ได้มาซึ่งผู้แทนของประชาชน เมื่อในปัจจุบันการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยตรงไม่สามารถกระทำได้จึงต้องมีการเลือกตั้ง เพื่อเลือกผู้ที่ทำหน้าที่แทนตน

2. วัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการหล่อหลอมเจตจำนงและความคิดเห็นทางการเมืองของประชาชน ผู้มีสิทธิเลือกตั้งแต่ละคนมีเจตจำนงมีความเห็นทางการเมืองแตกต่างกันไป การเลือกตั้งจะช่วยหล่อหลอมให้ความหลากหลายทางสังคมสร้างเป็น “เจตจำนงร่วมทางการเมือง” การเลือกตั้งสามารถ

บรรลุวัตถุประสงค์นี้ได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับว่าประชาชนร่วมออกเสียงใช้สิทธิเลือกตั้งมากน้อยเท่าใดและยอมรับผลการเลือกตั้งหรือไม่

3. วัตถุประสงค์เพื่อสร้างความชอบธรรมให้แก่ผู้ปกครอง การเลือกตั้งจะสามารถสร้างความชอบธรรมให้แก่รัฐหรือผู้ปกครองได้ก็ต่อเมื่อเป็นไปตามเงื่อนไขพื้นฐานในการเลือกตั้ง กล่าวคือ ประชาชนต้องมีโอกาสได้ “เลือกสรร” ผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งแข่งขันกันอย่างเสรีโดยแท้จริง

4. วัตถุประสงค์เพื่อควบคุมการใช้อำนาจรัฐ การเลือกตั้งเป็นวิธีการของประชาชนในการควบคุมอำนาจรัฐ เมื่อประชาชนมีโอกาสไปใช้สิทธิเลือกตั้งภายในระยะเวลาอันสมควรที่กำหนดไว้ล่วงหน้า เช่น ภายใน 4 ปีหรือ 5 ปี ประชาชนจะได้โอกาสในการลงคะแนนเสียงเพื่อเปลี่ยนแปลงผู้แทนซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลที่บริหารประเทศ ถึงแม้ว่าคะแนนเสียงของผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพียงคะแนนเดียวอาจไม่มีผลต่อการควบคุมการใช้อำนาจรัฐโดยตรง แต่คะแนนเสียงของผู้ไปใช้สิทธิรวมกันย่อมเป็นปัจจัยชี้ขาดในการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้

หลักการเลือกตั้งสากล

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR) ประกาศใช้ในปี 1966 (พ.ศ. 2509) ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีสมาชิก เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2539 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2540

กติกาข้อ 25

พลเมืองทุกคนย่อมมีสิทธิและโอกาสโดยปราศจากความแตกต่าง และโดยปราศจากข้อจำกัด อันไม่สมควรในเรื่อง

1. การเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารรัฐกิจ โดยตรงหรือผ่านทางผู้แทนซึ่งได้รับเลือกมาอย่างเสรี

2. การออกเสียงหรือได้รับเลือกตั้งในการเลือกตั้งอันแท้จริงตามวาระ ซึ่งเป็นการออกเสียงโดยทั่วไปและเสมอภาค และโดยการลงคะแนนลับเพื่อประกันการแสดงเจตนาโดยอิสระของผู้เลือก

3. การเข้าถึงบริการสาธารณะในประเทศตามหลักการทั่วไป แห่งความเสมอภาค

ซึ่งจากหลักการดังกล่าวตามกติกาข้อ 25 นำไปสู่การยึดถือเป็นหลักการเลือกตั้ง จำนวน 6 ประการ ประกอบด้วย

1. หลักการออกเสียงโดยทั่วไป กล่าวคือ ในการเลือกตั้งต้องไม่มีการกำหนดกฎเกณฑ์ใดๆ ที่มีผลเป็นการตัดบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งออกไปจากการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งโดยเหตุผลทางการเมือง ทางเศรษฐกิจ หรือทางสังคม ดังนั้น ราษฎรทุกคนย่อมมีสิทธิออกเสียงลงคะแนน และเข้าร่วมในการเลือกตั้ง แต่อย่างไรก็ตาม ระบบกฎหมายอาจกำหนดกฎเกณฑ์หรือเงื่อนไขใดๆ ในทางเนื้อหาเกี่ยวกับใช้สิทธิเลือกตั้งได้ หากไม่ขัดกับหลักการเลือกตั้งโดยทั่วไปและหลักนิติรัฐ เช่น การกำหนดให้เฉพาะพลเมืองของรัฐเท่านั้นที่มีสิทธิเลือกตั้ง การกำหนดอายุขั้นต่ำของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หรือการกำหนดว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะเป็นผู้ที่ไม่อยู่ในระหว่างถูกระงับการใช้สิทธิเลือกตั้ง

2. หลักการเลือกตั้งอย่างเสมอภาค หมายถึงการเลือกตั้งที่ไม่นำเรื่องชนชั้น ฐานะทางสังคม ลักษณะรูปร่าง เชื้อชาติ ศาสนา หรือสีผิว มาเป็นเครื่องกำหนดคุณสมบัติและกำหนดค่าของการลงคะแนนและนับคะแนนเสียงโดย

ก. การกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ต้องใช้เกณฑ์ที่เสมอภาคกัน

ข. การกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ต้องใช้หลักเกณฑ์ที่เสมอภาคกัน

ค. ราษฎรทุกเพศที่มีคุณสมบัติครบถ้วน ย่อมมีสิทธิเป็นผู้เลือกตั้ง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง แล้วแต่กรณี

จ. ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเท่ากัน

ง. ผู้เลือกตั้งแต่ละคนย่อมสามารถใช้สิทธิเลือกตั้งได้โดยสะดวกพอสมควร

ฉ. บัตรลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทุกบัตรที่ใช้ในการเลือกตั้งประเภทเดียวกัน ในคราวเดียวกันต้องมีลักษณะอย่างเดียวกัน และเมื่อคะแนนถูกลงไปแล้วจะต้องนับคะแนนของผู้เลือกตั้งแต่ละคนเท่ากัน หรือเรียกอีกนัยหนึ่งว่า น้ำหนักคะแนนของผู้เลือกตั้งแต่ละคนในการเลือกตั้งชนิดเดียวกันและครั้งเดียวกันจะต้องนับเท่ากัน กล่าวคือ ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งต้องมีค่าคะแนนเสียงเท่ากัน เช่น การเลือกตั้งในระบบเสียงข้างมาก คะแนนเสียงแต่ละคะแนนจะต้องมี “ค่าในการนับ” เท่ากัน ในขณะที่ในการเลือกตั้งในระบบสัดส่วน คะแนนเสียงแต่ละคะแนนต้องมี “ค่าในน้ำหนักของคะแนนหรือในผลคะแนน” เท่ากัน

การเลือกตั้งโดยเสมอภาคกำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกคนได้เลือกตั้งโดยวิธีเช่นเดียวกัน และด้วยเหตุนี้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งย่อมสามารถตระเตรียมการใช้สิทธิเลือกตั้ง และสิทธิอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเลือกตั้งเหมือนกัน รัฐจะจำกัด ตัดทอนสิทธิต่างๆ ที่กล่าวมามิได้ เว้นแต่จะมีเหตุผลอันจำเป็นอย่างยิ่ง

3. หลักการเลือกตั้งโดยอิสระ หมายถึง การมีการเลือกตั้งโดยเสรี ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกคนมีอิสระในการตัดสินใจ ออกเสียงเลือกผู้แทนของตนโดยปราศจากการใช้กำลัง บังคับ ขู่เข็ญ หรือใช้อิทธิพลในทางมิชอบใดๆ หรือความกดดันทางจิตใจต่อการตัดสินใจ ที่จะทำให้ผู้เลือกตั้งเลือกโดยฝืนความตั้งใจ อันเป็นความประสงค์ของตนเอง (ไม่ฝืนเจตนารมณ์ของตนเอง) กล่าวคือ ผู้เลือกตั้งสามารถออกเสียงเลือกตั้งอย่างที่ตนต้องการได้อย่างแท้จริง

หลักการเลือกตั้งโดยอิสระนี้มีความสำคัญตรงที่เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งแต่ละคนสามารถใช้วิจารณญาณของตนที่จะเลือกคนหรือคณะบุคคล หรือพรรคการเมืองที่ตนเห็นว่าจะทำหน้าที่แทนตนได้ดีที่สุด

แนวความคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งโดยอิสระนี้มีอยู่สองแนว แนวที่หนึ่งเห็นว่าต้องมีอิสระเต็มที่ที่จะใช้สิทธิเลือกหรือไม่เลือก อีกแนวหนึ่งเห็นว่าจะเลือกใครหรือไม่เลือกใคร แต่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกคนต้องถือเป็นหน้าที่ที่ต้องใช้สิทธิเลือกตั้ง ส่วนจะใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างไรนั้น ย่อมเป็นเอกสิทธิโดยอิสระของผู้นั้น

แนวคิดว่าด้วยการเลือกตั้งเป็นหน้าที่ตามแนวที่สองนี้ เรียกว่าเป็นการเลือกตั้งแบบบังคับให้ใช้สิทธิ ใครไม่ใช้สิทธิโดยไม่มีเหตุผลพอสมควรแล้ว อาจถูกลงโทษสถานเบา เช่น ปรับหรือเสียสิทธิบางประการ ประเทศที่ใช้แนวทางที่สองในการเลือกตั้งของตน ได้แก่ ออสเตรเลีย, ออสเตรีย, อิตาลี และเบลเยี่ยม เป็นต้น

4. หลักการเลือกตั้งโดยการลงคะแนนลับ หมายความว่า การลงคะแนนเสียงของผู้เลือกตั้งแต่ละคนต้องเป็นความลับที่มีแต่ผู้ลงคะแนนเสียงเท่านั้นที่รู้ว่าตนลงอย่างไร โดยบุคคลอื่นไม่ว่าจะเป็นใครทั้งสิ้นจะไม่มีสิทธิรู้เลย ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกัน หลักการเลือกตั้งโดยอิสระของผู้เลือกตั้ง เมื่อไม่มี

ใครอื่นนอกจากเจ้าตัวผู้เลือกตั้งรู้ว่าผู้เลือกตั้งลงคะแนนอย่างไร ผู้อื่นจะใช้อิทธิพลในทางมิชอบบังคับข่มขู่หรือกระทำด้วยประการใดๆ ลงคะแนนเสียงตามที่ “ผู้อื่น” นั้นต้องการไม่ได้ ผู้เลือกจึงอิสระในการใช้ดุลยพินิจของตนได้อย่างเต็มที่ที่จะเลือกใคร โดยไม่หวั่นเกรงใดๆ ทั้งสิ้น เพราะจะไม่มีใครรู้ได้เลยว่าตัวเองเลือกอย่างไร

ด้วยเหตุนี้ในการจัดการเลือกตั้ง ผู้มีหน้าที่จัดการเลือกตั้งจะต้องจัดคูหาเลือกตั้งในลักษณะที่ไม่มีผู้ใดนอกจากผู้ที่ออกเสียงลงคะแนนเท่านั้นที่รู้ว่าตน ออกเสียงลงคะแนนอย่างไร หลักการนี้ มีขึ้นด้วยเหตุผลสองประการ ประการแรก เพื่อคุ้มครองผู้ที่ออกเสียงลงคะแนนไม่ให้ต้องกังวลกับผลใดๆ ที่จะตามมาจากการออกเสียงลงคะแนนของตนเพราะจะไม่มีบุคคลใดทราบเลยว่าตนออกเสียงลงคะแนนเลือกผู้สมัคร พรรคการเมืองใด ประการที่สอง เพื่อคุ้มครองความเป็นระเบียบเรียบร้อยตลอดจนคุ้มครองประโยชน์ของผู้ออกเสียงลงคะแนนผู้อื่น ด้วยเหตุนี้ แม้ผู้ออกเสียงลงคะแนนจะสมัครใจแสดงบัตรเลือกตั้งของตนให้ผู้อื่นทราบว่าตนออกเสียงลงคะแนนอย่างไร ระบบกฎหมายมิสามารถอนุญาตให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้นั้นกระทำการในลักษณะดังกล่าวได้

5. หลักการเลือกตั้งอย่างแท้จริง หมายถึง การเลือกตั้งที่ผู้เลือกตั้งมีทางเลือกและไม่มีการโกงหรือทุจริตด้วยประการใดๆ

การเลือกที่ผู้เลือกตั้งมีทางเลือก หมายถึง การเลือกตั้งในแต่ละครั้งนั้น ต้องเปิดโอกาสให้มีผู้สมัครหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นผู้สมัครที่เป็นตัวบุคคลหรือผู้สมัครที่เป็นพรรคการเมือง ให้มีความหลากหลายทั้งในลักษณะที่ว่ามีผู้สมัครมากกว่าตำแหน่งที่ต้องการและหลากหลายทั้งความคิดเห็นในด้านต่างๆ เพื่อที่จะให้ผู้เลือกตั้งได้พิจารณาเลือกคนหรือพรรคที่ตนคิดว่าดีที่สุดหรือเลวน้อยที่สุดเพื่อเปรียบเทียบแล้วให้เข้าไปทำหน้าที่แทนตนให้ดีที่สุด

การเลือกตั้งใดๆ ที่กำหนดให้มีผู้สมัครแค่คนเดียวหรือแค่พรรคเดียว แล้วให้ผู้เลือกตั้งลงคะแนนว่าจะยอมรับหรือไม่ยอมรับ (เอาหรือไม่เอา) ผู้สมัครนั้นๆ ถือว่าไม่ใช่การเลือกตั้งแบบประชาธิปไตยตามหลักการข้อนี้ เช่นเดียวกับการเลือกตั้งที่จำกัดผู้สมัครให้เป็นเฉพาะผู้ที่มีความคิดเห็นอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่ความคิดเห็นเดียว (โดยห้ามความคิดเห็นที่หลากหลาย) ก็ถือว่าไม่สอดคล้องกับหลักการนี้เช่นเดียวกัน

การเลือกตั้งอย่างไม่มีการคดโกงหรือการทุจริต หมายความว่า การเลือกตั้งจะต้องเป็นไปตามเจตนารมณ์หรือความต้องการของประชาชนผู้เลือกตั้งโดยแท้ หากมีการคดโกงหรือทุจริตด้วยประการใดๆ ย่อมถือว่าเป็นการบิดเบือนเจตนารมณ์ของผู้เลือกตั้ง

การคดโกงหรือการทุจริตอาจมีได้ต่างๆ นานา เช่น การแบ่งเขตเลือกตั้งที่ทำให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้เปรียบหรือเสียเปรียบ การปลอมบัตรเลือกตั้งหรือการพิมพ์บัตรเลือกตั้งเพิ่มโดยผิดกฎหมาย การแอบอ้างชื่อผู้อื่นไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การหมุนเวียนลงคะแนนซ้ำแล้วซ้ำอีก การย้ายผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าไปในเขตเลือกตั้ง เพื่อให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบในการเลือกตั้ง การซื้อสิทธิขายเสียงหรือการให้สินบนผู้เลือกตั้งด้วยอามิสสินจ้าง เพื่อจูงใจให้ผู้เลือกตั้งลงคะแนนอย่างใดอย่างหนึ่ง การบังคับขู่เข็ญหรือสร้างความหวาดกลัวเพื่อให้ผู้เลือกตั้งลงคะแนนอย่างใดอย่างหนึ่ง การจงใจนับคะแนนผิดเพื่อคดโกงให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้เปรียบ การทำลายหรือทำให้บัตรเลือกตั้งที่ลงคะแนนแล้วเสียหายหรือสูญหาย รวมทั้งการที่เจ้าหน้าที่ทุกระดับในการจัดการเลือกตั้ง ไม่อำนวยความสะดวกเท่าที่จำเป็นในการใช้สิทธิฯลฯ เหล่านี้ถือว่าไม่สอดคล้องกับหลักการเลือกตั้งอย่างแท้จริง

6. หลักการเลือกตั้งเป็นระยะเวลา หมายถึง การเลือกตั้งที่มีกฎหมายกำหนดอย่างชัดเจนว่า ผู้ได้รับเลือกให้เข้าไปดำรงตำแหน่ง แต่ละตำแหน่งนั้นจะสามารถดำรงตำแหน่งดังกล่าว ในแต่ละคราวได้ไม่เกินเวลาเท่าใด ถึงจะมีการเลือกตั้งเข้าสู่ตำแหน่งนั้นกันใหม่อีก การกำหนดระยะเวลาดังกล่าวขึ้นอยู่กับเหตุผลและความจำเป็นของแต่ละแห่งไปโดยไม่ให้เวลายาวเกินไปหรือสั้นเกินไป เพราะถ้ายาวนานเกินไป อาจทำให้ผู้ดำรงตำแหน่ง หลงตำแหน่ง หลงอำนาจของตำแหน่งนั้น ทำให้มีพฤติกรรมเป็นเผด็จการได้ แต่หากสั้นเกินไปก็จะไม่มีเวลาเพียงพอที่จะปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งให้สำเร็จได้ และเมื่อครบวาระตามเงื่อนไขของการดำรงตำแหน่ง ผู้ที่เคยดำรงตำแหน่งก็สามารถเข้าแข่งขันในการเลือกตั้งใหม่ได้ และถ้าหากผู้นั้น หรือพรรคการเมืองนั้นยังเป็นที่นิยมเลื่อมใสของประชาชนเสียงข้างมากแล้ว ผู้นั้นย่อมได้รับเลือกตั้งเข้ามาดำรงตำแหน่งนั้นอีกได้ต่อไปเรื่อยๆ ในวาระต่อๆ ไป ตราบใดที่ยังเป็นที่ยอมรับของประชาชนเสียงข้างมาก

ผู้แทนทางการเมืองของประชาชนที่พึงประสงค์

ในประเทศไทยนั้น ปัญหาผู้แทนทางการเมืองของประชาชนเป็นปัญหาใหญ่ปัญหาหนึ่งในการพัฒนาทางการเมืองไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาไปสู่ความเป็นประชาธิปไตยแบบรัฐสภาที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ตามที่คณะราษฎร์ผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองของไทย เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 ได้เริ่มประกาศเอาไว้และคณะผู้แทนราษฎรของไทยชุดแล้วชุดเล่า ได้ประกาศย้ำมาตลอดจนกระทั้งปัจจุบัน แต่ความเป็นประชาธิปไตยที่พัฒนาอย่างสูงแล้ว ก็ยังไม่บังเกิดในแผ่นดินนี้ ปัจจัยอันหนึ่งซึ่งเป็นที่กล่าวขวัญกันโดยทั่วไป ทั้งโดยคำพูดและตัวหนังสือ ก็คือ เรายังไม่มีผู้แทนที่พึงประสงค์ ยังไม่มีผู้แทนที่มีอุดมการณ์ ที่สามารถพอ ที่ซื่อสัตย์พอ ที่เห็นประโยชน์ส่วนรวมสำคัญกว่าผลประโยชน์ส่วนตน หรือที่มีจิตใจเป็นประชาธิปไตยเพียงพอ ที่จะเป็นตัวอย่างของประชาชนพลเมืองทั้งหลาย หลายคนกล่าวว่าบางครั้งเราได้ผู้แทนที่ฉลาดมากแต่โกงชาติ บางครั้งได้ผู้แทนที่ซื่อสัตย์แต่ฉลาดน้อย บางคราวได้ผู้แทนที่ซื่อสัตย์และฉลาดแต่อ่อนแอหรืออื่นๆ ไม่ค่อยมีคราวใดที่เราจะได้ผู้แทนที่จะทำให้คนส่วนใหญ่ เห็นว่า พึงประสงค์ และพากันสนับสนุน แม้ว่าทุกคนจะเห็นว่าเราควรมีผู้แทนที่เป็นคนดี แต่เราก็ยังไม่อาจกำหนดลักษณะของคนดีในการเป็นผู้แทนอันพึงประสงค์ได้ ในเนื้อหาของส่วนนี้ จึงมุ่งเสนอความคิดเห็นถึงลักษณะของผู้แทนทางการเมืองที่พึงประสงค์สำหรับประเทศไทย ลักษณะเช่นนี้จะเรียกว่าเป็นลักษณะของผู้แทนทางการเมืองที่พึงประสงค์ใน**อุดมคติ**ก็ว่าได้ ทั้งนี้ เพื่อเป็นมาตรฐานในการวัด ถ้าหากเราต้องการผู้แทนทางการเมืองของประชาชนที่พึงประสงค์ เพื่อเป็นเกณฑ์การกำหนดมาตรฐาน และจะได้มีการเปรียบเทียบในการพิจารณาของประชาชนต่อไป

1. ผู้แทนทางการเมืองที่มีความรู้ ความสามารถ

ผู้แทนที่พึงประสงค์ของประชาชนต้องเป็นบุคคลที่มีคุณภาพสูง นอกจากจะมีคุณวุฒิที่จะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารประเทศ จะต้องเป็นผู้นำที่มีความรู้ ความสามารถ ฉลาดรอบรู้ ที่สำคัญจะต้องเป็นนักบริหารที่มีความสามารถ สามารถบริหารจัดการได้อย่างดีเลิศ ใน 3 ด้าน คือ บริหารงาน บริหารคน บริหารเศรษฐกิจ คือ บริหารจัดการได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ และจะต้องเป็นคนที่ชอบเรียนรู้ตลอดชีวิต ไม่ปฏิเสธสิ่งใหม่ๆ ไม่มีแนวความคิดอนุรักษ์นิยมโดยเอาตนเองเป็นศูนย์กลาง แต่เปิดใจพัฒนาให้ก้าวทันโลกตลอด

2. ผู้แทนทางการเมืองที่ทำงานเพื่อส่วนรวมด้วยความเสียสละ

ผู้แทนทางการเมืองที่พึงประสงค์ จะต้องทำทุกอย่างโดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ไม่เห็นแก่ส่วนตัว พวกพ้อง ไม่ทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนตัว และต้องไม่ประนีประนอมกระทำตามพลังกลุ่มหากเป็นสิ่งไม่ถูกต้องหรือเป็นผลร้ายต่อประเทศชาติ ผู้แทนเช่นนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อการเลือกตั้งต้องไม่มีการซื้อสิทธิขายเสียง เพราะผู้แทนที่ลงทุน เงินในการซื้อเสียงนั้น เมื่อได้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองแล้วย่อมต้องหาโอกาสถอนทุน โดยการหาประโยชน์ส่วนตัวขณะดำรงตำแหน่ง เป็นเหตุให้ผู้แทนเหล่านี้ไม่สามารถเสียสละหรืออุดมการณ์เพื่อประชาชนเป็นหลักได้

3. ผู้แทนทางการเมืองที่เป็นผู้มีวิสัยทัศน์

ผู้แทนทางการเมืองที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล จะเป็นที่น่าเชื่อถือของคนที่ติดตาม และคนที่ติดต่อสัมพันธ์ด้วย ประชาชนอยากฟังความคิดเห็นและมุมมองของเขา เพื่อจะได้ทิศทางที่เป็นประโยชน์ ผู้แทนการเมืองยุคใหม่จึงจำเป็นต้องเป็นคนที่มีวิสัยทัศน์ เป็นคนที่มีความคิดริเริ่ม ไม่มองอะไรแคบๆ ไม่เป็นคนคิดสั้น คิดตื้นๆ ไม่ละเอียดรอบคอบและต้องเป็นผู้ที่มีเปิดกว้างในการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเป็นคนมีเหตุผล จะต้องเป็นคนที่ทันสมัย มีลักษณะทางความเป็นสากลพร้อมๆ กับลักษณะของความเป็นไทย สามารถติดต่อสร้างความสัมพันธ์อันดีกับนานาประเทศ

4. ผู้แทนทางการเมืองที่มีการดำเนินชีวิตที่ดี

ผู้แทนทางการเมืองต้องมีลักษณะพื้นฐานของการดำเนินชีวิต แบบเสมอต้นเสมอปลาย ก่อนเข้ามาดำรงตำแหน่งเป็นอย่างไร เมื่อได้รับตำแหน่งแล้วก็ต้องเป็นเช่นนั้น ไม่ได้เป็นการเสแสร้ง คุณลักษณะชีวิตที่ควรมี ได้แก่ ต้องมีความเมตตา มีความกรุณาต่อประชาชนที่ทุกข์ร้อน คนด้อยโอกาสในสังคมและชนกลุ่มน้อยในประเทศ มีความมุ่งมั่นที่จะยกระดับในเรื่องของสิทธิมนุษยชน ให้ทุกคนอยู่ร่วมกันด้วยความเสมอภาค และชอบธรรมอยู่เสมอ ไม่มีนิสัยเป็นนักเลงหัวไม้ ไม่ใช้อำนาจหรืออิทธิพลข่มขู่ บังคับผู้ที่ด้อยกว่า นอกจากนั้นจะต้องมีความสุภาพ อ่อนน้อม ไม่ถือตัว ความขยันขันแข็ง เป็นคนกล้าหาญ กล้าตัดสินใจ กล้ายอมรับผิด ไม่โยนความผิดให้ผู้อื่นต้องเป็นผู้แสดงความรับผิดชอบเสมอ

5. ผู้แทนทางการเมืองที่มีประวัติดี

ผู้แทนทางการเมืองที่พึงประสงค์จะต้องมีประวัติดี มีการดำเนินชีวิตตั้งแต่อดีตที่โปรงใสทั้งในชีวิตหน้าที่การทำงาน และชีวิตส่วนตัว จะต้องเป็นผู้ที่มีความหวังดีต่อสาธารณชนและต้องมีชีวิตครอบครัวเป็นแบบอย่าง ชีวิตครอบครัวจะเป็นภาพสะท้อนว่าหากผู้แทนของประชาชนไม่สามารถบริหารครอบครัว ซึ่งเป็นสถาบันที่เล็กที่สุดในสังคมได้ เพื่อดำรงตำแหน่งทางการเมืองเขาจะสามารถบริหารประเทศให้ดีได้อย่างไร ผู้แทนทางการเมืองจะต้องประกอบสัมมาอาชีพมาตลอด ไม่มีประวัติการทุจริต ไม่มีประวัติในการดำเนินธุรกิจที่สังคมไม่ยอมรับ ไม่มีประวัติการเป็นนักเลงเจ้าพ่อ ไม่มีกิจการที่เกี่ยวข้องกับการพนัน ยาเสพติด หรือธุรกิจที่สร้างปัญหาสังคมมาก่อน เพราะผู้แทนทางการเมืองไม่เพียงแต่ต้องได้รับการยอมรับจากประชาชนในพื้นที่เท่านั้น แต่ต้องได้รับการยอมรับจากนานาประเทศด้วย

6. ผู้แทนทางการเมืองที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

ผู้แทนทางการเมืองที่พึงประสงค์ต้องเป็นผู้ที่มีวาจาดี มีคำพูดที่สุภาพ มีเหตุผล รักษาคำพูด ไม่โกหก ไม่กลับกลอก ไม่ปลิ้นปล้อน ต้องไม่เป็นคนที่ชอบด่า ต่อว่าผู้อื่น ต้องไม่พูดให้ร้ายโจมตี และที่สำคัญผู้บริหารประเทศต้องสามารถพูดจาสื่อสารได้ดีกับบุคคลในทุกๆ ระดับของสังคม ทั้งในประเทศและต่างประเทศได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังต้องประกอบไปด้วย กริยาที่ดีงาม คือต้องเป็นผู้ที่

สง่างาม มีมนุษย์สัมพันธ์ดี เป็นผู้ที่รู้จักกาลเทศะ วางตัวได้อย่างเหมาะสม สามารถเข้ากับคนทุกประเภททุกระดับได้ และเป็นตัวแทนของประเทศได้เป็นอย่างดีในการก้าวสู่เวทีโลก

7. ผู้แทนทางการเมืองที่มีคุณธรรม จริยธรรม

ผู้แทนทางการเมืองที่พึงประสงค์ จะต้องเป็นคนที่มีคุณธรรมประจำใจ จะต้องมีความยุติธรรม ไม่เป็นคนลำเอียง เป็นผู้มีจริยธรรม มีความซื่อสัตย์ จริงใจต่อประเทศและประชาชนเป็นผู้รักษาคำพูดและเป็นผู้ที่มีสติในการพินิจ พิเคราะห์ เรื่องราวต่างๆ อย่างละเอียดรอบคอบ ไม่ใช้อารมณ์ในการตัดสินใจ ต้องเป็นผู้มีอุดมการณ์ มีหลักการในการดำเนินชีวิตส่วนตัวและในการบริหารประเทศ คุณธรรมและจริยธรรมของผู้นำทางการเมือง นับเป็นคุณสมบัติที่เด่นและเป็นคุณประโยชน์ต่อประเทศชาติมากที่สุด หากผู้นำทางการเมืองขาดคุณธรรมและจริยธรรม แม้จะมีความสามารถ มีการศึกษาสูง ก็ไม่สามารถนำประเทศไปสู่ความเจริญได้

8. ผู้แทนทางการเมืองที่มีความเข้มแข็งและกล้าหาญ

ผู้แทนทางการเมืองที่พึงประสงค์ เป็นผู้ที่มีความเข้มแข็งและกล้าหาญ ยังคงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง เพราะหน้าที่ของการเป็นผู้แทนนั้น จะต้องนำทิศทางคนจำนวนมากสู่เป้าหมายเดียวกัน จึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ที่ผู้แทนจะต้องเข้มแข็งเด็ดเดี่ยวและกล้าหาญ ผู้แทนจะต้องกล้าตัดสินใจ และยืนหยัดต่อการตัดสินใจ ถ้าการตัดสินใจนั้นถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อคนไทยส่วนรวมและประเทศชาติ

9. ผู้แทนทางการเมืองต้องมีความสารถในการถ่ายทอดองค์ความรู้

ผู้แทนทางการเมืองที่พึงประสงค์ แม้จะมีความรู้ความสามารถที่มีศักยภาพและประสิทธิภาพในการทำงานสูง แต่การทำงานเพียงคนเดียวก็จะทำได้จำกัด เพราะว่ามีเวลาจำกัด โดยเฉพาะในโลกปัจจุบันทุกอย่างขับเคลื่อนไปอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นต้องมีคนร่วมทำงาน ผู้แทนทางการเมืองไม่เพียงแต่จะต้องมีความรู้ ความสามารถ โดยส่วนตัวเท่านั้น แต่ยังต้องสามารถสอนและพัฒนาคนได้ สร้างทีมงานที่ดีได้ และสอนให้ทีมงานสร้างทีมงานที่ดีต่อไปด้วย

10. ผู้แทนทางการเมืองที่มีอุดมการณ์ประชาธิปไตย

ผู้แทนทางการเมืองที่พึงประสงค์ ต้องเป็นผู้ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองในแนวทางประชาธิปไตย ยึดมั่นในหลักการอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน หลักสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค ผู้แทนทางการเมืองที่มีลักษณะของความเป็นประชาธิปไตย จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศ จะช่วยให้ประเทศไทยได้รับการยอมรับมากยิ่งขึ้น ตามกระแสโลกประชาธิปไตย อันจะส่งผลดีต่อประเทศทั้งในด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและในด้านการค้าและการลงทุน

การเลือกตั้งของประเทศไทย

การเลือกตั้งของประเทศไทย เป็นกระบวนการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่ได้วางหลักหรือวิธีการเพื่อให้ได้มาซึ่งบุคคลเข้าไปทำหน้าที่ในการปกครองประเทศ อาทิ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่นอื่นๆ ด้วยการให้ประชาชนออกเสียงเลือกบุคคลที่เห็นสมควร

การเลือกตั้งของประเทศไทย สามารถแยกออกมาได้เป็น 2 ระดับ คือ ระดับชาติ ประกอบด้วย การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ส่วนระดับท้องถิ่น ประกอบด้วย การเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทต่างๆ อันได้แก่ องค์การ

บริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล(ทน./ทม./ทต.) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และการปกครองรูปแบบพิเศษ อีก 2 แห่ง คือ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ซึ่งมีสาระสำคัญ พอสรุปได้สังเขป ดังนี้

การเลือกตั้งระดับชาติ

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.)

หน้าที่และอำนาจของ ส.ส.

1. ออกกฎหมายเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน
2. เป็นผู้เลือกผู้ที่จะดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีจากการเสนอของพรรคการเมือง
3. ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรี
4. พิจารณาจัดสรรงบประมาณแผ่นดินเพื่อพัฒนาประเทศ
5. นำปัญหาความเดือดร้อนและความต้องการของประชาชนเสนอต่อรัฐบาล

วิธีการได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้ออกแบบให้การเลือกตั้ง ส.ส. ระบบใหม่ มีจำนวน ส.ส. ทั้งสิ้น 500 คน คือ แบบแบ่งเขต 350 เขต เขตละ 1 คน และ ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ 150 คน โดยใช้บัตรเลือกตั้งเพียงใบเดียว ซึ่งกำหนดให้นำคะแนนเสียงทุกคะแนน ที่ประชาชนไปลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร ส.ส. เขตทุกราย (ไม่ว่าจะได้รับเลือกตั้งหรือไม่ได้รับเลือกตั้ง) ไปใช้ในการคำนวณจำนวน ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคพึงมี หากพรรคใดได้จำนวน ส.ส.เขต เท่ากับหรือเกินกว่าจำนวน ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อที่พรรคพึงมีได้ พรรคนั้นก็จะไม่ได้ ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ ถือว่าได้เฉพาะ ส.ส. แบบแบ่งเขตเท่านั้น แต่หากพรรคใดได้ ส.ส. แบบแบ่งเขตน้อยกว่า จำนวน ส.ส. ที่จะพึงมี ก็จะได้ ส.ส.แบบบัญชีรายชื่อ เพิ่มจนครบจำนวน ส.ส. ที่จะพึงมี

ต่อมารัฐสภาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับที่ 1) พุทธศักราช 2564 เปลี่ยนแปลงจำนวน ส.ส. แต่ละประเภท โดยกำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรมีจำนวน ส.ส. 500 คน คือ แบบแบ่งเขต 400 เขต เขตละ 1 คน และ ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ 100 คน ใช้บัตรเลือกตั้งประเภทละ 1 ใบ ซึ่งการคำนวนสัดส่วนผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองที่จะได้รับเลือกตั้ง ให้เป็นสัดส่วนที่สัมพันธ์กันโดยตรงกับจำนวนคะแนนรวมที่แต่ละพรรคการเมืองได้รับเลือกตั้งมารวมกันทั้งประเทศ

ทั้งนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ยังได้กำหนดด้วยว่า ผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ถึงแม้ว่าได้คะแนนสูงสุดเป็นลำดับหนึ่งในเขต แต่จะได้รับเลือกตั้งก็ต่อเมื่อได้คะแนนมากกว่าจำนวนคะแนนเสียงไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด และหากในเขตเลือกตั้งไม่มีผู้สมัครรายใดได้คะแนนมากกว่าจำนวนคะแนนเสียงไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด จะต้องจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่และรับสมัครใหม่ โดยผู้สมัครเดิมไม่มีสิทธิลงสมัครได้อีก

คุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็น ส.ส. ได้แก่

1. มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
2. อายุไม่ต่ำกว่า 25 ปี นับถึงวันเลือกตั้ง
3. เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใด พรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียว ไม่น้อยกว่า 90 วัน นับถึงวันเลือกตั้งเว้นแต่กรณียุบสภาให้ลดระยะเวลาจาก 90 วัน เหลือ 30 วัน

และต้องมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้ด้วย

ก. มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 5 ปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง หรือ

ข. เป็นบุคคลซึ่งเกิดในจังหวัดที่สมัคร หรือ

ค. เคยศึกษาในจังหวัดที่สมัครเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 5 ปีการศึกษา หรือ

ง. เคยรับราชการหรือเคยปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐ หรือเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัคร แล้วแต่กรณีเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 5 ปี

และจะต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามที่รัฐธรรมนูญกำหนด เช่น ติดยาเสพติด เป็นหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต ต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง เคยถูกสั่งให้พ้นจากราชการเพราะเหตุทุจริตต่อหน้าที่ เป็นต้น นอกจากนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครเพิ่มเติมจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้แก่

- เป็นเจ้าของหรือถือหุ้นหนังสือพิมพ์ สื่อมวลชนใดๆ
- อยู่ระหว่างถูกระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง
- เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ การยุติธรรม องค์การหรือหน่วยงานของรัฐ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ที่กระทำโดยทุจริต การกู้เงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน ยาเสพติด การพนันฐานเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนัก การค้ามนุษย์ การฟอกเงิน
- เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง

ข้อนี้ถ้าใครเคยต้องคำพิพากษาในคดีดังกล่าวมาแล้ว ก็เท่ากับว่าจะถูกตัดสิทธิการสมัครรับเลือกตั้งไปตลอดชีวิต

กระบวนการได้มาซึ่งนายกรัฐมนตรี

ก่อนปิดการสมัครรับเลือกตั้ง พรรคการเมืองที่ประสงค์จะเสนอชื่อบุคคลที่จะให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีให้เสนอรายชื่อต่อ กกต. ได้ไม่เกิน 3 รายชื่อ และ กกต. จะต้องประกาศรายชื่อดังกล่าวให้ประชาชนทราบ

ทั้งนี้ ตามบทเฉพาะกาลในระยะ 5 ปีแรก ให้รัฐสภา(ทั้งสองสภา) เลือกนายกรัฐมนตรีในบัญชีของพรรคการเมืองที่มี ส.ส. ในสภาไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร (25 คน) ผู้ที่ผ่านความเห็นชอบต้องได้คะแนนเกินกว่ากึ่งหนึ่ง และหากมีกรณีที่ไม่อาจแต่งตั้งนายกฯ จากบัญชีรายชื่อของพรรคได้ สมาชิกของทั้งสองสภาไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งสามารถเสนอต่อประธานรัฐสภาขอให้รัฐสภายกเว้นรายชื่อในบัญชีรายชื่อที่พรรคแจ้งไว้ได้ (มีนายกฯ คนนอก) โดยรัฐสภาต้องมีมติไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา

คณะรัฐมนตรี

คณะรัฐมนตรี ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีอื่นอีกจำนวนไม่เกิน 35 คน รวมเป็นคณะรัฐมนตรี 36 คน ดำรงตำแหน่งคราวละไม่เกิน 4 ปี แต่นายกรัฐมนตรีจะดำรงตำแหน่งรวมกันในแต่ละวาระเกิน 8 ปีไม่ได้

คณะรัฐมนตรี มีหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินตามหลักความรับผิดชอบร่วมกัน โดยยึดหลักประโยชน์สูงสุดของประเทศและประชาชนส่วนรวม รักษาวินัยการคลังอย่างเคร่งครัด ยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี สร้างสังคมสงบสุข สามัคคี ปรองดอง

คุณสมบัติผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

1. มีสัญชาติไทย หรือได้สัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติไม่น้อยกว่า 5 ปี
2. มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีในวันเลือกตั้ง
3. มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้วไม่น้อยกว่า 90 วันนับถึงวันเลือกตั้ง
4. อาศัยอยู่นอกเขตเลือกตั้ง หรือมีชื่ออยู่ในเขตเลือกตั้งน้อยกว่า 90 วันนับถึงวันเลือกตั้ง หรือมีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักรก็มีสิทธิเลือกตั้ง

ลักษณะต้องห้ามของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

1. เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
2. อยู่ระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่
3. ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย
4. วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

ข้อห้ามและการกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

1. ห้าม กกต. ลธ.กกต. ผู้ตรวจการเลือกตั้ง ผอ.กต.จว. จพง.ผู้ดำเนินการเลือกตั้ง หลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติหน้าที่ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำการอื่นใดเป็นการขัดขวางมิให้การเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่ง กกต. หรือคำสั่งศาล

2. ห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายกระทำการใดๆ อันเป็นคุณหรือเป็นโทษต่อผู้สมัครหรือพรรคการเมือง

3. ห้ามมิให้ผู้ใดที่รู้ว่าตนไม่มีสิทธิเลือกตั้งหรือไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนพยายามออกเสียงลงคะแนน หรือออกเสียงลงคะแนนโดยแสดงหลักฐานที่ไม่ใช่ของตนเอง

4. ห้ามมิให้ กปน. จงใจนับบัตรเลือกตั้งหรือนับคะแนนผิดไปจากความเป็นจริง หรือรวมคะแนนให้ผิดไป หรือกระทำการใดโดยไม่มีอำนาจให้บัตรชำรุดหรือเสียหายหรือให้เป็นบัตรเสีย หรือทำบัตรเสียเพื่อให้เป็นบัตรที่ใช้ได้ หรืออ่านบัตรเลือกตั้งให้ผิดไปจากความจริง หรือทำรายงานการเลือกตั้งไม่ตรงความเป็นจริง

5. ในระหว่างการเปิดลงคะแนนจนถึงปิดลงคะแนนห้ามมิให้ กปน. เปิดเผยให้แก่ผู้ใดทราบว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดมาลงคะแนนหรือยังไม่มาลงคะแนนเพื่อเป็นคุณหรือโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด

6. ห้ามผู้ใดเปิดเผยหรือเผยแพร่ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการลงคะแนนเลือกตั้งในระหว่างเวลาเจ็ดวันก่อนวันเลือกตั้งจนถึงเวลาปิดการลงคะแนนเลือกตั้ง

7. ห้ามมิให้ผู้ใดเปิด ทำลาย ทำให้เสียหาย ทำให้เปลี่ยนสภาพหรือไร้ประโยชน์ หรือนำไปซึ่งหีบบัตรหรือบัตรเลือกตั้ง หรือเอกสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ที่ กปน. ได้จัดทำขึ้น ทั้งนี้โดยไม่มีอำนาจ โดยชอบด้วยกฎหมาย

8. ห้ามผู้มีสิทธิเลือกตั้งใช้บัตรอื่นที่ไม่ใช่บัตรเลือกตั้งที่ได้รับจาก จพง.ผู้ดำเนินการเลือกตั้ง ซึ่งมีอำนาจ เพื่อออกเสียงลงคะแนนและห้ามนำบัตรเลือกตั้งออกจากที่เลือกตั้ง

9. ห้ามมิให้ผู้ใดจงใจทำเครื่องหมายเป็นที่สังเกตไว้ที่บัตรเลือกตั้ง

10. ห้ามมิให้ผู้ใดนำบัตรเลือกตั้งใส่หีบบัตรโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือกระทำการใดในบัญชีรายชื่อเพื่อแสดงว่ามีผู้มาลงคะแนนผิดไปจากความจริง หรือกระทำการให้มีบัตรเลือกตั้งเพิ่มขึ้นจากความจริง

11. ห้ามมิให้ผู้ใดทำให้บัตรเลือกตั้งชำรุดหรือเสียหาย หรือทำให้เป็นบัตรเสีย หรือทำบัตรเสียเพื่อให้เป็นบัตรที่ใช้ได้

12. ห้ามมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ใดถ่ายภาพบัตรเลือกตั้งที่ตนได้ลงคะแนนแล้ว

13. ห้ามมิให้ผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างขัดขวาง หน่วงเหนี่ยว ไม่ให้ความสะดวกตามสมควรในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้ใต้บังคับบัญชาหรือลูกจ้าง

14. ห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินการยินยอมให้มีการย้ายบุคคลเข้ามาในทะเบียนบ้านเพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งโดยมิชอบ

กรณีดังต่อไปนี้ให้สันนิษฐานว่าเป็นการย้ายบุคคลเข้ามาในทะเบียนบ้านเพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งโดยมิชอบ

(1) การย้ายบุคคลตั้งแต่ห้าคนขึ้นไปซึ่งไม่มีชื่อสกุลเดียวกับเจ้าบ้านเข้ามาในทะเบียนบ้านเพื่อให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิเลือกตั้งที่จะมีขึ้นภายในสองปีนับ แต่วันที่ย้ายเข้ามาในทะเบียนบ้าน

(2) การย้ายบุคคลเข้ามาในทะเบียนบ้านโดยบุคคลนั้นมิได้อยู่อาศัยจริง

(3) การย้ายบุคคลเข้ามาในทะเบียนบ้านโดยมิได้รับความยินยอมจากเจ้าบ้าน

ความในวรรคสอง (1) มิให้ใช้บังคับแก่หน่วยงานของรัฐ สถานศึกษา หรือสถานประกอบการหรือสถานที่อื่นใดที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด ที่ย้ายเจ้าหน้าที่ นักศึกษา หรือพนักงานของตน หรือบุคคลที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด เข้ามาในทะเบียนบ้านของตน ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

15. ห้ามจัดยานพาหนะนำผู้มีสิทธิเลือกตั้งไป/กลับจากที่เลือกตั้ง หรือจัดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไป/กลับเพื่อการออกเสียงลงคะแนนโดยไม่เสียค่าโดยสารยานพาหนะหรือค่าจ้างซึ่งต้องเสียตามปกติ เว้นแต่หน่วยงานของรัฐตามที่ กกต.กำหนด

16. ห้ามผู้ใดกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายเพื่อมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งใช้สิทธิได้หรือขัดขวางหรือหน่วงเหนี่ยวมิให้ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไป ณ ที่เลือกตั้ง หรือมิให้ไปถึงภายในกำหนดเวลาที่จะออกเสียงลงคะแนนได้

17. ผู้สมัครหรือผู้ใดปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งไม่เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด (สถานที่ ขนาด จำนวน) ต้องระวางโทษ

18. ห้ามผู้สมัคร พรรคการเมือง หรือผู้ใดโฆษณาหาเสียงทางวิทยุหรือโทรทัศน์ เว้นแต่จะได้รับการสนับสนุนตามที่ กกต. กำหนด

19. ห้ามมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด เพื่อลงคะแนนหรืองดเว้นไม่ลงคะแนน

20. ห้ามมิให้ผู้ใด ขาย จำหน่าย จ่ายแจก หรือจัดเลี้ยงสุราในเขตเลือกตั้ง ในเวลา 18.00 นาฬิกา ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวัน จนถึงเวลา 18.00 นาฬิกา ของวันเลือกตั้ง บทบัญญัตินี้ใช้กับการลงคะแนนล่วงหน้าด้วย

21. ห้ามเล่นหรือจัดให้มีการเล่นการพนันใดๆ เกี่ยวกับผลของการเลือกตั้ง

22. ห้ามมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งแสดงบัตรเลือกตั้งที่ออกเสียงลงคะแนนแล้วต่อผู้อื่นเพื่อให้ทราบว่าตนได้ลงคะแนนเลือกหรือไม่เลือกผู้ใด

23. ห้ามมิให้โฆษณาหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการใดๆไม่ว่าจะเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด นับตั้งแต่เวลา 18.00 นาฬิกาของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนสิ้นสุดวันเลือกตั้ง

24. ห้ามผู้ใดสำรวจความคิดเห็นของประชาชนอันมีลักษณะเป็นการชี้นำหรือมีผลต่อการตัดสินใจในการลงคะแนนเลือกหรือไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด

25. ห้ามมิให้ผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อจูงใจ ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่น ให้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร หรือการชักชวนให้ไปลงคะแนนไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

(1) จัดทำ ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด

(2) ให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมแก่ชุมชน สมาคม มูลนิธิ วัด สถานศึกษา สถานสงเคราะห์ หรือสถาบันอื่นใด

(3) ทำการโฆษณาหาเสียงด้วยการจัดให้มีมหรสพหรือการรื่นเริงต่างๆ

(4) เลี้ยงหรือรับจะจัดเลี้ยงผู้ใด

(5) หลอกลวง บังคับ ขู่เข็ญ ใช้อิทธิพลคุกคาม ใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจูงใจ ให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง

ความใน (3) มิให้ใช้บังคับแก่ผู้สมัครที่ใช้ความรู้ความสามารถทางศิลปะของตน หาเสียงให้แก่ตนเองโดยไม่ใช้อุปกรณ์ในการแสดงมหรสพ

26. ห้ามผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใช้จ่ายในการเลือกตั้งเกินจำนวนค่าใช้จ่ายที่ กกต. กำหนด

27. ผู้สมัครผู้ใดไม่ยื่นบัญชีรายรับและรายจ่ายในการเลือกตั้งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในระยะเวลาที่กำหนด หรือยื่นหลักฐานไม่ถูกต้องครบถ้วนตามความจริง หรือยื่นเป็นเท็จ ต้องระวางโทษ

28. ห้ามผู้ใดหรือพรรคการเมืองเรียกหรือรับทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดเพื่อลงสมัครหรือส่งผู้สมัคร หรือไม่ลงสมัครหรือไม่ส่งผู้สมัคร

29. ห้ามผู้ซึ่งมิได้มีสัญชาติไทยเข้ามีส่วนช่วยเหลือในการหาเสียงเลือกตั้งหรือกระทำการใดๆเพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้ง เว้นแต่เป็นการเพื่อช่วยราชการหรือการประกอบอาชีพตามปกติโดยสุจริต

30. ห้ามผู้ใดที่ไม่ได้เป็น จพง. ผู้ดำเนินการเลือกตั้งซึ่งมีหน้าที่ในการเก็บรักษาบัตรเลือกตั้งมีหรือครอบครองไว้ซึ่งบัตรเลือกตั้งโดยมิชอบ ไม่ว่าบัตรนั้นจะเป็นบัตรที่สำนักงานจะเป็นผู้จัดให้มีขึ้นหรือไม่

การได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.)

หน้าที่และอำนาจของ ส.ว.

1. พิจารณายับยั้งร่างกฎหมายที่ขัดต่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน

2. ร่วมกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ความเห็นชอบการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี

3. ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรี หรือให้คณะรัฐมนตรีชี้แจงข้อเท็จจริงโดยไม่มีการลงมติ

4. ให้ความเห็นชอบการแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

5. นำปัญหาความเดือดร้อนและความต้องการของประชาชนเสนอต่อรัฐบาล

วิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดที่มาของสมาชิกวุฒิสภา ประกอบด้วย สมาชิก จำนวน 200 คน มาจากการเลือกกันเองของบุคคลซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ อาชีพ ลักษณะ หรือประโยชน์ร่วมกัน หรือทำงานด้านต่างๆ ที่หลากหลายของสังคม จำนวน 20 กลุ่ม ประกอบด้วย

(1) กลุ่มการบริหารราชการแผ่นดินและความมั่นคง

(2) กลุ่มกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

(3) กลุ่มการศึกษา

(4) กลุ่มการสาธารณสุข

(5) กลุ่มอาชีพทำนา ปลูกพืชล้มลุก

(6) กลุ่มอาชีพทำสวน ป่าไม้ ปศุสัตว์ ประมง

(7) กลุ่มพนักงานหรือลูกจ้างของบุคคลซึ่งมิใช่ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ ผู้ใช้แรงงาน

(8) กลุ่มผู้ประกอบอาชีพด้านสิ่งแวดล้อม ผังเมือง อสังหาริมทรัพย์และสาธารณูปโภค ทรัพยากรธรรมชาติ พลังงาน

(9) กลุ่มผู้ประกอบกิจการขนาดกลางและขนาดย่อมตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

(10) กลุ่มผู้ประกอบกิจการอื่นนอกจากกิจการตาม (9)

(11) กลุ่มผู้ประกอบธุรกิจหรืออาชีพด้านการท่องเที่ยว

(12) กลุ่มผู้ประกอบอุตสาหกรรม

(13) กลุ่มผู้ประกอบอาชีพด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การสื่อสาร การพัฒนานวัตกรรม

(14) กลุ่มสตรี

(15) กลุ่มผู้สูงอายุ คนพิการหรือทุพพลภาพ กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มอัตลักษณ์อื่น

(16) กลุ่มศิลปะ วัฒนธรรม ดนตรี การแสดงและบันเทิง นักกีฬา

(17) กลุ่มประชาสังคม กลุ่มองค์กรสาธารณประโยชน์

(18) กลุ่มสื่อสารมวลชน ผู้สร้างสรรค์วรรณกรรม

(19) กลุ่มผู้ประกอบวิชาชีพ ผู้ประกอบอาชีพอิสระ

(20) กลุ่มอื่นๆ (ผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามย่อมมีสิทธิสมัครในกลุ่มอื่นๆ)

โดยแต่ละกลุ่มจะต้องสมัครด้วยตนเองวิธีการเดียว (สมัครโดยอิสระ) และทำการเลือกสมาชิกวุฒิสภาเป็น 3 ระดับ (ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับประเทศ) ในแต่ละระดับ ให้ทำการเลือก 2 รอบ คือ เลือกกันเองในกลุ่ม และเลือกกลุ่มอื่นในสายเดียว

คุณสมบัติผู้สมัครรับเลือกสมาชิกวุฒิสภา

ผู้สมัครต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

(1) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(2) มีอายุสี่สิบปีนับถึงวันสมัคร

(3) มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ หรือทำงานในด้านที่สมัครไม่น้อยกว่าสิบปี

(4) ผู้สมัครต้องมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

ก. เป็นบุคคลที่เกิดในอำเภอที่สมัครรับเลือก

ข. มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในอำเภอที่สมัครรับเลือกมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสองปีนับถึงวันสมัครรับเลือก

ค. ทำงานอยู่ในอำเภอที่สมัครรับเลือกมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสองปีนับถึงวันสมัครรับเลือก

ง. เคยทำงานหรือเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านอยู่ในอำเภอที่สมัครรับเลือกแล้วแต่กรณีเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสองปี

จ. เคยศึกษาในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในอำเภอที่สมัครรับเลือกเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสองปีการศึกษา

และผู้สมัครต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด เช่น ติดยาเสพติดให้โทษอยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่ อยู่ระหว่างถูกระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราวหรือถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล เคยถูกสั่งให้พ้นจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเพราะทุจริต ต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด เป็นข้าราชการ เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเว้นแต่ได้พ้นจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือก เป็นสมาชิกพรรคการเมือง เป็นหรือเคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมือง เว้นแต่ได้พ้นจากการดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือก เป็นหรือเคยเป็นรัฐมนตรี เว้นแต่ได้พ้นจากการเป็นรัฐมนตรีมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือก เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเว้นแต่ได้พ้นจากการเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือก เป็นบุพการี คู่สมรส หรือบุตรของผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิภาในคราวเดียวกันหรือผู้ดำรงตำแหน่งใดในศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอิสระ เป็นต้น

การเลือกตั้งระดับท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่น คือ รากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ให้ประชาชนรู้สึกว่าตนมีความเกี่ยวพัน มีส่วนได้ส่วนเสียในการปกครองการบริหารท้องถิ่น เกิดความรับผิดชอบ และหวงแหนต่อประโยชน์อันพึงมีพึงได้ต่อท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัยอันจะเป็นการสร้างพลเมืองที่ดีในวิถีประชาธิปไตยซึ่งจะทำให้เกิดความศรัทธาเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพราะการปกครองท้องถิ่นทำให้ประชาชนรู้จักการปกครองตนเอง ซึ่งเป็นหัวใจของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง

ผู้บริหารท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งเพื่อรับผิดชอบบริหารท้องถิ่นโดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากประชาชน แล้วรับฟังเสียงของประชาชนด้วยวิถีทางประชาธิปไตย ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่น มีส่วนรับรู้ถึงปัญหาและการแก้ไขปัญหาท้องถิ่นของตน

การปกครองท้องถิ่นเป็นการกระจายอำนาจ เนื่องจากแต่ละท้องถิ่นมีปัญหาและความต้องการที่แตกต่างกัน ประชาชนในท้องถิ่นจึงเป็นผู้มีความเหมาะสมที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นมากที่สุด และกิจการบางอย่างเป็นเรื่องเฉพาะท้องถิ่น ไม่เกี่ยวกับท้องถิ่นอื่นๆ และไม่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อประเทศโดยส่วนรวม จึงเป็นการสมควรที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นดำเนินการดังกล่าวเอง เพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นให้ตรงเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักการกระจายอำนาจ ทำให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นแบบพึ่งตนเองทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม มีอิสระในการบริหารการจัดทำบริการสาธารณะ การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา การเงินและการคลัง ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐและบทบัญญัติของกฎหมาย

ปัจจุบันรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่น มีดังนี้

1. การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป มี 3 รูปแบบ ได้แก่

1.1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) มีโครงสร้างการบริหาร ประกอบด้วย สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดใหญ่ที่สุด มีจังหวัดละ 1 แห่ง (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร) มีเขตพื้นที่รับผิดชอบครอบคลุมทั้งจังหวัดซึ่งทับซ้อนกับพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ที่อยู่ในเขตจังหวัด เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล

1.2 เทศบาล มีโครงสร้างการบริหารประกอบด้วย สภาเทศบาล ทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ และนายกเทศมนตรี ทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร เป็นองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตชุมชนเมือง แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ เทศบาลนคร (ทน.) เทศบาลเมือง (ทม.) และ เทศบาลตำบล (ทต.) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนและความหนาแน่นของประชากร ความเจริญทางเศรษฐกิจ หรือรายได้ของท้องถิ่น

1.3 องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีโครงสร้างการบริหารประกอบด้วย สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด ตั้งขึ้นเพื่อดูแลทุกข์สุขและให้บริการประชาชนในหมู่บ้านและตำบลแทนรัฐหรือส่วนกลาง ที่ไม่สามารถจัดบริการสาธารณะหรือดูแลประชาชนทั่วประเทศได้อย่างทั่วถึง

2. การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ มี 2 รูปแบบ ได้แก่

2.1 กรุงเทพมหานคร มีโครงสร้างการบริหารประกอบด้วย สภากรุงเทพมหานคร ทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษที่มีขนาดใหญ่มาก เป็นเมืองหลวงของประเทศที่เป็นศูนย์กลางความเจริญทุกด้าน ทั้งการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และการทหาร แบ่งการปกครองออกเป็นเขตต่างๆ จำนวน 50 เขต มีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นผู้บริหารสูงสุด มีปลัดกรุงเทพมหานคร เป็นหัวหน้าข้าราชการประจำของกรุงเทพมหานคร

2.2 เมืองพัทยา มีโครงสร้างการบริหารประกอบด้วยสภาเมืองพัทยา ทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ และนายกเมืองพัทยา ทำหน้าที่ฝ่ายบริหารเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ที่มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การเพิ่มขึ้นของจำนวนและความหนาแน่นของประชากร รวมทั้งการขยายตัวของชุมชนเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีแหล่งท่องเที่ยว ที่สำคัญคือหาดพัทยาและเกาะล้าน และมีผลประโยชน์ที่กระทบต่อการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพและความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น รวมทั้งผลประโยชน์ของประเทศอย่างชัดเจน จึงได้มีการจัดตั้งเมืองพัทยาขึ้นในเขตจังหวัดชลบุรี เพื่อให้การบริหารการจัดทำกิจการสาธารณะ มีประสิทธิภาพและมีความคล่องตัว

อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การจัดการปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นไปตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นภายใต้การกำกับดูแลของรัฐเท่าที่จำเป็นตามกฎหมาย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ดูแลและจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะ รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ กฎหมายกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ต้องทำและหน้าที่ที่อาจจัดทำกิจการใดๆ ในเขตท้องถิ่นนั้นๆ ตามความสามารถในการปกครองตนเองในด้านรายได้ จำนวนและความหนาแน่นของประชากรและพื้นที่ที่ต้องรับผิดชอบ ความเหมาะสม และความแตกต่างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ เช่น

(1) รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน

(2) จัดให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร

(3) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก

(4) การรักษาความสะอาดของถนน ทางเดิน ทางน้ำ และที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

(5) คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(6) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร

(7) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ

(8) การศึกษาอบรมและสุขอนามัยของประชาชน

(9) บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

นอกจากนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่หรือรูปแบบพิเศษอาจจัดทำกิจการใดๆ ได้ตามที่กฎหมายบัญญัติ เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งมีพื้นที่ทับซ้อนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น กฎหมายก็กำหนดให้สามารถจัดทำกิจการอันเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้หรืออาจร่วมกันดำเนินการหรือกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษขนาดใหญ่ เป็นมหานครที่มีความเจริญเติบโตสูง มีสภาพสังคมและเศรษฐกิจสลับซับซ้อน และความหนาแน่นของประชากร ก็มีหน้าที่ที่ต้องดำเนินการมากมายหลายประการ เช่น การทะเบียน ตามที่กฎหมายกำหนด การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การผังเมือง การวิศวกรรมจราจร การขนส่ง การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้ามและที่จอดรถ การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัวและการรักษาพยาบาล ฯลฯ เป็นต้น

โครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

โครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งมีที่มาและเรียกชื่อแตกต่างกันตามรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ คือ สภา อบจ. นายก อบจ./สภาเทศบาล นายกเทศมนตรี/สภา อบต. นายก อบต./สภา กทม. ผู้ว่าราชการ กทม./สภาเมืองพัทยา และนายกเมืองพัทยา

สภาท้องถิ่น ให้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนมีหน้าที่สำคัญ ดังนี้

1. ออกข้อบัญญัติท้องถิ่น (ที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย) เช่น การใช้น้ำประปาหมู่บ้าน การกำจัดขยะมูลฝอย ฯลฯ

2. ตรวจสอบและควบคุมการทำงานของฝ่ายบริหาร เช่น ตรวจสอบการรับและใช้จ่ายงบประมาณของท้องถิ่นว่าตรงตามวัตถุประสงค์ของแผนงาน/โครงการ ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่นและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีหรือไม่ การตั้งกระทู้ถามหรือการอภิปรายไม่ไว้วางใจ เป็นต้น

3. ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาท้องถิ่นประจำปี

4. ให้ความเห็นชอบงบประมาณรายจ่ายประจำปี

ผู้บริหารท้องถิ่น ให้มาจากการเลือกตั้ง หรือมาจากความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น หรือในกรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ จะให้มาโดยวิธีอื่นใด ก็จะต้องมีหน้าที่สำคัญ ดังนี้

1. บริหารกิจการของท้องถิ่นให้เป็นไปตามข้อบัญญัติและแผนพัฒนาท้องถิ่น

2. จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และงบประมาณรายจ่ายประจำปีและงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมเสนอสภาท้องถิ่น เพื่อให้ความเห็นชอบ

3. รายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงินต่อสภาท้องถิ่น

เขตเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น

เขตเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น ให้ใช้เขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเขตเลือกตั้ง

เขตเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น

- สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร (สก.) ให้ถือเขตเป็นเขตเลือกตั้ง กรณีราษฎรเกิน 1.5 แสนคน ให้แบ่งเขตเลือกตั้งเพิ่มอีก 1 เขตเลือกตั้ง

- สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ส.อบจ.) ให้ถือเขตอำเภอเป็นเขตเลือกตั้ง จำนวนสมาชิกสภา อบจ. ที่พึงมีให้ใช้เกณฑ์ตามกฎหมายว่าด้วย อบจ.กำหนด ดังนี้

1) ราษฎรไม่เกิน 500,000 คน มีสมาชิกสภา อบจ. ได้ 24 คน

2) ราษฎรเกิน 500,000 คน แต่ไม่เกิน 1,000,000 คน มีสมาชิกสภา อบจ. ได้ 30 คน

3) ราษฎรเกิน 1,000,000 คน แต่ไม่เกิน 1,500,000 คน มีสมาชิกสภา อบจ. ได้ 36 คน

4) ราษฎรเกิน 1,500,000 คน แต่ไม่เกิน 2,000,000 คน มีสมาชิกสภา อบจ. ได้ 42 คน

5) ราษฎรเกิน 2,000,000 คนขึ้นไป มีสมาชิกสภา อบจ. ได้ 48 คน

- สมาชิกสภาเทศบาลตำบล (ส.ทต.) ให้แบ่งเทศบาลเป็นสองเขตเลือกตั้ง มีจำนวนสมาชิกเขตเลือกตั้งละ 6 คน

- สมาชิกสภาเทศบาลเมือง (ส.ทม.) ให้แบ่งเทศบาลเป็นสามเขตเลือกตั้ง มีจำนวนสมาชิกเขตเลือกตั้งละ 6 คน

- สมาชิกสภาเทศบาลนคร (ส.ทน.) ให้แบ่งเทศบาลนครเป็นสี่เขตเลือกตั้ง มีจำนวนสมาชิกเขตเลือกตั้งละ 6 คน

- สมาชิกสภาเมืองพัทยา ให้แบ่งเขตเมืองพัทยาเป็นสี่เขตเลือกตั้ง มีจำนวนสมาชิก เขตเลือกตั้งละ 6 คน

- สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (ส.อบต.) ให้ถือเขตหมู่บ้านเป็นเขตเลือกตั้ง ตามหลักเกณฑ์ พ.ร.บ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562 ดังนี้

1) กรณี อบต.ใด มี 1 เขตเลือกตั้ง ให้มีสมาชิกสภา อบต. 6 คน

2) กรณี อบต.ใด มี 2 เขตเลือกตั้ง ให้มีสมาชิกสภา อบต. เขตเลือกตั้งละ 3 คน

3) กรณี อบต.ใด มี 3 เขตเลือกตั้ง ให้มีสมาชิกสภา อบต. เขตเลือกตั้งละ 2 คน

4) กรณี อบต.ใด มี 4 เขตเลือกตั้ง ให้มีสมาชิกสภา อบต. เขตเลือกตั้งละ 1 คน เว้นแต่เขตเลือกตั้งใดมีจำนวนราษฎรมากที่สุด 2 เขตเลือกตั้งแรก ให้เขตเลือกตั้งนั้นมีสมาชิกสภา อบต. เพิ่มขึ้นอีกเขตเลือกตั้งละ 1 คน

5) กรณี อบต.ใด มี 5 เขตเลือกตั้ง ให้มีสมาชิกสภา อบต. เขตเลือกตั้งละ 1 คน เว้นแต่เขตเลือกตั้งใดมีจำนวนราษฎรมากที่สุดให้เขตเลือกตั้งนั้นมีสมาชิกสภา อบต. เพิ่มขึ้นอีก 1 คน กรณีหมู่บ้านใดมีจำนวนราษฎรไม่ถึง 25 คน ให้รวมหมู่บ้านนั้นกับหมู่บ้านที่มีพื้นที่ติดต่อกันเป็นเขตเลือกตั้งเดียวกัน

คุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

1. สัญชาติไทยโดยการเกิด

2. อายุ

2.1 สมาชิกสภาท้องถิ่นอายุไม่ต่ำกว่า 25 ปีนับถึงวันเลือกตั้ง

2.2 ผู้บริหารท้องถิ่นต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 35 ปี นับถึงวันเลือกตั้ง

3. มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สมัครรับเลือกตั้งในวันสมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 1 ปี นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

4. คุณสมบัติอื่นตามที่กฎหมายจัดตั้งองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นกำหนด ได้แก่ เรื่องวุฒิการศึกษาของผู้สมัครผู้บริหารท้องถิ่น ดังนี้

- ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และนายกเมืองพัทยา ต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

- ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนายก อบจ.ต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า หรือเคยเป็นสมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภา อบจ. ผู้บริหารท้องถิ่นหรือสมาชิกรัฐสภา

- ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรี ต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า หรือเคยเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกรัฐสภา

- ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนายยก อบต. ต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า หรือเคยเป็นสมาชิกสภาตำบล สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกรัฐสภา

ลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

1. ติดยาเสพติดให้โทษ
2. เป็นบุคคลล้มละลาย หรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
3. เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใดๆ
4. เป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งดังนี้
   4.1 เป็น ภิกษุ สมเณร นักพรต หรือนักบวช
   4.2 อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิการเลือกตั้ง
   4.3 เป็นผู้วิกลจริตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
5. อยู่ในระหว่างถูกระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งชั่วคราว (ใบส้ม) หรือถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง (ใบดำ)
6. ต้องคำพิพากษาให้จำคุก และถูกคุมขังโดยหมายของศาล
7. เคยถูกจำคุกและพ้นโทษมาแล้วยังไม่ถึง 5 ปี นับถึงวันเลือกตั้ง ยกเว้นความผิดประมาทหรือลหุโทษ
8. เคยถูกสั่งให้พ้นจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือถือว่ากระทำทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ
9. เคยถูกศาลมีคำพิพากษา หรือคำสั่งอันถึงที่สุดให้ยึดทรัพย์สินเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติ หรือเคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
10. เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำผิด ดังนี้
    10.1 ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในราชการ หรือตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมหรือกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์กร หรือหน่วยงานของรัฐ
    10.2 ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมาย
    10.3 กฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน
    10.4 กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดในฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก ผู้ค้า
    10.5 กฎหมายว่าด้วยการพนันในฐานเป็นเจ้ามือ เจ้าสำนัก
    10.6 กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์
    10.7 กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในความผิดฐานฟอกเงิน
11. เคยต้องคำพิพากษา อันถึงที่สุด ว่าทุจริตการเลือกตั้ง
12. เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

13. เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น

14. เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ

15. เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ

16. อยู่ระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

17. เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะศาลฎีกา หรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีคำพิพากษาว่าร่ำรวยผิดปกติ หรือทุจริตต่อหน้าที่หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่ หรือใช้อำนาจขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

18. ถูกศาลพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำผิดตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 ไม่ว่าจะได้รับโทษหรือไม่ โดยพ้นโทษยังไม่ถึง 5 ปี นับถึงวันเลือกตั้ง

19. เคยถูกถอดถอนจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือกฎหมายว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น แล้วแต่กรณี มายังไม่ถึง 5 ปี นับถึงวันเลือกตั้ง

20. อยู่ระหว่างถูกจำกัดสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

21. เคยถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง และยังไม่พ้น 5 ปี นับแต่วันที่พ้นจากการถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง จนถึงวันเลือกตั้ง

22. เป็นผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเดียวกัน หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

23. เคยพ้นจากตำแหน่งใดๆในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะเหตุมีส่วนได้เสียทั้งทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาหรือกิจการที่กระทำหรือจะกระทำให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น หรือแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นโดยมีพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นว่าเป็นการต่างตอบแทนหรือเอื้อประโยชน์ส่วนตนระหว่างกันและยังไม่พ้น 5 ปีนับแต่วันพ้นจากตำแหน่งจนถึงวันเลือกตั้ง

24. เคยถูกสั่งให้พ้นจากตำแหน่งใดๆ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบของทางราชการ หรือมติคณะรัฐมนตรีอันเป็นเหตุให้เสียหายอย่างร้ายแรงและยังไม่พ้น 5 ปี นับแต่วันที่พ้อนจากตำแหน่งจนถึงวันเลือกตั้ง

25. เคยถูกสั่งให้พ้นจากตำแหน่งใดๆ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะทอดทิ้ง หรือละเลยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจ หรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยหน้าที่และอำนาจ หรือประพฤติตนฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือมีความประพฤติในทางที่จะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียแก่ศักดิ์ศรีตำแหน่ง หรือแก่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น หรือแก่ราชการ และยังไม่พ้น 5 ปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งจนถึงวันเลือกตั้ง

26. ไม่มีลักษณะอื่นตามที่กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นกำหนด

คุณสมบัติผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดให้มีสัญชาติไทย หรือถ้าได้สัญชาติไทยมาโดยการแปลงสัญชาติก็ต้องไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีในวันเลือกตั้ง และต้องเป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้วไม่น้อยกว่า 90 วัน นับถึงวันเลือกตั้ง กรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 1 ปี นับถึงวันเลือกตั้ง กรณีการเลือกตั้งผู้บริหารหรือสมาชิกสภาท้องถิ่น

ขั้นตอนการออกเสียงลงคะแนน

1. ตรวจสอบรายชื่อ และลำดับที่จากบัญชีรายชื่อที่ประกาศไว้หน้าที่เลือกตั้ง

2. ยื่นบัตรประชาชน หรือบัตร หรือหลักฐานที่ทางราชการ หรือหน่วยงานของรัฐออกให้โดยมีรูปถ่ายและเลขประจำตัวประชาชน 13 หลัก เช่น บัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ บัตรประจำตัวผู้รับบำเหน็จบำนาญ ใบขับขี่ หนังสือเดินทาง เป็นต้น และลงลายมือชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อเป็นหลักฐานแสดงตนการมาใช้สิทธิเลือกตั้ง

3. รับบัตรเลือกตั้ง ลงลายมือชื่อ หรือพิมพ์ลายนิ้วหัวแม่มือขวาบนต้นขั้วบัตรเลือกตั้ง พร้อมรับบัตรเลือกตั้ง 1 ใบ

4. ทำเครื่องหมายกากบาท เข้าคูหาลงคะแนนทำเครื่องหมายกากบาท X เลือกผู้สมัครเพียงหมายเลขเดียว หากไม่ต้องการเลือกใครให้ทำเครื่องหมายกากบาท X ในช่องไม่เลือกผู้ใด

5. หย่อนบัตรด้วยตนเอง เมื่อลงคะแนนเสร็จแล้ว พับบัตรเลือกตั้งให้เรียบร้อย และหย่อนบัตรลงในหีบบัตรเลือกตั้งด้วยตนเอง

การปกครองท้องที่

อนึ่ง สำหรับการปกครองท้องที่ ซึ่งก็คือการปกครองในระดับตำบล หมู่บ้าน ภายใต้การกำกับดูแลของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย โดยมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นกลไกหลักในการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการบริหารงานในส่วนภูมิภาคไว้ ไม่ว่าจะเป็นการรักษาความสงบเรียบร้อย การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ดูแลปัญหาทางด้านสังคมต่างๆ ตามนโยบายและยุทธศาสตร์ของจังหวัดและของรัฐบาลที่ลงไปสู่ประชาชนในตำบล หมู่บ้าน รวมทั้งทำหน้าที่ในฐานะคนกลาง ตัวเชื่อม ประสานงานกับประชาชน แทนหน่วยงานภาครัฐ และสะท้อนความต้องการของประชาชนไปสู่ภาครัฐ ดังนั้น กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจึงมีความสำคัญในฐานะนักปกครองท้องที่ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่านักปกครองท้องถิ่น

การเลือกกำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน สมัยก่อนชาวบ้านจะใช้ยกมือโหวตว่าจะให้ใครดำรงตำแหน่ง ต่อมาเมื่อความเจริญเริ่มเข้าสู่ชนบทมากขึ้น การคมนาคมสะดวกขึ้น จึงได้มีการพัฒนารูปแบบการเลือกกำนัน-ผู้ใหญ่บ้านจากการยกมือโหวต มาเป็นกาบัตรเลือก แล้วหย่อนลงหีบเหมือนกับการเลือกตั้ง ส.ส., ส.ว. และการเลือกตั้งท้องถิ่น ปัจจุบันตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ 2457 (แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ 11 พ.ศ. 2551) ได้กำหนดวิธีการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ให้ราษฎรในหมู่บ้านเป็นผู้เลือก โดยผู้ที่จะสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านได้นั้น จะต้องเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ อาทิ มีสัญชาติไทยโดยการเกิดมีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์ในวันเลือก มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำและมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในหมู่บ้านนั้นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปี

จนถึงวันเลือก รวมทั้งจะต้องไม่เป็นบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กฎหมายลักษณะปกครองท้องที่กำหนดไว้ เช่น ไม่เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำผิดเกี่ยวกับกฎหมายป่าไม้ กฎหมายป่าสงวนแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยยาเสพติด กฎหมายว่าด้วยการพนันในฐานความเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนัก ไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างเสียสิทธิในกรณีที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง เป็นต้น แต่ในส่วนการเลือกกำนันนั้น ให้มาจากผู้ที่เป็นผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้น ได้คัดเลือกกันเอง ให้ผู้ใหญ่บ้านคนใดคนหนึ่งที่มีความเหมาะสมขึ้นเป็นกำนัน ซึ่งปัจจุบันทั้งกำนันและผู้ใหญ่บ้าน สามารถดำรงตำแหน่งได้จนครบอายุ 60 ปี โดยกรมการปกครองจะมีการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในทุกๆ 4 ปี นับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง

ข้อห้ามของผู้ใดหรือบุคคลใดในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

1. ห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินการย้ายบุคคลเข้ามาในทะเบียนบ้านเพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งโดยมิชอบ

หากมีกรณีดังต่อไปนี้ให้สันนิษฐานว่าเป็นการย้ายบุคคลเข้ามาในทะเบียนบ้านเพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งโดยมิชอบด้วย เว้นแต่คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารราแล้วเห็นว่าเป็นการย้ายโดยมีเหตุผลอันสมควร

1.1 การย้ายบุคคลตั้งแต่ห้าคนขึ้นไปซึ่งไม่มีชื่อสกุลเดียวกับเจ้าของบ้านเข้ามาในทะเบียนบ้านเพื่อให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิเลือกตั้งที่จะมีขึ้นภายในสองปีนับแต่วันที่ย้ายเข้ามาในทะเบียนบ้าน กรณีนี้มิให้ใช้แก่หน่วยงานของรัฐ สถานศึกษา หรือสถานประกอบการ หรือสถานที่อื่นใดที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด ที่ย้ายเจ้าหน้าที่ นักศึกษา หรือพนักงานของตน หรือบุคคลที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด เข้ามาในทะเบียนบ้านของตน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

1.2 การย้ายบุคคลเข้ามาในทะเบียนบ้านโดยบุคคลนั้นมิได้อาศัยอยู่จริง

1.3 การย้ายบุคคลเข้ามาในทะเบียนบ้านโดยมิได้รับความยินยอมจากเจ้าบ้าน

2. ห้ามมิให้ผู้ใดเรียก รับ หรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้สำหรับตนเองหรือผู้อื่น เพื่อให้ตนรับสมัครเลือกตั้ง

ห้ามมิให้ผู้ใดให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใดเพื่อให้ผู้นั้นหรือผู้อื่นสมัครรับเลือกตั้ง

3. ห้ามมิให้ผู้ใดซึ่งมิได้มีสัญชาติไทยเข้ามีส่วนช่วยเหลือในการเลือกตั้ง หรือกระทำการใดๆ เพื่อประโยชน์แก่การเลือกตั้งโดยประการที่อาจเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัคร ทั้งนี้ เว้นแต่การกระทำนั้นเป็นการช่วยราชการตามที่ทางราชการร้องขอ หรือเป็นการประกอบอาชีพตามปกติโดยสุจริตของผู้นั้น

4. ห้ามมิให้ผู้ใดทำการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการใดๆ อันเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัคร นับตั้งแต่เวลา 18.00 นาฬิกาของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนสิ้นสุดวันเลือกตั้ง

5. ห้ามมิให้ผู้ใดจ่าย แจก หรือให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อจูงใจมิให้ไปออกเสียงลงคะแนน หรือกระทำการใดๆ เพื่อมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปออกเสียงลงคะแนน

ผู้ใดมีบัตรประจำตัวประชาชนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้อื่นตั้งแต่สองคนขึ้นไปไว้ในครอบครอง โดยไม่มีเหตุอันสมควรในระหว่างวันประกาศให้มีการเลือกตั้งถึงวันถัดจากวันเลือกตั้ง ให้ถือว่าผู้นั้นเป็นผู้กระทำการตามวรรค 1

6. ห้ามมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดเรียก รับ หรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่น เพื่อลงคะแนนเลือกหรือลงคะแนนไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด หรืองดเว้นไม่ลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครผู้ใด

ข้อห้ามของข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภาผู้บริหารท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

1. ในกรณีปรากฏข้อเท็จจริงว่า ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐกระทำการใดๆ โดยมิชอบด้วยหน้าที่และอำนาจอันเป็นการกลั่นแกล้งผู้สมัครใด หรือดำเนินการใดๆ โดยมิชอบด้วยหน้าที่และอำนาจอันเป็นการกลั่นแกล้งผู้สมัครใด หรือดำเนินการใดๆ ที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครใดให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือกรรมการการเลือกตั้ง หรือผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด หรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายมีอำนาจสั่งให้ยุติหรือระงับการกระทำนั้น

ให้กรรมการการเลือกตั้งที่พบเห็นการกระทำดังกล่าว มีอำนาจสั่งให้ระงับการกระทำนั้นได้แล้วรายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบ

2. ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่กระทำการใดๆ อันเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัคร เว้นแต่เป็นการกระทำตามหน้าที่และอำนาจ

ในกรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่ามีการฝ่าฝืนบทบัญญัติดังกล่าว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยุติ ระงับ หรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขการกระทำดังกล่าว ในกรณีจำเป็นให้คระกรรมการการเลือกตั้งแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นพ้นจากหน้าที่เป็นการชั่วคราวหรือสั่งให้ประจำกระทรวง ทบวง กรม ศาลากลางจังหวัด หรือที่ว่าการอำเภอ หรือห้ามเข้าเขตเลือกตั้งจนกว่าจะมีการประกาศผลการนับคะแนนได้

วิธีการหาเสียงและลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2563 มาตรา 34 มาตรา 64 มาตรา 65 มาตรา 66 มาตรา 69 มาตรา 48 มาตรา 54 มาตรา 68 มาตรา 70 มาตรา 91 และมาตรา 92 ประกอบระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยวิธีการหาเสียงและลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2563 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 ข้อ 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 17, 18, 22, 23, 23/1, 23/2 และข้อ 24 ได้กำหนดวิธีการหาเสียงและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครและผู้ช่วยหาเสียงไว้ ดังต่อไปนี้

1. วิธีการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งและผู้ช่วยหาเสียงเลือกตั้ง

ระยะเวลาการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งและผู้ช่วยหาเสียงเลือกตั้ง (บทเฉพาะกาลข้อ 24)

ผู้สมัครรับเลือกตั้งและผู้ช่วยหาเสียงเลือกตั้ง สามารถหาเสียงเลือกตั้งได้ตั้งแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศให้มีการเลือกตั้ง จนถึงเวลา 18.00 นาฬิกา ของวันก่อนวันเลือกตั้ง

2. ข้อห้ามและลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งและผู้ช่วยหาเสียงเลือกตั้ง

2.1 ห้ามมิให้ผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่น ให้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร หรือ การชักชวนให้ไปลงคะแนนไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ด้วยวิธีการ ดังต่อไปนี้

(1) จัดทำ ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด

(2) ให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมแก่ชุมชน สมาคม มูลนิธิ วัด หรือศาสนสถานอื่น สถานศึกษา สถานสงเคราะห์ หรือสถาบันอื่นใด

(3) ทำการโฆษณาหาเสียงด้วยการจัดให้มีมหรสพหรือการรื่นเริงต่างๆ

(4) เลี้ยงหรือรับจะจัดเลี้ยงผู้ใด

(5) หลอกลวง บังคับ ขู่เข็น ใช้อิทธิพลคุกคาม ใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจูงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครใด

(6) ห้ามผู้สมัครดำเนินการ หรือยินยอมให้พรรคการเมืองหรือผู้ใดดำเนินการนำสถาบันพระมหากษัตริย์มาเกี่ยวข้องกับการหาเสียงเลือกตั้ง

(7) ห้ามผู้สมัครหาเสียงเลือกตั้ง หรือยินยอมให้พรรคการเมืองหรือผู้ใดหาเสียงเลือกตั้งในลักษณะ ดังต่อไปนี้

(7.1) แจกจ่ายเอกสารเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการวาง หรือโปรยในที่สาธารณะ

(7.2) แจกเอกสารหรือวีดีทัศน์เกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งที่มิได้มีการระบุชื่อตัวชื่อสกุล ที่อยู่ของผู้ว่าจ้าง ผู้ผลิต จำนวน และวันเดือนปีที่ผลิตไว้อย่างชัดเจน

(7.3) ใช้พาหนะต่าง ๆ ในการหาเสียงเลือกตั้ง หรือจัดสถานที่หรือเวทีเพื่อโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งที่มิได้แจ้งรายละเอียดให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดทราบตามแบบขอแจ้งพาหนะในการหาเสียงเลือกตั้ง หรือแบบขอแจ้งสถานที่หรือเวทีเพื่อโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง (7.4) หาเสียงเลือกตั้งโดยใช้ถ้อยคำที่รุนแรง หรือปลุกระดมก่อให้เกิดความไม่สงบขึ้นในพื้นที่

(7.5) ช่วยเหลือเงิน ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ให้แก่ผู้ใดตามปกติประเพณีต่างๆ

(7.6) หาเสียงเลือกตั้งโดยนำชื่อของพรรคการเมือง สัญลักษณ์ของพรรคการเมือง คติพจน์ คำขวัญ หรือภาพบุคคล โดยมิได้มีหนังสือให้ความยินยอมจากบุคคลหรือพรรคการเมืองนั้น

(7.7) จงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยวิธีการหาเสียงและลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2563 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563

(8) ห้ามผู้สมัครกระทำหรือยินยอมให้พรรคการเมืองหรือผู้ใดกระทำการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนโดยมีเจตนาไม่สุจริต มีลักษณะเป็นการชี้นำหรือมีผลต่อการตัดสินใจในการลงคะแนนเลือกหรือลงคะแนนไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด เพื่อประโยชน์ในการหาเสียงเลือกตั้ง

(9) ห้ามผู้สมัครกระทำหรือยินยอมให้พรรคการเมืองหรือผู้ใดกระทำการเปิดเผยหรือเผยแพร่ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการออกเสียงลงคะแนนในระหว่างเวลา 7 วัน ก่อนวันเลือกตั้งจนถึงเวลาปิดการออกเสียงลงคะแนน เพื่อประโยชน์ในการหาเสียงเลือกตั้ง

2.2 การปิดประกาศเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งและติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้ง

2.2.1 ให้ผู้สมัครที่ประสงค์จัดทำและปิดประกาศเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งหรือจัดทำและติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งดำเนินการดังนี้

(1) จัดทำและปิดประกาศเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้ง มีขนาดความกว้างไม่เกิน 30 เซนติเมตร และมีขนาดความยาวไม่เกิน 42 เซนติเมตร

(2) จัดทำและติดแผ่นป้ายเกี่ยวการหาเสียงเลือกตั้ง มีขนาดความกว้างไม่เกิน 130 เซนติเมตร และมีขนาดความยาวไม่เกิน 245 เซนติเมตร

2.2.2 ประกาศเกี่ยวการหาเสียงเลือกตั้ง และแผ่นป้ายเกี่ยวกับหาเสียงเลือกตั้งผู้สมัครสามารถระบุชื่อ รูปถ่าย หมายเลขประจำตัวผู้สมัคร ชื่อของพรรคการเมือง สัญลักษณ์ของพรรคการเมือง สัญลักษณ์ นโยบายของผู้สมัคร คติพจน์ คำขวัญ ข้อมูลประวัติเฉพาะที่เกี่ยวกับตัวผู้สมัคร พร้อมระบุชื่อตัว ชื่อสกุล ที่อยู่ของผู้ว่าจ้าง ผู้ผลิต จำนวน และวันเดือนปีที่ผลิตไว้บริเวณที่เห็นได้ชัดเจนของประกาศเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งและแผ่นป้ายเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้ง

ในกรณีการนำข้อมูลเกี่ยวกับพรรคการเมืองข้างต้น หรือการนำภาพบุคคลเพื่อใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งจะต้องได้รับความยินยอมจากบุคคลหรือพรรคการเมืองนั้น และไม่ขัดต่อมาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 และอาจนำภาพผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเดียวกันมาใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งด้วยก็ได้

2.2.3 การปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งจะกระทำได้เฉพาะในสถานที่ รวมทั้งมีขนาดและจำนวนไม่เกินที่คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายกำหนด

3. วิธีการหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

3.1 ในการหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ผู้สมัคร พรรคการเมือง หรือผู้ใด แล้วแต่กรณี สามารถใช้วิธีการหาเสียงเลือกตั้งทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ด้วยตนเอง หรือมอบหรือว่าจ้างบุคคล หรือนิติบุคคลดำเนินการแทนได้ ด้วยวิธีการ ดังต่อไปนี้

(1) เว็บไซต์

(2) โซเชียลมีเดีย

(3) ยูทูป

(4) แอปพลิเคชัน

(5) อีเมล์

(6) เอสเอ็มเอส

(7) สื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่นทุกประเภท

3.2 การหาเสียงตามข้อ 3.1 ผู้สมัคร พรรคการเมือง หรือผู้ใด แล้วแต่กรณี สามารถระบุชื่อ รูปถ่าย หมายเลขประจำตัวผู้สมัคร ชื่อของพรรคการเมือง สัญลักษณ์ของพรรคการเมือง สัญลักษณ์นโยบายผู้สมัคร คติพจน์ คำขวัญ ข้อมูลประวัติเฉพาะที่เกี่ยวกับตัวผู้สมัคร พร้อมระบุชื่อตัว ชื่อสกุลที่อยู่ของผู้ว่าจ้าง ผู้ผลิต จำนวน และวันเดือนปีที่ผลิตไว้บริเวณที่เห็นได้ชัดเจนด้วย

ในกรณีการนำข้อมูลเกี่ยวกับพรรคการเมืองตามข้อ 3.2 หรือการนำภาพบุคคลเพื่อใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง จะต้องได้รับความยินยอมจากบุคคลหรือพรรคการเมืองนั้น และไม่ขัดต่อมาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 และอาจนำภาพผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในองค์การการปกครองส่วนท้องถิ่นเดียวกันมาใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งด้วยก็ได้

3.3 ในการหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ให้ผู้สมัคร พรรคการเมือง แล้วแต่กรณี แจ้งวิธีการ รายละเอียด ช่องทาง ระยะเวลาในการหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องตามแบบ ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดทราบก่อนดำเนินการหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

เพื่อประโยชน์ในการแจ้งวิธีการหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตามส่วนนี้ คณะกรรมการอาจนำวิธีการแจ้งทางอิเล็กทรอนิกส์หรือวิธีการอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

3.4 ในการหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ให้บุคคลที่มิได้เป็นผู้สมัครหรือพรรคการเมืองที่ประสงค์จะหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ให้แก่ผู้สมัครผู้ใด แสดงชื่อและชื่อสกุล หรือชื่อนิติบุคล หรืออาจแสดงชื่อย่อ สัญลักษณ์ หรือเครื่องหมายใดที่สามารถระบุเจาะจงตัวบุคคลที่ดำเนินการได้

สื่อที่ผลิตขึ้นเพื่อใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ต้องระบุชื่อและชื่อสกุลหรือชื่อนิติบุคคลของผู้จัดทำ

การแสดงตนและระบุข้อมูลดังกล่าว อาจกระทำในรูปแบบตัวอักษร ภาพหรือเสียงก็ได้

3.5 บุคคลที่มิได้เป็นผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้ง โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีรายการค่าใช้จ่ายอย่างหนึ่งอย่างใดต่อไปนี้ รวมแล้วเกินกว่าห้าพันบาท ให้ผู้นั้นแจ้งค่าใช้จ่ายดังกล่าวต่อผู้สมัครทราบ ทั้งนี้ ให้ผู้สมัครแจ้งให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดทราบ เพื่อรวมเป็นค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง

(1) ค่าจ้างจัดทำสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

(2) ค่าตอบแทนในการดำเนินการ ไม่ว่าด้วยวิธีการใดเพื่อให้ผู้ใช้บริการเว็บไซต์ โซเชียลมีเดีย อีเมล์ โปรแกรมค้นหา หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่น รับรู้ถึงการหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

การแจ้งค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการอิเล็กทรอนิกส์ ให้ใช้แบบขอแจ้งค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งทางอิเล็กทรอนิกส์

4. ผู้สมัครรับเลือกตั้งแจ้งผู้ช่วยหาเสียงเลือกตั้ง

“ผู้สมัคร” หมายความว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

“**ผู้ช่วยหาเสียง**” หมายความว่า ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งที่ได้รับการว่าจ้างจากผู้สมัครให้เข้าร่วมกิจกรรมในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง ตลอดระยะเวลาหรือช่วงเวลาหนึ่ง และเป็นบุคคลที่ได้แจ้งรายละเอียด หน้าที่และค่าตอบแทนต่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ยกเว้นบุคคลในครอบครัว ได้แก่ สามี ภริยาหรือบุตรที่ชอบด้วยกฎหมาย

“**การหาเสียงเลือกตั้ง**” หมายความว่า การแสวงหาคะแนนนิยมจากประชาชนหรือสมาชิกจากชุมชน เพื่อให้ลงคะแนนให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่น แล้วแต่กรณี

4.1 ผู้สมัครที่ประสงค์จะมีผู้ช่วยหาเสียงเพื่อช่วยเหลือในการหาเสียงเลือกตั้ง ให้แจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ช่วยหาเสียง เช่น หน้าที่และค่าตอบแทนผู้ช่วยหาเสียง รวมทั้งหลักฐานอื่นตามแบบขอแจ้งรายชื่อและจำนวนผู้ช่วยหาเสียง ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้ง ประจำจังหวัดทราบก่อนวันดำเนินการหาเสียงเลือกตั้ง

4.2 การหาเสียงเลือกตั้งของผู้ช่วยหาเสียง ผู้สมัครสามารถจัดหาเสื้อผ้า สิ่งของ เลี้ยงอาหาร หรือเครื่องดื่ม สำหรับผู้ช่วยหาเสียง และให้ผู้สมัครต้องจ่ายค่าตอบแทนให้แก่ผู้ช่วยหาเสียงที่ได้ช่วยเหลือในการหาเสียงเลือกตั้งตามอัตราค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำ

กรณีผู้สมัครไม่แจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ช่วยหาเสียง หน้าที่และค่าตอบแทนผู้ช่วยหาเสียงจะดำเนินการหาเสียงเลือกตั้งด้วยวิธีการนี้มิได้ และหากมีการแจ้งเปลี่ยนตัวผู้ช่วยหาเสียงในการเลือกตั้งให้ผู้สมัครดำเนินการแจ้งไม่เกิน 3 ครั้ง ครั้งละไม่เกิน 1 ใน 3 ของจำนวนผู้ช่วยหาเสียงในการเลือกตั้งนั้น

4.3 พรรคการเมืองสามารถช่วยผู้สมัครในการหาเสียงเลือกตั้งได้ โดยพรรคการเมืองนั้นต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบของคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยวิธีการหาเสียงและลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2563 และให้ถือเป็นการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง ทั้งนี้ ให้นับรวมค่าใช้จ่ายดังกล่าวเป็นค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครนั้นด้วย

ใบความรู้ที่ 3.3
บทบาทของพลเมืองในการตรวจสอบการเลือกตั้ง

ในการเลือกตั้งทุกครั้งที่ผ่านมาไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งระดับชาติหรือระดับท้องถิ่น มักจะปรากฏว่า มีข่าวการกระทำผิดกฎหมาย ระเบียบ ข้อห้าม ที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งอยู่เป็นประจำ ซึ่งนำไปสู่การร้องเรียนหรือคัดค้านการเลือกตั้ง การไม่ยอมรับผลการเลือกตั้ง แม้กระทั่งเกิดการต่อต้านการเลือกตั้งก็เคยมี ดังนั้น พลเมืองผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยจึงควรต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาดังกล่าว โดยการร่วมติดตามสอดส่องและตรวจสอบการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ปราศจากการกระทำผิดกฎหมายหรือการเอารัดเอาเปรียบในการเลือกตั้ง ซึ่งการติดตามสอดส่องและตรวจสอบการเลือกตั้งนั้นพลเมืองควรมีความรู้เบื้องต้น หรือเรียกว่ารู้เท่าทันเกี่ยวกับขั้นตอนและกระบวนการเลือกตั้ง เพื่อให้สามารถมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้ง ภายใต้หลักการตรวจสอบข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง และมีความเข้าใจในข้อห้ามและความผิดในการเลือกตั้ง การหาข่าว การให้ข้อมูลชี้เบาะแสต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง

1. การแสวงหาข่าวสารข้อมูลในการเลือกตั้ง

1.1 ความรู้เบื้องต้นเรื่องการข่าว

1) *ข่าว* หมายถึง เรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น รวมทั้งคำกล่าว คำเล่าลือ หรือคำบอกเล่าที่เป็นประโยชน์ทำให้เราทราบเรื่องราวนั้นๆ

2) *ข่าวสาร* หมายถึง การบรรยายเรื่องราวเหตุการณ์ต่างๆ ที่ได้จากการตรวจการณ์ การสื่อสาร การรายงาน คำเล่าลือ ความคิดเห็น เอกสาร วัตถุ ภาพถ่าย แผนผัง แผนที่ และจากแหล่งข่าวอื่นๆ

3) *ข่าวกรอง* หมายถึง ผลอันเกิดจากการรวบรวม การประเมินค่า การวิเคราะห์ การสนธิ และการตีความข่าวสารทั้งมวลที่ได้รับมา

ข้อแตกต่างระหว่าง *ข่าว ข่าวสาร และข่าวกรอง* จากคำนิยามศัพท์ **ข่าว** เป็นเพียงเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แต่เมื่อมีการส่งต่อให้บุคคลอื่นทราบก็เรียกว่า **ข่าวสาร** แต่เมื่อได้นำมาเข้ากรรมวิธี การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าเพื่อความถูกต้องแม่นยำมากขึ้น จะเป็น **ข่าวกรอง**

1.2 วิธีการแสวงหาข่าวสาร

1) การสืบค้น คือการค้นคว้าหาข้อมูลตัวบุคคล สถานที่ หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยสืบค้นจากแหล่งต่างๆ เท่าที่จะหาได้ เช่น ข้อมูลของทางราชการ บัญชีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ใบสมัครรับเลือกตั้ง อินเตอร์เน็ต เป็นต้น

2) การสังเกต ต้องรู้จักสังเกตสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้น ต้องติดตามข่าวสารเหตุการณ์ตลอดเวลา เมื่อได้รับทราบหรือพบเห็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับภารกิจต้องจดบันทึกไว้ และแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติม

3) การถามซักถามหรือสัมภาษณ์ เป็นการถามเพื่อทราบรายละเอียด ต้องพูดจาได้ชัดเจนแจ่มแจ้ง มีไหวพริบในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า สามารถตั้งคำถามได้เหมาะสม ทั้งนี้ จะเป็นการถามโดยตรง หรือลวงถาม หรือชักชวนพูดคุยก็ได้ ตามแต่สถานการณ์

4) การสะกดรอยตาม เป็นการติดตามเป้าหมายไปเพื่อทราบว่าไปทำอะไร ที่ไหน อย่างไร ทั้งนี้ การสะกดรอยต้องใช้ความระมัดระวังอย่างยิ่ง เพราะหากเป้าหมายรู้ตัวอาจไม่ได้ข่าวสาร หรืออาจเกิดอันตรายได้

5) การใช้เครื่องมือช่วยเหลือในการหาข่าว เช่น เครื่องอัดเสียง กล้องถ่ายภาพ กล้องถ่ายภาพเคลื่อนไหว (VDO) โทรศัพท์มือถือ เครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

1.3 การปฏิบัติตัวในการแสวงหาข่าวสาร

1) ทำตัวให้กลมกลืนกับพื้นที่ ไม่ทำตัวเป็นที่สังเกต ตั้งแต่การแต่งตัว การพูดคุย การกิน การอยู่ พฤติกรรมอื่นๆ ให้กลมกลืน

2) มีความพร้อม ตื่นตัวอยู่เสมอ ช่างสังเกต และจดจำ เป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้หาข่าวต้องตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา พร้อมเสมอไม่ว่าจะมีอะไรเกิดขึ้นก็ตาม

3) ติดตามข่าวสาร เหตุการณ์ความเคลื่อนไหวต่างๆ อยู่ตลอดเวลา ไม่ตกข่าว

4) รู้จักจุดอ่อนของตนเอง เมื่อรู้แล้วให้หาทางป้องกันแก้ไขเสีย เช่น ชอบดื่ม ชอบคุย พูดมาก อาจทำให้ความลับรั่วไหลหรือเป็นอันตรายได้

5) การอำพราง เป็นการกระทำเพื่อปิดบังไม่ให้ฝ่ายตรงข้ามหรือบุคคลเป้าหมายรู้ว่าเรากำลังรวบรวมข่าวสารอยู่ โดยอาจทำให้เข้าใจเป็นอย่างอื่น เช่น การอำพรางตัวเองเป็นคนผ่านทางไปเยี่ยมญาติ เพื่อน คนรู้จัก เป็นต้น

6) สิ่งสำคัญที่สุดคือต้องรู้จักวิธีการรักษาความปลอดภัยของตัวเองและข้อมูลข่าวสารที่ได้มา

1.4 การแสวงหาข่าวสารในการเลือกตั้ง

1.4.1 ก่อนวันเลือกตั้ง

ตั้งแต่ก่อนครบวาระการดำรงตำแหน่งหรือประกาศให้มีการเลือกตั้ง ควรสอดส่องและสังเกตเหตุการณ์เกี่ยวกับการเลือกตั้งที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เช่น

- *การเปิดตัวผู้จะสมัครรับเลือกตั้ง* ในพื้นที่มีบุคคลใดบ้างที่ได้ประกาศตัว เปิดตัว หรือแนะนำตัวว่าจะลงสมัครรับเลือกตั้งหรือไม่ ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร

- *การจัดตั้งหรือทาบทามบุคคลให้เป็นหัวคะแนน* ในพื้นที่มีการจัดตั้งหรือทาบทามบุคคลใดเป็นหัวคะแนนหรือผู้สนับสนุนของผู้สมัครหรือไม่ เป็นใครบ้าง

- *การสมัครรับเลือกตั้ง* ผู้สมัครรับเลือกตั้งในพื้นที่มีใครบ้าง ประวัติความเป็นมาของแต่ละคนอย่างไร

- *การหาเสียงเลือกตั้ง* ผู้สมัครใช้วิธีการใดในการหาเสียงเลือกตั้งบ้าง มีใครช่วยหาเสียง มีใครเป็นหัวคะแนน

- *พฤติกรรมของผู้สมัคร หัวคะแนน หรือผู้สนับสนุน* มีการกระทำใดที่น่าจะเข้าข่ายเป็นความผิดตามกฎหมายเลือกตั้งหรือไม่ อย่างไร

1.4.2 วันเลือกตั้ง

ในวันลงคะแนนเลือกตั้งซึ่งเป็นวันสำคัญอีกวันหนึ่งควรมีการไปสังเกตการณ์บริเวณใกล้เคียงสถานที่ลงคะแนนเลือกตั้ง (โดยไม่เป็นการไปก้าวก่ายการปฏิบัติงานของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งและการลงคะแนนของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง)

- การลงคะแนนของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เช่น จำนวนผู้มาลงคะแนน ความสงบเรียบร้อยของการลงคะแนน ขั้นตอนการลงคะแนนถูกต้องหรือไม่ มีคนสวมสิทธิมาลงคะแนนแทนกันหรือไม่

- ความเคลื่อนไหวของผู้สมัคร หัวคะแนนหรือผู้สนับสนุน เช่น มีผู้สมัคร หัวคะแนนหรือผู้สนับสนุน มาเคลื่อนไหวในบริเวณใกล้เคียงสถานที่ลงคะแนนเลือกตั้งหรือไม่ มาทำอะไร พฤติการณ์เป็นอย่างไร มีการหาเสียงหรือแจกเงินหน้าที่เลือกตั้งหรือไม่

- การดำเนินงานของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง เช่น ได้ดำเนินการลงคะแนนให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ หรือแนวทางปฏิบัติหรือไม่ มีการกระทำที่เป็นการทุจริตในการเลือกตั้งอย่างใดหรือไม่

- หลังจากการปิดการลงคะแนนแล้วควรติดตามสังเกตการณ์การนับคะแนนว่าการนับคะแนนเป็นไปโดยถูกต้องหรือไม่ การประกาศผลการนับคะแนนถูกต้องตรงกับผลการนับคะแนนหรือไม่

1.4.3 การบันทึกเหตุการณ์

หากพบการกระทำความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ควรจัดทำบันทึกสาระสำคัญของเหตุการณ์ (เท่าที่ทำได้) ซึ่งโดยหลักการแล้วควรจะต้องครอบคลุมประเด็นดังต่อไปนี้

1) ใคร (WHO) ใครบ้างอยู่ในเหตุการณ์

2) ทำอะไร (WHAT) บุคคลเหล่านั้นมีใครทำอะไรบ้าง

3) ที่ไหน (WHERE) เหตุเกิดขึ้นที่ใดอธิบายพื้นที่ให้ชัดเจน

4) เมื่อใด (WHEN) เหตุการณ์เกิดขึ้น ณ เวลาใดบ้าง

5) อย่างไร (HOW) เกิดขึ้นอย่างไร

6) ทำไม (WHY) ทำไมถึงเกิดเรื่องดังกล่าว (เพราะอะไรมูลเหตุจูงใจ)

อย่างไรก็ตามในบางครั้งการบันทึกเหตุการณ์อาจไม่มีความจำเป็นจะต้องครบทั้ง 6 ประเด็น ตามข้างต้นก็ได้ ทั้งนี้การบันทึกเหตุการณ์ต้องเป็นไปตามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจริง ไม่สอดแทรกความเห็นส่วนตัวเข้าไปจนทำให้ข้อเท็จจริงผิดเพี้ยนไป

1.5 ข่าวปลอม/ข่าวเท็จ/ข่าวลวง (FAKE NEWS)

ข่าวปลอม/ข่าวเท็จ/ข่าวลวง คือข่าวที่มีเนื้อหาที่เป็นเพียงความคิดเห็นส่วนตัว โน้มน้าวชักจูง โฆษณาชวนเชื่อ เนื้อหามุ่งโจมตีฝ่ายตรงข้าม เป็นเรื่องราวที่ถูกคัดและสร้างขึ้นเพื่อให้เข้าใจผิด สร้างอคติ ทั้งทางลบและบวก สร้างความแตกแยกชิงชัง ความเข้าใจผิดต่างๆ ข้อมูลมีทั้งจริงบ้างและไม่จริงบ้างปะปนกันไป ยากจะตรวจสอบหรือค้นหาต้นตอ อาจมีคนตั้งใจทำเนื้อหาข้อมูลเท็จขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะเจาะจง และบางคนรับข่าวมาแล้วแชร์เนื้อหาผิดๆ นั้นออกไปโดยไม่ได้ตั้งใจ ซึ่งในการเลือกตั้งก็ปรากฏว่ามีข่าวปลอม/ข่าวเท็จ/ข่าวลวง เป็นจำนวนมากเช่นกัน ดังนั้น พลเมืองจึงควรมีความรู้เบื้องต้นในการสังเกตหรือตรวจสอบว่าข้อมูลใดเป็นข่าวปลอม/ข่าวเท็จ/ข่าวลวง

1.5.1 การตรวจสอบข่าวปลอม/ข่าวเท็จ/ข่าวลวง ทั่วไป

1) พิจารณาความสมเหตุสมผล ใช้ความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ส่วนตัวพิจารณาเนื้อหาของข่าวนั้นๆ ว่ามีความสมเหตุสมผลหรือไม่ มีความเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหน ถ้าหากว่าเป็นเรื่องที่น่าเหลือเชื่อมากเกินไป หรือมีโอกาสเป็นจริงได้ยากก็มีแนวโน้มว่าจะเป็นข่าวปลอม/ข่าวเท็จ/ข่าวลวง นอกเสียจากว่าจะมาจากแหล่งข่าวหรือสำนักข่าวที่เชื่อถือได้จริงๆ

2) ควรตรวจสอบดูว่าข่าวดังกล่าวนั้นมีต้นตอมาจากแหล่งไหน แหล่งที่มาของข่าวว่ามีความน่าเชื่อถือมากน้อยแค่ไหน รวมทั้งเปรียบเทียบกับแหล่งข่าวอื่นๆ (เท่าที่หาได้) เพื่อดูว่าเนื้อหาถูกต้องตรงกันหรือไม่ มีการบิดเบือนหรือไม่ หรือมีแหล่งข่าวอื่นยืนยันในเรื่องเดียวกันอีกหรือไม่ ซึ่งหากเป็นข่าวที่เล่าลือมาโดยไม่มีที่มาที่ไป ไม่ทราบว่าต้นข่าวมาจากไหน ไม่มีแหล่งข่าวที่น่าเชื่อถืออื่นยืนยันเรื่องดังกล่าวก็มีแนวโน้มว่าจะเป็นข่าวปลอม/ข่าวเท็จ/ข่าวลวง

3) พิจารณาความเป็นกลางในการเสนอหรือเผยแพร่เนื้อหาข่าว ในบางข่าวนั้นความเป็นกลางของผู้นำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวนั้นก็มีผลต่อข่าวเช่นกัน ถึงแม้ว่าจะไม่ได้เป็นข่าวปลอม/ข่าวเท็จ/ข่าวลวงทั้งหมด แต่การนำเสนอหรือเผยแพร่มีอคติหรือความลำเอียงก็อาจทำให้เนื้อหาของข่าวมีการเสริมแต่งจนเกิดความบิดเบือนและไม่ตรงกับความเป็นจริงได้เหมือนกัน

4) มีการแก้ข่าวโดยนำพยานหลักฐานที่น่าเชื่อถือออกมาพิสูจน์หักล้างข่าวดังกล่าว

1.5.2 การตรวจสอบข่าวปลอม/ข่าวเท็จ/ข่าวลวง ในสื่อสังคมออนไลน์

1. ประการแรกก่อนเลยให้ดูว่าข่าวดังกล่าวเป็นลิงค์จากเว็บไซต์ใด เป็นเว็บไซต์หรือสำนักข่าวที่มีชื่อเสียงหรือไม่ ถ้าหากเป็นเว็บไซต์ที่มีชื่อเสียงก็มั่นใจได้ระดับหนึ่งว่าไม่ใช่ข่าวปลอม นอกเสียจากว่าจะเป็นการลงข้อมูลผิดพลาด แต่ก็ต้องระวังเว็บไซต์ที่ตั้งใจใช้ชื่อลอกเลียนแบบให้คล้ายกับสำนักข่าวชื่อดังด้วย ทำให้อาจเข้าใจผิดว่าเป็นชื่อเดียวกันได้ หรือถ้าหากไม่ใช่เว็บไซต์มีชื่อเสียงก็อาจดูที่ชื่อผู้เขียนแทนว่ามีข้อมูลสำหรับติดต่อผู้เขียนหรือไม่ ผู้เขียนเป็นที่รู้จักและน่าเชื่อถือหรือไม่

2. ตรวจสอบว่ามีเว็บไซต์หรือแหล่งข่าวอื่นที่เผยแพร่ข่าวเดียวกันหรือไม่ หากมีเพียงแหล่งข่าวเดียว ก็อาจเป็นไปได้ว่าเป็นข่าวที่ไม่น่าเชื่อถือ

3. สังเกตรูปภาพ โดยการนำรูปภาพนั้นไปค้นหาจากเว็บไซต์สำหรับค้นหารูปภาพ เช่น TinEye , Google Reverse , Image Search เพื่อรู้ที่มาของรูปภาพ ความน่าเชื่อถือ หรือความเกี่ยวข้องกับข่าวที่อ่าน

4. ตรวจสอบโดยการนำชื่อข่าว หรือเนื้อความในข่าวมาค้นหา ซึ่งจากผลลัพธ์การค้นหาผู้ใช้อาจพบเว็บไซต์แจ้งเตือนว่าข่าวดังกล่าวเป็นข่าวปลอม หรือดูวันที่เผยแพร่ข่าว อาจพบว่าข่าวดังกล่าวเป็น ข่าวจริง แต่ถูกเผยแพร่ในอดีต

5. อาจพิจารณาขอความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นเพื่อประกอบการพิจารณา โดยการสอบถามบนเว็บบอร์ด หรือติดต่อสำนักข่าวที่น่าเชื่อถือให้ช่วยตรวจสอบ หรือสอบถามตรวจสอบจากหน่วยงานต่อต้านข่าวปลอม

ผู้ใดที่ผลิตข่าวที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งอันเป็นเท็จ บิดเบือน และเผยแพร่บนสื่อสังคมออนไลน์ อาจเข้าข่ายมีความผิดฐานหลอกลวง ใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจูงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครใด ตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง และเข้าข่ายมีความผิดตาม พ.ร.บ. การกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ฯ มาตรา 14 การนำข้อความเท็จเข้าระบบคอมพิวเตอร์อันก่อให้เกิดความเสียหาย สร้างความตื่นตระหนก กระทบต่อสังคม ส่วนผู้ส่งต่อข้อมูลเท็จนั้นก็มีความผิดเช่นเดียวกัน อีกทั้งหากข้อมูลนั้นทำให้บุคคล องค์กร หน่วยงาน เสื่อมเสียชื่อเสียงหรือถูกดูหมิ่นเกลียดชังก็ยังอาจจะได้รับโทษในความผิดฐานหมิ่นประมาท ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326

2. การให้ข้อมูลข่าวสารหรือชี้เบาะแสการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งต่อ กกต.

2.1 ความสำคัญ

การให้ข้อมูลข่าวสารหรือชี้เบาะแส เป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจะใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานควบคุม กำกับ ดูแล ให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม เช่น

- การให้ข้อมูลข่าวสารหรือชี้เบาะแสในเหตุการณ์สำคัญเกี่ยวกับการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งใช้ประโยชน์ในการตรวจสอบข้อเท็จจริง การสืบสวน หรือการไต่สวน

- การให้ข้อมูลข่าวสารหรือชี้เบาะแสกรณีเกิดเหตุการณ์ที่เร่งด่วนหรือทราบข้อมูลการเกิดเหตุการณ์ล่วงหน้า ใช้ประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง

- ข้อมูลข่าวสารหรือการชี้เบาะแสจะถูกเก็บรักษาเป็นความลับ และผู้ให้ข้อมูลข่าวสารหรือชี้เบาะแสมีสิทธิได้รับการคุ้มครองความปลอดภัย ตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการคุ้มครองพยาน พ.ศ. 2563

2.2 ค่าใช้จ่ายในการให้ข้อมูลข่าวสารและเงินรางวัลผู้ชี้เบาะแส

ผู้ให้ข้อมูลข่าวสารหรือชี้เบาะแสมีสิทธิได้รับค่าใช้จ่ายและเงินรางวัล ตาม ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารและการให้รางวัล แก่ผู้ชี้เบาะแสการกระทำการอันไม่สุจริตหรือเที่ยงธรรมในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562

2.2.1 ค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้ให้ข้อมูลข่าวสาร

เป็นค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้ให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการสืบสวน หรือไต่สวนคดีเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือควบคุม กำกับ ดูแลให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งข้อมูลข่าวสารนั้นจะต้องมีคุณค่า น่าเชื่อถือ ต้องใช้ความพยายามในการแสวงหา ไม่เป็นข้อมูลข่าวสารที่สามารถหาได้ง่ายหรือปรากฏเป็นการทั่วไป โดยจ่ายในอัตราข่าวสารละ***ไม่เกิน*** **5,000 บาท** (ทั้งนี้วิธีการและอัตราการจ่ายค่าข้อมูลข่าวสารเป็นไปตามระเบียบและแนวทางปฏิบัติที่กำหนดไว้)

2.2.2 เงินรางวัลในการชี้เบาะแส

1) การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกสมาชิกวุฒิสภา

ใบเหลือง	กรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งสั่ง 100,000 – 200,000 บาท
	กรณีศาลสั่ง 100,000 – 400,000 บาท
ใบส้ม	100,000 – 300,000 บาท
ใบดำ/ใบแดง	100,000 – 1,000,000 บาท

2) การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร นายกเมืองพัทยา นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี (เทศบาลเมืองและเทศบาลนคร)

ใบเหลือง	กรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งสั่ง 100,000 – 200,000 บาท
	กรณีศาลสั่ง 100,000 – 400,000 บาท
ใบส้ม	100,000 – 300,000 บาท
ใบดำ/ใบแดง	100,000 – 1,000,000 บาท

3) การเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร สมาชิกสภาเมืองพัทยา สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี (เทศบาลตำบล) นายกองค์การบริหารส่วนตำบล

ใบเหลือง กรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งสั่ง 50,000 – 100,000 บาท
กรณีศาลสั่ง 50,000 – 200,000 บาท
ใบส้ม 50,000 – 200,000 บาท
ใบดำ/ใบแดง 50,000 – 500,000 บาท

4) การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ใบเหลือง กรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งสั่ง 25,000 – 50,000 บาท
กรณีศาลสั่ง 25,000 – 100,000 บาท
ใบส้ม 25,000 – 100,000 บาท
ใบดำ/ใบแดง 25,000 – 250,000 บาท

2.3 ช่องทางการให้ข้อมูลหรือชี้เบาะแส

กรณีทั่วไป

1. แจ้งด้วยตนเองหรือโทรศัพท์ไปที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือสำนักงานคณะกรรมกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด
2. พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ
3. แอปพลิเคชันที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำขึ้น เช่น ตาสับปะรด

กรณีรับรางวัล

แจ้งเป็นหนังสือต่อพนักงานสืบสวนหรือไต่สวนหรือผู้ที่ กกต. มอบหมาย ณ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือสำนักงานคณะกรรมกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

หากพลเมืองช่วยกันเป็นหูเป็นตาสอดส่องดูแลการเลือกตั้ง ก็จะทำให้ปัญหาการกระทำผิดกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งลดน้อยลงหรือหมดไป การเลือกตั้งของประเทศไทยก็จะพัฒนาไปสู่การเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรมสมดังเจตนารมณ์ของประชาชนคนไทยทุกคน

3. การดำเนินการกรณีการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

ในการเลือกตั้งได้มีมาตรการลงโทษผู้กระทำผิดหรือทุจริตในการเลือกตั้งไว้อย่างเข้มข้น โดยสามารถแบ่งได้เป็น 2 ช่วงเวลา ดังนี้

3.1 ช่วงก่อนประกาศผล

1) การสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ (ใบเหลือง) ในกรณีที่มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งไม่สุจริตและเที่ยงธรรม แต่ยังไม่มีหลักฐานว่าผู้สมัครเป็นผู้กระทำการหรือรู้เห็นกับบุคคลอื่นในการกระทำดังกล่าว กกต. มีอำนาจสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ได้ (โดยผู้สมัครที่ถูกกล่าวหาหรือได้ประโยชน์จากการกระทำผิดนั้นยังเป็นผู้สมัครอยู่)

2) การสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราว (ใบส้ม) ในกรณีที่มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งไม่สุจริตและเที่ยงธรรม โดยผู้สมัครเป็นผู้กระทำการหรือรู้เห็นกับบุคคลอื่นในการกระทำดังกล่าว กกต. มีอำนาจสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครได้ชั่วคราวเป็นระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี (โดยผู้สมัครที่ถูกใบส้มสามารถลงคะแนนได้แต่ไม่สามารถลงสมัครได้เป็นระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี)

3) การเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง (ใบดำ) หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง (ใบแดง) ในกรณี กกต. ให้ใบส้มแก่ผู้สมัครแล้ว ให้ กกต.ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกา(การเลือกตั้ง ส.ส./ส.ว.) หรือศาลอุทธรณ์(การเลือกตั้งท้องถิ่น) เพื่อพิจารณาวินิจฉัย ถ้าศาลพิจารณาแล้วเห็นว่ามีการกระทำผิดตามที่ กกต. ยื่นคำร้องให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง (โดยผู้สมัครที่ถูกใบดำสามารถลงคะแนนได้แต่ไม่สามารถลงสมัครได้) หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง (โดยผู้สมัครที่ถูกใบแดงไม่สามารถลงคะแนนและไม่สามารถลงสมัครได้) เป็นเวลา 10 ปี

3.2 ช่วงหลังประกาศผลการเลือกตั้ง

หลังประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว หาก กกต.ทำการสืบสวนหรือไต่สวนแล้วเห็นว่าการเลือกตั้งไม่สุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกา (กรณีการเลือกตั้ง ส.ส./ส.ว.) หรือศาลอุทธรณ์ (กรณีการเลือกตั้งท้องถิ่น) เพื่อพิจารณาวินิจฉัย โดยศาลจะยึดสำนวนการสืบสวนหรือการไต่สวนของ กกต. เป็นหลักในการพิจารณา

1) การสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ (ใบเหลือง) ในกรณีที่มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งไม่สุจริตและเที่ยงธรรม แต่ยังไม่มีหลักฐานว่าผู้สมัครเป็นผู้กระทำการหรือรู้เห็นกับบุคคลอื่นในการกระทำดังกล่าว ศาลมีอำนาจสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ได้ (โดยผู้สมัครที่ถูกกล่าวหาหรือได้ประโยชน์จากการกระทำผิดนั้นสามารถสมัครใหม่ได้)

2) การเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง (ใบดำ) หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง (ใบแดง) ในกรณีศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้ใดกระทำการทุจริตในการเลือกตั้งหรือรู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่นศาลมีอำนาจสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง (โดยผู้สมัครที่ถูกใบดำสามารถลงคะแนนได้แต่ไม่สามารถลงสมัครได้) หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง (โดยผู้สมัครที่ถูกใบแดงไม่สามารถลงคะแนนและไม่สามารถลงสมัครได้) เป็นเวลา 10 ปี

4. ข้อห้ามและความผิดในการเลือกตั้งที่สำคัญ

หลักกฎหมาย ห้าม จัดทำ ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด เพื่อจูงใจให้ลงคะแนนหรือไม่ให้ลงคะแนนแก่ผู้สมัคร

โทษ ฝ่าฝืน ระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1-10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 20,000-200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนด 20 ปี

ตัวอย่าง ในช่วงการหาเสียงเลือกตั้งผู้สมัครไปถอนเงินธนาคารใบละ 500 บาท มาจำนวน 1,000 ใบ แนบกับใบหาเสียง เตรียมที่จะนำไปแจกจ่ายให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง แต่ขณะเดินทางจะไปแจกจ่ายเงินดังกล่าว ตำรวจได้ขอตรวจค้นและยึดเงินไว้ เช่นนี้ การกระทำของผู้สมัครก็ถือว่าเป็นความผิดกฎหมายเลือกตั้งแล้ว

หลักกฎหมาย ห้าม ให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมแก่ชุมชน สมาคม มูลนิธิ วัดหรือศาสนสถานอื่น สถานศึกษา สถานสงเคราะห์ หรือ สถาบันอื่นใด เพื่อจูงใจให้ลงคะแนนหรือไม่ให้ลงคะแนนแก่ผู้สมัคร

โทษ ฝ่าฝืน ระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1-10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 20,000-200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนด 20 ปี

ตัวอย่าง ในงานบุญประเพณีต่างๆของชุมชน ผู้สมัครไปหาเสียงและนำเครื่องดื่มหรือสิ่งของไปช่วยเหลือสนับสนุนงานดังกล่าว เช่นนี้การกระทำของผู้สมัครก็ถือว่าเป็นความผิดกฎหมายเลือกตั้งแล้ว

หลักกฎหมาย ห้าม ทำการโฆษณาหาเสียงด้วยการจัดให้มีมหรสพหรือการรื่นเริงต่างๆ เพื่อจูงใจให้ลงคะแนนหรือไม่ให้ลงคะแนนแก่ผู้สมัคร

โทษ ฝ่าฝืน ระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1-10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 20,000-200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนด 20 ปี

ตัวอย่าง ผู้สมัครจัดเวทีปราศรัยหาเสียง โดยมีการจ้างวงดนตรี หมอลำ ลำตัด ลิเก ไปเล่นในเวทีปราศรัยเพื่อดึงดูดประชาชนมาฟังการปราศรัยหาเสียงของตนเอง เช่นนี้การกระทำของผู้สมัครก็ถือว่าเป็นความผิดกฎหมายเลือกตั้งแล้ว

หลักกฎหมาย ห้าม เลี้ยงหรือรับจะจัดเลี้ยงผู้ใด เพื่อจูงใจให้ลงคะแนนหรือไม่ให้ลงคะแนนแก่ผู้สมัคร

โทษ ฝ่าฝืน ระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1-10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 20,000-200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนด 20 ปี

ตัวอย่าง ในช่วงที่มีการหาเสียงเลือกตั้งผู้สมัครได้จัดงานวันเกิด มีการเชิญชาวบ้านผู้มีสิทธิเลือกตั้งมาร่วมงานและมีการเลี้ยงอาหารเครื่องดื่นฟรีตลอดงาน มีการแนะนำตัวผู้สมัครในงานดังกล่าว เช่นนี้การกระทำของผู้สมัครก็ถือว่าเป็นความผิดกฎหมายเลือกตั้งแล้ว

หลักกฎหมาย ห้าม หลอกลวง บังคับ ขู่เข็ญ ใช้อิทธิพลคุกคาม ใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจูงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครใด เพื่อจูงใจให้ลงคะแนนหรือไม่ให้ลงคะแนนแก่ผู้สมัคร

โทษ ฝ่าฝืน ระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1-10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 20,000-200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนด 20 ปี

ตัวอย่าง ผู้สมัครปล่อยข่าวโจมตีผู้สมัครคู่แข่งของตนว่า “เป็นคนไม่ดี มีภรรยาหลายคน เป็นคนขี้โกง อย่าไปเลือก” ทั้งที่เรื่องดังกล่าวไม่เป็นความจริง เช่นนี้การกระทำของผู้สมัครก็ถือว่าเป็นความผิดกฎหมายเลือกตั้งแล้ว

หลักกฎหมาย ห้าม มิให้ผู้ใดทำการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการใด ๆ อันเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัคร นับตั้งแต่เวลา 18.00 นาฬิกาของวันก่อนวันเลือกตั้ง 1 วันจนสิ้นสุดวันเลือกตั้ง

โทษ ฝ่าฝืน ระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ตัวอย่าง ผู้สมัครให้ทีมงานนำป้ายหาเสียงไปติดตั้งทดแทนป้ายเดิมที่ชำรุด ในช่วงเวลา 19.00 นาฬิกาของวันก่อนวันเลือกตั้ง 1 วัน เช่นนี้การกระทำของผู้สมัครก็ถือว่าเป็นความผิดกฎหมายเลือกตั้งแล้ว

หลักกฎหมาย การปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งจะกระทำได้ เฉพาะในสถานที่ รวมทั้งมีขนาดและจำนวนไม่เกินที่คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายกำหนด

โทษ ฝ่าฝืน ระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ตัวอย่าง ผู้สมัครจะจัดทำประกาศหรือป้ายหาเสียงเกินขนาด หรือปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายหาเสียงเกินจำนวนที่ กกต.หรือผู้ที่ กกต. มอบหมายกำหนดไม่ได้ แม้ค่าใช้จ่ายในการจัดทำและปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายหาเสียงดังกล่าวจะไม่เกินจำนวนเงินค่าใช้จ่ายที่กำหนดก็ตาม

หลักกฎหมาย ผู้ใดจงใจกระทำด้วยประการใดๆ ให้บัตรเลือกตั้งที่ตนได้รับมอบจากกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ชำรุดหรือเสียหาย

โทษ ระวางโทษปรับไม่เกิน 5,000 บาท

ตัวอย่าง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งกาบัตรเลือกตั้งแล้วเกิดเปลี่ยนใจอยากเปลี่ยนใหม่ จึงฉีกบัตรเลือกตั้งทิ้งแล้วไปขอบัตรใหม่จากกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง กรณีนี้ไม่สามารถทำได้

หลักกฎหมาย ในระหว่างเวลาเปิดการออกเสียงลงคะแนนจนถึงเวลาปิดการออกเสียงลงคะแนน ถ้ากรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเปิดเผยให้แก่ผู้ใดทราบว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดมาลงคะแนนหรือยังไม่มาลงคะแนนเพื่อเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัคร

โทษ ระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ตัวอย่าง ก่อนปิดลงคะแนนกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งได้บอกรายชื่อของผู้ที่ยังไม่มาลงคะแนน ให้หัวคะแนนของผู้สมัครคนหนึ่งทราบเพื่อให้ช่วยไปตามตัวมาลงคะแนน กรณีนี้ไม่สามารถทำได้

หลักกฎหมาย ผู้ใดขาย จำหน่าย จ่ายแจก หรือจัดเลี้ยงสุราทุกชนิด ในเขตเลือกตั้ง ในระหว่างเวลา 18.00 นาฬิกาของวันก่อนวันเลือกตั้ง 1 วัน จนถึงเวลา 18.00 นาฬิกาของวันเลือกตั้ง

โทษ ระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ตัวอย่าง จัดงานเลี้ยงฉลองมงคลสมรสในเขตเลือกตั้ง ในช่วงตั้งแต่เวลา 18.00 นาฬิกาของวันก่อนวันเลือกตั้ง 1 วัน จะจัดเลี้ยงสุราในงานดังกล่าวไม่ได้ แม้จะไม่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งก็ตาม

หลักกฎหมาย <u>ห้าม</u> มิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดเรียก รับ หรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สิน หรือ ประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่น เพื่อลงคะแนนเลือกหรือลงคะแนนไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด หรืองดเว้น ไม่ลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครผู้ใด

โทษ <u>ฝ่าฝืน</u> ระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1-10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 20,000-200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนด 20 ปี

ตัวอย่าง หัวคะแนนมาแจกเงินหรือมาแจกสิ่งของเพื่อให้เลือกผู้สมัครคนใดคนหนึ่ง ไม่ว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะรับไว้ด้วยความเต็มใจหรือรับไว้ด้วยความเกรงใจก็เป็นความผิด

วิชาที่ 4 : การขับเคลื่อนศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.)

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้าอบรมสามารถ

1. อธิบายบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) ได้
2. ระบุเครือข่ายพลเมือง องค์กรและหน่วยงานต่างๆที่มีส่วนส่งเสริม สนับสนุน และปฏิบัติงานร่วมกับ ศส.ปชต. ได้
3. อธิบายยุทธศาสตร์หรือแนวทางการทำงาน (หลักการ 5 ก.) ของ ศส.ปชต. ที่มีประสิทธิภาพ และนำไปสู่ความเข้มแข็งและยั่งยืนได้
4. ระบุตัวอย่างกิจกรรมของ ศส.ปชต. ในการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งได้

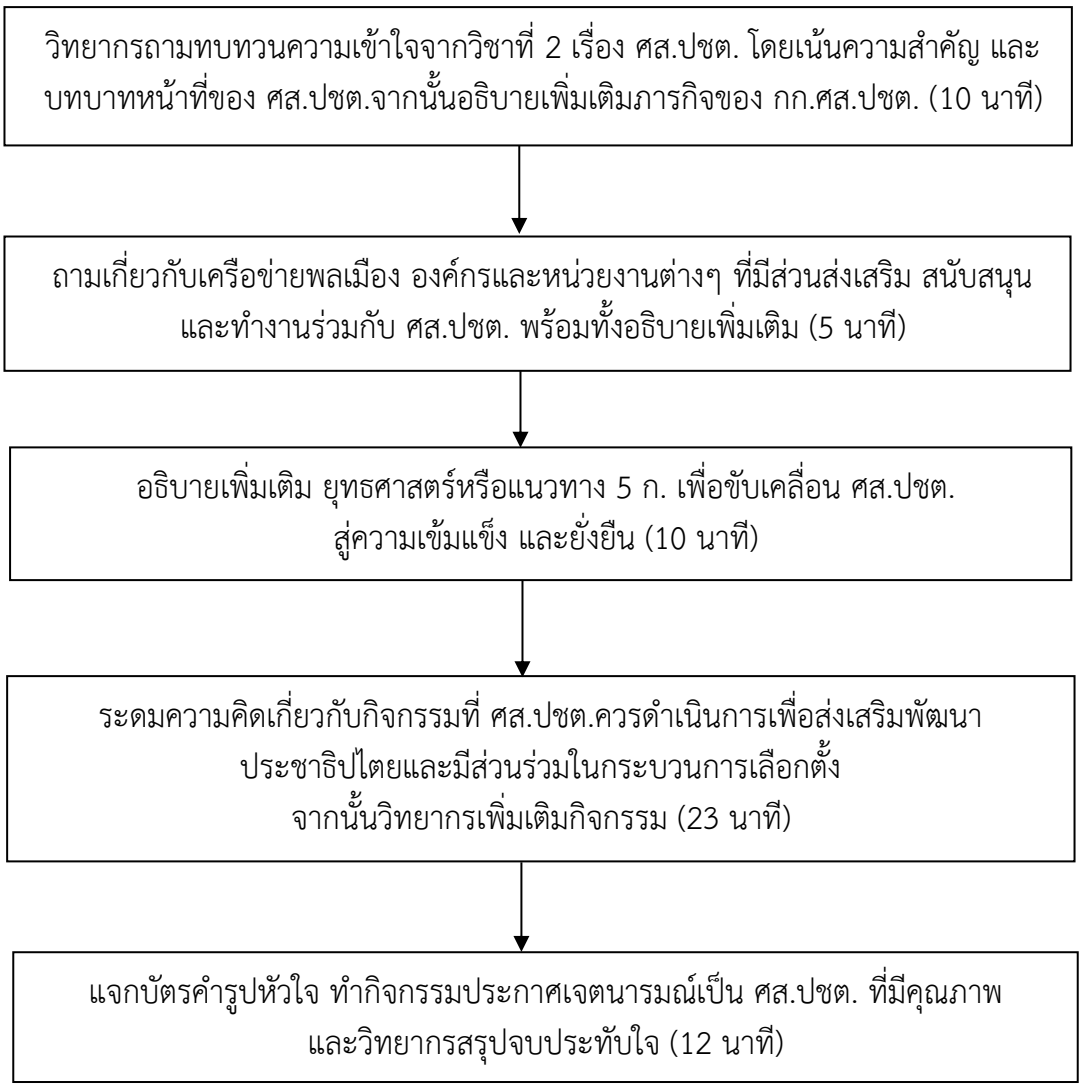
ขอบเขตเนื้อหา

1. บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (กก.ศส.ปชต.)
2. เครือข่ายพลเมือง องค์กร และหน่วยงานต่างๆ ที่ส่งเสริม สนับสนุนและร่วมปฏิบัติงานกับ ศส.ปชต.
3. ยุทธศาสตร์หรือแนวทางการทำงานของศส.ปชต.สู่ความเข้มแข็ง และยั่งยืน
4. กิจกรรมของ ศส.ปชต. ในการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง

เวลา 60 นาที

(หมายเหตุ: วิชานี้ใช้สำหรับหลักสูตรอบรมวิทยากรประชาธิปไตย (วปต.) และหลักสูตรอบรม กรรมการ ศส.ปชต. โดยให้นำเรื่องการประกาศเจตนารมณ์ในท้ายวิชาที่ 3 มาต่อท้ายวิชานี้ด้วย)

กระบวนการอบรม

สาระสำคัญ	วิธีการฝึกอบรม/เวลา	สื่อ/อุปกรณ์
1. บทบาท หน้าที่ของคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (กก.ศส.ปชต.)	**<u>ขั้นที่ 1</u> (10 นาที)** 1. วิทยากรฉายภาพนิ่งที่ 4.1 อธิบายว่า ศส.ปชต. มีบทบาทหน้าที่อะไรบ้าง (4 นาที) 2. วิทยากรฉายภาพนิ่งที่ 4.2 อธิบายบทบาทหน้าที่ของ กก.ศส.ปชต. และฉายภาพนิ่งที่ 4.3-.46 อธิบายภารกิจการสร้างพลเมืองในฐานะผู้นำองค์กรเครือข่าย (6 นาที)	1. ภาพนิ่งที่ 4.1 หน้าที่ ศส.ปชต. 2. ภาพนิ่งที่ 4.2 บทบาทหน้าที่ กก.ศส.ปชต. 3. ภาพนิ่งที่ 4.3-4.6 ภารกิจในฐานะผู้นำองค์กรเครือข่าย 6 หน่วยงาน
2. เครือข่ายพลเมือง และองค์กร หน่วยงานต่างๆที่ส่งเสริมสนับสนุนและร่วมปฏิบัติงานกับ ศส.ปชต.	**<u>ขั้นที่ 2</u> (5 นาที)** วิทยากรอธิบายว่าภารกิจในการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยของ ศส.ปชต.จะสำเร็จได้ ไม่อาจทำโดยลำพัง แต่ต้องร่วมกับภาคีเครือข่ายต่างๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน ฝ่ายการเมือง รวมทั้งภาคประชาชนด้วย งานจึงจะสำเร็จ จากนั้นวิทยากรฉายภาพนิ่งที่ 4.7 และถามว่า **“องค์กร เครือข่ายเหล่านั้นมีอะไรบ้าง”** ได้คำตอบแล้วเขียนในฟลิปชาร์ท และวิทยากรเพิ่มเติมตามภาพนิ่งที่ 4.8 (5 นาที)	4. ภาพนิ่งที่ 4.7 คำถาม 5. ภาพนิ่งที่ 4.8 ศส.ปชต. ทำงานร่วมกับทุกภาคส่วน 6. บอร์ด 1 บอร์ด 7. กระดาษฟลิปชาร์ท 8. ปากเคมี 2 หัว สีน้ำเงิน
3. ยุทธศาสตร์หรือแนวทางการทำงาน 5 ก. ของ ศส.ปชต. ที่มีประสิทธิภาพและนำไปสู่ความเข้มแข็งและยั่งยืน	**<u>ขั้นที่ 3</u> (10 นาที)** 1. วิทยากรฉายภาพนิ่งที่ 4.9-4.14 อธิบายยุทธศาสตร์หรือแนวทางการทำงานของ ศส.ปชต. เพื่อไปสู่ความเข้มแข็งและยั่งยืน ตามแนวทางหลักการ 5 ก. คือ **ก1-กลุ่ม ศส.ปชต.**ต้องมีแนวทางในการสร้างเครือข่าย โดยการแสวงหาสมาชิกจากเครือข่ายกลุ่มองค์กรต่างๆ ที่มีอยู่แล้ว รวมทั้งที่ต้องแสวงหาเพิ่มเติมเพื่อให้เป็นอาสาสมัครพัฒนาการเมืองที่พร้อมจะร่วมกับ ศส.ปชต.ในการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง โดย (1) ควรมาจากกลุ่มที่หลากหลายทั้งปริมาณ และคุณภาพ และพร้อมที่จะสนับสนุนการปฏิบัติงาน	9. ภาพนิ่งที่ 4.9 แนวทาง 5 ก. 10. ภาพนิ่งที่ 4.10 ก1 กลุ่ม 11. ภาพนิ่งที่ 4.11 ก2 กรรมการ 12. ภาพนิ่งที่ 4.12 ก3 กฎ กติกา 13. ภาพนิ่งที่ 4.13 ก4 กองทุน 14. ภาพนิ่งที่ 4.14 ก5 กิจกรรม

สาระสำคัญ	วิธีการฝึกอบรม/เวลา	สื่อ/อุปกรณ์
	(2) มีการจัดทำทะเบียนสมาชิกเครือข่ายไว้ในฐานข้อมูลอย่างเป็นระบบ (3) มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และวัตถุประสงค์ของการเข้ามาเป็นเครือข่าย มีการประชุมเพื่อวางแผนการทำกิจกรรม สรุปผล เสนอแนะ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมต่อไป **ก2- กรรมการ** คือ กลไกสำคัญที่สุดที่จะขับเคลื่อน ศส.ปชต. ดังนั้น ผู้ที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่มให้ทำหน้าที่เป็นกรรมการต้องมีความเสียสละ มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีการประชุมร่วมกัน ขยายผลสู่เครือข่ายสมาชิกกลุ่ม องค์กรของตนและประสานงานภาคีเครือข่ายอื่นในพื้นที่ โดยบูรณาการทำงานร่วมกัน มีการนำผลการดำเนินงานเผยแพร่ให้ประชาชนรับทราบ **ก3-กฎ กติกา** กฎ กติกา ข้อตกลง จรรยาบรรณ ซึ่งใช้ในการทำงานร่วมกันของ ศส.ปชต. และเครือข่ายต้องเกิดจากการตกลงร่วมกัน และมีการประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนได้รับทราบโดยทั่วกัน **ก4-กองทุน** มิได้หมายถึง ศส.ปชต. มีเงินทุนก่อนหรือต้องมีการจัดตั้งเป็นกองทุนสนับสนุน จึงจะสามารถทำงานได้ แต่หมายถึงในการขับเคลื่อนกิจกรรมนั้น บางกิจกรรมอาจต้องใช้งบประมาณหรือจำเป็นต้องใช้วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ จึงควรมีการระดมทุนทั้งที่เป็นเงินและทรัพยากรอื่นๆ จากภายในและนอกชุมชน ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนเพื่อมาใช้ในการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความสะดวกคล่องตัวในการขับเคลื่อนกิจกรรม **ก5-กิจกรรม** ในการดำเนินกิจกรรม ประชาชนในชุมชนต้องมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง และมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อให้บรรลุภารกิจและบทบาทหน้าที่ของ ศส.ปชต. 3. วิทยากรสรุปว่า แนวทาง 5 ก. นี้ ก็คล้ายๆ กับเกณฑ์มาตรฐานที่จะใช้ควบคุมคุณภาพของอาหารและยา เช่น อย. หรือมาตรฐานสินค้าอุตสาหกรรม (มอก.) หรือ	

สาระสำคัญ	วิธีการฝึกอบรม/เวลา	สื่อ/อุปกรณ์
4. กิจกรรมของ ศส.ปชต. ในการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง	QC ในการผลิตสินค้าและบริการในระบบธุรกิจ หรือระบบธรรมาภิบาลในระบบราชการ ทั้งนี้ แต่ละปีจะมีการคัดเลือก ศส.ปชต.ดีเด่น โดยจะนำแนวทาง 5 ก. มาเป็นตัวชี้วัดหนึ่งที่จะนำมาประเมินผลการปฏิบัติงานของ ศส.ปชต.ว่ามีประสิทธิภาพและผลงานด้วยว่าอยู่ในเกณฑ์ดีเด่นหรือไม่ อยู่ในระดับใด **<u>ขั้นที่ 4</u> (23 นาที)** 1. ให้ผู้เข้าอบรมทั้งหมดนั่งล้อมวงเก้าอี้รูปตัวยู (U) จากนั้นแจกบัตรคำ 3 สีเย็บติดกัน คนละ 1 ชุด และให้แต่ละคนเขียนคำตอบลงในบัตรคำทีละบัตรตามคำถาม (5 นาที) โดยเริ่มจาก 1.1 ฉายภาพนิ่งที่ 4.15 แล้วถามว่า “หาก ศส.ปชต. ของท่านจะเข็มแข็งและยั่งยืนตามแนวทาง 5 ก. ท่านจะทำกิจกรรมใดเป็นกิจกรรมแรก” เขียนคำตอบในบัตรคำ **สีที่ 1** 1.2 ฉายภาพนิ่งที่ 4.16 แล้วถามว่า “ถ้ามีการเลือกตั้ง ศส.ปชต. ของท่านจะทำกิจกรรมใดบ้างที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง” เขียนคำตอบในบัตรคำ **สีที่ 2** 1.3 ฉายภาพนิ่งที่ 4.15 แล้วถามว่า “กลับจากการอบรมท่านจะนำความรู้ไปเผยแพร่กับใครหรือกลุ่มใด” เขียนคำตอบในบัตรคำ **สีที่ 3** 2. ให้ผู้เข้าอบรมนำบัตรคำ 3 สี ที่เขียนคำตอบเสร็จแล้ว มาติดให้ตรงตามบอร์ด วิทยากรอ่านสรุปแต่ละบอร์ด หากมีประเด็นใดเป็นที่โดดเด่น และควรเป็นตัวอย่างของการเรียนรู้ อาจให้เจ้าของคำตอบเป็นผู้อธิบาย และอภิปรายแลกเปลี่ยน (8 นาที) 3. วิทยากรเพิ่มเติมกิจกรรมที่ ศส.ปชต. ควรดำเนินการ ตามภาพนิ่งที่ 4.18 (4 นาที) คือ **3.1 การส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในชุมชน หมู่บ้าน ตำบลของตน** โดยมีกิจกรรม เช่น	15. บัตรคำ 3 สีเย็บติดกันจำนวนเท่ากับผู้เข้าอบรม 16. บอร์ด 3 บอร์ด ติดกระดาษฟลิปชาร์ท (เขียนคำถาม) 17. ปากกาด้ามลายแจกทุกคน 18. ภาพนิ่งที่ 4.15 -4.17 คำถาม 19. ภาพนิ่งที่ 4.18 กิจกรรมที่ ศส.ปชต. ควรดำเนินการ 20. ภาพนิ่งที่ 4.19 กิจกรรม 6 สัปดาห์ประชาธิปไตย 21. ภาพนิ่งที่ 4.20 สัปดาห์ที่ 5 รณรงค์โค้งสุดท้าย 22. ภาพนิ่งที่ 4.21 สัปดาห์ที่ 6 ไปเลือกตั้งอย่างมีคุณภาพ 23. ภาพนิ่งที่ 4.22 นำหลัก

สาระสำคัญ	วิธีการฝึกอบรม/เวลา	สื่อ/อุปกรณ์
	1) การขยายผลความรู้ความเข้าใจ เรื่อง วิถีประชาธิปไตยในชีวิตประจำวัน และขยายการสร้างพลเมือง รวมทั้งอาสาสมัครฯ เพื่อสนับสนุนงานของ ศส.ปชต. โดยอาจเริ่มจากสมาชิกเครือข่ายกลุ่ม/องค์กรที่ กก.ศส.ปชต. แต่ละคนรับผิดชอบก่อน และขยายไปสู่เยาวชนและประชาชนคนอื่นๆ ต่อไป 2) การส่งเสริมให้หมู่บ้านที่ประชาชนส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย หรือได้รับการยอมรับจากหมู่บ้านอื่นๆ ว่าเป็นแบบอย่างของหมู่บ้านประชาธิปไตย เช่น มีความรัก ความสามัคคี ประชาชนขยันทำกิน ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต พึ่งพาตนเอง และช่วยเหลือเกื้อกูล แบ่งปันกัน ไม่มีปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด หรือความขัดแย้งแตกแยกรุนแรง รวมทั้งไม่มีพฤติการณ์การทุจริตซื้อสิทธิขายเสียงในการเลือกตั้ง และการทุจริตคอร์รัปชันฯลฯ เพื่อให้เป็น “หมู่บ้านพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย” **3.2 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง** เช่น 1) รณรงค์สร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อให้ประชาชนรู้เท่าทันการเลือกตั้ง สามารถตัดสินใจเลือกตัวแทนที่ดีมีความสามารถมาทำหน้าที่ทั้งในระดับชาติ ระดับท้องถิ่นและท้องที่ 2) รณรงค์การมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง เช่น การเป็นอาสาสมัครพัฒนาการเมืองฯลฯ ช่วยเหลืองานของ ศส.ปชต. ในการรณรงค์ให้เพื่อนบ้านมาใช้สิทธิเลือกตั้งจำนวนมาก ไม่มีการทุจริตซื้อสิทธิขายเสียง โดยมีการเฝ้าระวังตรวจสอบการเลือกตั้งให้สุจริตและเที่ยงธรรม รวมทั้งรณรงค์ลดจำนวนบัตรเสีย ฯลฯ 3) วิทยากรฉายภาพนิ่งที่ 4.19-4.21 อธิบายกิจกรรม 6 สัปดาห์ประชาธิปไตย โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ กกต. ประกาศให้มีการเลือกตั้ง มีกิจกรรม ดังนี้ (3 นาที) **- สัปดาห์ที่ 1** ประชุมทำความเข้าใจกิจกรรม และวางแผน	ประชาธิปไตยแทรกในกิจกรรม

สาระสำคัญ	วิธีการฝึกอบรม/เวลา	สื่อ/อุปกรณ์
	- สัปดาห์ที่ 2 เตรียมสื่อ/วัสดุอุปกรณ์สำหรับใช้รณรงค์เลือกตั้ง **- สัปดาห์ที่ 3-4** นำความรู้สู่ชุมชน สาธิตจัดกิจกรรมที่ ศส.ปชต. **- สัปดาห์ที่ 5** รณรงค์โค้งสุดท้าย กระตุ้นเชิญชวนไปใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างมีคุณภาพ **- สัปดาห์ที่ 6** ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และสังเกตการณ์การลงคะแนน การนับคะแนน สรุปผลและรายงาน 3.3 จากนั้นวิทยากรฉายภาพนิ่งที่ 4.22 และอธิบายเพิ่มเติม **กิจกรรมอื่นๆ** สามารถสอดแทรกหลักการประชาธิปไตย 6 หลัก ได้ในทุกสถานการณ์ โดยการนำความรู้สอดแทรกในการประชุมและในการทำงานของกลุ่มองค์กร เครือข่าย (อาทิ กรรมการหมู่บ้าน-อสปช.(ปค.)/กลุ่มสตรี (พช.)/ผู้นำท้องถิ่น-ผู้นำชุมชน-อปท.(สถ.)/อสม.(สบส.)/ผู้สูงอายุ(สย.)/ครู กศน.ฯลฯ) เช่น ใช้หลักเหตุผลในการพิจารณาตัดสินใจ หลักสิทธิและเสรีภาพโดยรับฟังความเห็นผู้อื่น ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น หลักนิติธรรมโดยเคารพกฎกติกา เคารพกฎหมาย ทำให้ถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับ หลักเสมอภาคโดยเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ให้โอกาสผู้ด้อยโอกาสกว่า รวมถึงหลักภราดรภาพ สามัคคีปรองดอง แบ่งปันไม่ทะเลาะใช้ความรุนแรงต่อกัน เป็นต้น (2 นาที) 4. วิทยากรเน้นย้ำ กิจกรรมแรกที่คณะกรรมการดำเนินการ คือ การนำเนื้อหาสาระที่ได้รับไปถ่ายทอดแก่กรรมการคนอื่นๆ ที่ไม่มีโอกาสมาอบรมในวาระแรกที่มีการประชุม ศส.ปชต. /การนำความรู้ไปถ่ายทอดกับสมาชิกในกลุ่มองค์กรของกรรมการแต่ละคน/ การสร้างและขยายเครือข่ายพลเมือง /การพัฒนา ศส.ปชต.ให้เป็นศูนย์การเรียนรู้วิถีประชาธิปไตยของประชาชนและเยาวชน (1 นาที)	

สาระสำคัญ	วิธีการฝึกอบรม/เวลา	สื่อ/อุปกรณ์
5. การประกาศเจตนารมณ์เป็น ศส.ปชต. ที่มีคุณภาพ	**<u>ขั้นที่ 5</u> (12 นาที)** 1. วิทยากรฉายภาพนิ่งที่ 4.23 เกริ่นนำ เราทุกคนมีภารกิจสำคัญยิ่งใหญ่และหนักหน่วงรออยู่ ภารกิจนี้ไม่อาจสำเร็จได้ลำพังเพียงใครคนใดคนหนึ่ง องค์กรใดองค์กรหนึ่ง แต่ต้องเกิดจากพลังของเครือข่ายพลเมืองที่มีในทุกหมู่บ้านตำบล ปัญหาก็คือ ขณะนี้ชุมชน หมู่บ้าน ตำบล สังคมไทยเรา ยังมีพลเมืองไม่มากพอ ดังนั้นภารกิจการสร้างพลเมือง การสร้างความรู้เรื่องประชาธิปไตยแก่ประชาชน การส่งเสริมให้มีหมู่บ้านพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย โดยมี ศส.ปชต.เป็นศูนย์การเรียนรู้ประชาธิปไตยของประชาชน รวมทั้งภารกิจการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง (ทั้งระดับท้องถิ่น และระดับชาติ) จึงเป็นภารกิจที่ยังไม่แล้วเสร็จ และรอคอยพวกเราอยู่.... และฉายภาพนิ่งที่ 4.19 จากนั้นวิทยากรฉายภาพนิ่งที่ 4.24 และถามว่า **“ถึงเวลานี้แล้วทุกคนพร้อมหรือยังที่จะรับภารกิจนี้”** (ผู้เข้าอบรมยกมือแสดงความมุ่งมั่น และวิทยากรกล่าวชื่นชมและขอบคุณ) (1 นาที) 2. วิทยากรแจก POST IT รูปหัวใจให้ผู้เข้าอบรมทุกคนๆ ละ 1 ใบ ให้เขียนเจตนารมณ์หรือความมุ่งมั่นในการเป็น ศส.ปชต.ที่มีคุณภาพ ด้วยคำถามว่า **“ท่านคิด หรืออยากทำอะไรในฐานะ กก.ศส.ปชต.ที่มีคุณภาพ”** ตามภาพนิ่งที่ 4.25 โดยให้เขียนเพียง 1 คำตอบเสร็จแล้วให้นำไปติดที่บอร์ดรูปหัวใจแผ่นใหญ่ในลักษณะเดียวกันกับภาพนิ่งที่ 4.26 ระหว่างนำไปติดวิทยากรพูดเชิงปลูกฝังอุดมการณ์ (5 นาที) 3. วิทยากรอ่านบัตรคำโดยสรุป และย้ำว่า **“เจตนารมณ์ที่ทุกคนประกาศและนำไปติดที่บอร์ด ศส.ปชต.คุณภาพในครั้งนี้ เป็นสิ่งที่ยืนยันว่า แม้พวกเราจะมาจากต่างหมู่บ้าน ตำบล ต่างกลุ่มองค์กร ต่างเพศ ต่างวัย สถานะ แต่สิ่งหนึ่งที่เราเห็นตรงกันคือ เราทุกคนจะรวมดวงใจให้เป็นหนึ่ง ร่วมกันขับเคลื่อน ศส.ปชต.ให้เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาประชาธิปไตย และเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ประชาธิปไตยของประชาชน**	24. ภาพนิ่งที่ 4.23 ภารกิจการปลูกต้นไม้ 25. ภาพนิ่งที่ 4.24 -4.25 คำถาม 26. ภาพนิ่งที่ 4.26 เจตนารมณ์ของ กก.ศส.ปชต. คุณภาพ 27. POST IT รูปหัวใจ หลายๆ สี จำนวนเท่าผู้เข้าอบรมและวิทยากร 28. กระดาษแข็งสีแดง หรือชมพูตัดรูปหัวใจขนาดใหญ่ 1 แผ่นสำหรับติดสติกเกอร์หัวใจของทุกคน 29. บอร์ด 1 บอร์ด

สาระสำคัญ	วิธีการฝึกอบรม/เวลา	สื่อ/อุปกรณ์
	ร่วมกันสร้างพลเมือง ทำให้หมู่บ้านทุกหมู่บ้านเป็นหมู่บ้านพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งทุกระดับ **ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย ไม่ใช่ศูนย์ของคนใดคนหนึ่ง แต่เป็นศูนย์รวมใจของพวกเราทุกคน ที่จะช่วยกันปลูกต้นไม้ประชาธิปไตย ให้เจริญงอกงามหยั่งรากลึก มั่นคงถาวร ปกป้องคุ้มครอง บังแดดคุ้มฝน ผลิดอกออกผลให้เราได้เก็บกิน เพื่อชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีของพวกเราทุกคน ไม่มีใครที่ไหนที่เขาจะรักและ ห่วงใยคนบ้านเรา เท่ากับพวกเรารักและห่วงใยกันเอง ต้นไม้ประชาธิปไตยที่เราช่วยกันปลูกจะเจริญเติบโต หรือแคระแกร็น จะล้มตายหรือยืนต้นมั่นคงแข็งแรง...คำตอบอยู่ที่พวกเราทุกคน**	

สื่อและวัสดุอุปกรณ์

1. ภาพนิ่ง

ภาพนิ่งที่ 4.1	หน้าที่ ศส.ปชต.
ภาพนิ่งที่ 4.2	บทบาทหน้าที่ของ กรรมการ ศส.ปชต.
ภาพนิ่งที่ 4.3-4.6	ภารกิจในฐานะผู้นำองค์กรเครือข่าย 6 หน่วยงาน
ภาพนิ่งที่ 4.7	คำถาม
ภาพนิ่งที่ 4.8	ศส.ปชต. ทำงานร่วมกับทุกภาคส่วน
ภาพนิ่งที่ 4.9	แนวทาง 5ก
ภาพนิ่งที่ 4.10	ก1 กลุ่ม
ภาพนิ่งที่ 4.11	ก2 กรรมการ
ภาพนิ่งที่ 4.12	ก3 กฎ กติกา
ภาพนิ่งที่ 4.13	ก4 กองทุน
ภาพนิ่งที่ 4.14	ก5 กิจกรรม
ภาพนิ่งที่ 4.15-4.17	คำถาม
ภาพนิ่งที่ 4.18	กิจกรรมที่ ศส.ปชต. ควรดำเนินการ
ภาพนิ่งที่ 4.19	กิจกรรม 6 สัปดาห์ประชาธิปไตย
ภาพนิ่งที่ 4.20	สัปดาห์ 5 รณรงค์โค้งสุดท้าย
ภาพนิ่งที่ 4.21	สัปดาห์ 6 ไปเลือกตั้งอย่างมีคุณภาพ
ภาพนิ่งที่ 4.22	นำหลักประชาธิปไตยไปแทรกในกิจกรรม

ภาพนิ่งที่ 4.23 ภารกิจปลูกต้นไม้ประชาธิปไตย
ภาพนิ่งที่ 4.24-4.25 คำถาม
ภาพนิ่งที่ 4.26 เจตนารมณ์ของ กก.ศส.ปชต. คุณภาพ

2. ใบความรู้ (ในภาคผนวก)

ใบความรู้ที่ 4 รู้จักศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.)

3. วัสดุ อุปกรณ์อื่นๆ

3.1 บัตรคำ 3 สี ๆ ละ 1 แผ่น
3.2 บอร์ด
3.3 กระดาษฟลิปชาร์ท
3.4 ปากกาเคมี 2 หัว
3.5 ปากกาด้ามลาย
3.6 POST IT รูปหัวใจ
3.7 กระดาษแข็งสีแดงหรือชมพูตัดเป็นรูปหัวใจขนาดใหญ่
3.8 กระดาษกาวย่น

4. การวัดและประเมินผล

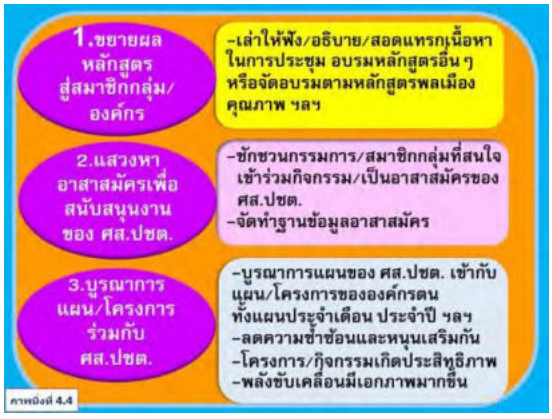
4.1 การทดสอบความเข้าใจระหว่างการอบรม เช่น การสอบถาม การสัมภาษณ์
4.2 การสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมระหว่างการอบรม

ประชาธิปไตยของประชาชน
วิชาที่ 4 การขับเคลื่อนศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย
(ศส.ปชต.)

หน้าที่ ศส.ปชต.
เป็นศูนย์กลางการพัฒนาประชาธิปไตย
สร้างการเรียนรู้ประชาธิปไตยและ
การเลือกตั้งแก่ประชาชนและเยาวชน
ส่งเสริมกิจกรรมประชาธิปไตย
สร้างและขยายเครือข่ายพลเมือง
มีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง
ภาพนิ่งที่ 4.1

บทบาทหน้าที่
กรรมการ ศส.ปชต.
1. บริหาร จัดการศูนย์
2. ให้ความรู้ ประชาธิปไตย
3. ขยายเครือข่าย พลเมือง
4. ส่งเสริม หมู่บ้าน/ชุมชน ประชาธิปไตย
5. ส่งเสริมกิจกรรม ประชาธิปไตย
6. มีส่วนร่วม ในกระบวนการ เลือกตั้ง
ภาพนิ่งที่ 4.2

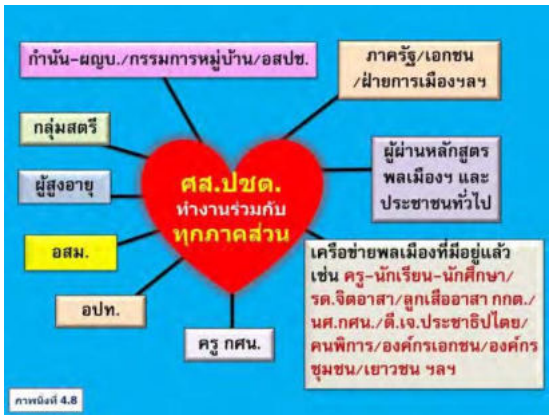

ภารกิจ
ในฐานะผู้นำ
องค์กร
เครือข่าย
6 หน่วยงาน
1.ขยายผลหลักสูตรพลเมืองคุณภาพ
สู่สมาชิกกลุ่มองค์กร
2.แสวงหาอาสาสมัครฯเพื่อสนับสนุน
การดำเนินงานของ ศส.ปชต.
3.บูรณาการแผนงานโครงการ
ร่วมกับ ศส.ปชต.
4.นำหลักประชาธิปไตย 6 หลัก
เป็นแนวทางการทำงานในกลุ่มองค์กร
ภาพนิ่งที่ 4.3

1.ขยายผล
หลักสูตร
สู่สมาชิกกลุ่ม/
องค์กร
-เล่าให้ฟัง/อธิบาย/สอดแทรกเนื้อหา
ในการประชุม อบรมหลักสูตรอื่น ๆ
หรือจัดอบรมตามหลักสูตรพลเมือง
คุณภาพ ฯลฯ
2.แสวงหา
อาสาสมัครเพื่อ
สนับสนุนงาน
ของ ศส.ปชต.
-ชักชวนกรรมการ/สมาชิกกลุ่มที่สนใจ
เข้าร่วมกิจกรรม/เป็นอาสาสมัครของ
ศส.ปชต.
-จัดทำฐานข้อมูลอาสาสมัคร
3.บูรณาการ
แผน/โครงการ
ร่วมกับ
ศส.ปชต.
-บูรณาการแผนของ ศส.ปชต. เข้ากับ
แผน/โครงการขององค์กรตน
ทั้งแผนประจำเดือน ประจำปี ฯลฯ
-ลดความซ้ำซ้อนและหนุนเสริมกัน
-โครงการ/กิจกรรมเกิดประสิทธิภาพ
-พลังขับเคลื่อนมีเอกภาพมากขึ้น
ภาพนิ่งที่ 4.4

4.นำหลัก
ประชาธิปไตย
ไปใช้
ในองค์กร
1.หลักอำนาจอธิปไตย
ของปวงชน ทำงานเพื่อ
ประโยชน์ของส่วนรวม
ให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วม
2.หลักสิทธิและเสรีภาพ
การแสดงความคิดเห็น
และรับฟังผู้อื่น ใช้สิทธิและ
เสรีภาพในขอบเขต
โดยไม่ละเมิดคนอื่น
3.หลักความเสมอภาค
ให้โอกาสทุกคน โดยเท่า
เทียมกัน
ภาพนิ่งที่ 4.5

4.นำหลักประชาธิปไตยไปใช้ในองค์กร
4.หลักเหตุผล
ตัดสินใจ-ลงมติ-วินิจฉัยปัญหาต่าง ๆ โดยใช้เหตุใช้ผล ไม่ใช้อารมณ์ หรืออำนาจ ทำงานยึดหลักเสียงข้างมาก โดยเคารพและรับฟังเสียงข้างน้อยด้วย
5.หลักภราดรภาพ
สามัคคีปรองดอง สมานฉันท์ ไม่ใช้ความรุนแรง
6.หลักนิติธรรม
ใช้กฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม
ภาพนิ่งที่ 4.6

องค์กร เครือข่าย มีอะไรบ้าง?
ภาพนิ่งที่ 4.7

กำนัน-ผญบ./กรรมการหมู่บ้าน/อสปช.
ภาครัฐ/เอกชน /ฝ่ายการเมืองฯลฯ
กลุ่มสตรี
ผู้สูงอายุ
ศส.ปชต. ทำงานร่วมกับ ทุกภาคส่วน
ผู้ผ่านหลักสูตร พลเมืองฯ และ ประชาชนทั่วไป
อสม.
อปท.
ครู กศน.
เครือข่ายพลเมืองที่มีอยู่แล้ว เช่น ครู-นักเรียน-นักศึกษา/ รด.จิตอาสา/ลูกเสืออาสา กกต./ นศ.กศน./ตี.เจ.ประชาธิปไตย/ คนพิการ/องค์กรเอกชน/องค์กร ชุมชน/เยาวชน ฯลฯ
ภาพนิ่งที่ 4.8

ก.1 กลุ่ม
ก.2 กรรมการ
ก.3 กฎ กติกา
ก.4 กองทุน
ก.5 กิจกรรม
แนวทาง 5 ก.
ภาพนิ่งที่ 4.9

แนวทาง 5 ก.
ก1-กลุ่ม ศส.ปชต.ต้องอาศัยพลังกลุ่มในการขับเคลื่อน โดยหาสมาชิกจากกลุ่มองค์กรที่มีอยู่แล้ว เช่น อสม. กลุ่มสตรี ชมรมผู้สูงอายุ ผู้นำชุมชน เยาวชน ฯลฯ และต้องหาเพิ่มเพื่อให้เป็นทีมงานของ ศส.ปชต. ในการส่งเสริมประชาธิปไตยและมีส่วนร่วมการเลือกตั้ง โดย
- มาจากกลุ่มที่หลากหลาย ไม่เน้นเฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง และมีจิตสำนึกสาธารณะพร้อมที่จะทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม
- สร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และวัตถุประสงค์การเป็นเครือข่าย
- มีการประชุมวางแผนการทำกิจกรรมร่วมกัน
- มีการจัดทำทะเบียนสมาชิกเครือข่ายไว้ในฐานข้อมูลอย่างเป็นระบบ
ภาพนิ่งที่ 4.10

แนวทาง 5 ก.
ก2- กรรมการ เป็นกลไกสำคัญที่สุดที่จะขับเคลื่อน ศส.ปชต. ดังนั้น ผู้ที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่มให้ทำหน้าที่เป็นกรรมการต้อง มีความเสียสละ เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน ขยายผล สู่เครือข่ายสมาชิกกลุ่มองค์กรของตน และประสานงานภาคี เครือข่ายอื่นในพื้นที่ มีการบูรณาการทำงานร่วมกัน
ภาพนิ่งที่ 4.11

แนวทาง
5 ก.
ก3-กฎ กติกา หมายถึง กฎ กติกา ข้อตกลง จรรยาบรรณ ซึ่งใช้ในการทำงานร่วมกัน ต้องเกิดจากการตกลงที่ทุกคน ทุกกลุ่ม/องค์กรยอมรับ และมีการประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนทราบโดยทั่วกัน
ภาพนิ่งที่ 4.12

กองทุน
แนวทาง
5 ก.
ก4-กองทุน การทำงานของ ศส.ปชต. สามารถทำได้โดยไม่ต้องรอเงินงบประมาณ แต่บางกิจกรรมอาจต้องใช้งบประมาณหรือวัสดุอุปกรณ์ จึงควรมีการระดมทุนทั้งที่เป็นเงินและทรัพยากรอื่น จากภายในและนอกชุมชน ทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาชน รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และฝ่ายการเมือง เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ และสะดวกคล่องตัวในการขับเคลื่อนกิจกรรม
ภาพนิ่งที่ 4.13

แนวทาง
5 ก.
ก5-กิจกรรม ในการดำเนินกิจกรรม ประชาชนในชุมชน ต้องมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง และมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อให้บรรลุภารกิจและบทบาทหน้าที่ของ ศส.ปชต.
ภาพนิ่งที่ 4.14

1. หาก ศส.ปชต.ของท่าน จะเข้มแข็งและยั่งยืน ตามแนวทาง 5 ก. ท่านจะทำกิจกรรมใดเป็นกิจกรรมแรก

2. ถ้ามีการเลือกตั้ง ศส.ปชต. ของท่าน จะทำกิจกรรมใด ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ในกระบวนการเลือกตั้ง

3.กลับจากการอบรมแล้ว ท่านจะนำความรู้ ไปเผยแพร่กับใคร หรือ กลุ่มใดบ้าง

กิจกรรม
ที่ ศส.ปชต.
ควรดำเนินการ
1.ส่งเสริมวิถี
ประชาธิปไตย
ในชุมชน
2.ส่งเสริม
การมีส่วนร่วม
ในกระบวนการ
เลือกตั้ง
3.นำหลัก
ประชาธิปไตย
แทรกใน
กิจกรรม
1.ขยายผลความรู้
ปชต./สร้างพลเมือง
เพิ่ม/สร้างอาสาสมัคร
พัฒนาการเมืองจาก
เครือข่ายสมาชิกกลุ่ม
องค์การ+ขยายสู่เยาวชน
และ ปชช.ทั่วไป
2.ส่งเสริมให้มี หมู่บ้าน
พลเมืองดีวิถี
ประชาธิปไตย
3.พัฒนา ศส.ปชต.
ให้เป็น ศูนย์เรียนรู้
ประชาธิปไตย
แก่ประชาชน
1.รณรงค์สร้างความรู้ให้
ปชช.รู้เท่าทันการเลือกตั้ง
2.รณรงค์ให้ ปชช./เยาวชน
มีส่วนร่วมในกระบวนการ
เลือกตั้ง
-เป็นอาสาสมัครช่วย
ศส.ปชต.
-รณรงค์ให้ ปชช.ไปใช้สิทธิ
จำนวนมาก
-เฝ้าระวังตรวจสอบ/ลดการ
ทุจริตเลือกตั้ง/ลดบัตรเสีย
3.กิจกรรม 6 สัปดาห์ ปชต.
-ใช้หลักเหตุผลในการ
ตัดสินใจ
-หลักสิทธิและเสรีภาพ
โดยการแสดง
ความเห็นและรับฟัง
ผู้อื่น
-หลักนิติธรรม โดยใช้
กฎหมาย ระเบียบต่างๆ
อย่างเสมอภาค
เท่าเทียมกัน และ
ไม่เลือกปฏิบัติ
ภาพนิ่งที่ 4.18

6 สัปดาห์
ประชาธิปไตย
(เริ่มตั้งแต่วันประกาศ
ให้มีการเลือกตั้ง)
1. ประชุมทำความเข้าใจ/
วางแผน/หาอาสาสมัคร
ช่วยเหลืองาน
2.เตรียมสื่ออุปกรณ์ /
ประสานฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
/ซักซ้อมเตรียมการรณรงค์
เลือกตั้ง
3-4.นำความรู้สู่ชุมชน/
สาธิตการกาบัตร/จัดกิจกรรม
รณรงค์/เดือนให้ตรวจสอบ
บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิ
5. รณรงค์โค้งสุดท้าย /
กระตุ้นเชิญชวนไปใช้สิทธิ
เลือกตั้งอย่างมีคุณภาพ
6.ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง/
สังเกตการณ์การเลือกตั้ง/
สรุปทบทวนการปฏิบัติงาน
และรายงานผล
ภาพนิ่งที่ 4.19

สัปดาห์ที่ 5:รณรงค์โค้งสุดท้าย
- เตรียมหลักฐานแสดงตนในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งให้พร้อม ได้แก่
บัตรประจำตัวประชาชน(หากบัตรชำรุดสูญหายให้ไปขอทำบัตรใหม่
ที่สำนักทะเบียนอำเภอ/ท้องถิ่น)หรือหลักฐานอื่นที่ราชการออกให้
ที่มีรูปถ่ายและหมายเลขประจำตัวประชาชน 13 หลักของผู้ถือบัตร
- แนะนำขั้นตอนการลงคะแนนเลือกตั้ง 5 ขั้นตอน
- เผยแพร่ความคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งผู้แทนดีมีคุณภาพ
- ทดลองสาธิตการกาบัตร เพื่อลดจำนวนบัตรเสีย
- จัดกิจกรรมรณรงค์ไม่ขายเสียงและตรวจสอบการเลือกตั้ง
ภาพนิ่งที่ 4.20

สัปดาห์ที่ 6: ไปเลือกตั้งอย่างมีคุณภาพ
เมื่อถึงวันเลือกตั้ง ไปใช้สิทธิเลือกตั้งแต่เช้า
และอยู่สังเกตการณ์การลงคะแนน การนับคะแนน
หลังเสร็จสิ้นการเลือกตั้งแล้ว ควรประชุมถอดบทเรียน
สรุปและรายงานผลงาน
ภาพนิ่งที่ 4.21

กิจกรรม
ที่ ศส.ปชต.
ควรดำเนินการ
1.ส่งเสริมวิถี
ประชาธิปไตย
ในชุมชน
2.ส่งเสริมการมี
ส่วนร่วมใน
กระบวนการ
เลือกตั้ง
3.นำหลัก
ประชาธิปไตย
แทรกใน
กิจกรรม
เช่น
- ใช้ หลักเหตุผลในการตัดสินใจ ไม่ใช้อำนาจ หรือใช้กำลัง
- หลักสิทธิและเสรีภาพ โดยการแสดงความเห็นและรับฟังผู้อื่น
- หลักนิติธรรม โดยใช้กฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ อย่างเสมอภาค
เท่าเทียมกัน และไม่เลือกปฏิบัติ ฯลฯ
ภาพนิ่งที่ 4.22

ภารกิจการปลูกต้นไม้ประชาธิปไตยยังไม่แล้วเสร็จ
และรอพวกเราอยู่
ภาพนิ่งที่ 4.23

“ศส.ปชต. คุณพร้อมแล้วหรือยัง?”
แผ่นที่บที่ 4.24

ชุมชนคนรักกัน
ท่านคิด หรืออยากทำอะไร
ในฐานะกรรมการ ศส.ปชต.ที่มีคุณภาพ
แผ่นที่บที่ 4.25

เจตนารมณ์ของ กก.ศส.ปชต. คุณภาพ.....
แผ่นที่บที่ 4.26

ใบความรู้ที่ 4
รู้จักศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.)

ทำไมต้องมี ศส.ปชต. ?

เมื่อสร้างพลเมืองได้แล้วหากพลเมืองไม่มีการรวมพลังกันต่างคนต่างทำคนละทิศละทาง การแก้ปัญหาการพัฒนาประเทศและการพัฒนาประชาธิปไตยก็จะไม่สำเร็จ ดังนั้น จึงต้องมีศูนย์กลางในการทำกิจกรรมประชาธิปไตยเกิดขึ้นในตำบลเรียกว่า “ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย” หรือ “ศส.ปชต.” มีบทบาทหน้าที่โดยรวม ดังนี้

1. **เป็นศูนย์กลางพัฒนาประชาธิปไตย** สำหรับกรรมการ ศส.ปชต. ผู้นำชุมชนและประชาชนในตำบล ใช้เป็นที่ประชุมร่วมคิด ร่วมวางแผนทำงาน ฯลฯ

2. **ให้ความรู้ประชาธิปไตยและการเลือกตั้ง**เพื่อให้ประชาชนและเยาวชนมีวิถีชีวิตประชาธิปไตย มีวินัย และความรับผิดชอบเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว ต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันและการซื้อสิทธิขายเสียง

3. **ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตย** เป็นกิจกรรมที่สอดคล้องวิถีชีวิตประจำวัน โดยไม่เป็นภาระแก่ประชาชน เช่น การพัฒนาหมู่บ้าน งานประเพณี งานรณรงค์รักษาสิ่งแวดล้อม การกำจัดยุงลาย กิจกรรมวันผู้สูงอายุ ฯลฯ รวมทั้งกิจกรรมอื่นๆ ที่สนับสนุนการเลือกตั้งคุณภาพ เช่น กิจกรรมรณรงค์หมู่บ้านวิถีประชาธิปไตย รณรงค์ไม่ซื้อสิทธิขายเสียง เป็นต้น

4. **พัฒนาต่อยอดการเสริมสร้างและขยายเครือข่ายพลเมือง** ศส.ปชต. ต้องเสริมสร้างความเป็นพลเมืองและขยายเครือข่ายพลเมืองที่มีคุณภาพให้มากขึ้น เพื่อเป็นฐานพลังของ ศส.ปชต. ในการขับเคลื่อนและพัฒนาประชาธิปไตย ในตำบล หมู่บ้าน รวมทั้งสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ เช่น เป็นอาสาสมัครขององค์กรเอกชน ช่วยหรือตรวจสอบในการเลือกตั้ง เป็นต้น

5. **สร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง** ซึ่งการเลือกตั้งจะไม่ประสบผลสำเร็จถ้าประชาชนไม่เข้ามามีส่วนร่วม และภาคส่วนต่างๆ ทั้งส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ เอกชนไม่สนับสนุน ดังนั้น ศส.ปชต. จึงต้องสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายมาช่วยกัน ทำให้การเลือกตั้งมีคุณภาพ ได้ผู้แทนดีไม่มีการทุจริตเลือกตั้ง โดยมีส่วนร่วมทั้งช่วงก่อน ระหว่าง และหลังการเลือกตั้ง

ศูนย์ฯ นี้ ไม่ใช่ศูนย์ของหน่วยงานใด หากแต่เป็นศูนย์รวมใจของประชาชนทุกคนที่จะทำกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยในตำบลร่วมกัน โดยมีคณะกรรมการศูนย์ฯ หรือ กก.ศส.ปชต. ทำหน้าที่บริหารจัดการศูนย์ ดังนั้น ผู้ที่จะขับเคลื่อนงานของ ศส.ปชต. ให้เดินไปข้างหน้า เป็นที่หวังที่พึ่งของประชาชน ในการเสริมสร้างและพัฒนาประชาธิปไตย สร้างและปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นพลเมือง ให้บ้านเมืองพัฒนาให้ประชาชน มีความสุข ไม่ใช่ใครที่ไหน คือ กก.ศส.ปชต. ทุกท่านนั่นเอง

กก.ศส.ปชต. คือใคร ?

กก.ศส.ปชต. เป็นคำย่อของ “คณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย” มาจากคำสองคำ คือ **คณะกรรมการ** กับ **ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย**

กรรมการ หมายถึง ผู้ทำงานที่ผู้ได้รับคัดเลือกจากประชาชนในหมู่บ้าน จากผู้สมัครใจเสียสละและมีจิตสำนึกสาธารณะผ่านการแต่งตั้งให้เป็นกรรมการ เพื่อร่วมกันทำงานส่งเสริมความเป็นพลเมือง

ส่วนศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย ก็มิใช่ตัวอาคารสถานที่ แต่คือ ศูนย์กลางในการทำกิจกรรมหรือเป็นศูนย์รวมใจของประชาชนทุกคนในตำบลที่จะทำกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยร่วมกันเพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวมและเพื่อความสุขของประชาชน

รวมความแล้ว กก.ศส.ปชต. จึงได้แก่กลุ่มคนหรือคณะบุคคลผู้มีจิตสำนึกสาธารณะ เสียสละ สมัครใจทำงานเพื่อส่วนรวม มุ่งหวังให้ประชาชนในชุมชน หมู่บ้าน ตำบลมีความสุข โดยที่ตนนั้นไม่ได้หวังผลตอบแทนใดๆ นอกจากความสุขกายสุขใจที่ได้ทำประโยชน์แก่ส่วนรวม

นอกจากนั้น กก.ศส.ปชต. ยังมีความศรัทธาในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้ ความเข้าใจ และสนใจใฝ่เรียนรู้เรื่องประชาธิปไตยสามารถนำไปพูดคุยเผยแพร่ถ่ายทอดความรู้แก่เพื่อนบ้านได้ ทั้งยังมีคุณสมบัติของนักพัฒนา คือมีความมุ่งมั่นตั้งใจ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี

ศส.ปชต. แต่ละแห่งจะมีกรรมการอย่างน้อยตำบลละ 10 คน ตามความจำเป็น หรือตามจำนวนหมู่บ้าน ชุมชนในตำบล รวมทั้งในเขตชุมชนเมืองนั้นๆ โดยคัดเลือกจากผู้นำชุมชนที่ได้รับการยอมรับนับถือจากประชาชน เช่น ปราชญ์ชาวบ้าน กรรมการหมู่บ้าน (กม.) กรรมการกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มสตรีตำบล/หมู่บ้าน ผู้สูงอายุ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน อสม. และอาสาสมัครต่างๆ เช่น อาสาสมัครพัฒนาการเมืองของ ศส.ปชต. อาสาสมัครต้นแบบประชาธิปไตย (อสปช.) ผู้นำ อช. อาสาสมัคร กศน. ตำบล เป็นต้น

กก.ศส.ปชต. จะประชุมคัดเลือกกันเอง เพื่อรับผิดชอบหน้าที่ต่างๆ เช่น ประธาน รองประธาน และกรรมการฝ่ายต่างๆ รวมทั้ง อาจมีกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ โดยมีครู กศน. ตำบล เป็นกรรมการและเลขานุการ

กก.ศส.ปชต. ทำอะไร ?

ศส.ปชต. จะเป็นศูนย์กลางหรือศูนย์รวมของพลเมือง ในการทำกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตย ในตำบล หมู่บ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับการทำงานของ กก.ศส.ปชต. ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งมีภารกิจดังนี้

1. การบริหารจัดการศูนย์

กก.ศส.ปชต.ควรทำหน้าที่บริหาร ศส.ปชต. ให้มีความพร้อมในการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เป็นที่ยอมรับของประชาชนและหน่วยงานต่างๆ เช่น

1.1 มีการจัดที่ทำการ ศส.ปชต. ให้มีความพร้อมในการทำงาน เช่น มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีการจัดเอกสารเป็นหมวดหมู่ สะดวกต่อการค้นหา

1.2 มีการจัดประชุม กก.ศส.ปชต. โดยมีการจัดทำบันทึกรายงานการประชุม จัดทำแผนปฏิบัติงานของ ศส.ปชต. เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางการทำงาน เช่น แผนประจำเดือนแผน 6 เดือน แผนประจำปี เป็นต้น

1.3 มีการประสานและบูรณาการแผนการปฏิบัติงานกับผู้นำกลุ่มองค์กรเครือข่าย 6 หน่วยงาน รวมทั้งอาสาสมัครหน่วยงานในพื้นที่ เช่น ชมรมผู้สูงอายุ กลุ่มสตรี อสม. กรรมการหมู่บ้าน อสปช. เป็นต้น

1.4 มีการบันทึกผลการปฏิบัติงาน และรายงานผลการปฏิบัติงาน เพื่อใช้ประโยชน์ในการจัดทำแผน และการประสานงาน รวมถึงใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงาน

2. การให้ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย

กก.ศส.ปชต. มีหน้าที่ให้ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย สร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมือง แก่ประชาชนให้เห็นแก่ประโยชน์ของสังคมและส่วนรวม ต่อต้านพฤติกรรมทุจริตคอร์รัปชันและการซื้อสิทธิ ขายเสียง โดยสามารถดำเนินการให้ความรู้ในรูปแบบต่างๆ เช่น

2.1 ให้ความรู้ตามโครงการ/กิจกรรมที่ ศส.ปชต. ได้รับมอบหมาย เช่น เป็นวิทยากรให้ความรู้หลักสูตรพลเมืองคุณภาพ หลักสูตรผู้นำประชาธิปไตยต้นแบบ เป็นต้น

2.2 ให้ความรู้ตามโครงการ/กิจกรรม โดยร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ จัดขึ้นในตำบล หมู่บ้าน

2.3 ให้ความรู้สอดแทรกไปกับวิถีชีวิตประจำวันของประชาชน หรือในกลุ่มองค์กร/หน่วยงานที่ กก.ศส.ปชต. มีบทบาทอยู่ในกลุ่มนั้นๆ

การออกเผยแพร่ความรู้ด้านประชาธิปไตย คณะกรรมการ ศส.ปชต. ต้องวางแผนว่าจะร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานใดบ้าง เมื่อใด เช่น ร่วมกับครู กศน.ตำบล พัฒนากร สาธารณสุข โรงเรียน วัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน ตลอดจนในที่ประชุมของกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มสตรี กลุ่ม อสม. ชมรมผู้สูงอายุ ฯลฯ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดเวทีการพูดคุยเกี่ยวกับความสำคัญของการพัฒนาประชาธิปไตย สอดแทรกไปในทุกกิจกรรมของตำบลหมู่บ้าน เพื่อให้เกิดพฤติกรรมประชาธิปไตย ในวิถีชีวิตของประชาชน เช่น มีเหตุมีผล รับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น สังคมประเทศชาติ และเคารพกฎ กติกาของสังคม เคารพกฎหมาย เป็นต้น

ทั้งนี้ ควรบันทึกการให้ความรู้ในทะเบียนของศูนย์ฯ เพื่อจะได้เป็นข้อมูลในการปฏิบัติงาน

3. ขยายเครือข่ายพลเมือง

กก.ศส.ปชต. ไม่อาจปฏิบัติภารกิจให้สำเร็จโดยลำพัง จำเป็นต้องมีเครือข่ายกว้างขวาง ครอบคลุม เข้าร่วมในการปฏิบัติงานจะได้เข้าถึงทุกพื้นที่และงานมีความต่อเนื่อง ดังนั้น กก.ศส.ปชต. จึงควรแสวงหาบุคคลที่มีความประสงค์เข้ามาร่วมปฏิบัติงาน เพื่อมาเป็นเครือข่าย โดยจัดทำทะเบียนสมาชิกที่เป็นเครือข่ายแล้วถ่ายทอดแนวคิด และความรู้ในการปฏิบัติงานเมื่อมีภารกิจก็ประสานงานให้เข้ามาร่วมในการปฏิบัติงาน รวมทั้งพลเมืองที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรพลเมืองฯ ทั้งที่ศูนย์ฯ จัดอบรมเอง และที่ กกต. ได้อบรมไว้ นอกจากนั้น ยังมีอาสาสมัครที่หน่วยงานอื่นๆ จัดตั้ง (เช่น รด.จิตอาสา/ลูกเสืออาสาของโรงเรียนต่างๆ/อาสาประชาธิปไตยที่อำเภอสนับสนุน/อาสาสมัครนักศึกษา กศน. เป็นต้น) หรือผู้ที่เสนอตัวอาสาเข้าร่วมกิจกรรม สามารถเข้าร่วมเป็นเครือข่ายในการปฏิบัติงานได้ทั้งสิ้น

ทั้งนี้ หากอาสาสมัครเหล่านี้ยังไม่ผ่านการอบรมตามหลักสูตรพลเมืองคุณภาพ กก.ศส.ปชต. ควรจัดอบรมให้ความรู้ก่อนมอบภารกิจให้ปฏิบัติงาน

4. ส่งเสริมหมู่บ้าน/ชุมชนประชาธิปไตย

แต่ละตำบลอาจมีหมู่บ้านหรือชุมชนประชาธิปไตยต้นแบบหรือเป็นตัวอย่างให้เห็นว่าประชาชนในชุมชนสามารถบริหารจัดการแก้ปัญหาชุมชนได้ด้วยกระบวนการประชาธิปไตย โดยไม่งอมืองอเท้ารอหน่วยงานภายนอกขี่ม้าขาวมาช่วย

กก.ศส.ปชต. ผู้นำชุมชนและประชาชนในชุมชนต้องทำให้เห็นว่า หมู่บ้าน ตำบลของตนก็มีความสามารถในการบริหารจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยพลังของพลเมืองในชุมชน หากทำได้จะเป็นแบบอย่างขยายผลถ่ายทอดประสบการณ์ไปยังหมู่บ้านหรือชุมชนอื่นได้ด้วย เป็นการยืนยันว่าปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นสามารถแก้ไขได้ด้วยกระบวนการประชาธิปไตย

การขับเคลื่อนภารกิจต่างๆ ของชุมชน ด้วยกระบวนการประชาธิปไตย จะเป็นแบบอย่างให้กับหมู่บ้านชุมชนอื่นๆ ได้ และพัฒนาสู่การเป็นหมู่บ้านพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย

5. ส่งเสริมกิจกรรมประชาธิปไตย

ในฐานะผู้นำทางความคิดและมีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย กก.ศส.ปชต. มีหน้าที่ส่งเสริมพลเมือง มีกิจกรรมประชาธิปไตยในชุมชน หมู่บ้าน ตำบล เช่น ถ้าชุมชนมีปัญหาเรื่องใด ก็ควรมีการระดมความคิดเห็นจากสมาชิก เสนอแนวทางแก้ไขที่มาจากความเห็นพ้องต้องกัน ยึดหลักเหตุผล โดยยอมรับเสียงส่วนใหญ่ และรับฟังเสียงข้างน้อยไม่ใช้เสียงข้างมากลากไป หรือใช้อิทธิพลหรือสิ่งจูงใจที่ทำให้การออกเสียงไม่ได้เป็นไปตามเหตุและผล เมื่อได้กฎกติการ่วมกัน ทุกคนก็ต้องยึดถือปฏิบัติ โดยไม่มีการฝ่าฝืนหรือหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติ ถ้าเห็นว่ากฎกติกาไม่เหมาะสม ก็ควรนำเข้ามาพิจารณาในที่ประชุมของสมาชิกเพื่อปรับปรุงแก้ไข โดยมี ศส.ปชต. เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ประชาธิปไตย ร่วมคิดร่วมทำ เพื่อพัฒนาที่ตั้ง ศส.ปชต. ให้เป็นศูนย์เรียนรู้วิถีประชาธิปไตยของประชาชนในตำบล หมู่บ้าน

ภารกิจการส่งเสริมกิจกรรมประชาธิปไตย จะทำให้คนในสังคมรู้จักบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ ในฐานะพลเมืองดี และปฏิบัติตนตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุขไม่แตกแยกวุ่นวาย บ้านเมืองเดินหน้า พัฒนาได้เต็มที่ สังคมมีความเป็นธรรม ประชาชนมีความสุข คือ สุดยอดปรารถนาของคนไทยทุกคน

6. มีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง

หลักการสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย คือ อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน ดังนั้น กก.ศส.ปชต. จะมีบทบาททำให้การเลือกตั้งในตำบล หมู่บ้าน เป็นของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง

ปัญหาการเลือกตั้งทุกครั้ง ทุกคนทราบดีว่า การทุจริตซื้อสิทธิขายเสียงทำให้ตัวแทนที่เราเลือก ไม่ได้รับการยอมรับเป็นตัวแทนของประชาชนอย่างแท้จริง เป็นภารกิจของ กก.ศส.ปชต. ที่จะสนับสนุนให้กระบวนการเลือกตั้ง เป็นไปโดยสุจริต โปร่งใสและเที่ยงธรรม

กก.ศส.ปชต. สามารถเข้าร่วมกระบวนการเลือกตั้งเช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับเลือกตั้ง การรณรงค์ให้ออกมาใช้สิทธิเลือกตั้ง รณรงค์ป้องกันการทุจริตซื้อสิทธิขายเสียง การสมัครเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (กปน.) ตรวจสอบการหาเสียงของผู้สมัคร การป้องกันไม่ให้มีการฝ่าฝืนกฎหมายเลือกตั้ง

นอกจาก กก.ศส.ปชต. จะเข้าร่วมด้วยตนเองแล้วควรสนับสนุนให้เครือข่ายเข้าร่วมปฏิบัติงานได้ด้วย เช่น การให้ความรู้กับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง การรณรงค์ให้ออกมาใช้สิทธิเลือกตั้ง การเป็น

เครือข่ายข่าว เป็นผู้ช่วยเหลืออำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เช่น รด.จิตอาสา ลูกเสืออาสา กกต. เป็นต้น

กก.ศส.ปชต. ควรมีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลผลการปฏิบัติงานไว้ให้เป็นระบบครบถ้วน เพื่อประโยชน์ในการทบทวนปรับปรุงแก้ไข การวางแผนปฏิบัติงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์กับตำบลอื่นๆ ตลอดจนใช้เป็นข้อมูล ประกอบการพิจารณาประเมินผลงานของศูนย์ฯ

กก.ศส.ปชต. ต้องมีความพร้อมก่อนทำงาน

การทำงานของ กก.ศส.ปชต. ตั้งอยู่บนความคาดหวังของเพื่อนบ้านว่าจะเป็นฟางชิ้นเล็กๆ ที่ล่องลอยกลางแม่น้ำใหญ่สำหรับให้เพื่อนบ้านใช้เกาะพยุงตัวเข้าหาฝั่ง ดังนั้น ภายใต้สภาพปัญหาและความขาดแคลนทั้งงบประมาณเครื่องมือซึ่งมีจำกัด ทำอย่างไร กก.ศส.ปชต.จึงจะทำงานได้สำเร็จ ดังนั้น เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการทำงาน กก.ศส.ปชต. ต้องปรับแนวคิดและอุดมการณ์แบบนักประชาธิปไตย รู้เทคนิคและวิธีการทำงานการบริหารจัดการที่ดี จึงจะสามารถทำงานได้ประสบผลสำเร็จ

1. กก.ศส.ปชต. มีอุดมการณ์ประชาธิปไตย

กก.ศส.ปชต. ตระหนักดีว่าชีวิตของเราเกี่ยวข้องกับการเมืองอย่างเลี่ยงไม่พ้น การเมืองคือ ชีวิต ชีวิต ก็คือ การเมือง ถ้าการเมืองดี ชีวิตของเราก็จะดีขึ้น ถ้าการเมืองแย่ ชีวิตเราจะแย่แน่ๆ เราอยากให้การเมืองดีจึงต้องเข้าไปมีส่วนร่วมทำการเมืองให้ดีขึ้นด้วยตัวของเราเอง

กก.ศส.ปชต. ทำหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบเพื่อประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาสยากไร้ทั้งหลาย ในการทำหน้าที่ต้องเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของคนทุกคน โดยยึดหลักความเสมอภาค และการไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อประชาชน

กก.ศส.ปชต. ต้องรู้เรื่องสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญเพื่อจะได้ตระหนักว่าเรื่องใดที่เป็นสิทธิเสรีภาพที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญย่อมเป็นหน้าที่ของรัฐที่ต้องจัดหาหรือให้บริการแก่ประชาชน ขณะเดียวกันก็ต้องรู้หน้าที่ของประชาชน เช่น การเคารพและปฏิบัติตามกฎหมายการเสียภาษี การป้องกันประเทศ เป็นต้น

2. กก.ศส.ปชต. รู้บทบาทและภารกิจของตน

กก.ศส.ปชต. รู้บทบาทและภารกิจของตนในการส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตย ทั้งการบริหารจัดการศูนย์ฯ เสริมสร้างความรู้ประชาธิปไตยแก่ฐานพลังมวลชน และประชาชนกลุ่มต่างๆ ทำให้ประชาชนเกิดจิตสำนึกและมีพฤติกรรมเป็นพลเมืองสร้างและขยายเครือข่ายพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชนประชาธิปไตยส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตยในตำบลและมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง

3. กก.ศส.ปชต. สามารถบริหารจัดการศูนย์ได้

กก.ศส.ปชต. เป็นบุคคลสำคัญในการขับเคลื่อนภารกิจสร้างวิถีชีวิตประชาธิปไตยในระดับพื้นที่ตำบล หมู่บ้าน จึงต้องมีบทบาททั้งการบริหารจัดการ ศส.ปชต. โดยการขับเคลื่อนภารกิจยึดหลักการว่าไม่มีงบประมาณก็สามารถทำงานได้ งานจึงจะเดินไปอย่างต่อเนื่อง ไม่สะดุดหยุดลง

4. กก.ศส.ปชต. เป็นแบบอย่างของนักประชาธิปไตย

กก.ศส.ปชต. คงจะเห็นว่าในสังคมบ้านเราที่ถือว่าเป็นสังคมประชาธิปไตยนั้น มักมีการเรียกร้องสิทธิ เช่น สิทธิในการรับบริการสาธารณสุข ที่มีคุณภาพจากรัฐ สิทธิของผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพจะได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ หรือแม้แต่สิทธิที่จะได้รับความยุติธรรม สิทธิในการชุมนุม เป็นต้น ซึ่งโดยหลักการแล้ว เมื่อมีสิทธิย่อมเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องจัดให้ และหากผู้ใดได้รับสิทธิ ก็ย่อมมีหน้าที่ตอบแทนให้รัฐ เช่น การเสียภาษี การเคารพกฎหมาย การให้ความร่วมมือสนับสนุนรัฐ และที่สำคัญก็คือ จะต้องไม่ไปละเมิดสิทธิของผู้อื่นด้วย แต่ในความเป็นจริงเรามักจะเห็นภาพการเรียกร้องสิทธิแต่ไม่ยอมทำหน้าที่หรือใช้เสรีภาพโดยปราศจากความรับผิดชอบ บางครั้งชอบทำตามอำเภอใจ โดยไม่ต้องการให้มีกฎกติกามาบังคับ ดังนั้นในฐานะที่ กก.ศส.ปชต. เป็นผู้นำทางความคิดและสร้างความรู้ประชาธิปไตยแก่เพื่อนบ้าน จึงควรแบบอย่างนักประชาธิปไตยด้วยการมีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย และนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตด้วย

กลยุทธ์การทำงาน ศส.ปชต.

การทำงานของกรรมการ ศส.ปชต. จะบรรลุผลสำเร็จได้มีวิธีการและมีแนวทางในการปฏิบัติงานที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1) ต้องมีเป้าหมายชัดเจน

การทำงานตามภารกิจของกรรมการ ศส.ปชต. มีคำนึงถึงเป้าหมายร่วมกันที่จะให้บรรลุผลสำเร็จให้ได้ คือ

- ทำให้ประชาชนมีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย
- ส่งเสริมให้เกิดหมู่บ้าน/ชุมชนประชาธิปไตย
- ให้เกิดการเลือกตั้งที่สุจริต มีคุณภาพ

2) การสร้างฐานพลังที่เข้มแข็ง

กรรมการ ศส.ปชต. ไม่อาจปฏิบัติภารกิจให้ประสบผลสำเร็จได้โดยลำพังจึงจำเป็นต้องแสวงหาเครือข่ายมาร่วมทีม เพื่อให้เกิดฐานพลังที่เข้มแข็ง ทั้งกลุ่มพลังที่เป็นบุคคลในพื้นที่ เช่น ปราชญ์ชาวบ้าน กรรมการกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มสตรีตำบล/หมู่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน อาสาสมัคร กศน. ตำบล พลเมืองอาสาพัฒนาประชาธิปไตย กลุ่มสตรี ฯลฯ และกลุ่มพลังที่มาจากภาครัฐในพื้นที่ นอกพื้นที่ และภาคเอกชนที่สามารถสนับสนุนการปฏิบัติงานของ กรรมการ ศส.ปชต. ได้

3) กลไกการขับเคลื่อน

กรรมการ ศส.ปชต. เป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดตามภารกิจของ ศส.ปชต. การดำเนินงานจะสำเร็จหรือล้มเหลวแม้ขึ้นอยู่กับปัจจัยได้หลายประการที่เกี่ยวข้อง แต่ไม่ว่าจะอยู่ภายใต้ภาวะขาดแคลนองค์ประกอบที่ใช้ในการดำเนินงาน หรือมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานสักเพียงใด ถ้ากรรมการ ศส.ปชต. มีความตั้งใจและมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน อย่างจริงจัง มีการทำงานอย่างต่อเนื่อง ภารกิจก็จะประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายแม้อาจจะช้าก็ตาม

4) กลไกสนับสนุน

กรรมการ ศส.ปชต. จำเป็นต้องแสวงหาการสนับสนุนจากหลายภาคส่วนให้เข้ามาสนับสนุนการปฏิบัติงานทั้งเรื่ององค์ความรู้ในการปฏิบัติงาน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และกำลังคน เช่น ขอสนับสนุนจาก กกต. กศน. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนราชการอื่นๆ วัด โรงเรียน ผู้นำชุมชน หรือจากภาคเอกชน ฯลฯ

5) มีการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

การปฏิบัติภารกิจไม่อาจสำเร็จโดยการดำเนินงานเพียงครั้ง สองครั้ง จำเป็นต้องมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง แม้ไม่มีงบประมาณก็ต้องให้สามารถดำเนินงานได้ โดยเฉพาะการให้ความรู้ สร้างจิตสำนึกควรกระทำควบคู่ไปกับวิถีชีวิตของชุมชน ทุกที่ที่มีโอกาส กรรมการ ศส.ปชต. จำต้องสอดแทรกการปลูกฝังเพื่อสร้างจิตสำนึกประชาธิปไตยให้เกิดในประชาชนให้ได้ เช่น ในการประชุมหมู่บ้าน งานประเพณีในหมู่บ้าน การทำพิธีทางศาสนา ฯลฯ

นอกจากกลยุทธ์ดังกล่าวแล้ว ศส.ปชต.ยังมีแนวทางการทำงาน 5 ก. เพื่อสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืน ได้แก่

ก1-กลุ่ม ศส.ปชต.ต้องมีแนวทางในการสร้างเครือข่าย โดยการแสวงหาสมาชิกจากเครือข่ายกลุ่มองค์กรต่างๆ ที่มีอยู่แล้ว รวมทั้งที่ต้องแสวงหาเพิ่มเติม เพื่อให้เป็นอาสาสมัครพัฒนาการเมืองที่พร้อมจะร่วมกับ ศส.ปชต.ในการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง โดย

(1) ควรมาจากกลุ่มที่หลากหลายทั้งปริมาณ และคุณภาพ และพร้อมที่จะสนับสนุนการปฏิบัติงาน

(2) มีการจัดทำทะเบียนสมาชิกเครือข่ายไว้ในฐานข้อมูลอย่างเป็นระบบ

(3) มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และวัตถุประสงค์ของการเข้ามาเป็นเครือข่าย มีการประชุมเพื่อวางแผนการทำกิจกรรม สรุปผล เสนอแนะ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมต่อไป

ก2- กรรมการ กลไกสำคัญที่สุดที่จะขับเคลื่อน ศส.ปชต. ดังนั้น ผู้ที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่ม ให้ทำหน้าที่เป็นกรรมการต้องมีความเสียสละ มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีการประชุมร่วมกัน ขยายผลสู่เครือข่ายสมาชิกกลุ่ม องค์กรของตน และประสานงานภาคีเครือข่ายอื่นในพื้นที่ โดยบูรณาการทำงานร่วมกัน มีการนำผลการดำเนินงานเผยแพร่ให้ประชาชนรับทราบ

ก3-กฎ กติกา กฎ กติกา ข้อตกลง จรรยาบรรณ ซึ่งใช้ในการทำงานร่วมกันของ ศส.ปชต. และเครือข่าย ต้องเกิดจากการตกลงร่วมกัน และมีการประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนได้รับทราบโดยทั่วกัน

ก4-กองทุน มิได้หมายถึง ศส.ปชต.มีเงินทุนก่อนหรือต้องมีการจัดตั้งเป็นกองทุนสนับสนุน จึงจะสามารถทำงานได้ แต่หมายถึงในการขับเคลื่อนกิจกรรมนั้น บางกิจกรรมอาจต้องใช้งบประมาณหรือจำเป็นต้องใช้วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ จึงควรมีการระดมทุนทั้งที่เป็นเงินและทรัพยากรอื่นๆ จากภายในและนอกชุมชน ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนเพื่อมาใช้ในการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความสะดวกคล่องตัวในการขับเคลื่อนกิจกรรม

ก5-กิจกรรม ในการดำเนินกิจกรรม ประชาชนในชุมชนต้องมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง และมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อให้บรรลุภารกิจและบทบาทหน้าที่ของ ศส.ปชต. หลัก 5 ก. ก็คล้ายกับเกณฑ์มาตรฐานที่จะใช้ควบคุมคุณภาพของอาหารและยา เช่น อย. หรือมาตรฐานสินค้าอุตสาหกรรม (มอก.) หรือ คิว.ซี.ในการผลิตสินค้าและบริการในระบบธุรกิจ หรือระบบธรรมาภิบาลในระบบราชการ ทั้งนี้ เพื่อเป็นตัวชี้วัดหนึ่งที่จะนำมาประเมินผลการปฏิบัติงานของ ศส.ปชต.ว่ามีประสิทธิภาพและผลงานด้วยว่าอยู่ในเกณฑ์ดีเด่นหรือไม่ อยู่ในระดับใด

ภารกิจที่ ศส.ปชต. ควรดำเนินการ

1. การส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในชุมชน หมู่บ้าน ตำบลของตน

1) การขยายผลความรู้ความเข้าใจ เรื่อง วิถีประชาธิปไตยในชีวิตประจำวัน และขยายการสร้างพลเมือง รวมทั้งอาสาสมัครฯเพื่อสนับสนุนงานของ ศส.ปชต. โดยอาจเริ่มจากสมาชิกเครือข่าย กลุ่ม/องค์กรที่ กก.ศส.ปชต. แต่ละคนรับผิดชอบก่อน และขยายไปสู่เยาวชนและประชาชนคนอื่นๆ ต่อไป

2) การส่งเสริมให้หมู่บ้านที่ประชาชนส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย หรือได้รับการยอมรับจากหมู่บ้านอื่นๆว่าเป็นแบบอย่างของหมู่บ้านประชาธิปไตย เช่น มีความรัก ความสามัคคี ประชาชนขยันทำกิน ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต พึ่งพาตนเอง และช่วยเหลือเกื้อกูล แบ่งปันกัน ไม่มีปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด หรือความขัดแย้งแตกแยกรุนแรง รวมทั้งไม่มีพฤติการณ์การทุจริตซื้อสิทธิขายเสียงในการเลือกตั้ง และการทุจริตคอร์รัปชัน ฯลฯ เพื่อให้เป็น “หมู่บ้านพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย”

2. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง

1) รณรงค์สร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อให้ประชาชนรู้เท่าทันการเลือกตั้ง สามารถตัดสินใจเลือกตัวแทนที่ดีมีความสามารถมาทำหน้าที่ทั้งในระดับชาติ ระดับท้องถิ่นและท้องที่

2) รณรงค์การมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง เช่น การเป็นอาสาสมัครพัฒนาการเมืองฯลฯช่วยเหลืองานของ ศส.ปชต. ในการรณรงค์ให้เพื่อนบ้านมาใช้สิทธิเลือกตั้งจำนวนมาก ไม่มีการทุจริตซื้อสิทธิขายเสียง โดยมีการเฝ้าระวังตรวจสอบการเลือกตั้งให้สุจริต และเที่ยงธรรม รวมทั้งรณรงค์ลดจำนวนบัตรเสียฯลฯ

3. กิจกรรมอื่นๆ ตามความเหมาะสม

ศส.ปชต. ควรประสานความร่วมมือกับเครือข่ายพันธมิตรสอดแทรกหลักประชาธิปไตย 6 หลัก ได้ในทุกสถานการณ์ เช่น การนำความรู้สอดแทรกในการประชุมและในการทำงานของกลุ่มองค์กร เช่น ใช้หลักเหตุผลในการพิจารณาตัดสินใจ หลักสิทธิและเสรีภาพโดยรับฟังความเห็นผู้อื่น ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น หลักนิติธรรมโดยเคารพกฎกติกา เคารพกฎหมาย ทำให้ถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับ หลักเสมอภาคโดยเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ให้โอกาสผู้ด้อยโอกาสกว่า รวมถึงหลักภราดรภาพ สามัคคีปรองดอง แบ่งปันไม่ทะเลาะใช้ความรุนแรงต่อกัน เป็นต้น

ศส.ปชต. และ กิจกรรม “6 สัปดาห์ประชาธิปไตย” ในช่วงที่มีการเลือกตั้ง

กิจกรรม 6 สัปดาห์ประชาธิปไตย เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ประชาชน ชุมชน และสถานศึกษาหรือโรงเรียนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง โดยเฉพาะ คณะกรรมการศูนย์

ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (กก.ศส.ปชต.) ซึ่งเป็นผู้ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรพลเมืองคุณภาพ และเป็นกำลังสำคัญในการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมุ่งหวังการรณรงค์เลือกตั้งเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับห้วงเวลาในกระบวนการเลือกตั้ง

เพื่อความสำเร็จของการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง ศส.ปชต. จึงควรรู้ว่าแต่ละสัปดาห์จะมีกิจกรรมอะไร ใครเป็นผู้รับผิดชอบ จะใช้สื่ออุปกรณ์ใดและมีบุคคลใดหรือหน่วยงานใดบ้างที่เป็นผู้ให้การสนับสนุน โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ กกต. ประกาศให้มีการเลือกตั้ง ดังนี้

สัปดาห์ที่ 1 ประชุมทำความเข้าใจกิจกรรมและวางแผน (เริ่มตั้งแต่วันที่ กกต.ประกาศให้มีการเลือกตั้ง)

1. กก.ศส.ปชต.ประชุมเพื่อทราบภารกิจ วัตถุประสงค์ ทำความเข้าใจกิจกรรม 6 สัปดาห์ประชาธิปไตย พร้อมรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้ง การกำหนดวันรับสมัคร การรับสมัคร วันลงคะแนนเลือกตั้ง การขอใช้สิทธิเลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้ง เป็นต้น โดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นผู้สนับสนุนข้อมูล

2. วางแผนดำเนินกิจกรรมที่จะดำเนินการในสัปดาห์ที่ 2 - 6 โดยอย่างน้อยให้ทราบว่าใคร (ระบุชื่อ กก.ศส.ปชต.) /จะทำอะไร/กับใคร/เมื่อใด/ที่ไหน/อย่างไร/ใช้สื่ออุปกรณ์อะไรบ้าง ฯลฯ

3. แสวงหาอาสาสมัครหรือสมาชิกศูนย์ฯ เพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานและทำทะเบียนไว้ พร้อมทั้งประชุมอาสาสมัครเพื่อทำความเข้าใจภารกิจ

สัปดาห์ที่ 2 เตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ในการรณรงค์เลือกตั้ง

1. จัดทำหรือจัดเตรียมสื่อสำหรับรณรงค์เผยแพร่ประชาสัมพันธ์กระบวนการและขั้นตอนการเลือกตั้งให้ประชาชนในชุมชน หมู่บ้าน ตำบลได้รับทราบ เช่น สื่อแผ่นพับ ใบปลิว ใบความรู้ ซีดี เสียงตามสาย โปสเตอร์ ไวนิล บัตรเลือกตั้งตัวอย่างสำหรับใช้สาธิตทดลองกาบัตร เป็นต้น โดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นผู้สนับสนุนสื่อต่างๆ

2. แสวงหาอาสาสมัครหรือสมาชิกศูนย์ฯ เพิ่มเติม (อาจพิจารณาจากผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรพลเมืองฯ สมาชิกหรืออาสาสมัครเครือข่าย 6 หน่วยงาน รวมทั้ง นศ.กศน.) เพื่อช่วยเหลืองานตามภารกิจ รวมทั้งประสานผู้บริหารสถานศึกษาในตำบล เพื่อประสานข้อมูลและและสนับสนุนกิจกรรม 6 สัปดาห์ประชาธิปไตยของสถานศึกษานั้นๆ

3. ประชุมซักซ้อมเตรียมรณรงค์การเลือกตั้ง เช่น การแบ่งงาน/แบ่งพื้นที่/แบ่งคนฯลฯ

สัปดาห์ที่ 3-4 นำความรู้สู่ชุมชน สาธิต จัดกิจกรรม กระตุ้นเตือน

1. เมื่อได้จัดเตรียมข้อมูลข่าวสารสื่อรณรงค์เกี่ยวกับการเลือกตั้งและสื่อจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและจากแหล่งอื่นๆ แล้ว ให้ กก.ศส.ปชต. รวบรวมจัดทำเป็นมุมข้อมูลข่าวสาร หรือสื่อนิทรรศการเกี่ยวกับการเลือกตั้งไว้ ณ ศส.ปชต. เพื่อสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชนผู้สนใจ รวมทั้งอาจผลิตสื่อเพิ่มเติม เช่น ตัวอย่างบัตรเลือกตั้งสำหรับใช้สาธิตทดลองกาบัตรเพื่อลดจำนวนบัตรเสีย เป็นต้น

2. ในสัปดาห์นี้จะมีการประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยจะปิดประกาศไว้ ณ ที่เลือกตั้ง หรือบริเวณใกล้เคียงกับที่เลือกตั้ง หรือบริเวณที่มีความเหมาะสม ดังนั้น กก.ศส.ปชต.

ควรประชาสัมพันธ์หรือแนะนำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ไปตรวจดูบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งว่าต นหรือคนในครอบครัว มีชื่อเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือไม่ หากพบว่าไม่มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ให้ไปขอเพิ่มชื่อต่อนายทะเบียนอำเภอ/ท้องถิ่น หรือหากพบในบัญชีรายชื่อดังกล่าวมีชื่อผู้อื่นแปลกปลอมเข้ามาให้ไปขอถอนชื่อนายทะเบียนอำเภอ/ท้องถิ่น ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดต่อไป

3. ส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนต่างๆ จัดกิจกรรมรณรงค์การเลือกตั้งคุณภาพโดยพลเมืองคุณภาพ หรือหมู่บ้านไม่ขายเสียง รวมทั้งใช้มาตรการ 3 ป. คือ ป้องกัน (โดยการรณรงค์สร้างความรู้ความเข้าใจ) ป้องปราม (ตั้งหน่วยเฝ้าระวัง-สอดส่อง-เวรยาม) ปราบปราม (แจ้งเบาะแส-แจ้งเหตุ-แจ้งความ) เพื่อมิให้มีการทุจริต ซื้อสิทธิ ขายเสียง

4. รณรงค์เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ แนะนำขั้นตอนการลงคะแนนเลือกตั้ง 5 ขั้นตอน ดังนี้

4.1 ตรวจสอบรายชื่อ ตรวจสอบรายชื่อและลำดับที่จากบัญชีรายชื่อผู้สิทธิเลือกตั้งที่ประกาศไว้หน้าหน่วยเลือกตั้ง

4.2 ยื่นบัตรประชาชนหรือหลักฐานอื่นตามที่กฎหมายกำหนด และลงลายมือชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

4.3 รับบัตรเลือกตั้ง ลงลายมือชื่อหรือพิมพ์ลายนิ้วหัวแม่มือขวาบนต้นขั้วบัตรเลือกตั้ง

4.4 เข้าคูหาลงคะแนน ทำเครื่องหมายกากบาท X ลงในช่องทำเครื่องหมาย หากไม่ประสงค์จะเลือกใครให้ทำเครื่องหมาย X ในช่อง “ไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด”

4.5 เมื่อลงคะแนนเสร็จแล้ว พับบัตรเลือกตั้งให้เรียบร้อย และหย่อนบัตรเลือกตั้ง ลงในหีบบัตรเลือกตั้งด้วยตนเอง

5. เผยแพร่ความคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งผู้แทนที่ดีมีคุณภาพ

การเลือกตั้งผู้แทนที่ดีเพื่อไปทำหน้าที่ออกกฎหมาย หรือบริหารประเทศหรือท้องถิ่น ต้องพิจารณาด้วยความรอบคอบ ว่าควรเลือกบุคคลที่มีลักษณะเช่นไร โดยการศึกษาประวัติ และพฤติการณ์ของผู้สมัครที่ผ่านมา หรือศึกษานโยบายของผู้สมัครหรือจากพรรคการเมือง หรือจากการปราศรัยของผู้สมัครว่าเหมาะสมที่จะเป็นปากเสียงเป็นตัวแทนของประชาชนหรือไม่ โดยไม่มีประวัติหรือพฤติการณ์ที่ทุจริต มีการหาเสียงอย่างถูกต้อง ไม่ฝ่าฝืนกฎหมาย หรือไม่ทุจริตซื้อสิทธิขายเสียง เป็นต้น

6. รณรงค์ ทดลองสาธิตการกาบัตรเลือกตั้ง

7. สัปดาห์นี้ นอกจาก กก.ศส.ปชต. จะนำความรู้ไปรณรงค์เผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกระบวนการเลือกตั้ง โดยการพบปะ พูดคุย แลกเปลี่ยนกับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งแล้ว นักเรียนจากสถานศึกษาต่างๆ ก็จะดำเนินกิจกรรมในสัปดาห์นี้ในลักษณะคล้ายๆ กัน เช่น กิจกรรมเดินรณรงค์ เคาะประตูบ้าน แจกสื่อแผ่นพับ ใบปลิว โปสเตอร์ ฯลฯ ให้ กก.ศส.ปชต. ประสานการปฏิบัติ สนับสนุน หรือร่วมจัดกิจกรรมกับนักเรียนก็ได้

สัปดาห์ที่ 5 กระตุ้นเชิญชวนไปใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างมีคุณภาพ

เป็นโค้งสุดท้ายของการเลือกตั้ง กก.ศส.ปชต. จึงควรกระตุ้นให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และตระหนักถึงความสำคัญในการลงคะแนนเลือกตั้ง โดยประสานเครือข่ายพลเมืองต่างๆ เช่น เครือข่ายพลเมือง 6 หน่วยงาน ดีเจประชาธิปไตยชุมชน/นศ.กศน./ออช./รด.จิตอาสา ฯลฯ ร่วมรณรงค์ ดังนี้

1. การเตรียมหลักฐานแสดงตนในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งให้พร้อม ได้แก่ บัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการ หรือหน่วยงานของรัฐที่มีรูปถ่ายและหมายเลขประจำตัวประชาชนของผู้ถือบัตร หากบัตรชำรุดสูญหาย แนะนำให้ไปขอทำบัตรประจำตัวประชาชนใหม่ที่สำนักทะเบียนอำเภอ/ท้องถิ่น

2. แนะนำขั้นตอนการลงคะแนนเลือกตั้ง 5 ขั้นตอน

3. เผยแพร่ความคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งผู้แทนที่ดีมีคุณภาพ

4. ทดลองสาธิตการกาบัตรเลือกตั้งตัวอย่าง

5. รณรงค์โค้งสุดท้าย การเลือกตั้งคุณภาพ-โดยพลเมืองคุณภาพ เพื่อได้ตัวแทนที่ดีมีคุณภาพ และไม่มีการทุจริตในการเลือกตั้ง เน้นกิจกรรมรณรงค์ไม่ขายเสียง และการใช้มาตรการ 3 ป. อย่างเข้มข้น

สัปดาห์ที่ 6 ไปใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างมีคุณภาพ

เมื่อถึงวันเลือกตั้ง กก.ศส.ปชต.และเครือข่ายพลเมืองทั้ง 6 หน่วยงาน ที่มิได้มีภารกิจเป็น กปน. ต้องเป็นแบบอย่างของพลเมืองคุณภาพโดยเดินทางไปใช้สิทธิเลือกตั้งแต่เช้า และลงชื่อเป็นสักขีพยานในการเปิดการลงคะแนน จากนั้นแสดงตนใช้สิทธิลงคะแนนเป็นคนแรกในหน่วยเลือกตั้ง รวมทั้งอยู่สังเกตการณ์และบันทึกเหตุการณ์การลงคะแนน การนับคะแนน ฯลฯ

หลังเสร็จสิ้นการเลือกตั้ง กก.ศส.ปชต. มีภารกิจสรุปผลและรายงาน มีกิจกรรม ดังนี้

1. ประชุม กก.ศส.ปชต. (โดยมีอาสาสมัคร/สมาชิก ศส.ปชต./เครือข่ายพลเมืองที่ช่วยเหลืองานเข้าร่วม) เพื่อถอดบทเรียนจากการทำกิจกรรม 6 สัปดาห์ประชาธิปไตย

2. สรุป/รายงานผลการจัดกิจกรรมพร้อมข้อเสนอแนะและรวบรวมเป็นผลงานเสนอสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

คณะผู้ร่วมจัดทำหลักสูตร “พลเมืองคุณภาพ”

ประกอบด้วย ผู้แทนหน่วยงานของรัฐ 5 หน่วยงาน

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

นายวิญญ์ สิทธิเชนทร์	ผู้ตรวจราชการกรม
นายศิริพันธ์ ศรีกงพลี	ผู้ตรวจราชการกรม
นายวิษณุ วาสานนท์	ผู้อำนวยการกองการเลือกตั้งท้องถิ่น
นางจันทร์รัตน์ อาวุธปัญญากุล	หัวหน้ากลุ่มงานอำนวยการจัดการและสนับสนุนการเลือกตั้งท้องถิ่น

กรมการปกครอง

นายโกวิทย์ อุบลรัตน์	เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการพิเศษ
นายบุญเลิศ ภาคสุข	เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ

ดร.สมภพ อาจชนะศึก	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ

กรมการพัฒนาชุมชน

นางวรรณา ลิ่มพานิชย์	นักวิชาการพัฒนาชุมชนเชี่ยวชาญ
นางสาวเบญจมาภรณ์ กระจ่าง	นักวิชาการพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ
นางสาวพวงเพชร ทิพย์ทอง	นักวิชาการพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ

กรมกิจการผู้สูงอายุ

นางสาวกิ่ง ชาเรืองฤทธิ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
นายวีระศักดิ์ แจ่มกระจ่าง	นักพัฒนาสังคมชำนาญการ

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
อาคารรัฐประศาสนภักดี ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา
ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210
โทรศัพท์ 0 2141 8540-8 โทรสาร 0 2143 8594

คู่มือประชาชน

“พลเมืองคุณภาพ”

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ชื่อหนังสือ : คู่มือประชาชน "พลเมืองคุณภาพ"

ที่ปรึกษา : นายแสวง บุญมี เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง
นายวีระ ยี่แพร รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง
: คณะอนุกรรมการด้านการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีแก่ประชาชน

ผู้ออกแบบและผู้เขียนหลักสูตร

: นายอาธิศักดิ์ จอมสืบวิสิฐ ผู้ทรงคุณวุฒิ
นายเบญจพล อุดมสุวรรณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ
นายชนาธิป บุณยเกตุ ผู้ทรงคุณวุฒิ
นางสาวภัชรา คติกุล ผู้ทรงคุณวุฒิ
นายบรรเทิง วัชรเสรีกุล ผู้ตรวจสอบภายใน
นางสาวสุธีรัตน์ ฉิมฉวี ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาเครือข่ายการเลือกตั้ง
ว่าที่ ร.ต.ภาสกร สิริภคยาพร ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ 1
นายจักรินทร์ ชาลีพุทธาพงศ์ รองผู้อำนวยการสำนักสนับสนุนงานสืบสวนสอบสวน
นางสาวสุธิดา โชคพระสมบัติ รองผู้อำนวยการสำนักพัฒนาเครือข่ายการเลือกตั้ง
นางสาวณัฏฐ์รมณ รัตนนิตย์ ผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาเครือข่าย 1
นายชาญพล สุขดี พนักงานการเลือกตั้งชำนาญการ

ฝ่ายเลขานุการและประสานงาน

: นางสาวสุชาดา คำป้อง พนักงานการเลือกตั้งชำนาญการ
นางชญาภรณ์ พร้อมภูล พนักงานการเลือกตั้งชำนาญการ
นางสาวปัณณพร พูลผล นักวิชาการตรวจสอบภายในชำนาญการ
นายยุทธพิชัย จอมพุทธางกูร เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน

ออกแบบรูปเล่ม/ภาพประกอบ

: นายกิตติกร บูรณกูล รองผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพิจิตร

จัดรูปเล่ม : นางสาวสุชาดา คำป้อง พนักงานการเลือกตั้งชำนาญการ

จัดทำโดย : ฝ่ายพัฒนาเครือข่าย 1 สำนักพัฒนาเครือข่ายการเลือกตั้ง
สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง อาคารรัฐประศาสนภักดี
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่
กรุงเทพฯ 10210 โทรศัพท์ 0 2141 8540-8 โทรสาร 0 2143 8594-5

คำนำ

ประเทศไทยของเรามีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข คำว่า “ประชาธิปไตย” มาจากคำสองคำ คือ “ประชา” + “อธิปไตย” ซึ่งหมายถึงอำนาจสูงสุดเป็นของประชาชน ดังนั้น ประชาธิปไตยของไทย หัวใจจึงอยู่ที่ “ประชาชน” ในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตย “พระมหากษัตริย์” ในฐานะองค์ประมุข “รัฐธรรมนูญ” ในฐานะกติกาสูงสุดของประเทศที่กฎหมาย คำสั่ง หรือการกระทำใดๆ จะขัดหรือแย้งรัฐธรรมนูญมิได้ และ “การเลือกตั้ง” เป็นกลไกหรือช่องทางการใช้อำนาจอธิปไตยของประชาชน

89 ปี ประชาธิปไตยของไทยยังอยู่ในสภาพล้มลุกคลุกคลานตลอดมา ปัญหาอาจมาจากการที่เรายังเข้าไม่ถึงแก่นแท้ของความเป็นประชาธิปไตย นั่นคือยังให้ความสำคัญกับการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับ “ประชาธิปไตย” ไม่เพียงพอ

คู่มือประชาชน “พลเมืองคุณภาพ” เล่มนี้ นอกจากจะสรุปสาระสำคัญของ 4 ห้องหัวใจประชาธิปไตยไว้อย่างครบถ้วนแล้ว ยังปูพื้นฐานเอกลักษณ์ความเป็นไทยที่แตกต่างจากชนชาติอื่น สะท้อนวัฒนธรรมแบบไทยที่ผสมผสานกับวัฒนธรรมประชาธิปไตย ตะวันตก กลายเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งคุณลักษณะพลเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมืองอีกด้วย

ประชาธิปไตยมิได้อยู่ในสายเลือดหรือติดตัวมาตั้งแต่เกิด แต่อยู่ที่การหล่อหลอมและฝึกฝน

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ปรารถนาอย่างมากที่จะเห็นประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจกระหายใฝ่รู้ หยิบอ่านคู่มือเล่มนี้พร้อมทั้งปฏิบัติตนให้เป็นพลเมืองและทำให้พลเมืองที่มีอยู่แล้วพัฒนาตนให้เป็นพลเมืองคุณภาพอย่างแท้จริง !

คณะทำงานพัฒนาหลักสูตรพลเมืองคุณภาพ

เมษายน 2565

สารบัญ

ความภาคภูมิใจในความเป็นไทย	1
สถาบันพระมหากษัตริย์กับการปกครองระบอบประชาธิปไตย	2
รัฐธรรมนูญกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย	7
การเป็นพลเมืองคุณภาพ	20
การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	25
พลเมืองจะมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างไร	31
ประชาธิปไตย...ต้องมีการเลือกตั้ง	34
บทบาทของพลเมืองในการตรวจสอบการเลือกตั้ง	45
รู้จักศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.)	52

ความภาคภูมิใจในความเป็นไทย

แผ่นดินไทยของเรา

“คนไทย” เป็นชนชาติที่มีรากเหง้าทางประวัติศาสตร์และความเป็นมาที่ยาวนานไม่แพ้ชาติใดในโลก เรามีแผ่นดินไทยที่อุดมสมบูรณ์ มีขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นแตกต่างจากชนชาติอื่น

แต่เราจะรู้หรือไม่ว่า กว่าจะมีแผ่นดินให้เราอาศัยอยู่อย่างร่มเย็นเช่นทุกวันนี้ หากไม่มีบูรพกษัตริย์ที่ทรงพระปรีชาสามารถ ไม่มีบรรพบุรุษไทยผู้เสียสละชีวิตเลือดเนื้อเข้าต่อสู้เพื่อกอบกู้รักษาเอกราชและรวบรวมชาติให้เป็นปึกแผ่น วันนี้อาจไม่มีชาติไทยหลงเหลืออยู่ในแผนที่โลก หรืออาจต้องอยู่ใต้การปกครองของชาติใดชาติหนึ่งแล้วก็เป็นได้

ลูกหลานไทยทุกคนจึงควรภาคภูมิใจที่ได้เกิดมาเป็นคนไทยในผืนแผ่นดินไทย

เอกลักษณ์ และ วัฒนธรรมไทย

เอกลักษณ์ไทย หรือสิ่งที่บ่งบอกถึงความเป็นไทย ไม่ว่าจะอยู่ที่ใดก็สามารถแยกออกจากชนชาติอื่นได้อย่างชัดเจน ทั้งกิริยาท่าทาง การประพฤติปฏิบัติ การแต่งกาย ภาษา จารีตประเพณี โดยเฉพาะมารยาทการไหว้ การมีน้ำใจไมตรี ความยิ้มแย้มแจ่มใส ก็เป็นเอกลักษณ์ไทยที่ยอมรับกันทั่วโลก จนได้รับสมญานามว่า “สยามเมืองยิ้ม”

ชาติไทยเรามีวัฒนธรรมเป็นของตนเองสั่งสมมาเป็นเวลานานนับพันปี แสดงถึงความเป็นชาติที่มีวัฒนธรรมอันดีงามมาแต่ครั้งอดีต โดยมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น เช่น

1. การมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามหลักทศพิธราชธรรม ทำให้อาณาประชาราษฎรอยู่ร่มเย็นเป็นสุข สถาบันพระมหากษัตริย์จึงเป็นศูนย์รวมจิตใจและยึดเหนี่ยวคนไทยให้รักใคร่ผูกพัน

2. การมีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่คนส่วนใหญ่นับถือ พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะและอัครศาสนูปถัมภก ทรงอุปถัมภ์ทุกศาสนาทำให้คนในสังคมเกิดความสัมพันธ์แน่นแฟ้น แม้นับถือศาสนาต่างกัน

3. การมีอักษรไทย ภาษาไทย ศิลปกรรม วัฒนธรรมประเพณีไทยผูกพันวิถีชีวิตของคนไทย อาหารไทยที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักทั่วโลก เช่น ส้มตำ ต้มยำกุ้ง เป็นต้น

4. กิริยามารยาทและจิตใจของคนไทย เช่น การยิ้ม การทักทาย การไหว้ การมีน้ำใจไมตรี ชอบทำบุญ สร้างกุศล ช่วยเหลือผู้ทุกข์ยากเดือดร้อน ดังเช่น ช่วงเหตุการณ์แพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ประชาชนในพื้นที่ต่างๆ ช่วยกันทำหน้ากากผ้าอนามัยแจกจ่ายเพื่อนบ้านและบริจาคแก่โรงพยาบาล บ้างก็จัดทำเป็น “ตู้ปันสุข” จัดหา อาหาร น้ำดื่ม ข้าวของเครื่องใช้และบริจาคเงินแก่ผู้ที่เดือดร้อนเพื่อใช้ในการดำรงชีวิต

สถาบันพระมหากษัตริย์กับการปกครองระบอบประชาธิปไตย

สถาบันพระมหากษัตริย์ไทยที่เกี่ยวข้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยมาแต่ในอดีต เดิมพระมหากษัตริย์ทำหน้าที่ปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ทรงอำนาจสูงสุดและมีสิทธิเด็ดขาดในฐานะผู้ปกครองเพียงผู้เดียวมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อาณาจักรสุโขทัย อาณาจักรอยุธยา จนถึงรัชกาลที่ 7 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

ในสมัยสุโขทัยให้ไพร่ฟ้า (ประชาชน) ไปสั่นกระดิ่งที่ประตูวังเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้สะท้อนปัญหาความเดือดร้อนให้พระมหากษัตริย์ได้ทรงรับรู้และแก้ไขปัญหาดังกล่าว นับเป็นพื้นฐานสำคัญประการหนึ่งของการปกครองระบอบประชาธิปไตย

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5

ทรงปรับปรุงการบริหารราชการแผ่นดิน จัดระบบบริหารส่วนกลางเป็นกระทรวง จัดการปกครองแบบเทศาภิบาลขึ้นในส่วนภูมิภาค รวมทั้งการปกครองส่วนท้องถิ่น ทรงโปรดเกล้าฯ ให้มีการตราพระราชกำหนดสุขาภิบาลกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2440 ขึ้นในพระนคร และจัดตั้งสุขาภิบาลท่าฉลอม ตำบลท่าฉลอม จังหวัดสมุทรสาครขึ้นในส่วนภูมิภาคเป็นแห่งแรกของประเทศ นอกจากนี้ ทรงตระหนักถึง “สิทธิความเป็นคนของราษฎร” โดยออกกฎหมายให้มีการ “เลิกทาส”

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6

ทรงตั้งพระราชปณิธาน ปรับปรุงการปกครองประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมอารยประเทศ ทรงปูพื้นฐานการปกครองแบบประชาธิปไตย เช่น จัดตั้ง **“ดุสิตธานี”** จำลองการปกครองระบอบประชาธิปไตย ณ พระราชวังดุสิต โปรดให้จัดตั้งพรรคการเมืองจำลองขึ้น คือ “พรรคโบว์น้ำเงิน” เป็นฝ่ายรัฐบาล และ “พรรคโบว์แดง” เป็นฝ่ายค้าน

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7

หลังจากที่คณะราษฎรทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ทรงยอมรับเป็นกษัตริย์ภายใต้ธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยาม ได้ทรงลงพระปรมาภิไธยในพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช 2475 ประกาศใช้ ณ วันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2475 เป็นอันสิ้นสุดแห่งพระราชอำนาจสิทธิของพระองค์แต่เดิมตามระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์

ต่อมาทรงประกาศสละราชสมบัติ เมื่อวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2477 ดังมีพระราชหัตถเลขาสำคัญตอนหนึ่งว่า ***"ข้าพเจ้ามีความเต็มใจจะสละอำนาจอันเป็นของข้าพเจ้าอยู่แต่เดิมให้แก่ราษฎรโดยทั่วไป แต่ข้าพเจ้าไม่ยินยอมยกอำนาจทั้งหลายของข้าพเจ้า ให้แก่ผู้ใด คณะใดโดยเฉพาะ เพื่อใช้อำนาจนั้นโดยสิทธิขาดและโดยไม่ฟังเสียงอันแท้จริงของประชาราษฎร"***

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9

ทรงมีพระปฐมบรมราชโองการว่า **“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”** ตลอด 70 ปี ในการครองราชย์ พระองค์ทรงทศพิธราชธรรมเป็นที่ประจักษ์ พระปฐมบรมราชโองการ พระราชดำรัส พระบรมราโชวาท แนวพระราชดำริ และพระราชกรณียกิจของพระองค์ ล้วนแสดงถึงพระอัจฉริยภาพของพระมหากษัตริย์นักประชาธิปไตย ที่คำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชนเป็นสำคัญ ทรงแนะนำการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และความซื่อสัตย์สุจริต พระองค์ทรงห่วงใยสถานการณ์ ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นและทรงมีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหาวิกฤตของบ้านเมืองหลายครั้ง ภายใต้กรอบพระราชอำนาจตามรัฐธรรมนูญและครรลองการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นการจรรโลงระบอบประชาธิปไตยของประเทศให้มั่นคงตลอดรัชสมัย

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทร มหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10

ทรงมีพระปฐมบรมราชโองการว่า *"เราจะสืบสาน รักษา และต่อยอด และครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งอาณาราษฎรตลอดไป"* ตามรอยพระยุคลบาท ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 พระองค์ทรงส่งเสริมสนับสนุนให้พสกนิกรทุกหมู่เหล่าร่วมทำกิจกรรมจิตอาสา เริ่มจากร่วมกันดูแลและพัฒนาพื้นที่จากชุมชนเล็กๆ รอบพระราชวังดุสิต ก่อนขยายสู่พื้นที่โดยรวมของประเทศ

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ณ วันที่ 6 เมษายน 2560 เป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่ 20 ในประวัติศาสตร์การเมืองของไทย และทรงเสด็จพระราชดำเนินประกอบรัฐพิธีเปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎร

เมื่อเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ขึ้นทั่วโลกรวมทั้งในประเทศไทย พระองค์ทรงห่วงใยต่อความทุกข์ร้อนของพสกนิกร จึงได้พระราชทานพระราชทรัพย์และเครื่องมืออุปกรณ์ทางการแพทย์ เครื่องช่วยหายใจสำหรับผู้ป่วยวิกฤติ และผู้ป่วยที่มีความจำเป็นเร่งด่วนต้องรับบริการให้แก่โรงพยาบาลต่างๆ เพื่อให้บุคลากรทางการแพทย์สามารถใช้รักษาดูแลผู้ป่วยได้ทันต่อสถานการณ์ ตลอดจนพระราชทานถุงยังชีพพระราชทานเพื่อช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนของพสกนิกรทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด

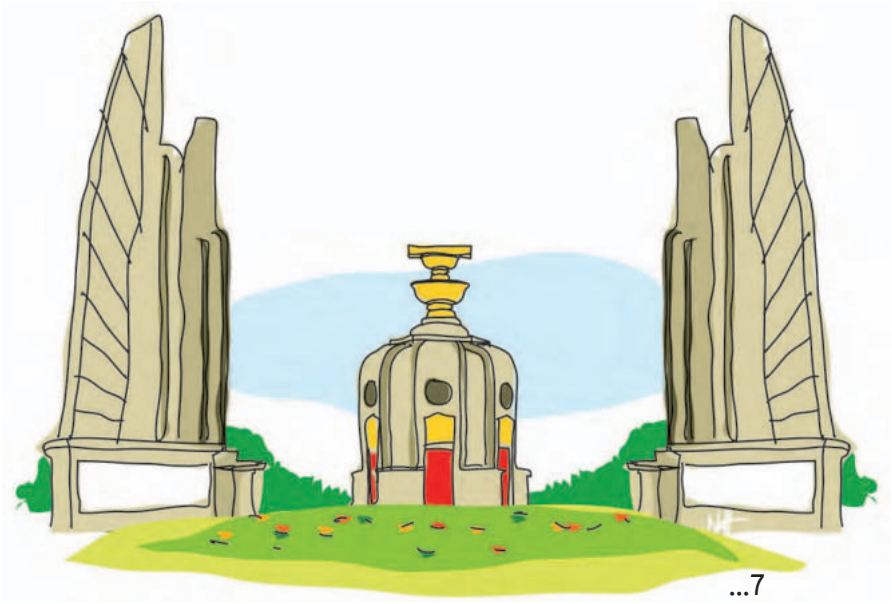
รัฐธรรมนูญกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย

ความสำคัญและประโยชน์ของรัฐธรรมนูญ

"รัฐธรรมนูญ" มีความสำคัญต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะถือเป็น "กติกาสูงสุดในการปกครองประเทศหรือรัฐ" จึงเป็นแหล่งที่มาของอำนาจทั้งปวง โดยประชาชนยินยอมให้รัฐใช้อำนาจแทน ขณะที่รัฐต้องรักษาเจตนารมณ์ของประชาชนไว้ ด้วยการปกป้อง คุ้มครองสิทธิ เสรีภาพในด้านร่างกาย ทรัพย์สิน ความเป็นอยู่ การแสดงความคิดเห็น เป็นต้น รวมทั้งประโยชน์ร่วมกันอื่นๆ ของประชาชนไว้

เนื่องจากรัฐธรรมนูญ เป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือ ข้อบังคับ หรือการกระทำใดจะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญไม่ได้

การปกครองระบอบประชาธิปไตย หัวใจสำคัญอยู่ที่ "ประชาชน" ผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย รัฐธรรมนูญจึงให้อำนาจประชาชนในการเลือกตัวแทน กำหนดผู้ใช้อำนาจทางการเมืองหรือสถาบันทางการเมือง ได้แก่ รัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล หรือหน่วยงานของรัฐ ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชน

สาระสำคัญของรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. มีเจตนารมณ์ชัดเจน มีเจตจำนง หรือเหตุผล รวมถึงอุดมการณ์แห่งชาติในการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ

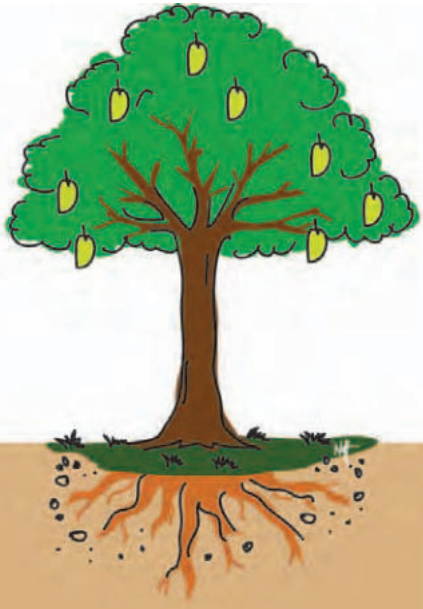
2. มีการกำหนดรูปแบบของรัฐ กลไกการใช้อำนาจของรัฐ ดังตัวอย่างในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 “มาตรา 1 ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียว จะแบ่งแยกมิได้” “มาตรา 2 ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” และ “มาตรา 3 อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย.....”

3. มีการกำหนดหลักการแบ่งแยกอำนาจอธิปไตยไว้อย่างชัดเจนและอธิบายความสัมพันธ์แห่งอำนาจนิติบัญญัติ (รัฐสภา) อำนาจบริหาร (รัฐบาล) และอำนาจตุลาการ (ศาล) ทั้งในแง่การตรวจสอบและถ่วงดุลกัน รวมทั้งกำหนดหน้าที่ของรัฐและกลไกการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

4. มีหลักประกันเกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพ และการคุ้มครองบุคคล เพื่อกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชน หน้าที่ของประชาชนพึงมีต่อรัฐ การรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

5. เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ความเป็นไปของการบริหารราชการแผ่นดิน ทั้งในฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ ให้ประชาชนมีสิทธิร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ร่วมลงมือดำเนินการร่วมกับหน่วยงานรัฐและองค์กรที่รัฐธรรมนูญตั้งขึ้น

มารู้จักประชาธิปไตยกันเถอะ

ประชาธิปไตยแท้จริงนั้น ไม่ใช่เรื่องยุ่งยากซับซ้อนแต่สามารถเข้าใจได้ง่าย ถ้าเรารู้จักต้นไม้ เราก็จะรู้จักประชาธิปไตย

ต้นไม้มีส่วนประกอบที่สำคัญอยู่ 5 ส่วนด้วยกัน คือ

1. ดอกผล : จุดมุ่งหมายสูงสุดของประชาธิปไตยที่คาดหวัง
2. ดิน : ค่านิยม หรืออุดมการณ์ประชาธิปไตยที่ควรปลูกฝัง
3. ราก : หลักประชาธิปไตย
4. ลำต้น : สถาบันหรือองค์กรที่มีส่วนส่งเสริมประชาธิปไตย
5. กิ่งก้าน : กลไกและกระบวนการตรวจสอบเพื่อให้เกิดความโปร่งใส

1. จุดมุ่งหมายสูงสุดหรือดอกผลของประชาธิปไตยที่คาดหวัง

จุดหมายสูงสุดหรือดอกผลของประชาธิปไตยก็คือประโยชน์ที่คนในสังคมประชาธิปไตยคาดหวังว่าจะได้รับเมื่อประเทศปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง เหมือนกับที่เราต้องการจะปลูกต้นไม้หรือผลไม้ที่เราชอบ เช่น ปลูกมะม่วง เราย่อมคาดหวังจะได้ลูกมะม่วงที่มีรสหวานหอมอร่อย ผลผลิตดี เป็นต้น หรือหากเป็นไม้ดอก ก็ต้องการดอกไม้ที่สมบูรณ์สวยงามคุณภาพดี ก้านแข็งแรงส่งขายได้ราคา

ดังนั้น ดอกผลหรือจุดมุ่งหมายของประชาธิปไตยที่เราหวังได้รับก็คือ การอยู่ดีกินดี มีคุณภาพชีวิตที่ดี ความสงบสุข ประเทศมีความเจริญมั่นคง ประชาชนมั่งคั่ง ฯลฯ นั่นเอง

2. ค่านิยมหรืออุดมการณ์ประชาธิปไตยที่ควรปลูกฝัง

ค่านิยมหรืออุดมการณ์ที่ควรปลูกฝังเพื่อความเป็นประชาธิปไตยในสังคมไทย เช่น

1. ความรักและยึดมั่นสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
2. การเคารพกฎหมาย/กติกา 3. คุณธรรม 4. จริยธรรม
5. ความมีระเบียบวินัย 6. การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
7. ความรับผิดชอบ (ต่อตนเอง/ครอบครัว/สังคม)
8. ความสามัคคี
9. ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงาม
10. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น

3. หลักประชาธิปไตย

หลักประชาธิปไตยเปรียบเหมือนรากของต้นไม้ ที่ทำหน้าที่ดูดซึมสารอาหารจากดินขึ้นมาเลี้ยงลำต้นให้เจริญเติบโต และช่วยยึดลำต้นไว้ไม่ให้ล้ม ยิ่งรากแข็งแรงหยั่งลึกมากเท่าใด ต้นไม้ก็จะเติบโตแข็งแรงมากขึ้นเท่านั้น

เช่นเดียวกับหลักประชาธิปไตย ถ้าหลักไม่ดีหรือไม่มีหลัก หรือเข้าใจหลักประชาธิปไตยแตกต่างกันไปคนละทิศละทาง ประชาธิปไตยก็อาจล่มสลายได้ หลักประชาธิปไตยมีลักษณะเด่นที่เราจะไม่เห็นในการปกครองระบอบอื่น (เช่น ระบอบเผด็จการหรือคอมมิวนิสต์) ประกอบด้วย 6 หลักที่สำคัญ ได้แก่

1) หลักอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน หมายความว่า อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศเป็นของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน (เช่น รัฐบาลมาจากการเลือกตั้งของประชาชน) เป็นหลักที่มีความสำคัญที่สุด หากหลักอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนไม่เกิดขึ้นแล้ว หลักอื่นๆ ก็ยากที่จะเกิดขึ้นได้

2) หลักสิทธิและเสรีภาพ

สิทธิ หมายถึง ประโยชน์ที่เราพึงได้รับโดยมีกฎหมายรับรองคุ้มครอง เมื่อเป็นสิทธิ รัฐย่อมมีหน้าที่จัดหาให้ประชาชนอย่างเสมอภาคกัน เช่น สิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารราชการ สิทธิได้รับบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพและทั่วถึง สิทธิได้รับการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพ

เสรีภาพ หมายถึง ความเป็นอิสระที่จะทำหรือไม่ทำอะไรก็ได้ เช่น เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น แต่ต้องอยู่ในขอบเขต คือ ไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพผู้อื่น ไม่ฝ่าฝืนกฎหมาย และไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของสังคม **โปรดอย่าลืม..เมื่อมีสิทธิย่อมต้องมีหน้าที่ และเมื่อมีเสรีภาพ ย่อมต้องมีความรับผิดชอบด้วย**

3) หลักความเสมอภาค หมายถึง ความเสมอภาคในโอกาสที่จะได้รับสิทธิหรือการเข้าถึงสิทธิต่างๆ อย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่เลือกปฏิบัติ ดังนั้น รัฐจึงมีมาตรการพิเศษที่จัดให้แก่ผู้ด้อยโอกาสเพื่อได้รับสิทธิมากกว่าผู้อื่น เช่น คนจนได้รับการรักษาฟรี ผู้สูงอายุและคนพิการได้เบี้ยยังชีพ รวมทั้งมาตรการเยียวยาแก่ผู้เดือดร้อนจากภัยโควิด-19 เหล่านี้ถือว่าเป็นการสร้างโอกาสให้ผู้ด้อยโอกาส ได้เข้าถึงสิทธิสวัสดิการของรัฐซึ่งไม่ถือว่าขัดต่อหลักความเสมอภาคและไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

4) หลักภราดรภาพ หมายถึง ความเป็นพี่เป็นน้องช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รักใคร่ สามัคคี ปรองดอง ไม่ใช้ความรุนแรงต่อกัน

5) หลักเหตุผล หมายถึง การรับฟังเหตุผลซึ่งกันและกัน ทุกคนหรือทุกฝ่ายได้แสดงเหตุผลของตนอย่างเต็มที่ วิธีการตัดสินว่าจะเลือกเหตุผลของคนใดหรือฝ่ายใดจึงจะใช้วิธีการลงมติหรือการออกเสียงที่ยึดเสียงข้างมาก โดยที่ต้องรับฟังเสียงข้างน้อยด้วย ไม่ใช้เสียงข้างมากลากไป

6) หลักนิติธรรม หมายถึง การปกครองโดยกฎหมายที่เป็นธรรม ทั้งกระบวนการออกกฎหมายที่ต้องมีความชอบธรรม และ มีการบังคับใช้อย่างเป็นธรรม

4. บทบาทของสถาบัน หน่วยงาน หรือองค์กรที่ส่งเสริมประชาธิปไตย

สถาบัน หน่วยงาน หรือองค์กรต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชน มีบทบาทในการส่งเสริมประชาธิปไตยไม่ว่าจะโดยตรง (อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย) หรือโดยอ้อม (ทำด้วยใจอาสา) อาทิ

1) สถาบันครอบครัว (บ้าน) เป็นสถาบันแรกที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็ก ปลูกฝังและพัฒนาในทุกด้าน ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และพัฒนาบุคลิกภาพภายนอก ภายใน (ทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ) ของทุกคนในครอบครัว

2) สถาบันศาสนา (วัด โบสถ์ มัสยิด) หลักคำสอนของศาสนาต่างๆ ช่วยปลูกฝังและควบคุมความประพฤติของคนในสังคม ให้รู้ผิดรู้ถูก ทำความดี ละเว้นความชั่ว

3) สถาบันการศึกษา (โรงเรียน มหาวิทยาลัย) ทำหน้าที่อบรมฝึกฝนให้นักเรียน นักศึกษาได้เรียนรู้และปฏิบัติตนแบบประชาธิปไตย เช่น การฝึกระเบียบวินัย การตรงเวลา การจัดเวรประจำวัน การเลือกหัวหน้าห้อง จัดรูปแบบคณะกรรมการนักเรียน สภานักเรียน สโมสรนิสิตนักศึกษา หรือสภานักศึกษา เป็นต้น

4) คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) มีหน้าที่จัดหรือดำเนินการให้มีการจัดการเลือกตั้งทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่นให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และการออกเสียงประชามติให้เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษาและองค์กรเอกชนสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขฯลฯ

5) พรรคการเมือง เสนอนโยบายในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาประเทศ คัดเลือกบุคคลลงสมัครรับเลือกตั้ง ให้ความรู้ด้านการเมืองกับประชาชน และควบคุมการทำงานของรัฐบาลให้เป็นไปตามนโยบายที่ได้แถลงไว้ต่อรัฐสภา

6) รัฐสภา (หรือฝ่ายนิติบัญญัติ) ประกอบด้วย สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา

สภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ทำหน้าที่ในการพิจารณาร่างกฎหมาย ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย

วุฒิสภา (ส.ว.) ทำหน้าที่พิจารณากลั่นกรองกฎหมายที่ผ่านสภาผู้แทนราษฎร และเห็นชอบการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ

7) รัฐบาล (คณะรัฐมนตรีหรือฝ่ายบริหาร) ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี 1 คน และรัฐมนตรีอื่นอีกไม่เกิน 35 คน ทำหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดินตามรัฐธรรมนูญ

8) ศาลยุติธรรม (ฝ่ายตุลาการ) มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวง เพื่อยุติข้อขัดแย้งหรือข้อพิพาทต่าง ๆ

9) สถาบันการเงิน การธนาคาร ช่วยส่งเสริมความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ส่งเสริมอาชีพและรายได้แก่ประชาชน ถ้าเศรษฐกิจดีระบอบประชาธิปไตยก็จะมีความมั่นคงตามไปด้วย

10) หน่วยงานรัฐและเอกชนอื่นๆ เช่น องค์กรเอกชนตรวจสอบการเลือกตั้ง องค์กรเอกชนด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม หรือด้านสิทธิมนุษยชน สภาทนายความ รวมทั้งกลุ่มและองค์กรประชาชน เช่น ศส.ปชต. กรรมการหมู่บ้าน อสม. ชมรมผู้สูงอายุ กลุ่มสตรี ฯลฯ

5. กลไกและกระบวนการตรวจสอบเพื่อให้เกิดความโปร่งใส

แม้ว่าสถาบัน องค์กร และหน่วยงานของรัฐ จะมีอำนาจหน้าที่ส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตย แต่หากการปฏิบัติหน้าที่ขาดประสิทธิภาพ หรือมีการทุจริตประพฤติมิชอบ ผลเสียย่อยตกอยู่กับประชาชนและประเทศชาติ จึงต้องมีกลไกการตรวจสอบเพื่อความโปร่งใสในการบริหารงานและปกป้องผลประโยชน์ของประชาชน อาทิ

1) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) มีหน้าที่ตรวจสอบพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ประพฤติมิชอบ ทุจริตต่อหน้าที่ การกระทำผิดตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม รวมทั้งตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

2) ผู้ตรวจการแผ่นดิน มีหน้าที่พิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่

3) ศาลรัฐธรรมนูญ มีหน้าที่วินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และวินิจฉัยเกี่ยวกับหน้าที่ และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรีหรือองค์กรอิสระ หรือกฎหมายอื่นใดที่อาจขัดกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ ผลการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญผูกพันกับทุกองค์กรต้องปฏิบัติตาม

4) ศาลปกครอง มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีปกครองอันเนื่องจากการใช้อำนาจทางปกครองตามกฎหมาย หรือเจ้าหน้าที่รัฐที่กระทำการโดยมิชอบตามกฎหมาย

5) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีหน้าที่ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

6) องค์กรภาคประชาสังคมหรือภาคประชาชน มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาสังคม ต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมหรือเรียกร้องสิทธิของตนเอง ย่อมมีบทบาทในการตรวจสอบการดำเนินงานของรัฐ

7) สื่อมวลชน เป็นสถาบันสำคัญที่จะสะท้อนสภาพแวดล้อมและความเป็นไปในสังคม มีบทบาทในการสร้างแนวคิดของพลเมือง เช่น เสนอข้อมูลข่าวสารที่ปลูกฝังค่านิยมประชาธิปไตย สะท้อนพิษภัยและตรวจสอบการทุจริตต่างๆ

8) กลไกตรวจสอบทางรัฐสภา ทั้งสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาต่างก็มีกลไกในการตรวจสอบเพื่อให้เกิดความโปร่งใส เช่น การตั้งกรรมาธิการสามัญ กรรมาธิการวิสามัญคณะต่างๆ หรือ การตั้งกระทู้ถาม การอภิปรายไม่ไว้วางใจ

9) กลไกการตรวจสอบภายในหน่วยงาน เช่น หน่วยตรวจสอบภายในระเบียบวินัย ประมวลจริยธรรม ฯลฯ รวมทั้งใช้หลักธรรมาภิบาล หรือหลักบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีและมีประสิทธิภาพ เป็นมาตรการสร้างความโปร่งใสในหน่วยงานหรือองค์กร ประกอบด้วย 6 หลัก ได้แก่ 1.หลักนิติธรรม 2.หลักคุณธรรม 3.หลักความโปร่งใส 4.หลักการมีส่วนร่วม 5.หลักความรับผิดชอบ 6.หลักความคุ้มค่า

การสร้างวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย

ตั้งแต่ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ประชาธิปไตยของเราอยู่ในสภาพล้มลุกคลุกคลานตลอดมา มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญมาแล้ว 20 ฉบับ มีการเลือกตั้งทั่วไป 28 ครั้ง มีรัฐบาล 62 คณะ มีนายกรัฐมนตรี 29 คน แต่ก็มีการรัฐประหารถึง 13 ครั้ง ซึ่งเหตุผลในการยึดอำนาจมักอ้างว่าเป็นเพราะนักการเมืองขาดคุณธรรมจริยธรรม มีการทุจริตคอร์รัปชั่น เกิดความแตกแยกทางการเมืองจนไม่สามารถใช้กลไกตามกฎหมายแก้ไขปัญหาได้ จึงเกิดการรัฐประหารขึ้นและทำให้การพัฒนาประเทศขาดความต่อเนื่อง

ยุทธศาสตร์ชาติ

รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันกำหนดให้มีแผนยุทธศาสตร์ชาติเป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาประเทศให้มีความต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน และมีพลเมืองคุณภาพ โดยแผนยุทธศาสตร์ชาติมีเป้าหมายเพื่อ

1. ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย

2. การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจ และการกระจายรายได้

3. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของชาติ

4. ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม

5. ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพ สิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ

6. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการให้บริการของรัฐ

การขับเคลื่อนตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ จึงกำหนดให้มีการปฏิรูปประเทศ เพื่อบรรลุเป้าหมายดังต่อไปนี้

1) ประเทศมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2) สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสทัดเทียมกัน

3) ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข **การปฏิรูปประเทศด้านการเมือง** มีเป้าประสงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง นำไปสู่การเป็นพลเมืองคุณภาพ

การเป็นพลเมืองคุณภาพ

ประเทศที่เป็นประชาธิปไตยต่างต้องการพลเมืองที่มีคุณภาพ จึงให้ความสำคัญกับการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองแก่ประชาชน พัฒนาให้พลเมืองที่มีอยู่บ้างแล้วให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ เพื่อพลเมืองคุณภาพ เหล่านี้จะได้มาช่วยกันพัฒนาบ้านเมืองของตนต่อไป

ประชาชน-พลเมือง-พลเมืองคุณภาพ

ประชาชน หมายถึง **คนทั่วไป**

พลเมือง (พละ + เมือง) หมายถึง **ประชาชน** ที่เป็นกำลังของบ้านเมือง เป็นผู้ที่มีจิตสำนึกสาธารณะ มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เสียสละทำงานเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมโดยไม่หวังผลตอบแทนใดๆ เป็นผู้มี **“จิตอาสา”** หรือบางครั้งก็เรียกว่า **“มีจิตสำนึกสาธารณะ”**

ส่วนคำว่า **พลเมืองคุณภาพ** นั้น หมายถึง **พลเมือง** ที่สามารถทำหน้าที่ได้ตามคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ได้แก่ การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การเคารพสิทธิเสรีภาพ เคารพกฎหมายและกติกาสังคม การมีจิตสำนึกสาธารณะ รับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ รวมทั้งมีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย และดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อีกด้วย

จิตสำนึกสาธารณะ

จิตสำนึกสาธารณะ หมายถึง สำนึกของประชาชนในการดูแลคุ้มครองประโยชน์และความเป็นธรรมของสังคมด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การแสดงความคิดเห็น การวิเคราะห์วิจัย การติดตามตรวจสอบ การคัดค้านและเสนอแนะ เป็นต้น

จิตสำนึกสาธารณะ ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ตามธรรมชาติ แต่เกิดจากพลเมืองที่กล้าทำในสิ่งที่ถูกต้องและหมั่นทำเป็นประจำจากเรื่องเล็กๆ ไปสู่เรื่องใหญ่จากพฤติกรรม **"จิตอาสา"** กลายเป็นผู้มี **"จิตสำนึกสาธารณะ"** ซึ่งทั้งสองอย่างนี้ไม่ได้เป็นติดตัวมาตั้งแต่เกิด ไม่ได้อยู่ที่ฐานะ ชาติตระกูล หรือระดับการศึกษา หากแต่อยู่ที่การฝึกฝนอบรมบ่มเพาะความประพฤติและปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ จนเป็นนิสัยประจำตัว

คุณลักษณะการเป็นพลเมือง

ผู้เป็นพลเมืองต้องมีคุณลักษณะของการเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย 3 ประการ ได้แก่

คุณลักษณะที่ 1 การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ได้แก่ การยอมรับนับถือและเคารพในความเป็นคนของตนเองและผู้อื่น พร้อมทั้งปฏิบัติต่อกันในฐานะคนเหมือนกัน ไม่ดูหมิ่นเหยียดหยามกัน

คุณลักษณะที่ 2 การเคารพสิทธิ เสรีภาพและกฎกติกาของสังคม ได้แก่ การให้ความสำคัญต่อสิทธิ เสรีภาพ กฎกติกาของสังคม โดยเคารพและปกป้องสิทธิและเสรีภาพของตนเอง ของผู้อื่น ของชุมชน และสังคมส่วนรวม โดยไม่ให้ผู้ใดล่วงละเมิด ขณะเดียวกันตนก็ต้องไม่ละเมิดผู้อื่น

คุณลักษณะที่ 3 ความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อสังคมและประเทศชาติ ได้แก่ การมีจิตสำนึกสาธารณะ ทำหน้าที่ของตนเองในฐานะสมาชิกของสังคม ใช้หลักประชาธิปไตยในการมีส่วนร่วมทางการเมืองและแก้ปัญหาสังคม ยอมรับเสียงข้างมาก และเคารพสิทธิของเสียงข้างน้อย

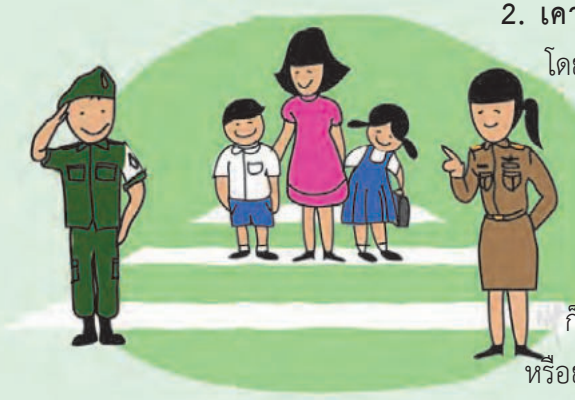
การเป็นพลเมืองนั้นอาจไม่ยาก แต่การที่จะรักษาและพัฒนา “คุณภาพ” ของความพลเมืองให้ดียิ่งขึ้นนั้น จำเป็นต้องหมั่นฝึกฝนและทำหน้าที่พลเมืองอย่างสม่ำเสมอ โดยยึดตามคุณลักษณะทั้ง 3 ประการ ไว้เป็นแนวทางปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิตประจำวัน

วิถีประชาธิปไตยในชีวิตประจำวัน

สังคมประชาธิปไตยเป็นสังคมของคนหมู่มาก มีความแตกต่างกันทั้งความต้องการ แนวคิดความเห็น ความรู้ ฐานะ ฯลฯ แต่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข เพราะพลเมืองในสังคมนั้นมีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยเป็นแนวทางการดำรงชีวิตประจำวันของตน ทั้งการใช้ชีวิตในครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ดังนี้

1. เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เคารพสิทธิ เสรีภาพของตนเองและผู้อื่น โดยไม่รังเกียจ กีดกัน ไม่ดูหมิ่นเหยียดหยาม ไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อผู้ที่มีความแตกต่างกันกับตน การใช้สิทธิเสรีภาพนั้นต้องไม่ละเมิดสิทธิ เสรีภาพของผู้อื่น ไม่ฝ่าฝืนกฎหมาย และไม่ขัดต่อศีลธรรม รวมทั้งทำหน้าที่ในฐานะพลเมืองคุณภาพและหน้าที่ของปวงชนชาวไทยตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

2. เคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย โดยไม่ฝ่าฝืนกฎหมาย กฎ กติกาของสังคม หากทำผิดก็ต้องยอมรับโทษตามกฎหมาย หรือหากยังมีกฎหมาย หรือกฎ กติกาใดไม่ยุติธรรมและไม่ชอบธรรม ก็สามารถเสนอปรับปรุง แก้ไข หรือยกเลิกตามครรลองหรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎหมาย มิใช่ฝ่าฝืน หรือหลีกเลี่ยงการปฏิบัติ

3. รู้หน้าที่ มีวินัย และมีความรับผิดชอบ ทั้งต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ

4. ใช้เหตุใช้ผล เคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง ตัดสินโดยไม่ใช้อารมณ์หรือกำลังมาตัดสิน ไม่ใช้ความรุนแรง การยึดหลักเสียงข้างมากต้องรับฟังเสียงข้างน้อยด้วย หากเสียงข้างน้อยมีเหตุผลดีกว่า เสียงข้างมากก็อาจจะคล้อยตามได้ โดยไม่ใช้เสียงข้างมากลากไป

5. มีส่วนร่วม และตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ แม้จะมีองค์กรตรวจสอบต่างๆ เช่น กกต. ป.ป.ช. คตง. ฯลฯ แต่ประชาชนต้องติดตามและให้ความร่วมมือกับองค์กรเหล่านั้นตรวจสอบการทำงานของนักการเมือง และเจ้าหน้าที่รัฐว่าเป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชนหรือไม่ เพื่อให้สังคมเกิดความโปร่งใส เป็นธรรมและไม่ให้มีการทุจริตคอร์รัปชั่นเกิดขึ้น การไม่เพิกเฉย ไม่ดูดายปล่อยปละละเลยให้บ้านเมืองมีปัญหาหรือไม่ได้รับการพัฒนา รวมทั้งเมื่อมีความไม่ถูกต้องเกิดขึ้นก็เข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาในสังคม

นอกจากการดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย ในแนวทางทั้ง 5 ประการดังกล่าวแล้ว แนวทางที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คืออะไร

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 พระราชทานแก่นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งแรก เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2517 โดยทรงเน้นการพัฒนาประเทศและแนวทางการดำรงชีวิตและการปฏิบัติตนของประชาชน ไม่ว่าจะอยู่ในสาขาอาชีพใดก็ตามจะต้อง มาจากการสร้างพื้นฐานให้ พอมี พอกิน ให้สามารถพึ่งตนเองได้ก่อน จากนั้นค่อยเสริมความเจริญ และฐานะทางเศรษฐกิจให้สูงขึ้น โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไป ไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นให้ได้รับความเดือดร้อน เช่น การผลิตและการบริโภคให้อยู่ในระดับพอประมาณ

2. ความมีเหตุผล หมายถึง ในการตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้นต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล พิจารณาถึงผลกระทบต่างๆที่จะเกิดขึ้นอย่างรอบคอบ

3. การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้ความพร้อมรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นทั้งด้านความสำเร็จ และความล้มเหลว รวมถึงการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ด้วยความไม่ประมาท มีการวางแผน และมีแผนสำรองไว้รองรับ หากเกิดสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน หรือคาดไม่ถึง

การใช้ชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงนั้น นอกจากจะต้องมีองค์ประกอบ 3 ห่วงแล้ว จำเป็นต้องใช้อีก 2 เงื่อนไขประกอบการตัดสินใจในการดำเนินการต่างๆ ด้วย คือ

1. ความรู้ หมายถึง การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิชาการต่างๆ อย่างรอบด้าน และสามารถนำความรู้มาใช้ในการดำรงชีวิตอย่างถูกต้อง ไม่ผิดกฎหมายและศีลธรรม

2. คุณธรรม หมายถึง การตระหนักยึดมั่นในคุณธรรม เช่น การพึ่งตนเอง ความเมตตา ความซื่อสัตย์สุจริต มีความเพียร มีความอดทน ความเที่ยงธรรม

ความเอื้อเฟื้อ การไม่เบียดเบียน การไม่เอาเปรียบผู้อื่น การปฏิบัติตนในทางสายกลาง ความไม่ประมาท อันจะทำให้ดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างสงบ ร่มเย็นเป็นสุข

ในการตัดสินใจ หากใช้แต่ความรู้โดยขาดคุณธรรมย่อมเบียดเบียนผู้อื่น หรือมีคุณธรรมแต่ขาดความรู้ก็อาจถูกเบียดเบียนทำให้เป็นทุกข์ และเกิดปัญหาตามมาได้ จึงต้องใช้ทั้ง 2 เงื่อนไขประกอบการตัดสินใจ

การพัฒนาพื้นที่ต้นแบบคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล”

โคก-หนอง-นา โมเดล คือ การจัดการพื้นที่ในรูปแบบต่าง ๆ ตามภูมิสังคม ประยุกต์จากพระราชดำริเกษตรทฤษฎีใหม่ ที่เหมาะสมกับพื้นที่ประเทศไทย ซึ่งเป็นการผสมผสานเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ เข้ากับภูมิปัญญาพื้นบ้านที่อยู่อย่างสอดคล้องกับธรรมชาติในพื้นที่ ต่อยอดด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมกับพื้นที่ เพิ่มพื้นที่ป่า สร้างความมั่นคงทางอาหาร ให้ธรรมชาติจัดการตัวเองโดยมีมนุษย์เป็นส่วนส่งเสริมให้สำเร็จเร็วขึ้น

ขั้นพื้นฐาน เน้นการพึ่งพาตนเอง ด้าน น้ำ อาหาร และพลังงานอย่างเป็นระบบ สามารถนำผลผลิตที่ได้มาต่อยอด แปรรูป

ขั้นก้าวหน้าเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากและคุณภาพชีวิต ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม สร้างความสามัคคีในชุมชน เกิดการจ้างงาน เกิดพื้นที่เรียนรู้ชุมชนต้นแบบ ครัวเรือนต้นแบบ

โคก-หนอง-นา โมเดล เป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน มีองค์ประกอบดังนี้

1) โคก คือ พื้นที่สูง

– ดินที่ขุดทำหนองน้ำนั้นให้นำมาทำโคก บนโคกปลูก “ป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง” ตามแนวทางพระราชดำริ

– ปลูกพืช ผัก สวนครัว เลี้ยงหมู เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา ทำให้พออยู่ พอกิน พอใช้ พอร่มเย็น เป็นเศรษฐกิจพอเพียงขั้นพื้นฐาน ก่อนเข้าสู่ขั้นก้าวหน้า คือ ทำบุญ ทำทาน เก็บรักษา ค้าขาย และเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย

– ปลูกที่อยู่อาศัยให้สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศ และภูมิอากาศ

2) หนอง คือ หนองน้ำหรือแหล่งน้ำ

– ขุดหนองเพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ยามหน้าแล้งหรือจำเป็น และเป็นที่รับน้ำยามน้ำท่วม (หลุมขนมครก)

– ขุด “คลองไส้ไก่” หรือคลองระบายน้ำรอบพื้นที่ตามภูมิปัญญาชาวบ้าน โดยขุดให้คดเคี้ยวไปตามพื้นที่เพื่อให้น้ำกระจายเต็มพื้นที่เพิ่มความชุ่มชื้น ลดพลังงานในการรดน้ำต้นไม้

– ทำ ฝายทดน้ำ เพื่อเก็บน้ำเข้าไว้ในพื้นที่ให้มากที่สุด โดยเฉพาะเมื่อพื้นที่โดยรอบไม่มีการกักเก็บน้ำ น้ำจะหลากลงมายังหนองน้ำ และคลองไส้ไก่ ให้ทำฝายทดน้ำเก็บไว้ใช้ยามหน้าแล้ง

– พัฒนาแหล่งน้ำในพื้นที่ ทั้งการขุดลอก หนอง คู คลอง เพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ยามหน้าแล้ง และเพิ่มการระบายน้ำยามน้ำหลาก

3) นา คือ พื้นที่นาและคันนา

– พื้นที่นานั้นให้ปลูกข้าวอินทรีย์พื้นบ้าน โดยเริ่มจากการฟื้นฟูดิน ด้วยการทำเกษตรอินทรีย์ยั่งยืน คืนชีวิตเล็กๆ หรือจุลินทรีย์กลับคืนแผ่นดินใช้การควบคุมปริมาณน้ำในนาเพื่อคุมหญ้า ทำให้ปลอดสารเคมีได้ ปลอดภัยทั้งคนปลูกคนกิน

– ยกคันนาให้มีความสูงและกว้าง เพื่อใช้เป็นที่รับน้ำยามน้ำท่วม ปลูกพืชอาหารตามคันนา

จะเห็นได้ว่าเศรษฐกิจพอเพียงนั้นสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันของคนเราได้ทุกกลุ่ม โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลางและการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน ตั้งแต่ระดับครัวเรือน ชุมชน หมู่บ้าน ไปจนถึงระดับประเทศทั้งภาครัฐและธุรกิจเอกชนต่างๆ

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงคล้องกับหลักประชาธิปไตย เช่น เศรษฐกิจพอเพียงทำให้เกิดความรักสามัคคีปรองดอง ช่วยเหลือเกื้อกูลกันตามหลักภราดรภาพ ใช้หลักเหตุผลในการคิด วางแผนและตัดสินใจดำเนินการ หลักความเสมอภาคโดยสามารถนำไปใช้ได้ทุกกลุ่ม เป็นการสร้างโอกาสความเท่าเทียมในสังคม หลักนิติธรรมโดยดำเนินการตามขั้นตอนที่ถูกต้องและไม่ฝ่าฝืนกฎหมาย หลักสิทธิเสรีภาพโดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน และหลักอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน โดยเป็นการเลือกและตัดสินใจดำเนินการด้วยตนเองโดยไม่มีใครบังคับ จึงนับว่าสอดคล้องและสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นอย่างมาก

พลเมืองจะมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างไร

ทำไมต้องมีส่วนร่วมทางการเมือง

การเมืองเกี่ยวข้องกับชีวิตของคนเราตั้งแต่ตื่นนอนจนเข้านอน ตั้งแต่เกิดจนตาย เราทุกคนอยากให้การเมืองดี เพราะจะทำให้ชีวิตเราดีขึ้น ถ้าการเมืองแย่ ชีวิตเราคงจะแย่แน่ๆ เราทุกคนจึงปรารถนาการเมืองที่ดี แต่การเมืองจะดีได้อย่างไร ถ้าเรายังนิ่งเฉย เฉื่อยชา

พลเมืองที่มีคุณภาพทุกคนจึงกระตือรือร้น สนใจเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองและทำการเมืองให้ดีด้วยตัวเอง ดังคำกล่าวที่ว่า “ก่อนประชาธิปไตยจะเกิดขึ้นได้ พลเมืองในประเทศต้องปรารถนาที่จะปกครองตนเองเสียก่อน”

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมือง หมายถึง การที่พลเมืองได้เข้ามีส่วนร่วมแสดงออกทางการเมืองและการบริหารจัดการในเรื่องต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อตนเองและชุมชน ซึ่งสามารถดำเนินการได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม

การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง พลเมืองสามารถทำได้ด้วยตนเอง และที่ต้องดำเนินการร่วมกับผู้อื่น ดังที่เรียกว่า **“การเมืองภาคพลเมือง”** หรือ **“การเมืองภาคประชาชน”** ได้แก่

1. การใช้สิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ เช่น สิทธิในการรับรู้และเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร สิทธิในกระบวนการยุติธรรม การแสดงความคิดเห็นทั้งการพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณาและการสื่อความหมายวิธีอื่น เสรีภาพในการรวมกลุ่ม การชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ การกำหนดนโยบายพรรคการเมืองและส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง

2. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือกำหนดนโยบายสาธารณะ โดยร่วมแสดงความคิดเห็น และเสนอแนะหน่วยงานรัฐให้ดำเนินการเรื่องต่างๆ ที่กระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนและชุมชน

3. มีส่วนร่วมสร้างกติกาและกฎหมายทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น รวมทั้งมีสิทธิเข้าชื่อเสนอแก้ไขรัฐธรรมนูญ

4. มีส่วนร่วมตรวจสอบนักการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น การฟ้องหน่วยงานของรัฐ การเข้าชื่อขอลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนนักการเมืองท้องถิ่น

5. มีส่วนร่วมในการออกเสียงประชามติ ทั้งนี้ ตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ ได้บัญญัติให้ประชาชนสามารถเข้าร่วมในการออกเสียงประชามติ โดยให้ กกต. ดำเนินการจัดให้มีการออกเสียงประชามติได้ในกรณีต่างๆ โดยการออกเสียงที่จะถือเป็นข้อยุติในเรื่องที่ทำประชามติ ต้องมีผู้มาใช้สิทธิเกินกว่ากึ่งหนึ่งของผู้มีสิทธิออกเสียง และมีจำนวนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของผู้มาใช้สิทธิออกเสียงในเรื่องที่จัดทำประชามตินั้น

ส่วน**การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยอ้อม**หรือที่เรียกว่า **“การเมืองระบบตัวแทน”** นั้น เราคุ้นเคยกันดี เพราะผ่านการเลือกตั้งตัวแทนมาแล้วหลายครั้ง ทั้งระดับชาติ ได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) และสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) และระดับท้องถิ่นได้แก่ สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบต่างๆ เช่น อบต. เทศบาล อบจ. เมืองพัทยา และกทม. เป็นต้น

เรามีส่วนร่วมการเมืองระบบตัวแทนได้ทั้งช่วงก่อน ระหว่าง และหลังการเลือกตั้ง เช่น ร่วมรณรงค์การเลือกตั้ง เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ร่วมตรวจสอบและร้องเรียนเมื่อมีทุจริตการเลือกตั้ง รวมทั้งติดตามตรวจสอบการทำงานของนักการเมืองเมื่อได้เข้าสู่ตำแหน่งแล้ว

หน้าที่ของปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญ

หากเราใช้สิทธิโดยไม่ทำหน้าที่หรือใช้เสรีภาพอย่างไม่รับผิดชอบ ก็อาจกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่นหรือสร้างความเดือดร้อนวุ่นวายในสังคมได้ รัฐธรรมนูญ จึงกำหนดหน้าที่ปวงชนชาวไทยไว้ เช่น

- พิทักษ์รักษาชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ป้องกันประเทศ รักษาเกียรติภูมิ ผลประโยชน์ของชาติ สาธารณสมบัติของแผ่นดินและร่วมมือป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- ปฏิบัติตามกฎหมายเคร่งครัด เข้ารับการศึกษาภาคบังคับ รับราชการทหาร เสียภาษีอากร
- เคารพ และไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่นและไม่สร้างความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม
- ร่วมมือ สนับสนุน การอนุรักษ์ และคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ทรัพยากร ธรรมชาติ
- ไม่ร่วมมือ หรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ
- ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงประชามติอย่างอิสระ

ประชาธิปไตย...ต้องมีการเลือกตั้ง

การเลือกตั้ง หมายถึง กิจกรรมและกระบวนการได้มาซึ่งตัวแทนของประชาชนที่ประชาชนเลือกจากผู้สมัครรับเลือกตั้ง เพื่อให้ไปทำหน้าที่แทนตน

การเลือกตั้งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญสำหรับการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นเครื่องมือที่แสดงให้เห็นว่าอำนาจอธิปไตยนั้นเป็นของประชาชนอย่างแท้จริง โดยประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจนั้นผ่านทางผู้แทนของตนในการปกครองและบริหารประเทศ

การเลือกตั้งจึงเป็นการแสดงซึ่งเจตนารมณ์ของประชาชนในการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาประเทศผ่านตัวแทนของตนที่ไว้ใจ

การเลือกตั้งของประเทศไทย สามารถแยกได้ 2 ระดับ

1. ระดับชาติ ประกอบด้วย การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.)

2. ระดับท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล (ทน./ทม./ทต.) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และการปกครองรูปแบบพิเศษอีก 2 แห่ง คือ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.)

รัฐธรรมนูญกำหนดให้มีการเลือกตั้ง ส.ส. จำนวน 500 คน มาจาก ส.ส. แบบแบ่งเขตๆ ละ 1 คน รวม 400 คน ใช้ระบบใครได้คะแนนมากที่สุดเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง และ ส.ส.บัญชีรายชื่อ 100 คน โดยใช้บัตรเลือกตั้ง 2 ใบ ๆ หนึ่งสำหรับเลือกตั้ง ส.ส. แบบแบ่งเขต ใช้ระบบใครได้คะแนนมากที่สุดในแต่ละเขตเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง อีกใบหนึ่งสำหรับเลือกตั้ง ส.ส.แบบบัญชีรายชื่อ โดยพรรคการเมืองที่ประสงค์จะส่งผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อ ต้องจัดทำบัญชีผู้สมัครได้ไม่เกิน 100 คน วิธีการคำนวนหา ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ ให้นำคะแนนที่แต่ละพรรคได้รับการเลือกตั้งมารวมกันทั้งประเทศ และคำนวนเพื่อแบ่งจำนวนผู้ที่จะได้รับเลือกของแต่ละพรรคการเมืองตามสัดส่วนคะแนนที่แต่ละพรรคการเมืองได้รับ

หน้าที่และอำนาจของ ส.ส.

1. ออกกฎหมายเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน
2. เป็นผู้เลือกผู้ที่จะดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีจากการเสนอของพรรคการเมือง
3. ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรี เช่น ตั้งกระทู้ถาม เปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจ
4. พิจารณาจัดสรรงบประมาณแผ่นดินเพื่อพัฒนาประเทศ
5. นำปัญหาความเดือดร้อนและความต้องการของประชาชนเสนอต่อรัฐบาลเพื่อแก้ไข

คุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัคร ส.ส. ได้แก่

1. มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
2. อายุไม่ต่ำกว่า 25 ปี นับถึงวันเลือกตั้ง
3. เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวไม่น้อยกว่า 90 วันนับถึงวันเลือกตั้ง

ผู้สมัครแบบแบ่งเขตต้องมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้ด้วย เช่น มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 5 ปี เกิดในจังหวัดที่สมัคร เคยศึกษาในจังหวัดที่สมัครเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 5 ปีการศึกษา เคยรับราชการหรือปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐหรือเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครแล้วแต่กรณี เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 5 ปี และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด เช่น เป็นเจ้าของหรือถือหุ้นหนังสือพิมพ์ สื่อมวลชนใดๆ อยู่ระหว่างถูกระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง เป็นต้น

ที่มาของนายกรัฐมนตรี

ก่อนปิดการสมัครรับเลือกตั้ง พรรคการเมืองที่ประสงค์จะเสนอชื่อบุคคลที่จะให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีให้เสนอรายชื่อต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ไม่เกิน 3 รายชื่อ และคณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องประกาศรายชื่อดังกล่าวให้ประชาชนทราบ ซึ่งตามบทเฉพาะกาลในระยะ 5 ปีแรก ให้รัฐสภา (ทั้งสองสภา) เลือกนายกรัฐมนตรีจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองที่มีสมาชิกได้รับเลือกเป็น ส.ส.ไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ของจำนวน ส.ส. ทั้งหมด ผู้ที่ผ่านความเห็นชอบเป็นนายกรัฐมนตรีต้องได้คะแนนเกินกว่ากึ่งหนึ่ง

สมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.)

สมาชิกวุฒิสภา ประกอบด้วย สมาชิกจำนวน 200 คน มาจากการเลือกกันเองของบุคคลซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ อาชีพ ลักษณะ หรือประโยชน์ร่วมกัน หรือทำงานด้านต่างๆ ที่หลากหลายของสังคม จำนวน 20 กลุ่ม เช่น กลุ่มการบริหารราชการแผ่นดินและความมั่นคง กลุ่มกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม กลุ่มการศึกษา กลุ่มการสาธารณสุข กลุ่มอาชีพทำนา ปลูกพืชล้มลุก กลุ่มอาชีพทำสวน ป่าไม้ ปศุสัตว์ ประมง กลุ่มผู้ประกอบธุรกิจหรืออาชีพด้านการท่องเที่ยว กลุ่มผู้ประกอบอุตสาหกรรม กลุ่มสตรี กลุ่มผู้สูงอายุ คนพิการหรือทุพพลภาพ กลุ่มศิลปะ วัฒนธรรม ดนตรี การแสดงและบันเทิง นักกีฬา กลุ่มองค์กรสาธารณประโยชน์ และกลุ่มอื่นๆ เป็นต้น

โดยผู้สมัครจะสมัครได้เพียงกลุ่มเดียว และดำเนินการคัดเลือกกันเองตั้งแต่ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับประเทศ

หน้าที่และอำนาจของ ส.ว.

1. พิจารณายับยั้งร่างกฎหมายที่ขัดต่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน

2. ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรี หรือให้คณะรัฐมนตรีชี้แจงข้อเท็จจริงโดยไม่มีการลงมติ

3. ให้ความเห็นชอบการแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

4. นำปัญหาความเดือดร้อนและความต้องการของประชาชนเสนอต่อรัฐบาลเพื่อแก้ไข

คุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัคร ส.ว. ได้แก่

1. มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

2. มีอายุสี่สิบปีนับถึงวันสมัคร

3. มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ หรือทำงานในด้านที่สมัครไม่น้อยกว่าสิบปี

4. ผู้สมัครต้องมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้ เช่น มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในอำเภอที่สมัครรับเลือกมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 2 ปี หรือเคยทำงานหรือเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านอยู่ในอำเภอที่สมัครรับเลือกแล้วแต่กรณีเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 2 ปี หรือเคยศึกษาในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในอำเภอที่สมัครรับเลือกเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 2 ปีการศึกษา เป็นต้น

และผู้สมัครต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด

การเลือกตั้งระดับท้องถิ่น

ประเทศไทยแบ่งรูปแบบการปกครองท้องถิ่น ออกเป็น 2 รูปแบบ คือ

1. การปกครองท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป ได้แก่

1.1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) มีจังหวัดละ 1 แห่ง (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร)

1.2 เทศบาล แบ่งออกเป็น เทศบาลนคร (ทน.) เทศบาลเมือง (ทม.) และเทศบาลตำบล (ทต.) ซึ่งขึ้นอยู่กับจำนวนและความหนาแน่นของประชากร ความเจริญทางเศรษฐกิจหรือรายได้ของท้องถิ่น

1.3 องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

2. การปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ จัดเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีลักษณะที่พิเศษจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วไป เช่น มีความเจริญทางเศรษฐกิจมาก เป็นท้องถิ่นที่มีประชากรหนาแน่นมาก มี 2 ประเภท ได้แก่ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา

อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

อปท.มีอำนาจหน้าที่ดูแลและการจัดทำบริการสาธารณะ เช่น การจัดให้มีน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค การเกษตร จัดให้มี และบำรุงรักษาทางน้ำ ทางบก คุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ เป็นต้น

โครงสร้างของ อปท.แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ สภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งมีที่มาและเรียกชื่อแตกต่างกันไปตามรูปแบบของ อปท. คือ สภา อบจ.-นายก อบจ., สภาเทศบาล-นายกเทศมนตรี, สภา อบต.-นายก อบต., สภา กทม.-ผู้ว่า กทม., สภาเมืองพัทยา-นายกเมืองพัทยา เป็นต้น

โดยสภาท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน มีหน้าที่สำคัญในการออกข้อบัญญัติท้องถิ่น ตรวจสอบควบคุมการทำงานของผู้บริหาร ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาท้องถิ่น รวมทั้งให้ความเห็นชอบงบประมาณรายจ่ายประจำปี

ส่วนผู้บริหารท้องถิ่นนั้นมาจากการเลือกตั้งหรือจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น หรือในกรณี อปท. รูปแบบพิเศษจะให้มาโดยวิธีอื่นใดก็ได้ แต่ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วย โดยมีหน้าที่ในการบริหารกิจการของท้องถิ่นให้เป็นไปตามข้อบัญญัติและแผนพัฒนาท้องถิ่น

เขตเลือกตั้ง

การเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นใช้เขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเขตเลือกตั้ง ส่วนเขตเลือกตั้งของสมาชิกสภาท้องถิ่น จะเป็นไปตามแต่ละรูปแบบของ อปท. นั้นๆ คือ

- สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร (ส.ก.) ถือเขตปกครองเป็นเขตเลือกตั้ง กรณีราษฎรเกิน 150,000 คน หากเศษเกิน 75,000 คน ให้แบ่งเขตเลือกตั้งเพิ่มอีก 1 เขต

- สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ส.อบจ.) ถือเขตอำเภอเป็นเขตเลือกตั้ง มีจำนวน ส.อบจ. ตามเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด ตั้งแต่ 24 จนถึง 48 คน ตามจำนวนประชากรของ อบจ. นั้นๆ

- สมาชิกสภาเทศบาลตำบล, เมือง, นคร แบ่งเป็น 2 เขต 3 เขต และ 4 เขต ตามลำดับ มีสมาชิกเขตเลือกตั้งละ 6 คน

- สมาชิกสภาเมืองพัทยา แบ่งเป็น 4 เขตเลือกตั้ง และมีสมาชิกเขตเลือกตั้งละ 6 คน เช่นเดียวกับเทศบาลนคร

- สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (ส.อบต.) ถือเขตหมู่บ้านเป็นเขตเลือกตั้ง ถ้า อบต.ใดมี 1 เขต ก็ให้มีสมาชิก 6 คน ถ้ามี 2 เขต มีสมาชิกเขตละ 3 คน ถ้ามี 3 เขตเลือกตั้ง สมาชิกเขตละ 2 คน แต่ถ้ามี 4 เขตเลือกตั้ง ก็ให้มีสมาชิกเขตละ 1 คน เว้นแต่เขตเลือกตั้งใดมีราษฎรมากที่สุดใน 2 เขตแรก ให้มีสมาชิกเพิ่มขึ้นอีกเขตละ 1 คน ส่วนกรณี อบต. ใดมี 5 เขตเลือกตั้ง ให้มีสมาชิกเขตละ 1 คน เว้นแต่เขตเลือกตั้งที่มีจำนวนราษฎรมากที่สุดให้มีสมาชิกเพิ่มได้อีก 1 คน

คุณสมบัติของผู้สมัคร

ผู้สมัครเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นต้องมีสัญชาติไทยโดยการเกิดเท่านั้น สมาชิกต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 25 ปีนับถึงวันเลือกตั้ง ส่วนผู้บริหารท้องถิ่นต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 35 ปีนับถึงวันเลือกตั้ง มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขต อปท. ที่สมัครเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 1 ปีนับถึงวันสมัคร สำหรับผู้บริหารท้องถิ่นต้องมีวุฒิ การศึกษาตามที่กฎหมายกำหนดด้วย

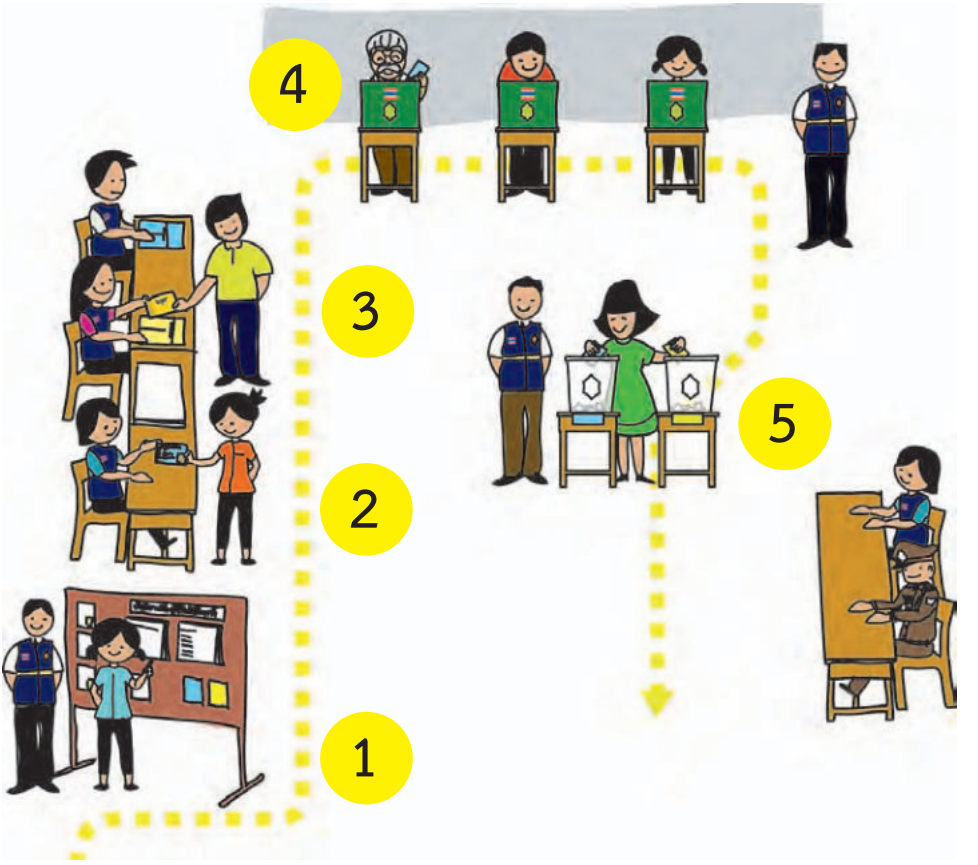
ลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครที่สำคัญๆ เช่น ห้ามเป็นบุคคลล้มละลายหรือล้มละลายทุจริต เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในหนังสือพิมพ์ สื่อมวลชน อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิ ถูกระงับสิทธิ หรือถูกสั่งให้ออกจากราชการ หน่วยงานรัฐ รัฐวิสาหกิจเพราะทุจริตต่อหน้าที่ เป็นต้น

คุณสมบัติผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ต้องมีสัญชาติไทย หรือถ้าได้สัญชาติไทยมาโดยการแปลงสัญชาติก็ต้องได้มาไม่น้อยกว่า 5 ปี และต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีในวันเลือกตั้ง รวมทั้งต้องเป็นผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งนั้นมาแล้วไม่น้อยกว่า 90 วันนับถึงวันเลือกตั้ง (สำหรับการเลือกตั้ง ส.ส.) และไม่น้อยกว่า 1 ปีนับถึงวันเลือกตั้ง (สำหรับการเลือกตั้งท้องถิ่น)

ขั้นตอนการออกเสียงลงคะแนน

1. ตรวจสอบรายชื่อ
2. ยื่นบัตรประชาชน / ลงลายมือชื่อ
3. รับบัตรเลือกตั้ง
4. เข้าคูหากากบาทลงคะแนน
5. หย่อนบัตรลงในหีบบัตรเลือกตั้งด้วยตนเอง

ลักษณะของผู้แทนที่ประชาชนต้องการ

(เลือกคนหรือพรรคที่ดีที่สุดหรือเลวน้อยที่สุด) เช่น

1. มีความรู้ ความสามารถ รู้งาน รู้หน้าที่
2. มีจิตสำนึกสาธารณะ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม
3. มีวิสัยทัศน์ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
4. มีการดำเนินชีวิตที่ดี มีวินัยและรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชนและสังคม
5. มีประวัติดี โปร่งใส ไม่เคยทุจริต ไม่มีหนี้สินล้นพ้นตัว
6. มีมนุษย์สัมพันธ์ดี เข้าถึงประชาชน
7. มีคุณธรรม จริยธรรม ซื่อสัตย์สุจริต
8. มีความเข้มแข็งและกล้าทำในสิ่งที่ถูกต้องเพื่อส่วนรวม
9. มีความสามารถในการถ่ายทอดองค์ความรู้
10. มีอุดมการณ์ ยึดหลักการประชาธิปไตย

บทบาทของพลเมืองในการตรวจสอบการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งทุกครั้งที่ผ่านมา มักจะมีข่าวการกระทำผิดกฎหมาย ระเบียบข้อห้าม ที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งอยู่เป็นประจำ ดังนั้น พลเมืองที่มีคุณภาพจึงต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาดังกล่าว โดยติดตามตรวจสอบการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม มีแนวทางดำเนินการ ดังนี้

1. การแสวงหาข่าวสารในการเลือกตั้ง

เริ่มตั้งแต่ก่อนครบวาระการดำรงตำแหน่งหรือก่อนประกาศให้มีการเลือกตั้ง ควรสอดส่องและสังเกตเหตุการณ์เกี่ยวกับการเลือกตั้งที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ดังนี้

ก่อนวันเลือกตั้ง

- การเปิดตัวผู้จะสมัครรับเลือกตั้ง หรือแนะนำตัวว่าจะลงสมัครหรือไม่
- การจัดตั้งหรือทาบทามบุคคลให้เป็นหัวคะแนนในพื้นที่ที่มีการจัดตั้งเป็นใครบ้าง
- การสมัครรับเลือกตั้ง ผู้สมัครมีใครบ้าง ประวัติความเป็นมาอย่างไร
- การหาเสียงเลือกตั้ง ผู้สมัครใช้วิธีการใดในการหาเสียงเลือกตั้งบ้าง
- พฤติกรรมของผู้สมัคร หัวคะแนนหรือผู้สนับสนุน มีการกระทำใดที่น่าจะเข้าข่ายเป็นความผิดตามกฎหมายเลือกตั้งหรือไม่ อย่างไร

ในวันเลือกตั้ง

- การลงคะแนนของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เช่น จำนวนผู้มาลงคะแนน พฤติกรรมในการลงคะแนน เช่น มีรถนำมาส่ง มารอแต่ไม่ยอมลงคะแนน

- ความเคลื่อนไหวของผู้สมัคร หัวคะแนนหรือผู้สนับสนุน พฤติการณ์เป็นอย่างไร มีการหาเสียงหรือแจกเงินหน้าที่เลือกตั้งหรือไม่

- การดำเนินงานของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง เช่น ได้ดำเนินการลงคะแนนให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ หรือแนวทางปฏิบัติหรือไม่

- หลังจากการปิดการลงคะแนนแล้ว ควรติดตามสังเกตการณ์การนับคะแนนและการประกาศผลว่าถูกต้องหรือไม่

หลังวันเลือกตั้ง

- ติดตามความเคลื่อนไหวของผู้สมัครอย่างต่อเนื่อง รวมถึงผู้มีสิทธิเลือกตั้งในชุมชน

- ติดตามการทำหน้าที่ของผู้สมัครที่ได้รับการเลือกตั้ง

2. ข้อห้ามและความผิดในการเลือกตั้งที่พบบ่อย

ห้าม จัดทำ ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใด อันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด เพื่อจูงใจให้ลงคะแนนหรือไม่ให้ลงคะแนนแก่ผู้สมัคร เช่น *ผู้สมัครหรือหัวคะแนนแจกเงินซื้อเสียง หาเสียงโดยแจกสิ่งของ* **ฝ่าฝืน** จำคุกตั้งแต่ 1-10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 20,000-200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนด 20 ปี

ห้าม ให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าจะโดยตรงหรือ โดยอ้อมแก่ชุมชน สมาคม มูลนิธิ วัด หรือศาสนสถานอื่น สถานศึกษา สถานสงเคราะห์ หรือสถาบันอื่นใด เพื่อจูงใจให้ลงคะแนนหรือไม่ให้ลงคะแนนแก่ผู้สมัคร เช่น *บริจาคเงินให้โรงเรียนหรือสถานสงเคราะห์พร้อมกับหาเสียงด้วย ให้เงินทำบุญงานกฐินหรือผ้าป่าแก่วัดพร้อมกับหาเสียง* **ฝ่าฝืน** จำคุกตั้งแต่ 1-10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 20,000-200,000 บาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนด 20 ปี

ห้าม ทำการโฆษณาหาเสียงด้วยการจัดให้มีมหรสพหรือการรื่นเริงต่างๆ เพื่อจูงใจให้ลงคะแนนหรือไม่ให้ลงคะแนนแก่ผู้สมัคร เช่น *จัดเวทีปราศรัยหาเสียงโดยมีการจ้างวงดนตรี หมอลำ ลำตัด ลิเก มาแสดงในเวทีดังกล่าว* **ฝ่าฝืน** จำคุกตั้งแต่ 1-10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 20,000-200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนด 20 ปี

ห้าม เลี้ยงหรือรับจะจัดเลี้ยงผู้ใด เพื่อจูงใจให้ลงคะแนนหรือไม่ให้ลงคะแนนแก่ผู้สมัคร เช่น *ผู้สมัคร จัดงานวันเกิดหรือขึ้นบ้านใหม่ มีการเลี้ยงอาหารเครื่องดื่มฟรี แล้วมีการหาเสียงด้วย* **ฝ่าฝืน** จำคุกตั้งแต่ 1-10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 20,000-200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนด 20 ปี

ห้าม หลอกลวง บังคับ ขู่เข็ญ ใช้อิทธิพลคุกคาม ใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจูงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครใด เพื่อจูงใจให้ลงคะแนนหรือไม่ให้ลงคะแนนแก่ผู้สมัคร เช่น *การสร้างข่าวใส่ร้ายผู้สมัครฝ่ายตรงข้าม การใช้อิทธิพลบังคับให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครคนใดคนหนึ่ง* **ฝ่าฝืน** จำคุกตั้งแต่ 1-10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 20,000-200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับและให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนด 20 ปี

ห้าม มิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดเรียก รับ หรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สิน หรือ ประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่น เพื่อลงคะแนนเลือกหรือลงคะแนนไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด หรืองดเว้นไม่ลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครผู้ใด เช่น *หัวคะแนนมาแจกเงินหรือมาแจกสิ่งของเพื่อให้เลือกผู้สมัครคนใดคนหนึ่ง ไม่ว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะรับไว้ด้วยความเต็มใจหรือรับไว้ด้วยความเกรงใจ ก็เป็นความผิด* **ฝ่าฝืน** จำคุกตั้งแต่ 1-10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 20,000-200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนด 20 ปี

3. การให้ข้อมูลหรือชี้เบาะแสการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งต่อ กกต.

ผู้ให้ข้อมูลข่าวสารหรือชี้เบาะแสที่เป็นประโยชน์ต่อการสืบสวนหรือไต่สวนของ กกต. โดยข้อมูลนั้นมีคุณค่าน่าเชื่อถือ หาได้ยาก ไม่ปรากฏอยู่ทั่วไป ต้องใช้ความพยายามในการแสวงหา มีสิทธิได้รับค่าใช้จ่ายและเงินรางวัล ตามระเบียบ กกต. ในอัตราข่าวละไม่เกิน 5,000 บาท

และมีสิทธิได้รับเงินรางวัลในการชี้เบาะแส

1) การเลือก ส.ว. / การเลือกตั้ง ส.ส. / ผู้ว่า กทม. / นายกเมืองพัทยา / นายก อบจ. นายกเทศมนตรี (เทศบาลเมืองและเทศบาลนคร) ตั้งแต่ 100,000–1,000,000 บาท

2) การเลือกตั้ง ส.ก. / ส.เมืองพัทยา / ส.อบจ. / นายกเทศมนตรี (เทศบาลตำบล)/ นายก อบต. ตั้งแต่ 50,000–500,000 บาท

3) การเลือกตั้ง ส.ท./ส.อบต. ตั้งแต่ 25,000–250,000 บาท

4. ระวังข่าวปลอม/ข่าวเท็จ/ข่าวลวง

ข่าวปลอม/ข่าวเท็จ/ข่าวลวง คือ ข่าวที่มีเนื้อหาเป็นเพียงความคิดเห็นส่วนตัว โน้มน้าวชักจูง โฆษณาชวนเชื่อ มุ่งโจมตีฝ่ายตรงข้าม เป็นเรื่องราวที่ถูกคัดและสร้างขึ้นเพื่อให้เข้าใจผิด สร้างอคติ ทั้งทางลบและบวก สร้างความแตกแยกชิงชัง จึงควรมีข้อพิจารณาเบื้องต้นเพื่อตรวจสอบว่าข้อมูลใดเป็นข่าวปลอม/ข่าวเท็จ/ข่าวลวง ดังนี้

4.1 มีความสมเหตุสมผล ความเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหน

4.2 ข่าวดังกล่าวนั้นมีต้นตอมาจากแหล่งไหน น่าเชื่อถือเพียงใด

4.3 พิจารณาความเป็นกลางในการเสนอหรือเผยแพร่เนื้อหาข่าว

4.4 มีการแก้ข่าวโดยนำพยานหลักฐานที่น่าเชื่อถือออกมาพิสูจน์หักล้างข่าวดังกล่าว

4.5 หากเป็นข่าวจากสื่อสังคมออนไลน์ ควรตรวจสอบโดยการนำชื่อข่าว หรือเนื้อความในข่าวมาค้นหา หรือดูวันที่เผยแพร่ข่าว รวมทั้งอาจขอความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นช่วยตรวจสอบข่าวนั้น

4.6 ถ้าไม่แน่ใจว่าเป็นข่าวจริงหรือข่าวเท็จต้องไม่เผยแพร่ต่อ

6. หากการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม อาจจะถูกดำเนินการ ดังนี้

ใบเหลือง

- กกต. หรือศาลสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ (ลงคะแนนได้/ลงสมัครได้)

ใบส้ม

- กกต. สั่งให้ระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราว ไม่เกิน 1 ปี (ลงคะแนนได้/ลงสมัครไม่ได้)

ใบดำ

- ศาลสั่งให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง (ลงคะแนนได้/ลงสมัครไม่ได้)

ใบแดง

- ศาลสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง (ลงคะแนนไม่ได้/ลงสมัครไม่ได้)

“พลังพลเมืองคุณภาพ คือ พลังสร้างชาติ สร้างประชาธิปไตย”

รู้จักศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.)

ทำไมต้อง ศส.ปชต. ?

เมื่อสร้างพลเมืองได้แล้วหากพลเมืองไม่มีการรวมพลังกันต่างคนต่างทำคนละทิศละทาง การแก้ปัญหาการพัฒนาประเทศและการพัฒนาประชาธิปไตยก็จะไม่สำเร็จ ดังนั้น จึงต้องมีศูนย์กลางในการทำกิจกรรมประชาธิปไตย เกิดขึ้นในระดับตำบลเรียกว่า “ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย” หรือ “ศส.ปชต.” มีบทบาทหน้าที่โดยรวม ดังนี้

1. เป็นศูนย์กลางพัฒนาประชาธิปไตย สำหรับกรรมการ ศส.ปชต. ผู้นำชุมชนและประชาชนในตำบล ใช้เป็นที่ประชุมร่วมคิด ร่วมวางแผนทำงาน ฯลฯ

2. ให้ความรู้เกี่ยวกับการเป็นพลเมืองคุณภาพ ประชาธิปไตยและการเลือกตั้ง เพื่อให้ประชาชนและเยาวชนมีวิถีชีวิตประชาธิปไตย มีวินัย และความรับผิดชอบเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว ต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันและการซื้อสิทธิขายเสียง

3. ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตยที่สอดคล้องวิถีชีวิตประจำวัน โดยไม่เป็นภาระแก่ประชาชน เช่น การพัฒนาหมู่บ้าน งานประเพณี งานรณรงค์รักษาสิ่งแวดล้อม การกำจัดยุงลาย กิจกรรมวันผู้สูงอายุ ฯลฯ รวมทั้งกิจกรรมอื่นๆ ที่สนับสนุนการเลือกตั้งคุณภาพ เช่น กิจกรรมรณรงค์ 3 สัปดาห์ประชาธิปไตย กิจกรรมหมู่บ้านพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย กิจกรรมรณรงค์ไม่ซื้อสิทธิขายเสียง เป็นต้น

4. พัฒนาต่อยอดการเสริมสร้างและขยายเครือข่ายพลเมือง ศส.ปชต. ให้เป็นฐานพลังของ ศส.ปชต. ในการขับเคลื่อนและพัฒนาประชาธิปไตย ระดับตำบล ชุมชน หมู่บ้าน รวมทั้งสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ เช่น เข้าร่วมเป็นอาสาสมัครพัฒนาประชาธิปไตย อาสาสมัครสังเกตการณ์การเลือกตั้ง เป็นต้น

5. สร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง ซึ่งการเลือกตั้งจะไม่ประสบผลสำเร็จถ้าประชาชนไม่เข้ามามีส่วนร่วม และภาคส่วนต่างๆ ทั้งส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ ภาคประชาสังคม ไม่สนับสนุน ดังนั้น ศส.ปชต. จึงต้องสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายมาช่วยกัน ทำให้การเลือกตั้งมีคุณภาพ ได้ผู้แทนคุณภาพไม่มีการทุจริตเลือกตั้ง โดยมีส่วนร่วมทั้งช่วงก่อน ระหว่าง และหลังการเลือกตั้ง

ศูนย์ฯ นี้ ไม่ใช่ศูนย์ของหน่วยงานใด หากแต่เป็นศูนย์รวมใจของประชาชนทุกคนที่จะทำกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยในตำบลร่วมกัน โดยมีคณะกรรมการศูนย์ฯ หรือ กก.ศส.ปชต. ทำหน้าที่บริหารจัดการศูนย์ ดังนั้น ผู้ที่จะขับเคลื่อนงานของ ศส.ปชต. ให้เดินไปข้างหน้าเป็นที่หวังที่พึ่งของประชาชนในการเสริมสร้างและพัฒนาประชาธิปไตย สร้างและปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นพลเมือง ให้บ้านเมืองพัฒนา ให้ประชาชนมีความสุข ซึ่งไม่ใช่ใครที่ไหนแต่ต้องเป็นประชาชนในพื้นที่ คือ กก.ศส.ปชต. ทุกท่านนั่นเอง

กก.ศส.ปชต. คือใคร

กก.ศส.ปชต. เป็นคำย่อของ “คณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย” มาจากคำสองคำ คือ คณะกรรมการ กับ ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย

กรรมการ หมายถึง ผู้ทำงานที่ผู้ได้รับคัดเลือกจากประชาชนในหมู่บ้านจากผู้สมัครใจ เสียสละและมีจิตสำนึกสาธารณะผ่านการแต่งตั้งให้เป็นกรรมการเพื่อร่วมกันทำงานสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองคุณภาพ

ส่วนศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย ก็มิใช่ตัวอาคารสถานที่ แต่คือศูนย์กลางในการทำกิจกรรมหรือเป็นศูนย์รวมใจของประชาชนทุกคนในตำบลที่จะทำกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยร่วมกัน เพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวมและเพื่อความสุขของประชาชน

รวมความแล้ว กก.ศส.ปชต. จึงได้แก่กลุ่มคนหรือคณะบุคคลผู้มีจิตสำนึกสาธารณะ เสียสละ สมัครใจทำงานเพื่อส่วนรวม มุ่งหวังให้ประชาชนในชุมชนหมู่บ้าน ตำบลมีความสุข โดยที่ตนนั้นไม่ได้หวังผลตอบแทนใดๆ นอกจากความสุขกายสุขใจที่ได้ทำประโยชน์แก่ส่วนรวม

นอกจากนั้น กก.ศส.ปชต. ยังมีความศรัทธาในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้ความเข้าใจ และสนใจใฝ่เรียนรู้เรื่องประชาธิปไตย สามารถนำไปพูดคุยเผยแพร่ถ่ายทอดความรู้แก่เพื่อนบ้านได้ทั้งยังมีคุณสมบัติของนักพัฒนา คือ มีความมุ่งมั่น ตั้งใจ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี

ศส.ปชต. แต่ละแห่งจะมีกรรมการอย่างน้อยตำบลละ 10 คน ตามความจำเป็น หรือตามจำนวนหมู่บ้าน ชุมชนในตำบล รวมทั้งในเขตชุมชนเมืองนั้นๆ โดยคัดเลือกจากผู้นำชุมชนที่ได้รับการยอมรับนับถือจากประชาชน เช่น ปราชญ์ชาวบ้าน กรรมการหมู่บ้าน (กม.) กรรมการกองทุนหมู่บ้าน กรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) กลุ่มสตรีตำบล/หมู่บ้าน สมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน อสม. และอาสาสมัครต่างๆ เช่น อาสาสมัครพัฒนาการเมืองของ ศส.ปชต. อาสาสมัครต้นแบบประชาธิปไตย (อสปช.) ผู้นำ อช. อาสาสมัคร กศน. ตำบล เป็นต้น

กก.ศส.ปชต. จะประชุมคัดเลือกกันเอง เพื่อรับผิดชอบหน้าที่ต่างๆ เช่น ประธาน รองประธาน และกรรมการฝ่ายต่างๆ รวมทั้งอาจมีกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ โดยมีครู กศน. ตำบล เป็น กรรมการและเลขานุการ

กก.ศส.ปชต. ทำอะไร ?

ศส.ปชต. จะเป็นศูนย์กลางหรือศูนย์รวมของพลเมืองในการทำกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนา ประชาธิปไตยในตำบล หมู่บ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับการทำงานของ กก.ศส.ปชต. ซึ่งมีภารกิจดังนี้

1. การบริหารจัดการศูนย์

กก.ศส.ปชต.ควรทำหน้าที่บริหาร ศส.ปชต. ให้มีความพร้อมในการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เป็นที่ยอมรับของประชาชนและหน่วยงานต่างๆ เช่น

1.1 มีการจัดที่ทำการ ศส.ปชต. ให้มีความพร้อมในการทำงาน เช่น มีความเป็นระเบียบ เรียบร้อย มีการจัดเอกสารเป็นหมวดหมู่ สะดวกต่อการค้นหา เป็นต้น

1.2 มีการจัดประชุม กก.ศส.ปชต. โดยมีการจัดทำบันทึกรายงานการประชุม จัดทำแผน ปฏิบัติงานของ ศส.ปชต. เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางการทำงาน เช่น แผนประจำเดือน แผน 6 เดือน แผนประจำปี เป็นต้น

1.3 มีการประสานและบูรณาการแผนการปฏิบัติงานกับผู้นำกลุ่มองค์กรเครือข่าย 6 หน่วยงาน รวมทั้งอาสาสมัครหน่วยงานในพื้นที่ เช่น ชมรมผู้สูงอายุ กพสม. อสม. กม. อสปช. เป็นต้น

1.4 มีการบันทึกผลการปฏิบัติงาน และรายงานผลการปฏิบัติงาน เพื่อใช้ประโยชน์ในการจัดทำแผน และการประสานงาน รวมถึงใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงาน

2. การให้ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย

กก.ศส.ปชต. มีหน้าที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองแก่ประชาชน ให้เห็นแก่ประโยชน์ของสังคมและส่วนรวม ต่อต้านพฤติกรรมทุจริตคอร์รัปชันและการซื้อสิทธิ ขายเสียง โดยสามารถดำเนินการให้ความรู้ในรูปแบบต่างๆ เช่น

2.1 ให้ความรู้ตามโครงการ/กิจกรรมที่ ศส.ปชต. ได้รับมอบหมาย เช่น เป็นวิทยากรให้ความรู้ตามหลักสูตรพลเมืองคุณภาพ หลักสูตรผู้นำประชาธิปไตยต้นแบบ เป็นต้น

2.2 ให้ความรู้ตามโครงการ/กิจกรรม โดยบูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ในตำบล หมู่บ้าน

2.3 ให้ความรู้สอดแทรกไปกับวิถีชีวิตประจำวันของประชาชน หรือในกลุ่มองค์กร หน่วยงานที่ กก.ศส.ปชต. มีบทบาทอยู่ในกลุ่มนั้นๆ

การออกแบบกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย คณะกรรมการ ศส.ปชต. ต้องวางแผนว่าจะร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานใดบ้าง เมื่อใด เช่น ร่วมกับ ครู กศน. ตำบล พัฒนากร สาธารณสุข โรงเรียน วัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน ตลอดจนให้ความรู้ในที่ประชุมของกองทุนหมู่บ้าน สหกรณ์ออมทรัพย์ กลุ่มสตรี กลุ่ม อสม. ชมรมผู้สูงอายุ ฯลฯ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดเวทีการพูดคุยเกี่ยวกับความสำคัญของการพัฒนาประชาธิปไตย สอดแทรกไปในทุกกิจกรรมของตำบล หมู่บ้าน เพื่อให้เกิดพฤติกรรมประชาธิปไตยในวิถีชีวิตของประชาชน เช่น มีเหตุมีผล รับผิดชอบต่อตนเองผู้อื่น สังคมประเทศชาติ และเคารพกฎกติกาของสังคม เคารพกฎหมาย เป็นต้น

ทั้งนี้ควรบันทึกรายงานการให้ความรู้ในทะเบียนของศูนย์ฯ เพื่อจะได้เป็นข้อมูลในการปฏิบัติงาน

3. ขยายเครือข่ายพลเมือง

กก.ศส.ปชต. ไม่อาจปฏิบัติภารกิจให้สำเร็จโดยลำพัง จำเป็นต้องมีเครือข่ายกว้างขวาง ครอบคลุม เข้าร่วมในการปฏิบัติงานจะได้เข้าถึงทุกพื้นที่และงานมีความต่อเนื่อง ดังนั้น กก.ศส.ปชต. จึงควรแสวงหาบุคคลที่มีความประสงค์เข้ามาร่วมปฏิบัติงาน เพื่อมาเป็นเครือข่าย โดยจัดทำทะเบียนสมาชิกที่เป็นเครือข่ายแล้วถ่ายทอดแนวคิดและความรู้ในการปฏิบัติงาน เมื่อมีภารกิจก็ประสานงานให้เข้ามาร่วมในการปฏิบัติงาน รวมทั้งพลเมืองที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรพลเมือง

คุณภาพ ทั้งที่ศูนย์ฯ จัดอบรมเอง และที่ กกต. ได้อบรมไว้นอกจากนั้น ยังมีอาสาสมัครที่หน่วยงานอื่นๆ จัดตั้ง (เช่น รด.จิตอาสา/ ลูกเสืออาสา กกต. ของโรงเรียนต่างๆ/อาสาประชาธิปไตยที่อำเภอสนับสนุน/ อาสาสมัครนักศึกษา กศน. เป็นต้น) หรือผู้ที่เสนอตัวอาสาเข้าร่วมกิจกรรมสามารถเข้าร่วมเป็นเครือข่ายในการปฏิบัติงานได้ทั้งสิ้น

ทั้งนี้ หากอาสาสมัครเหล่านี้ยังไม่ผ่านการอบรมตามหลักสูตรพลเมืองคุณภาพ กก.ศส.ปชต. ควรจัดอบรมให้ความรู้ก่อนมอบภารกิจให้ปฏิบัติงาน

4. ส่งเสริมหมู่บ้าน/ชุมชนประชาธิปไตย

แต่ละตำบลอาจมีหมู่บ้านหรือชุมชนประชาธิปไตยต้นแบบ หรือเป็นตัวอย่างให้เห็นว่า ประชาชนในชุมชนสามารถบริหารจัดการแก้ปัญหาชุมชนได้ด้วยกระบวนการประชาธิปไตย โดยไม่งอมือ งอเท้ารอหน่วยงานภายนอกขี่ม้าขาวมาช่วย กก.ศส.ปชต. ผู้นำชุมชนและประชาชนในชุมชนต้องทำให้เห็นว่า หมู่บ้าน ตำบลของตนก็มีความสามารถในการบริหารจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยพลังของพลเมืองในชุมชน หากทำได้จะเป็น แบบอย่างขยายผลถ่ายทอดประสบการณ์ไปยังหมู่บ้านหรือชุมชนอื่นได้ด้วย เป็นการยืนยันว่าปัญหาที่ เกิดขึ้นนั้นสามารถแก้ไขได้ด้วยกระบวนการประชาธิปไตย

การขับเคลื่อนภารกิจต่างๆ ของชุมชน ด้วยกระบวนการประชาธิปไตยจะเป็นแบบอย่างให้กับหมู่บ้านชุมชนอื่นๆ ได้และพัฒนาสู่การเป็นหมู่บ้านพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย

กลยุทธ์การทำงาน ศส.ปชต.

เพื่อให้การขับเคลื่อนกิจกรรมของ ศส.ปชต. เป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งประเทศ จึงได้กำหนดหลักมาตรฐาน 5 ก. เป็นแนวทางในการดำเนินงานในการสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืน ได้แก่

ก1 - กลุ่ม

ศส.ปชต.ต้องอาศัยพลังกลุ่มในการขับเคลื่อนสร้างเครือข่ายโดยการแสวงหาสมาชิกจาก เครือข่ายกลุ่มองค์กรต่างๆ ที่มีอยู่แล้ว รวมทั้งที่ต้องแสวงหาเพิ่มเติม เพื่อให้เป็นทีมงานที่พร้อมจะร่วมกับ ศส.ปชต. ในการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง โดย

(1) ควรมาจากกลุ่มที่หลากหลาย ทั้งปริมาณ และคุณภาพ และพร้อมที่จะสนับสนุนการปฏิบัติงาน

(2) มีการจัดทำทะเบียนสมาชิกเครือข่ายไว้ในฐานข้อมูลอย่างเป็นระบบ

(3)มีความเข้าใจบทบาทหน้าที่และวัตถุประสงค์ของการเป็นเครือข่าย มีการประชุมเพื่อวางแผนการทำกิจกรรม สรุปผล เสนอแนะ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมต่อไป

ก2- กรรมการ

กรรมการเป็นกลไกสำคัญที่สุดที่จะขับเคลื่อน ศส.ปชต. คือ ผู้ที่ได้รับมอบหมายจาก กลุ่ม ให้ทำหน้าที่เป็นกรรมการ ต้องมีความเสียสละ มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีการประชุมร่วมกัน ขยายผลสู่เครือข่ายสมาชิกกลุ่ม องค์กรของตน และประสานงานภาคีเครือข่ายอื่นในพื้นที่ โดยบูรณาการทำงานร่วมกัน มีการนำผลการดำเนินงานเผยแพร่ให้ประชาชนรับทราบ

ก3 - กฎ

กติกา กฎ กติกา ข้อตกลง จรรยาบรรณ ซึ่งใช้ในการทำงานร่วมกันของ ศส.ปชต. และเครือข่าย ต้องเกิดจากการตกลงร่วมกัน และมีการประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนได้รับทราบโดยทั่วกัน

ก4 - กองทุน

กองทุนมิได้หมายถึง ศส.ปชต. มีเงินทุนก่อนหรือต้องมีการจัดตั้งเป็นกองทุนสนับสนุน จึงจะสามารถทำงานได้ แต่หมายรวมถึงการขับเคลื่อนกิจกรรมนั้นอาจต้องอาศัยความรู้เป็นทุน หรือแรงงานเป็นทุน แม้บางกิจกรรมอาจต้องใช้งบประมาณหรือจำเป็นต้องใช้วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ จึงควรมีการระดมทุน กองทุนจึงเป็นทั้งที่เป็นเงินและทรัพยากรอื่นๆ จากภายในและนอกชุมชน ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน เพื่อมาใช้ในการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความสะดวกคล่องตัวในการขับเคลื่อนกิจกรรม

ก5 - กิจกรรม

การดำเนินกิจกรรม ประชาชนในชุมชนต้องมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง และมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อให้บรรลุภารกิจและบทบาทหน้าที่ของ ศส.ปชต.

หลัก 5 ก. ก็คล้ายกับเกณฑ์มาตรฐานที่จะใช้ควบคุมคุณภาพของอาหารและยา เช่น อย. หรือมาตรฐานสินค้าอุตสาหกรรม (มอก.) หรือ คิว.ซี.ในการผลิตสินค้าและบริการในระบบธุรกิจ หรือระบบธรรมาภิบาลหรือหลักการบริหารบ้านเมืองที่ดีในระบบราชการ ทั้งนี้ เพื่อเป็นตัวชี้วัดหนึ่งที่จะนำมาประเมินผลการปฏิบัติงานของ ศส.ปชต.ว่ามีประสิทธิภาพและมีผลงานอยู่ในเกณฑ์ดีเด่นหรือไม่ อยู่ในระดับใด

ดังนั้น ศส.ปชต. ที่มีคุณภาพนอกจากประเมินผลงานของตนเองจากแผนงาน กิจกรรมว่าได้ดำเนินการตามแผนที่วางไว้หรือไม่ ได้ผลอย่างไรแล้ว ยังควรจะหมั่นประเมินอยู่เสมอว่าการดำเนินงาน ศส.ปชต. เป็นตามตามมาตฐาน 5 ก. หรือไม่เพียงใดด้วย

คณะอนุกรรมการด้านการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีแก่ประชาชน

1. นายอภิชาติ เทียวพานิช	ประธานอนุกรรมการ
2. นายพิษณุ เสนาวิน	รองประธานอนุกรรมการ
3. นายธเนศ สังฆสุบรรณ์	อนุกรรมการ
4. นางสาวจารุนันท์ ลิ่มศิลา ผู้แทนกรมการปกครอง	อนุกรรมการ
5. นายวิษณุ วาสานนท์ ผู้แทนกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	อนุกรรมการ
6. นางสาววรางคณา อินทรเจริญ ผู้แทนกรมการพัฒนาชุมชน	อนุกรรมการ
7. นายสุรกิต ฉัตรเจริญพัฒน์ ผู้แทนกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ	อนุกรรมการ
8. นางสาวจารุวรรณ ศรีภักดี ผู้แทนกรมกิจการผู้สูงอายุ	อนุกรรมการ
9. นายวัฒนา อัคคพานิช	อนุกรรมการ
10. นายจุณวุฒิ ศรีสุขวัฒนา	อนุกรรมการ
11. นายพัฒนะพงษ์ กัลลประวิทย์	อนุกรรมการ
12. นางทิพย์พาพร ตันติสุนทร	อนุกรรมการ
13. นายชนาธิป บุณยเกตุ	อนุกรรมการ
14. ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาเครือข่ายการเลือกตั้ง	อนุกรรมการ
15. ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมความเป็นพลเมือง	อนุกรรมการ
16. รองผู้อำนวยการสำนักพัฒนาเครือข่ายการเลือกตั้ง	อนุกรรมการ
17. ผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาเครือข่าย 1	อนุกรรมการและเลขานุการ
18. นางสาวสุชาดา คำป้อง	ผู้ช่วยเลขานุการ

"พลังพลเมืองคุณภาพ คือ พลังสร้างชาติ สร้างประชาธิปไตย"

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง อาคารรัฐประศาสนภักดี
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่
กรุงเทพฯ 10210 www.ect.go.th

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ อาคารบี ถนนแจ้งวัฒนะ
แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210
www.ect.go.th

แนวทางการจัดกิจกรรม
เพื่อพัฒนาพลเมืองคุณภาพสำหรับผู้เรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ
กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

แนวทางการจัดการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างพลเมืองวิถีใหม่

สำหรับครูผู้สอน

- ระดับชั้นประถมวัย
- ระดับชั้นประถมศึกษา
- ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
- ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ
สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

แนวทางการจัดการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างพลเมืองวิถีใหม่

สำหรับครูผู้สอน ระดับชั้นปฐมวัย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ
สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมืองวิถีใหม่ ระดับชั้นปฐมวัย

คำนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2560 ได้บัญญัติให้ “คณะกรรมการการเลือกตั้ง มีหน้าที่และอำนาจในการส่งเสริม สนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษาและองค์กรเอกชนในการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ประชาชน เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนหรือให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้งและความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ” ประกอบกับยุทธศาสตร์ชาติประเด็นยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงและแผนการปฏิรูปประเทศฉบับปรับปรุง ด้านการเมือง มีเป้าประสงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและให้พรรคการเมืองและนักการเมืองยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมืองวิถีใหม่ มุ่งเน้นพัฒนาความเป็นพลเมือง (Citizenship) เป็นกระบวนการที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตย

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ตระหนักและเห็นความสำคัญในเรื่องดังกล่าว จึงได้ร่วมกันจัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากรและคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ตามโครงการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ เกิดความเชื่อมั่น ศรัทธาและมีส่วนร่วมอย่างถูกต้องต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และสถานบันการศึกษาได้นำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนในลำดับต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ขอขอบคุณคณะทำงานจัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากรและคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ผู้เขียน และผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินการดังกล่าว รวมทั้งครูผู้สอนที่มีความตั้งใจที่จะเสริมสร้างเด็กและเยาวชนให้เป็น “พลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย” ของสังคมไทย หากครูผู้สอนท่านใดได้นำคู่มือไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้แล้วพบว่ามีข้อบกพร่องประการใด ขอได้โปรดส่งข้อเสนอแนะไปที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาปรับปรุงต่อไป

สำนักส่งเสริมความเป็นพลเมือง
สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ
กันยายน 2565

สารบัญ

หน้า

ส่วนที่ 1 บทนำ **1**

- ความเป็นมาและความสำคัญ 1
- วัตถุประสงค์ 3
- เป้าหมายเชิงปริมาณ/คุณภาพ 3
- แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองวิถีใหม่ 3
- คำชี้แจงการใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) 6

ส่วนที่ 2 หลักการแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง **8**

- แนวคิดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองวิถีประชาธิปไตยวิถีใหม่ 8
- หลักการเป็นพลเมืองในวิถีระบอบประชาธิปไตย 9
- การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตย (Democratic Citizenship Education-DCE) 10
- คุณลักษณะของพลเมืองประชาธิปไตย วิถีใหม่ 10
- พัฒนาการของเด็กปฐมวัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 13
- การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 22
- หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3 - 6 ปี 25

ส่วนที่ 3 แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ระดับชั้นปฐมวัย **46**

- ตารางวิเคราะห์หลักสูตรระดับปฐมวัย 47
- แผนผังการจัดประสบการณ์ 55
- กรอบมาตรฐานสาระที่ควรเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 57
- กรอบแนวคิดการจัดทำแผนตามแนวคิด Civic Education 57

ภาคผนวก **69**

เพลง “ก้าบ ก้าบ ก้าบ” 69

เพลง“อย่าทิ้งต้องเก็บ” 70

เพลง “จับมือเป็นวงกลม” 71

นิทานเรื่อง “วาฬน้อยวาฬใหญ่ เศร้าใจเพราะขยะ” 72

เกมจับคู่ภาพสัมพันธ์ ขยะ และถังขยะ 73

แนะนำสื่อ/ความรู้ที่เกี่ยวข้อง **75**

เอกสารอ้างอิง **76**

ส่วนที่ 1
บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญ

ในปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญวิกฤติการเปลี่ยนแปลงอย่างพลวัต ความท้าทายด้านการพัฒนาในหลายมิติ ส่งผลให้เยาวชนคนรุ่นใหม่ขาดทักษะของพลเมืองวิถีใหม่ที่สำคัญในการดำเนินชีวิต ที่ส่งผลระยะยาวต่อสังคมไทย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พุทธศักราช 2564 หมวดที่ 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย และหมวดที่ 4 หน้าที่ของปวงชนชาวไทย กล่าวว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน มีเสรีภาพในการติดต่อสื่อสารถึงกันไม่ว่าในทางใดๆ มีหน้าที่ในการพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561 - 2580) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรของมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ดีรอบด้าน และมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง โดยวางความมุ่งหมายไว้ในตัวชี้วัดที่ 3 ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21(5) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะ ทักษะและสมรรถนะและข้อที่ 3 เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมืองวิถีใหม่ มุ่งเน้นพัฒนาความเป็นพลเมือง (Citizenship) เป็นกระบวนการที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตย คณะกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองด้านการพัฒนาการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2557ก: 55-56) ได้กำหนดคุณลักษณะของพลเมืองเพื่อเป็นเป้าหมายร่วมในการพัฒนาความเป็นพลเมือง ดังนี้ 1) พึ่งตนเองและรับผิดชอบตนเองได้ 2) เคารพในสิทธิผู้อื่น 3) เคารพในความแตกต่าง 4) เคารพหลักความเสมอภาค 5) เคารพกติกา และ 6) รับผิดชอบต่อสังคม จึงกล่าวได้ว่า คุณสมบัติของความเป็นพลเมืองที่กล่าวมาข้างต้นเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งคุณลักษณะความเป็นพลเมือง มีความสอดคล้องกับแบบของพลเมืองตามแนวคิดเกี่ยวกับการเป็นพลเมือง 3 ประการ (รับผิดชอบส่วนตัว มีส่วนร่วมและมุ่งเน้นความยุติธรรม) ที่เกิดจากการวิเคราะห์ทฤษฎีประชาธิปไตย (Westheimer, 2014) ประกอบด้วย

1) พลเมืองที่มีความรับผิดชอบ (Personally Responsible Citizen) พลเมืองที่มีความรับผิดชอบส่วนบุคคลทำหน้าที่อย่างรับผิดชอบในชุมชนของตน ตัวอย่างเช่นเก็บขยะและคัดแยกขยะเพื่อรีไซเคิล ปฏิบัติตามกฎหมาย พลเมืองที่มีความรับผิดชอบส่วนตนมีส่วนช่วยในการขับเคลื่อนกิจกรรมจิตอาสาช่วยบริจาคอาหารหรือเสื้อผ้าเมื่อถูกขอความช่วยเหลือและอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ด้อยโอกาส พลเมืองแบบนี้ต้องการพัฒนาพลเมืองที่มีความรับผิดชอบส่วนบุคคลหวังว่าจะสร้างลักษณะนิสัยและความรับผิดชอบส่วนบุคคลโดยเน้นความซื่อสัตย์ สุจริต มีวินัยในตนเองและทำงานหนัก (Lickona, 1993; Wynne, 1986) ลักษณะหรือกิจกรรมที่สนับสนุนการสอนนักเรียนให้ “ปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความเคารพ จัดการกับความโกรธอย่างสงบ เกรงใจความรู้สึกของผู้อื่นปฏิบัติตามกฎหมาย ใช้มารยาทที่ดี” ลักษณะหรือกิจกรรมเหล่านี้หวังว่าจะช่วยแก้ปัญหาสังคมที่ร้ายแรง โดยมีส่วนร่วมกับผู้คนมากขึ้น

2) พลเมืองที่มีส่วนร่วม (Participatory Citizen) นักการศึกษามองว่าพลเมืองที่ดีต้องเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในกิจการของชุมชนและสังคม ของชุมชนในระดับท้องถิ่น ระดับรัฐและระดับชาติ เราเรียกพลเมืองชนิดนี้ว่าพลเมืองที่มีส่วนร่วม เน้นการเตรียมนักเรียนให้พร้อมเพื่อมีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ร่วมกันในชุมชน โปรแกรมการศึกษาที่ออกแบบมาเพื่อสนับสนุนการพัฒนาพลเมืองแบบมีส่วนร่วมมุ่งเน้นไปที่การสอนนักเรียนเกี่ยวกับวิธีการของรัฐบาลและองค์กรในชุมชน เกี่ยวกับความสำคัญของการวางแผนและการมีส่วนร่วม เช่น ในขณะที่พลเมืองที่มีความรับผิดชอบส่วนตัวจะบริจาคกระป๋องอาหารสำหรับคนไร้บ้าน พลเมืองที่มีส่วนร่วมอาจจัดระเบียบการขับเคลื่อนอาหารหรือระบบการบริจาคอาหารให้คนไร้บ้าน

3) พลเมืองที่มุ่งเน้นความยุติธรรมสังคม (Justiceoriented Citizen) ภาพลักษณ์ที่สามของพลเมืองที่ดีของเราบางทีอาจจะเป็นมุมมองที่มักเห็นน้อยที่สุด พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่มีประสิทธิผลนั้น ต้องการโอกาสเพื่อวิเคราะห์และทำความเข้าใจการทำงานร่วมกันของพลังทางสังคมเศรษฐกิจและการเมือง เราอ้างถึงมุมมองนี้ในฐานะพลเมืองที่มุ่งเน้นความยุติธรรม ในเรื่องของความอยุติธรรมและความสำคัญของการติดตามความยุติธรรมทางสังคม 2 วิสัยทัศน์ของพลเมืองที่มุ่งเน้นความยุติธรรมมีส่วนร่วมกับวิสัยทัศน์ของการมีส่วนร่วมพลเมืองให้ความสำคัญกับงานส่วนรวมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและประเด็นปัญหาของชุมชน อย่างไรก็ตามการตอบสนองต่อปัญหาสังคมและการวิพากษ์วิจารณ์เชิงโครงสร้างเตรียมความพร้อมให้นักเรียนปรับปรุงสังคมโดยการวิเคราะห์เชิงวิพากษ์กับประเด็นทางสังคม

เพื่อให้การสร้างพลเมืองวิถีใหม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้จัดทำ “แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมืองเด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)” สำหรับครูผู้สอน ทั้ง 4 ระดับ ได้แก่ ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ไปดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษา พัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นพลเมืองวิถีใหม่ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลแล้ว การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียน เกิดทักษะความเป็นพลเมืองวิถีใหม่ (Civic Education) ที่มีความรับผิดชอบ รักชาติ รู้เท่าทันสื่อ ยอมรับความแตกต่าง และการมีส่วนร่วมในสังคม สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้ร่วมกันจัดทำ

“แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) สำหรับครูผู้สอนทุกระดับชั้นขึ้น

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ครูผู้สอนมีคู่มือประกอบการจัดการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาเสริมสร้างพลเมืองเด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) และใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

2. เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับประชาธิปไตยในสังคมไทย ให้เป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตในแบบวิถีประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

3. เป้าหมายเชิงปริมาณ/คุณภาพ

เป้าหมายเชิงปริมาณ

ครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยคัดเลือกจากเขตตรวจราชการทั้ง 4 ระดับช่วงชั้นการศึกษา ได้แก่ ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 80 คน

เป้าหมายเชิงคุณภาพ

ครูมีความรู้ความเข้าใจการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างพลเมืองเด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)

4. แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองวิถีใหม่

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองวิถีใหม่มีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

1) บทบาทของครูผู้สอน

ครูผู้สอนต้องเปิดใจและเปลี่ยนบทบาทจาก “ผู้สอน”เป็น “ผู้อำนวยการเรียนรู้” ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก/ผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้และเป็นพลเมืองวิถีใหม่ผู้สอนจึงควรมีทัศนคติเห็นคุณค่าและแสดงออกถึงการเป็นพลเมืองวิถีใหม่เช่น

- รู้บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองและการเสริมสร้างความเป็นพลเมือง
- เคารพในความคิดเห็นของเด็ก/ผู้เรียนทุกคน
- ยอมรับในความแตกต่างที่หลากหลายของเด็ก/ผู้เรียนทั้งด้านร่างกายอารมณ์จิตใจบุคลิกภาพและสติปัญญา
- รู้จักประสานประโยชน์โดยถือประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง
- ใช้เหตุผล และปัญญาในการแก้ไขปัญหา และความขัดแย้ง
- การรู้เท่าทันสื่อ หาโอกาสที่จะเปิดทักษะความคิด นำเรื่องใกล้ตัว ข่าว เหตุการณ์ปัจจุบันมาพูดคุย มาเปิดประเด็น สนทนา ซักถามกับเด็ก/ผู้เรียน

- การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ผู้สอนต้องคำนึงถึงเด็ก/ผู้เรียนเป็นสำคัญเน้นให้เด็ก/ผู้เรียนได้คิดได้ลงมือปฏิบัติและเห็นคุณค่าของการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติในชีวิตจริงและสื่อสารให้ผู้อื่นได้เข้าใจผู้สอนต้องเลือกสื่อจัดหาจัดทำจัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างการเป็นพลเมืองวิถีใหม่

2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ผู้สอนควรเลือกรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัด ให้แก่ เด็ก/ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่เน้นเด็ก/ผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น การเล่นเกมการสังเกตการเล่นตามกฎกติกา การฟังนิทาน การร่วมแสดงความคิดเห็น การบรรยาย การอภิปรายกลุ่มย่อย การอภิปรายกลุ่มใหญ่ การแสดงบทบาทสมมติ การวาดภาพการเล่าเรื่องจากภาพ การเขียนบรรยายโดยเสรีการสร้างแผนผังความคิด การจัดนิทรรศการ การประกวดผลงาน การสำรวจสภาพปัจจุบันของห้องเรียนโรงเรียนตลาดชุมชนท้องถิ่นและประเทศ การรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์การศึกษาแหล่งเรียนรู้ การทำโครงงานการฝึกปฏิบัติฝึกการวิเคราะห์จากสถานการณ์ต่างๆ การสาธิต การโต้วาที การทดลอง Socratic method การแสดงละคร Storyline กรณีศึกษา Think pair share เป็นต้น

ผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นให้เด็ก/ผู้เรียนได้คิดมีอิสระในการคิดเน้นการปฏิบัติจริงผ่านสถานการณ์กิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาความเป็นพลเมือง และจัดกิจกรรมที่หลากหลายคำนึงถึงการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมือง

การวัดผลและประเมินผลต้องมีการประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายรวมทั้งได้สังเกตและบันทึกพฤติกรรมเด็ก/ผู้เรียนที่จำเป็นต้องแก้ไขหรือพัฒนาคุณลักษณะการเป็นพลเมืองในขณะที่ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้หรือในการดำเนินชีวิตทั้งในและนอกห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการเป็นพลเมืองให้เด็ก/ผู้เรียนหรือนำมาใช้ปรับปรุงแก้ไขกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

3) บทบาทของเด็ก/ผู้เรียน เด็ก/ผู้เรียน

เห็นคุณค่าของการดำเนินชีวิต ตามวิถีการเป็นพลเมืองวิถีใหม่มีทักษะและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันที่จะนำไปสู่การเป็นพลเมืองวิถีใหม่ได้แก่รู้บทบาทหน้าที่รับผิดชอบรักชาติรู้เท่าทันสื่อการยอมรับความแตกต่างหลากหลายและมีส่วนร่วมโดยผู้สอนให้โอกาส และเวลากับเด็ก/ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมกับกิจกรรม เช่น

- ฝึกฝนทักษะการคิดวิเคราะห์จากสถานการณ์จริงด้วยการตั้งประเด็นคำถามที่เหมาะสม
- สังเกตและเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างของการดำเนินชีวิตในสังคมโดยใช้เหตุผลและเคารพความแตกต่าง
- ฝึกฝนการแก้ไขความขัดแย้งด้วยการฟังและการสื่อสารอย่างสันติ

- แสดงความเชื่อและความคิดเห็นอย่างเสรีโดยผู้สอนมีบทบาทในการเชื่อมโยงทัศนคติค่านิยมพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเป็นพลเมือง
- ฝึกฝนและเห็นคุณค่าของการปฏิบัติตามกฎกติการะเบียบของสังคมโดยเริ่มตั้งแต่ กฎกติกาของเกมกฎกติกาของครอบครัวกฎระเบียบของโรงเรียนข้อบังคับของชุมชนกฎหมายของบ้านเมืองรวมทั้งขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของชาติ
- ได้ทำงานกลุ่มที่เน้นบทบาทของผู้นำและบทบาทของสมาชิกกลุ่ม
- ได้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อส่วนรวมของครอบครัวโรงเรียนชุมชนและท้องถิ่นของตนตามสถานการณ์จริง
- ได้สำรวจเผชิญปัญหาและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของครอบครัวชุมชนท้องถิ่นของตนเอง
- ได้เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมเช่นการรักษาสิ่งแวดล้อมการบำเพ็ญประโยชน์ในกิจการสาธารณะเป็นต้น
- ฝึกฝนให้เป็นผู้มีจิตสาธารณะ

ในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างพลเมืองวิถีใหม่ที่เน้นผู้เรียนได้พัฒนาตนเองและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และประเทศชาติตามวิถีพลเมืองนั้น ผู้สอนควรส่งเสริมให้เด็ก/ผู้เรียน เห็นคุณค่าของการเรียนรู้ด้วยตนเองการติดตามข้อมูลข่าวสารที่เป็นปัจจุบันสนใจเรียนรู้ทั้งเรื่องของไทยประเทศเพื่อนบ้านและเรียนรู้เรื่องความเป็นสากลเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน เช่น

- ฝึกฝนทักษะในกิจกรรมที่เป็นผลให้เด็ก/ ผู้เรียนรับรู้ศักยภาพของตนเองทั้งทางร่างกายสติปัญญาและอารมณ์เพื่อการพัฒนาตน
- มีกิจกรรมที่ให้เด็ก/ ผู้เรียนได้ตรวจสอบและประเมินพฤติกรรมของตนเองและเพื่อนๆ
- มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็ก/ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการปรับปรุงและแก้ไขข้อบกพร่อง
- ฝึกฝนทักษะวิเคราะห์ข่าวสารบ้านเมืองการวิพากษ์วิจารณ์โดยใช้เหตุผลและข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง

4) บทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างพลเมืองวิถีใหม่ผู้สอนควรให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความเข้าใจตระหนักและเห็นความสำคัญของบทบาทหน้าที่ตามสถานภาพในการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างพลเมืองในฐานะสมาชิกของสังคมและผู้มีส่วนในมิติทางสังคมโดยเฉพาะเรื่องสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคในฐานะความเป็นมนุษย์ติดตามข่าวสารบ้านเมืองอย่างมีวิจารณญาณติดตามและตรวจสอบการบริหารประเทศของรัฐอย่างมีเหตุผลโดยเริ่มที่สร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของพ่อแม่หรือผู้ปกครองในฐานะผู้บริหารบ้านเมืองที่มุ่งสร้างความอยู่รอดปลอดภัยและความสงบสุขในครอบครัว

- บทบาทหน้าที่ของผู้อำนวยการโรงเรียนในฐานะผู้บริหารโรงเรียนที่จะบริหารโรงเรียนให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

- บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารในระดับชาติที่สามารถบริหารท้องถิ่น/ประเทศให้เจริญก้าวหน้าตามบทบาทหน้าที่รวมถึงส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเห็นคุณค่าของการเป็นพลเมืองวิถีใหม่ยึดประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญเน้นการพึ่งตนเองได้และช่วยเหลือผู้ที่ประสบความยากลำบาก
- วิเคราะห์ปัญหาทางการเมืองทั้งของไทยและต่างประเทศด้วยข้อเท็จจริงและเหตุผล ทั้งนี้เพื่อให้เด็ก/ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการเลือกคนดีมีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทต่างๆอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างแท้จริงเห็นคุณค่าและมีเจตคติที่ดีต่อการพัฒนาพลเมืองและพร้อมที่จะมีส่วนร่วมในการบริหารดูแลประเทศและพัฒนาสังคมให้มีความผาสุกและเจริญรุ่งเรืองต่อไป

5. คำชี้แจงการใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)

<u>คู่มือการจัดการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน มีทั้งหมด 4 ระดับช่วงชั้นการศึกษา ดังนี้</u>

1. คู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมืองเด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ระดับปฐมวัย
2. คู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมืองเด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ระดับประถมศึกษา
3. คู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมืองเด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
4. คู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมืองเด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

กิจกรรมและสาระสำคัญที่เสนอแนะในคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมืองเด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) จะสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมาตรฐานการเรียนรู้ในสาระหน้าที่พลเมืองและการดำเนินชีวิตในสังคมที่ผู้สอนสามารถใช้เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับผู้เรียนและบริบาททางภูมิสังคม ทั้งนี้ ขอให้แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้เสนอแนะไว้เพื่อให้ผู้เรียนมีทัศนคติค่านิยมพฤติกรรมหรือความเป็นพลเมืองโลกพร้อมที่จะมีส่วนร่วมในการบริหารดูแลประเทศและพัฒนาสังคมต่อไปความคาดหวังจากการใช้คู่มือแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมืองเด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีความเชื่อมั่นว่าเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตยจะเกิดการเรียนรู้พัฒนาได้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้เมื่อครูผู้สอนได้ใช้คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยเพื่อเสริมสร้างพลเมืองเด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) เล่มนี้ ด้วยความรู้ความเข้าใจและความเป็นครูที่มีความสามารถ

คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยเพื่อเสริมสร้างพลเมืองเด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) อาจช่วยให้ครูผู้สอนพบว่าการสร้างสรรค์และการพัฒนาความเป็นประชาธิปไตยไม่ใช่เรื่องง่ายๆ ที่จะทำให้สำเร็จได้ดังใจที่หวังเมื่อกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาประชาธิปไตยคือมนุษย์ที่มีชีวิตจิตใจ มีความรู้สึกนึกคิดของตนเองและจะ “ยอมรับ” สิ่งใดต่อเมื่อได้สัมผัสหรือประจักษ์ชัดว่าสิ่งนั้นมีคุณค่าหรือเป็นประโยชน์ในกระบวนการเรียนการสอนของเด็กในแต่ละช่วงวัยต้องพัฒนาอารมณ์ความรู้สึกเจตคติทัศนคติวัฒนธรรมประชาธิปไตย เพื่อต่อยอดเป็นพลเมืองและเด็กเยาวชนวิถีใหม่เพื่อการเรียนรู้ในความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การยอมรับความแตกต่าง และรับฟังผู้อื่นมีความรับผิดชอบมีส่วนร่วมในภาคสังคมรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีเป็นพลเมืองดิจิทัล

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ขอให้กำลังใจและขอขอบคุณครูอาจารย์ผู้สอนทุกท่านที่ใช้ความพยายามในการเสริมสร้างพื้นฐานและความเป็นพลเมืองโลกซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญในการขับเคลื่อนประชาธิปไตยในอุดมคติของประเทศไทย

ส่วนที่ 2
หลักการแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมืองวิถีใหม่ระดับชั้นปฐมวัยคณะผู้จัดทำได้ศึกษาหลักการ แนวคิดจาก เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองวิถีประชาธิปไตยวิถีใหม่

2. หลักการเป็นพลเมืองในวิถีระบอบประชาธิปไตย

3. การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตย (Democratic Citizenship Education - DCE)

4. คุณลักษณะของพลเมืองประชาธิปไตย วิถีใหม่

5. พัฒนาการของเด็กปฐมวัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

6. การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560

7. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3 - 6 ปี

1. แนวคิดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองวิถีประชาธิปไตยวิถีใหม่

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายของคำว่า “พลเมือง” “วิถี” และ“ประชาธิปไตย” ไว้ดังนี้

พลเมือง หมายถึง ประชาชน ราษฎร ชาวประเทศ

วิถี หมายถึง สาย แนว ถนน ทาง

ประชาธิปไตย หมายถึง ระบบการปกครองที่ถือมติปวงชนเป็นใหญ่การถือเสียงข้างมากเป็นใหญ่

ส่วนคำว่า **วิถีใหม่** คณะกรรมการบัญญัติศัพท์นิเทศศาสตร์ราชบัณฑิตยสภาได้บัญญัติศัพท์ "New Normal" หมายถึงความปกติใหม่, ฐานวิถีชีวิตใหม่,รูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต ซึ่งเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีตอันเนื่องจากมีบางสิ่งมากระทบจนแบบแผนและแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหมายล่วงหน้าได้ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ที่ไม่คุ้นเคยรูปแบบวิถีชีวิตใหม่นี้ประกอบด้วยวิธีคิดวิธีเรียนรู้วิธีสื่อสารวิธีปฏิบัติและการจัดการการใช้ชีวิตแบบใหม่เกิดขึ้นหลังจากเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงและรุนแรงอย่างใดอย่างหนึ่ง ทำให้มนุษย์ต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับสถานการณ์ปัจจุบันมากกว่าจะธำรงรักษาวิถีดั้งเดิมหรือหวนหาถึงอดีต

ดังนั้นคำว่า “พลเมืองที่ดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตยวิถีใหม่ ” หมายถึง พลเมืองที่มีคุณลักษณะที่ยึดมั่นในหลักศีลธรรมและคุณธรรมของศาสนามีหลักการทางประชาธิปไตยในการดำรงชีวิตพลเมืองหมายถึงคนที่มีสิทธิและหน้าที่ในฐานะประชาชนของประเทศใดประเทศหนึ่งหรือประชาชนที่อยู่ภายใต้ผู้ปกครองเดียวกันมักมีวัฒนธรรมเดียวกันเช่นคนไทยทุกคนควรประพฤติปฏิบัติตนตัวเป็นพลเมืองดี คือนอกจากตระหนัก

ถึงสิทธิของตนเองแล้วยังต้องทำหน้าที่ ตามที่กฎหมายรัฐธรรมนูญกำหนดและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันอันจะก่อให้เกิดการพัฒนาสังคมและประเทศชาติเพื่อให้เป็นสังคมและเป็นประเทศประชาธิปไตยอย่างแท้จริงตามหลักการทางประชาธิปไตยกล่าวโดยสรุปคำว่า “พลเมือง”มีความแตกต่างจากคำว่า “ประชาชน”และ “ราษฎร”ตรงที่ว่าพลเมืองจะแสดงออกถึงความกระตือรือร้นในการรักษาสิทธิต่างๆ ของตนรวมถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการแสดงออกซึ่งสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น

2. หลักการเป็นพลเมืองในวิถีระบอบประชาธิปไตย

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศซึ่งจะประสบความสำเร็จได้นั้นต้องสร้างความเป็นพลเมืองให้ประชาชนสามารถปกครองตนเองได้ การสร้างพลเมืองให้มีความเป็นพลเมืองในวิถีระบอบประชาธิปไตยมีหลักพื้นฐานสำคัญอยู่ประการ ดังนี้

1. เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่ทุกคนเกิดมามีคุณค่าเท่ากันมิอาจล่วงละเมิดได้ การมีอิสรภาพและความเสมอภาคการยอมรับในเกียรติภูมิของแต่ละบุคคลโดยไม่คำนึงถึงสถานภาพทางสังคม ยอมรับความแตกต่างของทุกคน

2. เคารพสิทธิเสรีภาพและกฎกติกาของสังคมที่เป็นธรรมโดยให้ความสำคัญต่อสิทธิเสรีภาพ การมีกฎกติกาที่วางอยู่บนความยุติธรรมและชอบธรรมมีหลักนิติรัฐหลักการเป็นพลเมืองในวิถีระบอบประชาธิปไตย

3. รับผิดชอบต่อตนเองผู้อื่นสังคมและประเทศชาติโดยตระหนักถึงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเองต่อสังคมการดำรงตนเป็นประโยชน์ต่อสังคมช่วยเหลือเกื้อกูลกันใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหาด้วยเหตุและผล

<u>นอกจากนี้หลักการทางประชาธิปไตยที่สำคัญ ได้แก่</u>

1. หลักอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน หมายถึง ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดในการปกครองรัฐ

2. หลักความเสมอภาค หมายถึง ความเท่าเทียมกันในสังคมประชาธิปไตยถือว่าทุกคนที่เกิดมาจะมีความเท่าเทียมกันในฐานะการเป็นประชากรของรัฐ ได้แก่ มีสิทธิเสรีภาพมีหน้าที่เสมอภาคกัน ไม่มีการแบ่งชนชั้นหรือการเลือกปฏิบัติควรดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ไม่ข่มเหงรังแกคนที่อ่อนแอหรือยากจนกว่า

3. หลักนิติธรรม หมายถึง การใช้หลักกฎหมายเป็นกฎเกณฑ์การอยู่ร่วมกันเพื่อความสงบสุขของสังคม

4. หลักเหตุผล หมายถึง การใช้เหตุผลที่ถูกต้องในการตัดสินหรือยุติปัญหาในสังคม

5. หลักการถือเสียงข้างมาก หมายถึง การลงมติโดยยอมรับเสียงส่วนใหญ่ในสังคมประชาธิปไตยครอบครัวประชาธิปไตยจึงใช้หลักการถือเสียงข้างมากเพื่อลงมติในประเด็นต่างๆได้อย่างสันติวิธี

6. หลักประนีประนอม หมายถึง การลดความขัดแย้งโดยการผ่อนหนักผ่อนเบาให้กันร่วมมือกันเพื่อเห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ

หลักการทางประชาธิปไตยจึงเป็นหลักการสำคัญที่นำมาใช้ในการดำเนินชีวิตในสังคมเพื่อก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคมได้

3. การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตย (Democratic Citizenship Education - DCE)

การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตยเป็นการพัฒนาศักยภาพของประชาชนให้เป็นพลเมืองที่เชื่อมั่นในความยุติธรรมมีความคิดเชิงวิพากษ์และลงมือสร้างการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่ความเป็นธรรมในสังคมในฐานะที่เป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศโดยเริ่มตั้งแต่เด็กและดำเนินต่อไปไม่สิ้นสุดจนกระทั่งถึงระดับอุดมศึกษาและเข้าสู่วัยทำงานซึ่งมี ขั้นตอนการเสริมสร้างและพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตย ได้แก่

1) ส่งเสริมเสรีภาพและทักษะการคิดและการแสดงออกมากกว่าการทำตามในแบบการศึกษาระบบเดิม

2) ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนคือการเคารพคุณค่าของความเป็นมนุษย์เสมอกันเคารพความแตกต่างและความยุติธรรม

3) ส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการให้การศึกษาทางการเมือง (Political Education) เพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าการเรียนรู้จากการรับรู้แต่ขาดประสบการณ์และเพื่อไม่ให้การใช้อำนาจทางการเมืองถูกผูกขาดอยู่เฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

เป้าหมายสำคัญของการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยช่วยให้ผู้เรียนรู้จักสังคมของตนเห็นโอกาสและช่องทางในการเข้าไปมีส่วนร่วมและรับผิดชอบกับระบอบการเมืองการปกครองของประเทศ ตลอดจนได้แสดงบทบาทปฏิบัติหน้าที่ในฐานะ “พลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมในสังคม” (Justice oriented citizen) ทั้งนี้ เพื่อสร้างสรรค์วัฒนธรรมประชาธิปไตยในสังคมให้เข้มแข็งและยั่งยืนการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตยในระบอบประชาธิปไตยให้ความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลและกลุ่มควบคู่ไปกับการสร้างความเชื่อร่วมกันตามแนวทางประชาธิปไตย จนเกิดความเห็นสาธารณะร่วมกัน การจัดการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตยในระบอบประชาธิปไตยจึงจำเป็นต้องสร้างระบบการเรียนรู้ของประชาชนในชาติเพื่อให้เกิดกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) เอื้อให้บุคคลปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิตจนเกิดเป็นวัฒนธรรมร่วมของสังคมและนำไปสู่การสร้างเสถียรภาพทางการเมืองซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของการปกครองเสถียรภาพทางการเมืองของรัฐจะเกิดขึ้นได้อย่างยั่งยืนนานก็โดยการสร้างความเป็นประชาธิปไตย (Democratization) ที่รับรองสิทธิเสรีภาพความเสมอภาคและความยุติธรรมของคนในสังคม (กรอบแนวคิดหลักสูตรการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตยในระบอบประชาธิปไตยของไทย.(2556) โดย Thai Civic Education)

4. คุณลักษณะของพลเมืองประชาธิปไตย วิถีใหม่

คุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยเป็นคุณสมบัติเฉพาะของบุคคลที่อยู่ภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีลักษณะเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมมีความสนใจและตระหนักถึงความสำคัญของการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะรวมไปถึงการเป็นผู้มีจิตใจที่มุ่งเน้น

ความเป็นธรรมในการอยู่รวมกันในสังคมทั้งนี้อัจฉราอยุทธศิริกุล (2561 :18) ได้กล่าวถึงพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยคือบุคคลที่เป็นสมาชิกของชุมชนหนึ่งหรือรัฐหนึ่งที่มีฐานะเป็นพลเมืองอันมีสิทธิชอบธรรมและพันธะผูกพันต่อชุมชนทางการเมืองเป็นผู้เต็มใจเข้าไปมีส่วนร่วมในชุมชนและการเมืองและมีความรับผิดชอบต่อผลต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมรวมไปถึงการเป็นผู้ธำรงไว้ซึ่งความเป็นธรรมภายใต้กฎเกณฑ์และศีลธรรมตามที่สังคมกำหนดนอกจากนี้ Joel Westheimer and Joseph Kahne นักวิชาการด้านการศึกษา ได้จัดประเภทของพลเมืองในวิถีประชาธิปไตยเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตย จำนวน 3 แบบด้วยกัน

ความเป็นพลเมือง (Citizenship) เป็นคำที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตยนักปรัชญา นักประวัติศาสตร์และนักรัฐศาสตร์ถกเถียงกันมานานว่าแนวความคิดใดในเรื่องความเป็นพลเมืองจะทำให้ประชาธิปไตยก้าวหน้าได้ดีที่สุดตามที่ Connolly (1983) ได้โต้แย้งแนวคิดเรื่องประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองเป็นเรื่องที่ถกเถียงกันอยู่เสมอไม่มีสูตรใดสูตรหนึ่งที่จะประสบความสำเร็จในสภาวการณ์ที่ทุกคนเชื่อว่าประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาแนวคิดเรื่องพลเมือง 3 แบบจึงถูกสร้างขึ้นเพื่อเป็นหนึ่งในข้อเสนอที่น่าสนใจให้กับแนวคิดที่หลากหลายเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองที่ดีในสังคมประชาธิปไตยการสอนเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตยไม่ได้สะท้อนให้เห็นถึงการเลือกตามอำเภอใจทางการสอนแต่เป็นการเลือกทางการเมืองที่มีผลทางการเมืองที่มีรายละเอียดแนวคิดเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองสามประการ (รับผิดชอบส่วนตัวมีส่วนร่วมและมุ่งเน้นความยุติธรรม) ที่เกิดจากการวิเคราะห์ทฤษฎีประชาธิปไตย (Westheimer, 2014) ประกอบด้วย

1) พลเมืองที่มีความรับผิดชอบ (Personally Responsible Citizen) พลเมืองที่มีความรับผิดชอบส่วนบุคคลทำหน้าที่อย่างรับผิดชอบในชุมชนของตนตัวอย่างเช่นเก็บขยะและคัดแยกขยะเพื่อรีไซเคิลปฏิบัติตามกฎหมายพลเมืองที่มีความรับผิดชอบส่วนตนมีส่วนช่วยในการขับเคลื่อนกิจกรรมจิตอาสาช่วยบริจาคอาหารหรือเสื้อผ้าเมื่อถูกขอความช่วยเหลือและอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ด้อยโอกาสพลเมืองแบบนี้ต้องการพัฒนาพลเมืองที่มีความรับผิดชอบส่วนบุคคลหวังว่าจะสร้างลักษณะนิสัยและความรับผิดชอบส่วนบุคคลโดยเน้นความซื่อสัตย์สุจริตมีวินัยในตนเองและทำงานหนัก (Lickona, 1993; Wynne, 1986) ลักษณะหรือกิจกรรมที่สนับสนุนการสอนนักเรียนให้“ปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความเคารพจัดการกับความโกรธอย่างสงบเกรงใจความรู้สึกของผู้อื่นปฏิบัติตามกฎหมายใช้มารยาทที่ดี”ลักษณะหรือกิจกรรมเหล่านี้หวังว่าจะช่วยแก้ปัญหาสังคมที่ร้ายแรงโดยมีส่วนร่วมกับผู้คนมากขึ้น

2) พลเมืองที่มีส่วนร่วม (Participatory Citizen) นักการศึกษามองว่าพลเมืองที่ดีต้องเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนและสังคมในระดับท้องถิ่นระดับรัฐและระดับชาติเราเรียกพลเมืองชนิดนี้ว่าพลเมืองที่มีส่วนร่วมเน้นการเตรียมนักเรียนให้พร้อมเพื่อมีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ร่วมกันในชุมชนเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ออกแบบมาเพื่อสนับสนุนการพัฒนาพลเมืองแบบมีส่วนร่วมมุ่งเน้นไปที่การสอนนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของชุมชนและสังคมและองค์กรในชุมชนเกี่ยวกับความสำคัญของการวางแผนและการมีส่วนร่วมเช่นในขณะที่พลเมืองที่มีความรับผิดชอบส่วนตัวจะบริจาคกระป๋องอาหารสำหรับคนไร้บ้านพลเมืองที่มีส่วนร่วมอาจจัดระบบการบริจาคอาหารให้คนไร้บ้าน

3) พลเมืองที่มุ่งเน้นความยุติธรรม (Justiceoriented Citizen) พลเมืองแบบที่สามของพลเมืองที่ดีของเราบางทีอาจจะเป็นมุมมองที่มักเห็นน้อยที่สุดพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่มีประสิทธิผลนั้นต้องการโอกาสเพื่อวิเคราะห์และทำความเข้าใจการทำงานร่วมกันของพลังทางสังคมเศรษฐกิจและการเมืองมุมมองในฐานะพลเมืองที่มุ่งเน้นความยุติธรรมอย่างไรก็ตามการตอบสนองต่อปัญหาสังคมและการวิพากษ์วิจารณ์เชิงโครงสร้างเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนวางแผนปรับปรุงสังคมโดยการวิเคราะห์เชิงวิพากษ์กับประเด็นทางสังคมและความอยุติธรรมการจัดการเรียนรู้เหล่านี้มีโอกาสน้อยที่จะเน้นย้ำถึงความจำเป็นถึงการกุศลและการเป็นอาสาสมัครที่จบลงในตัวเองและมีแนวโน้มที่จะสอนเกี่ยวกับสังคมมากขึ้น หากพลเมืองที่มีส่วนร่วมกำลังจัดระเบียบการขับเคลื่อนอาหารและพลเมืองที่รับผิดชอบส่วนตัวกำลังบริจาคอาหารพลเมืองที่มุ่งเน้นความยุติธรรมกำลังถามว่าเหตุใดผู้คนจึงหิวโหยและจะดำเนินการสิ่งที่พวกเขาค้นพบอย่างไร

4) พลเมืองรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) ในปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตทั้งการติดต่อสื่อสารการทำงานการสันทนาการและด้านอื่นๆ จนไม่สามารถแยกโลกออนไลน์กับโลกแห่งความเป็นจริงออกจากกันได้เหตุการณ์มากมายบนโลกออนไลน์ส่งผลกระทบอย่างคาดไม่ถึงไปยังคนที่อยู่ในโลกจริง จึงต้องเข้าใจและปฏิบัติตนให้เหมาะสมในการใช้เทคโนโลยี เพื่อการดำรงชีวิตและการเป็นพลเมืองที่ดีในยุคดิจิทัลซึ่งเป็นยุคความปกติใหม่ (New normal)

ความหมายของ “การรู้เท่าทันสื่อ”ได้มีองค์กรต่างๆที่ทำงานด้านการรู้เท่าทันสื่อและนักวิชาการได้ให้คำจำกัดความนิยามที่หลากหลายและแตกต่างกัน ดังนี้ Silverblatt & Eliceiri (1997 : 48) ได้นิยามความรู้เท่าทันสื่อว่าเป็นทักษะการคิดแบบวิพากษ์ที่ทำให้ผู้รับสื่อสามารถแปลความหมาย ของข้อมูลที่ได้รับผ่านสื่อมวลชนและช่วยให้เกิดการพัฒนาทักษะการวินิจฉัยเนื้อหาของสื่อได้อย่างเป็นอิสระ Potter (2014 : 20) การรู้เท่าทันสื่อว่าเป็นมุมมองของบุคคลที่ก่อร่างขึ้นจาก 3 ส่วน ได้แก่โครงสร้างความรู้การใช้เครื่องมือและความตั้งใจในการเปิดรับสื่อและแปลความหมายสารในสื่อที่บุคคลเปิดรับโดยบุคคลผู้รู้เท่าทันสื่อจะใช้โครงสร้างความรู้ของตัวเองในการตีความสารซึ่งเครื่องมือที่จำเป็นสำหรับการสร้างความรู้ของผู้รู้เท่าทันสื่อคือทักษะ 7 ประการ ประกอบด้วย การวิเคราะห์การประเมินการจำแนกกลุ่มการใช้เหตุผลแบบอุปนัยการใช้เหตุผลแบบนิรนัยการสังเคราะห์และการสรุปสาระสำคัญ

การรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของเยาวชนเพื่อการเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตย โดย นางสาวณัฏฐกาญจน์ศุกลรัตนเมธี,นางสาวนุชประภาโมกข์ศาสตร์สำนักวิจัยและพัฒนาสถาบันพระปกเกล้ากล่าวว่าการเลือกรับสื่ออย่างหลากหลายการคิดวิเคราะห์และประเมินคุณค่าและความเหมาะสมของเนื้อหานั้นได้ด้วยตนเองโดยไม่จำเป็นต้อง “คิดตาม”อย่างวัตถุประสงค์ที่ผู้ผลิตเนื้อหานั้นได้วางแผนไว้และการรู้จักตั้งคำถามแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมกับการอภิปรายประเด็นสาธารณะต่างๆของสังคมอย่างมีเหตุผลและสามารถเคารพและรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างได้ตลอดจนรู้กฎหมายว่าการกระทำใดเข้าข่ายเป็นความผิดจากความหมายของการรู้เท่าทันสื่อสรุปได้ว่าการรู้เท่าทันสื่อนั้นคือการเลือกรับสื่ออย่างหลากหลายโดยรู้จักตั้งคำถามและวิพากษ์สื่ออย่างมีเหตุผลรวมไปถึงรู้จักประเมินคุณค่าของเนื้อหาสื่อได้ด้วยตนเองเคารพความคิดเห็นที่หลากหลายรู้และเข้าใจกฎหมายว่าการกระทำใดเข้าข่ายเป็นความผิด

ดังนั้น พลเมืองรู้เท่าทันสื่อ (Digital Citizen) จะมีคุณลักษณะที่สำคัญคือต้องมีความสามารถในการสืบค้นตรวจสอบข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณเคารพในสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้อื่นและรู้จักปกป้องตนเองจากความเสี่ยงต่างๆ เท่าทันอิทธิพลของสื่อ มีความสามารถในการผลิตและการเผยแพร่สื่อสารสนเทศและดิจิทัลเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงต่อสังคมได้

5) พลเมืองรักชาติ (Patriotic citizen) จากสภาพของสังคมและการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบัน ซึ่งทำให้มีความจำเป็นต้องเน้นและปลูกฝังลักษณะดังกล่าวให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนทุกคน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาในองค์รวมทั้งด้านสติปัญญาและคุณธรรมอันจะนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงสงบสุขในสังคมโดยญาดาจันทร์ศุกระ (2555:39-41) ได้กล่าวถึงพลเมืองรักชาติว่าเป็นคุณลักษณะของพลเมืองที่แสดงออกถึงการเป็นพลเมืองดีของชาติธำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทยภาคภูมิใจในความเป็นคนไทยมีความผูกพันหวงแหนแผ่นดินเกิดศรัทธายึดมั่นในศาสนาและเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์และบรรพบุรุษมีความภาคภูมิใจเห็นคุณค่าชื่นชมมีส่วนร่วมเผยแพร่อนุรักษ์สืบทอดภูมิปัญญาไทยขนบธรรมเนียมประเพณีศิลปะและวัฒนธรรมเช่นรักษ์ภาษาไทยรักษ์ประเพณีไทย มารยาทไทย อาหารไทย การแต่งกายไทย ดนตรีไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวมของชาติปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่พลเมืองของชาติเข้าร่วมสนับสนุนกิจกรรม

ดังนั้น พลเมืองที่มีความรักชาติจะต้องภาคภูมิใจในความเป็นคนไทยมีความผูกพันธ์หวงแหนแผ่นดินเกิดศรัทธายึดมั่นในศาสนาและเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์และบรรพบุรุษมีความภาคภูมิใจเห็นคุณค่าชื่นชมมีส่วนร่วมเผยแพร่อนุรักษ์สืบทอดภูมิปัญญาไทยขนบธรรมเนียมประเพณีศิลปะและวัฒนธรรมร่วมกันรักษาระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

จากการระดมความคิดวิเคราะห์ความหมายของคณะงานจัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากรและการจัดการเรียนรู้หน้าที่พลเมืองได้ร่วมกันกำหนดคุณลักษณะพลเมืองวิถีใหม่ ได้แก่ พลเมืองที่มีความรับผิดชอบ (Personally Responsible Citizen) พลเมืองที่มีส่วนร่วม (Participatory Citizen) พลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมและยอมรับความหลากหลาย (Justice-Oriented and Accept diversityCitizen) พลเมืองรู้เท่าทันสื่อ (Digital Citizen) และพลเมืองรักชาติ (Patriotic citizen) ดังปรากฏในตารางแบบของพลเมืองประชาธิปไตยวิถีใหม่

5. พัฒนาการของเด็กปฐมวัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 กล่าวถึงพัฒนาการของเด็กปฐมวัยว่าเป็นความสามารถตามวัยหรือพัฒนาการตามธรรมชาติ เมื่อเด็กมีอายุถึงวัยนั้น ๆ พัฒนาการเด็กในแต่ละช่วงอายุอาจเร็วหรือช้ากว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และพัฒนาการจะเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งพัฒนาการของมนุษย์เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปตามลำดับขั้นตอน โดยขั้นต้นจะเป็นพื้นฐานสำหรับขั้นต่อไป และมีแบบแผนเฉพาะพัฒนาการแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันหากมีพัฒนาการด้านหนึ่งด้านใดบกพร่องตั้งแต่เริ่มแรก ก็จะนำไปสู่ความบกพร่องในด้านอื่นๆ ด้วย โดยที่พัฒนาการของแต่ละคนจะมีความแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับพันธุกรรม

และสิ่งแวดล้อม (สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์, 2547 : 30-35) พัฒนาการของเด็กปฐมวัยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ พัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการด้าน อารมณ์ - จิตใจ พัฒนาการด้านสังคม และพัฒนาการด้านสติปัญญา โดยแต่ละด้านมีรายละเอียดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังนี้

5.1 พัฒนาการด้านร่างกาย

พัฒนาการด้านร่างกาย หมายถึง ความสามารถของร่างกายในการทรงตัวในอิริยาบถต่างๆ และการเคลื่อนไหวเคลื่อนที่ไปโดยการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ (Gross motor) เช่น การนั่ง ยืน เดิน วิ่ง กระโดด เป็นต้น การใช้สัมผัสรับรู้และการใช้ตาและมือประสานกันในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การหยิบจับของ การขีดเขียน ปนประดิษฐ์ เป็นต้น (นิตยา คชภักดี, 2543 : 2) การพัฒนาทางด้านร่างกายมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นของร่างกายทั้งทางด้านโครงสร้าง ได้แก่ การพัฒนาในด้านน้ำหนัก ส่วนสูง สัดส่วนที่เพิ่มมากขึ้น กระดูก กล้ามเนื้อ ใยประสาท สมองมีขนาดเพิ่มขึ้น ด้านการเคลื่อนไหว ได้แก่ การพัฒนาความสามารถในการเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย การพัฒนาการควบคุมกล้ามเนื้อระบบประสาทและอวัยวะให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และด้านการมีสุขภาพอนามัยที่ดี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2549 : 27)

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 35) ได้กำหนดประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย สำหรับเด็กอายุ 3 – 6 ปี เพื่อเป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อและระบบประสาทในการทำกิจวัตรประจำวันหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ และสนับสนุนให้เด็กรู้จักดูแลสุขภาพและสุขอนามัยส่วนตน การรักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น และการตระหนักรู้เกี่ยวกับร่างกายตนเอง กล่าวได้ว่า พัฒนาการทางด้านร่างกายเป็นพัฒนาการที่เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นของร่างกายในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านโครงสร้างของร่างกาย ด้านความสามารถในการเคลื่อนไหว และด้านการมีสุขภาพอนามัยที่ดี รวมถึงการใช้สัมผัสรับรู้และการใช้ตาและมือประสานกันในการทำกิจกรรมต่างๆ ซึ่งมีทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านร่างกายดังนี้

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านร่างกาย

ทฤษฎีพัฒนาการของกีเซล

อาร์โนลด์ กีเซล (Arnold Gesell อ้างถึงในสิริมา ภิญโญอนันตพงษ์, 2547 : 35) นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน อธิบายทฤษฎีเกี่ยวกับการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กว่า การเจริญเติบโตของเด็กทางร่างกาย เนื้อเยื่อ อวัยวะ หน้าที่ของอวัยวะต่าง ๆ และพฤติกรรมที่ปรากฏขึ้นเป็นรูปแบบที่แน่นอน และเกิดขึ้นเป็นลำดับขั้น ประสบการณ์และสภาพแวดล้อมเป็นองค์ประกอบรองที่ต่อเติมเต็มเสริมพัฒนาการต่าง ๆ อาร์โนลด์ กีเซล เชื่อว่าวุฒิภาวะถูกกำหนดโดยพันธุกรรมและมีในเด็กแต่ละคนมาตั้งแต่เกิด ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เด็กแต่ละวัยมีความพร้อมทำสิ่งต่าง ๆ ได้ อาร์โนลด์ กีเซล แบ่งพัฒนาการของเด็กเป็น 4 กลุ่มใหญ่ คือ

กลุ่มที่ 1 พฤติกรรมทางการเคลื่อนไหว (Motor Behavior) ครอบคลุมการบังคับอวัยวะต่างๆ ของร่างกาย และความสัมพันธ์ทางด้านการเคลื่อนไหว

กลุ่มที่ 2 พฤติกรรมทางการปรับ (Adaptive Behavior) ครอบคลุมความสัมพันธ์ของการใช้มือและตาการสำรวจ ค้นหา การกระทำต่อวัตถุ การแก้ปัญหาในการทำงาน

กลุ่มที่ 3 พฤติกรรมทางการใช้ภาษา (Language Behavior) ครอบคลุมการใช้ภาษา การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน

กลุ่มที่ 4 พฤติกรรมทางด้านนิสัยส่วนตัวและสังคม (personal social development) เป็นความสามารถในการปรับตัวของเด็ก ระหว่างบุคคลกับบุคคลและบุคคลกับกลุ่มภายใต้ภาวะแวดล้อมและสภาพความเป็นจริง

จากพฤติกรรมทั้ง 4 กลุ่มดังกล่าว กีเซลมีความเห็นว่าพัฒนาการทางร่างกายมีรูปแบบที่แน่นอนและเป็นไปตามลำดับขั้น สภาพแวดล้อมมีส่วนช่วยส่งเสริมและต่อเติมพัฒนาการของเด็ก การเติบโตและลักษณะของเด็กแต่ละคนแตกต่างกัน ถึงแม้แบบแผนและขั้นตอนพัฒนาการจะเหมือนกัน พัฒนาการของเด็กเป็นกระบวนการที่ประสานสัมพันธ์กันทุกด้านทั้งร่างกาย จิตใจ ดังนั้นการพัฒนาเด็กจึงต้องพัฒนาไปพร้อมๆกันทุกด้าน

5.2 พัฒนาการด้านอารมณ์ - จิตใจ

พัฒนาการด้านอารมณ์ - จิตใจ หมายถึง ความสามารถในการรู้สึกและแสดงความรู้สึกของเด็ก เช่น พอใจ ไม่พอใจ รัก โกรธ เกลียด กลัว เป็นสุข ความสามารถในการแยกแยะความลึกซึ้ง และการควบคุมแสดงออกของอารมณ์อย่างเหมาะสม เพื่อเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนการสร้างความรู้สึกที่ดีและนับถือต่อตนเอง (Self–Exteem) หรืออัตมโนทัศน์ (นิตยา คชภักดี, 2543 : 2) ความรักและความอบอุ่นของครอบครัว ตลอดจนการได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมเป็นพื้นฐานสำคัญต่อพัฒนาการด้านอารมณ์ - จิตใจของเด็กปฐมวัย ที่จะทำให้เด็กมีความความเชื่อมั่นในตนเอง

มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ไว้วางใจในผู้อื่น เห็นคุณค่าของตนเอง มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองมีคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงามสมวัย รวมถึงควบคุมและแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสม ทั้งนี้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 36) ได้กำหนดประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ - จิตใจ สำหรับเด็กอายุ 3 – 6 ปี ที่ครอบครัว ผู้ดูแลเด็กและครูผู้สอนปฐมวัย สามารถนำไปอบรมเลี้ยงดูและสนับสนุน ส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกของตนเองที่เหมาะสมกับวัย มีความสุข ร่าเริง แจ่มใส เห็นใจผู้อื่น ได้พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม สุนทรียภาพ ความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเอง ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การฟังเพลง การร้องเพลง การเล่นบทบาทสมมติ และการทำกิจกรรมศิลปะต่างๆ ตามความสนใจ การเล่นร่วมกับผู้อื่น การปฏิบัติตนตามศาสนาที่นับถือ เป็นต้น

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านอารมณ์ - จิตใจ

ทฤษฎีพัฒนาการของอิริคสัน

อิริคสัน (Erikson อ้างถึงใน สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์, 2547 : 46 – 49) เป็นนักจิตวิทยาในกลุ่มจิตวิเคราะห์ มีอาชีพเป็นจิตแพทย์ ในปี 1955 อิริคสัน (Erikson) เน้นความสำคัญของเด็กปฐมวัยว่าเป็นวัย

ที่กำลังเรียนรู้สิ่งแวดล้อมรอบตัวซึ่งเป็นสิ่งที่แปลกใหม่และน่าตื่นเต้นสำหรับเด็ก บุคลิกภาพจะสามารถพัฒนาได้ดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับว่าแต่ละช่วงอายุเด็กประสบสิ่งที่พึงพอใจตามขั้นพัฒนาการต่าง ๆ ของแต่ละวัยมากเพียงใด ถ้าเด็กได้รับการตอบสนองต่อสิ่งที่ตนพอใจในช่วงอายุนั้น เด็กก็จะมีพัฒนาการทางบุคลิกภาพที่ดีและเหมาะสม และพัฒนาครอบคลุมถึงวัยผู้ใหญ่ด้วย อิริคสันแบ่งพัฒนาการ เป็น 8 ขั้น คือ

1. ขั้นความเชื่อใจหรือขาดความเชื่อใจ (Trust Versus Mistrust) อายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 1 ปี ในขั้นนี้เด็กจะพัฒนาความรู้สึกว่าตนเป็นที่ยอมรับและสามารถให้ความเชื่อใจเป็นมิตรแก่คนอื่น วิธีการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ไม่ว่าจะเป็นการอุ้ม การให้อาหาร หรือวิธีการเลี้ยงดูต่าง ๆ จะส่งผลไปสู่บุคลิกภาพของความเป็นมิตร เปิดเผย และเชื่อถือ ไว้เนื้อเชื่อใจต่อสภาพแวดล้อมและบุคคลต่างๆ ถ้าเด็กไม่ได้รับความรักและความอบอุ่นอย่างเพียงพอ เด็กก็จะพัฒนาบุคลิกภาพของความตระหนี่ ปกปิดไม่ไว้วางใจและมักมองโลกในแง่ร้าย
2. ขั้นการควบคุมด้วยตนเองหรือสงสัย / อาย (Autonomy Versus Doubt or Shame) อยู่ในช่วงอายุ 2 - 3 ปี เด็กวัยนี้เริ่มเรียนรู้ที่จะช่วยตนเอง สามารถควบคุมตนเอง และสิ่งแวดล้อมรอบตัวได้ เด็กจะสามารถทำงานง่าย ๆ เหมาะสมกับวัยของเด็กให้สำเร็จด้วยตนเอง เช่น การหยิบอาหารเข้าปาก เดิน วิ่ง หรือเล่นของเล่น ถ้าพ่อแม่บังคับหรือห้ามไม่ให้เด็กกระทำสิ่งใดด้วยตนเอง หรือเข้มงวดเกินไป จะทำให้เด็กเกิดความสงสัยในความสามารถของตนเอง เกิดความละอายในสิ่งที่ตนกระทำ ซึ่งจะทำให้เด็กรู้สึกว่าตนไม่สามารถทำอะไรได้อย่างถูกต้องและได้ผล เกิดความย่อท้อชอบพึ่งผู้อื่น
3. ขั้นการริเริ่มหรือรู้สึกผิด (Initiative Versus Guilt) อยู่ในช่วงอายุ 3 - 6 ปี เป็นขั้นพัฒนาการความคิดริเริ่มหรือความรู้สึกผิด (Sense of VS. of Guilt) เด็กจะมีความกระตือรือร้นที่จะเรียกสิ่งต่างๆ รอบตัวเอง เด็กมีการเลียนแบบผู้อยู่ใกล้ชิดหรือสิ่งแวดล้อมที่ตนรับรู้ เด็กเริ่มเรียนรู้และยอมรับค่านิยมของครอบครัว และสิ่งถ่ายทอดสู่เด็ก ถ้าเด็กไม่มีอิสระในการค้นหาก็จะส่งผลไปสู่ความคับข้องใจที่ไม่สามารถเรียนรู้ในสิ่งที่ตนอยากรู้ ซึ่งจะส่งผลต่อจิตใจของเด็กและความรู้สึกผิดติดตัว
4. ขั้นการประสบความสำเร็จ ความขยันหมั่นเพียรหรือรู้สึกด้อย (Mastery Versus Inferiority) อยู่ในช่วงอายุ 6 - 12 ปี เป็นขั้นที่ทุ่มเท ขยัน เพื่อเกิดความสำเร็จชอบแข่งขันร่วมกับเพื่อนกับกลุ่ม
5. ขั้นการรู้จักตนเองหรือความสับสนไม่รู้สึกตนเอง (Identity Versus Diffustion : Fidelity) อยู่ในช่วงอายุ 13 – 17 ปี (The College Years) เป็นขั้นการค้นหาความเป็นตนเอง สร้างความเป็นตนเอง โดยผู้ใหญ่และสังคมมีอิทธิพล
6. ขั้นรู้สึกโดดเดี่ยว (Intimacy Versus Isolation) อยู่ในช่วงอายุ 18 – 22 ปี (Easly Adolescence and Self Comment) เป็นขั้นความรับผิดชอบ เป็นผู้ใหญ่สร้างตัว

7. ขั้นความรับผิดชอบแบบผู้ใหญ่หรือความรู้สึกเฉื่อยชา (Cenerativity Versus Absorption) อยู่ในช่วงอายุ 22 – 40 ปี เป็นขั้นสร้างความเป็นปึกแผ่น สืบวงศ์ตระกูล รู้บทบาทหน้าที่รับผิดชอบครอบครัว
8. ขั้นความมั่งคั่ง สมบูรณ์ หรือหมดหวัง ทอดอาลัยชีวิต (Integrity Versus Despair) อยู่ในช่วงอายุ 40 ปี ถึงวัยชรา เป็นขั้นมีความภูมิใจในความสำเร็จของชีวิต หรือเกิดความอาลัย ท้อแท้สิ้นหวัง ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงสภาพที่เกิดขึ้น

5.3 พัฒนาการด้านสังคม

พัฒนาการด้านสังคม หมายถึง ความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น มีทักษะการปรับตัวในสังคม เป็นพัฒนาการของความสามารถในการแสดงพฤติกรรมต่อบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อม ให้สอดคล้องกับแบบแผนที่สังคมยอมรับได้ พฤติกรรมแสดงออกจะบอกจะบ่งบอกให้เห็นถึงเจตคติและค่านิยมเฉพาะตนของบุคคลนั้น (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2547 : 127) พัฒนาการทางสังคมเป็นการเรียนรู้ทักษะในการปฏิสัมพันธ์สลับซับซ้อน เด็กที่ได้รับการส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคมอย่างเหมาะสม จะสามารถทำหน้าที่ตามบทบาทของตน ร่วมมือกับผู้อื่น มีความรับผิดชอบ มีความเป็นตัวของตัวเอง และรู้กาลเทศะ มีมารยาทในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น เลือกใช้คำพูดที่เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ เข้าใจในสถานการณ์ อารมณ์ และความรู้สึกของผู้อื่นตลอดถึงมีความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ และบทบาททางสังคม (นภเนตร ธรรมบวร, 2549 : 97)

พัฒนาการทางสังคมจึงเป็นการพัฒนาความสามารถในการแสดงพฤติกรรมของบุคคล โดยเรียนรู้และปรับตัวให้สอดคล้องกับแบบแผนที่สังคมยอมรับ เพื่อการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 36) ได้กำหนดประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 3 – 6 ปี โดยการส่งเสริมให้เด็กปฏิบัติกิจวัตรประจำวันต่างๆ ด้วยตนเอง การมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดูแลธรรมมชาติและสิ่งแวดล้อม การปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย การมีปฏิสัมพันธ์ มีส่วนร่วม และบทบาทสมาชิกของสังคม การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น การมีส่วนร่วมและรู้จักวิธีแก้ปัญหาความขัดแย้ง การยอมรับในความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล**ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านสังคม**

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา

อัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura อ้างถึงใน สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์, 2547:46 -48) กล่าวว่า การเรียนรู้ของมนุษย์นั้นเกิดจากพฤติกรรมบุคคลนั้นมีการปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องระหว่างบุคคลนั้นและสิ่งแวดล้อม ทฤษฎีนี้เน้นบุคคลเกิดการเรียนรู้โดยการให้ตัวแบบ (Learning Through Modeling) โดยผู้เรียนจะเลียนแบบจากตัวแบบ และการเลียนแบบนั้นเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยการสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบ การสังเกตการตอบสนองและปฏิกิริยาต่างๆ ของตัวแบบสภาพแวดล้อม

ของตัวแบบ ผลการกระทำ คำบอกเล่า และความน่าเชื่อถือของตัวแบบได้ การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยจึงเกิดขึ้นได้ ซึ่งกระบวนการต่างๆ ของการเลียนแบบของเด็ก ประกอบด้วย 4 กระบวนการ คือ

1. กระบวนการดึงดูดความสนใจ (Attentional Process) คือ กิจกรรมการเรียนรู้ที่เด็กได้สังเกตตัวแบบ และตัวแบบนั้นดึงดูดให้เด็กสนใจที่จะเลียนแบบ ควรเป็นพฤติกรรมง่ายๆ ไม่สลับซับซ้อน ง่ายต่อการเอาใจใส่ของเด็กที่เกิดการเลียนแบบและเกิดการเรียนรู้

2. กระบวนการคงไว้ (Retention Process) คือ กระบวนการบันทึกรหัสเป็นความจำ การที่เด็กจะต้องมีความแม่นยำในการบันทึกสิ่งที่ได้เห็นหรือได้ยินเก็บเป็นความจำ ทั้งนี้เด็กดึงข้อมูลที่ได้จากตัวแบบออกมาใช้กระทำตามโอกาสที่เหมาะสม เด็กที่มีอายุมากกว่าจะเรียนรู้จากการสังเกตการณ์กระทำที่ฉลาดของบุคคลอื่นๆ ได้มากกว่า โดยประมวลไว้ในลักษณะของภาพพจน์ (Imaginal Coding) และในลักษณะของภาษา (Verbal Coding) และเด็กโตขึ้นนำประสบการณ์และสัญลักษณ์ต่างๆ มาเชื่อมโยงและต่อมาจะใช้การเรียนรู้มีเทคนิคที่นำมาช่วยเหลือความจำ คือ การท่องจำ การทบทวน หรือการฝึกหัด และการรวบรวมสิ่งที่เกี่ยวพันกันในเหตุการณ์ ซึ่งจะช่วยให้เขาได้เก็บสะสมความรู้ไว้ในระดับซึ่งสามารถนำมาใช้ได้เมื่อต้องการ

3. กระบวนการแสดงออก (Motor Reproduction Process) คือ การแสดงผลการเรียนรู้ด้วยการกระทำ คือการที่เด็กเกิดผลสำเร็จในการเรียนรู้จากตัวแบบต่างๆ เพื่อให้เกิดความแม่นยำ เด็กจะต้องแสดงพฤติกรรมได้จากการเรียนรู้ด้วยการเคลื่อนไหวออกมา เป็นการกระทำออกมาในรูปของการใช้กล้ามเนื้อความรู้สึกด้วยการกระทำครั้งแรกไม่สมบูรณ์ ดังนั้นเด็กจำเป็นต้องลองทำหลายๆ ครั้ง เพื่อให้เกิดลักษณะพฤติกรรมที่ต้องการ แล้วเขาก็จะได้รับทราบผลของการกระทำจากประสบการณ์เหล่านั้น เพื่อนำมาแก้ไขพฤติกรรมที่ยังไม่เข้ารูปเข้ารอย สิ่งนี้จะทำให้เกิดพัฒนาการในการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เด็กที่มีอายุมากกว่าจะมีกล้ามเนื้อที่แข็งแรงและสามารถควบคุมได้ดีกว่าเด็กที่มีอายุน้อยกว่า

4. กระบวนการจูงใจ (Motivation Process) คือ กระบวนการเสริมแรงให้กับเด็กเพื่อแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบได้ถูกต้อง โดยเด็กเกิดการเรียนรู้จากการเลียนแบบที่จะมาจากบุคคลที่มีชื่อเสียงมากกว่าบุคคลที่ไม่มีชื่อเสียง จากการเลียนแบบตัวแบบที่มาจากบุคคลที่เป็นเพศเดียวกับเด็กมากกว่าจะเป็นเพศตรงข้ามกัน จากการเลียนแบบตัวแบบที่เป็นรางวัล เช่น เงิน ชื่อเสียง สถานภาพทางเศรษฐกิจสูง จากพฤติกรรมของบุคคลที่ถูกลงโทษ มีแนวโน้มที่จะไม่ถูกนำมาเลียนแบบ และจากการที่เด็กได้รับอิทธิพลจากตัวแบบที่มีความคล้ายคลึงกับเด็ก ได้แก่ อายุ หรือสถานภาพทางสังคม

5.4 พัฒนาการด้านสติปัญญา

พัฒนาการด้านสติปัญญา หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ กับตนเอง การรับรู้ รู้จักสังเกต จดจำ วิเคราะห์ การรู้คิด รู้เหตุผล และความสามารถในการแก้ปัญหา ตลอดจนการสังเคราะห์ ซึ่งเป็นความสามารถเชิงสติปัญญาในระดับสูง แสดงออกด้วยการใช้ภาษาสื่อความหมายและการกระทำ (นิตยา คชภักดี, 2543 : 2-3) สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543 : 17) ที่ได้ให้ความหมายไว้ว่า พัฒนาการทางสติปัญญาเป็นความสามารถทางสมองของเด็กที่เกิดขึ้น

จากการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้ การสังเกต การจำแนก และทักษะต่างๆ โดยการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ที่เหมาะสมกับความสามารถตามวัย

พัฒนาการทางสติปัญญาเป็นการเปลี่ยนแปลงความสามารถทางสมองที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว และความสัมพันธ์ระหว่างตนเองและสิ่งแวดล้อม ทำให้สามารถปรับตัวและเพิ่มทักษะใหม่เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ ระยะปฐมวัยเป็นระยะที่สมองมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว เรียนรู้ผ่านการใช้ประสาทสัมผัสต่างๆ และมีธรรมชาติหรือความต้องการอยากรู้อยากเห็น อยากเข้าใจสิ่งต่างๆ รอบตัว ดังนั้น การส่งเสริมให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าอย่างกว้างขวางกับสิ่งเร้าที่หลากหลาย และจัดประสบการณ์ที่ตรงกับระดับความสนใจและความสามารถ ตลอดจนท้าทายและชี้นำไปสู่การคิดในระดับที่สูงขึ้น จะช่วยให้พัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กเป็นไปได้ยิ่งขึ้น ดังนั้นการสนับสนุนให้เด็กได้รับรู้และเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัวผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม บุคคล และสื่อต่างๆ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กพัฒนาการใช้ภาษา จินตนาการความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา การคิดเชิงเหตุผล การคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ รอบตัว และมีความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ที่เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ เหล่านี้เป็นประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560:38)

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านสติปัญญา

ทฤษฎีพัฒนาการของเพียเจย์

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2547: 55-57) ได้กล่าว เพียเจต์ เน้นถึงความสำคัญของการเป็นมนุษย์ ที่มีความสามารถในการสร้างความรู้ผ่านการปรับตัวให้เข้ากับ สิ่งแวดล้อมซึ่งปรากฏอยู่ในตัวเด็กตั้งแต่แรกเกิด ความสามารถนี้คือ การปรับตัว (Adaptation) เป็นกระบวนการสร้างโครงสร้างตามความคิด (Schema) โดยการมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับสิ่งแวดล้อม 2 ลักษณะ คือ เด็กพยายามปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมโดยซึมซับประสบการณ์ (Assimilation) และการปรับโครงสร้างสติปัญญา (Accomodation) ตามสภาพแวดล้อมเพื่อให้เกิดความสมดุลในโครงสร้างความคิดความเข้าใจ (Equilibration) นอกจากนี้ เพียเจต์ เน้นเรื่องการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้เมื่อเด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและผู้ใหญ่ในการเข้าสังคมนั้นๆ อิทธิพลของทฤษฎีนี้มีบทบาทในการจัดประสบการณ์ในระดับปฐมวัย คือ ให้เด็กเรียนรู้โดยให้โอกาสเด็กในการ เล่น สำรวจ ทดลอง มีโอกาสเลือกตัดสินใจ และแก้ปัญหาต่างๆ ด้วยตนเอง พัฒนาการด้านสติปัญญาตามทฤษฎีของ เพียเจต์ เป็นไปตามลำดับขั้น ดังนี้

1. ขั้นประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว (Sensorimotor) อายุ 0 - 2 ปี เด็กเรียนรู้ โดยใช้ประสาทสัมผัส เช่น ปาก หู ตา จากสิ่งแวดล้อมรอบตัว

2. ขั้นความคิดก่อนเกิดปฏิบัติการ (Intuitive or Preoperational) อายุ 2 – 6 ปี เด็กเรียนรู้ ภาษาพูด สัญลักษณ์ เครื่องหมาย ท่าทางในการสื่อความหมาย รู้จักสิ่งที่เป็นตัวแทน (Representation) โครงสร้างสติปัญญาแบบง่ายๆ สามารถหาเหตุผลอ้างอิงได้ มีความเชื่อมั่นในความคิดของตนอย่างมาก ยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentric) และเลียบแบบพฤติกรรมของผู้ใหญ่

3. ขั้นปฏิบัติการคิดแบบรูปธรรม (Concrete Operational) อายุ 7 – 11 ปี รับรู้รูปธรรมได้ดี ใช้เหตุผลในการสร้างกฎเกณฑ์ เห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ อย่างเป็นรูปธรรม

4. ขั้นปฏิบัติการคิดแบบนามธรรม (Formal Operational) อายุ 11 - 16 ปี รู้จักคิดหาเหตุผลมีระบบคาดคะเน ตั้งสมมติฐาน แก้ปัญหา พัฒนาสติปัญญาอย่างสมบูรณ์ มีความคิดเท่าผู้ใหญ่

ทฤษฎีการเรียนรู้ของบรูเนอร์

บรูเนอร์ (Bruner) (ทิศนา แขมมณี และคณะ, 2535 : 66) เป็นนักจิตวิทยาที่สนใจเรื่องของพัฒนาการทางสติปัญญาต่อเนื่องจากเพียเจต์ บรูเนอร์ เชื่อว่ามนุษย์เลือกที่จะรับรู้สิ่งที่ตนเองสนใจ และการเรียนรู้เกิดจากกระบวนการค้นพบตัวเอง (discovery learning) พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเกิดจากกระบวนการภายในอินทรีย์ (Organism) เน้นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมที่แวดล้อมเด็ก ซึ่งจะพัฒนาได้ดีเพียงใดขึ้นอยู่กับประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก และชี้ให้เห็นว่าการที่ศึกษาว่าเด็กเรียนรู้อย่างไรควรศึกษาตัวเด็กในชั้นเรียน ทฤษฎีของบรูเนอร์ (สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์, 2550: 60) เน้นหลักการกระบวนการคิด ประกอบด้วยลักษณะ 4 ข้อ คือ แรงจูงใจ (Motivation) โครงสร้าง (Structure) ลำดับขั้นความต่อเนื่อง (Sequence) และการเสริมแรง (Reinforcement) บรูเนอร์แบ่งขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาในการเรียนรู้ของมนุษย์ ออกเป็น 3 ขั้น ดังนี้

1. ขั้นการเรียนรู้ด้วยการกระทำ (Enactive Representation) เป็นขั้นการเรียนรู้ที่เกิดจากประสาทสัมผัส ดูตัวอย่างและการทำตาม เป็นช่วงตั้งแต่เกิดจนถึง 2 ขวบ

2. ขั้นการเรียนรู้ด้วยการลองดูและจินตนาการ (Iconic Representation) เป็นขั้นที่เด็กเรียนรู้ในการมองเห็น และใช้ประสาทสัมผัสต่างๆ

3. ขั้นการเรียนรู้โดยการใช้สัญลักษณ์ (Symbolic Representation) เป็นขั้นที่เด็กสามารถจะเข้าใจการเรียนรู้สิ่งที่เป็นนามธรรมต่างๆ ได้ เป็นพัฒนาการด้านความรู้ความเข้าใจ เด็กสามารถคิดหาเหตุผลและในที่สุดจะเข้าใจในสิ่งที่เป็นนามธรรมได้

ทฤษฎีเชาว์ปัญญาของวิก็อทสกี้

สุรางค์ โค้วตระกูล (2553 : 61-64) กล่าวว่า ทฤษฎีเชาว์ปัญญาของวิก็อทสกี้เน้นความสำคัญของวัฒนธรรมและสังคมและการเรียนรู้ที่มีต่อการพัฒนาการเชาว์ปัญญา วิก็อทสกี้กล่าวว่า การเข้าใจพัฒนาการของมนุษย์จะต้องเข้าใจวัฒนธรรมที่เด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดู เพราะตั้งแต่แรกเกิด มนุษย์จะได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมที่เป็นผลงานของมนุษย์ คือ “วัฒนธรรม” วัฒนธรรมแต่ละวัฒนธรรมจะช่วยบ่งชี้ผลผลิตของพัฒนาการเด็ก เป็นต้นว่าเด็กควรจะเรียนรู้อะไรบ้าง ควรจะมีความสามารถทางใดบ้าง สถาบันสังคมต่างๆตั้งแต่ครอบครัวขึ้นไป ก็มีบทบาทที่สำคัญที่จะช่วยให้เด็กเรียนรู้ และมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางเชาว์ปัญญา พัฒนาการทางเชาว์ปัญญาของเด็กแต่ละวัยจะเพิ่มขึ้นถึงขั้นสูงสุดตามศักยภาพของแต่ละบุคคลได้ก็ต่อเมื่อได้รับการช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กเช่น ญาติหรือเพื่อนวัยเดียวกัน เด็กบางคนสามารถเรียนรู้สิ่งใหม่ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องให้ผู้ใหญ่ช่วย เด็กบางคนไม่สามารถจะเรียนรู้สิ่งใหม่ได้ด้วยตนเอง

แต่ถ้าผู้ใหญ่ให้ความช่วยเหลือเพียงเล็กน้อยก็จะสามารถทำได้ แต่เด็กบางคนจะไม่สามารถเรียนรู้ได้แม้ว่าจะได้รับความช่วยเหลือ ซึ่งวิก็อทสกี้ก็อธิบายว่าเด็กแต่ละคนที่อยู่ในวัยเดียวกันจะมีบริเวณของความใกล้เคียงพัฒนาเชาว์ปัญญาแตกต่างกัน บางคนอยู่เหนือ Zone of Proximal growth บางคนอยู่ระหว่างและบางคนอยู่ต่ำกว่า วิก็อทสกี้ ได้เรียกการช่วยเหลือในการเรียนรู้ว่า “Scaffolding” ซึ่งหมายว่า การให้ความช่วยเหลือเด็กในการเรียนรู้หรือการแก้ปัญหาหรือการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเด็กไม่สามารถทำได้ด้วยตนเองให้สัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์

สรุปทฤษฎีเชาว์ปัญญาของวิก็อทสกี้ได้ว่า เด็กจะเรียนรู้ต้องให้เป็นผู้ลงมือทำและมีส่วนในการเรียนรู้ พัฒนาการทางเชาว์ปัญญาของเด็กแต่ละวัยจะเพิ่มขึ้นถึงขั้นสูงสุดตามศักยภาพของแต่ละบุคคลได้ ก็ต่อเมื่อได้รับการช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็ก เช่น ญาติ หรือเพื่อนวัยเดียวกัน การช่วยเหลือจากครู จะช่วยให้เด็กทุกคนเกิดการเรียนรู้ตามศักยภาพของตน การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนจึงสำคัญมาก

ทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความหมายของออซูเบล

ออซูเบล (Ausubel 1963 อ้างถึงใน สุรางค์ โค้วตระกูล, 2553 : 216-219) ให้ความหมายว่าเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับมาจากการที่ผู้สอนอธิบายสิ่งที่จะต้องเรียนรู้ให้ฟังและผู้เรียนรับฟังด้วยความเข้าใจ โดยผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์กับโครงสร้างพุทธิปัญญาที่ได้เก็บไว้ในความทรงจำ และจะสามารถนำมาใช้ในอนาคต ออซูเบล กล่าวว่าการเรียนรู้อย่างมีความหมายขึ้นอยู่กับตัวแปร 3 อย่าง ดังต่อไปนี้

1. สิ่ง (Materials) ที่จะต้องเรียนรู้จะต้องมีความหมาย ซึ่งหมายความว่าจะต้องเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งที่เคยเรียนรู้และเก็บไว้ในโครงสร้างพุทธิปัญญา (cognitive structure)

2. ผู้เรียนจะต้องมีประสบการณ์ และมีความคิดที่จะเชื่อมโยงหรือจัดกลุ่มสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ให้สัมพันธ์กับความรู้หรือสิ่งที่เรียนรู้เก่า

3. ความตั้งใจของผู้เรียนและการที่ผู้เรียนมีความรู้ - คิดที่จะเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ให้มีความสัมพันธ์กับโครงสร้างพุทธิปัญญา (Cognitive Structure) ที่อยู่ในความทรงจำแล้ว ออซูเบลได้แบ่งการเรียนรู้อย่างมีความหมายเป็น 3 ประเภท คือ

1) Subordinate learning เป็นการเรียนรู้โดยการรับอย่างมีความหมาย โดยมีวิธีการ 2 ประเภท

1.1 Deriveration Subsumption เป็นการเชื่อมโยงสิ่งที่จะต้องเรียนรู้ใหม่กับหลักการหรือกฎเกณฑ์ที่เคย เรียนมาแล้ว โดยการได้รับข้อมูลมาเพิ่ม เช่น มีคนบอก แล้วสามารถดูดซึมเข้าไปในโครงสร้างทางสติปัญญาที่มีอยู่แล้วอย่างมีความหมาย โดยไม่ต้องท่องจำ

1.2 Correlative subsumption เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายเกิดจากการขยายความหรือปรับโครงสร้างทางสติปัญญาที่มีมาก่อนให้สัมพันธ์กับสิ่งที่จะเรียนรู้ใหม่

2) Superordinate learning เป็นการเรียนรู้โดยการอนุมาน โดยการจัดกลุ่มสิ่งที่เรียนใหม่เข้ากับความคิดรวบยอดที่กว้างและครอบคลุมความคิดยอดของสิ่งที่เรียนใหม่ เช่น สุนัข แมว หมู เป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม

3) Combinatorial learning เป็นการเรียนรู้หลักการ กฎเกณฑ์ต่างๆ เชิงผสมในวิชา คณิตศาสตร์ หรือ วิทยาศาสตร์ โดยการใช้เหตุผล หรือการสังเกต เช่นการเรียนรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างน้ำหนักกับระยะทางในการที่ทำให้เกิดความสมดุล กล่าวได้ว่าความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการและทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องข้างต้น เป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญที่ส่งผลต่อการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการเต็มตามศักยภาพและถูกต้องเหมาะสม ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม และสติปัญญา

6. การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560

การประเมินพัฒนาการ หมายถึง กระบวนการสังเกตพฤติกรรมของเด็กในขณะทำกิจกรรมแล้วจดบันทึกลงในเครื่องมือที่ครูผู้สอนสร้างขึ้นหรือกำหนดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกในแต่ละครั้ง เป็นข้อมูลในการพัฒนากิจกรรมให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561:114-125) กล่าวว่า การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย เป็นการประเมินพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก ถือเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน เป็นความรับผิดชอบของผู้สอนที่ต้องดำเนินการต่อเนื่อง โดยเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม วิธีการประเมินที่เหมาะสม ได้แก่ การสังเกต การบันทึกพฤติกรรม การสนทนาหรือสัมภาษณ์ ทั้งนี้ กำหนดรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

6.1 หลักการประเมินพัฒนาการ

1. วางแผนการประเมินพัฒนาการอย่างเป็นระบบ

2. ประเมินพัฒนาการเด็กครบทุกด้าน สอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์แต่ละวัยที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560

3. ประเมินพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี

4. ประเมินพัฒนาการตามสภาพจริงจากกิจกรรมประจำวันด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย ไม่ควรใช้แบบทดสอบ

5. สรุปผลการประเมิน จัดทำข้อมูล และนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาเด็ก

6.2 แนวทางการประเมินพัฒนาการ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 กำหนดแนวทางการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยยึดพัฒนาการเด็กปฐมวัยทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ดังนี้

1. พัฒนาการด้านร่างกาย เป็นการเปลี่ยนแปลงความสามารถของร่างกายในการเคลื่อนไหว สุขภาพอนามัยที่ดี รวมถึงการใช้มือกับตาที่ประสานสัมพันธ์กันในการทำกิจกรรมต่างๆ การประเมินพัฒนาการด้านร่างกาย ประกอบด้วย การประเมินน้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์ สุขภาพอนามัย สุขนิสัยที่ดี การรู้จัก

ความปลอดภัย การเคลื่อนไหวและการทรงตัว การเล่นและการออกกำลังกาย และการใช้กล้ามเนื้อเล็กอย่างประสานสัมพันธ์กัน

2. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ เป็นความสามารถในการแสดงอารมณ์และความรู้สึก โดยที่เด็กรู้จักควบคุมอารมณ์และแสดงออกอย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์ เพื่อเผชิญกับเหตุการณ์ต่างๆ ตลอดจนการรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น การประเมินพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ประกอบด้วย การประเมินความสามารถในการแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์ ความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเห็นอกเห็นใจ ความสนใจ ความสามารถ และมีความสุขในการทำงานศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว ความรับผิดชอบในการทำงาน ความซื่อสัตย์สุจริตและรู้สึกถูกผิด ความเมตตากรุณา มีน้ำใจและช่วยเหลือแบ่งปัน ตลอดจนการประหยัด อดออม และพอเพียง

3. พัฒนาการด้านสังคม เป็นความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น ปรับตัวในการเล่น และอยู่ร่วมกับผู้อื่น สามารถทำหน้าที่ตามบทบาทของตน ทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความรับผิดชอบ รู้กาลเทศะ สามารถช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน เรียนรู้การปรับตัวให้เข้ากับเด็กอื่น รู้จักร่วมมือในการเล่นกับกลุ่มเพื่อน ปฏิบัติตามข้อตกลงในการเล่น รู้จักรอคอยตามลำดับก่อน - หลัง การประเมินพัฒนาการด้านสังคม ประกอบด้วย การประเมินความมีวินัยในตนเอง การช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การระวังภัยจากคนแปลกหน้าและสถานการณ์ที่เสี่ยงอันตราย การดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การมีสัมมาคารวะและมารยาทตามวัฒนธรรมไทย รักความเป็นไทย การยอมรับความเหมือนความแตกต่างระหว่างบุคคล การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น การปฏิบัติตนเบื้องต้นในการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

4. พัฒนาการด้านสติปัญญาเป็นการเปลี่ยนแปลงความสามารถทางสมองที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว และความสัมพันธ์ระหว่างตนเองและสิ่งแวดล้อม ด้วยการรับรู้ สังเกต จดจำ วิเคราะห์ รู้คิด รู้เหตุผล และแก้ปัญหา การประเมินพัฒนาการด้านสติปัญญาประกอบด้วย การประเมินความสามารถในการสนทนา โต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ ความสามารถในการอ่าน เขียนภาพ และสัญลักษณ์ ความสามารถในการคิดรวบยอด การคิดเชิงเหตุผล การคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ การทำงานศิลปะ การแสดงท่าทาง/เคลื่อนไหวตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ การมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และความสามารถในการแสวงหาความรู้

6.3 ขั้นตอนการประเมินพัฒนาการ

การประเมินพัฒนาการตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยเกิดขึ้น ในห้องเรียนขณะจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของเด็ก มีขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ และการกำหนดประเด็นการประเมิน

2. กำหนดวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการ วิธีการที่เหมาะสมและนิยมใช้ในการประเมินเด็กปฐมวัย มีดังนี้

2.1 การสังเกตและการบันทึก แบ่งออกเป็น 2 แบบ ได้แก่ 1) การสังเกตแบบเป็นทางการ คือ

การสังเกตอย่างมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนตามแผนที่วางไว้ และ 2) การสังเกตแบบไม่เป็นทางการ คือ การสังเกตในขณะที่เด็กทำกิจกรรมประจำวันและเกิดพฤติกรรมที่ไม่คาดคิดว่าจะเกิดขึ้น โดยบันทึกการสังเกตลงในแบบบันทึกพฤติกรรม หรือแบบสำรวจรายการ

2.2 การบันทึกการสนทนา เป็นการบันทึกการสนทนาทั้งแบบเป็นกลุ่มหรือรายบุคคล เพื่อประเมินความสามารถ ในการแสดงความคิดเห็นและพัฒนาการด้านการใช้ภาษาของเด็ก ความสามารถในการคิดรวบยอด การแก้ปัญหา รวมถึงพัฒนาการด้านสังคม อารมณ์ จิตใจ โดยบันทึกผลการสนทนาลงในแบบบันทึกพฤติกรรมหรือบันทึกรายวัน

2.3 การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการพูดคุยกับเด็กเป็นรายบุคคล เป็นการประเมินความสามารถทางสติปัญญาของเด็กและค้นพบศักยภาพในตัวเด็กได้ โดยบันทึกข้อมูลลงในแบบสัมภาษณ์

2.4 สารนิทัศน์สำหรับเด็กปฐมวัยเพื่อการประเมินพัฒนาการ การจัดทำสารนิทัศน์เพื่อการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย มีหลายรูปแบบ ได้แก่ พอร์ตโฟลิโอสำหรับเด็กเป็นรายบุคคล การบรรยายเกี่ยวกับเรื่องราวหรือประสบการณ์ที่เด็กได้รับ การสังเกตและบันทึกพัฒนาการเด็ก การสะท้อนตนเองของเด็กและผลงานรายบุคคลและรายกลุ่ม

2.5 การประเมินการเจริญเติบโตของเด็ก เป็นการประเมินการเจริญเติบโตด้านร่างกายของเด็ก ซึ่งการพิจารณาการเจริญเติบโตในเด็กที่ใช้ทั่ว ๆ ไปอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ น้ำหนัก ส่วนสูง เส้นรอบศีรษะ ฟัน และการเจริญเติบโตของกระดูก

6.4 การกำหนดเกณฑ์การประเมินและระดับคุณภาพ

การกำหนดเกณฑ์การประเมินและการให้ระดับคุณภาพผลการประเมินพัฒนาการของเด็กต้องครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม และสติปัญญาและควรสะท้อนมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์หรือพฤติกรรมที่จะประเมิน สามารถกำหนดระดับคุณภาพเป็นระบบตัวเลข เช่น 3 , 2 , 1 หรือ เป็นระบบที่ใช้คำสำคัญ เช่น ดี, พอใช้, ควรส่งเสริม

6.5 การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลการประเมินพัฒนาการ ควรทำการสังเกตพฤติกรรมของเด็กเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่มด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การพูดคุย หรือสัมภาษณ์เด็ก หรือการประเมินผลงาน/ชิ้นงานของเด็กอย่างเป็นระบบ เพื่อรวบรวมข้อมูลพัฒนาการของเด็กให้ครอบคลุมเด็กทุกคนแล้วสรุปลงในแบบบันทึกผลการประเมินสภาพที่พึงประสงค์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผลการประเมินพัฒนาการเด็กตามสภาพที่พึงประสงค์ควรเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล โดยสภาพที่พึงประสงค์ 1 ตัว ควรได้รับการประเมินพัฒนาการอย่างน้อย 2 ครั้งต่อ 1 ภาคเรียน ระยะแรกควรเป็นการประเมินเพื่อความก้าวหน้าไม่ควรเป็นการประเมินเพื่อตัดสินพัฒนาการของเด็ก ดังนั้น การเก็บรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมที่แสดงถึงพัฒนาการของเด็กควรดำเนินอย่างต่อเนื่อง มีการประเมินซ้ำของพฤติกรรมนั้น ๆ เพื่อยืนยันความเชื่อมั่นของผลการประเมิน

6.6 การสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็ก

การสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็กตามสภาพที่พึงประสงค์ต้องสรุปให้ครบทุกสภาพที่พึงประสงค์ เพื่อเชื่อมโยงไปสู่การสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็กรายตัวบ่งชี้ รายมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และในภาพรวมพัฒนาการรายด้านของเด็กแต่ละคน ดำเนินการภาคเรียนละ 1 ครั้ง ควรใช้ฐานนิยม (Mode) เพื่อสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็กตามสภาพที่พึงประสงค์ในแต่ละตัวบ่งชี้

6.7 การรายงานผลการประเมินพัฒนาการ

การรายงานผลการประเมินพัฒนาการเป็นการสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้องได้ทราบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งสถานศึกษาต้องสรุปผลการประเมินพัฒนาการและจัดทำเอกสารรายงานให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ ๆ หรืออย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง การรายงานผลการประเมิน พัฒนาการสามารถรายงานเป็นระดับคุณภาพตามพฤติกรรมที่แสดงออกถึงพัฒนาการแต่ละด้านที่สะท้อนมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้ง 12 ข้อตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ทั้งนี้การรายงานผลการประเมินพัฒนาการมีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อให้พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริม และ พัฒนาเด็กให้มีคุณภาพตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

2. เพื่อให้ผู้สอนใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัดใช้ประกอบในการกำหนดนโยบายวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

7. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3 - 6 ปี

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 3 - 6 ปี เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล

จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมุ่งให้เด็กมีพัฒนาการตามวัยเต็มตามศักยภาพ และมีความพร้อมในการเรียนรู้ต่อไป จึงกำหนดจุดหมายเพื่อให้เกิดกับเด็กเมื่อจบการศึกษาระดับปฐมวัย ดังนี้

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย แข็งแรง และมีสุขนิสัยที่ดี
2. สุขภาพจิตดี มีสุนทรียภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตใจที่ดีงาม
3. มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวินัย และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
4. มีทักษะการคิด การใช้ภาษาสื่อสาร และการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยกำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์จำนวน 12 มาตรฐาน ประกอบด้วย

1. พัฒนาการด้านร่างกาย ประกอบด้วย 2 มาตรฐานคือ
   มาตรฐานที่ 1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี
   มาตรฐานที่ 2 กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรงใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน
2. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ประกอบด้วย 3 มาตรฐานคือ
   มาตรฐานที่ 3 มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข
   มาตรฐานที่ 4 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว
   มาตรฐานที่ 5 มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
3. พัฒนาการด้านสังคม ประกอบด้วย 3 มาตรฐานคือ
   มาตรฐานที่ 6 มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
   มาตรฐานที่ 7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
   มาตรฐานที่ 8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
4. พัฒนาการด้านสติปัญญา ประกอบด้วย 4 มาตรฐานคือ
   มาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
   มาตรฐานที่ 10 มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้
   มาตรฐานที่ 11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
   มาตรฐานที่ 12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

ตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้เป็นเป้าหมายในการพัฒนาเด็กที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

สภาพที่พึงประสงค์

สภาพที่พึงประสงค์เป็นพฤติกรรมหรือความสามารถตามวัยที่คาดหวังให้เด็กเกิด บนพื้นฐานพัฒนาการตามวัยหรือความสามารถตามธรรมชาติในแต่ละระดับอายุ เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดสาระการเรียนรู้ในการจัดประสบการณ์ และประเมินพัฒนาการเด็ก โดยมีรายละเอียดของมาตรฐาน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ร่างการเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ 3 - 4 ปี	**อายุ 4 - 5 ปี**	**อายุ 5 - 6 ปี**
1.1 น้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์	1.1.1 น้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์ของกรมอนามัย	1.1.1 น้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์ของกรมอนามัย	1.1.1 น้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์ของกรมอนามัย
1.2 มีสุขภาพอนามัยสุขนิสัยที่ดี	1.2.1 ยอมรับประทานอาหารที่มีประโยชน์และดื่มน้ำที่สะอาดเมื่อมีผู้ชี้แนะ	1.2.1 รับประทานอาหารที่มีประโยชน์และดื่มน้ำสะอาดด้วยตนเอง	1.2.1 รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ได้หลายชนิดและดื่มน้ำสะอาดได้ด้วยตนเอง
	1.2.2 ล้างมือก่อนรับประทานอาหารและหลังจากใช้ห้องน้ำห้องส้วมเมื่อมีผู้ชี้แนะ	1.2.2 ล้างมือก่อนรับประทานอาหารและหลังจากใช้ห้องน้ำห้องส้วมด้วยตนเอง	1.2.2 ล้างมือก่อนรับประทานอาหารและหลังจากใช้ห้องน้ำห้องส้วมด้วยตนเอง
ตัวบ่งชี้	**สภาพที่พึงประสงค์**		
	อายุ 3 - 4 ปี	**อายุ 4 - 5 ปี**	**อายุ 5 - 6 ปี**
	1.2.3 นอนพักผ่อนเป็นเวลา	1.2.3 นอนพักผ่อนเป็นเวลา	1.2.3 นอนพักผ่อนเป็นเวลา
	1.2.4 ออกกำลังกายเป็นเวลา	1.2.4 ออกกำลังกายเป็นเวลา	1.2.4 ออกกำลังกายเป็นเวลา
1.3 รักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น	1.3.1 เล่นและทำกิจกรรมอย่างปลอดภัยเมื่อมีผู้ชี้แนะ	1.3.1 เล่นและทำกิจกรรมอย่างปลอดภัยด้วยตนเอง	1.3.1 เล่นทำกิจกรรมและปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย

มาตรฐานที่ 2 กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว และประสาทสัมพันธ์กัน

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ 3 - 4 ปี	อายุ 4 - 5 ปี	อายุ 5 - 6 ปี
2.1 เคลื่อนไหวร่างกายอย่างคล่องแคล่ว ประสานสัมพันธ์ และทรงตัวได้	2.1.1 เดินตามแนวที่กำหนดได้	2.1.1 เดินต่อเท้าไปข้างหน้าเป็นเส้นตรงได้โดยไม่ต้องกางแขน	2.1.1 เดินต่อเท้าถอยหลังเป็นเส้นตรงได้โดยไม่ต้องกางแขน
	2.1.2 กระโดดสองขาขึ้นลงอยู่กับที่ได้	2.1.2 กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้โดยไม่เสียการทรงตัว	2.1.2 กระโดดขาเดียวไปข้างหน้าได้อย่างต่อเนื่องโดยไม่เสียการทรงตัว
	2.1.3 วิ่งแล้วหยุดได้	2.1.3 วิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวางได้	2.1.3 วิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวางได้อย่างคล่องแคล่ว
	2.1.4 รับลูกบอลโดยใช้มือและลำตัวช่วย	2.1.4 รับลูกบอลโดยใช้มือทั้งสองข้าง	2.1.4 รับลูกบอลที่กระดอนขึ้นจากพื้นได้
2.2 ใช้มือ-ตาประสานสัมพันธ์กัน	2.2.1 ใช้กรรไกรตัดกระดาษขาดจากกันได้โดยใช้มือเดียว	2.2.1 ใช้กรรไกรตัดกระดาษตามแนวเส้นตรงได้	2.2.1 ใช้กรรไกรตัดกระดาษตามแนวเส้นโค้งได้
	2.2.2 เขียนรูปวงกลมตามแบบได้	2.2.2 เขียนรูปสี่เหลี่ยมตามแบบได้อย่างมีมุมชัดเจน	2.2.2 เขียนรูปสามเหลี่ยมตามแบบได้อย่างมีมุมชัดเจน
	2.2.3 ร้อยวัสดุที่มีรูขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 1 ซม. ได้	2.2.3 ร้อยวัสดุที่มีรูขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 0.5 ซม. ได้	2.2.3 ร้อยวัสดุที่มีรูขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 0.25 ซม. ได้

มาตรฐานที่ 3 มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ 3 - 4 ปี	**อายุ 4 - 5 ปี**	**อายุ 5 - 6 ปี**
3.1 แสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม	3.1.1 แสดงอารมณ์ความรู้สึกได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์	3.1.1 แสดงอารมณ์ความรู้สึกได้ตามสถานการณ์	3.1.1 แสดงอารมณ์ความรู้สึกได้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสม
3.2 มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น	3.2.1 กล้าพูดกล้าแสดงออก	3.2.1 กล้าพูดกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมบางสถานการณ์	3.2.1 กล้าพูดกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมตามสถานการณ์
	3.2.2 แสดงความพอใจในผลงานตนเอง	3.2.2 แสดงความพอใจในผลงานและความสามารถของตนเอง	3.2.2 แสดงความพอใจในผลงานและความสามารถของตนเองและผู้อื่น

มาตรฐานที่ 4 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ 3 - 4 ปี	**อายุ 4 - 5 ปี**	**อายุ 5 - 6 ปี**
4.1 สนใจ มีความสุขและแสดงออกผ่านงานศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว	4.1.1 สนใจ มีความสุขและแสดงออกผ่านงานศิลปะ	4.1.1 สนใจ มีความสุขและแสดงออกผ่านงานศิลปะ	4.1.1 สนใจ มีความสุขและแสดงออกผ่านงานศิลปะ
	4.1.2 สนใจ มีความสุขและแสดงออกผ่านเสียงเพลง ดนตรี	4.1.2 สนใจ มีความสุขและแสดงออกผ่านเสียงเพลง ดนตรี	4.1.2 สนใจ มีความสุขและแสดงออกผ่านเสียงเพลง ดนตรี
	4.1.3 สนใจ มีความสุขและแสดงท่าทาง/เคลื่อนไหว ประกอบเพลง จังหวะ และดนตรี	4.1.3 สนใจ มีความสุขและแสดงท่าทาง/เคลื่อนไหว ประกอบเพลง จังหวะ และดนตรี	4.1.3 สนใจ มีความสุขและแสดงท่าทาง/เคลื่อนไหว ประกอบเพลง จังหวะ และดนตรี

มาตรฐานที่ 5 มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ 3 - 4 ปี	**อายุ 4 - 5 ปี**	**อายุ 5 - 6 ปี**
5.1 ซื่อสัตย์สุจริต	5.1.1 บอกหรือชี้ได้ว่าสิ่งใดเป็นของตนเองและสิ่งใดเป็นของผู้อื่น	5.1.1 ขออนุญาตหรือรอคอยเมื่อต้องการสิ่งของของผู้อื่นเมื่อมีผู้ชี้แนะ	5.1.1 ขออนุญาตหรือรอคอยเมื่อต้องการสิ่งของของผู้อื่นด้วยตนเอง
5.2 มีความเมตตากรุณา มีน้ำใจและช่วยเหลือแบ่งปัน	5.2.1 แสดงความรักเพื่อนและมีเมตตาสัตว์เลี้ยง	5.2.1 แสดงความรักเพื่อนและมีเมตตาสัตว์เลี้ยง	5.2.1 แสดงความรักเพื่อนและมีเมตตาสัตว์เลี้ยง
5.3 มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	5.3.1 แสดงสีหน้าหรือท่าทางรับรู้ความรู้สึกผู้อื่น	5.3.1 แสดงสีหน้าและท่าทางรับรู้ความรู้สึกผู้อื่น	5.3.1 แสดงสีหน้าและท่าทางรับรู้ความรู้สึกผู้อื่นอย่างสอดคล้องกับสถานการณ์
5.4 มีความรับผิดชอบ	5.4.1 ทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จเมื่อมีผู้ช่วยเหลือ	5.4.1 ทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จเมื่อมีผู้ชี้แนะ	5.4.1 ทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จด้วยตนเอง

มาตรฐานที่ 6 มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ 3 - 4 ปี	**อายุ 4 - 5 ปี**	**อายุ 5 - 6 ปี**
6.1 ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน	6.1.1 แต่งตัวโดยมีผู้ช่วยเหลือ	6.1.1 แต่งตัวด้วยตนเอง	6.1.1 แต่งตัวด้วยตนเองได้อย่างคล่องแคล่ว
	6.1.2 รับประทานอาหารด้วยตนเอง	6.1.2 รับประทานอาหารด้วยตนเอง	6.1.1 รับประทานอาหารด้วยตนเองอย่างถูกวิธี
	6.1.3 ใช้ห้องน้ำห้องส้วม โดยมีผู้ช่วยเหลือ	6.1.3 ใช้ห้องน้ำห้องส้วมด้วยตนเอง	6.1.3 ใช้และทำความสะอาดหลังใช้ห้องน้ำห้องส้วม ด้วยตนเอง
6.2 มีวินัยในตนเอง	6.2.1 เก็บของเล่นของใช้เข้าที่เมื่อมีผู้ชี้แนะ	6.2.1 เก็บของเล่นของใช้เข้าที่ด้วยตนเอง	6.2.1 เก็บของเล่นของใช้เข้าที่อย่างเรียบร้อยด้วยตนเอง
	6.2.2 เข้าแถวตามลำดับก่อนหลังได้เมื่อมีผู้ชี้แนะ	6.2.2 เข้าแถวตามลำดับก่อนหลังได้ด้วยตนเอง	6.2.2 เข้าแถวตามลำดับก่อนหลังได้ด้วยตนเอง
6.3 ประหยัดและพอเพียง	6.3.1 ใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัดและพอเพียง เมื่อมีผู้ชี้แนะ	6.3.1 ใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัดและพอเพียง เมื่อมีผู้ชี้แนะ	6.3.1 ใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัดและพอเพียง ด้วยตนเอง

มาตรฐานที่ 7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความเป็นไทย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ 3 - 4 ปี	**อายุ 4 - 5 ปี**	**อายุ 5 - 6 ปี**
7.1 ดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	7.1.1 มีส่วนร่วมดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อมีผู้ชี้แนะ	7.1.1 มีส่วนร่วมดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อมีผู้ชี้แนะ	7.1.1 ดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยตนเอง
	7.1.2 ทิ้งขยะได้ถูกที่	7.1.2 ทิ้งขยะได้ถูกที่	7.1.2 ทิ้งขยะได้ถูกที่
7.2 มีมารยาทตามวัฒนธรรมไทยและรักความเป็นไทย	7.2.1 ปฏิบัติตนตามมารยาทไทยได้เมื่อมีผู้ชี้แนะ	7.2.1 ปฏิบัติตนตามมารยาทไทยได้ด้วยตนเอง	7.2.1 ปฏิบัติตนตามมารยาทไทยได้ตามกาลเทศะ
	7.2.2 กล่าวคำขอบคุณและขอโทษเมื่อมีผู้ชี้แนะ	7.2.2 กล่าวคำขอบคุณและขอโทษด้วยตนเอง	7.2.2 กล่าวคำขอบคุณและขอโทษด้วยตนเอง
	7.2.3 หยุดยืนเมื่อได้ยินเพลงชาติไทยและเพลงสรรเสริญพระบารมี	7.2.3 ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติไทยและเพลงสรรเสริญพระบารมี	7.2.3 ยืนตรงและร่วมร้องเพลงชาติไทยและเพลงสรรเสริญพระบารมี

มาตรฐานที่ 8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ 3 - 4 ปี	**อายุ 4 - 5 ปี**	**อายุ 5 - 6 ปี**
8.1 ยอมรับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล	8.1.1 เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเด็กที่แตกต่างไปจากตน	8.1.1 เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเด็กที่แตกต่างไปจากตน	8.1.1 เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเด็กที่แตกต่างไปจากตน
8.2 มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น	8.2.1 เล่นร่วมกับเพื่อน	8.2.1 เล่นหรือทำงานร่วมกับเพื่อนเป็นกลุ่ม	8.2.1 เล่นหรือทำงานร่วมมือกับเพื่อนอย่างมีเป้าหมาย
	8.2.2 ยิ้มหรือทักทายผู้ใหญ่และบุคคลที่คุ้นเคย เมื่อมีผู้ชี้แนะ	8.2.2 ยิ้ม ทักทายหรือพูดคุยกับผู้ใหญ่และบุคคลที่คุ้นเคยได้ด้วยตนเอง	8.2.2 ยิ้ม ทักทายและพูดคุยกับผู้ใหญ่และบุคคลที่คุ้นเคยได้เหมาะสมกับสถานการณ์
8.3 ปฏิบัติตนเบื้องต้นในการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม	8.3.1 ปฏิบัติตามข้อตกลงเมื่อมีผู้ชี้แนะ	8.3.1 มีส่วนร่วมสร้างข้อตกลงและปฏิบัติตามข้อตกลงเมื่อมีผู้ชี้แนะ	8.3.1 มีส่วนร่วมสร้างข้อตกลงและปฏิบัติตามข้อตกลงด้วยตนเอง
	8.3.2 ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามเมื่อมีผู้ชี้แนะ	8.3.2 ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามได้ด้วยตนเอง	8.3.2 ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามได้เหมาะสมกับสถานการณ์
	8.3.3 ยอมรับการประนีประนอมแก้ไขปัญหาเมื่อมีผู้ชี้แนะ	8.3.3 ประนีประนอมแก้ไขปัญหาโดยปราศจากการใช้ความรุนแรง เมื่อมีผู้ชี้แนะ	8.3.3 ประนีประนอมแก้ไขปัญหาโดยปราศจากการใช้ความรุนแรงด้วยตนเอง

มาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ 3 - 4 ปี	**อายุ 4 - 5 ปี**	**อายุ 5 - 6 ปี**
9.1 สนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ	9.1.1 ฟังผู้อื่นพูดจนจบและพูดโต้ตอบเกี่ยวกับเรื่องที่ฟัง	9.1.1 ฟังผู้อื่นพูดจนจบและสนทนาโต้ตอบสอดคล้องกับเรื่องที่ฟัง	9.1.1 ฟังผู้อื่นพูดจนจบและสนทนาโต้ตอบอย่างต่อเนื่องเชื่อมโยงกับเรื่องที่ฟัง
	9.1.2 เล่าเรื่องด้วยประโยคสั้นๆ	9.1.2 เล่าเรื่องเป็นประโยคอย่างต่อเนื่อง	9.1.2 เล่าเป็นเรื่องราวต่อเนื่องได้
9.2 อ่าน เขียนภาพและสัญลักษณ์ได้	9.2.1 อ่านภาพ และพูดข้อความด้วยภาษาของตน	9.2.1 อ่านภาพ สัญลักษณ์ คำ พร้อมทั้งชี้หรือกวาดตามองข้อความตามบรรทัด	9.2.1 อ่านภาพ สัญลักษณ์ คำ ด้วยการชี้หรือกวาดตามองจุดเริ่มต้นและจุดจบของข้อความ
	9.2.2 เขียนขีดเขี่ยอย่างมีทิศทาง	9.2.2 เขียนคล้ายตัวอักษร	9.2.2 เขียนชื่อของตนเองตามแบบ เขียนข้อความด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง

มาตรฐานที่ 10 มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ 3 - 4 ปี	**อายุ 4 - 5 ปี**	**อายุ 5 - 6 ปี**
10.1 มีความสามารถในการคิดรวบยอด	10.1.1 บอกลักษณะของสิ่งต่างๆ จากการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัส	10.1.1 บอกลักษณะ และส่วนประกอบของสิ่งต่างๆ จากการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัส	10.1.1 บอกลักษณะส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงหรือความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ จากการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัส
	10.1.2 จับคู่หรือเปรียบเทียบสิ่งต่างๆ โดยใช้ลักษณะหรือหน้าที่การใช้งานเพียงลักษณะเดียว	10.1.2 จับคู่และเปรียบเทียบความแตกต่างหรือความเหมือนของสิ่งต่างๆ โดยใช้ลักษณะที่สังเกตพบเพียงลักษณะเดียว	10.1.2 จับคู่และเปรียบเทียบความแตกต่างและความเหมือนของสิ่งต่างๆ โดยใช้ลักษณะที่สังเกตพบสองลักษณะขึ้นไป
	10.1.3 คัดแยกสิ่งต่างๆ ตามลักษณะหรือหน้าที่การใช้งาน	10.1.3 จำแนกและจัดกลุ่มสิ่งต่างๆ โดยใช้อย่างน้อยหนึ่งลักษณะเป็นเกณฑ์	10.1.3 จำแนกและจัดกลุ่มสิ่งต่างๆ โดยใช้ตั้งแต่สองลักษณะขึ้นไปเป็นเกณฑ์
	10.1.4 เรียงลำดับสิ่งของหรือเหตุการณ์อย่างน้อย 3 ลำดับ	10.1.4 เรียงลำดับสิ่งของหรือเหตุการณ์ อย่างน้อย 4 ลำดับ	10.1.4 เรียงลำดับสิ่งของและเหตุการณ์อย่างน้อย 5 ลำดับ
10.2 มีความสามารถในการคิดเชิงเหตุผล	10.2.1 ระบุที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือการกระทำเมื่อมีผู้ชี้แนะ	10.2.1 ระบุสาเหตุหรือผลที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือการกระทำเมื่อมีผู้ชี้แนะ	10.2.1 อธิบายเชื่อมโยงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือการกระทำด้วยตนเอง
	10.2.2 คาดเดา หรือคาดคะเนสิ่งที่อาจจะเกิดขึ้น	10.2.2 คาดเดา หรือคาดคะเน สิ่งที่อาจจะเกิดขึ้น หรือมีส่วนร่วมในการลงความเห็นจากข้อมูล	10.2.2 คาดคะเนสิ่งที่อาจจะเกิดขึ้น และมีส่วนร่วมในการลงความเห็นจากข้อมูลอย่างมีเหตุผล
10.3 มีความ สามารถในการคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ	10.3.1 ตัดสินใจในเรื่องง่ายๆ	10.3.1 ตัดสินใจในเรื่องง่ายๆ และเริ่มเรียนรู้ผลที่เกิดขึ้น	10.3.1 ตัดสินใจในเรื่องง่ายๆ และยอมรับผลที่เกิดขึ้น
	10.3.2 แก้ปัญหาโดยลองผิดลองถูก	10.3.2 ระบุปัญหา และแก้ปัญหาโดยลองผิดลองถูก	10.3.2 ระบุปัญหาสร้างทางเลือกและเลือกวิธีแก้ปัญหา

มาตรฐานที่ 11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ 3 - 4 ปี	**อายุ 4 - 5 ปี**	**อายุ 5 - 6 ปี**
11.1 ทำงานศิลปะความจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์	11.1.1 สร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อสารความคิดความรู้สึกของตนเอง	11.1.1 สร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อสารความคิดความรู้สึกของตนเองโดยมีการดัดแปลง และแปลกใหม่จากเดิมหรือมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น	11.1.1 สร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อสารความคิดความรู้สึกของตนเองโดยมีการดัดแปลงแปลกใหม่จากเดิม และมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น
11.2 แสดงท่าทาง/เคลื่อนไหวตามจินตนาการอย่างสร้างสรรค์	11.2.1 เคลื่อนไหวท่าทางเพื่อสื่อสารความคิดความรู้สึกของตนเอง	11.2.1 เคลื่อนไหวท่าทางเพื่อสื่อสารความคิดความรู้สึกของตนเองอย่างหลากหลายหรือแปลกใหม่	11.2.1 เคลื่อนไหวท่าทางเพื่อสื่อสารความคิดความรู้สึกของตนเองอย่างหลากหลายและแปลกใหม่

มาตรฐานที่ 12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ 3 - 4 ปี	**อายุ 4 - 5 ปี**	**อายุ 5 - 6 ปี**
12.1 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้	12.1.1 สนใจฟังหรืออ่านหนังสือด้วยตนเอง	12.1.1 สนใจซักถามเกี่ยวกับสัญลักษณ์หรือตัวหนังสือที่พบเห็น	12.1.1 สนใจหยิบหนังสือมาอ่านและเขียนสื่อความคิดด้วยตนเองเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง
	12.1.2 กระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม	12.1.2 กระตือรือร้น ในการเข้าร่วมกิจกรรม	12.1.2 กระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมตั้งแต่ต้นจนจบ
12.2 มีความสามารถในการแสวงหาความรู้	12.2.1 ค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่างๆ ตามวิธีการที่มีผู้ชี้แนะ	12.2.1 ค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่างๆ ตามวิธีการของตนเอง	12.2.1 ค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่างๆ โดยใช้วิธีการที่หลากหลายด้วยตนเอง
	12.2.2 ใช้ประโยคคำถามว่า “ใคร” “อะไร” ในการค้นหา	12.2.2 ใช้ประโยคคำถามว่า “ที่ไหน” “ทำไม” ในการค้นหาคำตอบ	12.2.2 ใช้ประโยคคำถามว่า “เมื่อไร” “อย่างไร” ในการค้นหาคำตอบ

การจัดเวลาเรียน

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยกำหนดกรอบโครงสร้างเวลาในการจัดประสบการณ์ให้กับ 1-3 ปีการศึกษาโดยประมาณ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับอายุของเด็กที่เริ่มเข้าสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเวลาเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยจะขึ้นอยู่กับสถานศึกษาแต่ละแห่ง โดยมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 180 วันต่อ 1 ปีการศึกษา ในแต่ละวันจะใช้เวลาไม่น้อยกว่า 5 ชั่วโมง โดยสามารถปรับให้เหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษาและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ เป็นสื่อกลางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กทุกด้าน ให้เป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตรที่กำหนด ประกอบด้วย ประสบการณ์สำคัญ และสาระที่ควรเรียนรู้ ดังนี้

1. ประสบการณ์สำคัญ ประสบการณ์สำคัญเป็นแนวทางสำหรับผู้สอนนำไปใช้ในการออกแบบการจัดประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัยเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติ และได้รับการส่งเสริมพัฒนาการครอบคลุมทุกด้าน ดังนี้

1.1 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก และการประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อและระบบประสาทในการทำกิจวัตรประจำวันหรือทำกิจกรรมต่างๆ และสนับสนุนให้เด็กมีโอกาสดูแลสุขภาพและสุขอนามัย สุขนิสัย และการรักษาความปลอดภัย ดังนี้

ด้านร่างกาย	ประสบการณ์สำคัญ
1.1.1 การใช้กล้ามเนื้อใหญ่	(1) การเคลื่อนไหวอยู่กับที่ (2) การเคลื่อนไหวเคลื่อนที่ (3) การเคลื่อนไหวพร้อมวัสดุอุปกรณ์ (4) การเคลื่อนไหวที่ใช้การประสานสัมพันธ์ของการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ในการขว้าง การจับ การโยน การเตะ (5) การเล่นเครื่องเล่นสนามอย่างอิสระ
1.1.2 การใช้กล้ามเนื้อเล็ก	(1) การเล่นเครื่องเล่นสัมผัสและการสร้างจากแท่งไม้ บล็อก (2) การเขียนภาพและการเล่นกับสี (3) การปั้น (4) การประดิษฐ์สิ่งต่างๆ ด้วย เศษวัสดุ (5) การหยิบจับ การใช้กรรไกร การฉีก การตัด การปะ และการร้อยวัสดุ
1.1.3 การรักษาสุขภาพอนามัยส่วนตน	(1) การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย สุขนิสัยที่ดีในกิจวัตรประจำวัน
1.1.4 การรักษาความปลอดภัย	(1) การปฏิบัติตนให้ปลอดภัยในกิจวัตรประจำวัน

	(2) การฟังนิทาน เรื่องราว เหตุการณ์ เกี่ยวกับการป้องกันและรักษาความปลอดภัย (3) การเล่นเครื่องเล่นอย่างปลอดภัย (4) การเล่นบทบาทสมมติเหตุการณ์ต่างๆ
1.1.5 การตระหนักรู้เกี่ยวกับร่างกายตนเอง	(1) การเคลื่อนไหวโดยควบคุมตนเองไปในทิศทาง ระดับ และพื้นที่ (2) การเคลื่อนไหวข้ามสิ่งกีดขวาง

1.2 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกของตนเองที่เหมาะสมกับวัย ตระหนักถึงลักษณะพิเศษเฉพาะ ที่เป็นอัตลักษณ์ ความเป็นตัวของตัวเอง มีความสุข ร่าเริงแจ่มใส การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ได้พัฒนาคุณธรรมจริยธรรม สุนทรียภาพ ความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเองขณะปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

ด้านอารมณ์	ประสบการณ์สำคัญ
1.2.1 สุนทรียภาพ ดนตรี	(1) การฟังเพลง การร้องเพลง และการแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบ เสียงดนตรี (2) การเล่นเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ (3) การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง/ดนตรี (4) การเล่นบทบาทสมมติ (5) การทำกิจกรรมศิลปะต่างๆ (6) การสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม
1.2.2 การเล่น	(1) การเล่นอิสระ (2) การเล่นรายบุคคล กลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ (3) การเล่นตามมุมประสบการณ์ (4) การเล่นนอกห้องเรียน
1.2.3 คุณธรรม จริยธรรม	(1) การปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่นับถือ (2) การฟังนิทานเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม (3) การร่วมสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงจริยธรรม
1.2.4 การแสดงออกทางอารมณ์	(1) การพูดสะท้อนความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น (2) การเล่นบทบาทสมมติ (3) การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง/ดนตรี (4) การร้องเพลง (5) การทำงานศิลปะ

1.2.5 การมีอัตลักษณ์เฉพาะตนและเชื่อว่าตนเองมีความสามารถ	(1) การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตามความสามารถของตนเอง
1.2.6 การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	(1) การแสดงความยินดีเมื่อผู้อื่นมีความสุข เห็นใจเมื่อผู้อื่นเศร้าหรือเสียใจและการช่วยเหลือปลอบโยนเมื่อผู้อื่นได้รับบาดเจ็บ

1.3 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมต่างๆ รอบตัวจากการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ผ่านการเรียนรู้ทางสังคม เช่น การเล่น การทำงานกับผู้อื่น การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การแก้ปัญหาข้อขัดแย้งต่างๆ

ด้านสังคม	ประสบการณ์สำคัญ
1.3.1 การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน	(1) การช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน (2) การปฏิบัติตนตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
1.3.2 การดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	(1) การมีส่วนร่วมรับผิดชอบดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน (2) การใช้วัสดุและสิ่งของเครื่องใช้อย่างคุ้มค่า (3) การทำงานศิลปะที่นำวัสดุหรือสิ่งของเครื่องใช้ที่ใช้แล้ว มาใช้ซ้ำหรือแปรรูปแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ (4) การเพาะปลูกและดูแลต้นไม้ (5) การเลี้ยงสัตว์ (6) การสนทนาข่าวและเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวัน
1.3.3 การปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย	(1) การเล่นบทบาทสมมติการปฏิบัติตนในความเป็นคนไทย (2) การปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมท้องถิ่นที่อาศัยและประเพณีไทย (3) การประกอบอาหารไทย (4) การศึกษานอกสถานที่ (5) การละเล่นพื้นบ้านของไทย
1.3.4 การมีปฏิสัมพันธ์มีวินัย มีส่วนร่วมและบทบาทสมาชิกของสังคม	(1) การร่วมกำหนดข้อตกลงของห้องเรียน (2) การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของห้องเรียน (3) การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ (4) การดูแลห้องเรียนร่วมกัน (5) การร่วมกิจกรรมวันสำคัญ
1.3.5 การเล่นและทำงานแบบร่วมมือร่วมใจ	(1) การร่วมสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (2) การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น (3) การทำศิลปะแบบร่วมมือ

1.3.6 การแก้ปัญหาความขัดแย้ง	(1) การมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการแก้ปัญหา (2) การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง
1.3.7 การยอมรับในความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล	(1) การเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มเพื่อน

1.4 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้รับรู้และเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัวผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม บุคคลและสื่อต่างๆ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กพัฒนาการใช้ภาษา จินตนาการความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา การคิดเชิงเหตุผล และการคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ รอบตัวและมีความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ที่เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

การพัฒนาด้านสติปัญญา	**ประสบการณ์สำคัญ**
	(1) การฟังเสียงต่างๆ ในสิ่งแวดล้อม (2) การฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ (3) การฟังเพลง นิทาน คำคล้องจอง บทร้อยกรองหรือเรื่องราวต่างๆ (4) การพูดแสดงความคิด ความรู้สึก และความต้องการ (5) การพูดกับผู้อื่นเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเอง หรือพูดเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง (6) การพูดอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์ และความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ (7) การพูดอย่างสร้างสรรค์ในการเล่น และการกระทำต่างๆ (8) การรอจังหวะที่เหมาะสมในการพูด (9) การพูดเรียงลำดับคำเพื่อใช้ในการสื่อสาร (10) การอ่านหนังสือภาพ นิทาน หลากหลายประเภท/รูปแบบ (11) การอ่านอย่างอิสระตามลำพัง การอ่านร่วมกัน การอ่านโดยมีผู้ชี้แนะ (12) การเห็นแบบอย่างของการอ่านที่ถูกต้อง (13) การสังเกตทิศทางการอ่านตัวอักษร คำ และข้อความ (14) การอ่านและชี้ข้อความ โดยกวาดสายตาตามบรรทัดจากซ้ายไปขวา และจากบนลงล่าง (15) การสังเกตตัวอักษรในชื่อของตน หรือคำคุ้นเคย (16) การสังเกตตัวอักษรที่ประกอบเป็นคำผ่านการอ่านหรือเขียนของผู้ใหญ่

การพัฒนาด้านสติปัญญา	ประสบการณ์สำคัญ
	(17) การคาดเดาคำ วลี หรือประโยค ที่มีโครงสร้างซ้ำๆ กันจากนิทาน เพลง คำคล้องจอง (18) การเล่นเกมภาษา (19) การเห็นแบบอย่างของการเขียนที่ถูกต้อง (20) การเขียนร่วมกันตามโอกาส และการเขียนอิสระ (21) การเขียนคำที่มีความหมายกับตัวเด็ก/คำคุ้นเคย (22) การคิดสะกดคำและเขียนเพื่อสื่อความหมายด้วยตนเองอย่างอิสระ
1.4.2 การคิดรวบยอด การคิดเชิงเหตุผลการตัดสินใจและแก้ปัญหา	(1) การสังเกตลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลง และความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ โดยใช้ประสาทสัมผัสอย่างเหมาะสม (2) การสังเกตสิ่งต่างๆ และสถานที่จากมุมมองที่ต่างกัน (3) การบอกและแสดงตำแหน่ง ทิศทาง และระยะทางของสิ่งต่างๆ ด้วยการกระทำ ภาพวาด ภาพถ่าย และรูปภาพ (4) การเล่นกับสื่อต่างๆ ที่เป็นทรงกลม ทรงสี่เหลี่ยมมุมฉาก ทรงกระบอก กรวย (5) การคัดแยก การจัดกลุ่ม และการจำแนกสิ่งต่างๆ ตามลักษณะและรูปร่าง รูปทรง (6) การต่อของชิ้นเล็กเติมในชิ้นใหญ่ให้สมบูรณ์ และการแยกชิ้นส่วน (7) การทำซ้ำ การต่อเติม และการสร้างแบบรูป (8) การนับและแสดงจำนวนของสิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวัน (9) การเปรียบเทียบและเรียงลำดับจำนวนของสิ่งต่างๆ (10) การรวมและการแยกสิ่งต่างๆ (11) การบอกและแสดงอันดับที่ของสิ่งต่างๆ (12) การชั่ง ตวง วัดสิ่งต่างๆ โดยใช้เครื่องมือและหน่วยที่ไม่ใช่หน่วยมาตรฐาน (13) การจับคู่ การเปรียบเทียบ และการเรียงลำดับ สิ่งต่างๆ ตามลักษณะความยาว/ความสูง น้ำหนัก ปริมาตร (14) การบอกและเรียงลำดับกิจกรรมหรือเหตุการณ์ตามช่วงเวลา (15) การใช้ภาษาทางคณิตศาสตร์กับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน (16) การอธิบายเชื่อมโยงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือการกระทำ (17) การคาดเดาหรือการคาดคะเนสิ่งที่อาจจะเกิดขึ้นอย่างมี เหตุผล (18) การมีส่วนร่วมในการลงความเห็นจากข้อมูลอย่างมีเหตุผล (19) การตัดสินใจและมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ปัญหา

การพัฒนาด้านสติปัญญา	ประสบการณ์สำคัญ
1.4.3 จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์	(1) การรับรู้ และแสดงความคิดความรู้สึกผ่านสื่อ วัสดุ ของเล่น และชิ้นงาน (2) การแสดงความคิดสร้างสรรค์ผ่านภาษา ท่าทาง การเคลื่อนไหว และศิลปะ (3) การสร้างสรรค์ชิ้นงานโดยใช้รูปร่างรูปทรงจากวัสดุที่หลากหลาย
1.4.4 เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และการแสวงหาความรู้	(1) การสำรวจสิ่งต่างๆ และแหล่งเรียนรู้รอบตัว (2) การตั้งคำถามในเรื่องที่สนใจ (3) การสืบเสาะหาความรู้เพื่อค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่างๆ (4) การมีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูลและนำเสนอข้อมูลจากการสืบเสาะหาความรู้ในรูปแบบต่างๆ และแผนภูมิอย่างง่าย

2. สาระที่ควรเรียนรู้

สาระที่ควรเรียนรู้ เป็นเรื่องราวรอบตัวเด็กที่นำมาเป็นสื่อกลางในการจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดแนวคิดหลังจากนำสาระที่ควรรู้นั้นๆ มาจัดประสบการณ์ให้เด็ก เพื่อให้บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ ไม่เน้นการท่องจำเนื้อหา ผู้สอนสามารถกำหนดรายละเอียดขึ้นเองให้สอดคล้องกับวัย ความต้องการ และความสนใจของเด็ก โดยให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์สำคัญ ทั้งนี้ อาจยืดหยุ่นเนื้อหาได้ โดยคำนึงถึงประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงของเด็ก ดังนี้

2.1 เรื่องราวที่เกี่ยวกับตัวเด็ก เด็กควรเรียนรู้ชื่อ นามสกุล รูปร่างหน้าตา อวัยวะต่างๆ วิธีระวังรักษาร่างกายให้สะอาดและมีสุขภาพอนามัยที่ดี การรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ การระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองจากผู้อื่นและภัยใกล้ตัว รวมทั้งการปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย การรู้จักประวัติความเป็นมาของตนเองและครอบครัว การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและโรงเรียน การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น การรู้จักแสดงความคิดเห็นของตนเองและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การกำกับตนเอง การเล่นและทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองตามลำพังหรือกับผู้อื่น การตระหนักรู้เกี่ยวกับตนเอง ความภาคภูมิใจในตนเอง การสะท้อนการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น การแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกอย่างเหมาะสม การแสดงมารยาทที่ดี การมีคุณธรรมจริยธรรม

2.2 เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน และบุคคลต่างๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้องหรือใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน สถานที่สำคัญ วันสำคัญ อาชีพของคนในชุมชน ศาสนา แหล่งวัฒนธรรมในชุมชน สัญลักษณ์สำคัญของชาติไทย และการปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย หรือแหล่งเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นอื่นๆ

2.3 ธรรมชาติรอบตัว เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับชื่อ ลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลง และความสัมพันธ์ของมนุษย์ สัตว์ พืช ตลอดจนการรู้จักเกี่ยวกับดิน น้ำ ท้องฟ้า สภาพอากาศ ภัยธรรมชาติ แรงและพลังงานในชีวิตประจำวันที่แวดล้อมเด็ก รวมทั้งการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการรักษาสาธารณสมบัติ

2.4 สิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายในชีวิตประจำวัน ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการใช้หนังสือและตัวหนังสือ รู้จักชื่อ ลักษณะ สี ผิวสัมผัส ขนาด

รูปร่าง รูปทรง ปริมาตร น้ำหนัก จำนวน ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ รอบตัว เวลา เงิน ประโยชน์ การใช้งาน และการเลือกใช้สิ่งของเครื่องใช้ ยานพาหนะ การคมนาคม เทคโนโลยีและการสื่อสารต่างๆ ที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวันอย่างประหยัด ปลอดภัยและรักษาสิ่งแวดล้อม

การจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยอายุ 3 – 6 ปี เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะการบูรณาการผ่านการเล่น การลงมือกระทำจากประสบการณ์ตรงอย่างหลากหลาย เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ไม่จัดเป็นรายวิชา โดยมีหลักการและแนวทางการจัดประสบการณ์ ดังนี้

1. หลักการจัดประสบการณ์

1.1 จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างสมดุลและต่อเนื่อง

1.2 เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่

1.3 จัดให้เด็กได้รับการพัฒนา โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก

1.4 จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์ พร้อมทั้งนำผลการประเมินมาพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่อง

1.5 ให้พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

2. แนวทางการจัดประสบการณ์

2.1 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการและการทำงานของสมอง ที่เหมาะกับอายุ วุฒิภาวะและระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

2.2 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับแบบการเรียนรู้ของเด็ก เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง

2.3 จัดประสบการณ์แบบบูรณาการ โดยบูรณาการทั้งกิจกรรม ทักษะ และสาระการเรียนรู้

2.4 จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่มคิด วางแผน ตัดสินใจลงมือกระทำและนำเสนอความคิด โดยผู้สอนหรือผู้จัดประสบการณ์เป็นผู้สนับสนุนอำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก

2.5 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น กับผู้ใหญ่ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในบรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุข และเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่างๆ กัน

2.6 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก สอดคล้องกับบริบท สังคม และวัฒนธรรมที่แวดล้อมเด็ก

2.7 จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม และการมีวินัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

2.8 จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและแผนที่เกิดขึ้นในสภาพจริง โดยไม่ได้คาดการณ์ไว้

2.9 จัดทำสารนิทัศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล นำมาไตร่ตรองและใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กและการวิจัยในชั้นเรียน

2.10 จัดประสบการณ์โดยให้พ่อแม่ ครอบครัว และชุมชนมีส่วนร่วมทั้งการวางแผน การสนับสนุนสื่อ แหล่งเรียนรู้ การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ

3. การจัดกิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ 3 - 6 ปีบริบูรณ์ สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ เป็นการช่วยให้ผู้สอนหรือผู้จัดประสบการณ์ทราบว่าแต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไร เมื่อใด และอย่างไร ทั้งนี้ การจัดกิจกรรมประจำวันสามารถจัดได้หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการนำไปใช้ของแต่ละหน่วยงานและสภาพชุมชน ที่สำคัญผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน การจัดกิจกรรมประจำวันมีหลักการจัดและขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

3.1 หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

1. กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวัน แต่ยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก เช่น

วัย 3 - 4 ปี มีความสนใจประมาณ 8 - 12 นาที

วัย 4 - 5 ปี มีความสนใจประมาณ 12 - 15 นาที

วัย 5 - 6 ปี มีความสนใจประมาณ 15 - 20 นาที

2. กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกินกว่า 20 นาที

3. กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เพื่อช่วยให้เด็กรู้จักเลือกตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ฯลฯ ใช้เวลาประมาณ 40 - 60 นาที

4. กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้อง กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและผู้สอน หรือผู้จัดประสบการณ์เป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลัง จัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้ กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

3.2 ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน

การเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวันสามารถจัดได้หลายรูปแบบ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการนำไปใช้ของแต่ละหน่วยงานและสภาพชุมชน ที่สำคัญผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน ดังต่อไปนี้

3.2.1 การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เป็นการพัฒนาความแข็งแรง การทรงตัว การยืดหยุ่น ความคล่องแคล่วในการใช้อวัยวะต่างๆ และจังหวะการเคลื่อนไหวในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม ปีนป่ายเล่นอิสระ เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

3.2.2 การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เป็นการพัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก กล้ามเนื้อมือ-นิ้วมือ การประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อมือและระบบประสาทตามือได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกมการศึกษา ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับช้อนส้อม และใช้วัสดุอุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว ฯลฯ

3.2.3 การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เป็นการปลูกฝังให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัย รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือโดยจัดกิจกรรมต่างๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม อย่างต่อเนื่อง

3.2.4 การพัฒนาสังคมนิสัย เป็นการพัฒนาให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน ระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น โดยรวมทั้งระมัดระวังอันตรายจากคนแปลกหน้า ให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ รับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงของส่วนรวม เก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ

3.2.5 การพัฒนาการคิด เป็นการพัฒนาให้เด็กมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ความคิดรวบยอด และคิดเชิงเหตุผลทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนาอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ศึกษานอกสถานที่ เล่นเกมการศึกษา ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ฝึกออกแบบและสร้างชิ้นงาน และทำกิจกรรมทั้งเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่และรายบุคคล

3.2.6 การพัฒนาภาษา เป็นการพัฒนาให้เด็กใช้ภาษาสื่อสารถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ที่เด็กมีประสบการณ์โดยสามารถตั้งคำถามในสิ่งที่สงสัยใคร่รู้ จัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กได้กล้าแสดงออกในการฟัง พูด อ่าน เขียน มีนิสัยรักการอ่าน และบุคคลแวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

3.2.7 การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เป็นการส่งเสริมให้เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่างๆ โดยจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ดนตรี การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ประดิษฐ์สิ่งต่างๆ อย่างอิสระ เล่นบทบาทสมมติ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นบล็อก และเล่นก่อสร้าง

ส่วนที่ 3
แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ระดับชั้นปฐมวัย

แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมืองวิถีใหม่ **(Civic Education)** ระดับชั้นปฐมวัยคณะผู้จัดทำได้จัดทำแนวทางการจัดประสบการณ์ ระดับชั้นปฐฒวัย ดังนี้

1. ตารางวิเคราะห์หลักสูตร ระดับปฐมวัยบูรณาการการเสริมสร้างพลเมืองเด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)

2. ตัวอย่างหน่วยแผนการจัดประสบการณ์ ระดับปฐมวัย ตามแนวทาง Civic Education ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3

3. **กรอบแนวคิดการจัดทำแผนการจัดประการณ์ตามแนวคิด** Civic Education

4. แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้รายสัปดาห์ ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 หน่วย ชุมชนของเรา

ตารางวิเคราะห์หลักสูตรระดับปฐมวัย

บูรณาการการเสริมสร้างพลเมืองเด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)

Civic Education	มาตรฐาน	ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์ เด็กอายุ 5 – 6 ปี	สาระการเรียนรู้รายปี	
				สาระที่ควรเรียนรู้	ประสบการณ์สำคัญ
1. ความรับผิดชอบ	มฐ. 5 มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม	**ตบช. 5.4 มีความรับผิดชอบ**	ทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จด้วยตนเอง	การเล่นและทำสิ่งต่างๆด้วยตนเองตามลำพังหรือกับผู้อื่น การตระหนักรู้เกี่ยวกับตนเอง ความภาคภูมิใจในตนเอง การสะท้อนการรับรู้ทางอารมณ์และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น การแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกอย่างเหมาะสม การแสดงมารยาทที่ดี การมีคุณธรรมจริยธรรม	1. การมีส่วนร่วมรับผิดชอบดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน 2. การสนทนาข่าวและเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวัน 3. การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของห้องเรียน 4. การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ 5. การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตามความสามารถของตน 6. การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของห้องเรียน

Civic Education	มาตรฐาน	ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์ เด็กอายุ 5 – 6 ปี	สาระการเรียนรู้รายปี	
				สาระที่ควรเรียนรู้	ประสบการณ์สำคัญ
2. รักชาติ	มฐ. 7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความเป็นไทย	**ตบช. 7.1 มีมารยาทตามวัฒนธรรมไทยและรักความเป็นไทย**	1. ปฏิบัติตนตามมารยาทไทยได้ตามกาลเทศะ 2. กล่าวคำขอบคุณและขอโทษด้วยตนเอง	เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน และบุคคลต่างๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้องหรือใกล้ชิด	1. การปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นที่อาศัยอยู่และความเป็นไทย
		7.2 ดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยตนเอง 3. ยืนตรงและร่วมร้องเพลงชาติไทยและเพลงสรรเสริญพระบารมี	และมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน สถานที่สำคัญ วันสำคัญ อาชีพของคนในชุมชน สัญลักษณ์สำคัญของชาติไทยและการปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย หรือแหล่งเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นอื่นๆ	2. การร่วมสนทนา และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงจริยธรรม 3. การเล่นบทบาทสมมติการปฏิบัติตนในความเป็นไทย 4. การอธิบายเชื่อมโยงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือการกระทำ
		ตบช. 2 มีสัมมาคารวะและมารยาทตามวัฒนธรรมไทย	1. แสดงความเคารพได้		

Civic Education	มาตรฐาน	ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์ เด็กอายุ 5 – 6 ปี	สาระการเรียนรู้รายปี	
				สาระที่ควรเรียนรู้	ประสบการณ์สำคัญ
3. รู้เท่าทันสื่อ	มฐ. 10 มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้	**ตบช. 10.1 มีความสามารถในการคิดรวบยอด**	1. บอกลักษณะส่วนประกอบการเปลี่ยนแปลงหรือความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ จากการใช้การสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัส 2. จับคู่และเปรียบเทียบความแตกต่างและความเหมือนของสิ่งต่างๆ โดยใช้ลักษณะที่สังเกตพบ 2 ลักษณะขึ้นไป 3. จำแนกและจัดกลุ่มสิ่งต่างๆ โดยใช้ตั้งแต่ 2 ลักษณะขึ้นไปเป็นเกณฑ์	เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายในชีวิตประจำวัน ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการใช้หนังสือและตัวหนังสือ รู้จักชื่อ ลักษณะ สี ผิวสัมผัส ขนาด รูปร่าง รูปทรง ปริมาตร น้ำหนักจำนวน ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ รอบตัว เวลา เงิน ประโยชน์ การใช้งาน และการเลือกใช้สิ่งของเครื่องใช้ ยานพาหนะ การคมนาคม เทคโนโลยี และการสื่อสารต่างๆ ที่อยู่ในชีวิตประจำวัน อย่างประหยัด ปลอดภัย และรักษาสิ่งแวดล้อม	1. การรู้จักสิ่งของต่าง ๆ ด้วยการมอง ฟัง สัมผัส ชิมรส และดมกลิ่น 2. การสำรวจและการอธิบายความเหมือนความแตกต่างของสิ่งต่าง ๆ 3. การเปรียบเทียบ 4. การเรียงลำดับสิ่งต่าง ๆ 5. การคาดคะเนสิ่งต่าง ๆ 6. การนับสิ่งต่าง ๆ 7. การสังเกตสิ่งต่าง ๆ และสถานที่จากมุมมองที่ต่าง ๆ กัน 8. การอธิบายในเรื่องตำแหน่งของสิ่งต่างๆ ที่สัมพันธ์กัน

Civic Education	มาตรฐาน	ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์ เด็กอายุ 5 – 6 ปี	สาระการเรียนรู้รายปี	
				สาระที่ควรเรียนรู้	ประสบการณ์สำคัญ
		ตบช. 2 แก้ปัญหาในการเล่นหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ	1. พยายามหาวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง 2. รู้จักตัดสินใจในเรื่องง่ายๆ และยอมรับผลที่เกิดขึ้น	1. การแสดงความคิดเห็น 2. การรวบรวมข้อมูลง่าย ๆ	1. การอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของเหตุการณ์และความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ 2. การสืบค้นข้อมูล
4.ยอมรับความแตกต่าง	มฐ. 8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	ตบช. 1 ยอมรับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล	1. เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเด็กที่แตกต่างไปจากตน	เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับชื่อ นามสกุล รูปร่างหน้าตา อวัยวะต่างๆ วิธีรักษาร่างกายให้สะอาดและมีสุขภาพอนามัยที่ดี การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ การรักษาความปลอดภัยของตนเอง รวมทั้งการปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัยของตนเอง รวมทั้งการปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย การรู้จักประวัติความเป็นมาของตนเองและครอบครัว การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและโรงเรียน	1. การร่วมสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น 2. การเล่นและการทำงานร่วมกับผู้อื่น 3. การมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการแก้ปัญหา 4. การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง 5. การยอมรับในความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล 6. การสังเกตลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลง และความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ โดยใช้ประสาทสัมผัสอย่างเหมาะสม 7. การมีส่วนร่วมในการลงความเห็นอย่างมีเหตุผล

Civic Education	มาตรฐาน	ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์ เด็กอายุ 5 – 6 ปี	สาระการเรียนรู้รายปี	
				สาระที่ควรเรียนรู้	ประสบการณ์สำคัญ
				การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น การรู้จักแสดงความคิดเห็นของตนเองและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การกำกับตนเอง การเล่นและทำสิ่งต่างๆด้วยตนเองตามลำพังหรือกับผู้อื่น การตระหนักรู้เกี่ยวกับตนเอง ความภาคภูมิใจ ในตนเอง การสะท้อนการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น การแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกอย่างเหมาะสม การแสดงมารยาทที่ดี การมีคุณธรรม จริยธรรม	8. การรับรู้และแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกผ่านสื่อ วัสดุ ของเล่น และชิ้นงาน

Civic Education	มาตรฐาน	ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์ เด็กอายุ 5 – 6 ปี	สาระการเรียนรู้รายปี	
				สาระที่ควรเรียนรู้	ประสบการณ์สำคัญ
5. การมีส่วนร่วม	มฐ. 8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	ตบช. 8.3 ปฏิบัติตนเบื้องต้นในการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม	1. มีส่วนร่วมสร้างข้อตกลงและปฏิบัติตามข้อตกลงด้วยตนเอง 2. ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามได้เหมาะสมกับสถานการณ์ 3.ประนีประนอมแก้ไขปัญหาโดยปราศจากการใช้ความรุนแรงด้วยตนเอง	เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับ ชื่อ นามสกุล รูปร่างหน้าตา อวัยวะต่างๆ วิธีรักษาร่างกายให้สะอาดและมีสุขภาพอนามัยที่ดี การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ การรักษาความปลอดภัยของตนเอง รวมทั้งการปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัยของตนเอง รวมทั้งการปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย การรู้จักประวัติความเป็นมาของตนเองและครอบครัว การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและโรงเรียน การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่นการรู้จักแสดงความคิดเห็นของตนเองและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การกำกับตนเอง การเล่นและทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองตามลำพังหรือกับผู้อื่น การตระหนักรู้เกี่ยวกับตนเอง	1. การร่วมสนทนา และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงจริยธรรม 2. การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตามความสามารถของตนเอง 3. การมีส่วนร่วมดูแลธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 4. การร่วมกำหนดข้อตกลงของห้องเรียน 5. การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ 6. การดูแลห้องเรียนร่วมกัน 7. การร่วมกิจกรรมวันสำคัญและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น 8. การเล่นและทำงานแบบร่วมมือร่วมใจ 9. การแก้ปัญหาความขัดแย้ง 10. การเขียนร่วมกันตามโอกาส 11. การมีส่วนร่วมในการลงความเห็นจากข้อมูลอย่างมีเหตุผล

Civic Education	มาตรฐาน	ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์ เด็กอายุ 5 – 6 ปี	สาระการเรียนรู้รายปี	
				สาระที่ควรเรียนรู้	ประสบการณ์สำคัญ
				ความภาคภูมิใจ ในตนเอง การสะท้อนการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น การแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกอย่างเหมาะสม การแสดงมารยาทที่ดี การมีคุณธรรม จริยธรรม	12. การตัดสินใจและมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ปัญหา 13. การมีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูลและนำเสนอข้อมูลจากการสืบเสาะหาความรู้ในรูปแบบต่างๆ และแผนภูมิอย่างง่าย
		ตบช. 8.2 มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น	1. เล่นหรือทำงานร่วมมือกับเพื่อนอย่างมีเป้าหมาย 2. ยิ้ม ทักทาย และพูดคุยกับผู้ใหญ่และบุคคลที่คุ้นเคยได้เหมาะสมกับสถานการณ์		

3. ตัวอย่างหน่วยแผนการจัดประสบการณ์ ระดับปฐมวัย ตามแนวทาง Civic Education ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3

มาตรฐานที่ 8 : อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตัวบ่งชี้ที่ 8.1 : ยอมรับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล

โดยมีตัวกิจกรรมในการจัดแผนการจัดประสบการณ์ ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ : สมมติเป็นถังขยะ

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์ : ชุมชนน่าอยู่ ถ้าเราช่วยกัน

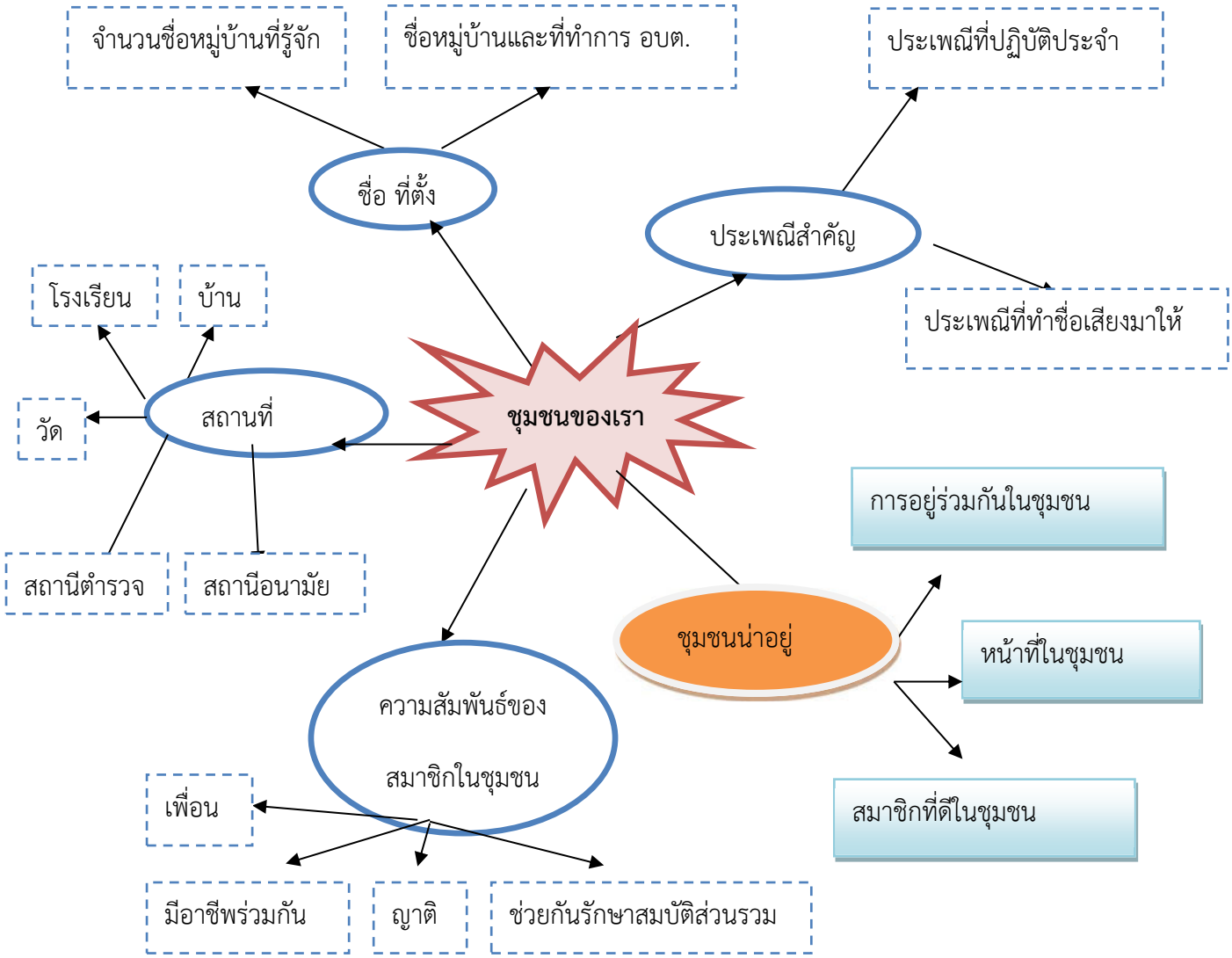
กิจกรรมที่ 3 กิจกรรมสร้างสรรค์ : ถังขยะสวยด้วยมือเรา

กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมการเล่นเสรี / การเล่นตามมุม : เรียนรู้สู่มุมการจัดประสบการณ์

กิจกรรมที่ 5 กิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง : เกมตามล่ามหาสมบัติ

กิจกรรมที่ 6 เกมการศึกษา : จับคู่ความสัมพันธ์ขยะ

แผนผังการจัดประสบการณ์

สิ่งที่เด็กรู้แล้ว(วิเคราะห์ผู้เรียน)	สิ่งที่เด็กต้องการรู้	สิ่งที่เด็กควรรู้
๑.ชื่อชุมชนตนเอง ๒.ชื่อหมู่บ้านในชุมชน ๓. สถานที่สำคัญในชุมชน	๑.ความสำคัญของสถานที่ ๒.หน้าที่ของสมาชิกในชุมชน ๓.การเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน	๑.ที่ตั้งของชุมชน ๒.ประเพณีที่สำคัญ ๓.กิจกรรมสำคัญในชุมชน ๔.ผลิตภัณฑ์ดีเด่นของชุมชน ๕. การอยู่ร่วมกันในชุมชน ๖. หน้าที่ในชุมชน ๗. สมาชิกที่ดีในชุมชน

ตารางการจัดประสบการณ์ ชั้นอนุบาลปีที่ ๓

เวลา	รายการกิจกรรม
๐๘.๐๐ – ๐๘.๔๕น.	รับนักเรียนรายบุคคล ตรวจสุขภาพ
๐๘.๔๕ – ๐๙.๐๐น.	เข้าแถวเคารพธงชาติ สวดมนต์
๐๙.๐๐ – ๐๙.๑๐น.	สนทนาข่าวและเหตุการณ์สำคัญ
๐๙.๑๐ – ๐๙.๓๐น.	กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ
๐๙.๓๐ – ๑๐.๐๐น.	กิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์
๑๐.๐๐ – ๑๐.๓๐น.	กิจกรรมสร้างสรรค์
๑๐.๓๐ – ๑๑.๐๐น.	กิจกรรมการเล่นเสรี / การเล่นตามมุม
๑๑.๐๐ – ๑๑.๓๐น.	กิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง
๑๑.๓๐ – ๑๒.๓๐น.	รับประทานอาหารกลางวัน
๑๒.๓๐ – ๑๓.๐๐น.	แปรงฟัน / เตรียมที่นอน
๑๓.๐๐ – ๑๔.๓๐น.	นอนหลับพักผ่อน
๑๔.๓๐ – ๑๕.๐๐น.	เก็บที่นอน ล้างหน้า ดื่มนม
๑๕.๐๐ – ๑๕.๓๐น.	เกมการศึกษา
๑๕.๓๐ - ๑๖.๐๐น.	สรุป

กรอบมาตรฐานสาระที่ควรเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

ตามแนวคิด Civic Education

สาระที่ควรเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	แนวคิด Civic Education
1. เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก 2. เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก 3. ธรรมชาติรอบตัว 4. สิ่งต่างๆรอบตัวเด็ก	1. ความรับผิดชอบ 2. รักชาติ 3. รู้เท่าทันสื่อ 4. ยอมรับความแตกต่าง 5. การมีส่วนร่วม

กรอบแนวคิดการจัดทำแผน ตามแนวคิด Civic Education

แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้รายสัปดาห์ ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3

หน่วย ชุมชนของเรา

วันที่ / กิจกรรม	1 (จันทร์)	2 (อังคาร)	3 (พุธ)	4 (พฤหัสบดี)	5 (ศุกร์)
เนื้อหาในหน่วยย่อย	***ชื่อ ที่ตั้ง (C.)***	สถานที่สำคัญ (C.)	ประเพณีสำคัญ(C.)	ชุมชนน่าอยู่ ***(C.)***	ความสัมพันธ์ของสมาชิกในชุมชน (C.)
เคลื่อนไหว	ปฏิบัติตามข้อตกลง (C.)	บริหารร่างกายประกอบเพลง	ปฏิบัติตามคำสั่ง	ปฏิบัติตามสัญญาณ	เคลื่อนไหวตามจินตนาการ
เสริมประสบการณ์	**ชื่อและที่ตั้งของชุมชน (C.)**	**สถานที่สำคัญในชุมชน (C.)**	**ความสัมพันธ์สมาชิกในชุมชน (C.)**	การอยู่ร่วมกันในชุมชน **(C.)**	**ประเพณีสำคัญ (C.)**
สร้างสรรค์	การปั้น	วาดภาพระบายสี	ตัด ปะภาพ	พิมพ์ภาพ	ประดิษฐ์เศษวัสดุ
เสรี	เล่นตามมุมประสบการณ์	เล่นตามมุมประสบการณ์	เล่นตามมุมประสบการณ์	เล่นตามมุมประสบการณ์	เล่นตามมุมประสบการณ์
กลางแจ้ง	เกมเสือไล่วัว	เกมห่อของขวัญ	เกมรถไฟ	เกมแมงมุม	เกมแข่งเขย่ง
เกมการศึกษา	จับคู่ภาพ	ภาพตัดต่อ	จัดหมวดหมู่ภาพ	พื้นฐานการบวก	เรียงลำดับจำนวน

หมายเหตุ **C.** Civic Education

กรอบแนวคิดการจัดทำแผน ตามแนวคิด Civic Education

แผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 3

หน่วย การจัดประสบการณ์ชุมชนของเรา

จุดประสงค์การเรียนรู้	สาระการเรียนรู้		กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ	การประเมินผล
	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้			
<u>กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ</u> 1. แสดงท่าทางเคลื่อนไหวตามสัญญาณเครื่องเคาะจังหวะได้ 2. แสดงความสนใจชื่นชม และมีความสุขกับการเคลื่อนไหวได้แสดงท่าทางตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ได้	**<u>การใช้กล้ามเนื้อใหญ่</u>** - การเคลื่อนไหวเคลื่อนที่ **<u>สุนทรียภาพ ดนตรี</u>** - การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง/ดนตรี **<u>การมีปฏิสัมพันธ์ มีวินัย มีส่วนร่วม และบทบาทสมาชิกของสังคม</u>** - การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของห้องเรียน	- เคลื่อนไหวพื้นฐาน - เคลื่อนไหวตามบทเพลง	1. เด็ก และครูร่วมกันร้องเพลง “ก้าบ ก้าบ ก้าบ” 2. เด็กเคลื่อนไหวร่างกายไปทั่ว ๆ บริเวณอย่างอิสระตามจังหวะเครื่องเคาะจังหวะ เมื่อได้ยินสัญญาณหยุด ให้หยุดในท่านั้น 3. เด็กและครูสร้างข้อตกลงร่วมกัน โดยการกำหนดมุมภายในห้องเรียนเป็น 4 มุม สมมติให้มุมเป็นถังขยะสีต่าง ๆ ได้ โดยใช้รูปภาพถังขยะ เป็นภาพประกอบ ดังนี้ มุมที่1 ถังขยะสีเขียว มุมที่2 ถังขยะสีเหลือง มุมที่3 ถังขยะสีน้ำเงิน มุมที่4 ถังขยะสีแดง	1. เครื่องเคาะจังหวะ 2. ภาพขยะชนิดต่างๆ เช่น ภาพเศษขนม ภาพถ่านไฟฉาย ภาพขวดน้ำ เป็นต้น 3. เพลง “ก้าบ ก้าบ ก้าบ”	1. สังเกตการเคลื่อนไหวตามสัญญาณเครื่องเคาะจังหวะ 2. สังเกตการแสดงความสนใจชื่นชม และมีความสุขกับการเคลื่อนไหว สังเกตการแสดงบทบาทสมมติตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

จุดประสงค์การเรียนรู้	สาระการเรียนรู้		กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ	การประเมินผล
	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้			
	<u>การใช้ภาษา</u> - การพูดอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์ และความสัมพันธ์ของสิ่งของ		4. ครูแจกภาพขยะชนิดต่างๆให้เด็กคนละ 1 ชิ้นเมื่อครูเคาะสัญญาณให้เดินไปตามจังหวะ เมื่อได้ยินสัญญาณให้หยุดให้เด็กที่มีภาพขยะชนิดใดให้วิ่งไปหาถังขยะในมุมนั้น 5. ครูให้เด็กเล่นเกมคัดแยกจากท้องปลาวาฬที่ตายจากการที่กินขยะเข้าไป โดยแบ่งเด็กออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 10 คน ให้ออกมาหยิบขยะที่อยู่ในท้องปลาวาฬทีละ 1 คน ถ้าใส่ถังขยะถูกต้องจะได้ 1 คะแนน เมื่อหยิบครบทุกคนแล้ว กลุ่มใดใส่ขยะถูกต้องมากที่สุดจะเป็นฝ่ายชนะ 6. เด็ก และครูร่วมกันร้องเพลง “อย่าทิ้งต้องเก็บ” และร่วมกันสรุปเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในชุมชนเพื่อให้ชุมชนน่าอยู่ และสรุปการคัดแยกขยะ รวมถึงประโยชน์ของ การคัดแยกขยะ		

จุดประสงค์การเรียนรู้	สาระการเรียนรู้		กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ	การประเมินผล
	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้			
<u>กิจกรรมเสริมประสบการณ์</u> 1. ร่วมสนทนาโต้ตอบกับเพื่อน และครูได้ 2. บอกการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกันในชุมชนได้ 3. คัดแยกขยะและทิ้งขยะได้ถูกที่ด้วยตนเองได้ 4. ร่วมกิจกรรมด้วยความสนใจ	**<u>สุนทรียภาพ ดนตรี</u>** - การฟังเพลง การร้องเพลง และการแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบเสียงดนตรี **<u>คุณธรรม จริยธรรม</u>** - การฟังนิทานเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม - การร่วมสนทนา และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงจริยธรรม **<u>การแสดงออกทางอารมณ์</u>** - การพูดสะท้อนความรู้สึกตนเองและผู้อื่น **<u>การดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</u>**	เด็กปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว โรงเรียน ชุมชน มีคุณธรรม จริยธรรม รักษาสิ่งแวดล้อม ด้วยการทิ้งขยะให้ถูกที่ และคัดแยกขยะก่อนทิ้ง **สอดคล้องกับแนวคิด Civic Education** 1. ความรับผิดชอบ 2. รักชาติ 3. การมีส่วนร่วม	ขั้นตอน : 1. เด็กๆ ฟังนิทานเรื่อง “วาฬน้อยวาฬใหญ่ เศร้าใจเพราะขยะ” จากการเปิดวีดิทัศน์ (ยูทูป) 2. เด็กๆ และครูร่วมกันสนทนาเรื่องราวในนิทาน และปัญหาต่าง ๆ ที่พบในชุมชน และการทิ้งขยะ โดยครูใช้คำถามต่อไปนี้ - เด็กๆ คิดว่า เกิดอะไรขึ้นกับวาฬ - ขยะเหล่านั้นมาจากไหน - เด็กๆ รู้สึกอย่างไรบ้างกับสิ่งที่เกิดขึ้น - เด็กๆ คิดว่าเป็นหน้าที่ของใครที่จะช่วยดูแลขยะ - เด็กๆ เห็นขยะที่ไหนบ้าง - ในชุมชนของเราทิ้งขยะกันอย่างไร - ถ้าเราไม่ช่วยกัน ชุมชนของเราจะเป็นอย่างไร - ถ้าเราทิ้งขยะไม่เป็นที่ จะเกิดอะไรขึ้นและจะเกิดผลกระทบต่อใคร	1. นิทาน เรื่อง “วาฬน้อย วาฬใหญ่ เศร้าใจเพราะขยะ” 2. ถังขยะ 4 ใบ - ถังสีเขียว สำหรับขยะเปียก - ถังสีน้ำเงิน สำหรับขยะทั่วไป - ถังสีเหลือง สำหรับขยะรีไซเคิล - ถังสีแดง สำหรับขยะอันตราย 3. ขยะต่างๆ เช่น ซองขนม ถุงพลาสติก ขวดแก้ว ขวดพลาสติก กระป๋องสเปรย์ ถ่านไฟฉาย เศษอาหาร เศษผลไม้ กระดาษ เศษผ้า	1. สังเกตจากการสนทนาโต้ตอบกับเพื่อนผู้เข้ารับการอบรมร่วมกัน 2. สังเกตการบอกการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกันในชุมชน 3. สังเกตการคัดแยกขยะ และทิ้งขยะ 4. สังเกตการร่วมกิจกรรมด้วยความสนใจ

จุดประสงค์การเรียนรู้	สาระการเรียนรู้		กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ	การประเมินผล
	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้			
	- การมีส่วนร่วมรับผิดชอบดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน **<u>การมีปฏิสัมพันธ์มีวินัย มีส่วนร่วมและบทบาทของสมาชิกของสังคม</u>** - การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ **<u>การใช้ภาษา</u>** - การฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ **<u>การคิดรวบยอด</u>** **<u>การคิดเชิงเหตุผล</u>** - การอธิบายเชื่อมโยงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้น		- เราจะมีวิธีการอย่างไรให้ชุมชนน่าอยู่และมีการจัดขยะ เช่น การทิ้งขยะให้เป็นที่ การคัดแยกขยะ เพื่อช่วยกันรักษ์โลก ดูแลสิ่งแวดล้อมของชุมชน ของประเทศ และโลก เป็นต้น 4. ครูแนะนำเด็กๆ เรื่อง การคัดแยกขยะ โดยครูเตรียมถังขยะมา 4 ใบ ได้แก่ - ถังสีเขียว สำหรับขยะเปียก (ขยะที่เน่าเสีย และย่อยสลายได้เร็ว) - ถังสีน้ำเงิน สำหรับขยะทั่วไป - ถังสีเหลือง สำหรับขยะรีไซเคิล - ถังสีแดง สำหรับขยะอันตราย 5. ครูให้เด็กๆ เล่นเกมคัดแยกจากท้องปลาวาฬที่หมอช่วยผ่าตัดจากการที่กินขยะเข้าไป โดยแบ่งเด็กๆ ออกเป็น 2 กลุ่ม แล้วให้ออกมาหยิบขยะที่อยู่ในท้องปลาวาฬทีละ 1 คน (หยิบคนละ 2 ชิ้น ที่แตกต่างกัน) นำใส่ถังขยะสีต่างๆ ให้ถูกต้อง หากกลุ่มไหนตอบถูกจะได้	เป็นต้น เท่ากับจำนวนเด็ก 4. ผ้าขนาด 2 x 4 เมตร (สำหรับทำท้องปลาวาฬ) 5. กระดานสำหรับติดดาว 6. ดาวกระดาษ 7. เทปกาวสองหน้า 8. เพลง “ก้าบ ก้าบ ก้าบ”	

จุดประสงค์การเรียนรู้	สาระการเรียนรู้		กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ	การประเมินผล
	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้			
	ในเหตุการณ์หรือการกระทำ - การมีส่วนร่วมในการลงความเห็นจากข้อมูลอย่างมีเหตุผล **<u>เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และการแสวงหาความรู้</u>** - การมีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูล นำเสนอข้อมูล และแผนภูมิอย่างง่าย		1 ดาว เมื่อหยิบครบทุกคนแล้ว มาช่วยกับนับดาวของแต่ละกลุ่ม 6. เด็กๆ และครูร่วมกันร้องเพลง “ก้าบ ก้าบ ก้าบ” พร้อมทำท่าทางประกอบ และร่วมกันสรุปเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในชุมชนเพื่อให้ชุมชน น่าอยู่ และสรุปการคัดแยกขยะ รวมถึงประโยชน์ของการคัดแยกขยะ		
<u>กิจกรรมสร้างสรรค์</u> 1. สร้างสรรค์งานศิลปะตามจินตนาการได้ 2. บอกชื่อผลงานของตนเองได้	**<u>การใช้กล้ามเนื้อเล็ก</u>** - การเขียนภาพและการเล่นกับสี - การหยิบจับ การใช้กรรไกร การฉีก การตัด	- กิจกรรมการระบายสีเทียน - กิจกรรมการระบายสีไม้ - กิจกรรมตัด - ปะ (จากกระดาษสี)	1. เด็ก และครูร่วมกันร้องเพลง “อย่าทิ้งต้องเก็บ” 2. ครูแนะนำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ “ถังขยะสวย ด้วยมือเรา” 3. ครูแบ่งกลุ่มเด็กเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คนตามประเภทของถังขยะ	1. เพลง “อย่าทิ้งต้องเก็บ” 2. ถังขยะ 4 ประเภท 3. เศษวัสดุต่างๆ - ฝาขวดน้ำดื่ม	1. สังเกตการสร้างสรรค์ผลงานได้ตามจินตนาการ 2. สังเกตจากการบอกชื่อผลงานของตนเอง 3. สังเกตจากการปฏิบัติตามข้อตกลง

จุดประสงค์การเรียนรู้	สาระการเรียนรู้		กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ	การประเมินผล
	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้			
3. ปฏิบัติตามข้อตกลงได้ 4. ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มได้	การปะ และการร้อยวัสดุ **<u>การแสดงออกทางอารมณ์</u>** - การทำงานศิลปะ **<u>การมีปฏิสัมพันธ์มีวินัย มีส่วนร่วม และบทบาทสมาชิกของสังคม</u>** - การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ **<u>จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์</u>** - การแสดงความคิดสร้างสรรค์ผ่านภาษาท่าทาง การเคลื่อนไหวและศิลปะ	- กิจกรรมการระบายสีน้ำ	4. ครูนำเศษวัสดุต่าง ๆ เช่น ฝาขวดน้ำหลอด เศษกระดาษเหลือใช้ เป็นต้น มาให้เด็ก ๆ ได้ดู และพูดคุยถึงประโยชน์จากเศษขยะเหลือใช้เหล่านี้ 5. ครูนำแบบร่างที่ตัดจากกระดาษลังเป็นหน้าสัตว์ต่าง ๆ ที่เด็ก ๆ ชอบมาให้เด็ก ๆ ตกแต่งให้สวยงามจากเศษวัสดุที่เตรียมไว้ 6. ในระหว่างที่เด็กทำกิจกรรมครูคอยให้คำแนะนำ การใช้สี การใช้เศษวัสดุเหลือใช้และอุปกรณ์ในการประดิษฐ์เศษวัสดุ 7. เมื่อเวลาหมดครูให้สัญญาณเด็กช่วยกันเก็บของ 8. ให้เด็กแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานของตนเอง และบอกความรู้สึกที่มีต่อผลงาน	- หลอด - เศษกระดาษเหลือใช้ 4. กาว 5. สีไม้ 6. กรรไกร	4. สังเกตจากการทำงานร่วมกับผู้อื่น

จุดประสงค์การเรียนรู้	สาระการเรียนรู้		กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ	การประเมินผล
	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้			
<u>กิจกรรมเสรี</u> 1. เล่นกับเพื่อนอย่างมีเป้าหมายได้ 2. ให้เด็กเล่นและเก็บของเล่นเข้าที่ได้ด้วยตนเอง **3.** เด็กปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันได้	**<u>การรักษาความปลอดภัย</u>** - การปฏิบัติตนให้ปลอดภัยในกิจวัตรประจำวัน **<u>การเล่น</u>** - การเล่นอิสระ - การเล่นตามมุมประสบการณ์ **<u>การมีปฏิสัมพันธ์ มีวินัย มีส่วนร่วม และบทบาทสมาชิกของสังคม</u>** - การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของห้องเรียน **<u>เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และการแสวงหาความรู้</u>**	เล่นตามมุมประสบการณ์	1. เด็กเลือกกิจกรรมเสรีตามมุมประสบการณ์ตาม ความสนใจ เช่น - มุมวิทยาศาสตร์ - มุมหนังสือ - มุมบล็อก - มุมเกมการศึกษา - มุมบทบาทสมมติ - มุมดนตรี 2. เมื่อหมดเวลาเด็กเก็บของเข้าที่ให้เรียบร้อย	1. มุมประสบการณ์ - มุมวิทยาศาสตร์ - มุมหนังสือ - มุมบล็อก - มุมเกมการศึกษา - มุมบทบาทสมมติ - มุมดนตรี	1. สังเกตการเล่นกับเพื่อนอย่างมีเป้าหมาย 2. สังเกตจากการเล่นและเก็บของเล่นเข้าที่ด้วยตนเอง 3. สังเกตจากการปฏิบัติตามข้อตกลง

จุดประสงค์การเรียนรู้	สาระการเรียนรู้		กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ	การประเมินผล
	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้			
	- การสำรวจสิ่งต่างๆ และแหล่งเรียนรู้				
<u>กิจกรรมกลางแจ้ง</u> 1. เป็นผู้นำและผู้ตามได้ 2. เล่นเกมตามล่าหาสมบัติได้ 3. เล่นเกม และทำกิจกรรมเป็นกลุ่มได้ 4. เด็กเล่นและทำกิจกรรมอย่างปลอดภัยได้ด้วยตนเอง	**<u>การใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่</u>** - การเคลื่อนไหวเคลื่อนที่การเล่น - การเล่นนอกห้องเรียน **<u>การยอมรับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล</u>** - การเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มเพื่อน	เครื่องเล่นสนาม	1. เด็กจับมือกันเป็นวงกลม พร้อมกับร้องเพลง “จับมือเป็นวงกลม” 2. เด็ก ๆ อบอุ่นร่างกาย โดยครูให้เด็กอาสาสมัครเป็นผู้นำไปยืนกลางวงกลม และบอกให้เพื่อน ๆ ทำท่าทางตามตนเอง เช่น กระโดดขาเดียว 10 ครั้ง ปฏิบัติ เป็นต้น แล้วให้เด็ก ๆ ผลัดกันเป็นผู้นำ และผู้ตาม 3. ครูแนะนำให้เด็ก ๆ เล่นเกมตามล่าหาสมบัติ โดยแบ่งเด็กออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ดังนี้	1. เพลง “จับมือเป็นวงกลม” 2. ถังขยะ 4 ใบ ได้แก่ -ถังขยะสีเขียว -ถังขยะสีน้ำเงิน -ถังสีเหลือง -ถังสีแดง 3. ขยะต่างๆ ติดสติกเกอร์สีชมพู สีแดง สีส้ม และสีฟ้า เช่น	1. สังเกตการเป็นผู้นำผู้ตาม 2. สังเกตการเล่นเกมตามล่าหาสมบัติ 3. สังเกตการเล่นเกมและทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม 4. สังเกตจากการทำกิจกรรมได้ปลอดภัย

จุดประสงค์การเรียนรู้	สาระการเรียนรู้		กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ	การประเมินผล
	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้			
	การใช้ภาษา - การฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ		- กลุ่มที่ 1 สีชมพู - กลุ่มที่ 2 สีแดง - กลุ่มที่ 3 สีส้ม - กลุ่มที่ 4 สีฟ้า 4. ครูจัดเตรียม ขวดพลาสติก ถ่านไฟฉาย เศษขนม ถุงพลาสติก กระดาษ ที่ติดสติกเกอร์สีชมพู สีแดง สีส้ม และสีฟ้าไว้ แล้วบอกเด็ก ๆ ว่าเป็นสมบัติที่ต้องไปค้นหาแล้วนำไปซ่อนบริเวณใกล้เคียงสนาม แล้วให้เด็ก ๆ แต่ละกลุ่มไปค้นหาให้เจอสมบัติตามสีของตนเอง แล้วนำไปใส่ในถังขยะถังสีเขียว ถังขยะสีน้ำเงิน ถังขยะสีเหลือง และถังขยะสีแดง ที่ครูเตรียมไว้กลางสนาม ให้ถูกต้อง	ซองขนม ถุงพลาสติก ขวดแก้ว ขวดพลาสติก กระป๋องสเปรย์ ถ่านไฟฉาย เศษอาหาร เศษผลไม้ กระดาษ เศษผ้า เป็นต้น	
			5. ครูตรวจสอบสมบัติที่นำมาใส่ของแต่ละกลุ่มว่าถูกต้องหรือไม่ กลุ่มใดถูกต้องมากที่สุดเป็นฝ่ายชนะ 6. เมื่อครูให้สัญญาณหมดเวลา เด็กเข้าแถว และทำความสะอาดร่างกาย		

จุดประสงค์การเรียนรู้	สาระการเรียนรู้		กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ	การประเมินผล
	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้			
<u>กิจกรรมเกมการศึกษา</u> 1. เล่นเกมจับคู่ความสัมพันธ์ของขยะและ ถังขยะได้ 2. เล่นเป็นกลุ่มได้ **3.** มีส่วนร่วมในการเล่นเกมการศึกษา	**<u>การใช้กล้ามเนื้อเล็ก</u>** - การหยิบจับ การใช้กรรไกร การฉีก การตัด การปะ และการร้อยวัสดุ **<u>การมีอัตลักษณ์เฉพาะตนและเชื่อว่าตนเองมีความสามารถ</u>** - การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตามความสามารถของตนเอง **<u>การมีปฏิสัมพันธ์ มีวินัย มีส่วนร่วม และบทบาทสมาชิกของสังคม</u>** - การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ	เกมภาพตัดต่อ “ชุมชนของเรา”	1. ครูแนะนำเกมจับคู่ความสัมพันธ์ขยะและถังขยะ 2. ครูแบ่งเด็กเป็นกลุ่ม 4 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน 3. ครูอธิบายวิธีการเล่นให้เด็กฟัง 4. ครูให้เด็กเล่นเกมด้วยตนเอง 5. ครูให้สัญญาณหมดเวลา เด็กเก็บเกมการศึกษา	1. เกมจับคู่ความสัมพันธ์ขยะและถังขยะ	1. สังเกตการจับคู่ความสัมพันธ์ของขยะและถังขยะ 2. สังเกตการเล่นเป็นกลุ่ม 3. สังเกตการมีส่วนร่วมในการเล่นเกมการศึกษา

จุดประสงค์การเรียนรู้	สาระการเรียนรู้		กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ	การประเมินผล
	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้			
	<u>การคิดรวบยอดการคิดเชิงเหตุผลการตัดสินใจและแก้ปัญหา</u> - การจับคู่การเปรียบเทียบและการเรียงลำดับสิ่งต่างๆ ตามลักษณะความยาว/ความสูง น้ำหนัก ปริมาตร				

ภาคผนวก

เพลง “ก้าบ ก้าบ ก้าบ”

(จากเว็บไซต์ สำนึกไทย โตไปไม่โกง

คณะอนุกรรมการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติด้านการปลูกจิตสำนึก และสร้างการรับรู้

คณะกรรมการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (คตช.) http://growinggood.org/test/index.php?r=site/view&id=๗๔)

ก้าบ ก้าบ ก้าบ ก้าบ ก้าบ

ตาก็จ้องแลมอง

อย่าทิ้งขยะนะเอ่อ

อย่าทิ้งขยะนะเรา

ก้าบ ก้าบ ก้าบ ก้าบ ก้าบ

เป็ดอาบน้ำในคลอง

เพราะในคลองมีหอยปูปลา

ลูกเป็ดเขาเจอเดี๋ยวเขาดุเอา

ลูกเป็ดเห็นเข้าบ่นกันพรึมพร่ำ

ก้าบ ก้าบ ก้าบ ก้าบ ก้าบ

เพลง“อย่าทิ้งต้องเก็บ”

ศิลปิน : เพลงเด็ก

อย่าทิ้ง อย่าทิ้ง อย่าทิ้ง
ทิ้งแล้วจะสกปรก
ถ้าเราเห็นมันรก
ต้องเก็บ ต้องเก็บ ต้องเก็บ

อย่าทิ้ง อย่าทิ้ง อย่าทิ้ง
ทิ้งแล้วจะสกปรก
ถ้าเราเห็นมันรก
ต้องเก็บ ต้องเก็บ ต้องเก็บ

เพลง “จับมือเป็นวงกลม”

ศิลปิน : ลออ ชุติกร

จับมือกันเป็นวงกลม จับมือกันเป็นวงกลม จับมือกันเป็นวงกลม

จับมือแล้วก็เดิน จับมือแล้วก็เดิน จับมือแล้วก็เดิน หยุดนะ แล้วก็นั่งลง

นิทานเรื่อง “วาฬน้อยวาฬใหญ่ เศร้าใจเพราะขยะ”

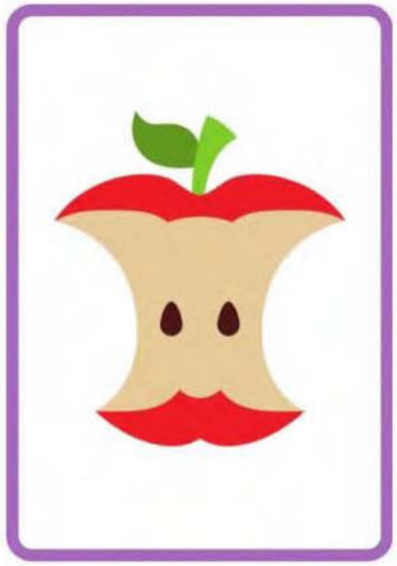
ผู้แต่ง : คีระคิน คำหนองไผ่

ณ ท้องทะเลกว้างไกล วาฬน้อยดีใจได้ว่ายน้ำเล่น ชวนพี่วาฬใหญ่ อยากออกไปเห็น ว่ายน้ำลอยเล่น อีกฝั่งทะเล วาฬใหญ่ตกลง พาวาฬน้อยไป วันนี้ฟ้าใส คงนุกฮาเฮ ว่าย มาสักพัก กลับต้องหันเห สงสัยว่า เอ๊ะ! อะไรลอยมา ลองอ้าปากใหญ่ กลืนกินลงไป วาฬน้อยวาฬใหญ่กินกันถ้วนหน้า ไม่นานปวดท้อง เจ็บในกายา มืดค่ำแล้วหนา แสนทรมาน แม่ออกตามหา จนมาพบพาน ทั้งห่วงสงสาร ลูกวาฬสองตัว ไปหาหมอหมี ให้ช่วยผ่าตัด ผ่าออกดูชัด ขยะถ้วนทั่ว แม่ลูกวาฬนั้น ต่างตกใจกลัว ใครทิ้งขยะทั่ว เดือดร้อนมากมาย ขอบคุณหมอหมี ดีที่ยังไม่สาย วาฬเกือบต้องตาย เพราะขยะในทะเล ฝูงวาฬแม่ลูก พากันกลับบ้าน ครุ่นคิดอยู่นาน ขยะถมเถ หากทิ้งถูกที่ คัดแยกไม่ปนเป มนุษย์จะเท่ห์ หากลงมือทำ

เสียงอ่านนิทาน : นาวสาวสุกัญญา ชูอินทร์ ศึกษานิเทศก์ สพป.อุทัยธานี เขต ๒

เกมจับคู่ภาพสัมพันธ์ ขยะ และถังขยะ

แนะนำสื่อ/ความรู้ที่เกี่ยวข้อง

1. หนังสือยุทธศาสต์การศึกษาเพื่อสร้างความป็นพลเมืองพ.ศ. 2553-2561. คณะอนุกรรมการกนป.
ด้านพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดี สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

2. รายงานการวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง.
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

3. รายงานผลการดำเนินงานการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง.
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

มาตรฐานการศึกษาชาติ พ.ศ. 2561. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

3. รายงานผลการศึกษาเรื่องการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ : บทเรียนจากต่างประเทศ
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

5. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

6. คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

7. คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

8. แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กฎหมายในชีวิตประจำวันสำหรับผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการร่วมกับกระทรวงยุติธรรม

9. หนังสือการ์ตูนบุญเจิมกับใบตองสร้างสรรค์วัฒนธรรมประชาธิปไตยของกระทรวงวัฒนธรรม

10. คู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างพลเมืองรู้เท่าทันสื่อสำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
ณัฏฐเมธร์ ดุลคณิต

สันติภาพศึกษา (Peace Educaion) แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงสำหรับครูและนักการศึกษา
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร .ความเป็นพลเมืองในระบอบวิถีประชาธิปไตย.สำนักพิมพ์:สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

อัจฉราอยุทธศิริกุล (2561 : 18) การศึกษาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาวิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษาบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร (อ้างอิง)

ญาดาจันทร์ศุกระ. (2555:39-41) การศึกษาเปรียบเทียบค่านิยมพื้นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1-3โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีความสามารถในการควบคุมตนเองต่างกัน . วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (อ้างอิง)

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2557ข). แนวทางการจัดการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติมหน้าที่พลเมือง. กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.)

Westheimer, J., & Kahne, J. (2004). What kind of citizen? The politics of educating for democracy. American Educational Research Journal, 41 (2), 237-269)

รายชื่อแบ่งกลุ่มย่อย (กลุ่มปฐมวัย)

การประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากรและจัดทำคู่มือการจัดการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างพลเมืองเด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)

ณ โรงแรมเซ็นทรา บาย เซ็นทารา ศูนย์ราชการและคอนเวนชัน เซ็นเตอร์ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

คณะทำงานจัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากรและคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมืองเด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล / ตำแหน่ง
1	นายคีระคิน คำหนองไผ่ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 5
2	นางสาวสุกัญญา ชูอินทร์ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุทัยธานี เขต 2
3	นางสุธารา มะลิยา ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเมืองร้อยเอ็ด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1
4	นางสุวรรณี เกาทัณฑ์ทอง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนชาวไร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบุรี เขต 2
5	นางชญาธร อ่อนสา ครูชำนาญการ โรงเรียนอนุบาลเพชรบูรณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบูรณ์ เขต 1
6	นางสาวเนตรนลิน อยู่ประจักษ์ ครู โรงเรียนบ้านทุ่งสามแท่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุทัยธานี เขต 2

คำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ที่ ๔๘๗/๒๕๖๕
เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้
เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)

ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มีมติเห็นชอบงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการตามยุทธศาสตร์ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ เสริมสร้างความรู้ พลังศรัทธา และพลังร่วมวิถีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข กลยุทธ์ที่ ๔ ส่งเสริมสนับสนุนการเผยแพร่ความรู้ในการขับเคลื่อนวิถีประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและการพัฒนากระบวนการเลือกตั้งให้เป็นระบบการเลือกตั้งที่ดี โครงการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) นั้น

เพื่อให้การดำเนินโครงการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียน มีความรู้ความเข้าใจ เกิดความเชื่อมั่นศรัทธาและมีส่วนร่วมอย่างถูกต้องต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งสอดคล้องกับหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการส่งเสริม สนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษา และองค์กรเอกชน ในการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน หรือให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้ง และความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ประกอบด้วย

๑. นายอัมพร พินะสา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	ประธานกรรมการ
๒. นายวีระ ยี่แพร รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง	รองประธานกรรมการ
๓. นางเกศทิพย์ ศุภวานิช รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	รองประธานกรรมการ
๔. นางวณี ปิ่นประทีป อนุกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูป เพื่อแก้ความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ	กรรมการ

/๕. นางทิพย์พาพร...

๕. นางทิพย์พาพร ตันติสุนทร กรรมการ
อนุกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูป
เพื่อแก้ความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ

๖. นายชำนาญ วัฒนศิริ กรรมการ
อนุกรรมาธิการการมีส่วนร่วมของประชาชน

๗. นายสุรพงษ์ พรมเท้า กรรมการ
อนุกรรมาธิการการมีส่วนร่วมของประชาชน

๘. นายพนม จองเฉลิมชัย กรรมการ
อนุกรรมการด้านการพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรม
ส่งเสริมการศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง

๙. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรรถพล อนันตวรสกุล กรรมการ
อาจารย์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑๐. นางสาวทัศนวรรณ บรรจง กรรมการ
ผู้อำนวยการมูลนิธิการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองไทย

๑๑. นายวัฒนา อัคคพานิช กรรมการ
นักวิชาการอิสระ

๑๒. นางสาวอาทิตยา ปัญญา กรรมการ
ผู้อำนวยการศูนย์บริหารงานการพัฒนาศักยภาพบุคคลเพื่อความเป็นเลิศ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๑๓. นายณัฏฐเมธร์ ดุลคนิต กรรมการ
ศึกษานิเทศก์ ชำนาญการ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๑

๑๔. นายปราศรัย เจตสันต์ กรรมการ
ครู โรงเรียนบางปะกอกวิทยาคม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๑

๑๕. นายนำโชค อุ่นเวียง กรรมการ
ครู ชำนาญการ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๑

๑๖. นายพรพรรษ อัมพรพฤติ กรรมการ
ครู ชำนาญการ โรงเรียนวัดนวลนรดิษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๑

๑๗. นางสาวปิ่นทอง อินทรศรี กรรมการ
ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมความเป็นพลเมือง

๑๘. นางสาวรัตนา แสงบัวเผื่อน กรรมการและเลขานุการ
ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

/๑๙. นายเฉลิมชัย...

๑๙. นายเฉลิมชัย พันธ์เลิศ กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
ผู้อำนวยการสถาบันสังคมศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒๐. นางสุดใจ สุอรุณ กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
รองผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมความเป็นพลเมือง

โดยให้คณะกรรมการมีหน้าที่ ดังนี้

(๑) จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) สำหรับ ๔ ช่วงวัย ประกอบด้วย ช่วงวัยอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

(๒) ให้ข้อเสนอแนะ สนับสนุน และส่งเสริมการจัดทำคู่มือสำหรับวิทยากร และการสร้างวิทยากรกลางที่ทำหน้าที่ตามหลักสูตร Civic Education สำหรับ ๔ ช่วงวัย ประกอบด้วย ช่วงวัยอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

(๓) กำกับ ดูแล และติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร Civic Education สำหรับ ๔ ช่วงวัย ให้เป็นไปตามกระบวนการและขั้นตอนของโครงการ เพื่อพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร เทคนิค กระบวนการ และคู่มือสำหรับวิทยากร

(๔) รายงานผลการดำเนินงาน ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะอนุกรรมาธิการการมีส่วนร่วมของประชาชน (วุฒิสภา) ทราบอย่างต่อเนื่อง

(๕) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อช่วยเหลือสนับสนุนภารกิจการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(๖) ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานแก่คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ฯ

(๗) ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

โดยให้คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้ เพื่อสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยเบี้ยประชุมกรรมการ อนุกรรมการ หรือผู้ทำงาน พ.ศ. ๒๕๕๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๘ ข้อ ๗ (๒) ประกอบข้อ ๑๔ และข้อ ๑๕ ในอัตราตามบัญชีอัตราเบี้ยประชุม ข้อ ๗ (๒) ท้ายระเบียบ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๓๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

(นายอิทธิพร บุญประคอง)
ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

คำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ที่ ๖๙๖ /๒๕๖๕
เรื่อง แก้ไขคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)

.....

ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มีคำสั่งที่ ๔๙๓/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๖๕ แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) เพื่อดำเนินการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) สำหรับ ๔ ช่วงวัย นั้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ขอปรับปรุงคำสั่งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) เนื่องจากรายชื่อคณะกรรมการและเลขานุการปัจจุบันมีการโยกย้ายสลับเปลี่ยนตำแหน่งและตัวบุคคล เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจที่ได้รับมอบหมาย ดังนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงแก้ไขคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๔๙๓/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ดังนี้

ลำดับที่ ๙ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรรถพล อนันตวรสกุล **เปลี่ยนเป็น** นายภูธร จันทะหงส์ปุณยจรัสธำรง ผู้อำนวยการสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ลำดับที่ ๑๓ นายณัฏฐเมธร์ ดุลคนิต **เปลี่ยนเป็น** นางผาณิต ทวีศักดิ์ ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ลำดับที่ ๑๔ นายปราศรัย เจตสันติ์ **เปลี่ยนเป็น** นางสาวชยพร กระต่ายทอง ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาหลักสูตรและมาตรฐานการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ลำดับที่ ๑๕ นายนำโชค อุ่นเวียง **เปลี่ยนเป็น** นางสาวจรูญศรี แจบไธสง ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาและส่งเสริมการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ลำดับที่ ๑๖ นายพรพรรษ อัมพรพฤติ ขอปรับออกจากคำสั่ง

ลำดับที่ ๑๘ นางสาวรัตนา แสงบัวเผื่อน **เปลี่ยนเป็น** นายวิษณุ ทรัพย์สมบัติ ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นกรรมการและเลขานุการ

นอกนั้นให้เป็นไปตามคำสั่งเดิม

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๕

(นายอิทธิพร บุญประคอง)
ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ที่ ๕๕๘ /๒๕๖๕
เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากรและคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)

.....

ตามที่เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้อนุมัติงบประมาณและอนุมัติโครงการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียน มีความรู้ความเข้าใจ เกิดความเชื่อมั่นศรัทธาและมีส่วนร่วมอย่างถูกต้องต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข นั้น

เพื่อให้การดำเนินโครงการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุวัตถุประสงค์ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงแต่งตั้ง คณะทำงานจัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากรและคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ดังนี้

๑. นางหัทยา เข็มเพ็ชร
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สิงห์บุรี อ่างทอง
๒. นางนงคราญ ชัยพงษ์
ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต ๔
๓. นางสาวธัญรดี พากเพียร
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กำแพงเพชร
๔. นายคีระคิน คำหนองไผ่
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต ๕
๕. นางสาวจิราวรรณ ศรีวิเวก
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กระบี่
๖. นางสาวสุกัญญา ชูอินทร์
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุทัยธานี เขต ๒

/๗. นางสาว...

๗. นางสาวตวันฉาย ทิพย์รัตน์
ครู โรงเรียนพญาไท
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

๘. นายณัฐพล มะลิทอง
ครู โรงเรียนพญาไท
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

๙. นายวีรศักดิ์ สงวน
ครูชำนาญการ โรงเรียนวัดเนินเขาดิน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต ๒

๑๐.นางสุธารา มะลิยา
ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเมืองร้อยเอ็ด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต ๑

๑๑.นางสุวรรณี เกาทัณฑ์ทอง
ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนชาวไร่
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบุรี เขต ๒

๑๒.นางชญาธร อ่อนสา
ครูชำนาญการ โรงเรียนอนุบาลเพชรบูรณ์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบูรณ์ เขต ๑

๑๓.นางสาวเนตรนลิน อยู่ประจักษ์
ครู โรงเรียนบ้านทุ่งสามแท่ง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุทัยธานี เขต ๒

๑๔.นางสาววนิดา เกตุเส็ง
ครู โรงเรียนรัตนโกสินทร์ ๒ (สมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี)
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุทัยธานี เขต ๒

๑๕.นางสาวชนากานต์ อุปละกุล
ครู โรงเรียนบ้านดอยคำ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลำพูน เขต ๑

๑๖.นางสาวลักษมี จันทราช
ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลเพชรบูรณ์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบูรณ์ เขต ๑

๑๗.นางสมศรี ศรีสังข์
ครู โรงเรียนเมืองนราธิวาส
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต ๑

๑๘.นายนำโชค อุ่นเวียง
ครูชำนาญการ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๑

๑๙.นางสาวศิริโชค อภิภัชผ่องใส
ครู โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๑

/ ๒๐. นางสาว...

๒๐.นางสาวพรพิมล จิตนอก
ครู โรงเรียนโยธินบูรณะ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๑
๒๑.นายภูษณทัศ ผลทับทิมธนา
ครู โรงเรียนชิโนรสวิทยาลัย
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๑
๒๒.นางสาวธนัญญา ต่อชีพ
ครู โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๒
๒๓.นางสาววิจิตรา นพรัตน์
ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสตรีอ่างทอง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สิงห์บุรี อ่างทอง
๒๔.นางสาวสุมนพัชร์ ป้องกัน
ครูชำนาญการ โรงเรียนสิงหพายุ "ประสานมิตรอุปถัมภ์"
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สิงห์บุรี อ่างทอง
๒๕.นายกฤษฎากร สุจาคำ
ครูชำนาญการ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ภาคเหนือ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พิษณุโลก อุตรดิตถ์
๒๖.นายราชสิทธิ์ คำสอนเจริญ
ครู โรงเรียนบดรไทย
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พิษณุโลก อุตรดิตถ์
๒๗.นายกิตติคุณกฤดากร สุขปัญญา
ครู โรงเรียนกบินทร์วิทยา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ปราจีนบุรี นครนายก
๒๘.นายอดิศร เนตรทิพย์
ครู โรงเรียนบ้านกาดวิทยาคม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เชียงใหม่
๒๙.นายคมเพชร ราชคม
ครู โรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เชียงราย
๓๐.นายอลงกต หาระคุณ
ครู โรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา หนองคาย

โดยให้คณะทำงานมีหน้าที่ ดังนี้

(๑) จัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากร และคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) สำหรับ ๔ ช่วงวัย ประกอบด้วยอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

/(๒) พัฒนา...

(๒) พัฒนาวิทยากรและร่วมเป็นคณะวิทยากรดำเนินการจัดการอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษา ในการนำคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) สำหรับ ๔ ช่วงวัย ไปประยุกต์ใช้ในบริบทของสถานศึกษา

(๓) รายงานผลการดำเนินงานให้คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ทราบอย่างต่อเนื่อง

(๔) ดำเนินการตามที่คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) มอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

(นายแสวง บุญมี)
เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ที่ ๖๑๙ /๒๕๖๕
เรื่อง แก้ไขคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากรและคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)

.....

ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มีคำสั่งที่ ๕๕๘/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๕ เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากรและคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) เพื่อให้การดำเนินโครงการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุวัตถุประสงค์ นั้น

เนื่องจากบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะทำงานจัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากรและคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ราย นางสาวศิริโชค อภิภัชผ่องใส มีการปรับเลื่อนวิทยฐานะ และย้ายสังกัด ดังนั้น เพื่อให้การขับเคลื่อนโครงการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงแก้ไขคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากรและคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ดังนี้

ลำดับที่ ๑๙ นางสาวศิริโชค อภิภัชผ่องใส จากเดิม ครู โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๑ เปลี่ยนเป็น ครูชำนาญการ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๑

นอกนั้นให้เป็นไปตามคำสั่งเดิม

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

(นายแสวง บุญมี)
เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ชื่อหนังสือ แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมืองวิถีใหม่
ระดับชั้นปฐมวัย

ที่ปรึกษา : นายแสวง บุญมี เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง
นายวีระ ยี่แพร รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

คณะผู้จัดทำ

นางสาวปิ่นทอง อินทรศรี ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมความเป็นพลเมือง
นางสุดใจ สุอรุณ รองผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมความเป็นพลเมือง
นางสาวจรัสขวัญ ชาวเรือ ผู้อำนวยการฝ่ายสร้างสรรค์สื่อและนวัตกรรมสารสนเทศเพื่อสร้างพลเมือง
นายสาโรจน์ ชัยเพ็ญ ผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมการศึกษาและกิจกรรมภาคพลเมือง
พนักงานสำนักส่งเสริมความเป็นพลเมือง

ออกแบบปก : นางสาววีรยา มกรพงศ์ พนักงานการเลือกตั้งชำนาญการ

จัดรูปเล่ม : นางสาววิลาสินี แสงงามสม พนักงานการเลือกตั้งชำนาญการ
นางสาวนิษฐา อนงค์เทพ พนักงานการเลือกตั้งปฏิบัติการ

จัดทำโดย : สำนักส่งเสริมความเป็นพลเมือง
สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ อาคารบี
ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

แนวทางการจัดการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างพลเมืองวิถีใหม่

สำหรับครูผู้สอน ระดับชั้นประถมศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ
สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมืองวิถีใหม่ ระดับชั้นประถมศึกษา

คำนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2560 ได้บัญญัติให้ “คณะกรรมการการเลือกตั้ง มีหน้าที่และอำนาจในการส่งเสริม สนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษาและองค์กรเอกชนในการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ประชาชน เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนหรือให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้งและความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ” ประกอบกับยุทธศาสตร์ชาติประเด็นยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงและแผนการปฏิรูปประเทศฉบับปรับปรุง ด้านการเมือง มีเป้าประสงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและให้พรรคการเมืองและนักการเมือง ยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมืองวิถีใหม่ มุ่งเน้นพัฒนาความเป็นพลเมือง (Citizenship) เป็นกระบวนการที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตย

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ตระหนัก และเห็นความสำคัญในเรื่องดังกล่าว จึงได้ร่วมกันจัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากรและคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ตามโครงการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกิดความเชื่อมั่น ศรัทธาและมีส่วนร่วมอย่างถูกต้องต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และสถานบันการศึกษาได้นำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนในลำดับต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ขอขอบคุณคณะทำงานจัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากรและคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ผู้เขียน และผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินการดังกล่าว รวมทั้งครูผู้สอนที่มีความตั้งใจที่จะเสริมสร้างเด็กและเยาวชนให้เป็น “พลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย” ของสังคมไทย หากครูผู้สอนท่านใดได้นำคู่มือไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้แล้วพบว่ามีข้อบกพร่องประการใด ขอได้โปรดส่งข้อเสนอแนะไปที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาปรับปรุงต่อไป

สำนักส่งเสริมความเป็นพลเมือง
สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ
กันยายน 2565

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ 1 บทนำ	1
- ความเป็นมาและความสำคัญ	1
- วัตถุประสงค์	3
- เป้าหมายเชิงปริมาณ/คุณภาพ	3
- คำชี้แจงการใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมืองเด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)	6
ส่วนที่ 2 หลักการแนวคิด	8
- แนวคิดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองวิถีประชาธิปไตยวิถีใหม่	8
- หลักการเป็นพลเมืองในวิถีระบอบประชาธิปไตย	9
- คุณลักษณะของพลเมืองประชาธิปไตย วิถีใหม่	11
- ตาราง แบบของพลเมืองประชาธิปไตย วิถีใหม่	16
ส่วนที่ 3 แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมืองเด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6	18
- ชื่อกิจกรรม One Day Trip ระดับประถมศึกษา	20
- ชื่อกิจกรรม Action Today ระดับประถมศึกษา	30
- ชื่อกิจกรรม รักเมืองไทย ระดับประถมศึกษา	36
- ชื่อกิจกรรม ความเป็นไทย ระดับประถมศึกษา	42
- ชื่อกิจกรรม มีส่วนร่วมในการส่งเสริมประชาธิปไตย ระดับประถมศึกษา	48
- ชื่อกิจกรรม สื่อสร้างสรรค์..พลเมืองวิถีใหม่ ระดับประถมศึกษา	55
- ชื่อกิจกรรม บ้านเธอ บ้านฉัน ระดับประถมศึกษาปีที่ 6	65
ส่วนที่ 4 แนะนำสื่อ/ความรู้ที่เกี่ยวข้อง	70
เอกสารอ้างอิง	71
ภาคผนวก	72

ส่วนที่ 1
บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญ

ในปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญวิกฤติการเปลี่ยนแปลงอย่างพลวัต ความท้าทายด้านการพัฒนาในหลายมิติ ส่งผลให้เยาวชนคนรุ่นใหม่ขาดทักษะของพลเมืองวิถีใหม่ที่สำคัญในการดำเนินชีวิต ที่ส่งผลระยะยาวต่อสังคมไทย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พุทธศักราช 2564 หมวดที่ 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย และหมวดที่ 4 หน้าที่ของปวงชนชาวไทย กล่าวว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน มีเสรีภาพในการติดต่อสื่อสารถึงกันไม่ว่าในทางใด ๆ มีหน้าที่ในการพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561 - 2580) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรของมนุษย์มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ดีรอบด้าน และมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง โดยวางความมุ่งหมายไว้ในตัวชี้วัดที่ 3 ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 (5) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะ ทักษะและสมรรถนะ และข้อที่ 3 เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมืองวิถีใหม่ มุ่งเน้นพัฒนาความเป็นพลเมือง (Citizenship) เป็นกระบวนการที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตย คณะกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองด้านการพัฒนาการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา , 2557ก: 55-56) ได้กำหนดคุณลักษณะของพลเมืองเพื่อเป็นเป้าหมายร่วมในการพัฒนาความเป็นพลเมือง ดังนี้ 1) พึ่งตนเองและรับผิดชอบตนเองได้ 2) เคารพในสิทธิผู้อื่น 3) เคารพในความแตกต่าง 4) เคารพหลักความเสมอภาค 5) เคารพกติกา และ 6) รับผิดชอบต่อสังคม จึงกล่าวได้ว่า คุณสมบัติของความเป็นพลเมืองที่กล่าวมาข้างต้นเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งคุณลักษณะความเป็นพลเมืองมีความสอดคล้องกับแบบของพลเมืองตามแนวคิดเกี่ยวกับการเป็นพลเมือง ๓ ประการ (รับผิดชอบส่วนตัว มีส่วนร่วมและมุ่งเน้นความยุติธรรม) ที่เกิดจากการวิเคราะห์ทฤษฎีประชาธิปไตย (Westheimer, 2014) ประกอบด้วย

1) พลเมืองที่มีความรับผิดชอบ (Personally Responsible Citizen) พลเมืองที่มีความรับผิดชอบส่วนบุคคลทำหน้าที่อย่างรับผิดชอบในชุมชนของตน ตัวอย่างเช่นเก็บขยะและคัดแยกขยะเพื่อรีไซเคิล ปฏิบัติตามกฎหมาย พลเมืองที่มีความรับผิดชอบส่วนตนมีส่วนช่วยในการขับเคลื่อนกิจกรรมจิตอาสาช่วยบริจาคอาหารหรือเสื้อผ้าเมื่อถูกขอความช่วยเหลือและอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ด้อยโอกาส พลเมืองแบบนี้ต้องการพัฒนาพลเมืองที่มีความรับผิดชอบส่วนบุคคลหวังว่าจะสร้างลักษณะนิสัยและความรับผิดชอบส่วนบุคคลโดยเน้นความซื่อสัตย์ สุจริต มีวินัยในตนเองและทำงานหนัก (Lickona, 1993; Wynne, 1986) ลักษณะหรือกิจกรรมที่สนับสนุนการสอนนักเรียนให้ “ปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความเคารพ จัดการกับความโกรธอย่างสงบ เกรงใจความรู้สึกของผู้อื่นปฏิบัติตามกฎหมาย ใช้มารยาทที่ดี” ลักษณะหรือกิจกรรมเหล่านี้หวังว่าจะช่วยแก้ปัญหาสังคมที่ร้ายแรงโดยมีส่วนร่วมกับผู้คนมากขึ้น

2) พลเมืองที่มีส่วนร่วม (Participatory Citizen) นักการศึกษามองว่าพลเมืองที่ดีต้องเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในกิจการของชุมชนและสังคม ของชุมชนในระดับท้องถิ่น ระดับรัฐและระดับชาติ เราเรียกพลเมืองชนิดนี้ว่าพลเมืองที่มีส่วนร่วม เน้นการเตรียมนักเรียนให้พร้อมเพื่อมีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ร่วมกันในชุมชน โปรแกรมการศึกษาที่ออกแบบมาเพื่อสนับสนุนการพัฒนาพลเมืองแบบมีส่วนร่วมมุ่งเน้นไปที่การสอนนักเรียนเกี่ยวกับวิธีการของรัฐบาลและองค์กรในชุมชน เกี่ยวกับความสำคัญของการวางแผนและการมีส่วนร่วมเช่น ในขณะที่พลเมืองที่มีความรับผิดชอบส่วนตัวจะบริจาคกระป๋องอาหารสำหรับคนไร้บ้าน พลเมืองที่มีส่วนร่วมอาจจัดระเบียบการขับเคลื่อนอาหารหรือระบบการบริจาคอาหารให้คนไร้บ้าน

3) พลเมืองที่มุ่งเน้นความยุติธรรมสังคม (Justiceoriented Citizen) ภาพลักษณ์ที่สามของพลเมืองที่ดีของเราบางทีอาจจะเป็นมุมมองที่มักเห็นน้อยที่สุด พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่มีประสิทธิผลนั้น ต้องการโอกาสเพื่อวิเคราะห์และทำความเข้าใจการทำงานร่วมกันของพลังทางสังคมเศรษฐกิจและการเมือง เราอ้างถึงมุมมองนี้ในฐานะพลเมืองที่มุ่งเน้นความยุติธรรม ในเรื่องของความอยุติธรรมและความสำคัญของการติดตามความยุติธรรมทางสังคม 2 วิสัยทัศน์ของพลเมืองที่มุ่งเน้นความยุติธรรมมีส่วนร่วมกับวิสัยทัศน์ของการมีส่วนร่วมพลเมืองให้ความสำคัญกับงานส่วนรวมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและประเด็นปัญหาของชุมชน อย่างไรก็ตามการตอบสนองต่อปัญหาสังคมและการวิพากษ์วิจารณ์เชิงโครงสร้างเตรียมความพร้อมให้นักเรียนปรับปรุงสังคมโดยการวิเคราะห์เชิงวิพากษ์กับประเด็นทางสังคม

เพื่อให้การสร้างพลเมืองวิถีใหม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้จัดทำ “แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมืองเด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)” สำหรับครูผู้สอน ทั้ง 4 ระดับ ได้แก่ ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ไปดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษา พัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นพลเมืองวิถีใหม่ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลแล้ว

การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียน เกิดทักษะความเป็นพลเมืองวิถีใหม่ (Civic Education) ที่มีความรับผิดชอบ รักชาติ รู้เท่าทันสื่อ ยอมรับความแตกต่าง และการมีส่วนร่วมในสังคม สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้ร่วมกันจัดทำ “แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) สำหรับครูผู้สอนทุกระดับชั้นขึ้น

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ครูผู้สอนมีคู่มือประกอบการจัดการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) และใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

2. เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับประชาธิปไตยในสังคมไทย ให้เป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตในแบบวิถีประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

3. เป้าหมายเชิงปริมาณ/คุณภาพ

เป้าหมายเชิงปริมาณ

ครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยคัดเลือกจากเขตตรวจราชการทั้ง 4 ระดับช่วงชั้นการศึกษา ได้แก่ ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 80 คน

เป้าหมายเชิงคุณภาพ

ครูมีความรู้ความเข้าใจการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)

4. แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองวิถีใหม่

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองวิถีใหม่ มีแนวทางการดำเนินการดังนี้

1. บทบาทของครูผู้สอน

ครูผู้สอนต้องเปิดใจ และเปลี่ยนบทบาทจาก “ผู้สอน” เป็น “ผู้อำนวยการเรียนรู้” ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก/ผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้และเป็นพลเมืองวิถีใหม่ ผู้สอนจึงควรมีทัศนคติ เห็นคุณค่า และแสดงออกถึงการเป็นพลเมืองวิถีใหม่ เช่น

- รู้บทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบของตนเอง และการเสริมสร้างความเป็นพลเมือง
- เคารพในความคิดเห็นของเด็ก/ผู้เรียนทุกคน
- ยอมรับในความแตกต่างที่หลากหลายของเด็ก/ผู้เรียน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ บุคลิกภาพ และสติปัญญา
- รู้จักประสานประโยชน์โดยถือประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

- ใช้เหตุผล และปัญญาในการแก้ไขปัญหา และความขัดแย้ง
- การรู้เท่าทันสื่อ หาโอกาสที่จะเปิดทักษะความคิด นำเรื่องใกล้ตัว ข่าว เหตุการณ์ปัจจุบัน มาพูดคุย มาเปิดประเด็น สนทนา ซักถามกับเด็ก/ ผู้เรียน
- การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนต้องคำนึงถึงเด็ก/ ผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นให้เด็ก/ ผู้เรียนได้คิด ได้ลงมือปฏิบัติและเห็นคุณค่าของการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติในชีวิตจริง และสื่อสารให้ผู้อื่นได้เข้าใจผู้สอนต้องเลือกสื่อ จัดหา จัดทำ จัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้าง การเป็นพลเมืองวิถีใหม่

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ผู้สอนควรเลือกรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสมกับเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดให้แก่เด็ก/ผู้เรียน เป็นพลเมืองที่เน้นเด็ก/ผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น การเล่นเกมการสังเกตการเล่นตามกฎกติกา การฟังนิทาน การร่วมแสดงความคิดเห็น การบรรยาย การอภิปรายกลุ่มย่อย การอภิปรายกลุ่มใหญ่ การแสดงบทบาทสมมติ การวาดภาพ การเล่าเรื่องจากภาพ การเขียนบรรยายโดยเสรี การสร้างแผนผังความคิด การจัดนิทรรศการ การประกวดผลงาน การสำรวจสภาพปัจจุบันของห้องเรียน โรงเรียน ตลาด ชุมชน ท้องถิ่น และประเทศ การรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์การศึกษาแหล่งเรียนรู้การทำโครงงาน การฝึกปฏิบัติฝึกการวิเคราะห์จากสถานการณ์ต่าง ๆ การสาธิต การโต้วาที การทดลอง Socratic method การแสดงละคร Storyline กรณีศึกษา Think pair share เป็นต้น

ผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นให้เด็ก/ ผู้เรียน ได้คิด มีอิสระในการคิด เน้นการปฏิบัติจริง ผ่านสถานการณ์ กิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาความเป็นพลเมืองและจัดกิจกรรมที่หลากหลาย คำนึงถึงการจัดสภาพแวดล้อม และบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมือง

การวัดผล และประเมินผล ต้องมีการประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลาย รวมทั้งได้สังเกต และบันทึกพฤติกรรมเด็ก/ผู้เรียนที่จำเป็นต้องแก้ไข หรือพัฒนาคุณลักษณะการเป็นพลเมืองในขณะที่ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ หรือในการดำเนินชีวิตทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการเป็นพลเมืองให้เด็ก/ผู้เรียน หรือนำมาใช้ปรับปรุงแก้ไขกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

3. บทบาทของเด็ก/ ผู้เรียน เด็ก/ผู้เรียน

เห็นคุณค่าของการดำเนินชีวิตตามวิถีการเป็นพลเมืองวิถีใหม่ มีทักษะ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันที่จะนำไปสู่การเป็นพลเมืองวิถีใหม่ ได้แก่ รู้บทบาทหน้าที่รับผิดชอบ รักชาติ รู้เท่าทันสื่อ การยอมรับความแตกต่าง หลากหลาย และมีส่วนร่วม โดยผู้สอนให้โอกาส และเวลากับเด็ก/ ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมกับกิจกรรม เช่น

- ฝึกฝนทักษะการคิดวิเคราะห์จากสถานการณ์จริงด้วยการตั้งประเด็นคำถามที่เหมาะสม

- สังเกต และเปรียบเทียบความเหมือน และความต่างของการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้เหตุผลและเคารพความแตกต่าง

- ฝึกฝนการแก้ไขความขัดแย้งด้วยการฟัง และการสื่อสารอย่างสันติ

- แสดงความเชื่อ และความคิดเห็นอย่างเสรี โดยผู้สอนมีบทบาทในการเชื่อมโยง ทัศนคติ ค่านิยม พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเป็นพลเมือง

- ฝึกฝน และเห็นคุณค่าของการปฏิบัติตามกฎกติกา ระเบียบของสังคม โดยเริ่มตั้งแต่กฎกติกาของเกม กฎกติกาของครอบครัว กฎระเบียบของโรงเรียน ข้อบังคับของชุมชน กฎหมายของบ้านเมือง รวมทั้งขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของชาติ

- ได้ทำงานกลุ่มที่เน้นบทบาทของผู้นำ และบทบาทของสมาชิกกลุ่ม

- ได้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อส่วนรวมของครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และท้องถิ่นของตนตามสถานการณ์จริง

- ได้สำรวจ เผชิญปัญหา และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่นของตนเอง

- ได้เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เช่น การรักษาสิ่งแวดล้อม การบำเพ็ญประโยชน์ในกิจการสาธารณะ เป็นต้น

- ฝึกฝนให้เป็นผู้มีจิตสาธารณะ

ในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างพลเมืองวิถีใหม่ที่เน้นผู้เรียนได้พัฒนาตนเองและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และประเทศชาติตามวิถีพลเมืองนั้น ผู้สอนควรส่งเสริมให้เด็ก/ ผู้เรียน เห็นคุณค่าของการเรียนรู้ด้วยตนเอง การติดตามข้อมูลข่าวสารที่เป็นปัจจุบันสนใจเรียนรู้ทั้งเรื่องของไทย ประเทศเพื่อนบ้าน และเรียนรู้เรื่องความเป็นสากล เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน เช่น

- ฝึกฝนทักษะในกิจกรรมที่เป็นผลให้เด็ก/ ผู้เรียนรับรู้ศักยภาพของตนเอง ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา และอารมณ์ เพื่อการพัฒนาตน

- มีกิจกรรมที่ให้เด็ก/ ผู้เรียนได้ตรวจสอบและประเมินพฤติกรรมของตนเองและเพื่อนๆ

- มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็ก/ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการปรับปรุงและแก้ไขข้อบกพร่อง

- ฝึกฝนทักษะวิเคราะห์ข่าวสารบ้านเมือง การวิพากษ์วิจารณ์โดยใช้เหตุผลและข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง

4.บทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างพลเมืองวิถีใหม่ ผู้สอนควรให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความเข้าใจตระหนักและเห็นความสำคัญของบทบาทหน้าที่ตามสถานภาพ ในการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างพลเมืองในฐานะสมาชิกของสังคมและผู้มีส่วนในมิติทางสังคม โดยเฉพาะเรื่องสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคในฐานะความเป็นมนุษย์

ติดตามข่าวสารบ้านเมืองอย่างมีวิจารณญาณ ติดตามและตรวจสอบการบริหารประเทศของรัฐอย่างมีเหตุผล โดยเริ่มที่สร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของพ่อแม่หรือผู้ปกครองในฐานะผู้บริหารบ้านเมืองที่มุ่งสร้างความอยู่รอดปลอดภัย และความสงบสุขในครอบครัว

บทบาทหน้าที่ของผู้อำนวยการโรงเรียน ในฐานะผู้บริหารโรงเรียนที่จะบริหารโรงเรียนให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

- บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารในระดับชาติ ที่สามารถบริหารท้องถิ่น/ประเทศให้เจริญก้าวหน้าตามบทบาทหน้าที่ รวมถึงส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเห็นคุณค่าของการเป็นพลเมืองวิถีใหม่ ยึดประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ เน้นการพึ่งตนเองได้ และช่วยเหลือผู้ที่ประสบความยากลำบาก

- วิเคราะห์ปัญหาทางการเมืองทั้งของไทยและต่างประเทศด้วยข้อเท็จจริงและเหตุผล ทั้งนี้ เพื่อให้เด็ก/ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการเลือกคนดี มีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างแท้จริง เห็นคุณค่าและมีเจตคติที่ดีต่อการพัฒนาพลเมือง และพร้อมที่จะมีส่วนร่วมในการบริหารดูแลประเทศและพัฒนาสังคมให้มีความผาสุกและเจริญรุ่งเรืองต่อไป

คำชี้แจงการใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)

คู่มือการจัดการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน มีทั้งหมด 4 ระดับช่วงชั้นการศึกษา ดังนี้

1. คู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ระดับปฐมวัย

2. คู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ระดับประถมศึกษา

3. คู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

4. คู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

กิจกรรมและสาระสำคัญที่เสนอแนะในคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) จะสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานการเรียนรู้ในสาระหน้าที่พลเมือง และการดำเนินชีวิตในสังคมที่ผู้สอนสามารถใช้เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับผู้เรียนและบริบททางภูมิสังคม ทั้งนี้ขอให้แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้เสนอแนะไว้ เพื่อให้ผู้เรียนมีทัศนคติ ค่านิยม พฤติกรรมหรือความเป็นพลเมืองโลก พร้อมที่จะมีส่วนร่วมในการบริหารดูแลประเทศและพัฒนาสังคมต่อไป

ความคาดหวังจากการใช้คู่มือแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีความเชื่อมั่นว่า เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตย จะเกิดการเรียนรู้พัฒนาได้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เมื่อครูผู้สอนได้ใช้คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตย เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) เล่มนี้ด้วยความรู้ ความเข้าใจ และความเป็นครูที่มีความสามารถ

คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยเพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) อาจช่วยให้ครูผู้สอน พบว่าการสร้างสรรค์และการพัฒนาความเป็นประชาธิปไตยไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ ที่จะทำให้สำเร็จได้ดังใจที่หวัง เมื่อกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาประชาธิปไตย คือ มนุษย์ที่มีชีวิตจิตใจ มีความรู้สึกนึกคิดของตนเอง และจะ “ยอมรับ” สิ่งใดต่อเมื่อได้สัมผัสหรือประจักษ์ชัดว่า สิ่งนั้นมีคุณค่าหรือเป็นประโยชน์ ในกระบวนการเรียนการสอนของเด็กในแต่ละช่วงวัย ต้องพัฒนาอารมณ์ ความรู้สึก เจตคติ ทัศนคติ วัฒนธรรมประชาธิปไตยเพื่อต่อยอดเป็นพลเมืองและเด็กเยาวชนวิถีใหม่ เพื่อการเรียนรู้ในความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การยอมรับความแตกต่างและรับฟังผู้อื่น มีความรับผิดชอบ มีส่วนร่วมในภาคสังคม รู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีเป็นพลเมืองดิจิทัล

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ขอให้กำลังใจและขอขอบคุณครูอาจารย์ผู้สอนทุกท่านที่ใช้ความพยายามในการเสริมสร้างพื้นฐานและความเป็นพลเมืองโลกซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญในการขับเคลื่อนประชาธิปไตยในอุดมคติของประเทศไทย

ส่วนที่ 2
หลักการแนวคิด

แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมืองวิถีใหม่ ระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1-3 คณะผู้จัดทำได้ศึกษาหลักการ แนวคิดจาก เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

แนวคิดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองวิถีประชาธิปไตยวิถีใหม่

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ ได้ให้ความหมายของคำว่า “พลเมือง” “วิถี” และ “ประชาธิปไตย” ไว้ดังนี้

พลเมือง หมายถึง ประชาชน ราษฎร ชาวประเทศ

วิถี หมายถึง สาย แนว ถนน ทาง

ประชาธิปไตย หมายถึง ระบบการปกครองที่ถือมติปวงชนเป็นใหญ่ การถือเสียงข้างมากเป็นใหญ่

ส่วนคำว่า วิถีใหม่ คณะกรรมการบัญญัติศัพท์นิเทศศาสตร์ราชบัณฑิตยสภา ได้บัญญัติศัพท์ "New Normal" หมายถึง ความปกติใหม่ , ฐานวิถีชีวิตใหม่ ,รูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต ซึ่งเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีตอันเนื่องจาก มีบางสิ่งมากระทบ จนแบบแผนและแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหมายล่วงหน้าได้ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ที่ไม่คุ้นเคย รูปแบบวิถีชีวิตใหม่นี้ ประกอบด้วยวิธีคิด วิธีเรียนรู้ วิธีสื่อสาร วิธีปฏิบัติและการจัดการ การใช้ชีวิตแบบใหม่เกิดขึ้นหลังจากเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงและรุนแรงอย่างใดอย่างหนึ่งทำให้มนุษย์ต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับสถานการณ์ปัจจุบันมากกว่าจะธำรงรักษาวิถีดั้งเดิมหรือหวนหาถึงอดีต

ดังนั้น คำว่า “พลเมืองที่ดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตยวิถีใหม่ ” หมายถึง พลเมืองที่มีคุณลักษณะที่ยึดมั่นในหลักศีลธรรมและคุณธรรมของศาสนา มีหลักการทางประชาธิปไตยในการดำรงชีวิต พลเมือง หมายถึง คนที่มีสิทธิและหน้าที่ในฐานะ ประชาชนของประเทศใดประเทศหนึ่ง หรือประชาชนที่อยู่ภายใต้ผู้ปกครองเดียวกัน มักมีวัฒนธรรมเดียวกัน เช่น คนไทยทุกคนควรประพฤติปฏิบัติตนตัวเป็นพลเมืองดี คือนอกจากตระหนักถึง สิทธิของตนเองแล้ว ยังต้องทำหน้าที่ตามที่กฎหมายรัฐธรรมนูญกำหนดและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันอันจะก่อให้เกิดการพัฒนาสังคมและประเทศชาติเพื่อให้เป็นสังคมและเป็นประเทศประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ตามหลักการทางประชาธิปไตย กล่าวโดยสรุป คำว่า “พลเมือง” มีความแตกต่างจากคำว่า “ประชาชน” และ “ราษฎร” ตรงที่ว่าพลเมืองจะแสดงออกถึงความกระตือรือร้นในการรักษาสิทธิต่าง ๆ ของตน รวมถึงการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการแสดงออกซึ่งสิทธิ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น

หลักการเป็นพลเมืองในวิถีระบอบประชาธิปไตย

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ ซึ่งจะประสบความสำเร็จได้นั้น ต้องสร้างความเป็น พลเมืองให้ประชาชนสามารถปกครองตนเองได้ การสร้างพลเมืองให้มีความเป็นพลเมืองในวิถีระบอบประชาธิปไตยมีหลักพื้นฐานสำคัญอยู่ ประการ ดังนี้

1. เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ที่ทุกคนเกิดมามีคุณค่าเท่ากันมิอาจล่วงละเมิดได้การมีอิสรภาพและความเสมอภาค การยอมรับในเกียรติภูมิของแต่ละบุคคลโดยไม่คำนึงถึงสถานภาพทางสังคม ยอมรับความแตกต่างของทุกคน

2. เคารพสิทธิ เสรีภาพ และกฎกติกาของสังคมที่เป็นธรรม โดยให้ความสำคัญ ต่อสิทธิ เสรีภาพ การมีกฎกติกาที่วางอยู่บนความยุติธรรมและชอบธรรม มีหลักนิติรัฐหลักการเป็นพลเมืองในวิถีระบอบประชาธิปไตย

3. รับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น สังคม และประเทศชาติ โดยตระหนักถึงบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบของตนเอง ต่อสังคม การดำรงตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหาด้วยเหตุและผล

นอกจากนี้หลักการทางประชาธิปไตยที่สำคัญ ได้แก่

1. หลักอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน หมายถึง ประชาชนเป็นเจ้าของ อำนาจสูงสุดในการปกครองรัฐ

2. หลักความเสมอภาค หมายถึง ความเท่าเทียมกันในสังคมประชาธิปไตย ถือว่าทุกคนที่เกิดมาจะมีความเท่าเทียมกันในฐานะการเป็นประชากรของรัฐ ได้แก่ มีสิทธิเสรีภาพ มีหน้าที่เสมอภาคกัน ไม่มีการแบ่งชนชั้นหรือการเลือกปฏิบัติ ควรดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ไม่ข่มเหงรังแกคนที่อ่อนแอหรือยากจนกว่า

3. หลักนิติธรรม หมายถึง การใช้หลักกฎหมายเป็นกฎเกณฑ์การอยู่ร่วมกัน เพื่อความสงบสุขของสังคม

4. หลักเหตุผล หมายถึง การใช้เหตุผลที่ถูกต้องในการตัดสินหรือยุติปัญหาในสังคม

5. หลักการถือเสียงข้างมาก หมายถึง การลงมติโดยยอมรับเสียงส่วนใหญ่ในสังคมประชาธิปไตย ครอบครัวประชาธิปไตย จึงใช้หลักการถือเสียงข้างมากเพื่อลงมติในประเด็นต่าง ๆ ได้อย่างสันติวิธี

6. หลักประนีประนอม หมายถึง การลดความขัดแย้งโดยการผ่อนหนักผ่อนเบาให้กัน ร่วมมือกันเพื่อเห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ

หลักการทางประชาธิปไตยจึงเป็นหลักการสำคัญที่นำมาใช้ในการดำเนินชีวิตในสังคม เพื่อก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคมได้

การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตย (Democratic Citizenship Education-DCE)

การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตย เป็นการพัฒนาศักยภาพของประชาชนให้เป็นพลเมืองที่เชื่อมั่นในความยุติธรรม มีความคิดเชิงวิพากษ์และลงมือสร้างการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่ความเป็นธรรมในสังคม ในฐานะที่เป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยซึ่งมีประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ โดยเริ่มตั้งแต่เด็กและดำเนินต่อไปไม่สิ้นสุดจนกระทั่งถึงระดับอุดมศึกษา และเข้าสู่วัยทำงานซึ่งมีขั้นตอนการเสริมสร้างและพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตย ได้แก่

1. ส่งเสริมเสรีภาพและทักษะการคิดและการแสดงออกมากกว่าการทำตามในแบบการศึกษาระบบเดิม

2. ส่งเสริมสิทธิมนุษยชน คือ การเคารพคุณค่าของความเป็นมนุษย์เสมอกัน เคารพความแตกต่างและความยุติธรรม

3. ส่งเสริมการเรียนรู้ ผ่านการให้การศึกษาทางการเมือง(Political Education) เพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมือง มากกว่าการเรียนรู้จากการรับรู้แต่ขาดประสบการณ์ และเพื่อไม่ให้การใช้อำนาจทางการเมืองถูกผูกขาดอยู่เฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

เป้าหมายสำคัญการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักสังคมของตน เห็นโอกาสและช่องทางในการเข้าไปมีส่วนร่วมและรับผิดชอบกับระบอบการเมืองการปกครองของประเทศ ตลอดจนได้แสดงบทบาท ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะ “พลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมในสังคม” (Justice oriented citizen) ทั้งนี้เพื่อสร้างสรรค์วัฒนธรรมประชาธิปไตยในสังคมให้เข้มแข็งและยั่งยืน การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตยในระบอบประชาธิปไตยให้ความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลและกลุ่ม ควบคู่ไปกับการสร้างความเชื่อร่วมกันตามแนวทางประชาธิปไตย จนเกิดความเห็นสาธารณะร่วมกัน การจัดการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตยในระบอบประชาธิปไตยจึงจำเป็นต้องสร้างระบบการเรียนรู้ของประชาชนในชาติ เพื่อให้เกิดกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) เอื้อให้บุคคลปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิต จนเกิดเป็นวัฒนธรรมร่วมของสังคม และนำไปสู่การสร้างเสถียรภาพทางการเมือง ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของการปกครอง เสถียรภาพทางการเมืองของรัฐจะเกิดขึ้นได้อย่างยั่งยืนนานก็โดยการสร้างความเป็นประชาธิปไตย (Democratization) ที่รับรองสิทธิเสรีภาพความเสมอภาค และความยุติธรรมของคนในสังคม (กรอบแนวคิดหลักสูตรการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตยในระบอบประชาธิปไตยของไทย. (2556) โดย Thai Civic Education.)

คุณลักษณะของพลเมืองประชาธิปไตย วิถีใหม่

คุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย เป็นคุณสมบัติเฉพาะของบุคคลที่อยู่ภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีลักษณะเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม มีความสนใจและตระหนักถึงความสำคัญของการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะรวมไปถึงการเป็นผู้มีจิตใจที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมในการอยู่รวมกันในสังคม ทั้งนี้ อัจฉรา อยุทธศิริกุล (2561 :18) ได้กล่าวถึงพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย คือ บุคคลที่เป็นสมาชิกของชุมชนหนึ่งหรือรัฐหนึ่ง ที่มีฐานะเป็นพลเมืองอันมีสิทธิชอบธรรมและพันธะผูกพันต่อชุมชนทางการเมือง เป็นผู้เต็มใจเข้าไปมี ส่วนร่วมในชุมชนและการเมือง และมีความรับผิดชอบต่อผลต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม รวมไปถึงการ เป็นผู้ธำรงไว้ซึ่งความเป็นธรรมภายใต้กฎเกณฑ์และศีลธรรมตามที่สังคมกำหนด นอกจากนี้ Joel Westheimer and Joseph Kahne นักวิชาการด้านการศึกษาได้จัดประเภทของพลเมืองในวิถีประชาธิปไตยเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตย จำนวน 3 แบบด้วยกัน

ความเป็นพลเมือง (Citizenship) เป็นคำที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตย นักปรัชญา นักประวัติศาสตร์และนักรัฐศาสตร์ถกเถียงกันมานานว่าแนวความคิดใดในเรื่องความเป็นพลเมืองจะทำให้ประชาธิปไตยก้าวหน้าได้ดีที่สุด ตามที่ Connolly (1983) ได้โต้แย้งแนวคิดเรื่องประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองเป็นเรื่องที่ถกเถียงกันอยู่เสมอไม่มีสูตรใดสูตรหนึ่งที่จะประสบความสำเร็จ ในสภาวการณ์ที่ทุกคนเชื่อว่าประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่พึงปรารถนา แนวคิดเรื่องพลเมือง 3 แบบ จึงถูกสร้างขึ้นเพื่อเป็นหนึ่งในข้อเสนอที่น่าสนใจให้กับแนวคิดที่หลากหลายเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองที่ดีในสังคมประชาธิปไตยการสอนเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตยไม่ได้สะท้อนให้เห็นถึงการเลือกตามอำเภอใจทางการสอน แต่เป็นการเลือกทางการเมืองที่มีผลทางการเมือง ที่มีรายละเอียดแนวคิดเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองสามประการ (รับผิดชอบส่วนตัว มีส่วนร่วมและมุ่งเน้นความยุติธรรม) ที่เกิดจากการวิเคราะห์ทฤษฎีประชาธิปไตย (Westheimer, 2014) ประกอบด้วย

1. พลเมืองที่มีความรับผิดชอบ (Personally Responsible Citizen) พลเมืองที่มีความรับผิดชอบส่วนบุคคลทำหน้าที่อย่างรับผิดชอบในชุมชนของตน ตัวอย่างเช่นเก็บขยะและคัดแยกขยะเพื่อรีไซเคิล ปฏิบัติตามกฎหมาย พลเมืองที่มีความรับผิดชอบส่วนตนมีส่วนช่วยในการขับเคลื่อนกิจกรรมจิตอาสาช่วยบริจาคอาหารหรือเสื้อผ้าเมื่อถูกขอความช่วยเหลือและอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ด้อยโอกาสพลเมืองแบบนี้ต้องการพัฒนาพลเมืองที่มีความรับผิดชอบส่วนบุคคลหวังว่าจะสร้างลักษณะนิสัยและความรับผิดชอบส่วนบุคคลโดยเน้นความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัยในตนเองและทำงานหนัก (Lickona, 1993; Wynne, 1986) ลักษณะหรือกิจกรรมที่สนับสนุนการสอนนักเรียนให้“ปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความเคารพจัดการกับความโกรธอย่างสงบ เกรงใจความรู้สึกของผู้อื่นปฏิบัติตามกฎหมาย ใช้มารยาทที่ดี” ลักษณะหรือกิจกรรมเหล่านี้หวังว่าจะช่วยแก้ปัญหาสังคมที่ร้ายแรง โดยมีส่วนร่วมกับผู้คนมากขึ้น

2. พลเมืองที่มีส่วนร่วม (Participatory Citizen) นักการศึกษามองว่าพลเมืองที่ดีต้องเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนและสังคม ในระดับท้องถิ่น ระดับรัฐและระดับชาติ เราเรียกพลเมืองชนิดนี้ว่าพลเมืองที่มีส่วนร่วม เน้นการเตรียมนักเรียนให้พร้อมเพื่อมีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ร่วมกันในชุมชน เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ออกแบบมาเพื่อสนับสนุนการพัฒนาพลเมืองแบบมีส่วนร่วม มุ่งเน้นไปที่การสอนนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของชุมชนและสังคมและองค์กรในชุมชน เกี่ยวกับความสำคัญของการวางแผนและการมีส่วนร่วม เช่น ในขณะที่พลเมืองที่มีความรับผิดชอบส่วนตัวจะบริจาคกระป๋องอาหารสำหรับคนไร้บ้าน พลเมืองที่มีส่วนร่วมอาจจัดระบบการบริจาคอาหารให้คนไร้บ้าน

3. พลเมืองที่มุ่งเน้นความยุติธรรม (Justiceoriented Citizen) พลเมืองแบบที่สามของพลเมืองที่ดีของเราบางทีอาจจะเป็นมุมมองที่มักเห็นน้อยที่สุด พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่มีประสิทธิผลนั้น ต้องการโอกาสเพื่อวิเคราะห์และทำความเข้าใจการทำงานร่วมกันของพลังทางสังคมเศรษฐกิจและการเมือง มุมมองในฐานะพลเมืองที่มุ่งเน้นความยุติธรรม อย่างไรก็ตามการตอบสนองต่อปัญหาสังคมและการวิพากษ์วิจารณ์เชิงโครงสร้างเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนวางแผนปรับปรุงสังคมโดยการวิเคราะห์เชิงวิพากษ์กับประเด็นทางสังคมและความอยุติธรรม การจัดการเรียนรู้เหล่านี้มีโอกาสน้อยที่จะเน้นย้ำถึงความจำเป็นถึงการกุศลและการเป็นอาสาสมัครที่จบลงในตัวเองและมีแนวโน้มที่จะสอนเกี่ยวกับสังคมมากขึ้น หากพลเมืองที่มีส่วนร่วมกำลังจัดระเบียบการขับเคลื่อนอาหาร และพลเมืองที่รับผิดชอบส่วนตัวกำลังบริจาคอาหาร พลเมืองที่มุ่งเน้นความยุติธรรมกำลังถามว่าเหตุใดผู้คนจึงหิวโหยและจะดำเนินการสิ่งที่พวกเขาค้นพบอย่างไร

4. พลเมืองรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy)

ในปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตทั้งการติดต่อสื่อสารการทำงาน การสันทนาการและด้านอื่น ๆ จนไม่สามารถแยกโลกออนไลน์กับโลกแห่งความเป็นจริงออกจากกันได้ เหตุการณ์มากมายบนโลกออนไลน์ส่งผลกระทบอย่างคาดไม่ถึงไปยังคนที่อยู่ในโลกจริง จึงต้องเข้าใจและปฏิบัติตนให้เหมาะสมในการใช้เทคโนโลยี เพื่อการดำรงชีวิตและการเป็นพลเมืองที่ดีในยุคดิจิทัล ซึ่งเป็นยุคความปกติใหม่ (New normal)

ความหมายของ “การรู้เท่าทันสื่อ” ได้มีองค์กรต่าง ๆ ที่ทำงานด้านการรู้เท่าทันสื่อและนักวิชาการได้ให้คำจำกัดความนิยามที่หลากหลายและแตกต่างกัน ดังนี้ Silverblatt & Eliceiri (1997 : 48) ได้นิยามความรู้เท่าทันสื่อว่าเป็นทักษะการคิดแบบวิพากษ์ที่ทำให้ผู้รับสื่อสามารถแปลความหมายของข้อมูลที่ได้รับผ่านสื่อมวลชน และช่วยให้เกิดการพัฒนาทักษะการวินิจฉัย เนื้อหาของสื่อได้อย่างเป็นอิสระ Potter (2014 : 20) การรู้เท่าทันสื่อว่า เป็นมุมมองของบุคคลที่ก่อร่างขึ้นจาก 3 ส่วน ได้แก่ โครงสร้าง ความรู้ การใช้เครื่องมือ และความตั้งใจในการเปิดรับสื่อและแปลความหมายสารในสื่อที่บุคคลเปิดรับ โดย บุคคลผู้รู้เท่าทันสื่อจะใช้โครงสร้างความรู้ของตัวเองในการตีความสาร ซึ่งเครื่องมือที่จำเป็นสำหรับการสร้างความรู้ของผู้รู้เท่าทันสื่อคือทักษะ 7 ประการ

ประกอบด้วย การวิเคราะห์การประเมิน การจำแนกกลุ่ม การใช้เหตุผลแบบอุปนัย การใช้เหตุผลแบบนิรนัย การสังเคราะห์ และการสรุปสาระสำคัญ

การรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของเยาวชนเพื่อการเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตย โดยนางสาวณัฏฐกาญจน์ ศุกลรัตนเมธี,นางสาวนุชประภา โมกข์ศาสตร์ สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า กล่าวว่า การเลือกรับสื่ออย่างหลากหลาย การคิดวิเคราะห์ และประเมินคุณค่าและความเหมาะสมของเนื้อหานั้นได้ด้วยตนเอง โดยไม่จำเป็นต้อง “คิดตาม” อย่างวัตถุประสงค์ที่ผู้ผลิตเนื้อหานั้นได้วางแผนไว้ และการรู้จักตั้งคำถาม แสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมกับการอภิปรายประเด็นสาธารณะต่าง ๆ ของสังคมอย่างมีเหตุผล และสามารถเคารพและรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างได้ตลอดจนรู้กฎหมายว่าการกระทำใดเข้าข่ายเป็นความผิดจากความหมายของการรู้เท่าทันสื่อสรุปได้ว่า การรู้เท่าทันสื่อนั้น คือ การเลือกรับสื่ออย่างหลากหลาย โดยรู้จักตั้งคำถามและวิพากษ์สื่ออย่างมีเหตุผลรวมไปถึงรู้จักประเมินคุณค่าของเนื้อหาสื่อได้ด้วยตนเองเคารพความคิดเห็นที่หลากหลาย รู้และเข้าใจกฎหมายว่าการกระทำใดเข้าข่ายเป็นความผิด

ดังนั้นพลเมืองรู้เท่าทันสื่อ(Digital Citizen) จะมีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ ต้องมีความสามารถในการสืบค้น ตรวจสอบข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณ เคารพในสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้อื่นและรู้จักปกป้องตนเองจากความเสี่ยงต่างๆ เท่าทันอิทธิพลของสื่อ มีความสามารถในการผลิต และการเผยแพร่สื่อ สารสนเทศและดิจิทัล เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงต่อสังคมได้

5. พลเมืองรักชาติ (Patriotic citizen)

จากสภาพของสังคมและการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบันซึ่งทำให้มีความจำเป็นต้องเน้นและปลูกฝังลักษณะดังกล่าวให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนทุกคนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาในองค์รวมทั้งด้านสติปัญญาและคุณธรรม อันจะนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคง สงบสุขในสังคม โดย ญาดา จันทร์ศุกระ (2555:39-41) ได้กล่าวถึงพลเมืองรักชาติ ว่าเป็นคุณลักษณะของพลเมืองที่แสดงออกถึงการเป็นพลเมืองดีของชาติ ธำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย ภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย มีความผูกพันธ์หวงแหนแผ่นดินเกิด ศรัทธา ยึดมั่นในศาสนาและเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ และบรรพบุรุษ มีความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่า ชื่นชม มีส่วนร่วมเผยแพร่ อนุรักษ์สืบทอดภูมิปัญญาไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี ศีลปะและวัฒนธรรม เช่น รักษ์ภาษาไทย รักษ์ประเพณีไทย มารยาทไทย อาหารไทย การแต่งกายไทย ดนตรีไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวมของชาติ ปฏิบัติตนตามสิทธิ และหน้าที่พลเมืองของชาติ เข้าร่วมสนับสนุนกิจกรรม

ทั้งนี้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

นอกจากนี้ยังมีการประการค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ที่ควรเร่งปลูกฝังให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน โดยเฉพาะในข้อที่ 1 ค่านิยมความรักชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ที่ถือว่าเป็นเรื่อง สำคัญ มีความปรองดองสมานฉันท์เพื่อสันติสุข ตามค่านิยม 12 ประการ ตามที่สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2557ข) ระบุไว้ ได้แก่

1. มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นสถาบันหลักของชาติในปัจจุบัน
2. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม
3. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์
4. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทางตรงและทางอ้อม
5. รักษาวัฒนธรรมไทย ประเพณีไทยอันงดงาม
6. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน
7. เข้าใจ เรียนรู้ การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง
8. มีระเบียบวินัยเคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่
9. มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
10. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งกล่าวถึงการรู้จักอดออมไว้ใช้เมื่อยามจำเป็น มีไว้พอกินพอใช้ ถ้าเหลือก็แจกจ่าย จำหน่าย และขยายกิจการ เมื่อมีความพร้อมโดยมีภูมิคุ้มกันที่ดี
11. มีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักของศาสนา
12. คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง

ดังนั้นพลเมืองที่มีความรักชาติจะต้องภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย มีความผูกพันธ์หวงแหนแผ่นดินเกิด ศรัทธา ยึดมั่นในศาสนา และเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ และบรรพบุรุษ มีความภาคภูมิใจเห็นคุณค่า ชื่นชม มีส่วนร่วมเผยแพร่ อนุรักษ์สืบทอดภูมิปัญญาไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี ศีลปะและวัฒนธรรม ร่วมกันรักษาระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

จากการระดมความคิดวิเคราะห์ความหมายของคณะงานจัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากรและการจัดการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง ได้ร่วมกันกำหนดคุณลักษณะพลเมืองวิถีใหม่ ได้แก่ พลเมือง ที่มีความรับผิดชอบ (Personally Responsible Citizen) พลเมืองที่มีส่วนร่วม (Participatory Citizen) พลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมและยอมรับความหลากหลาย (Justice-Oriented and Accept diversityCitizen) พลเมืองรู้เท่าทันสื่อ (Digital Citizen) และพลเมืองรักชาติ (Patriotic citizen) ดังปรากฏในตารางแบบของพลเมืองประชาธิปไตย วิถีใหม่

ตาราง แบบของพลเมืองประชาธิปไตย วิถีใหม่

แบบของพลเมืองประชาธิปไตยวิถีใหม่	พลเมืองที่มีความรับผิดชอบ (Personally Responsible Citizen)	พลเมืองที่มีส่วนร่วม (Participatory Citizen)	พลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมและยอมรับความหลากหลาย (Justice-Oriented and Accept diversityCitizen)	พลเมืองรู้เท่าทันสื่อ (Digital Citizen)	พลเมืองรักชาติ (Patriotic citizen)
การอธิบาย	- รับผิดชอบต่อชุมชน - ตั้งใจทำงานและจ่ายภาษี - ปฏิบัติตามกฎหมาย - รีไซเคิล และบริจาคเลือด - อาสาที่จะทำงานที่ช่วยเหลือในกรณีที่เกิดวิกฤตการณ์	- เป็นสมาชิกขององค์กรที่กระตือรือร้น และมีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะพัฒนา - จัดการชุมชนให้ใส่ใจต่อสิ่งที่เป็นประโยชน์ เช่น การรักษาสิ่งแวดล้อม การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ - รู้ว่ารัฐมีกระบวนการทำงานอย่างไร - รู้วิธีการการทำงานอย่างเชื่อมโยง	- คิดเชิงวิพากษ์ต่อโครงสร้างของสังคม นโยบายและเศรษฐกิจ โดยพิจารณามากกว่าเหตุการณ์ที่ผิวเผิน - ความสืบค้นและนำเสนอประเด็นที่ไม่เป็นธรรมในสังคม - รู้เกี่ยวกับเคลื่อนไหวทางสังคม และผลกระทบเชิงระบบที่เกิดขึ้น	-สืบค้น ตรวจสอบข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณ -เคารพในสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้อื่นและรู้จักปกป้องตนเองจากความเสี่ยงต่างๆ -เท่าทันอิทธิพลของสื่อ -มีความสามารถในการผลิตและการเผยแพร่สื่อสารสนเทศและดิจิทัล เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงต่อสังคมได้	-ภูมิใจในความเป็นไทย -หวงแหนในแผ่นดินถิ่นเกิด -ยึดมั่นในศาสนาที่ตนนับถือ -เคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ และบรรพบุรุษ -อนุรักษ์สืบทอดภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย
แนวคิดพื้นฐาน	แก้ปัญหาและ พัฒนาสังคม พลเมืองต้องมีคุณลักษณะที่ดี ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ เคารพกฎหมายและกติกาของสังคม	แก้ปัญหาและพัฒนาสังคม พลเมืองต้องมีส่วนร่วมและเป็นผู้นำในการวางระบบและโครงสร้างของสังคม	แก้ปัญหาและพัฒนาสังคม พลเมืองต้องตั้งคำถามและเปลี่ยนระบบหรือโครงสร้างของสังคมเมื่อมีการทำงานที่กระทบต่อความไม่เป็นธรรม	แก้ปัญหาและพัฒนาสังคม พลเมืองต้องมีวิจารณญาณเท่าทันสื่อ และสามารถในการผลิต และการเผยแพร่สื่อสารสนเทศและดิจิทัล เพื่อ	แก้ปัญหาและพัฒนาสังคม พลเมืองต้องมีความภูมิใจและหวงแหนในแผ่นดินถิ่นเกิด เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ และบรรพบุรุษ

แบบของพลเมืองประชาธิปไตยวิถีใหม่	พลเมืองที่มีความรับผิดชอบ (Personally Responsible Citizen)	พลเมืองที่มีส่วนร่วม (Participatory Citizen)	พลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมและยอมรับความหลากหลาย (Justice-Oriented and Accept diversityCitizen)	พลเมืองรู้เท่าทันสื่อ (Digital Citizen)	พลเมืองรักชาติ (Patriotic citizen)
				สร้างการเปลี่ยนแปลงต่อสังคมได้	อนุรักษ์สืบทอดภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย

ส่วนที่ 3
แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมืองเด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6

ที่	กิจกรรม	คุณลักษณะ พลเมืองวิถีใหม่
1.	One Day Trip	๑. ความรับผิดชอบ ๒. รักชาติ ๓. รู้เท่าทันสื่อ ๔. ยอมรับความแตกต่าง ๕. การมีส่วนร่วม
2.	Action Today	ความรับผิดชอบ
3.	รักเมืองไทย	รักชาติ
4.	ความเป็นไทย	รักชาติ
5.	สื่อสร้างสรรค์..พลเมืองวิถีใหม่	รู้เท่าทันสื่อ
6.	บ้านเธอ บ้านฉัน	ยอมรับความแตกต่าง
7.	มีส่วนร่วมในการส่งเสริมประชาธิปไตย	การมีส่วนร่วม

ชื่อกิจกรรม One Day Trip

ระดับประถมศึกษา

สาระสำคัญ

ความตั้งใจในการเรียน และการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เป็นคุณลักษณะของผู้ใฝ่เรียนรู้ ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ มีความรับผิดชอบ แสดงออกถึงความรักชาติ การสืบค้นและเข้าถึงข้อมูล รู้และเข้าใจความหลากหลายทางทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและสังคมเป็นคุณลักษณะของพลเมืองวิถีใหม่

คำนิยาม

“พลเมือง” “วิถี” และ “ใหม่” ให้ความหมายไว้ดังนี้

พลเมือง หมายถึง ประชาชน ราษฎร

วิถี หมายถึง สาย แนวทาง การดำเนินชีวิต

ใหม่ หมายถึง รุ่นใหม่ ทำใหม่

ดังนั้นคำว่า พลเมืองวิถีใหม่ หมายถึง พลเมืองที่มีคุณลักษณะสำคัญในการแสดงออกถึงความกระตือรือร้น ในการมีความรับผิดชอบ ความรักชาติ การรู้เท่าทันสื่อ สามารถยอมรับความแตกต่างและมีส่วนร่วมในสังคม

แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น หมายถึง สถานที่หรือบุคคล ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม One Day Trip เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้นอกห้องเรียน สำหรับให้นักเรียน ใช้แสวงหาความรู้ เรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย

จุดประสงค์

๑. เพื่อให้นักเรียนรู้และปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของตนเองต่อแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นได้
๒. เพื่อให้นักเรียนแสดงออกถึงความรักชาติ
๓. เพื่อให้นักเรียนสามารถสืบค้นและเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการอย่างเหมาะสม
๔. เพื่อให้นักเรียนรู้และเข้าใจความหลากหลายทางทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและสังคมในท้องถิ่นของตนเองได้
๕. เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม One Day Trip

คุณลักษณะ พลเมืองวิถีใหม่

๑. มีความรับผิดชอบ
๒. รักชาติ
๓. รู้เท่าทันสื่อ
๔. ยอมรับความแตกต่าง
๕. การมีส่วนร่วม

กิจกรรมการเรียนรู้ : ทัศนศึกษา การเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Kolb อ้างถึงใน Bedri and Dowling**)**

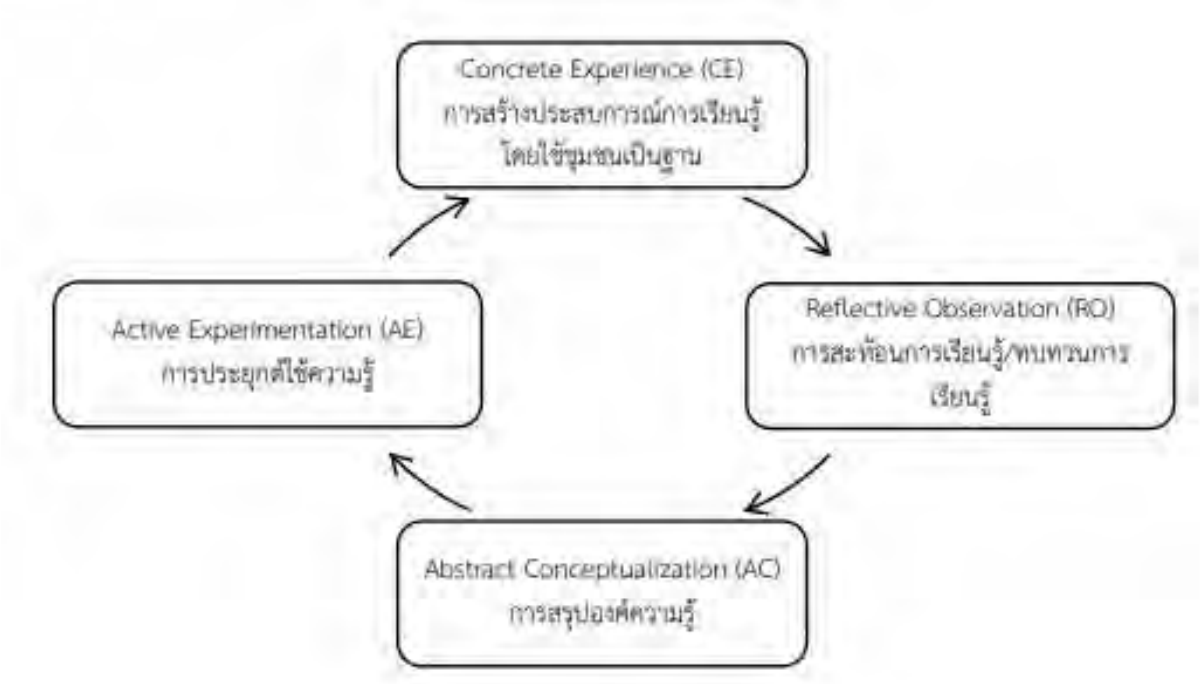
๑. การสร้างประสบการเรียนรู้ (Concrete Expericence : CE) Kolb เชื่อว่า การเรียนรู้ที่แท้จริงจะเริ่มขึ้นเมื่อผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้สัมผัส “ธรรมชาติที่แท้จริงขององค์ความรู้นั้น” เช่น การเรียนการสอนในห้องเรียน การศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน การอ่านหนังสือ การทดลอง การพูดคุย และการประชุม เป็นต้ฆน

๒. การสะท้อนการเรียนรู้/ทบทวนการเรียนรู้ (Reflective Observation : RO) เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนจะมีการสะท้อนจิต (Reflection) กระบวนการเรียนรู้จะต้องมีการจัดสรรเวลาให้ขั้นตอนนี้อย่างเหมาะสมเนื่องจากเป็นธรรมชาติของผู้เรียนที่จะต้องมีการสะท้อนคิดอยู่ตลอดเวลา เช่น การเขียนสรุปสิ่งที่เรียนรู้ การบันทึกการเรียนรู้ การทำการบ้าน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียน (Dialogue/Discussion)

๓. การสรุปองค์ความรู้ (Abstract Conceptualization : AC) เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนจัดวางองค์ความรู้ใหม่ผสานกับองค์ความรู้เก่าด้วยตนเอง เช่น การเขียนแผนภาพมโนทัศน์ (Mind Mapping) การสรุปการเรียนรู้ออกมาเป็นรูปแบบหรือกรอบความคิด การนำเสนอผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

๔. การประยุกต์ใช้ความรู้ (Active Experimentation : AE) ผู้เรียนจะลงมือปฏิบัติอีกครั้งเพื่อพิสูจน์การเรียนรู้ของตนเองว่าเข้าใจได้ถูกต้องหรือไม่ เพื่อรวบรวมสิ่งที่เรียนรู้ที่ถูกต้องหรือสิ่งที่ควรปรับปรุงสำหรับการดำเนินการเรียนรู้

ดังภาพ ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ Kolb

ขั้นเตรียมความพร้อม กิจกรรม One Day Trip

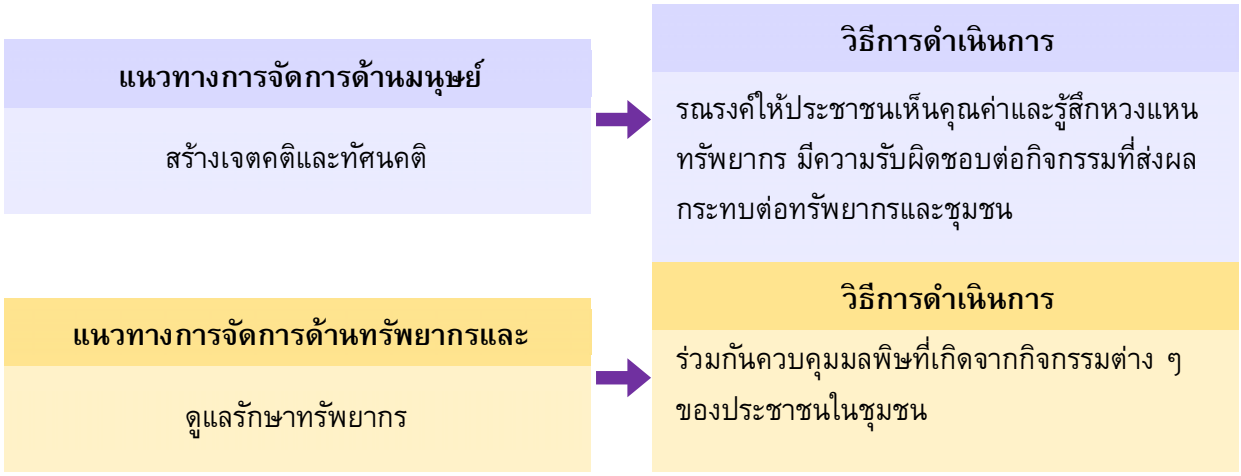
1. นักเรียนรับชมและรับฟังเพลง “ก้าวไปพร้อมคุณ” (เวอร์ชั่นของแต่ละท้องถิ่นที่นักเรียนอาศัยอยู่) เมื่อนักเรียนฟัง แล้วถามนักเรียนว่า *“นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร เมื่อฟังเพลงนี้”* โดยครูเปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2. นักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น อาทิ ชายทะเล น้ำตก อุทยาน โบราณสถาน ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ภูมิปัญญาท้องถิ่น พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ฯลฯ โดยใช้คำถาม ดังนี้

- แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมีผลต่อวิถีชีวิตของคนเราอย่างไร
- ถ้าชุมชนขาดแหล่งเรียนรู้จะเป็นอย่างไร
- นักเรียนจะมีวิธีการจัดการแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นอย่างยั่งยืนอย่างไร

3. จัดกลุ่มนักเรียนโดยจัดโครงสร้างกลุ่มตามรูปแบบประชาธิปไตย มีประธาน รองประธาน เลขานุการ และสมาชิกเป็นคณะกรรมการ จำนวนนักเรียนตามความเหมาะสม แต่ละกลุ่มเสนอแนะบทบาทหน้าที่ของแต่ละตำแหน่งในกลุ่ม และตั้งชื่อกลุ่ม

4. สมาชิกกลุ่มร่วมกันศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ แนวทางการจัดการแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน จากแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น จากระบบอินเตอร์เน็ต เทคโนโลยีทางการศึกษา และระบบสื่อสารอื่น ๆ ที่เหมาะสมตามวัย พร้อมเสนอวิธีการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน โดยใช้แผนภาพความคิด แล้วสรุปเป็นความคิดรวบยอด ดังตัวอย่าง

๕. นักเรียนทุกคนในห้องเรียนเสนอแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น และคัดเลือกสถานที่ที่นักเรียนต้องการออกไปศึกษาเรียนรู้ โดยเลือกสถานที่ตามมติของเสียงข้างมาก และใช้ชื่อกิจกรรม **กิจกรรม One Day Trip**

๖. นักเรียนแต่ละกลุ่ม ร่วมกันสร้างข้อตกลงร่วมกันการไปร่วมกิจกรรม One Day Trip

กิจกรรม One Day Trip

๑. นักเรียนร่วมกันทบทวนข้อตกลงร่วมกันใน กิจกรรม One Day Trip
๒. ครูแจกบันทึก กิจกรรม One Day Trip ให้นักเรียนและอธิบายถึงการบันทึก
๓. เดินทางสู่แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ในขณะที่นักเรียนสำรวจสถานที่ ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามเกี่ยวกับสิ่งที่นักเรียนอยากรู้ โดยครูกระตุ้นความคิดนักเรียน เช่น
   - สิ่งที่นักเรียนคิดว่าต้องปรับปรุง
   - สิ่งที่นักเรียนอยากจะพัฒนา
   - ถ้าอีก ๕ ปีข้างหน้าสถานที่แห่งนี้เสื่อมโทรมไปนักเรียนจะรู้สึกอย่างไร
   - นักเรียนจะรักษาสถานที่แห่งนี้ไว้อย่างไร
๔. ให้นักเรียนบันทึกภาพ หรือวาดภาพสถานที่ที่นักเรียนประทับใจ แล้วเดินทางกลับ

ขั้นสรุปกิจกรรม One Day Trip

๑. นักเรียนร่วมกันสรุปการเรียนรู้ โดยกล่าวแสดงความรู้สึกหลังการทำกิจกรรม One Day Trip ในประเด็นต่อไปนี้
   - สิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ในวันที่ร่วม **กิจกรรม One Day Trip** คืออะไร
   - นักเรียนมีส่วนร่วมกิจกรรมในกลุ่มมากน้อยเพียงใด
   - เพื่อนนักเรียนในกลุ่มมีส่วนร่วมกิจกรรมในกลุ่มมากน้อยเพียงใด
   - นักเรียนพอใจกับการเรียนในวันนี้หรือไม่ เพียงใด
   - นักเรียนจะนำความรู้ที่ได้นี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง ครอบครัว และสังคมทั่วไปได้อย่างไร
๒. นักเรียนบันทึกลงสมุดบันทึกการเดินทางให้เสร็จเรียบร้อย ส่งครูตรวจผลงาน
๓. นักเรียนคัดเลือกผลงานเด่น เพื่อเป็นแบบอย่างแก่เพื่อนๆ

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้

๑. เพลง“ก้าวไปพร้อมคุณ”
๒. แบบบันทึกกิจกรรม One Day Trip

แหล่งเรียนรู้

๑. แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ๒. เว็บไซต์

การวัดและประเมินผล

1. ตรวจบันทึกการเดินทาง **กิจกรรม One Day Trip**
2. ประเมินการทำงานกลุ่ม
3. ประเมินพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล
4. ประเมินผลงาน สมุดบันทึก

แบบสังเกตพฤติกรรม **การทำงานกลุ่ม**

<u>คำชี้แจง</u> : ให้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	ชื่อ – สกุล ของนักเรียน	การแสดงความคิดเห็น			การยอมรับฟังคนอื่น			การทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย			ความมีน้ำใจ			การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงผลงานกลุ่ม			รวม ๑๕ คะแนน
		๓	๒	๑	๓	๒	๑	๓	๒	๑	๓	๒	๑	๓	๒	๑	

ลงชื่อ.....**ผู้ประเมิน**

...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ ให้ ๓ คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง ให้ ๒ คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง ให้ ๑ คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
๑๒ - ๑๕	**ดี**
๘ - ๑๑	**พอใช้**
ต่ำกว่า ๘	**ปรับปรุง**

แบบสังเกตพฤติกรรม **การทำงานรายบุคคล**

<u>คำชี้แจง</u> : ให้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน		
		๓	๒	๑
๑	การแสดงความคิดเห็น	☐	☐	☐
๒	การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	☐	☐	☐
๓	การทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	☐	☐	☐
๔	ความมีน้ำใจ	☐	☐	☐
๕	การตรงต่อเวลา	☐	☐	☐
รวม				

ลงชื่อ.....**ผู้ประเมิน**

...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ ให้ ๓ คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง ให้ ๒ คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง ให้ ๑ คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
๑๒ - ๑๕	**ดี**
๘ - ๑๑	**พอใช้**
ต่ำกว่า ๘	**ปรับปรุง**

แบบประเมิน **การนำเสนอผลงาน**

<u>คำชี้แจง</u> : ให้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน		
		๓	๒	๑
๑	เนื้อหาละเอียดชัดเจน	☐	☐	☐
๒	ความถูกต้องของเนื้อหา	☐	☐	☐
๓	ภาษาที่ใช้เข้าใจง่าย	☐	☐	☐
๔	ประโยชน์ที่ได้จากการนำเสนอ	☐	☐	☐
๕	วิธีการนำเสนอผลงาน	☐	☐	☐
รวม				

ลงชื่อ.....**ผู้ประเมิน**

...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ผลงานหรือพฤติกรรมสอดคล้องกับรายการประเมินสมบูรณ์ชัดเจน ให้ ๓ คะแนน

ผลงานหรือพฤติกรรมสอดคล้องกับรายการประเมินเป็นส่วนใหญ่ ให้ ๒ คะแนน

ผลงานหรือพฤติกรรมสอดคล้องกับรายการประเมินบางส่วน ให้ ๑ คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
๑๒ - ๑๕	**ดี**
๘ - ๑๑	**พอใช้**
ต่ำกว่า ๘	**ปรับปรุง**

อ้างอิง เพลงก้าวไปพร้อมคุณ เวอร์ชั่นลูกกรุง

ศิลปิน : สวีทนุช

เนื้อร้อง/ทำนอง : ดร.รามิล เกศวรกุล / ชินทัต พรหมโชติ

เรียบเรียง : บรรณ สุวรรณโณชิน

สังกัด/เจ้าของลิขสิทธิ์ : บริษัท อสมท จำกัด(มหาชน) / ช่อง ๙ MCOT HD

QR Code : เพลง เพลงก้าวไปพร้อมคุณ เวอร์ชั่นลูกกรุง

อ้างอิง เพลงก้าวไปพร้อมคุณ เวอร์ชั่นหมู่เฮาจาวเหนือ

ศิลปิน : สุนทรี เวชานนท์ / ลานนา คัมมินส์

เนื้อร้อง/ทำนอง : ดร.รามิล เกศวรกุล / ชินทัต พรหมโชติ

เรียบเรียง/เนื้อร้องภาษาเหนือ : รังสรรค์ ราศีดิบ

สังกัด/เจ้าของลิขสิทธิ์ : บริษัท อสมท จำกัด(มหาชน) / ช่อง ๙ MCOT HD

QR Code : เพลง เพลงก้าวไปพร้อมคุณ เวอร์ชั่นหมู่เฮาจาวเหนือ

อ้างอิง เพลง ก้าวไปพร้อมคุณ เวอร์ชั่นรักปักษ์ใต้

ศิลปิน :จุมพล ทองตัน (โกไข่)
เนื้อร้อง/ทำนอง : ดร.รามิล เกศวรกุล / ชินทัต พรหมโชติ
เรียบเรียงดนตรี/แต่งคำร้องใต้ : จุมพล ทองตัน (โกไข่)
สังกัด/เจ้าของลิขสิทธิ์ : บริษัท อสมท จำกัด(มหาชน) / ช่อง ๙ MCOT HD

QR Code : เพลง ก้าวไปพร้อมคุณ เวอร์ชั่นรักปักษ์ใต้

อ้างอิง เพลง ก้าวไปพร้อมคุณ เวอร์ชั่นอีสานบ้านเฮา

เนื้อร้อง/ทำนอง : ดร.รามิล เกศวรกุล / ชินทัต พรหมโชติ

เรียบเรียง : จักรี อบมา (ฮุงเฮืองสตูดิโอ)

เนื้อร้องภาษาอีสาน : เอ๊ะ ต้นไม้มิวสิค

สังกัด/เจ้าของลิขสิทธิ์ : บริษัท อสมท จำกัด(มหาชน) / ช่อง ๙ MCOT HD

QR Code : เพลง เพลงก้าวไปพร้อมคุณ เวอร์ชั่นอีสานบ้านเฮา

ชื่อกิจกรรม Action Today

ระดับประถมศึกษา

สาระสำคัญ

ความรับผิดชอบ เป็นคุณลักษณะที่พลเมืองวิถีใหม่ยึดปฏิบัติเพื่อสังคมต่อส่วนรวม

คำนิยาม

"พลเมือง" "วิถี" และ "ใหม่" ให้ความหมายไว้ดังนี้

พลเมือง หมายถึง ประชาชน ราษฎร

วิถี หมายถึง สาย แนวทาง การดำเนินชีวิต

ใหม่ หมายถึง รุ่นใหม่ ทำใหม่

ดังนั้นคำว่า พลเมืองวิถีใหม่ หมายถึง พลเมืองที่มีคุณลักษณะสำคัญในการแสดงออกถึงความกระตือรือร้น ในการมีความรับผิดชอบ ความรักชาติ การรู้เท่าทันสื่อ สามารถยอมรับความแตกต่างและมีส่วนร่วมในสังคม

จุดประสงค์

คุณลักษณะ พลเมืองวิถีใหม่

ความรับผิดชอบต่อหน้า

กิจกรรมการเรียนรู้ : Action Today

ขั้นเตรียมความพร้อม กิจกรรม Action Today

๑. ครูให้นักเรียนเล่าความประทับใจ หรือความภาคภูมิใจที่นักเรียนรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ทั้งที่บ้าน โรงเรียน และสามารถปฏิบัติจนสำเร็จ

๒. นักเรียนเล่าเหตุการณ์หรือประสบการณ์ที่ได้รับ จากที่นักเรียนสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จว่าเกิดผลเสียต่อนักเรียนอย่างไรบ้าง

๓. นักเรียนดูวีดิทัศน์เกี่ยวกับการรับผิดชอบต่อหน้าที่ และการไม่รับผิดชอบต่อหน้าที่ เช่น เรื่องน้องเป็ดอินดี้ ตอนไม่ทำการบ้าน ฟ้าใสกับความรับผิดชอบ

๔. นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ประเด็นสำคัญของ บุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เพื่อนำไปสู่การแสดงบทบาทสมมุติ

๕. จัดกลุ่มนักเรียน โดยจัดโครงสร้างกลุ่มตามรูปแบบประชาธิปไตย (ประธาน รองประธาน เลขานุการ และคณะกรรมการ) แบ่งหน้าที่ของแต่ละบุคคล และตั้งชื่อกลุ่ม

ขั้นกิจกรรม การแสดงบทบาทสมมุติ

๑. ครูตั้งคำถามให้นักเรียนช่วยกันตอบในประเด็นสำคัญ ต่อไปนี้
   - การปฏิบัติตน เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ควรปฏิบัติตนอย่างไร
   - ผลดีที่เกิดขึ้นต่อหน้าที่ความรับผิดชอบ
   - ผลเสียที่เกิดขึ้นกับผู้ที่ไม่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่

๒. สมาชิกแต่ละกลุ่มร่วมกันคิดเรื่อง สถานการณ์ที่แสดงออกของผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อเจ้าหน้าที่ และกลุ่มที่แสดงผู้ที่ไม่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ อาจดูจากตัวอย่างเรื่องจาก Youtube แล้วนำมาปรับใช้แสดง โดยเขียนเป็นบทละครสั้น ๆ

๓. สมาชิกกลุ่มเลือกผู้ที่แสดงที่มีบุคลิกเหมาะสมหรือใกล้เคียงกับบทบาทเรื่องที่ในกลุ่มเขียนไว้

๔. สมาชิกแต่ละกลุ่มร่วมกันวางแผน และฝึกซ้อมการแสดงบทบาทสมมุติ โดยคอยให้คำแนะนำจากที่ให้ข้อเสนอแนะ รวมทั้งช่วยกันจัดเตรียมอุปกรณ์การแสดงให้พร้อม

ขั้นวิเคราะห์และอภิปราย

๑. สมาชิกกลุ่มผู้ชมร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดงบทบาทสมมุติว่าเป็นไปตามขั้นตอนหรือไม่ พร้อมเหตุผลประกอบ

๒. นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด
   - ถ้าคนในสังคม มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองแล้วสังคมเป็นอย่างไร
   - ถ้าคนในสังคม ขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่แล้วสังคมเป็นอย่างไร

ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์

๑. นักเรียนแต่ละคนช่วยกันนำเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตน

๒. นักเรียนและครูร่วมกันสรุป แนวทางปฏิบัติของผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้

๑. วิดีทัศน์เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อหน้าที่ น้องเป็ดอินดี้ , ฟ้าใสกับความรับผิดชอบ

๒. อุปกรณ์แสดงบทบาทสมมุติ

๓. หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม

แหล่งเรียนรู้

๑. สถานที่แสดงบทบาทสมมุติ

การวัดและประเมินผล

๑. ประเมินพฤติกรรมชองนักเรียนในการทำงานกลุ่ม

๒. ประเมินพฤติกรรมชองนักเรียนในการทำงานรายบุคคล

๓. แบบสังเกตการแสดงบทบาทสมมุติ

อ้างอิง นิทานน้องเป็ดอินดี้ ตอนไม่ทำการบ้าน นิทานก่อนนอน Indysong kids

QR Code : นิทานน้องเป็ดอินดี้ ตอนไม่ทำการบ้าน

อ้างอิง นิทานคุณธรรม เรื่อง : ฟ้าใสกับความรับผิดชอบ

QR Code : นิทานคุณธรรม เรื่อง : ฟ้าใสกับความรับผิดชอบ

แบบสังเกตพฤติกรรม **การเข้าร่วมกิจกรรม**

<u>คำชี้แจง</u> : ให้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	ชื่อ – สกุล ของนักเรียน	การแสดงความคิดเห็น			การยอมรับฟังคนอื่น			การทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย			ความมีน้ำใจ			การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงผลงานกลุ่ม			รวม ๑๕ คะแนน
		๓	๒	๑	๓	๒	๑	๓	๒	๑	๓	๒	๑	๓	๒	๑	

ลงชื่อ.....**ผู้ประเมิน**

...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ	ให้	๓	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง	ให้	๒	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง	ให้	๑	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
๑๒ - ๑๕	**ดี**
๘ - ๑๑	**พอใช้**
ต่ำกว่า ๘	**ปรับปรุง**

ชื่อกิจกรรม รักเมืองไทย

ระดับประถมศึกษา

สาระสำคัญ

รักเมืองไทย เราเป็นคนไทยต้องรักหวงแหนแผ่นดินไทย รักและภาคภูมิใจในความเป็นไทย

คำนิยาม

“พลเมือง” “วิถี” และ “ใหม่” ให้ความหมายไว้ดังนี้

พลเมือง หมายถึง ประชาชน ราษฎร

วิถี หมายถึง สาย แนวทาง การดำเนินชีวิต

ใหม่ หมายถึง รุ่นใหม่ ทำใหม่

ดังนั้นคำว่า พลเมืองวิถีใหม่ หมายถึง พลเมืองที่มีคุณลักษณะสำคัญในการแสดงออกถึงความกระตือรือร้น ในการมีความรับผิดชอบ ความรักชาติ การรู้เท่าทันสื่อ สามารถยอมรับความแตกต่างและมีส่วนร่วมในสังคม

แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น หมายถึง สถานที่หรือบุคคล ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม One Day Trip เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้นอกห้องเรียน สำหรับให้นักเรียน ใช้แสวงหาความรู้ เรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย

จุดประสงค์

เพื่อให้นักเรียนแสดงออกถึงความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

คุณลักษณะ พลเมืองวิถีใหม่

รักชาติ

กิจกรรมการเรียนรู้ : รักเมืองไทย

ขั้นเตรียมความพร้อม กิจกรรม รักเมืองไทย

๑. นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นโดยครูใช้คำถาม

- *เมื่ออยู่บ้านของตนเองนักเรียนรู้สึกอย่างไร*

๒. อธิบายเพิ่มเติมให้นักเรียนฟังว่า ความรู้สึกที่นักเรียนได้อยู่บ้านของตนเองก็เหมือนกับที่คนไทยได้อยู่ในประเทศไทย ซึ่งเป็นผืนแผ่นดินของคนไทยทุกคนย่อมรู้สึกอบอุ่นและปลอดภัย

ขั้นกิจกรรม

๓. นักเรียนดูภาพแผนที่ประเทศไทย และอ่านข้อความ “แผ่นดินของไทย รูปคล้ายขวานทอง มีการปกครอง ประชาธิปไตย”

๔. นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้

ฉันเป็นคนไทย เพื่อนเป็นคนไทย เรามีหัวใจรักกัน
ทุกถิ่นทั่วขวนทอง เป็นพี่น้องไทยด้วยกัน
รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์มั่น ร่วมมือกันสร้างชาติไทย

ขั้นสรุปกิจกรรม

๕. นักเรียนสรุปใจความสำคัญของข้อความที่อ่าน

๖. ครูนำแผนผังเพลงชาติไทย นักเรียนอ่านออกเสียงพร้อมกัน และสนทนา ความหมายของเนื้อเพลงแต่ละวรรคตอน บันทึกใจความสำคัญ

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้

๑. แผนที่ประเทศไทย
๒. บทอาขยาย
๓. เพลงชาติไทย

การวัดและประเมินผล

๑. ประเมินพฤติกรรมชองนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม
๒. แบบสังเกต
๓. สมุดบันทึก

แบบสังเกตพฤติกรรม **การเข้าร่วมกิจกรรม**

<u>คำชี้แจง</u> : ให้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	ชื่อ – สกุล ของนักเรียน	การแสดงความคิดเห็น			การยอมรับฟังคนอื่น			การทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย			ความมีน้ำใจ			การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงผลงานกลุ่ม			รวม ๑๕ คะแนน
		๓	๒	๑	๓	๒	๑	๓	๒	๑	๓	๒	๑	๓	๒	๑	

ลงชื่อ.....**ผู้ประเมิน**

...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ	ให้	๓	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง	ให้	๒	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง	ให้	๑	คะแนน

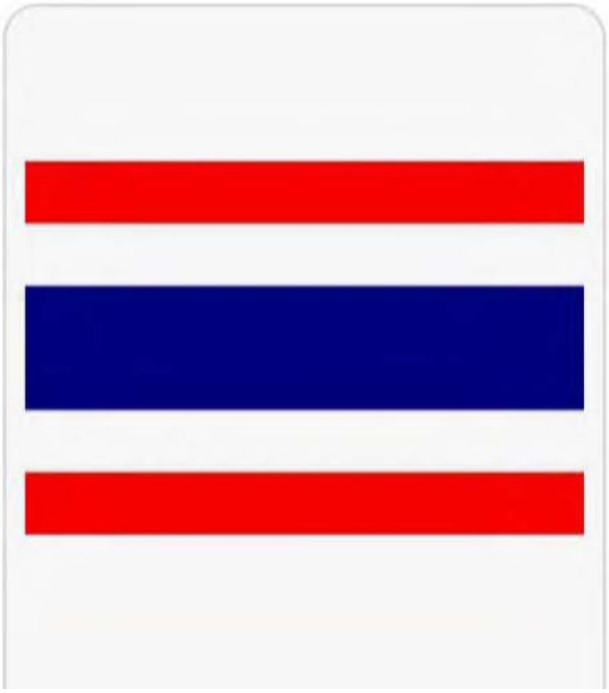
เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
๑๒ - ๑๕	**ดี**
๘ - ๑๑	**พอใช้**
ต่ำกว่า ๘	**ปรับปรุง**

แผนที่ประเทศไทย

ธงชาติไทย

เพลงชาติไทย

เพลงชาติไทย
ทำนอง : พระเจนดุริยางค์
คำร้อง : นายพันเอกหลวง สารานุประพันธ์
ประเทศไทยรวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย
เป็นประชารัฐไผทของไทยทุกส่วน
อยู่ดำรงคงไว้ได้ทั้งมวล
ด้วยไทยล้วนหมายรักสามัคคี
ไทยนี้รักสงบแต่ถึงรบไม่ขลาด
เอกราชจะไม่ให้ใครข่มขี่
สละเลือดทุกหยาดเป็นชาติพลี
เถลิงประเทศชาติไทยทวีมีชัย ชโย
www.ost.co.th

ชื่อกิจกรรม ความเป็นไทย

ระดับประถมศึกษา

สาระสำคัญ

รักเมืองไทย เราเป็นคนไทยต้องรักหวงแหนแผ่นดินไทย รักและภาคภูมิใจในความเป็นไทย

คำนิยาม

“พลเมือง” “วิถี” และ “ใหม่” ให้ความหมายไว้ดังนี้

พลเมือง หมายถึง ประชาชน ราษฎร

วิถี หมายถึง สาย แนวทาง การดำเนินชีวิต

ใหม่ หมายถึง รุ่นใหม่ ทำใหม่

ดังนั้นคำว่า พลเมืองวิถีใหม่ หมายถึง พลเมืองที่มีคุณลักษณะสำคัญในการแสดงออกถึงความกระตือรือร้น ในการมีความรับผิดชอบ ความรักชาติ การรู้เท่าทันสื่อ สามารถยอมรับความแตกต่างและมีส่วนร่วมในสังคม

จุดประสงค์

เพื่อให้นักเรียนแสดงออกถึงความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

คุณลักษณะ พลเมืองวิถีใหม่

รักชาติ

กิจกรรมการเรียนรู้ : ความเป็นไทย

ขั้นเตรียมความพร้อม กิจกรรม ความเป็นไทย

๑. นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นโดยครูใช้คำถาม

- *เมืองไทยน่าอยู่เพราะอะไร*

๒. นักเรียนดูภาพธงชาติไทย และช่วยกันบอกความหมายของธงชาติไทย

ขั้นกิจกรรม

๑. นักเรียนทำกิจกรมวาดภาพระบายธงชาติไทย

๒. นักเรียนท่องจำบทอาขยายรักเมืองไทย

๓. นักเรียนระดมความคิดและบอกสิ่งที่ดี และ ลักษณะเด่นของไทย เช่นอาหาร ดอกไม้ ประเพณี ฯลฯ

ขั้นสรุปกิจกรรม

นักเรียนเขียนสิ่งที่ภาคภูมิใจในความเป็นไทยมาอย่างละ ๑ อย่าง และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันกับเพื่อนในชั้นเรียน

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้

๑. ธงชาติไทย

๒. สีเทียนหรือสีไม้

การวัดและประเมินผล

๑. ประเมินพฤติกรรมชองนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม

๒. แบบสังเกต

แบบสังเกตพฤติกรรม **การเข้าร่วมกิจกรรม**

<u>คำชี้แจง</u> : ให้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	ชื่อ – สกุล ของนักเรียน	การแสดงความคิดเห็น			การยอมรับฟังคนอื่น			การทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย			ความมีน้ำใจ			การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงผลงานกลุ่ม			รวม ๑๕ คะแนน
		๓	๒	๑	๓	๒	๑	๓	๒	๑	๓	๒	๑	๓	๒	๑	

ลงชื่อ.....**ผู้ประเมิน**

...../...../.....

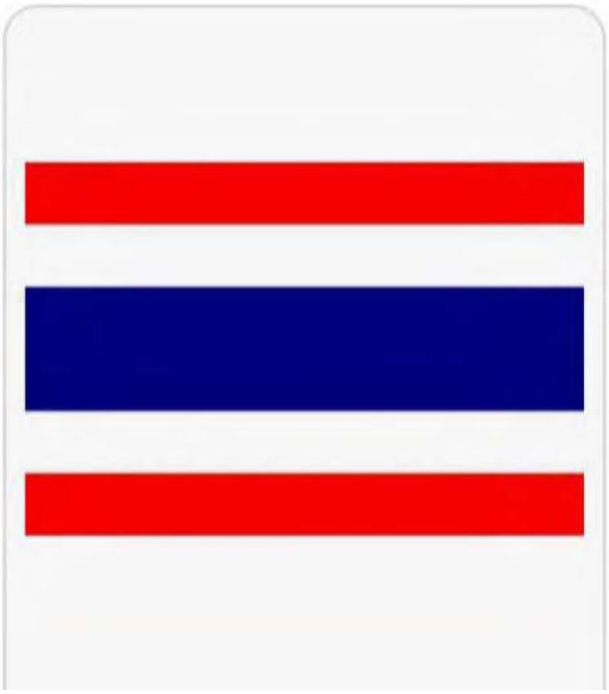
เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ	ให้	๓	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง	ให้	๒	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง	ให้	๑	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
๑๒ - ๑๕	**ดี**
๘ - ๑๑	**พอใช้**
ต่ำกว่า ๘	**ปรับปรุง**

ธงชาติไทย

บทอาขยานรักเมืองไทย

บทอาขยาน

รักเมืองไทย

คนไทย นี้ ดี เป็น พี่ เป็น น้อง
เมืองไทย เมืองทอง เป็น ของ คนไทย
คนไทย เข้มแข็ง ร่วมแรง ร่วมใจ
รัก ชาติ ยิ่งใหญ่ ไทย สามัคคี
ธงไทย ไตรรงค์ เป็น ธง สาม สี
ทั้ง สาม สิ่ง นี้ เป็น ที่ บูชา
สีแดง คือ ชาติ สีขาว ศาสนา
น้ำเงิน งามตา พระมหากษัตริย์ ไทย
เรา รัก เพื่อนบ้าน ไม่ รานรุก ใคร
เมื่อ ยาม มี ภัย ร่วมใจ ป้องกัน
เรา รัก ท้องถิ่น ทำกิน แบ่งปัน
ถิ่น ไทย เรา นั้น ช่วย กัน ดูแล

นภาลัย สุวรรณธาดา หนังสือภาษาพาที ป.๑
(บทอาขยาน บทเลือก)

แผนที่ประเทศไทย

ชื่อกิจกรรม มีส่วนร่วมในการส่งเสริมประชาธิปไตย

ระดับประถมศึกษา

สาระสำคัญ

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยทั้งในระดับท้องถิ่นและประเทศ ประชาชนทุกคนมีความสำคัญต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันเป็นการปกครองที่มีอำนาจสูงสุดของประชาชน
คำนิยาม

จุดประสงค์

นักเรียนปฏิบัติตนและส่งเสริมให้บุคคลอื่นมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในท้องถิ่นและประเทศได้

คำนิยาม

การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชน ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม ในลักษณะของการร่วมรับรู้ร่วมคิดร่วมทำในสิ่งที่มีผลกระทบต่อตนเองหรือชุมชน

คุณลักษณะ พลเมืองวิถีใหม่

1. มีความรับผิดชอบ
2. รักชาติ
3. รู้เท่าทันสื่อ
4. ยอมรับความแตกต่าง
5. การมีส่วนร่วม

กิจกรรมการเรียนรู้ :

ขั้นเตรียมความพร้อม กิจกรรม เรามีส่วนร่วมหรือไม่

1. ครูนำภาพกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย เช่น ภาพการปลูกป่า ภาพการเดินรณรงค์ให้ไปเลือกตั้ง ภาพการร่วมประเพณีในท้องถิ่น หรือดูวีดิทัศน์เกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตย

2. นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ว่า ในแต่ละภาพ/กิจกรรม มีส่วนใดที่เชื่อมโยงให้เห็นความสำคัญของการร่วมกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในท้องถิ่น

ขั้นกิจกรรม

3. นักเรียนที่มีประสบการณ์เคยร่วมกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในท้องถิ่นและประเทศออกมาเล่าให้เพื่อนฟังและสามารถบอกได้ว่า ส่วนใดคือการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมประชาธิปไตย

4. นักเรียนแบ่งกลุ่ม เลือกประธาน เลขานะการ และที่เหลือเป็นสมาชิกกลุ่ม ร่วมกันคิดโครงการที่จะจัดทำเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในท้องถิ่น โดยกำหนดชื่อโครงการ สถานที่ที่จะจัดทำ วิธีการดำเนินงาน งบประมาณ ไม่ยึดรูปแบบโครงงาน นักเรียนคิดได้อย่างอิสระ โดยครูเป็นผู้ให้คำปรึกษา

5. กำหนดเงื่อนไขร่วมกันว่า กิจกรรมที่นักเรียนไปร่วมกันปฏิบัติในวันหยุด ต้องเป็นสถานที่ใกล้บ้าน ไม่เป็นอันตราย และผู้ปกครองต้องอนุญาตจึงจะทำโครงการได้

6. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานโครงการในรูปแบบที่หลากหลายได้ เช่น PowerPoint ป้ายนิเทศ ฯลฯ

ขั้นสรุปกิจกรรม

7. นักเรียนร่วมกันประเมินผลการนำเสนอและวิจารณ์ผลงานที่จัดทำว่า มีส่วนร่วมหรือไม่ เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างไร

8. นักเรียนร่วมกันจัดป้ายนิเทศเผยแพร่ผลงาน

สื่อ/ แหล่งเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในท้องถิ่น/ประเทศ
2. วีดิทัศน์กิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในท้องถิ่นและประเทศ
3. ใบงาน เรื่อง การมีส่วนร่วม ในกิจกรรม

แหล่งเรียนรู้

1. ห้องสมุดโรงเรียน
2. ห้องสมุดในชุมชน
3. บุคคลในครอบครัวและบุคคลในชุมชน

การวัดและประเมินผล

1. การสังเกตพฤติกรรม
2. แบบประเมินผลการทำงานกลุ่ม
3. การประเมินงานและการนำเสนอ

แบบบันทึกกิจกรรม

“การมีส่วนร่วม”

กลุ่มที่.....ชื่อกลุ่ม.....ชั้นประถมศึกษาปีที่.....

ชื่อโครงการ.....

สมาชิกกลุ่ม

1. ..... เลขที่..... (ประธาน)
2. ..... เลขที่..... (รองประธาน)
3. ..... เลขที่..... (สมาชิก)
4. ..... เลขที่..... (สมาชิก)
5. ..... เลขที่..... (เลขานุการ)

1. วัตถุประสงค์ของโครงการ

.....

.....

2. สถานที่ดำเนินการ

.....

.....

3. ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

.....

.....

4. รายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติงาน

.....

.....

5. งบประมาณที่ใช้

.....

.....

6. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ต่อตนเอง.....

ต่อชุมชน.....

ต่อประเทศชาติ.....

บันทึกการพิจารณาจากเพื่อน

☐ เป็นโครงการที่มีประโยชน์สมควรปฏิบัติกิจกรรมได้

☐ เป็นกิจกรรมที่ยังไม่สมควรปฏิบัติเนื่องจากเหตุผลดังนี้

.....

บันทึกความเห็นของครูผู้สอน

☐ อนุญาตปฏิบัติกิจกรรมได้

☐ ไม่อนุญาตให้ปฏิบัติกิจกรรมตามโครงการเนื่องจากเหตุผลดังนี้

.....

ลงชื่อ.....ครูผู้สอน

แบบสังเกตพฤติกรรมกลุ่ม

คำชี้แจง : ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน แล้วทำเครื่องหมาย √ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

เลขที่	ชื่อ - นามสกุล	รับฟังความคิดเห็น			แบ่งงานกันอย่างเหมาะสม			การมีส่วนรวม			สามัคคี/มีน้ำใจ			ตรงต่อเวลา		
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ 3 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง 2 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสิน

12 – 15 คะแนน หมายถึง ดี
8 – 11 คะแนน หมายถึง พอใช้
1 – 7 คะแนน หมายถึง ปรับปรุง

แบบสังเกตพฤติกรรมกลุ่ม

คำชี้แจง : ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน แล้วทำเครื่องหมาย √ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

เลขที่	ชื่อ - นามสกุล	รับฟังความคิดเห็น			แบ่งงานกันอย่างเหมาะสม			การมีส่วนรวม			สามัคคี/มีน้ำใจ			ตรงต่อเวลา		
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ 3 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง 2 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสิน

12 – 15 คะแนน หมายถึง ดี
8 – 11 คะแนน หมายถึง พอใช้
1 – 7 คะแนน หมายถึง ปรับปรุง

แบบประเมินผลงานกลุ่ม

คำชี้แจง : ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน แล้วทำเครื่องหมาย √ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

เลขที่	ชื่อ - นามสกุล	ความถูกต้องของเนื้อหา			ความคิดสร้างสรรค์			การใช้ภาษา			การมีส่วนร่วมของสมาชิก			ตรงต่อเวลา		
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ 3 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง 2 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสิน

12 – 15 คะแนน หมายถึง ดี
8 – 11 คะแนน หมายถึง พอใช้
1 – 7 คะแนน หมายถึง ปรับปรุง

ชื่อกิจกรรม สื่อสร้างสรรค์..พลเมืองวิถีใหม่

ระดับประถมศึกษา

สาระสำคัญ

การติดตามข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ในชีวิตประจำวันจากแหล่งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ การเลือกรับและใช้ข้อมูลข่าวสารในการเรียนรู้ได้เหมาะสม ทำให้เกิดการพัฒนาตนเองและสังคม

จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ในการรับฟังและรับชมข่าวสาร
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถสืบค้นและเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการอย่างเหมาะสม
3. เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม สื่อสร้างสรรค์..พลเมืองวิถีใหม่

คำนิยาม

การรู้เท่าทันสื่อ คือ ความสามารถป้องกันตนเองจากการถูกจูงใจจากเนื้อหาของสื่อ สามารถวิเคราะห์เนื้อหาของสื่ออย่างมีวิจารณญาณเพื่อให้สามารถควบคุมการตีความเนื้อหาของสื่อที่มีปฏิสัมพันธ์ด้วย นั้น คือ การที่เราไม่หลงเชื่อเนื้อหาที่ได้อ่าน ได้ยิน ได้ฟัง แต่สามารถคิด วิเคราะห์ แยกแยะ และรู้จักตั้งคำถาม

คุณลักษณะ พลเมืองวิถีใหม่

1. มีความรับผิดชอบ
2. รักชาติ
3. รู้เท่าทันสื่อ
4. ยอมรับความแตกต่าง
5. การมีส่วนร่วม

กิจกรรมการเรียนรู้ : กิจกรรมสื่อสร้างสรรค์..พลเมืองวิถีใหม่ โดยใช้บทบาทสมมติ

ขั้นเตรียมความพร้อม กิจกรรมสื่อสร้างสรรค์..พลเมืองวิถีใหม่

1. นักเรียนรับชมคลิปวีดีโอ เด็กไทยทันสื่อ ICT ตอน “รู้ทันโฆษณา” หลังจบคลิปวีดีโอ ครูถามนักเรียนว่า *“จากคลิปวีดีโอนี้ ตัวละครในเรื่องสอนอะไรนักเรียนได้บ้าง”* โดยครูเปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
2. นักเรียนร่วมกันสนทนาแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับสื่อประเภทต่าง ๆ เช่น สื่อออนไลน์ สื่อวิดีทัศน์ ฯลฯ โดยใช้คำถาม ดังนี้
   - นักเรียนใช้สื่อประเภทใดบ้างในชีวิตประจำวัน
   - นักเรียนคิดว่าการใช้สื่อของนักเรียนมีประโยชน์อย่างไร
   - นักเรียนมีวิธีการเลือกรับชมหรือรับฟังสื่ออย่างไร

3. จัดกลุ่มนักเรียนโดยจัดโครงสร้างกลุ่มตามรูปแบบประชาธิปไตย มีประธาน รองประธาน เลขานุการ และสมาชิกเป็นคณะกรรมการ จำนวนนักเรียนตามความเหมาะสม แต่ละกลุ่มเสนอแนะบทบาท หน้าที่ของแต่ละตำแหน่งในกลุ่ม และตั้งชื่อกลุ่ม

4. สมาชิกกลุ่มร่วมกันศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ การรู้เท่าทันสื่อ จากอินเตอร์เน็ต และระบบสื่อสารอื่น ๆ **พร้อมเสนอวิธีการเลือกรับชมรับฟังสื่อที่เหมาะสม โดยใช้แผนภาพความคิด แล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียน**

5. นักเรียนทุกกลุ่มในห้องเรียนนำเสนอวิธีในการเลือกรับชมรับฟังสื่อ แล้วร่วมกันสรุปแนวทางในการเลือกรับชมและรับฟังสื่อที่เหมาะสม เพื่อเป็นแนวทางในการนำเสนอกิจกรรมสื่อสร้างสรรค์...พลเมืองวิถีใหม่

กิจกรรม สื่อสร้างสรรค์..พลเมืองวิถีใหม่ (บทบาทสมมติ)

1. ครูชี้แจงกิจกรรมสื่อสร้างสรรค์..พลเมืองวิถีใหม่ ดังนี้

- นักเรียนทุกกลุ่มได้รับบทบาทสมมติเป็นผู้สื่อข่าว ที่ต้องนำเสนอข่าวให้กับประชาชน ตามหัวข้อที่ได้รับ

2. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวางแผนในการออกมาแสดงบทบาทสมมติตามกิจกรรม สื่อสร้างสรรค์... พลเมืองวิถีใหม่ โดยแบ่งหน้าที่รับผิดชอบกันภายในกลุ่ม

3. แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนกลุ่มออกมาแสดงบทบาทสมมติในการนำเสนอข่าว นักเรียนคนอื่น ๆ มีบทบาทสมมติเป็นผู้รับข่าวสารจนครบทุกกลุ่ม

ขั้นสรุปกิจกรรม สื่อสร้างสรรค์..พลเมืองวิถีใหม่

1. หลังจบการนำเสนอข่าวนักเรียนทุกคนร่วมกันวิเคราะห์การนำเสนอข่าวของแต่ละกลุ่ม ผ่านคำถามกระตุ้นความคิดดังต่อไป

- ประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากข่าวนี้คืออะไร
- นักเรียนรู้สึกอย่างไรกับสิ่งที่ผู้สื่อข่าวนำเสนอ
- นักเรียนคิดว่าการนำเสนอข่าวนี้มีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

2. นักเรียนร่วมกันสรุปการเรียนรู้ **แสดงความคิดเห็นและความรู้สึกหลังการทำกิจกรรม สื่อสร้างสรรค์..พลเมืองวิถีใหม่ ในประเด็นต่อไปนี้**

- นักเรียนคิดว่าการรับฟังข่าวสารที่ดีควรมีลักษณะอย่างไร
- หากนักเรียนเป็นผู้สื่อข่าว นักเรียนคิดว่าข่าวแบบใดไม่ควรนำเสนอ
- จากการเรียนรู้ที่ผ่านมานักเรียนคิดว่า นักเรียนมีความสามารถในการเท่าทันสื่อหรือไม่ อย่างไร

3. นักเรียนบันทึกผลการเรียนรู้ลงในแบบบันทึกกิจกรรมสื่อสร้างสรรค์..พลเมืองวิถีใหม่ ส่งครูตรวจผลงาน

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้

1. คลิปวีดีโอ เด็กไทยทันสื่อ ICT ตอน “รู้ทันโฆษณา” **จาก** https://www.youtube.com/watch?v=lahm3j6MuNo
2. **แบบบันทึกกิจกรรมสื่อสร้างสรรค์..พลเมืองวิถีใหม่**

แหล่งเรียนรู้

1. อินเทอร์เน็ต
2. สื่อโทรทัศน์
3. สื่อออนไลน์ต่าง ๆ

การวัดและประเมินผล

1. **ตรวจแบบบันทึกกิจกรรมสื่อสร้างสรรค์..พลเมืองวิถีใหม่**
2. ประเมินการทำงานกลุ่ม
3. ประเมินพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล

แบบบันทึกกิจกรรมสื่อสร้างสรรค์..พลเมืองวิถีใหม่

- นักเรียนคิดว่าการรู้เท่าทันสื่อมีประโยชน์อย่างไร

.....

.....

.....

- นักเรียนคิดว่าการรับฟังข่าวสารที่ดีควรมีลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

- หากนักเรียนเป็นผู้สื่อข่าว นักเรียนคิดว่าข่าวแบบใดไม่ควรนำเสนอ

.....

.....

.....

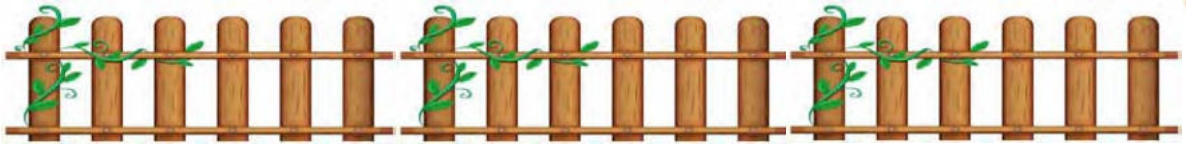
- นักเรียนคิดว่า นักเรียนมีความสามารถในการเท่าทันสื่อหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

แบบสังเกตพฤติกรรม **การทำงานกลุ่ม**

<u>คำชี้แจง</u> : ให้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	ชื่อ – สกุล ของนักเรียน	การแสดงความคิดเห็น			การยอมรับฟังคนอื่น			การทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย			ความมีน้ำใจ			การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงผลงานกลุ่ม			รวม 15 คะแนน
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	

ลงชื่อ.....**ผู้ประเมิน**

...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ	ให้	3	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง	ให้	2	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12 - 15	**ดี**
8 - 11	**พอใช้**
ต่ำกว่า 8	**ปรับปรุง**

แบบสังเกตพฤติกรรม **การทำงานรายบุคคล**

<u>คำชี้แจง</u> : ให้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน		
		3	2	1
1	การแสดงความคิดเห็น	☐	☐	☐
2	การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	☐	☐	☐
3	การทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	☐	☐	☐
4	ความมีน้ำใจ	☐	☐	☐
5	การตรงต่อเวลา	☐	☐	☐
รวม				

ลงชื่อ.....**ผู้ประเมิน**

...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ ให้ 3 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง ให้ 2 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12 - 15	**ดี**
8 - 11	**พอใช้**
ต่ำกว่า 8	**ปรับปรุง**

แบบประเมิน **การนำเสนอข่าว**

<u>คำชี้แจง</u> : ให้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียน แล้วขีด ✓ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน		
		3	2	1
1	เนื้อหาละเอียดชัดเจน	☐	☐	☐
2	ความถูกต้องของเนื้อหา	☐	☐	☐
3	ภาษาที่ใช้เข้าใจง่าย	☐	☐	☐
4	ประโยชน์ที่ได้จากการนำเสนอ	☐	☐	☐
5	วิธีการนำเสนอข่าว	☐	☐	☐
รวม				

ลงชื่อ.....**ผู้ประเมิน**

...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ผลงานหรือพฤติกรรมสอดคล้องกับรายการประเมินสมบูรณ์ชัดเจน ให้ 3 คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมสอดคล้องกับรายการประเมินเป็นส่วนใหญ่ ให้ 2 คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมสอดคล้องกับรายการประเมินบางส่วน ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12 - 15	**ดี**
8 - 11	**พอใช้**
ต่ำกว่า 8	**ปรับปรุง**

ตัวอย่างข่าวที่ 1

กรณีที่มีการแชร์ข้อความว่าผู้ที่ฉีดวัคซีนแอสตร้า มีความเสี่ยงเป็นโรคฝีดาษลิง ทางกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ได้ชี้แจงว่า ไม่เป็นความจริงการฉีดวัคซีนป้องกันโรคโควิด 19 ไม่มีความเสี่ยงต่อการเกิดโรคฝีดาษลิงแต่อย่างใด โรคฝีดาษลิงเกิดจากเชื้อไวรัสกลุ่ม Poxviridae จัดอยู่ในจีนัส Orthopoxvirus เชื้อไวรัสฝีดาษลิงพบได้ในสัตว์หลายชนิด โดยเฉพาะสัตว์ตระกูลลิงและสัตว์ฟันแทะ เช่น กระรอก หนูป่า เป็นต้น

รวมทั้งคนก็สามารถติดโรคได้ จากการสัมผัสโดยตรงกับเลือด สารคัดหลั่ง หรือตุ่มหนองของสัตว์ที่ติดเชื้อ หรือจากการถูกสัตว์ที่มีเชื้อกัดข่วน การประกอบอาหารจากเนื้อสัตว์ป่า หรือกินเนื้อสัตว์ที่ปรุงสุกไม่เพียงพอ หรืออาจติดทางอ้อมจากการสัมผัสที่นอนของสัตว์ป่วย การแพร่เชื้อจากคนสู่คนแม้มีโอกาสน้อย แต่อาจเกิดขึ้นได้จากการสัมผัสใกล้ชิดกับผู้ป่วยผ่านทางสารคัดหลั่งจากทางเดินหายใจ ผิวหนังที่เป็นตุ่ม หรืออุปกรณ์ที่มีการปนเปื้อนเชื้อ

เมื่อคนรับเชื้อเข้าสู่ร่างกายจะมีระยะฟักตัวประมาณ 7-14 วัน อาจนานถึง 21 วัน โดยอาการเริ่มแรกจะมีไข้ปวดศีรษะ ปวดกล้ามเนื้อ ปวดหลัง ต่อมน้ำเหลืองโต หนาวสั่น อ่อนเพลีย จากนั้นประมาณ 1-3 วัน จะมีผื่นขึ้นบริเวณแขนขา และอาจจะเกิดบนหน้าและลำตัวได้ด้วย ผื่นจะกลายเป็นตุ่มหนอง ในระยะสุดท้ายตุ่มหนองจะเป็นสะเก็ดแล้วหลุดออกมา อาการป่วยจะประมาณ 2-4 สัปดาห์ ผู้ป่วยส่วนใหญ่จะหายจากโรคเองได้ในปัจจุบันยังไม่มีการรักษาโรคฝีดาษลิงที่เฉพาะเจาะจง แต่สามารถควบคุมการระบาดได้ด้วย การฉีดวัคซีนป้องกันโรคไข้ทรพิษ ซึ่งสามารถป้องกันโรคฝีดาษลิงได้ 85%

ที่มา https://www.hfocus.org/content/2022/05/25145

ตัวอย่างข่าวที่ 2

สธ.ชี้สาวจีนดับปริศนา "ตายเร็ว-ไม่แสดงอาการ" ไม่น่าใช่โคโรน่า

สสจ.เชียงใหม่ ชี้แจงกรณีหญิงชาวจีนเสียชีวิตในรีสอร์ต อาการไม่เข้าเกณฑ์สอบสวนโรคติดเชื้อไวรัสโคโรน่าฯ พบคืนก่อนหน้าได้ "ดื่มสุราอย่างหนัก" ส่วนผู้ตรวจ สธ.ชี้การสวมชุดป้องกันก็เพื่อความสบายใจและความปลอดภัยของบุคลากร เวลา 14.30 น. วันที่ 29 มกราคม 2563 นพ.จตุชัย มณีรัตน์ นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด (นพ.สสจ.) เชียงใหม่ กล่าวว่า ผู้เสียชีวิตเป็นหญิงชาวจีน อายุ 32 ปี โดยเพื่อนผู้เสียชีวิตพบว่านอนหมดสติบนเตียงของเช้าวันที่ 29 ม.ค. เมื่อโทร.แจ้ง 1669 พบว่าเสียชีวิตในที่เกิดเหตุ เบื้องต้นเพื่อนผู้ป่วยแจ้งว่า ผู้ป่วยไม่มีอาการผิดปกติมาก่อน แต่ได้ดื่มสุราอย่างหนักตั้งแต่ช่วงเย็นเมื่อวันที่ 28 ม.ค. แล้วนอนประมาณ 3-4 ทุ่ม จากนั้นพบนอนหมดสติอยู่บนเตียงตอนเช้า

ทั้งนี้ ผู้เสียชีวิตมีประวัติเดินทางมาจากเมืองกว่างโจว วันที่ 28 ม.ค. 2563 โดยบินตรงมาลง จ.เชียงใหม่ ถึงช่วงประมาณ 08.00-09.00 น. โดยผู้ตายเดินทางมาคนเดียวและมาพบเพื่อนที่รีสอร์ต 4 คน ทุกคนอาการปกติ อย่างไรก็ตาม หญิงชาวจีนรายนี้ไม่เข้าเกณฑ์สอบสวนโรคติดเชื้อไวรัสโคโรน่าสายพันธุ์ใหม่ 2019 เพราะไม่มีอาการไข้ ไอ ซึ่งจากการปรึกษากับทีมของกรมควบคุมโรคก็ระบุว่าไม่เข้าข่าย แต่เพื่อความสบายใจและความชัดเจน ทีมระบาด สสจ.เชียงใหม่ จะมีการเก็บตัวอย่างเนื้อเยื่อปอดส่งตรวจสาเหตุว่า มีการติดเชื้ออะไรหรือไม่ และวางแผนผ่าศพพิสูจน์หาสาเหตุ ซึ่งคาดว่าจะทราบผลการชันสูตรประมาณ 2 วัน

ขณะเดียวกัน นพ.ธงชัย เลิศวิไลรัตนพงศ์ ผู้ตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข (สธ.) เขตสุขภาพที่ 1 ซึ่งดูแลพื้นที่ จ.เชียงใหม่ กล่าวถึงเรื่องนี้ ว่า การสวมชุดและอุปกรณ์ป้องกันเข้าไปดำเนินการกับร่างผู้เสียชีวิตไม่ได้แปลว่าผู้เสียชีวิตติดเชื้อไวรัสโคโรน่าสายพันธุ์ใหม่ 2019 แต่เป็นเพราะยังไม่ทราบว่าเสียชีวิตด้วยสาเหตุใด การสวมชุดและอุปกรณ์ป้องกันก็เพื่อความสบายใจและความปลอดภัยของตัวบุคลากรเองด้วย ถือเป็นเรื่องปกติสำหรับช่วงนี้ หากมีคนจีนเสียชีวิตก็คงต้องป้องกันไว้ก่อน ส่วนสาเหตุการเสียชีวิตก็ต้องมาชันสูตรต่อไปว่าเกิดจากสาเหตุใดกันแน่

ที่มา https://www.thairath.co.th/news/local/north/1759185

ตัวอย่างข่าวที่ 3

อุตุฯ เตือนฉบับ 1 ฝนถล่มหนักทั่วไทย-คลื่นลมแรง 5-9 ก.ย.นี้

วันที่ 3 ก.ย.65 กรมอุตุนิยมวิทยา ประกาศฉบับที่ 1 เรื่อง "ฝนตกหนักถึงหนักมากบริเวณประเทศไทยและคลื่นลมแรงบริเวณทะเลอันดามันและอ่าวไทยตอนบน (มีผลกระทบตั้งแต่วันที่ 5-9 กันยายน 2565)" ความว่า ..ในช่วงวันที่ 5-9 กันยายน 2565 ร่องมรสุมกำลังแรงจะเลื่อนลงมาพาดผ่านภาคเหนือตอนล่าง ภาคกลางตอนบน และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบกับมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดปกคลุมทะเลอันดามัน ภาคใต้ และอ่าวไทยจะมีกำลังแรงขึ้น ลักษณะเช่นนี้ทำให้ประเทศไทยมีฝนเพิ่มขึ้นและมีฝนตกหนักถึงหนักมากบางแห่ง บริเวณภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง รวมทั้งกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคตะวันออก และภาคใต้ ขอให้ประชาชนบริเวณดังกล่าวระวังอันตรายจากฝนตกหนักถึงหนักมากและฝนที่ตกสะสม ซึ่งอาจทำให้เกิดน้ำท่วมฉับพลันและน้ำป่าไหลหลาก โดยเฉพาะพื้นที่ลาดเชิงเขาใกล้ทางน้ำไหลผ่านและพื้นที่ลุ่ม

สำหรับคลื่นลมบริเวณทะเลอันดามันและอ่าวไทยจะมีกำลังแรงขึ้น โดยทะเลอันดามันตอนบนและอ่าวไทยตอนบนมีคลื่นสูง 2-3 เมตร บริเวณที่มีฝนฟ้าคะนองคลื่นสูงมากกว่า 3 เมตร ส่วนบริเวณทะเลอันดามันตอนล่างมีคลื่นสูงประมาณ 2 เมตร บริเวณที่มีฝนฟ้าคะนองคลื่นสูงมากกว่า 2 เมตร ขอให้ชาวเรือในบริเวณดังกล่าวเดินเรือด้วยความระมัดระวัง และหลีกเลี่ยงการเดินเรือบริเวณที่มีฝนฟ้าคะนอง สำหรับเรือเล็กบริเวณทะเลอันดามันและอ่าวไทยตอนบนควรงดออกจากฝั่งในช่วงวันที่ 5-9 กันยายน 2565 นี้ไว้ด้วย

จึงขอให้ประชาชนติดตามประกาศจากกรมอุตุนิยมวิทยา และสามารถติดตามข้อมูลที่เว็บไซต์กรมอุตุนิยมวิทยา http://www.tmd.go.th หรือที่ 0-2399-4012-13 และ 1182 ได้ตลอด 24 ชั่วโมง

ที่มา https://siamrath.co.th/n/379376

ชื่อกิจกรรม บ้านเธอ บ้านฉัน

ระดับประถมศึกษาปีที่ 6

สาระสำคัญ

การยอมรับความแตกต่างและหลากหลายทางสังคม วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตของคนในสังคม ทำให้เกิดความเข้าอกเข้าใจกันระหว่างบุคคล ลดปัญหาความขัดแย้งและเป็นการพัฒนาหลักสิทธิมนุษยชนในสังคมไทยได้

จุดประสงค์

1. นักเรียนสามารถแยกแยะความแตกต่างและหลากหลายทางสังคม วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตของคนในสังคมได้ (K)
2. นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อความแตกต่างและหลากหลายทางสังคม วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตของคนในสังคมได้ (A)
3. นักเรียนเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางสังคมได้ (P)

คำนิยาม

ความแตกต่างและหลากหลาย หมายถึง ลักษณะทางสังคม วัฒนธรรม และวิถีการดำเนินชีวิตของคนในแต่ละท้องถิ่นที่มีแนวทางปฏิบัติที่แตกต่างกัน

คุณลักษณะ พลเมืองวิถีใหม่

ยอมรับความแตกต่าง

กิจกรรมการเรียนรู้ : การสืบค้นข้อมูล

ขั้นเตรียมความพร้อม กิจกรรม บ้านเธอ บ้านฉัน

1. ให้นักเรียนดูภาพประเพณีรดน้ำ ดำหัวในวันสงกรานต์ของคนในภาคกลางและภาคเหนือว่าต่างกันอย่างไร (ภาคกลางรดน้ำ ดำหัวโดยให้เด็กรดน้ำดำหัวที่มือของผู้ใหญ่ ส่วนภาคเหนือให้ผู้ใหญ่พรมน้ำใส่ศีรษะของเด็ก) หรือครูอาจจะหาภาพความแตกต่างทางด้านสังคม วัฒนธรรม หรือวิถีการดำเนินชีวิตในด้านอื่น ๆ โดยให้มีการเปรียบเทียบความแตกต่างของแต่ละท้องถิ่น

2. ครูพยายามเชื่อมโยงถึงสาเหตุและปัจจัยด้านความแตกต่างระหว่างท้องถิ่น เช่น

- ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม

- ปัจจัยด้านความเชื่อ ประเพณี

- ปัจจัยด้านเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา หรือวัฒนธรรม

- ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

- ฯลฯ

3. แบ่งกลุ่มนักเรียนกลุ่มละ 4-5 คน ตามความเหมาะสมเพื่อให้นักเรียนได้ทำการค้นหาถึงความแตกต่างและหลายทางสังคม วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตของคนในสังคมที่นักเรียนพบเจอหรือสืบค้นข้อมูลจากช่องทาง Social Media

กิจกรรม บ้านเธอ บ้านฉัน

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำข้อมูลจากการเปรียบเทียบความความแตกต่างและหลากหลายทางทางสังคม วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตของคนในสังคม มานำเสนอหน้าชั้นเรียน

2. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันคิดและเขียนถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความแตกต่างและหลากหลายทางสังคม วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตของคนในสังคมของแต่ละพื้นที่

3. ครูให้หัวข้อเกี่ยวกับปัญหาความขัดแย้งทางสังคมไทยที่เกิดขึ้นในปัจจุบันแล้วให้นักเรียนหาสาเหตุของปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น และร่วมกันคิดถึงวิธีการแก้ไขให้ปัญหาความขัดแย้งดังกล่าวให้ลดน้อยลง

ขั้นสรุปกิจกรรม บ้านเธอ บ้านฉัน

1. นักเรียนร่วมกันสรุป โดยกล่าวความรู้และความเห็นหลังจากได้ทำกิจกรรมบ้านเธอ บ้านฉัน ในประเด็นที่ครูกำหนดขึ้น

- นักเรียนได้เรียนรู้อะไรจากกิจกรรมดังกล่าว
- นักเรียนคิดว่าปัจจัยใดบ้างที่ทำให้เกิดความแตกต่างด้านสังคม วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตของคนในสังคม
- ถ้าเกิดปัญหาความขัดแย้งในสังคมนักเรียนควรจะทำอย่างไรให้เกิดความประนีประนอม

2. ให้นักเรียนอัดคลิปวิดีโอลงในแอปพลิเคชั่น TikTok แรงบันดาลใจเกี่ยวกับการลดปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับความความแตกต่างและหลากหลายทางทางสังคม วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตของคนในสังคม เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่าน Social Media

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้

1. Social Media
2. ภาพกิจกรรมวัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่น

แหล่งเรียนรู้

3. ชุมชน

การวัดและประเมินผล

1. การสังเกตพฤติกรรม

2. แบบประเมินผลการทำงานกลุ่ม
3. การประเมินงานและการนำเสนอ

กิจกรรมประเพณีรดน้ำดำหัวภาคกลาง

กิจกรรมประเพณีรดน้ำดำหัวภาคเหนือ

วัฒนธรรมอาหารภาคเหนือ

วัฒนธรรมอาหารภาคใต้

ส่วนที่ 4
แนะนำสื่อ/ความรู้ที่เกี่ยวข้อง

1. หนังสือยุทธศาสต์การศึกษาเพื่อสร้างความป็นพลเมือง พ.ศ. 2553-2561. คณะอนุกรรมการ กนป. ด้านพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดี สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
2. รายงานการวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
3. รายงานผลการดำเนินงานการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ มาตรฐานการศึกษาชาติพ. ศ. 2561. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
4. รายงานผลการศึกษาเรื่องการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ : บทเรียนจากต่างประเทศ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
5. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551
6. คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
7. คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
8. แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กฎหมายในชีวิตประจำวันสำหรับผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการร่วมกับกระทรวงยุติธรรม
9. หนังสือการ์ตูนบุญเจิมกับใบตองสร้างสรรค์วัฒนธรรมประชาธิปไตยของกระทรวงวัฒนธรรม
10. คู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างพลเมืองรู้เท่าทันสื่อสำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. ณัฏฐเมธร์ ดุลคณิต สันติภาพศึกษา (Peace Educaion) แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลง สำหรับครูและนักการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. ความเป็นพลเมืองในระบอบวิถีประชาธิปไตย.สำนักพิมพ์:สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

อัจฉรา อยุทธศิริกุล (2561 : 18) การศึกษาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษา วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร (อ้างอิง)

ญาดา จันทร์ศุกระ. (2555:39-41) การศึกษาเปรียบเทียบค่านิยมพื้นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีความสามารถในการควบคุมตนเองต่างกัน . วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (อ้างอิง)

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2557ข). แนวทางการจัดการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติมหน้าที่พลเมือง. กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.)

Westheimer, J., & Kahne, J. (2004). What kind of citizen? The politics of educating for democracy. American Educational Research Journal, 41 (2), 237-269)

Lickona, T. (1993). The return of character education. Educational Leadership, 51(3), 611.

Wynne, E. A. (1986). The great tradition in education: Transmitting moral values. Educational Leadership, 43(4), 49.

Westheimer, J., & Kahne, J. (2004). Educating the “good” citizen: Political choices and pedagogical goals. Political Science and Politics, 37(02), 241-247.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2557.) Civic education พลังเยาวชน พลังพลเมือง การจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง. กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (องค์การมหาชน). (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ ยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

คณะวิชาการ The Justice Group. (2564). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พุทธศักราช 2564. กรุงเทพฯ: พิมพ์อักษร.

ภาคผนวก

รายชื่อแบ่งกลุ่มย่อย (กลุ่มประถมศึกษา)
การประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากรและจัดทำคู่มือการจัดการเรียนรู้
เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)
ณ โรงแรมเซ็นทรา บาย เซ็นทารา ศูนย์ราชการและคอนเวนชัน เซ็นเตอร์ ถนนแจ้งวัฒนะ
กรุงเทพมหานคร
คณะทำงานจัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากรและคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล / ตำแหน่ง
๑	นางนงคราญ ชัยพงษ์ ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต ๔
๒	นายวีรศักดิ์ สงวน ครูชำนาญการ โรงเรียนวัดเนินเขาดิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต ๒
๓	นางสาววนิดา เกตุเส็ง ครู โรงเรียนรัตนโกสินทร์ ๒ (สมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุทัยธานี เขต ๒
๔	นางสาวลักษมี จันทราช ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลเพชรบูรณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบูรณ์ เขต ๑
๕	นางสมศรี ศรีสังข์ ครู โรงเรียนเมืองนราธิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต ๑
๖	นายณัฐพล มะลิทอง ครูโรงเรียนพญาไท สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

คำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ที่ ๔๘๗/๒๕๖๕
เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้
เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)

ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มีมติเห็นชอบงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการตามยุทธศาสตร์ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ เสริมสร้างความรู้ พลังศรัทธา และพลังร่วมวิถีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข กลยุทธ์ที่ ๔ ส่งเสริมสนับสนุนการเผยแพร่ความรู้ในการขับเคลื่อนวิถีประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและการพัฒนากระบวนการเลือกตั้งให้เป็นระบบการเลือกตั้งที่ดี โครงการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) นั้น

เพื่อให้การดำเนินโครงการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียน มีความรู้ความเข้าใจ เกิดความเชื่อมั่นศรัทธาและมีส่วนร่วมอย่างถูกต้องต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งสอดคล้องกับหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการส่งเสริม สนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษา และองค์กรเอกชน ในการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน หรือให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้ง และความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ประกอบด้วย

๑. นายอัมพร พินะสา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	ประธานกรรมการ
๒. นายวีระ ยี่แพร รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง	รองประธานกรรมการ
๓. นางเกศทิพย์ ศุภวานิช รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	รองประธานกรรมการ
๔. นางวณี ปิ่นประทีป อนุกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูป เพื่อแก้ความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ	กรรมการ

/๕. นางทิพย์พาพร...

๕. นางทิพย์พาพร ตันติสุนทร กรรมการ
อนุกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูป
เพื่อแก้ความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ

๖. นายชำนาญ วัฒนศิริ กรรมการ
อนุกรรมาธิการการมีส่วนร่วมของประชาชน

๗. นายสุรพงษ์ พรมเท้า กรรมการ
อนุกรรมาธิการการมีส่วนร่วมของประชาชน

๘. นายพนม จองเฉลิมชัย กรรมการ
อนุกรรมการด้านการพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรม
ส่งเสริมการศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง

๙. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรรถพล อนันตวรสกุล กรรมการ
อาจารย์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑๐. นางสาวทัศนวรรณ บรรจง กรรมการ
ผู้อำนวยการมูลนิธิการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองไทย

๑๑. นายวัฒนา อัคคพานิช กรรมการ
นักวิชาการอิสระ

๑๒. นางสาวอาทิตยา ปัญญา กรรมการ
ผู้อำนวยการศูนย์บริหารงานการพัฒนาศักยภาพบุคคลเพื่อความเป็นเลิศ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๑๓. นายณัฏฐเมธร์ ดุลคนิต กรรมการ
ศึกษานิเทศก์ ชำนาญการ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๑

๑๔. นายปราศรัย เจตสันต์ กรรมการ
ครู โรงเรียนบางปะกอกวิทยาคม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๑

๑๕. นายนำโชค อุ่นเวียง กรรมการ
ครู ชำนาญการ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๑

๑๖. นายพรพรรษ อัมพรพฤติ กรรมการ
ครู ชำนาญการ โรงเรียนวัดนวลนรดิษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๑

๑๗. นางสาวปิ่นทอง อินทรศรี กรรมการ
ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมความเป็นพลเมือง

๑๘. นางสาวรัตนา แสงบัวเผื่อน กรรมการและเลขานุการ
ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

/๑๙. นายเฉลิมชัย...

๑๙. นายเฉลิมชัย พันธ์เลิศ กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
ผู้อำนวยการสถาบันสังคมศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒๐. นางสุดใจ สุอรุณ กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
รองผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมความเป็นพลเมือง

โดยให้คณะกรรมการมีหน้าที่ ดังนี้

(๑) จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) สำหรับ ๔ ช่วงวัย ประกอบด้วย ช่วงวัยอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

(๒) ให้ข้อเสนอแนะ สนับสนุน และส่งเสริมการจัดทำคู่มือสำหรับวิทยากร และการสร้างวิทยากรกลางที่ทำหน้าที่ตามหลักสูตร Civic Education สำหรับ ๔ ช่วงวัย ประกอบด้วย ช่วงวัยอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

(๓) กำกับ ดูแล และติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร Civic Education สำหรับ ๔ ช่วงวัย ให้เป็นไปตามกระบวนการและขั้นตอนของโครงการ เพื่อพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร เทคนิค กระบวนการ และคู่มือสำหรับวิทยากร

(๔) รายงานผลการดำเนินงาน ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะอนุกรรมาธิการการมีส่วนร่วมของประชาชน (วุฒิสภา) ทราบอย่างต่อเนื่อง

(๕) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อช่วยเหลือสนับสนุนภารกิจการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(๖) ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานแก่คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ฯ

(๗) ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

โดยให้คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้ เพื่อสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยเบี้ยประชุมกรรมการ อนุกรรมการ หรือผู้ทำงาน พ.ศ. ๒๕๕๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๘ ข้อ ๗ (๒) ประกอบข้อ ๑๔ และข้อ ๑๕ ในอัตราตามบัญชีอัตราเบี้ยประชุม ข้อ ๗ (๒) ท้ายระเบียบ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๓๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

(นายอิทธิพร บุญประคอง)
ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

คำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ที่ ๖๙๖ /๒๕๖๕
เรื่อง แก้ไขคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)

.....

ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มีคำสั่งที่ ๔๙๓/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๖๕ แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) เพื่อดำเนินการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) สำหรับ ๔ ช่วงวัย นั้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ขอปรับปรุงคำสั่งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) เนื่องจากรายชื่อคณะกรรมการและเลขานุการปัจจุบันมีการโยกย้ายสลับเปลี่ยนตำแหน่งและตัวบุคคล เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจที่ได้รับมอบหมาย ดังนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงแก้ไขคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๔๙๓/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ดังนี้

ลำดับที่ ๙ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรรถพล อนันตวรสกุล **เปลี่ยนเป็น** นายภูธร จันทะหงส์ปุณยจรัสธำรง ผู้อำนวยการสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ลำดับที่ ๑๓ นายณัฏฐเมธร์ ดุลคนิต **เปลี่ยนเป็น** นางผาณิต ทวีศักดิ์ ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ลำดับที่ ๑๔ นายปราศรัย เจตสันติ์ **เปลี่ยนเป็น** นางสาวชยพร กระต่ายทอง ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาหลักสูตรและมาตรฐานการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ลำดับที่ ๑๕ นายนำโชค อุ่นเวียง **เปลี่ยนเป็น** นางสาวจรูญศรี แจบไธสง ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาและส่งเสริมการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ลำดับที่ ๑๖ นายพรพรรษ อัมพรพฤติ ขอปรับออกจากคำสั่ง

ลำดับที่ ๑๘ นางสาวรัตนา แสงบัวเผื่อน **เปลี่ยนเป็น** นายวิษณุ ทรัพย์สมบัติ ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นกรรมการและเลขานุการ

นอกนั้นให้เป็นไปตามคำสั่งเดิม

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๕

(นายอิทธิพร บุญประคอง)
ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ที่ ๕๕๘ /๒๕๖๕
เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากรและคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)

.....

ตามที่เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้อนุมัติงบประมาณและอนุมัติโครงการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียน มีความรู้ความเข้าใจ เกิดความเชื่อมั่นศรัทธาและมีส่วนร่วมอย่างถูกต้องต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข นั้น

เพื่อให้การดำเนินโครงการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุวัตถุประสงค์ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงแต่งตั้ง คณะทำงานจัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากรและคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ดังนี้

๑. นางหัทยา เข็มเพ็ชร
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สิงห์บุรี อ่างทอง
๒. นางนงคราญ ชัยพงษ์
ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต ๔
๓. นางสาวธัญรดี พากเพียร
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กำแพงเพชร
๔. นายคีระคิน คำหนองไผ่
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต ๕
๕. นางสาวจิราวรรณ ศรีวิเวก
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กระบี่
๖. นางสาวสุกัญญา ชูอินทร์
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุทัยธานี เขต ๒

/๗. นางสาว...

๗. นางสาวตวันฉาย ทิพย์รัตน์
ครู โรงเรียนพญาไท
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

๘. นายณัฐพล มะลิทอง
ครู โรงเรียนพญาไท
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

๙. นายวีรศักดิ์ สงวน
ครูชำนาญการ โรงเรียนวัดเนินเขาดิน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต ๒

๑๐.นางสุธารา มะลิยา
ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเมืองร้อยเอ็ด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต ๑

๑๑.นางสุวรรณี เกาทัณฑ์ทอง
ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนชาวไร่
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบุรี เขต ๒

๑๒.นางชญาธร อ่อนสา
ครูชำนาญการ โรงเรียนอนุบาลเพชรบูรณ์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบูรณ์ เขต ๑

๑๓.นางสาวเนตรนลิน อยู่ประจักษ์
ครู โรงเรียนบ้านทุ่งสามแท่ง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุทัยธานี เขต ๒

๑๔.นางสาววนิดา เกตุเส็ง
ครู โรงเรียนรัตนโกสินทร์ ๒ (สมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี)
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุทัยธานี เขต ๒

๑๕.นางสาวชนากานต์ อุปละกุล
ครู โรงเรียนบ้านดอยคำ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลำพูน เขต ๑

๑๖.นางสาวลักษมี จันทราช
ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลเพชรบูรณ์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบูรณ์ เขต ๑

๑๗.นางสมศรี ศรีสังข์
ครู โรงเรียนเมืองนราธิวาส
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต ๑

๑๘.นายนำโชค อุ่นเวียง
ครูชำนาญการ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๑

๑๙.นางสาวศิริโชค อภิภัชผ่องใส
ครู โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๑

/ ๒๐. นางสาว...

๒๐.นางสาวพรพิมล จิตนอก
ครู โรงเรียนโยธินบูรณะ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๑
๒๑.นายภูษณทัศ ผลทับทิมธนา
ครู โรงเรียนชิโนรสวิทยาลัย
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๑
๒๒.นางสาวธนัญญา ต่อชีพ
ครู โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๒
๒๓.นางสาววิจิตรา นพรัตน์
ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสตรีอ่างทอง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สิงห์บุรี อ่างทอง
๒๔.นางสาวสุมนพัชร์ ป้องกัน
ครูชำนาญการ โรงเรียนสิงหพายุ "ประสานมิตรอุปถัมภ์"
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สิงห์บุรี อ่างทอง
๒๕.นายกฤษฎากร สุจาคำ
ครูชำนาญการ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ภาคเหนือ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พิษณุโลก อุตรดิตถ์
๒๖.นายราชสิทธิ์ คำสอนเจริญ
ครู โรงเรียนบดรไทย
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พิษณุโลก อุตรดิตถ์
๒๗.นายกิตติคุณกฤดากร สุขปัญญา
ครู โรงเรียนกบินทร์วิทยา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ปราจีนบุรี นครนายก
๒๘.นายอดิศร เนตรทิพย์
ครู โรงเรียนบ้านกาดวิทยาคม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เชียงใหม่
๒๙.นายคมเพชร ราชคม
ครู โรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เชียงราย
๓๐.นายอลงกต หาระคุณ
ครู โรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา หนองคาย

โดยให้คณะทำงานมีหน้าที่ ดังนี้

(๑) จัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากร และคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) สำหรับ ๔ ช่วงวัย ประกอบด้วยอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

/(๒) พัฒนา...

(๒) พัฒนาวิทยากรและร่วมเป็นคณะวิทยากรดำเนินการจัดการอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษา ในการนำคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) สำหรับ ๔ ช่วงวัย ไปประยุกต์ใช้ในบริบทของสถานศึกษา

(๓) รายงานผลการดำเนินงานให้คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ทราบอย่างต่อเนื่อง

(๔) ดำเนินการตามที่คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) มอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

(นายแสวง บุญมี)
เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ที่ ๖๑๙ /๒๕๖๕
เรื่อง แก้ไขคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากรและคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)

.....

ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มีคำสั่งที่ ๕๕๘/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๕ เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากรและคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) เพื่อให้การดำเนินโครงการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุวัตถุประสงค์ นั้น

เนื่องจากบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะทำงานจัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากรและคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ราย นางสาวศิริโชค อภิภัชผ่องใส มีการปรับเลื่อนวิทยฐานะ และย้ายสังกัด ดังนั้น เพื่อให้การขับเคลื่อนโครงการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงแก้ไขคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากรและคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ดังนี้

ลำดับที่ ๑๙ นางสาวศิริโชค อภิภัชผ่องใส จากเดิม ครู โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๑ เปลี่ยนเป็น ครูชำนาญการ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๑

นอกนั้นให้เป็นไปตามคำสั่งเดิม

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

(นายแสวง บุญมี)
เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ชื่อหนังสือ แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมืองวิถีใหม่
ระดับชั้นประถมศึกษา

ที่ปรึกษา : นายแสวง บุญมี เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง
นายวีระ ยี่แพร รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

คณะผู้จัดทำ

นางสาวปิ่นทอง อินทรศรี ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมความเป็นพลเมือง
นางสุดใจ สุอรุณ รองผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมความเป็นพลเมือง
นางสาวจรัสขวัญ ชาวเรือ ผู้อำนวยการฝ่ายสร้างสรรค์สื่อและนวัตกรรมสารสนเทศเพื่อสร้างพลเมือง
นายสาโรจน์ ชัยเพ็ญ ผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมการศึกษาและกิจกรรมภาคพลเมือง
พนักงานสำนักส่งเสริมความเป็นพลเมือง

ออกแบบปก : นางสาววีรยา มกรพงศ์ พนักงานการเลือกตั้งชำนาญการ

จัดรูปเล่ม : นางสาววิลาสินี แสงงามสม พนักงานการเลือกตั้งชำนาญการ
นางสาวนิษฐา อนงค์เทพ พนักงานการเลือกตั้งปฏิบัติการ

จัดทำโดย : สำนักส่งเสริมความเป็นพลเมือง
สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ อาคารบี
ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210

แนวทางการจัดการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างพลเมืองวิถีใหม่

สำหรับครูผู้สอน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ
สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมืองวิถีใหม่ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

คำนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2560 ได้บัญญัติให้ “คณะกรรมการการเลือกตั้ง มีหน้าที่และอำนาจในการส่งเสริม สนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษาและองค์กรเอกชนในการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ประชาชน เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนหรือให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้งและความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ” ประกอบกับยุทธศาสตร์ชาติประเด็นยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงและแผนการปฏิรูปประเทศฉบับปรับปรุง ด้านการเมือง มีเป้าประสงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและให้พรรคการเมืองและนักการเมือง ยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมืองวิถีใหม่ มุ่งเน้นพัฒนาความเป็นพลเมือง (Citizenship) เป็นกระบวนการที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตย

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ตระหนัก และเห็นความสำคัญในเรื่องดังกล่าว จึงได้ร่วมกันจัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากรและคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ตามโครงการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกิดความเชื่อมั่น ศรัทธาและมีส่วนร่วมอย่างถูกต้องต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และสถานบันการศึกษาได้นำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนในลำดับต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ขอขอบคุณคณะทำงานจัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากรและคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ผู้เขียน และผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินการดังกล่าว รวมทั้งครูผู้สอนที่มีความตั้งใจที่จะเสริมสร้างเด็กและเยาวชนให้เป็น “พลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย” ของสังคมไทย หากครูผู้สอนท่านใดได้นำคู่มือไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้แล้วพบว่ามีข้อบกพร่องประการใด ขอได้โปรดส่งข้อเสนอแนะไปที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาปรับปรุงต่อไป

สำนักส่งเสริมความเป็นพลเมือง
สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ
กันยายน 2565

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ 1 บทนำ	1
- ความเป็นมาและความสำคัญ	1
- วัตถุประสงค์	3
- เป้าหมาย	3
- แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองวิถีใหม่	3
- คำชี้แจงการใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมืองเด็ก และเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)	6
ส่วนที่ 2 หลักการแนวคิด	7
- แนวคิดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองวิถีประชาธิปไตยวิถีใหม่	7
- หลักการเป็นพลเมืองในวิถีระบอบประชาธิปไตย	7
- การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตย (Democratic Citizenship Education-DCE)	8
- คุณลักษณะของพลเมืองประชาธิปไตย วิถีใหม่	9
ส่วนที่ 3 แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมืองเด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3	16
- กิจกรรมที่ 1 กิจกรรม “รู้จักฉันรู้จักเธอ”	20
- กิจกรรมที่ 2 กิจกรรม ภูมิลักษณ์ชุมชน :สิทธิทรัพยากรธรรมชาติผ่านคำขวัญท้องถิ่น	25
- กิจกรรมที่ 3 กิจกรรม เขาเป็นใคร	31
- กิจกรรมที่ 4 กิจกรรม เราจะอยู่รวมกันอย่างไร	36
- กิจกรรมที่ 5 กิจกรรม “พื้นที่ชีวิต”	41
ส่วนที่ 4 แนะนำสื่อ/ความรู้ที่เกี่ยวข้อง	48
เอกสารอ้างอิง	49
อภิธานศัพท์	50
ภาคผนวก	51
คำสั่ง	60

ส่วนที่ 1
บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

ในปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญวิกฤติการเปลี่ยนแปลงอย่างพลวัต ความท้าทายด้านการพัฒนาในหลายมิติ ส่งผลให้เยาวชนคนรุ่นใหม่ขาดทักษะของพลเมืองวิถีใหม่ที่สำคัญในการดำเนินชีวิต ที่ส่งผลระยะยาวต่อสังคมไทย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พุทธศักราช 2564 หมวดที่ 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย และหมวดที่ 4 หน้าที่ของปวงชนชาวไทย กล่าวว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน มีเสรีภาพในการติดต่อสื่อสารถึงกันไม่ว่าในทางใดๆ มีหน้าที่ในการพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561 - 2580) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรของมนุษย์มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ดีรอบด้าน และมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง โดยวางความมุ่งหมายไว้ในตัวชี้วัดที่ 3 ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 (5) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะ ทักษะและสมรรถนะ และข้อที่ 3 เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมืองวิถีใหม่ มุ่งเน้นพัฒนาความเป็นพลเมือง (**Citizenship**) เป็นกระบวนการที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตย คณะกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองด้านการพัฒนาการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา **,** 2557ก: 55-56) ได้กำหนดคุณลักษณะของพลเมืองเพื่อเป็นเป้าหมายร่วมในการพัฒนาความเป็นพลเมือง ดังนี้ 1) พึ่งตนเองและรับผิดชอบตนเองได้ 2) เคารพในสิทธิผู้อื่น 3) เคารพในความแตกต่าง 4) เคารพหลักความเสมอภาค 5) เคารพกติกา และ 6) รับผิดชอบต่อสังคม จึงกล่าวได้ว่า คุณสมบัติของความเป็นพลเมืองที่กล่าวมาข้างต้นเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งคุณลักษณะความเป็นพลเมืองมีความสอดคล้องกับแบบของพลเมืองตามแนวคิดเกี่ยวกับการเป็นพลเมือง ๓ ประการ (รับผิดชอบส่วนตัว มีส่วนร่วมและมุ่งเน้นความยุติธรรม) ที่เกิดจากการวิเคราะห์ทฤษฎีประชาธิปไตย (**Westheimer,** 2014) ประกอบด้วย

1) พลเมืองที่มีความรับผิดชอบ (**Personally Responsible Citizen**) พลเมืองที่มีความรับผิดชอบส่วนบุคคลทำหน้าที่อย่างรับผิดชอบในชุมชนของตน ตัวอย่างเช่นเก็บขยะและคัดแยกขยะเพื่อรีไซเคิล ปฏิบัติตามกฎหมาย พลเมืองที่มีความรับผิดชอบส่วนตนมีส่วนช่วยในการขับเคลื่อนกิจกรรมจิตอาสาช่วยบริจาคอาหารหรือเสื้อผ้าเมื่อถูกขอความช่วยเหลือและอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ด้อยโอกาส พลเมืองแบบนี้ต้องการพัฒนา

พลเมืองที่มีความรับผิดชอบส่วนบุคคลหวังว่าจะสร้างลักษณะนิสัยและความรับผิดชอบส่วนบุคคลโดยเน้นความซื่อสัตย์ สุจริต มีวินัยในตนเองและทำงานหนัก (**Lickona,** 1993**; Wynne,** 1986) ลักษณะหรือกิจกรรมที่สนับสนุนการสอนนักเรียนให้ “ปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความเคารพ จัดการกับความโกรธอย่างสงบ เกรงใจความรู้สึกของผู้อื่นปฏิบัติตามกฎหมาย ใช้มารยาทที่ดี” ลักษณะหรือกิจกรรมเหล่านี้หวังว่าจะช่วยแก้ปัญหาสังคมที่ร้ายแรงโดยมีส่วนร่วมกับผู้คนมากขึ้น

2) พลเมืองที่มีส่วนร่วม (**Participatory Citizen)** นักการศึกษามองว่าพลเมืองที่ดีต้องเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในกิจการของชุมชนและสังคม ของชุมชนในระดับท้องถิ่น ระดับรัฐและระดับชาติ เราเรียกพลเมืองชนิดนี้ว่าพลเมืองที่มีส่วนร่วม เน้นการเตรียมนักเรียนให้พร้อมเพื่อมีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ร่วมกันในชุมชน โปรแกรมการศึกษาที่ออกแบบมาเพื่อสนับสนุนการพัฒนาพลเมืองแบบมีส่วนร่วมมุ่งเน้นไปที่การสอนนักเรียนเกี่ยวกับวิธีการของรัฐบาลและองค์กรในชุมชน เกี่ยวกับความสำคัญของการวางแผนและการมีส่วนร่วมเช่น ในขณะที่พลเมืองที่มีความรับผิดชอบส่วนตัวจะบริจาคกระป๋องอาหารสำหรับคนไร้บ้าน พลเมืองที่มีส่วนร่วมอาจจัดระเบียบการขับเคลื่อนอาหารหรือระบบการบริจาคอาหารให้คนไร้บ้าน

3) พลเมืองที่มุ่งเน้นความยุติธรรมสังคม (**Justiceoriented Citizen)** ภาพลักษณ์ที่สามของพลเมืองที่ดีของเราบางทีอาจจะเป็นมุมมองที่มักเห็นน้อยที่สุด พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่มีประสิทธิผลนั้น ต้องการโอกาสเพื่อวิเคราะห์และทำความเข้าใจการทำงานร่วมกันของพลังทางสังคมเศรษฐกิจและการเมือง เราอ้างถึงมุมมองนี้ในฐานะพลเมืองที่มุ่งเน้นความยุติธรรม ในเรื่องของความอยุติธรรมและความสำคัญของการติดตามความยุติธรรมทางสังคม 2 วิสัยทัศน์ของพลเมืองที่มุ่งเน้นความยุติธรรมมีส่วนร่วมกับวิสัยทัศน์ของการมีส่วนร่วมพลเมืองให้ความสำคัญกับงานส่วนรวมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและประเด็นปัญหาของชุมชน อย่างไรก็ตามการตอบสนองต่อปัญหาสังคมและการวิพากษ์วิจารณ์เชิงโครงสร้างเตรียมความพร้อมให้นักเรียนปรับปรุงสังคมโดยการวิเคราะห์เชิงวิพากษ์กับประเด็นทางสังคม

เพื่อให้การสร้างพลเมืองวิถีใหม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้จัดทำ “แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมืองเด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (**Civic Education)**” สำหรับครูผู้สอน ทั้ง 4 ระดับ ได้แก่ ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ไปดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษา พัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นพลเมืองวิถีใหม่ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลแล้ว การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียน เกิดทักษะความเป็นพลเมืองวิถีใหม่ (**Civic Education)** ที่มีความรับผิดชอบ รักชาติ รู้เท่าทันสื่อ ยอมรับความแตกต่าง และการมีส่วนร่วมในสังคม สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้ร่วมกันจัดทำ “แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (**Civic Education)** สำหรับครูผู้สอนทุกระดับชั้นขึ้น.

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ครูผู้สอนมีคู่มือประกอบการจัดการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาเสริมสร้างพลเมืองเด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (**Civic Education)** และใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

2. เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับประชาธิปไตยในสังคมไทย ให้เป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตในแบบวิถีประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

3. เป้าหมายเชิงปริมาณ/คุณภาพ

เป้าหมายเชิงปริมาณ

ครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยคัดเลือกจากเขตตรวจราชการทั้ง 4 ระดับช่วงชั้นการศึกษา ได้แก่ ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 80 คน

เป้าหมายเชิงคุณภาพ

ครูมีความรู้ความเข้าใจการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)

4. แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองวิถีใหม่

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองวิถีใหม่ มีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

1. บทบาทของครูผู้สอน

ครูผู้สอนต้องเปิดใจ และเปลี่ยนบทบาทจาก “ผู้สอน” เป็น “ผู้อำนวยการเรียนรู้” ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก/ผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้และเป็นพลเมืองวิถีใหม่ ผู้สอนจึงควรมีทัศนคติ เห็นคุณค่าและแสดงออกถึงการเป็นพลเมืองวิถีใหม่ เช่น

- รู้บทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบของตนเอง และการเสริมสร้างความเป็นพลเมือง
- เคารพในความคิดเห็นของเด็ก/ผู้เรียนทุกคน
- ยอมรับในความแตกต่างที่หลากหลายของเด็ก/ผู้เรียน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ บุคลิกภาพ และสติปัญญา
- รู้จักประสานประโยชน์โดยถือประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง
- ใช้เหตุผล และปัญญาในการแก้ไขปัญหา และความขัดแย้ง
- การรู้เท่าทันสื่อ หาโอกาสที่จะเปิดทักษะความคิด นำเรื่องใกล้ตัว ข่าว เหตุการณ์ปัจจุบันมาพูดคุย มาเปิดประเด็น สนทนา ซักถามกับเด็ก/ ผู้เรียน
- การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนต้องคำนึงถึงเด็ก/ ผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นให้เด็ก/ผู้เรียนได้คิด ได้ลงมือปฏิบัติและเห็นคุณค่าของการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติในชีวิตจริง และสื่อสารให้ผู้อื่นได้เข้าใจ ผู้สอนต้องเลือกสื่อ จัดหา จัดทำ จัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้าง การเป็นพลเมืองวิถีใหม่

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ผู้สอนควรเลือกรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสมกับเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดให้แก่เด็ก/ผู้เรียน เป็นพลเมืองที่เน้นเด็ก/ผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น การเล่นเกมการสังเกตการเล่นตามกฎกติกา การฟังนิทาน การร่วมแสดงความคิดเห็น การบรรยาย การอภิปรายกลุ่มย่อยการอภิปรายกลุ่มใหญ่ การแสดงบทบาทสมมติ การวาดภาพ การเล่าเรื่องจากภาพ การเขียนบรรยายโดยเสรี การสร้างแผนผังความคิด การจัดนิทรรศการ การประกวดผลงาน การสำรวจสภาพปัจจุบันของห้องเรียน โรงเรียน ตลาด ชุมชน ท้องถิ่น และประเทศ การรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์การศึกษาแหล่งเรียนรู้การทำโครงงาน การฝึกปฏิบัติฝึกการวิเคราะห์จากสถานการณ์ต่าง ๆ การสาธิต การโต้วาที การทดลอง Socratic method การแสดงละคร Storyline กรณีศึกษา Think pair share เป็นต้น

ผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นให้เด็ก/ ผู้เรียน ได้คิด มีอิสระในการคิด เน้นการปฏิบัติจริง ผ่านสถานการณ์ กิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาความเป็นพลเมืองและจัดกิจกรรมที่หลากหลาย คำนึงถึงการจัดสภาพแวดล้อม และบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมือง

การวัดผล และประเมินผล ต้องมีการประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลาย รวมทั้งได้สังเกตและบันทึกพฤติกรรมเด็ก/ผู้เรียนที่จำเป็นต้องแก้ไข หรือพัฒนาคุณลักษณะการเป็นพลเมืองในขณะที่ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ หรือในการดำเนินชีวิตทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการเป็นพลเมืองให้เด็ก/ผู้เรียน หรือนำมาใช้ปรับปรุงแก้ไขกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

3. บทบาทของเด็ก/ ผู้เรียน เด็ก/ผู้เรียน

เห็นคุณค่าของการดำเนินชีวิตตามวิถีการเป็นพลเมืองวิถีใหม่ มีทักษะ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันที่จะนำไปสู่การเป็นพลเมืองวิถีใหม่ ได้แก่ รู้บทบาทหน้าที่รับผิดชอบ รักชาติ รู้เท่าทันสื่อ การยอมรับความแตกต่าง หลากหลาย และมีส่วนร่วม โดยผู้สอนให้โอกาส และเวลากับเด็ก/ ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมกับกิจกรรม เช่น

- ฝึกฝนทักษะการคิดวิเคราะห์จากสถานการณ์จริงด้วยการตั้งประเด็นคำถามที่เหมาะสม
- สังเกต และเปรียบเทียบความเหมือน และความต่างของการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้เหตุผลและเคารพความแตกต่าง
- ฝึกฝนการแก้ไขความขัดแย้งด้วยการฟัง และการสื่อสารอย่างสันติ
- แสดงความเชื่อ และความคิดเห็นอย่างเสรี โดยผู้สอนมีบทบาทในการเชื่อมโยง ทัศนคติ ค่านิยม พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเป็นพลเมือง
- ฝึกฝน และเห็นคุณค่าของการปฏิบัติตามกฎกติกา ระเบียบของสังคม โดยเริ่มตั้งแต่กฎกติกาของเกม กฎกติกาของครอบครัว กฎระเบียบของโรงเรียน ข้อบังคับของชุมชน กฎหมายของบ้านเมือง รวมทั้งขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของชาติ
- ได้ทำงานกลุ่มที่เน้นบทบาทของผู้นำ และบทบาทของสมาชิกกลุ่ม

- ได้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อส่วนรวมของครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และท้องถิ่นของตนตามสถานการณ์จริง

- ได้สำรวจ เผชิญปัญหา และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่นของตนเอง

- ได้เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เช่น การรักษาสิ่งแวดล้อมการบำเพ็ญประโยชน์ในกิจการสาธารณะ เป็นต้น

- ฝึกฝนให้เป็นผู้มีจิตสาธารณะในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างพลเมืองวิถีใหม่ที่เน้นผู้เรียนได้พัฒนาตนเองและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และประเทศชาติตามวิถีพลเมืองนั้น ผู้สอนควรส่งเสริมให้เด็ก/ผู้เรียน เห็นคุณค่าของการเรียนรู้ด้วยตนเอง การติดตามข้อมูลข่าวสารที่เป็นปัจจุบันสนใจเรียนรู้ทั้งเรื่องของไทยประเทศเพื่อนบ้าน และเรียนรู้เรื่องความเป็นสากล เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน เช่น

- ฝึกฝนทักษะในกิจกรรมที่เป็นผลให้เด็ก/ ผู้เรียนรับรู้ศักยภาพของตนเอง ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา และอารมณ์ เพื่อการพัฒนาตน

- มีกิจกรรมที่ให้เด็ก/ ผู้เรียนได้ตรวจสอบและประเมินพฤติกรรมของตนเองและเพื่อนๆ

- มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็ก/ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการปรับปรุงและแก้ไขข้อบกพร่อง

- ฝึกฝนทักษะวิเคราะห์ข่าวสารบ้านเมือง การวิพากษ์วิจารณ์โดยใช้เหตุผลและข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง

4.บทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างพลเมืองวิถีใหม่ ผู้สอนควรให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความเข้าใจตระหนักและเห็นความสำคัญของบทบาทหน้าที่ตามสถานภาพ ในการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างพลเมืองในฐานะสมาชิกของสังคมและผู้มีส่วนในมิติทางสังคม โดยเฉพาะเรื่องสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคในฐานะความเป็นมนุษย์ ติดตามข่าวสารบ้านเมืองอย่างมีวิจารณญาณ ติดตามและตรวจสอบการบริหารประเทศของรัฐอย่างมีเหตุผล โดยเริ่มที่สร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของพ่อแม่หรือผู้ปกครองในฐานะผู้บริหารบ้านเมืองที่มุ่งสร้างความอยู่รอดปลอดภัย และความสงบสุขในครอบครัว

บทบาทหน้าที่ของผู้อำนวยการโรงเรียน ในฐานะผู้บริหารโรงเรียนที่จะบริหารโรงเรียนให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

- บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารในระดับชาติ ที่สามารถบริหารท้องถิ่น/ประเทศให้เจริญก้าวหน้าตามบทบาทหน้าที่ รวมถึงส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเห็นคุณค่าของการเป็นพลเมืองวิถีใหม่ยึดประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ เน้นการพึ่งตนเองได้ และช่วยเหลือผู้ที่ประสบความยากลำบาก

- วิเคราะห์ปัญหาทางการเมืองทั้งของไทยและต่างประเทศด้วยข้อเท็จจริงและเหตุผล ทั้งนี้ เพื่อให้เด็ก/ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการเลือกคนดี มีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างแท้จริง เห็นคุณค่าและมีเจตคติที่ดีต่อการพัฒนาพลเมือง และพร้อมที่จะมีส่วนร่วมในการบริหารดูแลประเทศและพัฒนาสังคมให้มีความผาสุกและเจริญรุ่งเรืองต่อไป

4. คำชี้แจงการใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)

คู่มือการจัดการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน มีทั้งหมด 4 ระดับช่วงชั้นการศึกษา ดังนี้

1. คู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ระดับปฐมวัย

2. คู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ระดับประถมศึกษา

3. คู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

4. คู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

กิจกรรมและสาระสำคัญที่เสนอแนะในคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) จะสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานการเรียนรู้ในสาระหน้าที่พลเมือง และการดำเนินชีวิตในสังคมที่ผู้สอนสามารถใช้เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับผู้เรียนและบริบาททางภูมิสังคม ทั้งนี้ขอให้แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้เสนอแนะไว้ เพื่อให้ผู้เรียนมีทัศนคติ ค่านิยม พฤติกรรมหรือความเป็นพลเมืองโลก พร้อมที่จะมีส่วนร่วมในการบริหารดูแลประเทศและพัฒนาสังคมต่อไป ความคาดหวังจากการใช้คู่มือแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีความเชื่อมั่นว่า เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตย จะเกิดการเรียนรู้พัฒนาได้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เมื่อครูผู้สอนได้ใช้คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยเพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) เล่มนี้ด้วยความรู้ ความเข้าใจ และความเป็นครูที่มีความสามารถ

คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยเพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) อาจช่วยให้ครูผู้สอน พบว่าการสร้างสรรค์และการพัฒนาความเป็นประชาธิปไตยไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ ที่จะทำให้สำเร็จได้ดังใจที่หวัง เมื่อกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาประชาธิปไตย คือ มนุษย์ที่มีชีวิตจิตใจ มีความรู้สึกนึกคิดของตนเอง และจะ “ยอมรับ” สิ่งใดต่อเมื่อได้สัมผัสหรือประจักษ์ชัดว่า สิ่งนั้นมีคุณค่าหรือเป็นประโยชน์ ในกระบวนการเรียนการสอนของเด็กในแต่ละช่วงวัย ต้องพัฒนาอารมณ์ ความรู้สึก เจตคติ ทัศนคติ วัฒนธรรมประชาธิปไตยเพื่อต่อยอดเป็นพลเมืองและเด็กเยาวชนวิถีใหม่ เพื่อการเรียนรู้ในความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การยอมรับความแตกต่างและรับฟังผู้อื่น มีความรับผิดชอบ มีส่วนร่วมในภาคสังคม รู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีเป็นพลเมืองดิจิทัล

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ขอให้กำลังใจและขอขอบคุณครูอาจารย์ผู้สอนทุกท่านที่ใช้ความพยายามในการเสริมสร้างพื้นฐานและความเป็นพลเมืองโลกซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญในการขับเคลื่อนประชาธิปไตยในอุดมคติของประเทศไทย

ส่วนที่ 2
หลักการแนวคิด

แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมืองวิถีใหม่ ระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1-3 คณะผู้จัดทำได้ศึกษาหลักการ แนวคิดจาก เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

แนวคิดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองวิถีประชาธิปไตยวิถีใหม่

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายของคำว่า “พลเมือง” “วิถี” และ “ประชาธิปไตย” ไว้ดังนี้

พลเมือง หมายถึง ประชาชน ราษฎร ชาวประเทศ

วิถี หมายถึง สาย แนว ถนน ทาง

ประชาธิปไตย หมายถึง ระบบการปกครองที่ถือมติปวงชนเป็นใหญ่ การถือเสียงข้างมากเป็นใหญ่

ส่วนคำว่า วิถีใหม่ คณะกรรมการบัญญัติศัพท์นิเทศศาสตร์ราชบัณฑิตยสภา ได้บัญญัติศัพท์ "New Normal" หมายถึง ความปกติใหม่ , ฐานวิถีชีวิตใหม่ ,รูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต ซึ่งเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีตอันเนื่องจาก มีบางสิ่งมากระทบ จนแบบแผนและแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหมายล่วงหน้าได้ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ที่ไม่คุ้นเคย รูปแบบวิถีชีวิตใหม่นี้ ประกอบด้วยวิธีคิด วิธีเรียนรู้ วิธีสื่อสาร วิธีปฏิบัติและการจัดการ การใช้ชีวิตแบบใหม่เกิดขึ้นหลังจากเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงและรุนแรงอย่างใดอย่างหนึ่งทำให้มนุษย์ต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับสถานการณ์ปัจจุบันมากกว่าจะธำรงรักษาวิถีดั้งเดิมหรือหวนหาถึงอดีต

ดังนั้น คำว่า “พลเมืองที่ดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตยวิถีใหม่ ” หมายถึง พลเมืองที่มีคุณลักษณะที่ยึดมั่นในหลักศีลธรรมและคุณธรรมของศาสนา มีหลักการทางประชาธิปไตยในการดำรงชีวิต พลเมือง หมายถึง คนที่มีสิทธิและหน้าที่ในฐานะ ประชาชนของประเทศใดประเทศหนึ่ง หรือประชาชนที่อยู่ภายใต้ผู้ปกครองเดียวกัน มักมีวัฒนธรรมเดียวกัน เช่น คนไทยทุกคนควรประพฤติปฏิบัติตนตัวเป็นพลเมืองดี คือนอกจากตระหนักถึง สิทธิของตนเองแล้ว ยังต้องทำหน้าที่ ตามที่กฎหมายรัฐธรรมนูญกำหนดและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันอันจะก่อให้เกิดการพัฒนาสังคมและประเทศชาติเพื่อให้เป็นสังคมและเป็นประเทศประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ตามหลักการทางประชาธิปไตย กล่าวโดยสรุป คำว่า “พลเมือง” มีความแตกต่างจากคำว่า “ประชาชน” และ “ราษฎร” ตรงที่ว่าพลเมืองจะแสดงออกถึงความกระตือรือร้นในการรักษาสิทธิต่าง ๆ ของตน รวมถึงการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการแสดงออกซึ่งสิทธิ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น

หลักการเป็นพลเมืองในวิถีระบอบประชาธิปไตย

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ ซึ่งจะประสบความสำเร็จได้นั้น ต้องสร้างความเป็น พลเมืองให้ประชาชนสามารถปกครองตนเองได้ การสร้างพลเมืองให้มีความเป็นพลเมืองในวิถีระบอบประชาธิปไตยมีหลักพื้นฐานสำคัญอยู่ ประการ ดังนี้

1. เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ที่ทุกคนเกิดมามีคุณค่าเท่ากันมิอาจล่วงละเมิดได้การมีอิสรภาพและความเสมอภาค การยอมรับในเกียรติภูมิของแต่ละบุคคลโดยไม่คำนึงถึงสถานภาพทางสังคม ยอมรับความแตกต่างของทุกคน

2. เคารพสิทธิ เสรีภาพ และกฎกติกาของสังคมที่เป็นธรรม โดยให้ความสำคัญ ต่อสิทธิ เสรีภาพ การมีกฎกติกาที่วางอยู่บนความยุติธรรมและชอบธรรม มีหลักนิติรัฐหลักการเป็นพลเมืองในวิถีระบอบประชาธิปไตย

3. รับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น สังคม และประเทศชาติ โดยตระหนักถึงบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบของตนเอง ต่อสังคม การดำรงตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหาด้วยเหตุและผล

นอกจากนี้หลักการทางประชาธิปไตยที่สำคัญ ได้แก่

1. หลักอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน หมายถึง ประชาชนเป็นเจ้าของ อำนาจสูงสุดในการปกครองรัฐ

2. หลักความเสมอภาค หมายถึง ความเท่าเทียมกันในสังคมประชาธิปไตย ถือว่าทุกคนที่เกิดมาจะมีความเท่าเทียมกันในฐานะการเป็นประชากรของรัฐ ได้แก่ มีสิทธิเสรีภาพ มีหน้าที่เสมอภาคกัน ไม่มีการแบ่งชนชั้นหรือการเลือกปฏิบัติ ควรดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ไม่ข่มเหงรังแกคนที่อ่อนแอหรือยากจนกว่า

3. หลักนิติธรรม หมายถึง การใช้หลักกฎหมายเป็นกฎเกณฑ์การอยู่ร่วมกัน เพื่อความสงบสุขของสังคม

4. หลักเหตุผล หมายถึง การใช้เหตุผลที่ถูกต้องในการตัดสินหรือยุติปัญหาในสังคม

5. หลักการถือเสียงข้างมาก หมายถึง การลงมติโดยยอมรับเสียงส่วนใหญ่ในสังคมประชาธิปไตย ครอบครัวประชาธิปไตย จึงใช้หลักการถือเสียงข้างมากเพื่อลงมติในประเด็นต่าง ๆ ได้อย่างสันติวิธี

6. หลักประนีประนอม หมายถึง การลดความขัดแย้งโดยการผ่อนหนักผ่อนเบาให้กัน ร่วมมือกันเพื่อเห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ

หลักการทางประชาธิปไตยจึงเป็นหลักการสำคัญที่นำมาใช้ในการดำเนินชีวิตในสังคม เพื่อก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคมได้

การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตย (Democratic Citizenship Education-DCE)

การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตย เป็นการพัฒนาศักยภาพของประชาชนให้เป็นพลเมืองที่เชื่อมั่นในความยุติธรรม มีความคิดเชิงวิพากษ์และลงมือสร้างการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่ความเป็นธรรมในสังคมในฐานะที่เป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยซึ่งมีประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ โดยเริ่มตั้งแต่เด็กและดำเนินต่อไปไม่สิ้นสุดจนกระทั่งถึงระดับอุดมศึกษา และเข้าสู่วัยทำงานซึ่งมีขั้นตอนการเสริมสร้างและพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตย ได้แก่

1. ส่งเสริมเสรีภาพและทักษะการคิดและการแสดงออกมากกว่าการทำตามในแบบการศึกษาระบบเดิม

2. ส่งเสริมสิทธิมนุษยชน คือ การเคารพคุณค่าของความเป็นมนุษย์เสมอกัน เคารพความแตกต่างและความยุติธรรม

3. ส่งเสริมการเรียนรู้ ผ่านการให้การศึกษาทางการเมือง (Political Education) เพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมือง มากกว่าการเรียนรู้จากการรับรู้แต่ขาดประสบการณ์ และเพื่อไม่ให้การใช้อำนาจทางการเมืองถูกผูกขาดอยู่เฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

เป้าหมายสำคัญการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักสังคมของตน เห็นโอกาสและช่องทางในการเข้าไปมีส่วนร่วมและรับผิดชอบกับระบอบการเมืองการปกครองของประเทศ ตลอดจนได้แสดงบทบาท ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะ “พลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมในสังคม” (Justice oriented citizen) ทั้งนี้เพื่อสร้างสรรค์วัฒนธรรมประชาธิปไตยในสังคมให้เข้มแข็งและยั่งยืน การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตยในระบอบประชาธิปไตยให้ความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลและกลุ่ม ควบคู่ไปกับการสร้างความเชื่อร่วมกันตามแนวทางประชาธิปไตย จนเกิดความเห็นสาธารณะร่วมกัน การจัดการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตยในระบอบประชาธิปไตยจึงจำเป็นต้องสร้างระบบการเรียนรู้ของประชาชนในชาติ เพื่อให้เกิดกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) เอื้อให้บุคคลปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิต จนเกิดเป็นวัฒนธรรมร่วมของสังคม และนำไปสู่การสร้างเสถียรภาพทางการเมือง ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของการปกครอง เสถียรภาพทางการเมืองของรัฐจะเกิดขึ้นได้อย่างยั่งยืนนานก็โดยการสร้างความเป็นประชาธิปไตย (Democratization) ที่รับรองสิทธิเสรีภาพความเสมอภาค และความยุติธรรมของคนในสังคม (กรอบแนวคิดหลักสูตรการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตยในระบอบประชาธิปไตยของไทย. (2556) โดย Thai Civic Education.)

คุณลักษณะของพลเมืองประชาธิปไตย วิถีใหม่

คุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย เป็นคุณสมบัติเฉพาะของบุคคลที่อยู่ภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีลักษณะเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม มีความสนใจและตระหนักถึงความสำคัญของการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะรวมไปถึงการเป็นผู้มีจิตใจที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมในการอยู่รวมกันในสังคม ทั้งนี้ อัจฉรา อยุทธศิริกุล (2561 :18) ได้กล่าวถึงพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย คือ บุคคลที่เป็นสมาชิกของชุมชนหนึ่งหรือรัฐหนึ่ง ที่มีฐานะเป็นพลเมืองอันมีสิทธิชอบธรรมและพันธะผูกพันต่อชุมชนทางการเมือง เป็นผู้เต็มใจเข้าไปมี ส่วนร่วมในชุมชนและการเมือง และมีความรับผิดชอบต่อผลต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม รวมไปถึงการ เป็นผู้ธำรงไว้ซึ่งความเป็นธรรมภายใต้กฎเกณฑ์และศีลธรรมตามที่สังคมกำหนด นอกจากนี้ Joel Westheimer and Joseph Kahne นักวิชาการด้านการศึกษา ได้จัดประเภทของพลเมืองในวิถีประชาธิปไตยเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตย จำนวน 3 แบบด้วยกัน

ความเป็นพลเมือง (Citizenship) เป็นคำที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตย นักปรัชญา นักประวัติศาสตร์และนักรัฐศาสตร์ถกเถียงกันมานานว่าแนวความคิดใดในเรื่องความเป็นพลเมืองจะทำให้ประชาธิปไตยก้าวหน้าได้ดีที่สุด ตามที่ Connolly (1983) ได้โต้แย้งแนวคิดเรื่องประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองเป็นเรื่องที่ถกเถียงกันอยู่เสมอไม่มีสูตรใดสูตรหนึ่งที่จะประสบความสำเร็จ ในสภาวการณ์ที่ทุกคนเชื่อว่าประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่พึงปรารถนา แนวคิดเรื่องพลเมือง 3 แบบ จึงถูกสร้างขึ้นเพื่อเป็นหนึ่งในข้อเสนอที่น่าสนใจให้กับแนวคิดที่หลากหลายเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองที่ดีในสังคมประชาธิปไตยการสอนเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตยไม่ได้สะท้อนให้เห็นถึงการเลือกตามอำเภอใจทางการสอน แต่เป็นการเลือกทางการเมืองที่มีผล

ทางการเมือง ที่มีรายละเอียดแนวคิดเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองสามประการ (รับผิดชอบส่วนตัว มีส่วนร่วมและมุ่งเน้นความยุติธรรม) ที่เกิดจากการวิเคราะห์ทฤษฎีประชาธิปไตย (Westheimer, 2014) ประกอบด้วย

1. พลเมืองที่มีความรับผิดชอบ (Personally Responsible Citizen) พลเมืองที่มีความรับผิดชอบส่วนบุคคลทำหน้าที่อย่างรับผิดชอบในชุมชนของตน ตัวอย่างเช่นเก็บขยะและคัดแยกขยะเพื่อรีไซเคิล ปฏิบัติตามกฎหมาย พลเมืองที่มีความรับผิดชอบส่วนตนมีส่วนช่วยในการขับเคลื่อนกิจกรรมจิตอาสาช่วยบริจาคอาหารหรือเสื้อผ้าเมื่อถูกขอความช่วยเหลือและอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ด้อยโอกาสพลเมืองแบบนี้ต้องการพัฒนาพลเมืองที่มีความรับผิดชอบส่วนบุคคลหวังว่าจะสร้างลักษณะนิสัยและความรับผิดชอบส่วนบุคคลโดยเน้นความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัยในตนเองและทำงานหนัก (Lickona, 1993; Wynne, 1986) ลักษณะหรือกิจกรรมที่สนับสนุนการสอนนักเรียนให้“ปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความเคารพจัดการกับความโกรธอย่างสงบ เกรงใจความรู้สึกของผู้อื่นปฏิบัติตามกฎหมาย ใช้มารยาทที่ดี” ลักษณะหรือกิจกรรมเหล่านี้หวังว่าจะช่วยแก้ปัญหาสังคมที่ร้ายแรง โดยมีส่วนร่วมกับผู้คนมากขึ้น

2. พลเมืองที่มีส่วนร่วม (Participatory Citizen) นักการศึกษามองว่าพลเมืองที่ดีต้องเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนและสังคม ในระดับท้องถิ่น ระดับรัฐและระดับชาติ เราเรียกพลเมืองชนิดนี้ว่าพลเมืองที่มีส่วนร่วม เน้นการเตรียมนักเรียนให้พร้อมเพื่อมีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ร่วมกันในชุมชน เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ออกแบบมาเพื่อสนับสนุนการพัฒนาพลเมืองแบบมีส่วนร่วม มุ่งเน้นไปที่การสอนนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของชุมชนและสังคมและองค์กรในชุมชน เกี่ยวกับความสำคัญของการวางแผนและการมีส่วนร่วม เช่น ในขณะที่พลเมืองที่มีความรับผิดชอบส่วนตัวจะบริจาคกระป๋องอาหารสำหรับคนไร้บ้าน พลเมืองที่มีส่วนร่วมอาจจัดระบบการบริจาคอาหารให้คนไร้บ้าน

3. พลเมืองที่มุ่งเน้นความยุติธรรม (Justiceoriented Citizen) พลเมืองแบบที่สามของพลเมืองที่ดีของเราบางทีอาจจะเป็นมุมมองที่มักเห็นน้อยที่สุด พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่มีประสิทธิผลนั้น ต้องการโอกาสเพื่อวิเคราะห์และทำความเข้าใจการทำงานร่วมกันของพลังทางสังคมเศรษฐกิจและการเมือง มุมมองในฐานะพลเมืองที่มุ่งเน้นความยุติธรรม อย่างไรก็ตามการตอบสนองต่อปัญหาสังคมและการวิพากษ์วิจารณ์เชิงโครงสร้างเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนวางแผนปรับปรุงสังคมโดยการวิเคราะห์เชิงวิพากษ์กับประเด็นทางสังคมและความอยุติธรรม การจัดการเรียนรู้เหล่านี้มีโอกาสน้อยที่จะเน้นย้ำถึงความจำเป็นถึงการกุศลและการเป็นอาสาสมัครที่จบลงในตัวเองและมีแนวโน้มที่จะสอนเกี่ยวกับสังคมมากขึ้น หากพลเมืองที่มีส่วนร่วมกำลังจัดระเบียบการขับเคลื่อนอาหาร และพลเมืองที่รับผิดชอบส่วนตัวกำลังบริจาคอาหาร พลเมืองที่มุ่งเน้นความยุติธรรมกำลังถามว่าเหตุใดผู้คนจึงหิวโหยและจะดำเนินการสิ่งที่พวกเขาค้นพบอย่างไร

4. พลเมืองรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy)

ในปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตทั้งการติดต่อสื่อสารการทำงานการสันทนาการและด้านอื่น ๆ จนไม่สามารถแยกโลกออนไลน์กับโลกแห่งความเป็นจริงออกจากกันได้ เหตุการณ์มากมายบนโลกออนไลน์ส่งผลกระทบอย่างคาดไม่ถึงไปยังคนที่อยู่ในโลกจริง จึงต้องเข้าใจและปฏิบัติตนให้เหมาะสมในการใช้เทคโนโลยี เพื่อการดำรงชีวิตและการเป็นพลเมืองที่ดีในยุคดิจิทัล ซึ่งเป็นยุคความปกติใหม่ (New normal)

ความหมายของ “การรู้เท่าทันสื่อ” ได้มีองค์กรต่าง ๆ ที่ทำงานด้านการรู้เท่าทันสื่อและนักวิชาการได้ให้คำจำกัดความนิยามที่หลากหลายและแตกต่างกัน ดังนี้ Silverblatt & Eliceiri (1997 : 48) ได้นิยามความรู้เท่าทันสื่อว่าเป็นทักษะการคิดแบบวิพากษ์ที่ทำให้ผู้รับสื่อสามารถแปลความหมายของข้อมูลที่ได้รับผ่านสื่อมวลชน และช่วยให้เกิดการพัฒนาทักษะการวินิจฉัย เนื้อหาของสื่อได้อย่างเป็นอิสระ Potter (2014 : 20) การรู้เท่าทันสื่อว่า เป็นมุมมองของบุคคลที่ก่อร่างขึ้นจาก 3 ส่วน ได้แก่ โครงสร้าง ความรู้ การใช้เครื่องมือ และความตั้งใจในการเปิดรับสื่อและแปลความหมายสารในสื่อที่บุคคลเปิดรับ โดย บุคคลผู้รู้เท่าทันสื่อจะใช้โครงสร้างความรู้ของตัวเองในการตีความสาร ซึ่งเครื่องมือที่จำเป็นสำหรับการสร้างความรู้ของผู้รู้เท่าทันสื่อคือทักษะ 7 ประการ ประกอบด้วย การวิเคราะห์การประเมิน การจำแนกกลุ่ม การใช้เหตุผลแบบอุปนัย การใช้เหตุผลแบบนิรนัย การสังเคราะห์ และการสรุปสาระสำคัญ

การรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของเยาวชนเพื่อการเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตย โดยนางสาวณัฏฐกาญจน์ ศุกลรัตนเมธี,นางสาวนุชประภา โมกข์ศาสตร์ สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า กล่าวว่า การเลือกรับสื่ออย่างหลากหลาย การคิดวิเคราะห์ และประเมินคุณค่าและความเหมาะสมของเนื้อหานั้นได้ด้วยตนเอง โดยไม่จำเป็นต้อง “คิดตาม” อย่างวัตถุประสงค์ที่ผู้ผลิตเนื้อหานั้นได้วางแผนไว้ และการรู้จักตั้งคำถาม แสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมกับการอภิปรายประเด็นสาธารณะต่าง ๆ ของสังคมอย่างมีเหตุผล และสามารถเคารพและรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างได้ตลอดจนรู้กฎหมายว่าการกระทำใดเข้าข่ายเป็นความผิดจากความหมายของการรู้เท่าทันสื่อสรุปได้ว่า การรู้เท่าทันสื่อนั้น คือ การเลือกรับสื่ออย่างหลากหลาย โดยรู้จักตั้งคำถามและวิพากษ์สื่ออย่างมีเหตุผลรวมไปถึงรู้จักประเมินคุณค่าของเนื้อหาสื่อได้ด้วยตนเองเคารพความคิดเห็นที่หลากหลาย รู้และเข้าใจกฎหมายว่าการกระทำใดเข้าข่ายเป็นความผิด

ดังนั้นพลเมืองรู้เท่าทันสื่อ(Digital Citizen) จะมีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ ต้องมีความสามารถในการสืบค้น ตรวจสอบข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณ เคารพในสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้อื่นและรู้จักปกป้องตนเองจากความเสี่ยงต่างๆ เท่าทันอิทธิพลของสื่อ มีความสามารถในการผลิต และการเผยแพร่สื่อ สารสนเทศและดิจิทัลเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงต่อสังคมได้

5. พลเมืองรักชาติ (Patriotic citizen)

จากสภาพของสังคมและการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบันซึ่งทำให้มีความจำเป็นต้องเน้นและปลูกฝังลักษณะดังกล่าวให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนทุกคนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาในองค์รวมทั้งด้านสติปัญญาและคุณธรรม อันจะนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคง สงบสุขในสังคม โดย ญาดา จันทร์ศุกระ (2555:39-41) ได้กล่าวถึงพลเมืองรักชาติ ว่าเป็นคุณลักษณะของพลเมืองที่แสดงออกถึงการเป็นพลเมืองดีของชาติ ธำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย ภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย มีความผูกพันธ์หวงแหนแผ่นดินเกิด ศรัทธา ยึดมั่นในศาสนาและเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ และบรรพบุรุษ มีความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่า ชื่นชม มีส่วนร่วมเผยแพร่ อนุรักษ์สืบทอดภูมิปัญญาไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรม เช่น รักษ์ภาษาไทย รักษ์ประเพณีไทย มารยาทไทย อาหารไทย การแต่งกายไทย ดนตรีไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวมของชาติ ปฏิบัติตนตามสิทธิ และหน้าที่พลเมืองของชาติ เข้าร่วมสนับสนุนกิจกรรม

ทั้งนี้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

นอกจากนี้ยังมีการประการค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ที่ควรเร่งปลูกฝังให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน โดยเฉพาะในข้อที่ 1 ค่านิยมความรักชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ที่ถือว่าเป็นเรื่อง สำคัญ มีความปรองดองสมานฉันท์เพื่อสันติสุข ตามค่านิยม 12 ประการ ตามที่สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2557ข) ระบุไว้ ได้แก่

1. มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นสถาบันหลักของชาติในปัจจุบัน
2. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม
3. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์
4. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทางตรงและทางอ้อม
5. รักษาวัฒนธรรมไทย ประเพณีไทยอันงดงาม
6. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน
7. เข้าใจ เรียนรู้ การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง
8. มีระเบียบวินัยเคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่
9. มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
10. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งกล่าวถึงการรู้จักอดออมไว้ใช้เมื่อยามจำเป็น มีไว้พอกินพอใช้ ถ้าเหลือก็แจกจ่าย จำหน่าย และขยายกิจการ เมื่อมีความพร้อมโดยมีภูมิคุ้มกันที่ดี
11. มีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักของศาสนา
12. คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง

ดังนั้นพลเมืองที่มีความรักชาติจะต้องภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย มีความผูกพันธ์หวงแหนแผ่นดินเกิด ศรัทธา ยึดมั่นในศาสนา และเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ และบรรพบุรุษ มีความภาคภูมิใจ

เห็นคุณค่า ชื่นชม มีส่วนร่วมเผยแพร่ อนุรักษ์สืบทอดภูมิปัญญาไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรม ร่วมกันรักษาระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

จากการระดมความคิดวิเคราะห์ความหมายของคณะงานจัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากรและการจัดการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง ได้ร่วมกันกำหนดคุณลักษณะพลเมืองวิถีใหม่ ได้แก่ พลเมืองที่มีความรับผิดชอบ (Personally Responsible Citizen) พลเมืองที่มีส่วนร่วม (Participatory Citizen) พลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมและยอมรับความหลากหลาย (Justice-Oriented and Accept diversityCitizen) พลเมืองรู้เท่าทันสื่อ (Digital Citizen) และพลเมืองรักชาติ (Patriotic citizen) ดังปรากฏในตารางแบบของพลเมืองประชาธิปไตย วิถีใหม่

แบบของพลเมืองประชาธิปไตย วิถีใหม่

แบบของพลเมืองประชาธิปไตยวิถีใหม่	**พลเมืองที่มีความรับผิดชอบ (Personally Responsible Citizen)**	**พลเมืองที่มีส่วนร่วม (Participatory Citizen)**	**พลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมและยอมรับความหลากหลาย (Justice-Oriented and Accept diversityCitizen)**	**พลเมืองรู้เท่าทันสื่อ (Digital Citizen)**	**พลเมืองรักชาติ (Patriotic citizen)**
การอธิบาย	- รับผิดชอบต่อชุมชน - มุ่งมั่นในการทำงาน - เสียภาษี - ปฏิบัติตามกฎหมาย - รีไซเคิล - บริจาคเลือด - อาสาที่จะทำงานที่ช่วยเหลือตามสถานการณ์หรือบริบทของตนเอง ท้องถิ่น และประเทศชาติ	-เป็นสมาชิกขององค์กรที่กระตือรือร้น และมีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะพัฒนา - จัดการชุมชนและใส่ใจต่อสิ่งที่เป็นประโยชน์ เช่น การรักษาสิ่งแวดล้อม การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ - รับรู้ ส่งเสริม สนับสนุน และให้ข้อเสนอแนะหน่วยงานภาครัฐว่ามีกระบวนการทำงานอย่างไร	- คิดเชิงวิพากษ์ต่อโครงสร้างของสังคม นโยบายและเศรษฐกิจ โดยพิจารณามากกว่าเหตุการณ์ที่ผิวเผิน - สืบค้นและนำเสนอประเด็นที่ไม่เป็นธรรมในสังคม - รับรู้เกี่ยวกับเคลื่อนไหวทางสังคม และผลกระทบเชิงระบบที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง	- สืบค้น ตรวจสอบข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณ - เคารพในสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้อื่นและรู้จักปกป้องตนเองจากความเสี่ยงต่างๆ - รู้เท่าทันอิทธิพลของสื่อ - มีความสามารถในการผลิตและการเผยแพร่สื่อสารสนเทศและดิจิทัล เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงต่อสังคมได้	- ภูมิใจในความเป็นไทย - หวงแหนในแผ่นดินถิ่นเกิด - ยึดมั่นในศาสนาที่ตนนับถือ - เคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ และบรรพบุรุษ - รักษา สืบสาน และต่อยอด ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย

แบบของพลเมืองประชาธิปไตยวิถีใหม่	**พลเมืองที่มีความรับผิดชอบ (Personally Responsible Citizen)**	**พลเมืองที่มีส่วนร่วม (Participatory Citizen)**	**พลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมและยอมรับความหลากหลาย (Justice-Oriented and Accept diversityCitizen)**	**พลเมืองรู้เท่าทันสื่อ (Digital Citizen)**	**พลเมืองรักชาติ (Patriotic citizen)**
		- รับรู้ ส่งเสริม สนับสนุนวิธีการการทำงานอย่างสร้างสรรค์ และเชื่อมโยง			
แนวคิดพื้นฐาน	แก้ปัญหาและ พัฒนาสังคม พลเมืองต้องมีคุณลักษณะที่ดี ซื่อสัตย์ มีวินัย รับผิดชอบ เคารพกฎหมายและกติกาของสังคม	แก้ปัญหาและพัฒนาสังคม พลเมืองต้องมีส่วนร่วมและเป็นผู้นำในการวางระบบและโครงสร้างของสังคมด้วยฉันทามติ	แก้ปัญหาและพัฒนาสังคม พลเมืองตั้งคำถาม และ สร้างการเปลี่ยนเชิงระบบหรือโครงสร้างของสังคมเมื่อมีการทำงานที่กระทบต่อความไม่เป็นธรรมด้วยฉันทามติ	แก้ปัญหาและพัฒนาสังคม พลเมืองอย่างมีวิจารณญาณรู้เท่าทันสื่อ และมีความสามารถในการผลิตเผยแพร่สื่อ สารสนเทศ และเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงต่อสังคมอย่างสร้างสรรค์	แก้ปัญหาและพัฒนาสังคม พลเมืองมีความภูมิใจ และหวงแหนในแผ่นดินถิ่นเกิด เทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และบรรพบุรุษ รักษา สืบสาน และต่อยอดภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย

ส่วนที่ 3

แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมืองเด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

ที่	กิจกรรม	จุดประสงค์	กระบวนการพัฒนา	ความสอดคล้องเชื่อมโยงคุณลักษณะพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย				
				ที่มีความรับผิดชอบ	มีส่วนร่วม	ความเป็นธรรมและยอมรับความหลากหลาย	รู้เท่าทันสื่อ	รักชาติ
1.	**รู้จักฉันรู้จักเธอ**	ยอมรับความแตกต่างและความหลากหลายของผู้คนในชุมชนท้องถิ่น และประเทศชาติ	- จับคู่คิด - ใช้คำถาม - อภิปราย/แลกเปลี่ยนเรียนรู้ - นำเสนอ - สรุปสะท้อน			●	●	●
2.	**ภูมิลักษณ์ชุมชน : สิทธิทรัพยากรธรรมชาติผ่านคำขวัญท้องถิ่น**	1.อธิบายสถานการณ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในชุมชน 2.วิเคราะห์สาเหตุของการเปลี่ยน แปลงของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน	- กระบวนการกลุ่ม - ใช้คำถาม - อภิปราย/แลกเปลี่ยนเรียนรู้ - นำเสนอ - สรุปสะท้อน	●	●	●	●	●

ที่	กิจกรรม	จุดประสงค์	กระบวนการพัฒนา	ความสอดคล้องเชื่อมโยงคุณลักษณะพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย				
				ที่มีความรับผิดชอบ	มีส่วนร่วม	ความเป็นธรรมและยอมรับความหลากหลาย	รู้เท่าทันสื่อ	รักชาติ
		3.เสนอแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในชุมชน						
3.	**เขาเป็นใคร**	1. นำเสนออัตลักษณ์ของบุคคลที่ปรากฏในสื่อภาพยนตร์ ละครที่ส่งผลต่อการตีตรา เหมารวม และเลือกปฏิบัติในสังคม 2. ยอมรับอัตลักษณ์ที่แตกต่างหลากหลาย	- กระบวนการกลุ่ม - ใช้คำถาม -อภิปราย/แลกเปลี่ยนเรียนรู้ - นำเสนอ - สรุปสะท้อน	●	●	●	●	●
4.	**เราจะอยู่รวมกันอย่างไร**	1.วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียน 2. เสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาในโรงเรียน	- กระบวนการกลุ่ม - ใช้คำถาม - อภิปราย/แลกเปลี่ยนเรียนรู้ - นำเสนอ - สรุปสะท้อน	●	●	●	●	●

ที่	กิจกรรม	จุดประสงค์	กระบวนการพัฒนา	ความสอดคล้องเชื่อมโยงคุณลักษณะพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย				
				ที่มีความรับผิดชอบ	มีส่วนร่วม	ความเป็นธรรมและยอมรับความหลากหลาย	รู้เท่าทันสื่อ	รักชาติ
5.	**พื้นที่ชีวิต**	1. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างข้าวกับสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ต่างๆในภูมิภาคไทย 2. ศึกษาความหลากหลายของผู้คนพลเมืองในพื้นที่ปลูกข้าวมีความหลากหลายในสังคมปัจจุบัน 3. ตระหนักถึงความสำคัญ และปัญหา แนวทางการแก้ไขของพื้นที่ปลูกข้าวของแต่ละภูมิภาคของไทย	- กระบวนการกลุ่ม - ใช้คำถาม - สืบค้นข้อมูล - อภิปราย/แลกเปลี่ยนเรียนรู้ - นำเสนอ - สรุปสะท้อน	●	●	●	●	●

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่
ระดับชั้น มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-3)

****

สาระการเรียนรู้

พลเมืองวิถีใหม่ คือ พลเมืองที่มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองไทยและพลโลก มีความรักชาติ รักท้องถิ่น มีความรับผิดชอบ ยอมรับในความหลากหลาย มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและชาติ มีบทบาทในการตัดสินใจและสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคม บนพื้นฐานของความเท่าเทียม และสันติวิธี บนหลักประชาธิปไตย

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. สร้างความสนใจในกิจกรรมหรือบทเรียนเพื่อให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองวิถีใหม่ที่ตื่นรู้
2. สร้างความตระหนักให้นักเรียนเป็นพลเมืองวิถีใหม่ที่เห็นคุณค่าในการเรียนรู้ ตระหนักถึงปัญหาที่ต้องเผชิญและความจำเป็นที่ต้องพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม
3. คิดวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้านจากแหล่งเรียนรู้ สื่อ รวมทั้งนำข้อมูลนั้นมาไตร่ตรอง แสดงความคิดเห็นบนพื้นฐานของข้อมูลอย่างมีเหตุผล
4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะพลเมืองวิถีใหม่ ที่มีความรับผิดชอบ มีส่วนร่วม ยอมรับความหลากหลาย เท่าทันสื่อ และรักชาติ ซึ่งถือเป็นการฝึกฝนผู้เรียนให้มีวิถีประชาธิปไตย เป็นพลเมืองไทยและพลโลก

กิจกรรมที่ 1

กิจกรรม “รู้จักฉันรู้จักเธอ”

****

1. สาระสำคัญ

ศึกษาเรียนรู้และสร้างความเข้าใจและยอมรับมุมมองของพลเมืองวิถีใหม่ที่มีความหลากหลายและแตกต่างการเข้าใจการสื่อสาร การให้คุณค่าเชิงอัตลักษณ์ของผู้คนที่มีความแตกต่างในสังคม ที่มีผลต่อเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ความเชื่อในสังคมปัจจุบัน

2.จุดประสงค์

- ยอมรับความแตกต่างและความหลากหลายของผู้คนในชุมชน ท้องถิ่น และประเทศชาติ

3. สอดคล้องกับพลเมืองวิถีใหม่

☐ 1.ความรับผิดชอบ

☐ 2.การมีส่วนร่วม

☑ 3.ยอมรับความแตกต่างหลากหลาย

☑4. รู้เท่าทันสื่อ

☑ 5.ความรักชาติ

4.ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้

<u>ขั้นนำ</u>

1. นักเรียนจับคู่กัน อย่างเสรี
2. ชมภาพพลเมืองที่มีความแตกต่างทางชาติพันธุ์ ศาสนา ฯลฯ
3. นักเรียนและครูร่วมกันสนทนาในประเด็นต่อไปนี้
   - 3.1 แนะนำตัว เล่าประวัติที่สามารถเล่าให้เพื่อนฟังได้
   - 3.2 สิ่งที่ชอบ เช่น อาหาร การแต่งกาย การละเล่น กิจกรรมยามว่าง ฯลฯ
   - 3.3 สิ่งที่ไม่ชอบหรือคำถามอื่นๆ (ที่ผู้นำกิจกรรมตั้งขึ้นอย่างสร้างสรรค์)

<u>ขั้นกิจกรรม</u>

4.นักเรียนแต่ละคนรับกระดาษและดินสอ คนละ 1 ชุด วาดภาพเพื่อนตรงข้ามโดยสามารถใช้เรื่องที่ฟังเพื่อนเล่ามาประกอบในการวาดภาพได้ เวลา 5 นาที

5. นักเรียนแต่ละคู่ออกมาเล่า และนำเสนอภาพวาดที่ตนเองวาด

6. หลังจากการเล่าเรื่องจากภาพวาดด้วยดินสอแล้ว นักเรียนแต่ละคู่ใช้สีระบาย ตกแต่งในรูปของตนเอง โดยใช้ข้อมูลความรู้สึกที่เพื่อนเคยเล่าเหตุการณ์ต่างๆ ให้ฟัง ให้เวลา ไม่เกิน 5 นาที

7. นักเรียนแต่ละคู่ออกมานำเสนอภาพวาดที่ตนเองวาดอีกครั้ง เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน

<u>ขั้นสรุป</u>

8. สรุปกระบวนการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นการให้คุณค่า อัตลักษณ์ เชื่อมโยงประเด็น/ยอมรับความหลากหลาย/การมีส่วนร่วม/รู้เท่าทันสื่อ/หรือประเด็นอื่นๆ

9. สะท้อนการเรียนรู้โดยใช้คำถาม

9.1 จากกิจกรรม นักเรียนได้เรียนรู้อะไรบ้าง พร้อมยกตัวอย่างประกอบ

9.2 นักเรียนเคยวิเคราะห์ อัตลักษณ์ ของตนเองหรือไม่ เพราะเหตุใด

9.3 การเห็นคุณค่าเชิงอัตลักษณ์ของผู้คนที่มีความแตกต่างในสังคม สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

5.สื่อ/แหล่งเรียนรู้

- รูปภาพของผู้คนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ฯลฯ
- กระดาษวาดใบหน้าของเพื่อนที่จับคู่
- ปากกาเคมี

6. การวัดและประเมินผล

- การประเมิน (แบบประเมินการนำเสนอ)
- การถามตอบตาม
- ผลงาน (แบบประเมินผลงาน)

แบบสังเกตพฤติกรรม : การเข้าร่วมกิจกรรม

<u>คำชี้แจง</u> : ให้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	ชื่อ – สกุล ของนักเรียน	การแสดงความคิดเห็น			การยอมรับฟังคนอื่น			การทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย			ความมีน้ำใจ			การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงผลงานกลุ่ม			รวม 15 คะแนน
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	

ลงชื่อ.....**ผู้ประเมิน**

...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ ให้ 3 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง ให้ 2 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	**ระดับคุณภาพ**
12 - 15	**ดี**
8 - 11	**พอใช้**
ต่ำกว่า 8	**ปรับปรุง**

แบบสังเกตพฤติกรรม : การทำงานรายบุคคล

<u>คำชี้แจง</u> : ให้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน		
		3	2	1
1	การแสดงความคิดเห็น	☐	☐	☐
2	การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	☐	☐	☐
3	การทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	☐	☐	☐
4	ความมีน้ำใจ	☐	☐	☐
5	การตรงต่อเวลา	☐	☐	☐
รวม				

ลงชื่อ.....**ผู้ประเมิน**

...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ ให้ 3 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง ให้ 2 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12 - 15	**ดี**
8 - 11	**พอใช้**
ต่ำกว่า 8	**ปรับปรุง**

แบบสังเกตพฤติกรรม : การนำเสนอผลงาน

<u>คำชี้แจง</u> : ให้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน		
		3	2	1
1	เนื้อหาละเอียดชัดเจน	☐	☐	☐
2	ความถูกต้องของเนื้อหา	☐	☐	☐
3	ภาษาที่ใช้เข้าใจง่าย	☐	☐	☐
4	ประโยชน์ที่ได้จากการนำเสนอ	☐	☐	☐
5	วิธีการนำเสนอผลงาน	☐	☐	☐
รวม				

ลงชื่อ.....**ผู้ประเมิน**

...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ผลงานหรือพฤติกรรมสอดคล้องกับรายการประเมินสมบูรณ์ชัดเจน ให้ 3 คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมสอดคล้องกับรายการประเมินเป็นส่วนใหญ่ ให้ 2 คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมสอดคล้องกับรายการประเมินบางส่วน ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12 - 15	**ดี**
8 - 11	**พอใช้**
ต่ำกว่า 8	**ปรับปรุง**

กิจกรรมที่ 2

กิจกรรม ภูมิลักษณ์ชุมชน : สิทธิทรัพยากรธรรมชาติผ่านคำขวัญท้องถิ่น

****

1.สาระสำคัญ

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ปัจจุบันสถานการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้นการศึกษาสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน จะช่วยให้สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ และวิกฤตการณ์เพื่อเป็นฐานความรู้ในการสร้างความตระหนักในสิทธิทรัพยากรชุมชน และช่วยกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนได้

2.จุดประสงค์

1. อธิบายสถานการณ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในชุมชน
2. วิเคราะห์สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในชุมชน
3. เสนอแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในชุมชน

3. สอดคล้องกับพลเมืองวิถีใหม่

☑ 1. ความรับผิดชอบ

☑ 2. การมีส่วนร่วม

☑ 3. ยอมรับความแตกต่างหลากหลาย.

☑4. รู้เท่าทันสื่อ

☑ 5. ความรักชาติ

4. ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้

<u>ขั้นนำ</u>

1. นักเรียนร่วมกิจกรรมสายใยแห่งชีวิต (กิจกรรมที่แสดงถึงความสัมพันธ์และความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีต่อกัน) เวลา 5-10 นาที

- นักเรียนยืนเป็นวงกลม และเริ่มเล่นเกม โดยครูตั้งคำถามกับนักเรียนว่า ใครรู้ไหมว่ารอบๆตัวของเรามีสิ่งใดบ้าง นักเรียนอาจจะตอบว่า “ต้นไม้” นักเรียนคนนั้นจะเป็นตัวแทนของต้นไม้ และออกมาอยู่ตรงกลางคล้องเชือกไว้

- ครูตั้งคำถามกับนักเรียนต่อไปว่า มีสัตว์ชนิดใดบ้างที่กินต้นไม้เป็นอาหาร นักเรียนอาจจะตอบว่า “หนอน” นักเรียนคนนั้นจะเป็นตัวแทนของหนอน แล้วผูกเชือกไว้กับต้นไม้

- กิจกรรมจะดำเนินต่อไปเรื่อยๆ โดยการตั้งคำถาม และเชื่อมโยงกับสมาชิกแต่ละคน ที่เป็นห่วงโซ่อาหาร และ หลายๆห่วงโซ่อาหารรวมกันจะเป็นสายใยอาหาร

2. นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายในประเด็นดังนี้

- ความสัมพันธ์และความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัวนักเรียนมีความสัมพันธ์กันอย่างไร และ เพราะเหตุใด จึงเป็นเช่นนั้น

3. นักเรียนและครู ร่วมกันสรุปสาระความรู้ที่ได้จากการจัดกิจกรรมสายใยแห่งชีวิต

4. นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์คำขวัญประจำอำเภอ หรือคำขวัญประจำท้องถิ่นของตนเอง เพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ และกระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนรู้โดยการอภิปรายประเด็นสำคัญในข้อความที่อยู่ในคำขวัญประจำอำเภอของตนเอง หรือคำขวัญประจำท้องถิ่น

3. นักเรียนและครูสรุปประเด็นสำคัญในแต่ละประเด็นสำคัญในคำขวัญประจำอำเภอ

4. นักเรียนตอบคำถาม เรื่อง ภูมิศาสตร์ท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

4.1 ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญที่มีอยู่ในท้องถิ่นมีสิ่งใดบ้าง

4.2 ทรัพยากรเหล่านั้นมีความสำคัญต่อวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชนอย่างไรบ้าง

5. นักเรียนและครู ร่วมกันสรุปประเด็นสำคัญในแต่ละประเด็นดังกล่าวข้างต้น จากนั้นครูเชื่อมโยงในเนื้อหาความรู้ในเรื่อง ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนตัวเอง

<u>ขั้นกิจกรรม</u>

6. นักเรียนเรียนรู้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมคำขวัญประจำอำเภอของตนเอง หรือคำขวัญประจำท้องถิ่น

7. นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละเท่า ๆ กัน คละเพศชายและเพศหญิง พร้อมทั้งแจกกระดาษบรู๊ฟ ละสีเมจิกให้กับนักเรียน จากนั้นให้นักเรียนทำตามขั้นตอนดังนี้

7.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสืบค้นทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากสื่อ เทคโนโลยี ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ที่แสดงความเป็นตัวตนของท้องถิ่น ผ่านคำขวัญประจำอำเภอของตนเอง หรือคำขวัญประจำท้องถิ่น พร้อมทั้งบอกความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติดังกล่าวที่มีต่อชุมชน ประเทศ และโลก

7.2 นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอสิ่งที่ได้สืบค้นจากทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในคำขวัญประจำอำเภอของตนเอง หรือคำขวัญประจำท้องถิ่น พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติชุมชน

8. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปอัตลักษณ์ของชุมชนที่แสดงถึงความเป็นตัวตนของชุมชนตนเอง

9. นักเรียนร่วมกันสรุปอัตลักษณ์ของชุมชนโดยใช้ข้อความ “ หากนึกถึง.....(อำเภอ.....) นึกถึง..(ป่า....) ”

10. ครูนำเสนอตัวอย่างสถานการณ์ที่แสดงให้เห็นถึงปัญหา และวิกฤตการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน (ปัญหา และวิกฤตการณ์ด้านการจัดการทรัพยากรป่าสน) ดังใบกิจกรรม (ทรัพยากร.....) จากนั้นให้นักเรียนนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา และสถานการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ออกมาในรูปแบบแผนผังความคิด

11. ตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานกลุ่ม (ทรัพยากรแดน.....) พร้อมทั้งอภิปรายและแสดงความคิดเห็น

<u>ขั้นสรุป</u>

12. นักเรียนและครูร่วมกันสรุป ในประเด็นดังนี้

12.1 ความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนที่มีต่อชุมชน ประเทศชาติและโลก

12.1 แนวทางการแก้ไขปัญหา และสถานการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ในปัจจุบัน ที่ส่งผลให้เกิดความยั่งยืนในอนาคต

5.สื่อ/แหล่งเรียนรู้

1. แหล่งเรียนรู้ชุมชน : ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน
2. แผนผังความคิด เรื่อง ทรัพยากรแดน.....

6. การวัดและประเมินผล

1. การประเมิน (แบบประเมินการนำเสนองาน)
2. การประเมิน (แบบประเมินผลงานกลุ่ม ได้แก่ แผนผังความคิด)
3. การสังเกต (แบบสังเกตพฤติกรรม)

แบบสังเกตพฤติกรรม : การเข้าร่วมกิจกรรม

<u>คำชี้แจง</u> : ให้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	ชื่อ – สกุลของนักเรียน	การแสดงความคิดเห็น			การยอมรับฟังคนอื่น			การทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย			ความมีน้ำใจ			การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงผลงานกลุ่ม			รวม 15 คะแนน
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	

ลงชื่อ.....**ผู้ประเมิน**

...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ	ให้	3	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง	ให้	2	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12 - 15	**ดี**
8 - 11	**พอใช้**
ต่ำกว่า 8	**ปรับปรุง**

แบบสังเกตพฤติกรรม : การทำงานรายบุคคล

<u>คำชี้แจง</u> : ให้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน		
		3	2	1
1	การแสดงความคิดเห็น	☐	☐	☐
2	การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	☐	☐	☐
3	การทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	☐	☐	☐
4	ความมีน้ำใจ	☐	☐	☐
5	การตรงต่อเวลา	☐	☐	☐
รวม				

ลงชื่อ.....**ผู้ประเมิน**

...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ ให้ 3 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง ให้ 2 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12 - 15	**ดี**
8 - 11	**พอใช้**
ต่ำกว่า 8	**ปรับปรุง**

แบบสังเกตพฤติกรรม : การนำเสนอผลงาน

<u>คำชี้แจง</u> : ให้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน		
		3	2	1
1	เนื้อหาละเอียดชัดเจน	☐	☐	☐
2	ความถูกต้องของเนื้อหา	☐	☐	☐
3	ภาษาที่ใช้เข้าใจง่าย	☐	☐	☐
4	ประโยชน์ที่ได้จากการนำเสนอ	☐	☐	☐
5	วิธีการนำเสนอผลงาน	☐	☐	☐
รวม				

ลงชื่อ.....**ผู้ประเมิน**

...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ผลงานหรือพฤติกรรมสอดคล้องกับรายการประเมินสมบูรณ์ชัดเจน ให้ 3 คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมสอดคล้องกับรายการประเมินเป็นส่วนใหญ่ ให้ 2 คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมสอดคล้องกับรายการประเมินบางส่วน ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12 - 15	**ดี**
8 - 11	**พอใช้**
ต่ำกว่า 8	**ปรับปรุง**

กิจกรรมที่ 3

กิจกรรม เขาเป็นใคร

****

1. สาระสำคัญ

การนำเสนอภาพอัตลักษณ์ของคนกลุ่มต่างๆในสื่อภาพยนตร์ ละคร ส่งผลต่อการตีตรา เหมารวม และเลือกปฏิบัติในสังคม

2.จุดประสงค์

1. นำเสนออัตลักษณ์ของบุคคลที่ปรากฏในสื่อภาพยนตร์ ละคร ที่ส่งผลต่อการตีตรา เหมารวม และเลือกปฏิบัติในสังคม

2. ยอมรับอัตลักษณ์ที่แตกต่างหลากหลาย

3. สอดคล้องกับพลเมืองวิถีใหม่

☑ 1. ความรับผิดชอบ

☑ 2. การมีส่วนร่วม

☑ 3. ยอมรับความแตกต่างหลากหลาย.

☑4. รู้เท่าทันสื่อ

☑ 5. ความรักชาติ

4. ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม/ กระบวนการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. นักเรียนอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับภาพถ่ายบุคคลหรือกลุ่มคนต่างๆ ที่มีความแตกต่างหลากหลายในด้านชนชั้น ด้านวัฒนธรรม ด้านเชื้อชาติ ด้านร่างกาย ด้านความคิดมาให้นักเรียนสังเกตและบันทึกเพื่อให้นักเรียนมองเห็นความแตกต่างทางอัตลักษณ์ของคนในสังคม จากนั้นวิเคราะห์ประเด็นคำถามดังต่อไปนี้

- จากภาพ มีอัตลักษณ์ใดที่แตกต่างกันบ้าง?
- จากภาพ มีอัตลักษณ์ใดที่เหมือนกันบ้าง?

ขั้นกิจกรรม

2. นักเรียนดูคลิปวิดีทัศน์ตัวอย่างภาพยนตร์เรื่อง แจ๋ว จากนั้นวิเคราะห์ในประเด็นคำถามดังต่อไปนี้

- จากคลิปวิดีโอ มีตัวละครใดในเรื่องบ้าง?
- ตัวละครที่นักเรียนสนใจมีอัตลักษณ์อย่างไร?

3. นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 4 กลุ่ม แต่ละกลุ่มจับสลากเลือกตัวละครในภาพยนตร์/ละครที่มีอัตลักษณ์ดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 ชาวไทยภูเขา

กลุ่มที่ 2 คนภาคเหนือ

กลุ่มที่ 3 คนภาคอีสาน

กลุ่มที่ 4 คนภาคใต้

4. นักเรียนตัวแทนกลุ่มมารับอุปกรณ์ให้แต่ละกลุ่มดังต่อไปนี้

- ภาพตัวละครในภาพยนตร์/ละครของแต่ละกลุ่ม
- กระดาษฟลิปชาร์ท 1 แผ่น
- ปากกาเคมี

5. นักเรียนแต่ละกลุ่ม นำภาพตัวละครในภาพยนตร์/ละคร ติดลงในกระดาษฟลิปชาร์ท จากนั้นวิเคราะห์ประเด็นคำถามดังต่อไปนี้

5.1 ตัวละครในภาพยนตร์/ละคร มีอัตลักษณ์อย่างไร ?

5.2 จากที่ผ่านมาเมื่อพบเห็นบุคคลที่มีอัตลักษณ์ดังกล่าว นักเรียนคิดว่าเขาเป็นคนอย่างไร ?

6. แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงาน อัตลักษณ์ของตัวละครในภาพยนตร์/ละคร (เวลา 3 นาที: กลุ่ม)

7. นักเรียน และครู ร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนในประเด็นคำถาม ดังต่อไปนี้

7.1 เหตุใดอัตลักษณ์ดังกล่าวจึงมีภาพลักษณ์เช่นนี้ ? (ยกตัวอย่างเช่น กลุ่มชาวไทยภูเขามีภาพลักษณ์ว่าทำลายป่า , คนอีสาน มีภาพลักษณ์ว่าเป็นคนรับใช้)

7.2 สิ่งที่ถูกนำเสนอผ่านสื่อ ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของอัตลักษณ์ดังกล่าวอย่างไร? การตีตรา เหมารวม และเลือกปฏิบัติต่อคนในกลุ่มที่มีอัตลักษณ์ดังกล่าว ส่งผลกระทบอย่างไร ?

ขั้นสรุป

8. ครูและนักเรียนอภิปรายสรุปร่วมกัน ในประเด็นคำถามดังต่อไปนี้

- จากกิจกรรม นักเรียนรู้สึกอย่างไร เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น?
- นักเรียนจะนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ในกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร?

5. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

1. แหล่งเรียนรู้ชุมชน : ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน
2. แผนผังความคิด เรื่อง ทรัพยากรแดน.....

6. การวัดและประเมินผล

1. การประเมิน (แบบประเมินการนำเสนองาน)
2. การประเมิน (แบบประเมินผลงานกลุ่ม ได้แก่ แผนผังความคิด)
3. แบบสังเกตพฤติกรรม

แบบสังเกตพฤติกรรม : การเข้าร่วมกิจกรรม

<u>คำชี้แจง</u> : ให้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	ชื่อ – สกุลของนักเรียน	การแสดงความคิดเห็น			การยอมรับฟังคนอื่น			การทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย			ความมีน้ำใจ			การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงผลงานกลุ่ม			รวม 15 คะแนน
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	

ลงชื่อ.....**ผู้ประเมิน**

...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ	ให้	3	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง	ให้	2	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12 - 15	**ดี**
8 - 11	**พอใช้**
ต่ำกว่า 8	**ปรับปรุง**

แบบสังเกตพฤติกรรม : การทำงานรายบุคคล

<u>คำชี้แจง</u> : ให้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน		
		3	2	1
1	การแสดงความคิดเห็น	☐	☐	☐
2	การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	☐	☐	☐
3	การทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	☐	☐	☐
4	ความมีน้ำใจ	☐	☐	☐
5	การตรงต่อเวลา	☐	☐	☐
รวม				

ลงชื่อ.....**ผู้ประเมิน**

...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ ให้ 3 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง ให้ 2 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12 - 15	**ดี**
8 - 11	**พอใช้**
ต่ำกว่า 8	**ปรับปรุง**

แบบสังเกตพฤติกรรม : การนำเสนอผลงาน

<u>คำชี้แจง</u> : ให้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน		
		3	2	1
1	เนื้อหาละเอียดชัดเจน	☐	☐	☐
2	ความถูกต้องของเนื้อหา	☐	☐	☐
3	ภาษาที่ใช้เข้าใจง่าย	☐	☐	☐
4	ประโยชน์ที่ได้จากการนำเสนอ	☐	☐	☐
5	วิธีการนำเสนอผลงาน	☐	☐	☐
รวม				

ลงชื่อ.....**ผู้ประเมิน**

...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ผลงานหรือพฤติกรรมสอดคล้องกับรายการประเมินสมบูรณ์ชัดเจน ให้ 3 คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมสอดคล้องกับรายการประเมินเป็นส่วนใหญ่ ให้ 2 คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมสอดคล้องกับรายการประเมินบางส่วน ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12 - 15	**ดี**
8 - 11	**พอใช้**
ต่ำกว่า 8	**ปรับปรุง**

กิจกรรมที่ 4

กิจกรรม เราจะอยู่รวมกันอย่างไร

****

1. **สาระสำคัญ**

วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นและร่วมกันเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาในโรงเรียน

2. **จุดประสงค์**

1. วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียน

2. เสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาในโรงเรียน

3. สอดคล้องกับพลเมืองวิถีใหม่

☑ 1.ความรับผิดชอบ

☑ 2.ความรักชาติ

☑ 3.รู้เท่าทันสื่อ

☑ 4.ยอมรับความแตกต่างหลากหลาย

☑ 5.การมีส่วนร่วม

4. **ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม/ กระบวนการเรียนรู้**

ขั้นนำ

1. นักเรียนเข้าไปที่เว็บไซต์ Multimeter เพื่อเข้าไประดมความคิดในประเด็นคำถาม คือ ปัญหาในโรงเรียนไทย มีอะไรบ้าง ? จากนั้นนักเรียน และ ครูร่วมกันอภิปรายถึงสาเหตุของประเด็นปัญหาร่วมกัน (เวลา 5 นาที)

ขั้นกิจกรรม

2. นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 3-4 คน

3. นักเรียนแต่ละกลุ่มเลือกแผ่นป้ายสถานการณ์ปัญหา กลุ่มละ 1 สถานการณ์ จากจำนวน 16 สถานการณ์ (จาก Power point / บัตรคำ / สลาก เป็นต้น)

4. ตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่ม มารับชุดอุปกรณ์ ที่ครูจัดเตรียมไว้ ดังต่อไปนี้

แผ่นป้ายสถานการณ์ปัญหา 1 แผ่น

การ์ดแนวทางในการแก้ปัญหาจำนวน 1 ชุด

กระดาษฟลิบชาร์ท

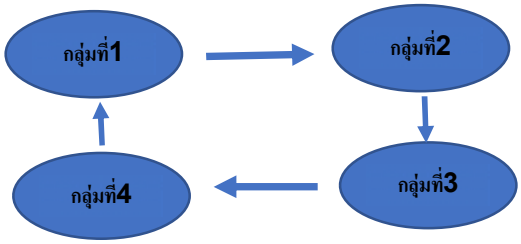
ปากกาเคมี

5. นักเรียนแต่ละกลุ่ม วิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา ที่เลือกไว้โดยบันทึกลงในกระดาษการ์ด และนำไปติดในกระดาษฟลิปชาร์ท ตามประเด็นดังนี้

สาเหตุของปัญหาคืออะไร

เสนอแนวทางในการแก้ปัญหา โดยใช้การ์ดแนวทางในการแก้ไขปัญหา กลุ่มละ 8 แผ่น ประกอบการใช้ในการวิเคราะห์เพื่อตอบคำถาม และเติมข้อมูลอื่น ๆ จากการร่วมกันวิเคราะห์โดยการบันทึกลงกระดาษฟลิปชาร์ท

นักเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยการนำผลงานของกลุ่มตนเอง ส่งต่อให้กลุ่มอื่น ๆ โดยการเขียนเติมเต็มเพื่อระดมไอเดียแนวทางในการแก้ไขปัญหา รอบละ 3 นาที จำนวน 3 รอบ

ตัวแทนกลุ่มแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานและอภิปรายร่วมกันถึงสาเหตุของปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหา

ขั้นสรุป

8. นักเรียน และ ครู ร่วมกันอภิปรายสรุป ในประเด็นคำถามดังต่อไปนี้

จากกิจกรรม นักเรียนรู้สึกอย่างไร เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น ?

นักเรียนเคยมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ใดบ้าง ลองยกตัวอย่าง ?

นักเรียนจะนำสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร ?

5. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. การ์ดสถานการณ์ปัญหา 1 แผ่น
2. การ์ดแนวทางในการแก้ปัญหา 1 ชุด

6. การวัดผลและการประเมินผล

1. การประเมิน (แบบประเมินการนำเสนองาน)
2. การประเมิน (แบบประเมินผลงานกลุ่ม ได้แก่ แผนผังความคิด)
3. แบบสังเกตพฤติกรรม

แบบสังเกตพฤติกรรม : การเข้าร่วมกิจกรรม

<u>คำชี้แจง</u> : ให้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	ชื่อ – สกุล ของนักเรียน	การแสดงความคิดเห็น			การยอมรับฟังคนอื่น			การทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย			ความมีน้ำใจ			การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงผลงานกลุ่ม			รวม 15 คะแนน
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	

ลงชื่อ.....**ผู้ประเมิน**

...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ	ให้	3	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง	ให้	2	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12 - 15	**ดี**
8 - 11	**พอใช้**
ต่ำกว่า 8	**ปรับปรุง**

แบบสังเกตพฤติกรรม : การทำงานรายบุคคล

<u>คำชี้แจง</u> : ให้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน		
		3	2	1
1	การแสดงความคิดเห็น	☐	☐	☐
2	การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	☐	☐	☐
3	การทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	☐	☐	☐
4	ความมีน้ำใจ	☐	☐	☐
5	การตรงต่อเวลา	☐	☐	☐
รวม				

ลงชื่อ.....**ผู้ประเมิน**

...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ ให้ 3 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง ให้ 2 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12 - 15	**ดี**
8 - 11	**พอใช้**
ต่ำกว่า 8	**ปรับปรุง**

แบบสังเกตพฤติกรรม : การนำเสนอผลงาน

<u>คำชี้แจง</u> : ให้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน		
		3	2	1
1	เนื้อหาละเอียดชัดเจน	☐	☐	☐
2	ความถูกต้องของเนื้อหา	☐	☐	☐
3	ภาษาที่ใช้เข้าใจง่าย	☐	☐	☐
4	ประโยชน์ที่ได้จากการนำเสนอ	☐	☐	☐
5	วิธีการนำเสนอผลงาน	☐	☐	☐
รวม				

ลงชื่อ.....**ผู้ประเมิน**

...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ผลงานหรือพฤติกรรมสอดคล้องกับรายการประเมินสมบูรณ์ชัดเจน ให้ 3 คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมสอดคล้องกับรายการประเมินเป็นส่วนใหญ่ ให้ 2 คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมสอดคล้องกับรายการประเมินบางส่วน ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12 - 15	**ดี**
8 - 11	**พอใช้**
ต่ำกว่า 8	**ปรับปรุง**

กิจกรรมที่ 5 กิจกรรม “พื้นที่ชีวิต”

1.สาระสำคัญ

ศึกษา เรียนรู้และสร้างเข้าใจความสำคัญของพื้นที่ปลูกข้าวของชาวนา ในแต่ละพื้นที่มีความหลากหลายของผู้คน ที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ความเชื่อ การให้คุณค่าต่อพื้นที่ที่มีความหลากหลายในสังคมปัจจุบัน สู่ความเป็นพลเมืองวิถีใหม่ของไทยและโลก

2.จุดประสงค์

1. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างข้าวกับสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ต่างๆในภูมิภาคไทย
2. ศึกษาความหลากหลายของผู้คนพลเมืองในพื้นที่ปลูกข้าว มีความหลากหลายในสังคมปัจจุบัน
3. ตระหนักถึงความสำคัญ และปัญหา แนวทางการแก้ไขของพื้นที่ปลูกข้าวของแต่ละภูมิภาคของไทย

3. สอดคล้องกับพลเมืองวิถีใหม่

☑ 1.ความรับผิดชอบ

☑ 2.ความรักชาติ

☑ 3.รู้เท่าทันสื่อ

☑4.ยอมรับความแตกต่างหลากหลาย

☑ 5.การมีส่วนร่วม

4.ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้

<u>ขั้นนำ</u>

1. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่มจำนวนสมาชิกเท่าๆกัน

2. นักเรียนชมคลิปความหลากหลาย 4 ภูมิภาคของไทย (ลิงก์ https://youtu.be/stcXTvXjqpQ) เวลา 5 นาที

3. ตัวแทนกลุ่มจับฉลากเลือกภูมิภาค 4 ภาคในประเทศไทย (ภาคเหนือ/ภาคกลาง/ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ/ภาคใต้)

4. นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากการ ชมภาพ การทำนา/กิจกรรมเกี่ยวกับข้าวในแต่ละภูมิภาค โดยสมาชิกในกลุ่มร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอย่างอิสระ และสร้างสรรค์ เวลา 5 นาที

ขั้นกิจกรรม

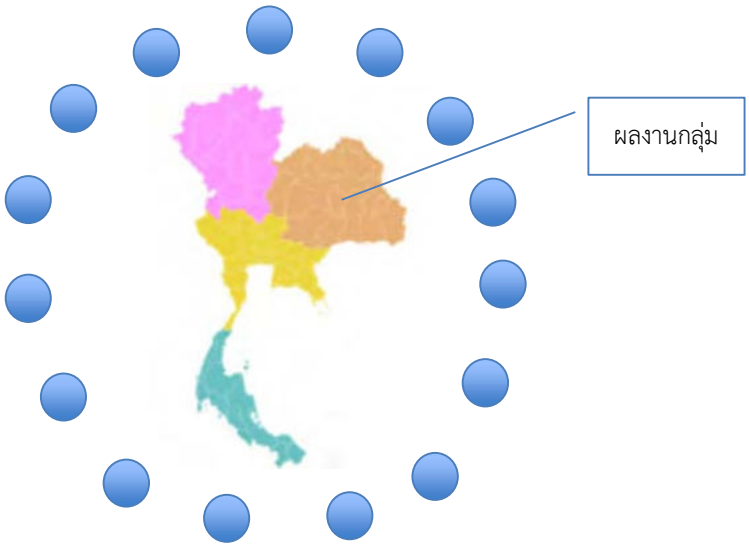
5. นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาข้อมูลจากแหล่งสืบค้นออนไลน์ หรือจากประสบการณ์เกี่ยวกับวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับข้าว ในแต่ละพื้นที่ของภูมิภาคที่กลุ่มรับผิดชอบ ในประเด็นดังนี้

1. วิธีการปลูกข้าวในแต่ละพื้นที่ทำอย่างไรในแต่ละภูมิภาค
2. ข้าวกับการทำอาหาร ขนม ฯลฯ ในแต่ละภูมิภาค
3. วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ เกี่ยวกับข้าวในแต่ละภูมิภาค
4. ปัญหาที่เกี่ยวกับข้าว ในแต่ละภูมิภาค

6. นักเรียนนำประเด็นที่ศึกษามาสร้างสรรค์เป็นชิ้นงานอย่างหลากหลายและสร้างสรรค์ เช่น เขียนข้อความ/ วาดภาพ/ตัดปะ/ปั้นดินน้ำมัน เวลา 20 นาที

7. นักเรียนนำผลงานของกลุ่มตนเองที่สร้างขึ้นนำมาวาง/ติดบนแผนที่ประเทศไทย ให้ตรงกับภูมิภาค ที่ตนเองรับผิดชอบ เวลา 5 นาที

8. นักเรียนแต่ละกลุ่มนั่งเป็นวงกลมกลุ่มใหญ่รอบแผนที่ประเทศไทยที่มีผลงานของตนเอง

9. นักเรียนตัวแทนแต่ละกลุ่มจำนวน 1 คน นำเสนอผลงานของตนเอง เวลา 3 นาที

ขั้นสรุป

10. นักเรียนและครูร่วมกันสนทนาและเปลี่ยนเรียนรู้เชื่อมโยงความเป็นพลเมืองวิถีใหม่ในประเด็น ความรับผิดชอบ/มีส่วนร่วม/ยอมรับความหลากหลาย/เท่าทันสื่อ/รักชาติ

11. นักเรียน และ ครู ร่วมกันอภิปรายสรุป ในประเด็นคำถามดังต่อไปนี้

- จากกิจกรรม นักเรียนรู้สึกอย่างไร เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น ?
- นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมวิถีชีวิตวัฒนธรรม และภูมิปัญญา“ข้าว”หรือไม่เพราะอะไร
- ที่ผ่านมานักเรียนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และภูมิปัญญา “ข้าว” ในสถานการณ์ใดบ้าง ลองยกตัวอย่าง ?
- นักเรียนจะนำสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร ?

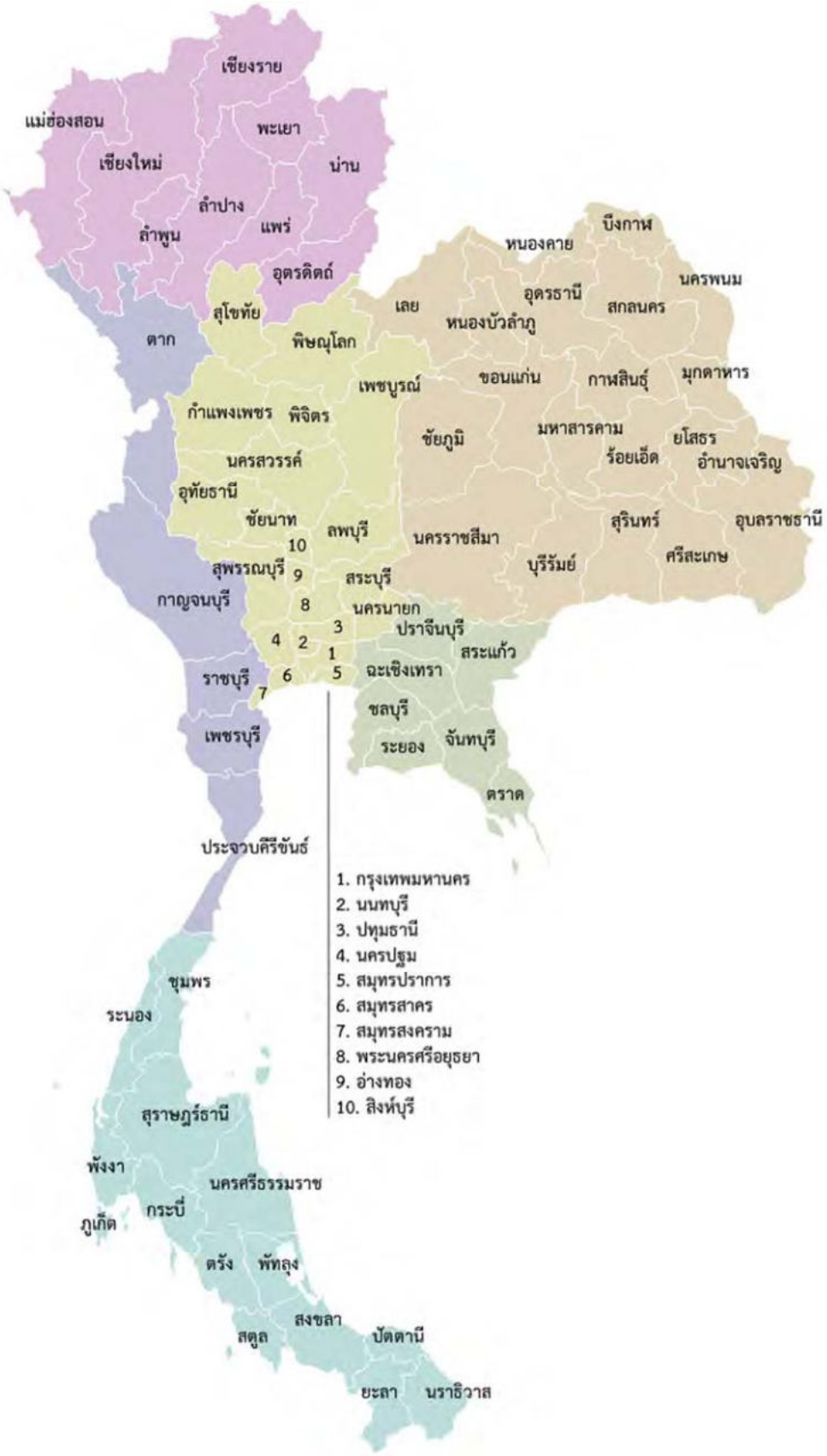
5. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

- แผนที่ประเทศไทย (แผนที่จังหวัด)
- VDO ความหลากหลาย 4 ภูมิภาคของไทย (ลิงก์ https://youtu.be/stcXTvXjqpQ)
- รูปภาพวิถีชีวิตชาวนาของ 4 ภูมิภาคของไทย

6. การวัดและประเมินผล

- การประเมิน (แบบประเมินชิ้นงานแผนที่เล่าเรื่องข้าวกับพื้นที่ชีวิต)
- การประเมิน (แบบประเมินทำงานกลุ่ม)
- การประเมิน (แบบประเมินการนำเสนอ)

ตัวอย่างสื่อ แผนที่ประเทศไทย (แผนที่จังหวัด)

เชียงราย
แม่ฮ่องสอน
พะเยา
เชียงใหม่
น่าน
ลำปาง
แพร่
ลำพูน
อุตรดิตถ์
บึงกาฬ
หนองคาย
นครพนม
อุดรธานี
สุโขทัย
เลย
สกลนคร
หนองบัวลำภู
ตาก
พิษณุโลก
ขอนแก่น
กาฬสินธุ์
มุกดาหาร
เพชบูรณ์
กำแพงเพชร
พิจิตร
มหาสารคาม
ยโสธร
ชัยภูมิ
ร้อยเอ็ด
นครสวรรค์
อำนาจเจริญ
อุทัยธานี
สุรินทร์
อุบลราชธานี
ชัยนาท
ลพบุรี
นครราชสีมา
10
บุรีรัมย์
ศรีสะเกษ
สุพรรณบุรี
9
สระบุรี
กาญจนบุรี
8
นครนายก
3
ปราจีนบุรี
4
2
สระแก้ว
1
ราชบุรี
6
5
ฉะเชิงเทรา
7
ชลบุรี
เพชรบุรี
ระยอง
จันทบุรี
ตราด
ประจวบคีรีขันธ์
1. กรุงเทพมหานคร
2. นนทบุรี
3. ปทุมธานี
4. นครปฐม
5. สมุทรปราการ
6. สมุทรสาคร
7. สมุทรสงคราม
8. พระนครศรีอยุธยา
9. อ่างทอง
10. สิงห์บุรี
ชุมพร
ระนอง
สุราษฎร์ธานี
พังงา
นครศรีธรรมราช
กระบี่
ภูเก็ต
ตรัง
พัทลุง
สงขลา
สตูล
ปัตตานี
ยะลา
นราธิวาส

แบบสังเกตพฤติกรรม : การเข้าร่วมกิจกรรม

<u>คำชี้แจง</u> : ให้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	ชื่อ – สกุล ของนักเรียน	การแสดงความคิดเห็น			การยอมรับฟังคนอื่น			การทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย			ความมีน้ำใจ			การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงผลงานกลุ่ม			รวม 15 คะแนน
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	

ลงชื่อ.....**ผู้ประเมิน**

...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ	ให้	3	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง	ให้	2	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	**ระดับคุณภาพ**
12 - 15	**ดี**
8 - 11	**พอใช้**
ต่ำกว่า 8	**ปรับปรุง**

แบบสังเกตพฤติกรรม : การทำงานรายบุคคล

<u>คำชี้แจง</u> : ให้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน		
		3	2	1
1	การแสดงความคิดเห็น	☐	☐	☐
2	การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	☐	☐	☐
3	การทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	☐	☐	☐
4	ความมีน้ำใจ	☐	☐	☐
5	การตรงต่อเวลา	☐	☐	☐
รวม				

ลงชื่อ.....**ผู้ประเมิน**

...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ ให้ 3 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง ให้ 2 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12 - 15	**ดี**
8 - 11	**พอใช้**
ต่ำกว่า 8	**ปรับปรุง**

แบบสังเกตพฤติกรรม : การนำเสนอผลงาน

<u>คำชี้แจง</u> : ให้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน		
		3	2	1
1	เนื้อหาละเอียดชัดเจน	☐	☐	☐
2	ความถูกต้องของเนื้อหา	☐	☐	☐
3	ภาษาที่ใช้เข้าใจง่าย	☐	☐	☐
4	ประโยชน์ที่ได้จากการนำเสนอ	☐	☐	☐
5	วิธีการนำเสนอผลงาน	☐	☐	☐
รวม				

ลงชื่อ.....**ผู้ประเมิน**

...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ผลงานหรือพฤติกรรมสอดคล้องกับรายการประเมินสมบูรณ์ชัดเจน ให้ 3 คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมสอดคล้องกับรายการประเมินเป็นส่วนใหญ่ ให้ 2 คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมสอดคล้องกับรายการประเมินบางส่วน ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12 - 15	**ดี**
8 - 11	**พอใช้**
ต่ำกว่า 8	**ปรับปรุง**

ส่วนที่ 4
แนะนำสื่อ/ความรู้ที่เกี่ยวข้อง

1. หนังสือยุทธศาสต์การศึกษาเพื่อสร้างความป็นพลเมือง พ.ศ. 2553-2561. คณะอนุกรรมการ กนป. ด้านพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดี สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

2. รายงานการวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

3. รายงานผลการดำเนินงานการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

มาตรฐานการศึกษาชาติ พ. ศ. 2561. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

3. รายงานผลการศึกษาเรื่องการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ : บทเรียนจากต่างประเทศสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

5. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

6. คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

7. คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

8. แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กฎหมายในชีวิตประจำวันสำหรับผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการร่วมกับกระทรวงยุติธรรม

9. หนังสือการ์ตูนบุญเจิมกับใบตองสร้างสรรค์วัฒนธรรมประชาธิปไตยของกระทรวงวัฒนธรรม

10. คู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างพลเมืองรู้เท่าทันสื่อสำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. ณัฏฐเมธร์ ดุลคณิต สันติภาพศึกษา (Peace Educaion) แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงสำหรับครูและนักการศึกษาสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร .ความเป็นพลเมืองในระบอบวิถีประชาธิปไตย.สำนักพิมพ์: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

อัจฉรา อยุทธศิริกุล (2561 : 18) การศึกษาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษา วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร (อ้างอิง)

ญาดา จันทร์ศุกระ. (2555:39-41) การศึกษาเปรียบเทียบค่านิยมพื้นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีความสามารถในการควบคุมตนเองต่างกัน . วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (อ้างอิง)

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2557ข). แนวทางการจัดการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติมหน้าที่พลเมือง. กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.)

Westheimer, J., & Kahne, J. (2004). What kind of citizen? The politics of educating for democracy. American Educational Research Journal, 41 (2), 237-269)

อภิธานศัพท์

พลโลก หมายถึง บุคคลผู้ซึ่งเป็นพลเมืองดีของสังคมโลกและมีความภูมิใจในการเป็นพลเมืองดีของประเทศ มีความตระหนักรู้เรื่องมนุษยชาติและโลก มีสำนึกรับผิดชอบ สามารถเชื่อมโยงการศึกษา เศรษฐกิจ ธุรกิจ หน้าที่พลเมือง และวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมทั้งในระดับปัจเจกบุคคลครอบครัว ชุมชนท้องถิ่น ประเทศและระดับโลกเข้าด้วยกันอย่างสร้างสรรค์

คุณลักษณะความเป็นพลโลก หมายถึง บุคคลที่แสดงออกถึงความเป็นพลเมืองดีของสังคมโลก และมีความภูมิใจในการเป็นพลเมืองดีของประเทศ

ภาคผนวก

รายชื่อแบ่งกลุ่มย่อย (กลุ่มมัธยมศึกษาตอนต้น)
การประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากรและจัดทำคู่มือการจัดการเรียนรู้
เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)
ณ โรงแรมเซ็นทรา บาย เซ็นทารา ศูนย์ราชการและคอนเวนชัน เซ็นเตอร์ ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

คณะทำงานจัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากรและคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล / ตำแหน่ง
๑	นางหัทยา เข็มเพ็ชร ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สิงห์บุรี อ่างทอง
๒	นางสาวธัญรดี พากเพียร ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กำแพงเพชร
๓	นางสาวจิราวรรณ ศรีวิเวก ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กระบี่
๔	นางสาวธนัญญา ต่อชีพ ครู โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพฯ เขต ๒
๕	นายอดิศร เนตรทิพย์ ครู โรงเรียนบ้านกาดวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เชียงใหม่
๖	นายคมเพชร ราชคม ครู โรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เชียงราย
๗	นายนำโชค อุ่นเวียง ครูชำนาญการ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพฯ เขต ๑

คำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ที่ ๔๘๗/๒๕๖๕
เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้
เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)

ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มีมติเห็นชอบงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการตามยุทธศาสตร์ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ เสริมสร้างความรู้ พลังศรัทธา และพลังร่วมวิถีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข กลยุทธ์ที่ ๔ ส่งเสริมสนับสนุนการเผยแพร่ความรู้ในการขับเคลื่อนวิถีประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและการพัฒนากระบวนการเลือกตั้งให้เป็นระบบการเลือกตั้งที่ดี โครงการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) นั้น

เพื่อให้การดำเนินโครงการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียน มีความรู้ความเข้าใจ เกิดความเชื่อมั่นศรัทธาและมีส่วนร่วมอย่างถูกต้องต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งสอดคล้องกับหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการส่งเสริม สนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษา และองค์กรเอกชน ในการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน หรือให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้ง และความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ประกอบด้วย

๑. นายอัมพร พินะสา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	ประธานกรรมการ
๒. นายวีระ ยี่แพร รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง	รองประธานกรรมการ
๓. นางเกศทิพย์ ศุภวานิช รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	รองประธานกรรมการ
๔. นางวณี ปิ่นประทีป อนุกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูป เพื่อแก้ความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ	กรรมการ

/๕. นางทิพย์พาพร...

๕. นางทิพย์พาพร ตันติสุนทร กรรมการ
อนุกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูป
เพื่อแก้ความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ

๖. นายชำนาญ วัฒนศิริ กรรมการ
อนุกรรมาธิการการมีส่วนร่วมของประชาชน

๗. นายสุรพงษ์ พรมเท้า กรรมการ
อนุกรรมาธิการการมีส่วนร่วมของประชาชน

๘. นายพนม จองเฉลิมชัย กรรมการ
อนุกรรมการด้านการพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรม
ส่งเสริมการศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง

๙. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรรถพล อนันตวรสกุล กรรมการ
อาจารย์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑๐. นางสาวทัศนวรรณ บรรจง กรรมการ
ผู้อำนวยการมูลนิธิการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองไทย

๑๑. นายวัฒนา อัคคพานิช กรรมการ
นักวิชาการอิสระ

๑๒. นางสาวอาทิตยา ปัญญา กรรมการ
ผู้อำนวยการศูนย์บริหารงานการพัฒนาศักยภาพบุคคลเพื่อความเป็นเลิศ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๑๓. นายณัฏฐเมธร์ ดุลคนิต กรรมการ
ศึกษานิเทศก์ ชำนาญการ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๑

๑๔. นายปราศรัย เจตสันต์ กรรมการ
ครู โรงเรียนบางปะกอกวิทยาคม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๑

๑๕. นายนำโชค อุ่นเวียง กรรมการ
ครู ชำนาญการ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๑

๑๖. นายพรพรรษ อัมพรพฤติ กรรมการ
ครู ชำนาญการ โรงเรียนวัดนวลนรดิษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๑

๑๗. นางสาวปิ่นทอง อินทรศรี กรรมการ
ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมความเป็นพลเมือง

๑๘. นางสาวรัตนา แสงบัวเผื่อน กรรมการและเลขานุการ
ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

/๑๙. นายเฉลิมชัย...

๑๙. นายเฉลิมชัย พันธ์เลิศ กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
ผู้อำนวยการสถาบันสังคมศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒๐. นางสุดใจ สุอรุณ กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
รองผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมความเป็นพลเมือง

โดยให้คณะกรรมการมีหน้าที่ ดังนี้

(๑) จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) สำหรับ ๔ ช่วงวัย ประกอบด้วย ช่วงวัยอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

(๒) ให้ข้อเสนอแนะ สนับสนุน และส่งเสริมการจัดทำคู่มือสำหรับวิทยากร และการสร้างวิทยากรกลางที่ทำหน้าที่ตามหลักสูตร Civic Education สำหรับ ๔ ช่วงวัย ประกอบด้วย ช่วงวัยอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

(๓) กำกับ ดูแล และติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร Civic Education สำหรับ ๔ ช่วงวัย ให้เป็นไปตามกระบวนการและขั้นตอนของโครงการ เพื่อพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร เทคนิค กระบวนการ และคู่มือสำหรับวิทยากร

(๔) รายงานผลการดำเนินงาน ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะอนุกรรมาธิการการมีส่วนร่วมของประชาชน (วุฒิสภา) ทราบอย่างต่อเนื่อง

(๕) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อช่วยเหลือสนับสนุนภารกิจการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(๖) ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานแก่คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ฯ

(๗) ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

โดยให้คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้ เพื่อสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยเบี้ยประชุมกรรมการ อนุกรรมการ หรือผู้ทำงาน พ.ศ. ๒๕๕๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๘ ข้อ ๗ (๒) ประกอบข้อ ๑๔ และข้อ ๑๕ ในอัตราตามบัญชีอัตราเบี้ยประชุม ข้อ ๗ (๒) ท้ายระเบียบ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๓๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

(นายอิทธิพร บุญประคอง)
ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

คำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ที่ ๖๙๖ /๒๕๖๕
เรื่อง แก้ไขคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)

.....

ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มีคำสั่งที่ ๔๙๓/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๖๕ แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) เพื่อดำเนินการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) สำหรับ ๔ ช่วงวัย นั้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ขอปรับปรุงคำสั่งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) เนื่องจากรายชื่อคณะกรรมการและเลขานุการปัจจุบันมีการโยกย้ายสลับเปลี่ยนตำแหน่งและตัวบุคคล เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจที่ได้รับมอบหมาย ดังนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงแก้ไขคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๔๙๓/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ดังนี้

ลำดับที่ ๙ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรรถพล อนันตวรสกุล **เปลี่ยนเป็น** นายภูธร จันทะหงส์ปุณยจรัสธำรง ผู้อำนวยการสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ลำดับที่ ๑๓ นายณัฏฐเมธร์ ดุลคนิต **เปลี่ยนเป็น** นางผาณิต ทวีศักดิ์ ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ลำดับที่ ๑๔ นายปราศรัย เจตสันติ์ **เปลี่ยนเป็น** นางสาวชยพร กระต่ายทอง ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาหลักสูตรและมาตรฐานการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ลำดับที่ ๑๕ นายนำโชค อุ่นเวียง **เปลี่ยนเป็น** นางสาวจรูญศรี แจบไธสง ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาและส่งเสริมการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ลำดับที่ ๑๖ นายพรพรรษ อัมพรพฤติ ขอปรับออกจากคำสั่ง

ลำดับที่ ๑๘ นางสาวรัตนา แสงบัวเผื่อน **เปลี่ยนเป็น** นายวิษณุ ทรัพย์สมบัติ ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นกรรมการและเลขานุการ

นอกนั้นให้เป็นไปตามคำสั่งเดิม

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๕

(นายอิทธิพร บุญประคอง)
ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ที่ ๕๕๘ /๒๕๖๕
เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากรและคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)

.....

ตามที่เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้อนุมัติงบประมาณและอนุมัติโครงการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียน มีความรู้ความเข้าใจ เกิดความเชื่อมั่นศรัทธาและมีส่วนร่วมอย่างถูกต้องต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข นั้น

เพื่อให้การดำเนินโครงการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุวัตถุประสงค์ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงแต่งตั้ง คณะทำงานจัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากรและคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ดังนี้

๑. นางหัทยา เข็มเพ็ชร
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สิงห์บุรี อ่างทอง
๒. นางนงคราญ ชัยพงษ์
ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต ๔
๓. นางสาวธัญรดี พากเพียร
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กำแพงเพชร
๔. นายคีระคิน คำหนองไผ่
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต ๕
๕. นางสาวจิราวรรณ ศรีวิเวก
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กระบี่
๖. นางสาวสุกัญญา ชูอินทร์
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุทัยธานี เขต ๒

/๗. นางสาว...

๗. นางสาวตวันฉาย ทิพย์รัตน์
ครู โรงเรียนพญาไท
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

๘. นายณัฐพล มะลิทอง
ครู โรงเรียนพญาไท
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

๙. นายวีรศักดิ์ สงวน
ครูชำนาญการ โรงเรียนวัดเนินเขาดิน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต ๒

๑๐.นางสุธารา มะลิยา
ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเมืองร้อยเอ็ด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต ๑

๑๑.นางสุวรรณี เกาทัณฑ์ทอง
ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนชาวไร่
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบุรี เขต ๒

๑๒.นางชญาธร อ่อนสา
ครูชำนาญการ โรงเรียนอนุบาลเพชรบูรณ์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบูรณ์ เขต ๑

๑๓.นางสาวเนตรนลิน อยู่ประจักษ์
ครู โรงเรียนบ้านทุ่งสามแท่ง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุทัยธานี เขต ๒

๑๔.นางสาววนิดา เกตุเส็ง
ครู โรงเรียนรัตนโกสินทร์ ๒ (สมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี)
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุทัยธานี เขต ๒

๑๕.นางสาวชนากานต์ อุปละกุล
ครู โรงเรียนบ้านดอยคำ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลำพูน เขต ๑

๑๖.นางสาวลักษมี จันทราช
ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลเพชรบูรณ์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบูรณ์ เขต ๑

๑๗.นางสมศรี ศรีสังข์
ครู โรงเรียนเมืองนราธิวาส
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต ๑

๑๘.นายนำโชค อุ่นเวียง
ครูชำนาญการ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๑

๑๙.นางสาวศิริโชค อภิภัชผ่องใส
ครู โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๑

/ ๒๐. นางสาว...

๒๐.นางสาวพรพิมล จิตนอก
ครู โรงเรียนโยธินบูรณะ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๑
๒๑.นายภูษณทัศ ผลทับทิมธนา
ครู โรงเรียนชิโนรสวิทยาลัย
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๑
๒๒.นางสาวธนัญญา ต่อชีพ
ครู โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๒
๒๓.นางสาววิจิตรา นพรัตน์
ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสตรีอ่างทอง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สิงห์บุรี อ่างทอง
๒๔.นางสาวสุมนพัชร์ ป้องกัน
ครูชำนาญการ โรงเรียนสิงหพายุ "ประสานมิตรอุปถัมภ์"
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สิงห์บุรี อ่างทอง
๒๕.นายกฤษฎากร สุจาคำ
ครูชำนาญการ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ภาคเหนือ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พิษณุโลก อุตรดิตถ์
๒๖.นายราชสิทธิ์ คำสอนเจริญ
ครู โรงเรียนบดรไทย
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พิษณุโลก อุตรดิตถ์
๒๗.นายกิตติคุณกฤดากร สุขปัญญา
ครู โรงเรียนกบินทร์วิทยา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ปราจีนบุรี นครนายก
๒๘.นายอดิศร เนตรทิพย์
ครู โรงเรียนบ้านกาดวิทยาคม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เชียงใหม่
๒๙.นายคมเพชร ราชคม
ครู โรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เชียงราย
๓๐.นายอลงกต หาระคุณ
ครู โรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา หนองคาย

โดยให้คณะทำงานมีหน้าที่ ดังนี้

(๑) จัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากร และคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) สำหรับ ๔ ช่วงวัย ประกอบด้วยอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

/(๒) พัฒนา...

(๒) พัฒนาวิทยากรและร่วมเป็นคณะวิทยากรดำเนินการจัดการอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษา ในการนำคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) สำหรับ ๔ ช่วงวัย ไปประยุกต์ใช้ในบริบทของสถานศึกษา

(๓) รายงานผลการดำเนินงานให้คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ทราบอย่างต่อเนื่อง

(๔) ดำเนินการตามที่คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) มอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

(นายแสวง บุญมี)
เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ที่ ๖๑๙ /๒๕๖๕
เรื่อง แก้ไขคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากรและคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)

.....

ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มีคำสั่งที่ ๕๕๘/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๕ เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากรและคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) เพื่อให้การดำเนินโครงการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุวัตถุประสงค์ นั้น

เนื่องจากบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะทำงานจัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากรและคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ราย นางสาวศิริโชค อภิภัชผ่องใส มีการปรับเลื่อนวิทยฐานะ และย้ายสังกัด ดังนั้น เพื่อให้การขับเคลื่อนโครงการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงแก้ไขคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากรและคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ดังนี้

ลำดับที่ ๑๙ นางสาวศิริโชค อภิภัชผ่องใส จากเดิม ครู โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๑ เปลี่ยนเป็น ครูชำนาญการ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๑

นอกนั้นให้เป็นไปตามคำสั่งเดิม

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

(นายแสวง บุญมี)
เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ชื่อหนังสือ แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมืองวิถีใหม่
ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ที่ปรึกษา : นายแสวง บุญมี เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง
นายวีระ ยี่แพร รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

คณะผู้จัดทำ

นางสาวปิ่นทอง อินทรศรี ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมความเป็นพลเมือง
นางสุดใจ สุอรุณ รองผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมความเป็นพลเมือง
นางสาวจรัสขวัญ ชาวเรือ ผู้อำนวยการฝ่ายสร้างสรรค์สื่อและนวัตกรรมสารสนเทศเพื่อสร้างพลเมือง
นายสาโรจน์ ชัยเพ็ญ ผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมการศึกษาและกิจกรรมภาคพลเมือง
พนักงานสำนักส่งเสริมความเป็นพลเมือง

ออกแบบปก : นางสาววีรยา มกรพงศ์ พนักงานการเลือกตั้งชำนาญการ

จัดรูปเล่ม : นางสาววิลาสินี แสงงามสม พนักงานการเลือกตั้งชำนาญการ
นางสาวนิษฐา อนงค์เทพ พนักงานการเลือกตั้งปฏิบัติการ

จัดทำโดย : สำนักส่งเสริมความเป็นพลเมือง
สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ อาคารบี
ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210

แนวทางการจัดการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างพลเมืองวิถีใหม่

สำหรับครูผู้สอน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ
สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมืองวิถีใหม่ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

คำนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2560 ได้บัญญัติให้ “คณะกรรมการการเลือกตั้ง มีหน้าที่และอำนาจในการส่งเสริม สนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษาและองค์กรเอกชนในการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ประชาชน เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนหรือให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้งและความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ” ประกอบกับยุทธศาสตร์ชาติประเด็นยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงและแผนการปฏิรูปประเทศฉบับปรับปรุง ด้านการเมือง มีเป้าประสงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและให้พรรคการเมืองและนักการเมือง ยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมืองวิถีใหม่ มุ่งเน้นพัฒนาความเป็นพลเมือง (Citizenship) เป็นกระบวนการที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตย

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ตระหนัก และเห็นความสำคัญในเรื่องดังกล่าว จึงได้ร่วมกันจัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากรและคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ตามโครงการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกิดความเชื่อมั่น ศรัทธาและมีส่วนร่วมอย่างถูกต้องต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และสถานบันการศึกษาได้นำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนในลำดับต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ขอขอบคุณคณะทำงานจัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากรและคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ผู้เขียน และผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินการดังกล่าว รวมทั้งครูผู้สอนที่มีความตั้งใจที่จะเสริมสร้างเด็กและเยาวชนให้เป็น “พลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย” ของสังคมไทย หากครูผู้สอนท่านใดได้นำคู่มือไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้แล้วพบว่ามีข้อบกพร่องประการใดขอได้โปรดส่งข้อเสนอแนะไปที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาปรับปรุงต่อไป

สำนักส่งเสริมความเป็นพลเมือง
สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ
กันยายน 2565

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ 1 บทนำ	1
- ความเป็นมาและความสำคัญ	1
- วัตถุประสงค์	3
- เป้าหมายเชิงปริมาณ/คุณภาพ	3
- คำชี้แจงการใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมืองเด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)	6
ส่วนที่ 2 หลักการแนวคิด	8
- แนวคิดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองวิถีประชาธิปไตยวิถีใหม่	8
- หลักการเป็นพลเมืองในวิถีระบอบประชาธิปไตย	9
- คุณลักษณะของพลเมืองประชาธิปไตย วิถีใหม่	10
- ตาราง แบบของพลเมืองประชาธิปไตย วิถีใหม่	15
ส่วนที่ 3 แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมืองเด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4 – 6)	17
- กิจกรรมที่ 1 : การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของพลเมือง	18
- กิจกรรมที่ 2 : สังคมประชาธิปไตย	23
- กิจกรรมที่ 3 : สร้างเขื่อน สะเทือนโลก	26
- กิจกรรมที่ 4 : สิทธิมนุษยชนกับคนเขื่อน	37
ส่วนที่ 4 แนะนำสื่อ/ความรู้ที่เกี่ยวข้อง	44
เอกสารอ้างอิง	45
ภาคผนวก	46

ส่วนที่ 1
บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

ในปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญวิกฤติการเปลี่ยนแปลงอย่างพลวัต ความท้าทายด้านการพัฒนาในหลายมิติ ส่งผลให้เยาวชนคนรุ่นใหม่ขาดทักษะของพลเมืองวิถีใหม่ที่สำคัญในการดำเนินชีวิต ที่ส่งผลระยะยาวต่อสังคมไทย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พุทธศักราช 2564 หมวดที่ 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย และหมวดที่ 4 หน้าที่ของปวงชนชาวไทย กล่าวว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน มีเสรีภาพในการติดต่อสื่อสารถึงกันไม่ว่าในทางใดๆ มีหน้าที่ในการพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561 - 2580) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรของมนุษย์มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ดีรอบด้าน และมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง โดยวางความมุ่งหมายไว้ในตัวชี้วัดที่ 3 ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 (5) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะ ทักษะและสมรรถนะ และข้อที่ 3 เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมืองวิถีใหม่ มุ่งเน้นพัฒนาความเป็นพลเมือง (Citizenship) เป็นกระบวนการที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตย คณะกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองด้านการพัฒนาการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา , 2557ก: 55-56) ได้กำหนดคุณลักษณะของพลเมืองเพื่อเป็นเป้าหมายร่วมในการพัฒนาความเป็นพลเมือง ดังนี้ 1) พึ่งตนเองและรับผิดชอบตนเองได้ 2) เคารพในสิทธิผู้อื่น 3) เคารพในความแตกต่าง 4) เคารพหลักความเสมอภาค 5) เคารพกติกา และ 6) รับผิดชอบต่อสังคม จึงกล่าวได้ว่า คุณสมบัติของความเป็นพลเมืองที่กล่าวมาข้างต้นเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งคุณลักษณะความเป็นพลเมืองมีความสอดคล้องกับแบบของพลเมืองตามแนวคิดเกี่ยวกับการเป็นพลเมือง 3 ประการ (รับผิดชอบส่วนตัว มีส่วนร่วมและมุ่งเน้นความยุติธรรม) ที่เกิดจากการวิเคราะห์ทฤษฎีประชาธิปไตย (Westheimer, 2014) ประกอบด้วย

1) พลเมืองที่มีความรับผิดชอบ (Personally Responsible Citizen) พลเมืองที่มีความรับผิดชอบส่วนบุคคลทำหน้าที่อย่างรับผิดชอบในชุมชนของตน ตัวอย่างเช่นเก็บขยะและคัดแยกขยะเพื่อรีไซเคิล ปฏิบัติตามกฎหมาย พลเมืองที่มีความรับผิดชอบส่วนตนมีส่วนช่วยในการขับเคลื่อนกิจกรรมจิตอาสาช่วยบริจาคอาหารหรือ

เสื้อผ้าเมื่อถูกขอความช่วยเหลือและอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ด้อยโอกาส พลเมืองแบบนี้ต้องการพัฒนาพลเมืองที่มีความรับผิดชอบส่วนบุคคลหวังว่าจะสร้างลักษณะนิสัยและความรับผิดชอบส่วนบุคคลโดยเน้นความซื่อสัตย์ สุจริต มีวินัยในตนเองและทำงานหนัก (Lickona, 1993; Wynne, 1986) ลักษณะหรือกิจกรรมที่สนับสนุนการสอนนักเรียนให้ “ปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความเคารพ จัดการกับความโกรธอย่างสงบ เกรงใจความรู้สึกของผู้อื่นปฏิบัติตามกฎหมาย ใช้มารยาทที่ดี” ลักษณะหรือกิจกรรมเหล่านี้หวังว่าจะช่วยแก้ปัญหาสังคมที่ร้ายแรงโดยมีส่วนร่วมกับผู้คนมากขึ้น

2) พลเมืองที่มีส่วนร่วม (Participatory Citizen) นักการศึกษามองว่าพลเมืองที่ดีต้องเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในกิจการของชุมชนและสังคม ของชุมชนในระดับท้องถิ่น ระดับรัฐและระดับชาติ เราเรียกพลเมืองชนิดนี้ว่าพลเมืองที่มีส่วนร่วม เน้นการเตรียมนักเรียนให้พร้อมเพื่อมีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ร่วมกันในชุมชน โปรแกรมการศึกษาที่ออกแบบมาเพื่อสนับสนุนการพัฒนาพลเมืองแบบมีส่วนร่วมมุ่งเน้นไปที่การสอนนักเรียนเกี่ยวกับวิธีการของรัฐบาลและองค์กรในชุมชน เกี่ยวกับความสำคัญของการวางแผนและการมีส่วนร่วมเช่น ในขณะที่พลเมืองที่มีความรับผิดชอบส่วนตัวจะบริจาคกระป๋องอาหารสำหรับคนไร้บ้าน พลเมืองที่มีส่วนร่วมอาจจัดระเบียบการขับเคลื่อนอาหารหรือระบบการบริจาคอาหารให้คนไร้บ้าน

3) พลเมืองที่มุ่งเน้นความยุติธรรมสังคม (Justiceoriented Citizen) ภาพลักษณ์ที่สามของพลเมืองที่ดีของเราบางทีอาจจะเป็นมุมมองที่มักเห็นน้อยที่สุด พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่มีประสิทธิผลนั้น ต้องการโอกาสเพื่อวิเคราะห์และทำความเข้าใจการทำงานร่วมกันของพลังทางสังคมเศรษฐกิจและการเมือง เราอ้างถึงมุมมองนี้ในฐานะพลเมืองที่มุ่งเน้นความยุติธรรม ในเรื่องของความอยุติธรรมและความสำคัญของการติดตามความยุติธรรมทางสังคม 2 วิสัยทัศน์ของพลเมืองที่มุ่งเน้นความยุติธรรมมีส่วนร่วมกับวิสัยทัศน์ของการมีส่วนร่วมพลเมืองให้ความสำคัญกับงานส่วนรวมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและประเด็นปัญหาของชุมชน อย่างไรก็ตามการตอบสนองต่อปัญหาสังคมและการวิพากษ์วิจารณ์เชิงโครงสร้างเตรียมความพร้อมให้นักเรียนปรับปรุงสังคมโดยการวิเคราะห์เชิงวิพากษ์กับประเด็นทางสังคม

เพื่อให้การสร้างพลเมืองวิถีใหม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้จัดทำ “แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมืองเด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)” สำหรับครูผู้สอน ทั้ง 4 ระดับ ได้แก่ ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ไปดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษา พัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นพลเมืองวิถีใหม่ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลแล้ว การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียน เกิดทักษะความเป็นพลเมืองวิถีใหม่ (Civic Education) ที่มีความรับผิดชอบ รักชาติ รู้เท่าทันสื่อ ยอมรับความแตกต่าง และการมีส่วนร่วมในสังคม สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้ร่วมกันจัดทำ “แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) สำหรับครูผู้สอนทุกระดับชั้นขึ้น

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ครูผู้สอนมีคู่มือประกอบการจัดการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาเสริมสร้างพลเมืองเด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) และใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

2. เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับประชาธิปไตยในสังคมไทย ให้เป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตในแบบวิถีประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

3. เป้าหมายเชิงปริมาณ/คุณภาพ

เป้าหมายเชิงปริมาณ

ครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยคัดเลือกจากเขตตรวจราชการทั้ง 4 ระดับช่วงชั้นการศึกษา ได้แก่ ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 80 คน

เป้าหมายเชิงคุณภาพ

ครูมีความรู้ความเข้าใจการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)

4. แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองวิถีใหม่

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองวิถีใหม่ มีแนวทางการดำเนินการดังนี้

1. บทบาทของครูผู้สอน

ครูผู้สอนต้องเปิดใจ และเปลี่ยนบทบาทจาก “ผู้สอน” เป็น “ผู้อำนวยการเรียนรู้” ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก/ผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้และเป็นพลเมืองวิถีใหม่ ผู้สอนจึงควรมีทัศนคติ เห็นคุณค่าและแสดงออกถึงการเป็นพลเมืองวิถีใหม่ เช่น

- รู้บทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบของตนเอง และการเสริมสร้างความเป็นพลเมือง
- เคารพในความคิดเห็นของเด็ก/ผู้เรียนทุกคน
- ยอมรับในความแตกต่างที่หลากหลายของเด็ก/ผู้เรียน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ บุคลิกภาพ และสติปัญญา
- รู้จักประสานประโยชน์โดยถือประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง
- ใช้เหตุผล และปัญญาในการแก้ไขปัญหา และความขัดแย้ง
- การรู้เท่าทันสื่อ หาโอกาสที่จะเปิดทักษะความคิด นำเรื่องใกล้ตัว ข่าว เหตุการณ์ปัจจุบันมาพูดคุย มาเปิดประเด็น สนทนา ซักถามกับเด็ก/ ผู้เรียน
- การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนต้องคำนึงถึงเด็ก/ ผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นให้เด็ก/ผู้เรียนได้คิด ได้ลงมือปฏิบัติและเห็นคุณค่าของการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติในชีวิตจริง และสื่อสารให้ผู้อื่นได้เข้าใจผู้สอนต้องเลือกสื่อ จัดหา จัดทำ จัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้าง การเป็นพลเมืองวิถีใหม่

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ผู้สอนควรเลือกรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสมกับเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดให้แก่เด็ก/ผู้เรียน เป็นพลเมืองที่เน้นเด็ก/ผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น การเล่นเกมการสังเกตการเล่นตามกฎกติกา การฟังนิทาน การร่วมแสดงความคิดเห็น การบรรยาย การอภิปรายกลุ่มย่อยการอภิปรายกลุ่มใหญ่ การแสดงบทบาทสมมติ การวาดภาพ การเล่าเรื่องจากภาพ การเขียนบรรยายโดยเสรี การสร้างแผนผังความคิด การจัดนิทรรศการ การประกวดผลงาน การสำรวจสภาพปัจจุบันของห้องเรียน โรงเรียน ตลาด ชุมชน ท้องถิ่น และประเทศ การรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์การศึกษาแหล่งเรียนรู้การทำโครงงาน การฝึกปฏิบัติฝึกการวิเคราะห์จากสถานการณ์ต่าง ๆ การสาธิต การโต้วาที การทดลอง Socratic method การแสดงละคร Storyline กรณีศึกษา Think pair share เป็นต้น

ผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นให้เด็ก/ ผู้เรียน ได้คิด มีอิสระในการคิด เน้นการปฏิบัติจริง ผ่านสถานการณ์ กิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาความเป็นพลเมืองและจัดกิจกรรมที่หลากหลาย คำนึงถึงการจัดสภาพแวดล้อม และบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมือง

การวัดผล และประเมินผล ต้องมีการประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลาย รวมทั้งได้สังเกต และบันทึกพฤติกรรมเด็ก/ผู้เรียนที่จำเป็นต้องแก้ไข หรือพัฒนาคุณลักษณะการเป็นพลเมืองในขณะที่ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ หรือในการดำเนินชีวิตทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการเป็นพลเมืองให้เด็ก/ผู้เรียน หรือนำมาใช้ปรับปรุงแก้ไขกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

3. บทบาทของเด็ก/ ผู้เรียน เด็ก/ผู้เรียน

เห็นคุณค่าของการดำเนินชีวิตตามวิถีการเป็นพลเมืองวิถีใหม่ มีทักษะ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันที่จะนำไปสู่การเป็นพลเมืองวิถีใหม่ ได้แก่ รู้บทบาทหน้าที่รับผิดชอบ รักชาติ รู้เท่าทันสื่อ การยอมรับความแตกต่าง หลากหลาย และมีส่วนร่วม โดยผู้สอนให้โอกาส และเวลากับเด็ก/ ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมกับกิจกรรม เช่น

- ฝึกฝนทักษะการคิดวิเคราะห์จากสถานการณ์จริงด้วยการตั้งประเด็นคำถามที่เหมาะสม
- สังเกต และเปรียบเทียบความเหมือน และความต่างของการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้เหตุผลและเคารพความแตกต่าง
- ฝึกฝนการแก้ไขความขัดแย้งด้วยการฟัง และการสื่อสารอย่างสันติ
- แสดงความเชื่อ และความคิดเห็นอย่างเสรี โดยผู้สอนมีบทบาทในการเชื่อมโยง ทัศนคติ ค่านิยม พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเป็นพลเมือง
- ฝึกฝน และเห็นคุณค่าของการปฏิบัติตามกฎกติกา ระเบียบของสังคม โดยเริ่มตั้งแต่กฎกติกาของเกม กฎกติกาของครอบครัว กฎระเบียบของโรงเรียน ข้อบังคับของชุมชน กฎหมายของบ้านเมือง รวมทั้งขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของชาติ

- ได้ทำงานกลุ่มที่เน้นบทบาทของผู้นำ และบทบาทของสมาชิกกลุ่ม

- ได้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อส่วนรวมของครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และท้องถิ่นของตน ตามสถานการณ์จริง

- ได้สำรวจ เผชิญปัญหา และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่นของตนเอง

- ได้เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เช่น การรักษาสิ่งแวดล้อม การบำเพ็ญประโยชน์ในกิจการสาธารณะ เป็นต้น

- ฝึกฝนให้เป็นผู้มีจิตสาธารณะ

ในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างพลเมืองวิถีใหม่ที่เน้นผู้เรียนได้พัฒนาตนเองและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และประเทศชาติตามวิถีพลเมืองนั้น ผู้สอนควรส่งเสริมให้เด็ก/ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ด้วยตนเอง การติดตามข้อมูลข่าวสารที่เป็นปัจจุบันสนใจเรียนรู้ทั้งเรื่องของไทย ประเทศเพื่อนบ้าน และเรียนรู้เรื่องความเป็นสากล เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน เช่น

- ฝึกฝนทักษะในกิจกรรมที่เป็นผลให้เด็ก/ ผู้เรียนรับรู้ศักยภาพของตนเอง ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา และอารมณ์ เพื่อการพัฒนาตน

- มีกิจกรรมที่ให้เด็ก/ ผู้เรียนได้ตรวจสอบและประเมินพฤติกรรมของตนเองและเพื่อนๆ

- มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็ก/ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการปรับปรุงและแก้ไขข้อบกพร่อง

- ฝึกฝนทักษะวิเคราะห์ข่าวสารบ้านเมือง การวิพากษ์วิจารณ์โดยใช้เหตุผลและข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง

4.บทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างพลเมืองวิถีใหม่ ผู้สอนควรให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความเข้าใจตระหนักและเห็นความสำคัญของบทบาทหน้าที่ตามสถานภาพ ในการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างพลเมืองในฐานะสมาชิกของสังคมและผู้มีส่วนในมิติทางสังคม โดยเฉพาะเรื่องสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคในฐานะความเป็นมนุษย์ ติดตามข่าวสารบ้านเมืองอย่างมีวิจารณญาณ ติดตามและตรวจสอบการบริหารประเทศของรัฐอย่างมีเหตุผล โดยเริ่มที่สร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของพ่อแม่หรือผู้ปกครองในฐานะผู้บริหารบ้านเมืองที่มุ่งสร้างความอยู่รอดปลอดภัย และความสงบสุขในครอบครัว บทบาทหน้าที่ของผู้อำนวยการโรงเรียน ในฐานะผู้บริหารโรงเรียนที่จะบริหารโรงเรียนให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

- บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารในระดับชาติ ที่สามารถบริหารท้องถิ่น/ประเทศให้เจริญก้าวหน้าตามบทบาทหน้าที่ รวมถึงส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเห็นคุณค่าของการเป็นพลเมืองวิถีใหม่ยึดประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ เน้นการพึ่งตนเองได้ และช่วยเหลือผู้ที่ประสบความยากลำบาก

- วิเคราะห์ปัญหาทางการเมืองทั้งของไทยและต่างประเทศด้วยข้อเท็จจริงและเหตุผล ทั้งนี้ เพื่อให้เด็ก/ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการเลือกคนดี มีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างแท้จริง เห็นคุณค่าและมีเจตคติที่ดีต่อการพัฒนาพลเมือง และพร้อมที่จะมีส่วนร่วมในการบริหารดูแลประเทศและพัฒนาสังคมให้มีความผาสุกและเจริญรุ่งเรืองต่อไป

คำชี้แจงการใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)

คู่มือการจัดการเรียนรู้ สำหรับครูผู้สอน มีทั้งหมด 4 ระดับช่วงชั้นการศึกษา ดังนี้

1. คู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ระดับปฐมวัย

2. คู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ระดับประถมศึกษา

3. คู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

4. คู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

กิจกรรมและสาระสำคัญที่เสนอแนะในคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) จะสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานการเรียนรู้ในสาระหน้าที่พลเมือง และการดำเนินชีวิตในสังคมที่ผู้สอนสามารถใช้เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับผู้เรียนและบริบาททางภูมิสังคม ทั้งนี้ขอให้แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้เสนอแนะไว้ เพื่อให้ผู้เรียนมีทัศนคติ ค่านิยม พฤติกรรมหรือความเป็นพลเมืองโลก พร้อมที่จะมีส่วนร่วมในการบริหารดูแลประเทศและพัฒนาสังคมต่อไป

ความคาดหวังจากการใช้คู่มือแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีความเชื่อมั่นว่า เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตย จะเกิดการเรียนรู้พัฒนาได้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เมื่อครูผู้สอนได้ใช้คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยเพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) เล่มนี้ด้วยความรู้ ความเข้าใจ และความเป็นครูที่มีความสามารถ

คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยเพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) อาจช่วยให้ครูผู้สอน พบว่าการสร้างสรรค์และการพัฒนาความเป็นประชาธิปไตยไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ ที่จะทำให้สำเร็จได้ดังใจที่หวัง เมื่อกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาประชาธิปไตย คือ มนุษย์ที่มีชีวิตจิตใจ มีความรู้สึกนึกคิดของตนเอง และจะ “ยอมรับ” สิ่งใดต่อเมื่อได้สัมผัสหรือประจักษ์ชัดว่า สิ่งนั้นมีคุณค่าหรือเป็นประโยชน์ในกระบวนการเรียนการสอนของเด็กในแต่ละช่วงวัย ต้องพัฒนาอารมณ์ ความรู้สึก เจตคติ ทัศนคติ วัฒนธรรมประชาธิปไตยเพื่อต่อยอดเป็นพลเมืองและเด็กเยาวชนวิถีใหม่ เพื่อการเรียนรู้ในความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การยอมรับความแตกต่างและรับฟังผู้อื่น มีความรับผิดชอบ มีส่วนร่วมในภาคสังคม รู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีเป็นพลเมืองดิจิทัล

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ขอให้กำลังใจและขอขอบคุณครูอาจารย์ผู้สอนทุกท่านที่ใช้ความพยายามในการเสริมสร้างพื้นฐานและความเป็นพลเมืองโลกซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญในการขับเคลื่อนประชาธิปไตยในอุดมคติของประเทศไทย

ส่วนที่ 2
หลักการแนวคิด

แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมืองวิถีใหม่ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-6) คณะผู้จัดทำได้ศึกษาหลักการ แนวคิดจาก เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

แนวคิดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองวิถีประชาธิปไตยวิถีใหม่

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายของคำว่า “พลเมือง” “วิถี” และ“ประชาธิปไตย” ไว้ดังนี้

พลเมือง หมายถึง ประชาชน ราษฎร ชาวประเทศ

วิถี หมายถึง สาย แนว ถนน ทาง

ประชาธิปไตย หมายถึง ระบบการปกครองที่ถือมติปวงชนเป็นใหญ่ การถือเสียงข้างมากเป็นใหญ่

ส่วนคำว่า วิถีใหม่ คณะกรรมการบัญญัติศัพท์นิเทศศาสตร์ราชบัณฑิตยสภา ได้บัญญัติศัพท์ "New Normal" หมายถึง ความปกติใหม่ , ฐานวิถีชีวิตใหม่ ,รูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต ซึ่งเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีตอันเนื่องจาก มีบางสิ่งมากระทบ จนแบบแผนและแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหมายล่วงหน้าได้ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ที่ไม่คุ้นเคย รูปแบบวิถีชีวิตใหม่นี้ ประกอบด้วยวิธีคิด วิธีเรียนรู้ วิธีสื่อสาร วิธีปฏิบัติและการจัดการ การใช้ชีวิตแบบใหม่เกิดขึ้นหลังจากเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงและรุนแรงอย่างใดอย่างหนึ่งทำให้มนุษย์ต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับสถานการณ์ปัจจุบันมากกว่าจะธำรงรักษาวิถีดั้งเดิมหรือหวนหาถึงอดีต

ดังนั้น คำว่า “พลเมืองที่ดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตยวิถีใหม่ ” หมายถึง พลเมืองที่มีคุณลักษณะที่ยึดมั่นในหลักศีลธรรมและคุณธรรมของศาสนา มีหลักการทางประชาธิปไตยในการดำรงชีวิต พลเมือง หมายถึง คนที่มีสิทธิและหน้าที่ในฐานะ ประชาชนของประเทศใดประเทศหนึ่ง หรือประชาชนที่อยู่ภายใต้ผู้ปกครองเดียวกัน มักมีวัฒนธรรมเดียวกัน เช่น คนไทยทุกคนควรประพฤติปฏิบัติตนตัวเป็นพลเมืองดี คือนอกจากตระหนักถึง สิทธิของตนเองแล้ว ยังต้องทำหน้าที่ ตามที่กฎหมายรัฐธรรมนูญกำหนดและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันอันจะก่อให้เกิดการพัฒนาสังคมและประเทศชาติเพื่อให้เป็นสังคมและเป็นประเทศประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ตามหลักการทางประชาธิปไตย กล่าวโดยสรุป คำว่า “พลเมือง” มีความแตกต่างจากคำว่า “ประชาชน” และ “ราษฎร” ตรงที่ว่าพลเมืองจะแสดงออกถึงความกระตือรือร้นในการรักษาสิทธิต่าง ๆ ของตน รวมถึงการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการแสดงออกซึ่งสิทธิ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น

หลักการเป็นพลเมืองในวิถีระบอบประชาธิปไตย

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ ซึ่งจะประสบความสำเร็จได้นั้น ต้องสร้างความเป็น พลเมืองให้ประชาชนสามารถปกครองตนเองได้ การสร้างพลเมืองให้มีความเป็นพลเมืองในวิถีระบอบประชาธิปไตยมีหลักพื้นฐานสำคัญอยู่ ประการ ดังนี้

1. เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ที่ทุกคนเกิดมามีคุณค่าเท่ากันมิอาจล่วงละเมิดได้การมีอิสรภาพและความเสมอภาค การยอมรับในเกียรติภูมิของแต่ละบุคคลโดยไม่คำนึงถึงสถานภาพทางสังคม ยอมรับความแตกต่างของทุกคน

2. เคารพสิทธิ เสรีภาพ และกฎกติกาของสังคมที่เป็นธรรม โดยให้ความสำคัญ ต่อสิทธิ เสรีภาพ การมีกฎกติกาที่วางอยู่บนความยุติธรรมและชอบธรรม มีหลักนิติรัฐหลักการเป็นพลเมืองในวิถีระบอบประชาธิปไตย

3. รับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น สังคม และประเทศชาติ โดยตระหนักถึงบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบของตนเอง ต่อสังคม การดำรงตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหาด้วยเหตุและผล

นอกจากนี้หลักการทางประชาธิปไตยที่สำคัญ ได้แก่

1. หลักอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน หมายถึง ประชาชนเป็นเจ้าของ อำนาจสูงสุดในการปกครองรัฐ

2. หลักความเสมอภาค หมายถึง ความเท่าเทียมกันในสังคมประชาธิปไตย ถือว่าทุกคนที่เกิดมาจะมีความเท่าเทียมกันในฐานะการเป็นประชากรของรัฐ ได้แก่ มีสิทธิเสรีภาพ มีหน้าที่เสมอภาคกัน ไม่มีการแบ่งชนชั้นหรือการเลือกปฏิบัติ ควรดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ไม่ข่มเหงรังแกคนที่อ่อนแอหรือยากจนกว่า

3. หลักนิติธรรม หมายถึง การใช้หลักกฎหมายเป็นกฎเกณฑ์การอยู่ร่วมกัน เพื่อความสงบสุขของสังคม

4. หลักเหตุผล หมายถึง การใช้เหตุผลที่ถูกต้องในการตัดสินหรือยุติปัญหาในสังคม

5. หลักการถือเสียงข้างมาก หมายถึง การลงมติโดยยอมรับเสียงส่วนใหญ่ในสังคมประชาธิปไตย ครอบครัวประชาธิปไตย จึงใช้หลักการถือเสียงข้างมากเพื่อลงมติในประเด็นต่าง ๆ ได้อย่างสันติวิธี

6. หลักประนีประนอม หมายถึง การลดความขัดแย้งโดยการผ่อนหนักผ่อนเบาให้กัน ร่วมมือกันเพื่อเห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ

หลักการทางประชาธิปไตยจึงเป็นหลักการสำคัญที่นำมาใช้ในการดำเนินชีวิตในสังคม เพื่อก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคมได้

การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตย (Democratic Citizenship Education-DCE)

การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตย เป็นการพัฒนาศักยภาพของประชาชนให้เป็นพลเมืองที่เชื่อมั่นในความยุติธรรม มีความคิดเชิงวิพากษ์และลงมือสร้างการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่ความเป็นธรรมในสังคม ในฐานะที่เป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยซึ่งมีประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ โดยเริ่มตั้งแต่เด็กและดำเนินต่อไปไม่สิ้นสุดจนกระทั่งถึงระดับอุดมศึกษา และเข้าสู่วัยทำงานซึ่งมีขั้นตอนการเสริมสร้างและพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตย ได้แก่

1. ส่งเสริมเสรีภาพและทักษะการคิดและการแสดงออกมากกว่าการทำตามในแบบการศึกษาระบบเดิม

2. ส่งเสริมสิทธิมนุษยชน คือ การเคารพคุณค่าของความเป็นมนุษย์เสมอกัน เคารพความแตกต่างและความยุติธรรม

3. ส่งเสริมการเรียนรู้ ผ่านการให้การศึกษาทางการเมือง(Political Education) เพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมือง มากกว่าการเรียนรู้จากการรับรู้แต่ขาดประสบการณ์ และเพื่อไม่ให้การใช้อำนาจทางการเมืองถูกผูกขาดอยู่เฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

เป้าหมายสำคัญการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักสังคมของตน เห็นโอกาสและช่องทางในการเข้าไปมีส่วนร่วมและรับผิดชอบกับระบอบการเมืองการปกครองของประเทศ ตลอดจนได้แสดงบทบาท ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะ “พลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมในสังคม” (Justice oriented citizen) ทั้งนี้เพื่อสร้างสรรค์วัฒนธรรมประชาธิปไตยในสังคมให้เข้มแข็งและยั่งยืน การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตยในระบอบประชาธิปไตยให้ความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลและกลุ่ม ควบคู่ไปกับการสร้างความเชื่อร่วมกันตามแนวทางประชาธิปไตย จนเกิดความเห็นสาธารณะร่วมกัน การจัดการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตยในระบอบประชาธิปไตยจึงจำเป็นต้องสร้างระบบการเรียนรู้ของประชาชนในชาติ เพื่อให้เกิดกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) เอื้อให้บุคคลปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิต จนเกิดเป็นวัฒนธรรมร่วมของสังคม และนำไปสู่การสร้างเสถียรภาพทางการเมือง ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของการปกครอง เสถียรภาพทางการเมืองของรัฐจะเกิดขึ้นได้อย่างยั่งยืนนานก็โดยการสร้างความเป็นประชาธิปไตย (Democratization) ที่รับรองสิทธิเสรีภาพความเสมอภาค และความยุติธรรมของคนในสังคม (กรอบแนวคิดหลักสูตรการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตยในระบอบประชาธิปไตยของไทย. (2556) โดย Thai Civic Education.)

คุณลักษณะของพลเมืองประชาธิปไตย วิถีใหม่

คุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย เป็นคุณสมบัติเฉพาะของบุคคลที่อยู่ภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีลักษณะเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม มีความสนใจและตระหนักถึงความสำคัญของการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะรวมไปถึงการเป็นผู้มีจิตใจที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมในการอยู่รวมกันในสังคม ทั้งนี้ อัจฉรา อยุทธศิริกุล (2561 :18) ได้กล่าวถึงพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย คือ บุคคลที่เป็นสมาชิกของชุมชนหนึ่งหรือรัฐหนึ่ง ที่มีฐานะเป็นพลเมืองอันมีสิทธิชอบธรรมและพันธะผูกพันต่อชุมชน

ทางการเมือง เป็นผู้เต็มใจเข้าไปมี ส่วนร่วมในชุมชนและการเมือง และมีความรับผิดชอบต่อผลต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม รวมไปถึงการ เป็นผู้ธำรงไว้ซึ่งความเป็นธรรมภายใต้กฎเกณฑ์และศีลธรรมตามที่สังคมกำหนด นอกจากนี้ Joel Westheimer and Joseph Kahne นักวิชาการด้านการศึกษาได้จัดประเภทของพลเมืองในวิถีประชาธิปไตยเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตย จำนวน 3 แบบด้วยกัน

ความเป็นพลเมือง (Citizenship) เป็นคำที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตย นักปรัชญา นักประวัติศาสตร์และนักรัฐศาสตร์ถกเถียงกันมานานว่าแนวความคิดใดในเรื่องความเป็นพลเมืองจะทำให้ประชาธิปไตยก้าวหน้าได้ดีที่สุด ตามที่ Connolly (1983) ได้โต้แย้งแนวคิดเรื่องประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองเป็นเรื่องที่ถกเถียงกันอยู่เสมอไม่มีสูตรใดสูตรหนึ่งที่จะประสบความสำเร็จ ในสภาวการณ์ที่ทุกคนเชื่อว่าประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่พึงปรารถนา แนวคิดเรื่องพลเมือง 3 แบบ จึงถูกสร้างขึ้นเพื่อเป็นหนึ่งในข้อเสนอที่น่าสนใจให้กับแนวคิดที่หลากหลายเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองที่ดีในสังคมประชาธิปไตยการสอนเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตยไม่ได้สะท้อนให้เห็นถึงการเลือกตามอำเภอใจทางการสอน แต่เป็นการเลือกทางการเมืองที่มีผลทางการเมือง ที่มีรายละเอียดแนวคิดเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองสามประการ (รับผิดชอบส่วนตัว มีส่วนร่วมและมุ่งเน้นความยุติธรรม) ที่เกิดจากการวิเคราะห์ทฤษฎีประชาธิปไตย (Westheimer, 2014) ประกอบด้วย

1. พลเมืองที่มีความรับผิดชอบ (Personally Responsible Citizen) พลเมืองที่มีความรับผิดชอบส่วนบุคคลทำหน้าที่อย่างรับผิดชอบในชุมชนของตน ตัวอย่างเช่นเก็บขยะและคัดแยกขยะเพื่อรีไซเคิล ปฏิบัติตามกฎหมาย พลเมืองที่มีความรับผิดชอบส่วนตนมีส่วนช่วยในการขับเคลื่อนกิจกรรมจิตอาสาช่วยบริจาคอาหารหรือเสื้อผ้าเมื่อถูกขอความช่วยเหลือและอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ด้อยโอกาสพลเมืองแบบนี้ต้องการพัฒนาพลเมืองที่มีความรับผิดชอบส่วนบุคคลหวังว่าจะสร้างลักษณะนิสัยและความรับผิดชอบส่วนบุคคลโดยเน้นความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัยในตนเองและทำงานหนัก (Lickona, 1993; Wynne, 1986) ลักษณะหรือกิจกรรมที่สนับสนุนการสอนนักเรียนให้“ปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความเคารพจัดการกับความโกรธอย่างสงบ เกรงใจความรู้สึกของผู้อื่นปฏิบัติตามกฎหมาย ใช้มารยาทที่ดี” ลักษณะหรือกิจกรรมเหล่านี้หวังว่าจะช่วยแก้ปัญหาสังคมที่ร้ายแรงโดยมีส่วนร่วมกับผู้คนมากขึ้น

2. พลเมืองที่มีส่วนร่วม (Participatory Citizen) นักการศึกษามองว่าพลเมืองที่ดีต้องเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนและสังคม ในระดับท้องถิ่น ระดับรัฐและระดับชาติ เราเรียกพลเมืองชนิดนี้ว่าพลเมืองที่มีส่วนร่วม เน้นการเตรียมนักเรียนให้พร้อมเพื่อมีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ร่วมกันในชุมชน เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ออกแบบมาเพื่อสนับสนุนการพัฒนาพลเมืองแบบมีส่วนร่วม มุ่งเน้นไปที่การสอนนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของชุมชนและสังคมและองค์กรในชุมชน เกี่ยวกับความสำคัญของการวางแผนและการมีส่วนร่วม เช่น ในขณะที่พลเมืองที่มีความรับผิดชอบส่วนตัวจะบริจาคกระป๋องอาหารสำหรับคนไร้บ้าน พลเมืองที่มีส่วนร่วมอาจจัดระบบการบริจาคอาหารให้คนไร้บ้าน

3. พลเมืองที่มุ่งเน้นความยุติธรรม (Justiceoriented Citizen) พลเมืองแบบที่สามของพลเมืองที่ดีของเราบางทีอาจจะเป็นมุมมองที่มักเห็นน้อยที่สุด พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่มีประสิทธิผลนั้น ต้องการโอกาสเพื่อวิเคราะห์และทำความเข้าใจการทำงานร่วมกันของพลังทางสังคมเศรษฐกิจและการเมือง มุมมองในฐานะพลเมืองที่มุ่งเน้นความยุติธรรม อย่างไรก็ตามการตอบสนองต่อปัญหาสังคมและการวิพากษ์วิจารณ์เชิงโครงสร้างเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนวางแผนปรับปรุงสังคมโดยการวิเคราะห์เชิงวิพากษ์กับประเด็นทางสังคมและความอยุติธรรม การจัดการเรียนรู้เหล่านี้มีโอกาสน้อยที่จะเน้นย้ำถึงความจำเป็นถึงการกุศลและการเป็นอาสาสมัครที่จบลงในตัวเองและมีแนวโน้มที่จะสอนเกี่ยวกับสังคมมากขึ้น หากพลเมืองที่มีส่วนร่วมกำลังจัดระเบียบการขับเคลื่อนอาหาร และพลเมืองที่รับผิดชอบส่วนตัวกำลังบริจาคอาหาร พลเมืองที่มุ่งเน้นความยุติธรรมกำลังถามว่าเหตุใดผู้คนจึงหิวโหยและจะดำเนินการสิ่งที่พวกเขาค้นพบอย่างไร

4. พลเมืองรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy)

ในปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตทั้งการติดต่อสื่อสารการทำงานการสันทนาการและด้านอื่น ๆ จนไม่สามารถแยกโลกออนไลน์กับโลกแห่งความเป็นจริงออกจากกันได้ เหตุการณ์มากมายบนโลกออนไลน์ส่งผลกระทบอย่างคาดไม่ถึงไปยังคนที่อยู่ในโลกจริง จึงต้องเข้าใจและปฏิบัติตนให้เหมาะสมในการใช้เทคโนโลยี เพื่อการดำรงชีวิตและการเป็นพลเมืองที่ดีในยุคดิจิทัล ซึ่งเป็นยุคความปกติใหม่ (New normal)

ความหมายของ “การรู้เท่าทันสื่อ” ได้มีองค์กรต่าง ๆ ที่ทำงานด้านการรู้เท่าทันสื่อและนักวิชาการได้ ให้คำจำกัดความนิยามที่หลากหลายและแตกต่างกัน ดังนี้ Silverblatt & Eliceiri (1997 : 48) ได้นิยามความรู้เท่าทันสื่อว่าเป็นทักษะการคิดแบบวิพากษ์ที่ทำให้ผู้รับสื่อสามารถแปลความหมายของข้อมูลที่ได้รับผ่านสื่อมวลชน และช่วยให้เกิดการพัฒนาทักษะการวินิจฉัย เนื้อหาของสื่อได้อย่างเป็นอิสระ Potter (2014 : 20) การรู้เท่าทันสื่อว่า เป็นมุมมองของบุคคลที่ก่อร่างขึ้นจาก 3 ส่วน ได้แก่ โครงสร้าง ความรู้ การใช้เครื่องมือ และความตั้งใจในการเปิดรับสื่อและแปลความหมายสารในสื่อที่บุคคลเปิดรับ โดย บุคคลผู้รู้เท่าทันสื่อจะใช้โครงสร้างความรู้ของตัวเองในการตีความสาร ซึ่งเครื่องมือที่จำเป็นสำหรับการสร้างความรู้ของผู้รู้เท่าทันสื่อคือทักษะ 7 ประการ ประกอบด้วย การวิเคราะห์การประเมิน การจำแนกกลุ่ม การใช้เหตุผลแบบอุปนัย การใช้เหตุผลแบบนิรนัย การสังเคราะห์ และการสรุปสาระสำคัญ

การรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของเยาวชนเพื่อการเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตยโดย นางสาวณัฏฐกาญจน์ ศุกลรัตนเมธี,นางสาวนุชประภา โมกข์ศาสตร์ สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า กล่าวว่า การเลือกรับสื่ออย่างหลากหลาย การคิดวิเคราะห์ และประเมินคุณค่าและความเหมาะสมของเนื้อหานั้นได้ด้วยตนเอง โดยไม่จำเป็นต้อง “คิดตาม” อย่างวัตถุประสงค์ที่ผู้ผลิตเนื้อหานั้นได้วางแผนไว้ และการรู้จักตั้งคำถาม แสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมกับการอภิปรายประเด็นสาธารณะต่าง ๆ ของสังคมอย่างมีเหตุผล และสามารถเคารพและรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างได้ตลอดจนรู้กฎหมายว่าการกระทำใดเข้าข่ายเป็นความผิดจาก ความหมายของการรู้เท่าทันสื่อสรุปได้ว่า การรู้เท่าทันสื่อนั้น คือ การเลือกรับสื่ออย่างหลากหลาย โดยรู้จักตั้งคำถามและ

วิพากษ์สื่ออย่างมีเหตุผลรวมไปถึงรู้จักประเมินคุณค่าของเนื้อหาสื่อได้ด้วยตนเองเคารพความคิดเห็นที่หลากหลาย รู้และเข้าใจกฎหมายว่าการกระทำใดเข้าข่ายเป็นความผิด

ดังนั้นพลเมืองรู้เท่าทันสื่อ(Digital Citizen) จะมีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ ต้องมีความสามารถในการสืบค้น ตรวจสอบข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณ เคารพในสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้อื่นและรู้จักปกป้องตนเองจากความเสี่ยงต่างๆ เท่าทันอิทธิพลของสื่อ มีความสามารถในการผลิต และการเผยแพร่สื่อ สารสนเทศและดิจิทัล เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงต่อสังคมได้

5. พลเมืองรักชาติ (Patriotic citizen)

จากสภาพของสังคมและการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบันซึ่งทำให้มีความจำเป็นต้องเน้นและปลูกฝังลักษณะดังกล่าวให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนทุกคนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาในองค์รวมทั้งด้านสติปัญญาและคุณธรรม อันจะนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคง สงบสุขในสังคม โดย ญาดา จันทร์ศุกระ (2555:39-41) ได้กล่าวถึงพลเมืองรักชาติ ว่าเป็นคุณลักษณะของพลเมืองที่แสดงออกถึงการเป็นพลเมืองดีของชาติ ธำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย ภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย มีความผูกพันธ์หวงแหนแผ่นดินเกิด ศรัทธา ยึดมั่นในศาสนาและเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ และบรรพบุรุษ มีความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่า ชื่นชม มีส่วนร่วมเผยแพร่ อนุรักษ์สืบทอดภูมิปัญญาไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรม เช่น รักษ์ภาษาไทย รักษ์ประเพณีไทย มารยาทไทย อาหารไทย การแต่งกายไทย ดนตรีไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวมของชาติ ปฏิบัติตนตามสิทธิ และหน้าที่พลเมืองของชาติ เข้าร่วมสนับสนุนกิจกรรม

ทั้งนี้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

นอกจากนี้ยังมีการประการค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ที่ควรเร่งปลูกฝังให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน โดยเฉพาะในข้อที่ 1 ค่านิยมความรักชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ที่ถือว่าเป็นเรื่อง สำคัญ มีความปรองดองสมานฉันท์เพื่อสันติสุข ตามค่านิยม 12 ประการ ตามที่สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2557ข) ระบุไว้ได้แก่

1. มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นสถาบันหลักของชาติในปัจจุบัน

2. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม

3. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์

4. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทางตรงและทางอ้อม

5. รักษาวัฒนธรรมไทย ประเพณีไทยอันงดงาม

6. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน

7. เข้าใจ เรียนรู้ การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง

8. มีระเบียบวินัยเคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่

9. มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

10. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งกล่าวถึงการรู้จักอดออมไว้ใช้เมื่อยามจำเป็น มีไว้พอกินพอใช้ ถ้าเหลือก็แจกจ่าย จำหน่าย และขยายกิจการ เมื่อมีความพร้อมโดยมีภูมิคุ้มกันที่ดี

11. มีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักของศาสนา

12. คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและต่อชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง

ดังนั้นพลเมืองที่มีความรักชาติจะต้องภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย มีความผูกพันธ์หวงแหนแผ่นดินเกิด ศรัทธา ยึดมั่นในศาสนา และเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ และบรรพบุรุษ มีความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่า ชื่นชม มีส่วนร่วมเผยแพร่ อนุรักษ์สืบทอดภูมิปัญญาไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรม ร่วมกันรักษาระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

จากการระดมความคิดวิเคราะห์ความหมายของคณะงานจัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากรและการจัดการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง ได้ร่วมกันกำหนดคุณลักษณะพลเมืองวิถีใหม่ ได้แก่ พลเมืองที่มีความรับผิดชอบ (Personally Responsible Citizen) พลเมืองที่มีส่วนร่วม (Participatory Citizen) พลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมและยอมรับความหลากหลาย (Justice-Oriented and Accept diversityCitizen) พลเมืองรู้เท่าทันสื่อ (Digital Citizen) และพลเมืองรักชาติ (Patriotic citizen) ดังปรากฏในตารางแบบของพลเมืองประชาธิปไตยวิถีใหม่

ตาราง แบบของพลเมืองประชาธิปไตย วิถีใหม่

แบบของพลเมืองประชาธิปไตยวิถีใหม่	พลเมืองที่มีความรับผิดชอบ (Personally Responsible Citizen)	พลเมืองที่มีส่วนร่วม (Participatory Citizen)	พลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมและยอมรับความหลากหลาย (Justice-Oriented and Accept diversityCitizen)	พลเมืองรู้เท่าทันสื่อ (Digital Citizen)	พลเมืองรักชาติ (Patriotic citizen)
การอธิบาย	- รับผิดชอบต่อชุมชน - ตั้งใจทำงานและจ่ายภาษี - ปฏิบัติตามกฎหมาย - รีไซเคิล และบริจาคเลือด - อาสาที่จะทำงานที่ช่วยเหลือในกรณีที่เกิดวิกฤตการณ์	- เป็นสมาชิกขององค์กรที่กระตือรือร้น และมีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะพัฒนา - จัดการชุมชนให้ใส่ใจต่อสิ่งที่เป็นประโยชน์ เช่น การรักษาสิ่งแวดล้อม การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ - รู้ว่ารัฐมีกระบวนการทำงานอย่างไร - รู้วิธีการการทำงานอย่างเชื่อมโยง	- คิดเชิงวิพากษ์ต่อโครงสร้างของสังคม นโยบายและเศรษฐกิจ โดยพิจารณามากกว่าเหตุการณ์ที่ผิวเผิน - ความสืบค้นและนำเสนอประเด็นที่ไม่เป็นธรรมในสังคม - รู้เกี่ยวกับเคลื่อนไหวทางสังคม และผลกระทบเชิงระบบที่เกิดขึ้น	-สืบค้น ตรวจสอบข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณ -เคารพในสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้อื่นและรู้จักปกป้องตนเองจากความเสี่ยงต่างๆ -เท่าทันอิทธิพลของสื่อ -มีความสามารถในการผลิตและการเผยแพร่สื่อสารสนเทศและดิจิทัล เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงต่อสังคมได้	-ภูมิใจในความเป็นไทย -หวงแหนในแผ่นดินถิ่นเกิด -ยึดมั่นในศาสนาที่ตนนับถือ -เคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ และบรรพบุรุษ -อนุรักษ์สืบทอดภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย
แนวคิดพื้นฐาน	แก้ปัญหาและ พัฒนาสังคม พลเมืองต้องมีคุณลักษณะที่ดี	แก้ปัญหาและพัฒนาสังคม พลเมืองต้องมีส่วนร่วมและเป็นผู้นำ	แก้ปัญหาและพัฒนาสังคม พลเมืองต้องตั้งคำถามและเปลี่ยนระบบหรือโครงสร้าง	แก้ปัญหาและพัฒนาสังคม พลเมืองต้องมีวิจารณญาณเท่าทันสื่อ และสามารถใน	แก้ปัญหาและพัฒนาสังคม พลเมืองต้องมีความภูมิใจและหวงแหนในแผ่นดินถิ่น

แบบของพลเมืองประชาธิปไตยวิถีใหม่	พลเมืองที่มีความรับผิดชอบ (Personally Responsible Citizen)	พลเมืองที่มีส่วนร่วม (Participatory Citizen)	พลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมและยอมรับความหลากหลาย (Justice-Oriented and Accept diversityCitizen)	พลเมืองรู้เท่าทันสื่อ (Digital Citizen)	พลเมืองรักชาติ (Patriotic citizen)
	ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ เคารพกฎหมายและกติกาของสังคม	ในการวางระบบและโครงสร้างของสังคม	ของสังคมเมื่อมีการทำงานที่กระทบต่อความไม่เป็นธรรม	การผลิต และการเผยแพร่สื่อสารสนเทศและดิจิทัล เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงต่อสังคมได้	เกิด เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ และบรรพบุรุษ อนุรักษ์สืบทอดภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย

ส่วนที่ 3
แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมืองเด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-6)

สาระการเรียนรู้ระดับชั้น

พลเมืองวิถีใหม่ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หมายถึง เป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลกที่มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้เท่าทันสื่ออย่างมีวิจารณญาณมีส่วนร่วมทางการเมืองและประเด็นความเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างสร้างสรรค์ตระหนักและยอมรับการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันท่ามกลางความหลากหลายในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข

จุดประสงค์การเรียนรู้ระดับชั้น

1. สร้างความสนใจในกิจกรรมหรือบทเรียนเพื่อให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองวิถีใหม่ที่ตื่นรู้
2. สร้างความตระหนักให้นักเรียนเป็นพลเมืองวิถีใหม่ที่เห็นคุณค่าในการเรียนรู้ ตระหนักถึงปัญหาที่ต้องเผชิญและความจำเป็นที่ต้องพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม
3. คิดวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้านจากแหล่งเรียนรู้ สื่อ รวมทั้งนำข้อมูลนั้นมาไตร่ตรองแสดงความคิดเห็นบนพื้นฐานของข้อมูลอย่างมีเหตุผล
4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะพลเมืองวิถีใหม่ ที่มีความรับผิดชอบ มีส่วนร่วม ยอมรับความหลากหลาย เท่าทันสื่อ และรักชาติ ซึ่งถือเป็นการฝึกฝนผู้เรียนให้มีวิถีประชาธิปไตย เป็นพลเมืองไทยและ พลเมืองโลก

กิจกรรมที่ 1 : การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของพลเมือง

ลักษณะกิจกรรม : การจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน

สาระการเรียนรู้

การมีส่วนร่วม เป็นเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้แสดงความคิดเห็นตามกระบวนการของวิถีประชาธิปไตย และเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนได้แสดงเหตุผล และยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทั้งเสียงส่วนมากและเสียงส่วนน้อย

จุดประสงค์

1. ผู้เรียนเข้าใจความหมายและตระหนักถึงความสำคัญของประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม
2. ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์การกระทำที่เหมาะสม และไม่เหมาะสมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนการเมืองภาคพลเมือง
3. ผู้เรียนตระหนักในศักยภาพของตนเองที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม

สอดคล้องกับพลเมืองวิถีใหม่

☒ 1.ความรับผิดชอบ
☒ 2.ความรักชาติ
☒ 3.รู้เท่าทันสื่อ
☒ 4.ยอมรับความแตกต่างหลากหลาย
☒ 5.การมีส่วนร่วม

ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม

1. ผู้สอนเตรียมป้ายข้อความ 3 ป้าย นำไปติดไว้ตามมุมต่าง ๆ ของห้องเรียน คือ
   ป้ายที่ 1 เห็นด้วยอย่างยิ่ง
   ป้ายที่ 2 ไม่เห็นด้วย
   ป้ายที่ 3 ไม่มีความเห็น
2. นำภาพหรือฉาย V.T.R เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านบวก เช่น
   - ภาพการสร้างเขื่อนในพื้นที่ชุมชน
   - ภาพร่วมกันสร้างสรรค์ภูมิปัญญาท้องถิ่น
   - ภาพการทำแนวกั้นสัตว์ไม่ให้รุกล้ำพื้นที่ชาวบ้าน

   ให้ผู้เรียนดูภาพเหตุการณ์แล้วไปยืนตามป้ายที่ตรงกับความรู้สึกของตน
3. สุ่มผู้เรียน (ที่ยืนตามป้ายข้อความ) กลุ่มละ 2 คน ให้อธิบายตามประเด็นต่อไปนี้
   3.1 เหตุผลในการเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่มีความเห็น
   3.2 ผลที่เกิดขึ้น

4. นำภาพเหตุการณ์หรือฉาย V.T.R ในการมีส่วนร่วมด้านลบ เช่น
    - การรวมกำลังกันต่อต้านและใช้กำลังต่อสู้
    - การยกพวกทำร้ายกันของนักเรียนหรือนักศึกษา
    - การรับน้องใหม่โดยการให้ทำกิจกรรมรุนแรงที่เป็นอันตรายหรือถึงแก่ชีวิต

    ให้ผู้เรียนดูภาพเหตุการณ์แล้วไปยืนตามป้ายที่ตรงกับความรู้สึกของตน
5. ผู้สอน สุ่มถามผู้เรียนที่ยืนจับกลุ่มตามป้ายข้อความทั้ง 3 ในประเด็นต่อไปนี้
    5.1 เหตุผลในการเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่มีความเห็น
    5.2 ผลที่เกิดขึ้น
    5.3 แนวทางในการแก้ปัญหาที่มีความเป็นไปได้และเหมาะสม
    5.4 ผู้เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหา
6. นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละเท่า ๆ กัน โดยแต่ละกลุ่มจะได้รับบัตรภาพที่แตกต่างกัน ให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นโดยเขียนลงในกระดาษ ตามประเด็นในใบกิจกรรมต่อไปนี้
    - ชื่อภาพ
    - รายละเอียดของภาพ
    - จากภาพนักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรในประเด็นนี้ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ไม่เห็นด้วย หรือไม่มีความเห็น พร้อมทั้งให้เหตุผล
    - จากภาพนักเรียนมีแนวทางการแก้ไขปัญหาอย่างไร
7. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอแลกเปลี่ยนกับเพื่อนในชั้นเรียน
8. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของพลเมือง โดยใช้คำถาม RCA

สื่อแหล่งการเรียนรู้

1. ภาพเหตุการณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านบวกและด้านลบ
2. บัตรเหตุการณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านบวกและด้านลบ
3. ใบกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของพลเมือง

การวัดและประเมินผล

1. การสังเกตการณ์มีส่วนร่วมในการตอบคำถาม
2. การประเมินการร่วมแสดงความคิดเห็น

ตัวอย่างภาพหรือฉาย V.T.R เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านบวก

https://mgronline.com/onlinesection/detail/9650000072224

https://gossmanpottery.com/ko-kret-pottery/

ภาพการทำแนวกั้นสัตว์ไม่ให้รุกล้ำพื้นที่ชาวบ้าน

ตัวอย่างภาพหรือฉาย V.T.R เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านลบ

https://mgronline.com/qol/detail/9620000109048

การรับน้องใหม่โดยการให้ทำกิจกรรมรุนแรงที่เป็นอันตรายหรือถึงแก่ชีวิต

ใบกิจกรรม
การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของพลเมือง

ชื่อภาพ.....

รายละเอียดของภาพ

.....

.....

.....

.....

จากภาพนักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรในประเด็นนี้ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ไม่เห็นด้วย หรือไม่มีความเห็น พร้อมทั้งให้เหตุผล

.....

.....

.....

.....

จากภาพนักเรียนมีแนวทางการแก้ไขปัญหาอย่างไร

.....

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 2 : สังคมประชาธิปไตย

ลักษณะกิจกรรม : การจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน

สาระการเรียนรู้

สังคมประชาธิปไตย เป็นสังคมแบบองค์รวมที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมและการตัดสินใจของประชาชน บนพื้นฐานอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน หลักเสรีภาพ หลักความเสมอภาค การฟังเสียงข้างมากและเคารพเสียงข้างน้อย และยึดมั่นในหลักนิติกรรม

จุดประสงค์ของกิจกรรม

1. ผู้เรียนอธิบายลักษณะสำคัญของสังคมประชาธิปไตยได้
2. ผู้เรียนวิเคราะห์คุณลักษณะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยได้
3. ผู้เรียนใช้กระบวนการประชาธิปไตยในการทำงานกลุ่มที่ได้รับมอบหมายจนประสบผลสำเร็จ
4. ผู้เรียนนำเสนอคุณลักษณะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยได้
5. ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย

สอดคล้องกับพลเมืองวิถีใหม่

☒ 1.ความรับผิดชอบ
☒ 2.ความรักชาติ
☒ 3.รู้เท่าทันสื่อ
☒ 4.ยอมรับความแตกต่างหลากหลาย
☒ 5.การมีส่วนร่วม

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 กระตุ้นความสนใจ (Engaging)

1. นักเรียนรับชมวีดิทัศน์ เรื่อง "พลเมืองประชาธิปไตย" : Think ต่างการเมือง เวลา 00.53 นาที จาก https://www.youtube.com/watch?v=-dOLLa7bJ-I

2. นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นหลังจากรับชมวีดิทัศน์ ผ่านแอปพลิเคชัน Mentimeter ในประเด็นคำถามดังต่อไปนี้

2.1 จากวีดิทัศน์ทั้งเรื่อง นักเรียนคิดว่า สังคมประชาธิปไตย ในทัศนคติของนักเรียนมีลักษณะเป็นอย่างไร

2.2 คำว่า พลเมืองดี ต้องมีลักษณะอย่างไร

โดยที่คำตอบของนักเรียนจะแสดงบนหน้าจอความถี่ของคำตอบที่มีมากหรือคล้ายกันจะแสดงเป็นตัวอักษรตัวใหญ่ ครูยกตัวอย่างคำตอบของนักเรียนมาอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน

ขั้นที่ 2 **สำรวจตรวจสอบทำความเข้าใจปัญหา (Problem Exploring)**

3. นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม จากนั้นให้แต่ละกลุ่มรับชมวีดิทัศน์ เรื่อง เข้าใจสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น "สิทธิ์ของฉัน เวลา 04.10 นาที จาก https://www.youtube.com/watch?v=s6949GJdTlc

4. นักเรียนแต่ละกลุ่มสืบค้นข้อมูลร่วมกัน ระบุปัญหา และหาสาเหตุของปัญหาจากสถานการณ์ปัญหาเรื่อง เข้าใจสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น “สิทธิ์ของฉันที่กำหนด” โดยให้นักเรียนแต่ละคนในกลุ่ม ใช้เทคนิคการคิดเป็นภาพ (Visual Thinking) ลงในใบภารกิจการเรียนรู้ เรื่อง สังคมประชาธิปไตย

5. ครูตรวจสอบแนวคิดของนักเรียนแต่ละคนในกลุ่มจาก ใบภารกิจการเรียนรู้ เรื่อง “สังคมประชาธิปไตย” หากแผนภาพของนักเรียนมีความสอดคล้องกับสาเหตุของปัญหา กลุ่มนั้น ๆ จะได้รับตราประทับผ่าน เพื่อทำกิจกรรมต่อไป

ขั้นที่ 3 **สร้างทางเลือกในการแก้ปัญหา (Solutions Creating)**

6. นักเรียนแต่ละคนในกลุ่มศึกษาเนื้อหา เรื่อง คุณลักษณะของพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

7. นักเรียนแต่ละกลุ่ม ร่วมกันคิดและเสนอวิธีการแก้ไขปัญหาจากสถานการณ์เรื่อง เข้าใจสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น "สิทธิ์ของฉันที่เกิดขึ้น ด้วยการนำหลักคุณลักษณะของพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย มาแก้ไขปัญหาและนำเสนอวิธีแก้ไขปัญหาโดยแสดงบทบาทสมมุติในชั่วโมงถัดไป โดยการเขียนโครงร่าง ของเรื่อง ใคร ทำอะไร ที่ไหน และอย่างไร เวลาไม่เกิน กลุ่มละ 7 นาที

8. นักเรียนแต่ละกลุ่มสุ่มลำดับการแสดงบทบาทสมมติผ่าน แอปพลิเคชัน Wheel of names

การแสดงบทบาทสมมติ กลุ่มที่เป็นผู้ชมจะต้องมีการบันทึกเนื้อหา ข้อคิดที่ได้ เรื่องราวของกลุ่มที่ทำการแสดงเพื่อเป็นการใช้กระบวนการประชาธิปไตยในการทำกิจกรรม ไม่ละเมิดสิทธิของกลุ่มอื่น ขณะทำการแสดง ในขณะเดียวกันกลุ่มที่แสดงต้องยึดถือกติกาที่กำหนด โดยทำการแสดงไม่เกินกลุ่มละ 7 นาที ตามที่กำหนด

ขั้นที่ 4 **วางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา (Plan Executing)**

9. นักเรียนแต่ละคนในกลุ่ม ร่วมกันสรุปแนวทางวิธีการแก้ปัญหาใบภารกิจการเรียนรู้เรื่อง “สังคมประชาธิปไตย” จากการรับชมการแสดงบทบาทสมมติของกลุ่มอื่นและเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของกลุ่มตนเอง

ขั้นที่ 5 **ขั้นตรวจสอบ ยอมรับและขยายองค์ความรู้ (Concepts Examining)**

10. นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอ ใบภารกิจการเรียนรู้เรื่อง “สังคมประชาธิปไตย” ของตนเองหน้าชั้นเรียน

11. นักเรียนร่วมกันเสนอแนะความคิดเห็นเพิ่มเติม

จากการรับฟังของแต่ละกลุ่มและสรุปองค์ความรู้โดยครูส่งลิ้งก์ Google Form ใช้คำถามดังนี้

“ในสถานการณ์ปัจจุบันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ยังมียอดผู้ติดเชื้อสูงขึ้นมีการนำเสนอข่าวพบผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ไปทำธุรกรรมทางการเงิน ที่สถาบันทางการเงินทำให้เกิดความเดือดร้อนเป็นวงกว้าง จากสถานการณ์ ดังกล่าว นักเรียนคิดว่า ผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ขาดคุณลักษณะการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยอย่างไร พร้อมทั้งระบุวิธีการแก้ไขปัญหาตามหลักการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย”

กิจกรรมที่ 3 : สร้างเขื่อน สะเทือนโลก

ลักษณะกิจกรรม : กิจกรรมเสริมหลักสูตร

สาระการเรียนรู้

การสร้างเขื่อน คือกำแพงที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อขวางกั้นการไหลของแม่น้ำ ก่อให้เกิดอ่างเก็บน้ำ ซึ่งจะถูกนำไปใช้ประโยชน์ในการผลิตกระแสไฟฟ้า การชลประทาน การควบคุมน้ำท่วม การอุปโภค บริโภคของประชาชน และการท่องเที่ยว เขื่อนสามารถตอบสนองความต้องการตามนโยบายของภาครัฐ แต่การสร้างเขื่อนก็นำไปสู่ปัญหาผลกระทบด้านลบ ซึ่งส่งผลต่อวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของผู้คนที่ต้องอาศัยและพึ่งพิงทรัพยากรธรรมชาติ

จุดประสงค์ของกิจกรรม

1. ผู้เรียนตระหนักและยอมรับการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันท่ามกลางความหลากหลายทางแนวคิด ทัศนคติได้และมีความภาคภูมิใจในตนเอง ในฐานะสมาชิกของชุมชน
2. ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ความสำคัญของชุมชน และผลกระทบของการสร้างเขื่อนที่มีต่อชุมชนต่างๆได้
3. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมี
4. ผู้เรียนสามารถสืบค้นและพิจารณาข้อมูลได้อย่างมีวิจารณญาณ

สอดคล้องกับพลเมืองวิถีใหม่

☑ 1.ความรับผิดชอบ
☑ 2.ความรักชาติ
☑ 3.รู้เท่าทันสื่อ
☑ 4.ยอมรับความแตกต่างหลากหลาย
☑ 5.การมีส่วนร่วม

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้

1. ครูอธิบายขั้นตอนการทำกิจกรรม “สร้างเขื่อน สะเทือนโลก”
   โดยใช้แผนที่แสดงพื้นที่ที่ใช้ในการสร้างเขื่อนพร้อมทั้งให้ข้อมูลเบื้องต้น ดังนี้

“รัฐบาลต้องการสร้างเขื่อนเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าให้เพียงต่อความต้องการบริโภคไฟฟ้าภายในประเทศที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทั้งนี้ พื้นที่การก่อสร้างดังกล่าวอยู่ระหว่างบริเวณแนวแม่น้ำวอแวซึ่งส่งผลกระทบต่อชุมชนในบริเวณดังกล่าว ทำให้รัฐบาลจำเป็นต้องทำประชาพิจารณ์ และลงมติเพื่อหาข้อสรุปในการสร้างเขื่อน ”

2. นักเรียนแบ่งกลุ่มตามความสมัครใจจำนวน 6 กลุ่ม
จากนั้นตัวแทนกลุ่มสุ่มจับฉลากบทบาทตามที่กำหนด ดังต่อไปนี้
   กลุ่มที่ 1 คณะกรรมการประชาพิจารณ์
   กลุ่มที่ 2 ชุมชน A (เหนือแนวสร้างเขื่อน 1)
   กลุ่มที่ 3 ชุมชน B (เหนือแนวสร้างเขื่อน 2)
   กลุ่มที่ 4 ชุมชน C (ใต้แนวสร้างเขื่อน 1)
   กลุ่มที่ 5 ชุมชน D (ใต้แนวสร้างเขื่อน 2)
   กลุ่มที่ 6 นายทุน
3. นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาใบภารกิจกลุ่มของกลุ่มตนเองเพื่อทำภารกิจตามที่แต่ละกลุ่มได้รับมอบหมายภายในระยะเวลา 2 นาที
4. ตัวแทนกลุ่มที่ 1 คณะกรรมการประชาพิจารณ์ แถลงข้อเท็จจริง และความเห็นเกี่ยวกับโครงการการสร้างเขื่อน วอเอ๊ะ
5. นักเรียนแต่ละกลุ่มลงมือทำภารกิจตามที่แต่ละกลุ่มได้รับมอบหมายภายในระยะเวลาประมาณ 20-30 นาที
6. กิจกรรมประชาพิจารณ์ โดยกลุ่มที่ 1 คณะกรรมการประชาพิจารณ์ รับบทดำเนินการประชุมประชาพิจารณ์ รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย
7. ตัวแทนแต่ละกลุ่มอภิปรายเหตุผลของกลุ่มตนเองตามประเด็นภารกิจที่ได้รับมอบหมาย โดยเรียงลำดับการอภิปรายดังนี้
   กลุ่มที่ 2 ชุมชน A เหนือแนวสร้างเขื่อน 1 กลุ่มที่ 3 ชุมชน B เหนือแนวสร้างเขื่อน 2
   กลุ่มที่ 4 ชุมชน C ใต้แนวสร้างเขื่อน 1 กลุ่มที่ 5 ชุมชน D ใต้แนวสร้างเขื่อน 2
   กลุ่มที่ 6 นายทุน
8. สมาชิกแต่ละชุมชนลงมติเพื่อหาข้อสรุปแนวทางการสร้างเขื่อน วอเอ๊ะ
9. ครูนำเสนอผลการลงมติการทำประชาพิจารณ์ให้สมาชิกแต่ละกลุ่มรับทราบ
10. กลุ่มที่ 1 คณะกรรมการประชาพิจารณ์ให้นำเสนอนโยบายแนวทางการเยียวยา และให้ความช่วยเหลือชุมชนที่ได้รับผลกระทบ จากนั้นกลุ่มรัฐบาล กลุ่มชุมชนและกลุ่มนายทุน ร่วมกันหาทางออกในการแก้ปัญหาของชุมชนที่ได้รับผลกระทบต่อการสร้างเขื่อน เพิ่มเติม
11. ครูและนักเรียนร่วมกันสะท้อนกิจกรรมและถอดบทเรียน โดยใช้เทคนิคการตั้งคำถาม (R-C-A)
   11.1 ประเด็นที่ได้เรียนรู้ผ่านการทำกิจกรรมมีประเด็นใดบ้าง
   11.2 นักเรียนเคยมีประสบการณ์ในลักษณะดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร
      - นักเรียนเคยศึกษาความรู้เรื่องการสร้างเขื่อนบ้างหรือไม่ อย่างไร
      - นักเรียนเคยมีประสบการณ์หรือมีส่วนร่วมในการทำประชาพิจารณ์บ้างหรือไม่ อย่างไร
   11.3 ในยุคปัจจุบัน
      - นักเรียนคิดว่าการสร้างเขื่อนเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้ายังมีความจำเป็นต่อสังคมหรือไม่ อย่างไร

สื่อ/แหล่งเรียนรู้

1. ใบภารกิจของกลุ่ม
2. แผนที่แสดงพื้นที่ที่ใช้ในการสร้างเขื่อน
3. กระดาษ Flipchart
4. ปากกาเคมี
5. บัตรคะแนนลงมติ

เครื่องมือ

1. แบบสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมการทำประชาพิจารณ์

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	ความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม				การอภิปรายร่วมกับผู้อื่น				การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นต่อกลุ่ม				การมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม				การรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน				การยอมรับข้อตกลงของกลุ่ม				รวม 24 คะแนน
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ	=	ดีมาก	ให้ 4	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง	=	ดีมาก	ให้ 3	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง	=	ดีมาก	ให้ 2	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง	=	ดีมาก	ให้ 1	คะแนน

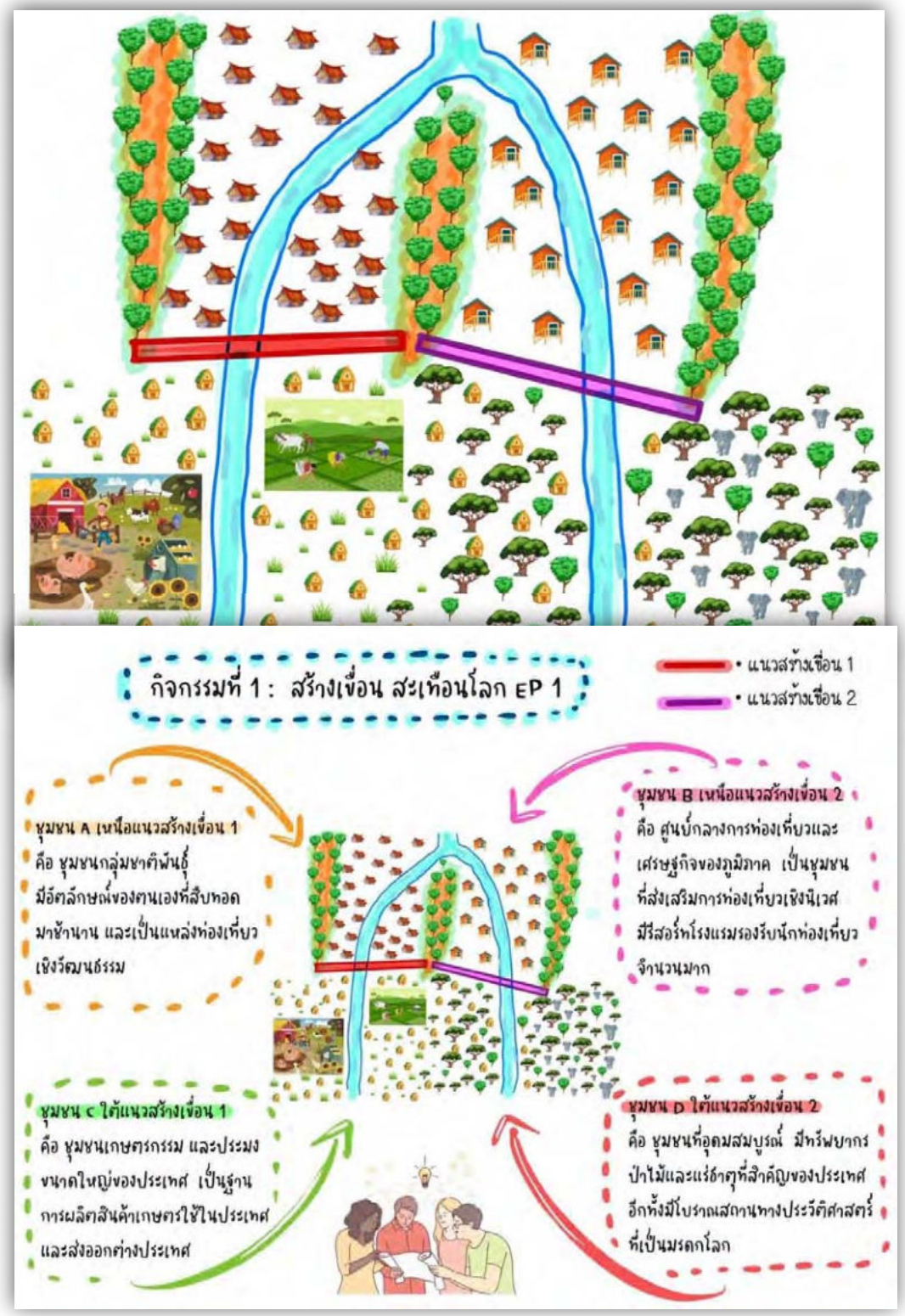
เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
21-24	ดีมาก
16-20	ดี
11-15	พอใช้
6-10	ปรับปรุง

2. แบบประเมินภาระงาน เรื่อง แนวทางการแก้ปัญหา

ระดับคะแนน	ระดับคุณภาพ	เกณฑ์คุณภาพ
5	**ดีมาก**	แต่ละกลุ่มสามารถนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาได้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่กำหนดมีการยกตัวอย่างประกอบที่ชัดเจนมีความเป็นไปได้โดยแสดงเหตุผลครบถ้วนสมบูรณ์และสามารถสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจตรงกัน
4	**ดี**	แต่ละกลุ่มสามารถนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาได้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่กำหนดมีการยกตัวอย่างประกอบที่ชัดเจนและแนวทางดังกล่าวมีความเป็นไปได้
3	**พอใช้**	สมาชิกแต่ละกลุ่มสามารถนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาได้ มีการยกตัวอย่างประกอบ แนวทางดังกล่าวมีโอกาสความเป็นไปได้น้อย
2	**ผ่าน**	แต่ละกลุ่มสามารถนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาได้ แต่แนวทางดังกล่าวมีโอกาสความเป็นไปได้น้อยมาก
1	**ปรับปรุง**	แต่ละกลุ่มสามารถนำเสนอข้อมูลของปัญหาได้ แต่ไม่สามารถนำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาได้

แผนที่แสดงพื้นที่ที่ใช้ในการสร้างเขื่อน

ภารกิจของกลุ่ม 1 คณะกรรมการประชาพิจารณ์

คณะกรรมการประชาพิจารณ์ คือ กลุ่มบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งจากหน่วยงานรัฐเจ้าของโครงการ ให้ดำเนินการจัดทำประชาพิจารณ์จากผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจดำเนินการโครงการของรัฐให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม

บทบาทที่ได้รับ

1. ชี้แจงความจำเป็นในการสร้างเขื่อนให้กับประชาชนทุกกลุ่มรับทราบ ถึงความจำเป็นในการสร้างเขื่อนเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า เพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนในปัจจุบัน

ภาระหน้าที่

1. คณะกรรมการประชาพิจารณ์ ร่วมกันศึกษาแนวทางการสร้างเขื่อนกั้น "แม่น้ำวอแว" และร่วมกำหนดนโยบายในการแก้ปัญหาให้กับพื้นที่ชุมชนและประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อน
2. คณะกรรมการประชาพิจารณ์จะต้องเป็นผู้ดำเนินการในการทำประชาพิจารณ์และหาจุดสมดุลที่เหมาะสม
3. หารือประชาชนและร่วมหาแนวทางการแก้ไขปัญหาและข้อยุติ

ภารกิจของกลุ่ม 2 ชุมชนเหนือเขื่อน ค

ชุมชน ค คือ ชุมชนแห่งวัฒนธรรม มีศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาที่สืบทอดมาช้านาน มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ไม่เหมือนภูมิภาคใด และเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

บทบาทที่ได้รับ

1. ศึกษาและหาข้อมูลในการสร้างเขื่อน ว่ามีผลกระทบใดกับชุมชนของตนเองอย่างไรบ้างในมิติ สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม (เขียนลงฟลิปชาร์ท)
2. หาข้อสรุปของกลุ่มในการสร้างเขื่อน เลือกสร้างเขื่อนแนวใด พร้อมเหตุผลสนับสนุนความคิดของกลุ่ม

ภารกิจของกลุ่ม 3 ชุมชนเหนือเขื่อน B

ชุมชนเหนือเขื่อน B คือ ศูนย์กลางการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจของภูมิภาค เป็นชุมชนที่ส่งเสริมการท่องเที่ยงเชิงนิเวศ มีรีสอร์ทโรงแรมรองรับนักท่องเที่ยวจำนวนมาก

บทบาทที่ได้รับ

1. ศึกษาและหาข้อมูลในการสร้างเขื่อน ว่ามีผลกระทบใดกับชุมชนของตนเองอย่างไรบ้างในมิติ สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม (เขียนลงฟลิปชาร์ท)
2. หาข้อสรุปของกลุ่มในการสร้างเขื่อน เลือกสร้างเขื่อนแนวใด พร้อมเหตุผลสนับสนุนความคิดของกลุ่ม

ภารกิจของกลุ่ม 4 ชุมชนไต้เขื่อน c

ชุมชนไต้เขื่อน c คือ ชุมชนเกษตรกรรม และประมง ขนาดใหญ่ของประเทศ เป็นฐานการผลิตสินค้าเกษตรใช้ในประเทศและส่งออกต่างประเทศ

บทบาทที่ได้รับ

1. ศึกษาและหาข้อมูลในการสร้างเขื่อน ว่ามีผลกระทบใดกับชุมชนของตนเองอย่างไรบ้างในมิติ สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม (เขียนลงฟลิปชาร์ท)
2. หาข้อสรุปของกลุ่มในการสร้างเขื่อน เลือกสร้างเขื่อนแนวใด พร้อมเหตุผลสนับสนุนความคิดของกลุ่ม

ภารกิจของกลุ่ม 5 ชุมชนใต้เขื่อน D

ชุมชนใต้เขื่อน D คือ ชุมชนที่อุดมสมบูรณ์ มีทรัพยากรป่าไม้และแร่ธาตุที่สำคัญของประเทศ อีกทั้งมีโบราณสถานทางประวัติศาสตร์ที่เป็นมรดกโลก

บทบาทที่ได้รับ

1. ศึกษาและหาข้อมูลในการสร้างเขื่อน ว่ามีผลกระทบได้กับชุมชนของตนเองอย่างไรบ้างในมิติ สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม(เขียนลงฟลิปชาร์ท)
2. หาข้อสรุปของกลุ่มในการสร้างเขื่อน เลือกสร้างเขื่อนแนวใด พร้อมเหตุผลสนับสนุนความคิดของกลุ่ม

การกิจของกลุ่ม 6 กลุ่มนายทุน

นายทุน คือ กลุ่มนักธุรกิจที่เป็นภาคีหลักรัฐบาลในการสัมปทานสร้างเขื่อนข้อมูลประกอบการตัดสินใจลงทุน

1. การสร้างเขื่อนแนวที่ 1 (สีแดง) ต้นทุนการสร้างเขื่อน 5000 ล้านบาท ผลกำไร 300 ล้าน/ปี ระยะเวลาในการคืนทุน 5 ปี

2. การสร้างเขื่อนแนวที่ 2 (สีม่วง) ต้นทุนการสร้างเขื่อน 7000 ล้านบาท ผลกำไร 400 ล้าน/ปี ระยะเวลาในการคืนทุน 4 ปี

บทบาทที่ได้รับ

1. ศึกษาและหาข้อมูลในการสร้างเขื่อนในพื้นที่ชุมชนเลือกสร้างเขื่อนแนวใด พร้อมเหตุผลสนับสนุนโดยคำนึงถึงหลักความคุ้มค่าและประสิทธิภาพ ในการใช้ทรัพยากรธรรมในการสร้างเขื่อน (เขียนลงฟลิปชาร์ท)

2. วางแผน/กำหนดนโยบาย เพื่อแก้ปัญหาผลกระทบทางสังคมให้กับชุมชน

กิจกรรมที่ 4: สิทธิมนุษยชนกับคนเขื่อน

ลักษณะกิจกรรม : กิจกรรมเสริมหลักสูตร

จุดประสงค์ของกิจกรรม

1. ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิบัติตนในฐานะพลเมืองไทยและพลเมืองโลก
2. ผู้เรียนมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทยในฐานะส่วนหนึ่งของประชาคมโลก
3. ผู้เรียนรู้เท่าทันสื่ออย่างมีวิจารณญาณต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก
4. ผู้เรียนตระหนักและยอมรับการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันท่ามกลางความหลากหลายในสังคมโลกได้อย่างสันติสุข
5. ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางการเมืองและประเด็นการเปลี่ยนแปลงสำคัญของโลกอย่างสร้างสรรค์ในฐานะพลเมืองไทยและพลเมืองโลก

สอดคล้องกับพลเมืองวิถีใหม่

☑ 1.ความรับผิดชอบ
☑ 2.ความรักชาติ
☑ 3.รู้เท่าทันสื่อ
☑ 4.ยอมรับความแตกต่างหลากหลาย
☑ 5.การมีส่วนร่วม

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้

1. ครูตั้งคำถามกระตุ้นความคิดนักเรียน ดังนี้
   1.1 เมื่อพูดถึงเขื่อน นักเรียนคิดถึงอะไร
   1.2 นักเรียนคิดว่าเขื่อนมีประโยชน์หรือไม่ อย่างไร
2. ครูอธิบายขั้นตอนการทำกิจกรรม “สิทธิมนุษยชนกับคนเขื่อน” โดยสังเขปดังนี้

2.1 ครูแสดงชุดข้อมูลทั้งหมด 5 ชุด แสดงเป็นรอบ รอบละ 1 ชุด เพื่อให้นักเรียนตัดสินใจเลือกพร้อมแสดงเหตุผลในแต่ละรอบ

2.2 นักเรียนพิจารณาชุดข้อมูลในแต่ละรอบแล้วตัดสินใจเลือกว่า “เห็นด้วย” หรือ “ไม่เห็นด้วย” พร้อมแสดงเหตุผลประกอบ

2.3 ทำในลักษณะดังกล่าวทั้งหมด 5 รอบ จากนั้นนักเรียนทั้ง 2 ฝ่ายร่วมกันจัดทำข้อตกลงเพื่อหาทางอยู่ร่วมกันในระหว่างประเทศอย่างสันติภาพต่อไป

3. นักเรียนพิจารณาชุดข้อมูล ชุดที่ 1 (ให้เวลาประมาณ 30 วินาที) จากนั้น ตัดสินใจเลือกว่า “เห็นด้วย” หรือ “ไม่เห็นด้วย” พร้อมแสดงเหตุผลประกอบ (ให้เวลาคนละ 1-2 นาที)
4. ครูตั้งคำถามนำการอภิปรายแก่นักเรียน จากนั้นนักเรียนกลุ่ม “เห็นด้วย” เริ่มต้นการอภิปรายก่อนและตามด้วยกลุ่ม “ไม่เห็นด้วย”

(แนวคำถามนำการอภิปราย : ทำไมถึงเลือก “เห็นด้วย” หรือ “ไม่เห็นด้วย”)

5. นักเรียนพิจารณาชุดข้อมูล ชุดที่ 2 (ให้เวลาประมาณ 30 วินาที) จากนั้น ตัดสินใจเลือกว่า “เห็นด้วย” หรือ “ไม่เห็นด้วย” พร้อมแสดงเหตุผลประกอบ (ให้เวลาคนละ 1-2 นาที)

6. ครูตั้งคำถามนำการอภิปรายแก่นักเรียน จากนั้นนักเรียนกลุ่ม “ไม่เห็นด้วย” เริ่มต้นการอภิปรายก่อน และตามด้วยกลุ่ม “เห็นด้วย”

(แนวคำถามนำการอภิปราย : ใช้ข้อมูลใดประกอบการพิจารณาว่า “เห็นด้วย” หรือ “ไม่เห็นด้วย”)

7. นักเรียนพิจารณาชุดข้อมูล ชุดที่ 3 (ให้เวลาประมาณ 30 วินาที) จากนั้น ตัดสินใจเลือกว่า “เห็นด้วย” หรือ “ไม่เห็นด้วย” พร้อมแสดงเหตุผลประกอบ (ให้เวลาคนละ 1-2 นาที)

8. ครูตั้งคำถามนำการอภิปรายแก่นักเรียน จากนั้นนักเรียนกลุ่ม “เห็นด้วย” เริ่มต้นการอภิปรายก่อน และตามด้วยกลุ่ม “ไม่เห็นด้วย”

(แนวคำถามนำการอภิปราย : มีหลักการสำคัญที่ใช้ในการตัดสินใจว่า “เห็นด้วย” หรือ “ไม่เห็นด้วย” อย่างไร)

9. นักเรียนพิจารณาชุดข้อมูล ชุดที่ 4 (ให้เวลาประมาณ 30 วินาที) จากนั้น ตัดสินใจเลือกว่า “เห็นด้วย” หรือ “ไม่เห็นด้วย” พร้อมแสดงเหตุผลประกอบ (ให้เวลาคนละ 1-2 นาที)

10. ครูตั้งคำถามนำการอภิปรายแก่นักเรียน จากนั้นนักเรียนกลุ่ม “ไม่เห็นด้วย” เริ่มต้นการอภิปรายก่อน และตามด้วยกลุ่ม “เห็นด้วย”

(แนวคำถามนำการอภิปราย : นักเรียนคิดว่าฝ่ายตรงข้าม เขาคิดอย่างไรและมีเหตุผลอย่างไร)

11. นักเรียนพิจารณาชุดข้อมูล ชุดที่ 5 (ให้เวลาประมาณ 30 วินาที) จากนั้น ตัดสินใจเลือกว่า “เห็นด้วย” หรือ “ไม่เห็นด้วย” พร้อมแสดงเหตุผลประกอบ (ให้เวลาคนละ 1-2 นาที)

12. ครูตั้งคำถามนำการอภิปรายแก่นักเรียน จากนั้นนักเรียนกลุ่ม “เห็นด้วย” เริ่มต้นการอภิปรายก่อน และตามด้วยกลุ่ม “ไม่เห็นด้วย”

(แนวคำถามนำการอภิปราย : การตัดสินใจครั้งนี้ส่งผลกระทบต่อคนอื่นอย่างไร)

13. ครูตั้งคำถามนำการอภิปรายว่า “เมื่อทุกคนทราบข้อมูลรอบด้านแล้ว เราจะหาทางออกของวิกฤตการณ์นี้อย่างไร”

14. นักเรียนแบ่งกลุ่มจำนวน 4 กลุ่ม จากนั้นร่วมกันระดมความคิดเห็นเพื่อเขียนข้อตกลงในการอยู่ร่วมกันท่ามกลางวิกฤตดังกล่าว (ให้ระยะเวลาประมาณ 10 นาที)

15. ตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอข้อตกลงของกลุ่มตนเอง (ให้เวลาการนำเสนอ กลุ่มละประมาณ 3-5 นาที) จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันสรุปข้อตกลงในภาพรวมต่อไป

16. ครูและนักเรียนร่วมกันสะท้อนกิจกรรมและถอดบทเรียน โดยใช้เทคนิคการตั้งคำถาม (R-C-A)

16.1 ประเด็นที่ได้เรียนรู้ผ่านการทำกิจกรรมมีประเด็นใดบ้าง

16.2 นักเรียนเคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับการอยู่ท่ามกลางความขัดแย้งหรือไม่ อย่างไร

16.3 นักเรียนมีวิธีการแก้ไข หรือจัดการกับความขัดแย้งนั้น อย่างไร

สื่อ/แหล่งเรียนรู้

1. การ์ดเงื่อนไขแต่ละประเทศ
2. แผนที่ภูมิศาสตร์ประเทศที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนของประเทศ ก.
3. คลิปวีดิโอ “วิกฤติแม่น้ำโขง”
4. คลิปการสร้างเขื่อน

การวัดและประเมินผล

เครื่องมือ

1. แบบสังเกตพฤติกรรม
2. การเสนอแนวทางการแก้ปัญหา

เกณฑ์ : การร่วมกันหาทางออกได้ภายใต้แนวคิดพลเมืองวิถีใหม่

<u>เขื่อน</u>

1

“การก่อสร้างสิ่งกีดขวางทางน้ำนั้นมีมาตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ แต่การสร้างเขื่อนขนาดใหญ่นั้นเพิ่งเริ่มต้นได้ไม่นานนัก คือราวกลางศตวรรษที่ 20 ซึ่งเขื่อนใหญ่กว่า 50,000 แห่งทั่วโลกนั้นถูกสร้างเพื่อวัตถุประสงค์ในการชลประทานเพื่อการเกษตร ตามมาด้วยการผลิตไฟฟ้า และการเก็บน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค

ในขณะที่กระแสความคิดของโลกเปลี่ยนสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainability) เขื่อนใหญ่ทั่วโลกก็ต่างถูกตั้งคำถามถึงความคุ้มค่าในการก่อสร้าง ระหว่างผลประโยชน์และผลกระทบที่สังคมและสิ่งแวดล้อมจะได้รับ เขื่อนบางแห่งสะท้อนการคาดการณ์ที่ผิดพลาดเพราะผลิตผลที่ไม่เต็มประสิทธิภาพ ขณะที่เขื่อนหลายแห่งส่งผลกระทบไปกว้างไกลกว่านั้น โดยที่ความรู้และประสบการณ์ที่สั่งสมมานับร้อยปีกลับไม่มีคุณค่าและถูกมองข้าม”

Seven sins of dam building, WWF - มีนาคม 2556

(ข้อมูลจาก Seven sins of dam building, WWF (March 2013) ถอดความและเรียบเรียงโดย รพีพัฒน์ อิงคสิทธิ์ https://www.seub.or.th/bloging/news/บาป-7-ประการของการสร้างเ/)

2

“แม้ว่าเหยื่อภัยพิบัติครั้งร้ายแรงจากการพัฒนาโครงการเขื่อนเซเปียน-เซน้ำน้อยต้องสูญเสียแทบทุกสิ่ง แต่สำหรับบริษัทผู้ลงทุนโครงการ รัฐบาลประเทศแม่ และธนาคารผู้ปล่อยเงินกู้ พวกเขายังคงกอบโกยกำไรและผลประโยชน์จำนวนมหาศาลจากโครงการดังกล่าว เหลือทิ้งไว้แต่เพียงสัญญาลม ๆ แล้ง ๆ ต่อการชดเชยเยียวยาที่พวกเขาเคยรับปากกับชาวบ้าน”

UNHRC - 29 เมษายน 2563

(กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านสิทธิมนุษยชน จาก UNHRC ออกจดหมายถึงบริษัทผู้ลงทุนโครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำเซเปียน-เซน้อย รัฐบาลลาว เกาหลีใต้ และไทย ตลอดจนธนาคารผู้ปล่อยเงินกู้ - https://greennews.agency/?p=20995)

3

“เมื่อเปิดผลิตไฟฟ้าเต็มรูปแบบ เขื่อนไป๋เฮ่อทันคาดว่าจะช่วยลดการใช้ถ่านหินราว 19.68 ล้านตันและลดการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ได้ 51.6 ล้านตัน ซัลเฟอร์ไดออกไซด์ 170,000 ตัน และไนโตรเจนไดออกไซด์ 150,000 ตันต่อปี”

สำนักข่าวซินฮัว – 28 มิถุนายน 2564

“เขื่อนจะช่วยผลิตไฟฟ้าตอบความต้องการของประชากร 50,000 คนต่อปี”

สำนักข่าว CGTN – 28 มิถุนายน 2564

(เขื่อนไป๋เฮ่อทัน (Baihetan) เป็นเขื่อนขนาดใหญ่ที่สุดอันดับสองของโลก เป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 14 ระหว่างปี 2564-2569 ที่มีหัวใจหลักคือมุ่งเปลี่ยนผ่านการพึ่งพาเชื้อเพลิงฟอสซิลสู่พลังงานหมุนเวียน - https://greennews.agency/?p=24247 // http://www.xinhuanet.com/english/2021-06/28/c_1310032483.htm)

4

บทสรุปของโอกาสและความเสี่ยงทางเศรษฐกิจของประเทศไทย สำหรับโครงการสร้างเขื่อนกั้นลำน้ำสายหลักทั้ง 12 โครงการบริเวณลุ่มแม่น้ำโขงตอนล่าง

ไทย ได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจโดยรวม แม้ว่าจะไม่มีนัยสำคัญต่อเศรษฐกิจระดับชาติ มีความเสี่ยงทางเศรษฐกิจต่อการดำรงชีวิตของชุมชนที่ต้องอยู่ริมน้ำในเขตลุ่มน้ำ	
โอกาส	**ความเสี่ยง**
- จะได้รับส่วนแบ่งอย่างมากจากผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ได้จากการนำเข้าพลังงานไฟฟ้า - ได้รับประโยชนจากการปรับปรุงเส้นทางเดินเรือสำหรับเรือขนาดกลางและขนาดใหญ่ในตอนบนของภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนล่าง	- สูญเสียแหล่งประมง - สูญเสียพื้นที่การเกษตร - อาจสูญเสียแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์

การประเมินผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์เกี่ยวกับเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำในแม่น้ำโขงสายหลัก เสนอต่อคณะกรรมาธิการแม่น้ำโขง จัดทำโดย ICEM – International Centre for Environmental Management - ตุลาคม 2553

(https://www.mrcmekong.org/assets/Publications/Consultations/SEA-Hydropower/SEA-Summary-final-report-Thai-18-Oct-10.pdf)

5

Pai Deetes @paideetes · 15/4/20
(5) เป็นเวลาเกือบ 25 แล้ว ที่แม่น้ำโขง "บริเวณพรมแดนไทยลาวตอนบน" คือ จ.เชียงราย ตรงข้ามแขวงบ่อแก้ว ของลาว เผชิญกับระดับน้ำโขงที่ขึ้น-ลง ไม่เป็นไปตามฤดูกาล

Pai Deetes @paideetes · 15/4/20
(6) นั่นหมายถึงการสูญเสียทางนิเวศ น้ำโขงที่ควรลดระดับ แต่กลับท่วมในหน้าแล้ง แปลว่าหาดทราย อันเป็นที่วางไข่ของนกอพยพ ก็โดนท่วม ปลาอพยพก็ต้องสับสน คนหาปลาจับปลาได้น้อยลง เกษตรริมน้ำเสียหาย ฯลฯ สรุปว่าคือพังกันไปหมด

ปล.เห็นน้องๆ นกมั้ย ทำรังกันบนแก่ง

Pai Deetes @paideetes · 15/4/20
(7) อีกอันที่อยากให้รู้ คือ โครงการ #ระเบิดแก่งแม่น้ำโขง หรือโครงการปรับปรุงร่องน้ำเพื่อการเดินเรือพาณิชย์แม่น้ำล้านช้าง-แม่น้ำโขง เพื่อให้เดินเรือพาณิชย์ขนาด 500 DWT ได้ตลอดทั้งปี จากท่าเรือซือเหมา ผ่านพรมแดนไทยลาว 97 กม. ลงไปจนถึงหลวงพระบาง รวมระยะทาง 886 กม.

#StopMekongDam

2 1,365 253

Pai Deetes @paideetes · 15/4/20
(8) #ระเบิดแก่งแม่น้ำโขง ที่ถูกคัดค้านมากๆ เป็นเพราะผลกระทบจากการทำลายเกาะแก่งและระบบนิเวศ และทำให้แม่น้ำโขงอันสลับซับซ้อน กลายเป็นเพียงซุปเปอร์ไฮเวย์ของเรือใหญ่เท่านั้น (ยังไม่รวมเรื่องความมั่นคง ชายแดน และการเข้าถึงพื้นที่โดยง่าย โดยมหาอำนาจ)

กำลังตอบกลับถึง @paideetes
เอาจริงๆถึงจีนไม่มีเขื่อน ก็เห็นน้ำท่วม น้ำแล้ง ช่วงหลายสิบปีที่ผ่านมา การมีเขื่อนช่วยกักน้ำ คุยตกลงกันดีๆ ช่วงปล่อยน้ำกักน้ำ จะได้เกิดประโยชน์บ้าง

Paul_012 @Paul_012 · 3/7/20
กำลังตอบกลับถึง @Paul_012
...จากข้อความในทวีต มีคำถามที่เด้งขึ้นมาอันดับแรกคือ (1) ผู้เชี่ยวชาญคือใคร (2) NYD News คือใคร (3) ข้อมูลที่ว่านี่มาจากไหน แหล่งเดียวกันหรือเปล่า ซึ่งเดี๋ยวจะว่ากัน แต่ก่อนหน้านั้น ขอมองสิ่งที่สำคัญสำหรับการสื่อสารก่อนคือ เจตนาของผู้ทวีตต้องการสื่ออะไร...

1 13

Paul_012 @Paul_012 · 3/7/20
...กรณีนี้ จากไบโอที่ระบุว่าเป็นนักรณรงค์เพื่อสิ่งแวดล้อม และแฮชแท็ก #stopmekongdam ซึ่งไม่เกี่ยวกับเขื่อนสามผา ก็พออนุมานได้ไม่ยากว่าต้องการยกข้อมูลที่ให้ภาพแง่ลบกับการสร้างเขื่อนของจีน มาเป็นข้อสนับสนุนการต่อต้านการสร้างเขื่อนแม่โขงโดยจีน (รวมถึงในกรณีทั่วไปกว่านั้นด้วย)...

2 11 2

Paul_012 @Paul_012 · 3/7/20
...ซึ่งพอเห็นเจตนาของผู้ทวีต เราก็พึงระวังไว้นิดนึงว่าข้อมูลที่เขาเสนออาจลำเอียงไปในทิศทางนั้น ไม่ว่าจะโดยตั้งใจหรือไม่ก็ตาม (แต่ก็ต้องมองอย่างเป็นกลาง อย่าไปปักธงไว้ก่อน ไม่งั้นเราจะลำเอียงเสียเอง)...

1 4 1

ส่วนที่ 4

แนะนำสื่อ/ความรู้ที่เกี่ยวข้อง

1. หนังสือยุทธศาสต์การศึกษาเพื่อสร้างความป็นพลเมือง พ.ศ. 2553-2561. คณะอนุกรรมการ กนป. ด้านพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดีสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
2. รายงานการวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ
3. รายงานผลการดำเนินงานการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ มาตรฐานการศึกษาชาติพ. ศ. 2561. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ
4. รายงานผลการศึกษาเรื่องการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ : บทเรียนจากต่างประเทศ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ
5. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551
6. คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
7. คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
8. แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กฎหมายในชีวิตประจำวันสำหรับผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการร่วมกับกระทรวงยุติธรรม
9. หนังสือการ์ตูนบุญเจิมกับใบตองสร้างสรรค์วัฒนธรรมประชาธิปไตยของกระทรวงวัฒนธรรม
10. คู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างพลเมืองรู้เท่าทันสื่อสำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. ณัฏฐเมธร์ ดุลคณิต สันติภาพศึกษา (Peace Educaion) แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลง สำหรับครูและนักการศึกษาสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร .ความเป็นพลเมืองในระบอบวิถีประชาธิปไตย.สำนักพิมพ์:สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

อัจฉรา อยุทธศิริกุล (2561 : 18) การศึกษาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษา วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร (อ้างอิง)

ญาดา จันทร์ศุกระ. (2555:39-41) การศึกษาเปรียบเทียบค่านิยมพื้นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีความสามารถในการควบคุมตนเองต่างกัน . วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (อ้างอิง)

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2557ข). แนวทางการจัดการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติมหน้าที่พลเมือง. กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.)

Westheimer, J., & Kahne, J. (2004). What kind of citizen? The politics of educating for democracy. American Educational Research Journal, 41 (2), 237-269)

ภาคผนวก

รายชื่อแบ่งกลุ่มย่อย (กลุ่มมัธยมศึกษาตอนปลาย)
การประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากรและจัดทำคู่มือการจัดการเรียนรู้
เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)
ณ โรงแรมเซ็นทรา บาย เซ็นทารา ศูนย์ราชการและคอนเวนชัน เซ็นเตอร์ ถนนแจ้งวัฒนะ
กรุงเทพมหานคร

คณะทำงานจัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากรและคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล / ตำแหน่ง
๑	นางสาวศิริโชค อภิภัชผ่องใส ครูชำนาญการ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพฯ เขต ๑
๒	นางสาวพรพิมล จิตนอก ครู โรงเรียนโยธินบูรณะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพฯ เขต ๑
๓	นายภูษณทัศ ผลทับทิมธนา ครู โรงเรียนชิโนรสวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพฯ เขต ๑
๔	นางสาวสุมนพัสร์ ป้องกัน ครูชำนาญการ โรงเรียนสิงหพาหุ “ประสานมิตรอุปถัมภ์” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สิงห์บุรี อ่างทอง
๕	นายกฤษฎากร สุจาคำ ครูชำนาญการ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ภาคเหนือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พิษณุโลก อุตรดิตถ์
๖	นายราชสิทธิ์ คำสอนเจริญ ครู โรงเรียนนครไทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พิษณุโลก อุตรดิตถ์
๗	นายกิตติคุณกฤดากร สุขปัญญา ครู โรงเรียนกบินทร์วิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ปราจีนบุรี นครนายก

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล / ตำแหน่ง
๘	นายอลงกต หาระคุณ ครู โรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา หนองคาย

คำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ที่ ๔๘๗/๒๕๖๕
เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้
เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)

ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มีมติเห็นชอบงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการตามยุทธศาสตร์ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ เสริมสร้างความรู้ พลังศรัทธา และพลังร่วมวิถีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข กลยุทธ์ที่ ๔ ส่งเสริมสนับสนุนการเผยแพร่ความรู้ในการขับเคลื่อนวิถีประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและการพัฒนากระบวนการเลือกตั้งให้เป็นระบบการเลือกตั้งที่ดี โครงการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) นั้น

เพื่อให้การดำเนินโครงการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียน มีความรู้ความเข้าใจ เกิดความเชื่อมั่นศรัทธาและมีส่วนร่วมอย่างถูกต้องต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งสอดคล้องกับหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการส่งเสริม สนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษา และองค์กรเอกชน ในการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน หรือให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้ง และความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ประกอบด้วย

๑. นายอัมพร พินะสา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	ประธานกรรมการ
๒. นายวีระ ยี่แพร รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง	รองประธานกรรมการ
๓. นางเกศทิพย์ ศุภวานิช รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	รองประธานกรรมการ
๔. นางวณี ปิ่นประทีป อนุกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูป เพื่อแก้ความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ	กรรมการ

/๕. นางทิพย์พาพร...

๕. นางทิพย์พาพร ตันติสุนทร กรรมการ
อนุกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูป
เพื่อแก้ความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ

๖. นายชำนาญ วัฒนศิริ กรรมการ
อนุกรรมาธิการการมีส่วนร่วมของประชาชน

๗. นายสุรพงษ์ พรมเท้า กรรมการ
อนุกรรมาธิการการมีส่วนร่วมของประชาชน

๘. นายพนม จองเฉลิมชัย กรรมการ
อนุกรรมการด้านการพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรม
ส่งเสริมการศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง

๙. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรรถพล อนันตวรสกุล กรรมการ
อาจารย์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑๐. นางสาวทัศนวรรณ บรรจง กรรมการ
ผู้อำนวยการมูลนิธิการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองไทย

๑๑. นายวัฒนา อัคคพานิช กรรมการ
นักวิชาการอิสระ

๑๒. นางสาวอาทิตยา ปัญญา กรรมการ
ผู้อำนวยการศูนย์บริหารงานการพัฒนาศักยภาพบุคคลเพื่อความเป็นเลิศ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๑๓. นายณัฏฐเมธร์ ดุลคนิต กรรมการ
ศึกษานิเทศก์ ชำนาญการ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๑

๑๔. นายปราศรัย เจตสันต์ กรรมการ
ครู โรงเรียนบางปะกอกวิทยาคม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๑

๑๕. นายนำโชค อุ่นเวียง กรรมการ
ครู ชำนาญการ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๑

๑๖. นายพรพรรษ อัมพรพฤติ กรรมการ
ครู ชำนาญการ โรงเรียนวัดนวลนรดิษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๑

๑๗. นางสาวปิ่นทอง อินทรศรี กรรมการ
ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมความเป็นพลเมือง

๑๘. นางสาวรัตนา แสงบัวเผื่อน กรรมการและเลขานุการ
ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

/๑๙. นายเฉลิมชัย...

๑๙. นายเฉลิมชัย พันธ์เลิศ กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
ผู้อำนวยการสถาบันสังคมศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒๐. นางสุดใจ สุอรุณ กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
รองผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมความเป็นพลเมือง

โดยให้คณะกรรมการมีหน้าที่ ดังนี้

(๑) จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) สำหรับ ๔ ช่วงวัย ประกอบด้วย ช่วงวัยอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

(๒) ให้ข้อเสนอแนะ สนับสนุน และส่งเสริมการจัดทำคู่มือสำหรับวิทยากร และการสร้างวิทยากรกลางที่ทำหน้าที่ตามหลักสูตร Civic Education สำหรับ ๔ ช่วงวัย ประกอบด้วย ช่วงวัยอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

(๓) กำกับ ดูแล และติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร Civic Education สำหรับ ๔ ช่วงวัย ให้เป็นไปตามกระบวนการและขั้นตอนของโครงการ เพื่อพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร เทคนิค กระบวนการ และคู่มือสำหรับวิทยากร

(๔) รายงานผลการดำเนินงาน ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะอนุกรรมาธิการการมีส่วนร่วมของประชาชน (วุฒิสภา) ทราบอย่างต่อเนื่อง

(๕) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อช่วยเหลือสนับสนุนภารกิจการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(๖) ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานแก่คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ฯ

(๗) ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

โดยให้คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้ เพื่อสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยเบี้ยประชุมกรรมการ อนุกรรมการ หรือผู้ทำงาน พ.ศ. ๒๕๕๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๘ ข้อ ๗ (๒) ประกอบข้อ ๑๔ และข้อ ๑๕ ในอัตราตามบัญชีอัตราเบี้ยประชุม ข้อ ๗ (๒) ท้ายระเบียบ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๓๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

(นายอิทธิพร บุญประคอง)
ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

คำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ที่ ๖๙๖ /๒๕๖๕
เรื่อง แก้ไขคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)

.....

ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มีคำสั่งที่ ๔๙๓/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๖๕ แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) เพื่อดำเนินการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) สำหรับ ๔ ช่วงวัย นั้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ขอปรับปรุงคำสั่งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) เนื่องจากรายชื่อคณะกรรมการและเลขานุการปัจจุบันมีการโยกย้ายสลับเปลี่ยนตำแหน่งและตัวบุคคล เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจที่ได้รับมอบหมาย ดังนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงแก้ไขคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๔๙๓/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ดังนี้

ลำดับที่ ๙ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรรถพล อนันตวรสกุล **เปลี่ยนเป็น** นายภูธร จันทะหงส์ปุณยจรัสธำรง ผู้อำนวยการสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ลำดับที่ ๑๓ นายณัฏฐเมธร์ ดุลคนิต **เปลี่ยนเป็น** นางผาณิต ทวีศักดิ์ ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ลำดับที่ ๑๔ นายปราศรัย เจตสันติ์ **เปลี่ยนเป็น** นางสาวชยพร กระต่ายทอง ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาหลักสูตรและมาตรฐานการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ลำดับที่ ๑๕ นายนำโชค อุ่นเวียง **เปลี่ยนเป็น** นางสาวจรูญศรี แจบไธสง ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาและส่งเสริมการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ลำดับที่ ๑๖ นายพรพรรษ อัมพรพฤติ ขอปรับออกจากคำสั่ง

ลำดับที่ ๑๘ นางสาวรัตนา แสงบัวเผื่อน **เปลี่ยนเป็น** นายวิษณุ ทรัพย์สมบัติ ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นกรรมการและเลขานุการ

นอกนั้นให้เป็นไปตามคำสั่งเดิม

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๕

(นายอิทธิพร บุญประคอง)
ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ที่ ๕๕๘ /๒๕๖๕
เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากรและคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)

.....

ตามที่เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้อนุมัติงบประมาณและอนุมัติโครงการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียน มีความรู้ความเข้าใจ เกิดความเชื่อมั่นศรัทธาและมีส่วนร่วมอย่างถูกต้องต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข นั้น

เพื่อให้การดำเนินโครงการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุวัตถุประสงค์ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงแต่งตั้ง คณะทำงานจัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากรและคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ดังนี้

๑. นางหัทยา เข็มเพ็ชร
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สิงห์บุรี อ่างทอง
๒. นางนงคราญ ชัยพงษ์
ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต ๔
๓. นางสาวธัญรดี พากเพียร
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กำแพงเพชร
๔. นายคีระคิน คำหนองไผ่
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต ๕
๕. นางสาวจิราวรรณ ศรีวิเวก
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กระบี่
๖. นางสาวสุกัญญา ชูอินทร์
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุทัยธานี เขต ๒

/๗. นางสาว...

๗. นางสาวตวันฉาย ทิพย์รัตน์
ครู โรงเรียนพญาไท
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

๘. นายณัฐพล มะลิทอง
ครู โรงเรียนพญาไท
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

๙. นายวีรศักดิ์ สงวน
ครูชำนาญการ โรงเรียนวัดเนินเขาดิน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต ๒

๑๐.นางสุธารา มะลิยา
ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเมืองร้อยเอ็ด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต ๑

๑๑.นางสุวรรณี เกาทัณฑ์ทอง
ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนชาวไร่
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบุรี เขต ๒

๑๒.นางชญาธร อ่อนสา
ครูชำนาญการ โรงเรียนอนุบาลเพชรบูรณ์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบูรณ์ เขต ๑

๑๓.นางสาวเนตรนลิน อยู่ประจักษ์
ครู โรงเรียนบ้านทุ่งสามแท่ง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุทัยธานี เขต ๒

๑๔.นางสาววนิดา เกตุเส็ง
ครู โรงเรียนรัตนโกสินทร์ ๒ (สมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี)
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุทัยธานี เขต ๒

๑๕.นางสาวชนากานต์ อุปละกุล
ครู โรงเรียนบ้านดอยคำ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลำพูน เขต ๑

๑๖.นางสาวลักษมี จันทราช
ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลเพชรบูรณ์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบูรณ์ เขต ๑

๑๗.นางสมศรี ศรีสังข์
ครู โรงเรียนเมืองนราธิวาส
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต ๑

๑๘.นายนำโชค อุ่นเวียง
ครูชำนาญการ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๑

๑๙.นางสาวศิริโชค อภิภัชผ่องใส
ครู โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๑

/ ๒๐. นางสาว...

๒๐.นางสาวพรพิมล จิตนอก
ครู โรงเรียนโยธินบูรณะ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๑
๒๑.นายภูษณทัศ ผลทับทิมธนา
ครู โรงเรียนชิโนรสวิทยาลัย
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๑
๒๒.นางสาวธนัญญา ต่อชีพ
ครู โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๒
๒๓.นางสาววิจิตรา นพรัตน์
ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสตรีอ่างทอง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สิงห์บุรี อ่างทอง
๒๔.นางสาวสุมนพัชร์ ป้องกัน
ครูชำนาญการ โรงเรียนสิงหพายุ "ประสานมิตรอุปถัมภ์"
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สิงห์บุรี อ่างทอง
๒๕.นายกฤษฎากร สุจาคำ
ครูชำนาญการ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ภาคเหนือ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พิษณุโลก อุตรดิตถ์
๒๖.นายราชสิทธิ์ คำสอนเจริญ
ครู โรงเรียนบดรไทย
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พิษณุโลก อุตรดิตถ์
๒๗.นายกิตติคุณกฤดากร สุขปัญญา
ครู โรงเรียนกบินทร์วิทยา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ปราจีนบุรี นครนายก
๒๘.นายอดิศร เนตรทิพย์
ครู โรงเรียนบ้านกาดวิทยาคม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เชียงใหม่
๒๙.นายคมเพชร ราชคม
ครู โรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เชียงราย
๓๐.นายอลงกต หาระคุณ
ครู โรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา หนองคาย

โดยให้คณะทำงานมีหน้าที่ ดังนี้

(๑) จัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากร และคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) สำหรับ ๔ ช่วงวัย ประกอบด้วยอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

/(๒) พัฒนา...

(๒) พัฒนาวิทยากรและร่วมเป็นคณะวิทยากรดำเนินการจัดการอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษา ในการนำคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) สำหรับ ๔ ช่วงวัย ไปประยุกต์ใช้ในบริบทของสถานศึกษา

(๓) รายงานผลการดำเนินงานให้คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ทราบอย่างต่อเนื่อง

(๔) ดำเนินการตามที่คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) มอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

(นายแสวง บุญมี)
เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ที่ ๖๑๙ /๒๕๖๕
เรื่อง แก้ไขคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากรและคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education)

.....

ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มีคำสั่งที่ ๕๕๘/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๕ เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากรและคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) เพื่อให้การดำเนินโครงการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุวัตถุประสงค์ นั้น

เนื่องจากบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะทำงานจัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากรและคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ราย นางสาวศิริโชค อภิภัชผ่องใส มีการปรับเลื่อนวิทยฐานะ และย้ายสังกัด ดังนั้น เพื่อให้การขับเคลื่อนโครงการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงแก้ไขคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากรและคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมือง เด็กและเยาวชนวิถีใหม่ (Civic Education) ดังนี้

ลำดับที่ ๑๙ นางสาวศิริโชค อภิภัชผ่องใส จากเดิม ครู โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๑ เปลี่ยนเป็น ครูชำนาญการ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๑

นอกนั้นให้เป็นไปตามคำสั่งเดิม

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

(นายแสวง บุญมี)
เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ชื่อหนังสือ แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลเมืองวิถีใหม่
ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ที่ปรึกษา : นายแสวง บุญมี เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง
นายวีระ ยี่แพร รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

คณะผู้จัดทำ

นางสาวปิ่นทอง อินทรศรี ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมความเป็นพลเมือง
นางสุดใจ สุอรุณ รองผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมความเป็นพลเมือง
นางสาวจรัสขวัญ ชาวเรือ ผู้อำนวยการฝ่ายสร้างสรรค์สื่อและนวัตกรรมสารสนเทศเพื่อสร้างพลเมือง
นายสาโรจน์ ชัยเพ็ญ ผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมการศึกษาและกิจกรรมภาคพลเมือง
พนักงานสำนักส่งเสริมความเป็นพลเมือง

ออกแบบปก : นางสาววีรยา มกรพงศ์ พนักงานการเลือกตั้งชำนาญการ

จัดรูปเล่ม : นางสาววิลาสินี แสงงามสม พนักงานการเลือกตั้งชำนาญการ
นางสาวนิษฐา อนงค์เทพ พนักงานการเลือกตั้งปฏิบัติการ

จัดทำโดย : สำนักส่งเสริมความเป็นพลเมือง
สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ อาคารบี
ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาพลเมืองคุณภาพ สำหรับผู้เรียน

(ระดับปฐม ระดับประถมศึกษา ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับอาชีวศึกษา)

สำนักส่งเสริมความเป็นพลเมือง
สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาพลเมืองคุณภาพ สำหรับผู้เรียนระดับปฐมวัย

พลเมืองคุณภาพระดับปฐมวัย หมายถึง ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียนและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น มีความซื่อสัตย์สุจริต อยู่ร่วมกันในโรงเรียนได้อย่างมีความสุข เคารพต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น

อ้างอิง - หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 และมาตรฐานตัวชี้วัดที่กำหนดในหลักสูตร (ม 3.1, ม 3.2, ม 5.1, ม 5.2, ม 5.3, ม 5.4, ม 6.2,ม.6.3, ม 7.2, ม 8.1, ม 8.2, ม 8.3, ม 9.1)

ผลลัพธ์การเรียนรู้

1. ผู้เรียนแสดงความเคารพต่อสถาบันพระมหากษัตริย์
2. ผู้เรียนปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียนและอยู่ร่วมกันในโรงเรียนได้อย่างมีความสุข
3. ผู้เรียนเคารพสิทธิ เสรีภาพ ของตนเองและผู้อื่น และปฏิบัติตนตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
4. ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต
5. นักเรียนมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย
6. นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น

แนวทางการจัดกิจกรรม

1. จัดกิจกรรมการเรียนรู้สอดแทรกภายในชั้นเรียน หรือฐานกิจกรรม หรือมุมกิจกรรม
2. จัดกิจกรรมสอดแทรกในกิจกรรมประจำวัน

ผลลัพธ์การเรียนรู้	มาตรฐาน ตัวชี้วัด	กิจกรรม/กระบวนการ	ตัวอย่างคำถาม เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้	สื่อเสริมสำหรับการเรียนรู้
1.ผู้เรียนแสดงความเคารพต่อสถาบันพระมหากษัตริย์	9.1 สนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ	**กิจกรรมการเรียนรู้** - กิจกรรมเล่านิทานจาก Big book และตอบคำถาม เช่น เรื่องฉันรักในหลวง รวมพลังจิตอาสา ฝายคือชีวิต - ศึกษาคลิปวีดีโอสั้น และตอบคำถาม เช่น เรื่องทำความดีด้วยหัวใจ - กิจกรรมเด็กอ่านภาพจากข่าว จิตอาสาพระราชทาน เราทำความดีด้วยหัวใจ - กิจกรรมฝึกจิตอาสาเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เช่น ● การเก็บขยะบริเวณโรงเรียน ชุมชน ● การเช็ด/ทำความสะอาดบริเวณโรงเรียน ● ปิดน้ำหลังใช้เสร็จหรือเมื่อมีผู้เปิดทิ้งไว้ ● เมื่อพบเห็นสิ่งที่เป็นอันตรายสามารถนำไปบอกผู้ใหญ่ได้ **กิจกรรมสอดแทรกในชีวิตประจำวัน** - ยืนตรงและร่วมร้องเพลงชาติไทยและเพลงสรรเสริญพระบารมี	1. พระมหากษัตริย์มีความสำคัญต่อประเทศชาติอย่างไร 2. นิทานเรื่อง ที่นี้มีรัก พระองค์ท่านทรงทำสิ่งใดเพื่อเรา	- Big book นิทาน เรื่อง ฉันรักในหลวง https://www.youtube.com/watch?v=-5k_9O_KJpM - เพลงพระราชาในนิทาน https://www.youtube.com/watch?v=Yrwk3qFgzD4&t=27s - นิทาน ฝายคือชีวิตจาก https://www.planforkids.com/news/enhance-childrens-experience-and-development

ผลลัพธ์การเรียนรู้	มาตรฐานตัวชี้วัด	กิจกรรม/กระบวนการ	ตัวอย่างคำถาม เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้	สื่อเสริมสำหรับการเรียนรู้
2. ผู้เรียนปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียนและอยู่ร่วมกันในโรงเรียนได้อย่างมีความสุข	3.1 แสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม 5.2 มีความเมตตากรุณา มีน้ำใจและช่วยเหลือแบ่งปัน 5.3 มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น 8.2 มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น 8.3 ปฏิบัติตนเบื้องต้นในการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม	**กิจกรรมการเรียนรู้** - กิจกรรมสร้างข้อตกลงร่วมกันภายในชั้นเรียน - กิจกรรมเล่านิทานจาก Big book และตอบคำถาม เช่น ราชสีห์กับหนู **กิจกรรมสอดแทรกในกิจกรรมประจำวัน** เช่น - การให้นักเรียนเข้าแถวเพื่อรับนม รับอาหารกลางวัน เข้าห้องน้ำ แปรงฟัน ส่งงาน ฯลฯ - การแสดงออกถึงการรักษาสิทธิ์ของตนเองโดยสันติวิธีจากบทบาทสมมติหรือสถานการณ์จำลอง - การจัดทำเส้นทางเดิน และการเข้า/ออกห้องเรียนหรือห้องน้ำ - การให้นักเรียนยกมือและรอให้ครูเรียกจึงตอบคำถาม - เล่นหรือทำงานร่วมมือกับเพื่อนอย่างมีเป้าหมาย	1. เวลาเราทำงานกลุ่มเราต้องทำอย่างไร (ช่วยเพื่อนทำงาน) 2. เราต้องปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน/โรงเรียนหรือไม่ (ต้องทำตาม)	• การ์ตูนมดทำงานเป็นทีมจากเว็บไซด์ https://www.youtube.com/watch?v=KKhskEsBAsE&t=157s • Big book นิทาน เรื่อง สอนหนูรู้หน้าที่มีวินัย ผู้เขียนสุดธิดา เปลี่ยนสายสืบ บริษัท ซีเอ็ด

ผลลัพธ์การเรียนรู้	มาตรฐาน ตัวชี้วัด	กิจกรรม/กระบวนการ	ตัวอย่างคำถาม เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้	สื่อเสริมสำหรับการเรียนรู้
3. ผู้เรียนเคารพสิทธิเสรีภาพ ของตนเองและผู้อื่น และปฏิบัติตนตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	3.2 มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น 6.1 ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน 7.1 ดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 8.1 ยอมรับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล	**กิจกรรมการเรียนรู้** - กิจกรรมสร้างข้อตกลงร่วมกันภายในชั้นเรียน - กิจกรรมดูคลิปและการร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เช่น นิทานเด็กดีต้องเข้าแถว มดจิ๋วสีรุ้ง **กิจกรรมสอดแทรกในกิจกรรมประจำวัน** - การจัดทำเส้นทางเดินการเข้า/ออกห้องเรียนหรือห้องน้ำ และเส้นหยุดรอเว้นระยะห่างในการเข้าห้องน้ำ การซื้อของ หรือการรับอาหารกลางวัน - การทิ้งขยะให้เป็นที่และทิ้งให้ลงถัง - รักษาความสะอาดห้องน้ำห้องส้วมหลังใช้ ฯลฯ	1.เราจะปฏิบัติตัวอย่างไรที่แสดงออกถึงการเคารพสิทธิผู้อื่น 2. การปฏิบัติตนตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายส่งผลดีกับตัวเราอย่างไร	- คลิป จากเวปไซต์ https://www.youtube.com/watch?v=IlMJGvBMKvU&ab_channel=Narongchai00 - นิทาน มดจิ๋วสีรุ้ง จาก http://www.nhrc.or.th/getattachment/2ffd4820-9a24-4951-b3ec-dd81a3e41b75/.aspx

ผลลัพธ์การเรียนรู้	มาตรฐาน ตัวชี้วัด	กิจกรรม/กระบวนการ	ตัวอย่างคำถาม เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้	สื่อเสริมสำหรับการเรียนรู้
4. ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์ สุจริต	5.1 ซื่อสัตย์สุจริต	**กิจกรรมการเรียนรู้** - กิจกรรมเล่าเรื่องหรือนิทาน และตอบคำถาม เช่น เรื่องเทพารักษ์กับคนตัดต้นไม้ ลิงกับจระเข้ - กิจกรรมบทบาทสมมุติหรือสถานการณ์ปัญหา เรื่อง ความสุจริต เช่น ● การเก็บเงินหรือสิ่งของได้ จะทำอย่างไร เพื่อให้เด็กฝึกความซื่อสัตย์ **กิจกรรมสอดแทรกในกิจกรรมประจำวัน** เช่น	๑. เพราะเหตุใด คนตัดต้นไม้คนแรกจึงได้ทั้งขวานทอง ขวานเงิน และขวานของตนเอง ๒. เพราะเหตุใด คนตัดต้นไม้คนที่สองจึงไม่ได้ขวานกลับมาเลย ๓. ถ้าเราเกิดทำของแตก เราควรจะยอมรับในสิ่งที่เราทำ หรือโกหกว่าคนอื่นทำ เพราะอะไร	

ผลลัพธ์การเรียนรู้	มาตรฐาน ตัวชี้วัด	กิจกรรม/กระบวนการ	ตัวอย่างคำถาม เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้	สื่อเสริมสำหรับการเรียนรู้
5. นักเรียนมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย	5.4 มีความรับผิดชอบ 6.2 มีวินัยในตนเอง 6.3 ประหยัดและพอเพียง	**กิจกรรมการเรียนรู้** - กิจกรรมเล่านิทานจาก Big book และตอบคำถาม เช่น เรื่องหนูแพรวเด็กดี เรื่องต้นมีวินัย **กิจกรรมสอดแทรกในกิจกรรมประจำวัน** - การเก็บของเล่นหรือสื่อการเรียนหลังจากเรียนเสร็จ - การเก็บที่นอนของตนเอง - การช่วยกันเก็บและรักษาของเล่น - การรับประทานอาหารให้หมด - การใช้น้ำอย่างประหยัด - เก็บของเล่นของใช้เข้าที่อย่างเรียบร้อยด้วยตนเอง	1. การที่นักเรียนมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายส่งผลดีอย่างไรต่อตัวนักเรียน 2. นักเรียนจะปฏิบัติตนอย่างไร เมื่อได้รับมอบหมายงาน	1. นิทาน หนูแพรวเด็กดี จาก http://www.nasancity.go.th/attachments/817 2. นิทาน ต้นมีวินัย จาก https://www.youtube.com/watch?v=HgWtPW3LKTM&ab_channel

ผลลัพธ์การเรียนรู้	มาตรฐานตัวชี้วัด	กิจกรรม/กระบวนการ	ตัวอย่างคำถาม เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้	สื่อเสริมสำหรับการเรียนรู้
6.นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น	7.2 มีมารยาทตามวัฒนธรรมไทยและรักความเป็นไทย 8.2 มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น	**กิจกรรมการเรียนรู้** - กิจกรรมเล่านิทานจาก Big book และตอบคำถาม เช่น เรื่องน้องใหม่ไปโรงเรียน - การแสดงบทบาทสมมุติ เข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญของไทย และประเพณีต่าง ๆ เช่น ● วันเฉลิมพระชนมพรรษา ● วันชาติ ● วันลอยกระทง ● วันสงกรานต์ ● วันเข้าพรรษา ● วันอาสาฬหบูชา **กิจกรรมสอดแทรกในกิจกรรมประจำวัน** - การแสดงการมีสัมมาคารวะ รู้จักการไหว้ การทำความเคารพ - แสดงกิริยามารยาทไทยในด้านการอ่อนน้อมถ่อมตน - กล่าวคำขอโทษเมื่อตนเองทำผิด	1. เราชอบประเพณีใดมากที่สุด และเราต้องปฏิบัติตัวอย่างไร 2. เวลาเราพบผู้ใหญ่หรือรับของจากผู้ใหญ่เราควรทำอย่างไร	

แนวทางการดำเนินงานในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาพลเมืองคุณภาพสำหรับผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น

พลเมืองคุณภาพระดับประถมศึกษาตอนต้น หมายถึง ผู้ที่รู้บทบาท หน้าที่ เสรีภาพ สถาบันหลักของชาติ วิถีประชาธิปไตยในชีวิตประจำวัน

อ้างอิง

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 78 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2560 มาตรา 22 (5)
2. แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาและด้านการเมือง
3. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ด้านความมั่นคง
4. มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2561
5. รายงานการวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2559
6. รายงานผลการประเมินความเป็นพลเมืองของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2561
7. กรอบแนวคิดหลักสูตรการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของไทย กลุ่ม Thai Civic Education พ.ศ.2556
8. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ผลลัพธ์การเรียนรู้

1. ผู้เรียนรู้จักปกป้องสิทธิเสรีภาพของตนเอง และเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น
2. ผู้เรียนรับผิดชอบและปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง
3. ผู้เรียนเคารพต่อสถาบันหลักของชาติ
4. ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตนตามวิถีประชาธิปไตยในชีวิตประจำวัน

แนวทางการจัดกิจกรรม

1. การจัดการเรียนการสอนทั้งที่เป็นเนื้อหาสาระ (Learning about Citizenship) ทั้งในกลุ่มวิชาสังคมศึกษา และบูรณาการในวิชาอื่น ๆ
2. การเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนานักเรียนในลักษณะต่าง ๆ (Co-Curriculum) เช่น ชุมนุม ชมรม การทำกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณะประโยชน์
3. การจัดกิจกรรมเสริมต่าง ๆ (Extra-Curriculum) เช่น การทัศนศึกษา การร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน
4. การเรียนรู้ในบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ทั้งที่เป็นสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ แบบอย่างที่ดี และการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในรูปแบบต่าง ๆ
5. การเรียนรู้ที่เป็นวิถีชีวิต (Daily life) เป็นการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณค่า ไปใช้ในงาน สถานการณ์ หรือการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน

ผลลัพธ์การเรียนรู้	มาตราฐาน ตัวชี้วัด	กิจกรรม/กระบวนการ	คำถามเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้	สื่อเสริมสำหรับการเรียนรู้
1. ผู้เรียนรู้จักปกป้องสิทธิเสรีภาพของตนเอง และเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น	ส 2.1 ป.2/4 ส 2.2/ป.1/2	กิจกรรมการเรียนรู้ เรียนรู้มุมมองหรือแง่คิดของคนอื่น ที่แตกต่างไปจากตนเอง ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีการรับฟังความคิดเห็น สำรวจหรือสัมภาษณ์ความคิดเห็นของบุคคลต่างๆ ที่บ้านหรือโรงเรียน เช่น Think-Pair-Shared, OVP- Other people view	ทำไมเรื่องเดียวกัน ปัญหาเดียวกันแต่ละคนจึงมีความคิดเห็นหรือมุมมองที่ทั้งเหมือนและที่แตกต่างกัน และถ้าเรามีความเห็นที่แตกต่างกันเราจะจัดการอย่างไรได้บ้าง	
2. ผู้เรียนรับผิดชอบและปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง	ส 2.1 ป.1/1 ส 2.1 ป.1/2 ส 2.2 ป.2/1 ส 2.2 ป.3/1	กิจกรรมการเรียนรู้ 1. การออกแบบกติกาของการอยู่ร่วมกันในชั้นเรียน เพื่อป้องกันปัญหาที่จะส่งผลกระทบต่อส่วนรวม ทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดและสามารถปรับเปลี่ยนให้มีความเหมาะสม 3. พิจารณาการ์ตูนการเมืองจากหนังสือพิมพ์รายวัน แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวละครและฉาก อภิปรายความหมายที่ปรากฏในภาพ โดยสามารถสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งต่าง ๆ ได้แก่ การสอบถามจากผู้ใหญ่ 5. สังเกตและเรียนรู้อาชีพ (Job Shadow) ลักษณะการทำงานของผู้ปกครองหรือคนในชุมชน 6. การทำงานรับใช้สังคม (Service Learning) อย่างง่าย โดยประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้เรียนไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่สังคม เช่น ส่งการ์ดอวยพรให้แก่ผู้บาดเจ็บ เขียนจดหมายให้กำลังใจแก่ผู้ประสบภัยพิบัติ วาดภาพหรือผลิตงานหัตถกรรมเพื่อจำหน่าย	1. การอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มหรือทั้งชั้นจะมีปัญหาอะไรเกิดขึ้นได้บ้าง ปัญหานั้นเป็นเรื่องเฉพาะบุคคลหรือเรื่องของคนทั้งหมด เราจะมีวิธีการป้องกันหรือจัดการกับปัญหาเหล่านั้นได้อย่างไร 2. เราจะตั้งกฎหรือกติกาในการอยู่ร่วมกันอะไรได้บ้าง กฎหรือกติกาแบบไหนที่เป็นธรรมกับคนอื่นหรือไม่เป็นธรรม 4. เหตุการณ์หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นในห้องเรียน โรงเรียน ชุมชนและท้องถิ่นเกี่ยวข้องกับเราอย่างไร มีผลต่อการดำเนินชีวิตของเราอย่างไร เราจัดการอย่างไรได้บ้าง 5. สิ่งของที่เป็นของส่วนตัวและของส่วนรวมมีความเหมือนหรือต่างกันอย่างไร เราจะจัดการกับของส่วนตัวหรือของส่วนรวมนั้นอย่างไร ถ้าเราไม่ดำเนินการหรือดำเนินการ 6. เรามีความรู้ความสามารถอะไรที่จะเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นหรือส่วนรวมได้บ้าง และเราจะดำเนินการอย่างไร	คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยสำหรับครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ผลลัพธ์การเรียนรู้	มาตราฐาน ตัวชี้วัด	กิจกรรม/กระบวนการ	คำถามเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้	สื่อเสริมสำหรับการเรียนรู้
3. ผู้เรียนเคารพต่อสถาบันหลักของชาติ	ส 2.1 ป.3/3	กิจกรรมการเรียนรู้ 1. มีส่วนร่วมจัดป้ายนิเทศเนื่องในวันสำคัญของวันพระราชทานรัฐธรรมนูญ วันเฉลิมพระชนมพรรษา วันสำคัญทางศาสนา 2. อ่านหนังสือภาพหรือนิทานที่เกี่ยวข้องแล้วอภิปราย 3. จัดบรรยากาศให้มีสัญลักษณ์หรือภาพเกี่ยวกับสถาบันหลักของชาติ 4. ชมภาพยนตร์หรือสารคดี	1. ภาพและสัญลักษณ์ที่เหล่านั้นคืออะไร นักเรียนมีข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแหล่านี้อย่างไรบ้าง 2. สิ่งเหล่านี้มีความสำคัญอย่างไร และเราควรมีแนวปฏิบัติอย่างไรต่อสิ่งเหล่านี้ 3. เราจะอธิบายหรือถ่ายทอดความเข้าใจเหล่านี้ให้แก่ผู้อื่นได้อย่างไร	
4. ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตนตามวิถีประชาธิปไตยในชีวิตประจำวัน	ส 2.1 ป.1/1 ส 2.1 ป.2/1 ส 2.1 ป.2/3 ส 2.1 ป.2/1 ส 2.1 ป.3/2	กิจกรรมการเรียนรู้ 1. ฟังนิทานเกี่ยวกับเรื่อง อาภัสราพรหม การเกิดขึ้นของการปกครองของมนุษย์ เพื่อความสงบสุขและระงับข้อพิพาทของผู้คน แล้วอภิปรายเรื่องความสงบสุขของประชาชนที่อยู่ภายใต้การปกครอง 2. สำรวจความคิดเห็น ฝึกการฟังผู้อื่นอย่างตั้งใจ 3. กิจกรรมรายงานข่าวและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเอง ครอบครัว และชุมชน	1. เราอยู่คนเดียวได้หรือไม่ ถ้าอยู่กันหลายคนจะมีประโยชน์อย่างไร มีข้อเสียอะไรบ้าง และเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาในการอยู่ร่วมกันควรทำอย่างไร 2. การอยู่ร่วมกันจำเป็นต้องมีผู้นำหรือไม่ ผู้นำมีประโยชน์อย่างไร ผู้นำที่ดีควรเป็นอย่างไร การเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่มควรปฏิบัติตนอย่างไร 3. เรื่องราวหรือเหตุการณ์เดียวกันมีแนวทางการดำเนินการแตกต่างกัน ทำไมเราจึงคิดและทำแตกต่างกัน เวลาเราอยู่กับคนที่ไม่เหมือนกับเราหรือแตกต่างออกไป เราควรปฏิบัติตนเองอย่างไร 4. ในชีวิตประจำวันมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นบ้าง เราเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นั้นอย่างไร มีข้อดีและข้อด้อยอะไรในเหตุการณ์นั้น ถ้าเราเป็นผู้เผชิญเหตุการณ์นั้นด้วยตนเอง เราจะจัดการอย่างไร ทำไมวิธีการหรือแนวดำเนินการของเรากับของคนอื่น ๆ จึงแตกต่างกัน	คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

แนวทางการดำเนินงานในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาพลเมืองคุณภาพสำหรับผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย

พลเมืองคุณภาพระดับประถมศึกษาตอนปลายหมายถึง ผู้ที่มีความผูกพันกับประวัติศาสตร์ ประเพณีวิถีไทย ค่านิยมที่ดีของสังคมไทย ทำหน้าที่พลเมือง เคารพกฎกติกา และแก้ไขความขัดแย้งด้วยสันติวิธี

อ้างอิง

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 78 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2560 มาตรา 22 (5)
2. แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาและด้านการเมือง
3. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ด้านความมั่นคง
4. มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2561
5. รายงานการวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2559
6. รายงานผลการประเมินความเป็นพลเมืองของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2561
7. กรอบแนวคิดหลักสูตรการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของไทย กลุ่ม Thai Civic Education พ.ศ.2556
8. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ผลลัพธ์การเรียนรู้

1. ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตนเป็นผู้มีความผูกพันกับประวัติศาสตร์ ประเพณีวิถีไทย และค่านิยมที่ดีของสังคมไทย
2. ผู้เรียนทำหน้าที่พลเมืองในระดับครอบครัว โรงเรียน และชุมชน
3. ผู้เรียนเคารพและปฏิบัติกฎกติกา
4. ผู้เรียนสามารถแก้ไขความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันด้วยสันติวิธีเหมาะสมตามบริบทและช่วงวัย

แนวทางการจัดกิจกรรม

1. การจัดการเรียนการสอนทั้งที่เป็นเนื้อหาสาระ (Learning about Citizenship) ทั้งในกลุ่มวิชาสังคมศึกษา และบูรณาการในวิชาอื่น ๆ
2. การเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนานักเรียนในลักษณะต่าง ๆ (Co-Curriculum) เช่น ชุมนุม ชมรม การทำกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณะประโยชน์
3. การจัดกิจกรรมเสริมต่าง ๆ (Extra-Curriculum) เช่น การทัศนศึกษา การร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน
4. การเรียนรู้ในบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ทั้งที่เป็นสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ แบบอย่างที่ดี และการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในรูปแบบต่าง ๆ
5. การเรียนรู้ที่เป็นวิถีชีวิต (Daily life) เป็นการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณค่า ไปใช้ในงาน สถานการณ์ หรือการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันในรูปแบบต่าง ๆ

ผลลัพธ์การเรียนรู้	มาตราฐาน ตัวชี้วัด	กิจกรรม/กระบวนการ	คำถามเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้	สื่อเสริมสำหรับการเรียนรู้
1. ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตนเป็นผู้มีความผูกพันกับประวัติศาสตร์ ประเพณี วิถีไทย และค่านิยมที่ดีของสังคมไทย	ส 2.1 ป.4/4 ส 2.1 ป.5/4 ส 2.1 ป.6/2 ส 4.1 ป.4/3 ส 4.1 ป.5/1 ส 4.1 ป.6/1	กิจกรรมการเรียนรู้ 1. เรียนรู้ประวัติศาสตร์ครอบครัว (Family History) ศึกษาเรื่องราวของครอบครัว การเปลี่ยนแปลง และผลที่เกิดสืบเนื่องมาจากปัจจุบัน ด้วยวิธีการศึกษาจากหลักฐาน ภาพถ่าย ข้าวของเครื่องใช้ เรื่องเล่า 2. ร่วมกิจกรรมและงานเทศกาลต่าง ๆ ทั้งในระดับท้องถิ่น งานเกี่ยวกับศาสนา รัฐพิธี ราชพิธี และวันสำคัญต่าง ๆ เก็บข้อมูลและภาพถ่ายมาอภิปรายเกี่ยวกับการเรียนรู้และประสบการณ์ที่ได้รับ 3. เลือกประเด็นข่าวและเหตุการณ์จากแหล่งข่าว สื่อโซเชียลมีเดีย หรือเรื่องที่สนใจในโรงเรียน ชุมชน หรือสังคม เพื่อวิเคราะห์และวิพากษ์เกี่ยวกับค่านิยม และการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความแตกต่างหลากหลาย 4. กิจกรรม RCA (Reflect-Connect-Apply) ให้สะท้อนประสบการณ์เชื่อมโยงกับแนวปฏิบัติที่เคยทำ และแนวทางการปรับปรุงหรือพัฒนาการดำเนินชีวิตของตนเอง ครอบครัว และโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น	1. ตัวเราและครอบครัวในปัจจุบัน ได้รับมรดกทางความคิดหรือรับผลที่เกิดการการเปลี่ยนแปลงบางอย่างในอดีตอย่างไรบ้าง เช่น การย้ายถิ่นฐาน เหตุการณ์สูญเสีย นักเรียนได้บทเรียนที่จะนำไปสู่กระทำหรือดำเนินการอย่างไร 2. ลักษณะของสังคมไทยที่มีลักษณะการผสมผสานแนวคิด ความเชื่อ (ผี พราหมณ์ พุทธ) มีการเลือกรับและปรับใช้ ปรากฏในงานเทศกาล ประเพณี และแนวทางปฏิบัติในสังคม มีอะไรบ้าง	1. หนังสือประวัติศาสตร์สร้างพลเมือง พลเมืองเขียนประวัติศาสตร์ ของ สพฐ. 2. หนังสือ “ลอยกระทงเรือพระราชพิธี วัฒนธรรมน้ำร่วมราก” ของ สพฐ.
2. ผู้เรียนเคารพและปฏิบัติกฎกติกา	ส 2.1 ป.4/1 ส 2.1 ป.4/2 ส 2.1 ป.6/1	กิจกรรมการเรียนรู้ 1. ศึกษากฎ กติกา และข้อตกลง ของโรงเรียนและชุมชน วิเคราะห์เจตนารมณ์และผลที่จะเกิดขึ้นเมื่อทุกคนปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ วิเคราะห์ความเป็นธรรม ความเท่าเทียมที่เกิดขึ้น 2. กิจกรรมโครงการสร้างสำนึกพลเมือง (Project Citizen) ศึกษานโยบายสาธารณะ (Public Policy) แนวทางการพัฒนากฎและกติกา การบังคับใช้ และการวางแผนการดำเนินการ 3. จับคู่สัญญาการเรียน(Learning Contract) ตั้งกฎกติกาในการปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลงของตนเอง และมีเพื่อนที่ลงนามสัญญาที่อนุญาตให้ช่วยตรวจสอบและตักเตือนกันได้ จนกว่าจะบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้	1.คุณค่าหรือประโยชน์ของกฎ กติกา ข้อตกลง ในการอยู่ร่วมกันในสังคมคืออะไร ผลที่เกิดขึ้นจากการที่ทุกคนปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติจะเป็นอย่างไร 2. กฎ กติตามหรือข้อตกลงในครอบครัว และชุมชนที่นักเรียนคิดว่าเป็นประโยชน์มีอะไรบ้าง และมีลักษณะสำคัญร่วมกันอย่างไร 3. กฎ กติกา และข้อตกลงมีผลต่อบุคคลและส่วนรวมอย่างไร การละเมิดจะมีผลอย่างไร และผลสืบเนื่องอย่างไร	1. คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยสำหรับครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง 2. โครงการสร้างสำนึกพลเมืองของสถาบันพระปกเกล้า

ผลลัพธ์การเรียนรู้	มาตราฐาน ตัวชี้วัด	กิจกรรม/กระบวนการ	คำถามเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้	สื่อเสริมสำหรับการเรียนรู้
3. ผู้เรียนทำหน้าที่พลเมืองในระดับครอบครัว โรงเรียน และชุมชน	ส 2.2 ป.4/1 ส 2.2 ป.4/2 ส 2.1 ป.5/2 ส 2.1 ป.6/2	กิจกรรมการเรียนรู้ 1. กิจกรรมสภานักเรียน/ความเสียสละ ความมีส่วนร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา กิจกรรมอาสาสมัคร เช่น ตักอาหารกลางวัน การจัดกลุ่มอ่านหนังสือ สอนการบ้านน้อง 2. ปลูกฝังวิถีประชาธิปไตย เช่น ชุมนุม ส่งเสริมให้มีการเลือกตั้งสภานักเรียนหรือกรรมการนักเรียนอย่างสุจริต การคัดเลือกผู้ประกอบการอาหารกลางวัน การให้ข้อมูลคุณภาพอาหาร การมีส่วนร่วมในการเสนอข้อมูลความคิดเห็น แก่โรงเรียนในการตัดสินใจ ครูให้โอกาสนักเรียนแสดงความคิดเห็นอภิปรายสถานการณ์ในครอบครัว ชุมชน การไม่รังแกเพื่อน ไม่ดูถูกเหยียดหยาม ล้อเลียนเพื่อน ตลอดจนการป้องกันตัวเองเมื่อถูกรังแก 3. ให้นักเรียนมีโอกาสเสนอข้อมูลในโอกาสที่จะมีการประชุมครู (ก่อนจะมีการประชุมครูให้นักเรียนประชุมก่อนแล้วมานำเสนอข้อมูลในที่ประชุมครู) เช่น ช่วยกันคิดกฎกติกาการอยู่ร่วมกันในห้องเรียน/โรงเรียน โดยโรงเรียนอนุมัติ 4. ให้มีบอร์ดสภานักเรียน /จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นและมีการตอบกลับ เช่น จัดกล่องรับฟังความคิดเห็นแล้วติดประกาศตอบกลับที่บอร์ด 5. สนับสนุนให้มีการวิจารณ์อย่างรับผิดชอบ คือวิจารณ์แล้วมีข้อเสนอหรือทางเลือกให้	1. บทบาทและหน้าที่มีความสัมพันธ์กันอย่างไร คนเรามีบทบาทและหน้าที่หลายอย่างจะเกิดความขัดแย้งกันเองหรือไม่ เราควรตัดสินในเลือกทำอย่างไร 2. บุคคลหรือหน่วยงานที่นักเรียนคิดว่าได้ดำเนินการอย่างเหมาะสมกับบทบาทและหน้าที่ที่ได้รับมีลักษณะอย่างไร	หนังสือการ์ตูน “บุญเจิมกับใบตอง” กับการสร้างสรรค์วัฒนธรรมประชาธิปไตย ของกระทรวงวัฒนธรรม จำนวน 8 เล่ม 1. การมีส่วนร่วม 2. อดทนอดกลั้น ต่อความคิดเห็นที่แตกต่าง 3. จิตสำนึกในความยุติธรรม 4. จิตสำนึกประชาธิปไตย 5. เราเป็นพลเมืองชั้นหนึ่ง 6. ใช้ทรัพยากรอย่างเป็นธรรม 7. เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น 8. ประชาธิปไตยในห้องเรียน

ผลลัพธ์การเรียนรู้	มาตราฐาน ตัวชี้วัด	กิจกรรม/กระบวนการ	คำถามเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้	สื่อเสริมสำหรับการเรียนรู้
4. ผู้เรียนสามารถแก้ไขความขัดเย้งที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันด้วยสันติวิธีเหมาะสมตามบริบทและช่วงวัย	ส 2.1 ป.4/5 ส 2.1 ป.5/1 ส 2.1 ป.6/3	1. พัฒนาการฟังด้วยใจที่ใคร่ครวญ เพื่อรับรู้ความคิด อารมณ์และความรู้สึกของคู่สนทนา ด้วยกิจกรรม Reflective listening ฟังและสะท้อนว่าจับประเด็นอะไรได้บ้าง และให้คู่สนทนาตรวจสอบความถูกต้อง 2. ฝึกกิจกรรม Cooperative Art การวาดภาพและสื่อสารความคิดผ่านงานศิลปะ เพื่อการเข้าใจความคิดความรู้สึกของกันและกัน 3. เรื่องเล่าเร้าพลัง (Story Telling) ฟังเรื่องราวของกันและกัน โดยการห้อยแขวนความคิดและความรู้สึก ไม่ตัดสินและตีความ 4. วิเคราะห์ข่าวและเหตุการณ์ ให้เครื่องมือการคิด (Thinking Tools) วิเคราะห์ปมรากของปัญหาความขัดแย้ง (5why) นำเสนอทางเลือกของการแก้ปัญหา วิเคราะห์ข้อดีข้อด้อยของทางเลือกแต่ละแบบ เลือกทางเลือกไปปฏิบัติ สรุปผลการดำเนินการและบทเรียนที่ได้รับ 5. เรียนรู้แบบอย่างจากเรื่องราวของบุคคลของโลก ประเทศหรือท้องถิ่นที่ใช้ความอดทนอดกลั้นและสันติวิธีในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง เช่น มหาตมะคานธี เมชีเทเรซาทะไลลามะ 6. อ่านนิทานภาพเรื่อง “ความรักอันยิ่งใหญ่ของคุณจระเข้และคุณยีราฟ” วิเคราะห์ปมปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น และแนวทางการแก้ไขปัญหาอย่างสันติวิธี	1. นักเรียนเคยมีประสบการณ์ความขัดแย้งหรือไม่ มีวิธีการแก้ไขอย่างไร ปัจจัยอะไรที่ทำให้คนเราเกิดความขัดแย้ง และเราจะจัดการกับปัจจัยต่าง ๆ เหล่านั้นอย่างไรบ้าง 2. นักเรียนเทคนิควิธีการจัดการความขัดแย้งมีอะไรบ้าง ในสถานการณ์เดียวกัน คนเราจะมีวิธีการดำเนินการแก้ไขความขัดแย้งเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร เพราะเหตุใด	1. หนังสือนิทานภาพ “ความรักอันยิ่งใหญ่ของคุณจระเข้และคุณยีราฟ” 2. ชุดหนังสือบุคคลสำคัญของโลก มหาตมะคานธี เมชีเทเรซา ทะไลลามะ

แนวทางการดำเนินงานในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาพลเมืองคุณภาพสำหรับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

พลเมืองคุณภาพระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หมายถึง ผู้ที่มีความผูกพันกับประวัติศาสตร์ ประเพณีวิถีไทย ค่านิยมที่ดีของสังคมไทย ทำหน้าที่พลเมือง เคารพกฎกติกา และแก้ไขความขัดแย้งด้วยสันติวิธี ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความเสมอภาค สังคมที่เป็นธรรมเท่าเทียม มีทัศนคติเชิงบวกต่อการเปลี่ยนแปลง มีจิตอาสา จิตสาธารณะ

อ้างอิง

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 78 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2560 มาตรา 22 (5)
2. แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาและด้านการเมือง
3. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ด้านความมั่นคง
4. มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2561
5. รายงานการวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2559
6. รายงานผลการประเมินความเป็นพลเมืองของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2561
7. กรอบแนวคิดหลักสูตรการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของไทย กลุ่ม Thai Civic Education พ.ศ.2556
8. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ผลลัพธ์การเรียนรู้

1. ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความผูกพันกับประวัติศาสตร์ ประเพณีวิถีไทย ค่านิยมที่ดีของสังคมไทย
2. ผู้เรียนสามารถทำหน้าที่พลเมือง และเคารพกฎกติกา
3. ผู้เรียนสามารถแก้ไขความขัดแย้งด้วยสันติวิธี
4. ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตนที่ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
5. ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตนและประยุกต์ใช้แนวคิดความเสมอภาค สังคมที่เป็นธรรมเท่าเทียมในวิถีชีวิตประจำวัน
6. ผู้เรียนมีทัศนคติเชิงบวกต่อการเปลี่ยนแปลง มีจิตอาสา จิตสาธารณะ

แนวทางการจัดกิจกรรม

1. การจัดการเรียนการสอนทั้งที่เป็นเนื้อหาสาระ (Learning about Citizenship) ทั้งในกลุ่มวิชาสังคมศึกษา และบูรณาการในวิชาอื่น ๆ
2. การเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนานักเรียนในลักษณะต่าง ๆ (Co-Curriculum) เช่น ชุมนุม ชมรม การทำกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณะประโยชน์
3. การจัดกิจกรรมเสริมต่าง ๆ (Extra-Curriculum) เช่น การทัศนศึกษา การร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน
4. การเรียนรู้ในบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ทั้งที่เป็นสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ แบบอย่างที่ดี และการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในรูปแบบต่าง ๆ
5. การเรียนรู้ที่เป็นวิถีชีวิต (Daily life) เป็นการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณค่า ไปใช้ในงาน สถานการณ์ หรือการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันในรูปแบบต่าง ๆ

ผลลัพธ์การเรียนรู้	มาตราฐาน ตัวชี้วัด	กิจกรรม/กระบวนการ	คำถามเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้	สื่อเสริมสำหรับการเรียนรู้
1. ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความผูกพันกับประวัติศาสตร์ ประเพณีวิถีไทย ค่านิยมที่ดีของสังคมไทย	ส 2.1 ม.1/3 ส 2.1/ม.2/4 ส 2.1/ม.3/4 ส 4.1/ม.1/1	1. กิจกรรมยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ให้ศึกษาสืบค้นข้อมูลประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น เช่น ประวัติศาสตร์จากภาพบนฝาบ้าน ประวัติศาสตร์ชื่อบ้านนามเมือง ประวัติศาสตร์รอยบาทยาตราของพระเจ้าแผ่นดินเสด็จพระราชดำเนินไปยังจังหวัดต่าง ๆ และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น 2. ทำแผนที่คนดี สืบค้นเรื่องราวบุคคลสำคัญในมุมมองของนักเรียน เขียนเรื่องราวและเผยแพร่ความดี 3. ศึกษานอกสถานที่ แหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ โบราณคดี พิพิธภัณฑ์ 4. เรียนรู้ประวัติศาสตร์และพัฒนาการของสิ่งของ เครื่องใช้ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน (History of Things) 5. เข้าร่วมกิจกรรมหรือเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินการงานกิจกรรม เทศกาลของโรงเรียนและชุมชน 6. ศึกษาศิลปวัฒนธรรม ขนมธรรมเนียมประเพณี ที่มีลักษณะร่วมกันของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคอาเซียน เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจอันดีระหว่างกัน ได้แก่ 6.1 การปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศ 6.2 วัฒนธรรมชาวลุ่มน้ำ คติและวิถีชีวิตที่ผูกพันกับสายน้ำ 6.3 การรับวัฒนธรรมของโลก เช่น กระแส K-pop การค้าไร้พรมแดน และโซเชียลมีเดีย 6.4 การเกิดขึ้นของรัฐโบราณและการล่มสลายกับทฤษฎีมัณฑละ (MandalaTheory)	1. ตามประวัติศาสตร์สถาบันพระมหากษัตริย์มีบทบาทในการสร้างชาติไทยอย่างไร 2. ประเพณีวิถีชีวิตความเป็นไทยที่ควรยกย่องและอนุรักษ์มีอะไรบ้าง เพราะเหตุใด 3. ค่านิยมอะไรในสังคมไทยที่นักเรียนคิดว่าควรอนุรักษ์ไว้ อะไรควรปรับปรุง อะไรควรสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้น 4. อคติหรือความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านมีอะไรบ้าง มีสาเหตุมาจากสิ่งใด และในฐานะที่นักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของพลเมืองอาเซียนจะรักษาจุดเด่นและจุดร่วมของค่านิยมเหล่านี้อย่างไร เพื่อธำรงความรักและภูมิใจในชาติไปพร้อมกับการให้เกียรติประเทศเพื่อนบ้าน	1. หนังสืออ่านนอกเวลา วิชาประวัติศาสตร์ไทย ระดับประถมศึกษา ชุด “พระมหากษัตริย์ไทย 10 รัชกาล” ของ สพฐ. 2. หนังสือกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้หนังสืออ่านนอกเวลาที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง และสถาบันกษัตริย์ของ สพฐ. 3. แนวทางการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ร่วมรากอุษาคเนย์: สานเสวนาเพื่อความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรมและสันติวัฒนธรรม (Promoting Inter-cultural Dialogue and Culture of Peace in SEA though Shared Histories) ของ สพฐ.

ผลลัพธ์การเรียนรู้	มาตราฐาน ตัวชี้วัด	กิจกรรม/กระบวนการ	คำถามเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้	สื่อเสริมสำหรับการเรียนรู้
2. ผู้เรียนสามารถทำหน้าที่พลเมือง และเคารพกฎกติกา	ส 2.1 ม.1/1 ส 2.1/ม.2/1	1. ชมสารคดีของ Lead India เรื่อง The Tree แล้ววิเคราะห์แบบของความเป็นพลเมือง (Kind of Citizen) ที่ปรากฏในตัวละครสำคัญในเรื่องแล้วเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของนักเรียนว่าเคยมีประสบการณ์ในลักษณะนี้มาก่อนหรือไม่ ตอนนั้นได้ปฏิบัติอย่างไร และหากเหตุการณ์ลักษณะนี้อีกจะดำเนินการอย่างไร 2. วิเคราะห์คำสำคัญของพลเมือง ประชาชน และพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ความเหมือนและความแตกต่าง เพื่อนำไปวิเคราะห์ข่าวและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นว่าเป็นการกระทำของในแนวคิดของประชาชน พลเมือง หรือพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย 3. ศึกษาและวิเคราะห์ตัวบทในรัฐธรรมนูญ และกฎหมาย ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงและคุณภาพของชีวิตของทั้งระดับปัจเจกและระดับสังคม 4. ศึกษากรณีตัวอย่างการปฏิบัติตามกฎ เคารพกฎหมาย และผลที่เกิดขึ้นของประเทศต่าง ๆ ที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นประเทศที่มีคุณภาพประชาธิปไตยในระดับสูง เช่น ประเทศญี่ปุ่น นิวซีแลนด์ และฟินแลนด์	1. ระดับของความเป็นพลเมืองแตกต่างกัน ตามแนวคิดพลเมือง 3 แบบของ Westheimer นักเรียนคิดว่าสังคมไทยเหมาะสมกับพลเมืองแบบใด 2. กฎหมายหรือกฎระเบียบต่าง ๆ มีความเป็นธรรมอยู่เสมอหรือไม่ ทุกคนได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมต่อหน้ากฎหมายหรือไม่ ถ้าไม่เราจะมีวิธีการดำเนินการอย่างไร 3. การเป็นพลเมืองผู้ตื่นรู้ (Active Citizen) กับการเป็นพลเมืองที่เคารพกฎหมายเป็นสิ่งเดียวกันหรือไม่ มีอะไรเหมือนหรือแตกต่างกัน นักเรียนทำอะไรอยู่แล้วบ้างที่แสดงว่าเป็นพลเมืองตื่นรู้ และคิดว่าจะทำอะไรเพิ่มขึ้นมาอีก	1. สารคดีของ Lead India เรื่อง The Tree 2. หนังสือพลังเยาวชนพลังพลเมือง: การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย (Civic Education) 3. ตัวอย่างภาพการเข้าแถวรับความเหลือจากรัฐ และการจัดค่ายที่พักของประเทศญี่ปุ่นในช่วงที่ประสบภัยซูนามิ
3. ผู้เรียนสามารถแก้ไขความขัดแย้งด้วยสันติวิธี	ส 2.1 ม.1/4 ส 2.1/ม.2/2 ส 2.1/ม.3/2	1. ศึกษาวิธีการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งจากบัตรคำ 10 เรื่องประกอบด้วย **คุยต่อหน้า เจราจาในที่ส่วนตัว ปลดปล่อยอามรณ์ รู้รักประนีประนอม มีเป้าหมายร่วมกัน เขาคิดถูกต้องยอมรับ เครียดนักต้องพักก่อน สอดแทรกอารมณ์ขัน ขอความช่วยเหลือ และให้เวลาเยียวยา** ให้เล่าประสบการณ์หรือเหตุการณ์ที่เผชิญความขัดแย้งแล้วเลือกใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่งในการแก้ปัญหา 2. ศึกษากรณีศึกษาในชีวิตประจำวัน แล้วสรุปเป็นแนวคิดหรือหลักการในการแก้ปัญหาของตนเอง 3. เล่นเกมกระดาน (Board Game) หรือสถานการณ์สมมติเกี่ยวกับความขัดแย้ง	1. ความขัดแย้งในสังคมที่เกิดขึ้นมีสาเหตุมาจากอะไรบ้าง ทำไมคนเราจึงขัดแย้งกัน 2. มุมมองหรือประสบการณ์ของเราจะเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความขัดแย้งหรือไม่ นักเรียนเคยมีประสบการณ์ดังกล่าวอย่างไร และจะมีแนวทางการป้องกันปัญหาดังกล่าวอย่างไร	เกมสี่เหลี่ยมมองชีวิต (Broken Square)

ผลลัพธ์การเรียนรู้	มาตราฐาน ตัวชี้วัด	กิจกรรม/กระบวนการ	คำถามเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้	สื่อเสริมสำหรับการเรียนรู้
4. ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตนที่ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	ส 3.1 ม.1/3 ส 3.1/ม.2/3 ส 3.1/ม.3/2	1. แบ่งกลุ่มอ่านหนังสือนิทานจากชุดสื่อนวัตกรรมแห่งการเรียนรู้เพื่อชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของ สพฐ. วิเคราะห์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และกำหนดแนวทางประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตประจำวัน 2. ทัศนศึกษาในแหล่งเรียนรู้ โดยทำกิจกรรมตามคู่มือตามรอยพระราชา ชุด 9 ท่องแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิตเส้นทางการเรียนรู้ตามรอยพระราชา	1. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึงอะไร 2. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วยอะไร 3. การปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะส่งเสริมการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขอย่างไรบ้าง พร้อมยกตัวอย่าง 4. ยกตัวอย่างบุคคลที่ได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้จนประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต และบุคคลผู้นั้นได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในเรื่องใด อย่างไร และเกิดประโยชน์อย่างไรบ้าง 5. ตนเองได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตในเรื่องใด อย่างไร และเกิดประโยชน์อย่างไรบ้าง ถ้ายังไม่เคยนำไปใช้ คิดว่าจะนำไปใช้ได้หรือไม่ อย่างไร	1. แนวทางการจัดทำหน่วยการเรียนรู้บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของคณะทำงานบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการเรียนการสอน กระทรวงศึกษาธิการ 2. หนังสือตามรอยพระราชา : ชุด 9 ท่องแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิตเส้นทางการเรียนรู้ตามรอยพระราชา 3. ชุดสื่อนวัตกรรมแห่งการเรียนรู้เพื่อชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของ สพฐ.

ผลลัพธ์การเรียนรู้	มาตราฐาน ตัวชี้วัด	กิจกรรม/กระบวนการ	คำถามเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้	สื่อเสริมสำหรับการเรียนรู้
5. ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตนและประยุกต์ใช้แนวคิดความเสมอภาค สังคมที่เป็นธรรมเท่าเทียมในวิถีชีวิตประจำวัน	ส 2.1 ม.1/3 ส 2.1/ม.2/4 ส 2.1/ม.3/4	1. ชมภาพยนตร์เรื่อง Freedom Writer ที่ดัดแปลงจากเรื่องจริงของเอริน กรูเวลล์ ครูผู้เปลี่ยนเด็กเกเรให้กลายเป็นนักเขียนเพื่ออิสรภาพวิเคราะห์ประเด็นทางสังคม ความเป็นเป็นธรรม ความไม่ท่าเทียม และแนวทางการที่ครูเอรินดำเนินการ แล้วนำหลักการและแนวทางการที่ได้มาวางแผนปรับปรุงหรือพัฒนาในชีวิตประจำวันของตนเอง โรงเรียนหรือชุมชน 2. กิจกรรมเดินเมือง จัดทำแผนที่เดินดิน ถ่ายภาพที่แสดงถึงประเด็น 3 เรื่องคือ ทุน อำนาจ ความหลากหลาย แล้วนำมาจัดนิทรรศการภาพ ให้นักเรียนอธิบายประเด็นเกี่ยวกันทุน อำนาจ และความหลากหลายในภาพที่เลือก และกำหนดแนวทางการเปลี่ยนเมืองให้เป็นสังคมที่เป็นธรรมเท่าเทียม เป็นเมืองสำหรับทุกคน (Inclusive Society) ได้แก่ ทางข้ามถนนสำหรับคนชราและผู้พิการ การจัดการหาบเร่แผงลอยกับทางเดินเท้าของคนเมือง	1. ความเสมอภาค ความเท่าเทียมและความเป็นธรรม เหมือนหรือแตกต่างกันอย่าง 2. รัฐต้องลงทุนงบประมาณจำนวนมากเพื่อจัดทำทางเดินสำหรับผู้บกพร่องทางร่างกาย นักเรียนคิดว่าเหมาะสมหรือไม่ เป็นความเป็นธรรมและเท่าเทียมอย่างไร	1. คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ 2. ภาพยนตร์เรื่อง Freedom Writer
6. ผู้เรียนมีทัศนคติเชิงบวกต่อการเปลี่ยนแปลง มีจิตอาสา จิตสาธารณะ	ส 2.1 ม.1/2 ส 2.1/ม.3/4	1. การสมัครเป็นสมาชิกธนาคารจิตอาสา ธนาคารจิตอาสาเป็นธนาคารรับฝากเวลา (TimeBank) ให้นักเรียนสามารถประกาศความตั้งใจจะใช้เวลา ด้วยการสมัครสมาชิก และระบุจำนวนเวลาที่จะทำงานอาสา มีระบบคัดเลือกและแนะนำ (matching) งานอาสาที่ตรงกับความสนใจ และทักษะที่ทำได้ เพื่อให้ได้ใช้เวลาอย่างมีคุณค่า ตามกำลังความสามารถของแต่ละคน ธนาคารจิตอาสาไม่ได้เป็นเพียงเว็บไซต์หางานอาสา แต่สนับสนุนให้ผู้ทำงานอาสามีทักษะความรู้ มีพลังใจ และจัดงานอาสาเพื่อเปลี่ยนแปลงผู้คน สังคมและโลก โดยธนาคารจิตอาสามีเอกสารแนะนำการจัดกิจกรรม (guideline) มีหนังสือ คู่มือ (guidebook) และมีหลักสูตรเรียนรู้หลากหลายที่เหมาะกับกลุ่มเป้าหมาย อาทิ หนังสือหัวใจอาสา หลักสูตรเร่งรัดการจัดกระบวนการสร้างเสริมสุขภาวะแบบเร่งรัด 2. รวมกลุ่มกันทำกิจกรรมจตามความถนัด ความสนใจ เพื่อทำกิจกรรมในลักษณะอาสาสมัครหรือจิตอาสา เช่น กิจกรรมบรรณารักษ์น้อยไปสร้างห้องสมุดในชุมชนเพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน กิจกรรมปลูกผักในพื้นที่ว่างเปล่าหรือที่สาธารณประโยชน์ในชุมชน	1. นักเรียนมีความรู้ความสามารถอะไรที่คิดว่านอกจากจะเป็นประโยชน์แก่ตนเองแล้วยังสามารถเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมได้และจะใช้ความรู้ความสามารถนั้นอย่างไร 2. คุณค่าหรือประโยชน์ที่ได้รับการทำงานจิตอาสาคืออะไร การทำงานจิตอาสามีข้อดีและข้อควรระวัง อย่างไร เราจะทำอย่างไรเพื่อให้สามารถสมดุลเวลาในเรื่องส่วนตัว ครอบครัวและสังคมได้	เว็บไซต์ www.jitarsabank.com ธนาคารจิตอาสา บันเวลา แห่งความสุข

แนวทางการดำเนินงานในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาพลเมืองคุณภาพสำหรับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

พลเมืองคุณภาพระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หมายถึง เป็นผู้ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความเสมอภาค สังคมที่เป็นธรรม เท่าเทียม มีทัศนคติเชิงบวกต่อการเปลี่ยนแปลง มีจิตอาสา จิตสาธารณะเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง รับผิดชอบการกระทำที่มีผลต่อสังคมร่วมกัน เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และแสดงความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น

อ้างอิง

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 78 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2560 มาตรา 22 (5)
2. แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาและด้านการเมือง
3. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ด้านความมั่นคง
4. มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2561
5. รายงานการวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2559
6. รายงานผลการประเมินความเป็นพลเมืองของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2561
7. กรอบแนวคิดหลักสูตรการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของไทย กลุ่ม Thai Civic Education พ.ศ.2556
8. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ผลลัพธ์การเรียนรู้

1. ผู้เรียนเป็นผู้แสดงพฤติกรรมที่ประยุกต์ใช้หรือยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในวิถีชีวิต
2. ผู้เรียนปฏิบัติตนโดยใช้หลักความเสมอภาค สังคมที่เป็นธรรม และเท่าเทียม
3. ผู้เรียนมีมีทัศนคติเชิงบวกต่อการเปลี่ยนแปลง
4. ผู้เรียนมีจิตอาสา จิตสาธารณะ เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน
5. ผู้เรียนรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง รับผิดชอบการกระทำที่มีผลต่อสังคมร่วมกัน
6. ผู้เรียนเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และแสดงความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น

แนวทางการจัดกิจกรรม

1. การจัดการเรียนการสอนทั้งที่เป็นเนื้อหาสาระ (Learning about Citizenship) ทั้งในกลุ่มวิชาสังคมศึกษา และบูรณาการในวิชาอื่น ๆ
2. การเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนานักเรียนในลักษณะต่าง ๆ (Co-Curriculum) เช่น ชุมนุม ชมรม การทำกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณะประโยชน์
3. การจัดกิจกรรมเสริมต่าง ๆ (Extra-Curriculum) เช่น การทัศนศึกษา การร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน
4. การเรียนรู้ในบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ทั้งที่เป็นสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ แบบอย่างที่ดี และการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในรูปแบบต่าง ๆ
5. การเรียนรู้ที่เป็นวิถีชีวิต (Daily life) เป็นการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณค่า ไปใช้ในงาน สถานการณ์ หรือการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันในรูปแบบต่าง ๆ

ผลลัพธ์การเรียนรู้	มาตราฐาน ตัวชี้วัด	กิจกรรม/กระบวนการ	คำถามเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้	สื่อเสริมสำหรับการเรียนรู้
1. ผู้เรียนเป็นผู้แสดงพฤติกรรมที่ประยุกต์ใช้หรือยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในวิถีชีวิต	ส 3.1 ม.4-6/2 ส 3.1 ม.4-6/3 ส 3.1 ม.4-6/4	1. แบ่งกลุ่มอ่านหนังสือนิทานจากชุดสื่อนวัตกรรมแห่งการเรียนรู้เพื่อชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของ สพฐ. วิเคราะห์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และกำหนดแนวทางประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตประจำวัน 2. ทัศนศึกษาในแหล่งเรียนรู้ โดยทำกิจกรรมตามคู่มือตามรอยพระราชา ชุด 9 ท่องแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิตเส้นทางการเรียนรู้ตามรอยพระราชา 3. วิเคราะห์ปัญหาการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนและชุมชน เช่น ระบบสหกรณ์ การจัดการเกษตรกรรม การจัดการเรียนรู้ และเสนอแนวทางแก้ไขในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดการอบรม การจัดงานวิชาการ การเผยแพร่ความรู้ 4. การปฏิบัติการในพื้นที่แบบการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม (Service Learning) ด้วยการศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและสังคม ร่วมกันวางแผนประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนา ปรับปรุง หรือแก้ปัญหาให้ดีขึ้น 5. เผยแพร่ประสบการณ์และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยช่องทางต่าง ๆ ทั้งสื่อกระแสหลัก เช่น รายงาน วิจัย บทความ การเสวนาวิชาการ และสื่อโซเชียลมีเดียในลักษณะต่าง ๆ	1.หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหมายถึงอะไร 2. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วยอะไร 3. การปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะส่งเสริมการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขอย่างไรบ้าง พร้อมยกตัวอย่าง 4. ยกตัวอย่างบุคคลที่ได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้จนประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต และบุคคลผู้นั้นได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในเรื่องใด อย่างไร และเกิดประโยชน์อย่างไรบ้าง 5. ตนเองได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตในเรื่องใดอย่างไร และเกิดประโยชน์อย่างไรบ้าง ถ้ายังไม่เคยนำไปใช้ คิดว่าจะนำไปใช้ได้หรือไม่ อย่างไร	1. แนวทางการจัดทำหน่วยการเรียนรู้บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของคณะทำงานบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการเรียนการสอน กระทรวงศึกษาธิการ 2. หนังสือตามรอยพระราชา :ชุด 9 ท่องแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิตเส้นทางการเรียนรู้ตามรอยพระราชา 3. ชุดสื่อนวัตกรรมแห่งการเรียนรู้เพื่อชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของ สพฐ.

ผลลัพธ์การเรียนรู้	มาตราฐาน ตัวชี้วัด	กิจกรรม/กระบวนการ	คำถามเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้	สื่อเสริมสำหรับการเรียนรู้
2. ผู้เรียนปฏิบัติตนโดยใช้หลักความเสมอภาค สังคมที่เป็นธรรม และเท่าเทียม	ส 2.1 ม.4-6/2 ส 2.1 ม.4-6/3	1. ศึกษาและเรียนรู้ความคิด วิถีชีวิตของบุคคลและกลุ่มบุคคลที่เปราะบาง เช่น ผู้พิการ ผู้ใช้แรงงาน คนหลากหลายทางเพศ กลุ่มชาติพันธุ์ ผู้อพยพพลัดถิ่นข้ามชาติ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการคิดวิเคราะห์ และแสวงหาแนวทางที่ทำให้สังคมกลางเป็นสังคมของคนทุกและเป็นสังคมที่อยู่ท่ามกลางความหลากหลายของผู้คนอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม 2. เรียนรู้ปฏิสัมพันธ์ของบุคคลและกลุ่มบุคคลในสังคมออนไลน์ แล้วใช้ความรู้เกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล (Media, Information and Digital Literacy) เพื่อการเป็นพลเมืองในโลกในยุคสารสนเทศและดิจิทัล ได้รับความเป็นธรรม 3. ชมภาพยนตร์สารคดีเรื่อง “Citizenfour แฉกระฉ่อนโลก” แล้วใช้ความรู้ที่ได้ศึกษามาแล้วนั้น มาวิเคราะห์การรู้เท่าทันสื่อ และแนวทางการปรับประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	1. สังคมสำหรับทุกคน (Inclusive Society) มีลักษณะอย่างไร อะไรเป็นอุปสรรคที่ไม่สามารถสร้างสังคมสำหรับทุกคนได้ มีแนวทางอะไรที่เอื้อต่อสังคมของทุกคน 2. การทำให้เป็นอื่น (Otherness) การทำให้เป็นคนชายขอบ (Marginalization) มีผลต่อสังคมที่ไม่เป็นธรรมและเท่าเทียมอย่างไร แนวทางแก้ไขปัญหาทำได้อย่างไร 3. ในยุคสมัยของโลกไร้พรมแดนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล คนมีปฏิสัมพันธ์กันทั้งในโลกของความจริงและโลกออนไลน์ จะเกิดปัญหาความไม่เสมอภาค ความไม่เท่าเทียม และการละเมิดอย่างไรบ้าง จะมีแนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างไร	1. แนวทางการจัดการเรียนรู้กฎหมายเบื้องต้นสำหรับผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของ สพฐ. 2. คู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างพลเมืองรู้เท่าทันสื่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของสถาบันสื่อเด็กเยาวชน 3. การ์ดพลังสื่อของกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ และ Friedrich NaumannStiftung 4. ภาพยนตร์สารคดีเรื่อง Citizenfour แฉกระฉ่อนโลก

ผลลัพธ์การเรียนรู้	มาตราฐาน ตัวชี้วัด	กิจกรรม/กระบวนการ	คำถามเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้	สื่อเสริมสำหรับการเรียนรู้
3. ผู้เรียนมีมีทัศนคติเชิงบวกต่อการเปลี่ยนแปลง	ส 2.1 ม.4-6/3	1. อ่านงานเขียน หรือข้อคิดที่ให้กำลังใจ ฝึกทัศนคติเชิงบวกกับเรื่องต่าง ๆ ในชีวิตเช่น อ่านงานเขียน หรือข้อคิดที่ให้กำลังใจ จากนั้นจึงถ่ายโอนมาสู่การทำงาน นำข้อคิด เหล่านั้นมาใช้กับการทำงาน 2. ให้ความสำคัญกับการหาทางแก้ปัญหาไม่ใช่ที่ตัวปัญหา เมื่องานไม่เป็นไปในทิศทางที่ต้องการ คนที่มีทัศนคติเชิงบวก จะให้ความสำคัญกับการหาทางแก้ปัญหาไม่ใช่ที่ตัวปัญหา และจะไม่เสียเวลาตามหาว่าใครเป็นคนผิด หรือพร่ำตำหนิผู้อื่น ซึ่งไม่ช่วยให้เกิดประโยชน์หรือแก้ปัญหาได้ 3. ฝึกบอกกับตนเองว่า “ฉันทำได้” “ฉันจะทำ” “ฉันพร้อม” เมื่อได้รับงานใหม่ ที่ไม่คุ้นเคยมาก่อน สามารถบอกตนเองว่า“ ฉันทำได้” “ฉันจะทำ” “ฉันพร้อม” คนที่มีทัศนคติเชิงบวก จะกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้หาข้อมูลจำเป็นที่ช่วยให้สามารถทำงานที่ได้รับให้สำเร็จจนได้ และไม่ยอมให้ความคิดเชิงลบมาทำลายกำลังใจในการทำงานของตน 4. ฝึกอุปนิสัยแบบ Proactive คิดเชิงรุก เชิงบวก สร้างการเปลี่ยนแปลง สร้างอุปนิสัยของการซื่อสัตย์และวินัยในการปฏิบัติด้วยการวางแผนการทำงาน ทบทวนการทำงาน บันทึกผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ	นักเรียนมี่ความคิดเห็นอย่างไรกับคำว่า “พื้นที่ปลอดภัย” หรือ Comfort Zone เป็นสภาวะชีวิตอยู่ในช่วงที่ทุกอย่างลงตัว หากเปรียบเป็นเรื่องงานก็อาจเปรียบได้ว่าชีวิตการทำงานตำแหน่งที่ทำ สังคมการทำงานทุกอย่างดีไปหมด ทำให้เราใช้ชีวิตได้อย่างสบายๆ ไม่มีเรื่องให้ปวดหัวหรือเครียดอะไรมากนัก	

ผลลัพธ์การเรียนรู้	มาตราฐาน ตัวชี้วัด	กิจกรรม/กระบวนการ	คำถามเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้	สื่อเสริมสำหรับการเรียนรู้
4. ผู้เรียนมีจิตอาสาจิตสาธารณะ เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน	ส 2.1 ม.4-6/3	1. การสมัครเป็นสมาชิกธนาคารจิตอาสา ธนาคารจิตอาสาเป็นธนาคารรับฝากเวลา (TimeBank) ให้นักเรียนได้ประกาศความตั้งใจจะใช้เวลา ด้วยการสมัครสมาชิก และระบุจำนวนเวลาที่จะทำงานอาสา มีระบบคัดเลือกและแนะนำ (matching) งานอาสาที่ตรงกับความสนใจ และทักษะที่ทำได้ เพื่อให้ได้ใช้เวลาอย่างมีคุณค่า ตามกำลังความสามารถของนักเรียน ธนาคารจิตอาสาไม่ได้เป็นเพียงเว็บไซต์หางานอาสา แต่สนับสนุนให้ผู้ทำงานอาสามีทักษะความรู้ มีพลังใจ และจัดงานอาสาเพื่อเปลี่ยนแปลงผู้คน สังคมและโลก โดยธนาคารจิตอาสามีเอกสารแนะนำการจัดกิจกรรม (guideline) มีหนังสือ คู่มือ (guidebook) และมีหลักสูตรเรียนรู้หลากหลายที่ อาทิ หนังสือหัวใจอาสา หลักสูตรเร่งรัดการจัดกระบวนการสร้างเสริมสุขภาวะแบบเร่งรัด 2. รวมกลุ่มกันทำกิจกรรมจตามความถนัด ความสนใจ เพื่อทำกิจกรรมในลักษณะอาสาสมัครหรือจิตอาสา เช่น กิจกรรมบรรณารักษ์น้อยไปสร้างห้องสมุดในชุมชนเพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน กิจกรรมปลูกผักในพื้นที่ว่างเปล่าหรือที่สาธารณประโยชน์ในชุมชน 3. ศึกษาและเรียนรู้ในประเด็นเฉพาะที่ตนเองและกลุ่มที่ตนเองสนใจ รวมกลุ่มกันในลักษณะเครือข่ายนักปฏิบัติ (Community of Practice) ดำเนินกิจกรรมในเรื่องที่เรื่องสร้างสรรค์สังคมหรือการเป็นนวัตกรที่มีการสร้างงผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ได้แก่ การสร้างเกมกระดาน (Board Game) เผยแพร่ความรู้ จัดการอบรมปฏิบัติการในเรื่องที่สนใจร่วมกัน 4. ติดตามสถานการณ์เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในระดับพื้นที่ ประเทศ และโลก ร่วมกันแสดงความคิดเห็นหรือวิเคราะห์ในระดับลึกในลักษณะต่าง ๆ เช่น การจัดกลุ่มศึกษาหนังสือ (Book Study) การจัดเสวนาวิชาการ การบรรยายพิเศษ การเผยแพร่ในช่องทางการสื่อสารต่างๆ ทั้งสื่อกระแสหลักและสื่อดิจิทัล เพื่อการส่งเสริมควารู้ความเข้าใจและการปฏิบัติอย่างเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	1. นักเรียนมีความรู้ความสามารถอะไรที่คิดว่านอกจากจะเป็นประโยชน์แก่ตนเองแล้วยังสามารถเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมได้ และจะใช้ความรู้ความสามารถนั้นอย่างไร 2. คุณค่าหรือประโยชน์ที่ได้รับการทำงานจิตอาสาคืออะไร การทำงานจิตอาสามีข้อดีและข้อควรระวังอย่างไร เราจะทำอย่างไรเพื่อให้สามารถสมดุลเวลาในเรื่องส่วนตัว ครอบครัวและสังคมได้ 3. นักเรียนเข้าใจความหมายของบทบาท สิทธิ และสิทธิมนุษยชนอย่างไรบ้าง ความเข้าใจเรื่องนี้จะมีประโยชน์ต่อการเรียนและการใช้ชีวิตประจำวันของนักเรียนอย่างไร รวมทั้งความรู้ความเข้าใจนี้จะเกิดประโยชน์ต่อสังคมโดยรวมได้อย่างไร	1. เว็บไซต์ www.jitarsabank.com 2. คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับชั้นมัธยมศึกษาศึกษาตอนต้น ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ 3. เกมบิงโก ฉันรู้ ฉันมีสิทธิและความรับผิดชอบ ของกระทรวงยุติธรรม และ FriedrichNaumannStiftung 4. การ์ดพลังสิทธิ Rights Card ของกระทรวงยุติธรรม และ Friedrich NaumannStiftung

ผลลัพธ์การเรียนรู้	มาตราฐาน ตัวชี้วัด	กิจกรรม/กระบวนการ	คำถามเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้	สื่อเสริมสำหรับการเรียนรู้
5. ผู้เรียนรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง รับผิดชอบการกระทำที่มีผลต่อสังคมร่วมกัน	ส 2.1 ม.4-6/3	1. ฝึกการฟังอย่างลึกซึ้ง (Deep listening) คือการฟังให้ลึกไปกว่าแค่คำพูด ได้ยินสิ่งที่เขาไม่ได้พูด เช่น ความรู้สึก อารมณ์ ความเชื่อ ทัศนคติ และคุณค่าที่ยึดถือ โดยเราจะไม่ตีความ ไม่ด่วนตัดสิน ประเมินค่าว่าถูกหรือผิด จะเป็นเพียงพื้นที่แห่งการฟังล้วนๆ อยู่กับปัจจุบันขณะเท่านั้น 1.1. สังเกตปฏิกิริยาทางกายขณะที่ฟังให้สังเกตความรู้สึกและสังเกตปฏิกิริยาของร่างกายไปด้วย ว่าตอนนี้เรารู้สึกอย่างไรอยู่ ร่างกายของเรามีปฏิกิริยาตอบสนองกับคำพูดนั้นๆ อย่างไร 1.2 สังเกตอารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงเมื่อใดก็ตาม เวลาที่มีใครพูดในสิ่งที่เราไม่ชอบใจ ไม่อยากได้ยิน หรือกระทั่งกดปุ่มให้เราจี๊ดขึ้นมา เราอาจสังเกตร่างกายไม่ทัน เพราะมันเกิดอารมณ์รุนแรงขึ้นแล้วสังเกตว่า หูจะปิด จะไม่ได้ยินเสียงพูดของเค้า จะมีแต่เสียงโวยวายในหัวมากลบทับ เราจะอยากโต้ตอบหรือขัดแย้งขึ้นมาทันที 1.3 ห้อยแขวนคำตัดสิน ที่ผ่านมาเมื่อฟังอะไรก็ตาม ในทันทีจะเกิดปฏิกิริยาโต้ตอบโดยอัตโนมัติ ซึ่งโดยมากก็มาจากความทรงจำเก่าของเรา ซึ่งมันบรรจุแบบแผนการตอบสนองเดิมๆ ไว้ เช่น พอได้ฟังเรื่องที่กระทบกระเทือนจิตใจก็จะรู้สึกน้อยใจ ไม่พอใจ หรือเสียใจในทันที เราจึงไม่ได้โอกาส ที่จะมีการตอบสนองต่อการฟังในรูปแบบใหม่ๆ เลย 1.4 ให้ความเคารพ และเท่าเทียมตราบใดที่เรามองว่าอีกฝ่ายเป็นคนผิด แล้วเราเป็นผู้ถูก ด้วยทัศนคตินี้ เราไม่อาจเข้าใจเขา หรือทำให้เขาข้าใจเราได้เลย หากเราต้องการให้บทสนทนาครั้งนี้ เป็นไปได้ด้วยดี จึงต้องวางเรื่องถูกผิดไปก่อนรับฟังด้วยความเท่าเทียม และเคารพในมุมมองที่แตกต่าง	นักเรียนเคยมีประสบการณ์ที่ต้องอยู่ร่วมกับคนที่นักเรียนไม่ค่อยชอบหรือพูดในสิ่งนักเรียนที่ไม่เห็นด้วย แต่จำเป็นต้องฟัง นักเรียนจะต้องปฏิบัติตนอย่างไร และจากการเรียนรู้แล้วนักเรียนได้หลักการสำคัญอะไรเพิ่มเติม	

ผลลัพธ์การเรียนรู้	มาตราฐาน ตัวชี้วัด	กิจกรรม/กระบวนการ	คำถามเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้	สื่อเสริมสำหรับการเรียนรู้
6. ผู้เรียนเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และแสดงความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น	ส 2.1 ม.4-6/1 ส 2.1 ม.4-6/2	1. ศึกษานิยามความหมายที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ ผลประโยชน์ทับซ้อน มีความหมายเช่นเดียวกันกับ 1) ความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม และ 2) ผลประโยชน์ขัดกัน 1.1 ประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of interest) หมายถึง ความทับซ้อนระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน และผลประโยชน์ส่วนรวม (ผลประโยชน์สาธารณะ) ที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ กล่าวคือ เป็นสถานการณ์ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีผลประโยชน์ส่วนตนอยู่ และได้ใช้อิทธิพลตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ เพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนตน ซึ่งทำให้เกิดผลเสียหายต่อประโยชน์ส่วนรวม 1.2 ประโยชน์ส่วนตน (Private interest) หมายถึง ผลประโยชน์ที่บุคคลได้รับ โดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ของตน หาผลประโยชน์จากบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ผลประโยชน์ส่วนตนมีทั้งที่เกี่ยวกับเงินทองและไม่ได้เกี่ยวกับเงินทอง เช่น ที่ดิน หุ้น ตำแหน่ง หน้าที่ สัมปทาน ส่วนลด ของขวัญหรือสิ่งที่แสดงน้ำใจไมตรีอื่นๆ การลำเอียง การเลือกปฏิบัติ เป็นต้น 1.3 ผลประโยชน์ส่วนรวมหรือผลประโยชน์สาธารณะ (Public interest) หมายถึง ประโยชน์ของชุมชนโดยรวม ไม่ใช่ผลรวมของประโยชน์ของปัจเจกบุคคล และไม่ใช่ผลประโยชน์ของกลุ่มชน 2. นำความรู้และความเข้าใจที่ได้รับไปวิเคราะห์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม เช่น ครูใช้ไฟฟ้าของโรงเรียนเพื่อชาร์ตโทรศัพท์มือถือของตนเอง แต่ก็ใช้โทรศัพท์นั้นในการติดต่อกับผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับกาเรียนรู้ของนักเรียน เป็นประโยชน์ทับซ้อนหรือไม่ อย่างไร 3. วางแผนนำความรู้และประสบการณ์จากการเรียนรู้ไปปรับหรือประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	1. เรื่องส่วนตัว และเรื่องส่วนรวมและประโยชน์ทับซ้อน ตามความเข้าใจของนักเรียนคืออะไร อธิบายประกอบเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน 2. ความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องการเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัวนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร 3. บุคคลและเหตุการณ์ที่สะท้อนเกี่ยวกับการเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัวมีอะไร อย่างไรบ้าง	หนังสือ “การเมืองเรื่องของพวกเรา” ของกลุ่ม Thai Civic Education

แนวทางการดำเนินงานในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาพลเมืองคุณภาพสำหรับผู้เรียนระดับอาชีวศึกษา

พลเมืองคุณภาพระดับอาชีวศึกษา หมายถึง เป็นผู้ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความเสมอภาค สังคมที่เป็นธรรม เท่าเทียม มีทัศนคติเชิงบวกต่อการเปลี่ยนแปลงมีจิตอาสา จิตสาธารณะ เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง รับผิดชอบการกระทำที่มีผลต่อสังคมร่วมกัน เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และแสดงความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น เรียนรู้อย่างลึกซึ้ง รู้จักคิด วิเคราะห์ กลั่นกรองข้อมูลข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณ และมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ตามวิถีประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

อ้างอิง

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา 78 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2560 มาตรา 22 (5)
2. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

ผลลัพธ์การเรียนรู้

1. ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความเสมอภาค สังคมที่เป็นธรรม เท่าเทียม มีทัศนคติเชิงบวกต่อการเปลี่ยนแปลง มีจิตอาสา จิตสาธารณะ
2. เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง รับผิดชอบการกระทำที่มีผลต่อสังคมร่วมกัน เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และแสดงความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น
3. เรียนรู้อย่างลึกซึ้ง (Profound Learning) รู้จักคิด วิเคราะห์ และกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ตามวิถีประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

แนวทางการจัดกิจกรรม

1. บูรณาการในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชาสังคมศึกษา กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ กลุ่มวิชาอื่น ๆ หรือในหมวดวิชาเสรี
2. บูรณาการในกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยสถานศึกษาจัดให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรไม่กว่าน้อยกว่า 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ทุกภาคเรียน
3. บูรณาการในกิจกรรมชมรมวิชาชีพ และกิจกรรมองค์การวิชาชีพ และจัดให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการองค์การวิชาชีพในระดับสถานศึกษา ระดับจังหวัด ระดับภาค ระดับชาติ
4. จัดกิจกรรมจิตอาสา จิตสาธารณะ ในระดับสถานศึกษา ชุมชน สังคม เช่น ศูนย์ซ่อมสร้าง Fix it center
5. จัดกิจกรรมฝึกอบรมให้สอดคล้องตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผลลัพธ์การเรียนรู้	**ระดับ**	**กิจกรรม/กระบวนการ**	**คำถามเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้**
1.ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความเสมอภาค สังคมที่เป็นธรรม เท่าเทียม มีทัศนคติเชิงบวกต่อการเปลี่ยนแปลง มีจิตอาสา จิตสาธารณะ	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	1. บูรณาการในการจัดการเรียนการสอน 1.1 กลุ่มวิชาสังคมศึกษา ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต เช่น วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย 1.2 กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต เช่น วิชาศาสตร์พระราชา วิชาการเมืองการปกครองของไทย 1.3 กลุ่มวิชาอื่น ๆ หรือในหมวดวิชาเสรี เช่น วิชาทักษะชีวิตและสังคม วิชาเหตุการณ์ปัจจุบัน วิชาการคิดอย่างเป็นระบบ 2. บูรณาการในกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยสถานศึกษาจัดให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตร ไม่กว่าน้อยกว่า 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ทุกภาคเรียน ให้สอดคล้องในเรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความเสมอภาค สังคมที่เป็นธรรม เท่าเทียม มีทัศนคติเชิงบวกต่อการเปลี่ยนแปลง จิตอาสา จิตสาธารณะ 3. การจัดกิจกรรมฝึกอบรมให้สอดคล้องตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4. การจัดกิจกรรมจิตอาสา จิตสาธารณะ ในระดับสถานศึกษา ชุมชน สังคม เช่น ศูนย์ซ่อมสร้าง Fix it center	1. ท่านสามารถแสดงออกถึงความรักชาติ ยึดมั่นในศาสนาของตน และเคารพเทิดทูนพระมหากษัตริย์ได้อย่างไร 2. ท่านสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตในเรื่องใดอย่างไร และเกิดประโยชน์อย่างไรบ้าง ถ้ายังไม่เคยนำไปใช้ คิดว่าจะนำไปใช้ได้หรือไม่ อย่างไร 3. ท่านคิดว่าจะสร้างสังคมที่เป็นธรรม มีความเท่าเทียมได้อย่างไร

ผลลัพธ์การเรียนรู้	**ระดับ**	**กิจกรรม/กระบวนการ**	**คำถามเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้**
2. เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง รับผิดชอบการกระทำที่มีผลต่อสังคมร่วมกัน เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และแสดงความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น	ปวช./ปวส./อุดมศึกษา	1. บูรณาการในการจัดการเรียนการสอน 1.1 กลุ่มวิชาสังคมศึกษา ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต เช่น วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย 1.2 กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต เช่น วิชาศาสตร์พระราชา วิชาการเมืองการปกครองของไทย 1.3 กลุ่มวิชาอื่น ๆ หรือในหมวดวิชาเสรี เช่น วิชาทักษะชีวิตและสังคม วิชาเหตุการณ์ปัจจุบัน วิชาการคิดอย่างเป็นระบบ 2. บูรณาการในกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยสถานศึกษาจัดให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรไม่กว่าน้อยกว่า 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ทุกภาคเรียน ให้สอดคล้องในเรื่องเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง รับผิดชอบการกระทำที่มีผลต่อสังคมร่วมกัน เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และแสดงความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น 3. บูรณาการในกิจกรรมชมรมวิชาชีพ ให้สอดคล้องในเรื่องเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง รับผิดชอบการกระทำที่มีผลต่อสังคมร่วมกัน เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และแสดงความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น 4. บูรณาการในการจัดกิจกรรมองค์การวิชาชีพในระดับสถานศึกษา ให้สอดคล้องในเรื่องเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง รับผิดชอบการกระทำที่มีผลต่อสังคมร่วมกัน เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และแสดงความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น 5. จัดการเลือกตั้งคณะกรรมการองค์การวิชาชีพในระดับสถานศึกษา 6. บูรณาการในการจัดกิจกรรมองค์การวิชาชีพในระดับจังหวัด ระดับภาค ระดับชาติ ให้สอดคล้องในเรื่องเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง รับผิดชอบการกระทำที่มีผลต่อสังคมร่วมกัน เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และแสดงความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น 7. จัดการเลือกตั้งคณะกรรมการองค์การวิชาชีพในระดับจังหวัด ระดับภาค ระดับชาติ	1. ท่านคิดว่าการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เคารพสิทธิเสรีภาพ กฎกติกาของสังคม ความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อครอบครัว สังคมและประเทศชาติ มีผลอย่างไรต่อการเป็นพลเมืองคุณภาพ 2. ท่านจะปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีตามบรรทัดฐานทางสังคม ประเพณี วิถีชีวิต และค่านิยมที่ดีของสังคมไทยอย่างไร 3. ท่านคิดว่าเรื่องส่วนตัว และเรื่องส่วนรวมและประโยชน์ทับซ้อน คืออะไร อธิบายประกอบเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน

ผลลัพธ์การเรียนรู้	**ระดับ**	**กิจกรรม/กระบวนการ**	**คำถามเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้**
3. เรียนรู้อย่างลึกซึ้ง (Profound Learning) รู้จักคิด วิเคราะห์ และกลั่นกรองข้อมูลข่าวสาร อย่างมีวิจารณญาณ การมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ตามวิถีประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	ปวส./ อุดมศึกษา	1. บูรณาการในการจัดการเรียนการสอน 1.1 กลุ่มวิชาสังคมศึกษา ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต เช่น วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย 1.2 กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต เช่น วิชาศาสตร์พระราชา วิชาการเมืองการปกครองของไทย 1.3 กลุ่มวิชาอื่น ๆ หรือในหมวดวิชาเสรี เช่น วิชาทักษะชีวิตและสังคม วิชาเหตุการณ์ปัจจุบัน วิชาการคิดอย่างเป็นระบบ 2. บูรณาการในกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยสถานศึกษาจัดให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรไม่กว่าน้อยกว่า 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ทุกภาคเรียน ให้สอดคล้องในเรื่องเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง (Profound Learning) รู้จักคิด วิเคราะห์ และกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณการ มีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ตามวิถีประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ตามวิถีประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	1. ท่านมีแนวทางการแก้ไข และการพัฒนาประเทศตามหลักการเมือง การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอย่างไร 2. ท่านมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครอง การแก้ไขปัญหาทางการเมือง ปัญหาการทุจริต และการพัฒนาประเทศตามสิทธิ บทบาทหน้าที่อย่างสร้างสรรค์ตามแบบอย่างของพลเมืองที่ดีอย่างไร 3. เพราะเหตุใดเราจึงต้องมีวิถีประชาธิปไตยในชีวิตประจำวัน และดีต่อการดำเนินชีวิตประจำวันอย่างไร

แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพ และความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ระดับอุดมศึกษา

วิชาพลเมืองคุณภาพ (Quality Citizen)

ร่วมมือระหว่าง

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งกับกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

คำนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้บัญญัติให้ “คณะกรรมการการเลือกตั้ง มีหน้าที่และอำนาจในการส่งเสริม สนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษาและองค์กรเอกชนในการสร้างความรู้ความเข้าใจ ที่ถูกต้องให้แก่ประชาชน เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนหรือให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้งและความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ” ประกอบกับยุทธศาสตร์ชาติประเด็นยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงและแผนการปฏิรูปประเทศฉบับปรับปรุง ด้านการเมือง มีเป้าประสงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและให้พรรคการเมืองและนักการเมือง ยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นหลัก

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งร่วมกับ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จึงได้จัดทำแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ระดับอุดมศึกษา และคู่มือการจัดการเรียนการสอนรายวิชาการศึกษาทั่วไป (General Education) วิชาพลเมืองคุณภาพ (Quality Citizen) ขึ้น เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนและประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของสถาบันอุดมศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง หวังเป็นอย่างยิ่งว่าแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ระดับอุดมศึกษา และคู่มือการจัดการเรียนการสอนรายวิชาการศึกษาทั่วไป (General Education) วิชาพลเมืองคุณภาพ (Quality Citizen) จะเป็นประโยชน์ต่อสถาบันอุดมศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย หากมีข้อเสนอแนะอื่นใดที่จะทำให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นโปรดแจ้งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ทราบด้วย จักขอบพระคุณยิ่ง และขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

สารบัญ

หน้า

ส่วนที่ ๑ แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและ ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ระดับอุดมศึกษา ๑ - ๖

ส่วนที่ ๒ คู่มือการสอนรายวิชาการศึกษาทั่วไป (General Education) วิชาพลเมืองคุณภาพ (Quality CitiZen) ๗ - ๙

ขอบเขตเนื้อหาวิชาการศึกษาทั่วไป (General Education)
เนื้อหาหลักวิชาพลเมืองคุณภาพ
ขอบเขตเนื้อหาการบรรยายแต่ละโมดูล
รายละเอียดของเนื้อหาและกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนแต่ละโมดูล

โมดูลที่ ๑ การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ๑๐

โมดูลที่ ๒ การเมือง การปกครองของไทย ๑๕

โมดูลที่ ๓ การยึดมั่นในสถาบันหลักของชาติ ๒๐

โมดูลที่ ๔ ความผูกพันกับประวัติศาสตร์ ประเพณี วิถีชีวิต และค่านิยมที่ดีของสังคมไทย ๒๕

โมดูลที่ ๕ ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ๓๐

โมดูลที่ ๖ การมีส่วนร่วมทางการเมืองและการตรวจสอบการเลือกตั้งของประชาชน ๓๗

โมดูลที่ ๗ วิถีประชาธิปไตยในชีวิตประจำวัน ๔๗

โมดูลที่ ๘ การดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ๕

ส่วนที่ ๑
แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพ และความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ระดับอุดมศึกษา

แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ระดับอุดมศึกษา

พลเมืองคุณภาพระดับอุดมศึกษา หมายถึง ผู้ที่เรียนรู้อย่างลึกซึ้ง (Profound Learning) รู้จักคิด วิเคราะห์ และกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณ มีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ตามวิถีประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง รับผิดชอบการกระทำที่มีผลต่อสังคมร่วมกัน เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และแสดงความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น

อ้างอิง

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๘ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๒ (๕)

๒. แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาและด้านการเมือง

๓. ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ด้านความมั่นคง

๔. นโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๗๐ ด้านการพัฒนากำลังคนและสถาบันความรู้

๕. กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) พ.ศ.๒๕๕๒

๖. มาตรฐานอุดมศึกษา ๒๕๖๑

๗. แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐

๘. กรอบแนวคิดหมวดวิชาการศึกษาทั่วไปที่สอดคล้องตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒

๙. กรอบการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ ๒๑ (Framework for ๒๑th Century Learning)

๑. ผลลัพธ์การเรียนรู้

๑) ผู้เรียนเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง (Profound Learning) รู้จักคิด วิเคราะห์ และกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณ

๒) ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ตามวิถีประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๓) ผู้เรียนเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง รับผิดชอบการกระทำที่มีผลต่อสังคมร่วมกันเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และแสดงความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น

แนวทางการจัดกิจกรรม

๑. มหาวิทยาลัยนำมาเป็นเนื้อหา หรือส่วนหนึ่งของเนื้อหาบูรณาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป (General Education) ในรายวิชาพลเมืองคุณภาพ

๒. ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัยหรือคณะจัดกิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบ เช่น กิจกรรมค่ายหรือโครงการเพื่อส่งเสริมและพัฒนาความเป็นพลเมืองคุณภาพตามวิถีประชาธิปไตยในวันปฐมนิเทศหรือตามโอกาสที่เหมาะสม

๓. คณะกรรมการนิสิต นักศึกษา ระดับมหาวิทยาลัยและระดับคณะรับผิดชอบการบริหารจัดการกิจกรรมที่จะส่งเสริมและพัฒนาความเป็นพลเมืองคุณภาพตามวิถีประชาธิปไตย ในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่กลุ่มชมรม คณะ สถาบัน ท้องถิ่น และประเทศ

ผลลัพธ์การเรียนรู้และตัวอย่างคำถามเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ผลลัพธ์การเรียนรู้	ตัวอย่างกิจกรรม/ กระบวนการคำถามเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้
๑. เรียนรู้อย่างลึกซึ้ง (Profound Learning) รู้จักคิด วิเคราะห์ และกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณ	อาจารย์ผู้สอนอาจจะใช้ตัวอย่าง**กิจกรรม/ กระบวนการ**คำถามต่อไปนี้เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างลึกซึ้งได้ เช่น ๑. กิจกรรมฝึกการชัวร์ก่อนแชร์ ๒. กิจกรรมข่าวจริงข่าวเท็จ ๓. กิจกรรมคนค้นข่าวการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ๔. กิจกรรมนักข่าวพลเมือง ๕. กิจกรรมผู้สื่อข่าวสร้างสรรค์ ๖. กิจกรรมเจาะข่าวเด่นประเด็นร้อน ๗. กิจกรรมสะท้อนคิด การรู้จักคิด วิเคราะห์ และกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณ **ตัวอย่างคำถามเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ต่อไปนี้** ๑. ข่าวและเหตุการณ์ต่างๆ มีผลต่อการดำเนินชีวิตของผู้เรียนหรือไม่ เพราะเหตุใด ๒. ข่าวสารทางการเมืองการปกครองมีความสำคัญต่อสังคมไทยในสมัยปัจจุบันอย่างไร ๓. มีหลักการเลือกรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ อย่างไร เพื่อไปใช้ในการตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆ ได้ถูกต้องเหมาะสม ๔. การรายงานข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น มีผลกระทบต่อผู้คนจำนวนมากอย่างไร ๕. ยกตัวอย่างค่านิยมที่ดีของสังคมไทย ๖. การแสดงออกถึงความเป็นไทยที่น่าภาคภูมิใจมีอะไรบ้าง ๗. การสืบสานประเพณีวัฒนธรรม และวิถีชีวิตความเป็นไทยมีความจำเป็นอย่างไร ๘. การปฏิบัติตนที่ซื่อสัตย์สุจริตมีส่วนเสริมสร้างการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขของสังคมได้อย่างไร

ผลลัพธ์การเรียนรู้	ตัวอย่างกิจกรรม/ กระบวนการคำถามเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้
	<u>ประเด็นอภิปราย</u> - ให้สะท้อนคิดข่าว เหตุการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับข่าวการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและได้เรียนรู้อะไรบ้าง
๒. การมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ตามวิถีประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	อาจารย์ผู้สอนอาจจะใช้ตัวอย่าง**กิจกรรม/กระบวนการ**คำถามต่อไปนี้เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างลึกซึ้งได้ เช่น ๑. กิจกรรมประกวดหนังสั้นรณรงค์การมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ตามวิถีประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ๒. กิจกรรมพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในรูปแบบคลิปวิดีโอหรือสื่อมัลติมิเดียต่าง ๆ หรือสื่อออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ ๓. กิจกรรมการออกแบบรูปแบบการใช้การเลือกตั้งกับวิถีชีวิตในกิจกรรมต่าง ๆ ทุกระดับ เช่น การเลือกหัวหน้าห้องเรียน หัวหน้าชั้นปี ประธานชมรม/ชุมนุม ประธานสภานิสิต/นักศึกษา ประธานสภานักเรียน ประธานคณะกรรมการนักเรียน ผู้นำท้องถิ่นทุกระดับ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงการใช้อำนาจอธิปไตยของปวงชน (อำนาจอธิปไตย) และให้นำเสนอรูปแบบการใช้การเลือกตั้งกับวิถีชีวิตในกิจกรรมต่าง ๆ ทุกระดับในลักษณะสื่อมัลติมีเดียที่น่าสนใจและผู้สอนประเมินผลงานของผู้เรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด ๔. กิจกรรมสะท้อนคิด การมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ตามวิถีประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข **ตัวอย่างคำถามเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้** ๑. เหตุใดเราจึงต้องสนใจและมีส่วนร่วมทางการเมือง ๒. เราสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยวิธีใดบ้าง ๓. การเลือกตั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างไร ๔. การทุจริตการเลือกตั้งจะส่งผลต่อท้องถิ่นและประเทศของเราอย่างไร ๕. เราสามารถมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นได้อย่างไร ๖. เราสามารถมีส่วนร่วมในการรณรงค์การเลือกตั้งอย่างซื่อสัตย์สุจริตและถูกต้องได้อย่างไร ๗. เราสนใจที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองในอนาคตหรือไม่ เพราะเหตุใด **<u>ประเด็นอภิปราย</u>** - ให้เล่าประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในครั้งที่ผ่านมา และได้เรียนรู้อะไรบ้าง

ผลลัพธ์การเรียนรู้	ตัวอย่างกิจกรรม/ กระบวนการคำถามเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้
๓. เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง รับผิดชอบการกระทำที่มีผลต่อสังคมร่วมกัน เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และแสดงความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น	อาจารย์ผู้สอนอาจจะใช้ตัวอย่าง**กิจกรรม/ กระบวนการ**คำถามต่อไปนี้เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างลึกซึ้งได้ เช่น ๑. กิจกรรมโครงงานโดยให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มสำรวจความต้องการหรือปัญหาของชุมชน แล้วร่วมกันออกแบบและจัดทำโครงงานเพื่อบริการสังคมเกี่ยวกับการแก้ปัญหาในชุมชน และนำเสนอในรูปแบบคลิปวิดีโอหรือสื่อมัลติมิเดียต่าง ๆ หรือสื่อออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ ๒. กิจกรรมจัดทำคลิปวิดีโอสั้นๆ นำเสนอเกี่ยวกับการเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน ๓. กิจกรรมการเรียนรู้หลักสูตร สุจริตไทย E- learning ๔. กิจกรรมทำสื่อโฆษณาในรูปแบบคลิปวิดีโอหรือสื่อมัลติมิเดียต่างๆ หรือสื่อออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ อนุรักษ์และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ ๕. กิจกรรมทำสื่อเชิญชวนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในรูปแบบคลิปวิดีโอหรือสื่อมัลติมิเดียต่าง ๆ หรือสื่อออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ ๖. กิจกรรมสะท้อนคิดการเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง รับผิดชอบการกระทำที่มีผลต่อสังคมร่วมกัน เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และแสดงความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น **ตัวอย่างคำถามเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้** ๑. ยกตัวอย่างและอธิบายพฤติกรรมที่แสดงออกถึง ก. การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ข. เคารพสิทธิเสรีภาพ กฎกติกาของสังคม ค. ความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อครอบครัว สังคมและประเทศชาติ ๒. การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เคารพสิทธิเสรีภาพ กฎกติกาของสังคม ความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อครอบครัว สังคมและประเทศชาติ มีผลอย่างไรต่อการเป็นพลเมืองคุณภาพ ๓. กิจกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายอย่างสันติ มีจิตอาสาและมีจิตสาธารณะในชุมชนมีอะไรบ้าง อยากให้เป็นอย่างไร และเราควรมีส่วนร่วมอย่างไร กิจกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการเคารพสิทธิ เสรีภาพของตนเองและผู้อื่น และปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ ในสถานศึกษามีอะไรบ้าง อยากให้เป็นอย่างไร เราควรมีส่วนร่วมอย่างไร ๔. กิจกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการเคารพสิทธิ เสรีภาพของตนเองและผู้อื่น และปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ ในชุมชนมีอะไรบ้าง อยากให้เป็นอย่างไร และเราควรมีส่วนร่วมอย่างไร ๕. กิจกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการเคารพสิทธิ เสรีภาพของตนเองและผู้อื่น และปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ ในครอบครัวมีอะไรบ้าง อยากให้เป็นอย่างไร และเราควรมีส่วนร่วมอย่างไร

ผลลัพธ์การเรียนรู้	ตัวอย่างกิจกรรม/ กระบวนการคำถามเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้
	๖ กิจกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายอย่างสันติ มีจิตอาสาและมีจิตสาธารณะในสถานศึกษามีอะไรบ้าง อยากให้เป็นอย่างไร และเราควรมีส่วนร่วมอย่างไร ๗. กิจกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายอย่างสันติ มีจิตอาสาและมีจิตสาธารณะในครอบครัวมีอะไรบ้าง อยากให้เป็นอย่างไร และเราควรมีส่วนร่วมอย่างไร **<u>ประเด็นอภิปราย</u>** ๑. เราจะปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคมที่มีความหลากหลาย ๒. ความแตกต่างหลากหลายในเรื่องใดบ้างที่เป็นอุปสรรคต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม และท่านคิดว่าควรจะปรับตัวอย่างไรเพื่อให้ชนะอุปสรรคดังกล่าว ๓.เราจะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชน ท้องถิ่นและของชาติอย่างไร เพื่อให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน ๔. เราจะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติอย่างไร

ส่วนที่ ๒
คู่มือ
การจัดการเรียนการสอนรายวิชาการศึกษาทั่วไป (General Education)
วิชาพลเมืองคุณภาพ (Quality Citizen)

ความร่วมมือระหว่าง
สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง กับกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

ขอบเขตเนื้อหาวิชาการศึกษาทั่วไป (General Education)

ชื่อวิชา พลเมืองคุณภาพ
(Quality Citizen)
รหัสย่อ .....
จำนวนหน่วยกิต .....หน่วยกิต
ชั่วโมงการเรียน ๔๕ ชั่วโมง

ผลลัพธ์การเรียนรู้

๑. ผู้เรียนเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง (Profound Learning) รู้จักคิด วิเคราะห์ และกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณ

๒. ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ตามวิถีประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๓. ผู้เรียนเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง รับผิดชอบการกระทำที่มีผลต่อสังคม ร่วมกันเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และแสดงความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น

เนื้อหาหลักของวิชาพลเมืองคุณภาพ
การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณภาพประกอบด้วยแก่นเนื้อหาหลัก ๘ ด้าน ดังต่อไปนี้

๑. การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
๒. การเมือง การปกครองของไทย
๓. การยึดมั่นในสถาบันหลักของชาติ
๔. ความผูกพันกับประวัติศาสตร์ ประเพณี วิถีชีวิต และค่านิยมที่ดีของสังคมไทย
๕. ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย
๖. การมีส่วนร่วมทางการเมือง และการตรวจสอบการเลือกตั้งของประชาชน
๗. วิถีประชาธิปไตยในชีวิตประจำวัน
๘. การดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ขอบเขตเนื้อหาการบรรยายในแต่ละโมดูล

ครั้งที่	เนื้อหาที่บรรยาย	จำนวนชั่วโมง	อาจารย์ผู้บรรยาย
๑	**โมดูลที่ ๑** การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ๑.๑ การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของไทย ๑.๒ อำนาจอธิปไตย ๑.๓ หลักประชาธิปไตยของไทย ๖ ประการ	๖	
๒	**โมดูลที่ ๒** การเมือง การปกครองของไทย	๓	
๓	**โมดูลที่ ๓** การยึดมั่นในสถาบันหลักของชาติ ๓.๑ ความหมายของสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ๓.๒ ความสำคัญของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ๓.๓ สถาบันพระกษัตริย์กับสังคมไทย	๖	
๔	**โมดูลที่ ๔** ความผูกพันกับประวัติศาสตร์ ประเพณี วิถีชีวิต และค่านิยมที่ดีของสังคมไทย ๔.๑ บทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่มีต่อการสร้างชาติในประวัติศาสตร์ไทย การรักษาประเพณีวิถีชีวิตความเป็นไทย ค่านิยมในความอ่อนน้อมถ่อมตน มีสัมมาคารวะ ๔.๒ ความเป็นไทย การเห็นคุณค่าและสืบสานประเพณีวัฒนธรรม วิถีชีวิตความเป็นไทย ค่านิยมในการปฏิบัติตนที่ซื่อสัตย์สุจริต ๔.๓ การอยู่ร่วมกันในสังคมไทยที่มีความหลากหลาย	๖	
๕	**โมดูลที่ ๕** ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ๕.๑ ความหมายของประชาชนและพลเมือง ๕.๒ หลักการเป็นพลเมืองและสามารถบอกแนวทางการปฏิบัติตนตามหลักการเป็นพลเมือง	๖	
๖	**โมดูลที่ ๖** การมีส่วนร่วมทางการเมืองและการตรวจสอบการเลือกตั้งของประชาชน	๖	
๗	**โมดูลที่ ๗** วิถีประชาธิปไตยในชีวิตประจำวัน ๗.๑ ความหมายของวิถีชีวิตประชาธิปไตยในชีวิตประจำวัน ๗.๒ การดำเนินชีวิตประจำวันตามวิถีประชาธิปไตย ในสังคมระดับต่าง ๆ ครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น	๖	
๘	**โมดูลที่ ๘** การดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ๘.๑ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ๘.๒ การปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ๘.๓ ประโยชน์ของการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	๖	
	รวม	๔๕	

รายละเอียดของเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละโมดูล

โมดูลที่ ๑ การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข : จำนวน ๖ ชั่วโมง

๑. สาระสำคัญโดยสังเขป

การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของไทย มีหัวใจสำคัญ คือ ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย สถาบันพระมหากษัตริย์ในฐานะองค์พระประมุข รัฐธรรมนูญในฐานะกติกาสูงสุดของประเทศ และการเลือกตั้งคือกระบวนการใช้อำนาจอธิปไตยของประชาชนในการเลือกตั้งตัวแทนมาบริหารประเทศซึ่งอำนาจอธิปไตย แบ่งเป็น ๓ อำนาจ ได้แก่ อำนาจนิติบัญญัติ (การออกกฎหมาย) คือ รัฐสภาประกอบด้วย สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา อำนาจบริหาร(การปกครองและบริหารประเทศ)คือ คณะรัฐมนตรี และอำนาจตุลาการ (การพิจารณาพิพากษาคดี) คือ ศาล และหลักประชาธิปไตยของไทย ๖ ประการประกอบด้วย ๑. อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน ๒. หลักความเสมอภาค ๓. หลักสิทธิเสรีภาพ ๔. หลักนิติธรรม ๕. หลักเหตุผล ๖. หลักภราดรภาพ

๒. กิจกรรมที่ทำในโมดูล (ACTIVITIES)

๒.๑ การบรรยาย

๒.๒ การอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้

<u>ประเด็นอภิปราย</u>

๑) เหตุการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับข่าวการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและได้เรียนรู้อะไรบ้าง

๒) เหตุผลและความจำเป็นที่ต้องมีการแบ่งอำนาจอธิปไตยเป็น ๓ อำนาจ คืออะไร

๒.๓ กิจกรรมกลุ่มในชั้นเรียนโดยให้ผู้เรียนเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง รับผิดชอบการกระทำที่มีผลต่อสังคมร่วมกันเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และแสดงความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น

๒.๔ ให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละ ๓ – ๕ คน เรียนรู้อย่างลึกซึ้ง (Profound Learning) รู้จักคิด วิเคราะห์และกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณเรื่อง การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและนำเสนอหน้าชั้นเรียนกลุ่มละ ๕-๑๐ นาที

๒.๕ ผู้เรียนดูคลิป/บทเรียนสำเร็จรูป (e-learning) สำหรับโมดูลที่ ๑ ตามแก่นเนื้อหาที่จัดเตรียมไว้และตอบประเด็นคำถามเกี่ยวกับแก่นเนื้อหาร่วมกันอภิปรายสิ่งที่ได้เรียนรู้จากคลิปตามกรอบคำถามที่กำหนดไว้

คำถามเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้

๑) ข่าวและเหตุการณ์ต่างๆ มีผลต่อการดำเนินชีวิตของผู้เรียนหรือไม่ เพราะเหตุใด

๒) ข่าวสารทางการเมือง การปกครองมีความสำคัญต่อสังคมไทยในสมัยปัจจุบันอย่างไร

๓) มีหลักการเลือกรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ อย่างไร เพื่อไปใช้ในการตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆ ได้ถูกต้องเหมาะสม

๔) การรายงานข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น มีผลกระทบต่อผู้คนจำนวนมากอย่างไร

๒.๖ ผู้เรียนสะท้อนคิด สรุปความรู้ที่เกี่ยวข้องกับแก่นเนื้อหาจากการทำโครงงานผู้สอนสรุปและเพิ่มเติมความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง

๒.๗ ทดสอบความรู้ความเข้าใจตามแก่นเนื้อหาทุกข้อย่อย โดยอาจใช้การประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย เช่น แบบทดสอบ การทำงานกลุ่ม เป็นต้น

๓. ผลลัพธ์การเรียนรู้ของโมดูล (OUTPUTS)

๑) มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๒) เห็นความสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๓) เรียนรู้อย่างลึกซึ้ง (Profound Learning) รู้จักคิด วิเคราะห์ และกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณ เรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๔) เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง รับผิดชอบการกระทำที่มีผลต่อสังคมร่วมกัน เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และแสดงความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น

๔. เนื้อหา (Content)

๑) การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของไทย มีหัวใจสำคัญ คือ ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย สถาบันพระมหากษัตริย์ในฐานะองค์พระประมุข รัฐธรรมนูญในฐานะกติกาสูงสุดของประเทศ และการเลือกตั้งคือกระบวนการใช้อำนาจอธิปไตยของประชาชนในการเลือกตั้งตัวแทนมาบริหารประเทศ

๒) อำนาจอธิปไตย แบ่งเป็น ๓ อำนาจ ได้แก่ อำนาจนิติบัญญัติ(การออกกฎหมาย) คือ รัฐสภา ประกอบด้วย สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา อำนาจบริหาร(การปกครองและบริหารประเทศ) คือ คณะรัฐมนตรี และอำนาจตุลาการ (การพิจารณาพิพากษาคดี) คือ ศาล

๓) หลักประชาธิปไตยของไทย ๖ ประการประกอบด้วย๑. อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน ๒. หลักความเสมอภาค ๓. หลักสิทธิเสรีภาพ ๔. หลักนิติธรรม ๕. หลักเหตุผล ๖. หลักภราดรภาพ

๕. ตัวอย่างแบบฝึกหัด

ตอนที่ ๑ จงเติมคำหรือข้อความที่ถูกต้องลงในช่องว่างให้สมบูรณ์

๑. หัวใจสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย คืออะไร

.....

.....

๒. ใครเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของไทย

.....

.....

๓. กติกาสูงสุดของประเทศในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยคืออะไร

.....

.....

๔. ประชาชนใช้อำนาจอธิปไตยได้โดยวิธีใดบ้าง

.....

.....

๕. การปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยพระมหากษัตริย์อยู่ในฐานะอะไร

.....

.....

๖. อำนาจอธิปไตย แบ่งเป็น กี่ อำนาจ ได้แก่อะไรบ้าง

.....

.....

๗. อำนาจนิติบัญญัติ คือ อำนาจในการออกกฎหมายเป็นอำนาจของบุคคลหรือคณะบุคคลกลุ่มใด

.....

.....

๘. อำนาจบริหารเป็นอำนาจในการปกครองและบริหารประเทศ เป็นอำนาจของฝ่ายใด

.....

.....

๙. อำนาจตุลาการคือ ศาลใช้อำนาจตุลาการภายใต้พระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์ ซึ่งประกอบด้วยศาลระดับต่าง ๆ ได้แก่ศาลอะไรบ้าง

.....

.....

๑๐. หลักประชาธิปไตย ๖ ประการ ประกอบด้วยอะไรบ้าง

.....

.....

๑๑. อำนาจอธิปไตย คืออะไร

.....

.....

๑๒. การใช้สิทธิเสรีภาพต้องคำนึงถึงเรื่องใดบ้าง

.....

.....

๑๓. ความเสมอภาคคืออะไร

.....

.....

๑๔. เราไม่ควรเลือกปฏิบัติในเรื่องใดบ้าง

.....

.....

๑๕. ภราดรภาพคืออะไร

.....

.....

๑๖. หลักเหตุผลคืออะไร

.....

.....

๑๗. หลักนิติธรรมคืออะไร

.....

.....

๖. การมอบหมายงาน (ASSIGNED WORK)

ให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มละ ๓ – ๕ คน และทำกิจกรรม ดังนี้

งานที่ ๑ ร่วมกันออกแบบและจัดทำโครงงานเพื่อ “ส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” และโครงงาน “การเมือง การปกครองของไทย”โดยมีขั้นตอนดังนี้

๑.๑ แบ่งกลุ่มศึกษา การส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและการเมือง การปกครองของไทยในชุมชน

๑.๒ ร่วมกันวางแผนและออกแบบโครงงานโดยมีผู้สอนคอยให้คำปรึกษา

๑.๓ จัดทำโครงงานตามที่ได้ออกแบบไว้

งานที่ ๒ สรุปผลการดำเนินโครงงานและนำเสนอในรูปแบบคลิปวิดีโอหรือสื่อมัลติมิเดียต่างๆหรือสื่อออนไลน์อย่างสร้างสรรค์

๗. ตัวอย่างการประเมินผลกิจกรรม

หัวข้อกิจกรรม .....

ชื่อกลุ่ม ....

สมาชิกกลุ่ม ๑. ..... ๒. ....

๓. ..... ๔. .....

๕. ..... ๖.....

ลำดับที่	รายการประเมิน	คะแนนเต็ม	ผลคะแนน	หมายเหตุ
๑	การแบ่งหน้าที่	๑๐		
๒	การเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน และรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง	๑๐		
๓	ความถูกต้องเหมาะสมของกิจกรรม	๑๐		
๔	การแสดงความคิดเห็นและรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น	๑๐		
๕	รับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย	๑๐		
๖	ความพร้อมในการนำเสนอ	๑๐		
๗	บุคลิกในการนำเสนอ	๑๐		
๘	ความชัดเจนในการนำเสนอ	๑๐		
๙	การตอบข้อซักถาม	๑๐		
๑๐	การสรุปประเด็นสำคัญ	๑๐		
		รวมคะแนนที่ได้		

เกณฑ์การประเมินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
๙๐ – ๑๐๐	ดีมาก
๗๐ – ๘๙	ดี
๕๐ – ๖๙	พอใช้
๑ – ๔๙	ปรับปรุง

ลงชื่อ.....ประเมิน

(.....)

...../...../.....

***หมายเหตุ ผู้สอนสามารถปรับแบบฝึกหัดและการวัดประเมินผลได้ตามความเหมาะสม**

๘. เอกสารอ้างอิง

ฝ่ายพัฒนาเครือข่าย ๑ สำนักพัฒนาเครือข่ายการเลือกตั้ง. (๒๕๖๓).**คู่มืออบรมตามหลักสูตร “พลเมืองคุณภาพ”.**กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง.

สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (๒๕๕๙).**รายงานการวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง**. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.

โมดูลที่ ๒ การเมือง การปกครองของไทย : จำนวน ๓ ชั่วโมง

๑. สาระสำคัญโดยสังเขป

การเมืองการปกครองเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นและสำคัญต่อมนุษย์ เพราะเป็นเรื่องที่มนุษย์ทุกคนจะต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์ คือ ถ้าไม่อยู่ในฐานะผู้ปกครองก็จะอยู่ในฐานะผู้ถูกปกครอง เมื่อเป็นเช่นนี้จึงมีความจำเป็นที่มนุษย์จะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองตามอัตภาพของตน ทั้งนี้เพื่อให้สามารถปรับตัวอยู่ได้และมีประโยชน์ต่อสังคม

การเลือกตั้งเป็นกระบวนการทางการเมืองที่แสดงออกถึงการมีสวนร่วมทางการเมืองของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยด้วยการไปใชสิทธิออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนของตนเขาไปทำหนาที่ในรัฐสภาและในรัฐบาลเป็นกลไกแสดงออกซึ่งเจตจำนงของประชาชนที่เรียกรองสนับสนุนใหมีการปฏิบัติหรือละเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในทางการเมืองและการตัดสินใจในนโยบายสาธารณะที่มีผลกระทบตอประชาชน

๒. กิจกรรมที่ทำในโมดูล (ACTIVITIES)

๒.๑ การบรรยาย

๒.๒ การอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้

<u>ประเด็นอภิปราย</u>

๑) การเมืองและการปกครองมีความเกี่ยวพันกันอย่างไรและได้เรียนรู้อะไรบ้าง

๒) วิถีประชาธิปไตยมีลักษณะอย่างไร และจะดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตยอย่างไร

๒.๓ กิจกรรมกลุ่มในชั้นเรียนโดยให้ผู้เรียนเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง รับผิดชอบการกระทำที่มีผลต่อสังคมร่วมกันเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และแสดงความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น

๒.๔ ให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มๆ ละ ๓ - ๕ คนทำกิจกรรมข่าวจริงข่าวเท็จเพื่อเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง (Profound Learning) รู้จักคิด วิเคราะห์ และกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณเรื่อง การเมือง การปกครองของไทยและนำเสนอหน้าชั้นเรียนกลุ่มละ ๕ - ๑๐ นาที

๒.๕ ผู้เรียนดูคลิป/บทเรียนสำเร็จรูป (e-learning) สำหรับโมดูลที่ ๒ ตามแก่นเนื้อหาที่จัดเตรียมไว้และตอบประเด็นคำถามเกี่ยวกับแก่นเนื้อหาร่วมกันอภิปรายสิ่งที่ได้เรียนรู้จากคลิปตามกรอบคำถามที่กำหนดไว้

คำถามเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้

๑) การเมือง การปกครอง มีผลต่อการดำเนินชีวิตของผู้เรียนหรือไม่ เพราะเหตุใด

๒) ข่าวสารทางการเมืองการปกครองมีความสำคัญต่อสังคมไทยในสมัยปัจจุบันอย่างไร

๓) มีหลักการเลือกรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ อย่างไร เพื่อไปใช้ในการตัดสินใจในเรื่องการเมือง การปกครอง ได้ถูกต้องเหมาะสม

๔) การรายงานข้อเท็จจริงของการเมือง การปกครองที่เกิดขึ้น มีผลกระทบต่อผู้คนจำนวนมากอย่างไร

๕) ทุกคนต่างก็มีสิทธิเสรีภาพ แล้วมีความขัดแย้งกันจะตัดสินอย่างไรเพราะเหตุใด

๖) การแข่งฟุตบอลมีคนสองกลุ่มที่ขัดแย้งกันอย่างสิ้นเชิง แต่ทำไมจึงแข่งกันได้ เพราะเหตุใด

๒.๖ผู้เรียนสะท้อนคิด วิเคราะห์การเมือง การปกครองของไทยและสรุปเป็น Mind Mapping ส่ง

๒.๗ ทดสอบความรู้ความเข้าใจตามแก่นเนื้อหาทุกข้อย่อย โดยอาจใช้การประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย เช่น แบบทดสอบ การทำงานกลุ่ม เป็นต้น

๓. ผลลัพธ์การเรียนรู้ของโมดูล (OUTPUTS)

๑) มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง การปกครองของไทย

๒) เห็นความสำคัญของการเมือง การปกครองของไทย

๓) เรียนรู้อย่างลึกซึ้ง (Profound Learning) รู้จักคิด วิเคราะห์ และกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณเกี่ยวกับการเมือง การปกครองของไทย

๔) เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง รับผิดชอบการกระทำที่มีผลต่อสังคม ร่วมกันเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และแสดงความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น

๔. เนื้อหา (Content)

๑) ความหมายของการเมืองการปกครอง

๒) ความสำคัญของระบบการเมือง ระบบการปกครอง

๓) ประเภทของระบบการเมืองการปกครอง

๔) ความหมายและลักษณะของการเลือกตั้ง

๕) หลักเกณฑ์การเลือกตั้งแบบประชาธิปไตย

๖) ประเภทและสิทธิในการเลือกตั้ง

๕. ตัวอย่างแบบฝึกหัด

ตอบคำถามต่อไปนี้

๑. การเมืองการปกครอง มีบทบาทในชีวิตประจำวันของเราอย่างไร

.....

.....

๒. การเมืองการปกครอง มีความสำคัญอย่างไรกับชีวิตของเรา

.....

.....

๓. ระบบการเมืองการปกครอง มีกี่ประเภท อะไรบ้าง

.....

.....

๔. การเลือกตั้งมีลักษณะอย่างไร

.....

.....

๕. การเลือกตั้งมีความสำคัญอย่างไร

.....

.....

๖. การเลือกตั้งแบบประชาธิปไตยมีหลักเกณฑ์อย่างไร

.....

.....

๗. สิทธิในการเลือกตั้งมีกี่ประเภท อะไรบ้าง

.....

.....

๘. ถ้าเราไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งจะมีผลดี และผลกระทบอย่างไร

.....

.....

๙. ถ้าเราไม่ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งจะมีผลดี และผลกระทบอย่างไร

.....

.....

๑๐.ถ้ามีผู้สมัครรับเลือกตั้ง มาซื้อเสียงเรา เราจะทำอย่างไร เพราะอะไร

.....

.....

๑๑. วิเคราะห์ปัญหาการเมืองที่สำคัญในประเทศจากแหล่งข้อมูลต่างๆพร้อมทั้งเสนอแนวทางแก้ไข

.....

.....

๑๒. เสนอแนวทางทางการเมืองการปกครองที่นำไปสู่ความเข้าใจ และการประสานประโยชน์ร่วมกันระหว่างประเทศ

.....

.....

๑๓. วิเคราะห์ความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องธำรงรักษาไว้ซึ่งการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

.....

.....

๑๔. การเมือง และ การปกครอง เหมือนหรือต่างกันอย่างไร

.....

.....

๑๕. ข้อดีและข้อจำกัดของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นอย่างไร

.....

.....

๑๖. ประชาธิปไตยประสบความสำเร็จในประเทศไทยหรือไม่อย่างไร

.....

.....

๑๗. สาเหตุใดที่ทำให้ประชาธิปไตยของไทยประสบความสำเร็จหรือไม่ประสบความสำเร็จ

.....

.....

๑๘. คุณสมบัติที่สำคัญที่สุดของพลเมืองคุณภาพในระบอบประชาธิปไตยคืออย่างไร

.....

.....

๖. การมอบหมายงาน (ASSIGNED WORK)

ให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มละ ๓ – ๕ คน และทำกิจกรรมดังนี้

งานที่ ๑ ร่วมกันออกแบบทำคลิปวีดิโอเพื่อเชิญชวนให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งและเชิญชวนประชาชนไม่ซื้อสิทธิ์ขายเสียง โดยมีขั้นตอนดังนี้

๑.๑ แบ่งกลุ่มศึกษาความหมายและลักษณะของการเลือกตั้ง หลักเกณฑ์การเลือกตั้งแบบประชาธิปไตยประเภทและสิทธิในการเลือกตั้ง

๑.๒ ร่วมกันวางแผนและออกแบบทำคลิปวีดิโอเพื่อเชิญชวนให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งและเชิญชวนประชาชนไม่ซื้อสิทธิ์ขายเสียง โดยมีผู้สอนคอยให้คำปรึกษา

๑.๓ จัดทำคลิปวีดิโอเพื่อเชิญชวนให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งและเชิญชวนประชาชนไม่ซื้อสิทธิ์ขายเสียง ตามที่ได้ออกแบบไว้

งานที่ ๒ สรุปผลและนำเสนอคลิปวิดีโอใน Website อย่างสร้างสรรค์

๗. ตัวอย่างการประเมินผลกิจกรรม

หัวข้อกิจกรรม .....

ชื่อกลุ่ม ....

สมาชิกกลุ่ม ๑. ..... ๒. ....

๓. ..... ๔. ....

๕. ..... ๖. ....

ลำดับที่	รายการประเมิน	คะแนนเต็ม	ผลคะแนน	หมายเหตุ
๑	การแบ่งหน้าที่	๑๐		
๒	การเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน และรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง	๑๐		
๓	ความถูกต้องเหมาะสมของกิจกรรม	๑๐		
๔	การแสดงความคิดเห็นและรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น	๑๐		
๕	รับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย	๑๐		
๖	ความพร้อมในการนำเสนอ	๑๐		
๗	บุคลิกในการนำเสนอ	๑๐		
๘	ความชัดเจนในการนำเสนอ	๑๐		
๙	การตอบข้อซักถาม	๑๐		
๑๐	การสรุปประเด็นสำคัญ	๑๐		
		รวมคะแนนที่ได้		

เกณฑ์การประเมินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
๙๐ – ๑๐๐	ดีมาก
๗๐ – ๘๙	ดี
๕๐ – ๖๙	พอใช้
๑ – ๔๙	ปรับปรุง

ลงชื่อ.....ประเมิน
(.....)
...../...../.....

***หมายเหตุ ผู้สอนสามารถปรับแบบฝึกหัดและการวัดประเมินผลได้ตามความเหมาะสม**

๘. เอกสารอ้างอิง

ฝ่ายพัฒนาเครือข่าย ๑ สำนักพัฒนาเครือข่ายการเลือกตั้ง. (๒๕๖๓).**คู่มืออบรมตามหลักสูตร “พลเมืองคุณภาพ”**.กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง.

สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (๒๕๕๙).**รายงานการวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง** กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.

โมดูลที่ ๓ การยึดมั่นในสถาบันหลักของชาติ : จำนวน ๖ ชั่วโมง

๑. สาระสำคัญโดยสังเขป

สถาบันหลักของชาติไทยเรามี๓ สถาบัน ได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซึ่งมีบุญคุณต่อเราอย่างมาก เพราะชาติ คือ แผ่นดินที่เราอยู่อาศัย ศาสนา คือ คำสอนขององค์พระศาสดาแต่ละพระองค์ที่สอนให้เราทุกคนเป็นคนดี และพระมหากษัตริย์ คือ ผู้ปกครองบ้านเมืองโดยธรรม เพื่อความสงบสุขของพสกนิกรชาวไทย เราทุกคนจึงควรมีทัศนคติที่ดี และรักในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ด้วยใจอันบริสุทธิ์ ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

๒. กิจกรรมที่ทำในโมดูล (ACTIVITIES)

๒.๑ การบรรยาย

๒.๒ การอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้

<u>ประเด็นอภิปราย</u>

๑) ทำอย่างไร ชาติ ศาสน์ กษัตริย์ จึงจะมีความมั่นคงเป็นปึกแผ่น ยั่งยืน ให้กับอนุชนรุ่นหลัง

๒) ในฐานะที่เราเป็นพลเมืองคนหนึ่งของชาติ เราจะแสดงออกถึงการส่งเสริม สนับสนุนและพิทักษ์รักษาสถาบันหลักของประเทศอย่างไร

๓) สถาบันพระกษัตริย์มีคุณูปการกับสังคมไทย อย่างไร

๒.๓ กิจกรรมกลุ่มในชั้นเรียนโดยให้ผู้เรียนเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง รับผิดชอบการกระทำที่มีผลต่อสังคมร่วมกันเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และแสดงความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น

๒.๔ ให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละ ๓ – ๕ คนทำกิจกรรมข่าวจริงข่าวเท็จเพื่อเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง (Profound Learning) รู้จักคิด วิเคราะห์ และกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณเกี่ยวกับ๓ สถาบันหลักของชาติไทย ได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และนำเสนอหน้าชั้นเรียนกลุ่มละ ๕-๑๐ นาที

๒.๕ ผู้เรียนดูคลิป/บทเรียนสำเร็จรูป (e-learning) สำหรับโมดูลที่ ๓ ตามแก่นเนื้อหาที่จัดเตรียมไว้และตอบประเด็นคำถามเกี่ยวกับแก่นเนื้อหาร่วมกันอภิปรายสิ่งที่ได้เรียนรู้จากคลิปตามกรอบคำถามที่กำหนดไว้

คำถามเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้

๑) สาเหตุภัยคุกคามต่อความมั่นคงแห่งชาติรูปแบบใหม่ โดยสืบค้นจากแหล่งข้อมูลต่างๆพร้อมทั้งเสนอแนวทางแก้ไข

๒) เพราะเหตุใดจึงจำเป็นต้องธำรงรักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสน์ กษัตริย์

๓) ถ้าไม่มีสถาบันหลักของชาติไทย๓ สถาบัน ได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ จะเป็นอย่างไร

๔) เราในฐานะประชาชนคนไทยจะมีส่วนช่วยสร้างความมั่นคงให้เกิดขึ้นภายในชาติได้อย่างไร

๕) เราในฐานะประชาชนคนไทยจะมีส่วนช่วยสร้างการมีทัศนคติ และแสดงความรักในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ได้ถูกต้องกับกาลเทศะได้อย่างไร

๒.๖ ผู้เรียนสะท้อนคิด วิเคราะห์การเมือง การปกครองของไทยและสรุปเป็น Mind Mapping ส่ง

๒.๗ ทดสอบความรู้ความเข้าใจตามแก่นเนื้อหาทุกข้อย่อย โดยอาจใช้การประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย เช่น แบบทดสอบ การทำงานกลุ่ม เป็นต้น

๓. ผลลัพธ์การเรียนรู้ของโมดูล (OUTPUTS)

๑) มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับ ๓ สถาบันหลักของชาติไทย ได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

๒) เห็นความสำคัญของ๓ สถาบันหลักของชาติไทย ได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

๓) เรียนรู้อย่างลึกซึ้ง (Profound Learning) รู้จักคิด วิเคราะห์ และกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณเกี่ยวกับ๓ สถาบันหลักของชาติไทย ได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

๔) มีทัศนคติ และแสดงความรักในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ได้ถูกต้องกับกาลเทศะ

๕) เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง รับผิดชอบการกระทำที่มีผลต่อสังคม ร่วมกันเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และแสดงความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น

๔. เนื้อหา (Content)

๑. สถาบันหลักของชาติไทยเรามี ๓ สถาบัน ได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

ชาติ คือ แผ่นดินที่เราอยู่อาศัย ได้แก่ ราชอาณาจักรไทยซึ่งเป็นประเทศที่คนในชาติมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจะแบ่งแยกมิได้

ศาสนาคือ หลักคำสอนของทุกศาสนาที่เคารพนับถือ ซึ่งเป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจให้ทำความดี ละเว้นความชั่ว

พระมหากษัตริย์ เป็นสถาบันสูงสุดที่เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชาติที่ต้องเคารพ เทิดทูน

๒. ความสำคัญของสถาบันหลักของชาติ ทั้ง ๓ สถาบัน ได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

ความสำคัญของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ที่เป็นเสาหลักของประเทศชาติ ไม่นำความเห็นแก่ตัวมาใช้ต่อส่วนรวม แต่พึงเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวม มีความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์สุจริต ไม่คดโกง ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนเพื่อที่จะนำความรู้มาช่วยผลักดันให้ประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้า และเมื่อถึงเวลาที่ทุกคนมีความรักใคร่กลมเกลียวเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เมื่อนั้นบ้านเมืองก็จะมีแต่ความสงบสุขอย่างแท้จริงหากคนไทยทุกคนมีความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ปฏิบัติตนเป็นคนดี ประกอบด้วยคุณธรรมและจริยธรรม บ้านเมืองก็จะร่มเย็นเป็นสุขเพราะชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์นั้นเป็นเสาหลัก เป็นที่ยึดเหนี่ยวของปวงชนชาวไทยให้มีกำลังใจในการใช้ชีวิต อุทิศความสุขส่วนตนเพื่อส่วนรวม และที่สำคัญควรมีสติไตร่ตรองมีสติรู้เท่าทันสิ่งต่างๆอยู่เสมอ ป้องกันและระวังภัยที่จะเกิดขึ้นกับประเทศชาติ ดูแลรักษาและรับเอาความเป็นชาติไทยสืบไว้ตลอดไป

๓. สถาบันพระกษัตริย์มีคุณูปการกับสังคมไทย

สถาบันพระมหากษัตริย์ก่อให้เกิดคุณประโยชน์อย่างมากมายมหาศาลต่อประเทศชาติมาตั้งแต่โบราณจวบจนปัจจุบันนี้ทั้งในฐานะที่ก่อให้เกิดการสร้างชาติการกู้เอกราชของชาติ การรักษาและพัฒนาชาติมีสาระสำคัญดังนี้ คือ

๑) พระมหากษัตริย์ทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน

๒) พระมหากษัตริย์ทรงเป็นสัญลักษณ์แห่งความต่อเนื่องของชาติ

๓) พระมหากษัตริย์ไทยทรงเป็นพุทธมามกะและอัครศาสนูปถัมภก

๔) พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพลังในการสร้างขวัญและกำลังใจของประชาชน

๕) พระมหากษัตริย์ทรงมีส่วนสำคัญในการรักษาผลประโยชน์ของประชาชนและทำให้การบริหารงานประเทศเป็นไปด้วยดี

๖) พระมหากษัตริย์ทรงแก้ไขวิกฤตการณ์

๗) พระมหากษัตริย์ทรงส่งเสริมความมั่นคงของประเทศ

๘) พระมหากษัตริย์ทรงมีส่วนเสริมสร้างสัมพันธไมตรีระหว่างประเทศ

๙) พระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้นำในการพัฒนาและปฏิรูปเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ

๑๐) พระมหากษัตริย์ทรงมีส่วนเกื้อหนุนระบอบประชาธิปไตย

๕. ตัวอย่างแบบฝึกหัด

ตอบคำถามต่อไปนี้

๑. สถาบันหลักของชาติ มีอะไรบ้าง

.....

.....

๒. เราสามารถแสดงออกถึงความรักชาติ ได้อย่างไร พร้อมยกตัวอย่าง

.....

.....

๓. เราจะปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่เรานับถืออย่างไรเพื่อเป็นพลเมืองคุณภาพของชาติพร้อมยกตัวอย่าง

.....

.....

๔. เราจะแสดงออกถึงการเคารพเทิดทูลพระมหากษัตริย์ได้อย่างไร พร้อมยกตัวอย่าง

.....

.....

๕. ทำอย่างไร ชาติ ศาสน์ กษัตริย์ จึงจะมีความมั่นคงเป็นปึกแผ่น ยั่งยืน ให้กับอนุชนรุ่นหลัง

.....

.....

๖. ในฐานะที่เราเป็นพลเมืองคนหนึ่งของชาติ เราจะแสดงออกถึงการส่งเสริม สนับสนุนและพิทักษ์รักษาสถาบันหลักของประเทศอย่างไร

.....

.....

๗. สถาบันพระมหากษัตริย์มีคุณูปการกับสังคมไทย อย่างไร

.....

.....

๘. สาเหตุภัยคุกคามต่อความมั่นคงแห่งชาติรูปแบบใหม่ โดยสืบค้นจากแหล่งข้อมูลต่างๆพร้อมทั้งเสนอแนวทางแก้ไข

.....

.....

๙. เพราะเหตุใดจึงจำเป็นต้องธำรงรักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสน์ กษัตริย์

.....

.....

๑๐. เราในฐานะประชาชนคนไทยจะมีส่วนช่วยสร้างความมั่นคงให้เกิดขึ้นภายในชาติได้อย่างไร

.....

.....

๖. การมอบหมายงาน (ASSIGNED WORK)

ให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มละ ๓ – ๕ คน และทำกิจกรรมดังนี้

งานที่ ๑ ร่วมกันออกแบบและจัดทำหนังสั้นเกี่ยวกับการยึดมั่นในสถาบันหลักของชาติโดยมีขั้นตอนดังนี้

๑.๑ ผู้เรียนแบ่งกลุ่มสำรวจความต้องการหรือความสนใจเกี่ยวกับสถาบันหลักของชาติ

๑.๒ ผู้เรียนร่วมกันวางแผนและออกแบบหนังสั้นโดยมีผู้สอนคอยให้คำปรึกษา

๑.๓ ผู้เรียนจัดทำหนังสั้นตามที่ได้ออกแบบไว้

งานที่ ๒ ผู้เรียนนำเสนอผลงานหนังสั้นในรูปแบบออนไลน์อย่างสร้างสรรค์

๗. ตัวอย่างการประเมินผลกิจกรรม

หัวข้อกิจกรรม .....

ชื่อกลุ่ม ....

สมาชิกกลุ่ม ๑. ..... ๒. ....

๓. ..... ๔. ....

ลำดับที่	รายการประเมิน	คะแนนเต็ม	ผลคะแนน	หมายเหตุ
๑	การแบ่งหน้าที่	๑๐		
๒	การเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน และรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง	๑๐		
๓	ความถูกต้องเหมาะสมของกิจกรรม	๑๐		
๔	การแสดงความคิดเห็นและรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น	๑๐		
๕	รับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย	๑๐		
๖	ความพร้อมในการนำเสนอ	๑๐		
๗	บุคลิกในการนำเสนอ	๑๐		
๘	ความชัดเจนในการนำเสนอ	๑๐		
๙	การตอบข้อซักถาม	๑๐		
๑๐	การสรุปประเด็นสำคัญ	๑๐		
รวมคะแนนที่ได้				

เกณฑ์การประเมินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
๙๐ – ๑๐๐	ดีมาก
๗๐ – ๘๙	ดี
๕๐ – ๖๙	พอใช้
๑ – ๔๙	ปรับปรุง

ลงชื่อ.....ประเมิน
(.....)
...../...../.....

***หมายเหตุ ผู้สอนสามารถปรับแบบฝึกหัดและการวัดประเมินผลได้ตามความเหมาะสม**

๘. เอกสารอ้างอิง

ฝ่ายพัฒนาเครือข่าย ๑ สำนักพัฒนาเครือข่ายการเลือกตั้ง. (๒๕๖๓). **คู่มืออบรมตามหลักสูตร “พลเมืองคุณภาพ”.**กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง.

สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (๒๕๕๙).**รายงานการวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง**. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.

โมดูลที่ ๔ ความผูกพันกับประวัติศาสตร์ ประเพณี วิถีชีวิต และค่านิยมที่ดีของสังคมไทย : จำนวน ๖ ชั่วโมง

๑. สาระสำคัญโดยสังเขป

บทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่มีต่อการสร้างชาติในประวัติศาสตร์ไทยการรักษาประเพณีวิถีชีวิตความเป็นไทย ค่านิยมในความอ่อนน้อมถ่อมตน มีสัมมาคารวะความเป็นไทย การเห็นคุณค่าและสืบสานประเพณีวัฒนธรรม วิถีชีวิตความเป็นไทย ค่านิยมในการปฏิบัติตนที่ซื่อสัตย์สุจริตการอยู่ร่วมกันในสังคมไทยที่มีความหลากหลาย

๒. กิจกรรมที่ทำในโมดูล (ACTIVITIES)

๒.๑ การบรรยาย

๒.๒ การอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้

<u>ประเด็นอภิปราย</u>

๑) เราจะปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคมที่มีความหลากหลาย

๒) ความแตกต่างหลากหลายในเรื่องใดบ้างที่เป็นอุปสรรคต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม และท่านคิดว่าควรจะปรับตัวอย่างไรเพื่อให้ชนะอุปสรรคดังกล่าว

๒.๓ กิจกรรมกลุ่มในชั้นเรียนโดยให้ผู้เรียนเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง รับผิดชอบการกระทำที่มีผลต่อสังคมร่วมกันเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และแสดงความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น

๒.๔ ให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละ ๓ – ๕ คน ทำกิจกรรมผู้สื่อข่าวสร้างสรรค์ เพื่อเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง (Profound Learning) รู้จักคิด วิเคราะห์ และกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณเกี่ยวกับ บทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่มีต่อการสร้างชาติในประวัติศาสตร์ไทย ความผูกพันกับประวัติศาสตร์ ประเพณี วิถีชีวิต และค่านิยมที่ดีของสังคมไทยและนำเสนอหน้าชั้นเรียนกลุ่มละ ๕-๑๐ นาที

๒.๕ กิจกรรมการเรียนรู้หลักสูตร สุจริตไทย E- learning ร่วมกันอภิปรายสิ่งที่ได้เรียนรู้

๒.๖ ผู้เรียนดูคลิป/บทเรียนสำเร็จรูป (e-learning) สำหรับโมดูลที่ ๔ ตามแก่นเนื้อหาที่จัดเตรียมไว้ และตอบประเด็นคำถามเกี่ยวกับแก่นเนื้อหา ร่วมกันอภิปรายสิ่งที่ได้เรียนรู้จากคลิปตามกรอบคำถามที่กำหนดไว้

คำถามเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้

๑) ตามประวัติศาสตร์สถาบันพระมหากษัตริย์มีบทบาทในการสร้างชาติไทยอย่างไร

๒) ประเพณีวิถีชีวิตความเป็นไทยที่ควรยกย่องและอนุรักษ์มีอะไรบ้าง เพราะเหตุใด

๓) ความอ่อนน้อมถ่อมตน มีสัมมาคารวะเป็นเอกลักษณ์ที่เด่นของสังคมไทยเพราะอะไร

๔) การแสดงออกถึงความเป็นไทยที่น่าภาคภูมิใจมีอะไรบ้าง

๕) การสืบสานประเพณีวัฒนธรรม และวิถีชีวิตความเป็นไทยมีความจำเป็นอย่างไร

๖) การปฏิบัติตนที่ซื่อสัตย์สุจริตมีส่วนเสริมสร้างการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขของสังคมได้อย่างไร

๗) สังคมไทยมีความหลากหลายในด้านใดบ้าง ยกตัวอย่างพร้อมอธิบาย

๒.๗ ผู้เรียนสะท้อนคิด วิเคราะห์ บทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่มีต่อการสร้างชาติในประวัติศาสตร์ไทย ความผูกพันกับประวัติศาสตร์ ประเพณี วิถีชีวิต ค่านิยมที่ดีของสังคมไทยและสรุปเป็น Mind Mapping ส่ง

๒.๘ ทดสอบความรู้ความเข้าใจตามแก่นเนื้อหาทุกข้อย่อย โดยอาจใช้การประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย เช่น แบบทดสอบ การทำงานกลุ่ม เป็นต้น

๓. ผลลัพธ์การเรียนรู้ของโมดูล (OUTPUTS)

๑) มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับ บทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่มีต่อการสร้างชาติในประวัติศาสตร์ไทยการรักษาประเพณีวิถีชีวิตความเป็นไทย ค่านิยมในความอ่อนน้อมถ่อมตน มีสัมมาคารวะ

๒) เห็นความสำคัญของบทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่มีต่อการสร้างชาติในประวัติศาสตร์ไทย การรักษาประเพณีวิถีชีวิตความเป็นไทย ค่านิยมในความอ่อนน้อมถ่อมตน มีสัมมาคารวะ

๓) เรียนรู้อย่างลึกซึ้ง (Profound Learning) รู้จักคิด วิเคราะห์ และกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณเกี่ยวกับ บทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่มีต่อการสร้างชาติในประวัติศาสตร์ไทยการรักษาประเพณีวิถีชีวิตความเป็นไทย ค่านิยมในความอ่อนน้อมถ่อมตน มีสัมมาคารวะ

๔) การแสดงออกถึงความภาคภูมิใจในความเป็นไทย การเห็นคุณค่าและสืบสานประเพณีวัฒนธรรม วิถีชีวิตความเป็นไทย ค่านิยมในการปฏิบัติตนที่ซื่อสัตย์สุจริต

๕) เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง รับผิดชอบการกระทำที่มีผลต่อสังคม ร่วมกันเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และแสดงความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น

๔. เนื้อหา (Content)

๑) บทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่มีต่อการสร้างชาติในประวัติศาสตร์ไทย

๒) การรักษาประเพณีวิถีชีวิตความเป็นไทย

๓) ค่านิยมในความอ่อนน้อมถ่อมตน มีสัมมาคารวะ

๔) การแสดงออกถึงความภาคภูมิใจในความเป็นไทย เช่นการเห็นคุณค่าและสืบสานประเพณีวัฒนธรรม และวิถีชีวิตความเป็นไทย ค่านิยมในการปฏิบัติตนที่ซื่อสัตย์สุจริตเป็นต้น

๕) การอยู่ร่วมกันในสังคมไทยที่มีความหลากหลาย

๕. ตัวอย่างแบบฝึกหัด

ตอบคำถามต่อไปนี้

๑. ตามประวัติศาสตร์สถาบันพระมหากษัตริย์มีบทบาทในการสร้างชาติไทยอย่างไร

.....

.....

๒. ประเพณีวิถีชีวิตความเป็นไทยที่ควรยกย่องและอนุรักษ์มีอะไรบ้าง เพราะเหตุใด

.....

.....

๓. ความอ่อนน้อมถ่อมตน มีสัมมาคารวะเป็นเอกลักษณ์ที่เด่นของสังคมไทยเพราะอะไร

.....

.....

๔. การแสดงออกถึงความเป็นไทยที่น่าภาคภูมิใจมีอะไรบ้าง

.....

.....

๕. การสืบสานประเพณีวัฒนธรรม และวิถีชีวิตความเป็นไทยมีความจำเป็นอย่างไร

.....

.....

๖. การปฏิบัติตนที่ซื่อสัตย์สุจริตมีส่วนเสริมสร้างการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขของสังคมได้อย่างไร

.....

.....

๗. สังคมไทยมีความหลากหลายในด้านใดบ้าง ยกตัวอย่างพร้อมอธิบาย

.....

.....

๘. การอยู่ร่วมกันในสังคมไทยที่มีความหลากหลาย ควรปฏิบัติตนอย่างไร

.....

.....

๙. การสืบสาน รักษา ต่อยอดประเพณีวัฒนธรรม และวิถีชีวิตความเป็นไทย ควรทำอย่างไร

.....

.....

๑๐. วัฒนธรรมไทยที่ท่านภูมิใจมากที่สุดคืออะไร เพราะเหตุใด และจะสืบสาน รักษาต่อยอดอย่างไร

.....

.....

๖. การมอบหมายงาน (ASSIGNED WORK)

ให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มละ ๓ – ๕ คน และทำกิจกรรมดังนี้

งานที่ ๑ ร่วมกันออกแบบและจัดทำคลิปเพื่อโฆษณาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ประเพณี วิถีชีวิต และค่านิยมที่ดีของสังคมไทยโดยมีขั้นตอนดังนี้

๑.๑ ไปทัศนศึกษา ดูในพื้นที่จริงตามความต้องการหรือความสนใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ประเพณี วิถีชีวิต และค่านิยมที่ดีของสังคมไทย

๑.๒ ร่วมกันวางแผนและออกแบบคลิปเพื่อโฆษณาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ประเพณี วิถีชีวิต และค่านิยมที่ดีของสังคมไทยโดยมีผู้สอนคอยให้คำปรึกษา

๑.๓ จัดทำคลิปเพื่อโฆษณาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ประเพณี วิถีชีวิต และค่านิยมที่ดีของสังคมไทยตามที่ได้ออกแบบไว้

งานที่ ๒ นำเสนอผลงานคลิปเพื่อโฆษณาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ประเพณี วิถีชีวิต และค่านิยมที่ดีของสังคมไทยในรูปแบบออนไลน์อย่างสร้างสรรค์

งานที่ ๓ ผู้เรียนสะท้อนคิด สรุปความรู้ที่เกี่ยวข้องกับแก่นเนื้อหาจากการทำคลิปเพื่อโฆษณาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ประเพณี วิถีชีวิต และค่านิยมที่ดีของสังคมไทยผู้สอนสรุปและเพิ่มเติมความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง

๗. ตัวอย่างการประเมินผลกิจกรรม

หัวข้อกิจกรรม .....

ชื่อกลุ่ม .....

สมาชิกกลุ่ม ๑. ..... ๒. .....

๓. ..... ๔. .....

๕. ..... ๖. .....

ลำดับที่	รายการประเมิน	คะแนนเต็ม	ผลคะแนน	หมายเหตุ
๑	การแบ่งหน้าที่	๑๐		
๒	การเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน และรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง	๑๐		
๓	ความถูกต้องเหมาะสมของกิจกรรม	๑๐		
๔	การแสดงความคิดเห็นและรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น	๑๐		
๕	รับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย	๑๐		
๖	ความพร้อมในการนำเสนอ	๑๐		
๗	บุคลิกในการนำเสนอ	๑๐		
๘	ความชัดเจนในการนำเสนอ	๑๐		
๙	การตอบข้อซักถาม	๑๐		
๑๐	การสรุปประเด็นสำคัญ	๑๐		
		รวมคะแนนที่ได้		

เกณฑ์การประเมินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
๙๐ – ๑๐๐	ดีมาก
๗๐ – ๘๙	ดี
๕๐ – ๖๙	พอใช้
๑ – ๔๙	ปรับปรุง

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

การประเมินคลิปวิดีโอ

ชื่อคลิปวิดีโอ .....

ชื่อนักศึกษา.....รหัสประจำตัว..... .....

ลำดับที่	รายการประเมิน	คะแนนเต็ม (๕๐)	คะแนนที่ได้	หมายเหตุ
๑	วิธีการนำเสนอ	๑๐		
๒	เนื้อหาการนำเสนอของสื่อ	๑๐		
๓	ความถูกต้องเหมาะสมของสื่อ	๑๐		
๔	ตัวอักษรและภาพ	๑๐		
๕	เสียง	๑๐		
	รวมคะแนนที่ได้			

เกณฑ์การประเมินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
๔๐ – ๕๐	ดีมาก
๒๐ – ๓๙	ดี
๑๐ – ๑๙	พอใช้
๑ – ๙	ปรับปรุง

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

***หมายเหตุ ผู้สอนสามารถปรับแบบฝึกหัดและการวัดประเมินผลได้ตามความเหมาะสม**

๘. เอกสารอ้างอิง

ฝ่ายพัฒนาเครือข่าย ๑ สำนักพัฒนาเครือข่ายการเลือกตั้ง. (๒๕๖๓). **คู่มืออบรมตามหลักสูตร “พลเมืองคุณภาพ”.**กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง.

สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (๒๕๕๙).**รายงานการวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง**. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค

โมดูลที่ ๕ : **ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย** : จำนวน ๖ ชั่วโมง

๑. สาระสำคัญโดยสังเขป

ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย คือ การเป็นสมาชิกของสังคมที่พึ่งตนเองและรับผิดชอบตนเองได้ ใช้สิทธิเสรีภาพโดยควบคู่กับความรับผิดชอบ เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เคารพความแตกต่างเคารพหลักความเสมอภาค เคารพกติกา ไม่แก้ปัญหาด้วยความรุนแรง ตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ร่วมรับผิดชอบต่อสังคม มีจิตสาธารณะ และกระตือรือร้นที่จะรับผิดชอบ หรือร่วมขับเคลื่อนสังคมและแก้ปัญหาสังคมในระดับต่างๆ ตั้งแต่ในครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับประเทศ ระดับอาเซียน โดยคุณลักษณะของพลเมืองคุณภาพที่เหมาะสมกับระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขประกอบด้วย ๑. ยึดมั่นต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ๒. ยึดมั่นในสถาบันหลักของชาติ ๓. เห็นคุณค่าประวัติศาสตร์ ประเพณี วิถีชีวิต และมีค่านิยมที่ดีของสังคมไทย ๔. มีความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ๕. มีส่วนร่วมทางการเมืองและการตรวจสอบการเลือกตั้งของประชาชน ๖. มีวิถีประชาธิปไตยในชีวิตประจำวัน ๗. ดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ดังนั้น หลักการเป็นพลเมืองและสามารถบอกแนวทางการปฏิบัติตนตามหลักการเป็นพลเมือง ๓ หลักได้แก่๑) เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์๒) เคารพสิทธิเสรีภาพ กฎกติกาของสังคม๓) ความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อครอบครัว สังคมและประเทศชาติ

๒. กิจกรรมที่ทำในโมดูล (ACTIVITIES)

๒.๑ การบรรยาย

๒.๒ การอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้

<u>ประเด็นอภิปราย</u>

๑) เราจะปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคมที่มีความหลากหลาย

๒) ความแตกต่างหลากหลายในเรื่องใดบ้างที่เป็นอุปสรรคต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม และท่านคิดว่าควรจะปรับตัวอย่างไรเพื่อให้ชนะอุปสรรคดังกล่าว

๓) เราจะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพ ของชุมชน ท้องถิ่นและของชาติอย่างไร เพื่อให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน

๔) เราจะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติอย่างไร

๒.๓ กิจกรรมกลุ่มในชั้นเรียนโดยผู้เรียนร่วมกันอภิปรายสิ่งที่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับหลักสูตร สุจริตไทยในรูปแบบ E- learning แล้วร่วมกันสะท้อนคิดถึงบทบาทของผู้เรียนในฐานะพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย และสรุปความรู้ที่เกี่ยวข้องกับแก่นเนื้อหา

๒.๔ ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละ ๓ – ๕ คน ร่วมกันจัดทำโครงงานเพื่อบริการสังคมเกี่ยวกับการแก้ปัญหาในชุมชนโดยสำรวจความต้องการหรือปัญหาของชุมชนแล้วร่วมกันออกแบบ วางแผนและจัดทำโครงงานแล้วนำเสนอในรูปแบบคลิปวิดีโอหรือสื่อมัลติมิเดียต่างๆ หรือสื่อออนไลน์อย่างสร้างสรรค์

๒.๕ ผู้เรียนดูคลิป/บทเรียนสำเร็จรูป (e-learning) สำหรับโมดูลที่ ๕ ตามแก่นเนื้อหาที่จัดเตรียมไว้ และตอบประเด็นคำถามเกี่ยวกับแก่นเนื้อหาและร่วมกันอภิปรายสิ่งที่ได้เรียนรู้จากคลิปตามกรอบคำถามที่กำหนดไว้ดังนี้

คำถามเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้

๑. ความรู้ความเข้าใจความหมายของประชาชนและพลเมือง

คำถาม ๑) ความเป็นประชาชนและความเป็นพลเมืองมีความแตกต่างกันอย่างไร

๒) คุณลักษณะของพลเมืองคุณภาพที่เหมาะสมกับระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ควรเป็นอย่างไร

๒ หลักการเป็นพลเมืองและสามารถบอกแนวทางการปฏิบัติตนตามหลักการเป็นพลเมือง

คำถาม ๑) ยกตัวอย่างและอธิบายพฤติกรรมที่แสดงออกถึง

ก. การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ข. เคารพสิทธิเสรีภาพ กฎกติกาของสังคม

ค. ความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อครอบครัว สังคมและประเทศชาติ

๒) การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เคารพสิทธิเสรีภาพ กฎกติกาของสังคม ความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อครอบครัว สังคมและประเทศชาติ มีผลอย่างไรต่อการเป็นพลเมืองคุณภาพ

๒.๖ ผู้เรียนแต่ละคนจัดทำคลิปวิดีโอสั้นๆนำเสนอเกี่ยวกับเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน แล้วนำมาสะท้อนคิดร่วมกัน สรุปความรู้ที่เกี่ยวข้องกับแก่นเนื้อหาจากการทำกิจกรรม จากนั้นผู้สอนสรุปและเพิ่มเติมความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง

๒.๗ ทดสอบความรู้ความเข้าใจตามแก่นเนื้อหาทุกข้อย่อย โดยอาจใช้การประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย เช่น แบบทดสอบ การทำงานกลุ่ม เป็นต้น

๓. ผลลัพธ์การเรียนรู้ของโมดูล (OUTPUTS)

๑) มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย

๒) เห็นความสำคัญของความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย

๓) เรียนรู้อย่างลึกซึ้ง (Profound Learning) รู้จักคิด วิเคราะห์ และกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย

๔) เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง รับผิดชอบการกระทำที่มีผลต่อสังคมร่วมกัน เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และแสดงความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น

๔. เนื้อหา (Content)

๔.๑ ความหมายของประชาชนและพลเมือง

๔.๒ คุณลักษณะของพลเมืองคุณภาพที่เหมาะสมกับระบอบประชาธิปไตบอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๔.๓ หลักการเป็นพลเมืองและสามารถบอกแนวทางการปฏิบัติตนตามหลักการเป็นพลเมือง

๑) ความหมายของประชาชนและพลเมือง

ประชาชน หมายถึง คนทั่วไป พลเมือง (พละ + เมือง) หมายถึง ประชาชนที่เป็นกำลังสำคัญของบ้านเมือง เป็นผู้ที่มีจิตสำนึกสาธารณะ มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เสียสละทำงานเพื่อประโยชน์ของ

ส่วนรวมโดยไม่หวังผลตอบแทนใดๆ เป็นผู้มี“จิตอาสา” หรือบางครั้ง ก็เรียกว่า “มีจิตสำนึกสาธารณะ” ส่วนคำว่า พลเมืองคุณภาพ นั้น หมายถึง พลเมืองที่สามารถทำหน้าที่ได้ตามหลักการพื้นฐานความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ได้แก่การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์การเคารพสิทธิเสรีภาพ เคารพกฎหมายและกติกาสังคม และมีจิตสำนึกสาธารณะ มีความรับผิดชอบต่อตนเองครอบครัวชุมชน สังคม และประเทศชาติ รวมทั้ง มีวิถีประชาธิปไตยในชีวิตประจำวัน และดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๒) คุณลักษณะของพลเมืองคุณภาพที่เหมาะสมกับระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

คุณลักษณะของพลเมืองคุณภาพที่เหมาะสมกับระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขประกอบด้วย ๑. ยึดมั่นต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ๒. ยึดมั่นในสถาบันหลักของชาติ ๓. เห็นคุณค่าประวัติศาสตร์ ประเพณี วิถีชีวิต และมีค่านิยมที่ดีของสังคมไทย ๔. มีความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ๕. มีส่วนร่วมทางการเมืองและการตรวจสอบการเลือกตั้งของประชาชน ๖. มีวิถีประชาธิปไตยในชีวิตประจำวัน ๗. ดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๓) หลักการเป็นพลเมืองและแนวทางการปฏิบัติตนตามหลักการเป็นพลเมือง

ผู้เป็นพลเมืองต้องมีหลักการพื้นฐานของความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยก่อน ประกอบด้วย ๓ หลัก ได้แก่

หลักการที่ ๑ การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ได้แก่การยอมรับนับถือและเคารพในความเป็นคนของตนเอง และผู้อื่น พร้อมทั้งปฏิบัติต่อกันในฐานะคนเหมือนกัน ไม่ดูหมิ่น เหยียดหยามกัน

หลักการที่ ๒ การเคารพสิทธิ เสรีภาพและกฎกติกาของสังคม ได้แก่ การให้ความสำคัญต่อสิทธิเสรีภาพ กฎกติกาของสังคม โดยเคารพและปกป้องสิทธิและเสรีภาพของตนเอง ของผู้อื่น ของชุมชน และสังคมส่วนรวม โดยไม่ให้ผู้ใดล่วงละเมิด ขณะที่ตนนั้นก็ต้องไม่ละเมิดผู้อื่น

หลักการที่ ๓ ความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อสังคมและประเทศชาติได้แก่ ทำหน้าที่ของตนเองในฐานะ สมาชิกของสังคม ใช้หลักการประชาธิปไตยในการมีส่วนร่วม ทางการเมืองและแก้ปัญหาสังคม ยอมรับหลักการเสียงข้างมาก และการเคารพสิทธิของเสียงข้างน้อย

การเป็นพลเมืองนั้นอาจไม่ยากแต่การที่จะรักษาความเป็นพลเมืองและพัฒนา “คุณภาพ” ของความเป็นพลเมืองให้ดียิ่งขึ้นนั้น จำเป็นต้องหมั่นฝึกฝนทำหน้าที่พลเมืองอย่างสม่ำเสมอ โดยยึดตามหลักการทั้ง ๓ ไว้เป็นแนวทางปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิตประจำวัน

การเสริมสร้างพลเมืองให้มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย โดยมุ่งสร้างจิตสำนึก ๓ ประการ ได้แก่

๑. จิตสำนึกความรักชาติ ความเป็นราชอาณาจักร ความสามัคคี ความสมานฉันท์ของคนในชาติ

๒. จิตสำนึกความเป็นพลเมือง ยึดหลักประชาธิปไตย สร้างสังคมให้มีธรรมาภิบาล

๓. จิตสำนึกสาธารณะ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ จัดทำบริหารสาธารณะ ต่อต้านการทุจริต รับผิดชอบต่อส่วนรวม ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยอิสระ ปราศจากการครอบงำ

การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จึงต้องเริ่มต้นจากการพัฒนาพลเมืองให้มีคุณภาพ มีวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย มีจิตสำนึก รับผิดชอบเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

จิตอาสา-จิตสำนึกสาธารณะ

จิตอาสา หมายถึง การสมัครใจเสียสละในการช่วยเหลือผู้อื่น เช่น เด็กคนหนึ่ง เห็นคนอื่นทิ้งขยะลงพื้นก็เดินไปเก็บเศษขยะนั้นมาทิ้งในถังขยะ มีคนทิ้งขยะไม่เป็นที่อีก เขาก็เก็บแทนอีกทุกครั้งไป โดยคนที่ทิ้งขยะไม่เป็นที่นั้นไม่ได้สำนึกเลยว่าสิ่งที่ตนทำ ไม่ถูกต้อง ยังคงทิ้งขยะไม่เป็นที่ต่อไป

จิตสำนึกสาธารณะ หมายถึง สำนึกของประชาชนในการดูแลคุ้มครองประโยชน์ และความเป็นธรรมของสังคมด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การแสดงความคิดเห็น การวิเคราะห์วิจัย การติดตามตรวจสอบ การคัดค้านและเสนอแนะ เป็นต้น ดังตัวอย่างข้างต้นแทนที่เด็กจะเก็บขยะแทนคนอื่นทุกครั้ง แต่กลับเข้าไปแนะนำอย่างสุภาพเพื่อให้คนที่ทิ้งขยะไม่เป็นที่นั้นนำขยะไปทิ้งลงถังขยะเสียให้ถูกต้อง

จิตสำนึกสาธารณะ ไม่สามารถเกิดขึ้นได้โดยอัตโนมัติ แต่เกิดจากพลเมือง ที่กล้าทำในสิ่งที่ถูกต้องและหมั่นทำเป็นประจำจากเรื่องเล็กๆ ไปสู่เรื่องใหญ่ จากเป็นผู้มี “จิตอาสา” กลายเป็นผู้มี “จิตสำนึกสาธารณะ” ซึ่งทั้งสองอย่างนี้ไม่ได้เป็นติดตัวมาตั้งแต่เกิด ไม่ได้อยู่ที่ฐานะ ชาติตระกูล หรือระดับการศึกษา หากแต่อยู่ที่การฝึกฝนอบรมบ่มเพาะความประพฤติและปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ จนเป็นนิสัยประจำตัว

๕. ตัวอย่างแบบฝึกหัด

ตอบคำถามต่อไปนี้

๑. อธิบายความหมายของคำว่าประชาชนและพลเมือง

.....

.....

๒. อธิบายความแตกต่างของความเป็นประชาชนและความเป็นพลเมือง

.....

.....

๓. คุณลักษณะของพลเมืองคุณภาพที่เหมาะสมกับระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ควรเป็นอย่างไร

.....

.....

๔. หลักการเป็นพลเมืองมีกี่หลัก อะไรบ้าง

.....

.....

๕. ยกตัวอย่างและอธิบายพฤติกรรมที่แสดงออกถึง การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

.....

.....

๖. ยกตัวอย่างและอธิบายพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการเคารพสิทธิเสรีภาพ กฎกติกาของสังคม

.....

.....

๗. ยกตัวอย่างและอธิบายพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อครอบครัว สังคมและประเทศชาติ

.....

.....

๘. การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เคารพสิทธิเสรีภาพ กฎกติกาของสังคมความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อครอบครัว สังคมและประเทศชาติ มีผลอย่างไรต่อการเป็นพลเมืองคุณภาพ

.....

.....

๙. นักศึกษาคิดว่ากิจกรรมใดบ้างที่แสดงให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายอย่างสันติ มีจิตอาสาและมีจิตสาธารณะในชุมชน และเราควรมีส่วนร่วมอย่างไร

.....

.....

๑๐. นักศึกษาคิดว่ากิจกรรมใดบ้างที่แสดงให้เห็นถึงการเคารพสิทธิ เสรีภาพของตนเองและผู้อื่น และปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ ในชุมชนมีอะไรบ้าง อยากให้เป็นอย่างไร และเราควรมีส่วนร่วมอย่างไร

.....

.....

๖. การมอบหมายงาน (ASSIGNED WORK)

งานที่ ๑ กิจกรรมโครงงานโดยให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มสำรวจความต้องการหรือปัญหาของชุมชนแล้วร่วมกันออกแบบและจัดทำโครงงานเพื่อบริการสังคมเกี่ยวกับการแก้ปัญหาในชุมชนและนำเสนอในรูปแบบคลิปวิดีโอหรือสื่อมัลติมิเดียต่าง ๆ หรือสื่อออนไลน์อย่างสร้างสรรค์

ให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มละ ๓ – ๕ คน และทำกิจกรรมดังนี้

ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละ ๓ – ๕ คน ร่วมกันออกแบบและจัดทำโครงงานเพื่อบริการสังคมเกี่ยวกับการแก้ปัญหาในชุมชนโดยมีขั้นตอนดังนี้

๑. ผู้เรียนแบ่งกลุ่มสำรวจความต้องการหรือปัญหาของชุมชน

๒. ผู้เรียนร่วมกันวางแผนและออกแบบโครงงานโดยมีผู้สอนคอยให้คำปรึกษา

๓. ผู้เรียนจัดทำโครงงานตามที่ได้ออกแบบไว้

๔. ผู้เรียนสรุปผลการดำเนินโครงงานและนำเสนอในรูปแบบคลิปวิดีโอหรือสื่อมัลติมิเดียต่าง ๆ หรือสื่อออนไลน์อย่างสร้างสรรค์

งานที่ ๒ ผู้เรียนแต่ละคนจัดทำคลิปวิดีโอสั้นๆนำเสนอเกี่ยวกับหลักการเป็นพลเมืองและแนวทางการปฏิบัติตนตามหลักการเป็นพลเมืองได้แก่ หลักการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หลักการเคารพสิทธิ เสรีภาพและกฎกติกาของสังคม และหลักความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อสังคมและประเทศชาติ

๗. ตัวอย่างการประเมินผลโครงงาน

หัวข้อโครงงาน .....

ชื่อกลุ่ม ....

สมาชิกกลุ่ม ๑. ..... ๒. .....

๓. ..... ๔. ....

๕. ..... ๖. .....

ลำดับที่	รายการประเมิน	คะแนนเต็ม (๑๐๐)	คะแนนที่ได้	หมายเหตุ
๑	การวางแผนการทำงานและแบ่งหน้าที่	๑๐		
๒	การเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน และรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง	๑๐		
๓	ความถูกต้องเหมาะสมของโครงการ	๑๐		
๔	การแสดงความคิดเห็นและรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น	๑๐		
๕	รับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย	๑๐		
๖	ความพร้อมในการนำเสนอ	๑๐		
๗	บุคลิกในการนำเสนอ	๑๐		
๘	ความชัดเจนในการนำเสนอ	๑๐		
๙	การตอบข้อซักถาม	๑๐		
๑๐	การสรุปประเด็นสำคัญ	๑๐		
		รวมคะแนนที่ได้		

เกณฑ์การประเมินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
๙๐ – ๑๐๐	ดีมาก
๗๐ – ๘๙	ดี
๕๐ – ๖๙	พอใช้
๑ – ๔๙	ปรับปรุง

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

การประเมินคลิปวิดีโอ

ชื่อ**คลิปวิดีโอ** .....

ชื่อนักศึกษา.....รหัสประจำตัว.....

ลำดับที่	รายการประเมิน	คะแนนเต็ม (๕๐)	คะแนนที่ได้	หมายเหตุ
๑	วิธีการนำเสนอ	๑๐		

๒	เนื้อหาการนำเสนอของสื่อ	๑๐		
๓	ความถูกต้องเหมาะสมของสื่อ	๑๐		
๔	ตัวอักษรและภาพ	๑๐		
๕	เสียง	๑๐		
	รวมคะแนนที่ได้			

เกณฑ์การประเมินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
๔๐ – ๕๐	ดีมาก
๒๐ – ๓๙	ดี
๑๐ – ๑๙	พอใช้
๑ – ๙	ปรับปรุง

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)
...../...../.....

***หมายเหตุ ผู้สอนสามารถปรับแบบฝึกหัดและการวัดประเมินผลได้ตามความเหมาะสม**

๘. เอกสารอ้างอิง

ฝ่ายพัฒนาเครือข่าย ๑ สำนักพัฒนาเครือข่ายการเลือกตั้ง. (๒๕๖๓).**คู่มืออบรมตามหลักสูตร “พลเมืองคุณภาพ”**.กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง.

สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๕๙).**รายงานการวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง**. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.

วนัส ปิยะกุลชัยเดช.(๒๕๖๔).**ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย.**กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.สืบค้นวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๔,จาก https://www.stou.ac.th/Schoolnew/Polsci/UploadedFile.pdf

ภาสุดา ภาคาผล และมนังค์ อังควาณิช.(๒๕๖๐).แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานโดยใช้กิจกรรมบริการสังคมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในวิถีประชาธิปไตย.*วารสารมนุษย์ศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*,๑๐(๓),๑๙๑๔-๑๙๒๙.

โมดูลที่ ๖ การมีส่วนร่วมทางการเมืองและการตรวจสอบการเลือกตั้งของประชาชน : จำนวน ๖ ชั่วโมง

๑. สาระสำคัญโดยสังเขป

ความรู้ ความเข้าใจ เห็นความสำคัญ และการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งทางตรงและทางอ้อมอย่างซื่อสัตย์สุจริต ถูกต้อง และเท่าทันสถานการณ์ ได้แก่ การใช้สิทธิเลือกตั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น การออกเสียงประชามติ การตรวจสอบการเลือกตั้ง และการรณรงค์การเลือกตั้ง

๒. กิจกรรมที่ทำในโมดูล (ACTIVITIES)

๒.๑ การบรรยาย

๒.๒ การอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้

<u>ประเด็นอภิปราย</u>

-นักศึกษาเล่าประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในครั้งที่ผ่านมา และบอกได้ว่าเรียนรู้อะไรบ้าง

๒.๓ กิจกรรมในชั้นเรียนให้ผู้เรียนเขียนเรียงความเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมือง และการตรวจสอบการเลือกตั้งของประชาชน” แล้วผู้สอนนำเรียงความของนักศึกษามาจัดประกวด

๒.๔ ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละ ๓ – ๕ คน ร่วมกันจัดนิทรรศการภาพถ่ายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการตรวจสอบการเลือกตั้งของประชาชนและผลของโครงการประกวดการเขียนเรียงความเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมือง และการตรวจสอบการเลือกตั้งของประชาชน” โดยจัดในรูปแบบสร้างสรรค์

๒.๕ ผู้เรียนดูคลิป/บทเรียนสำเร็จรูป (e-learning) สำหรับโมดูลที่ ๖ ตามแก่นเนื้อหาที่จัดเตรียมไว้ และตอบประเด็นคำถามเกี่ยวกับแก่นเนื้อหาและร่วมกันอภิปรายสิ่งที่ได้เรียนรู้จากคลิปตามกรอบคำถามที่กำหนดไว้ดังนี้

คำถามเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้

๑) เหตุใดเราจึงต้องสนใจและมีส่วนร่วมทางการเมือง

๒) เราสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยวิธีใดบ้าง

๓) การเลือกตั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างไร

๔) การทุจริตการเลือกตั้งจะส่งผลต่อท้องถิ่นและประเทศของเราอย่างไร

๕) เราสามารถมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นได้อย่างไร

๖) เราสามารถมีส่วนร่วมในการรณรงค์การเลือกตั้งอย่างซื่อสัตย์สุจริตและถูกต้องได้อย่างไร

๗) เราสนใจที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองในอนาคตหรือไม่ เพราะเหตุใด

๒.๖ ผู้เรียนแบ่งกลุ่มละ ๓-๕ คนทำกิจกรรมการออกแบบรูปแบบการใช้การเลือกตั้งกับวิถีชีวิตในกิจกรรมต่าง ๆ ทุกระดับ เช่น การเลือกหัวหน้าห้องเรียน หัวหน้าชั้นปี ประธานชมรม/ชุมนุม ประธานสภานิสิต/นักศึกษา ประธานสภานักเรียน ประธานคณะกรรมการนักเรียน ผู้นำท้องถิ่นทุกระดับ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงการใช้อำนาจอธิปไตยของปวงชน (อำนาจอธิปไตย) และให้นำเสนอรูปแบบการใช้การเลือกตั้งกับวิถีชีวิตในกิจกรรมต่าง ๆ ทุกระดับในลักษณะสื่อมัลติมีเดียที่น่าสนใจและผู้สอนประเมินผลงานของผู้เรียนตามเกณฑ์ที่กำหนดแล้วนำมาสะท้อนคิดร่วมกัน สรุปความรู้ที่เกี่ยวข้องกับแก่นเนื้อหาจากการทำกิจกรรม จากนั้นผู้สอนสรุปและเพิ่มเติมความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง

๒.๗ ทดสอบความรู้ความเข้าใจตามแก่นเนื้อหาทุกข้อย่อย โดยอาจใช้การประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย เช่น แบบทดสอบ การทำงานกลุ่ม เป็นต้น

๓. ผลลัพธ์การเรียนรู้ของโมดูล (OUTPUTS)

๑) มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการตรวจสอบการเลือกตั้งของประชาชน

๒) เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการตรวจสอบการเลือกตั้งของประชาชน

๓) เรียนรู้อย่างลึกซึ้ง (Profound Learning) รู้จักคิด วิเคราะห์ และกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองและการตรวจสอบการเลือกตั้งของประชาชน

๔) มีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ตามวิถีประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๔. เนื้อหา (Content)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองและการตรวจสอบการเลือกตั้งของประชาชน

๔.๑ การมีส่วนร่วมทางการเมือง

พลเมืองที่มีคุณภาพทุกคนจึงกระตือรือร้น สนใจเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง และทำการเมืองให้ดีด้วยตัวเอง ดังคำกล่าวที่ว่า “ก่อนประชาธิปไตยจะเกิดขึ้นได้ พลเมืองในประเทศต้องปรารถนาที่จะปกครองตนเองเสียก่อน” การมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมือง หมายถึง การที่พลเมืองได้เข้ามีส่วนร่วมแสดงออกทางการเมืองและการบริหารจัดการในเรื่องต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อตนเองและชุมชน ซึ่งสามารถดำเนินการได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง พลเมืองสามารถทำได้ด้วยตนเองและ ที่ต้องดำเนินการร่วมกับผู้อื่น ดังที่เรียกว่า “การเมืองภาคพลเมือง” หรือ “การเมือง ภาคประชาชน” ได้แก่

๑) การใช้สิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ เช่น สิทธิในการรับรู้และเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร สิทธิในกระบวนการยุติธรรม การแสดงความคิดเห็นทั้ง การพูด การเขียน การพิมพ์การโฆษณาและการสื่อความหมายวิธีอื่น เสรีภาพในการรวมกลุ่ม การชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ การกำหนดนโยบายพรรคการเมือง และส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง

๒) มีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือกำหนดนโยบายสาธารณะ โดยร่วมแสดง ความคิดเห็น และเสนอแนะหน่วยงานรัฐให้ดำเนินการเรื่องต่างๆ

๓) มีส่วนร่วมสร้างกติกาและกฎหมายทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น รวมทั้ง มีสิทธิเข้าชื่อเสนอแก้ไขรัฐธรรมนูญ

๔) มีส่วนร่วมตรวจสอบนักการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น การฟ้อง หน่วยงานของรัฐ การเข้าชื่อขอลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนนักการเมืองท้องถิ่น

ส่วนการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยอ้อมหรือที่เรียกว่า “การเมืองระบบตัวแทน” นั้น เราคุ้นเคยกันดี เพราะผ่านการเลือกตั้งตัวแทนมาแล้วหลายครั้ง ทั้งระดับชาติได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) และสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) และระดับท้องถิ่นได้แก่ สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบต่างๆ เช่น อบต. เทศบาล อบจ. เมืองพัทยา และกทม. เป็นต้น เรามีส่วนร่วมการเมืองระบบตัวแทนได้ทั้งช่วงก่อน ระหว่างและหลังการเลือกตั้ง เช่น ร่วมรณรงค์การเลือกตั้ง เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ร่วมตรวจสอบและร้องเรียนเมื่อมีทุจริตการเลือกตั้ง รวมทั้งติดตามตรวจสอบการทำงานของนักการเมือง เมื่อได้เข้าสู่ตำแหน่งแล้ว

๔.๒ บทบาทของพลเมืองในการตรวจสอบการเลือกตั้ง

พลเมืองที่มีคุณภาพจึงต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาดังกล่าว โดยติดตามตรวจสอบการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริต และเที่ยงธรรม มีแนวทางดำเนินการ ดังนี้

๑) การแสวงหาข่าวสารในการเลือกตั้ง เริ่มตั้งแต่ก่อนครบวาระการดำรงตำแหน่งหรือก่อนประกาศให้มีการเลือกตั้ง ควรสอดส่องและสังเกตเหตุการณ์เกี่ยวกับการเลือกตั้งที่เกิดขึ้นในพื้นที่ดังนี้

<u>ก่อนวันเลือกตั้ง</u>

- การเปิดตัวผู้จะสมัครรับเลือกตั้ง หรือแนะนำตัวว่าจะลงสมัครหรือไม่
- การจัดตั้งหรือทาบทามบุคคลให้เป็นหัวคะแนนในพื้นที่ที่มีการจัดเลือกตั้ง เป็นใครบ้าง
- การสมัครรับเลือกตั้ง ผู้สมัคร มีใครบ้าง ประวัติความเป็นมาอย่างไร
- การหาเสียงเลือกตั้ง ผู้สมัคร ใช้วิธีการใดในการหาเสียงเลือกตั้งบ้าง
- พฤติกรรมของผู้สมัคร หัวคะแนน หรือผู้สนับสนุน มีการกระทำใดที่น่าจะเข้าข่ายเป็นความผิดตามกฎหมายเลือกตั้ง หรือไม่อย่างไร

<u>ในวันเลือกตั้ง</u>

- การลงคะแนนของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เช่น จำนวนผู้มาลงคะแนน พฤติกรรมในการลงคะแนน เช่น มีรถนำมาส่ง มารอแต่ไม่ยอมลงคะแนน
- ความเคลื่อนไหวของผู้สมัคร หัวคะแนนหรือผู้สนับสนุน พฤติการณ์เป็นอย่างไร มีการหาเสียงหรือแจกเงินหน้าที่เลือกตั้งหรือไม่
- การดำเนินงานของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง เช่น ได้ดำเนินการลงคะแนนให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ หรือแนวทาง ปฏิบัติหรือไม่
- หลังจากการปิดการลงคะแนนแล้วควรติดตามสังเกตการณ์ การนับคะแนนและการประกาศผลว่าถูกต้องหรือไม่

๒) ข้อห้ามและความผิดในการเลือกตั้งที่สำคัญ

- ห้ามจัดทำให้เสนอให้สัญญาว่าจะให้หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใด มาตรา ๗๓ (๙) อันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด เพื่อจูงใจให้ลงคะแนนหรือไม่ให้ลงคะแนนแก่ผู้สมัคร เช่น ผู้สมัครหรือหัวคะแนนแจกเงินซื้อเสียง หาเสียงโดยแจกสิ่งของ ฝ่าฝืนจำคุกตั้งแต่ ๑-๑๐ ปีหรือปรับตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐- ๒๐๐,๐๐๐ บาท มาตรา ๑๕๘หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนด ๒๐ ปี

- ห้ามให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมแก่ชุมชน สมาคม มูลนิธิมาตรา ๗๓ (๒) วัด หรือศาสนสถานอื่น สถานศึกษา สถานสงเคราะห์ หรือ สถาบันอื่นใด เพื่อจูงใจให้ลงคะแนนหรือไม่ให้ลงคะแนน แก่ผู้สมัคร เช่น บริจาคเงินให้โรงเรียนหรือสถานสงเคราะห์ พร้อมกับหาเสียงด้วย ให้เงินทำบุญงานกฐินหรือผ้าป่า แก่วัดพร้อมกับหาเสียง ฝ่าฝืนจำคุกตั้งแต่ ๑-๑๐ ปีหรือ ปรับตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ - ๒๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนด ๒๐ ปี

- ห้ามทำการโฆษณาหาเสียงด้วยการจัดให้มีมหรสพ หรือการรื่นเริงต่างๆ เพื่อจูงใจให้ลงคะแนนหรือไม่ให้ลงคะแนนแก่ผู้สมัคร เช่น จัดเวทีปราศรัยหาเสียงโดยมีการจ้างวงดนตรี หมอลำ ลำตัด ลิเก มาแสดงในเวทีดังกล่าว ฝ่าฝืนจำคุกตั้งแต่ ๑-๑๐ ปี หรือปรับตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐- ๒๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนด ๒๐ ปี

- ห้ามเลี้ยงหรือรับจะจัดเลี้ยงผู้ใดเพื่อจูงใจให้ลงคะแนนหรือไม่ให้ลงคะแนนแก่ผู้สมัคร เช่น ผู้สมัครมจัดงานวันเกิดหรือขึ้นบ้านใหม่ มีการเลี้ยงอาหารเครื่องดื่มฟรี แล้วมีการหาเสียงด้วย ฝ่าฝืนจำคุกตั้งแต่ ๑-๑๐ ปีหรือ ปรับตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐-๒๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง มีกำหนด ๒๐ ปี

- ห้ามหลอกลวง บังคับ ขู่เข็ญ ใช้อิทธิพลคุกคาม ใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจูงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยม ของผู้สมัครใดเพื่อจูงใจให้ลงคะแนนหรือไม่ให้ลงคะแนนแก่ผู้สมัคร เช่น การสร้างข่าวใส่ร้ายผู้สมัครฝ่ายตรงข้าม การใช้อิทธิพลบังคับให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครคนใดคนหนึ่ง ฝ่าฝืนจำคุกตั้งแต่๑-๑๐ ปีหรือ ปรับตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐-๒๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับและให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง มีกำหนด ๒๐ ปี

- ห้ามมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดเรียกรับ หรือ ยอมจะรับเงิน ทรัพย์สิน หรือ ประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่น เพื่อลงคะแนนเลือกหรือลงคะแนนไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด หรืองดเว้นไม่ลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครผู้ใด เช่น หัวคะแนนมาแจกเงินหรือมาแจกสิ่งของเพื่อให้เลือก ผู้สมัครคนใดคนหนึ่ง ไม่ว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะรับไว้ด้วยความเต็มใจหรือรับไว้ด้วยความเกรงใจ ก็เป็นความผิด ฝ่าฝืนจำคุกตั้งแต่ ๑-๕ปี หรือปรับตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ - ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ของผู้นั้น มีกำหนด ๑๐ ปี

๓) การบันทึกเหตุการณ์ หากพบการกระทำความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

ควรจัดทำบันทึกสาระสำคัญของเหตุการณ์ (บันทึกเท่าที่จำได้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร และทำไม) ให้เป็นไปตามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจริง โดยไม่สอดแทรกความเห็นส่วนตัวเข้าไปจนทำให้ข้อเท็จจริงผิดเพี้ยนไป

๔) การให้ข้อมูลหรือชี้เบาะแสการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งต่อ กกต.

ผู้ให้ข้อมูลข่าวสารหรือชี้เบาะแสที่เป็นประโยชน์ต่อการสืบสวนหรือไต่สวน ของ กกต. โดยข้อมูลนั้นมีคุณค่าน่าเชื่อถือ หาได้ยาก ไม่ปรากฏอยู่ทั่วไป ต้องใช้ความพยายามในการแสวงหา มีสิทธิได้รับค่าใช้จ่ายและเงินรางวัล ตามระเบียบ กกต. ในอัตรา ครั้งละไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท

เงินรางวัลในการชี้เบาะแส

- การเลือกส.ว. /การเลือกตั้งส.ส. /ผู้ว่ากทม. / นายกเมืองพัทยา / นายกอบจ. นายกเทศมนตรี (เทศบาลเมืองและเทศบาลนคร) ตั้งแต่๑๐๐,๐๐๐–๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท

- การเลือกตั้ง ส.ก. / ส.เมืองพัทยา / ส.อบจ. / นายกเทศมนตรี(เทศบาล ตำบล)/ นายก อบต. ตั้งแต่๕๐,๐๐๐–๕๐๐,๐๐๐ บาท

- การเลือกตั้ง ส.ท./ส.อบต. ตั้งแต่ ๒๕,๐๐๐–๒๕๐,๐๐๐ บาท

๕) ระวังข่าวปลอม/ข่าวเท็จ/ข่าวลวง

ข่าวปลอม/ข่าวเท็จ/ข่าวลวง คือ ข่าวที่มีเนื้อหาเป็นเพียงความคิดเห็นส่วนตัว โน้มน้าวชักจูงโฆษณาชวนเชื่อ มุ่งโจมตีฝ่ายตรงข้าม เป็นเรื่องราวที่ถูกคัดและสร้างขึ้น เพื่อให้เข้าใจผิด สร้างอคติทั้งทางลบและบวก สร้างความแตกแยกชิงชัง จึงควรมีข้อพิจารณาเบื้องต้นเพื่อตรวจสอบว่าข้อมูลใดเป็นข่าวปลอม/ข่าวเท็จ /ข่าวลวง ดังนี้

- มีความสมเหตุสมผล ความเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหน

- ข่าวดังกล่าวนั้นมีต้นตอมาจากแหล่งไหน น่าเชื่อถือเพียงใด

- พิจารณาความเป็นกลางในการเสนอหรือเผยแพร่เนื้อหาข่าว

- มีการแก้ข่าวโดยนำพยานหลักฐานที่น่าเชื่อถือออกมาพิสูจน์หักล้างข่าวดังกล่าว

- หากเป็นข่าวจากสื่อสังคมออนไลน์ควรตรวจสอบโดยการนำชื่อข่าว หรือเนื้อความในข่าวมาค้นหา หรือดูวันที่เผยแพร่ข่าว รวมทั้งอาจขอความช่วยเหลือจาก บุคคลอื่นช่วยตรวจสอบข่าวนั้น

๖) หากการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม อาจจะถูกดำเนินการ ดังนี้

ใบเหลือง - กกต. หรือศาลสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ (ลงคะแนนได้/ลงสมัครได้)

ใบส้ม - กกต. สั่งให้ระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราว ไม่เกิน ๑ ปี(ลงคะแนนได้/ลงสมัครไม่ได้)

ใบดำ - ศาลสั่งให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง (ลงคะแนนได้/ลงสมัครไม่ได้)

ใบแดง - ศาลสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง (ลงคะแนนไม่ได้/ลงสมัครไม่ได้)

๕. ตัวอย่างแบบฝึกหัด

ตอบคำถามต่อไปนี้

๑. เหตุใดนักศึกษาจึงต้องสนใจและมีส่วนร่วมทางการเมือง

.....

.....

๒. อธิบายวิธีการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา

.....

.....

๓. การเลือกตั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างไร

.....

.....

๔.การทุจริตการเลือกตั้งจะส่งผลต่อท้องถิ่นและประเทศของเราอย่างไร

.....

.....

๕. เราสามารถมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นได้อย่างไร

.....

.....

๖. นักศึกษาสามารถมีส่วนร่วมในการรณรงค์การเลือกตั้งอย่างซื่อสัตย์สุจริตและถูกต้องได้อย่างไร

.....

.....

๗. นักศึกษาสนใจที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองในอนาคตหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

๘. อธิบายบทบาทของพลเมืองในการตรวจสอบการเลือกตั้ง ตามความเข้าใจของนักศึกษา

.....

.....

๙. นักศึกษายกตัวอย่างกิจกรรมที่ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งห้ามทำในช่วงการเลือกตั้ง

.....

.....

๑๐. นักศึกษาอธิบายวิธีการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งประธานสโมสรนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของตนเองอย่างไรที่จะให้การเลือกตั้งนั้นเป็นไปอย่างซื่อสัตย์สุจริตและถูกต้อง

.....

.....

๖. การมอบหมายงาน (ASSIGNED WORK)

งานที่ ๑ ประกวดเขียนเรียงความเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองและการตรวจสอบการเลือกตั้งของประชาชน”

งานที่ ๒ แบ่งกลุ่มผู้เรียน ๓ - ๕ คนทำกิจกรรมดังนี้

๒.๑ จัดนิทรรศการภาพถ่ายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการตรวจสอบการเลือกตั้งของประชาชนและผลของโครงการประกวดการเขียนเรียงความ

๒.๒ ออกแบบรูปแบบการใช้การเลือกตั้งกับวิถีชีวิตในกิจกรรมต่าง ๆ ทุกระดับ เช่น การเลือกหัวหน้าห้องเรียน หัวหน้าชั้นปี ประธานชมรม/ชุมนุม ประธานสภานิสิต/นักศึกษา ประธานสภานักเรียน ประธานคณะกรรมการนักเรียน ผู้นำท้องถิ่นทุกระดับ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงการใช้อำนาจอธิปไตยของปวงชน (อำนาจอธิปไตย) และให้นำเสนอรูปแบบการใช้การเลือกตั้งกับวิถีชีวิตในกิจกรรมต่าง ๆ ทุกระดับในลักษณะสื่อมัลติมีเดียที่น่าสนใจ

๗. ตัวอย่างการประเมินผลการเขียนเรียงความ

ชื่อเรียงความ .....

ชื่อนักศึกษา.....รหัสประจำตัวนักศึกษา..... .....

ลำดับที่	รายการประเมิน	คะแนนเต็ม (๕๐)	คะแนนที่ได้	หมายเหตุ
๑	การตั้งชื่อเรื่อง	๑๐		
๒	การลำดับเนื้อหา	๑๐		
๓	ความเหมาะสมของเนื้อหา	๑๐		
๔	การใช้ภาษา	๑๐		
๕	การสรุปประเด็นสำคัญ	๑๐		
		รวมคะแนนที่ได้		

เกณฑ์การประเมินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
๔๐ – ๕๐	ดีมาก
๒๐ – ๓๙	ดี
๑๐ – ๒๙	พอใช้
๑ – ๑๙	ปรับปรุง

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)
...../...../.....

การประเมินการจัดนิทรรศการภาพถ่าย

ชื่อนิทรรศการ .....

ชื่อกลุ่ม..... .....

สมาชิกกลุ่ม ๑. ..... ๒. .....

๓. ..... ๔. ....

๕. ..... ๖. .....

ลำดับที่	รายการประเมิน	คะแนนเต็ม (๕๐)	คะแนนที่ได้	หมายเหตุ
๑	วิธีการนำเสนอ	๑๐		
๒	เนื้อหาการนำเสนอของนิทรรศการ	๑๐		
๓	ความเหมาะสมของนิทรรศการ	๑๐		
๔	การวางแผนและแบ่งหน้าที่ในกลุ่ม	๑๐		
๕	ความร่วมมือในการทำงานของกลุ่ม	๑๐		
	รวมคะแนนที่ได้			

เกณฑ์การประเมินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
๔๐ – ๕๐	ดีมาก
๒๐ – ๓๙	ดี
๑๐ – ๑๙	พอใช้
๑ – ๙	ปรับปรุง

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

การประเมินการออกแบบรูปแบบการใช้การเลือกตั้งกับวิถีชีวิตในกิจกรรมต่าง ๆ ทุกระดับ
ชื่อรูปแบบการใช้การเลือกตั้ง .....
ชื่อกลุ่ม..... .....
สมาชิกกลุ่ม ๑. ..... ๒. ....
๓. ..... ๔. .....
๕. ..... ๖. ....

ลำดับที่	รายการประเมิน	คะแนนเต็ม (๕๐)	คะแนนที่ได้	หมายเหตุ
๑	การวางแผนและแบ่งหน้าที่ในกลุ่ม	๑๐		
๒	ความร่วมมือในการทำงานของกลุ่ม	๑๐		
๓	ความถูกต้องเหมาะสม	๑๐		
๔	เนื้อหาที่นำเสนอ	๑๐		
๕	ความคิดสร้างสรรค์	๑๐		
	รวมคะแนนที่ได้			

เกณฑ์การประเมินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
๔๐ – ๕๐	ดีมาก
๒๐ – ๓๙	ดี
๑๐ – ๑๙	พอใช้
๑ – ๙	ปรับปรุง

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)
...../...../.....

***หมายเหตุ ผู้สอนสามารถปรับแบบฝึกหัดและการวัดประเมินผลได้ตามความเหมาะสม**

๘. เอกสารอ้างอิง

ฝ่ายพัฒนาเครือข่าย ๑ สำนักพัฒนาเครือข่ายการเลือกตั้ง. (๒๕๖๓).**คู่มืออบรมตามหลักสูตร “พลเมืองคุณภาพ”**.กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง.

สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๕๙).**รายงานการวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง**. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.

วนัส ปิยะกุลชัยเดช.(๒๕๖๔).**ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย.**กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.สืบค้นวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๔,จากhttps://www.stou.ac.th/Schoolnew/polsci/UploadedFile.pdf

ภาสุดา ภาคาผล และมนังค์ อังควาณิช.(๒๕๖๐).แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานโดยใช้กิจกรรมบริการสังคมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในวิถีประชาธิปไตย.*วารสารมนุษย์ศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ*,๑๐(๓),๑๙๑๔-๑๙๒๙.

โมดูลที่ ๗ วิถีประชาธิปไตยในชีวิตประจำวัน : จำนวน ๖ ชั่วโมง

๑. สาระสำคัญโดยสังเขป

ความรู้ความเข้าใจในความหมายของวิถีชีวิตประชาธิปไตยในชีวิตประจำวัน และความสามารถในการยกตัวอย่างการดำเนินชีวิตประจำวันตามวิถีประชาธิปไตย ในสังคมระดับต่าง ๆ ครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น๖ ด้าน ได้แก่

๑) การใช้การเลือกตั้งกับวิถีชีวิตในกิจกรรมต่าง ๆ ทุกระดับ เช่น การเลือกหัวหน้าห้องเรียน หัวหน้าชั้นปี ประธานชมรม/ชุมนุม ประธานสภานิสิต/นักศึกษา ประธานสภานักเรียน ประธานคณะกรรมการนักเรียน ผู้นำท้องถิ่นทุกระดับ(อำนาจอธิปไตย)

๒) การเคารพสิทธิ เสรีภาพของตนเองและผู้อื่น และปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ (สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่)

๓) การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเสมอภาคยอมรับความแตกต่าง โดยไม่รังเกียจกีดกัน และการไม่เลือกปฏิบัติในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพร่างกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม และความคิดเห็นทางการเมือง

๔) การอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายอย่างสันติพร้อมทั้งปฏิบัติตนอย่างมีจิตอาสาและจิตสาธารณะ ในการดำเนินชีวิตโดยยึดประโยชน์ส่วนรวมและช่วยเหลือผู้อื่นตามกำลังโดยไม่หวังประโยชน์ส่วนตน (ภารดรภาพ)

๕) การใช้เหตุผลประกอบข้อมูลที่ถูกต้องในการตัดสินหรือยุติปัญหาในสังคม และยอมรับความขัดแย้ง พร้อมทั้งสามารถจัดการความขัดแย้งได้อย่างสร้างสรรค์ และแก้ไขความขัดแย้งโดยสันติวิธี (เหตุผล)

๖) การสร้างวินัยในตนเอง ปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎ กติกาของสังคม ในการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข (หลักนิติธรรม)

๒. กิจกรรมที่ทำในโมดูล (ACTIVITIES)

๒.๑ การบรรยาย

๒.๒ การอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้

<u>ประเด็นอภิปราย</u>

๑) เราจะปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคมที่มีความหลากหลาย

๒) ความแตกต่างหลากหลายในเรื่องใดบ้างที่เป็นอุปสรรคต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม และท่านคิดว่าควรจะปรับตัวอย่างไรเพื่อให้ชนะอุปสรรคดังกล่าว

๓) เราจะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชน ท้องถิ่นและของชาติอย่างไร เพื่อให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน

๔) เราจะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติอย่างไร

๒.๓ กิจกรรมในชั้นเรียนให้ผู้เรียนแต่ละคนบันทึกความดีที่ได้จากการปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตประจำวันตามวิถีประชาธิปไตย ใน ๑-๓ สัปดาห์ ลงในสมุด และนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน

๒.๔ ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละ ๓ - ๕ คน ร่วมกันจัดทำหนังสั้นหรือแสดงละครเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตประจำวันตามวิถีประชาธิปไตย ในสังคมระดับต่าง ๆ ครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และประเทศชาติและนักศึกษานำเสนอผลงานอย่างสร้างสรรค์ หรือลักษณะสื่อมัลติมีเดียที่น่าสนใจและผู้สอนประเมินผลงานของผู้เรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด

๒.๕ ผู้เรียนดูคลิป/บทเรียนสำเร็จรูป (e-learning) สำหรับโมดูลที่ ๗ ตามแก่นเนื้อหาที่จัดเตรียมไว้และตอบประเด็นคำถามเกี่ยวกับแก่นเนื้อหาและร่วมกันอภิปรายสิ่งที่ได้เรียนรู้จากคลิปตามกรอบคำถามที่กำหนดไว้ดังนี้

คำถามเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้

๑) วิถีชีวิตประชาธิปไตยเป็นอย่างไร และมีอะไรบ้าง

๒) เพราะเหตุใดเราจึงต้องมีวิถีประชาธิปไตยในชีวิตประจำวัน และดีต่อการดำเนินชีวิตประจำวันอย่างไร

๓) กิจกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการเคารพสิทธิ เสรีภาพของตนเองและผู้อื่น และปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ ในสถานศึกษา ชุมชน และครอบครัวมีอะไรบ้าง อยากให้เป็นอย่างไร และเราควรมีส่วนร่วมอย่างไร

๔) กิจกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเสมอภาค และการไม่เลือกปฏิบัติในสถานศึกษา ชุมชน และครอบครัวมีอะไรบ้าง อยากให้เป็นอย่างไร และเราควรมีส่วนร่วมอย่างไร

๕) กิจกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายอย่างสันติ มีจิตอาสาและมีจิตสาธารณะในสถานศึกษา ชุมชน และครอบครัวมีอะไรบ้าง

๖) กิจกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการใช้เหตุผลในการตัดสินใจหรือยุติปัญหา ยอมรับและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธีภายในสถานศึกษา ชุมชน และครอบครัว มีอะไรบ้าง อยากให้เป็นอย่างไรและเราควรมีส่วนร่วมอย่างไร

๗) การสร้างวินัยในตนเอง ปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎกติกาของชุมชนและสังคม มีความจำเป็นต่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคมอย่างไร

๘) ยกตัวอย่างการมีวินัยที่ตนเองภาคภูมิใจ และบอกวิธีการสร้างวินัยในตนเองในเรื่องนั้น

๙) ยกตัวอย่างการปฏิบัติตามกฎหมายและบอกวิธีการสร้างนิสัยในการปฏิบัติตามกฎหมาย

๑๐) ยกตัวอย่างการปฏิบัติตามกฎกติกาของชุมชนและสังคมและบอกวิธีการสร้างนิสัยในการปฏิบัติตามกฎกติกาของชุมชนและสังคม

๒.๖ ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันสะท้อนคิด สรุปความรู้ที่เกี่ยวข้องกับแก่นเนื้อหาจากการทำกิจกรรมจากนั้นผู้สอนสรุปและเพิ่มเติมความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง

๒.๗ ทดสอบความรู้ความเข้าใจตามแก่นเนื้อหาทุกข้อย่อย โดยอาจใช้การประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย เช่น แบบทดสอบ การทำงานกลุ่ม เป็นต้น

๓. ผลลัพธ์การเรียนรู้ของโมดูล (OUTPUTS)

๑) มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวิถีประชาธิปไตยในชีวิตประจำวัน

๒) เห็นความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามแนวทางวิถีประชาธิปไตยในชีวิตประจำวัน

๓) เรียนรู้อย่างลึกซึ้ง (Profound Learning) รู้จักคิด วิเคราะห์ และกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง วิถีประชาธิปไตยในชีวิตประจำวัน

๔) เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง รับผิดชอบการกระทำที่มีผลต่อสังคมร่วมกัน เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และแสดงความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น

๔. เนื้อหา (Content)

๑) ความหมายของวิถีชีวิตประชาธิปไตยในชีวิตประจำวัน

๒) การดำเนินชีวิตประจำวันตามวิถีประชาธิปไตยในสังคมระดับต่าง ๆ ครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น

วิถีประชาธิปไตยในชีวิตประจำวัน

สังคมประชาธิปไตยเป็นสังคมของคนหมู่มาก มีความแตกต่างกันทั้งความต้องการ แนวคิดความเห็น ความรู้ฐานะ ฯลฯ แต่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขเพราะพลเมืองในสังคมนั้นมีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยเป็นแนวทางการดำรงชีวิตประจำวันของตน ทั้งการใช้ชีวิตในครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติดังนี้

๑) เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยไม่รังเกียจ กีดกัน ไม่ดูหมิ่นเหยียดหยาม ไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อผู้ที่มีความแตกต่างกันกับตน

๒) เคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย โดยไม่ฝ่าฝืนกฎหมาย กฎกติกาของสังคม หากทำผิดก็ต้องยอมรับโทษตามกฎหมาย หรือหากยังมีกฎหมาย หรือกฎกติกาใดไม่ยุติธรรมและไม่ชอบธรรม ก็สามารถเสนอปรับปรุงแก้ไข หรือยกเลิกตามครรลองหรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎหมาย มิใช่ฝ่าฝืนหรือเลี่ยงการปฏิบัติ

๓) เคารพสิทธิ เสรีภาพของตนเองและผู้อื่น โดยการใช้สิทธิเสรีภาพนั้นต้องไม่ไปละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ไม่ฝ่าฝืนกฎหมายและไม่ขัดต่อศีลธรรม รวมทั้งทำหน้าที่ในฐานะพลเมืองคุณภาพและหน้าที่ของปวงชนชาวไทยตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

๔) มีวินัย และมีความรับผิดชอบ ทั้งต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ

๕) ใช้เหตุใช้ผล เคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง ใช้เหตุใช้ผลในการตัดสินโดยไม่ใช้อารมณ์หรือกำลังมาตัดสิน ไม่ใช้ความรุนแรง ยึดหลักเสียงข้างมากโดยต้องรับฟังเสียงข้างน้อยด้วย หากเสียงข้างน้อยมีเหตุผลดีกว่า เสียงข้างมากก็อาจจะคล้อยตามได้โดยไม่ใช้เสียงข้างมากลากไป (คู่มืออบรมตามหลักสูตร : พลเมืองคุณภาพ)

๖) ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ แม้จะมีองค์กรตรวจสอบต่างๆ เช่น กกต.ป.ป.ช. คตง. ฯลฯ แต่ประชาชนยังต้องติดตามและให้ความร่วมมือกับองค์กรเหล่านั้นตรวจสอบการทำงานของนักการเมือง และเจ้าหน้าที่รัฐว่าเป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชนหรือไม่ เพื่อให้สังคมเกิดความโปร่งใส เป็นธรรมและไม่ให้มีการทุจริตคอร์รัปชันเกิดขึ้น

๗) มีส่วนร่วม ได้แก่ การไม่เพิกเฉย ไม่ดูดายปล่อยปละละเลยให้บ้านเมืองมีปัญหาหรือไม่ได้รับการพัฒนา รวมทั้งเมื่อมีความไม่ถูกต้องเกิดขึ้นก็เข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาในสังคม

นอกจากการดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย ในแนวทางทั้ง ๗ ประการดังกล่าวแล้ว แนวทางที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๕. ตัวอย่างแบบฝึกหัด

ตอบคำถามต่อไปนี้

๑. อธิบายแนวทางการดำเนินชีวิตตามวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยทั้งการใช้ชีวิตในครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

.....

.....

๒. เพราะเหตุใดเราจึงต้องมีวิถีประชาธิปไตยในชีวิตประจำวัน และมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวันอย่างไร

.....

.....

๓. กิจกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการเคารพสิทธิ เสรีภาพของตนเองและผู้อื่น และปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ ในสถานศึกษา ชุมชน และครอบครัวมีอะไรบ้าง อยากให้เป็นอย่างไร และเราควรมีส่วนร่วมอย่างไร

.....

.....

๔.กิจกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเสมอภาค และการไม่เลือกปฏิบัติในสถานศึกษา ชุมชน และครอบครัวมีอะไรบ้าง อยากให้เป็นอย่างไร และเราควรมีส่วนร่วมอย่างไร

.....

.....

๕. กิจกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายอย่างสันติ มีจิตอาสาและมีจิตสาธารณะในสถานศึกษา ชุมชน และครอบครัวมีอะไรบ้าง

.....

.....

๖. กิจกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการใช้เหตุผลในการตัดสินใจหรือยุติปัญหา ยอมรับและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธีภายในสถานศึกษา ชุมชน และครอบครัว มีอะไรบ้าง อยากให้เป็นอย่างไร และเราควรมีส่วนร่วมอย่างไร

.....

.....

๗. การสร้างวินัยในตนเอง ปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎกติกาของชุมชนและสังคม มีความจำเป็นต่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคมอย่างไร

.....

.....

๘. ยกตัวอย่างการมีวินัยที่ตนเองภาคภูมิใจ และบอกวิธีการสร้างวินัยในตนเองในเรื่องนั้น

.....

.....

๙. ยกตัวอย่างการปฏิบัติตามกฎหมายและบอกวิธีการสร้างนิสัยในการปฏิบัติตามกฎหมาย

.....

.....

๑๐. ยกตัวอย่างการปฏิบัติตามกฎกติกาของชุมชนและสังคมและบอกวิธีการสร้างนิสัยในการปฏิบัติตามกฎกติกาของชุมชนและสังคม

.....

.....

๖. การมอบหมายงาน (ASSIGNED WORK)

งานที่ ๑ ผู้เรียนแต่ละคนบันทึกความดีที่ได้จากการปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตประจำวันตามวิถีประชาธิปไตย ใน ๑ - ๓ สัปดาห์ ลงในสมุด และนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน

งานที่๒ แบ่งกลุ่มผู้เรียน ๓ - ๕ คนร่วมกันจัดทำหนังสั้นหรือแสดงละครเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตประจำวันตามวิถีประชาธิปไตย ในสังคมระดับต่าง ๆ ครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และประเทศชาติและนักศึกษานำเสนอผลงานอย่างสร้างสรรค์ หรือลักษณะสื่อมัลติมีเดียที่น่าสนใจ

๗. ตัวอย่างการประเมินผลหนังสั้นหรือการแสดงละคร

ชื่อหนังสั้นหรือการแสดงละคร .....

ชื่อกลุ่ม..... .....

สมาชิกกลุ่ม ๑. ..... ๒. ....

๓. ..... ๔. .....

๕. ..... ๖. ....

ลำดับที่	รายการประเมิน	คะแนนเต็ม (๕๐)	คะแนนที่ได้	หมายเหตุ
๑	เนื้อหาการนำเสนอ	๑๐		
๒	ความเหมาะสมของเวลาในการนำเสนอ	๑๐		
๓	การวางแผนและแบ่งหน้าที่ในกลุ่ม	๑๐		
๔	ความร่วมมือในการทำงานของกลุ่ม	๑๐		
๕	ความคิดสร้างสรรค์	๑๐		
	รวมคะแนนที่ได้			

เกณฑ์การประเมินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
๔๐ – ๕๐	ดีมาก
๒๐ – ๓๙	ดี
๑๐ – ๑๙	พอใช้
๑ – ๙	ปรับปรุง

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

***หมายเหตุ ผู้สอนสามารถปรับแบบฝึกหัดและการวัดประเมินผลได้ตามความเหมาะสม**

๘. เอกสารอ้างอิง

ฝ่ายพัฒนาเครือข่าย ๑ สำนักพัฒนาเครือข่ายการเลือกตั้ง. (๒๕๖๓)**คู่มืออบรมตามหลักสูตร “พลเมืองคุณภาพ”**.กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง.

สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๕๙).**รายงานการวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง**. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.

วนัส ปิยะกุลชัยเดช.(๒๕๖๔).**ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย.**กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.สืบค้นวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๔,จาก https://www.stou.ac.th/Schoolnew/polsci/UploadedFile.pdf

ภาสุดา ภาคาผล และมนังค์ อังควาณิช.(๒๕๖๐).แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานโดยใช้กิจกรรมบริการสังคมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในวิถีประชาธิปไตย.*วารสารมนุษย์ศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ*,๑๐(๓),๑๙๑๔-๑๙๒๙.

โมดูลที่ ๘ การดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง : จำนวน ๖ ชั่วโมง

๑. สาระสำคัญโดยสังเขป

ความรู้ ความเข้าใจและประโยชน์ของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย ๓ ห่วง คือ มีเหตุผล พอประมาณ ภูมิคุ้มกัน และ ๒ เงื่อนไข คือ มีความรู้ มีคุณธรรม รู้และเข้าใจการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการยกตัวอย่างที่ได้รู้มาซึ่งอาจเป็นระดับจังหวัด ชุมชน ท้องถิ่น ครอบครัว หรือบุคคลก็ได้ และการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการยกตัวอย่างที่ตนได้ทำแล้วหรือคิดจะทำ

๒. กิจกรรมที่ทำในโมดูล (ACTIVITIES)

๒.๑ การบรรยาย

๒.๒ การอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้

<u>ประเด็นอภิปราย</u>

๑) เล่าประสบการณ์ของนักศึกษาในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน ในเรื่องใดบ้าง และผลที่เกิดขึ้นกับตนเองเป็นอย่างไร

๒) การปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะส่งเสริมการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขอย่างไรบ้าง พร้อมยกตัวอย่าง

๒.๓ กิจกรรมในชั้นเรียนให้ผู้เรียนแต่ละคนสืบค้นบุคคลที่ได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้จนประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต และบุคคลผู้นั้นได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในเรื่องใด อย่างไร และเกิดประโยชน์อย่างไรบ้างและนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน

๒.๔ ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละ ๕-๖ คน ร่วมกันวางแผนและจัดทำโครงการเกี่ยวกับการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาประจำกลุ่ม จากนั้นผู้เรียนแต่ละกลุ่มดำเนินโครงการตามที่ได้วางแผนไว้และจัดทำคลิปวิดีโอสั้นๆนำเสนอเกี่ยวกับการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านทางสื่อโซเชียลมีเดียหรือตามที่ผู้สอนได้กำหนด

๒.๕ ผู้เรียนดูคลิป/บทเรียนสำเร็จรูป (e-learning) สำหรับโมดูลที่ ๘ ตามแก่นเนื้อหาที่จัดเตรียมไว้และตอบประเด็นคำถามเกี่ยวกับแก่นเนื้อหาและร่วมกันอภิปรายสิ่งที่ได้เรียนรู้จากคลิปตามกรอบคำถามที่กำหนดไว้ดังนี้

คำถามเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้

๑) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึงอะไร

๒) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วยอะไร

๓) การปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะส่งเสริมการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขอย่างไรบ้าง พร้อมยกตัวอย่าง

๔) ยกตัวอย่างบุคคลที่ได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้จนประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต และบุคคลผู้นั้นได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในเรื่องใด อย่างไร และเกิดประโยชน์อย่างไรบ้าง

๕) นักศึกษาได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตในเรื่องใด อย่างไร และเกิดประโยชน์อย่างไรบ้าง แต่ถ้ายังไม่เคยนำไปใช้ นักศึกษาคิดว่าจะนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปในเรื่องใด อย่างไร

๖) ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันสะท้อนคิด สรุปความรู้ที่เกี่ยวข้องกับแก่นเนื้อหาจากการทำกิจกรรม จากนั้นผู้สอนสรุปและเพิ่มเติมความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง

๗) ทดสอบความรู้ความเข้าใจตามแก่นเนื้อหาทุกข้อย่อย โดยอาจใช้การประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย เช่น แบบทดสอบ การทำงานกลุ่ม เป็นต้น

๓. ผลลัพธ์การเรียนรู้ของโมดูล (OUTPUTS)

๑) มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๒) เห็นความสำคัญของการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๓) เรียนรู้อย่างลึกซึ้ง (Profound Learning) รู้จักคิด วิเคราะห์ และกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง การดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๔) เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง รับผิดชอบการกระทำที่มีผลต่อสังคมร่วมกัน เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และแสดงความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น

๔. เนื้อหา (Content)

๑) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๒) การปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๓) ประโยชน์ของการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๕. ตัวอย่างแบบฝึกหัด

ตอบคำถามต่อไปนี้

๑. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึงอะไร

.....

.....

๒. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีองค์ประกอบอะไรบ้าง

.....

.....

๓. ความพอประมาณ หมายถึงอะไร

.....

.....

๔. ความมีเหตุผล หมายถึงอะไร

.....

.....

๕. การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึงอะไร

.....

.....

๖ .อธิบายความสอดคล้องของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประยุกต์กับหลักประชาธิปไตย

.....

.....

๗. นักศึกษาคิดว่าการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะส่งเสริมการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขอย่างไรบ้าง พร้อมยกตัวอย่าง

.....

.....

๘. ยกตัวอย่างบุคคลที่ได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้จนประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต และบุคคลผู้นั้นได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในเรื่องใด อย่างไร และเกิดประโยชน์อย่างไรบ้าง

.....

.....

๙. ยกตัวอย่างองค์กรที่ได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้จนประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ และองค์กรนั้นได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในเรื่องใด อย่างไร และเกิดประโยชน์อย่างไรบ้าง

.....

.....

๑๐. นักศึกษาได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตในเรื่องใด อย่างไร และเกิดประโยชน์อย่างไรบ้าง แต่ถ้ายังไม่เคยนำไปใช้ นักศึกษาคิดว่าจะนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปในเรื่องใด อย่างไร

.....

.....

๖. การมอบหมายงาน (ASSIGNED WORK)

ผู้เรียนแบ่งกลุ่มละ๕-๖ คนร่วมกันจัดทำโครงการเกี่ยวกับการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยมีขั้นตอนดังนี้

๑) ผู้เรียนแบ่งกลุ่มศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้กับบุคคลต้นแบบ/ปราชญ์ชาวบ้านที่มีการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๒) ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้มาร่วมกันวางแผนและออกแบบโครงการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยมีอาจารย์คอยให้คำปรึกษา

๓) ผู้เรียนจัดทำโครงการตามที่ได้วางแผนไว้แล้วหลังจากทำโครงการเสร็จสิ้นให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มจัดทำคลิปวิดีโอสั้นๆนำเสนอเกี่ยวกับการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านทางสื่อโซเชียลมีเดียหรือตามที่ผู้สอนได้กำหนด

๗. ตัวอย่างการประเมินผลการจัดทำโครงการเกี่ยวกับการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ชื่อโครงการ .....

ชื่อกลุ่ม..... .....

สมาชิกกลุ่ม ๑. ..... ๒. ....

๓. ..... ๔. .....

ลำดับที่	รายการประเมิน	คะแนนเต็ม (๑๐๐)	คะแนนที่ได้	หมายเหตุ
๑	การวางแผนการทำงานและแบ่งหน้าที่	๑๐		
๒	การเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน และรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง	๑๐		
๓	ความถูกต้องเหมาะสมของโครงการ	๑๐		
๔	การแสดงความคิดเห็นและรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น	๑๐		
๕	รับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย	๑๐		
๖	ความพร้อมในการนำเสนอ	๑๐		
๗	บุคลิกในการนำเสนอ	๑๐		
๘	ความชัดเจนในการนำเสนอ	๑๐		
๙	การตอบข้อซักถาม	๑๐		
๑๐	การสรุปประเด็นสำคัญ	๑๐		
		รวมคะแนนที่ได้		

เกณฑ์การประเมินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
๙๐ – ๑๐๐	ดีมาก
๗๐ – ๘๙	ดี
๕๐ – ๖๙	พอใช้
๑ – ๔๙	ปรับปรุง

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

***หมายเหตุ ผู้สอนสามารถปรับแบบฝึกหัดและการวัดประเมินผลได้ตามความเหมาะสม**

๘. เอกสารอ้างอิง

ฝ่ายพัฒนาเครือข่าย ๑ สำนักพัฒนาเครือข่ายการเลือกตั้ง. (๒๕๖๓).**คู่มืออบรมตามหลักสูตร “พลเมืองคุณภาพ”**.กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง.

สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (๒๕๕๙).**รายงานการวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง**. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.

ภาสุดา ภาคาผล และมนังค์ อังควาณิช.(๒๕๖๐).แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานโดยใช้กิจกรรมบริการสังคมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในวิถีประชาธิปไตย.*วารสารมนุษย์ศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*,๑๐(๓),๑๙๑๔-๑๙๒๙.

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ อาหารบี ถนนแจ้งวัฒนะ
แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐
www.ect.go.th

ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย

(ศส.ปชต.)

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

การปกครองระบอบประชาธิปไตยหัวใจอยู่ที่ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยทุกคนต่างปรารถนาให้การเมืองดี เพราะถ้าการเมืองดีชีวิตเราดีขึ้น และผู้ที่จะทำให้การเมืองดีขึ้น ก็คือ ประชาชน ดังนั้น ประชาชนจึงต้องสนใจและเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองทำการเมืองให้ดีขึ้นด้วยตัวประชาชนเอง

ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) เกิดขึ้นเพื่อให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และสามารถขับเคลื่อน ศส.ปชต. ได้ดีมีประสิทธิภาพบรรลุเป้าหมาย คือ “การสร้างพลเมืองดีให้เกิดขึ้นมากมายเต็มแผ่นดินมีวิถีประชาธิปไตยในหมู่บ้าน ตำบล ชุมชนประชาธิปไตยอย่างเป็นสุขตลอดไป”

ทำไมต้องมี ศส.ปชต.?

เมื่อสร้างพลเมืองได้แล้ว หากพลเมืองไม่มีการรวมพลังกัน ต่างคนต่างทำ คนละทิศละทาง การแก้ปัญหา การพัฒนาประเทศและการพัฒนาประชาธิปไตยก็จะไม่สำเร็จ ดังนั้น จึงต้องมีศูนย์กลางในการทำกิจกรรมประชาธิปไตยเกิดขึ้นในตำบล เรียกว่า **"ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย"** หรือ **"ศส.ปชต."** มีบทบาทหน้าที่ เช่น

1. เป็นศูนย์กลางพัฒนาประชาธิปไตย

สำหรับกรรมการ ศส.ปชต. ผู้นำชุมชนและประชาชนในตำบลใช้เป็นที่ประชุมร่วมคิดร่วมวางแผนทำงาน ฯลฯ

2. ให้ความรู้ประชาธิปไตยและการเลือกตั้ง

เพื่อให้ประชาชนและเยาวชนมีวิถีชีวิตประชาธิปไตย มีวินัยและความรับผิดชอบเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว ต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชั่น และการซื้อสิทธิขายเสียง

3. ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตย

เป็นกิจกรรมที่สอดคล้องวิถีชีวิตประจำวัน โดยไม่เป็นภาระแก่ประชาชน เช่น การพัฒนาหมู่บ้าน งานประเพณี งานรณรงค์รักษาสิ่งแวดล้อม การกำจัดยุงลาย กิจกรรมวันผู้สูงอายุ ฯลฯ รวมทั้งกิจกรรมอื่นๆที่สนับสนุนการเลือกตั้งคุณภาพ เช่น กิจกรรมรณรงค์หมู่บ้านประชาธิปไตยไม่ขายเสียง กปน. มืออาชีพ เป็นต้น

4. พัฒนาต่อยอดการสร้างและขยายเครือข่ายพลเมือง

ศส.ปชต. ต้องสร้างและขยายเครือข่ายพลเมืองที่มีคุณภาพให้มากขึ้นเพื่อเป็นฐานพลังของ ศส.ปชต. ในการขับเคลื่อนและพัฒนาประชาธิปไตยในตำบลหมู่บ้าน รวมทั้งสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ เช่น เป็นอาสาสมัครขององค์กรเอกชนช่วยหรือครวจสอบในการเลือกตั้ง เป็นต้น

5. สร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งจะไม่ประสบผลสำเร็จ ถ้าภาคส่วนต่างๆ ทั้งส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ เอกชน และที่สำคัญ คือ ประชาชนไม่เข้ามามีส่วนร่วม

ดังนั้น ศส.ปชต. จึงต้องสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย มาช่วยกันทำให้การเลือกตั้งมีคุณภาพ ได้ผู้แทนดีไม่มีการทุจริตเลือกตั้ง โดยมีส่วนร่วมทั้งช่วงก่อน ระหว่าง และหลังการเลือกตั้ง

ศูนย์ฯ นี้ ไม่ใช่ศูนย์ของหน่วยงานใด หากแต่เป็นศูนย์รวมใจของประชาชนทุกคนที่จะทำกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยในตำบลร่วมกัน โดยมีคณะกรรมการศูนย์ฯ หรือ กก.ศส.ปชต. ทำหน้าที่บริหารจัดการศูนย์ฯ

ดังนั้น ผู้ที่จะขับเคลื่อนงานของ ศส.ปชต. ให้เดินไปข้างหน้าเป็นที่หวัง ที่พึ่งของประชาชนในการเสริมสร้างและพัฒนาประชาธิปไตย สร้างและปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นพลเมือง ให้บ้านเมืองพัฒนาให้ประชาชนมีความสุข ไม่ใช่ใครที่ไหน คือ **กก.ศส.ปชต. ทุกท่าน นั่นเอง**

กก.ศส.ปชต. คือใคร ?

กก.ศส.ปชต. เป็นคำย่อของ **"คณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล"** มาจากคำสองคำ คือ คณะกรรมการ กับ ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย

กรรมการ หมายถึง ผู้ทำงาน ผู้ทำหน้าที่ ผู้ได้รับคัดเลือกหรือแต่งตั้งให้เป็นคณะเพื่อร่วมกันทำงานบางอย่างให้สำเร็จ

ส่วน **ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย** ก็มิใช่ตัวอาคารสถานที่ แต่คือศูนย์กลางในการทำกิจกรรมหรือเป็นศูนย์รวมใจของประชาชนทุกคนในตำบลที่จะทำกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยร่วมกัน เพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวมและเพื่อความสุขของประชาชน

รวมความแล้ว **กก.ศส.ปชต.** *จึงได้แก่ กลุ่มคนหรือคณะบุคคลผู้มีจิตสำนึกสาธารณะ เสียสละ สมัครใจทำงานเพื่อส่วนรวม มุ่งหวังให้ประชาชนในชุมชนหมู่บ้านตำบลมีความสุข โดยที่ตนนั้นไม่ได้หวังผลตอบแทนใดๆ นอกจากความสุขกายสุขใจที่ได้ทำประโยชน์แก่ส่วนรวม*

นอกจากนั้น **กก.ศส.ปชต.** ยังมีความศรัทธาในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้ความเข้าใจและสนใจใฝ่เรียนรู้เรื่องประชาธิปไตย สามารถนำไปพูดคุยเผยแพร่ถ่ายทอดความรู้แก่เพื่อนบ้านได้ ทั้งยังมีคุณสมบัติของนักพัฒนา คือ มีความมุ่งมั่นตั้งใจ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี

ศส.ปชต. แต่ละแห่งจะมีกรรมการอย่างน้อยตำบลละ 10 คน ตามความจำเป็นหรือตามจำนวนหมู่บ้านชุมชนในตำบลรวมทั้งในเขตชุมชนเมืองนั้น คัดเลือกจากผู้นำชุมชนที่ได้รับการยอมรับนับถือจากประชาชน เช่น ปราชญ์ชาวบ้านกรรมการหมู่บ้าน (กม.) กรรมการกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มสตรีตำบล/หมู่บ้าน อาสาสมัคร เช่น อสม. ผู้นำ อช. กปน. อาสาสมัคร กศน.ตำบล พลเมืองอาสาพัฒนาประชาธิปไตย อาสาสมัครแกนนำประชาธิปไตย (อสปช.) เป็นต้น

กก.ศส.ปชต. จะประชุมคัดเลือกกันเองเพื่อรับผิดชอบหน้าที่ต่างๆเช่น ประธาน รองประธาน และกรรมการฝ่ายต่างๆ รวมทั้งอาจมีกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ โดยมีครู กศน. ตำบล เป็นกรรมการและเลขานุการ

กก.ศส.ปชต.ทำอะไร ?

ศส.ปชต. จะเป็นศูนย์กลางหรือศูนย์รวมของพลเมืองในการทำกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยในตำบล หมู่บ้าน อย่างมีประสิทธิภาพได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับการทำงานของ กก.ศส.ปชต. ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งมีภารกิจ ดังนี้

1. การบริหารจัดการศูนย์

จัดการ ศส.ปชต.ให้มีความพร้อมในการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เป็นที่ยอมรับของประชาชนและหน่วยงานต่างๆ เช่น

1.1 มีการจัดที่ทำการ ศส.ปชต. ให้มีความพร้อมในการทำงาน เช่น มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีการจัดเอกสารเป็นหมวดหมู่ สะดวกต่อการค้นหา

1.2 มีการประชุม กก.ศส.ปชต. อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้งโดยมีการจัดทำบันทึกรายงานการประชุม และมีการจัดทำแผนปฏิบัติงานของ ศส.ปชต. เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางการทำงาน เช่น แผนประจำเดือนแผน 6 เดือน แผนประจำปี เป็นต้น

1.3 มีการประสานการปฏิบัติงานกับบุคคล หน่วยงาน องค์กร ในพื้นที่

1.4 มีการบันทึกผลการปฏิบัติงาน เพื่อใช้ประโยชน์ในการจัดทำแผน และการประสานงานในเดือนต่อๆ ไป รวมถึงใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงาน

1.5 มีการจัดทำรายงานการปฏิบัติงาน ส่งให้สำนักงาน กศน. และสำนักงาน กกต. จังหวัดทุกเดือน หรือตามที่ขอความร่วมมือ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการติดตามและวางแผนสนับสนุน

2. การให้ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย

กก.ศส.ปชต.มีหน้าที่ให้ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย สร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองแก่ประชาชน ให้เห็นแก่ประโยชน์ของสังคมและส่วนรวม ต่อต้านพฤติกรรมทุจริตคอร์รัปชั่น และการซื้อสิทธิขายเสียงโดยสามารถดำเนินการให้ความรู้ ในรูปแบบต่างๆ เช่น

2.1 ให้ความรู้ตามโครงการ/กิจกรรมที่ กกต. และ กศน. สนับสนุน เช่น หลักสูตรพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย หลักสูตร กปน. มืออาชีพ เป็นต้น

2.2 ให้ความรู้ตามโครงการ/กิจกรรม โดยร่วมกับหน่วยงานอื่นๆจัดขึ้นในตำบลหมู่บ้าน

2.3 ให้ความรู้สอดแทรกไปกับวิถีชีวิตประจำวันของประชาชนหรือในกลุ่มองค์กร/หน่วยงานที่ กก.ศส.ปชต. มีบทบาทอยู่ในกลุ่มนั้นๆ

การออกเผยแพร่ความรู้ด้านประชาธิปไตย คณะกรรมการ ศส.ปชต. ต้องวางแผนในแต่ละเดือนว่าจะร่วมกิจกรรมกับหน่วยงาน องค์กรใดบ้างเมื่อใด เช่น ร่วมกับครู กศน. ตำบล พัฒนากร สาธารณสุข โรงเรียน วัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนันผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน ตลอดจนในที่ประชุมของกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มสตรี กลุ่ม อสม.ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดเวทีการพูดคุยเกี่ยวกับความสำคัญของการพัฒนาประชาธิปไตยสอดแทรกไปในทุกกิจกรรมของตำบลหมู่บ้าน เพื่อให้เกิดพฤติกรรมประชาธิปไตยในวิถีชีวิตของประชาชน เช่น มีเหตุมีผล รับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น ต่อสังคมและเคารพกฎกติกาของสังคม

ทั้งนี้ ควรบันทึกการให้ความรู้ในทะเบียนของศูนย์ฯเพื่อจะได้เป็นข้อมูลในการปฏิบัติงานในเดือนต่อไป

3. ขยายเครือข่ายพลเมือง

กก.ศส.ปชต. ไม่อาจปฏิบัติภารกิจให้สำเร็จโดยลำพัง จำเป็นต้องมีเครือข่ายกว้างขวางครอบคลุมเข้าร่วมในการปฏิบัติงาน จะได้เข้าถึงทุกพื้นที่ และงานมีความต่อเนื่อง

ดังนั้น กก.ศส.ปชต. จึงควรแสวงหาบุคคลที่มีความประสงค์เข้ามาร่วมปฏิบัติงาน เพื่อมาเป็นเครือข่าย โดยจัดทำทะเบียนสมาชิกที่เป็นเครือข่าย แล้วถ่ายทอดแนวคิด และความรู้ในการปฏิบัติงานเมื่อมีภารกิจก็ประสานงานให้เข้ามาร่วมในการปฏิบัติงาน

รวมทั้งพลเมืองที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรพลเมืองฯทั้งที่ศูนย์ฯ จัดอบรมเอง และที่ กกต. ได้อบรมไว้ นอกจากนั้นยังมีอาสาสมัครที่หน่วยงานอื่นๆจัดตั้ง (เช่น รด.จิตอาสา / ลูกเสืออาสาของโรงเรียนต่างๆ /อาสาประชาธิปไตยที่อำเภอสนับสนุน/อาสาสมัครนักศึกษา กศน. เป็นต้น)หรือผู้ที่เสนอตัวอาสาเข้าร่วมกิจกรรมสามารถเข้าร่วมเป็นเครือข่ายในการปฏิบัติงานได้ทั้งสิ้น

ทั้งนี้ หากอาสาสมัครเหล่านี้ยังไม่ผ่านการอบรมตามหลักสูตรพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย กก.ศส.ปชต. ควรจัดอบรมให้ความรู้โดยใช้ภาพพลิกเป็นสื่อก่อนมอบภารกิจให้ปฏิบัติงาน

4. ส่งเสริมหมู่บ้าน/ชุมชนประชาธิปไตย

แต่ละตำบลอาจมีหมู่บ้านหรือชุมชนประชาธิปไตยต้นแบบ หรือเป็นตัวอย่างให้เห็นว่าประชาชนในชุมชนสามารถบริหารจัดการแก้ปัญหาชุมชนได้ด้วยกระบวนการประชาธิปไตย โดยไม่งอมืองอเท้ารอหน่วยงานภายนอกขี่ม้าขาวมาช่วย

กก.ศส.ปชต. ผู้นำชุมชน และประชาชนในชุมชน ต้องทำให้เห็นว่าหมู่บ้านตำบลของตนก็มีความสามารถในการบริหารจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยพลังของพลเมืองในชุมชน หากทำได้จะเป็นแบบอย่างขยายผลถ่ายทอดประสบการณ์ไปยังหมู่บ้านหรือชุมชนอื่นได้ด้วย เป็นการยืนยันว่าปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นสามารถแก้ไขได้ด้วยกระบวนการประชาธิปไตย

การขับเคลื่อนภารกิจต่างๆของชุมชนด้วยกระบวนการประชาธิปไตย จะเป็นแบบอย่างให้กับหมู่บ้านชุมชนอื่นๆ ได้

5. ส่งเสริมกิจกรรมประชาธิปไตย

ในฐานะผู้นำทางความคิด และมีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย กก.ศส.ปชต. มีหน้าที่ส่งเสริมพลเมืองมีกิจกรรมประชาธิปไตยในชุมชน หมู่บ้านตำบล เช่น ถ้าชุมชนมีปัญหาเรื่องใดก็ควรมีการระดมความคิดเห็นจากสมาชิก เสนอแนวทางแก้ไขที่มาจากความเห็นพ้องต้องกัน ยึดหลักเหตุผลโดยยอมรับเสียงส่วนใหญ่และรับฟังเสียงข้างน้อย ไม่ใช้เสียงข้างมากลากไป หรือใช้อิทธิพล หรือสิ่งจูงใจที่ทำให้การออกเสียงไม่ได้เป็นไปตามเหตุและผล เมื่อได้กฎกติการ่วมกัน ทุกคนก็ต้องยึดถือปฏิบัติโดยไม่มีการฝ่าฝืนหรือหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติ ถ้าเห็นว่ากฎกติกาไม่เหมาะสมก็ควรนำเข้ามาพิจารณาในที่ประชุมของสมาชิก เพื่อปรับปรุงแก้ไข

ภารกิจการส่งเสริมกิจกรรมประชาธิปไตย จะทำให้คนในสังคมรู้จักบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ในฐานะพลเมืองดีและปฏิบัติตนตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุขไม่แตกแยกวุ่นวาย บ้านเมืองเดินหน้าพัฒนาได้เต็มที่ สังคมมีความเป็นธรรมประชาชนความสุข คือสุดยอดปรารถนาของคนไทยทุกคน

6. มีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง

หลักการสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย คืออำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน ดังนั้น กก.ศส.ปชต. จะมีบทบาททำให้การเลือกตั้งในตำบลหมู่บ้าน เป็นของประชาชนโดยประชาชน และเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง

ปัญหาการเลือกตั้งทุกครั้ง ทุกคนทราบดีว่ายังมีการทุจริตซื้อสิทธิขายเสียง ทำให้ตัวแทนที่เราเลือก ไม่ได้รับการยอมรับเป็นตัวแทนของประชาชนอย่างแท้จริง เป็นภารกิจของ กก.ศส.ปชต. ที่จะสนับสนุนให้กระบวนการเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริต โปร่งใสและเที่ยงธรรม

กก.ศส.ปชต. สามารถเข้าร่วมกระบวนการเลือกตั้งได้ ตั้งแต่การรับสมัคร การให้ความรู้กับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง การรณรงค์ให้ออกมาใช้สิทธิเลือกตั้ง รณรงค์ป้องกันการทุจริตซื้อสิทธิขายเสียง โดยการคัดเลือกหมู่บ้านต้นแบบในตำบลเป็นหมู่บ้านปลอดการซื้อสิทธิขายเสียง การสมัครเป็นกรรมการประจำ

หน่วยเลือกตั้ง (กปน.) การคัดเลือกกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (กปน.) การหาเสียงของผู้สมัคร การป้องกันไม่ให้มีการฝ่าฝืนกฎหมายเลือกตั้ง การจัดให้มีการลงคะแนน การนับคะแนน และการประกาศผลการเลือกตั้ง

นอกจาก กก.ศส.ปชต. จะเข้าร่วมด้วยตนเองแล้ว ควรสนับสนุนให้เครือข่ายเข้าร่วมปฏิบัติงานได้ด้วย เช่น การให้ความรู้กับผู้มีสิทธิเลือกตั้งการรณรงค์ให้ออกมาใช้สิทธิเลือกตั้ง การเป็นเครือข่ายข่าว การร่วมเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง เป็นกรรมการประจำเขตเลือกตั้ง เป็นผู้ช่วยปฏิบัติงาน เป็นอาสาสมัครตรวจสอบการเลือกตั้ง หรือเป็นผู้ช่วยเหลืออำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เช่น รด.จิตอาสา พลเมืองอาสาพัฒนาประชาธิปไตย และลูกเสืออาสา กกต. เป็นต้น

กก.ศส.ปชต. ควรมีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลผลการปฏิบัติงานไว้ให้เป็นระบบครบถ้วน เพื่อประโยชน์ในการทบทวนปรับปรุงแก้ไขการวางแผนปฏิบัติงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์กับตำบลอื่นๆ ตลอดจนใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาประเมินผลงานของศูนย์ฯ

กก.ศส.ปชต. ทำงานกับใคร ?

กก.ศส.ปชต. ต้องทำงานร่วมกับคนหลายกลุ่ม นับตั้งแต่ประชาชนกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน พระ ครู องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น อบต. เทศบาลกรรมการหมู่บ้าน กลุ่มองค์กรต่างๆ อาสาสมัคร เจ้าหน้าที่หน่วยงานต่างๆทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม กลุ่มองค์กร สมาคม มูลนิธิ ทั้งในระดับตำบล อำเภอและจังหวัด แม้แต่นักการเมืองก็อาจต้องประสานความช่วยเหลือ หรือสื่อมวลชนที่ต้องแจ้งข้อมูลข่าวสารกระจาย สู่ประชาชน

การทำงานของ กก.ศส.ปชต. ไม่สามารถทำสำเร็จได้โดยกรรมการคนใดคนหนึ่งเพียงลำพัง ต้องทำงานเป็นหมู่คณะ หรือต้องพึ่งพาอาศัย กก.ศส.ปชต.ด้วยกันเอง ประสานงานกันอย่างใกล้ชิด เป็นเครือข่ายสัมพันธ์แน่นเหนียว ยึดโยงกันดังใยแมงมุม เมื่อตัดสินใจลงเรือลำเดียวกันแล้วต้องช่วยกันพายให้ถึงฝั่ง

กก.ศส.ปชต.ทุกคนล้วนเคารพ ให้เกียรติยอมรับในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และความรู้ความสามารถของเพื่อนร่วมงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทั้งด้านข้อมูล ประสบการณ์ทำงาน พูดคุยปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหา ไม่แข่งขันชิงดีชิงเด่นกัน แต่เป็นเพื่อนคู่คิด-มิตรคู่ใจซึ่งกันและกัน บรรยากาศการทำงานจึงอบอวลด้วยความสุขและประสบความสำเร็จในการทำงานเพื่อประโยชน์สุขของพี่น้องประชาชน

ใครบ้างที่จะสนับสนุน ?

การทำงานของคณะกรรมการ ศส.ปชต. นอกจากจะได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานจากสำนักงาน กกต.จังหวัด และสำนักงาน กศน. ทั้งระดับจังหวัด อำเภอ และตำบลแล้ว ยังต้องได้รับความร่วมมือและสนับสนุนจากส่วนราชการ องค์กรและหน่วยงานต่างๆ ทุกภาคส่วน ทุกระดับ

จึงควรประสานบุคคล หน่วยงานต่างๆ ให้ทราบถึงแนวคิดและวัตถุประสงค์การจัดตั้ง หรือสามารถเรียนเชิญมาเป็นที่ปรึกษาและสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ศส.ปชต. ก็จะทำให้ ศส.ปชต. มีความเข้มแข็งขึ้น ผู้สนับสนุนเหล่านี้

ระดับจังหวัด เช่น

- ผู้ว่าราชการจังหวัด, อบจ., พัฒนาการจังหวัด, เกษตรจังหวัด,สาธารณสุขจังหวัด, ส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัด, พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด, อัยการจังหวัด

- สำนักงานสัสดีจังหวัด, มณฑลทหารบก ที่รับผิดชอบพื้นที่จังหวัด,ยุติธรรมจังหวัด, ตำรวจภูธรจังหวัด, ป.ป.ช. จังหวัด

- หน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษา เช่น สพป. , สพม. , วิทยาลัยอาชีวศึกษา, มหาวิทยาลัย เป็นต้น

- ตัวแทนสมาชิกสภาองค์กรชุมชนระดับจังหวัด

ระดับอำเภอ เช่น

- นายอำเภอ, เทศบาล, พัฒนาการอำเภอ, ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นอำเภอ, เกษตรอำเภอ, สาธารณสุขอำเภอ, สถานีตำรวจภูธร, ตัวแทนสมาชิกสภาองค์กรชุมชนระดับอำเภอ

ระดับตำบล/หมู่บ้าน เช่น

- อบต., เทศบาล, พัฒนากรตำบล, สาธารณสุขในตำบล, วัด, โรงเรียน, กำนัน / ผู้ใหญ่บ้าน, กรรมการหมู่บ้าน (กม.), สมาชิกสภาองค์กรชุมชนระดับตำบล

การสนับสนุนของบุคคล หน่วยงานเหล่านี้ ไม่จำเป็นต้องเป็นตัวเงินงบประมาณก็ได้ อาจเป็นสื่อเอกสาร วัสดุอุปกรณ์ สิ่งของเครื่องมือเครื่องใช้ หรือคำแนะนำปรึกษาในการทำงานก็ได้

ทั้งนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น อบต. เทศบาล อบจ. เมืองพัทยา และกรุงเทพมหานคร ซึ่งอยู่ใกล้ชิดและมีอำนาจหน้าที่ดูแลคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นเป็นหน่วยงานสำคัญที่ กก.ศส.ปชต. สามารถประสานขอรับการสนับสนุนโดยจัดทำเป็นแผนงาน โครงการประจำปี

ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นและจัดสรรงบประมาณสนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยได้

ขณะนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งได้เห็นความสำคัญของการสร้างพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย และสนับสนุนกิจกรรมของ ศส.ปชต.

กก.ศส.ปชต. ต้องมีความพร้อมก่อนทำงาน

การทำงานของ กก.ศส.ปชต. ตั้งอยู่บนความคาดหวังของเพื่อนบ้านว่าจะเป็นฟางชิ้นเล็กๆ ที่ล่องลอยกลางแม่น้ำใหญ่ สำหรับให้เพื่อนบ้านใช้เกาะพยุงตัวเข้าหาฝั่ง ดังนั้น ภายใต้สภาพปัญหาและความขาดแคลนทั้งงบประมาณ เครื่องมือ ซึ่งมีจำกัด ทำอย่างไร กก.ศส.ปชต. จึงจะทำงานได้สำเร็จ

เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการทำงาน กก.ศส.ปชต. ต้องปรับแนวคิดและอุดมการณ์แบบนักประชาธิปไตย รู้เทคนิคและวิธีการทำงาน การบริหารจัดการที่ดี จึงจะสามารถทำงานได้ประสบผลสำเร็จ

1. กก.ศส.ปชต. มีอุดมการณ์ประชาธิปไตย

กก.ศส.ปชต. ตระหนักดีว่า ชีวิตของเราเกี่ยวข้องกับการเมืองอย่างเลี่ยงไม่พ้น การเมืองคือชีวิต ชีวิตก็คือการเมือง ถ้าการเมืองดีชีวิตของเราก็จะดีขึ้น ถ้าการเมืองแย่ชีวิตเราจะแย่แน่ๆ

เราอยากให้การเมืองดีจึงต้องเข้าไปมีส่วนร่วมทำการเมืองให้ดีขึ้นด้วยตัวของเราเอง

กก.ศส.ปชต. ทำหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ เพื่อประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาสยากไร้ทั้งหลาย ในการทำหน้าที่ต้องเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของคนทุกคน โดยยึดหลักความเสมอภาคและการไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อประชาชน

กก.ศส.ปชต. ต้องรู้เรื่องสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ เพื่อจะได้ตระหนักว่าเรื่องใดที่เป็นสิทธิเสรีภาพที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ย่อมเป็นหน้าที่ของรัฐที่ต้องจัดหาหรือให้บริการแก่ประชาชน ขณะเดียวกันก็ต้องรู้หน้าที่ของประชาชน เช่น การเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย การเสียภาษี การป้องกันประเทศ เป็นต้น

กก.ศส.ปชต. ทุกคนทราบดี ในสังคมประชาธิปไตย ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ซึ่งหมายถึงอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศเป็นของประชาชน เราสามารถใช้อำนาจอธิปไตยได้ทั้งทางตรง และทางอ้อมทางตรงนั้น เราใช้อำนาจด้วยตัวเราเองตามรัฐธรรมนูญ เช่น การแสดงความคิดเห็น การขอดูข้อมูลข่าวสารของราชการ การฟ้องร้อง ร้องเรียนเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ละเมิดสิทธิประชาชน การรวมกลุ่ม การชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ เป็นต้น

ส่วนการใช้อำนาจทางอ้อมนั้น เราทำผ่านทางตัวแทนโดยการเลือกตั้ง ทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น เช่น ประชาชนเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ส. เลือกนายกรัฐมนตรีเพื่อแต่งตั้งคณะรัฐมนตรีมาใช้อำนาจในการบริหารและพัฒนาประเทศ อำนาจนิติบัญญัติหรือการออกกฎหมายมีรัฐสภา คือ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามาใช้อำนาจแทนเรา ส่วนศาลซึ่งใช้อำนาจตุลาการนั้น แม้เราจะไม่ได้เลือก แต่ประชาชนสามารถตรวจสอบและถอดถอนออกจากตำแหน่งได้ หากไม่สมควรอยู่ในตำแหน่งด้วยเหตุต่างๆ เช่น กระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ฯลฯ

อำนาจอธิปไตยอยู่กับเราตลอดเวลา มิใช่อยู่เฉพาะช่วงที่จะไปหย่อนบัตรลงคะแนนเลือกตั้งเท่านั้น อย่างไรก็ตามการเลือกตั้งทุกครั้งยังมีปัญหาการทุจริตซื้อสิทธิขายเสียงอยู่ เราต้องมีส่วนร่วมในการแก้ไขให้หมดไป จึงเป็นการใช้อำนาจอธิปไตยของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง

2. กก.ศส.ปชต. รู้บทบาทและภารกิจของตน

กก.ศส.ปชต. รู้บทบาทและภารกิจของตนในการส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตย ทั้งการบริหารจัดการศูนย์ฯ เสริมสร้างความรู้ประชาธิปไตยแก่ฐานพลังมวลชนและประชาชนกลุ่มต่างๆ ทำให้ประชาชนเกิดจิตสำนึก และมีพฤติกรรมเป็นพลเมือง สร้างและขยายเครือข่ายพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชนประชาธิปไตย ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตยในตำบล และมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง

ศส.ปชต. จะมีความมั่นคงถาวรเป็นที่ยอมรับของประชาชนขึ้นอยู่กับการดำเนินกิจกรรมที่มีอย่างต่อเนื่อง มิใช่ทำๆ หยุดๆ เช่น

2.1 มีการประชุมประจำสม่ำเสมอ ทุกเดือน วางแผน และสรุปผลการปฏิบัติงาน

2.2 มีแผนปฏิบัติงาน เพื่อให้การทำงานมีแนวทางชัดเจนว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อใด อย่างไร จะต้องใช้งบประมาณหรือไม่ ใครสนับสนุนจึงต้องมีการวางแผนร่วมกัน

2.3 กิจกรรมที่ทำต้องสอดคล้องวิถีชีวิตของประชาชน เช่น กิจกรรมวัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา การศึกษา การพัฒนาท้องถิ่น

2.4 ส่งเสริมการเรียนรู้ประชาธิปไตย ฝึกการทำงานร่วมกันโดยใช้หลักการประชาธิปไตย เช่น การเคารพกติกา ใช้เหตุผล ความรักสามัคคี มีวินัยและความรับผิดชอบ เป็นต้น

2.5 ขยายเครือข่ายพลเมือง เพื่อช่วยกันทำงานร่วมกับ กก.ศส.ปชต.

2.6 ร่วมกิจกรรมการเลือกตั้ง เมื่อมีการเลือกตั้ง ศส.ปชต. จะมีบทบาท และส่วนร่วมในการเลือกตั้ง ร่วมรณรงค์ให้ความรู้ในการเลือกตั้ง รณรงค์ป้องกันการซื้อเสียง ปฏิบัติหน้าที่ หรือ

คัดเลือกบุคคลเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง เป็นอาสาสมัคร หรือเครือข่ายข่าวแจ้งเหตุการทุจริต เป็นอาสาสมัครองค์การเอกชนช่วยเหลือตรวจสอบการเลือกตั้ง

3. กก.ศส.ปชต. สามารถบริหารจัดการศูนย์ได้

กก.ศส.ปชต. เป็นบุคคลสำคัญในการขับเคลื่อนภารกิจสร้างวิถีชีวิตประชาธิปไตยในระดับพื้นที่ตำบล หมู่บ้าน จึงต้องมีบทบาททั้งการบริหารจัดการ ศส.ปชต. การเป็นผู้ประสานงาน เป็นนักพัฒนาประชาธิปไตยและการเลือกตั้ง เป็นนักสร้างเครือข่าย และเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ โดยการขับเคลื่อนภารกิจยึดหลักการว่าไม่มีงบประมาณก็สามารถทำงานได้ งานจึงจะเดินไปอย่างต่อเนื่องไม่สะดุดหยุดลง

4. กก.ศส.ปชต. เป็นแบบอย่างของนักประชาธิปไตย

ในฐานะที่ กก.ศส.ปชต.เป็นผู้นำทางความคิดและสร้างความรู้ประชาธิปไตยแก่เพื่อนบ้าน คงจะเห็นว่าในสังคมบ้านเราที่ถือว่าเป็นสังคมประชาธิปไตยนั้น มักมีการเรียกร้องสิทธิ เช่น สิทธิในการรับบริการสาธารณสุขที่มีคุณภาพจากรัฐ สิทธิของผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพจะได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ หรือแม้แต่สิทธิที่จะได้รับความยุติธรรม สิทธิในการชุมนุม เป็นต้น ซึ่งโดยหลักการแล้วเมื่อมีสิทธิย่อมเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องจัดให้ และหากผู้ใดได้รับสิทธิก็ย่อมมีหน้าที่ตอบแทนให้รัฐ เช่น การเสียภาษี การเคารพกฎหมาย การให้ความร่วมมือสนับสนุนรัฐ และที่สำคัญก็คือ จะต้องไม่ไปละเมิดสิทธิของผู้อื่นด้วย

แต่ในความเป็นจริงเรามักจะเห็นภาพการเรียกร้องสิทธิ แต่ไม่ยอมทำหน้าที่ หรือใช้เสรีภาพโดยปราศจากความรับผิดชอบ บางครั้งชอบทำตามอำเภอใจโดยไม่ต้องการให้มีกฎกติกามาบังคับ

ดังนั้น การที่จะให้สังคมเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริง กก.ศส.ปชต.จึงต้องทำตัวเป็นแบบอย่าง รวมทั้งทำให้เพื่อนบ้านเข้าใจกติกาเงื่อนไขที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในสังคม โดยไม่ใช้สิทธิเสรีภาพตามใจตนแล้วไปละเมิดสิทธิผู้อื่น ดังนี้

4.1 เคารพกฎหมาย

โดยไม่ฝ่าฝืนกฎกติกาของสังคม หากทำผิดก็ต้องยอมรับโทษตามกฎหมาย (ตัวอย่างการเคารพกฎจราจร เช่น ไม่ฝ่าไฟแดง)

4.2 มีวินัยและความรับผิดชอบ

โดยควบคุมตนเองให้มีความรับผิดชอบทั้งตัวเองและสังคมส่วนรวม การใช้เสรีภาพด้านต่างๆ นั้น ต้องไม่ไปละเมิดสิทธิผู้อื่น ไม่ฝ่าฝืนกฎหมาย และไม่ขัดต่อศีลธรรม

4.3 เคารพความแตกต่างและใช้เหตุผล

ใช้เหตุใช้ผลในการตัดสิน โดยไม่ใช้อารมณ์หรือกำลังมาตัดสินยึดหลักเสียงข้างมาก โดยต้องรับฟังเสียงข้างน้อยด้วย หากเสียงข้างน้อยมีเหตุผลดีกว่า เสียงข้างมากก็อาจจะคล้อยตามได้ โดยไม่ใช้เสียงข้างมากลากไป

4.4 เข้ามีส่วนร่วมกิจกรรมของส่วนรวม

ได้แก่ การไม่เพิกเฉยดูดาย ปล่อยปละละเลยให้บ้านเมืองมีปัญหาไม่ได้รับการพัฒนา หรือเมื่อมีความไม่ถูกต้องเกิดขึ้น ก็เข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา

4.5 ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

รัฐได้อำนาจจากประชาชนและใช้อำนาจนั้นเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน แต่อย่างไรก็ดีนักการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใช้อำนาจต่างก็เป็นมนุษย์ปุถุชน มีรัก โลภ โกรธ หลง มีโอกาสที่จะทำผิดพลาด และใช้อำนาจโดยมิชอบได้ คุณธรรมจริยธรรมที่มีในตัวอาจไม่พอที่จะรับมือกับสิ่งจูงใจใฝ่ต่ำ กระบวนการตรวจสอบจึงต้องเข้มแข็ง เพื่อให้รัฐใช้อำนาจชอบธรรม ใช้งบประมาณอย่างโปร่งใส ให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชน

แม้จะมีองค์กรตรวจสอบต่างๆ เช่น กกต.ตรวจสอบการเลือกตั้งมิให้มีการทุจริตซื้อสิทธิขายเสียง ป.ป.ช.ตรวจสอบเรื่องการทุจริตโกงกินคอร์รัปชั่น คตง.ตรวจสอบเรื่องการใช้จ่ายเงินของแผ่นดินฯลฯ แต่ประชาชนยังต้องติดตามและให้ความร่วมมือกับองค์กรเหล่านั้นตรวจสอบการทำงานของนักการเมืองและเจ้าหน้าที่รัฐ ว่าถูกต้องตามกฎหมายและเป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชนหรือไม่

กก.ศส.ปชต. มุ่งทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม โดยไม่เอื้อประโยชน์ให้เฉพาะตนเองและพวกพ้อง

พฤติกรรมหรือการกระทำใดในสังคม แม้จะมีคนเข้าร่วมจำนวนมากหรือมีเสียงข้างมากสนับสนุนหรือแม้จะไม่ขัดต่อกฎหมายแต่หากขัดต่อคุณธรรม จริยธรรม หรือเป็นไปเพื่อประโยชน์เฉพาะคนเฉพาะกลุ่ม ก็ไม่ถือว่าเป็นประชาธิปไตย

ดังท่านพุทธทาสกล่าวไว้ว่า ***“ประชาธิปไตย คือประโยชน์ประชาชนเป็นใหญ่ ไม่ใช่ประชาชนเป็นใหญ่”***

แนวทางการทำงานเพื่อความสำเร็จ

การทำงานของกรรมการ ศส.ปชต. จะประสบความสำเร็จได้จำเป็นต้องมียุทธศาสตร์หรือแนวทางการทำงานที่ชัดเจน คือ

1. เป้าหมายต้องชัดเจน คือ เน้นการพัฒนาคน โดยการสร้างความรู้ความเข้าใจตามหลักสูตรพลเมืองฯ ทำให้ประชาชนในชุมชน หมู่บ้านตำบลเป็นพลเมืองดีที่มีคุณภาพ มีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย จากหมู่บ้านชุมชนทั่วไป จะพัฒนาเป็นหมู่บ้านชุมชนประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง

หากมีการเลือกตั้ง พลเมืองที่มีคุณภาพทุกหมู่บ้านชุมชนประชาธิปไตยจะมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งทำให้การเลือกตั้งมีความสุจริตและเที่ยงธรรม ไม่มีการทุจริตซื้อสิทธิขายเสียง ประชาชนตื่นตัวไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้ตัวแทนดีที่มีคุณภาพ ซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ยอมรับเข้าไปทำหน้าที่ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน

2. มีฐานพลังมวลชนสนับสนุน ได้แก่ พลเมือง /นศ.กศน./กลุ่มสตรี/อาสาสมัครต่างๆ เช่น อสม. อาสาสมัครแกนนำประชาธิปไตย (อสปช.) เป็นต้น รวมทั้งเยาวชนต่างๆ เช่น รด.จิตอาสา ลูกเสืออาสา กกต.

3. มีกลไกขับเคลื่อนเข้มแข็งทำงานเป็นทีม ศูนย์ฯจะมีชีวิตหรือล้มหายตายจาก มิใช่อยู่ที่ กกต. กศน. หรือหน่วยงานใดๆ แต่ กก.ศส.ปชต. ต้องเป็นกลไกขับเคลื่อนประชาธิปไตยตัวจริง จึงต้องทำงานเป็นทีมช่วยเหลือกันและกัน

4. หน่วยงานสนับสนุน นอกจาก กศน. และ กกต. แล้ว ยังมีหน่วยงาน องค์กรจำนวนมากที่สามารถสนับสนุน ศส.ปชต. ทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม

5. มีกิจกรรมเคลื่อนไหวสม่ำเสมอ ได้แก่ มีการประชุมปรึกษาหารือกันประจำสม่ำเสมออย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง มีการจัดทำแผนมีการทำงานตามแผนโดยกิจกรรมที่ทำสอดคล้องกับวิถีชีวิต เช่น กิจกรรมทางศาสนา การพัฒนา การส่งเสริมอาชีพ การรักษาสิ่งแวดล้อม สิทธิชุมชนวัฒนธรรม ประเพณี กิจกรรมนั้น ต้องไม่ใช่กิจกรรมแปลกปลอมที่ชาวบ้านไม่ยอมรับ หรือยัดเยียดให้ทำ หรือเกินขีดความสามารถ และไม่เป็นภาระเรื่องงบประมาณสนับสนุน คือไม่มีเงินก็ทำได้

การเลือกตั้งคุณภาพ สร้างได้โดย ศส.ปชต.คุณภาพ และพลเมืองคุณภาพ

การเลือกตั้งคุณภาพ

การเลือกตั้งที่ผ่านมา เรามักดูความสำเร็จของการเลือกตั้งจากสถิติตัวเลขเชิงปริมาณ แต่การเลือกตั้งที่มีคุณภาพ มีสิ่งบ่งชี้ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพควบคู่กันไป

เชิงคุณภาพ ดูได้ทั้งจากพฤติกรรมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการเลือกตั้ง

1. พฤติกรรมของผู้สมัครและพรรคการเมือง โดยพรรคการเมืองต้องคัดเลือกผู้สมัครที่มาจากฐานความนิยมของสมาชิกพรรคมากกว่าตัดสินใจจากนายทุนพรรค การจัดส่งผู้สมัครต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมายเพื่อไม่ให้มีการตัดสิทธิหรือเพิกถอนสิทธิของผู้สมัครในภายหลัง

การหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครและพรรคการเมืองไม่ฝ่าฝืนกฎหมายไม่สนับสนุนการซื้อเสียง กล้าเพิกถอนสิทธิการสมัครของผู้สมัครที่ฝ่าฝืนกฎหมาย เสนอนโยบายที่เป็นไปได้ ไม่ขายฝัน หลอกลวงหรือขาดความรับผิดชอบต่อสถานะการเงินการคลังของประเทศ ร่วมมือกับ กกต. ในการจัดเวทีกลางในการหาเสียง มีความพยายามในการหาเสียงอย่างเปิดเผย เช่น การเปิดเวทีปราศรัย โดยเสนอนโยบายการทำงานต่อประชาชน เป็นต้น

2. พฤติกรรมของประชาชน เช่น มีประชาชนจำนวนมากที่กระตือรือร้นสนใจไปฟังการหาเสียงของผู้สมัครและพรรคการเมืองโดยไม่ต้องมีการกะเกณฑ์กันไปฟัง มีการพูดคุยหารือเกี่ยวกับการเลือกตั้ง มีการรณรงค์ส่งเสริมการเลือกตั้ง ในชุมชน หมู่บ้านตำบลสนใจไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากขึ้นในช่วงเวลาที่เหมาะสม เช่น ไปใช้สิทธิเลือกตั้งแต่เช้า (โดยไม่มีพฤติกรรมรอรับเงินแจกแล้วไปใช้สิทธิในช่วงก่อนหมดเวลาลงคะแนน)

3. พฤติกรรมการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ ทั้งที่เป็นผู้ดำเนินการเลือกตั้ง เช่น กปน. และพนักงานเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ ที่ทำหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อย โดยดำเนินการตามกฎหมายและระเบียบมิให้มีความผิดพลาดบกพร่อง หรือเอนเอียงเข้าข้างผู้สมัครหรือพรรคการเมือง

มีการป้องกันและปราบปรามกรณีมีการทุจริตในการเลือกตั้งมีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ทุกขั้นตอนการทำงาน รวมทั้งมีการอำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยเฉพาะผู้สูงอายุและผู้พิการ

4. กกต. และหน่วยงานที่ช่วยเหลือจัดการเลือกตั้ง จะต้องจัดการเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม กฎระเบียบ ประกาศ และข้อกำหนดต่างๆ เป็นที่ยอมรับ สามารถปฏิบัติได้ มีความเป็นธรรมกับทุกกลุ่ม และเป็นที่รับรู้อย่างกว้างขวางทั่วไป การดำเนินงานโปร่งใส ตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน และเปิดโอกาส ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งอย่างเต็มที่ผลการเลือกตั้งมีคุณภาพ คือได้ตัวแทนที่ดีมีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับของประชาชนส่วนใหญ่ ไม่มีพฤติกรรมการทุจริตในการเลือกตั้ง เป็นต้น

ส่วน **เชิงปริมาณ** นั้นไม่ยาก อาจดูได้จาก จำนวนร้อยละของผู้ไปใช้สิทธิ (แสดงความตื่นตัวมีส่วนร่วมทางการเมือง) จำนวนเรื่องร้องเรียนการทุจริตซื้อสิทธิขายเสียงและความผิดพลาดในการทำงานของ จนท. (แสดงถึงความสุจริต โปร่งใสในการเลือกตั้งและประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่) จำนวนร้อยละของการทำบัตรเสีย (แสดงถึงความเข้าใจในวิธีการลงคะแนนเสียง) เป็นต้น

ดังนั้น การจะบอกว่าการเลือกตั้งใดมีคุณภาพ ย่อมต้องพิจารณาในเชิงคุณภาพด้วย ไม่ใช่ให้ความสำคัญด้านปริมาณแต่เพียงอย่างเดียวแล้วบอกว่าถ้ามีประชาชนมาใช้สิทธิมาก บัตรเสียน้อย ถือเป็นความสำเร็จในการเลือกตั้งแล้ว

ศส.ปช.

กิจกรรมการประกวด
ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยดีเด่น

โครงการสร้างจิตสำนึกพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย
ประจำปี ๒๕๖๑

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

“...การเลือกตั้งคุณภาพ โดยพลเมืองคุณภาพ
คือ การเลือกตั้งที่พลเมืองในหมู่บ้านตำบลมีส่วนร่วม
ผลักดันให้เกิดการเลือกตั้งที่สุจริต โปร่งใส และเที่ยงธรรม
ได้ผู้แทนดี มีความสามารถ...”

กิจกรรมการประกวด ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยดีเด่น

โครงการสร้างจิตสำนึกพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย ประจำปี ๒๕๖๑

ที่มา

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และ **สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สนง.กศน.)** ได้ตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาประชาชนทุกกลุ่ม ให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยว่ามีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาประชาธิปไตยให้ยั่งยืนร่วมกัน จึงได้ทำข้อตกลงความร่วมมือร่วมกันเมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๗ ที่จะผนึกกำลังกันในการระดมทรัพยากรทั้งบุคลากร ความรู้ เครื่องมือ อุปกรณ์ ตลอดจนปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการดำเนินการสร้างเครือข่ายการดำเนินงานพัฒนาประชาธิปไตยและการเลือกตั้ง โดยการจัดตั้ง **"ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล (ศส.ปชต.)"** ให้ครบทุกตำบล และได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ เป็นต้นมา ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ มี จำนวน ศส.ปชต. ที่จัดตั้งเรียบร้อยแล้ว จำนวนทั้งสิ้น ๗,๔๒๘ แห่ง พร้อมทั้งดำเนินการขยายผลจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยอำเภอ (ศส.ปชอ.) จำนวน ๙๒๘ แห่ง และศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยจังหวัด จำนวน ๗๗ แห่ง เสร็จสิ้นในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ครอบคลุมทั่วประเทศ ทั้งนี้ มุ่งหวังให้ ศส.ปชต. เป็นศูนย์กลางของชุมชนทั้งระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ร่วมกันทำกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตย โดยมีคณะกรรมการศูนย์ฯ เป็นกลไกขับเคลื่อนสำคัญผลักดันให้มีการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ให้สามารถปฏิบัติงานได้บรรลุเป้าหมาย คือ **"การสร้างพลเมืองดีให้เกิดขึ้นมากมายเต็มแผ่นดิน มีวิถีประชาธิปไตยในหมู่บ้าน ตำบล เป็นชุมชนประชาธิปไตยอย่างเป็นสุขตลอดไป"** และในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจะดำเนินการพัฒนาเครือข่าย ศส.ปชต. ผ่านกิจกรรมรณรงค์ **"หมู่บ้านไม่ขายเสียง"** ทั่วประเทศ และพัฒนา ศส.ปชต. ให้เป็น ศส.ปชต. ต้นแบบในระดับอำเภอและจังหวัด โดยจัดให้มีการประกวด ศส.ปชต.ดีเด่น ในระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับประเทศ ให้สามารถเป็นศูนย์ ศส.ปชต. ต้นแบบแห่งการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์การดำเนินงานของเครือข่าย ศส.ปชต.และประชาชนทั่วไป และเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน การชุมนุมเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลสำเร็จ ปัญหา อุปสรรคต่างๆ ของการดำเนินงาน ศส.ปชต. เพื่อพัฒนาหรือปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในการขับเคลื่อนการเรียนรู้ประชาธิปไตยไปสู่ชุมชน และร่วมกันสร้างพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยให้ครอบคลุมทั่วประเทศให้เสร็จสิ้นก่อนที่จะมีการจัดการเลือกตั้งในอนาคต

วัตถุประสงค์

๑) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในกระบวนการเลือกตั้ง ภายใต้แผนยุทธศาสตร์และวิสัยทัศน์ กกต. (Vision ๒๐๒๐) การเลือกตั้งคุณภาพโดยพลเมืองคุณภาพ

๒) เพื่อพัฒนาเครือข่าย ศส.ปชต. ให้เป็น ศส.ปชต. ที่ได้มาตรฐาน สามารถเป็นต้นแบบการเรียนรู้และขยายผลต่อไปได้ (ศส.ปชต. ดีเด่น)

๓) เพื่อพบปะพูดคุย เสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้บทเรียนความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรค และวางแผนเรื่อง "ทิศทางการขับเคลื่อน ศส.ปชต. ให้มีความยั่งยืน" เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประชาชนมีความเข้าใจและเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาวิถีประชาธิปไตยชุมชน และช่วยกันขับเคลื่อนการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้เติบโตงอกงามขึ้นในสังคมไทย

ผู้รับผิดชอบ

สำนักพัฒนาเครือข่ายการเลือกตั้ง ฝ่ายพัฒนาเครือข่าย ๒
สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

กิจกรรมหลัก

ชุมนุมเสวนาและประกวด ศส.ปชต. ระดับประเทศ ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย ๔ กิจกรรม

๑) ชุมนุมเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้

๒) ประกวด ศส.ปชต. ดีเด่น

๓) การมอบรางวัล ศส.ปชต. ดีเด่น

๔) การตรวจติดตามการดำเนินกิจกรรม

หน่วยงานดำเนินการ

๑) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (ส่วนกลาง)

๒) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดทุกจังหวัด และ กทม.

๓) ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาและการมีส่วนร่วมของพลเมืองที่ ๑-๘

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑) คณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับตำบล ร่วมกันขับเคลื่อน รณรงค์เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สร้างความเป็นพลเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน รวมทั้งส่งเสริมพัฒนาการเลือกตั้งให้มีคุณภาพ

๒) เครือข่ายได้รับการพัฒนาศักยภาพตามแนวทางที่ กกต. กำหนด และนำความรู้ที่ได้ไปขยายผลต่อประชาชนและชุมชน

รางวัลศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยดีเด่น ระดับประเทศ

ในพื้นที่ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาและการมีส่วนร่วมของพลเมืองที่ ๑-๘ ประจำปี ๒๕๖๑

เขตพื้นที่	รางวัล	ศส.ปชต. ที่ได้รับรางวัล
ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาและการมีส่วนร่วมของพลเมืองที่ ๑	ชนะเลิศ	**ศส.ปชต.พิมลราช** อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี
ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาและการมีส่วนร่วมของพลเมืองที่ ๒	ชนะเลิศ	**ศส.ปชต.บ้านจ่า** อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี
ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาและการมีส่วนร่วมของพลเมืองที่ ๓	ชนะเลิศ	**ศส.ปชต.คลองปราบ** อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาและการมีส่วนร่วมของพลเมืองที่ ๔	ชนะเลิศ	**ศส.ปชต.ท่ามิหรำ** อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง
ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาและการมีส่วนร่วมของพลเมืองที่ ๕	ชนะเลิศ	**ศส.ปชต.หนองจ๊อม** อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาและการมีส่วนร่วมของพลเมืองที่ ๖	ชนะเลิศ	**ศส.ปชต.เมืองเก่า** อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย
ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาและการมีส่วนร่วมของพลเมืองที่ ๗	ชนะเลิศ	**ศส.ปชต.กุดหวาย** อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์
ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาและการมีส่วนร่วมของพลเมืองที่ ๘	ชนะเลิศ	**ศส.ปชต.บ้านเม็ง** อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น

มาตรฐาน 5 ก. ในการคัดเลือก ศส.ปชต. ดีเด่น

ก 1 กิจกรรมขับเคลื่อน

(1) มีการจัดทำป้ายนิเทศแสดงผลงาน โครงสร้างกรรมการ ภาพกิจกรรม การเผยแพร่ความรู้ต่างๆ เช่น จัดทำป้ายนิเทศแสดงผลงานการดำเนินกิจกรรมทุกครั้งที่เสร็จสิ้นโครงการ/กิจกรรม และมีการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ต่างๆ ของ ศส.ปชต.

(2) มีกิจกรรมที่ดำเนินการสอดคล้องและครอบคลุมภารกิจตามบทบาทหน้าที่ของ ศส.ปชต. และ กก.ศส.ปชต. อย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดอบรมโครงการพลเมืองอาสาพัฒนาประชาธิปไตย การจัดทำวิจัยชุมชน การทำวิจัยเพื่อดำเนินการสำรวจเก็บข้อมูลและช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ผู้ขากไร้ในพื้นที่ การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับการซื้อสิทธิขายเสียงเพื่อนำไปใช้ในกากรแก้ปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียงอย่างยั่งยืน

(3) มีความคิดสร้างสรรค์ในการดำเนินกิจกรรมสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ เพื่อส่งเสริสนับสนุนหรือต่อยอดกิจกรรมการขับเคลื่อน ศส.ปชต. เช่น การวิจัยชุมชน การจัดตั้งสภาพลเมือง เพื่อสร้างเวทีการแสดงความคิดเห็นของประชาชนตามวิถีประชาธิปไตย โดยการหาพื้นที่ให้ประชาชนได้มีโอกาสและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมการพัฒนาท้องถิ่น ศส.ปชต.

(4) มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิถีวัฒนธรรมชุมชน มาใช้บูรณาการในกิจกรรมได้อย่างโดดเด่นเป็นที่ประจักษ์ เช่น การจัดอบรมระยะสั้น โดยการนำภูมิปัญญาชาวบ้านปราชญ์ชาวบ้านมาเป็นวิทยากร

(5) มีกิจรรมที่ดำเนินการส่งเสริมและพัฒนา ศส.ปชต.ให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน โดย การมีส่วนร่วมในกลุ่มเยาวชนและลูกหลานของ ศส.ปชต. เข้ารับการอบรมในแต่ละหลักสูตร รวมทั้งจิตอาสาลงสำรวจข้อมูลในพื้นที่ การให้ความรู้และสร้างความเข้าใจประชาธิปไตยและการเลือกตั้งในกลุ่มของ กศน. เพื่อให้เยาวชนได้เข้าใจหลักการประชาธิปไตยและการเลือกตั้ง เพื่อนำไปถ่ายทอดให้แก่ครอบครัว คนใกล้ชิด และบ้านใกล้เรือนเคียง การส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดตั้งพรรคการเมือง การหาเสียงและการเลือกตั้งมาอย่างต่อเนื่อง

(6) มีกิจกรรมที่ดำเนินการเป็นไปตามหลักการพื้นฐานประชาธิปไตยและหลักการมีส่วนร่วม โดยได้ดำเนินการทุกกิจกรรมตามหลักพื้นฐานประชาธิปไตยทั้ง 6 หลัก

(7) มีการขยายการอบรมหลักสูตรพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย รวมถึงการขยายเครือข่ายพลเมืองได้ครบครอบคลุมทุกหมู่บ้าน

(8) มีการจัดทำแผนชุมชนเพื่อขับเคลื่อนภารกิจ / โครงการ / กิจกรรมของศูนย์ฯ

(9) โครงการ / กิจกรรม ได้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการศูนย์ฯ และมีการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินโครงการ / กิจกรรม

(10) จัดให้มีการเผยแพร่ การให้การศึกษาเกี่ยวกับความรู้เรื่องประชาธิปไตยรวมถึงการเลือกตั้งให้กับประชาชนภายในตำบลอย่างสม่ำเสมอ

(11) จัดให้มีการประชาคมรับฟังปัญหาและความคิดเห็นของประชาชนก่อนที่จะนำมาจัดทำโครงการ/กิจกรรม โดยจัดตั้งสภาพลเมืองเพื่อเป็นเวทีประชาคมในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

(12) มีการประชุมเพื่อจัดทำแผนงานการขับเคลื่อนภารกิจ / กิจกรรมของศูนย์

(13) มีการแสวงหาความร่วมมือจากบุคคล องค์กรภายนอกในการให้ได้มาซึ่งทรัพยากร / งบประมาณในการดำเนินการตามโครงการและกิจกรรม

(14) มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โครงการ / กิจกรรมเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชนอย่างทั่วถึง

(15) มีการประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายอื่นๆ ในการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพรมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข

(16) การดำเนินกิจกรรมมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 เกือบทุกโครงการ / กิจกรรม

(17) มีการประสานงานในการดำเนินกิจกรรรม / โครงการเพื่อบูรณาการกับองค์กรหรือหน่วยงานอื่นๆ ในพื้นที่

(18) ศส.ปชต. เป็นศูนย์การเรียนรู้การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของชุมชน โดยจัดตั้งที่ทำการศูนย์ให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ประชาธิปไตย มีมุมหนังสือเกี่ยวกับประชาธิปไตยและการเลือกตั้ง มีป้ายนิเทศต่างๆ มีป้ายประชาสัมพันธ์งานหรือโครงการ มีหน่วยสาธิตจำลองการเลือกตั้ง

(19) กิจกรรมประสบความสำเร็จในการเป็นต้นแบบของกิจกรรมการส่งเสริมประชาธิปไตย เช่น โครงการอบรมพลเมืองอาสาพัฒนาประชาธิปไตย (พลเมืองอาสา กกต.) โครงการวิจัยชุมชน โครงการจัดตั้งสภาพลเมือง โครงการชุมชนสร้างสุข

(20) มีการประเมินผลการดำเนินโครงการ / กิจกรรมเมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินงาน

ก.2 กลุ่ม

(1) มีการสร้างพลเมือง การแสวงหาสมาชิกหรืออาสาสมัคร ที่หลากหลายที่มีทั้งจำนวนและคุณภาพ เพื่อสนับสนุนภารกิจการทำงานของ ศส.ปชต.

(2) มีการจัดทำทะเบียนสมาชิกหรือเครือข่ายเป็นฐานข้อมูลไว้อย่างเป็นระบบ สืบค้นง่ายและสะดวก

(3) ศส.ปชต. และภาคีเครือข่ายได้มีการประชุมหรือพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้และมีการดำเนินกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ โดยได้เชิญสมาชิกเครือข่ายที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม เพื่อสอบถามข้อมูลและแนวทางในการดำเนินกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ

(4) มีการแสวงหาและพัฒนาเครือข่ายให้มีคุณภาพอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งมีการขยายภาคีเครือข่ายใหม่ๆ ให้ครอบคลุมทั่วถึงอย่างต่อเนื่อง

(5) มีการทำงานร่วมกันแบบพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันเพื่อให้งานประสบความสำเร็จอย่างชัดเจน

(6) สมาชิกและภาคีเครือข่ายให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนภารกิจ กิจกรรมต่างๆ ของ ศส.ปชต.

(7) มีการส่งเสริมสมาชิกและภาคีเครือข่ายให้มีประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนกิจกรรม

(8) มีความเข้าใจในบทบาท หน้าที่ และวัตถุประสงค์ของการเป็นสมาชิก และภาคีเครือข่าย รวมทั้งมีความพร้อมในการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดศักยภาพในการทำงานสูงสุด

(9) มีการประชุมสรุปบทเรียนแล่ะข้อเสนอแนะภายหลังเสร็จสิ้นกิจกรรม เพื่อวางแผนการดำเนินงานต่อไป

(10) สมาชิก / เครือข่ายเข้าร่วมประชุมกับ ศส.ปชต. เพื่อเสนอแนะ / ความเห็นในการดำเนินงานขับเคลื่อนภารกิจ

(11) ประสานงานกับทั้งภาครัฐ และเอกชนภายนอกตำบล ในการแสวงหาความร่วมมือในการพัฒนา ศส.ปชต.

(12) มีการประชุมร่วมกันหรือประสานการดำเนินกิจกรรมร่วมกันกับคณะกรรมการหมู่บ้านเพื่อบูรณาการการทำงานร่วมกัน

(13) มีเวทีประชาคมเกี่ยวกับการขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์ฯ และกิจกรรมต่างๆ

(14) ศส.ปชต. และภาคีเครือข่ายมีความรักความสามัคคีและให้ความสำคัญกับองค์กร ศส.ปชต.

(15) คณะกรรมการ ศส.ปชต. และภาคีเครือข่ายมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการสร้างและบริหารเครือข่ายให้ยั่งยืน เพื่อนำมาสนับสนุนภารกิจของ ศส.ปชต.

ก.3 กรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย

(1) กรรมการมีความรู้ความเข้าใจบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของการเป็นกรรมการ ศส.ปชต. โดยให้ความสำคัญและใช้เวลาอย่างเพียงพอในการบริหาร กำกับดูแลให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

(2) กรรมการมีความรู้ความเข้าใจในสาระสำคัญตามหลักสูตร “พลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย” อย่างเพียงพอที่จะช่วยให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(3) คณะกรรมการศูนย์ฯ ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มกันในการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รวมถึงการรวมกลุ่มผู้มีอุดมการณ์ร่วมกันในการส่งเสริมประชาธิปไตยในหมู่บ้าน / ตำบล

(4) มีการประชุมร่วมกันหรือประสานงานดำเนินกิจกรรมร่วมกันกับคณะกรรมการหมู่บ้านและภาคีเครือข่ายในพื้นที่ เพื่อบูรณาการการทำงานร่วมกัน

(5) มีการนำผลการดำเนินงานของศูนย์ฯ ออกเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อสร้างและเพิ่มการรับรู้ภาพลักษณ์ของ ศส.ปชต.

ก.4 กฎกติกา

(1) มีการจัดทำหรือส่งเสริมให้มีการจัดทำกฎกติกา / ข้อตกลง / จรรยาบรรณของหมู่บ้าน / ตำบล ในการอยู่ร่วมกันครบทุกหมู่บ้าน

(2) มีการส่งเสริมประชาสัมพันธ์ประกาศกฎกติกา / ข้อตกลง / จรรยาบรรณของ ศส.ปชต. ให้ทราบและรับรู้โดยทั่วถึงภายใน / นอกชุมชน

(3) มีความสามัคคียอมรับและปฏิบัติ ตามกฎกติกา / ข้อตกลง / จรรยาบรรณที่กำหนดขึ้น

(4) กก.ศส.ปชต. ปฏิบัติตนยเป็นแบบอย่างที่ดีในการรักษากฎกติกา / ข้อตกลง / จรรยาบรรณ

(5) กก.ศส.ปชต. และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ดำเนินงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี ไม่มีปัญหาความขัดแย้งเรื่องร้องเรียน หรือดำเนินคดีกัน

ก.5 กองทุน

(1) มีแหล่งทรัพยากรหรือหน่วยงานที่จะนำมาสนับสนุนการปฏิบัติงานของ ศส.ปชต. ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(2) มีความสามารถในการระดมทุนและบริหารจัดการทุนที่ได้มาให้เป็นไปด้วยความสุจริต และโปร่งใสและเป็นไปเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

(3) มีการจัดทำข้อมูลพื้นฐานชุมชน / จัดประเภทเพื่อใช้ประโยชน์ในการดำเนินงาน

(4) มีการแสวงหาแหล่งทุน ประสานงานหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกพื้นที่ เพื่อหาหรือจัดหาทุนเพื่อใช้อำนวยความสะดวกในการดำเนินงานและเพื่อสร้างความมั่นคงอย่างยั่งยืน

(5) มีการสมทบเงินกองทุนจากประชาชนหรือจากกองทุนอื่นๆ เพ่อนำมาจัดกิจกรรมขับเคลื่อนตามภารกิจของ ศส.ปชต.

ศส.ปชต.ดีเด่น ระดับประเทศ

ศส.ปชต.บ้านเม็ง อ.หนองเรือ จ.ขอนแก่น

ศส.ปชต.หนองจ๊อม อ.สันทราย จ.เชียงใหม่

ศส.ปชต.พิมลราช อ.บางบัวทอง จ.นนทบุรี

ศส.ปชต.ท่ามิหรำ อ.เมืองฯ จ.พัทลุง

ศส.ปชต.บ้านจ่า อ.บางระจัน จ.สิงห์บุรี

ศส.ปชต.เมืองเก่า อ.เมืองฯ จ.สุโขทัย

ศส.ปชต.คลองปราบ อ.บ้านนาสาร จ.สุราษฎร์ธานี

ศส.ปชต.กุดหวาย อ.ศีขรภูมิ จ.สุรินทร์

รางวัลศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยดีเด่น

ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาและการมีส่วนร่วมของพลเมืองที่ ๑ (ศสร. ๑)

ที่	จังหวัด	รางวัล	ชื่อ ศส.ปชต. ดีเด่น	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
๑	กรุงเทพมหานคร	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.ราชเทวี สาขาที่ ๑	ทุ่งพญาไท	ราชเทวี	กรุงเทพฯ
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.หนองแขม สาขาที่ ๑	หนองค้างพลู	หนองแขม	กรุงเทพฯ
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.บึงกุ่ม สาขาที่ ๔	คลองกุ่ม	บึงกุ่ม	กรุงเทพฯ
๒	นนทบุรี	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.พิมลราช	พิมลราช	บางบัวทอง	นนทบุรี
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.บางศรีเมือง	บางศรีเมือง	เมืองนนทบุรี	นนทบุรี
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.บางแม่นาง	บางแม่นาง	บางใหญ่	นนทบุรี
๓	ปทุมธานี	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.บึงกาสาม	บึงกาสาม	หนองเสือ	ปทุมธานี
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.คลองสาม	คลองสาม	คลองหลวง	ปทุมธานี
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.ลำลูกกา	ลำลูกกา	ลำลูกกา	ปทุมธานี
๔	สมุทรปราการ	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.ในคลองบางปลากด	ในคลองบางปลากด	พระสมุทรเจดีย์	สมุทรปราการ
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.บางปลา	บางปลา	บางพลี	สมุทรปราการ
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.ศีรษะจรเข้ใหญ่	ศีรษะจรเข้ใหญ่	บางเสาธง	สมุทรปราการ
๕	สมุทรสาคร	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.โคกขาม	โคกขาม	เมืองสมุทรสาคร	สมุทรสาคร
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.อ้อมน้อย	อ้อมน้อย	กระทุ่มแบน	สมุทรสาคร
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.หลักสาม	หลักสาม	บ้านแพ้ว	สมุทรสาคร
๖	สมุทรสงคราม	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.เหมืองใหม่	เหมืองใหม่	อัมพวา	สมุทรสงคราม
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.ท้ายหาด	ท้ายหาด	เมืองสมุทรสงคราม	สมุทรสงคราม
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.บางคนที	บางคนที	บางคนที	สมุทรสงคราม
๗	นครปฐม	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.บางช้าง	บางช้าง	สามพราน	นครปฐม
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.บางแก้วฟ้า	บางแก้วฟ้า	นครชัยศรี	นครปฐม
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.คลองโยง	คลองโยง	พุทธมณฑล	นครปฐม
๘	สุพรรณบุรี	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.เขาพระ	เขาพระ	เดิมบางนางบวช	สุพรรณบุรี
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.แจงงาม	แจงงาม	หนองหญ้าไซ	สุพรรณบุรี
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.สนามชัย	สนามชัย	เมืองสุพรรณบุรี	สุพรรณบุรี
๙	กาญจนบุรี	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.หนองตากยา	หนองตากยา	ท่าม่วง	กาญจนบุรี
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.ทุ่งกระบ่ำ	ทุ่งกระบ่ำ	เลาขวัญ	กาญจนบุรี
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.แม่กระบุง	แม่กระบุง	ศรีสวัสดิ์	กาญจนบุรี
๑๐	ราชบุรี	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.สามเรือน	สามเรือน	เมืองราชบุรี	ราชบุรี
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.บ้านม่วง	บ้านม่วง	บ้านโป่ง	ราชบุรี
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.หนองโพ	หนองโพ	โพธาราม	ราชบุรี
๑๑	เพชรบุรี	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.หนองหญ้าปล้อง	หนองหญ้าปล้อง	หนองหญ้าปล้อง	เพชรบุรี
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.วังจันทร์	แก่งกระจาน	แก่งกระจาน	เพชรบุรี
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.ไร่ใหม่พัฒนา	ไร่ใหม่พัฒนา	ชะอำ	เพชรบุรี

รางวัลศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยดีเด่น

ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาและการมีส่วนร่วมของพลเมืองที่ ๒ (ศสร. ๒)

ที่	จังหวัด	รางวัล	ชื่อ ศส.ปชต. ดีเด่น	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
๑	พระนครศรีอยุธยา	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.สนับทึบ	สนับทึบ	วังน้อย	พระนครศรีอยุธยา
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.บ้านแป้ง	บ้านแป้ง	บางปะอิน	พระนครศรีอยุธยา
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.หัวรอ	หัวรอ	พระนครศรีอยุธยา	พระนครศรีอยุธยา
๒	อ่างทอง	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.ไผ่ดำพัฒนา	ไผ่ดำพัฒนา	วิเศษชัยชาญ	อ่างทอง
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.แสวงหา	แสวงหา	แสวงหา	อ่างทอง
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.ป่างิ้ว	ป่างิ้ว	เมืองอ่างทอง	อ่างทอง
๓	สิงห์บุรี	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.บ้านจ่า	บ้านจ่า	บางระจัน	สิงห์บุรี
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.ห้วยชัน	ห้วยชัน	อินทร์บุรี	สิงห์บุรี
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.โพประจักษ์	โพประจักษ์	อำเภอท่าช้าง	สิงห์บุรี
๔	ชัยนาท	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.วังตะเคียน	วังตะเคียน	หนองมะโมง	ชัยนาท
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.ธรรมามูล	ธรรมามูล	เมืองชัยนาท	ชัยนาท
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.หันคา	หันคา	หันคา	ชัยนาท
๕	ลพบุรี	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.สี่คลอง	สี่คลอง	เมืองลพบุรี	ลพบุรี
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.โคกสำโรง	โคกสำโรง	โคกสำโรง	ลพบุรี
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.สระโบสถ์	สระโบสถ์	สระโบสถ์	ลพบุรี
๖	สระบุรี	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.บ้านป่า	บ้านป่า	แก่งคอย	สระบุรี
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.หนองสรวง	หนองสรวง	วิหารแดง	สระบุรี
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.หนองย่างเสือ	หนองย่างเสือ	มวกเหล็ก	สระบุรี
๗	นครนายก	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.บางปลากด	บางปลากด	องครักษ์	นครนายก
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.ดอนยอ	ดอนยอ	เมืองนครนายก	นครนายก
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.หนองแสง	หนองแสง	ปากพลี	นครนายก
๘	ปราจีนบุรี	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.หนองโพรง	หนองโพรง	ศรีมหาโพธิ	ปราจีนบุรี
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.ทุ่งโพธิ์	ทุ่งโพธิ์	ประจันตคาม	ปราจีนบุรี
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.โพธิ์งาม	โพธิ์งาม	นาดี	ปราจีนบุรี
๙	สระแก้ว	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.เบญจขร	เบญจขร	คลองหาด	สระแก้ว
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.ผักขะ	ผักขะ	วัฒนานคร	สระแก้ว
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.หนองสังข์	หนองสังข์	อรัญประเทศ	สระแก้ว
๑๐	ฉะเชิงเทรา	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.บ้านซ่อง	บ้านซ่อง	พนมสารคาม	ฉะเชิงเทรา
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.เสม็ดใต้	เสม็ดใต้	บางคล้า	ฉะเชิงเทรา
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.สองคลอง	สองคลอง	บางปะกง	ฉะเชิงเทรา
๑๑	ชลบุรี	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.บ้านปึก	บ้านปึก	เมืองชลบุรี	ชลบุรี
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.นาเริก	นาเริก	พนัสนิคม	ชลบุรี
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.ห้วยใหญ่	ห้วยใหญ่	บางละมุง	ชลบุรี
๑๒	ระยอง	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.นิคมพัฒนา	นิคมพัฒนา	นิคมพัฒนา	ระยอง
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.มาบตาพุด	มาบตาพุด	เมืองระยอง	ระยอง
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.บางบุตร	บางบุตร	บ้านค่าย	ระยอง
๑๓	จันทบุรี	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.ยายร้า	ยายร้า	ท่าใหม่	จันทบุรี
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.นายายอาม	นายายอาม	นายายอาม	จันทบุรี
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.วัดใหม่	วัดใหม่	เมืองจันทบุรี	จันทบุรี
๑๔	ตราด	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.ช้างทูน	ช้างทูน	บ่อไร่	ตราด
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.น้ำเชี่ยว	น้ำเชี่ยว	แหลมงอบ	ตราด
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.อ่าวใหญ่	อ่าวใหญ่	เมืองตราด	ตราด

รางวัลศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยดีเด่น

ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาและการมีส่วนร่วมของพลเมืองที่ ๓ (ศสร. ๓)

ที่	จังหวัด	รางวัล	ชื่อ ศส.ปชต. ดีเด่น	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
๑	ประจวบคีรีขันธ์	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.แสงอรุณ	แสงอรุณ	ทับสะแก	ประจวบคีรีขันธ์
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.บึงนคร	บึงนคร	หัวหิน	ประจวบคีรีขันธ์
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.ปากแพรก	ปากแพรก	บางสะพานน้อย	ประจวบคีรีขันธ์
๒	ชุมพร	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.บ้านควน	บ้านควน	หลังสวน	ชุมพร
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.หาดพันไกร	หาดพันไกร	เมืองชุมพร	ชุมพร
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.ชุมโค	ชุมโค	ปะทิว	ชุมพร
๓	ระนอง	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.กะเปอร์	กะเปอร์	กะเปอร์	ระนอง
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.น้ำจืดน้อย	น้ำจืดน้อย	กระบุรี	ระนอง
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.หาดส้มแป้น	หาดส้มแป้น	เมืองระนอง	ระนอง
๔	สุราษฎร์ธานี	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.คลองปราบ	คลองปราบ	บ้านนาสาร	สุราษฎร์ธานี
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.กะเปา	กะเปา	คีรีรัฐนิคม	สุราษฎร์ธานี
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.เขาถ่าน	เขาถ่าน	ท่าฉาง	สุราษฎร์ธานี
๕	นครศรีธรรมราช	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.ท่ายาง	ท่ายาง	ทุ่งใหญ่	นครศรีธรรมราช
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.กำแพงเซา	กำแพงเซา	เมืองนครศรีธรรมราช	นครศรีธรรมราช
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.ขนาบนาก	ขนาบนาก	ปากพนัง	นครศรีธรรมราช
๖	พังงา	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.โคกกลอย	โคกกลอย	ตะกั่วทุ่ง	พังงา
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.เกาะยาวใหญ่	เกาะยาวใหญ่	เกาะยาว	พังงา
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.คุระ	คุระ	คุระบุรี	พังงา
๗	ภูเก็ต	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.ป่าคลอก	ป่าคลอก	ถลาง	ภูเก็ต
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.กะทู้	กะทู้	กะทู้	ภูเก็ต
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.เกาะแก้ว	เกาะแก้ว	เมืองภูเก็ต	ภูเก็ต
๘	กระบี่	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.อ่าวลึกน้อย	อ่าวลึกน้อย	อ่าวลึก	กระบี่
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.คลองท่อมเหนือ	คลองท่อมเหนือ	คลองท่อม	กระบี่
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.ตลิ่งชัน	ตลิ่งชัน	เหนือคลอง	กระบี่

รางวัลศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยดีเด่น

ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาและการมีส่วนร่วมของพลเมืองที่ ๔ (ศสร. ๔)

ที่	จังหวัด	รางวัล	ชื่อ ศส.ปชต. ดีเด่น	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
๑	ตรัง	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.นาชุมเห็ด	นาชุมเห็ด	ย่านตาขาว	ตรัง
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.วังมะปราง	วังมะปราง	วังวิเศษ	ตรัง
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.ย่านซื่อ	ย่านซื่อ	กันตัง	ตรัง
๒	พัทลุง	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.ท่ามิหรำ	ท่ามิหรำ	เมืองพัทลุง	พัทลุง
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.หารเทา	หารเทา	ปากพะยูน	พัทลุง
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.ป่าพะยอม	ป่าพะยอม	ป่าพะยอม	พัทลุง
๓	สงขลา	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.ตะเครียะ	ตะเครียะ	ระโนด	สงขลา
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.ท่าช้าง	ท่าช้าง	บางกล่ำ	สงขลา
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.ป่าชิง	ป่าชิง	จะนะ	สงขลา
๔	ปัตตานี	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.คอกกระบือ	คอกกระบือ	ปะนาเระ	ปัตตานี
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.ทุ่งคล้า	ทุ่งคล้า	สายบุรี	ปัตตานี
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.น้ำดำ	น้ำดำ	ทุ่งยางแดง	ปัตตานี
๕	สตูล	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.เกตรี	เกตรี	เมืองสตูล	สตูล
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.อุใดเจริญ	อุใดเจริญ	ควนกาหลง	สตูล
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.กำแพง	กำแพง	ละงู	สตูล
๖	ยะลา	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.ตาชี	ตาชี	ยะหา	ยะลา
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.พร่อน	พร่อน	เมืองยะลา	ยะลา
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.ถ้ำทะลุ	ถ้ำทะลุ	บันนังสตา	ยะลา
๗	นราธิวาส	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.สุคิริน	สุคิริน	สุคิริน	นราธิวาส
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	-	-	-	-
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	-	-	-	-

รางวัลศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยดีเด่น

ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาและการมีส่วนร่วมของพลเมืองที่ ๕ (ศสร. ๕)

ที่	จังหวัด	รางวัล	ชื่อ ศส.ปชต. ดีเด่น	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
๑	แม่ฮ่องสอน	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.แม่ยวมน้อย	แม่ยวมน้อย	ขุนยวม	แม่ฮ่องสอน
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.แม่คะตวน	แม่คะตวน	สบเมย	แม่ฮ่องสอน
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.แม่ฮี้	แม่ฮี้	ปาย	แม่ฮ่องสอน
๒	เชียงราย	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.ป่าแดด	ป่าแดด	ป่าแดด	เชียงราย
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.ปล้อง	ปล้อง	เทิง	เชียงราย
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.แม่อ้อ	แม่อ้อ	พาน	เชียงราย
๓	เชียงใหม่	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.หนองจ๊อม	หนองจ๊อม	สันทราย	เชียงใหม่
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.สะลวง	สะลวง	แม่ริม	เชียงใหม่
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.เชิงดอย	เชิงดอย	ดอยสะเก็ด	เชียงใหม่
๔	ลำพูน	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.ทากาศ	ทากาศ	แม่ทา	ลำพูน
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.ห้วยยาบ	ห้วยยาบ	บ้านธิ	ลำพูน
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.บ้านกลาง	บ้านกลาง	เมืองลำพูน	ลำพูน
๕	ลำปาง	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.ห้างฉัตร	ห้างฉัตร	ห้างฉัตร	ลำปาง
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.บ้านกิ่ว	บ้านกิ่ว	แม่ทะ	ลำปาง
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.บ้านขอ	บ้านขอ	เมืองปาน	ลำปาง
๖	พะเยา	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.บ้านมาง	บ้านมาง	เชียงม่วน	พะเยา
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.บ้านถ้ำ	บ้านถ้ำ	ดอกคำใต้	พะเยา
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.ดงเจน	ดงเจน	ภูกามยาว	พะเยา
๗	แพร่	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.วังหงส์	วังหงส์	เมืองแพร่	แพร่
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.บ้านหนุน	บ้านหนุน	สอง	แพร่
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.บ้านเหล่า	บ้านเหล่า	สูงเม่น	แพร่
๘	น่าน	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.พญาแก้ว	พญาแก้ว	เชียงกลาง	น่าน
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.ป่าแลวหลวง	ป่าแลวหลวง	สันติสุข	น่าน
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.นาทะนุง	นาทะนุง	นาหมื่น	น่าน

รางวัลศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยดีเด่น

ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาและการมีส่วนร่วมของพลเมืองที่ ๖ (ศสร. ๖)

ที่	จังหวัด	รางวัล	ชื่อ ศส.ปชต. ดีเด่น	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
๑	นครสวรรค์	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.โคกเดื่อ	โคกเดื่อ	ไพศาลี	นครสวรรค์
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.เขาชนกัน	เขาชนกัน	แม่วงก์	นครสวรรค์
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.กลางแดด	กลางแดด	เมืองนครสวรรค์	นครสวรรค์
๒	กำแพงเพชร	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.ระหาน	ระหาน	บึงสามัคคี	กำแพงเพชร
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.จันทิมา	จันทิมา	ลานกระบือ	กำแพงเพชร
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.คลองขลุง	คลองขลุง	คลองขลุง	กำแพงเพชร
๓	ตาก	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.พบพระ	พบพระ	พบพระ	ตาก
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.วังจันทร์	วังจันทร์	สามเงา	ตาก
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.หนองหลวง	หนองหลวง	เมืองตาก	ตาก
๔	อุตรดิตถ์	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.แสนตอ	แสนตอ	น้ำปาด	อุตรดิตถ์
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.บ้านเสี้ยว	บ้านเสี้ยว	ฟากท่า	อุตรดิตถ์
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.บ้านโคน	บ้านโคน	พิชัย	อุตรดิตถ์
๕	สุโขทัย	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.เมืองเก่า	เมืองเก่า	เมืองสุโขทัย	สุโขทัย
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.ดงคู่	ดงคู่	ศรีสัชนาลัย	สุโขทัย
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.คลองกระจง	คลองกระจง	สวรรคโลก	สุโขทัย
๖	พิษณุโลก	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.แก่งโสภา	แก่งโสภา	วังทอง	พิษณุโลก
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.เนินกุ่ม	เนินกุ่ม	บางกระทุ่ม	พิษณุโลก
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.ท่างาม	ท่างาม	วัดโบสถ์	พิษณุโลก
๗	พิจิตร	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.ทะนง	ทะนง	โพทะเล	พิจิตร
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.คลองคะเชนทร์	คลองคะเชนทร์	เมืองพิจิตร	พิจิตร
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.ทับคล้อ	ทับคล้อ	ทับคล้อ	พิจิตร
๘	เพชรบูรณ์	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.วังโป่ง	วังโป่ง	วังโป่ง	เพชรบูรณ์
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.ท่าโรง	ท่าโรง	วิเชียรบุรี	เพชรบูรณ์
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.น้ำหนาว	น้ำหนาว	น้ำหนาว	เพชรบูรณ์
๙	อุทัยธานี	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.หมกแถว	หมกแถว	หนองขาหย่าง	อุทัยธานี
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.หูช้าง	หูช้าง	บ้านไร่	อุทัยธานี
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.หนองเต่า	หนองเต่า	เมืองอุทัยธานี	อุทัยธานี

รางวัลศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยดีเด่น

ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาและการมีส่วนร่วมของพลเมืองที่ ๗ (ศสร. ๗)

ที่	จังหวัด	รางวัล	ชื่อ ศส.ปชต. ดีเด่น	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
๑	บุรีรัมย์	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.นางรอง	นางรอง	นางรอง	บุรีรัมย์
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.มะเฟือง	มะเฟือง	พุทไธสง	บุรีรัมย์
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.บัวทอง	บัวทอง	เมืองบุรีรัมย์	บุรีรัมย์
๒	นครราชสีมา	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.บ้านโพธิ์	บ้านโพธิ์	เมืองนครราชสีมา	นครราชสีมา
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.คลองเมือง	คลองเมือง	จักราช	นครราชสีมา
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.อุดมทรัพย์	อุดมทรัพย์	วังน้ำเขียว	นครราชสีมา
๓	สุรินทร์	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.กุดหวาย	กุดหวาย	ศีขรภูมิ	สุรินทร์
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.บ้านผือ	บ้านผือ	จอมพระ	สุรินทร์
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.ศรีณรงค์	ศรีณรงค์	ชุมพลบุรี	สุรินทร์
๔	ศรีสะเกษ	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.เสียว	เสียว	โพธิ์ศรีสุวรรณ	ศรีสะเกษ
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.ไพรพัฒนา	ไพรพัฒนา	ภูสิงห์	ศรีสะเกษ
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.กุดเสลา	กุดเสลา	กันทรลักษ์	ศรีสะเกษ
๕	ยโสธร	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.แคนน้อย	แคนน้อย	คำเขื่อนแก้ว	ยโสธร
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.โคกสำราญ	โคกสำราญ	เลิงนกทา	ยโสธร
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.เชียงเพ็ง	เชียงเพ็ง	ป่าติ้ว	ยโสธร
๖	อุบลราชธานี	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.เกษม	เกษม	ตระการพืชผล	อุบลราชธานี
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.ห้วยยาง	ห้วยยาง	โขงเจียม	อุบลราชธานี
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.โพนงาม	โพนงาม	บุณฑริก	อุบลราชธานี
๗	อำนาจเจริญ	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.ชานุมาน	ชานุมาน	ชานุมาน	อำนาจเจริญ
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.หนองข่า	หนองข่า	ปทุมราชวงศา	อำนาจเจริญ
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.อำนาจ	อำนาจ	ลืออำนาจ	อำนาจเจริญ

รางวัลศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยดีเด่น

ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาและการมีส่วนร่วมของพลเมืองที่ ๘ (ศสร. ๘)

ที่	จังหวัด	รางวัล	ชื่อ ศส.ปชต. ดีเด่น	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
๑	ขอนแก่น	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.บ้านเม็ง	บ้านเม็ง	หนองเรือ	ขอนแก่น
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.ท่าศาลา	ท่าศาลา	มัญจาคีรี	ขอนแก่น
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.โนนข่า	โนนข่า	พล	ขอนแก่น
๒	บึงกาฬ	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.สมสนุก	สมสนุก	ปากคาด	บึงกาฬ
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.โสกก่าม	โสกก่าม	เซกา	บึงกาฬ
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.บึงกาฬ	บึงกาฬ	เมือง	บึงกาฬ
๓	กาฬสินธุ์	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.กุดหว้า	กุดหว้า	กุฉินารายณ์	กาฬสินธุ์
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.บ่อแก้ว	บ่อแก้ว	นาคู	กาฬสินธุ์
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.ธัญญา	ธัญญา	กมลาไสย	กาฬสินธุ์
๔	มุกดาหาร	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.หว้านใหญ่	หว้านใหญ่	หว้านใหญ่	มุกดาหาร
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.ดงมอน	ดงมอน	เมืองมุกดาหาร	มุกดาหาร
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.กกแดง	กกแดง	นิคมคำสร้อย	มุกดาหาร
๕	เลย	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.นาดี	นาดี	ด่านซ้าย	เลย
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.วังสะพุง	วังสะพุง	วังสะพุง	เลย
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.นาพึง	นาพึง	นาแห้ว	เลย
๖	หนองบัวลำภู	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.กุดผึ้ง	กุดผึ้ง	สุวรรณคูหา	หนองบัวลำภู
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.หนองภัยศูนย์	หนองภัยศูนย์	เมืองหนองบัวลำภู	หนองบัวลำภู
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.เทพคีรี	เทพคีรี	นาวัง	หนองบัวลำภู
๗	อุดรธานี	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.นิคมสงเคราะห์	นิคมสงเคราะห์	เมืองอุดรธานี	อุดรธานี
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.บ้านยวด	บ้านยวด	สร้างคอม	อุดรธานี
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.ศรีสำราญ	ศรีสำราญ	น้ำโสม	อุดรธานี
๘	หนองคาย	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.รัตนวาปี	รัตนวาปี	รัตนวาปี	หนองคาย
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.แก้งไก่	แก้งไก่	สังคม	หนองคาย
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.เฝ้าไร่	เฝ้าไร่	เฝ้าไร่	หนองคาย
๙	สกลนคร	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.คำตากล้า	คำตากล้า	คำตากล้า	สกลนคร
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.ด่านม่วงคำ	ด่านม่วงคำ	โคกศรีสุพรรณ	สกลนคร
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.ช้างมิ่ง	ช้างมิ่ง	พรรณานิคม	สกลนคร
๑๐	ชัยภูมิ	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.หนองบัวบาน	หนองบัวบาน	จัตุรัส	ชัยภูมิ
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.โนนทอง	โนนทอง	เกษตรสมบูรณ์	ชัยภูมิ
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.บ้านชวน	บ้านชวน	บำเหน็จณรงค์	ชัยภูมิ
๑๑	มหาสารคาม	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.เมืองเสือ	เมืองเสือ	พยัคฆภูมิพิสัย	มหาสารคาม
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.นาดูน	นาดูน	นาดูน	มหาสารคาม
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.ดอนหว่าน	ดอนหว่าน	เมืองมหาสารคาม	มหาสารคาม
๑๒	ร้อยเอ็ด	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.สาวแห	สาวแห	หนองฮี	ร้อยเอ็ด
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.บัวแดง	บัวแดง	ปทุมรัตต์	ร้อยเอ็ด
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.นิเวศน์	นิเวศน์	ธวัชบุรี	ร้อยเอ็ด
๑๓	นครพนม	ชนะเลิศ	ศส.ปชต.ธาตุพนม	ธาตุพนม	ธาตุพนม	นครพนม
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	ศส.ปชต.นาราชควาย	นาราชควาย	เมืองนครพนม	นครพนม
		รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	ศส.ปชต.โพนทอง	โพนทอง	เรณูนคร	นครพนม

ศส.ปชต.
กิจกรรมการประกวด
ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยดีเด่น

ศส.ปชต.
กิจกรรมการประกวด
ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยดีเด่น

ศส.ปชต.

ศส.ปชต.

ศส.ปชต.
กิจกรรมการประกวด
ศูนย์ส่งเสริมพัฒนา
ประชาธิปไตยดี
ประจำปี

ศส.ปชต.

ศส.ปชต.
กิจกรรมการประกวด
ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยดีเด่น

ศส.ปชต.

ศส.ปชต.

ศส.ปชต.
พิธีการมอบร
ประเทศ

ศส.ปชต.
พิธีการมอบร
ประเทศ

ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย

พ.ศ. ๒๕๖๐

โดยที่สมควรมีระเบียบว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐในการสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน หรือให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้ง รวมทั้งความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ ตลอดจนเพื่อการช่วยเหลือการปฏิบัติงานอื่นของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งให้บรรลุภารกิจและหน้าที่

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบมติคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการประชุมครั้งที่ ๔๗/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงออกระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย พ.ศ. ๒๕๖๐”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“เลือกตั้ง” หมายความว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกสมาชิกวุฒิสภา การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และการออกเสียงประชามติ แล้วแต่กรณี

“ตำบล” หมายความรวมถึง แขวงของกรุงเทพมหานคร

“อำเภอ” หมายความรวมถึง เขตของกรุงเทพมหานคร

“จังหวัด” หมายความรวมถึง กรุงเทพมหานคร

“สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด” หมายความรวมถึง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานคร

“ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด” หมายความรวมถึง ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานคร

“ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย” หมายความรวมถึง ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยอำเภอ ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยจังหวัด และศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยอื่น ๆ ที่ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อให้มีหน้าที่ตามระเบียบนี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล คณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยอำเภอ คณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยจังหวัด คณะกรรมการขับเคลื่อนศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย และคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยอื่น ๆ แล้วแต่กรณี

“ประธานกรรมการ” หมายความว่า ประธานกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล ประธานกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยอำเภอ ประธานกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยจังหวัด ประธานกรรมการขับเคลื่อนศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย และประธานกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยอื่น ๆ แล้วแต่กรณี

“รองประธานกรรมการ” หมายความว่า รองประธานกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล รองประธานกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยอำเภอ รองประธานกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยจังหวัด รองประธานกรรมการขับเคลื่อนศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย และรองประธานกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยอื่น ๆ แล้วแต่กรณี

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล กรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยอำเภอ กรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยจังหวัด กรรมการขับเคลื่อนศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย และกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยอื่น ๆ แล้วแต่กรณี

“เลขานุการ” หมายความว่า เลขานุการคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล เลขานุการคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยอำเภอ เลขานุการคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยจังหวัด เลขานุการคณะกรรมการขับเคลื่อนศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย และเลขานุการคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยอื่น ๆ แล้วแต่กรณี

“ผู้ช่วยเลขานุการ” หมายความว่า ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยอำเภอ ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยจังหวัด ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการขับเคลื่อนศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย และผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยอื่น ๆ แล้วแต่กรณี

“ที่ปรึกษาคณะกรรมการ” หมายความว่า ที่ปรึกษาคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล ที่ปรึกษาคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยอำเภอ ที่ปรึกษาคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยจังหวัด และที่ปรึกษาคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยอื่น ๆ แล้วแต่กรณี

“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย

ข้อ ๔ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้

กรณีใดที่มิได้กำหนดไว้ หรือมีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ ให้เสนอคณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยชี้ขาด

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็น คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจยกเว้นข้อหนึ่งข้อใดของระเบียบนี้ก็ได้ ทั้งนี้ ต้องไม่ขัดต่อกฎหมายที่เกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง

หมวด ๑
ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย

ส่วนที่ ๑
ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล

ข้อ ๕ ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ดำเนินการประสานการปฏิบัติ ส่งเสริมสนับสนุน หรือขอความร่วมมือสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีการตั้งศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยขึ้นในแต่ละตำบล หรือชุมชน

ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบลให้ใช้ชื่อว่า “ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล (ระบุชื่อตำบล)” หรือ “ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยแขวง (ระบุชื่อแขวง)” และเรียกโดยย่อว่า “ศส.ปชต.ตำบล (ระบุชื่อตำบล)” หรือ “ศส.ปชต.แขวง (ระบุชื่อแขวง)” แล้วแต่กรณี

ในกรณีตำบลใดมีการตั้งศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยมากกว่าหนึ่งศูนย์ ให้ระบุคำว่า “ที่ (ระบุเลขลำดับ)” ต่อท้ายชื่อศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตามวรรคสอง และเรียงตามที่มีการตั้งขึ้นก่อนหลังเป็นลำดับ

ในกรณีที่มีการตั้งศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยในหน่วยงานหรือชุมชน ให้ใช้ชื่อหน่วยงานหรือชุมชนแทนโดยอนุโลม

การตั้งศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย ให้ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ออกเป็นประกาศสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ตามแบบท้ายระเบียบนี้โดยอนุโลม

ข้อ ๖ ให้ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย มีหน้าที่ช่วยเหลือคณะกรรมการการเลือกตั้ง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดในการเผยแพร่วิชาการ การให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญและการศึกษาแก่ประชาชน รวมทั้งผู้สมัครรับเลือกตั้ง การพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ส่งเสริมการตรวจสอบการเลือกตั้ง การส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยสุจริตและเที่ยงธรรม การขยายและพัฒนาเครือข่ายให้เข้ามาช่วยเหลือการเลือกตั้ง รวมทั้งสร้างจิตสำนึกสาธารณะ

ให้เกิดขึ้นกับประชาชน ตลอดจนทำหน้าที่พลเมืองดีพิทักษ์รักษาสิทธิของตนเอง ของผู้อื่น ของชุมชน ตามรัฐธรรมนูญ ด้วยวิถีทางระบอบประชาธิปไตย และดำเนินการอื่นตามที่ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมอบหมาย

ข้อ ๗ ให้มีคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล โดยใช้ชื่อว่า “คณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล (ระบุชื่อตำบล)” หรือ “คณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยแขวง (ระบุชื่อแขวง)” และเรียกโดยย่อว่า “คณะกรรมการ ศส.ปชต.ตำบล (ระบุชื่อตำบล)” หรือ “คณะกรรมการ ศส.ปชต.แขวง (ระบุชื่อแขวง)” หรือ “คณะกรรมการ ศส.ปชต. (ระบุชื่อหน่วยงานหรือชุมชน)” แล้วแต่กรณี

ในกรณีตำบลใดมีการตั้งศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยมากกว่าหนึ่งศูนย์ ให้ระบุคำว่า “ที่ (ระบุเลขลำดับ)” ต่อท้ายชื่อคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง และเรียงตามที่มีการตั้งศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยขึ้นก่อนหลังเป็นลำดับ

การแต่งตั้งคณะกรรมการ ให้ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดออกเป็นประกาศสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ตามแบบท้ายระเบียบนี้โดยอนุโลม

ข้อ ๘ เมื่อมีกรณีการตั้งศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย ให้ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ออกประกาศแต่งตั้งคณะกรรมการตามแบบท้ายระเบียบนี้ ประกอบด้วย

(๑) ประธานกรรมการ

(๒) รองประธานกรรมการ หนึ่งคน

(๓) กรรมการอื่นอีกไม่น้อยกว่าเจ็ดคน

ให้แต่งตั้งบุคลากรในสถานศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หรือหน่วยงานของรัฐอื่นตามที่เห็นสมควร อย่างน้อยหนึ่งคนเป็นกรรมการและเลขานุการ กรรมการนอกนั้นให้พิจารณาแต่งตั้งจากประชาชนในหมู่บ้านของตำบลในเขตรับผิดชอบของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยนั้น ๆ โดยควรมีตัวแทนจากประชาชนทุกหมู่บ้าน ชุมชน ร่วมเป็นคณะกรรมการ

การได้มาซึ่งกรรมการ ให้ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดดำเนินการสรรหาด้วยวิธีการตามที่เห็นสมควร โดยในการสรรหาให้รับฟังข้อคิดเห็นและคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของบุคลากรของหน่วยงานของรัฐที่ให้การช่วยเหลือการปฏิบัติงานของผู้นำชุมชนและประชาชนในตำบลนั้น ๆ ด้วย

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงาน ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดอาจแต่งตั้งบุคคลที่เหมาะสมเป็นผู้ช่วยเลขานุการขึ้นอีกจำนวนไม่เกินสองคน ตามคำแนะนำของคณะกรรมการ

ข้อ ๙ ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดประสานขอความร่วมมือบุคลากรในสถานศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดหรือหน่วยงานของรัฐอื่นตามที่เห็นสมควร เพื่อออกประกาศแต่งตั้งเป็นกรรมการและเลขานุการ

ข้อ ๑๐ ให้กรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งประชุมและเลือกกันเอง โดยใช้คะแนนเสียงข้างมากให้เป็นประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ เหรัญญิก และประชาสัมพันธ์ แล้วให้รายงานผลให้ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพิจารณาให้ความเห็นชอบและออกประกาศแต่งตั้งโดยเร็ว ทั้งนี้ ให้รวมถึงกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งในภายหลังด้วย

ข้อ ๑๑ ให้คณะกรรมการมีวาระดำรงตำแหน่งคราวละห้าปี นับแต่วันที่ได้มีประกาศแต่งตั้งกรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งเนื่องจากครบวาระให้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งใหม่จะเข้ารับหน้าที่ โดยให้ดำเนินการสรรหาและแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นใหม่ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว

ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุอื่นนอกจากถึงคราวออกตามวาระ ให้ดำเนินการสรรหาและแต่งตั้งกรรมการขึ้นแทนให้แล้วเสร็จโดยเร็ว และให้ผู้ได้รับการแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งเพียงเท่าวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน ในระหว่างที่ยังมิได้มีการแต่งตั้งกรรมการขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการเท่าที่มีอยู่

ข้อ ๑๒ กรรมการต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันที่ได้รับการแต่งตั้ง

(๓) มีความรู้ ความสามารถเหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่

(๔) มีความสมัครใจและเสียสละเพื่อช่วยเหลือการดำเนินการของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย

(๕) มีความประพฤติอยู่ในกรอบศีลธรรมอันดี ได้รับความไว้วางใจและยกย่องจากประชาชน

(๖) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในเขตท้องที่ตำบลรับผิดชอบของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล

(๗) เป็นผู้มีความเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ข้อ ๑๓ กรรมการต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามในวันที่ได้รับการแต่งตั้ง ดังต่อไปนี้

(๑) วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๒) ติดยาเสพติดให้โทษ

(๓) เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดีและไม่เป็นผู้ได้กระทำการใดซึ่งแสดงให้เห็นว่าไม่น่าไว้วางใจในความซื่อสัตย์สุจริต

(๔) เป็นผู้ถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือผู้ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

(๕) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมือง

ข้อ ๑๔ กรรมการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติตามข้อ ๑๒ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๑๓

(๔) มีพฤติการณ์ที่แสดงให้เห็นว่าจะลงสมัครรับเลือกตั้งหรือช่วยเหลือผู้สมัครรับเลือกตั้ง

(๕) กระทำการใด ๆ เป็นเหตุให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม

(๖) ขาดการประชุม จำนวน ๓ ครั้งติดต่อกัน โดยไม่มีเหตุจำเป็นและที่ประชุมคณะกรรมการมีมติเห็นควรให้พ้นจากตำแหน่ง

(๗) ไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ หรือปฏิบัติหน้าที่เป็นปฏิปักษ์กับบทบาทหน้าที่คณะกรรมการและศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย หรือกระทำการฝ่าฝืนจรรยาบรรณตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้

กรณีมีเหตุตามวรรคหนึ่ง (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) และ (๗) ให้คณะกรรมการรายงานให้ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดทราบโดยเร็ว

เมื่อได้รับรายงานจากคณะกรรมการตามวรรคสอง หรือความปรากฏว่ามีเหตุให้กรรมการคนใดพ้นจากตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงและพิจารณาวินิจฉัยโดยเร็ว คำวินิจฉัยของผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดให้กรรมการผู้ใดพ้นจากตำแหน่งให้เป็นที่สุด

ข้อ ๑๕ คณะกรรมการ มีหน้าที่รับผิดชอบการปฏิบัติงานของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบลเฉพาะในเขตท้องที่ตำบลรับผิดชอบของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล และมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ดำเนินการตามนโยบายส่งเสริมประชาธิปไตย เสริมสร้างความเป็นพลเมือง และการเลือกตั้ง ตลอดจนภารกิจตามนโยบายการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

(๒) ประชุมเพื่อวางแผนในการบริหารจัดการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบลให้มีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ

(๓) ส่งเสริมและสนับสนุนหรือประสานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในภารกิจของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล

(๔) วางแผนดำเนินงานรณรงค์ ส่งเสริมและให้ความรู้ประชาธิปไตย การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองและการเลือกตั้งในชุมชนที่รับผิดชอบ

(๕) เป็นแกนนำในการให้ความรู้ประชาธิปไตยและการเลือกตั้ง การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในชุมชน

(๖) สร้างเครือข่าย และสมาชิกในชุมชนให้กว้างขวางและเข้มแข็ง

(๗) ให้การสนับสนุน หรือการฝึกอบรมและพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้งแก่ผู้ซึ่งสนใจหรืออาสาสมัครเป็นเจ้าพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการเลือกตั้งประจำหน่วยเลือกตั้ง

(๘) สรุป รวบรวม และจัดทำรายงานการปฏิบัติงานของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล

(๙) พิจารณาดำเนินการอื่นตามที่ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมอบหมาย

ข้อ ๑๖ ภายใต้บังคับตามข้อ ๑๕ ให้กรรมการซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็น

(๑) รองประธานกรรมการ มีหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ และช่วยเหลือประธานกรรมการปฏิบัติงานตามที่ประธานกรรมการมอบหมาย

(๒) เหรัญญิก มีหน้าที่รับผิดชอบการเบิกจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงินและทรัพย์สินของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล

(๓) ประชาสัมพันธ์ มีหน้าที่ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล และคณะกรรมการ

(๔) เลขานุการ มีหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการ การจัดการประชุมของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล

ข้อ ๑๗ ในกรณีตำแหน่งประธานกรรมการหรือรองประธานกรรมการว่างลงเพราะเหตุหนึ่งเหตุใด ให้คณะกรรมการเลือกกรรมการขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่างโดยเร็ว

ในระหว่างการดำเนินการเลือกประธานตามวรรคหนึ่งยังไม่แล้วเสร็จ ให้คณะกรรมการเลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่ประธานกรรมการไปพลางก่อน

ข้อ ๑๘ ให้มีการประชุมคณะกรรมการอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง เว้นแต่มีเหตุจำเป็นอื่น

การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการเท่าที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม และการลงมติให้ใช้เสียงข้างมากเป็นเกณฑ์ ในกรณีที่คะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานกรรมการออกเสียงชี้ขาด

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการและรองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

ข้อ ๑๙ ในกรณีคณะกรรมการไม่จัดให้มีการประชุม โดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ หรือปฏิบัติหน้าที่เป็นปฏิปักษ์กับบทบาทหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดอาจสั่งให้กรรมการพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะหรือเป็นรายบุคคล แล้วแต่กรณี และให้ถือเป็นที่สุด

การให้คณะกรรมการพ้นจากตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดออกประกาศให้พ้นจากตำแหน่ง ตามแบบท้ายระเบียบนี้โดยอนุโลม พร้อมให้มีหนังสือแจ้งกรรมการทราบด้วย และให้ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดดำเนินการสรรหาใหม่ต่อไป

ข้อ ๒๐ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานและมีหลักฐานไว้แสดงตน ให้ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดจัดทำและออกบัตรประจำตัวให้แก่กรรมการตามรูปแบบท้ายระเบียบนี้

ในกรณีที่ที่ปรึกษาคณะกรรมการประสงค์จะมีบัตรประจำตัว ให้นำวรรคหนึ่งมาบังคับใช้โดยอนุโลม

ส่วนที่ ๒
ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยอำเภอ

ข้อ ๒๑ ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดดำเนินการส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานให้มีการตั้งศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยอำเภอขึ้นในทุกอำเภอ โดยประสานขอความร่วมมือกับสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยประจำอำเภอ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีหน้าที่ประสานการปฏิบัติ การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ การพัฒนาประชาธิปไตย การเลือกตั้ง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งภาคประชาชนและเครือข่ายระดับอำเภอ

ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยอำเภอ ให้ใช้ชื่อว่า “ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยอำเภอ (ระบุอำเภอ)” หรือ “ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยเขต (ระบุชื่อเขต)” และเรียกโดยย่อว่า “ศส.ปชต.อำเภอ (ระบุชื่ออำเภอ)” หรือ “ศส.ปชต.เขต (ระบุชื่อเขต)” และให้มีคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยอำเภอ โดยใช้ชื่อว่า “คณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยอำเภอ (ระบุชื่ออำเภอหรือเขต)” และเรียกโดยย่อว่า “คณะกรรมการ ศส.ปชต.อำเภอ (ระบุชื่ออำเภอ)” หรือ “คณะกรรมการ ศส.ปชต.เขต (ระบุชื่อเขต)”

ข้อ ๒๒ ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยอำเภอ มีคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยอำเภอ โดยให้ประธานกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบลหรือชุมชนทุกศูนย์เป็นคณะกรรมการโดยตำแหน่ง ในกรณีอำเภอใดมีจำนวนศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบลน้อยกว่าห้าศูนย์ให้พิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยระดับอำเภอให้ครบจำนวนห้าคน ทั้งนี้ ให้นำความในข้อ ๕ วรรคท้าย ข้อ ๗ วรรคท้าย ข้อ ๙ ข้อ ๑๐ ข้อ ๑๑ ข้อ ๑๒ ข้อ ๑๓ ข้อ ๑๔ ข้อ ๑๗ ข้อ ๑๘ วรรคสอง และวรรคท้าย และข้อ ๑๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ส่วนที่ ๓
ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยจังหวัด

ข้อ ๒๓ ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดดำเนินการส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานให้มีการตั้งศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยจังหวัดขึ้นในทุกจังหวัด โดยประสานขอความร่วมมือกับสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยประจำจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีหน้าที่ประสานการปฏิบัติ การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ การพัฒนาประชาธิปไตย การเลือกตั้ง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งภาคประชาชนและเครือข่ายระดับจังหวัด

ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยจังหวัด ให้ใช้ชื่อว่า “ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยจังหวัด (ระบุชื่อจังหวัด)” หรือ “ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยกรุงเทพมหานคร” โดยเรียกชื่อย่อว่า “ศส.ปชต.จังหวัด (ระบุจังหวัด)” หรือ “ศส.ปชต.กรุงเทพมหานคร” และให้มีคณะกรรมการ

ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยจังหวัด โดยใช้ชื่อว่า “คณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยจังหวัด (ระบุชื่อจังหวัด)” หรือคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยกรุงเทพมหานคร และเรียกโดยย่อว่า “คณะกรรมการ ศส.ปชต.จังหวัด (ระบุชื่อจังหวัด)” หรือ “คณะกรรมการ ศส.ปชต.กรุงเทพมหานคร”

ข้อ ๒๔ ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยจังหวัด มีคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยจังหวัด โดยให้ประธานกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยอำเภอทุกศูนย์เป็นคณะกรรมการโดยตำแหน่ง เว้นแต่เลขานุการ ให้ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดแต่งตั้งจากพนักงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

ให้ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการสองคน โดยแต่งตั้งจากพนักงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหนึ่งคน และแต่งตั้งจากกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล โดยคำแนะนำของประธานกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยจังหวัดหนึ่งคน

ในกรณีจังหวัดใดมีจำนวนศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยอำเภอน้อยกว่าห้าศูนย์ ให้พิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยระดับจังหวัดจากกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยอำเภอให้ครบจำนวนห้าคน ทั้งนี้ ให้นำความในข้อ ๕ วรรคท้าย ข้อ ๗ วรรคท้าย ข้อ ๑๐ ข้อ ๑๑ ข้อ ๑๒ ข้อ ๑๓ ข้อ ๑๔ ข้อ ๑๗ ข้อ ๑๘ วรรคสอง และวรรคท้าย และข้อ ๑๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๒๕ ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด มีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนหรือประสานงานให้ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยเผยแพร่วิชาการ การให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญและการศึกษาแก่ประชาชน รวมทั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ส่งเสริมการตรวจสอบการเลือกตั้ง การส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และการอื่นตามระเบียบนี้

หมวด ๒
คณะกรรมการขับเคลื่อนศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย

ข้อ ๒๖ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการขับเคลื่อนศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย” ประกอบด้วย

(๑) เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นประธานกรรมการ

(๒) รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการ

(๓) อธิบดีกรมการปกครอง หรือผู้แทน เป็นกรรมการ

(๔) อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น หรือผู้แทน เป็นกรรมการ
(๕) เลขาธิการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หรือผู้แทน เป็นกรรมการ
(๖) ปลัดกรุงเทพมหานคร หรือผู้แทน เป็นกรรมการ
(๗) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๕ คน เป็นกรรมการ
(๘) ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมความเป็นพลเมือง เป็นกรรมการ
(๙) ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาเครือข่ายการเลือกตั้ง เป็นกรรมการ
(๑๐) รองผู้อำนวยการสำนักพัฒนาเครือข่ายการเลือกตั้ง เป็นเลขานุการ
(๑๑) ผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาเครือข่ายการเลือกตั้ง ๒ เป็นผู้ช่วยเลขานุการ
(๑๒) ผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมการศึกษาและกิจกรรมภาคพลเมือง เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ในกรณีที่คณะกรรมการมีองค์ประกอบไม่ครบไม่ว่าด้วยเหตุใดให้คณะกรรมการดังกล่าวปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ โดยให้ถือว่าคณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการเท่าที่มีอยู่

ข้อ ๒๗ ให้คณะกรรมการมีหน้าที่ ดังนี้

(๑) สนับสนุน เสนอแนะ ให้คำปรึกษาและพิจารณากำหนดแนวทางในการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย

(๒) เสนอแนะและให้ความเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงสร้างและภารกิจหน้าที่ของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย

(๓) เสนอแนะและให้ความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและการแก้ไขปัญหาอุปสรรค

(๔) เสนอแนะและให้ความเห็นในการจัดทำหลักสูตรในการให้ความรู้คณะกรรมการ

(๕) ติดตามนิเทศการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย เพื่อให้การขับเคลื่อนเป็นไปตามเป้าหมาย

(๖) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ข้อ ๒๘ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งบุคคลที่เห็นสมควร ซึ่งมีความเป็นกลางทางการเมือง มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาการที่หลากหลายอันจะเป็นประโยชน์แก่การขับเคลื่อนศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย เพื่อเป็นกรรมการขับเคลื่อนศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย ในส่วนของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ให้มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปีนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง กรณีพ้นจากตำแหน่งตามวาระให้ดำเนินการแต่งตั้งภายในหกสิบวันก่อนวันครบวาระ

ข้อ ๒๙ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามข้อ ๒๘ ให้กรรมการขับเคลื่อนศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่ง ด้วยเหตุดังต่อไปนี้

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๕) เป็นผู้ถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือผู้ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

(๖) คณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง

ในกรณีที่กรรมการขับเคลื่อนศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยว่างลงเพราะเหตุตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการขับเคลื่อนศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยขึ้นแทนภายในเก้าสิบวันนับจากวันที่พ้นจากตำแหน่ง

ข้อ ๓๐ การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการเท่าที่มีอยู่ จึงเป็นองค์ประชุม

การลงมติในการประชุมของคณะกรรมการให้ใช้คะแนนเสียงข้างมากเป็นเกณฑ์ ในกรณีที่คะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานกรรมการออกเสียงชี้ขาด

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการและรองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

ข้อ ๓๑ การประชุมของคณะกรรมการตามข้อ ๓๐ ให้มีสิทธิได้รับอัตราค่าเบี้ยประชุมดังต่อไปนี้

(๑) กรณีประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ กรรมการ เลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการเป็นบุคคลภายในของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ให้ได้รับอัตราค่าเบี้ยประชุมตามบัญชีอัตราค่าเบี้ยประชุมท้ายระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยเบี้ยประชุมกรรมการ อนุกรรมการ หรือผู้ทำงาน พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๗ (๖) และให้รองประธานกรรมการได้รับอัตราค่าเบี้ยประชุมเท่ากรรมการ

(๒) กรณีประธานกรรมการ กรรมการ เป็นบุคคลภายนอกสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ให้ได้รับอัตราค่าเบี้ยประชุมตามบัญชีอัตราค่าเบี้ยประชุมท้ายระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยเบี้ยประชุมกรรมการ อนุกรรมการ หรือผู้ทำงาน พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๗ (๒)

(๓) กรณีผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการไม่อาจเข้าร่วมประชุมได้ และให้ผู้อื่นเข้าประชุมแทน ให้นำระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยเบี้ยประชุมกรรมการ อนุกรรมการ หรือผู้ทำงาน พ.ศ. ๒๕๕๗ มาบังคับใช้โดยอนุโลม

หมวด ๓
การสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย

ข้อ ๓๒ ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด จัดทำฐานข้อมูลคณะกรรมการ และควรจัดให้มีระบบหรือช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างกรรมการ หน่วยงาน หรือเครือข่ายที่ร่วมปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้การดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยอำเภอ ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยจังหวัด เป็นไปอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

ข้อ ๓๓ ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตออกเสียง คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคณะอนุกรรมการระดับอำเภอ ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดให้มีการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติ ต้องสนับสนุน ส่งเสริม และพิจารณาแต่งตั้งกรรมการผู้ที่ผ่านการอบรมตามข้อ ๑๕ (๗) เป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งประจำหน่วยเลือกตั้ง

ข้อ ๓๔ ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตออกเสียง คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคณะอนุกรรมการระดับอำเภอ ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้ง สนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย ทั้งนี้ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ และมติคณะกรรมการการเลือกตั้ง รวมทั้งข้อสั่งการของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ข้อ ๓๕ ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดอาจแต่งตั้งบุคลากรจากหน่วยงานของรัฐ เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ มีหน้าที่ให้คำปรึกษา แนะนำ และสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย

การแต่งตั้งที่ปรึกษาคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ได้รับการแต่งตั้งและผู้บังคับบัญชา

ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดประสานขอความร่วมมือไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอ เพื่อขอให้เป็นที่ปรึกษาผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด โดยมีหน้าที่ให้คำปรึกษา แนะนำ และกำหนดแนวทางในการดำเนินการของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย

คณะกรรมการปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบนี้ หากได้รับอันตรายจากการปฏิบัติหน้าที่ทำให้เสียชีวิตหรือได้รับบาดเจ็บ ให้มีสิทธิได้รับเงินบำรุงขวัญตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการนั้น

ข้อ ๓๖ ค่าใช้จ่ายเพื่อการดำเนินกิจกรรมตามระเบียบนี้ ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำแผนงานโครงการเสนอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่ออนุมัติ

หมวด ๔
สมาชิกศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย

ข้อ ๓๗ ผู้ใดประสงค์จะเป็นสมาชิก ให้ยื่นใบสมัครและเอกสารประกอบการสมัครต่อประธานกรรมการตามแบบท้ายระเบียบนี้โดยอนุโลม

เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้ประธานกรรมการพิจารณารับรองการเป็นสมาชิกโดยเร็ว และเมื่อรับรองการเป็นสมาชิกให้แก่ผู้ใดแล้ว ให้ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยจัดทำทะเบียนรายชื่อและประวัติสมาชิกเก็บไว้ ณ ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย และให้รายงานแจ้งรายชื่อสมาชิกที่ได้ให้การรับรองให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดทราบ

ข้อ ๓๘ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามการเป็นสมาชิกและการพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก ให้นำข้อ ๑๒ ข้อ ๑๓ และข้อ ๑๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

สมาชิกผู้ใดมีพฤติการณ์ในการขัดขวางหรือไม่สนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย หรือมีเหตุให้พ้นสภาพจากการเป็นสมาชิกตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการมีอำนาจพิจารณาและวินิจฉัยด้วยมติเสียงข้างมากในการสั่งให้ผู้นั้นพ้นจากสภาพการเป็นสมาชิกและให้ถือเป็นที่สุด

ข้อ ๓๙ สมาชิกที่พ้นจากสมาชิกภาพไม่ว่าด้วยเหตุใด ๆ จะสามารถกลับมาเป็นสมาชิกได้อีกก็ต่อเมื่อได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการด้วยมติเสียงข้างมาก

ข้อ ๔๐ สมาชิกมีหน้าที่ช่วยเหลือคณะกรรมการ และศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย ดังต่อไปนี้

(๑) สนับสนุนการดำเนินการจัดการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย ให้มีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่

(๒) ดำเนินงานรณรงค์เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ตลอดจนให้ความรู้ประชาธิปไตย การเลือกตั้ง การสร้างพลเมืองในชุมชนที่รับผิดชอบ

(๓) สนับสนุนการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย

(๔) สนับสนุนหรือเข้าร่วมการฝึกอบรมและพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้งแก่เจ้าพนักงาน ผู้ดำเนินการเลือกตั้งประจำหน่วยเลือกตั้ง และผู้ซึ่งสนใจจะอาสาสมัครเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งประจำหน่วยเลือกตั้ง

(๕) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

หมวด ๕
จรรยาบรรณ

ข้อ ๔๑ ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ กรรมการ เลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการ ต้องปฏิบัติหน้าที่โดยการยึดมั่นรักษาจรรยาบรรณ เพื่อให้บรรลุความสำเร็จตามบทบาทและหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความขยัน อดทน ตั้งใจ เชื่อมั่น ศรัทธา เสียสละ ซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส โดยยึดหลักธรรมาภิบาล และเป็นกลางทางการเมือง

(๒) ไม่เรียกร้องหรือแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบให้กับตนเอง โดยอาศัยตำแหน่งหรือบทบาทหน้าที่

(๓) ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม เมตตาธรรมในการดำเนินงาน และรักษาความสามัคคีในหมู่คณะ

(๔) เคารพต่อกฎหมาย และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๔๒ ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ กรรมการ เลขานุการ ผู้ช่วยเลขานุการ และสมาชิกที่ได้รับการแต่งตั้ง หรือขึ้นทะเบียนก่อนระเบียบนี้ใช้บังคับให้ถือว่าเป็นประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ กรรมการ เลขานุการ ผู้ช่วยเลขานุการ และสมาชิกตามระเบียบนี้ โดยให้เริ่มนับวาระการดำรงตำแหน่งนับแต่ระเบียบนี้มีผลใช้บังคับ

ข้อ ๔๓ ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการบริหารงานบุคคล พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๕๘ มีอำนาจหน้าที่และสามารถดำเนินการตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้ไปพลางก่อน ในระหว่างที่ยังไม่มีการแต่งตั้งพนักงานดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการบริหารงานบุคคล (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้รวมถึงระเบียบที่อาจมีการแก้ไขใหม่ด้วย

ประกาศ ณ วันที่ ๒๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐
ศุภชัย สมเจริญ
ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (ระบุชื่อจังหวัด)
เรื่อง ตั้งศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล (ระบุชื่อตำบล หรือแขวง หรือชุมชน หรือหน่วยงาน)

โดยเป็นการสมควรให้มีศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล (ระบุชื่อตำบล หรือแขวง หรือชุมชน หรือหน่วยงาน) เพื่อให้บุคลากรภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชนในตำบลและชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมและช่วยเหลือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (ระบุชื่อจังหวัด) ในการเผยแพร่วิชาการ การให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญและการศึกษาแก่ประชาชน รวมทั้งผู้สมัครรับเลือกตั้ง การพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ส่งเสริมการตรวจสอบการเลือกตั้ง การส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม การขยายและพัฒนาเครือข่ายให้เข้ามาช่วยเหลือการเลือกตั้ง รวมทั้งสร้างจิตสำนึกสาธารณะให้เกิดขึ้นกับประชาชน ตลอดจนทำหน้าที่พลเมืองดีพิทักษ์รักษาสิทธิของตนเอง ของผู้อื่น ของชุมชนตามรัฐธรรมนูญด้วยวิถีทางระบอบประชาธิปไตย และดำเนินการอื่นตามที่ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมอบหมาย

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๕ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย พ.ศ. .... จึงประกาศตั้งศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล (ระบุชื่อตำบล หรือแขวง หรือชุมชน หรือหน่วยงาน) โดยมีสถานที่ทำการตั้งอยู่ ณ ..... หมู่ที่ ..... ถนน ..... ตำบล/แขวง ..... อำเภอ/เขต ..... จังหวัด .....

ประกาศ ณ วันที่ .. เดือน ..... พ.ศ.....

(.....)
ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (ระบุชื่อจังหวัด)

ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (ระบุชื่อจังหวัด)

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล (ระบุชื่อตำบล หรือแขวง หรือชุมชน หรือหน่วยงาน)

โดยที่มีการตั้งศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล (ระบุชื่อตำบล หรือแขวง หรือชุมชน หรือหน่วยงาน) ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๗ และข้อ ๘ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย พ.ศ. .... จึงแต่งตั้งบุคคลเป็นคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล (ระบุชื่อตำบล หรือแขวง หรือชุมชน หรือหน่วยงาน) ดังต่อไปนี้

๑. ..... ประธานกรรมการ

๒. ..... รองประธานกรรมการ

๓. ..... กรรมการ

๔. ..... กรรมการ

๕. ..... กรรมการ

๖. ..... กรรมการ

๗. ..... กรรมการ

๘. ..... กรรมการและเหรัญญิก

๙. ..... กรรมการและประชาสัมพันธ์

๑๐. ..... กรรมการและเลขานุการ

โดยให้มีหน้าที่รับผิดชอบการปฏิบัติงานของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล (ระบุชื่อตำบล หรือแขวง หรือชุมชน หรือหน่วยงาน) และหน้าที่อื่นๆ ตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย

ประกาศ ณ วันที่ .. เดือน ..... พ.ศ. ....

(.....)

ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (ระบุชื่อจังหวัด)

ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (ระบุชื่อจังหวัด)
เรื่อง ให้คณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล (ระบุชื่อตำบล หรือแขวง หรือชุมชน หรือหน่วยงาน) พ้นจากตำแหน่ง

ตามประกาศสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (ระบุชื่อจังหวัด) ลงวันที่ .. เดือน ..... พ.ศ. .... เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล (ระบุชื่อตำบล หรือแขวง หรือชุมชน หรือหน่วยงาน) นั้น

ด้วยเหตุที่ .....(ระบุเหตุผลและข้อเท็จจริง)..... อาศัยอำนาจตามความในข้อ .. ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย พ.ศ. .... จึงให้คณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล ..... (ระบุทั้งคณะ หรือชื่อรายบุคคล และระบุชื่อตำบล หรือแขวง หรือชุมชน หรือหน่วยงาน)..... .....ตามประกาศดังกล่าวข้างต้นพ้นจากตำแหน่ง ตั้งแต่วันออกประกาศนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ .. เดือน ..... พ.ศ. ....

(.....)
ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (ระบุชื่อจังหวัด)

หมายเหตุ ถ้ามีประกาศแต่งตั้งคณะกรรมการหลายฉบับ การอ้างประกาศแต่งตั้งให้ระบุทั้งหมด

ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (ระบุชื่อจังหวัด)
เรื่อง ตั้งศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยอำเภอ (หรือเขต /ระบุชื่ออำเภอหรือเขต)

โดยเป็นการสมควรให้มีศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยอำเภอ (หรือเขต/ระบุชื่ออำเภอหรือเขต) ให้มีหน้าที่ประสานการปฏิบัติ การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาประชาธิปไตย การเลือกตั้งและการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งภาคประชาชนและเครือข่ายระดับอำเภอ เข้ามามีส่วนร่วมและช่วยเหลือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือกรุงเทพมหานคร (ระบุชื่อจังหวัด) รวมทั้งการปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๒๑ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย พ.ศ. .... จึงประกาศตั้งศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยอำเภอ (หรือเขต/ระบุชื่ออำเภอหรือเขต โดยมีสถานที่ทำการตั้งอยู่ ณ ..... หมู่ที่ ..... ถนน..... ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต..... จังหวัด.....

ประกาศ ณ วันที่ .. เดือน ..... พ.ศ. ....

(.....)
ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (ระบุชื่อจังหวัด)

ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (ระบุชื่อจังหวัด)
เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยอำเภอ (หรือเขต/ระบุชื่ออำเภอหรือเขต)

โดยที่มีการตั้งศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยอำเภอ (หรือเขต/ระบุชื่ออำเภอหรือเขต) ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๒๒ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย พ.ศ. .... จึงแต่งตั้งบุคคลเป็นคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยอำเภอ (ระบุชื่ออำเภอหรือเขต) ดังต่อไปนี้

๑. ..... ประธานกรรมการ
๒. ..... รองประธานกรรมการ
๓. ..... กรรมการ
๔. ..... กรรมการ
๕. ..... กรรมการ
๖. ..... กรรมการ
๗. ..... กรรมการ
๘. ..... กรรมการและเหรัญญิก
๙. ..... กรรมการและประชาสัมพันธ์
๑๐. ..... กรรมการและเลขานุการ

โดยให้มีหน้าที่รับผิดชอบ ในการประสานการปฏิบัติ การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาประชาธิปไตย การเลือกตั้งและการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งภาคประชาชนและเครือข่ายระดับอำเภอ และหน้าที่อื่นๆ ตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย

ประกาศ ณ วันที่ .... เดือน ..... พ.ศ. ....

(.....)
ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (ระบุชื่อจังหวัด)

ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (ระบุชื่อจังหวัด)
เรื่อง ให้คณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยอำเภอ (หรือเขต/ระบุชื่ออำเภอหรือเขต)
พ้นจากตำแหน่ง

ตามประกาศสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (ระบุชื่อจังหวัด) ลงวันที่ .. เดือน ..... พ.ศ. .... เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยอำเภอ (ระบุชื่ออำเภอ หรือเขต) นั้น

ด้วยเหตุที่ .....(ระบุเหตุผลและข้อเท็จจริง)..... อาศัยอำนาจตามความในข้อ .. ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย พ.ศ. .... จึงให้คณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยอำเภอ ..... (ระบุทั้งคณะ หรือชื่อรายบุคคล และระบุชื่ออำเภอหรือเขต).....ตามประกาศดังกล่าวข้างต้น พ้นจากตำแหน่ง ตั้งแต่วันออกประกาศนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ .. เดือน ..... พ.ศ. ....

(.....)
ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (ระบุชื่อจังหวัด)

หมายเหตุ ถ้ามีประกาศแต่งตั้งคณะกรรมการหลายฉบับ การอ้างประกาศแต่งตั้งให้ระบุทั้งหมด

ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (ระบุชื่อจังหวัด)
เรื่อง ตั้งศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยจังหวัด (ระบุชื่อจังหวัด)

โดยเป็นการสมควรให้มีศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยจังหวัด (ระบุชื่อจังหวัด) ให้มีหน้าที่ประสานการปฏิบัติ การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาประชาธิปไตย การเลือกตั้งและการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งภาคประชาชนและเครือข่ายระดับจังหวัด เข้ามามีส่วนร่วมและช่วยเหลือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (ระบุชื่อจังหวัด) รวมทั้งการปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๒๓ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย พ.ศ. .... จึงประกาศตั้งศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยจังหวัด (ระบุชื่อจังหวัด) โดยมีสถานที่ทำการตั้งอยู่ ณ .....หมู่ที่ ..... ถนน..... ตำบล/แขวง ..... อำเภอ/เขต..... จังหวัด.....

ประกาศ ณ วันที่ .. เดือน ..... พ.ศ. ....

(.....)
ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (ระบุชื่อจังหวัด)

ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (ระบุชื่อจังหวัด)
เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยจังหวัด (ระบุชื่อจังหวัด)

โดยที่มีการตั้งศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยจังหวัด (ระบุจังหวัด) ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๒๔ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย พ.ศ. .... จึงแต่งตั้งบุคคลเป็นคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยจังหวัด (ระบุชื่อจังหวัด) ดังต่อไปนี้

๑. ..... ประธานกรรมการ
๒. ..... รองประธานกรรมการ
๓. ..... กรรมการ
๔. ..... กรรมการ
๕. ..... กรรมการ
๖. ..... กรรมการ
๗. ..... กรรมการ
๘. ..... กรรมการและเหรัญญิก
๙. ..... กรรมการและประชาสัมพันธ์
๑๐. ..... กรรมการและเลขานุการ

โดยให้มีหน้าที่รับผิดชอบ ในการประสานการปฏิบัติ การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาประชาธิปไตย การเลือกตั้งและการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งภาคประชาชนและเครือข่ายระดับจังหวัด และหน้าที่อื่นๆ ตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย

ประกาศ ณ วันที่ .. เดือน ..... พ.ศ. ....

(.....)
ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (ระบุชื่อจังหวัด)

ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (ระบุชื่อจังหวัด)
เรื่อง ให้คณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยจังหวัด (ระบุชื่อจังหวัด)
พ้นจากตำแหน่ง

ตามประกาศสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (ระบุชื่อจังหวัด) ลงวันที่ .. เดือน ..... พ.ศ. .... เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยจังหวัด (ระบุชื่อจังหวัด) นั้น

ด้วยเหตุที่ .....(ระบุเหตุผลและข้อเท็จจริง)..... อาศัยอำนาจตามความในข้อ .. ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย พ.ศ. .... จึงให้คณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยจังหวัด ..... (ระบุทั้งคณะ หรือชื่อรายบุคคล และระบุชื่อจังหวัด).....ตามประกาศดังกล่าวข้างต้น พ้นจากตำแหน่ง ตั้งแต่วันออกประกาศนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ .. เดือน ..... พ.ศ. ....

(.....)
ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (ระบุชื่อจังหวัด)

หมายเหตุ ถ้ามีประกาศแต่งตั้งคณะกรรมการหลายฉบับ การอ้างประกาศแต่งตั้งให้ระบุทั้งหมด

ใบสมัคร

สมาชิกศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล หรือชุมชน (ระบุชื่อตำบล หรือแขวง หรือชุมชน หรือหน่วยงาน)

เขียนที่.....

วัน.....เดือน.....พ.ศ. .....

เรียน ประธานกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล หรือชุมชน (ระบุชื่อตำบล หรือแขวง หรือชุมชน หรือหน่วยงาน) .....

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว)..... อายุ.....ปี บัตรประจำตัวประชาชนเลขที่.....อยู่บ้านเลขที่.....หมู่..... ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....โทรศัพท์..... โทรศัพท์มือถือ.....มีความประสงค์สมัครเป็นสมาชิกศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ระบุชื่อตำบล/แขวง หรือชุมชน หรือหน่วยงาน)

ทั้งนี้ ข้าพเจ้ามีคุณสมบัติครบถ้วนและไม่มีลักษณะต้องห้ามการเป็นสมาชิกศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบลตามที่ระเบียบกำหนดไว้แต่ประการใด

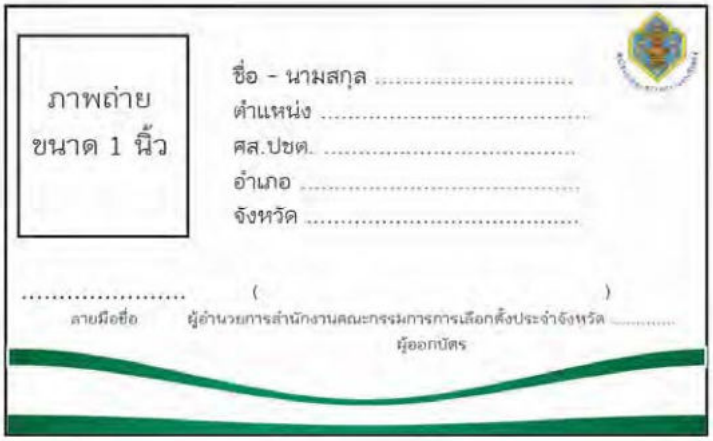
ลงชื่อ .....

( )

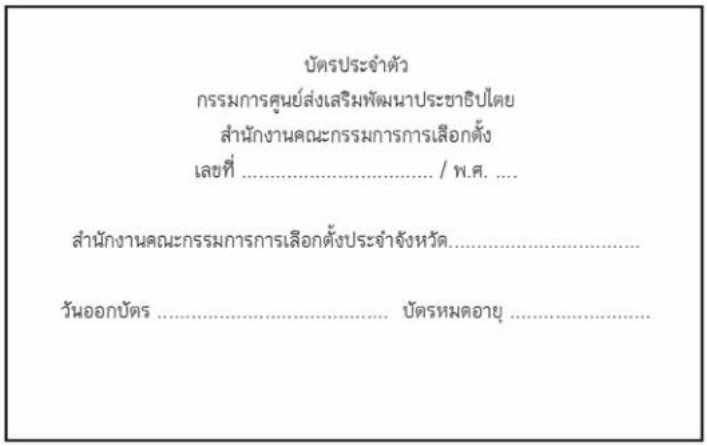
วัน.....เดือน.....พ.ศ. .....

ตัวอย่างบัตรประจำตัวกรรมการ

ด้านหน้า

ด้านหลัง

รายละเอียดการจัดทำบัตรประจำตัวกรรมการ

- ขนาด 5.5 ซม. x 8.5 ซม.
- ให้ติดรูปถ่ายขนาด 1 นิ้ว
- อายุบัตรให้มีกำหนด 5 ปี

ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ. ๒๕๖๕

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย พ.ศ. ๒๕๖๐ เพื่อให้เกิดความเหมาะสม และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนภารกิจของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยในการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๒ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๕”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกความในข้อ ๔ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๔ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้

กรณีใดที่มิได้กำหนดไว้ หรือมีเหตุจำเป็น คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจกำหนด ยกเว้น หรือผ่อนผันการปฏิบัติตามความในระเบียบนี้”

ข้อ ๔ ให้ยกเลิกความในข้อ ๖ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๖ ให้ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย มีหน้าที่ช่วยเหลือคณะกรรมการการเลือกตั้ง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน การบูรณาการขยายและพัฒนาศักยภาพเครือข่ายภาคพลเมือง การส่งเสริมให้ประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง”

ข้อ ๕ ให้ยกเลิกความในข้อ ๘ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน”

“ข้อ ๘ เมื่อมีกรณีการตั้งศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย ให้ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดออกประกาศแต่งตั้งคณะกรรมการตามแบบท้ายระเบียบนี้ ประกอบด้วย

(๑) ประธานกรรมการ
(๒) รองประธานกรรมการ หนึ่งคน
(๓) กรรมการอื่นอีกไม่น้อยกว่าสองคน
(๔) ผู้แทนคณะกรรมการหมู่บ้าน
(๕) ผู้แทนคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน
(๖) ผู้แทนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน
(๗) ผู้แทนชมรมผู้สูงอายุ (ถ้ามี)
(๘) กรรมการและเลขานุการ

การได้มาซึ่งกรรมการ ให้ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดดำเนินการสรรหาด้วยวิธีการตามที่เห็นสมควร โดยมีตัวแทนจากประชาชนทุกหมู่บ้าน ชุมชน เป็นกรรมการ ในการสรรหากรรมการให้พิจารณาจากผู้ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๑๒ และข้อ ๑๓ สำหรับกรรมการตามวรรคแรก (๔) (๕) (๖) และ (๗) ให้ประสานขอความร่วมมือหน่วยงานระดับจังหวัดของที่ทำการปกครองจังหวัด สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด คัดเลือกตัวแทนของตำบลหน่วยงานละหนึ่งคน ในกรณีพื้นที่กรุงเทพมหานคร ให้ประสานขอความร่วมมือกรุงเทพมหานครดำเนินการแต่งตั้งกรรมการตามวรรคแรก (๔) (๕) (๖) และ (๗) โดยอนุโลม ทั้งนี้ ให้ประสานขอความร่วมมือบุคลากรทางการศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด หรือบุคคลที่เห็นสมควรหนึ่งคน เป็นกรรมการและเลขานุการ

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงาน ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดอาจแต่งตั้งบุคคลที่เหมาะสมเป็นผู้ช่วยเลขานุการขึ้นอีกจำนวนไม่เกินสองคน ตามคำแนะนำของคณะกรรมการ”

ข้อ ๖ ให้ยกเลิกความในข้อ ๙ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย พ.ศ. ๒๕๖๐

ข้อ ๗ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๔ วรรคสาม ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“เมื่อได้รับรายงานจากคณะกรรมการตามวรรคสองว่า มีเหตุให้กรรมการคนใดพ้นจากตำแหน่ง ให้ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดดำเนินการสรรหา หรือประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการคัดเลือกตัวแทนของตำบล แล้วแต่กรณี แล้วแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่ได้รับรายงาน”

ข้อ ๘ ให้ยกเลิกความใน (๑) ถึง (๙) ของวรรคหนึ่ง ในข้อ ๑๕ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๑) ประชุม วางแผน เพื่อบริหารจัดการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยให้มีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่สร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอย่างมีประสิทธิภาพ

(๒) จัดทำแผนงาน โครงการ กิจกรรม ตามภารกิจของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย หรือให้การสนับสนุนการจัดทำแผนงาน โครงการ กิจกรรม เพื่อขอรับการสนับสนุนทางวิชาการ งบประมาณในการดำเนินการส่งเสริมการสร้างวิถีชีวิตประชาธิปไตยในหมู่บ้านพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย

(๓) เป็นวิทยากรแกนนำในการรณรงค์ เผยแพร่ และสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้ง ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ และการเสริมสร้างหมู่บ้านพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย

(๔) ให้การสนับสนุน หรือฝึกอบรม หรือพัฒนาความรู้เกี่ยวกับกระบวนการจัดการเลือกตั้งแก่สมาชิกหรือผู้ซึ่งสนใจ หรืออาสาสมัคร เป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งประจำหน่วยเลือกตั้ง หรืออาสาสมัครสังเกตการณ์การเลือกตั้ง

(๕) ส่งเสริมให้ประชาชนมีจิตสำนึกความเป็นพลเมือง ใช้สิทธิเลือกตั้งและออกเสียงประชามติโดยอิสระปราศจากการครอบงำไม่ว่าทางใด มีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง หรือสังเกตการณ์การเลือกตั้ง หรือช่วยเหลือการปฏิบัติในการเลือกตั้งทุกระดับ

(๖) ประสานการทำงานเป็นเครือข่ายร่วมกับอาสาสมัครหน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษา องค์กรเอกชน และองค์กรชุมชน ในภารกิจของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย

(๗) สรุป รวบรวม และจัดทำรายงานการปฏิบัติงานของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล

(๘) พิจารณาดำเนินการอื่นตามที่ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมอบหมาย”

ข้อ ๙ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของข้อ ๑๘ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ให้มีการประชุมคณะกรรมการอย่างน้อยหนึ่งครั้งทุกสามเดือน เว้นแต่มีเหตุจำเป็นอื่น”

ข้อ ๑๐ ให้ยกเลิกความในข้อ ๒๒ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๒๒ ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยอำเภอ มีคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยอำเภอ โดยให้ประธานกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบลหรือชุมชนทุกศูนย์เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง ในกรณีอำเภอใดมีจำนวนศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล น้อยกว่าห้าศูนย์ ให้พิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยระดับอำเภอ ให้ครบจำนวน

ห้าคน ทั้งนี้ ให้นำความในข้อ ๕ วรรคห้า ข้อ ๗ วรรคสาม ข้อ ๘ ข้อ ๑๐ ข้อ ๑๑ ข้อ ๑๒ ข้อ ๑๓ ข้อ ๑๔ ข้อ ๑๗ ข้อ ๑๘ วรรคสอง และวรรคสาม และข้อ ๑๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

ข้อ ๑๑ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสอง ของข้อ ๒๕ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย พ.ศ. ๒๕๖๐

“ให้มีการประเมินมาตรฐานของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินมาตรฐานของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย ให้เป็นไปตามที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด”

ข้อ ๑๒ ให้ยกเลิกความในข้อ ๒๖ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๒๖ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการขับเคลื่อนศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย” ประกอบด้วย

(๑) เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง	เป็นประธานกรรมการ
(๒) รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย	เป็นรองประธานกรรมการ
(๓) อธิบดีกรมการปกครอง หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
(๔) อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
(๕) อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
(๖) อธิบดีกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
(๗) อธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
(๘) เลขาธิการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
(๙) ปลัดกรุงเทพมหานคร หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
(๑๐) ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาเครือข่ายการเลือกตั้ง	เป็นกรรมการ
(๑๑) ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมความเป็นพลเมือง	เป็นกรรมการ
(๑๒) รองผู้อำนวยการสำนักพัฒนาเครือข่ายการเลือกตั้ง	เป็นกรรมการและเลขานุการ
(๑๓) ผู้อำนวยการฝ่าย สำนักพัฒนาเครือข่ายการเลือกตั้ง	เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ในกรณีที่คณะกรรมการมีองค์ประกอบไม่ครบไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้คณะกรรมการเท่าที่มีอยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ โดยให้ถือว่าคณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการเท่าที่มีอยู่”

ข้อ ๑๓ ให้ยกเลิกความในข้อ ๒๗ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๒๗ ให้คณะกรรมการขับเคลื่อนศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยมีหน้าที่ ดังนี้

(๑) สนับสนุน เสนอแนะ ให้คำปรึกษา และพิจารณากำหนดแนวทางดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยในการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และส่งเสริมความรู้เพื่อสร้างพลเมืองคุณภาพ

(๒) เสนอแนะและให้ความเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุนให้คณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยมีส่วนร่วมทางการเมือง หรือมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง หรือการสังเกตการณ์การเลือกตั้ง หรือการเป็นผู้ช่วยเหลือในการปฏิบัติงานในการเลือกตั้งทุกระดับ

(๓) เสนอแนะและให้ความเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมศักยภาพ และสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยให้เป็นศูนย์เรียนรู้วิถีประชาธิปไตยและทำหน้าที่ส่งเสริมวิถีชีวิตประชาธิปไตยในหมู่บ้านพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย โดยเป็นกลไกหลักในการประสานงานและทำงานเป็นเครือข่ายร่วมกับอาสาสมัครหน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษา องค์กรเอกชน และองค์กรชุมชน

(๔) เสนอแนะและให้ความเห็นเกี่ยวกับการกำหนดแนวทางประเมินมาตรฐาน ติดตาม นิเทศการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย เพื่อให้การขับเคลื่อนเป็นไปตามเป้าหมาย

(๕) พิจารณา หรือดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด”

ข้อ ๑๔ ให้ยกเลิกความในข้อ ๒๘ และข้อ ๒๙ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย พ.ศ. ๒๕๖๐

ข้อ ๑๕ ให้ยกเลิกความในข้อ ๓๖ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๓๖ ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอของบประมาณประจำปีเพื่อสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตามระเบียบนี้ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยเป็นไปอย่างเข้มแข็ง ต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ

ให้ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยที่ผ่านการประเมินมาตรฐาน สามารถยื่นเสนอโครงการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน หรือโครงการส่งเสริมการสร้างวิถีชีวิตประชาธิปไตยในหมู่บ้านพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย หรือโครงการอื่นในลักษณะเดียวกันให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้แก่ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม

การเสนอโครงการตามวรรคสอง ต้องแสดงเหตุผลความจำเป็น รายละเอียดของกิจกรรมและรายละเอียดประมาณการค่าใช้จ่ายต่อผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำ

จังหวัดเพื่อพิจารณาตรวจสอบวัตถุประสงค์การดำเนินโครงการ ความเป็นไปได้ ความคุ้มค่า และประโยชน์ที่จะได้รับ หากเห็นชอบให้รวบรวมเสนอสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาอนุมัติ

เมื่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งอนุมัติโครงการตามวรรคสาม ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพิจารณาจัดทำบันทึกข้อตกลงตามแบบท้ายระเบียบ แล้วโอนเงินงบประมาณเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยนั้น ๆ

การเบิกจ่ายทุกครั้ง ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยต้องรวบรวมหลักฐานการจ่ายเงิน ดังนี้

(๑) การจ่ายให้เรียกใบเสร็จรับเงินจากผู้รับเงิน ในกรณีไม่อาจเรียกใบเสร็จรับเงินจากผู้รับเงินได้ ให้จัดทำใบสำคัญรับเงินตามแบบ พร้อมแนบสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้รับเงิน

(๒) กรณีการจ่ายเงินปลีกย่อย วงเงินไม่เกินสองพันบาทและไม่สามารถเรียกใบเสร็จรับเงินหรือออกใบสำคัญรับเงินตาม (๑) ได้ ให้จัดทำใบรับรองการจ่ายเงินที่มีประธานกรรมการหรือผู้ที่คณะกรรมการมอบหมายลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้อง

เมื่อศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยได้ดำเนินการตามโครงการตามที่ได้รับการอนุมัติเสร็จเรียบร้อย ให้รายงานผลการดำเนินโครงการพร้อมรายงานการใช้จ่ายเงินตามแบบท้ายระเบียบ

กรณีมีเงินเหลือจ่ายให้ส่งคืนโดยโอนเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด พร้อมส่งหลักฐานการโอนเงิน หรือสำเนาใบรับฝากเงินของธนาคารดังกล่าวให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้ดำเนินการเสร็จสิ้น หลักเกณฑ์ วิธีการ ให้เป็นไปตามที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด”

ข้อ ๑๖ ให้ยกเลิกความในข้อ ๓๗ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๓๗ ให้ผู้ที่ผ่านการอบรมตามหลักสูตรที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดเป็นสมาชิกศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย

เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพิจารณาจัดทำทะเบียนรายชื่อ และแจ้งทะเบียนรายชื่อสมาชิกให้ประธานกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยนั้น ๆ ทราบ เพื่อประสานการทำงานร่วมกันและขยายเครือข่ายสนับสนุนภารกิจของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย”

ข้อ ๑๗ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของข้อ ๓๘ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“สมาชิกผู้ใดมีพฤติการณ์ในการขัดขวางหรือไม่สนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย หรือมีเหตุให้พ้นสภาพจากการเป็นสมาชิกตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยนั้น มีอำนาจพิจารณาและตรวจสอบ หากเห็นว่ามีพฤติการณ์หรือขาดคุณสมบัติจริง ให้รายงานผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเพื่อคัดชื่อออกจากทะเบียนรายชื่อและแจ้งสมาชิกผู้นั้นทราบ”

ข้อ ๑๘ คณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้ง หรือขึ้นทะเบียนก่อนระเบียบนี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าเป็นคณะกรรมการตามระเบียบนี้ต่อไป จนกว่าจะมีการสรรหาคณะกรรมการชุดใหม่

ให้ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพิจารณาดำเนินการสรรหาคณะกรรมการให้เป็นไปตามระเบียบนี้ภายในหนึ่งปีนับแต่ระเบียบนี้ใช้บังคับ

ข้อ ๑๙ ให้ยกเลิกแบบท้ายระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้ใช้แบบท้ายระเบียบนี้แทน

ประกาศ ณ วันที่ ๓๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๕
อิทธิพร บุญประคอง
ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

แบบ ศส.ปชต. ๑

ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (ระบุชื่อจังหวัด)
เรื่อง การจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ระบุชื่อ ศส.ปชต.)

โดยเป็นการสมควรให้มีศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ระบุชื่อ ศส.ปชต.) เพื่อให้อาสาสมัครหน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษา องค์กรเอกชน ตลอดจนประชาชนในพื้นที่ (ระบุชื่อตำบล) เข้ามามีส่วนร่วมและช่วยเหลือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมวิถีชีวิตประชาธิปไตย ในการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน หรือให้ประชาชนมีส่วนร่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้ง และความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ ตลอดจนช่วยเหลือการปฏิบัติงานหรือการสังเกตการณ์ในการเลือกตั้ง เพื่อดำเนินการให้การลงคะแนนออกเสียงเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม บรรลุภารกิจและหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ... ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย พ.ศ. ๒๕๖๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๕ จึงประกาศตั้งศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ระบุชื่อตำบล) โดยมีสถานที่ทำการตั้งอยู่ ณ ..... หมู่ที่ ..... ถนน ..... ตำบล/แขวง ..... อำเภอ/เขต ..... จังหวัด .....

ประกาศ ณ วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

(.....)
ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ประจำจังหวัด (ระบุชื่อจังหวัด)

แบบ ศส.ปชต. ๒

ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (ระบุชื่อจังหวัด)
เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ระบุชื่อ ศส.ปชต.)

โดยที่มีการตั้งศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ระบุชื่อตำบล หรือแขวง หรือชุมชน หรือหน่วยงาน) ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ... ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย พ.ศ. ๒๕๖๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๕ จึงแต่งตั้งบุคคลเป็นคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ระบุชื่อตำบล หรือแขวง หรือชุมชน หรือหน่วยงาน) ดังต่อไปนี้

๑. .....ประธานกรรมการ
๒. .....รองประธานกรรมการ
๓. .....กรรมการ
๔. .....กรรมการ
๕. .....กรรมการ
๖. .....กรรมการ
๗. .....กรรมการ
๘. .....กรรมการ
๙. .....กรรมการและเลขานุการ

โดยให้มีหน้าที่รับผิดชอบการปฏิบัติงานของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ระบุชื่อตำบล) และหน้าที่อื่นๆ ตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ..... เดือน .....พ.ศ. ....

ประกาศ ณ วันที่..... เดือน ..... พ.ศ. ....

(.....)
ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ประจำจังหวัด (ระบุชื่อจังหวัด)

แบบ ศส.ปชต. ๓

ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (ระบุชื่อจังหวัด)
เรื่อง ให้คณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ระบุชื่อ ศส.ปชต.)
พ้นจากตำแหน่ง

_____

ตามประกาศสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (ระบุชื่อจังหวัด) ลงวันที่ ..... เดือน .....พ.ศ. .... เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ระบุชื่อตำบล) นั้น

ด้วยเหตุที่ .....(ระบุเหตุผลและข้อเท็จจริง)..... อาศัยอำนาจตามความในข้อ ... ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย พ.ศ. ๒๕๖๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๕ จึงให้คณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ระบุทั้งคณะ หรือชื่อรายบุคคล และระบุชื่อตำบล) ตามประกาศดังกล่าวข้างต้นพ้นจากตำแหน่ง

ทั้งนี้ ตั้งแต่ วันที่ .....เดือน..... พ.ศ. .... เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

(.....)
ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ประจำจังหวัด (ระบุชื่อจังหวัด)

แบบ ศส.ปชต. ๔/๑

แบบคำขอมีบัตรประจำตัวกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย

ปิดรูปถ่าย
ขนาด ๑ นิ้ว

เขียนที่ .....
วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. .....

ชื่อ นาย/นาง/นางสาว..... .ชื่อสกุล .....
อายุ ..... ปี เกิดวันที่ .....เดือน ..... พ.ศ. ..... สัญชาติ.....
เลขบัตรประจำตัวประชาชน □ □□□□ □□□□□ □□ □ มีภูมิลำเนาอยู่บ้านเลขที่.....
หมู่ที่.....ซอย/ตรอก..... ถนน .....ตำบล ..... อำเภอ .....
จังหวัด..... โทรศัพท์ .....โทรศัพท์เคลื่อนที่ .....
Line ID : ..... Facebook ..... เป็นกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย

มีความประสงค์

□ ขอมีบัตรครั้งแรก

□ ขอมีบัตรใหม่แทนบัตรที่หาย ถูกทำลาย หรือชำรุดในสาระสำคัญ

□ ขอเปลี่ยนบัตร กรณีเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ข้อความข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ พร้อมนี้ได้แนบหลักฐาน ดังนี้

□ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน

□ รูปถ่าย ขนาด ๑ นิ้ว จำนวน ๒ รูป

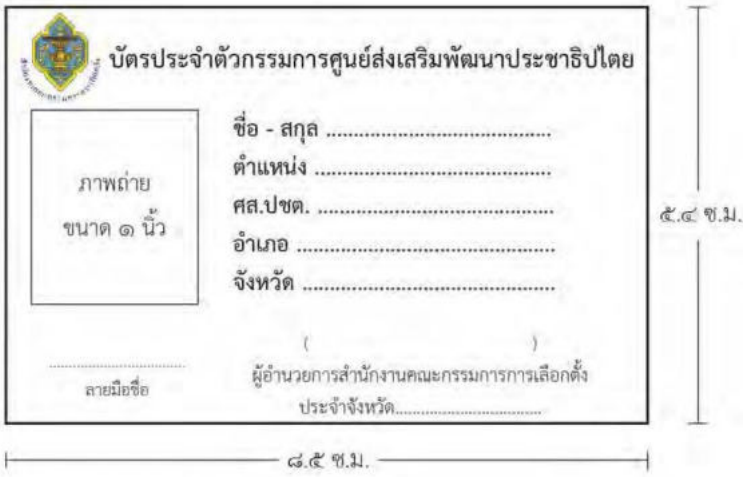
□ บัตรหมดอายุ เลขที่...../.....(ถ้ามี)

ลงชื่อ.....ผู้ยื่นคำร้อง
(.....)

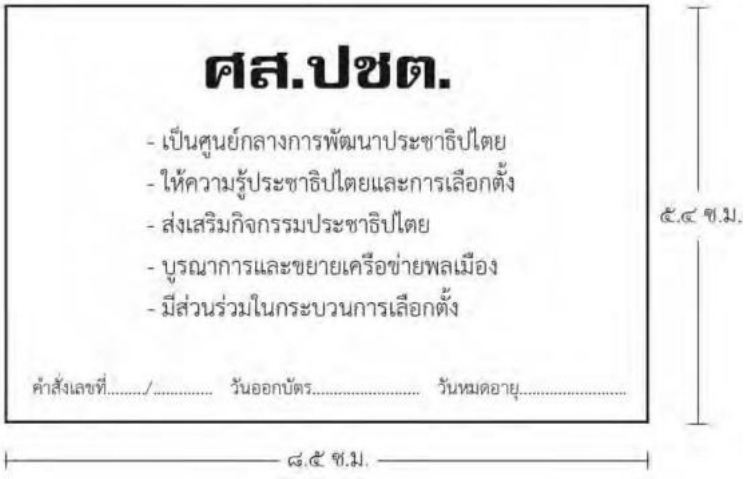
แบบ ศส.ปชต. ๔/๒

ตัวอย่างบัตรประจำตัวกรรมการ ศส.ปชต.

ด้านหน้า

ด้านหลัง

แบบ ศส.ปชต. ๕

(แบบโครงการขอรับเงินสนับสนุน)

โครงการ.....

---

๑. หลักการและเหตุผล (สาเหตุและความจำเป็นต้องมีโครงการ)

.....

.....

๒. วัตถุประสงค์ของโครงการ (แสดงความต้องการให้เกิดการส่งเสริมหรือพัฒนาประชาธิปไตย เรื่องอะไร)

๑. .....

๒. .....

๓. .....

๓. เป้าหมายของโครงการ (เป็นการคาดหวังล่วงหน้าในเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพที่คาดว่าจะเกิดขึ้น)

๑. .....

๒. .....

๓. .....

๔. .....

๔. วิธีดำเนินการ (ให้รายละเอียด ขั้นตอนการดำเนินการ ทำอย่างไรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล)

.....

.....

๕. ระยะเวลาในการดำเนินการ (ควรมีระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดของโครงการ)

.....

.....

๖. สถานที่ดำเนินการ (ควรระบุสถานที่ให้ชัดเจน)

.....

.....

๗. ผู้รับผิดชอบโครงการ (ผู้ใดหรือหน่วยงานใดเป็นผู้รับผิดชอบ)

.....

.....

๘. งบประมาณ จำนวนเงิน.....บาท (.....)

รายละเอียดประมาณการค่าใช้จ่ายปรากฏตามเอกสารแนบท้าย

๙. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการนี้ (ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างไร)

๑. .....

๒. .....

๓. .....

ลงชื่อ.....ผู้เสนอโครงการ

(.....)

ตำแหน่ง.....

ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ระบุชื่อตำบล หรือแขวง หรือชุมชน หรือหน่วยงาน)

(แบบประมาณการค่าใช้จ่าย)

รายละเอียดประมาณการค่าใช้จ่ายแนบท้าย

โครงการ.....

ลำดับที่	รายการค่าใช้จ่าย	จำนวนเงิน (บาท)
๑		
๒		
๓		
๔		
๕		
๖		
๗		
๘		
๙		
๑๐		
๑๑		
๑๒		
๑๓		
๑๔		
๑๕		
รวม		

(ตัวหนังสือ) (.....)

หมายเหตุ ผู้ขอรับเงินสนับสนุนโครงการจะต้องแสดงรายละเอียดประมาณการค่าใช้จ่ายเพื่อให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาความคุ้มค่า เหมาะสม

(แบบบันทึกข้อตกลงการรับเงินสนับสนุน)

เลขที่...../.....

บันทึกข้อตกลง

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

๑. บันทึกข้อตกลงนี้ทำขึ้นระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด..... โดย (นาย/นาง/นางสาว).....ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด.....ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า “ผู้ให้การสนับสนุน” ฝ่ายหนึ่ง กับ ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ระบุชื่อตำบล หรือแขวง หรือชุมชน หรือหน่วยงาน)..... โดยมี (นาย/นาง/นางสาว)..... หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชนเลขที่ □-□□□□-□□□□□-□□-□ อยู่บ้านเลขที่..... หมู่ที่.....ซอย.....ถนน.....ตำบล/แขวง..... ..... อำเภอ/เขต.....จังหวัด..... .....โทรศัพท์..... ประธานกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยหรือผู้แทน ซึ่งต่อไปในบันทึกข้อตกลงนี้ จะเรียกว่า “ผู้รับการสนับสนุน” อีกฝ่ายหนึ่ง

๒. ผู้รับการสนับสนุน ตกลงจะดำเนินการโครงการ.....ซึ่งต่อไปในบันทึกนี้เรียกว่า“โครงการ”ตามที่ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด..... ผู้ให้การสนับสนุน ได้ให้เงินสนับสนุน จำนวน.....บาท (..... .....) ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย แผนการดำเนินงานของโครงการตามเอกสารแนบท้ายบันทึกข้อตกลงนี้ ตลอดจนหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติตามที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

๓. ในการรับเงินสนับสนุนโครงการ ผู้รับการสนับสนุนจะเปิดบัญชีธนาคารประเภทออมทรัพย์ โดยใช้ชื่อของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยนั้นเป็นชื่อบัญชีธนาคาร เพื่อรับและจ่ายเงินของโครงการ โดยให้ผู้มีอำนาจสั่งจ่ายจากบัญชีธนาคารของโครงการได้สองในสามคน เมื่อผู้ให้การสนับสนุนได้รับแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับบัญชีธนาคารจากผู้รับการสนับสนุนแล้ว จะโอนเงินสนับสนุนตามข้อ ๑ เข้าบัญชีธนาคารของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยภายในระยะเวลาที่เหมาะสมกับผลการดำเนินโครงการ

๔. หากผู้รับการสนับสนุนไม่ดำเนินการตามโครงการหรือดำเนินการไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติที่กำหนด ผู้รับการสนับสนุนยินยอมคืนเงินสนับสนุนที่ได้รับหรือเบิกจ่ายไปแล้วหรือค่าใช้จ่ายอื่นใด อันเกิดจากการดำเนินการไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่ดำเนินการตามโครงการให้แก่ผู้ให้การสนับสนุน โดยผู้ให้การสนับสนุนมิต้องบอกกล่าวหรือทวงถามเป็นหนังสือแต่อย่างใด และผู้ให้การสนับสนุนไม่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายใดๆ ที่เกิดขึ้น เว้นแต่ การไม่ดำเนินการหรือดำเนินการไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการนั้น เกิดจากเหตุสุดวิสัย พ้นวิสัย หรือเกิดภัยพิบัติ ซึ่งมิได้เกิดจากการกระทำของผู้รับการสนับสนุน

ในกรณีที่ผู้รับการสนับสนุนไม่คืนเงินสนับสนุนที่ได้รับหรือเบิกจ่ายไปแล้ว รวมทั้งค่าใช้จ่ายอื่นใดให้แก่ผู้ให้การสนับสนุน ผู้รับการสนับสนุนยินยอมเสียดอกเบี้ยตามอัตราที่กฎหมายกำหนดนับแต่วันที่ได้รับเงินจากผู้ให้การสนับสนุน รวมทั้งยินยอมให้ผู้ให้การสนับสนุนดำเนินคดีได้ตามกฎหมาย

/๕. เมื่อดำเนินการ...

๕. เมื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของโครงการเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้รับการสนับสนุนต้องรายงานผลการดำเนินการพร้อมรายงานการใช้จ่ายเงินและสำเนาใบเสร็จรับเงินหรือเอกสารหลักฐานอื่นให้ผู้ให้การสนับสนุนทราบ ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่โครงการแล้วเสร็จ และหากมีเงินเหลือจ่ายให้ส่งคืนสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด.....พร้อมการรายงานผลการดำเนินการดังกล่าว

หากผู้ได้รับการสนับสนุนไม่รายงานผลการดำเนินการ ผู้ให้การสนับสนุนขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาสนับสนุนงบประมาณให้โอกาสต่อไป และหากผู้รับการสนับสนุนไม่คืนเงินเหลือจ่าย ผู้รับการสนับสนุนยินยอมให้ผู้ให้การสนับสนุนดำเนินคดีได้ตามกฎหมาย พร้อมยินยอมเสียดอกเบี้ยตามที่กฎหมายกำหนด

บันทึกข้อตกลงนี้ทำขึ้นเป็นสองฉบับ มีข้อความถูกต้องตรงกัน โดยมอบให้ผู้รับการสนับสนุนหนึ่งฉบับ และผู้ให้การสนับสนุนหนึ่งฉบับ

ทั้งสองฝ่ายได้อ่านและมีความเข้าใจข้อความตามบันทึกข้อตกลงนี้โดยตลอดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

(ลงชื่อ).....ผู้ให้การสนับสนุน
(.....)
ตำแหน่ง.....

(ลงชื่อ).....ผู้รับการสนับสนุน
(.....)
ตำแหน่ง.....

(ลงชื่อ).....พยาน ผู้ให้การสนับสนุน
(.....)
ตำแหน่ง.....

(ลงชื่อ).....ผู้รับการสนับสนุน
(.....)
ตำแหน่ง.....

(ลงชื่อ).....พยาน ผู้ให้การสนับสนุน
(.....)
ตำแหน่ง.....

(ลงชื่อ).....ผู้รับการสนับสนุน
(.....)
ตำแหน่ง.....

(แบบรายงานผลการดำเนินงาน)

รายงานผลการดำเนินงานตามโครงการที่รับเงินสนับสนุน

โครงการ.....

จากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด.....

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.....

รายงาน ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

๑. ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ระบุชื่อตำบล หรือแขวง หรือชุมชน หรือหน่วยงาน) .....

๒. งบประมาณ

๒.๑ งบประมาณของโครงการที่รับเงินสนับสนุน.....บาท

๒.๒ งบประมาณที่ได้ใช้ไปในการดำเนินงานโครงการ.....บาท

๒.๓ งบประมาณคงเหลือ.....บาท (ถ้ามี)

๓. ผลการดำเนินการ

๓.๑ ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ระบุชื่อตำบล หรือแขวง หรือชุมชน หรือหน่วยงาน) ..... ขอรายงานผลการดำเนินงานโครงการ ตามบันทึกข้อตกลง เลขที่...../.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ..... ได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของโครงการ เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....และเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

๓.๒ ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ระบุชื่อตำบล หรือแขวง หรือชุมชน หรือหน่วยงาน) ..... ขอส่งสำเนาเอกสารใบเสร็จรับเงินหรือเอกสารหลักฐานอื่น จำนวน.....ฉบับ จำนวนเงิน.....บาท (.....) ของการดำเนินการตามโครงการที่ได้รับเงินมาพร้อมหนังสือนี้เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตรวจสอบต่อไป

๓.๓ ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ระบุชื่อตำบล หรือแขวง หรือชุมชน หรือหน่วยงาน) ..... ขอส่งเงินงบประมาณคงเหลือ (ถ้ามี) จำนวน.....บาท คืนมาพร้อมหนังสือนี้

๓.๔ ประโยชน์ที่ประชาชนได้รับ (เขียนให้เห็นว่าเกิดประโยชน์กับในการสร้างพลเมืองคุณภาพอย่างไร)

.....

.....

.....

๔. ผู้รับการสนับสนุนไม่สามารถดำเนินการตามโครงการได้ เนื่องจาก..... จึงขอส่งเงินคืน จำนวน.....บาท (.....) มาพร้อมหนังสือนี้

(ลงชื่อ).....ผู้รายงาน (ผู้รับการสนับสนุน)

(.....)

ตำแหน่ง.....

QR Code สำหรับโหลดเอกสารประกอบการเสนอวาระแห่งชาติ
ว่าด้วยการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครอง
ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (4 เล่ม)

ที่ ลต (กกต.) ๐๐๑๘ / ๑๘๖๔๖

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ
ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่
กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๕

เรื่อง การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

กราบเรียน ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. รายงานผลการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การสร้างความรู้ความเข้าใจฯ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. หลักสูตรพลเมืองคุณภาพ จำนวน ๑ ฉบับ
๓. แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาพลเมืองคุณภาพสำหรับผู้เรียน จำนวน ๑ ฉบับ
๔. ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๒ (๕) กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่และอำนาจในการส่งเสริมสนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษา และองค์กรเอกชน ในการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน อีกทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕๘ ก. ด้านการเมือง ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง นอกจากนี้แผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ได้มุ่งเน้นในการสร้างพลเมืองให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

คณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ดำเนินการขับเคลื่อนกิจกรรมการให้การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองคุณภาพ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ภายใต้แนวคิดการเลือกตั้งคุณภาพ โดยพลเมืองคุณภาพ โดยได้ดำเนินงานในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

๑. จัดตั้งศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) ระดับตำบล ตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย พ.ศ. ๒๕๖๐ มีหน้าที่ช่วยเหลือคณะกรรมการการเลือกตั้ง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ในการให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแก่ประชาชน การพัฒนาการเมืองและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน มีคณะกรรมการศูนย์ฯ จากตัวแทนของประชาชนแต่ละหมู่บ้าน มีครู กศน. ตำบล เป็นกรรมการและเลขานุการ ภายใต้ความร่วมมือของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้อบรมให้ความรู้แก่คณะกรรมการศูนย์ฯ ตามหลักสูตรพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย สาระสำคัญของรัฐธรรมนูญ การออกเสียงประชามติ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ในการเลือกตั้ง ปัจจุบันมี ศส.ปชต. ทั่วประเทศ ในทุกตำบลและกรุงเทพมหานคร จำนวน ๗,๕๑๗ แห่ง มีกรรมการศูนย์ฯ ประมาณ ๑๒๐,๐๐๐ คน

สำเนาถูกต้อง
(นางสาวจรัสขวัญ ชาวเรือ)
นอ.คสร. ๘ รกน.

/๒. จัดทำ...

๒. จัดทำหลักสูตรพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย สร้างวิทยากรหลัก วิทยากรขยายผล รวมทั้งชุดความรู้และสื่อเพื่อใช้ในการถ่ายทอดแก่เครือข่ายต่าง ๆ และรณรงค์สร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน

๓. จัดตั้งหน่วยลูกเสืออาสา กกต. เพื่อพัฒนาประชาธิปไตย ในสถานศึกษา ด้วยความร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ เพื่อสร้างจิตสำนึกให้ลูกเสือและบุคลากรทางการลูกเสือในการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งสนับสนุนกิจกรรมในการเลือกตั้ง ปัจจุบันมีหน่วยลูกเสืออาสา กกต. เพื่อพัฒนาประชาธิปไตย จำนวน ๑,๒๗๘ แห่ง และผู้บังคับบัญชาลูกเสืออาสา กกต. จำนวน ๑,๗๑๒ คน

๔. ขับเคลื่อนกิจกรรมเพื่อสร้างพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย ร่วมกับหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน โดยบรรจุหลักสูตรพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย ในคู่มือนักศึกษาวิชาทหาร (รด.) ชั้นปีที่ ๑ - ๕ ปัจจุบันมีครูฝึกนักศึกษาวิชาทหารที่ผ่านการอบรม จำนวน ๒๗๘ นาย และ รด.จิตอาสา ที่ได้รับการถ่ายทอดเนื้อหาตามหลักสูตรดังกล่าว จำนวน ๓๗๖,๙๙๔ นาย

๕. สนับสนุนให้มีดีเจประชาธิปไตยเพื่อช่วยเหลือรณรงค์ในการเลือกตั้ง โดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งสนับสนุนสื่อความรู้ เอกสาร และซีดีเสียงในการทำงาน รวมทั้งจัดฝึกอบรมการเป็นวิทยากรแก่ดีเจประชาธิปไตย

๖. การรณรงค์หมู่บ้านไม่ขายเสียง โดยจัดกิจกรรมให้ความรู้ ประกาศเจตนารมณ์ว่าจะไม่มีการทุจริตซื้อสิทธิขายเสียงในช่วงที่มีการเลือกตั้ง รวมทั้งกำหนดแนวทางในการป้องปรามการซื้อสิทธิขายเสียงในหมู่บ้านต้นแบบ

คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า หัวใจหลักในการสร้างพลเมืองคุณภาพอยู่ที่การสร้างต้นน้ำให้ใสสะอาด ด้วยการสร้างพลเมืองคุณภาพที่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีคุณภาพ และการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จึงได้ขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเน้นการดำเนินงานในเชิงคุณภาพและไม่เฉพาะแต่ในช่วงการเลือกตั้งเท่านั้น โดยได้ดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ มาโดยลำดับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ดังนี้

๑. กำหนดกรอบเนื้อหาหลักในการให้การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองคุณภาพ (Civic Education) และสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยพัฒนาจากหลักสูตรพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยที่ดำเนินการมาแล้ว และกรอบเนื้อหาหลักดังกล่าวได้รับความเห็นชอบในหลักการร่วมกันจากกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มีเนื้อหาหลัก คือ

๑.๑ การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๑.๒ การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

๑.๓ การยึดมั่นในสถาบันหลักของชาติ

๑.๔ ความผูกพัน ความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์ ประเพณี วิถีชีวิต และค่านิยมที่ดีของสังคมไทย

๑.๕ คุณลักษณะความเป็นพลเมืองระบอบประชาธิปไตย

๑.๖ การมีส่วนร่วมทางการเมืองและการตรวจสอบการเลือกตั้งให้สุจริตและเที่ยงธรรม

๑.๗ การเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตยในชีวิตประจำวัน

๑.๘ การดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

/๒. ปลูกฝัง...

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวจรัสชวัญ ชาวเรือ)
ผอ.สสร. ๘ รกน.
ผอ.ส่นท.
๒๔ ต.ค. 2565

๒. ปลูกฝังและสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่กลุ่มเป้าหมายหลัก คือ

๒.๑ เด็ก / นักเรียน / นิสิต - นักศึกษา ในสถานศึกษา โดยนำเนื้อหาหลักดังกล่าวไปออกแบบและพัฒนาเป็นหลักสูตร ๔ ช่วงชั้น ให้เหมาะสมกับแต่ละระดับช่วงวัย ได้แก่ ช่วงชั้นที่ ๑ ระดับปฐมวัย เพื่อให้ปฏิบัติตนตามกฎของโรงเรียนและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น มีความซื่อสัตย์สุจริตอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ยึดมั่นสถาบันกษัตริย์ ช่วงชั้นที่ ๒ ระดับประถมศึกษา เพื่อให้รู้บทบาทหน้าที่ สิทธิ เสรีภาพ สถาบันหลักของชาติ วิถีประชาธิปไตยในชีวิตประจำวัน ความผูกพันกับประวัติศาสตร์ประเพณี ค่านิยมที่ดีงาม ช่วงชั้นที่ ๓ ระดับมัธยมศึกษา เพื่อให้เคารพกฎกติกา รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง แก้ไขความขัดแย้งด้วยสันติวิธี มีจิตสาธารณะ ยึดมั่นหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และช่วงชั้นที่ ๔ ระดับอุดมศึกษา เพื่อให้รู้จักคิด วิเคราะห์ กลั่นกรองข้อมูลข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณ รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ตามวิถีประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๒.๒ ประชาชนทั่วไป โดยสนับสนุนให้ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) ในพื้นที่ระดับตำบล / หมู่บ้าน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งขึ้นแล้วทุกตำบลทั่วประเทศและในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นกลไกหลักในการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีการปรับปรุงโครงสร้างของกรรมการ ศส.ปชต. ให้มีความเข้มแข็งมากขึ้น โดยให้มีผู้แทนของกลุ่มองค์กรเครือข่ายในพื้นที่ซึ่งมีศักยภาพเข้าร่วมเป็นกรรมการใน ศส.ปชต. ด้วย ได้แก่ ผู้แทนองค์กรสตรี ผู้แทนคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ผู้แทนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และผู้แทนกลุ่มผู้สูงอายุ (ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ : ศพอส.)

๓. **บูรณาการความร่วมมือกับกระทรวงหลักที่เกี่ยวข้องในเบื้องต้น ๕ กระทรวง** โดยลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างประธานกรรมการการเลือกตั้งกับรัฐมนตรีแต่ละกระทรวงเพื่อให้มีการขับเคลื่อนมากยิ่งขึ้น คือ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เพื่อผลักดันการปลูกฝังและสร้างความรู้ความเข้าใจแก่นักเรียน / นิสิต - นักศึกษา ในสถานศึกษาด้วยหลักสูตรระดับต่าง ๆ ประกอบด้วย ปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และอุดมศึกษา และกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๖๖ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการอยู่ระหว่างดำเนินการทดลองหลักสูตรสำหรับเด็กในระดับปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่เด็กระดับผู้นำในสภานักเรียน โดยจัดอบรมสมาชิกสภานักเรียนของสถานศึกษาในกรุงเทพมหานครและส่วนภูมิภาค จำนวน ๑๕๕ แห่ง และให้มีการประกวดจัดทำสื่อคลิปวิดิทัศน์ ภายใต้หัวข้อ "พลเมืองวิถีใหม่" เพื่อเปิดโอกาสให้เด็ก / เยาวชน มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์พัฒนาประชาธิปไตย ส่วนในระดับอุดมศึกษาได้เริ่มทดลองจัดการเรียนการสอนหลักสูตรวิชาพลเมืองที่เข้มแข็ง ในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ทั้ง ๓๘ แห่ง ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ เป็นต้นมา และการส่งเสริมกิจกรรมสร้างสรรค์ของนักศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การสนับสนุนกิจกรรมค่ายนักศึกษาเพื่ออบรมให้เป็นวิทยากรแกนนำส่งเสริมความเป็นพลเมืองแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน ๗๖๐ คน และให้นำไปขยายผลในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ๑๔๔ แห่ง จำนวน ๕,๗๐๐ คน เป็นต้น สำหรับในมหาวิทยาลัยอื่น ๆ จะได้ร่วมมือกับกระทรวงการอุดมศึกษาฯ ดำเนินการให้สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทของแต่ละมหาวิทยาลัยต่อไป ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของนักศึกษาต่อชุมชนตามโครงการ

/มหาวิทยาลัย...

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวจรัสชวัญ ชาวเรือ)

ผอ.ศสร. ๘ รกน.

ผอ.ฝนท.

๒๔ มี.ค. 2565

มหาวิทยาลัยสู่ตำบล (U2T) นั้น สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ร่วมมือกับกระทรวงการอุดมศึกษาฯ เพื่อให้นักศึกษาตามโครงการได้ร่วมทำงานกับ ศส.ปชต. แต่ละพื้นที่เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนด้วย

การบูรณาการในส่วนภูมิภาค สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้จัดให้มีการชี้แจงทำความเข้าใจแก่บุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งทุกจังหวัดและผู้แทนของส่วนราชการต่าง ๆ ในพื้นที่ ซึ่งได้มีการลงนามในบันทึกความตกลงร่วมมือกันไว้ เพื่อให้การขับเคลื่อนเป็นไปในแนวทางเดียวกัน นอกจากนี้ จะได้ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยระดับอำเภอและระดับจังหวัด โดยมีนายอำเภอและผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นที่ปรึกษาผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งจะทำให้การทำงานของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย มีการเชื่อมโยงประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ ในส่วนภูมิภาคอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สำหรับความร่วมมือกับกระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้สนับสนุนให้มีผู้แทนของเครือข่ายภาคประชาชนที่มีความเข้มแข็งในพื้นที่ซึ่งอยู่ภายใต้การสนับสนุนของกระทรวงดังกล่าว เข้าร่วมเป็นกรรมการใน ศส.ปชต. ด้วย คือ ผู้แทนกลุ่มองค์กรสตรี คณะกรรมการหมู่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และกลุ่มผู้สูงอายุ ซึ่งจากข้อมูลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ปัจจุบันมีคณะกรรมการพัฒนาสตรีระดับตำบล จำนวน ๑๓๔,๒๘๔ คน คณะกรรมการพัฒนาสตรีระดับหมู่บ้าน จำนวน ๑๖๘,๕๑๐ คน มีคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) หรือคณะกรรมการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนทุกหมู่บ้าน มีเครือข่าย อสม.ประมาณ ๑,๐๖๐,๐๐๐ คน มีชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดต่าง ๆ จำนวน ๒๙,๓๕๙ ชมรม และมีศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) ๑,๙๙๘ แห่ง ซึ่งด้วยการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่าง ศส.ปชต. กับเครือข่ายดังกล่าว จะทำให้การขับเคลื่อนในการสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยเครือข่ายภาคประชาชนสู่ประชาชนมีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น รวมถึงการสร้างสื่อบุคคลจากหน่วยงานเครือข่าย วิทยากรหลัก วิทยากรขยายผล และวิทยากรประชาธิปไตย เพื่อเผยแพร่และขยายความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ไปยังเครือข่ายของแต่ละหน่วยงานและประชาชนทั่วไป

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประสานความร่วมมือกับสถาบันพระปกเกล้า เพื่อร่วมสนับสนุนในด้านองค์ความรู้ สื่อ และระบบการสื่อสารด้วยรูปแบบต่าง ๆ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง เพื่อสนับสนุนการบูรณาการกับหน่วยงานต่าง ๆ คณะกรรมการขับเคลื่อนแผนการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ สภาความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อให้สอดคล้องกับมิติด้านความมั่นคง และคณะกรรมาธิการด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน วุฒิสภา ทั้งนี้ จากผลการบูรณาการความร่วมมือที่ผ่านมา ทุกหน่วยงานล้วนมีความเห็นพ้องต้องกันว่า การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นเรื่องสำคัญยิ่งและควรมีการผลักดันให้เป็นวาระแห่งชาติ

ทั้งนี้ ได้เคยมีการรายงานผลการศึกษา เรื่อง การส่งเสริมความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ของคณะกรรมาธิการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา ต่อคณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงศึกษาธิการได้รวบรวมความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งทุกหน่วยงานเห็นตรงกันว่าสภาพปัญหาการเมืองการปกครองของไทยประการหนึ่ง คือ การที่ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

/รัฐบาล...

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวจรัสขวัญ ชาวเรือ)
ผอ.ศสร. ๘ รกม.
ผอ.ฝนท.
๑๐ ธ.ค. ๒๕๖๕

รัฐบาลอาจต้องกำหนดเป็นนโยบายที่สำคัญวาระแห่งชาติเพื่อขับเคลื่อนการให้การศึกษาและสร้างพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย และจำเป็นต้องมีหน่วยงานที่เป็นศูนย์กลางในการขับเคลื่อนที่สามารถบูรณาการเครือข่ายพลเมืองร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีความพร้อมเป็นศูนย์กลางในการส่งเสริม สนับสนุนภารกิจดังกล่าว โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๕ รับทราบตามที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอ

๔. การพัฒนาศักยภาพและความเข้มแข็งของ ศส.ปชต.

โดยได้มีการแก้ไขระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย พ.ศ. ๒๕๖๐ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของกรรมการ ศส.ปชต.ระดับตำบล ให้มีผู้แทนของคณะกรรมการพัฒนาสตรี คณะกรรมการหมู่บ้าน อสม. และผู้แทนกลุ่มผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นองค์กรเครือข่ายภาคประชาชนที่มีความเข้มแข็งในพื้นที่ เข้าร่วมเป็นกรรมการ ศส.ปชต. รวมทั้งการเสริมสร้างบทบาทของ ศส.ปชต. ในกระบวนการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งระดับต่าง ๆ ทั้งนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจะสนับสนุนการดำเนินงานของ ศส.ปชต. ให้มีการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

คณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตระหนักดีว่าการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และการให้การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองคุณภาพ ไม่อาจดำเนินการประสบความสำเร็จได้โดยลำพังตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง แต่จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือและการบูรณาการของกระทรวง ทบวง กรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนไปในแนวทางที่สอดคล้องกัน รวมทั้งการได้รับการสนับสนุนงบประมาณตามความจำเป็น โดยเฉพาะการสนับสนุนในเชิงนโยบายเพื่อผลักดันให้เป็นวาระแห่งชาติที่จะต้องดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

ดังนั้น เพื่อให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ดำเนินการไปอย่างจริงจัง ต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงใคร่ขอเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบในหลักการ ดังนี้

๑. ให้มีการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แก่กลุ่มเป้าหมายหลักที่เป็นเด็ก / เยาวชน / นักเรียน / นิสิต - นักศึกษาในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา ด้วยกระบวนการปลูกฝังตามหลักสูตรที่กำหนดร่วมกันและกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบในกลุ่มเป้าหมายแต่ละช่วงชั้น ตั้งแต่ระดับปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอุดมศึกษา ส่วนกลุ่มเป้าหมายประชาชนทั่วไป ใช้การรณรงค์ ชี้แจง ทำความเข้าใจให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน / ชุมชน ผ่านองค์กรและเครือข่ายศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยระดับต่าง ๆ ที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งส่งเสริม สนับสนุนให้มีการจัดตั้งขึ้นโดยบูรณาการและประสานการดำเนินงานร่วมกับองค์กร / เครือข่ายของกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ในพื้นที่

สำเนาถูกต้อง ๒. กำหนดให้เรื่องดังกล่าวเป็นวาระแห่งชาติ และเป็นวาระสำคัญในแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ โดยให้กระทรวง ทบวง กรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนการการดำเนินงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง และให้สำนักงบประมาณพิจารณาสนับสนุนงบประมาณตามแผนงาน / โครงการตามความจำเป็นและเหมาะสมเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(นางสาวจรัสชวัญ ชาติสิริ)
ผอ.ศสร. ๘ รกน.
ผอ.ฝนท.
๔ ส.ค. ๒๕๖๖

/๓. ให้สำนักงาน...

๓. ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นหน่วยงานบูรณาการและประสานการดำเนินงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่กำหนดและเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่และอำนาจในการส่งเสริม สนับสนุน หน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษาและองค์กรเอกชน ในการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายอิทธิพร บุญประคอง)
ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

สำนักส่งเสริมความเป็นพลเมือง
โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๘๕๑๔
โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๕๙๐
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ectmedia@ect.go.th

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวจรัสขวัญ ชาวเรือ)
ผอ.ศธร. ๘ รกน.
ผอ.ฝนท.
๒๔ ต.ค. 2565

ด่วนที่สุด
ที่ อว (ปคร) ๐๒๑๓/๒๔๔๖

กระทรวงการอุดมศึกษา
วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
ถนนพระรามที่ ๖ ราชเทวี กทม. ๑๐๔๐๐

๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๗/ว(ล) ๑๒๒๕ ลงวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๖

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีขอให้กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี เรื่อง การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พิจารณาแล้วเห็นควรให้ความเห็นชอบกับการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แก่กลุ่มเป้าหมายหลักที่เป็นนักศึกษาระดับอุดมศึกษาและประชาชนทั่วไป โดยมีกระบวนการปลูกฝังตามหลักสูตรที่กำหนดและกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมมีการร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนหลักสูตรที่มีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา เช่น หลักสูตรต้านทุจริตศึกษาของสำนักงาน ป.ป.ช. และหลักสูตรวิชาพลเมืองที่เข้มแข็งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง รวมทั้ง การมีส่วนร่วมของนักศึกษาต่อชุมชนตามโครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบล (U2T) ของสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ทั้งนี้ ควรมีการสนับสนุนงบประมาณส่งเสริมหลักสูตรที่มีการดำเนินการไปแล้วให้สามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายเอนก เหล่าธรรมทัศน์)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

สำนักงานปลัดกระทรวงฯ
โทร ๐ ๒๓๓๓ ๓๙๖๘
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ cplo@mhesi.go.th

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวเฉลิมขวัญ ทองจันทร์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๙ ก.พ. ๖๖

ด่วนที่สุด
ที่ มท ๐๒๑๑.๔/๑๗๕๔

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๓๑ มกราคม ๒๕๖๖

เรื่อง การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๗/ว(ล) ๑๒๒๕ ลงวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๖

ตามที่ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีขอให้กระทรวงมหาดไทยเสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี เรื่อง การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอ ความละเอียดตามที่อ้างถึง นั้น

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วเห็นว่า เรื่อง การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่กำหนดให้เรื่องดังกล่าวเป็นวาระแห่งชาติ และวาระสำคัญในแผนยุทธศาสตร์ชาติ จะเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ความรับผิดชอบ และเสริมสร้างวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมถึงการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) ระดับต่าง ๆ จะเป็นกลไกสำคัญของการบูรณาการและประสานการดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานของรัฐ ภาควิชาการ ภาคประชาชน และภาคประชาสังคม เพื่อเป็นศูนย์กลางการพัฒนาประชาธิปไตย ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตย พัฒนาต่อยอดขยายเครือข่ายพลเมือง และสร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง จึงเห็นชอบตามที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เสนอ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

พลเอก
(อนุพงษ์ เผ่าจินดา)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวเฉลิมขวัญ ทองจันทร์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๒๕ ม.ค. ๖๖

สำนักงานปลัดกระทรวง
สำนักนโยบายและแผน
โทร./โทรสาร๐๒๒๒๓๕๒๔๙

ด่วนที่สุด

ที่ สธ ๐๒๐๙.๐๓/๗๐๗

กระทรวงสาธารณสุข
ถนนติวานนท์ จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐

๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๗/ว(ล) ๑๒๒๕ ลงวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๖

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี แจ้งให้กระทรวงสาธารณสุขเสนอความเห็นเรื่อง การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงสาธารณสุข พิจารณาในส่วนที่เกี่ยวข้องแล้ว เห็นสมควรเห็นชอบในหลักการการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยมีข้อสังเกตว่า หลักสูตรพลเมืองคุณภาพควรจะมีการพัฒนาให้เหมาะสมกับยุคสมัยและเท่าทันต่อสถานการณ์บ้านเมืองที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้เกิดประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ที่ดียิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุทิน ชาญวีรกูล)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
กองยุทธศาสตร์และแผนงาน
โทร. ๐ ๒๕๙๐ ๒๓๕๕
โทรสาร ๐ ๒๕๙๐ ๒๓๕๕

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวเฉลิมขวัญ ทองจันทร์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๒๕ ก.พ. ๖๖

ด่วนที่สุด
ที่ นร ๐๗๑๕/๓๑๒

สำนักงบประมาณ
ถนนพระรามที่ ๖ กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๗/ว(ล) ๑๒๒๕ ลงวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๖

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีขอให้สำนักงบประมาณเสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี กรณีสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีเสนอเรื่องการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อให้คณะรัฐมนตรีเห็นชอบในหลักการ ดังนี้

๑. ให้มีการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แก่กลุ่มเป้าหมายหลักที่เป็นเด็ก / เยาวชน / นักเรียน / นิสิต - นักศึกษา ในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา ด้วยกระบวนการปลูกฝังตามหลักสูตรที่กำหนดร่วมกันและกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบในกลุ่มเป้าหมายแต่ละช่วงชั้น ตั้งแต่ระดับปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ส่วนกลุ่มเป้าหมายประชาชนทั่วไป ใช้การรณรงค์ ชี้แจง ทำความเข้าใจ ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน / ชุมชน ผ่านองค์กรและเครือข่ายศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยระดับต่าง ๆ ที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งส่งเสริม สนับสนุนให้มีการจัดตั้งขึ้นโดยบูรณาการและประสานการดำเนินงานร่วมกับองค์กร / เครือข่ายของกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ในพื้นที่

๒. กำหนดให้เรื่องดังกล่าวเป็นวาระแห่งชาติ และเป็นวาระสำคัญในแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ โดยให้กระทรวง ทบวง กรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนการดำเนินงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง และให้สำนักงบประมาณพิจารณาสนับสนุนงบประมาณตามแผนงาน / โครงการตามความจำเป็นและเหมาะสม เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๓. ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นหน่วยงานบูรณาการและประสานการดำเนินงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่กำหนดและเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่และอำนาจในการส่งเสริม สนับสนุน หน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษาและองค์กรเอกชน ในการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

/สำนักงบประมาณ...

สำนักงบประมาณพิจารณาแล้วขอเรียนว่า เพื่อให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕๘ ก. ด้านการเมือง ให้มีความต่อเนื่องและจริงจังอย่างมีประสิทธิภาพ อันสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ที่มุ่งเน้นในการสร้างพลเมืองให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยการดำเนินการดังกล่าวได้มีการบูรณาการและประสานความร่วมมือกับกระทรวง ทบวง กรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วยแล้ว รวมทั้งสอดคล้องกับหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ตามมาตรา ๒๒ (๕) ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงเห็นสมควรที่คณะรัฐมนตรีจะพิจารณาให้ความเห็นชอบในหลักการการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอ

สำหรับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการดังกล่าว เห็นควรให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ใช้จ่ายจากงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการนี้ไว้แล้ว หรือพิจารณาปรับแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ หรือโอนเงินจัดสรร หรือเปลี่ยนแปลงเงินจัดสรร แล้วแต่กรณี ตามระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ส่วนค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นในปีงบประมาณต่อ ๆ ไป เห็นควรให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมดำเนินการนำผลการดำเนินงานและผลการประเมินโครงการประกอบการจัดทำแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ โดยคำนึงถึงความครอบคลุมของทุกแหล่งเงินเพื่อเสนอขอรับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีตามความจำเป็นและเหมาะสม สอดคล้องกับข้อเท็จจริงตามศักยภาพและความพร้อมของแต่ละพื้นที่ ให้เกิดความคุ้มค่าและไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน ตลอดจนสร้างความรู้ความเข้าใจในทุกมิติของการดำเนินงาน โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับเป็นสำคัญ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอความเห็นประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

๑๐ ธ.ค. ๖๐ เฉลิมพล

(นายเฉลิมพล เพ็ญสูตร)
ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ

กองจัดทำงบประมาณองค์การบริหารรูปแบบพิเศษและรัฐวิสาหกิจ
โทร. ๐ ๒๒๖๕ ๑๐๐๐ ต่อ ๒๒๓๑
โทรสาร ๐ ๒๒๗๓ ๙๙๑๔
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ saraban@bb.go.th

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวเฉลิมขวัญ ทองจันทร์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๒๕ ธ.ค. ๖๐

ด่วนที่สุด
ที่ นร ๑๑๑๒.๑/ ๖๐๙

สำนักงานสภาพัฒนาการ
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๙๖๒ ถนนกรุงเกษม กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐

๒๑ มกราคม ๒๕๖๖

เรื่อง การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๗/ว(ล) ๑๒๒๕ ลงวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๖

ตามที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ขอให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี เรื่อง การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพิจารณาแล้ว เห็นควรให้ความเห็นชอบในหลักการ ดังนี้

๑. ให้มีการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แก่กลุ่มเป้าหมายหลักที่เป็นเด็ก เยาวชน นักเรียน นิสิต – นักศึกษา ในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา ด้วยกระบวนการปลูกฝังตามหลักสูตรที่กำหนดร่วมกันและกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบในกลุ่มเป้าหมายแต่ละช่วงชั้น ตั้งแต่ระดับปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ส่วนกลุ่มเป้าหมายประชาชนทั่วไป ใช้การรณรงค์ ชี้แจง ทำความเข้าใจให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน/ชุมชน ผ่านองค์กรและเครือข่ายศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยระดับต่าง ๆ ที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งส่งเสริม สนับสนุนให้มีการจัดตั้งขึ้น โดยบูรณาการและประสานการดำเนินงานร่วมกับองค์กร/เครือข่ายของหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่

๒. สำหรับการกำหนดให้เรื่องดังกล่าวเป็นวาระแห่งชาติ และเป็นวาระสำคัญในยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศนั้น เนื่องจากแผนการปฏิรูปประเทศได้สิ้นสุดการดำเนินการตามระยะเวลาที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กำหนดไว้แล้ว เมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๕ จึงเห็นควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนการดำเนินงานผ่านกลไกของแผนระดับที่ ๒ แผนระดับที่ ๓ และการดำเนินงานต่าง ๆ ของหน่วยงาน เพื่อให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ทั้งนี้ ให้สำนักงบประมาณพิจารณาสนับสนุนงบประมาณตามแผนงาน/โครงการตามความจำเป็นและเหมาะสม เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

๓. ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหน่วยงานบูรณาการและประสานการดำเนินงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่กำหนดและเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่และอำนาจในการส่งเสริม สนับสนุน หน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษาและองค์กรเอกชนในการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

/ ทั้งนี้...

ทั้งนี้ การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ควรดำเนินการบนพื้นฐานของความเต็มใจและสมัครใจของประชาชนในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย เพื่อป้องกันการนำประเด็นดังกล่าวมาสร้างความขัดแย้งในสังคม รวมทั้งควรพิจารณากำหนดตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ เพื่อการติดตามประเมินผลการบรรลุเป้าหมายเชิงผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม ตลอดจนควรทบทวนเนื้อหา วิธีการดำเนินการ และสื่อที่ใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความรู้ความเข้าใจดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การดำเนินงานเหมาะสมกับสถานการณ์ในแต่ละช่วงเวลา และเกิดประโยชน์สูงสุด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายดนุชา พิชยนันท์)
เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

กลุ่มงานประสานนโยบายด้านความมั่นคง
โทร. ๐-๒๒๘๐-๔๐๘๕ ต่อ ๑๒๐๑ โทรสาร ๐-๒๒๘๐-๓๗๕๖
E-mail : archan@nesdc.go.th

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวเฉลิมขวัญ ทวชวัฒนา)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๒๕ ก.พ. ๖๖

ที่ พป 0004/๒๓๗

31 มกราคม 2566

เรื่อง เสนอความเห็นต่อเรื่องการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือ ที่ นร 0507/ว(ล) 1225 ลงวันที่ 18 มกราคม 2566

สิ่งที่ส่งมาด้วย ความเห็นเรื่องการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตามที่ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ได้ขอให้สถาบันพระปกเกล้าให้ความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้อง เรื่อง การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และขอให้ดำเนินการจัดส่งความเห็นไปยังสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี นั้น

ในการนี้ สถาบันพระปกเกล้า ขอส่งความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้อง เรื่อง การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยมีรายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าความเห็นดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ถวิลวดี บุรีกุล)
รองเลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า ปฏิบัติการแทน
เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า

สำนักวิจัยและพัฒนา
โทรศัพท์ 0 2141 9601
โทรสาร 0 2143 8177

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวเฉลิมขวัญ ทองวันทร์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๒๙ ก.พ. ๖๖

แบบเสนอความเห็น

เรื่อง การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สถาบันพระปกเกล้าได้เผยแพร่องค์ความรู้ในเรื่องการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

1. ทำการศึกษาวิจัยเรื่องระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขโดยเป็นงานวิจัยที่มาจากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร เพื่อที่จะเป็นเนื้อหาเบื้องต้นในการจัดทำหลักสูตรในข้อ 3.
2. สถาบันพระปกเกล้าได้นำงานวิจัยที่ทำขึ้นในข้อ 1. มาสรุปรวบยอดเป็นเอกสารเล่มเล็ก ที่สามารถเผยแพร่และทำความเข้าใจได้ทั่วไป โดยเน้นเรื่องแนวคิดทฤษฎีการนำไปใช้ และความผูกพันเชิงสังคมวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ของพระมหากษัตริย์ไทย 10 พระองค์ ในราชวงศ์จักรี
3. สถาบันพระปกเกล้าได้นำเนื้อหาที่ย่อส่วนแล้วมาปรับปรุงเป็นเกมประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แบบ interactive โดยในปี 2565 ได้จัด workshop ที่เป็นการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขให้กับหน่วยงานหลายหน่วยงาน เช่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นต้น เพื่อที่จะได้นำชุดความรู้นี้ไปปรับใช้กับประชาชนในพื้นที่
4. มีการทำคลิป เพื่อให้ความรู้การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยให้กับบุคคลทั่วไป เพื่อให้เป็นการประชาสัมพันธ์ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย
5. สถาบันพระปกเกล้าต้องการได้รับความร่วมมือจากองค์กรเครือข่ายภายนอกในการขยายการรับรู้เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ผ่านเกม interactive และ คลิปการเผยแพร่ความรู้